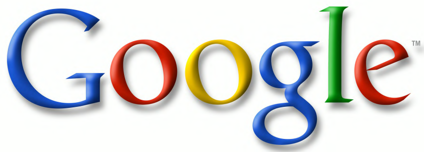

HD WIDENER
HW SHC4 0

DICTIONNAIRE

FRANÇAIS-ARABE

PARIS. — IMPRIMERIE CHARLES BLOT, RUE BLEUE, 7.

DICTIONNAIRE

FRANÇAIS-ARABE

DES

DIALECTES VULGAIRES

D'ALGÉRIE, DE TUNISIE, DU MAROC ET D'ÉGYPTE

AVEC LA PRONONCIATION FIGURÉE EN LETTRES LATINES

PAR

J. J. MARCEL

CINQUIÈME ÉDITION

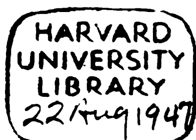
Revue et corrigée

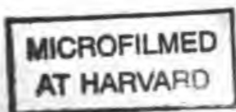
PARIS

MAISONNEUVE FRÈRES ET CH. LECLERC, ÉDITEURS

25, QUAI VOLTAIRE, 25

1885

HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY
22 Aug 1947

MICROFILMED
AT HARVARD

INTRODUCTION

L'adversaire heureux de François Ier, moins lettré peut-être que son rival français, mais plus profond et plus réfléchi, Charles-Quint disait : « Autant de langues un homme sait, autant de fois il est « homme. »

Certes, cette déclaration, véritablement fondée, était le fruit d'une longue observation, et l'expression d'une conviction sérieusement sentie ; mais, y mêlant quelques grains de ce sel de plaisanterie caustique, dont il se plaisait parfois à assaisonner sa conversation intime, quand il daignait dérider la gravité castillane de Sa Majesté Impériale et Royale, Charles-Quint ajoutait : « Le latin « est la langue pour parler aux savants, l'allemand aux chevaux, « l'anglais aux oiseaux, l'italien à sa dame, le français à son ami, « l'espagnol à Dieu. »

A cette nomenclature, dont une partie peut à bon droit être accusée de partialité et d'injuste sarcasme, le monarque souverain des Espagnes et des Indes, au pouvoir duquel obéissaient les Colonnes d'Hercule et les Portes de l'Aurore, aurait pu inscrire encore, sans crainte de contradiction, l'ARABE *comme langue spéciale du commerçant et du voyageur.*

Quelle autre langue, en effet, peut offrir de pareils avantages au grand commerce, au commerce maritime ? Quel autre idiome règne parmi plus de peuples divers, et sur une plus vaste étendue du globe ?

Maître natif, ou conquérant du diamètre entier de notre hémisphère, l'ARABE occupe à travers les deux plus grandes parties de l'ancien continent une large zone, dont le développement s'étend

depuis les rivages de l'océan Atlantique jusqu'aux bords extrêmes que baignent les mers de la Chine et de l'archipel polynésien ; embrassant ainsi, dans une suite non interrompue, les limites de l'Occident et les bornes de l'Orient les plus reculées (من قاف الى قاف); comptant pour ses domaines le Sénégal, le Nil et le Gange, l'empire de Maroc et celui de Dehly, le Saharâ infécond, et l'Égypte si productive, l'ALGÉRIE maintenant sujette de la France, Tunis, Tripoli, la Turquie, ses alliées, la Syrie, la Mésopotamie, la péninsule arabique, la Perse, l'Inde ; du midi au nord propageant son empire et son usage du Dârfour à l'Aral, depuis les tribus nomades des brûlants déserts du Tropique jusqu'aux hordes turques des glaciers de la Sibérie.

Ainsi, celui qui possédera bien l'ARABE, et surtout l'*Arabe vulgaire*, n'aura, soit qu'il commerce, soit qu'il voyage, nul besoin d'interprète auprès des Maures du Sénégal, comme parmi les peuplades éparses dans les vastes steppes de l'ancienne Transoxiane : il entendra et il comprendra, il sera entendu et compris, à Mogador, à Tanger, comme à Constantinople et à Jérusalem ; à Malte et au Kaire, comme à Astrakhân : chez les marabouts d'Alger, comme chez les musulmans du Bengale ; entre toutes ces contrées, si éloignées l'une de l'autre, il existe un lien commun, la connaissance et l'usage de l'ARABE, chez les uns langage indigène, chez les autres idiome naturalisé par le *Koran* sacré.

Les nations même, tant orientales qu'occidentales, tant au nord qu'au midi, qui, quoique musulmanes et dès lors comprenant et pratiquant l'ARABE, *la langue du Livre*, conservent en même temps leur idiome indigène et primitif, ont au moins presque toutes adopté l'*écriture arabe*, diversement modifiée par elles, suivant les besoins particuliers de leur propre langage ; le turc, soit oriental, soit occidental, le tatare, le nogay, le basian, le persan, le kurde, l'afghâny ou pouchto, le beloutchy, l'hindostani, le malais, le javanais, le madécasse de la mer Indienne, le berbère des gorges de l'Atlas, et jusqu'aux idiomes informes et barbares des nègres de Mozambique et de la Gambie s'écrivent en caractères arabes : les *grigris* de la Nigritie sont des passages du Koran, comme les amulettes des rajas hindoux ; et quand les drapeaux des noirs révoltés de Saint-Domingue furent apportés à la Convention, on put y lire l'inscription consacrée par l'islamisme : لا اله الا الله محمد رسول الله

lâ ilah illâ Allah, Mohammed ressoul Allah. « Il n'y a pas d'autre « Dieu que Dieu, *Mahomet* est l'apôtre de Dieu. »

La prééminence de la langue Arabe, sous le rapport de son utilité pour le commerçant et le voyageur, n'a donc plus besoin d'être démontrée. Aussi, les diverses puissances européennes, entre autres l'Allemagne, la Russie, la Hollande et l'Angleterre surtout, ont-elles regardé l'étude de cet idiome comme devant être encouragée par les moyens les plus actifs.

Mais combien cette utilité ne doit-elle pas être plus vivement sentie par notre France, dotée par la victoire de la souveraineté de l'Algérie, appelée naturellement par sa situation géographique à exercer presque le monopole commercial de la Méditerranée, et se trouvant ainsi engagée dans des relations continuelles et indispensables, avec toutes les côtes méridionales de ce vaste bassin, depuis Ceuta jusqu'aux Dardanelles; tandis que ses rapports diplomatiques, tant avec la Porte Ottomane qu'avec l'Égypte, les pachalyks de Tunis, de Tripoli et l'empire de Maroc, rapports nés à la fois de sa position physique et politique, vont nécessairement s'accroître de jour en jour, et nouer de nouveaux liens, de nouvelles sympathies entre l'Orient et l'Occident.

Parlerai-je de la nécessité où doit être le soldat français, chargé de la défense de nos possessions d'outre-mer, de comprendre les habitants du pays qu'il occupe, et de s'en faire comprendre lui-même, soit qu'il combatte les peuplades hostiles de l'Atlas, soit que, par des relations pacifiques et amicales, il rapporte à son tour les bienfaits de la civilisation dans ces contrées jadis civilisées par les colonies puniques, grecques et romaines.

Ni les relations du commerce, ni celles de la diplomatie, ni celles de la guerre, ni celles de la paix et de l'amélioration sociale, ne doivent, pour réussir, être laissées à la merci d'interprètes étrangers, susceptibles d'erreur, quand ils ne le sont pas de mauvaise foi, comme je l'ai vu moi-même plus d'une fois en Égypte; et souvent une idée bienveillante, émise dans une intention d'utilité et de conciliation, mais mal comprise ou mal rendue par le drogman, a pu amener des résultats fâcheux, diamétralement opposés au but qu'on se proposait d'atteindre, et devenir ainsi la cause inaperçue des plus grands désastres, là même où tout était préparé pour un succès assuré.

Que faut-il faire pour se mettre à l'abri de ce danger incessant et jusqu'à présent inévitable?

— ÊTRE SOI-MÊME SON INTERPRÈTE, EN APPRENANT L'ARABE, ET SURTOUT L'ARABE VULGAIRE.

Alors on communiquera soi-même directement avec les indigènes, et l'on verra ces communications immédiates, devenues aussi exactes que complètes, avoir un tout autre résultat que celles qui s'altéraient à notre insu dans les canaux intermédiaires, d'où bien rarement elles sortaient telles qu'elles étaient entrées; alors on fera ses affaires soi-même, et par conséquent on les fera bien; car on ne dira que ce qu'on voudra dire, et les réponses seront aussi précises, aussi intelligibles que les demandes, sans aucun *quiproquo*, aucun malentendu possible ; alors le son de la voix, le tour de la phrase, le choix, la nuance des expressions, seront pour nous autant d'indices infailliblement révélateurs des véritables intentions de nos interlocuteurs ou de nos correspondants; car c'est avec raison qu'un proverbe arabe dit : تلفيظ اللسان تفتانة الانسان *Telfyzz él-lessân teftânét él-ènsân.* « L'articulation de la langue est la « pierre de touche de l'homme. »

Apprenez donc l'ARABE, voyageurs, commerçants de nos ports, diplomates, soldats de notre brave armée d'Afrique, administrateurs, employés, agents, colons, négociants de l'Algérie et de nos établissements dans l'Inde et le Sénégal, navigateurs, explorateurs qui devez parcourir ou les côtes de l'Afrique septentrionale, ou ses rivages occidentaux, ou les parages de cette mer indienne, si riche en dialectes divers, mais à travers lesquels l'idiome arabe a eu le pouvoir de se maintenir une place.

Et ne croyez pas que l'étude de cette langue soit chose longue, pénible, obscure, ardue, hérissée de plus de difficultés que celle de nos langues européennes.

La langue ARABE est simple, méthodique, facile ; son système est d'une régularité, d'une conséquence véritablement mathématiques: une fois saisi, ce qui est l'affaire de peu de jours et de quelques raisonnements (tant les principes ont peu d'exceptions), une fois saisi, dis-je, on tient la langue entière ; les mots se forment normalement, analogiquement, suivant des formules générales et constantes qu'on pourrait appeler des *calibres*, et d'après lesquelles on peut, sans craindre de se tromper, faire sortir de toute racine connue des dérivés exacts, réguliers, faisant réellement partie de la

langue, et qui seront intelligibles à tous, quand même ces dérivés ainsi créés seraient des mots nouveaux, exprimant des idées nouvelles ; tandis que d'un autre côté, le mot le plus composé est, d'après des règles simples et faciles, par l'élimination successive des lettres nécessairement formatives, réduit à la simple racine trilitère dont il est dérivé.

La difficulté qui semble le plus effrayer ceux qui seront tentés d'aborder l'étude de l'Arabe, c'est surtout l'étrangeté de son écriture, qu'on se figure au premier coup d'œil indéchiffrable.

1° « Les caractères s'en tracent de droite à gauche, tandis que « les nôtres se dirigent de gauche à droite. » — Mais les anciens Grecs n'écrivaient-ils pas dans cette direction opposée à celle de leur écriture moderne? Bien plus, alternant d'une direction à l'autre, ils avaient leur écriture *Boustrophédon*, tracée tour à tour dans le premier sens et dans le second ; et, quant à la lecture de cette écriture inverse de la nôtre, nos compositeurs d'imprimerie ne lisent-ils pas aussi rapidement sur le *plomb* les caractères présentés ainsi à l'œil, dans une série et dans des formes opposées à celles qui sont généralement connues et usitées ?

2° « Les caractères de l'Arabe se lient l'un à l'autre de manière « à sembler ne faire de chaque mot qu'une seule lettre complexe. » — Mais, dans notre écriture habituelle, les caractères que trace notre plume ne sont-ils pas aussi liés l'un à l'autre, de la première à la dernière lettre du mot, et les traits parasites de ces liaisons nous empêchent-ils de reconnaître les traits essentiels qui com posent le signe constitutif de chaque lettre, aussi bien que si elle était isolée comme dans nos caractères typographiques?

3° « Le nombre des caractères de l'alphabet arabe est beaucoup « plus considérable que celui des lettres françaises. » — Nous avons vingt-cinq lettres, et les Arabes vingt-huit seulement, car on ne peut compter pour lettres diverses les modifications légères que subit chaque caractère, suivant qu'il est isolé ou lié, initial ou final, ni même lorsque, par l'addition d'un point, sa prononciation est altérée ; pas plus que dans notre idiome le T ou l'S ne deviennent des lettres différentes lorsqu'elles sont liées, ou qu'elles prennent une forme finale; pas plus que les *e*, *é*, *è*, *ê*, les *o*, *ô*, les *a*, *à*, *â*, les *c*, *ç*, etc., ne sont des lettres distinctes, augmentant le nombre des signes de l'alphabet français. Bien plus, ne pourrait-on pas prétendre que notre alphabet a réellement plus de cinquante

lettres ou signes, un grand nombre des formes du *romain* et de l'*italique*, des *capitales* et des *minuscules*, en usage dans l'impression ou dans l'écriture manuelle, étant réellement diverses, et sans aucun rapport les unes avec les autres? Ainsi, sous ce point de vue, l'avantage est encore du côté de l'alphabet arabe.

4° « Les formes des lettres arabes n'ont aucun rapport avec celles « des nôtres, et par là sont d'autant plus difficiles à apprendre. » — L'enfant le plus illettré mettra-t-il plus de deux heures à graver dans sa mémoire, et distinguer, sans erreur, les dix caractères de nos chiffres? Vingt-huit caractères, bien distincts les uns des autres dans leurs formes, peuvent-ils donc être présentés comme une difficulté réelle? Certes, il suffisait d'énoncer ces objections pour qu'elles se réfutassent par leur énoncé même.

Conclusion : L'étude de la langue Arabe est aussi facile que profitable, et celui qui, placé dans une des circonstances indiquées ci-dessus, l'aura négligée, pourra en plus d'une occasion se repentir de cette négligence imprévoyante.

Et, dans tout ce que je viens d'exposer, je n'ai voulu présenter l'Arabe que sous le rapport de son utilité positive, et pour ainsi dire matérielle. Que d'arguments en sa faveur n'aurais-je pas pu accumuler, si j'avais voulu le considérer comme langue savante et littéraire, riche de productions poétiques et historiques, comme la clef des trésors de l'antiquité orientale, carrière précieuse, encore si peu fouillée, et cependant si digne de l'être!

Mais il n'entrait dans mon plan que d'apprécier l'Arabe comme langue vulgaire, langue de communications directes et immédiates, soit orales, soit écrites. Peut-être celui qui aura bien appris et pratiqué le langage usuel se sentira-t-il, par la suite, attiré à l'étude plus élevée, et, je l'avouerai, plus difficultueuse de la langue savante. Mais, si l'étude de l'Arabe savant peut et doit lui ouvrir plus tard un vaste champ de jouissances intellectuelles, il ne s'agit ici que de l'Arabe vulgaire et du langage commun, qui seul lui donnera les moyens de comprendre les habitants des contrées ci-dessus énumérées, et d'en être compris à son tour.

Car il faut bien se garder de croire que, pour se faire *comprendre* des peuples de ces divers pays, il suffise d'avoir appris l'Arabe, soit à Paris, soit dans les autres villes européennes, où de doctes chaires sont fondées pour cet enseignement : on y aura seulemen

appris l'idiome *savant et littéral*, la *langue des livres;* on ignorera encore la *langue parlée.*

En effet, l'idiome pur de l'ancienne Arabie est altéré diversement dans les langages de l'Arabie moderne, de l'Égypte, des côtes Barbaresques et des autres pays, de manière à former de véritables *dialectes*, qui seuls sont intelligibles aux habitants de ces diverses contrées.

Aussi, lorsque j'arrivai, il y a bientôt quarante ans, à Alexandrie, quoique j'eusse suivi à Paris avec zèle, et non sans quelque fruit, les leçons des plus doctes professeurs des langues orientales, je reconnus avec désappointement que je ne pouvais me faire entendre de mes domestiques arabes, et que je ne réussissais pas mieux à les comprendre moi-même.

Cependant, les *Cheykhs* et les savants de la ville, versés dans la *langue littérale*, me comprenaient plus facilement; mais ils me disaient que je parlais *comme un livre*, et certes leur intention n'était pas de m'adresser un éloge.

Je m'attachai donc avec ardeur à l'étude de l'*idiome vulgaire*, le seul qui pût être intelligible pour tous; et, désirant être utile à mes compagnons de voyage, je me hâtai de rédiger et de publier, au Kaire, un *Vocabulaire abrégé de la langue arabe vulgaire*, contenant les mots les plus usuels, dont la connaissance pouvait être nécessaire pour les communications habituelles de l'armée avec les habitants.

Mes relations avec des individus moghrebins, soit au Kaire, à l'époque du pèlerinage annuel, soit ailleurs, m'avaient mis à portée de recueillir les diverses variantes des dialectes d'Alger, de Tunis et de Maroc. Aussi, à l'époque de l'expédition contre Alger, dans le même but d'être utile, je m'étais empressé de rédiger un vocabulaire abrégé du dialecte algérien, pour l'usage de la brave armée qui allait punir les pirates barbaresques, et cueillir de nouveaux lauriers dans cette même Afrique, dont une autre partie en avait offert à l'armée d'Égypte une moisson si glorieuse.

Deux éditions, tirées à grand nombre, de ce vocabulaire abrégé ont été rapidement enlevées, et sont depuis plusieurs années entièrement épuisées: le public en réclamait une troisième; j'ai cru devoir tellement l'améliorer, qu'elle pût être moins une nouvelle édition qu'une publication nouvelle.

En effet, le vocabulaire abrégé ne contenait qu'environ quatre

mille mots, celui-ci en contient *quarante mille*, et de plus un nombre considérable de phrases usuelles, de proverbes vulgaires, de locutions utiles pour la conversation intime et habituelle. Les mots arabes, d'abord tracés dans leur propre caractère, y sont ensuite transcrits en *caractères français*, sans rigorisme puriste et scientifique, mais si fidèlement représentés dans leurs sons, que tout lecteur, pour se faire comprendre, pourra les prononcer *comme le français*, sans difficulté et sans études préliminaires.

Pour compléter, autant que possible, les moyens de communications entre les Français et les indigènes de l'Algérie, j'y ai ajouté, toutes les fois que je l'ai pu, les mots de l'idiome berbère, recueillis par moi au Kaire, sous la dictée du pèlerin الحاجى الخاين الوراغى *êl-hâdjy êl-Khâyn êl-Ourâghy*.

Puisse mon but d'utilité avoir été atteint, et l'ouvrage, fruit de longs et pénibles travaux, que je présente en ce moment au public, ne pas être sans quelque influence sur l'amélioration de la population africaine, le bonheur de la colonie, les succès de notre brave armée d'Afrique, l'honneur et les intérêts de la France !

ALPHABET ARABE

NOM	FORME — FINALE, liée.	FINALE, non l.	MÉD. ET INIT., liée.	MÉD. ET INIT., non l.	VALEUR
Élyf.	ـا	ا	ـا	ا	*â, ê, î, ô.*
Bâ.	ـب	ب	ـبـ	بـ	*b.*
Tâ.	ـت	ت	ـتـ	تـ	*t.*
Thé.	ـث	ث	ـثـ	ثـ	*th, ts.*
Djym.	ـج	ج	ـجـ	جـ	*dj.*
Hâ.	ـح	ح	ـحـ	حـ	*h* fort.
Khâ.	ـخ	خ	ـخـ	خـ	*kh.*
Dâl.	ـد	د	ـد	د	*d.*
Dzâl.	ـذ	ذ	ـذ	ذ	*d, dz.*
Râ.	ـر	ر	ـر	ر	*r.*
Zâ.	ـز	ز	ـز	ز	*z.*
Syn.	ـس	س	ـسـ	سـ	*s.*
Chyn.	ـش	ش	ـشـ	شـ	*ch.*
Sâd.	ـص	ص	ـصـ	صـ	*s* fort.
Dâd.	ـض	ض	ـضـ	ضـ	*d* fort.
Tâ.	ـط	ط	ـطـ	طـ	*t* fort.
Dâ.	ـظ	ظ	ـظـ	ظـ	*d, z* forts.
A'yn.	ـع	ع	ـعـ	عـ	*a', e', i', o'.*
Ghayn.	ـغ	غ	ـغـ	غـ	*gh.*
Fâ.	ـف	ف	ـفـ	فـ	*f.*
Qâf.	ـق	ق	ـقـ	قـ	*q, g.*
Kef.	ـك	ك	ـكـ	كـ	*k.*
Lâm.	ـل	ل	ـلـ	لـ	*l.*
Mym.	ـم	م	ـمـ	مـ	*m.*
Noun.	ـن	ن	ـنـ	نـ	*n.*
Hé.	ـه	ه	ـهـ	هـ	*h* faible.
Waw.	ـو	و	ـو	و	*ou, w.*
Yé.	ـى	ى	ـيـ	يـ	*y.*
	LIGATURE				
Lâm-Él.	ـلا	لا	ـلا	لا	*lâ.*

OBSERVATIONS.

1° L'ordre de cet alphabet est celui que suivent les Arabes orientaux; les Moghrebins suivent dans leur alphabet l'ordre suivant :

f. gh. a'. dd. ss. n. m. l. k. zz. tt. z. r. dz. d. kh. h. dj. ts. t. b. a.

ا ب ت ث ج ح خ د ذ ر ز ط ظ ك ل م ن ص ض ع غ ف

y. lâ. w. h. ch. s. q.

ق س ش ه و لا ى

2° Ils ponctuent différemment le *fâ* et le *qâf*, marquant le premier

d'un point inférieur, et le second d'un point supérieur, de cette manière : ڢ F, ق Q.

3° L'écriture moghrebine présente avec l'écriture orientale à peu près les mêmes variantes de formes que celles qui existent entre notre *ronde* et notre *coulée*.

4° Les Moghrebins et les Berbères ont aussi modifié quelques lettres de l'alphabet arabe, afin d'exprimer quelques articulations qui leur sont particulières ; ces lettres sont les suivantes :

tch.	*q.*	*g.*	*g.*	*j.*	*tch.*
ڜ,	ڥ et ڨ,	ڮ et ڭ,	ڠ,	ژ,	چ et څ

OBSERVATIONS GÉNÉRALES

SUR

L'ORTHOGRAPHE SUIVIE DANS CE DICTIONNAIRE

Dans l'Introduction placée en tête de ce volume, j'ai suffisamment averti le lecteur (page xij), que les mots arabes transcrits en nos caractères devaient s'y prononcer absolument *comme le français;* j'insisterai encore en finissant sur cette recommandation.

Ainsi, 1° CH, représentant le ش, doit partout se lire comme dans le mot français *arche*, et non comme dans *archiépiscopal*.

Lorsque le ش est doublé par le *techedyd* (ّ), au lieu de l'exprimer par CHCH, ce qui aurait présenté une articulation barbare, je l'ai rendu par SCH, qui se prononce sans difficulté comme dans *schisme.*

2° Les syllabes *am*, *em*, *im*, *om*, *an*, *en*, *in*, *on*, doivent se prononcer, non en voyelles nasales, comme dans nos mots *empan*, *intention*, *impôt*, *nom*, *champ*, *chant*, etc., mais comme les trois dernières lettres des mots, *dame*, *système*, *crime*, *Rome*, *gêne*, *Chine*, *madone*, etc.

Souvent, pour faire éviter toute erreur, j'ai doublé la lettre N dans la transcription, quoique l'arabe ne présentât qu'un seul N (ن).

3° L'accent circonflexe, sur une voyelle quelconque, indique qu'elle est représentée dans l'arabe par l'*élyf* (ا), et alors cette voyelle doit se prononcer longue comme dans *pâte*, *fête*, *gîte*, *apôtre*, etc.

Toutes les voyelles non accentuées se prononcent très-brèves, et souvent d'une manière si légère et si peu appuyée, qu'on a peine à distinguer à quelle voyelle précise appartient l'articulation de la syllabe.

Le tréma placé sur l'*a* indique que cette voyelle est alors représentée dans l'écriture arabe par le *yâ* (ى); dans ce cas elle se prononce tantôt *a* bref, tantôt *ai* comme dans notre mot *mai.*

É est notre *é* français dans *vérité*; È, notre *è* dans *accès.*

E sans accent n'est que notre *e* muet, mais senti et articulé comme dans la déclamation et le chant, c'est-à-dire comme *eu* très-bref.

4° En rendant le *a'yn* (ع), suivant les diverses variantes de sa prononciation, tantôt par *aa*, *éé*, *a'a*, *é'é*, *i'i*, tantôt par *a'*, *e'*, *i'*, et même par *eu'*, j'ai doublé les voyelles et les ai séparées ou fait suivre par une apostrophe, pour faire sentir approximativement le son gutturalement saccadé de la lettre arabe, dont nos langues européennes n'offrent pas l'équivalent exact.

Ainsi AA se prononce rapidement et d'une manière brève, à peu près comme dans nos mots *brouhaha*, *cahin-caha*; ÉÉ, comme dans *créé;* mais, dans la prononciation de *aa* et de *éé*, il faut éviter de séparer les deux voyelles, et on doit les confondre en une seule syllabe.

5° GH exprime l'articulation du *ghayn* (غ), R grasséyé des Provençaux, mais prononcé avec plus de force.

6° Le K s'emploie régulièrement pour la transcription du *kef* (ك), et le Q pour celle du *qâf* (ق); cette dernière lettre se prononce plus fortement que la première, et à peu près comme CCH dans *Bacchus*.

7° KH est employé pour rendre autant que possible l'articulation profondément gutturale du *khâ* (خ): c'est le *ch* dur des Allemands, et la *jota* des Espagnols, mais plus fortement articulé encore.

Lorsque cette lettre arabe est doublée par le *techedyd*, j'ai rendu ce redoublement par KKH, et non par KHKH, par la raison donnée ci-dessus au n° 1.

8° Le même motif m'a fait écrire le doublement du *djym* (ج) DDJ, et non DJDJ, l'effort du doublement ne portant réellement que sur la première partie de cette articulation composée.

9° Pour ne pas hérisser la transcription de consonnes inutiles, j'ai rendu par un simple T le *tâ* (ت) et le *tâ* (ط); par un simple S, le *syn* (س) et le *sâd* (ص); par un simple H, le *he* (ه) et le *hâ* (ح); par un simple D, le *dal* (د) et le *dâd* (ض); par un simple Z, le *zâ* (ز) et le *zâ* (ظ), quoique les secondes de ces lettres aient réellement un son double des premières qui leur sont corrélatives; et j'ai au contraire employé les doubles SS, TT et ZZ pour les unes et les autres, même lorsqu'elles n'étaient pas doublées par le *techedyd* dans l'arabe, quand les syllabes, dans lesquelles ces lettres étaient placées à la fin des mots, pouvaient risquer d'être prononcées comme nos mots *fait*, *cas*, *avez*, tandis qu'il fallait les articuler comme dans *faite*, *casse*, *dièze*.

J'ai de même écrit, dans l'intérieur des mots, par SS, le *syn* (س) comme le *sâd* (ص), toutes les fois que j'ai craint qu'on n'attribuât à un seul S le son que nous lui donnons dans *base*.

10° Le *thâ*, ou *tsâ* (ث), a été rendu par TS ou TH; il se prononce à peu près comme le TH dur des Anglais, ou le Θ des Grecs. Mais parmi les diverses tribus des Arabes, tantôt T, tantôt S domine dans cette prononciation; en Égypte on ne fait entendre absolument que le T.

11° Ce signe (-), placé avant un mot, indique que ce mot se joint toujours à la fin du mot qui le régit; placé au contraire après un mot, il indique que ce mot se joint en tête de celui auquel il a rapport.

Enfin, pour dernière observation, je répéterai encore qu'aucune lettre n'est muette, que toutes se prononcent : ainsi le pronom de la seconde personne, انت *ént* (toi), ne se prononce pas comme la fin du mot *présent*, mais comme dans cette phrase : *la* HAINE TE *poursuit*.

DICTIONNAIRE

FRANÇAIS-ARABE

DES DIALECTES VULGAIRES

D'ALGER

DE TUNIS, DU MAROC ET D'ÉGYPTE

A

A ا, première lettre de l'alphabet français et de l'alphabet arabe, الف *âlif*, اليف *ëlyf*, *âlyf*.

A (signe du datif), لـ *l-*, *le-*, لـِ *li-*, الى *ëlä*, *ïlä*; — louange à Dieu! الحمد لله *ël-hamd l-illah!*

— à moi, لى *l-y*, ليلى *lyl-y*, الىّ *ëlay-y*; — ce couteau est à moi, لى هذا السكين *l-y hadâ-'s-sekkyn*.

— à toi, لك *l-ak*, ليلك *lyl-ak*, اليك *ëlay-k* (en s'adressant à un homme); لك *l-ek*, لكى *le-ky*, ليلك *lyl-ek*, ليلكى *lyl-ky*, اليكى *ëlay-ky*, اليكِ *ëlay-ki* (en s'adressant à une femme); — cette maison est à toi, هذا البيت لك *hadâ-'l-beyt l-ak*.

— à lui, لهُ *li-hou*, *le-ho*, ليله *lyl-ho*, اليه *ëlay-hi*; — à elle, لها *li-hâ*, *le-hâ*, ليلها *lyl-hâ*, اليها *ëlay-hâ*.

— à nous, لنا *li nâ*, *le-nâ*, الينا *ëlay-nâ*, ليلنا *lyl-nâ*; — ceci est à nous, هذا لنا *hadâ le-nâ*; — pardonne nous! اغفر لنا *ëghfir le-nâ!*

— à vous, لكم *li-koum*, *le-koum*, ليلكم *lyl-koum*, اليكم *ëlay-koum* (dans l'arabe littéral on emploie لكنّ *li-kounn*, pour le féminin; mais il n'est pas d'usage dans le

vulgaire); — nous vous donnerons de l'huile, سندفع الزيت لكم *sendefa'-'z-zeyt le-koum.*

— à eux, à elles, لهم *li-houm, le-houm,* ليلهم *lyl-houm,* اليهم *élay-houm;* — ce pays est à eux, هذا البلد ليلهم *hadâ-'l-beled lyl-houm* (l'arabe littéral emploie au féminin لهن *le-hounn,* inusité en vulgaire).

— à qui (rel.), الذى له *éllazy le-ho,* m.; التى لها *éllaty le-hâ,* f.

— à qui? لمن *li-men,* ديمن *dy-men,* — à qui as-tu donné le livre? لمن عطيت الكتاب *li-men a'tteyt él-kitâb?* — à qui est ce cheval? ديمن هذا العود *dy-men hadâ-'l-a'oud?*

A (prép.), avec mouv., الى *élä, ïlä;* sans mouv., فى *fy,* بـ *be-, bi-;*

— il est à la maison, هو فى الدار *hou fy-'d-dâr;* — ils sont à Paris, هم فى باريس *houm fy Bârys;* — il demeure à Alexandrie, هو ساكن فى اسكندريه *hou sâken fy Iskan-deryéh;* — je vais à Tunis, نروح الى تونس *nerouh ïlä Tounes;* — à Alger, الى الجزاير *ïlä-'l-Gezâyr,* بالجزاير *bi-'l-Gezâyr;*

— frappe-le à la tête, اضربه براسه *ôddroub-ho be-râss-ho.*

Il A (v.), عنده *aand-hou, a'nd-ho;* — il a de l'argent, عنده فلوس *a'nd-ho felous* (m. à m., chez lui est de l'argent).

— elle a, عندها *a'nd-hâ;* — elle à une fille, عندها بنت *a'nd-hâ bent.*

— il a été, كان *kân,* هو كان *hou kân;* — il a été vainqueur, كان غالب *kân ghâleb;* — il a été vaincu, كان مغلوب *kân maghloub;* — il a été frappé, ضرب *dourib,* انضرب *éndarab.*

— elle a été, كانت *kânét,* هى كانت *hya kânét;* — elle a été affligée, كانت حزنانه *kânét haznânéh;*

— il y a, فيه *fy-h, fy-hi;* — il y a là de l'eau, هناك فيه مويه *henâk fy-h moyéh;*

— il n'y a pas, ما فيه شى *mâ fy-h chy,* ما فيش *mâ fy-ch;* — il n'y a pas de vin, ما فيش نبيد *mâ fy-ch nebyd;* — il n'y a pas de pain, ما فيش خبز *mâ fy-ch khobz,* ما فيش عيش *mâ fy-ch a'ych.*

AARON (n. pr.), هارون *Hâroun,* هرون *Haroun.*

AB (douzième mois de l'année solaire des Orientaux, correspon-

dant à août), آب *âb*, طبّاخ *tabbâkh*.

ABAISSÉ, متوطّى *motouatty*, مطامل *mottâmel*, معطوف *maattouf*.

Il a ABAISSÉ (au propre), وطا *ouattâ*, وطّى *ouattä*, *ouattey*, حنا *hanâ*, طاطى *tâttä*.

— Abaisse ta tête, وطّى راسك *ouatty râss-ak*.

— (au figuré), صغّر *sagghar*, بخس *bakhas*, طامل *tâmel*, عطف *a'ttaf*.

Il s'est ABAISSÉ, نزل *nouzel*, هبط *houbett*, طوطى *touettä*, تطامل *tettâmel*; — les eaux se sont Abaissées, هديت الاامياه *hodeyt êl-âmyâh*.

— Il a Abaissé le prix, رخص *rakhass*, قلل *qalal*.

— Il a Abaissé leur orgueil, كسر عزّتهم *kassar a'azzét-houm*, كسر قرنهم *kassar qourn-houm*.

ABAISSEMENT, نزول *nouzoul*, هبوط *houboutt*, انحطات *ênhittât*.

ABANDON, ترك *terk*, تخليه *tekhallyéh*, هجرة *hedjrah*, فراغة *ferâghéh*.

Il a ABANDONNÉ, ترك *tarak*, *terek*, تخلى عن *tekhalley a'n*.

— Il l'a Abandonné dans la nécessité, تخلّى عنه في الضيق *tekhalley a'n-ho fy-'d-dayq*.

— Que Dieu ne nous Abandonne pas! الله لا يتخلى عنّا *Allah lâ yenkhaley a'n-nâ!*

ABATTEMENT (faiblesse, chute), ضعافه *daâféh*, وقوع *ouqou'*, سقوط *seqoutt*.

ABATTU (renversé), مقلوب *maqloub*, مطيّح *mattayyh*, مفكوك *mefkouk*, مهدوم *mehdoum*.

— (affaibli), مضعوف *madda'ouf*.

Il a ABATTU, تطيّح *tettyh*, طاطى *tâttey*, خرب *kharab*, فك *fekk*, قلب *qalab*, قالب *qâleb*, هدم *hedam*, طيّح *tayyah*, رمى *ramä*, محا *mahâ*, سحق *sahaq*.

Il a ABATTU (vaincu), غلب *ghalab*, غالب *ghâleb*.

Il s'est ABATTU, سقط *saqatt*, وقع *ouaqaa*.

ABBAS (n. pr.), العبّاس *êl-A'bbâs*.

ABBASSIDE (n. patr.), عبّاسي *A'bbâssy*.

Abbaye, دير déyr, pl. ديورة dyourah; دار الرهبان dâr ér-rouhbân.

Abbé, رئيس الرهبان réys ér-rouhbân, مقدّم الدير moqaddem éd-déyr, امام الدير îmâm éd-déyr.

Abbesse, رئيسة الراهبات reys-sét ér-râhebât.

A b c (alphabet), ابجد âboudjed, âbouged.

Abcès, دمّل doummel, demmel, pl. دمامل damâmel; دمله doumelah, دمّالة doummâléh, pl. دمايل demâyl.

Abdallah (n. pr.), عبد الله A'bd âllah, A'bdou-'llah.

Il a Abdiqué, خلع khelaa, kholèè, عزل عن a'zel a'n, خلع نفسه عن khalaa néfs-ho a'n.

Abdomen, جوف djouf, كرش kirch, kerch, مانة mânéh, pl. مانات mânât, بطن batn.

Abeille, نحلة nahalah, nahaléh, pl. نحل nahal, nahel, نحلات nahalât.

Abel (n. pr.), هابيل Hâbyl.

Il a Abhorré, اكره êkrah, كره keréh, kerah, بغض baghadd, مقت maqat, نفر nefer.

— Abhorré de Dieu et des hommes, ممقوت من الله ومن الناس memqout min Allah ou-min én-nâs.

Abîme, عمق ou'mq, eu'mq, pl. اعماق êemâq; غمر ghamr, pl. غمور ghoumour; غمّق ghoummeq, هاوية hâouyah; لجه ledjah, pl. لجج ledjadj; غامض ghâmedd, pl. غوامض ghouâmedd; غوص ghaouss.

— Depuis ce temps il est tombé dans l'Abîme de tous les maux, من هذا الزمان سقط في هاويه كل الشرور min hadâ-'z-zemân saqatt fy hâouyéh koll êch-cherour.

Il a Abîmé (englouti), غرّق gharraq, اغرق êghraq, غطس ghattas, بلع balaa, غاص ghâss, غوص ghaouass, غمّق ghammaq.

Il a été Abîmé, غرق ghoreq.

— Villes Abîmées, مدن مغرقين modon maghreqyn.

Abject, وخيش ouakhych, ذليل delyl, حقير haqyr, دني dény.

Abjection, ذله delléh, dellah, ذل dell, دناوه denâouéh, حقارة hiqâréh, مهانه mehânéh.

Abjuration, تكفير tekfyr, جحودا djouhoudâ, جحدا djehadâ, ارتداد îrtidâd, انكار înkâr.

Il a **Abjuré**, كفر *kaffar*, نكر *nakar*, جحد *djahad*, انكر *ènker*.

Ablution, وضوء *ouddouou*, غسيل *ghassyl*, تغسيل *teghsyl*, غسل *ghousl*.

Il a fait l'**Ablution**, توضّأ *toueddâ*.

Aboiement, نبيح *nebyh*, عويه *a'ouyah*.

Abois (dernière extrémité), منازعة *menâza'h*, اخر *âkher*, اواخر *âouâkhir*; — le lion est aux Abois, الاسد على الاخر *él-assad a'lä él-âkher*.

Aboli, معدوم *ma'doum*, محو *mahou*, بطّال *battâl*, مهدوم *mehdoum*.

Il a **Aboli**, بطّل *battal*, عدم *aadem*, هدم *hedam*, محا *mahâ*.

Il a été **Aboli**, تبطّل *tebattel*.

Abolition, تبطيل *tebettyl*, تبطيل *teblyl*, محو *mahou*, رفع *refa'*.

— Lettres d'Abolition (de grâce), امر العفو *âmr él-aafou*.

Abominable, راذل *râdel*, رذيل *redyl*, ممقوت *memqout*, مكروه *mekrouh*, مردوك *merdouk*.

Abomination, كره *kerh*, اكراه *èkrâh*, كراهة *kerâhah*, رذيلة *rédyleh*, بغض *boghd*.

Il a eu en **Abomination**, كره *keréh*, *kerah*, اكره *èkrah*, مقت *maqat*, رذل *redel*, بغض *baghedd*.

Abondamment, بالفيض *bi-'l-faydd*, وافرًا *ouâferân*, بالزايد *be-'z-zâyd*, بالزيادة *be-'z-zyâdéh*, قبالة *qobâlah*, اقبالة *âqbâlah*, كثير *kethyr*, *ketsyr*, كثيرًا *kethyrân*, بالزاف *bi-'z-zêf*.

Abondance, رخص *rekhs*, فيض *feydd*, زيادة *zyâdéh*, كثرة *kethréh*.

— Abondance des biens de la terre, خصب *khesb*; — des denrées, رخا *rekhâ*.

— Il y a Abondance de tout dans ce pays, هذا البلد فيه الرخا بكلّ شي *hadâ-'l-beled fy-h êr-rekhâ be-koll chy*.

Abondant, فايض *fâydd*, وافر *ouâfer*, كثير *kethyr*, غزير *ghazyr*.

— Plus Abondant, اوفر *âoufer*.

— Année Abondante, سنة الرخا *senét êr-rekhâ*.

Il a **Abondé**, كثر *kother*, غزر *ghazar*, فاض *fadd*.

— Tout Abonde cette année, كلّ شي مقبول في هذه السنة *koll chy maqboul fy hadah ès-senéh*.

Il s'est **Abonné**, استلزم *èstelzem*.

D'Abord, فى الاوّل *fy-'l-âouel*, بالاوّل *bi-'l-âouel*, اوّلا *âouelâ*, اوّلا *âouelân*, اوّل نوبه *âouel noubéh*.

Il a Abordé (v. n.), وصل *ouassel*, *ouessel*.

— Il a Abordé un vaisseau, طلع على مركب *talaa a'lä merkeb*.

— Il a Abordé quelqu'un, قصد الى *qassad îlä*.

Abortif, ساقط *sâqett*, مسقوط *masqoutt*, ساقوط *sâqoutt*, سقوط *seqoutt*.

Il s'est Abouché, لاقى *lâqä*, *lâqey*, تواجه *touâdjah*, *touâgah*.

Il a Abouti, انتها *éntèhâ*, وفى *ouafä*, قصد *qassad*, وقع *ouaqa'*, تحدّد *tehadded*.

— Où Aboutit cette route? لاين توفى هذا السكّه *léyn touaffä hadâ-'s-sekkéh?* — Où Aboutit ce discours? لاين يقصد هذا القول *léyn yeqsed hadâ-'l-qoul?* — Le chemin Aboutit à un bois, الطريق ينحدّد الى الغاب *êt-taryq yethadded îlä-'l-ghâb*.

Il a Aboyé, عوى *a'ouä*, عوا *a'ouâ*, نبح *nabah*.

Abraham (n. pr.), ابرهيم *Ibrahym*; ابراهيم *Ibrâhym*.

Abrégé, مختصار *mokhtessâr*, اختصار *îkhtissâr*, مختصر *mokhtésser*.

Il a Abrégé, قصر *qassar*, اختصر *ekhtessar*.

Il a Abreuvé, سقى *saqä*, *saqey*.

Abreuvoir, ساقيه *sâqyéh*, سقايه *siqâyah*, سبيل *sibyl*, مستقى *mostaqä*, حوض *houdd*, *haoudd*.

Abréviation, تقصير *teqsyr*, قصره *qesrah*, اختصار *îkhtissâr*.

Abri, حرمه *hourmah*, موضع مغطا *mouddaa moghattâ*, موضع ظليل *mouddaa zelyl*, دروه *derouéh*, منجا *mendjâ*.

Abricot, مشمش *michmich*, مشماش *mouchmâch*, نيش *nych*.

Abricotier, شجرة المشمش *chedjrat êl-michmich*, مشمشه *michmichéh*, شجره ذا المشماش *chadjrah dê-'l-mouchmâch*, مشماشه *mouchmâchah*, *michmâchah*.

Il s'est Abrité, التجا *êltedjâ*, *îltedjâ*, تدرّق *tedarreq*, دارى *dârä*, تدرا *tedarâ*.

Abrogé, بطال *battâl*, محو *mahou*, معدوم *maadoum*.

Il a Abrogé, بطل *battal*.

Abruti, موحش *mouahhech* مستوحش *mostaouhach*.

Il a Abruti, وحّش *ouahhach*, حيون *hayouan.*

Il s'est Abruti, تحيون *tehayouen.*

Absence, غيبه *ghaybéh.*

Absent, غايب *ghâyb*, غير حاضر *ghayr hâdder.*

Il a été Absent, il s'est Absenté, غاب *ghâb*, غيب *ghayeb.*

— Femme dont le mari est Absent, مراة مغيبه *marâh moghaybéh.*

— L'Absent est comme un étranger, الغايب غاريب *êl-ghâyb ghâryb.*

Absinthe, شيبة العجوز *chybét êl-a'djouz*, شيبه ذا العجور *chybah dê-'l-aagouz*, شيبه *chybah, cheybah*, افسنتين *âfsintyn*, ماميتا *mâmytâ*, دقن الشيخ *daqn êchcheykh.*

— Petite Absinthe, Absinthe du Pont, شيح *chyèh.*

Absolu (indépendant), مطلق *motlaq*, مستقل *mostaqil.*

— Il a une puissance Absolue, له سلطنة مطلقه *le-ho soultanét motlaqah.*

Absolument, من غير كل بد *min ghayr koll bed*, مطلقا *motlaqân.*

Absolution, تزكيه *tezkyah*, حل *hell*, حله *halléh*, غفر *ghefr*, عفو *a'fou*, سمحه *semhah*, مغفره *maghferéh.*

Il a Absorbé, باع *belaa*, ابتلع *êbtelaa.*

Absous, محلول *mahloul.*

Il a Absous, زكي *zakkä, zakkey*, حلّ *hall*, عفا *a'fâ*, غفر *ghafar*, سمح *samah.*

— J'ai Absous, حلّيت *halleyt.*

Il s'est Abstenu, إمتنع *êmtinaa*, انتهى *êntehä, êntehey*, توقع *toueqqaa*, تحصن *tehassen*, اعق *âaff*, كفّ *keff.*

Abstinence, توقيع *toueqqy'*, انقطاع *înqittâa*, حميه *hamyah*, قطاعه *qittâah*, امتناع *îmtinâa.*

Abstrait, واعر *ouâ'er.*

Absurde, ضدّ العقل *dodd êl-aaql*, بغير معقول *be-ghayr maaqoul*, مضادد العقل *moddâded êl-aql.*

Abus, فلت *falt*, ظلم *zelem, zoulm*, غلط *ghalatt*, غلوطة *ghalouttah*, غش *ghech, ghouch.*

Il a Abusé (trompé), غشّ *ghach*, خدع *khadaa*, خلب *khalab*, طمع *tamaa*, دهى *dahä*, غر *ghar*, طغى *taghà*, استهزا *êstehzâ.*

— Il a Abusé de sa fortune, استعمل ماله بغير الواجب *êstaamel mâl-ho be-ghayr êl-ouâdjéb.*

Il s'est Abusé, غلط *ghalatt.*

Abyb, onzième mois de l'année des Cophtes, correspondant au mois de juillet, ابيب *âbyb*.

Abyssin, حبشي *habechy*.

Abyssinie, الحبش *êl-Habech*, بلد الحبش *beled êl-Habech*.

Acacia, سنط *sentt*.

Académicien, مدرّس *moderris*, عالم *aâlem*.

Académie, مدرسة *medresséh*, *moudersah*, pl. مدارس *medâres*; ديوان العلما *dyouân êl-eu'lêmâ*, جماعة العلما *djemâat êl-eu'lêmâ*.

Il a Accablé, كلف *kalaf*, تكلف *teklef*, عيّا *a'yyâ*, معس *maas*, ثقل على *theqqel a'lä*.

— Il les a Accablés d'impôts, ثقل عليهم المكس *theqqel a'layhoum êl-maks*.

— La chaleur m'Accable, عيّتني الحرّ *aayét-ny-'l-harr*.

Accablement, تكليف *teklyf*.

Il a Accéléré, عجّل *aadjal*, سرّع *serraa*, تعجل *te'adjel*.

Accent dans la prononciation, حفظه *hefzéh*, شدّه *cheddah*; — dans l'écriture, شحطه *chehtah*, نقطه *noqtah*, علامه *a'lâméh*.

Acceptation, تقبيل *teqbyl*.

Il a Accepte, تقبل *teqbel*, تقبّل *teqabbel*.

Accès (entrée, approche), دخول *dakhoul*, مقابله *moqâbeléh*.

Accès de fièvre, بلاغة الحمّيه *balâghét êl-hammyéh*, ضرب الحمّيه *darb êl-hammyéh*, نوبة السخونه *noubét ês-sekhounéh*, دور السخونه *dour ês-sekhounéh*; — j'ai eu aujourd'hui un Accès de fièvre, زارتني اليوم الحمّيه *zârét-ny êl-youm êl-hammyéh*.

Accident, وقعه *ouaqaah*, pl. وقايع *ouqâyè'*; عرضه *aardéh*, عارض *aâredd*, pl. عوارض *a'ouâridd*; مصيبه *messaybéh*, pl. مصايب *massâyb*, صدفه *sadaféh*, جريه *djerayéh*, قضيه *qaddyéh*.

— Par Accident, بالصدف *be-'s-sedf*, بالغفله *bêl-ghafléh*.

Acclamation, زلغوطه *zalghouttah*.

— Le peuple a fait des Acclamations devant le prince, قدّام الامير زلغطت العام *qouddâm êl-êmyr zalghattét êl-a'âm*.

Accolade, تقبيل *teqbyl*, معنقه *maaneqah*.

Il a Accolé, عنّق *aannaq*, عانق *a'ânaq*, حضن *haddan*, قبل *qabel*.

ACCOMMODAGE de la barbe, تحفيف *tahfyf*, تحسين *tahssyn*.

— d'un mets, تطييب *tallyyb*, طبخ *tabkh*.

ACCOMMODANT (facile en affaires), متساهل *motsâhil*, موافق *mouâffeq*, مطيع *motty'*.

— C'est un marchand Accommodant, هو تاجر متساهل *hou tâgir motsâhil*.

Il a ACCOMMODÉ (ajusté), سوى *saouä*, رتب *reteb*, صفّ *saff*, ملل *melal*, هندم *hendam*.

— J'ai Accommodé, مليت *melleyt*, سويت *saoueyt*.

— Il a Accommodé la barbe, تحفف *tahfef*, تحسن *tahssen*.

— un mets, طبخ *tabakh*.

Il ACCOMMODE (convient), صلح *salèh*; — cela t'Accommode, هذا بيصلح لك *hadâ byeslèh l-ak*.

Il s'est ACCOMMODÉ (concilié), تسهّل *tessehel*, وافق *ouâffaq*, اتفق *êttefaq*, *êttafaq*.

— Je m'Accommode aisément au temps et aux personnes, داريت انا الزمان والناس *dâreyt ênâ êz-zemân ou ên-nâs*.

— Accommode-toi aux circonstances, اصبر على احوال الزمان *êsbour a'lä âhouâl êz-zemân*.

— Je m'Accommode de tout, انا متلين مع الكل *ênâ motleyen ma'-'l-koll*.

Il a ACCOMPAGNÉ, صاحب *sâheb*, شاع *châa*, رفق *refeq*, رافق *râfeq*, ترافق *terâfeq*, ونس *ouannès*.

— Ils ont envoyé quelqu'un avec moi pour m'Accompagner, ابعثوا واحد واياى يرافقني *êbaathoû ouâhèd ou êyâ-y yrăfeq-ny*.

— Que Dieu vous Accompagne! الله معكم *Allah maa-koum!*

— Que la paix t'Accompagne! شاعك السلام *châ'-ak ês-selâm!* مع السلامه *ma'-'s-selâméh!*

ACCOMPAGNEMENT, رفقه *refâqah*, *refâqéh*.

ACCOMPLI, تمام *temâm*, متمّم *motammem*, كامل *kâmel*; pl. كاملين *kâmelyn*; مكمّل *mokammel*.

— Il a dix ans Accomplis, كمل عشر سنين *kamel a'cher senyn*.

Il a Accompli, تمّ *tamm*, تمّم *tammem*, كمّل *kammel*, نجز في *nedjez fy*, خلص *khalass*, نال *nâl*, بلغ *balagh*, قضى *qaddâ*, انقضى *ênqaddä*; *ênqaddey*.

Abyb, onzième mois de l'année des Cophtes, correspondant au mois de juillet, ابيب *âbyb*.

Abyssin, حبشى *habechy*.

Abyssinie, الحبش *él-Habech*, بلد الحبش *beled él-Habech*.

Acacia, سنط *sentt*.

Académicien, مدرّس *moderris*, عالم *aâlem*.

Académie, مدرسة *medresséh*, *moudersah*, pl. مدارس *medâres*; ديوان العلما *dyouân él-eu'lémâ*, جماعة العلما *djemâat él-eu'lémâ*.

Il a **Accablé**, كلف *kalaf*, تكلف *teklef*, عيّا *a'yyâ*, معس *maas*, ثقل على *theqqel a'lä*.

— Il les a Accablés d'impôts, ثقل عليهم المكس *theqqel a'layhoum él-maks*.

— La chaleur m'Accable, عيّتنى الحرّ *aayét-ny-'l-harr*.

Accablement, تكليف *teklyf*

Il a **Accéléré**, عجّل *aadj*... سرّع *serraa*, تعجّل *te'adjel*.

Accent dans la prononcia... حفظة *hefzéh*, شدّة *cheddah*; — l'écriture, ... *noqtah*, علامة ...

Acceptatio...

Il a Acc... *teqabbel*.

Accè... *dakhoul*

Acc... *lâghét* *darb* ... *bél ê*... *ês-s*... un ...

... accordés ensemble ...

... tu dis, ... *ânâ-'nqâd li-* ...

... قرب *qarab*, *qa-* ... اقترب *êqtereb*, دنا لـ *danâ li-*; ... قربه *qareb-ho*, جا ... *qaryb le-ho*.

... *nefyssah*, *ne-*
fyssâ; pl. نوافس
ouâlidéh, ولدانه

... COUCHÉE, ولدت *ou-*

... CHEMENT, ولاد *ouelâd*,
dâdéh.

... UCHEUSE, قابلة *qâbilah*,

... st ACCOUDÉ, اتكى *êtkä*,
استند *êstened.*

Il a ACCOUPLÉ, جمع *djemaa*,
khalatt.

— Il a Accouplé des bœufs à la charrue, اقرن *êqren*, كدن *kadan.*

— Ces animaux se sont Accouplés, ناكوا هذين حيوانين *nâkoû hadeyn hayouâneyn.*

ACCOUPLEMENT, اجتماع *êdjtemâa.*

— Accouplement charnel, نيك *nyk*, نكاح *nekâh.*

Il a ACCOURCI, قصّر *qassar.*

— Les jours sont Accourcis, النهار فى القصران *ên-nehâr fy-'l-qisrân*, النهار فى النقصان *ên-nehâr fy-'l-naqsân.*

... est ACCOURU, ركد *raked.*

— Accours! اركد *ôrkod!*

ACCOUTUMÉ, معتاد *mèetâd.*

Il a ACCOUTUMÉ, عوّد *a'ouad.*

Il s'est ACCOUTUMÉ, اعتاد *êetâd*, *âatad*, استانس *êstâness.*

Il a ACCOUTRÉ, دمّن *dammen.*

Il a ACCRÉDITÉ, سمّى *semmä*, استمى *êstemä*, امّن *âmman*, ولى *ouelä*, *oueley.*

Il s'est ACCRÉDITÉ, تسمّى *tessemmä*, *tessemmey.*

Il a ACCROCHÉ, علق *a'laq*, علّق *aallaq*, كلب *kallab*, تكلب *tekaleb.*

— Mon habit s'est Accroché à un clou, تعلق ثوبى فى المسمار *taallaq thouab-y fy-'l-mismâr.*

Il en a fait ACCROIRE, غشّ *ghach*, طخ *takh*, خج *khadj*, كذب *kaddab.*

Il s'en fait ACCROIRE, تعظم *tea'zzem*, افتخر *êftekhar.*

— Qui s'en fait Accroire, متعظم *motaazzem*, متعترس *mota'teress.*

ACCROISSEMENT, زيادة *zyâdéh*, ازدياد *êzdyâd*, تكثير *tekthyr*, *teksyr.*

ACCROUPI, مقفقف *moqafqaf*, ململم *molmelam.*

Il s'est ACCROUPI, قرفش *qarfach*, قرفس *querfess*, كعمز *gaamez*, قعد على قرافيسة *qaad a'lä qerâ-*

fys-ho; — ils se sont Accroupis, قعدوا على قرافيسهم *qaadoû a'lä qerâfys-houm*.

Il a ACCRU, زيّد *zeyad*, *zayad*, زوّد *zaouad*, زاد *zâd*, نشى *nechä*, نشا *nechâ*, ربا *rebâ*.

Il s'est ACCRU, زاد *zâd*, ازداد *ézdâd*.

ACCUEIL, مستقبلة *mostaqbelah*, *mostaqbeléh*, قبول *qoboul*.

Il a ACCUEILLI, استقبل *éstaqbel*.

Il a ACCULÉ, زنّق *zannaq*.

Il s'est ACCULÉ, زنق *zanaq*.

Il a ACCUMULÉ, كوّم *kaouam*, جمع *gemaa*.

ACCUSATEUR, لايم *lâym*, pl. لوام *laouâm*, شكّى *chekky*, شكّاى *chekkây*.

ACCUSATION, شكّية *chekkyah*, شكايه *chekâyéh*, لايمه *lâyméh*, pl. لوايم *laouâym*; غمز *ghamz*.

Il a ACCUSÉ, شكى *chakä*, لام *lâm*.

Il a ACHALANDÉ, حارف *hâref*, زبن *zeben*.

— Ce marchand est bien Achalandé, هذا التاجر لهُ زبون كثير *hadâ-'l-tâgir le-ho zeboun kethyr*.

ACHARNÉ, محمّجم *mohamdjem*.

Il s'est ACHARNÉ, حمّجم *hamdjam*, غوى *ghaouâ*.

ACHARNEMENT, غوايه *ghaouâyéh*.

ACHAT, شراء *cherâa*, اشترا *échtirâ*, مشترا *mouchterâ*.

ACHE (plante), هصله *hesléh*, ماعه *melaah*, مغدانوس *maghdânous*.

Il s'est ACHEMINÉ, توجه *touedjah*.

Il a ACHETÉ, اشترى *échterä*, اشترا *échterâ*, شرا *charâ*.

— Il a Acheté argent comptant, اشترى باللنقد *échterä be-'n-neqd*, اشترى بالقبض *échterä be-'l-qobd*.

— J'Achète chez lui à crédit, نشترى عنك بالدين *nechtery a'nd-ho be-'d-dyn*.

— J'ai Acheté cela à crédit, اشتريت هذا بالمهلة *échtereyt hadâ be-'l-mehléh*.

ACHETEUR, مشترى *mouchtery*, شارى *châry*, pl. شرايا *chorâyâ*.

ACHEVÉ, تمام *temâm*, متمّم *motammem*, مكمّل *mokammel*.

Il a ACHEVÉ, تمّم *tammem*, كمّل *kammel*, وفى *ouafä*, وفا *ouafâ*, قضّ *qadd*, قضى *qaddä*.

Il a été ACHEVÉ, تمّ *tamm*, كمل *kamil;* — mon habit n'était pas Achevé, ما كان شي متمّم لباسي *má kân chy motammem lebâss-y.*

ACHÈVEMENT, تكميل *tekmyl*, اكمال *ikmál*, تمام *temám.*

ACHMET (n. pr), احمد *Ahmed.*

ACHOPPEMENT, عترة *a'trah*, شكّ *chekk;* — pierre d'Achoppement, حجر العترة *hadjar êl-a'trah.*

ACIDE (adj.), حامض *hâmidd*, *hâmedd.*

ACIER, هند *hend*, *hind*, بولاد *boulád*, ذكير *dekyr;* صلب *solb*, فولاد *foulád;* — Acier préparé, بولاد مستحل *boulád mostahel.*

ACOLYTE, شمّاس *chemmás*, pl. شمامسة *chamamsah*, ملازم *moulázem.*

ACONIT (pl.), خانق النمر *khâniq ên-nemr.*

Il a ACQUIESCÉ, اخذ بخاطر *akhad be-khâttr*, رضى *reddä*, *reddey*, راضى *ráddä*, *ráddey;* — j'ai Acquiescé à la sentence du juge, راضيت بحكم القاضي *ráddeyt be-houkm êl-qâddy;* — Acquiesce-moi, خذ بخاطري *khod be-khât-tr-y.*

Il a ACQUIS, حصل *hassel*, كسب *kassab*, ربح *rabah.*

— On n'Aquiert pas la science sans peine, ما يُحصل العلم الّا بالتعب *má yohssel êl-eelm êllá be-'l-taab.*

— Il a Acquis de la réputation, عظّم *eezzem*, رفع شانهُ *refaa chân-ho*, عظّم قيمته *aazzam qeymet-ho.*

ACQUISITION, مكسب *mokseb*, pl. مكاسب *mekâsseb*, تحصيل *tahssyl.*

ACQUIT d'une dette, صرف *serf*, دفعة *defaah*, تصريف *tesryf*, اعفا *i'ifá.*

Il a ACQUITTÉ un accusé, زكى *zakä*, *zakey*, خلّص *khallass.*

Il a ACQUITTÉ (soldé), دفع *de-faa*, حلّ *hall*, صرف *saraf.*

Il a été ACQUITTÉ (soldé), خلص *khaless;* — je n'ai pu être Acquitté, ما قدرت شي اخلص *má qadart chy êkhlass.*

Il s'est ACQUITTÉ de son devoir, وفى حقّهُ *ouafä haqq-ho*, تقن شغلهُ *teqen choghl-ho.*

ACQUITTEMENT d'un accusé, عفو *a'fou*, تخليص *tekhlyss;* — d'un billet, اعفا *ii'fá.*

Acre (adj.), حامض *hâmedd*, *hâmidd*, لاذع *lâdè'*, حدّ *hadd*, عفص *aafess*, حروش *herouch*, *hourouch*.

Acre (ville de Syrie), عكّه *A'kkah*, عكّا *A'kkâ*.

Acreté, لداعه *ledâah*, عفاصه *a'fâssah*, حدوديه *hedoudyah*, حروشه *hourouchah*.

Acte (pièce d'affaires), تحرير *tahryr*, pl. تحريرات *tahryrât*; واثقه *ouâtheqéh*, pl. وثايق *ouethâyq*; — (contrat, titre), حجه *haggéh*.

Les Actes des Apôtres, الابركسيس *êl-âbraksys*.

Acteur (chanteur), غاني *ghâny*, مغنّي *moghanny*.

Actif, نشيط *nechytt*.

Action, فعل *faal*, *fi'el*, pl. افعل *êfaal*, عمل *a'ml*, pl اعمال *ê'mâl*, صنع *sana'*.

— J'ai Action contre toi en justice, لي عليك دعوه *l-y a'ley-k da'ouéh*, لي حق عليك *l-y haqq a'ley-k*.

Action de finance ou de commerce, باي *bây*, سهمه *sehmah*, حصّه *hessah*, *hissah*.

Actions de grâces, شكر *chokr*.

Actionnaire, شركاجي *cherkadjy*.

Activité, خفيه *khafyéh*, حراره *hirâréh*, نشطه *nichtah*, نشاطه *nechâtléh*, نشط *nicht*; — l'Activité du feu, حدية النار *hadyét ên-nâr*.

Actrice (chanteuse), غانيه *ghânyah*, مغنّيه *moghannyéh*.

Actuel, وقتي *ouaqty*, فعلي *feely*; — les circonstances Actuelles, الاحوال الوقتيه *êl-ahouâl êl-ouaqtyéh*.

Actuellement, حالاً *hâlân*, ذلحين *di-l-hyn*, ذي الوقت *dy-'l-ouaqt*, في هذا الزمان *fy hadâ-'z-zemân*, في الساعه *fy-'s-sâa'h*.

— Le général écrit Actuellement, الجنرال عمال يكتب *êl-generâl a'mâl yekteb*.

Adage, مثل *methl*, *mesl*, pl. امثال *âmthâl*, *âmsâl*.

Adam (n. p.), آدم *Adam*, ابو البشر *âbou-'l-becher*.

Il a Adapté, قرن *qaran*, قرّب *qarreb*, نسب *nesseb*, صنف *senef*, خصص *khassas*, صاف *sâf*.

Adar, septième mois de l'année

solaire des Orientaux, ادار *âdâr*; il correspond à notre mois de mars.

ADDITION, زياده *zyâdéh*.

ADDITION d'arithmétique, تجمع *tedjmaa*, جمع *gamaa*, *djamaa*, *djemaa*, جملة *gemeléh*, pl. جُمُل *djoumoul*, زوّد *zououd*, *zaoued*.

Il a ADDITIONNÉ, اجمع *êdjmaa*, اجمل *êdjmel*.

ADEN (province de l'Arabie), عدن *A'den*.

Il a ADHÉRÉ, لصق *lassaq*, بقط *baqatt*.

ADHÉRENCE, لصق *lesq*, تبقيط *tebqytt*, تلصيق *telsyq*.

ADHÉRENT, لاصق *lâsseq*, باقط *bâqitt*.

ADIEU! الله معك *âllah ma-ak*, اودعنك *âoueda'n-ak* (en s'adressant à un seul); الله معكم *âllah maa-koum* (en s'adressant à plusieurs); في امان الله *fy émân âllah*.

Il a dit ADIEU, ودع *ouedah*, *ouidaa*, سلم *sallem*, سال الدعء *sâl êd-do'ah*.

— Il s'en est allé sans dire Adieu, راح من غير تودّيع *râh min ghayr toueddy'*.

Les ADIEUX, الودوع *êl-ouedou'*, التودّيع *êt-toueddy'*, الوداع *êl-ouidaa*, التسليم *êt-teslym*.

ADJECTIF, نسبى *nesby*, اضافى *âddâfy*, وصفى *ouassefy*.

Il a ADJOINT, زاد *zâd*.

Un ADJOINT, كحيا *kiahyâ*, كتخدا *ketkhodâ*, نايب *nâyb*; خليفه *khalyféh*, ملازم *moulâzem*.

ADJUDICATAIRE, متصرّف *moutessarif*.

Il a ADJURÉ, استحلف *êstehlaf*.

ADMINISTRATEUR, مدبّر *modabber*, *modebber*, متولّى *motoually*, ولى *oualy*, وكيل *oukyl*.

ADMINISTRATION, تدبير *tedbyr*, متولّه *metouelléh*, ولايه *oulâyéh*.

Il a ADMINISTRÉ, دبّر *debber*, *dabber*.

ADMIRABLE, عجيب *aadjyb*, *a'gyb*, معجب *maadjeb*, بديع *bedy'*.

— C'est Admirable, عجايب *a'djâyb*, *a'gâyb*.

ADMIRABLEMENT, عجايب *aadjâyb*, *a'gâyb*, عجيبًا *a'gybân*.

ADMIRATION, عجيبه *a'gybéh*, تعجب *ta'djib*, استعجاب *êsti'djâb*.

Il a ADMIRÉ, استعجب *éstaa-djeb*, *ésta'geb*, اعجب *áadjeb*, تعجب *taadjeb*, بهت *bahat*, انذهل *éndehel*, توهم *teouchem*.

— Pourquoi Admires-tu cela? ليش تعجب من هذا *l-ey-ch taa-djeb min hadâ?*

Il a ADMIS, قبل *qabel*, قابل *qâ-bel*, استقبل *éstaqbel*.

ADOLESCENCE, شبوبيه *chebou-byéh*.

ADOLESCENT, شاب *châb*, شابّ *châbb*, pl. شباب *chebâb*, *cha-bâb*.

Il s'est ADONNÉ à, جهد في *dja-had fy*, التهى *éltehä*, تقيد *ta-qyd*, طعاطى *te'âttä*, انهمك *én-hamak*.

— Tu t'Adonnes à tous les plaisirs, تسلم داتك لجميع اللدات *tessellem dât-ak li-djemy' él-ledât*.

Il a ADOPTÉ, استبنى *éstabney*, *estabny*.

— Il l'a Adopté pour son fils, جعله ابنه *djaal-ho êbn-ho*, استبنيه *éstabny-ho*.

Fils ADOPTIF, ربيب *rebyb*, *rabyb*.

ADOPTION, تبنيه *tebennyéh*.

ADORATION, سجدة *sédjedéh*, عبادة *ebâdéh*.

Il a ADORÉ, سجد *sedjoud*, *sedjed*, عبد *aabad*, ركع *rekaa*.

ADOSSÉ contre le mur, ساند ظهره على الحيط *sâned dahr-ho a'lä-'l-haytt*.

Il s'est ADOSSÉ, تكى *étkä*, *êtkey*, اسند ظهره *ésnad dahar-ho*.

Ils se sont ADOSSÉS (dos à dos), حطوا ظهر على ظهر *hattoû dahar a'lä dahar*.

ADOUCI, لين *léyn*.

Il a ADOUCI, ليّن *leyyen*.

— Il a Adouci la colère, راق *râq*, روق *raouaq*, هدّا *haddâ*, سكن *saken*, طفي *tafä*; برد *bered*, همّد *hemmed*.

— Le vent s'est Adouci, تهدّا الهوا *teheddâ-'l-haouâ*.

Gomme ADRAGANTE, كثيرا *ke-thyrâ*.

ADRESSE, خفه *khofféh*, نجامه *nedjâméh*, حيله *heylah*, شطارة *chet-târah*, معرفه *maareféh*.

ADRESSE d'une lettre, علوان *eulouân*, علامه *a'lâméh*, نيشان *ny-chân*.

Il a **Adressé**, هدى *hudā*, رشد *rachad*.

— Ces paroles s'Adressent à vous, هذا المثل يخص لكم *hadā-'l-methl ykhass le-koum*.

— Il a Adressé la parole, خطب *khattab*.

Adroit, شاطر *châtter*, *châttir*, pl. شاطرين *châtteryn*, شطار *chittâr*: ذكي *deky*, pl. ذكيين *dekyyn*: فهيم *fehym*, pl. فهيمين *fehymyn*, فهما *fehoumâ*; ناجم *nâdjem*, خفيف *khafyf*, عارف *aâref*.

Adulte, شاب *châbb*, pl. شباب *chabâb*, *chebâb*, بلوغ *belough*, بالغ *bâlegh*.

Adultère (adj. m.), زاني *zâny*, pl. زنا *zonâ*; (adj. f.), زانيه *zânyéh*.

— Le crime de l'Adultère, زنا *zenâ*, *zinâ*.

— Ils ont commis un Adultère, زانوا *zânoû*.

Adultérin, ولد الزانيه *oueled êz-zânyéh* (comm.); ابن الزانيه *êbn êz-zânyéh* (masc.); بنت الزانيه *bent êz-zânyéh* (fém.).

Adverbe, ظرف *zarf*.

Adversaire, عدو *aadou*, pl. عدا *aadâ*: غريم *gharym*, pl. غرمان *ghormân*, غرما *ghoramâ*; مخاصم *mokhassem*, pl. مخاصمين *mokhassemyn*; خصيم *khassym*.

— Tes Adversaires sont les miens, غرماتك غرماتي *ghoramât-ak ghoramât-y*.

Adverse, مخالف *mokhâlef*, مخاصم *mokhassem*.

— Les parties Adverses sont tel et tel, المخاصمين فلان وفلان *êl-mokhassemyn foulân ou-foulân*.

Adversité, مصيبة *mossaybah*, pl. مصايب *mossâyb*; محنة *mohanah*, pl. محنات *mohanât*; ضيقة *dayqah*, pl. ضيقات *dayqât*; تشدة *techiddah*, pl. تشدايد *techdâyd*; رزيه *rezyéh*, pl. رزايا *rezâyâ*; بليه *belyéh*, بلا *belâ*, pl. بلايا *belâyâ*; بخت اسود *bakht âssouad*.

— Il a été dans l'Adversité, انضام *êndâm*; — il est dans l'Adversité, هو مضايق *hou maddâyq*, هو منضام *hou mondâm*.

— Nous sommes dans l'Adversité, نحن متضايقين *nahn motdâyqyn*.

Aérien, هوايي *haouâyy*.

Affabilité, بشاشه *bechâchéh*.

Affable, حليم *halym* بشوش *bechouch*.

D'Abord, في الاوّل fy-'l-âouel, بالاوّل bi-'l-âouel, اوّلا âouelâ, اوّلا âouelân, اوّل نوبه âouel noubéh.

Il a Abordé (v. n.), وصل ouassel, ouessel.

— Il a Abordé un vaisseau, طلع على مركب talaa a'lä merkeb.

— Il a Abordé quelqu'un, قصد الى qassad îlä.

Abortif, ساقط sâqett, مسقوط masqoutt, ساقوط sâqoutt, سقوط seqoutt.

Il s'est Abouché, لاقى lâqä, lâqey, تواجه touâdjah, touâgah.

Il a Abouti, انتها ênlèhâ, وفى ouafä, قصد qassad, وقع ouaqa', تحدّد tehadded.

— Où Aboutit cette route? لاين توفى هذا السكّه lèyn touaffä kadâ-'s-sekkéh? — Où Aboutit ce discours? لاين يقصد هذا القول lêyn yeqsed hadâ-'l-qoul? — Le chemin Aboutit à un bois, الطريق يتحدّد الى الغاب êl-taryq yethadded îlä-'l-ghâb.

Il a Aboyé, عوى a'ouä, عوا a'ouâ, نبح nabah.

Abraham (n. pr.), ابرهيم Ibrahym; ابراهيم Ibrâhym.

Abrégé, مختصار mokhtessâr, اختصار îkhtissâr, مختصر mokhtésser.

Il a Abrégé, قصر qassar, اختصر ekhtessar.

Il a Abreuvé, سقى saqä, saqey.

Abreuvoir, ساقيه sâqyéh, سقايه siqâyah, سبيل sibyl, مستقى mostaqä, حوض houdd, haoudd.

Abréviation, تقصير teqsyr, قصره qesrah, اختصار îkhtissâr.

Abri, حرمه hourmah, موضع مغطّا mouddaa moghattâ, موضع ظليل mouddaa zelyl, دروه derouéh, منجا mendjâ.

Abricot, مشمش michmich, مشماش mouchmâch, نيش nych.

Abricotier, شجرة المشمش chedjrat êl-michmich, مشمشه michméchéh, شجره ذا المشماش chadjrah dê-'l-mouchmâch, مشماشه mouchmâchah, michmâchah.

Il s'est Abrité, التجا êltedjâ, îltedjâ, تدرّق tedarreq, دارى dârä, تدارا tedarâ.

Abrogé, بطال battâl, محو mahou, معدوم maadoum.

Il a Abrogé, بطل battal.

Abruti, موحّش mouahhech مستوحش mostaouhach.

Il a ABRUTI, وحّش *ouahhach*, حيون *hayouan*.

Il s'est ABRUTI, تحيون *tehayouen*.

ABSENCE, غيبه *ghaybéh*.

ABSENT, غايب *ghâyb*, غير حاضر *ghayr hâdder*.

Il a été ABSENT, il s'est ABSENTÉ, غاب *ghâb*, غيب *ghayeb*.

— Femme dont le mari est Absent, مراه مغيبه *marâh moghaybéh*.

— L'Absent est comme un étranger, الغايب غاريب *él-ghâyb ghâryb*.

ABSINTHE, شيبة العجوز *chybét él-a'djouz*, شيبه ذا العجور *chybah dê-'l-aagouz*, شيبه *chybah*, *cheybah*, افسنتين *âfsintyn*, ماميتا *mâmytâ*, دقن الشيخ *daqn échcheykh*.

— Petite Absinthe, Absinthe du Pont, شيح *chyèh*.

ABSOLU (indépendant), مطلق *motlaq*, مستقل *mostaqil*.

— Il a une puissance Absolue, له سلطنة مطلقه *le-ho soultanét motlaqah*.

ABSOLUMENT, من غير كل بد *min ghayr koll bed*, مطلقا *motlaqân*.

ABSOLUTION, تزكيه *tezkyah*, حل *hell*, حله *halléh*, غفر *ghefr*, عفو *a'fou*, سمحه *semhah*, مغفره *maghferéh*.

Il a ABSORBÉ, بلع *belaa*, ابتلع *êbtelaa*.

ABSOUS, محلول *mahloul*.

Il a ABSOUS, زكى *zakkä*, *zakkey*, حل *hall*, عفا *a'fâ*, غفر *ghafar*, سمح *samah*.

— J'ai Absous, حليت *halleyt*.

Il s'est ABSTENU, امتنع *émtinaa*, انتهى *éntehä*, *éntehey*, توقع *toueqqaa*, تحصن *tehassen*, اعف *âaff*, كف *keff*.

ABSTINENCE, توقيع *toueqqy'*, انقطاع *înqittâa*, حميه *hamyah*, قطاعه *qittâah*, امتناع *îmtinâa*.

ABSTRAIT, واعر *ouâ'er*.

ABSURDE, ضد العقل *dodd él-aaql*, بغير معقول *be-ghayr maaqoul*, مضادد العقل *moddâded él-aql*.

ABUS, فلت *falt*, ظلم *zelem*, *zoulm*, غلط *ghalatt*, غلوطة *ghalouttah*, غش *ghech*, *ghouch*.

Il a ABUSÉ (trompé), غش *ghach*, خدع *khadaa*, خلب *khalab*, طمع *tamaa*, دهى *dahä*, غر *ghar*, طغى *taghà*, استهزا *éstehzâ*.

— Il a Abusé de sa fortune, استعمل ماله بغير الواجب *éstaamel mâl-ho be-ghayr él-ouâdjéb*.

Il s'est ABUSÉ, غلط *ghalatt*.

ABYB, onzième mois de l'année des Cophtes, correspondant au mois de juillet, ابيب *âbyb*.

ABYSSIN, حبشي *habechy*.

ABYSSINIE, الحبش *êl-Habech*, بلد الحبش *beled êl-Habech*.

ACACIA, سنط *senit*.

ACADÉMICIEN, مدرّس *moderris*, عالم *aâlem*.

ACADÉMIE, مدرسه *medresséh*, *moudersah*, pl. مدارس *medâres*; ديوان العلما *dyouân êl-eu'lêmâ*, جماعة العلما *djemâat êl-eu'lêmâ*.

Il a ACCABLÉ, كلف *kalaf*, تكلف *teklef*, عيّا *a'yyâ*, معس *maas*, ثقل على *theqqel a'lä*.

— Il les a Accablés d'impôts, ثقل عليهم المكس *theqqel a'layhoum êl-maks*.

— La chaleur m'Accable, عيّتني الحرّ *aayét-ny-'l-harr*.

ACCABLEMENT, تكليف *teklyf*.

Il a ACCÉLÉRÉ, عجّل *aadjal*, سرّع *serraa*, تعجّل *te'adjel*.

ACCENT dans la prononciation, حفظه *hefzéh*, شدّه *cheddah*; — dans l'écriture, شحطه *chehtah*, نقطه *noqtah*, علامه *a'lâméh*.

ACCEPTATION, تقبيل *teqbyl*.

Il a ACCEPTE, تقبل *teqbel*, تقبّل *teqabbel*.

ACCÈS (entrée, approche), دخول *dakhoul*, مقابله *moqâbeléh*.

ACCÈS de fièvre, بلاغة الحمّيه *balâghét êl-hammyéh*, ضرب الحمّيه *darb êl-hammyéh*, نوبة السخونه *noubét ês-sekhounéh*, دور السخونه *dour ês-sekhounéh*; — j'ai eu aujourd'hui un Accès de fièvre, زارتني اليوم الحمّيه *zârét-ny êl-youm êl-hammyéh*.

ACCIDENT, وقعه *ouaqaah*, pl. وقايع *ouqâyè'*; عرضه *aardéh*, عارض *aâredd*, pl. عوارض *a'ouâridd*; مصيبه *messaybéh*, pl. مصايب *massâyb*, صدفه *sadaféh*, جريه *djerayéh*, قضيه *qaddyéh*.

— Par Accident, بالصدف *be-'s-sedf*, بالغفله *bêl-ghafléh*.

ACCLAMATION, زلغوطه *zalghoutah*.

— Le peuple a fait des Acclamations devant le prince, قدّام الامير زلغطت العام *qouddâm êl-êmyr zalghattét êl-a'âm*.

ACCOLADE, تقبيل *teqbyl*, معنقه *maaneqah*.

Il a ACCOLÉ, عنّق *aannaq*, عانق *a'ânaq*, حضن *haddan*, قبل *qabel*.

ACCOMMODAGE de la barbe, تحفيف *tahfyf*, تحسين *tahssyn*.

— d'un mets, تطييب *tatyyb*, طبخ *tabkh*.

ACCOMMODANT (facile en affaires), متساهل *motsâhil*, موافق *mouâffeq*, مطيع *motty'*.

— C'est un marchand Accommodant, هو تاجر متساهل *hou tâgir motsâhil*.

Il a ACCOMMODÉ (ajusté), سوى *saouä*, رتب *reteb*, صفّ *saff*, ملل *melal*, هندم *hendam*.

— J'ai Accommodé, مليت *melleyt*, سويت *saoueyt*.

— Il a Accommodé la barbe, تحفف *tahfef*, تحسن *tahssen*.

— un mets, طبخ *tabakh*.

Il ACCOMMODE (convient), صلح *salèh*; — cela t'Accommode, هذا بيصلح لك *hadâ byeslèh l-ak*.

Il s'est ACCOMMODÉ (concilié), تسهّل *tessehel*, وافق *ouâffaq*, اتفق *êttefaq*, *êttafaq*.

— Je m'Accommode aisément au temps et aux personnes, داريت انا الزمان والناس *dâreyt ênâ êz-zemân ou ên-nâs*.

— Accommode-toi aux circonstances, اصبر على احوال الزمان *êsbour a'lä âhouâl êz-zemân*.

— Je m'Accommode de tout, انا متلين مع الكل *ênâ motleyen ma'-'l-koll*.

Il a ACCOMPAGNÉ, صاحب *sâheb*, شاع *châa*, رفق *refeq*, رافق *râfeq*, ترافق *terâfeq*, ونس *ouannès*.

— Ils ont envoyé quelqu'un avec moi pour m'Accompagner, ابعثوا واحد واياى يرافقني *êbaathoû ouâhèd ou êyâ-y yrâfeq-ny*.

— Que Dieu vous Accompagne! الله معكم *Allah maa-koum!*

— Que la paix t'Accompagne! شاعك السلام *châ'-ak ês-selâm!* مع السلامه *ma'-'s-selâméh!*

ACCOMPAGNEMENT, رفقه *refâqah*, *refâqéh*.

ACCOMPLI, تمام *temâm*, متمم *motammem*, كامل *kâmel*; pl. كاملين *kâmelyn*; مكمّل *mokammel*.

— Il a dix ans Accomplis, كمل عشر سنين *kamel a'cher senyn*.

Il a Accompli, تمّ *tamm*, تمّم *tammem*, كمّل *kammel*, نجز في *nedjez fy*, خلص *khalass*, نال *nâl*, بلغ *balagh*, قضى *qaddâ*, انقضى *ênqaddä*; *ênqaddey*.

— Il a Accompli sa promesse, وفا *ouafâ*, وفى *ouafä*, *ouafey*.

ACCOMPLISSEMENT, تمام *temâm*, كمال *kemâl*, تكميل *tekmyl*, اتمام *îtmâm*, اكمال *îkmâl*.

Il s'est ACCOQUINÉ, عربل *a'rbel*, تعربل *taarbel*.

ACCORD, اتفاق *êttifâq*, استواء *istaouâ*; — d'Accord, سوا سوا *saouâ saouâ*.

ACCORDS, promesse de mariage, ربط على الخاتم والزنار *rabt a'lä-'l-khâtem ou êz-zonâr*.

Il a ACCORDÉ (donné), عطا *aattâ*, اعطا *â'ttâ*, اهدا *êhdâ*, رزق *razaq*; نعم *naam*; — (mis d'accord), اصلح *êslah*, وفق *ouaffeq*; — (ajusté), سوى *saouä*, *saouey*.

— Il a Accordé la paix, رضى فى الصلح *reddä fy-'s-soulh*.

— Il a Accordé sa fille en mariage à un tel, انا بنته لفلان *ênnâ bent-ho li-foulân*.

Il s'est ACCORDÉ (il a été d'accord), اتفق *êttafaq*, طابق *tâbaq*, تشارط *techârett*, وافق *ouâfaq*, تصلح *teslèh*.

— Ils se sont Accordés ensemble après de longues querelles, بعد شماطة طويل اتفقوا *baad chamât-tah taouyl êttafaqoû*.

— Ils se sont Accordés pour nous faire la guerre, شارطوا يحربوا علينا *chârettoû yahreboû a'lay-nâ*.

— Ces paroles ne s'Accordent aucunement avec les premières, ذى الكلمة ما توافق للقول الاولانى *dêy-'l-kilmêh mâ touâfeq li-'l-qoul êl-âoulâny*, هذا القول ما يناسب القول السابق *hadâ-'l-qoul mâ ynâsseb êl-qoul ês-sâbeq*.

— Lui et moi nous nous sommes Accordés par serment, عهد الله بينى وبينه *è'hed Allah bayn-y ou bayn-ho*.

— Ils se sont Accordés ensemble sur le prix de ces chevaux, ربطوا الكلام على ثمن هذولى الخيل *rabattoû-'l-kelâm a'lä temn hedouly-'l-kheyl*.

— Je m'Accorde à ce que tu dis, انا انقاد لكلمتك *ênâ-'nqâd li-kelmét-ak*.

Il a ACCOSTÉ, قرب *qarab*, *qareb*, قرّب *qarrab*, اقترب *êqtereb*, تقدّم *teqaddem*, دنا لـ *danâ li-*; — il l'a Accosté, قربه *qareb-ho*, جا قريب له *djâ qaryb le-ho*.

ACCOUCHÉE, نفيسه *néfyssah, nefysséh*, نفيسا *nefyssá*; pl. نوافس *nouáfess*, والك *ouâlidéh*, ولدانه *oualedânéh*.

Elle est ACCOUCHÉE, ولدت *ouledét*.

ACCOUCHEMENT, ولاد *ouelâd*, ولاده *oulâdéh.*

ACCOUCHEUSE, قابله *qâbilah*, *qâblah.*

Il s'est ACCOUDÉ, اتكى *êtkä, êtkey*, استند *éstened.*

Il a ACCOUPLÉ, جمع *djemaa*, خلط *khalatt.*

— Il a Accouplé des bœufs à la charrue, اقرن *éqren*, كدن *kadan.*

— Ces animaux se sont Accouplés, ناكوا هذين حيوانين *nâkoû hadeyn hayouâneyn.*

ACCOUPLEMENT, اجتماع *idjtemâa.*

— Accouplement charnel, نيك *nyk*, نكاح *nekâh.*

Il a ACCOURCI, قصّر *qassar.*

— Les jours sont Accourcis, النهار فى القصران *én-nehâr fy-'l-qisrân*, النهار فى النقصان *én-nehár fy-'n-naqsân.*

Il est ACCOURU, ركد *raked.*

— Accours! اركد *ôrkod!*

ACCOUTUMÉ, معتاد *mèctâd.*

Il a ACCOUTUMÉ, عوّد *a'ouad.*

Il s'est ACCOUTUMÉ, اعتاد *êetâd, âatad*, استانس *éstâness.*

Il a ACCOUTRÉ, دمّن *dammen.*

Il a ACCRÉDITÉ, سمّى *semmä*, استمى *éstemä*, امّن *âmman*, ولى *ouelä, oueley.*

Il s'est ACCRÉDITÉ, تسمّى *tessemmä, tessemmey.*

Il a ACCROCHÉ, علق *a'laq*, علّق *aallaq*, كلب *kallab*, تكلب *tekaleb.*

— Mon habit s'est Accroché à un clou, تعلّق ثوبى فى المسمار *taallaq thouab-y fy-'l-mismâr.*

Il en a fait ACCROIRE, غشّ *ghach*, طخ *takh*, خج *khadj*, كذب *kaddab.*

Il s'en fait ACCROIRE, تعظم *tea'zzem*, افتخر *êftekhar.*

— Qui s'en fait Accroire, متعظم *motaazzem*, متعترس *mota'teress.*

ACCROISSEMENT, زياده *zyâdéh*, ازدياد *izdyâd*, تكثير *tekthyr, teksyr.*

ACCROUPI, مقفقف *moqafqaf*, ململم *molmelam.*

Il s'est ACCROUPI, قرفش *qarfach*, قرفس *querfess*, كعمز *gaamez*, قعد على قرافيسة *qaad a'lä qerâ-*

fys-ho; — ils se sont Accroupis, قعدوا على قرافيسهم *qaadoû a'lä qerâfys-houm*.

Il a ACCRU, زيّد *zeyad*, *zayad*, زوّد *zaouad*, زاد *zâd*, نشى *nechä*, نشا *nechâ*, ربا *rebâ*.

Il s'est ACCRU, زاد *zâd*, ازداد *êzdâd*.

ACCUEIL, مستقبله *mostaqbelah*, *mostaqbeléh*, قبول *qoboul*.

Il a ACCUEILLI, استقبل *êstaqbel*.

Il a ACCULÉ, زنّق *zannaq*.

Il s'est ACCULÉ, زنق *zanaq*.

Il a ACCUMULÉ, كوّم *kaouam*, جمع *gemaa*.

ACCUSATEUR, لايم *lâym*, pl. لوام *laouâm*, شكّى *chekky*, شكّاى *chekkây*.

ACCUSATION, شكّيه *chekkyah*, شكايه *chekâyéh*, لايمه *lâyméh*, pl. لوايم *laouâym*; غمز *ghamz*.

Il a ACCUSÉ, شكى *chakä*, لام *lâm*.

Il a ACHALANDÉ, حارف *hâref*, زبن *zeben*.

— Ce marchand est bien Achalandé, هذا التاجر لهُ زبون كثير *hadâ-'l-tâgir le-ho zeboun kethyr*.

ACHARNÉ, محجّم *mohamdjem*.

Il s'est ACHARNÉ, حمجم *hamdjam*, غوى *ghaouä*.

ACHARNEMENT, غوايه *ghaouâyéh*.

ACHAT, شراء *cherâa*, اشترا *êchtirâ*, مشترا *mouchterâ*.

ACHE (plante), هصله *hesléh*, ماعه *melaah*, مغدانوس *maghdânous*.

Il s'est ACHEMINÉ, توجه *louedjah*.

Il a ACHETÉ, اشترى *êchterä*, اشترا *êchterâ*, شرا *charâ*.

— Il a Acheté argent comptant, اشترى باللنقد *êchterä be-'n-neqd*, اشترى بالقبض *êchterä be-'l-qobd*.

— J'Achète chez lui à crédit, نشترى عنده بالدين *nechtery a'nd-ho be-'d-dyn*.

— J'ai Acheté cela à crédit, اشتريت هذا بالمهله *êchtereyt hadâ be-'l-mehléh*.

ACHETEUR, مشترى *mouchtery*, شارى *châry*, pl. شرايا *chorâyâ*.

ACHEVÉ, تمام *temâm*, متمّم *motammem*, مكمّل *mokammel*.

Il a ACHEVÉ, تمّم *tammem*, كمّل *kammel*, وفى *ouafä*, وفا *ouafâ*, قض *qadd*, قضى *qaddä*.

Il a été ACHEVÉ, تمّ *tamm*, كمل *kamil*; — mon habit n'était pas Achevé, ما كان شي متمّم لباسي *mâ kân chy motammem lebâss-y*.

ACHÈVEMENT, تكميل *tekmyl*, اكمال *îkmâl*, تمام *temâm*.

ACHMET (n. pr), احمد *Ahmed*.

ACHOPPEMENT, عترة *a'trah*, شك *chekk*; — pierre d'Achoppement, حجر العترة *hadjar êl-a'trah*.

ACIDE (adj.), حامض *hâmidd*, *hâmedd*.

ACIER, هند *hend*, *hind*, بولاد *boulâd*, ذكير *dekyr*; صلب *solb*, فولاد *foulâd*; — Acier préparé, بولاد مستحل *boulâd mostahel*.

ACOLYTE, شمّاس *chemmâs*, pl. شمامسة *chamamsah*, ملازم *moulâzem*.

ACONIT (pl.), خانق النمر *khâniq ên-nemr*.

Il a ACQUIESCÉ, اخذ بخاطر *akhad be-khâttr*, رضى *reddä*, *reddey*, راضى *râddä*, *râddey*; — j'ai Acquiescé à la sentence du juge, راضيت بحكم القاضى *râddeyt be-houkm êl-qâddy*; — Acquiesce-moi, خذ بخاطرى *khod be-khâttr-y*.

Il a ACQUIS, حصل *hassel*, كسب *kassab*, ربح *rabah*.

— On n'Aquiert pas la science sans peine, ما يُحصل العلم الّا بالتعب *mâ yohssel êl-eelm êllâ be-'l-taab*.

— Il a Acquis de la réputation, عظّم *eezzem*, رفع شانهُ *refaa chân-ho*, عظم قيمته *aazzam qeymet-ho*.

ACQUISITION, مكسب *mokseb*, pl. مكاسب *mekâsseb*, تحصيل *tahssyl*.

ACQUIT d'une dette, صرف *serf*, دفعة *defaah*, تصريف *tesryf*, اعفا *î'ifâ*.

Il a ACQUITTÉ un accusé, زكى *zakä*, *zakey*, خلّص *khallass*.

Il a ACQUITTÉ (soldé), دفع *de-faa*, حلّ *hall*, صرف *saraf*.

Il a été ACQUITTÉ (soldé), خلص *khaless*; — je n'ai pu être Acquitté, ما قدرت شي اخلص *mâ qadart chy êkhlass*.

Il s'est ACQUITTÉ de son devoir, وفى حقهُ *ouafä haqq-ho*, تقن شغلهُ *teqen choghl-ho*.

ACQUITTEMENT d'un accusé, عفو *a'fou*, تخليص *tekhlyss*; — d'un billet, اعفا *ii'fâ*.

Acre (adj.), حامض *hâmedd*, *hâmidd*, لادع *lâdè'*, حدّ *hadd*, عفص *aafess*, حروش *herouch*, *hourouch*.

Acre (ville de Syrie), عكّه *A'kkah*, عكا *A'kkâ*.

Acreté, لداعة *ledâah*, عفاصة *a'fâssah*, حدودية *hedoudyah*, حروشه *lourouchah*.

Acte (pièce d'affaires), تحرير *tahryr*, pl. تحريرات *tahryrât*; واثقه *ouâtheqéh*, pl. وثايق *ouethâyq*; — (contrat, titre), حجه *haggéh*.

Les Actes des Apôtres, الابركسيس *él-âbraksys*.

Acteur (chanteur), غاني *ghâny*, مغنّي *moghanny*.

Actif, نشيط *nechytt*.

Action, فعل *faal*, *fi'el*, pl. افعل *êfaal*, عمل *a'ml*, pl اعمال *è'mâl*, صنع *sana'*.

— J'ai Action contre toi en justice, لي عليك دعوة *l-y a'ley-k da'ouéh*, لي حق عليك *l-y haqq a'ley-k*.

Action de finance ou de commerce, باي *bây*, سهمه *sehmah*, حصّه *hessah*, *hissah*.

Actions de grâces, شكر *chokr*.

Actionnaire, شركاجي *cherkadjy*.

Activité, خفيه *khafyéh*, حراره *hirâréh*, نشطه *nichtah*, نشاطه *nechâtléh*, نشط *nicht*; — l'Activité du feu, حدية النار *hadyét ênnâr*.

Actrice (chanteuse), غانيه *ghânyah*, مغنّيه *moghannyéh*.

Actuel, وقتي *ouaqly*, فعلي *feely*; — les circonstances Actuelles, الاحوال الوقتيه *él-ahouâl él-ouaqtyéh*.

Actuellement, حالاً *hâlân*, ذلحين *di-l-hyn*, ذي الوقت *dy-'l-ouaqt*, في هذا الزمان *fy hadâ-'z-zemân*, في الساعه *fy-'s-sâa'h*.

— Le général écrit Actuellement, الجنرال عمال يكتب *él-generâl a'mâl yekteb*.

Adage, مثل *methl*, *mesl*, pl. امثال *âmthâl*, *âmsâl*.

Adam (n. p.), آدم *Adam*, ابو البشر *âbou-'l-becher*.

Il a Adapté, قرن *qaran*, قرّب *qarreb*, نسب *nesseb*, صنف *senef*, خصص *khassas*, صاف *sâf*.

Adar, septième mois de l'année

solaire des Orientaux, ادار *âdâr*; il correspond à notre mois de mars.

ADDITION, زياده *zyâdéh*.

ADDITION d'arithmétique, تجمع *tedjmaa*, جمع *gamaa*, *djamaa*, *djemaa*, جمله *gemeléh*, pl. جُمَل *djoumoul*, زوّد *zououd*, *zaoued*.

Il a ADDITIONNÉ, اجمع *êdjmaa*, اجمل *êdjmel*.

ADEN (province de l'Arabie), عدن *A'den*.

Il a ADHÉRÉ, لصق *lassaq*, بقط *baqatt*.

ADHÉRENCE, لصق *lesq*, تبقيط *tebqytt*, تلصيق *telsyq*.

ADHÉRENT, لاصق *lâsseq*, باقط *bâqitt*.

ADIEU! الله معك *âllah ma-ak*, اودعنك *âoueda'n-ak* (en s'adressant à un seul); الله معكم *âllah maa-koum* (en s'adressant à plusieurs); في امان الله *fy êmân âllah*.

Il a dit ADIEU, ودع *ouedah*, *ouidaa*, سلم *sallem*, سال الدعه *sâl êd-do'ah*.

— Il s'en est allé sans dire Adieu, راح من غير تودّيع *râh min ghayr toueddy'*.

Les ADIEUX, الودوع *él-ouedou'*, التودّيع *êl-toueddy'*, الوداع *êl-ouidaa*, التسليم *êl-teslym*.

ADJECTIF, نسبى *nesby*, اضافى *âddâfy*, وصفى *ouassefy*.

Il a ADJOINT, زاد *zâd*.

Un ADJOINT, كحيا *kiahyâ*, كتخدا *ketkhodâ*, نايب *nâyb*; خليفه *khalyféh*, ملازم *moulâzem*.

ADJUDICATAIRE, متصرّف *moutessarif*.

Il a ADJURÉ, استحلف *êstehlaf*.

ADMINISTRATEUR, مدبّر *modabber*, *modebber*, متولى *motoually*, ولى *oualy*, وكيل *oukyl*.

ADMINISTRATION, تدبير *tedbyr*, متوله *metouelléh*, ولايه *oulâyéh*.

Il a ADMINISTRÉ, دبّر *debber*, *dabber*.

ADMIRABLE, عجيب *aadjyb*, *a'gyb*, معجب *maadjeb*, بديع *bedy'*.

— C'est Admirable, عجايب *a'djâyb*, *a'gâyb*.

ADMIRABLEMENT, عجايب *aadjâyb*, *a'gâyb*, عجيبا *a'gybân*.

ADMIRATION, عجيبه *a'gybéh*, تعجب *ta'djib*, استعجاب *êsti'djâb*.

Il a ADMIRÉ, استعجب ésta-djeb, ésta'geb, اعجب áadjeb, تعجب taadjeb, بهت bahat, انذهل éndehel, توهم teouchem.

— Pourquoi Admires-tu cela? ليش تعجب من هذا l-ey-ch taa-djeb min hadá?

Il a ADMIS, قبل qabel, قابل qâ-bel, استقبل éstaqbel.

ADOLESCENCE, شبوبيه chebou-byéh.

ADOLESCENT, شاب châb, شابّ châbb, pl. شباب chebâb, cha-bâb.

Il s'est ADONNÉ à, جهد في dja-had fy, التهى éltehä, تقيد ta-qyd, طعاطى te'âttä, انهمك én-hamak.

— Tu t'Adonnes à tous les plaisirs, تسلم داتك لجميع اللدات tessellem dât-ak li-djemy' él-ledât.

Il a ADOPTÉ, استبنى éstabney, estabny.

— Il l'a Adopté pour son fils, جعله ابنه djaal-ho êbn-ho, استبنيه éstabny-ho.

Fils ADOPTIF, ربيب rebyb, rabyb.

ADOPTION, تبنيه tebennyéh.

ADORATION, سجدة sédjedéh, عبادة ebâdéh.

Il a ADORÉ, سجد sedjoud, sedjed, عبد aabad, ركع rekaa.

ADOSSÉ contre le mur, ساند ظهره على الحيط sâned dahr-ho a'lä-'l-haytt.

Il s'est ADOSSÉ, تكى étkä, êtkey, اسند ظهره ésnad dahar-ho.

Ils se sont ADOSSÉS (dos à dos), حطوا ظهر على ظهر hattoû dahar a'lä dahar.

ADOUCI, لين léyn.

Il a ADOUCI, ليّن leyyen.

— Il a Adouci la colère, راق râq, روق raouaq, هدّا haddá, سكن saken, طفى tafä; برد bered, همد hemmed.

— Le vent s'est Adouci, تهدّا الهوا teheddâ-'l-haouá.

Gomme ADRAGANTE, كثيرا ke-thyrâ.

ADRESSE, خفه khofféh, نجامه nedjâméh, حيله heylah, شطاره chet-târah, معرفه maareféh.

ADRESSE d'une lettre, علوان eulouân, علامه a'lâméh, نيشان ny-chân.

Il a ADRESSÉ, هدى *hudâ*, رشد *rachad*.

— Ces paroles s'Adressent à vous, هذا المثل يخص لكم *hadâ-'l-methl ykhass le-koum*.

— Il a Adressé la parole, خطب *khattab*.

ADROIT, شاطر *châtter*, *châttir*, pl. شاطرين *châtteryn*, شطار *chittâr*: ذكي *deky*, pl. ذكيين *dekyyn*; فهيم *fehym*, pl. فهيمين *fehymyn*, فهما *fehoumâ*; ناجم *nâdjem*, خفيف *khafyf*, عارف *aâref*.

ADULTE, شاب *châbb*, pl. شباب *chabâb*, *chebâb*, بلوغ *belough*, بالغ *bâlegh*.

ADULTÈRE (adj. m.), زاني *zâny*, pl. زنا *zonâ*; (adj. f.), زانيه *zânyéh*.

— Le crime de l'Adultère, زنا *zenâ*, *zinâ*.

— Ils ont commis un Adultère, زانوا *zânoû*.

ADULTÉRIN, ولد الزانيه *oueled êz-zânyéh* (comm.); ابن الزانيه *êbn êz-zânyéh* (masc.); بنت الزانيه *bent êz-zânyéh* (fém.).

ADVERBE, ظرف *zarf*.

ADVERSAIRE, عدو *aadou*, pl. عدا *aadâ*; غريم *gharym*, pl. غرمان *ghormân*, غرما *ghoramâ*; مخاصم *mokhassem*, pl. مخاصمين *mokhassemyn*; خصيم *khassym*.

— Tes Adversaires sont les miens, غرماتك غرماتي *ghoramât-ak ghoramât-y*.

ADVERSE, مخالف *mokhâlef*, مخاصم *mokhassem*.

— Les parties Adverses sont tel et tel, المخاصمين فلان وفلان *êl-mokhassemyn foulân ou-foulân*.

ADVERSITÉ, مصيبه *mossaybah*, pl. مصايب *mossâyb*; محنه *mohanah*, pl. محنات *mohanât*; ضيقه *dayqah*, pl. ضيقات *dayqât*; تشده *techiddah*, pl. تشدايد *techdâyd*; رزيه *rezyéh*, pl. رزايا *rezâyâ*; بليه *belyéh*, بلا *belâ*, pl. بلايا *belâyâ*; بخت اسود *bakht âssouad*.

— Il a été dans l'Adversité, انضام *êndâm*; — il est dans l'Adversité, هو مضايق *hou maddâyq*, هو منضام *hou mondâm*.

— Nous sommes dans l'Adversité, نحن متضايقين *nahn moldâyqyn*.

AÉRIEN, هوايي *haouâyy*.

AFFABILITÉ, بشاشه *bechâchéh*.

AFFABLE, حليم *halym* بشوش *bechouch*.

Affaibli, مضعوف *modda'ouf*, رخو *rakhou*.

Il a **Affaibli**, ضعف *daaf*, رخو *rakhaou*, *rakhaoue*.

Affaiblissement, ضعافة *daâféh*, رخاوة *rekhâouéh*.

Affaire, شغل *choghl*, pl. شغول *choghoul*, اشغال *échghâl*; امر *âmr*, pl. أمور *oûmour*.

— Comment s'est passée l'Affaire? كيف جرا الشغل *kyf djerâ-'ch-choghl?* كيف صار الامر *kyf sâr él-âmr?*

— Chacun a ses Affaires dans son état, كل من هو مشغول في حالة *koll men hou mechghoul fy hâl-ho.*

— J'ai assez de mes Affaires, الامر اللي انا فيه يكفاني *él-âmr élly ânâ fy-hi yekfâ-ny.*

— Vos Affaires vont mal, اموركم بالويل *oûmour-koum be-'l-ouayl.*

— Il fait bien ses Affaires, حالهُ طيب *hâl-ho tayeb.*

— Qu'as-tu Affaire ici? ايش لك هنا *éy-ch l-ak honâ?*

— Son avocat l'a tiré d'Affaire, لبّاهُ وكيلهُ *lebbâ-ho oukyl-ho.*

Affairé, مشطون *mechtoun*, مشغول *mechghoul*.

Il a **Affaissé**, ردخ *redakh*, كبّس *kabbass*, دعس *daas*, حقّس *haqqass*.

Il s'est **Affaissé**, هبط *hobett*, حقس *hoqqes*; — la terrasse s'est Affaissée, السطوح حقس *ès-settouah hoqqes.*

Affaissement, حقسة *hiqsah*.

Affamé, جوعان *djoua'ân*, جيعان *djyaân*, pl. جيعانين *djyaânyn*.

Il a **Affamé**, جوّع *djaouaa*.

Affection, محبّة *mohabbah*, *mohabbéh*, pl. محبّات *mohabbât*; عشق *euchq*, رغبة *raghibéh*, غبرة *ghabiréh*, مودة *moudah*, حرارة *hiráréh*, حنية *hanyéh*, خاطر *khâtr*.

Il a **Affectionné**, حبّ *habb*.

Il a **Affermé** (donné à louage), اجر *âdjar*, ضمّن *dammen*, تاجّر *taâdjar*, *tâggar*, *tâagger*, كرا *kerâ*, لزّم *lazzam*; — (pris à louage), تلزّم *telazzam*, استاجر *éstâdjar*. — Celui qui Afferme, ملتزم *moultezem*, مضمّن *moddhammen*, مكري *mokry*, مستاجر *mostâdjir*.

Il a **Affermi**, استحكم *éstehkam*, تاكّد *tâkked*, *teâkked*, ثبّت *thabbat*, *thebbet*, مكّن *makan*, رسّخ *ressakh*.

Il est **Affermi** dans le bien, هو

بالخير متمسك *kou motamsek be-'l-kheyr.*

AFFERMISSEMENT, استحكام *istih-kâm*, تشديد *techdyd*, تشييد *techyyd.*

AFFICHE, لزقه *lezqah*, لزق *lizq*, نصب *nisb*, نصبه *nesbah.*

Il a AFFICHÉ, لزق *lazaq*, نصب *nassab.*

AFFINAGE de métaux, تصفيه *tes-fyéh*, روباص *roubâss.*

Il a AFFINÉ (l'or, l'argent), صفّا *saffâ*, صفّى *saffä*, *saffey*, روبص *raoubess.*

AFFINITÉ (alliance), اهليه *âhlyéh*, قرابه *qorâbéh*, نسبه *nisbéh.*

Il a AFFIRMÉ, حقّق *haqqaq*, *haqqed*, ثبت *thebét*, *tsebét*, *sebét*, وكد *ouakad.*

AFFLICTION, حزن *houzn*, غمّ *ghamm*, شدّه *chiddéh*, تحزين *tahzin*, رزيه *rezyéh*, pl. رزايا *rezâyâ*; ضيقه *dayqah*, pl. ضيقات *dayqât*; — tu connaîtras ton ami dans l'Affliction, عند الشدّه تعرف اخوك *a'nd êch-chiddéh taaraf âkhou-k.*

AFFLIGÉ, حزنان *haznân*, pl. حزنانين *haznânyn*, مكبّس *mou-kebbes*, حزين *hazeyn*, مدبول *mad-boul*, مضيق *moddayq.*

Il a AFFLIGÉ, حزّن *hazzan*, سوّد *saouad.*

Il a été AFFLIGÉ, il s'est AFFLIGÉ, حزن *hazen*, تحصّر *tahssar*, اندبل *êndabel*, انغم *êngham*, انغبن *ên-ghaben.*

AFFLUENCE, جمع *djèma'*, جموع *djemou'.*

AFFRANCHI, معتوق *maatouq.*

Il a AFFRANCHI un esclave, عتق *aateq*, اطلق *êtlaq*, سيّب *seyeb.*

AFFREUX, شنيع *cheny'*, مكروه *mekrouh*, بشع *bechèè*, قبيح *qobbyh.*

Il a AFFRIANDÉ, دوّك *daouek.*

AFFRONT, شتم *chetm*, شتمه *chet-mah*, بخسه *bakhséh*, سبّه *sebbah*, استهزا *îstihzâ*, بهدله *behdeléh*, pl. بهدلات *behdelât*; تخزي *takhzy*, عيب *a'yb*, عار *a'âr.*

Il a fait AFFRONT, استهزا *êstehzâ*, شتم *chetem*, *chetam*, بخس *bakhass*, *bakhess*, سبّ *sebb*, بهدل *behdel*, اخزي *êkhzä*, *êkhzey*, اهان *âhân*, حقر *haqar.*

— Nous nous vengerons de l'Affront qu'ils nous ont fait, نستنقم منهم على البخسة الّي بخسونا *nes-tanqem min-houm a'lä-'l-bakhsét êlly bakhassou-nâ.*

Il a AFFUBLÉ, لَقّ *leff*, تلفلف *teleflef*.

Il s'est AFFUBLÉ, تَلَحّق *telahhaq*, تَلفف *telfef*.

AFFÛT de canon, سرير ذا المدفع *seryr dê-'l-medfa'*; — Affût de mortier, كَرّيطه ذا المهراز *karryttah dê-'l-mihrâz*.

AFIN de, Afin que, باش *bâch*, ان *ên*, انّ *ênn*, بان *be-ên*, ما *mâ*, لاجل *l-êgl*, *li-âdjel*, لكي *le-key*, كي *key*, لِـ *li*, حتّى *hattä*, لاجل ما *l-êgl mâ*, على شان ان *a'lä chân ên*.

— Parle-lui Afin qu'il maide, قل لهُ انّ ينصرني *qol le-ho ênn yonsor-ny*; — couchez-vous maintenant et dormez, Afin de pouvoir vous lever demain plus matin, ارقدوا في ساعه وناموا حتّى تقدروا تقوموا بكير الخ *êrqadoû fy sâ'ah ou-nâmoû, hattä teqdaroû teqoumoû bekyr âlèkh*.

AFRICAIN, مغربى *moghreby*, *moghraby*, *mogharby*, pl. مغاربه *moghârebah*, مغربين *moghrabyn*; افريقى *âfryqy*.

AFRIQUE, المغرب *él-Moghreb*, الغرب *él-Gharb*, بلاد الغرب *belâd él-Gharb*, افريقيه *Afryqyéh*, *Afryqyah*.

AGA, commandant, اغا *âghâ*, pl. اغاوة *âghâouét*, اغاوات *âghâouât*.

Il a AGACÉ, ضرّع *derraa*, حرش *harach*, تحارش *tehârach*, وحى *ouahä*, *ouahey*.

— Il a Agacé un chien, تهبب في الكلب *tehebebeb fy-'l-kelb*, هوس الكلب *haouass él-kelb*.

— Il a Agacé les dents, درس *deress*, ضرس *daress*.

— Dents Agacées, اسنانٌ ضرسانه *ésnân dersânéh*.

AGAR (n. p.), هاجر *Hâdjar*, *Hâgar*.

AGARIC, غاريقون *ghâryqoun*.

AGATE (pierre précieuse), عقيق *a'qyq*, يمن *yemen*.

AGE, عمر *aamr*, *eeumr*, *ou'mr*, *ou'mer*, pl. عمور *eu'mour*, *ou'mour*, عمار *eu'mâr*, اعمار *é'mâr*.

— A la fleur de son Age, في تنبوك عمره *fy tenbouk a'mri-h*, في بتك شبوبيته *fy batk cheboubyét-ho*.

— Avancé en Age, شايب *châyb*, شيخ *cheykh*, شارف *châref*, *chârif*.

— Quel Age as-tu? قدّ اى عمرك —

qadd êy aamr-ak? كام سنه عمرك *kiâm senéh aamr-ak?*

AGÉ de dix ans, في العمر عشر *fy-'l-a'mr a'cher senéh,* ابن سنه عشرة عام *êbn aachert aâm.*

— Je suis Agé de douze ans, انا بلغت اثنا عشر سنه *énâ balaghét êthnâ a'cher senéh.*

— Il est Agé de quarante ans, عمرة بالحق اربعين عام *a'mr-ho belahaq ârba'yn a'âm.*

— Je ne suis pas si Agé que lui, ماني شي قدّه في العمر *mâny chy qadd-ho fy-'l-a'mr.*

— Très-Agé, شارف *chârif, châref,* اختيار *êkhtyâr, îkhtyâr,* شيخ *cheykh.*

Il s'est AGENOUILLÉ, سجد *sedjed, sedjoud,* ركع *rekaa,* طامل *tâmel.*

— Il s'est Agenouillé d'un seul genou, قعد على ركبة ونصف *qaad a'lä rekabéh ou-nousf.*

AGENT, وكيل *oukyl,* pl. وكلا *oukelâ;* خولي *khouly.*

Il a AGGRAVÉ, ثقّل *thaqqal, theqqel, tseqqal, saqqal.*

Il a AGI, عمل *a'mal,* فعل *faal,* وسع *ouassa'.*

— De quoi s'Agit-il maintenant? ايش هي الحكاية في الساعه *êy-ch hy-'l-hikâyéh fy-'s-sâ'ah?* ايش هي السيرة *êy-ch hye-'s-syréh?*

AGILE, خفيف *khafyf,* محزوم *mahzoum,* زربان *zirbân, zerbân,* سريع *sery',* لطيف *latlyf.*

AGILEMENT, بالزربه *bi-'z-zerbah,* قوم *qaouam.*

AGILITÉ, زربه *zerbéh, zerbah,* خفّه *khifféh,* سرعه *sera'ah,* لطفه *loutféh.*

AGISSANT, فاعل *fâél, fâï'l,* عامل *a'âmel, a'âmil.*

AGITATION, تهزيز *tahzyz.*

— Agitation des eaux de la mer, متلاطمة البحر *motlâtmét êl-bahar,* تموّج *temaoudj.*

— Agitation d'esprit, خبط *khabitt,* خبص *khabiss.*

Il a AGITÉ, هزّ *hazz,* خبط *khaball,* خبص *khabass,* لطم *lattam.*

— Il a Agité une question, تجادل على المسالة *tedjâdel a'lä-'l-messâléh,* راز الامر *râz êl-âmr.*

AGMAT (v. d'Afrique), اغمات *Aghmât.*

AGNEAU, خاروف *khârouf,* خروف *kharouf,* pl. خرفان *khir-*

fân, khorfân; حمل *hamel*, pl. حملان *kemlân*; — viande d'Agneau, لحم خاروف *lahm khârouf*.

AGNUS-CASTUS, بازغنج *bâze-ghandj*.

AGONIE, نزع *nezaa*, منازعه *me-nâza'h*, لقف *leqf*, شراف *cherâf*.

— Il est à l'Agonie, راه ينزع *râh ynezaa*, هو نازع *hou nâzi'*; هو صار قريب للموت *hou sâr qaryb li-'l-mout*.

AGONISANT, نازع *nâzi'*.

AGRAFE, قفله *qofléh*, *qefléh*, pl. قفال *qefâl*; بزيمه *bezyméh*, pl. بزايم *bezâym*; كلاب *kelâb*; عروة *a'rauéh*, pl. عرا *eerâ*.

AGRANDI, مكبّر *mokabber*.

Il a AGRANDI, كبّر *kabbar*, عظّم *a'zzam*, رفع *refaa*.

Il s'est AGRANDI, تعظّم *tea'zzem*.

AGRANDISSEMENT, كبر *kobr*.

AGRÉABLE, لطيف *lattyf*, حلو *halou*, *houlou*, عاجب *aâdjib*, جميل *djemyl*, محبوب *mahboub*, مقبول *maqboul*.

Il a été AGRÉABLE, il s'est rendu Agréable, عجب *aadjeb*, عاجب *aâdjeb*, ارضى *êrdä*, *êrdey*, ترضى *terdä*.

— Il a eu pour Agréable, il a Agréé, قبّل *qabbel*, رضى *raddü*, *raddey*, هان *hân*, عجب *aa-djab*.

AGRÉMENT, نزهه *nozhah*, لطافه *lettâféh*.

AGRESSEUR, حارش *hârich*, ناجم *nâdjim*, تاهم *tâhim*, هاجم *hâdjem*.

AGRESSION, تهامه *tehâméh*, نجامه *nedjâmeh*, تعربش *te'arbech*, تحراش *tehrâch*, هجم *hedjem*.

AGRICULTEUR, فلاح *fellâh*, pl. فلاحين *fellâhyn*.

AGRICULTURE, فلاحه *fellâhah*, حراثه *hirâthéh*, *hirâsséh*, زراعه *ze-raâh*.

AGUERRI, مجرّب *modjerreb*.

AH! (interject.) ا *â*, يا *yâ*, يا يا *yâ yâ*, اه *âh*, اخ *âkh*, او *âou*, واه *ouâh*, واى *ouây*.

J'AI, عندى *aand-y*; — j'Ai un livre, عندى واحد كتاب *a'nd-y ouâhed kitâb*.

— Je n'Ai rien du tout, ما عندى حتّى شى *mâ a'nd-y hattä chy*.

J'AI été, كنت *kont*, *kount*, انا كنت *ânâ kont*

AIDE (s. f.), نصر *nasr*, عون *a'oun*, pl. اعوان *é'ouán*, معونة *ma'ounéh*, نجدة *nedjdéh*, جيرة *djyréh*.

— Il a demandé Aide, استعان *ésta'ân*, استجار *éstedjar*.

— Dieu te soit en Aide! الله يسهل امرك *Allah yssehel amr-ak!* يسعدك الله *yssaad-ak Allah!*

— Avec l'Aide de Dieu tout se fera, مع معونة الله يصير كل شي *ma' ma'ounét Allah yssyr koll chy*.

— A l'Aide! على مهل *a'lä mehel!*

Un AIDE, ناصر *nâsser*, pl. ناصرين *nâsseryn*.

AIDE (impératif), انصر *ônsor* (en s'adressant à un homme), انصري *ônsory* (en s'adressant à une femme).

AIDÉ, منصور *mansour*, plur. منصورين *mansouryn*, معون *ma'oun*.

Il a AIDÉ, نصر *nassar*, عان *aân*, اعان *â'ân*, عون *aouan*, *a'ouen*, نفع *nafaa*, *nefaa*, سعد *saad*, سعف *saaf*, نجد *nedjed*.

— J'ai Aidé, نصرت *nassart*.

— Ils ont Aidé, نصروا *nassaroû*.

— Tu ne m'Aides pas dans la détresse, لا انت لي عند الشديد تنفع *lâ ênt l-y a'nd êch-chedyd tenfa'*.

AIGLE, عقاب *eu'qâb*, *eeqâb*, *aaqâb*, *ou'qâb*, نسر *nesr*, *nasr*, *nisr*, pl. نسور *nessour*.

AIGLE de mer, بو عميرة *bou eu'myrah*, *bou o'myrah*.

AIGRE, حامض *hâmèdd*, *hâmadd*, حاموض *hâmoudd*, قارص *qâress*.

— Lait Aigre, لبن *leben*.

AIGREUR, حموضة *hamouddéh*.

Il s'est AIGRI, حمض *homedd*, خلل *khalal*, فسخ *fassakh*.

— (au fig.), اغتاظ *éghtâtt*, سود خاطره *saoued khâtr-ho*.

AIGU, حادّ *hâdd*, محدود *mahadoud*, مدبّب *modebbeb*, *modabbeb*, ماضي *mâddy*, متقف *motqef*, رفيع *refy'*, مروس *merous*.

— Douleur Aiguë, وجع شديد *oudja' chedyd*.

AIGUIÈRE, برّاد *berrâd*, برّادة *berradah*, ابريق *êbriq*, بريق *bryq*, قلّة *qolléh*, جلّة *djelléh*, مشريه

mechrebah, pl. مشربات *mechrebât*.

— Aiguière commune en terre, قلوش *qallouch*.

AIGUILLE, ابرة *êbréh*, *îbrah*, *îbréh*, pl. ابار *îbâr*, *êbâr*; المفتاحه *él-miftâhah*.

— Grande Aiguille, مخيط *moukhaytt*, *moukhiyatt*, مسلة *mossalléh*, pl. مسلات *mossallât*.

— Trou d'Aiguille, عرذة *eurdéh*, غرذة *gherdéh*.

— Pique l'Aiguille dans l'habit de peur qu'elle ne se perde, اغرز الابرة فى الثوب وسكها حتى لا تسيع *ôghrouz él-îbréh fy-'t-thouab ou-sokk-hâ hattä lâ tessy'*.

— Aiguille de balance, لسان السنجة *lessân ès-sandjah*.

AIGUILLETTE, شرت *chirit*.

AIGUILLON, مشوا *mechouâ*, درفة *dereféh*, سفود *souffoud*, يشفة *yechféh*, *yechfah*, pl. يشفى *yechfä*, *yechfey*; عقص *eeqs*.

Il a AIGUISÉ, سن *senn*, مضى *maddä*, *maddey*, جلخ *djalakh*, رقق *reqqaq*, رفع *reffaa*.

Pierre à AIGUISER, رحا ذا الحجام *rahâ dê-'l-hadjâm*.

AIGUISEUR, جلاخ *djellâkh*, pl. جلاخين *djellâkhyn*; سنان *sennân*, pl. سنانين *sennânyn*.

AIL, ثوم *thoum*, *tsoum*, *soum*.

— Une tête d'Ail, ثومة *thouméh*, راس ثوم *râs thoum*.

— Gousse d'Ail, سن ثوم *senn thoum*, pl. سنان ثوم *senân thoum*; حرص ثوم *hars thoum*, pl. حروص ثوم *hourous thoum*.

AILE, جناح *djenâh*, pl. اجناح *âdjnâh*, *êdjnâh*, اجناحه *êdjnâhah*; جناحات *djenâhât*, جوانح *djouânéh*.

— Il s'est envolé à tire d'Ailes, et on l'a perdu de vue, طار فى فردة طيرة حتى لا احد عاد قشعه *târ fy ferdéh tayrah*, *hattä lâ âhd a'âd qecha'-ho*.

AILLEURS, فى غير مطرح *fy ghayr mattrah*, فى موضع اخر *fy moudda' âkher*.

D'AILLEURS, من جهة اخرى *min djehét ôkhrâ*, من وجة اخر *min oudjét âkher*, من ناحية اخرى *min nâhyét ôkhrä*.

— Cela vient d'Ailleurs, هذا يبجى من برّا *hadâ bydjy min barrâ*, هذا غريب *hadâ gharyb*.

— D'Ailleurs, de plus, en outre, وبعد *ou-baad*, وامّا بعد *ou-ámmá baad*.

Aimable, حبيب *habyb*, pl. احبّا *éhbbá*, احباب *éhbáb*; محبوب *mahboub*, pl. محبوبين *mahboubyn*.

Aimant (Pierre d'), مغنطيس *maghnettys*, مغناطيس *maghnáttys*, مقناطيس *meqnáttys*.

Il a Aimé, حبّ *habb*, عشق *eecheq*.

— J'ai Aimé, حبّيت *habbéyt*.

— Nous avons Aimé, حبّينا *habbyná*.

— J'Aime, احبّ *áhobb*, انا نحبّ *áná nehobb*.

— Je t'Aime, انا نحبّك *áná nehobb-ak*, *áná nehobb-ek*.

— Nous vous Aimons, نحن نحبّكم *nahn nehobb-koum*.

— Aime-moi, حبّني *hobbny*.

— Je t'Aime beaucoup, انا نحبّك قبالة *áná nehobb-ak qobálah*, انا نحبّك بالزاف *áná nehobb-ak bi-'z-zéf*.

— Je n'Aime pas, ما نحبّ شي *má nehobb chy*.

— Je ne t'Aime pas, انا ما نحبّك شي *áná má nehobb-ek chy*.

— Je sais que tu m'Aimes, نعرف بانّ انت تحبّني *naaref be-énn ént tehobb-ny*.

— J'Aimerai qui m'Aimera, من يحبّني احبّه *men yehobb-ny áhobb-ho*.

Il a Aimé mieux, رضا *reddá*; — tu Aimes mieux mourir de faim que travailler, ترضى تموت بالجوع ولا تخدم *terdey temout bi-'l-djou' ou-lá tekhdem*.

— J'Aime mieux faire cela que cela, اود اعمل هذا اكثر من هذا *áoud áa'mel hadá ákthar min hadá*.

— J'Aime mieux cela que cela, انا استحسن هذا على هذا *éná éstahssen hadá a'lä hadá*, انا استحلى هذا على هذا *éná éstahaley hadá a'lä hadá*.

— J'Aime mieux que tu te reposes chez nous que chez lui, انا احبّ خاطري انك تقعد عندنا وما تروح عنه *éná áhobb khâttr-y énn-ak toqo'd a'nd-ná ou-má terouh a'nd-ho*.

Aine, خن الورك *khon él-ouark*, حالب *hâleb*, pl. حوالب *haouâleb*.

Aîné, بكر *beker*, *bekir*, *bekr*, pl. ابكار *ábkar*; اوّل الولاد *áouel él-oulád*.

— Frère Aîné, عزيز *aazyz*, اخو الكبير *ákhou-'l-kebyr*.

Aînesse, بكوريه *bekouryéh*, pl. بكوريات *bekouryât*.

Ainsi, كذا *ke-dâ*, *ka-dâ*, زى ذى *zay dy*, هكذا *heka-dâ*.

— Ainsi que, ك *ka-*, *ke-*, كما *ka-mâ*, مثلما *methel-mâ*, كيف *kyf*.

— Ainsi que vous, ككم *ka-koum*, مثلكم *methel-koum*.

— Ainsi qu'il a fait, كما فعل هو *ka-mâ faal hou*.

— Ainsi que je suis venu, Ainsi je m'en irai, مثلما جيت مثلما اروح *methel-mâ djyt, methel-mâ ârouh*.

— Ainsi que tu feras à autrui, Ainsi Dieu te fera, مثلما تعمل مع غيرك هكذا يعمل الله معك *methel-mâ taamel ma' ghayr-ak, heka-dâ yaamel Allah ma'-ak*.

Air, هواء *haouâ*, pl. اهويه *âhoueyéh*; ريح *ryèh*, *ryh*, pl. ارياح *âryâh*, نسيم *nessym*.

— Air frais, فرسك *frisk*.

— Air de musique, لحن *lahn*; pl. الحان *êlhân*; تنغيم *tenghym*, pl. تناغيم *tenâghym*; ترتيل *tertyl*, pl. تراتيل *terâtyl*, رقم *reqam*, مقام *maqâm*.

Airain, نحاس *nahâss*.

Aire à battre le blé, بيدار *bey-dâr*, بيدر *beydar*, pl. بيادر *beyâdar*; نادر *nâder*.

Aire de vent, زاوية الهوا *zâouyét êl-haouâ*.

Ais (s. m.), لوح *louèh*, *louh*.

Aisance, وسعه *ouasa'h*, حضور *hoddour*.

Aise (s. f.), راحه *râhah*, رحا *rahâ*, رياضه *ryâddéh*, انبشاط *ênychâtt*.

— Fais à ton Aise cet ouvrage, اتبحبح فى هذا الشغل *êtbahbah fy hadâ-'ch-choghl*; اعمل هذا على مهلك *aamel hadâ a'lă mehal-ak*; اصنع هذا بلا تعب *êsna' hadâ belâ taab*.

Aise (adj.), content, مبسوط *mebsoutt*, *mabsoutt*, مطرح *mottarrah*, فرحان *ferahân*; *ferhân*, pl. فرحانين *ferhânyn*.

— Il a été bien Aise, فرح *farah*.

— Je suis bien Aise de ta venue, انا فرحت فى مجيك *ênâ ferahlt fy megy-k*.

Aisé (facile), ساهل *sâhil*, *sâhel*.

— Tout est Aisé pour lui, كل شى واسع عليه *koll chy ouâssè' a'lay-hi*.

Aisselle, ابباط *êybâtt*, باط *bâtt*, pl. باطان *bâttân*.

Il a Ajourné en jugement, بعث

للشرع *baat li-ch-cheraa*, بيّت للشرع *bayyat li-ch-cheraa*.

Il a AJOUTÉ, زاد *zád*.

— Il a Ajouté à la vérité, زاد على الحق *zád a'lä-'l-haqq*.

Il a AJUSTÉ, ظبت *dabat*, *zabat*.

ALAMBIC, كركه *kerkah*, حيّه *heyyah*, انبيق *énbyq*.

Il a ALARGUÉ, الارغا *álárghá*.

ALARME, خوف *khaouf*, *khouf*, *khauf*, فزعه *feza'ah*.

— Fausse Alarme, تحيله *tehyléh*, مكر *mekr*.

— Il a donné une fausse Alarme, تحيل *tehyl*.

Il a ALARMÉ, اوهم *éouham*, فزع *fazaa*.

— Cette nouvelle a Alarmé toute la ville, هذا الخبر فزع المدينه كلها *hadá-'l-khabar fazaa-'l-medynéh koll-há*.

Il s'est ALARMÉ, خاف *kháf*.

ALBANAIS, ارناوط *árnáoutt*.

ALBANIE (province turque), بلد الارناوط *beled él-Arnáoutt*.

ALBAZÈTE (ville d'Espagne), بسيط *Bassyt*.

ALCALA (ville d'Espagne), قلعة يحصب *Qalaat yahsseb*.

ALCASAR (ville d'Afrique), القصر *él-Qassar*.

ALCHIMIE, الكيميا *él-kymyá*.

ALCHIMISTE, كيماوى *kymáouy*.

ALÈNE, درفه *derefèh*, يشفه *yechfah*, pl. يشفى *yechfey*; مخرز *mokhraz*, pl. مخارز *mokhárez*.

ALENTOURS (s. pl.), دار *dár*, ما دار *má dár*.

ALEP (ville de Syrie), حلب *Haleb*.

ALÉPIN (natif d'Alep), حلبى *haléby*.

— L'Alépin est petit maître, le Damasquin rusé (prov. vulg.), حلبى چلبى شامى شومى *haleby tcheleby, chámy choumy*.

ALEXANDRE (n. pr.), اسكندر *Iskander*, ذو القرنين *Dou-'l qarnéyn*.

ALEXANDRETTE (ville de Syrie), اسكندرون *Iskanderoun*, اسكندرونه *Iskanderounah*; — natif d'Alexandrette, اسكندرونى *iskanderouny*.

ALEXANDRIE (ville d'Égypte), اسكندريه *Iskandéryéh*.

ALEXANDRIN (natif d'Alexandrie), اسكندرانى *iskanderány*.

ALEXIS (n. pr.), ريشا *Rychá*.

ALGÈBRE, علم حروف الغبار

e'lm hourouf êl-ghoubâr, الجبر *âl-geber*, الجبرة *êl-gebrah*.

ALGER, جزاير *Djezâyr*, الجزاير *êl-Djezâyr*.

ALGÉRIEN, جزايرى *djezâyry*, جزايرلى *djezâyrly*.

ALGÉSIRAS (place d'Espagne), جزيرة الخضرا *Djezyrêt êl-khoddrâ*.

ALHUCÉMA (ville d'Afrique), حجر النكور *Hadjer ên-nekour*.

ALICANTE (ville d'Espagne), لقنت *Liqant*.

ALIÉNÉ (fou), مجنون *medjnoun*, pl. مجانين *medjânyn*; خبّاط *khobbâtt*, اخوت *âkhout*, pl. خوتان *khoutân*; معدور *maadour*, جاهل *djahel*, pl. جهال *djihâl*; مستهوى *mostahouy*.

Il est devenu ALIÉNÉ, خوت *khaouêt*, خوث *khaoueth*.

Il a ALIÉNÉ (vendu), باع *baa*, بيّع *beyyaa*.

— Il a Aliéné tout son bien, روّح كل رزقه *raouah koll rezq-ho*.

ALIF (*Voyez* A).

Il a ALIGNÉ, صفّ *saff*, سطر *sattar*.

ALIMENT, ماكله *mêklah*, طعام *taâm*, قوت *qout*, pl. اقوات *âqouât*.

ALKORAN, القران *êl-qorân*, الفرقان *êl-fourqân*, المصحف *êl-mosĥaf*, الجفر *êl-djefr*, الكتاب العزيز *êl-kitâb êl-a'zyz*, الملهمه *êl-melehmah*, pl. الملاهم *êl-molâhem*.

Elle a ALLAITÉ, ارضعت *êrdaat*, رضعت *reddaat*, *riddaat*.

ALLAITEMENT, ارضع *êrdaa*, رضع *riddaa*, رضاع *riddâa*.

ALLANT, رايح *râyh*, *râyèh*, pl. رايحين *râyhyn*.

Il est ALLÉ, سار *sâr*, سير *seyr*, مشى *machey*, *machä*.

— Vous Allez, انتوا رايحين *êntoû râyhyn*; — nous Allons, احنا رايحين *êhanâ râyhyn*.

— Vous n'Allez point, ما انكم ايحين *mâ-'n-koum râyhyn*.

— Il Allait, كان رايح *kân râyh*.

— Tout va Aller bien, Dieu aidant, ان شاء الله ما يصيرالا الخير *ên châ Allah mâ yssyr êllâ-'l-khéyr*.

— Il est Allé à reculons, مشا خلفانى *machâ khalfâny*; — à cloche-pied, بقبش *baqbach*, حلج *haladj*; — à quatre pattes, رحف *rahaf*, دبدب *dabdab*.

— Il est Allé en pèlerinage, حجّ *hadjdj*, *hagg*.

— Il est Allé devant, سبق *sabaq*.

— Il est Allé au devant, استقبل *estaqbel*, تقدّم *teqaddam*.

— Il est Allé à pied, مشا *machá*, مشى *machä*, *machey*.

—Il est Allé à cheval, ركب *rakab*.

Il s'en est ALLÉ, سفر *safar*, *safer*, راح *ráh*, رحل *rahal*, ارتحل *értehal*, سار *sár*.

— Mon père n'est pas encore en Allé, بويه ما زال ما سفر *bouyah má zál má safer*.

— Je veux m'en Aller, بدّى اروح *bedd-y árouh*.

Il a ALLÉCHÉ, زهزة *zahzah*, ملق *malaq*.

ALLÉE (action d'aller), مشى *mechy*, سير *séyr*.

ALLÉE d'un jardin, زنقة *zanqah*, pl. زنقات *zanqát*, روحة *raouhah*, شورة *chourah*, شوار *chaouár*.

Il a ALLÉGÉ, خفف *khaffaf*.

ALLÉGORIE, مثل *methl*, *mesl*, تمثيل *temsyl*, مجاز *medjáz*.

ALLEMAGNE, نمسا *Nemsá*, نمسة *Nemsah*, *Nemséh*, بلاد نمسة *belád Nemséh*, الامانيا *Alámányá*.

ALLEMAND, نمساوى *nemsáouy*, الاماني *alámány*.

ALLIANCE, شرط *churt*, pl. شروط *cherout*; عهد *e'hed*, عهود *ou'houd*, مقربة *moqarebéh*, نسبة *nisbéh*. مصاهرة *mossaheréh*, اتفاق *ettifáq*. معاهدة *mo'áhidéh*.

ALLIÉ, قريب *qaryb*, عهيد *eehyd*, متّفق *moultefeq*.

Il s'est ALLIÉ, تعهد *tea'hed*, صاهر *sáher*, قارب *qárab*.

ALLOCUTION, خطبة *khotbah*.

Il a ALLONGÉ, طوّل *taoual*, مدّ *madd*, مغط *maghatt*, مط *matt*.

— Ce lit est trop court pour que je puisse m'y Allonger, هذا الفرش قصير عليّ ما اقدر امتدّ فيه *hadá-'l-farch qassyr a'lay-y má aqdar ámtedd fy-hi*.

— Il s'est Allongé en bâillant, تمطا *temellá*.

ALLONS! (interj.), ايها *áyhá*, ايوا *éyouá*, يالله *yá-llah*; — عافك *a'áf-ak* (courage à toi); — عافه *a'áf-ho* (courage à lui); — عافنا *a'áf-ná* (courage à nous); — عافكم *a'áf-koum* (courage à vous).

— Allons, promenons-nous un peu, ايها خوصوا شويه *áyhá, khaoussoú chauyéh*.

Il a ALLUMÉ, شعل *chaal*, اشعل

échaal, نوّر *naouar*, وقد *ouaqad*, ولع *oualaa*.

Allumette, وقيد *ouqyd*, كبريت *kibryt*.

Allumeur, شعّال *cha'âl*.

Allusion, كنايه *kinâyéh*.

Almamon (n. pr.), المامون *âl-Mâmoun*, *él-Mâmoun*.

Almanach, روز نامه *rouz nâméh*, تقويم *teqouym*, الشاهره *éch-châhirah*.

Almansor (n. pr.), المنصور *âl-Manssour*, *él-Manssour*.

Alméria (ville d'Espagne), المريه *él-Meryah*.

Almodovar (ville d'Espagne), المدوّر *él-Moudeouer*.

Almunecar (ville d'Espagne), المنكب *él-Menkeb*.

Aloès, صبره *sabrah*, صبّره *sabbarah*.

Aloès d'Amérique, كرزيانوا *guerzeyânnou*, كرزيانوا *guerzeyânou*, *guerzyâno*.

Bois d'Aloès, كمارى *komâry*, عود *ou'oud*.

Alors, حينيذ *hyzyn*, عند ذلك الحين *a'nd delik él-hyn*, الى ذلك الحين *ílä zelik él-hyn*, فى هذا الزمان *fy hadâ-'z-zemân*, فى ذاك اليوم *fy zâk él-youm*, ثمّ *thoumm*, *soumm*.

Alose, شابل *châbil*, شابيل *châbyl*.

Alouette, قنبر *qonber*, قنبره *qonberah*, pl. قنابر *qenâber*.

— Alouette huppée, قوبع *qoubaa*.

Alphabet, ابجد *aboudjed*, الهجاييه *él-hedjâyyéh*, زرع الكلام *zera'-'l-kelâm*, الهجا *él-hedjâ*.

Les Alpuxares (montagnes d'Espagne), البشارات *âl-Bechârât*.

Altération (soif), عطش *a'ttch*.

Altercation, خصم *khesm*, خصام *khissâm*, اختصام *íkhtissâm*, مجادله *modjâdeleh*, شامطه *châmattah*.

— Il a eu une Altercation, اختصم *ékhtessam*, خصم *khessam*, *khassem*, استخصم *éstakhsem*.

Altéré (changé), مغير *moghayr*, متغير *motghayr*.

Altéré (ayant soif), عطشان *aatchân*, pl. عطشانين *aatchânyn*.

Il a Altéré (changé), v. a., غيّر *ghayyer*.

Il est Altéré (il a soif), عطش *aattech*.

— Je suis Altéré, رانى عطشان *rá-ny a'tchân.*

ALTERNATIVE, خيار *khyâr.*

— Tu as l'Alternative de faire ceci ou cela, انت الخيار فيه ان تعمل ذا والّا ذاك *ènt él-khyâr fy-h èn ta'mel dá ou-éllá dák.*

ALTERNATIVEMENT, بالنوبه *be-'n-noubéh,* فى المداوره *fy-'l-medaourah,* على دوره واحد *a'lä douréh,* واحد ورا واحد *ouáhed ouerá ouáhed.*

ALTIER, متجبّر *motgebber,* متكبّر *motkabber.*

Son ALTESSE, حضرتهُ *hadderet-ho.*

ALUN, شبّ *chebb,* شاب *châb,* شابّه *chabbah,* شبّه *chibbéh.*

ALY (n. pr.), على *A'ly.*

AMADOU, شعل *chowal,* صوفان *soufân,* طعم *taam.*

Il a AMADOUÉ, ميّل *meyyel,* قلب *qalab.*

Il a AMAIGRI, ضعّف *da'af,* هزّل *hâzzal,* دمم *demem,* رقق *reqaq.*

— Le jeûne Amaigrit les moines, الصم يدمم الرهبان *ès-soum ydmem èr rouhbân.*

— Il s'est Amaigri, ضعف *daef,* هزل *hazel.*

AMANDE, لوزه *louzah, leouzah,* pl. لوز *louz, leouz;* نوا *noua.*

— Amande amère, مريج *merydj.*

— Amande de cerises, محلب *mahaleb.*

AMANDIER, شجرة اللوز *chadjerét él-louz,* شجره ذا اللوز *chedjirah dé-'l leouz.*

AMANT, عاشق *a'âcheq.*

Il a AMARINÉ, مسك *messek,* قبض *qabadd,* غلب *ghalab,* اخذ *âkhad.*

AMARRE (subst.), ربط *robt,* حبل *habel, habl,* pl. حبال *hebâl.*

Il a AMARRÉ, ربط *rabatt.*

— Amarre! (imp.) اربوط *ârboutt.*

AMAS, كوم *koum,* جمع *djemaa.*

Il a AMASSÉ, لمّ *lamm,* كوّم *kaouam,* حوس *haoues,* تلا *telâ,* عبّا *a'bbâ,* جمع *djamaa.*

— Il a Amassé un trésor, خزن *khazan.*

AMBASSADE, بشاره *bechârah.*

— Il l'a envoyé en Ambassade, انفذه مرسولاً *ènfed-ho mersoulân.*

AMBASSADEUR, الجى *âldjy, él-djy, élguy,* الچى *éllchy,* قاصد *qâssad,* مباشر *mobâcher,* مرسول *mersoul.*

AMBIDEXTRE, عيسراوى *i'ysse-râouy,* pl. عيسراويّن *i'ysserâouyyn.*

AMBIGU, ملهم *molehem*, مشريك *mochryk*.

AMBITIEUX, منتفخ *mantifakh*, ذو نفخ *dou nefkh*, متجبر *motgebber*, رغيب *raghyb*.

AMBITION, نفخ *nefkh*, نفخه *nefkhah*, رغبة *reghbéh*, حسرة *hasreh*, حرصه *harséh*.

— Il a de l'Ambition, رغب *ragheb*, تجبر *tedjebber*.

AMBRE jaune (succin), كارب *kâreb*, *kârab*, كربان *kerbân*, كهربان *keherbân*, كهربا *kehrebâ*.

AMBRE gris, عنبر *a'nbar*, *a'nber*, عمبر *a'mber*.

AME, نفس *nefs*, *nafs*, pl. نفوس *nefous*, انفس *ônfoss*, *ônfouss*; روح *rouh*, pl. ارواح *ârouâh*.

— Grandeur d'Ame, كبر النفس *kobr ên-nefs*, ارواح الهالكه *ârouâh êl-hâlekéh*.

Il a AMÉLIORÉ, جعل احسن *djaal âhssan*.

AMEN, امين *âmyn*.

AMENDE, خطيه *khattyah*, *khattyéh*, جريمه *djeryméh*, pl. جريمات *djerymât*.

— Il a fait payer une Amende, جرم *djerrem*, فرض *feredd*.

— Vous serez mis à l'Amende; et, si vous ne payez pas, on vous emprisonnera dans la citadelle, تعطوا خطيه واذا ما تدفعوشي يحبسوكم في القلعه *taattoû khattyéh*, *ou-îzâ mâ tedfa'ou-chy yhabessou-koum fy-'l-qala'ah*.

Il a AMENÉ, احضر *âhdar*, حضّر *haddar*, جاب *djâb*, وصّل *ouassel*.

— Les juges ordonnèrent d'Amener devant eux l'assassin avec les témoins, et on les amena, امروا القضاة باحضار القاتل مع الشهود واحضروهم *âmeroû-'l-qoddât be-êhddâr êl-qâtel ma'-'ch-chouhoud*, *ou-âhdderoû-houm*.

— Il a Amené son pavillon, نزّل البيراق *nezzel êl-beyrâq*, ميناد البنديرة *meynâd êl-bandyrah*;

— Le pavillon a été Amené, وقعت البنديرة *ouaqa't êl-bandyrah*, نزل البيراق *nezel êl-beyrâq*.

AMER, مرّ *morr*, *mourr*.

— Plus Amer, امرّ *âmarr*.

— Il a rendu Amer, مرمر *mermer*.

— Il est devenu Amer, مرر *merar*, تمرمر *temermer*.

AMÉRICAIN, امريكى *âmeryky*, امريقانى *âmeryqâny*.

AMÉRIQUE, امريكه *Amerykah*, امريقا *Ameryqâ*.

AMETRUME, مرارة *moraréh*.

AMI, صاحب *sâheb*, *sâhib*, pl. اصحاب *âshâb*; حبيب *habyb*, pl. احباب *éhbâb*; خليل *khalyl*, pl. خلّان *khellân*; صديق *sadyq*, pl. اصدقا *ésdaqâ*; محبّ *mohibb*, pl. محبّين *mohibbyn*; رفيق *refyq*.

— Qui n'aime que son bien n'a pas d'Ami, صديق ماله اصدقا ما له *sadyq mâl-ho, ésdaqâ mâ le-ho*.

— Ils ne sont plus Amis, انقطع المحبّة من بينهم *énqitta'-'l-mohabbéh min bayn-hom*.

A l'AMIABLE, في الجودة *fy-'l-djoudéh*, في الطاعة *fy-'t-tâ'ah*.

AMICT, مصنف *mosnaf*, pl. مصانف *mossânef*.

AMIDON, نشا *nechâ*.

AMIE, صاحبة *sâhibah*, حبيبة *habybah*, خليلة *khalylah*.

AMIN (n. pr.), الامين *âl-Amyn*, *él-Amyn*.

AMIRAL, ريس البحر *réys él-bahar*, ريس ذا البحر *réys dé-'l-bahar*, ريس ذا المراكب *réys dé-'l-merâkeb*, ميرانته *myranteh*, قبطان باشي *qoblân bâchy*.

— Grand Amiral, اميردا البحر *émyr dé-'l-bahar*, امير البحر *émyr él-bahar*, امير العمارة *émyr él-i'mârah*, قبطان باشا *qaboutlân bâchâ*.

— Le vaisseau Amiral, الغليون *él-ghalyoun*.

AMITIÉ, محبّة *mohabbah*, *mohabbéh*, pl. محبّات *mohabbât*, خلالة *khelâlah*, *khelaléh*, صحبة *sahbah*, صدقة *sidqah*.

Sel AMMONIAC, نشادر *nechâder*, *nouchâdir*.

AMNISTIE, سماح *semâh*.

Il a AMNISTIÉ, سامح *sâmèh*.

Il a AMOLLI, ليّن *leyyen*, رطّب *rattab*, *ratteb*, ارتخا *értekhâ*.

Il s'est AMOLLI, رخا *rakhâ*, رخى *rekhä*, ترنخ *ternekh*.

Il a AMONCELÉ, جمع *djamaa*, *gemaa*, كوّم *kaouam*.

AMORCE de fusil, دخير *dekhyr*, شرك *cherk*.

Il a AMORCÉ les oiseaux, صلى *saley*.

Il a AMORTI, عدم *aadam*.

AMOUR, حب *hobb*, عشق *eu'chq*.

— Pour l'Amour de moi, من شان خاطرى *min chân khâttry.*

— Pour l'Amour de Dieu, لله *l-illah*, من شان الله تعالى *min chân Allah taâlä*, لله تعالى *l-illah taâlä.*

— Pour l'Amour que je vous porte, لاجل محبّتى الك *li-âdjel mohabbét-y l-ak*, محبّا فيك *mohabbâ fy-k.*

Pomme d'Amour, تماطش *to-mattich, tomâttech*, تفاح ذا العشق *toffah dê-'l-eu'chq.*

Il s'est Amouraché, تعلّق فى عشق *taallaq fy eu'chq.*

Amoureux, عاشق *aâcheq*, pl. عشاق *eechâq*, عاشقين *a'âcheqyn.*

Amphibie, الّى يعيش فى البرّ وفى البحر *élly ya'ych fy-'l-berr ou-fy-'l-bahar.*

Amphithéâtre, منظر *mandar, manzar*, pl. مناظر *menâder, menâzer.*

Ample, واسع *ouâssè', ouâssi'.*

Amplement, بالواسع *b-él-ouâsè'.*

Il a Amplifié, كثّر *katthar*, شرح *charah.*

Ampoule (bouteille), بقبوقه *baq-bouqah*, pl. بقابيق *boqâbyq.*

Ampoule sur la peau, بقلوشه *baqlouchah*, بلفوطه *belfouttah*, شلفوطه *chelfouttah.*

— Il a des Ampoules, تشلفط *techelfett.*

Ampoulette (sablier), رمليه *remlyah, ramlyah*, ساعه متاع رمل *sâa'h metaa raml.*

Amputation, تقطيع *taqty', teg-ty'*, انقطاع *înqitâa'*, تشقيق *tech-qyq*, شقّ *cheqq.*

Amputé, مقطّع *mouqattè'*, مقطوع *maqtou'.*

Il a Amputé, قطع *qattaa*, شقّ *chaqq*, تقطع *teqtaa, tegta'.*

Il a été Amputé, انقطع *ênqettaa.*

Amran (n. pr.), عمران *A'mrân.*

Amrou (n. pr.), عمرو *A'mrou.*

Amulette, حمايل *hamâyl.*

Il s'est Amusé, تنزّه *tenezzeh*, لعب *laab*, زاح *zâh*, لاغ *lâgh.*

Amusement, لعب *laab*, ملاغه *melâghah*, مزاح *mizâh*, تنزّه *tenez-zouh*, نزهه *nozahah, nozhah.*

Amyn (n. pr.), الامين *él-Amyn.*

An, عام *aâm*, pl. اعوام *â'ouam*; سنه *seneh*, pl. سنين *senyn*, سنون *senoun*; — deux Ans, سنتين *sené-téyn*, عامين *aâ'méyn.*

— L'An qui vient, السنة الجايه

ès-senét él-djâyéh, السنة الآتيه *ès-senét él-âtyéh*.

— L'An passé, العام العول *él-a'âm él-ou'oul*, السنة الماضيه *ès-senét él-mâddyéh*.

— Tous les Ans, كل سنه *koll senéh*, كل عام *koll a'âm*.

— Tous les deux Ans, كل سنتين *koll seneléyn*.

— Il a été un An à faire une chose, اسنا في شي *ésnâ fy chy*.

— Tu as été un An à cela, انت اسنيت في هذا *ént ésneyt fy hadâ*.

— L'An 535, عام خمسه وثلاثين وخمسمايه *a'âm khamsah ou-tselâs-syn ou-khams-mâyéh*.

— L'An VI de la République française, c'est-à-dire 1213 de l'hégire, سنه سادس من اقامة الجمهور الفرانساوى يعنى سنة الف وميتين وثلاث عشر هجريه *senéh sâdis min éqâmét él-djemhour él-frânsâouy*, *ya'ny senét âlf ou-myléyn ou-thelâth a'cher hegyryéh* (date de la conquête de l'Égypte).

— Le jour de l'An, premier jour de l'année, راس السنه *râss ès-senéh*, بدو السنه *bedou-'s-senéh*, وجة السنه *oudjét ès-senéh*; اوّل يوم من سنه *âouel youm min se-néh*.

Anachorète, زاهد *zâhed*.

Anafé (ville d'Afrique), دار بيضا *Dâr beyddâ* (m. à m. la maison blanche).

Anagramme, تحريف *tahryf*.

Analogue, موافق *mouâfiq*, موشابه *mouchâbih*.

Analyse (abrégé d'un ouvrage), مختصار *mokhtessâr*; — (résumé), تالخيص *talkhyss*, تفسير *tefsyr*, بيان *beyân*; — (examen), تعبير *taabyr*, استقصا *êstiqsâ*, تفتيش *tef-tych*, تفرّق *teferreq*, توزيع *touzy'*.

Il a Analysé (examiné), استقصا *éstaqsâ*, *éstaqsey*.

Anathème, حرام *herâm*, pl. حرم *horom*.

Anatolie (province de Turquie), اناطوليه *Anâtloulyah*.

Anatomie, تشريح *techryh*.

Ancêtre, سالف *sâlef*.

— Ancêtres (pl.), جدود *djedoud*, اجداد *édjdâd*, سلفا *solfâ*, اسلاف *éslâf*.

Anchois, ريم *rym*, سردين *sar-dyn*, سردله *sardellah*.

Ancien, قديم *qadym*, pl.

قديمون *qadymoun*, قدما *qodemá*, عتيق *aatyq*, pl. عتقا *a'teqâ*, *o'teqâ*.

— Plus Ancien, اعتق *âa'taq*, *âa'teq*.

ANCIENNE, قديمه *qadymah*, عتيقه *aatyqah*.

ANCIENNEMENT, قديمًا *qadymân*, سابقا *sâbeqân*, فى السابق *fy-'s-sâbeq*, من قديم *min qadym*, فى الزمان القديم *fy-'z-zemân êl-qadym*, فى قديم الزمان *fy qadym êz-zemân*.

ANCRAGE, مرساة *mersâh*.

ANCRE, خطاف *khettâf*, pl. خطاطيف *khettâtyf*; مخطاف *moukhtâf*, *mekhtâf*, مرسى *mirsä*, *mersä*, pl. مراسى *merâssy*; حلب ذا المركب *helb dê-'l-merkeb*.

— Il a jeté l'Ancre dans le port, رسا فى المرساة *ressâ fy-'l-mersâh*.

— Jetez l'Ancre! ارموا المخطاف *êrmoû-'l-moukhtâf!*

— Le vaisseau amiral est à l'Ancre, الغليون راسى *êl-ghalyoun râssy*.

ANDALOUSIE, اندلوس *Andalous*, الاندلس *êl-Andalos*, بلاد الاندلوس *belâd êl-Andalous*, اندلس *Andalos*.

ANDALOUX, اندلوسى *andaloussy*.

ANDRÉ (n. pr.), اندراوس *Andrâous*.

ANDRINOPLE (ville de Turquie), ادرنه *Adrenéh*, *Êdrinéh*.

ANDUJAR (ville d'Espagne), اندوجار *Andoudjâr*, اندوخار *Êndoukhar*.

ANE, حمار *hemâr*, *heumâr*, *himâr*, *homâr*, *hamâr*, pl. حمير *hamyr*, حمر *houmour*, *houmr*.

Il a ANÉANTI, هلك *helak*, حلك *halak*, بطل *battal*, عدم *aadam*, افنا *êfnâ*.

ANÉANTISSEMENT, عدم *eedm*, *a'dem*, *eu'dm*.

ANECDOTE, حديث *hadyth*, *hadyts*, حكايه *hikâyéh*, pl. حكايات *hikâyât*; قصّه *qesséh*, *qisséh*.

ANÉMONE, شقشقيق *chaqchequq*.

ANESSE, حمارة *hemârah*.

ANGE, ملك *melak*, ملاك *melâk*; pl. ملايكه *melâykah*, *melâykéh*.

ANGÉLIQUE (adj.), ملاكى *melâky*.

ANGÉLIQUE (plante), ملكايه *melekâyéh*.

ANGLAIS, انڭليز *énglyz*, انكليس *énklyss*.

ANGLE, قنت *qant* (en italien *canto*, *cantone*); قرن *qarn*, ركن *rakn*, pl. اركان *arkán*; زاويه *záouyéh*, pl. زوايه *zouáyah*, زوايا *zouáyá*.

— Angle droit, زاويه قايمه *záouyéh qáyméh*.

ANGLETERRE, بلد لانڭليز *beled él-Énglyz*.

ANGOISSE, ضيقه *dayqah*, pl. ضيقات *dayqát*, دله *dillah*, وجعه *oudja'ah*, *ouga'ah*, مشقه *mechaq-qah*, pl. مشقات *mechaqqát*; مضيقه *moddayqah*.

— Angoisses de la mort, اهوال الموت *éhouál él-mout*.

ANGUILLE, نون *noun*, سنار الحوت *sounár él-hout*, حيّه ذا الما *hayéh dé-'l-má*, حنكليس *hanklys*.

ANGULAIRE, قنتي *qanty*.

ANGULEUX, مقرنه *moqarnah*.

ANIER, حمّار *hommár*, *hammár*, *hemmár*, pl. حمّاره *hammárah*, حمّارين *hammáryn*; مولا ذا الحمار *moulá dé-'l-homár*, صاحب الحمار *sáheb él-homár*.

— Viens ici, Anier! طالع هنا يا مولا ذا الحمار *tálè' hené*, *yá moulá dé-'l-homár!*

ANIMADVERSION, تعزير *ta'zyr*.

ANIMAL, بهيمه *behymah*, pl. بهايم *boháym*; حيوان *hayouán*, pl. حيوانات *hayouánát*; وحش *ouhach*, pl. وحوش *ouahouch*; دابه *dábéh*, pl. دواب *douáb*.

ANIMÉ (vivant), حيّ *hayy*.

— (irrité), حردان *hordan*, مغتاد *moghtád*, مغضوب *maghdoub*, غضبان *ghadbán*.

Il a ANIMÉ (rendu vivant), احيا *áhyá*.

— L'âme Anime le corps, النفس يحيّ الجسد *én-efs yahyy-'l-djessed*.

Il a ANIMÉ (encouragé), شجع *chadja'*, *chagaa*, قوا *qaouá*.

ANIMOSITÉ, غرض *gherd*, *gharadd* (d'où *algarade* en français).

ANIS, حبّة احلوه *habbét áhlaouah*, يانيسون *yányssoun*, انيسون *ánys-soun*.

ANISETTE, يانيسوني *yányssou-ny*, عنبري *a'nbery*.

ANNALE, تاريخ *tárykh*, pl. تواريخ *taouárykh*.

ANNE (n. pr.), حنّه *Hannah*.

ANNEAU, حلقه *halqah*.

— Anneau de l'ancre, غميه *ghamyah*, حلقة المرسى *halqét él-mersă.*

— Anneau d'oreille, حلقة الاذن *halqét él-oûdn.*

— Anneau (bague), خاتم *khâtem*, pl. خواتم *khaouâtem.*

— Anneau de nez (ornement des femmes), خزام *khezâm*, pl. خزمه *khezmah.*

— Anneau de jambe (autre ornement des femmes), خلخال *khel-khâl*, pl. خلاخيل *khelâkhyl.*

ANNÉE, عام *aâm*, pl. اعوام *â'ouâm*, *âa'ouâm*; سنه *senéh*, pl. سنون *senoun*, سنين *senyn.*

— D'Année en Année, chaque Année, من سنة الى سنه *min senét ilä senèh.*

— Combien y a-t-il d'Années que tu es venu de France ici? كم لك سنه جيت من فرنسا عندنا *kiam l-ak senéh gyt min Fransâ a'nd-nâ?* قدّ ايش لك عام جيت عندنا من فرنسا *qadd éy-ch l-ak a'âm djyt a'nd-nâ min Fransâ?*

— L'Année courante, la présente Année, السنة الحضره *és-senét él-hadderéh.*

— La nouvelle Année, l'an nouveau, السنة الجديك *és-senét él-gedydéh.*

ANNEXE (subst.), ذيل *déyl.*

ANNONCE, اشعر *échaar*, خبر *khabar*, اعلام *ii'lâm*, اخبار *ikhbâr*, تنبيه *tenbyéh*, نصح *nash.*

Il a ANNONCÉ, بشر *bachar*, خبر *khabar*, خبّر *khabbar*, شعر *chaar*, علّم *a'llam*, نصح *nassah.*

ANNUEL, سنوى *senaouy.*

Doigt ANNULAIRE, التحتى *él-tahaty.*

Il a ANNULÉ, لشا *lachâ*, طلّ *battal*, عدم *aadam.*

Il a ANOBLI, شرف *charaf.*

ANON, جحش *djahach*, *djehach*, *djihach.*

ANSE d'un vase et d'un panier, اذنه *oudnah*, اذن *oudn*, غلاقه *ghalâqah.*

— Les deux Anses, اذنين *oud-neyn.*

ANSE (petite baie), كرفز صغير *korfoz saghir*, جون *djoun.*

ANTÉCÉDENT, سابق *sâbeq*, مقدّم *moqaddem*, pl. مقدّمين *moqaddemyn.*

L'ANTÉCHRIST, الدجال *éd-dedjal.*

Antenne, قلع *qala'*, ارتنه *ârte-nah.*

Antequera (ville d'Espagne), انتقيرة *Antaqyrah.*

Antérieur, سالف *sâlef*, pl. سالفين *sâlefyn*; متقدم *motqaddem*, اولانى *âoulâny.*

Dents **Antérieures** (pl.), اسنان الاحرار *ésnân él-éhrâr.*

Antériorité, تقدّم *teqaddim.*

Antichambre, مابين *mâbéyn.*

Anticipation, مسبّق *mousab-baq*, سبق *sebq.*

— Par Anticipation, بالمسبّق *bil-moussabbaq*, فى السبق *fy-'s-sebq.*

Il a **Anticipé,** سبّق *sabbaq*, تقدّم *teqaddem.*

Antidote, تـريـاق *teryâq*, طرياق *taryâq*, دوا *daouâ*, ايارج *éyâredj.*

Antimoine, كحل *kohol*, *kohl* (en espagnol *alcohol*).

— Boîte à Antimoine, مكحلة *mekohlah*, *mekahlah.*

Antioche (ville de Syrie), انطاكية *Antâkyéh*; — natif d'Antioche, انطاكى *ântâky.*

Antipathie, عدوة *a'daouéh*, عدوية *a'douyah*, معاندة *ma'ândéh*, ختلاف *ikhtilâf*, مضاددة *moddâ-dedéh*, نفرة *nefréh.*

Antipathique, عدو *a'dou*, نفر *nefer*, مضادد *moddâded.*

Antique, قديم *qadym*, pl. قديمون *qadymoun*, قدما *qode-mâ*; عتيق *a'tyq*, pl. عتقا *o'teqâ*, *a'teqâ.*

— Plus Antique, اعتق *âa'teq.*

L'**Antiquité,** الزمان القديم *éz-zémân él-qadym*, القدم *él-qedm*, القديمية *él-qadymyéh*, قديم الزمان *qadym éz-zemân.*

— De toute Antiquité, من كل زمان *min koll zemân*, من كل عام *min koll a'âm.*

Antre, مغارة *moghârah*, pl. مغاير *maghâyr*, مغر *moghor*; كهف *kahf*, *kehf*, pl. كهوف *kouhouf.*

Anus, عين الطيس *a'yn él-tys*, عين الطيز *a'yn él-tyz*, وراك *oue-râk*, الفوقى *él-fouqy.*

Anxiété, حيرة *heyrah.*

— Qui est dans l'Anxiété, محير *mohyr*, حاير *hâyr.*

Aoriste, مضارع *moddârè'.*

Août, اغوسطوس *âghoustous*, اغوسط *âghoust*, اب *âb*, طبّاخ *tab-bâkh.*

Il a Apaisé, روّق *raouaq*, سكّن *sakkan*, تسكّن *tesakken*.

Il s'est Apaisé, سكن *saken*, غلن *ghalen*.

— Apaise-toi! روق علينا *rouq a'lay-nâ!* طيّب خاطرك *tayyb khâttr-ak!* هدى خلقك *hedy khalq-ak!*

— Ma colère est Apaisée, سكن غضبى *saken ghadb-y*.

— Depuis une heure le vent s'est Apaisé, من ساعه غلنت الريح *min sâa'h ghalenét ér-ryh*.

Apanage, رزق *rezq*, وقف *ouaqf*, املاك *âmlâk*.

Il a Aperçu, نظر *nadar*, *nader*, *nazer*, راى *râä*, *râey*, بصر *bassar*, فرز *ferez*, اشتلق على *échtelaq a'lä*.

Apéritif, فاتح *fâtih*, مفتّح *me-fattih*, مسهّل *messahhel*.

Il a Apetissé, صغّر *sagghar*, قصّر *qassar*, نقّص *naqqass*.

Aphorisme, حكم الاطبا *houkm él-a'ttebâ*.

Aphte, بو حمرون *bou hamroun*.

Il s'est Apitoyé, رحم *raham*.

Il a Aplani (rendu uni), سطّح *satlah*, سهّل *sahhal*, *sehhel*, مهّل *mehhel*, ساوا *sâouâ*.

— (facilité), سهّل *sehhel*, تسهّل *tessehhel*.

— J'Aplanirai cette affaire, نسهّل هذا الامر *nessehhel hadâ-'l-âmr*.

Aplanissement, تسهيل *teshyl*.

Il a Aplati, بطّط *battatt*, فطّر *fat-tar*, وطّا *ouattâ*, دكّ *dakk*, طبع *tabaa*.

— La balle s'est Aplatie sur sa poitrine, انطبع الرصاص على صدره *ênteba'-'r-ressâs a'lä sadr-ho*.

Apocalypse, ابوكليسيت *âbou-kalyssyt*.

Apogée, اوج السما *ôudj ês-semâ*.

Apologue, مثل *methl*, *mesl*, pl. امثال *âmthâl*, *âmsâl*.

Apoplexie, نقطه *noqtah*, سكنه *soknah*, نزول *nezoul*.

— Attaque d'Apoplexie, ضرب النقطه *darb ên-noqtah*.

— Il est mort d'Apoplexie, فطّش من نزول *fattech min nezoul*.

Apostasie, كفر *koffar*, نكر *ne-ker*, شلح *choulh*.

Il a Apostasié, شلح *chalah*. (*Voy.* Il a Abjuré.)

Apostat, مرتد *morted*.

Apostème, معقوره *maaqourah*, قرح *qarêh*, pl. قروح *qerouh*. (*Voy.* Abcès.)

Apostolat, رسالة *ressâléh*, رسولية *ressoulyéh*.

Apostolique, رسولى *ressouly*.

Apostrophe (allocution), مخاطبة *mokhâttebéh*, خطاب *khittâb*.

Il a Apostrophé, خطب *khattab*.

Apothicaire, عطّار *a'ttâr*, pl. عطّارين *a'ttâryn*; شرباتى *chorbâty*, pl. شرباتية *chorbâtyéh*; معجونجى *maadjoundjy*, pl. معجونجيّة *maadjoundjyyéh*, بياع الدوا *beyâa'-'d-daouâ*.

Apôtre, رسول *ressoul*, *rassoul*, pl. رسل *roussoul*; مرسل *mersel*, *marsel*, هوارى *haouâry*, pl. هواريين *haouâryyn*.

— Mahomet est l'Apôtre de Dieu, محمّد رسول الله *Mohammed ressoul Allah*.

— Mahomet est le serviteur de Dieu et son Apôtre, محمّد عبد الله ورسولهُ *Mohammed a'bd Allah ou-ressoul-ho*.

Apozème, شراب *chorâb*, طبخة *tabekhah*.

Appareil (cérémonie), زينة *zeynéh*, عراضة *a'raddéh*.

— Le pacha fera son entrée avec Appareil, الباشا يدخل فى عراضة *él-bâchâ yedkhol fy a'râddéh*.

— Appareil de guerre, مهمات *mohimât*, تدارك الحرب *tedârouk él-harb*.

Apparemment, ظاهرًا *dâhirân*, *zâhirân*, على الظاهر *a'lä-'d-dâhir*, بلكى *belkey*, يمكن *yemken*.

Apparence, ظاهر *dâhir*, *zâhir*, بيان *beyân*.

— En Apparence, على البيان *a'lä-'l-beyân*, فى الظاهر *fy-'d-dâhir*, فى البيان *fy-'l-beyân*, فى الوجه *fy-'l-oudjéh*.

— Cela est vrai en Apparence, هذا يلالى الحق *hedâ yelâley-'l-haqq*.

— Il y a Apparence, فيه قابل *fy-h qâbel*.

— Il n'y a pas d'Apparence, ما لهُ علامة *mâ le-ho a'llâméh*.

Apparent, ظاهر *zâher*, *dâher*, باين *bâyn*.

Il s'est Apparenté, انتسب *entesseb*, تقرب *teqareb*.

Appariteur, محضر *mohdour*, چاوش *tchâouch*, جاويش *djâouych*,

شاويش *châouych*, pl. شاويشيّه *châouychyyéh*.

Apparition, ظهور *zouhour, douhour*, رويا *rouyâ*, بيان *beyân*, تجلّى *tedjoully*.

Appartement, بيت *byt, béyt*, pl. بيوت *byout*; اوضه *ôddah*, pl. اوضات *ôddât*.

Appartement des femmes, حرم *harem*.

Appartenance, تعلقه *taalaqah*, pl. تعلقات *taalaqât*; انتساب *întissâb*, معامله *maâmeléh*.

Appartenant, متعلق *motealleq*.

Il a Appartenu, تعلّق *taallaq*, حقّ *haqq*, استحق *êstahaq*.

— Cela m'Appartient, هذا لى *hadâ l-y*, هذا متاعى *hadâ metâ'-y*, هذا ليلى *hadâ ly-ly*, هذا شيّ *hadâ chey-y*.

— Cette maison nous Appartient, هذا الدار لنا *hadâ-'d-dâr le-nâ*, هذا البيت بتاعنا *hedâ-'l-beyt betâa'-nâ*.

— A qui Appartient cet habit? ديمن هذا اللباس *dy-men hadâ-'l-lebâs*, لمن هذا الثواب *li-men hadâ-'t-thouâb*.

— J'ai vu la maison qui lui Appartient, شفت دارة *chouft dâr-ho*, شفت البيت متاعه *chouft êl-beyt metâ'-ho*.

— C'est l'épée qui Appartient à Ahmed, ذا السيف بتاع احمد *dâ-'s-séyf betâ' Ahmed*.

— L'empire du monde n'Appartient qu'à Dieu, ملك الدنيا مختص لله وحده *moulk êd-dounyâ mokhtass l-îllah ouahid-ho*.

— Cela lui Appartient de droit, هذا استحق هذا حقّهُ *hâda haqq-ho*, هذا استحق لهُ *hadâ êstahaq le-ho*.

— Il ne t'Appartient pas de parler devant le prince, ما يسلح لك انك تكلم قدّام الامير *mâ ysléh l-ak ênn-ak tekellem qoddâm êl-êmyr*.

— Il ne nous Appartient pas de décider cette affaire, ما هو شغلنا انّا نجزم هذا الامر *mâ hou choghl-nâ ên-nâ nedjezem hadâ êl-âmr*.

— Il ne vous Appartient pas d'entrer dans le divan, ما هو جايز لكم ان تدخلوا عند الديوان *mâ hou djâyz le koum ênn tedkholoû a'nd êd-dyouân*.

Il a Apparu, il est Apparu, ظهر *dahar, zahar*, ترايا *terâyâ*, بان *bân*, تجلا *tedjellâ, tedjollâ*.

— Dieu est Apparu à Moïse, الله تعلى تجلا على موسا *Allah taalä tedjollá a'lä Moussá.*

Appas, جذبات *djedebât.*

Appât, ملق *melq*, تمليق *temlyq*, طغبان *taghbân.*

— Appât pour le poisson, طعام سنارة *ta'âm sonârah.*

Il a Appauvri, فقر *faqqar*, افتقر *êftegar*, شحل *chahhal.*

Il s'est Appauvri, انفقر *ênfaqar.*

Appel, دعوة *da'ouéh.*

— Appel à la prière, اذان *zân.*

— Appel en justice, مرفعه *moure fa'h.*

— Appel d'une sentence, طلب المجلس *talb êl-medjlys*, استغاث *îstighât.*

Il a Appelé, دعا *da'á*, نادى *nâdä*, نذا *nedá*, اندعا *ênda'â*, عيّط *a'yatt*, زعق *zaaq.*

— Appelle-le, اندع لهُ *ênda' leho*, اعيط لهُ *âa'yett le-ho*; — Appelle-la, اندع لها *ênda' le-hâ.*

— Il a Appelé le palefrenier, نادى السايس *nâdä-'s-sâys.*

— Je vais l'appeler près de toi, انا ازعق لك اياه *ânâ âzaaq l-ak êyâ-ho.*

Il a Appelé (nommé), سمّى *semmä.*

— Comment s'Appelle-t-il? ايش اسمه *êych îsm-ho?*

— Il a Appelé en justice, بعث للشرع *baath li-'ch-cheraa.*

Appendice, ذيل *deyl*, ضميمه *damyméh.*

Il a Appendu, علق *a'llaq.*

Appesanti, مثقل *motheqqel.*

Il a Appesanti, ثقل *theqqal, theqqel, saqqal.*

Il s'est Appesanti, ثقل *theqal, thaqal, saqal.*

Appétit, اشتها *îchtihâ*, كانه *gânâh*, قبليه *qabelyéh.*

— Cela aiguise l'Appétit, هذا عمل الغرض *hadâ a'amel êl-ghard*, هذا يشتهي *hadâ yechtehey.*

— Il a de l'Appétit, يشتها *yechtehâ*, تطلب الاكل *tetlab êl-âkl.*

— J'ai Appétit, انا قبيل *ênâ qabyl.*

— Je n'ai point d'Appétit, نفسي ما تقبل شي *nefs-y mâ teqbel chy*, اصبحت انا شبعان *êsbahat, ênâ chaba'ân.*

Il a Applaudi, صفق saffaq, زقف zaqqaf, مدح medèh, نشد neched.

Applaudissement, تحسين tahsyn, تصفيق tesfyq.

Application, دقة deqqéh, طبقة tabeqah.

Il a Appliqué, طبق tabaq.

Il s'est Appliqué, نصت nessat, نست nessel, تقيد teqeyed, صغا saghá, اجتهد édjtehed, égtehed, داوم في dâouam fy.

— Il s'est Appliqué à l'étude, داوم نفسه في التعليم dâouam nafsho fy-'t-taalym.

— Appliquez-vous, اياكم بالكم éyâ-koum bâl-koum.

Il s'est Appliqué (adressé), وافق ouâfeq.

— Ces mots s'Appliquent à vous, توافق لكم هذا الكلام touâfek lekoum hadâ-'l-kelâm.

Appoint, كسور kessour.

Appointement, جامكية djâmkyéh, gâmkyéh, علوفة a'loufah.

— par an, جامكية سنوية djâmkyéh senaouyéh; — par mois, مشاهرة mochaherah; — par jour, مونة mounah.

Il a Apporté, حمل hamel, جاب djâb, gâb, دفع defaa, جلب ajeleb.

— Apporte (imp.), جيب gyb, djyb, guyb.

— Apporte-moi le savon, ادفع الصابونة الى édfa'-'s-sâbounéh élay-y, جيب لي الصابون gyb l-y-'s-sâboun.

— Apporte avec toi un livre, هات معك كتاب hât ma'-ak kitâb.

Il a Apposé le scellé (un cachet), علم بالختم a'llam bi-'l-khatem, وضع الختم oueddaa-'l-khatem.

Apposition, وضعه ouedè'h.

Il a Apposté, وقف ouaqqaf.

Appréciation, قيمة qeyméh, اعتبار i'tibâr, ثمن themn, thoumn.

Il a Apprécié, اعتبر é'teber, ثمن themmen, اثمن éthmen.

Il a Appréhendé, خاف khâf, فزع fezaa, وخف ouakhaf.

— J'ai Appréhendé, خفت khaft.

— Il a Appréhendé au corps, مسك messek, قبض qabadd.

Appréhension, خوف khouf, khaouf, khauf.

Apprenti, صانع sanè', متعليم motaalym, مبتدى mobtedy, تلميد telmyd, pl. تلاميد telâmyd; متلمد

motclammed; اجير *âdjyr*, pl. اجرا *âdjéra.*

Apprentissage, تعليم الصنعه *tea'lym ês-sena'ah.*

Apprêt, تدارك *tedârek*, *tedârouk*, همكه *hemkéh*, هنكنه *henkenéh*, حفله *hafléh.*

— Pourquoi sont ces Apprêts? ليش هلك الحفله *le-ych hadéh êl-hafléh?*

Il a Apprêté, تدارك *teddârek*, اداّرك *êddârak*, هيّا *hayyâ*, دبّر *dabber*, حضّر *hadder*, حصل *hassâl*, قلفط *qalfatt* (d'où *calfater* en français).

— Il a Apprêté ses hardes pour partir, قلفط حوايجه تا يروح *qalfatt haouâydj-ho tâ yrouh.*

Il s'est Apprêté, شدّ على *chedd a'lä*, بدى *bedey*, *bedä*, تقلفط *teqalfatt.*

Il a Appris (il s'est instruit), تعلّم *ta'allem*, *ta'alloum.*

— Il a Appris (il a instruit), علّم *a'llem*, *a'llam.*

— Il a Appris par ouï-dire, بلغه *balagh-ho.*

— Il a Appris par cœur, حفظ *hofezz*, *hafedd.*

Apprivoisé, مستانس *mostânis*, بيتوتي *beytouty.*

Il a Apprivoisé, انس *âness*, الّف *allaf*, والف *ouâlef*, استانس *êstânes.*

Il s'est Apprivoisé, تالّف *tâllef.*

Approbation, تحسين *tahssyn*, رضا *riddâ*, تثبيت *tethbyt*, *tesbyt.*

Approchant (adj.), قريب *qaryb.*

— (adv.), قريبًا *qarybân*, تخمينًا *tekhmynân*, نحو *nahou.*

Approche (s. f.), قرب *qorb.* (*Voy.* Accès.)

Il a Approché, قرب *qareb*, قرّب *qarreb*, قدّم *qaddem.*

Il s'est Approché, قارب *qâreb*, اقترب *êqtereb*, جانب *djâneb*, *gâneb*, تقدّم على *teqaddam a'lä.*

— L'hiver s'Approche (est proche), قارب زمان الشتا *qâreb zemân êch-chitâ.*

Il a Approfondi (rendu profond), عمّق *aammaq*, *eemmaq*, جوّف.

— (au figuré), غاص *ghâss*, غاطس *ghâttass*, تبحّر *tebahhar.*

— Le juge a Approfondi cette

affaire, نظر القاضي في عواقب الامر *nazar êl-qâddy fy a'ouâqib êl-âmr.*

APPROPRIATION, تسليط *teslytt,* تخصيص *takhsyss.*

Il s'est APPROPRIÉ une chose, تسلّط *tessellett,* تملّك *temellek.*

Il a APPROUVÉ, قبل *qabel,* استوصب *êstouesseb,* استحسن *êstahssen,* رضي *raddey, reddy,* ثبّت *thebbet.*

— Ils ont Approuvé, رضوا *reddoû.*

APPROVISIONNEMENT, مهمّ *mohiméh,* pl. مهمات *mohimât;* ذخيرة *dakhyréh.*

APPROXIMATION, تخمين *tekhmyn, takhmyn.*

APPUI, سند *send,* تسنيد *tesnyd,* عامود *a'âmoud,* pl. عُمد *o'mid.*

APPUYÉ, سنيد *senyd,* مسند *mousnad,* مسنود *mesnoud,* مركز *merkez,* منجعي *mondjè'y.*

Il a APPUYÉ, سنّد *senned, sanned,* ركز *rakaz,* عكز *aakaz.*

Il s'est APPUYÉ, سند *sened,* اسند *êsned,* استند *êstened,* تعكّز *taakkaz,* انجعا *êndja'â,* اتكى *êtkey.*

— Il s'est Appuyé sur le coussin, اتكى على المخدّة *êtkey a'lä-'l-mokhaddéh*

— Il s'est Appuyé sur un bâton, استراح على العصا *êsterâh a'lä-'l-aassâ.*

APRE, خام *khâm,* حروش *harouch.*

Il est APRE, حرش *hourouch, herouch.*

APRÈS, بعد *baad, ba'd,* على بعد *a'lä baad,* عقب *ouqeb,* مورا *mourâ, maurâ, mouerâ.*

— Après moi, بعدي *baad-y,* مورا لي *mouerâ l-y.*

— Après toi, بعدك *ba'd-ak, ba'd-ek,* مورا لك *mouerâ l-ak.*

— D'Après, من بعد *min baad.*

— Après cela, وبعد *ou ba'd,* ساعة *sâ'ah,* ثمّ *thoum, tsoum, soum,* بعده *baad-ho,* من بعد *min baad.*

— Après cela il est venu, ساعة جاء هو *sâ'ah djââ hou.*

— Après tout cela, بعد هذا كلّه *baad hadâ koll-ho.*

— L'un Après l'autre, واحد ورا واحد *ouâhed ouerâ ouâhed.*

— Une chose Après l'autre, شي ورا شي *chy ouerâ chy.*

— Trois mois Après la fête, بعد

بعد العيد ثلاثة اشهر *baad êl-ïïd thelathét achhar.*

— Après cela ne le fais plus, بعد منهُ لا تعمل هذا *ba'd min-ho lá taamel hadá.*

Après que, بعد ما *ba'd mâ*, بعد انّ *ba'd ênn*, عقب ما *ouqeb mâ.*

— Ne dis pas non Après que tu as dit oui, لا تقل لا بعد ما قلت نعم *lá teqol lá ba'd má qolt na'am.*

— Après que tu as frappé, بعد انك ضربت *ba'd ênn-ak darabt.*

Après demain, بعد بكراه *ba'd bokrâh*, بعد غدوه *ba'd ghadouah*, بعد غداه *ba'd ghadáh*, بعد غدا *ba'd ghadâ*, بعد بكرا *ba'd bokrá.*

Après dîner, بعد الغدا *ba'd êl-ghodá.*

Après souper, بعد العشى *ba'd êl-a'chá.*

Apreté, حروشه *hourouchah, harouchéh.*

Apte, قابل *qâbil.*

Aquatique, ماوى *máouy.*

— Oiseau Aquatique, طير نهرى *teyr nahary.*

— Lieu Aquatique, موضع موجل *moudda' moudjel*, وجله *oudjeléh.*

— Machine Aquatique, ساقيه *sâqyéh*, ناعوره *ná'ourah* (en espagnol *noria*).

Aqueduc, مجره *migrah*, مكره *migrah, migréh*, سلك *selk*, ساقيه *sâqyeh*; قنا *qaná*, قناة *qanáh*, pl. قنيات *qanayát*, قنانه *qenánah*, حفيره *hafyréh*, كنادس ذا الما *kenádes dê-'l-mâ.*

Aqueux. (*Voy.* Aquatique.)

Aquilon (vent du nord-ouest), شرقى مجرّج *charqy modjerredj.*

— (vent du nord), هوا شمالى *haouá chemâly*, سماوى *samáouy.*

Arabe, *aarab, a'reb*, pl. عربان *a'rbân*; عربى *a'raby, aaraby.*

— Arabe du désert (Bédouin), بدوى *bedaouy, bedouy.*

— L'Arabe lui a dit, قال لهُ البدوى *qâl le-ho-'l-bedaouy.*

— L'Arabe (la langue arabe), العربى *êl-a'raby*, اللسان العربى *êl-lessân êl-a'raby.*

— Il ne sait pas l'Arabe, ما يعرف شى باللسان العربى *má yaraf chy be-'l-lessân êl-a'raby.*

Arabie, بلد العرب *beled êl-A'rab*, بلاد العرب *belâd êl-A'rab*, بلاد حوران *belâd Haourân.*

— L'Arabie Heureuse, اليمن *él-Yemen*; — natif de l'Arabie Heureuse, يمنى *yemeny*.

— L'Arabie Pétrée, الحجاز *él-Hedjâz*, *él-Hegâz*; — natif de l'Arabie Pétrée, حجازى *hedjâzy*, *hegâzy*.

— L'Arabie Déserte, البدويه *él-Bedaouyéh*.

— L'Arabie Intérieure, النجد *én-Nedjd*, *én-Negd*.

— L'Arabie Supérieure, الشاميه *éch-Châmyéh*.

Arabique, عربى *a'raby*.

Araignée, رتيله *retylah*, رتيلا *retylâ*, غزاله *ghezâléh*.

— Toile d'Araignée, عنكبوت *a'nkebout*, غزل الرتيله *ghezl ér-retylah*, بيت الغزاله *béyt él-ghezâléh*.

Aratoire, فلاحى *fellâhy*.

Arbalète, منجنيق *mendjanyq*, *menganyq*, قوس *qouss*.

Il a été Arbitre, انصف *én-saf*.

Il a Arboré, طلع *tallaa*, علق *a'llaq*, *aallaq*, نصب *nesseb*.

— Il a Arboré le pavillon, علق السنجق *a'llaq és-sendjaq*, طلع البنديره *tallaa-'l-bandyrah*, نصب البيراق *nesseb él-beyrâq*.

Arbouse (fruit de l'arbousier), بوختنوا *boukhannoû*, ساستوا *sâs-noû*.

Arbousier, شجره ذا البوختنوا *chadjrah dé-'l-boukhannoû*.

Arbre, شجره *chadjrah*, *cha-djarah*, *chagarah*, pl. شجر *cha-djar*, *chagar*, اشجار *âchdjâr*, *âch-gâr*; سجره *sadjerah*, pl. اسجار *âsdjâr*.

— Tronc d'arbre, جدر *djedr*, *gedr*, *guedr*.

Arbrisseau, Arbuste, شجيره *chadjeyrah*, *chagyrah*, نصبه *nes-béh*, pl. نصبات *nesbât*, نصب *nesb*.

Arc, قوس *qaous*, *qous*, pl. اقواس *âqouâss*.

Arc-boutant, عامود *a'amoud*, pl. عمد *o'mid*, سند *send*, قاعده *qâ'idéh*. (*Voy.* Appui.)

Arc-en-ciel, القوس السموى *él-qous és-semaouy*, قوس قدح *qous qadéh*.

Arcade, Arceau, قنطره *qanta-tarah*, كوس *kous*, كمره *kamerah* (en grec *kamara*).

Archange, رئيس الملايكه *reyys êl-meláykah*, pl. رووسا الملايكه *rououssâ-'l-meláykah*.

Arche de pont, قنطرة *qantarah*, pl. قناطر *qanátter*, قناطرة *qenátterah*; قوس *qous*.

Archer, قوّاس *qaouâs*, pl. قوّاسه *qaouâssah*, قصد *qassed*, جابي *djáby*.

Archet, زخمه *zakhméh*.

Archevêché, مطرنيه *mittranyéh*.

Archevêque, مطران *mittrán*, pl. مطارنه *mettárnah*.

Archidiacre, ارشيدياق *árchydyâq*, رئيس الشمامسه *reyys êch-chemâmsah*.

Archidona (ville d'Espagne), ارشدونه *Archidounah*, ارجدونه *Ardjidounah*.

Architecte, بنّاي *bennáy*, معلّم ذا البنايه مهندس *mohendess*, *maallem dê-'l-benáyah*, معمار *mi'-már*, معمّر *mo'ammer*, شيخ الصنعه *cheykh ês-sena'ah*.

Architecture, علم البنا *e'lm êl-benâ*, علم ذا البنا *e'lm dê-'l-benâ*, هندسه *hendesséh*.

Archiviste, دفتردار *defterdâr*, روزنامجي *rouznâmdjy*.

Arçon de selle, قربوص *qarbouss*, pl. قرابيص *qerâbyss*.

Arcos (ville d'Espagne), اراك *Érâk*, حصن اركش *housn Arkoch*.

Ardent, حريق *haryq*, حامي *hâmy*.

— (passionné), مدود *medoud*.

— Amour Ardent, محبّة شديك *mohabbéh chedydéh*.

Ardeur, حرارة *harâréh*, حساسه *hassasséh*, حاصيه *hâssyéh*.

— Il a eu de l'Ardeur, غوى *ghaouä*, *ghaouey*.

— L'Ardeur du feu, شدّة النار *cheddét ên-nâr*.

Ardillon de boucle, زميل *zemyl*, بزام *bezâm*.

Ardoise, قرميل *qarmyl*.

Arène (sable), رمل *raml*.

— (lieu de joûte), ميدان *meydân*.

Arête de poisson, شوك *chouk*, *chauk*, شوكه *choukah*, *choukéh*, حسكه *heskah*, pl. حسك *hessek*.

Argent (métal), فضّه *faddah*, *feuddah*, *foddah*, نقرة *noqrah*, سبيكه *sebykah*, pl. سبايك *sebâyk*.

— Limaille d'Argent, قرّاضه *qorrâddah*, *qourrâddah*, قراضه *qorâddah*.

— Vif-Argent, زيبق *zeybaq.*

ARGENT (monnaie), فضة *faddah,* فلوس *felouss,* دراهم *derâhem.*

— Bon Argent, دراهم صاغ *derâhem sâgh,* دراهم خلص *derâhem khalass.*

— Mauvais Argent (Argent faux), دراهم زغل *derâhem zaghal.*

— Argent comptant, درهم بالنقد *derhem be-'n-neqd,* دراهم بالحضر *derâhem bi-'l-hadder,* فلوس بالقبض *felouss be-'l-qobd.*

— L'Argent fait tout dans ce monde, الفضة تقضي كل شي في الدنيا *él-faddah teqdä koll chy fy-'d-dounyâ.*

— Je n'ai pas d'Argent, ما عنديش فلوس *mâ a'nd-y-ch felouss.*

— L'Argent est rare aujourd'hui dans ce pays, الدراهم اليوم مشحوتة في البلاد قليلة *éd-derâhem él-yaum machhoutah fy-'l-belâd qalyléh.*

ARGILE, طين *tyn,* فخر *fekhr,* فخار *fikhâr.*

ARGUMENT, برهان *borhân,* pl. براهين *borhâyn;* دليل *delyl,* pl. دلايل *delâyl;* قياس *qyâss.*

— Argument tranchant, برهان قاطع *borhân qâtté'.*

Il a ARGUMENTÉ, برهن *barhan,* قاس *qâss,* قيّس *qayyas.*

ARGUTIE, نكتة *noktah.*

ARIDE, ناشف *nâchef,* يابس *yâbess,* شايح *châyh.*

ARIDITÉ, يبوسة *yeboussah,* نشوفة *nechoufah.*

ARISTOCRATIE, جمهور الكبار *djemhour él-koubâr.*

ARISTOTE (n. pr.), ارسطاطليس *Arestâtlelys.*

ARITHMÉTICIEN, حسّاب *hassâb,* pl. حسّابين *hassâbyn;* صاحب الحساب *sâheb él-hissâb,* محتسب *mohtesseb,* pl. محتسبين *mohtessebyn;* حاسب *hâsseb,* pl. حاسبين *hâssebyn;* رقمجي *raqamdjy.*

ARITHMÉTIQUE, الغوبر *él-ghoubar,* علم الحساب *e'lm él-hissâb,* علم الراقم *e'lm ér-râqam,* الحسابة *él-hissâbéh,* الاحتساب *él-ihtissâb,* علم العدد *e'lm él-a'ded.*

— Table d'Arithmétique, لوح الحساب *louh él-hissâb.*

ARLEQUIN, قراقوش *Qarâqouch.*

ARMATEUR, صاحب المركب *sâheb él-merkeb,* مولا ذا المركب *moulâ dé-'l-merkeb.*

ARME, سلاح *selâh,* pl. اسلاح

éslâh, اسلاحه *éslahah*; نبّل *nebbel*.

— Nous ne portons pas d'Armes, ما نحن حاملين نبّل ابدًا *mâ nahn hâmelyn nebbel âbadân.*

— Les Armes sont journalières, يوم انكسر يوم انتسر *youm énkesser, youm éntesser*, يوم يغلب يوم ينغلب *youm yghleb, youm yenghaleb.*

Il a ARMÉ, سلّح *sallah.*

Il s'est ARMÉ, تسلّح *tessellah.*

ARMÉE, جند *djend, gend*, جيش *djych*, pl. جيوش *djyouch, djoyouch*; عسكر *a'sker*, pl. عساكر *a'sâker*; محلّه *mehallah*, pl. محلّات *mehallât.*

— Armée navale, عسكر البحر *a'sker él-bahar*, ارماده *ârmâdah.*

— Il est allé à l'Armée, راح للمعسكر *râh li-'l-ma'sker.*

— Il a levé une Armée, جمع عسكرًا *djama' a'skerân*, جيّش *djayyach.*

— Le général a fait marcher son Armée contre l'ennemi, جمّز الجنرال بعسكرهُ على العدو *djemmez él-djenerâl be-a'sker-ho a'lä 'l-a'dou.*

ARMÉNIE, الارمن *él-Armen*, بلاد الارمن *belâd él-Armen*, ولاية الارمن *oulâyét él-Armen*, ارمينيه *Armynyah.*

— Bol d'Arménie, طين ارميني *tyn ârmyny.*

ARMÉNIEN, ارمني *ârmeny*, ارميني *ârmyny.*

ARMISTICE, متاركه *metârekah*, هدنه *hadenéh.*

ARMOIRE, خزين *khazyn*, خزنه *khaznah*, خزانه *khezânéh, khazânéh*, pl. خزاين *khezâyn*; دولاب *doulâb*, خرستان *khoristân.*

ARMOIRIES, علامه *a'lâméh*, نيشان *nychân.*

ARMURIER, سلاحجى *selâhdjy.*

AROMATES, بخور *boukhour*, عطر *a'ttr*, بهار *behâr*, طيوب *teyoub.*

— Marchand d'Aromates, عطّار *a'ttar.* (*Voy.* APOTHICAIRE.)

AROMATIQUE, عطرى *o'ttry*, طيب *tayeb.*

— Odeur Aromatique, ريحه طيبه *ryhéh taybéh.*

ARPENT, فدّان *feddân.*

ARPENTAGE, قياس *qyâs*, تقدير *teqdyr.*

Il a ARPENTÉ, قيّس *qayyas*, قدّر *qaddar.*

Arpenteur, قيّاس *qayyas*, مهندس *mehendess*.

Arquebuse, مكحله *mekehelah*, *mokéhlah*, توفنك *toufenk*.

Arquebusier, توفنكجي *tou-fenkdjy*.

Il a Arraché, استصل *éstessal*, قلع *qalaa*; معط *maat*, نتف *netef*, زول *zaoual*, *zoual*, زال *zâl*, رفد *refad*, *rafed*, نهب *neheb*, *nahab*, اخرج *ékhradj*, نثر *nether*, خطف *khâttaf*.

Arrachement, استصال *îstissâl*, نتف *nitf*, اخراج *îkhrâdj*, زول *zoul*, رفد *refd*, *refed*.

Arrachyd (n. pr.), الرشيد *êr-Rachyd*.

Arragon (province d'Espagne), ارغون *Arghoun*.

Il a Arraisonné (t. de marine), نادم *nâdem*, طلب الباسبُرت *ta-lab él-bâsbort*.

Il a Arrangé, رتب *reteb*, *ra-tab*, صفّ *saff*, رستق *restaq*, ملل *melal*, شور *chaouar*, نصب *nassab*, ندم *nedem*.

— J'ai Arrangé, مليت *melleyt*.

— Il a Arrangé une affaire, استعهد *ésta'hed*.

Arrangement, ترتيب *tertyb*, صفّ *saff*, pl. صفوف *soufouf*, ملّه *melléh*, *milléh*.

— Arrangement d'une affaire, معاهده *mo'âhedah*, تاويل *tâouyl*.

— Ils ont pris un Arrangement entre eux, تاولوا بينهم *tâouelou bayn-houm*. (*Voy*. Ils se sont Accordés.)

Arrérages, باقي *bâqy*.

Arrestation, احتباس *îhtibâss*.

Arrêt (sentence), حكم *houkm*, *hekoum*, حكم شرع *houkm chera'*.

— (ordonnance), امر *âmr*, فرض *fard*, قضا *qaddâ*, pl. اقضيه *âqdyah*, *âqdyéh*.

— Il a rendu un Arrêt, قضا *qaddâ*.

— Temps d'Arrêt, اقامه *îqâméh*.

Arrêté (emprisonné), محبوس *mahbouss*.

Un Arrêté. (*Voy*. Arrêt, ordonnance).

Il a Arrêté (ordonné), امر *âmar*, *âmer*, قضا *qaddâ*, قضى *qaddä*, *qaddey*, فرض *feradd*.

Il a Arrêté (fait rester), وقّف *ouaqqaf*.

Il s'est Arrêté, وقف *ouaqaf*,

اقام *êqâm*, سكن *saken*, صبر *sabar*, برك *barak*.

— Arrête-toi! استكن *ésteken*, اصبر *ôsbour*, قف لى *qef l-y*.

— Il s'est Arrêté en chemin, وقف بالطريق *ouaqaf bi-'t-taryk*, اقام بالسكه *âqâm be-'s-sekkeh*.

— Cette drogue Arrête l'hémorragie, هذا الدوا يقطع الدم *hadâ-'d-daouâ yeqtaa-'d-damm*, هذا يبطل الرعف *hadâ yballel ér-raaf*.

— La fièvre s'est Arrêtée, انقطعت السخونه *ênqetaat ês-se-khounéh*.

Arrête-Boeuf (plante), شبويق *chebouyq*.

Arrhes, عرابون *a'râboun*, رعبون *raaboun*; سلف *self*.

Il a Arrhé, عربن *a'rben*.

L'Arrière d'un vaisseau, قج *qadj*, بوبه *baubah*, قج ذا المركب *qatch dê-'l-merkeb*, موخر ذا المركب *moukhar dê-'l-merkeb*.

En Arrière, ورا *ouerâ*, وارا *ouârâ*, من ورا *min ouerâ*, على خلف *a'lä khalf*.

— En Arrière de toi, وراك *ouerak*, خلفك *khalfak*, ورا منك *ouerâ minn-ak*, خلف منك *khalf minn-ak*, على خلفك *a'lä khalf-ak*, على ظهرك *a'lä dohr-ak*.

Arrière-Faix, حولا *houlâ*.

Arrière-Garde, سحه ذا العسكر *sahah dê-'l-aasker*, المحله الاخرانيه *êl-mehalléh êl-âkhrânyéh*, موخر ذا العسكر *moukhar dê-'l-a'sker*.

Arrière-Saison, لقيس *leqyss*.

— Fruit d'Arrière-Saison, فاكيه لقيسه *fakyéh léqysséh*, pl. فواكي لقيسه *feouâky leqysséh*.

Arrimage, اصطف *îstif*.

Il a Arrimé, اصطق *êstaff*.

Il est Arrivé, حصل *hassel*, وصل *ouassel*, *ouassal*, *ouessel*, جا *djâ*, ورد *ouered*.

— Il faut que j'Arrive à la ville avant la nuit, بدى نحصل المدينه قبل الليل *bedd-y nehassel êl-medy-néh qabl êl-leyl*.

— Il est Arrivé à temps, جا في وقته *djâ fy ouaqt-ho*.

— Il est Arrivé (échu), اصاب *âssâb*, حصل *hassel*, جرى *djerä*, وقع *oueqaa*, *ouaqè'*, عرض *aaredd*.

— Cela est Arrivé, هذا وقع *hadâ ouaqa'*, هذا عرض *hadâ aaredd*.

— Vous n'avez pas su ce qui est

Arrivé, ما عرفتوا ايش وقع *má a'raftoû éy-ch ouaqaa.*

— Il peut Arriver que, يمكن الوقوع انّ *yemken él-ouqou' énn.*

— Que lui est-il Arrivé? ايش جرى لهُ *éy-ch djerä le-ho?* ايش صار لهُ *éy-ch sár le-ho?*

— C'est ce qui Arrive d'ordinaire, هذا الجارى غالب *hadá él-djáry ghâleb.*

— Cela n'est jamais Arrivé, قط ابدًا ما جرى هذا *qatt âbâdân má djerä hadá.*

— Arrive ce qui pourra! كيف ما يصير *kyf má yssyr!*

Arrivée, وصول *oussoul*, ورود *ouroud*, مجى *medjy, megy.*

— A son Arrivée, عند وصولهُ *a'nd oussoul-ho.*

Arrogance, غرور *ghourour*, مغرورة *maghrourah*, كبريا *kibryá.*

Arrogant, مغرور *maghrour*, متكبّر *motkabber*, جعيس *dja'yss, ga'yss.*

Il s'est Arrogé, دعا نفسه *da'á nefs-ho.*

— Il s'est Arrogé l'empire, دعا نفسه فى السلطنه *da'á nefs-ho fy-'s-soultanéh.*

Arrondi, مدوّر *modaouer*, مخرّط *mokharratt.*

Il a Arrondi, دوّر *daouar*, خرّط *kharratt.*

Arrondissement (action d'arrondir), تدوير *tedouyr.*

— (district), ولايه *ouláyéh.*

Arrosé, مسقى *mousqy*, مرشوش *merchouch.*

— Terre Arrosée, مسنى *mousny, mesney, misny.*

Il a Arrosé, سقّى *saqqá*, اسقى *ésqä*, تسقّى *tesaqqey*, راش *râch*, رشّ *rachch.*

Arrosement, اسقا *ísqá*, تسقيه *tesqyéh.*

Arrosoir, مرايشه *moraychéh.*

Arsenal, دار السلاح *dár és-seláh*, دار سلاح *dár seláh*, خزانة السلاح *khezanét és-seláh*, ترصانه *tersánah*, ترسنه *térsenah.*

— Arsenal nautique, منجرة *mendjerah.*

Arsenic, شليمان *cheleymán*, زرنيخ *zernykh.*

Art, صنعه *sena'ah*, صناعه *sená'ah, saná'ah*, pl. صنايع *senáya'.*

— Les Arts mécaniques, صنايع واطيه *senáya' ouátlyéh.*

— Les Arts libéraux, صنايع عليه *senâya' a'lyéh*, صنايع شريفيه *senâyah cheryfyéh*.

Artère, عرق *eurq, eerq, aarq*, شريان *cheryân*, pl. شراين *cheràyn*.

Artichaut, كرشوف *karchouf* (en italien *carcioffo*), خرشوف *kharchouf*, pl. خرشف *khorchef*; عكوب *a'koub*.

Article de traité, شرط *chart*, *chert*, pl. شروط *cheroutt, chouroutt*; فصل *fasl*, pl. فصول *foussoul*.

— de livre, قسم *qesm*, pl. اقسام *éqsâm*; فصل *fasl*.

— de foi, قاعدة الامان *qâ'idét él-îmân*, pl. قواعد *qaouâ'id*; اعتقاد *é'tiqâd*, pl. اعتقادات *é'tiqâdât*.

— de marchandise, جنس *djens*, *gens*, pl. جنوس *djenouss*; شكل *chikl*, pl. اشكال *âchkâl*.

— Quels Articles tiens-tu? في ايش من سلعه تخالط انت *fy êy-ch min sela'ah tekhâlett ént*.

Articulation (jointure des os), مفصل *ma'sal, mefassal*.

Il a Articulé, لفظ *lafed, lafezz*.

Artifice (ruse), حيله *hyléh*, مكر *mekr, mekar*, مكّر *mekkar*, غش *ghech*, غرّ *gharr*, شيطنه *cheyttaneh*, تلبيس *telbyss*.

Artificiel, مصنّع *moussanné*, مصنوع *masnou*, عملى *a'mely*, معمول *ma'moul*, شغّل *chaghghal*, عاريتى *a'âryéty*, معمور بصنعه *ma'mour be-sena'ah*.

Artillerie, مدفع *medfaa*, *madfa'*, pl. مدافع *medâfé'*.

— Commandant de l'Artillerie, واقف على المدافع *ouâqef a'lä-'l-medâfé'*.

Mât d'Artimon (mât de l'arrière), الصارى الثالث *és-sâry él-thâlith*, الصارى الاخر *és-sâry él-âkher*.

Artisan, صانع *sâné'*, صنّاع *sannâ'*; صناعجى *sanâ'adjy*.

— Artisans, اهل الحرفه *éhel él-horfah*, اصحب الحرف *âshab él-horref*.

Artiste, معرف *maaref*.

Artistement, بالمعرفه *bé-'l-maareféh*, بصنعه *be-sena'ah*.

Tu As, عندك *a'nd-ak* (en s'adressant à un homme); عندك *a'nd-ek*, عندكى *a'ndé-ky* (en s'adressant à une femme).

— Tu As deux écus, عنـدك ريالين *a'nd-ak ryâléyn*, عنـدك مثقالين *a'nd-ak metsqâléyn*.

— As-tu? اى عندك *êy a'nd-ak*, عندك اى *a'nd-ak êy*.

— As-tu de l'argent? عنـدك شي دراهم *a'nd-ak chy derâhem*.

— As-tu des dattes? اى عندك ثمر *êy a'nd-ak thamr?* عندك شي بلع *a'nd-ak chy balaa?*

— Tu As été, كنت *kount, kont*, انت كنت *ént kont* (en s'adressant à un homme); كنتي *kounty*, انتي كنتي *énty konty*, انتِ كنتِ *énti kounti* (en s'adressant à une femme).

— Fille, où As-tu été? يا بنت كنتي فايـن *yâ bent, konty féêyn?*

Il a pris de l'Ascendant, تسلّط *tessellett*, روّس *raouess*, كبّر حالهُ *kabbar hâl-ho*.

Ascension (action de monter), صعود *sa'oud, sou'oud*, طلوع *toulou'*, مصعد *massaad*.

— L'Ascension (fête des chrétiens), عيد الصعود *e'yd ês-sa'oud*, صـعـود المسيـح *sa'oud êl-Messyh*

— L'Ascension de Mahomet, المعراج *él-mi'râdj*.

Ascétique, تصـعّوفي *tessa'oufy*.

Asiatique, شرقى *cherqy*.

Asie, أسيا *Assyâ*, بلد الشرق *beled éch-cherq*.

— Asie-Mineure, اناطوليه *Anattoulyah*.

Asile, حرمه *hourmah*.

Aspect, نظر *nedr, nezr*, تطليع *tettly'*, منظر *monder, monzer*. (*Voy.* Apparence.)

Asperge, سكّوم *sekkoum, sikkoum*, هليون *halyoun*.

Il a Aspergé, راش *râch*, رشّ *rachch*.

Aspersoir, مرشّه *morachchéh*, pl. مرشّات *morachchât*, مرش *merach*, قمقم *qomqom*. (*Voy.* Arrosoir.)

Aspic (serpent), افعـا *âfa'â*, افعاى *âfa'ây*, حيه *hayéh*, لفعه *lefa'ah*, حنش *hinch*.

Aspirant, طالب *tâleb*.

Il a Aspiré l'air, تنفّس *teneffes*, تنـشّـق الـهـوا *tenecheq él-haouâ*.

— Il a Aspiré à une chose, قصّد

قصد الى شي qassad îlä chy, طلب talab, اشتاق الى échtâq îlä.

Aspre (menue monnaie dont la piastre turque contient 120), اقچه âqtchah.

Assa-Fétida (pl.), خيل khayl.

Assaillant, هاجم hâdjem, محصر mohasser, زادم zâdem.

Il a Assailli, هجم hadjam, hedjem, heguem, حارب hâreb, غار ghâr, حصر hassar, قحم qaham, دحر dahar.

— Le loup a Assailli le bœuf, الديب قحم على البقر éd-dyb qaham a'lä 'l-baqar.

Assaisonné, متبل motabbel, مطبوخ matboukh.

— Mal Assaisonné, مسلوق maslouq.

Il a Assaisonné, طبخ tabakh, طبّل tabbel, توبل toubel, دسم dessem.

Assaisonnement, تطييب tatyyb, طبخ tabkh, تربيه terbyéh, تابل tâbel, pl. توابل teouâbel.

Assassin, قاتل qâtel, qâtil, pl. قتّال qottâl.

Assassinat, قتل qatl.

Il a Assassiné, قتل qatal, qatel.

Il a été Assassiné, قتل qotel, انقتل énqetel.

Assaut, هجوم houdjoum, hedjoum, هجمه hedjméh, hedjmah, زدمه zedmah, zedméh.

— Il a donné l'Assaut, زدم zedem. (Voy. Il a Assailli.)

Assemblage, مجمع medjmaa, megmaa (en français megmat, t. de chimie), اجتماع îdjtimâa', اختلاط îkhtilât.

Il a Assemblé, جمع djamaa, لمّ lamm.

Il s'est Assemblé (il a été Assemblé), اجتمع édjtama', égtema', تجمع tedjma', tegma', تلمّم telemmem.

— Le conseil s'est Assemblé, اجتمع الديوان édjtama' 'd-dyouân.

— Ils se sont Assemblés, تجمّعوا tedjemma'oû, تلمّموا telemmemoû, اجتمعوا édjtema'oû.

Assemblée, محفل mohafel, pl. محافل mohâfil; جمعه djema'h, guema'ah, جماعه djemâ'ah, guemâ'ah, جمعيه djema'yéh, مجلس meglis, medjlis.

— Assemblée de cheyks, مشيخه mechaykhah, مشيوخا macheyoukhâ.

Assentiment, رضا riddá.

Assesseur (adjoint d'un juge), محضر القاضى mohadder él-qâddy.

Il a Asservi, اسّر âssar, فتح fatah, استعبد ésta'bed, غلب ghalab.

Asservissement, اسيرة âssyréh, استعباد îsti'bâd.

Assez, بس bess, يكفى yekfy, yekfey, كفيًا kafyán, بالكفايه bi-'l-kefâyéh.

— C'est Assez, يكفا yekfâ, yekfè, يقدّ yéqadd, اخلاص ékhlâss, خلاص khalâss, بركه berekéh, فضنى fodd-ny.

Assidu, ممارس memâress, مواضب mouâddeb, مواظب mouâddeb, mouâzzeb, دايم dâym, مداوم modâouem, modâoum, ملازم molâzem.

Il a été Assidu, وظب ouaddeb, ouazzeb, وضب ouaddab, دام dâm, داوم dâouam, مارس mâres.

Assiduité, مواضبه mouâddebéh, مواظبه mouâddebéh, mouâzzebéh, مداومه modâouméh, ملازمه molâzeméh, منلازمه menlâzeméh, جهد djehed, djehd.

Assiégé, محصور mahssour, pl. محصورين mahssouryn.

Il a Assiégé, حصر hassar, حاصر hásser.

Assiégeant, محاصر mohâsser, pl. محاصرين mohâsseryn; محصر mohasser, pl. محصرين mohesseryn.

— Les Assiégeants ont levé le s , المحاصرين تركوا الحصار , él-mohâsseryn tarakoû 'l-hissâr.

Assiette (plat), صحن sahan, pl. صحون sohoun; طبق tabaq, صحفه sohafah, سيتيه sytyeh.

— (position), طرح tarh, حال hâl.

Assignation, حواله haouâléh, نسبه nisbéh, تخصيص takhssyss, تعيين ta'yyn.

Il a Assigné, حوّل haoual, نسب nesseb.

Assimilation, تمثيل temthyl, temsyl, تشبيه techbyéh.

Il a Assimilé, شبّه chabbah, chebbah, حسب بحال hesseb be-hâl.

— Tu Assimiles tous les hommes à toi, تحسب كل الناس بحالك tehseb koll én-nás be-hâl-ah.

Assis, جالس djâlis, gâlis, قاعد qâ'id.

Il a **Assis** (placé), وضع *ouadda'*.

Il s'est Assis, قعد *qaad*, جلس *djeless, djeliss, gueless, djaless*.

— Je suis Assis, انا جالس *ânâ djâlis*.

— J'étais Assis, انا كنت جالس *ânâ kont djâlis*.

— Assieds-toi! اقعد *ôqo'd*.

— Assieds-toi un instant, اجلس اوكان *êdjlis âouekân*.

Assistance (présence), حضر *houddour*, حضرة *hadderéh*, حضور *houddour*.

— L'Assistance (les gens présents), جمع الحاضرين *djema'-'l-hâdderyn*, السامعين *ês-sâma'yn*, الواقفين *êl-ouâqefyn*.

— (secours), امداد *êmdâd*, عونه *a'ounéh*, اعانه *ê'ânéh*, عون *a'oun*, معونه *ma'ounéh*.

Assistant (présent), حاضر *hâdder*, pl. حاضرين *hâdderyn*; موجود *moudjoud*, pl. موجودين *moudjoudyn*.

Il a Assisté (il a été présent), حضر *haddar, hadder*.

— (il a aidé), عان *a'ân*; ساعد *sa'ad*. (*Voy*. Il a Aidé.)

— Que Dieu t'Assiste! الله يساعد لك *Allah yssâ'ad la-k!*

— Les grands doivent Assister le pauvre, الدولتليه يعضدوا الفقير *êd-douletlyéh ya'ddedoû-'l-faqyr*.

Association, شركه *cherkéh*.

Associé, شريك *cheryk*, pl. اشراك *âchrâk*.

Il a Associé, شرّك *charrak*, تشارك *têchârek*.

Il a été Associé, شرك *cherek*, انشرك *êncherek*.

Il s'est Associé, اشرك *êchrek*, اشترك *êchterek*.

Assommé, رضّ *radd*.

—L'archer a Assommé les paysans à coups de bâton, القواس رضّ الفلاحين بالعصايه *êl-qaouâs radd êl-fellâhyn be-'l-a'ssâyéh*.

L'Assomption (fête des chrétiens), عيد مريم *e'yd Meryam*, عيد العدرا *e'yd êl-a'drâ*, عيد ذا لىلا مريم *e'yd dê lêlâ Meryem*, عيد السيدة *e'yd ês-séydéh*.

Bien Assorti, متكفّي من كل شي *motkaffy min koll chy*.

Il a Assorti, كفّا *kaffâ*, اتبعض *êtbaadd*.

Assortiment, تبعيض *teba'ydd*.

— Assortiment de marchandises, تبعيض البضاعه *teba'ydd él-boddâ'ah.*

— Des Assortiments, اجناس *édjnâs*, انوا *énouâ.*

ASSOUPI, نعسان *naassân*, pl. نعسانين *naasânyn*; ناعس *nâ'is*, مستنيم *mostenym*, *mostenaym.*

Il s'est ASSOUPI, نعس *naass*, كبا *kabâ*, استنعس *éstena's*, استنام *éstenâm.*

Il a ASSOUPI, طفى *tafâ*, *tafey*, طفا *tafâ.*

ASSOUPISSEMENT, نعس *ne'ess*, نوم *noum*, *naum.*

Il a ASSOUPLI, ليّن *leyyen.*

Il a ASSOURDI, صور *saouar.*

ASSOUVI, شبعان *chaba'ân.*

Il a ASSOUVI, اشبع *échbaa.*

— Il a Assouvi ses désirs, اشبع شهواته *échba' chehouât-ho*, تبع شهوته *tabaa chehout-ho.*

— Il a été Assouvi, شبع *choubé'*, *chabaa.*

Il a ASSUJÉTI (soumis). (*Voy.* Il a ASSERVI.)

— (attaché, affermi). (*Voy. ces mots.*)

— (forcé), الزم *élzem.*

— Ils se sont Assujétis à cela, الزموا حالهم بهذا *élzemoû halhoum be-hadâ.*

— Nous ne voulons pas nous Assujétir à cela, ما نريد نقيّد نفوسنا في هذا *mâ neryd neqyyd nefous nâ fy hadâ.*

ASSURANCE (certitude), اعتماد *é'timâd.*

— (hardiesse), جسارة *djessâréh*, قوّة *qououéh.*

ASSURÉ (affermi), ثابت *thâbet.*

— (certain), صحيح *sahyh*, امين *âmyn*, مقرّر *moqerrer*, محقق *mohaqqeq.*

Il a ASSURÉ (affermi), قوى *qaouâ*, *qaouey.* (*Voy.* Il a AFFERMI.)

— (certifié), يقّن *yeqqen.* (*Voy.* Il a AFFIRMÉ.)

Il est ASSURÉ (affermi), ثبت *thobet*, *thebet.*

— (certain), تيقّن *teyeqqen*, تحقّق *tehaqqeq.*

— Je suis Assuré qu'il l'a frappé, صحّ عندى انّ ضربه *sahh a'nd-y énn darab-ho.*

ASSURÉMENT, طغرى *doghry*,

بالصحيح *be-'s-sahyh*, بصحيح *be-sahyh.*

Assyrie (pays d'Asie), بلاد اثور *belâd Athour*, *belâd Assour.*

Assyrien, اثوري *âthoury*, *âs-soury.*

Asthmatique, ضايق النفس *dâyq ên-nefs*, حاشيان *hâchyân.*

— Il est Asthmatique, حشى *hachä*, *hachey.*

Asthme, قدفه *qadfah*, ضيق النفس *deyq ên-nefs*, *dyq ên-nefs.*

Astre, نجم *nedjm*, *negm*, *nidjm*, pl. نجوم *nedjoum*, *negoum*, *nou-djom*, *nougoum*, نجم *noudjm*, *nougm*; كوكاب *koukâb*, pl. كواكب *keouâkeb*; نجمه *nedjméh*, *nigméh.*

Il a Astreint, زوّر *zaouar*, جبّر *djebber.*

Astrolabe, اسطرلاب *âstorlâb*, *oustourlâb*, حنايه *henâyéh.*

Astrologie, منجمه *mendjeméh*, *mounedjeméh*, علم النجوم *e'lm ên-nedjoum*, علم التنجيم *e'lm êl-ten-djym.*

Astrologue, منجّم *mounedjem*, *mouneggnem*, فلكي *feleky.*

Astronome. (*Voy.* Astrologue.)

Astronomie, علم الفلك *e'lm êl-felek*, هندسه *hendesséh*, هيه *hayéh*, *heyéh*, هياه *hayâh.* (*Voy.* Astrologie.)

Astuce, حيله *héyléh.*

Astucieux, حيل *héyl*, احيل *âhyl.*

Atelier, معمره *maamerah*, دار العمل *dâr êl-a'mel.*

— Atelier de taneur, دار الدبغ *dâr êd-dabgh*, *dâr êd-dabagh.*

— Atelier monétaire, دار السكه *dâr ês-sikkah* (d'où vient *sequin*).

— Atelier de constructions maritimes. (*Voy.* Arsenal.)

Atlas (montagne d'Afrique), جبل درن *djebel Deren*, درن *Deren*, جبل *Djebel.*

Atmosphère, فلك *felek*, pl. افلاك *âflâk*, *êflâk*, هوا *haouâ.*

Atôme, درّه *derréh*, شمّه *chem-méh*, غبره *ghaberah*, pl. غبار *ghobâr.*

Atour, زينه *zéynéh*, pl. زينات *zeynât*; تريف *teryf*, زخرفه *zakh-refah*, مروّقه *mérouaqéh.*

Une Attache, ربط *rabt*, بند *band*, زرّ *zerr.*

— Une Attache de chameaux, كركره *kirkeréh*, *kirkiréh.*

Attaché, مربوط marboutt, معلق mo'allaq.

Il a Attaché, علق a'llaq, ربط rabatt, كزق kazaq, جمع djama', djema', لزّ lazz.

Il s'est Attaché. (*Voy.* Il a Adhéré.)

— (au figuré), تعلق te'allaq, تقرب teqarreb, غوى خطرهٔ ghaouä khattr-ho.

— Attachez-vous à la vertu, انقربوا للفضل ëlqarreboû li-'l-faddl.

— Il se l'est Attachée (au figuré), ضمّ الى حاشيتها damm ïlä hâchyét-hâ.

— Le général se l'est Attaché et l'a comblé d'égards, ضمّهُ الجنرال الى حاشيتهُ واكرمهُ damm-ho-'l-djénerâl ïlä hâchyét-ho ou-ëkrem-ho.

Attachement (affection). (*Voy.* Amitié.)

— (action d'attacher, lien), علاقه a'llâqah, ربطه rebtah, ربط rabt.

Attaquant, غازى ghâzy, حارب hâreb.

Attaque (s. f.), محاربه mohârebéh, منازعه mounazâ'ah, هجوم houdjoum, تسخير teskhyr, حمله hamléh, غزوه ghazaouéh. (*Voy.* Assaut.)

Attaqué, مغزو maghzou.

Il a Attaqué, غزا ghazâ, سخر sakhar, نازع nâzaa, حارب hâreb, هجم hadjam, حوّش haouach, نقز naqqaz.

— Il m'a Attaqué le premier, هو نقزني بالاوّل hou naqqaz-ny be-'l-aouel.

— J'ai Attaqué l'ennemi, غزوت العدو ghazeouét ël-adou.

— Nous avons Attaqué vivement, غزونا شدًّا ghazaounâ chiddân.

— Vous Attaquerez aujourd'hui, تغزوا النهارده teghzoû ën-nahârdéh.

— Attaque! (impérat.), اغزى ôghzy, ëghzy.

Il est Attaqué, بيغزى byoghzey.

— Il a été Attaqué d'une maladie, هو ابتلا بالوجعه hou ëbtelá bi-'l-oudja'ah.

— Il est Attaqué de pulmonie, هو بيستحس فى وجع الريه hou byestahass fy oudja'-'r-ryéh.

Il a Atteint, بلغ balagh, لحق lahaq, طال tâl, حصل hassel, جلب djalab, نال nâl.

— Je ne puis pas y Atteindre,

ما اقدر الطول الى هذا *má âqdar âttoul ilä hadá.*

— Il a Atteint le but, صاب نشان *sâb nichân.*

— La science ne s'Atteint pas avec le désir, العلم لا يبلغ بالتمنّي *él-e'lm lá youblegh be-'t-temounny.*

Il a ATTELÉ des bœufs, اقرن *êqren.*

Il a ATTENDRI, رقّ *raqq*, ليّن *leyyen*, سخّف *sakhkhaf.*

ATTENDRISSANT, مسخّف *mosakhkhef.*

ATTENDRISSEMENT, تلييين *teleyyen*, تسخّيه *tessekhhhyéh*, رقه *reqqéh*, *riqqah.*

Il a ATTENDU, انتظر *êntedar*, *êntezâr*, استنظر *êstandar*, استانى *êstânä*, استانّى *êstânnä*, *êstênnä*, استنّا *êstanná*, صبر *sabar.*

— Attends! (impérat.), استنّى *êstannä!* اصبر *ôsbour!*

— Pourquoi m'as-tu laissé Attendre? علايش خليتنى استنّا *a'léy-ch khalleyt-ny êstannê?*

— Attends jusqu'à demain, اصبر حتّى غدوه *ôsbour hattä ghadouéh*, قف الى بكره *qeff îlá bokrah.*

— Attends un peu, اصبر شويه *ôsbour chouyéh*, طوّل روحك *tououl rouh-ak*, تعوق شويه *ta'ouaq choyéh.*

— J'Attends qu'il vienne, انا قاعد فى انتظاره *énâ qâ'id fy intidâr-ho.*

— Nous vous avons fait Attendre, عوقناكم *a'oueqná-koum.*

— Il m'a fait Attendre à la porte pendant trois heures, وقفنى على بابه ثلث ساعات *ouaqqaf-ny a'lä bâb-ho thelath sâ'ât.*

— Il s'Attend à cela, هو مترجى فيه *hou meterdjy fy-hi.*

ATTENTAT, اثم *âthem*, نفاق *nefâq*, جور *djour*, مجاسره *modjâssereh*, تجسّر *tedjessour.*

ATTENTE, انتظار *întidâr*, *întizâr*, امل *âmil*, تاميل *tâmyl.*

— Frustré dans son Attente, خايب من امله *khâyb min âmil-ho*; مايس من تامله *mâys min tâmil-ho.*

Il a ATTENTÉ, تجاسر *tadjâsser.*

ATTENTIF, مقيّد *mouqayyed.*

ATTENTION, بال *bâl*, نصته *nestéh*, تقيّد *teqayyed*, تقيد *teqyd*, دقه *deqçéh*, *diqqéh.*

— Il a fait Attention, نصت *nesset*, صغا *saghâ*, ردّ بال *redd bâl*.

— Faites Attention! اعطوا نصته *â'ttoû nestéh!*

— Ce discours mérite Attention, هذا القول استاهل ردان البال *hadâ-'l-qoul éstâhel redân él-bâl.*

Il a ATTÉNUÉ, سحق *sahaq*.

ATTESTATION, شهادة *chehâdéh*, تشهادة *techehâdéh*, مشهادة *mechehâdéh*, اعلان *i'lân*.

Il a ATTESTÉ (rendu temoignage), شهد *chahad*.

Il a ATTESTÉ (pris à témoin), استشهد *éstachehad*.

— J'Atteste Dieu et son prophète, نستشهد الله ورسوله *nestechehed Allah ou-ressoul-ho.*

— Il a Attesté les assistants, طلب الشهادة من الواقفين *talab éch-chehâdéh min él-ouâqefyn.*

ATTIÉDI, فاتر *fâtir*.

Il a ATTIÉDI, فتّر *fattar*.

Il s'est ATTIÉDI, فتر *fatar*, *feter*.

— (au figuré), ارتخا *értekhâ*, تكاسل *tekâssel*.

ATTIRAIL, آلات *âlât*, تدارك *te-dârouk*, تقل *teqel*, حوايج *haouâydj*, مهمات *mohimât*.

Il a ATTIRÉ, جلب *djeleb*, جذب *djedeb*, *djezeb*, لقط *laqatt*.

Il a été ATTIRÉ, اجتذب *édjtedeb*.

— L'aimant Attire le fer, المغناطيس يلقط الحديد *él-maghnâttys yelqolt él-hadyd.*

Il a ATTISÉ le feu, علق النار *a'llaq ên-nâr*, شعل *chaal*, ولع *ouellaa*.

ATTITUDE, وضع *ouddè'*, حال *hâl*, قيام *qyâm*.

ATTOUCHEMENT, مسّ *mess*, لمس *lemes*, *lems*, دقر *daqr*, *deqr*.

ATTRAIT, جذبه *djedbéh*, جذب *djedb*, سحب *sehb*.

Il a ATTRAPÉ (atteint). (*Voy.* ce mot.)

— (pris), مسك *messek*, قبض *qabedd*, اخذ *âkhad*.

— (abusé), قبش *qabach*, غمّر *ghammar*, غرّ *gharr*.

— Tu m'as Attrapé par tes paroles, انت رميتني في الكلام *ênt remeyt-ny fy-'l-kelâm*, مسكتني في كلامك *messekt-ny fy kelâm-ak.*

ATTRAYANT, جاذب *djâdib*, *djâzib*.

ATTRIBUÉ, منسوب *mansoub*, مخصوص *makhsouss*, مختص *mokhtass*, خاصي *khâssy*.

Il a ATTRIBUÉ, نسب *nesseb*.

Il s'est ATTRIBUÉ, دعا نفسهٔ ل *da'â nafs-ho l...*

ATTRIBUT, صفه *siféh*, صفّه *sefféh*, pl. صفات *seffât*.

ATTRIBUTION, نسبه *nesbéh*.

ATTRISTÉ, حزين *hazeyn*, محروق *mahrouq*.

Il a ATTRISTÉ, حرق *haraq*, حزّن *hazzan*. (*Voy*. Il a AFFLIGÉ.)

Il s'est ATTRISTÉ. (*Voy*. Il s'est AFFLIGÉ.)

Il a ATTROUPÉ, جمع *djemaa*, دعا *da'á*. (*Voy*. Il a ASSEMBLÉ.)

Il s'est ATTROUPÉ. (*Voy*. Il s'est ASSEMBLÉ.)

ATTROUPEMENT, جميعه *djemy'ah*, قوم *qaoum*, *qoum*, *qaum*.

AU (art.), لل *li-l...*, الى ال *ilá-l...*; — Au père, للاب *li-'l-âb*; — Au fils, للابن *li-'l-ébn*.

— Au-dessus, على *a'lä*, فوق *fouq*, *fauq*, *faug*, من فوق *min fouq*, *min foug*, *min fauq*.

— Au-dessous, تحت *taht*, من تحت *min taht*.

— Au loin, على بعيد *a'lä ba'yd*.

— Au dehors, خارج *khâredj*, برّا *barrá*, على برّا *a'lä barrá*.

AUBE (vêtement sacerdotal), كسوه بيضا *kissouah bayddá*, كتّونه *kettounéh*, pl. كتّونات *kettounât*.

AUBE du jour, وجهة الصبح *oudjhét ès-sobh*, شقّ الفجر *cheqq él-fedjr*, طلوع الضو *toulou' éd-daou*. (*Voy*. AURORE.)

AUBERGE, فندق *fandaq*, *fondaq* (en ital. *fondaco*), منزل *menzel*, دار النزل *dâr én-nouzoul*, حانوت *hânout*.

AUBERGINE, بدنجان *bedendján*, *bedengán*, بدنجال *bedendjál*.

AUBIFOIN, احبيبور *âhbeybbour*, بلعمان *bella'mân*.

AUCUN, ما احد *má âhed*, *má âhd*, لا احد *lá âhd*.

— Aucun des ennemis ne s'est rencontré devant nous, ما عرضنا احد من العدو *mâ a'rednâ âhd min él-a'dou*.

AUCUNEMENT, ابدًا *abadán*, لا واصل *lá-ouâssel*, حتّى شي *hattä chy*, اصلا *âslán*, اصلا *âslá*.

AUDACE, جرّاه *djerrâh*, جساره *djessâréh*, وقاحه *ouqâhah*.

AUDACIEUX, جسور *djessour*, جرز *djeriz*, مزرزر *mozerzer*.

AUDIENCE, نصته *nisléh*.

— Audience d'un magistrat, ديوان *dyouân*, ركاب *rikâb*.

— Il a donné Audience, نصت *nassat*, عطا نصته *a'ttâ nisléh*.

— Il a refusé Audience, ابى النصته *âbä-'n-nisléh*.

AUDIENCIER, محضر *mohddar*.

AUDITEUR, سامع *sâmé'*, حاضر *hâdder*, pl. حاضرين *hâdderyn*.

AUGE, حوض *houdd*, *haoudd*, تكنه *teknéh*, جرن *djourn*, pl. اجران *âdjerân*; بركه *borkéh*, pl. برك *borq*.

AUGMENTATION. (*Voy.* ACCROISSEMENT, ADDITION.)

Il a AUGMENTÉ (v. a.). (*Voy.* Il a ACCRU.)

— (v. n.), نشا *nechâ*. (*Voy.* Il s'est ACCRU).

— Le vent Augmente, يتور الهوا *ytour êl-haouâ*.

AUGURE, فال *fâl*, بخت *bakht*, علامه *a'lâméh*.

— Bon Augure, بخت مليح *bakht melyh*, فال طيب *fâl tayeb*.

— Mauvais Augure, فال وحش *fâl ouahéch*, بخت اسود *bakht âssoued*.

— Il a tiré Augure, فوّل *faouel*, استفول *êstafaouel*.

AUGUSTE, عزيز *a'zyz*, جليل *djelyl*.

AUGUSTE-CÉSAR (nom propre), اوغسطس قيصر *Aoughostos-Qaysar*.

AUJOURD'HUI, اليوم *êl-youm*, *âl-yaum*, النهار ذه *ên-nahar déh*.

— Dès Aujourd'hui, من اليوم *min âl-yaum*, من حال *min hâl*.

— Jusqu'à Aujourd'hui, الى اليوم *îlä êl-youm*, الى يومنا هذا *îlä youm-nâ hadâ*.

AUMÔNE, صدقه *sedqah*, *sadaqah*, pl. صدقات *sadaqât*, زكاه *zekâh*, زكاة *zekât*, زكوه *zekouah*, حسنه *hesnéh*.

— Il a fait l'Aumône, تصدّق *tessaddaq*, زكا *zakâ*.

— Il a demandé l'Aumône, شحد *chahad*, استعطا *êsta'ttâ*.

— Il a refusé l'Aumône, خيّت *khayyét*.

AUMÔNIER (qui fait l'aumône), متصدّق *metsaddeq*, متزكى *metzakky*, معطى الصدقه *maatty-'s-*

sedqah, معطى الزكاة *maally-'z-zekâh.*

AUNAGE, قياس *qyâs*, قياسه *qyâsséh.*

AUNE, ذراع *derâ'a*, pl. اذرع *âdra'*, *âdrou'*, پيك *pyk.*

— Combien d'Aunes a-t-il de longueur? كم ذراع طوله *kam derâ' toul-ho?*

— Demi-Aune, نصف الذراع *nousf éd-derâa'*, نصّ ذراع *nouss derâ'.*

— Quart d'Aune, رُبع الذراع *roub' éd-derâa'.*

— Une Aune et demie, ذراع ونصف *derâa' ou-nousf*, ذراع ونصّ *derâ' ou-nouss.*

— Trois quarts d'Aune, ثلاث اربع الذاع *thelath érba' 'd-derâa'.*

Il a AUNÉ, قدّر *qaddar*, ذرع *daraa*, قاس *qâs.*

AUPARAVANT, قبل *qabl*, من قبل *min qabl*, بالاوّل *bê-'l-âouel*, فى الاوّل *fy-'l-âouel*, اوّلاً *âouelân*, *âoulân*, اوّلا *âoulâ*, مقدما *meqdamân*, مقدّما *mouqaddemân*, قبايله *qabâylah*, قبايل *qabayl*, اقبايله *âqbâylah*, اقبايل *âqbâyl*, سابقا *sâbeqân.*

— Comme nous avons dit Auparavant, كما ذكرنا سابقا *kamâ zeker-nâ sabeqân.*

— Longtemps Auparavant, فى ما سالف *fy mâ sâlef.*

AUPRÈS, عند *a'nd*, نحو *nahou*, يقين *yeqyn*, قريب *qâryb*, جنب *djanb*, بجانب *be-djânb*, قدّام *qouddâm*, قرب *qorb*, فى قرب *fy qorb.*

— Auprès de moi, عندى *a'nd-y*, جنبى *djanb-y.*

— Il a du crédit Auprès des grands, له داله عند الاكابر *le-ho dâléh a'nd él-âkâber.*

Il AURA, يكن عنك *yekon a'nd-ho.*

— Elle Aura, يكن عندها *yekon a'nd-hâ.*

Le doigt AURICULAIRE, الصبع الصغير *ès-saba' ês-sayhyr.*

AURORE, صبّاح *sabbâh*, صبح *sobh*, سحر *sahar*, فجر *fegr*, *fedjr*, *feger*, *fedjer*, طلوع الشمس *toulou'-'ch-chems*, طلوع ذا الشمس *toulou' dê-'ch-chems*, طلوع الفجر *toulou' él-fedjr*, طلوع النهار *toulou'-'n-nahâr*, طلع الفجر *tela'-'l-fedjr*, طلع النهار *tela'-'n-nahâr.* (*Voy.* AUBE du jour.)

— Du couchant à l'Aurore, من الغرب الى الشرق *min êl-gharb îlä-'ch-cherq.*

Auspices. (*Voy.* Augure.)

— (protection), جيرة *djyréh.*

— Sous vos Auspices je suis tranquille, فى جيرتكم انا امين *fy djyrét-koum ênâ âmyn.*

— Jour d'heureux Auspices, يوم مبارك *youm mobârek*, يوم امبارك *yaum êmbârek.*

Aussi, كمان *kemán*, ايضًا *âyd-dán*, يضان *yddán*, انيت *ênnyt*, كمانا *kemâná.*

— Il est Aussi grand que moi, طوله قدى *toul-ho qadd-y.*

— Aussi peu que tu voudras, قدّ ما تريد قليل *qadd mâ teryd qalyl.*

— Deux ou trois fois Aussi grand, قدّه طريقين او ثلاثة *qadd-ho tary-qyn áou thelâthéh.*

Aussitôt, فى الساعة *fy-'s-sâ'ah*, على داب الطريق *déb-êt-taryq*, على غفلة *a'lä ghafléh*, على غارّدة *a'lä ghârredah*, دغيا *daghyá*, داب *dêb*, دبا *debá*, من داب *min-dêb*, انداب *în-dêb*, داب عاد *dêb-a'ad*, من دا بعد *min dê baad*, من داب عاد *min dêb a'âd*, بساعته *be-sâa't-ho*, فى الحال *fy-'l-hál.*

— Il s'en ira Aussitôt, دبا يمشى *debá yemchy.*

— Je suis arrivé Aussitôt que toi, وصلت سوا مثلك *ouasselét saouâ methl-ak.*

— Aussitôt après, من داب الفوق *min dêb êl-fouq.*

Austère, عابس *aâbess.*

Autan (vent du midi), جنوبى *djenouby.*

Autant, قدر *qadr*, *qadar*, قدّ *qadd*, قدّ ما *qadd mâ.*

— Autant que moi, قدّى *qadd-y.*

— Autant que toi, قدّك *qadd-ak.*

— Autant que lui, قدّه *qadd-ho*; — Autant qu'elle, قدّها *qadd-hâ.*

— Autant de vin que d'eau, قدّ النبيد قدّ الموية *qadd ên-nebyd qadd êl-moyéh.*

— Autant que je le pourrai je te servirai, قدّ ما اقدر اقضى حاجتك *qadd mâ âqdar âqdey hâdjét-ak.*

— Autant je suis obligeant, Autant tu es vilain, قدّ انا كريم قدّ انت غشيم *qadd ânâ kerym, qadd ênt ghâchym.*

Autel, محراب *mihrâb*, pl. محارب *mehâreb*; مذبح *medbah*, pl. مذابح *medâbéh*; تبليط *teblytt*, plur. تباليط *tebâlytt*.

Auteur, مؤلف *moudâllef*, *moâllef*, pl. مؤلفين *moâllefyn*; مصنف *mossannef*, pl. مصنفين *mossannefyn*.

— Il est l'Auteur de la querelle, هو بعث الشاماطه *hou baath éch-châmâttah*, منه الاختصام *min-ho-'l-îkhtissâm*, هو مبتدى الخصم *hou mobtedy-'l-khesm*.

Authentique, صحيح *sahyh*, محقق *mohaqqeq*, مشور *mechour*.

Authenticité, تحقيق *tahqyq*, حقه *haqqah*.

Automne, خريف *kharyf*, فصل ذا لخريف *fasl dê-'l-kharyf*.

— Fruits d'Automne, خرفيه *kharfyyah*, *kharfyyéh*.

Il a Autorisé, ثبت *thebbét*, استحسن *éstahssen*, *éstahssan*, فوض *faouadd*, سجل *sedjdjel*, نفذ *nef-fed*.

Autorité, اقتدار *îqtidâr*, دوله *doulah*, *douléh*, استقلال *îstiqlâl*, قيمه *qeyméh*, *qeymah*, صوله *soulah*, قدره *qaderéh*.

Autour, حول *houl*, *haoul*, دور *daouar*, *daour*, *dour*, باطراف *b-âttrâf*.

Autour (oiseau), نسر *nesr*, *nisr*.

Autre, اخر *âkher*, *âkhar*, pl. اخرين *âkheryn*; غير *ghayr*, pl. اغيار *âghyâr*.

— L'un et l'Autre, اثنين هم *éthneyn houm*, اثنين هما *éthnéyn houmâ*.

— Il n'y a pas d'Autre Dieu que Dieu, لا اله الا الله *lâ îlah éllâ Allah*.

— Les Autres hommes, بقيه الناس *baqyét én-nâs*.

— Nous attendions d'un jour à l'Autre, من يوم الى يوم كنا مستنظرين *min yaum îlä yaum konnâ mostanderyn*.

— Donne-m'en encore une Autre, اعطيني واحد اخر *â'tty-ny ouâhed âkher*.

— Ils s'aident l'un l'Autre, يضاعدوا بعضهم بعض *yssâ'doû baadd-houm baadd*.

— Les uns sont riches, les Autres sont pauvres, البعض غنيين والبعض فقرا *él-baad ghanyyn ou-él-baadd foqarâ*.

— Autre chose est de dire, Autre chose de faire, الحديث شي والفعل شي *él-hadyth chy ou-él-feel chy*.

AUTREFOIS, سابقًا *sâbeqân*, في السابق *fy-'s-sâbeq*, من قديم *min qadym*, في اوّل الزمان *fy áouel éz-zemân*, قبايل *qabâyl*, قبايله *qa-bâylah*, اقبايل *âqbâyl*, اقبايله *âqbâylah*. (*Voy*. ANCIENNEMENT, ANTÉRIEUREMENT, AUPARAVANT.)

— Il y avait Autrefois, كان في قديم الزمان *kân fy qadym éz-zémân*, قديمًا كان *qadymân kân*, في زمان القديم كان *fy zémân él-qadym kân*.

— Une Autre fois, نوبه غيره *nou-béh ghayrah*, نوبة اخرى *noubét ôkhrä*, مرّة اخرى *marrat ôkhrä*, طريق اخر *taryq âkher*.

AUTREMENT, غيرًا *ghayrân*.

AUTRICHE, اوستريا *Aoustryá*. (*Voy*. ALLEMAGNE.)

AUTRICHIEN, اوستريانى *âous-tryâny*, اوسترى *âoustryy*. (*Voy*. ALLEMAND.)

AUTRUCHE, نعام *na'âm*, نعامه *na'âméh*, نعمه *na'méh*, pl. نعم *na'm*.

— Plumes d'Autruche, ريش نعام *rych na'âm*.

AUTRUI, غريب *gharyb*.

— Le bien d'Autrui, الرزق الغريبى *ér-rezq él-gharyby*.

— Ce que tu ne désires pas pour toi, ne le désire pas à Autrui, شي ما تريد لنفسك لا تريدهُ لغيرك *chy mâ teryd li-nefs-ak lâ teryd-ho li-ghayr-ak*.

AUX (art.), لل *li-l....*

— J'ai dit Aux domestiques, قلت للخدّام *qolt li-l-khoddâm*.

— Montre la place Aux maçons, ارى المطرح للبنّايين *ôry-'l-mattrah li-l-bênnâyyn*.

AUXILIAIRE, ناصر *nâsser*, pl. ناصرين *nâsseryn*, انصاريه *ânsâ-ryéh*.

— Armée Auxiliaire, عسكر الامداد *a'sker él-îmdâd*.

Il AVAIT, كان عندهُ *kân a'nd-ho*, كان لهُ *kân le-ho*; — elle Avait, كان عندها *kân a'nd-hâ*, كان لها *kân le-hâ*; — ils Avaient, كان عندهم *kân a'nd-houm*, كان لهم *kân le-houm*.

— Il Avait beaucoup d'Argent, كان عندهُ فلوس كثير *kân a'nd-ho felous kethyr*.

— Il Avait été, قد كان *qad kân*, هو كان قد كان هو *qad kân hou*, *hou kân*; — elle Avait été, قد كانت *qâd kânét*, هى كانت *hy kânét*, *hya kânét*.

— J'Avais été, كنت *kont*, *kount*, انا كنت *ânâ kont*; — tu Avais été, انت كنت *ént kont* (en s'adressant à un homme), انتى كنتى *énty konty*, انت كنت *énti konti* (en s'adressant à une femme); — ils Avaient été, قد كانوا *qad kânoû*, هم كانوا *houm kânoû*.

AVALÉ, سفوف *sefouf*.

Il a AVALÉ, بلع *belaa*, *bala'*, ابتلع *ébtela'*, جرع *djeraa*, كرع *kara'*, *kera'*, سف *saff*, *seff*, شرق *charaq*, زلط *zalatt*, كبع *keba'*.

— Il nous faut Avaler le calice de l'adversité, كاس المصايب لا بدّ نتجرعه *kâs él-mossâyb lâ bodd netedjera'ho*.

AVANCEMENT (progrès), اقبال *iqbâl*.

Il a AVANCÉ, قبل *qabal*, *qabel*, قدم *qadam*.

— Il a Avancé de l'Argent, دفع فلوس *defaa felous*.

Il s'est AVANCÉ, قدّم *qaddam*, تقدّم *teqaddam*, جانب *djâneb*, جنب *djaneb*.

AVANIE, هوانه *haouânéh*, بُلص *bouls*, pl. بلوص *boulouss*, افترا *iftirâ*.

— Il a fait une Avanie, بلص *balass*, تهاون *tahâouen*.

— Qui fait une Avanie, مهاون *mahâoun*, هاوانى *hâouâny*.

AVANT, قبل *qabel*, *qabl*.

— Avant toi, قبل منّك *qabl minn-ak*.

— Trois heures Avant dîner, قبل الغدا بثلاث ساعات *qabl él-ghodâ be-thelâth sa'ât*.

— Avant cela, قبايل *qabayl*.

— Avant que, قبل ما *qabl mâ*, قبلما *qabl-mâ*, قبل ان *qabl én*.

— Avant que tu viennes, قبل ما تجى *qabl mâ tedjy*, *qabl mâ teguy*.

— Plus Avant, زد *zid*, زيد *zyd*.

— L'Avant du vaisseau, مقدم ذا المركب *moqdem dé-'l-merkeb*, بروه *brouah*, بروّه *broouah* (en espagnol *proa*).

AVANTAGE, منفعه *menfa'ah*, نصيب *nessyb*, فايده *fâydéh*, pl. فوايد *faouâyd*.

— Ce marchand a tiré de l'Avan-

tage de son voyage, هذا التاجر افيد من مسافرته *hadâ-'l-tâgir êfyd min mosaferét-ho.*

Il a AVANTAGÉ, نوّف *naouaf.*

AVANTAGEUX, نافع *nâfé'*, مفيد *mofyd.*

AVANT-COUREUR, مخبّر *mokhabber*, مبشّر *mobachchir.*

AVANT-GARDE, عكسر القدّامي *a'sker êl-qouddâmy*, وجهة العسكر *oudjhét êl-a'sker*, طليعة ذا العسكر *taly'ah dê-'l-a'sker*, المحلّة الاوليه *êl-mehallah êl-âoulyah.*

AVANT-HIER, قبل البارح *qabel êl-bârah*, اوّل البارحين *âouel êl-bâraheyn*, اوّل امس *âouel êmess*, الاوّل امبارح *âouel êmbârah*, الاوّل البارح *êl-âouel êl-bârah*, لاوّل البارح *li-âouel êl-bârah.*

AVANT-MUR, السور البرّاني *ês-sour êl-barrâny.*

AVARE, بخيل *bakhyl*, pl. بخال *bokhâl*, بخلا *bohhlâ*; شحيح *chahyh*, pl. شحاح *chohâh*; خسيس *khassyss*, طامع *tâmé'.*

AVARICE, بخل *bokhl*, شحّ *chéhh*, *chahh*, شحح *chahah.*

AVARIE, ضرر *darar*, زيان *zyân*, نقسة *noqsah.*

AVEC, مع *ma'*, ويا *ouyâ*, *oueyâ*, وايا *ouêyâ*, بـ *be...*, *bi....*

— Avec moi, معي *ma'-y*, واياي *ouêyâ-y.*

— Avec toi, معك *ma'-ak*, وياك *ouyâ-ak* (en s'adressant à un homme); معكي *ma'-ky*, واياكي *ouêyâ-ky* (en s'adressant à une femme).

— Avec lui, معهُ *ma'ho*, واياهُ *ouêyâ-ho*; — avec elle, معها *ma'-hâ*, واياها *ouêyâ-hâ.*

— Avec nous, معنا *ma'nâ*, وايانا *ouêyâ-nâ.*

— Avec vous, معكم *ma'-koum*, واياكم *ouêyâ-koum.*

— Avec eux, avec elles, معهُم *mâhoum*, واياهُم *ouêyâ-houm.*

— Viens Avec moi, طالع اوياي *tâlé' ouêyâ-y.*

— Avec qui étais-tu là? مع من كنت انت هناك *ma' men kont ênt henâk?*

— Il l'a frappé Avec un bâton, ضربه بعصايه *darab-ho be-a's-sâyéh.*

— Avec peine, محال *mouhâl*, بالمشقة *bi-'l-mouchaqqah.*

AVELINE, فندق *fondoq*, بندق

bendoq, زلزال لوز *zelzâl louz*, زلز اللوز *zelz él-louz*.

Avénement, طلوع *toulou'*, ورود *ouroud*.

— Avénement au trône, جلوس *djelouss*, *djoulouss*.

L'Avenir, الزمان المضارع *éz-zemân él-moddârê'*.

— A l'Avenir, لقدّام *li-qoddâm*, حينا *heynâ*.

Aventure, واقعة *ouâqa'ah*, pl. وقايع *ouqâya'*, قضا *qaddâ*.

Avéré, تحقيق *tehaqqyq*, مثبّت *mathabbet*, مشبوت *mechbout*, محقق *mohaqqeq*.

Il a Avéré, تحقق *tehaqqaq*, ثبّت *thebbet*, سجّل *seddjel*, *seggel*, *segguel*.

— On a Avéré qu'il avait tué, سجّلوا عليه انّه قتل *seddjeloû a'lay-hi énne-ho qatel*.

Averse, مطر *mattar*, pl. امطار *âmtâr*, شطّا *chittâ*.

Aversion, نفرة *nefréh*, كره *kerh*, اكراه *ékrâh*, *ikrâh*, بغض *baghd*, بغضة *baghdah*, قرف *qerf*, كراهة *kerâhah*.

— Il a eu en Aversion, قرّف *qarref*. (*Voy*. Il a Abhorré.)

— Je l'ai en Aversion, كرهت نفسي منه *kerehet nefs-y min-ho*, قلبت نفسي عنه *qalebet nefs-y a'n-ho*.

Il a Averti, اخبر *âkhbar*, خبّر *khabbar*, اعلم *âa'lem*, نسح *nasséh*, *nassah*.

Avertissement, خبر *khabar*, *khaber*. (*Voy*. Annonce et Avis.)

Aveu, اقرار *îqrâr*, *éqrâr*, اعتراف *î'tirâf*.

Aveugle, اعمَى *âa'mmä*, اعمى *â'mä*, اعما *â'mâ*, عمى *a'mä*, pl. عما *eu'mâ*, عميان *o'myân*, *ou'myân*, *eu'myân*, ضرير *daryr*, pl. ضريرين *daryryn*.

— L'hôpital des Aveugles, دار العميان *dâr él-ou'myân*.

— Il a feint d'être Aveugle, تعامى *tea'âmä*.

Il a Aveuglé, اعمى *âa'mey*, اعما *âa'mâ*.

Aveuglément, عماوة *a'mâouéh*.

Vous Avez, عندكم *a'nd-koum*.

— Certes vous Avez raison, انّ عندكم الحق *énn a'nd-koum él-haqq* (mot à mot : chez vous est le droit).

— Vous avez été, كنتم *kontoum*, *kountoum*, كنتوا *kontoû*, *kountoû*,

انتم كنتم *êntoum kontoum*, انتوا كنتوا *êntoû kontoû*.

Avicenne (n. pr.), ابن سينا *Êbn-Synâ*.

Avide, حريص *haryss*, طامع *tâmê'*, طميع *tamy'*, pl. طمّاع *tammâ'*, ماسك *mâssek*, شره *cherh*.

Avidité, طمع *tam'*, *tami'*, طماعه *tamâ'ah*, حرص *hers*, *hirs*, شراهه *cherâhah*.

— L'Avidité perd les hommes, الطمع يغرّق الناس *ét-tam' ygharraq ên-nâs*.

Avila (ville d'Espagne), افيله *Afylah*.

Avili, قبيح *qabyh*, قبّيح *qobbyh*, دليل *delyl*, حقير *haqyr*, pl. حقيرين *haqyryn*. (*Voy.* Abject.)

— Avili de prix, رخيص *rakhyss*.

Il a Avili, حقر *haqqar*, ذلّل *dellal*, بهدل *behdel*, دنا *danâ*, نقص *naqass*, بخس *bakhass*, نجس *nedjess*.

Il s'est Avili, دنوّ *danoû*, حقر *hoker*, دل *dell*.

Avilissement, حقاره *haqâréh*, *hiqâréh*, تحقير *tahqyr*, تدليل *tedlyl*, دنا *danâ*, دناوه *danâouéh*, نقص *naqss*. (*Voy.* Abjection.)

Aviron, مجداف *midjdâf*, *migdâf*, مقداف *meqdâf*, *miqdâf*, *mouqdâf*, *migdâf*, pl. مقادف *meqâdef*.

Avis (avertissement), نسيحه *nessyhah*, pl. نسايح *nessâyh*; تنبيه *tenbyéh*, *tenbyah*, نصح *nash*, pl. نسايح *nessâyh*. (*Voy.* Avertissement, Annonce.)

— (opinion), ظنّ *zenn*, *zann*, قياس *qyâss*, تخمين *tekhmyn*.

— Avis au public, وعظ *oua'ezz*.

— Il a été d'Avis, ظنّ *zann*, خمّن *khammen*.

— Il a été du même Avis que vous, توافق معكم *touâfeq ma'koum*.

Avocat, وكيل *oukyl*, فقيه *faqyh*.

Avoine, هرطمان *hertemân*, خرطال *khortâl*, شوفان *choufân*.

Il a Avoisiné, قارب *qâreb*.

Nous Avons, عندنا *a'nd-nâ*, لنا *le-nâ*.

— Nous Avons une grande maison, لنا دار كبير *le-nâ dâr kebyr*.

— Nous Avons été, كنّا *konnâ*, احنا كنّا *êhnâ konnâ*, نحن كنّا *nahn konnâ*.

Il a AVORTÉ (il est né avant terme), سقط *saqatt.*

— Elle a Avorté (l'accouchée), سقطت *saqqattét,* طرحت *tarahét.*

AVORTEMENT, سقط *saqtt,* طرح *terh.*

AVORTON, سقوط *saqoutt,* مسقط *mosqatt,* مسقوط *mesqoutt.*

AVOUÉ (procureur), وكيل *oukyl.*

Il a AVOUÉ, اعترف *é'teraf,* قر *qarr.*

— Tu Avoues, بتقر *betqerr.*

— Il a fait Avouer, قرر *qarrar.*

AVRIL, ابريل *âbryl,* نيسان *nyssân.*

AXE, قطب *qotb,* زاويه *zâouyéh,* محور *mihouer.*

AXIOME, قول *qoul,* مقال *meqâl,* مثل *methl, mesl,* pl. امثال *âmsâl;* قاعيده *qâ'ydéh.*

AYAR, neuvième mois de l'année solaire, correspondant à mai, ايار *âyâr.*

AYCHAH (n. pr. fém.), عيشه *A'ychah.*

AYEUL, جد *djedd, djidd, gedd, guedd,* بابا *bâbâ,* سيدى *sydy.*

AYEULE, جدة *djeddéh, djeddah, djiddah, geddéh, gueddéh,* يومه *youmah,* ست *sett,* pl. ستات *settât.*

Les AYEUX, اجداد *êdjdâd,* جدود *djedoud.* (*Voy.* Les ANCÊTRES.)

AYLOUL (premier mois de l'année solaire, correspondant à septembre), ايلول *âyloul, êyloul.*

AYN ع, dix-huitième lettre de l'alphabet arabe, et vingtième de l'alphabet moghrebin, donne à la voyelle qui l'accompagne un son guttural et syncopé, عين *a'yn,* العين *él-a'yn,* لعين *l-a'yn.*

AZAMUR (ville d'Afrique), ازمور *Azamour,* ازمّور *Azammour.*

AZEROLE, مشملة *mouchmoulah, mouchmilah.*

AZÉROLIER, شجرة ذا المشمل *chadjerah dê-'l-mouchmoul.*

AZILA (ville d'Afrique), اصيلا *Assylâ.*

AZUR, لاجورد *lâdjouerd.*

AZURÉ, لاجوردى *lâdjouerdy,* ازرق *âzraq,* fém. زرقا *zerqâ,* اسماوى *êsmâouy.*

AZYME (pain sans levain), فطير *fattyr,* pl. فطاير *fotiâyr.*

B

B, ب, seconde lettre de l'alphabet français et de l'alphabet arabe, با *bâ, bê, bé.*

BABIL, لت *loutt,* لقش *louqch.*

BABILLARD, هاذر *hâder,* لتيت *latyt,* لقيش *laqych,* لقاش *laqqâch,* قوّال *qaouâl,* هرّاف *herrâf,* كثير الكلام *kethyr êl-kelâm.*

— Femme Babillarde, بلطه *baltah,* سليطه *selyttah.*

Il a BABILLÉ, هذر *hadar,* لت *latt,* لقش *laqach,* حكا *hakâ.*

BABORD, جانب شمال المركب *djânb chemâl êl-merkeb,* كرّيدر متاع اليسار *korrydor mtâa'-'l-yssâr.*

BABOUCHE, بابوج *bâboudj,* pl. بوابيج *bouâbydj.*

— Faiseur de Babouches, بوابيجي *bouâbydjy.*

BABOUIN, قرد ميمون *qerd meymoun.*

BABYLONE, بابل *Bâbel, Bâbil.*

BACHA. (*Voy.* PACHA.)

BADIN, لطيف *lattyf,* لطيفي *lattyfy,* علاك *a'llâk,* خلبوص *khalbous,* pl. خلابيص *khelâbyss.*

BADINAGE, لعب *laab,* لطف *loutf,* لطيفه *lattyféh,* خلبصه *khalbesséh.*

Il a BADINÉ, لعب *laab,* بحبح *bahabah,* علك *a'lak,* خلبص *khalbess.*

BAEZA (ville d'Espagne), بياسه *Beyâssah.*

Il a BAFOUÉ, زبل *zebel,* هزّر *hezzer.*

BAGAGE, اثواب *êthouâb,* روبا *roubâ,* حمله *hamlah, hemléh.* (*Voy.* ATTIRAIL.)

BAGATELLE, جزيه *djezyéh,* pl. جزيات *djezyât;* تنتيش *tentych,* pl. تناتيش *tenâtych.*

— C'est une Bagatelle pour lui هذا تنتيش عنده *hadâ tentych a'nd-ho.*

BAGHDAD (ville d'Asie), بغداد *Baghdâd.*

— Natif de Baghdad, بغدادى *baghdâdy.*

BAGUE. (*Voy.* ANNEAU.)

BAGUETTE, قضيب *qaddyb*, pl. قضبان *qodbân*; قنّبة *qannabah*, pl. قنّبات *qannabât*, مدك *madakk*.

BAHUT (coffre), سبت *sebt*, pl. اسبات *asbât*, صندوق *sendouq*.

BAI, اسمر *âsmar*, دورى *doury*.

BAIE (petit golfe), كرفز *korfoz*, *kerfez*, مرسى *mersä*, موردة *mouradah*, جون *djoun*.

— (de fruit), حبّ *hebb*, *hobb*, حبّة *hebbéh*.

Il a BAIGNÉ (mouillé), بلّ *bell*, صبّغ *sabbagh*, فزك *fazag*.

Il s'est BAIGNÉ, استحمّ *ëstahamm*.

— Je me suis Baigné, استحممت *ëstahamemt*.

BAIGNEUR (qui se baigne), مستحمم *mostahamem*.

— (qui tient un bain), حمّامجى *hammâmdjy*.

BAIGNOIRE, حوض الحمّام *houdd ël-hammâm*.

BAIL, اجارة *ëdjâréh*.

— Il a pris à Bail, كرا *kerâ*.

BAIN, حمّام *hammâm*, pl. حمّامات *hammâmât*, حمّامين *hammâmyn*.

Il a BAISÉ, باس *bâss*, باوس *bâouss*, تقبّل *teqabbel*, تباوس *tebâouss*.

— Ils ont Baisé sa main, قبّلوا يدة *qabbeloû yd-ho*.

Un BAISER, بوس *bouss*, pl. بوسة *boussah*.

BAISSE, تنزيل *tenzyl*. (*Voy.* ABAISSEMENT.)

Il a BAISSÉ (v. a.), نخا *nakhâ*, طاطا *tâttâ*, تكا *takâ*. (*Voy.* Il a ABAISSÉ.)

— (v. n.). (*Voy.* Il s'est ABAISSÉ.)

— Baisse-toi et ramasse cela, طامل ظهرك وحوش هذا *tâmel dahr-ak ou-houch hadâ*.

— Il a Baissé de prix, رخص *rakhass*.

— Il a fait Baisser de prix, رخّص *rakhkhass*.

— La toile de France a Baissé de quinze pour cent, قماش فرنجى رخص خمستعش فى الميه *qoumâch frangy rakhass khamsta'ch fy-'l-myéh*.

BAL, راص *riqass*, رقص *reqqes*, تعليلة *taalyléh*.

BALADIN, بلهوان *belehouân*, pl. بلهوانين *belehouânyn*; بهلوان *beh-*

louân, pl. بهاولن *behâoulen*; فشّار *fachchâr*, pl. فشّارين *fachchâryn*.

Balafre, اشارة *âchâréh*, اثار الجرّح *âthâr êl-djarréh*.

Balai, شطابه *chittâbah*, مسهله *mousséhlah*, مكنس *mekniss*, مكنسه *meknisséh*, pl. مكانس *mokâness*; مقشّه *moqachchéh*.

Rubis **Balais**, ياقوت يماني *yâqout yemâny*.

Balance, ميزان *myzân*, pl. موازين *mouâzyn*; وزنه *oueznéh*; سنجه *sandjah*, pl. سنجات *sandjât*.

— Il a pesé à la Balance, وزن *ouézen*.

— Balance juste, ميزان مضبوط *myzân madbout*.

— Le signe de la Balance, بورج الميزان *bourdj êl-myzân*.

Balancier de pendule, رقّاص *raqqâss*.

Balayage, تشطيب *techtyb*.

Il a **Balayé**, اشطب *êchteb*, كنس *kanass*, كنّس *kannass*.

Balayure, كناسه *konnâsséh*, زباله *zebâléh*.

Balbastro (ville d'Espagne), بربشتر *Berbechter*.

Balbek (ville de Syrie), بعلبك *Baalbek*.

Il a **Balbutié**, نعنع *naanaa*, تمتم *temtem*.

Baleine (cétacé), قيطوس *qyttous*, بيله *bylah*, حوت *hout*, pl. حيتان *haytân*.

Baliste, منجنيق *mandjanyq*, قذاف *qaddâf*, *qazzâf*.

Balivernes, كلام بطال *kelâm battâl*, ترّهات *torréhât*. (*Voy*. **Bagatelle, Babil, Bavardage.**)

Balle à jouer, كورة *kourah*, *kaourah*, *kaurah*.

— de fusil, رصاص *ressâs*, رصاصه *ressâssah*, ثقيل *thaqyl*, *tsaqyl*, زلطه *zelattah*.

— de marchandises, فردة *ferdéh*, *fardéh*, *fardah*, pl. فردات *ferdât*; غايشه *ghâychéh*, شدّة *chaddah*, *cheddéh*, pl. شدّات *cheddât*; باله *balah*, pl. بالات *bâlât*; حمل *haml*, pl. احمال *êhmâl*.

— de café, سنصان *sinsân*.

Ballon, طابه *tâbéh*, *tâbah*, pl. طابات *tâbât*; عكرة *o'krah*, *eu'krah*.

Ballot. (*Voy*. **Balle** de marchandises.)

Il a **Ballotté**, هزّ *hazz*, *hezz*.

Balourd, بهلول *behloul*, مطرمخ *mottarmakh*, دموقی *demmouqy*, *doummouky*, احمق *âhmaq*.

Balsamine, بهيا *behâ*, غيارة *ghayâréh*.

Balsamique, معطر *mou'atter*, بلسامی *balsâmy*, بلسانی *balsâny*. (*Voy.* Aromatique.)

Balustrade, درابزين *derâbzyn*, pl. درابزينات *derâbzynât*; اسطوان *éstouân*, pl. اسطوانات *éstouânât*.

Bambou, قصبات هندی *qassâb hendy*, بمبوه *bambouh*.

Ban, ندا *nedâ*, علانيه *i'lânyéh*, مناده *menâdéh*, pl. منادات *menâdât*.

Banane, موزه *mouzah*, pl. موز *mouz*.

Bananier, شجرة الموز *chadjerét él-mouz*, سجرة دا الموز *sadjerah dé-'l-mouz*.

Banc (siége), كرسی *koursy*, pl. كراسی *korâssy*.

— de sable, كوم الرمل *koum ér-raml*, كومة رمل *koumét raml*, دكة رمل *dekket raml*, بنك رمل *bank raml*.

Bandage, حفلط *heflatt*, لفافه *lefaféh*, pl. لفافات *lefâfât*; لزقه *lezqah*, حزام *hezâm*.

Bande de linge, صارق *sâriq*, حزام *hezâm*, *hezêm*.

— de soldats, صف *saff*, pl. صفوف *sefouf*.

— d'hommes, جوقه *djouqah*, pl. جوقات *djouqât*, اجواق *âdjouâq*.

— Ils marchent par Bandes, يمشوا كلّهم شربه بشربه *yemchoû koll-houm chorbah be-chorbah*.

Il a Bandé un arc, اوتر *âouter*, شدّ القوس *chedd él-qouss*.

— une plaie, عصب *a'ssab*, لزق *lazaq*, *lezaq*.

Bandeau, حزامی *hezâm*.

— Bandeau royal, تاج *tâdj*.

Bandelette, (*Voy.* Bande de linge.)

Banderole, بيراق صغير *bey-râq saghyr*, فرص *forss*.

Bandit, حرامی *harâmy*, pl. حراميه *harâmyéh*; غزو *ghazou*; جلالی *djelâly*, pl. جلاليه *djelâlyéh*.

Bandoulière. (*V.* Baudrier.)

Banlieue, حوال *haouâl*, ديره *dyréh*, *dayréh*, دايره *dâyréh*.

Banni, مطرد *mattered*, منفی *monfy*.

Il a BANNI, نفي *nefä, nefey,* نفا *nefâ,* طرد من... *tered min...*

BANNIÈRE, بيرق *beyraq,* بيراق *beyrâq,* pl. بيارق *beyâreq;* سنجاق *sandjâq,* بنديرة *bandyrah,* لواء *liouâ,* علام *a'lâm.*

— Ils ont déployé leur Bannière, نشروا البيراق *necheroû-'l-beyrâq,* دشروا البيرق *decheroû-'l-beyrâq.*

BANNISSEMENT, نفي *nefy,* نفيه *nefyéh,* طرد *terd.*

BANQUE, صرّافه *serrâféh,* صرّافيه *serrâfyéh,* دكّان الصرفي *doukkân ès serafy.*

BANQUEROUTE, افلاس *iflâss,* مفلس *mefellis,* فلاسه *fallâssah,* كسر *kesr.*

— Il a fait Banqueroute, فلس *faless, falass,* انكسر *énkesser;* صبغ يده *sabagh yd-ho (*m. à m. il a teint sa main).

— Il a fait Banqueroute de dix mille écus, فلس في عشرة الاف ريالات *faless fy a'chert-elâf ryâlât.*

BANQUEROUTIER, مفلس *mou-felless,* فالس *fâless,* مكسور *mak-sour,* هارب *hâreb.*

BANQUET, ضيافه *dayâféh,* pl. ضيافات *dayâfât;* وليمه *oualyméh,* pl. وليمات *oualymât;* مجلس *medjlis, meglis;* عزيمه *a'zyméh,* pl. عزيمات *a'zymât;* حفله *haffeléh,* pl. حفلات *haffelât;* اقامه *îqâméh,* pl. اقامات *îqâmât.*

BANQUETTE. (*Voy.* BANC.)

BANQUIER, صرّاف *serrâf, sar-râf,* pl. صرّافين *sarrâfyn;* صيرفي *syrafy,* pl. صيارف *syâref.*

BAPTÊME, معموديه *ma'moudyéh,* تعميد *te'amyd,* عماد *eemâd,* عماده *eemâdéh,* صبغه *sabbeghah.*

BAPTISÉ, معمود *ma'moud.*

Il a BAPTISÉ, عمّد *a'mmad,* صبغ *sabagh.*

BAQUET, تكنه *teknéh,* مستيله *mestylah, mestyléh.*

BARBARE (étranger), اعجم *â'adjem,* عجمي *a'djemy,* حربي *harby,* غاريب *ghâryb.*

— (ignorant, grossier), غاشيم *ghâchym,* جاهل *djâhel.*

— (cruel), قصاوى *qassâouy;* ظالم *zâlem.*

BARBARESQUE, مغربي *moghre-by, moghraby, mogharby,* pl. مغاربه *moghârebéh,* مغربه *mogharbah,* بربري *berbery,* pl. برابرا *barâbrâ.*

Barbarie (contrée d'Afrique), المغرب *él-Moghreb*, بربريه *Berberyéh*, ولاية المغرب *oulâyét él-Moghreb*, الغرب *él-Gharb*, برّ الغرب *berr él-Gharb*; بلاد المغاربه *belâd él-Moghârebah*.

— (ignorance, grossièreté), جاهليه *djâhelyéh*.

— (cruauté), قساوة *qassâouéh*, ظلم *zoulm*.

Barbarisme, غلط مشهور *ghalatt mechhour*.

Barbe, دقن *doqn*, *daqn*, *daqan*, pl. دقون *doqoun*, دقنه *doqnah*, *daqnah* (en berbère تامرت *tâmart*.)

— Longue Barbe, لحيه *lehyah*, *lahyah*, pl. لحا *lohâ*.

— Qui a très-peu de Barbe, سكسوف *saksouf*, كسته *kostéh*.

— Il a fait la Barbe (rasé), حلق الدقن *halaq éd-daqn*. (*Voy*. Il a Accommodé la Barbe.)

— Il a laissé croître sa Barbe, شيّب دقنه *sâyyeb daqn-ho*, رخا دقن *rakhâ daqn*, طلق الدقن *talaq éd-daqn*, فلت دقنه *falat daqn-ho*.

Chien **Barbet**, كلب مشعر *kelb mocha'er*.

Barbier, مزين *mouzéyn*, بربر *berber*, حجام *hadjam*, حفاف *hafâf*, حلاق *hallâq*.

Barbon, اختيار *ékhtyâr*. (*Voy*. **Barbu**.)

Il a **Barbotté** dans la boue, خبّص في الطين *khabbass fy 'ttyn*.

Il a **Barbouillé**, وسّخ *ouassakh*.

Barbouilleur (mauvais peintre), نقّاش غاشيم *naqqâch ghâchym*.

Barbu, لحيي *lohyy*, ملتحي *moltehy*, pl. ملتحين *moltehyyn*; ابو دقن *abou daqn*.

Barca (contrée d'Afrique), برقه *Barqah*.

Barcelone (ville d'Espagne), برشلونه *Barchelounah*, برشيلونه *Barchylounah*.

Bardane, لصيق *loussyq*.

Il a **Barguigné**, عالج *a'âladj*.

Baril, برميل *barmyl*, pl. براميل *barâmyl*, واريل *ouâryl*.

Baromètre, ميزان الهوا *myzân él-haouâ*.

Baroque (étrange), غاريب *ghâryb*, عجايب *a'djâyb*.

Barque, مركب *merkeb*, pl. مراكب *merâkeb*; سندل *sendal*, pl. سنادل *senâdel*; شختورة *chekh-*

tourah, شختور *chekhtour*, pl. شخاتير *chekhâtyr*; شيطيه *cheyttyéh*, pl. شيطيات *cheyttyât*; شايقه *châyqah*, pl. شايقات *châyqât*; سايقه *sâyqah*, pl. سوابق *souâyq*.

Barre de bois, de métal, قضيب *qaddyb*, pl. قضبان *qedbân*; دقر *doqer*, pl. دقور *deqour*; شاحوط *châhoutt*, pl. شواحيط *chouâhytt*.

— de sable (*Voy*. Banc de sable.)

Il a Barré (effacé, annulé), (*Voy*. Il a Annulé.)

— Il a Barré la porte (barricadé), دقر الباب *daqar êl-bâb*, دربس الباب *derbes êl-bâb*.

Barreau. (*Voy*. Barre.)

Barricade, درباس *derbâss*.

Il a Barricadé, سدّ *sedd*. (*Voy*. Il a Barré.)

Barrière. (*Voy*. Barricade.)

Barrique, قرطيل *qartyl*, بتّيه *bettyéh*, pl. بتاتى *betâty*; بطيه *bottyah*, pl. بطيات *bottyât*. (*Voy*. Baril.)

Bas (peu élevé), تحتى *tahaty*, دونى *douny*, واطى *ouâtty*, سفلى *sefely*.

— (vil), حقير *haqyr*, دنى *deny*, رخيص *rakhyss*.

— Bas prix, رخص *rekhs*.

— Bas-fond, قصاير *qessâyr*.

— Le Bas, سفل *sefel*.

— Au Bas, en Bas, تحت *taht*, *tahat*, دون *doun*, من تحت *min tahat*.

— Au Bas de la montagne, تحت الجبل *taht êl-djebel*, فى سفل الجبل *fy sefel êl-gebel*.

— Il a mis à Bas (*Voy*. Il a Abattu.)

— Elle a mis bas (en parlant des animaux), ولدت *oueledét*.

— Il a parlé Bas, وشوش *ouech-ouech*, وسوس *ouessoues*, قال بالدمدمه *qâl be-'d-demdeméh*.

— Bas-Ventre. (*Voy*. Abdomen.)

— Bas-Bord. (*Voy*. Babord.)

Bas (chaussure), جراب *djerâb*, *guerâb*, تقاشر *teqâcher*, شخشير *chakhchyr*, pl. شخاشير *chekhâchyr*; چوراب *tchourâb*, pl. چرواب *tcherouâb*.

Basane, بطانه *battânah*, *battânéh*, جلد الخروف *djeld êl-kharouf*.

Basané, اسمر *âsmar*; fém. سمرا *samrâ*, pl. سمر *soumr*.

Bascule, نعامه *ne'âméh*, قبّان *qebbân*, pl. قبابين *qebâbyn*.

BASE, اساس *âssâs*, تمل *temel*, قاعد *qâ'id*, قاعدة *qâ'idéh*, pl. قواعد *qouâ'id*; ركن *rokn*, pl. اركان *ârkân*.

Il a BASÉ, تمّل *temmel*.

BASILIC (plante), ريحان *ryhân*, حبق *habaq*.

— (serpent), حية مليكيه *hayét melykyéh*, حيه تاجيه *hayéh tâdjyéh*, صل *sall*, pl. اصلال *âslâl*, سلطان الحيات *soultân él-hayât*, ملك الحيات *melik el-hayât*.

BASILIQUE, كنيسة مليكيه *kenyssét melykyéh*, سلطانيه *soultânyéh*.

BASSE-COUR, حوش *houch*, pl. احواش *âhouâch*.

BASSEMENT, حقيرًا *haqyrân*.

BASSESSE, دله *dillah*, *dilléh*, دل *dell*, حقارة *hiqârah*.

BASSIN de métal, طشت *techt*.

— de pierre, حوض *houdd*, pl. احواض *êhouâdd*.

— de fontaine, جزّن *djouzzen*, بركه *birkéh*.

— de jardin, فسقيه *fasqyéh*.

— de balance, كفه *kefféh*.

BASSINE. (*Voy*. BASSIN de métal.)

BASSINET, فاليه *fâlyéh*.

BASSORA (ville de Perse), بصره *Basrah*, *Bosrah*.

— Natif de Bassora, بصرى *basry*, *bosry*.

BASTION, طابيه *tâbyah*.

BASTONNADE, علقه *a'llaqah*, pl. علق *o'llaq*, *eu'lleq*, ضرب بعصى *darb be-a'ssä*.

— sur la plante des pieds, فلاقه *falâqah*.

— Il a donné la Bastonnade. (*Voy*. Il a BATONNÉ.)

— On lui a donné cent coups de Bastonnade, ضربوه بمية عصايه *darabou-ho be-myét a'ssâyéh*, انضرب ماية عصى *endarab mâyét a'ssä*.

BAT d'âne, de mulet, سمر *semer*, بردعه *berda'ah*.

— de chameau, صاغه *sâghah*.

— de dromadaire, رحله *rahaléh*.

BATAILLE, وقعه *ouaqa'ah*, كوّن *keoun*, كوّنه *kaounéh*, محربه *mouharebah*, حراب *herâb*, pl. حرابات *herâbât*; قتال *qittâl*, pl. قتالات *qittâlât*.

— rangée, حراب صفيف *herâb safyf*.

— Champ de Bataille, مصق *messaff*, pl. مصاق *massâff*.

— Il a livré Bataille, ضرب قتال *darab qittâl.*

— Il a gagné la Bataille, انتصر *ėntessar.*

— Il a perdu la Bataille, انكسر *ėnkesser.*

Batard, ابن زاني *êbn zâny*, بن السراري *ben ės-serâry*, بن زاني *ben zâny*, ولد زنا *oueled zenâ*, ولد المسيكه *oueled êl-mossykah*, بندوق *bendouq*, pl. بناديق *benâ-dyq*, بن شرموط *ben charmoutt.* (*Voy.* Adultérin.)

Batardeau, سدّ *sedd*, جسر *djesr, gesr.*

Bateau, فلك *felouk, felek*, قايق *qâyq*, قياس *qayâss*, قارب *qârb*, pl. قوارب *qaouârib.* (*Voy.* Barque.)

Bateleur. (*Voy.* Baladin.)

Batelier, مراكبي *merâkby*, بحري *bahary*, pl. بحريه *baha-ryéh.*

Bati, مبني *mobny.*

Il a Bati, بنا *banâ*, بني *banä*, عمّر *a'mmar.*

— Il Bâtit, كيبني *keyebny.*

— Il a Bâti (faufilé), شل *chall*, سرّج *serradj.*

Batier, برادعي *berâda'y*, pl. برادعيه *berâda'yéh.*

Batiment (édifice), بنا *benâ*, بنايه *benâyéh, benâyah*, دار *dâr*, عماره *i'mâréh, i'mârah.*

— (navire). (*Voy.* ce mot.)

Batisse. (*Voy.* Batiment.)

Batiste (toile), بتيستا *batystâ.*

Baton, نبّوت *nabboutt*, pl. نبابيت *nebâbyt*; عصاه *a'ssâh*, عصايه *a'ssâyéh*, عصا *aassâ*, pl. عصوان *aassaouân*, عصى *a'ssä, a'ssey* (en berbère تغريت *tighryt*).

Il a Batonné, عصا *a'ssâ*, ضرب بعصى *darab be-a'ssä*, طعم قتله *taam qatléh*, طعم علقه *taam a'llaqah.*

Batonnier (estafier), قوّاس *qaouâs*, كوّاس *kaouâs.*

— Chef des Bâtonniers, مقدّم *moqaddem.*

Battage (action de battre), درب *darb.*

— du grain, دقّ القمح *deqq êl-qaméh*, درس *ders.*

Battant de porte, درفه *derféh*, مصرع *mesraa, mesra', misra'.*

Batterie (querelle), شاماطه *châmâttah.* (*Voy.* Altercation.)

— de canons, صف المدافع saff él-medafé'.

— de cuisine, آلات المطبخ âlât él-matbakh.

Il a BATTU (frappé), ضرب darab, dareb, طرق taraq, دق daqq.

— Il l'a Battu, ضربه darab-ho; — ils l'ont Battu, ضربوه darabou-ho, darabou-h.

— Il m'a Battu, ضربني darabny.

— Il t'a Battu, ضربك darabak; — il t'a Battue, ضربك darab-ek; — ils t'ont Battue, ضربوكي darabou-ky.

— Il a Battu (vaincu), غلب ghalab, كسر kassar.

— Il a battu le tambour, زق zaff.

— le briquet, قدح qadah.

— le grain, درس deress, دق daqq.

— Il a Battu des mains (applaudi), زقف zaqaf, صفق saffaq.

— Il a été Battu, انطرق ènta-raq, انضرب ëndarab.

BAUDET. (*Voy.* ANE, ANON.)

BAUDRIER, مضمة modammah, بند band, bend, حزام hezâm, زنار zonâr, منطقة manteqah, حمالة ذا السيف hemâlét ës-seyf, حمالة السكين hamâlah dé-'s-sekkyn.

BAUME, بلسم balsam, بلسام balsâm, بلسان balsân, belsân. بلاسن belâssan, دهن dehen.

BAVARD. (*Voy.* BABILLARD.)

BAVARDAGE, قيل وقال qeyl ou-qâl. (*Voy.* BABIL, BALIVERNE.)

Il a BAVARDÉ. (*Voy.* Il a BABILLÉ.)

BAVE, ريال reyâl.

Il a BAVÉ, ريّل reyyel.

BAVEUX, مريّل moreyyl, pl. مريّلين moreyylyn.

BAVIÈRE (royaume d'Allemagne), باويره Bâouyrah.

Il a BAYÉ, ثيّب theyeb, tsayeb, تاوب tâouab, تتاوب tetâouab.

BAYEMENT, ثوبا thaoubâ, tsaoubâ.

BAYONNE (ville de France), بيونه Bayounah, Beyaunah.

BAZA (ville d'Espagne), بسطه Bastah.

BAZAR, بازار bâzâr, خان khân, سوق souq, وكالة oukâléh.

BAZILE (n. pr.), باسيليوس Bâs-sylyous.

BÉATITUDE, مباركه mobârekéh,

طوبا *toubâ*, سعد *sa'adéh*, سعادة *se'âdah*, pl. سعادات *sa'âdât*.

Beau, بهى *behy*, حسن *hassan*, *hassen*, حسين *hasséyn*, جميل *djemyl*, *guemyl*, قويس *qouéyss*, *qouyess*, *qouyss*, كويّس *kouyyss*, *koueyyss*, كيّس *keyyss*, مزيان *mezyân*, *mizyân*, مليح *melyh*, شهى *chehy* (en berbère يله *illah*).

— Belle, جميلة *djemyléh*, *guemyléh*, كويّسة *koueyysséh*.

— Plus Beau, احسن *âhssan*, اقوس *âqouess*, اكوس *âkouess*.

— Très-Beau, جميل قوى *djemyl qaouy*, جميل جدّا *djemyl djiddân*, مليح بالزاف *melyh bi-'z-zâf*.

— Il a été Beau, بها *behâ*, جمل *djamal*.

— Bel homme, رجل حسن *radjel hassan*, رجل مقبول *radjel maqboul*.

— Belle maison, بيت نفيس *béyt nefys*, بيت متكون *béyt metkoun*, دار مزين *dâr mozéyn*.

— Le chemin est Beau, الطريق مليح *ét-taryq melyh*.

— Il a trouvé cela Beau, استحسن هذا *ésthassen hadâ*.

— Tu as Beau dire, on ne te croit pas, ايش ما قلت ممّا قلت ما يصدّقوك *êych mâ qolt memmâ qolt mâ ysaddeqou-k*.

Beaucoup, كثير *kethyr*, قوى *qaouy*, جدّا *djeddân*, قبالة *qobâlah*, *qabaléh*, *qebâléh*, اقبالة *âqbâlah*, بالزاف *bi-'zzâf*, باس *bâss*, ياسر *yâsser* (en berbère اطّاس *âttâs*).

— Beaucoup plus, بالاكثر *be-'l-âkthâr*.

— Beaucoup moins, بالاقلّ *be-'l-âqall*.

— Est-ce Beaucoup pour moi? اى كثير هذا علىّ *êy kethyr hadâ a'lay-y*, استكترت هذا علىّ *éstekterét hadâ a'lay-y*.

Beau-fils (gendre). (*Voy.* ce mot.)

— (fils de l'autre époux), ابن الجوز *êbn él-djouz*, ابن جوز *êbn djouz*, *êbn gouz*.

Beau-frère (frère de l'époux), اخو جوز *âkhou djouz*.

— (mari de la sœur), جوز اخت *djouz ôkht*.

Beau-père (père de l'autre époux), حم *ham*, ابو الجوز *âbou 'l-djouz*, ابو الجوزة *âbou 'l-djouzah*, *âbou 'l-gaouzah*, ابو جوز *âbou*

djouz, ابو جوزة *âbou djouzah*, *âbou gaouzah*.

— (mari de la mère), جوز امّ *djouz ômm*.

BEAUTÉ, حسن *housn*, بهى *behey*, *behy*, محاسن *mohâssen*, جومال *djoumâl*, جلالة *djelaléh*, لطافة *lettâféh*.

— Elle se fait aimer par sa Beauté, بحسنها تجلب الناس الى عشقها *be-housn-hâ tedjelleb ên-nâs îlä eu'chq-hâ*.

BEC, منقار *monqâr*, *menqâr*, pl. مناقير *menâqyr*, فم الطير *foum êt-tayr*.

BECFIGUE, تويند *touynéh*.

BÊCHE, مصحه *messahah*, مصحاة *massahâh*, لوح *louh*.

Il a BÊCHÉ, حقر *haqar*.

BECQUÉE, زقمه *zaqméh*.

BÉDAINE, بطن *battn*, بدن *beden*.

BÉDEAU, حسكه *hassekah*, جوخدار *djoukhadâr*. (*Voy*. APPARITEUR.)

BÉDOUIN, بدوى *bedaouy*, بداوى *bedâouy*, عربى سحراوى *a'raby sahrâouy*.

Il a BÉGAYÉ, تمتم *tamtam*, *temtem*, لدغ *ladagh*.

BÉGAYEMENT, لدغه *ledghah*, *ledguéh*.

BÈGUE, الطغ *âltagh*, تمتام *temtâm*, لادغ *lâdegh*, الدغ *âldagh*, اقرط *âqratt*, كرواط *guérouâtt*.

BEIGNET, زلابيه *zelâbyéh*, pl. زلابيات *zelabyât*.

BEL. (*Voy*. BEAU.)

BÉLANDRE, معاش *ma'âch*.

Il a BÊLÉ, معا *ma'â*, جعر *dja'ar*.

BÊLEMENT, جعر *dje'er*.

BELETTE, عرسه *e'rsah*, *e'rséh*.

BÉLIER, حمل *hamel*, *haml*, pl. احمال *âhmâl*; كبش *kebch*, *kabch*, pl. كبوش *kebouch*; فحل *fahl*, pl. فحول *fehoul* (en berbère ازمر *êzimer*).

— (un des signes du zodiaque), برج الحمل *bourdj êl-haml*, *bourg êl-hamel*.

— (machine de guerre), منجنيق *mendjanyq*, *menganyq*.

BELLEMENT (sans hâte), شويه شويه *choyéh choyéh*, على مهلك *a'lä mehelak*, بلا استجال *belâ îstidjâl*.

BELLE-FILLE, (fille de l'autre époux), بنت جوز *bent djouz*.

Belle-fille. (*Voy.* Bru.)

Belle-mère (mère de l'autre époux), حمه *hamah*, حمّاة *hammâh*, pl. حموات *hamaouât*, حمايه *hamâyéh*.

— Sa Belle-Mère, حماته *hamât-ho*.

— (femme du père), جوزة اب *gaouzét âb*.

Belle-soeur (femme du frère), جوزة اخ *djouzét âkh*.

— (sœur de l'autre époux), اخت الجوز *ôkht êl-djouz*.

Belligérant, محارب *mohâreb*, مبارز *mobârez*.

— Les deux puissances Belligérantes, دولتين محاربين *douletéyn mohârebéyn*.

Belliqueux, مغازى *moghâzy*, pl. مغازاة *moghâzât*, حربى *harby*, لاوند *lâouend*.

Bénédiction, بركه *berekah*, *berekéh*, pl. بركات *berekât*, تبريك *tebryk*.

Bénéfice, مكسب *mokseb*, pl. مكاسب *mokâsseb*, فايده *fâydéh*.

Il a Bénéficié (il a eu du bénéfice), كسب *kasseb*.

Benêt, ابله *âblah*, *âbléh*.

Bénévole. (*Voy.* Bénin.)

Béni, مبارك *mobârek*, امبارك *embârek*.

Il a Béni, برك *barek*, دعا بالخير *da'â be-'l-kheyr*.

— Que Dieu te bénisse! الله يبارك فيك *Allah ybârek fy-k*.

Bénignité, لطف *loutf*.

Bénin, حليم *halym*, وديع *oudy'*, لين *leyen*, *leyn*, رحيم *rahym*, لطيف *lattyf*, ملايم *molâym*, بشوش *béchouch*.

Benjoin, بخور جاوري *boukhour djâoury*.

Béquille, عكازه *o'kkâzéh*, pl. عكاكيز *ô'kâkyz*.

Berbère (nom de peuple), شلحى *chilhy*, قبيلى *qebayly* (en berbère امازغ *âmâzigh*).

Il a Bercé, هزّ *hezz*.

Berceau, تخت *takht*, مهد *mehed*, pl. مهود *mouhoud*, سرير *seryr*, pl. سراير *serâyr*, سرور *sourour*; مرجوحه *merdjouhah*, pl. مراجيح *merâdjyh*.

Berge, سدّ *sedd*, طرف *terf*, pl. اطراف *âttrâf*; جسر *djesr*.

Berger, غنّام *ghannâm*, راع *râé'*, pl. رعاة *roa'âh*, رعاة *ra'ât*; رعي *ra'y*, pl. رعيّن *ra'yyn*.

Bergerie, صيرة *syrah*, pl. صير *seyr*; رعية *ra'yah*, ماندرة *mândrah*, (en grec *mandra*).

Besace, مخلاة *mekhlâh*, مخلايه *mekhlâyéh*, خرج *khourdj*, pl. خراج *kherâdj*; كيس *kyss*.

Besogne, شغل *choghl*, سبب *sebeb*.

— Il est allé à sa Besogne, راح يشتغل *rah yechteghol*, راح يسيب *râh yssyb*.

— Je n'ai plus de Besogne, انقطع سببى *ênqetta' sebeb-y*, ما بقا لى شغل *mâ baqâ l-y choghl*.

Besoin, عازة *aâzah*, احتياج *êhtyâdj*, لزوم *lazoum*, اقتضا *îqtiddâ*, حاجه *hadjéh*, *hâguéh*, ضرورة *deroureh*.

— Il a eu Besoin, عاوز *aâouz*, اعوز *â'ouaz*, احتاج الى *êhtâdj ilâ*, اعتاز *é'tâz*, استحق له *êstahaqq le-ho*.

— J'ai Besoin, يستحق لى *yestahoqq l-y*, انا محتاج *ânâ mohtâdj*, انا عواز *ânâ a'ouâz*.

— Tu as Besoin, يستحق لك *yestahoqq l-ak*.

— Il a Besoin, يستحق له *yestahoqq le-ho*.

— Vous avez Besoin de cela, فى لازمكم هذا *fy lâzoum-koum hadâ*.

— Il n'est pas Besoin, ما يستحق شى *mâ yestahoqq chy*, ما لابد شى *mâ lâbod chy*.

— Le sultan avait Besoin d'un vizir pour gouverner son empire, كان السلطان محتاج الى وزير يدبّر دولته *kân ès-soultân mohtâdj ìlâ ouezyr ydabber doulét-ho*.

— Qui a Besoin, محتج *mohtedj*, محتاج *mohtâdj*, عواز *a'ouâz*.

Bestial, وحشى *ouahchy*.

Bestialité, حيوانه *hayouânéh*, وحشيه *ouahchyéh*.

Bestiaux. (*Voy*. **Bétail**.)

Bétail, بهيم *behym*, بهيمه *behyméh*, pl. بهايم *behâym*; حيوان *hayouân*, pl. حيوانات *hayouânât*.

— Pièce de Bétail, قطيع *qatty'*, pl. قطعان *qetta'ân*.

Bête, بهيمه *behymah*, pl. بهايم *behâym*, بهيم *behaym*; حيوان *hayouân*, pl. حيوانات *hayouânât*; دابه *dâbéh*, pl. دواب *daouâb*, *douâb*.

— de somme, بهايم *behâym*.

Bête sauvage, وحش *ouahêch*, *ouahach*, pl. وحوش *ouahouch*.

— (stupide), صفيه *sefyh*. (*Voy*. **Benêt, Bestial**.)

Bethléem (ville de Syrie), بيت اللحم *Beyt êl-lahm*.

Bêtise. (*Voy*. **Bestialité**.)

Bétoine, كستره *kesteréh*, بتنيلا *bettonylâ*.

Bette, سلك *silk*, سلق *selq*, *silq*.

Betterave, بنجر *bondjar*, بنجار *bindjâr*, *bingâr*, شوندر *choundar*.

Beurre frais, زبده *zebdéh*, زبده طريه *zebdéh taryéh* (en berbère, تامديت *tâmodyt*).

— Beurre fondu, سمن *semen*, *samen* (en berbère, اودى *âoudy*).

Bévue, غلط *ghalatt*.

Bey, بيك *beyk*, *bey*, سنجاق *sandjâq*, pl. سناجق *senâdjiq*, سنجاقات *sandjâqât*.

Bézoard, بادزهر *bâdzahar*, بزوار *bezouâr*.

Biais, اعوج *â'ouadj*, pl. عوجا *a'oudjâ*, متعوج *meta'oudj*.

La **Bible**, التوراة *êt-tourâh*.

Bibliographie, فنّ كتبيّه *fenn koutoubyyéh*.

Bibliothécaire, حافظ الكتب *hâfezz êl-koutoub*.

Bibliothèque, كتبيه *koutoubyéh*, مكتبه *maktebéh*, خزانة الكتب *khezânét êl-koutoub*, خزانه ذا الكتب *khezanah dê-'l-koutoub*, كتاب خانه *kitâb-khânéh*.

Biche, لبوة *lebouah*, غزاله *ghazâléh*.

Bidon, زمزميه *zemzemyéh*, ركوة *rakouéh*.

Le **Bien** (opposé au mal), الخير *êl-kheyr*.

— Bien, (adv.), طيب *tayeb*, مليح *melyh*, معدن *maadan*, طيبن *taybin*, بخير *be-kheyr*, حسنًا *hasnân*. (*Voy*. **Beaucoup**.)

— Il a fait du Bien, احسن *êhsan*, كرم *kerem*.

— Celui qui fait du Bien mérite qu'on lui en fasse, من يعمل الخير استحق ان يعملوا معه *men ya'mel êl-kheyr êstahaqq ênya'meloû ma'-ho*.

— Homme de Bien, رجل فاضل *radjel fâddel*, رجل صالح *radjel sâléh*, رجل متفضّل *raguel motfaddel*.

Biens (richesse), مال *mâl*, pl. اموال *âmouâl*, مقتنا *moqtenâ*, رزق

rezq, pl. ارزاق *ârzâq*, ملك *moulk*, pl. املاك *âmlâk*.

Bien-être, حال طيب *hâl tayeb*.

Bienfaisance, احسان *îhssân*, نعمه *ni'méh*.

Bienfaisant, نعيم *naaym*, رحيم *rahym*, منعم *mouna'im*, كريم *kerym*.

Bienfait (subst.), خير *kheyr*, pl. خيار *kheyâr*; حسنه *housnah*, pl. حسنات *housnât*; فضل *fadl*, pl. افضال *âfdâl*; نعمه *ni'méh*, pl. نعم *naam*, لطف *loutf*, كرم *kerem*.

— (adj.), ظريف *zeryf*.

Bienfaiteur. (*Voy.* Bienfaisant).

Bienheureux, طوباني *toubâny*, pl. طوبانين *toubânyn*; سعيد *sa'yd*, pl. سعدا *so'dâ*, مسعود *messou'oud*.

Bienséance, لياقه *leyâqéh*.

Bienséant, لايق *lâyq*, واجب *ouâdjeb*.

Bientôt, من قريب *min qaryb*, في ساعه *fy-sâa'h*, عن قريب *â'n qaryb*, قريب *qaryb*.

— Bientôt il y aura du changement, عن قريب يصير تغيّر *â'n qaryb yssyr teghayyr*.

Bienveillance, خاطر *khâtir*, *khâtr*, مودّه *moueddéh*, ودّ *ouedd*, محبّه *mohabbéh*, اشتها *îchtehâ*.

Bienveillant. (*Voy.* Benin, Bienfaisant.)

Sois le Bienvenu! مرحبا بك *merahbâ b-ak!* احلاً و سهلاً فيك *ahelân ou sahelân-fy-k!*

— Soyez les Bienvenus! احلاً و سهلاً فيكم *âhlân ou sehlân fy-koum!*

Bière (boisson), بيره *byrah*, بوزه *bouzah*.

— Verse-moi un verre de Bière, صبّ لي كاس البيره *soubb l-y kâs êl-byrah*.

— (cercueil), تابوت *tâbout*, pl. توابيت *touâbyt*, نعش *naach*, pl. نعوش *na'ouch*.

Biffé, محو *mahou*, ممحي *memhy* (*Voy.* Annulé).

Il a Biffé. (*Voy.* Il a Annulé.)

Bigarré, ابلق *âblaq*, pl. بلق *boulouq*, ملوّن *melaouen*.

Bigot, مزوّر *mozaouer*, مزاي *mozây*.

Bijou, صياغه *sayâghah*, pl. صياغات *sayâghât*; جوهر *djouher*, مصاغ *messâgh*.

Bijouterie, تحف *tahaf*, جواهر *djouâhir*.

Bijoutier, صـايـغ *sâygh*, جواهرجي *djaouherdjy*, جوهرجي *djouâherdjy*, صوّاغ *saouâgh*.

Bilan, ميزان *myzân*, تعريف *ta'ryf*.

Bile, مرّة *morrah*, صفرا *safrâ*, سودا *soudâ*, مرارة *morârah*, حلوة *halaouah*.

Bilieux, مـمـرور *memrour*, صفراوى *safrâouy*, سوداوى *soudâouy*.

Billard, بللارت *byllârt*.

Billet (lettre), رسالة *ressâlah*, *ressâléh*, مكتوب *maktoub*, تذكرة *tezkeréh*, ورقة *ouaraqah*, قص *qess*.

Billevesée. (*Voy*. **Baliverne**.)

Billot, قرمية *qormyah*, *qormyéh*, pl. قرم *qoram*, قرمة *qormah*.

Binaire, ثناوى *thenâouy*, *senâouy*, ثناىّ *thounâyy*, *sounâyy*.

Bisayeul, جدّ ثاني *djedd thâny*.

Bisayeule, جدّة ثانية *djeddéh thânyéh*.

Biscuit, كعك *kaak*, بجمات *boudjmât*; بقسمات *boqsomât*, *boqsmât*, بشمات *bechmât*; بقسيمات *beqsymât*, بقشماط *boqchmâtt*.

Bis (adj.), اسمر *âsmar*.

Bise (vent), جرج *djerdj*.

Bissac, جراب *djerâb*. (*V*. **Besace**.)

Bitume, قير *qyr*, قفر *qiffer*.

Bizarre. (*Voy*. **Baroque**, **Bigarré**).

Blafard. (*Voy*. **Blême**.)

Blâmable, مذموم *medmoum*, ذميم *demym*.

Blâme, ذمّ *demm*, طعن *ta'an*, لوم *leoum*, توبيخ *teoubykh*, تعييب *ta'yyb*, ملامـة *malâméh*, تلويم *telouym*.

Il a **Blâmé**, ذمّ *damm*, تعيب *ta'yb*, عتب *a'tab*, لام *lâm*, نهى *nehä*, *nehey*, تلوم *telaouem*, شنع *chenaa*.

Blanc (de couleur blanche), ابيض *âbyadd*, ابياض *âbyâdd*, pl. بيض *bydd*; سفيد *sefyd*.

— (propre), نضيف *neddyf*.

— Blanche, بيضا *bayddâ*, pl. بيض *bydd*, بيضات *beyddât*.

— Blanc d'œuf, بياض البيضة *beyâdd él-beyddah*.

Blanchâtre, متبيض *motbéydd*.

Blancheur, بياضة *bayâddah*, بياض *beyâdd*.

Il a **Blanchi**, (v. a.), بيض *bayadd*, بيّض *bayyadd*, *beyyedd*, تبيّض *tebeyyed*.

— Il a Blanchi à la chaux, كلس *kallas*, جرر *djaouar*.

— Il a Blanchi le linge, غسل *ghassal*, قصر *qassar*.

— Il a Blanchi, (v. n.), باض *bâdd*.

— Il a Blanchi de vieillesse, شيب *cheyb*, شاب *châb*.

Blanchissage de linge, تغسيل *teghssyl*.

Blanchisseur, مبيض *mobeyadd*, غسّال *ghassâl*, قصّار *qassâr*.

Blasphémateur, كافر *kâfer*.

Blasphème, كفر *koufr*.

Il a **Blasphémé**, شتم *chetem*, جدّف *djeddaf*, كفر *kafar*.

Blatier, حناط *hannât*, جلّاب *djellâb*, دخيرجي *dekhyrdjy*.

Blé, قمح *qamh*, *qaméh*, pl. قموح *qoumouh* (en berbère, ايارڍن *éyârden*, تردن *yrden*).

— Dans ce village trouve-t-on du Blé? فى هذا الدشار ينصب شى قمح *fy hadâ 'd-dechâr yensab chy qaméh?*

— As-tu du Blé? عندك شي من القمح *an'd-ak chy min él-qaméh?*

— Y a-t-il du Blé au marché? فيه شي قمح فى الرحبة *fy-h chy qaméh fy-'r-rahbah?*

— Blé de Turquie, تركية *tourkyah*, *tourkyéh*, درا *dorá*, *dourá*.

— Marchand de Blé. (*Voy.* **Blatier**.)

Blême, صاري *sâry*, اصفر *âsfar*.

— Il est devenu Blême, اصفرّ *ésfarr*.

Blessé, جريح *djeryh*, *garyh*, *garyéh*, pl. جرحا *djourahá*, *gourahá*, جرحي *djerahy*; مدبور *medbour*, مجروح *medjrouh*, *megrouh*, pl. مجروحين *medjrouhyn*.

Il a **Blessé**, جرح *djeréh*, *djerah*, *djarah*, *garah*.

Il a été **Blessé**, اجرح *édjréh*.

— Je suis Blessé au pied, رجلي مجروحه *redjly medjrouhah*.

Blessure, جرح *djerh*, *djourh*, pl. جرح *djerouh*.

Bleu, ازرق *âzraq*, *ézraq*, pl. زرق *zourouq*; ماوي *mâouy*.

— Bleue, زرقا *zarqâ*, pl. زرق *zourouq*, زرقات *zarqât*.

— Bleu foncé, Bleu de roi, كحل *kohol*, كحلي *koholy*, *kohly*.

— Bleu clair, Bleu céleste,

اسماوى *ésmâouy*, *âsmâouy*, سماوى *samâouy*.

— Il a teint en Bleu, زرّق *zarraq*.

— Il est devenu Bleu, ازرق *ézraqq*, ازراق *ézraqq*.

BLEUÂTRE, متزرّق *motzerreq*.

Il a BLEUI. (*Voy*. Il a teint en Bleu.)

En BLOC, بالحمله *bi-'l-hamléh*.

BLOCUS, محاصره *mohâsseréh*, محاطه *mohâttah*, محتاطه *mohtâttah*, تحويط *tehouytt*.

BLOND, اصفر *âsfar*, pl. صفر *soufour*.

— Blond ardent, اشقر *âchqar*, عشكار *a'chkâr*.

— Blonde, سفرا *safrâ*, pl. صفر *soufour*, صفرات *safrât*; شقرا *chaqrâ*, pl. شقرات *chaqrât*.

Il a BLOQUÉ, حاط *hâtt*, حوّط *haouatt*, احاط *ahâtt*, حصر *hassar*.

BLUET, احبيبّور *âhbéybbour*, بالعمان *béllaamân*.

BLUETTE, شراره *cherâréh*.

BLUTEAU, منخل *monkhoul*, pl. مناخل *menâkhel*.

BOBINE, قنّوط *qannoutt*, pl. قنانيط *qenânytt*.

BOCA (poisson), بوقه *bouqah*.

BOCAL, بوقال *bouqâl*, pl. بواقيل *bouâqyl*.

BOEUF, ثور *thour*, *thaur*, بقر *baqar*, *bagar*, pl. بقور *bouqour*, *bequor*; عرض *aard*, ثور مخصى *thour makhsy*, فرد *ferd*, بكر *beguer* (en berbère, ازغر *ézghir*).

— Viande de Bœuf, لحم بقرى *lahm beqry*, *lahm begry*, بقرى *beqry*, *begry*, لحم ذا البقرى *laham dê-'l-beqry*, لحم ذا البكرى *lahm dé-'l-begry*.

—Langue de Bœuf, لسان ذا الثور *lissân dé-'t-tsour*.

— Pieds de Bœuf, هركمه *herguemah*.

— Bouche de Bœuf, خنفوفه *khanfoufah*.

— Bœuf sauvage, بقر الوحش *baqr él-ouahach*.

— Bœuf de charrue (mesure de labourage), فدّان *feddân*, pl. فدادين *fedâdyn*.

BOHÉMIEN, جنكان *djenkân*, *genkân*, چنگان *tchengân*.

Pour BOIRE (gratification), بخشيش *bakhchych*.

BOIS, عود *a'oud*, عواد *a'ouâd*, pl. اعواد *é'ouâd*, عيدان *e'ydân*.

— Bois à brûler, حطبه *hattabéh*, حطب *hattab*.

— Quel Bois brûle-t-on dans ce pays? ايش من حطب يحرقوا فى ذا البلد *êych min hattab yahreqoû fy dê-'l-beled?*

— Marchand de Bois à brûler, حطاب *hattâb*.

— Bois de charpente, de menuiserie, خشبه *khachabéh*, خشب *khachab*.

— D'où vous vient le Bois pour les constructions? من اين يجيكم خشب متاع البنايات *min êyn ydjy-koum khachab metâ'-'l-benâyât?*

— Morceau de Bois, عقده *ou'qdéh*, pl. عقد *ou'qd*, *ou'qoud*.

— Bois (forêt), غابه *ghâbah*, *ghâbéh* (en berbere, امادغ *émâdagh*).

— taillis, حرش *hourch*, pl. حروش *hourouch*, احراش *éhrâch*.

— de haute-futaie, غيضه *ghayddéh*, pl. غيضات *ghayddât*.

— Y a-t-il des Bois? فيه شى غابه *fy-hi chy ghâbéh?*

— Bois de lit, كاطرى *kâttry* (en esp. *catre*), قرقتون *qarqetoun*, سرير *seryr*.

— Bois de fusil, سرير ذا المكحله *seryr dê-'l-moukehlah*.

— Bois de senteur, عود البخور *a'oud êl-boukhour*, *ou'oud êl-boukhour*.

— Bois d'Aloès, قمارى *qomâry*.

— Bois de Campêche, قنبيج *qanbydj*.

— Bois de Brésil, بقم *baqqam*, *boqqom*, بقم *boqom*, *baqam*, *baqm*.

— Bois d'Inde, بقم احمر *boqom âhmar*, *baqm âhmar*.

— Bois de sandal, صندال *sandâl*, عود ذا الصندال *ä'oud dê-'s-sandâl*.

Boisseau, كيله *kyléh*, *keyléh*, كيل *kyl*, pl. اكيال *âkyâl*; مدّ *modd*, pl. امداد *émdâd*; ساح *sâh*.

Boisson, شربه *charbéh*, شرب *chorb*, *cherb*, *chirb*.

Boîte, صندوق *sendouq*, حك *hokk*, حكه *hokkah*, علبه *eu'lbéh*, pl. علب *eu'leb*; حق *hoqq*, حقه *hoqqéh*, *hoqqah*.

— Faiseur de Boîtes, علبى *eu'lby*.

Il a Boité, عرج *aaredj*, *aaradj*, *aarag*, اعرج *âa'redj*, *âa'rag*, خمع *khamaa*, شكى *chakä*, قلج *qaladj*, *qalag*, فكى *fakah*.

— Il a fait Boiter, عرّج *a'rradj*.

Boiteux, اعرج *âa'redj*, *â'radj*, *a'reg*, طبال *toubbâl*, عارج *a'â-redj*, *a'âreg*, عرجان *a'rdjân*, *a'r-gân*.

Bol, لقمه *loqméh*.

— d'Arménie, طين ارمنى *tyn ârmeny*, تراب ارمنى *torâb âr-meny*.

Bombardier, قمبرجى *qombar-djy*.

Il a Bombardé, شلح قمبرات *chalah qombarât*.

Bombe, بومبه *bombah*, *boumbah*, قومبره *qoumbrah*, قمبره *qombarah*, بنبه *bonbah*.

Il a Bombé (courbé), حدّب *haddab*.

Bon, طيب *tayeb*, *tayb*, pl. طيبين *taybyn*; مليح *melyh*, pl. ملاح *melâh*; جيد *djyd*, *gyd*, pl. اجياد *âdjyâd*; حسن *hassan*, جويد *djouyd*, pl. جويدين *djouydyn*; كريم *kerym*, pl. كرام *kerâm*; صالح *sâléh*, نافع *nâfi'* (en berbère, يلالى *yllâly*).

— Bonne, طيبة *taybéh*, مليحه *melyhéh*, *melyhâh*.

— Très-Bon, صالح فى الغايه *sâléh fy-'l-ghâyéh*, قوى مليح *qaouy melyh*.

— Vous êtes de Bonnes gens, انتوا ناس ملاح *êntoû nâs melâh*.

— Il n'est pas Bon que tu fasses cela, ما هو مليح ان تعمل ذا *mâ hou melyh ên taamel dê*, ما هو خير انك تعمل هذا *mâ hou khéyr ênn-ak taamel hadâ*.

— Il a trouvé Bon, استطيب *êstateyb*, استحلا *êstahalâ*.

— Il a rendu Bon, طيّب *tay-yab*, اصلح *êslah*, جوّد *djaouad*.

Bonace (calme de la mer), غالينه *ghalynéh*, غلينى *ghâlyny*, هدو *hedou*, ملتم *meltem*, كنون *kenoun*, هداوه *hedâouéh*.

Bonbon, حلاوه *halâouéh*, pl. حلاوات *halâouât*; نفايس *ne-fâyss*.

Bond, نطه *nattah*, *nottah*, pl. نطات *nattât*.

Bonde, بينه *beynéh*, pl. بينات *beynât*.

Il a Bondi, قفر *qafar*, نط *natt*.

— Cela me fait Bondir le cœur, هذا يقرفنى *hadâ yeqraf-ny* هذا يكزز نفسى *hadâ yekzez nafs-y*.

BONE (v. d'Afrique), بونه *Bounah.*

BONHEUR, سعادة *saâdah, saâdéh,* نصيب *nessyb,* دوله *doulah;* بخت *bakht,* pl. بخوت *bakhout;* حظ *hezz,* pl. حظوظ *hezouz.*

— Je n'ai pas de Bonheur, ما لي بخت *mâ l-y bakht.*

BONJOUR, صباح الخير *sabbâh-'l-kheyr.*

— (à un seul), سلام عليك *selâm aaley-k,* صباحك بالخير *sabbâh-ak be-'l-kheyr.*

— (à plusieurs), سلام عليكم *selâm aaley-koum,* صباحكم بالخير *sabbâh-koum be-'l-kheyr.*

BONNET, تربوش *tarbouch,* pl. ترابيش *terâbych;* طربوش *tarbouch,* pl. طرابيش *terâbych;* تقيه *taqyéh,* طقيه *taqyéh,* pl. طواقي *touâqy;* قاووق *qâououq,* pl. قوايق *qaouâyq;* شوش *chouch,* pl. شواشي *chouâchy;* عراقيه *a'râqyéh,* pl. عراقي *a'râqy;* قلباق *qalbâq.*

— Petit Bonnet, شاشيه *châchyéh.*

— Grand Bonnet des femmes en métal, صرمه *sarmah.*

— Bonnet de derviche, لبادة *lebbâdéh.*

BONNETIER, قلبقجي *qalbaqdjy,* قوقجي *qaouqdjy,* pl. قوقجيه *qaouqdjyéh;* طوقجي *touqdjy.*

BON-SENS, عقل *a'ql,* فراسه *ferasséh.*

—Homme de Bon-sens, عقيل *a'qyl.*

BONSOIR, مسا الخير *massâ-'l-kheyr, messâ-'l-kheyr.*

— (à un seul), مساك بالخير *messâ-k bê-'l-kheyr.*

— (à plusieurs), مساكم بالخير *massâ-koum bê-'l-kheyr.*

BONTÉ, حسنه *hosnah, housnéh,* سلاح *salâh,* كرم *kerem,* جودة *djoudéh,* جود *djoud.*

BORAX, بوراق *bourâq.*

BORD, طرف *terf, tarf, taref,* pl. اطراف *âtrâf;* ديل *deyl,* pl. اديال *âdyâl;* حفه *heffêh,* pl. حفات *heffât;* حد *hedd;* حرف *herf,* pl. حروف *herouf.*

— Bord de la mer, ساحل البحر *sâhel êl-bahar,* pl. سواحل *souâhel, saouâhel;* كتف *ketf.*

— Bord d'une rivière, شط *chatt,* pl. شطوط *chettout,* شاطي *châtty.*

BORDAGE, خشب مطبق *khachab motbeq,* بردوا *bordoû,* علَه ذا المركب *a'lah dê-'l-merkeb.*

Il a BORDÉ, سجف *saddjaf.*

Bordée, ضرب كلّيه *darb kollyéh.*

Bordereau, تذكره *tezkeréh,* تعريف *taaryf.*

Bordure, سجاف *sedjâf.*

Borée (vent du nord), جرج *djerdj.*

Borgne, اعور *â'ouer, â'aouar,* pl. عوران *a'ourân;* عوار *a'ouâr;* اخوق *âkhoueq, âkhouaq.*

Borne (limite), حدّ *hedd,* pl. حدود *hedoud.*

Borné, محدود *mahdoud.*

Il a Borné, حدّ *hadd,* حدّد *haddad.*

Bosse, حدبه *houdebah, houdibah, hadebah,* هدب *hadab;* ورم *ouerem,* pl. اورام *âourâm.*

— de chameau, صنم *sanam.*

Bossu, احدب *âhdeb, âhadeb,* اهدب *èhdeb,* حدّبان *haddebân,* محدوب *mahdoub,* حدبى *hodby,* ابو كاتب *âbou kâteb,* كابور *kâbour.*

— Il est Bossu, بيحدب *byéhdeb,* كيحدودب *kyéhdoudeb*

Botanique, علم النبات *e'lm èn-nebât.*

Botte (chaussure), جزمه *djezmah, djezméh, guezméh,* pl. جزمات *djezmât, guezmât.*

— Il a mis ses Bottes, لبس جزمات *lebess gezmât.*

— Botte de paille, دمه تبن *deméh tebn;* غمره *ghamerah,* pl. اغمار *èghmâr.*

Il a Bottelé, غمّر *ghammar.*

Bottier, جزمجى *djezmedjy.*

Bottine, سروال *serouâl, serouêl;* حق *hoff,* pl. احفاف *èhfâf.*

Bouc, جدى *djedy, gedy, djidy, guedy,* عنز *aanz;* معز *maaz,* ماعز *mâ'az,* pl. مواعز *maouâ'iz.*

Bouche, فم *foum,* فمّ *foumm,* pl. افوم *èfoum,* افمام *afmâm,* افواة *âfouât,* افهات *èfahât* (en berbère, امى *âmy, èmy*).

— d'un fleuve, تمّ *toumm,* pl. اتمام *ètmâm,* بوغاز *boughâz.*

— d'un bœuf. (*Voy.* Boeuf.)

— Qui a la Bouche difforme, الوق *âlouaq,* pl. لوق *louq.*

Bouché, محصور *mahssour,* مسدود *masdoud.*

Il a Bouché, سدّ *sadd, sedd,* حصر *hassar,* حقن *haqan.*

Bouchée, لقمه *loqmah, loqméh,* pl. لقمات *loqmât,* لقم *loqm;* بضعه *bedda'ah, bidda'ah.*

Un Boucher, جزار *djezzâr, gez-*

zâr, pl. جزّارين *djezzâryn*; گزّار *guezzâr*, قصّاب *qassâb*, لحّام *lahhâm*.

Boucherie, مذبحه *madbahah*, مذبح *madbah*, دكّان القصّاب *doukkân él-qassâb*, سوق اللحم *souq él-lahm*, ملحمه *melhamah*, مسلخ *meslakh*.

Bouchon, سداد *sedâd*, غطا *ghattâ*, حقنه *heqnéh*, سداده *sedâdéh*. (*Voy*. Bonde.)

— Bouchon de paille, فرّصه *ferrasséh*.

Boucle, حلقه *halqah*, بكله *bouklah*, pl. بكلات *bouklât*, بكل *boukoul*.

— d'oreilles. (*Voy*. Anneau d'oreilles).

Il a Bouclé, بكّل *bakkal*, حلّق *hallaq*.

Bouclier, ترس *tours*, *ters*, pl. اتراس *âtrâss*; درقه *derqah*, *deraqah*, *dargah* (en ital. *targa*), دروق *dourouq*, *douroug*.

Boudin, مصران محشيه *mesrân mahchyah*.

Boue, غيس *ghays*, طين *tyn*, وحل *ouehel*.

Bouée, شمندره *chamandrah*.

Boueux, موحل *mouhel*.

Bouffée de vent, هبة الهوا *hebé él-haouâ*.

Bouffon, مسخره *maskharah*, pl. مساخير *masâkhyr*. (*Voy*. Baladin.)

Il a Bougé, انهزّ *énhezz*.

— Ne Bouge pas! قفّ عندك *qeff a'nd-ak!*

Bougie, شمع *chamaa'*, *chema'*, شماع *chamâa'*, *chemâ'ah*, شمعه *chama'ah*, pl. شمعات *chama'ât*; شمعة العسل *chemaat él-a'ssel*, شمع عسل *chema' a'ssel*, pl. شمعات العسل *chema'ât él-a'ssel*, شمع العسل *chame'-'l-a'ssel*.

Bouillant, غالي *ghâly*, غليان *ghalyân*, سخن *soukhn*, حامي *hâmy*.

Il a Bouilli, غلى *ghalä*, *ghaley*, غلا *ghalâ*.

— L'eau bout, تغلي الموية *teghly-'l-mouyéh*.

— Il a fait Bouillir, غلّى *ghalley*, تغلّي *teghalley*, سلق *salaq*.

— Fais Bouillir à ceci un bouillon, اغلي هذا غلوه *éghly hadâ ghalouéh*.

— Il a Bouilli à gros bouillons, فار *fâr*.

— Il a fait Bouillir à gros bouillons, فور *faouar*.

— Il a Bouilli à petits bouillons, بقبق *baqbaq*.

Bouilli, مغلى *moghly*, غالى *ghâly*; مسلوق *meslouq*, pl. مسلوقين *meslouqyn*.

— Viande Bouillie, لحم مسلوق *lahm meslouq*, مسلو *meslou*.

— Œuf Bouilli (à la coque), بيضة مسلوقة *bayddah meslouqah*.

Bouillie, كريرة *keryréh*.

Bouilloire, ابريق نحاس *ibryq nahâss*.

Bouillon, شربة *chorbah*, مرق *mareq*, *maraq*, مرقة *marqah*, *meraqah*, pl. مرقات *maraqât*.

— (ébullition), غلية *ghalyéh*, غلوة *ghalouéh*.

Bouillon-Blanc (plante), مصلح النظر *maslah ên-nadar*, اذن الحمار *oudn êl-homâr* (m. à m. oreille d'âne).

Bouillonnement, فاضة *fâddah*, فورة *fourah*. (*Voy*. Bouillon.)

Boulanger, خبّاز *khobbâz*, *khabbâz*, pl. خبّازين *khobbâzyn*; فرّان *fourrân*, *farrân*, كوّاش *keouâch*.

Boulangerie, فرن *fourn*, pl. فرون *fouroun*.

Boule, حبّة *hobbéh*, عكرة *eu'krah*, pl. عكرات *eu'krât*.

Boulet, جلة *djoulléh*, *goulléh*, غلّة *ghoulléh*, كورة *gourah*, كورة *kourah*, pl. كور *kour*; كولة *gouléh*, ثقيل *tsaqyl*; قلة *qoulléh*, pl. قلل *qoulal*.

Boulette de pâtisserie, فداوة *fedâouéh*; كبّة *koubbéh*, pl. كباب *kebâb*, *kobêb*.

Boulevard, طابية *tâbyah*, طابة *tâbah*, pl. طابات *tâbât*.

Il a Bouleversé, قلب *qalab*.

Bouline, اورسة *âoursah*, *âursah*, ورسا *oursâ*.

Bouquet de fleurs, مشموم ذا النوار *mechmoum dê-'n-nouâr*, باقة *bâqah*, *bâqéh*, جرزة زهور *djourrazét zohour*.

— Il a fait un Bouquet, جرّز *djerraz*.

Bouracan, صوف *souf*.

Bourasque, زوبعة *zouba'ah*, pl. زوابع *zeouâbé'*.

Bourbe. (*Voy*. Boue.)

Bourbeux. (*Voy*. Boueux.)

Bourdon (insecte), دبّور *dabbour*, pl. دبابير *debâbyr*.

Bourdonnement, زميم *zemym*.

Bourg, كفر *kafr*; قصبة *qassabéh*,

pl. قصبات *qassabât*; قريه *qoryéh*, *qaryah*; بليك *belydah*, *beleydéh*, pl. بليدات *belydât*, *beleydât*.

Bourgade, دشره *dechrah*, *decharah*, pl. دشار *dechâr*; حاره *hâréh*, pl. حارات *hârât*.

Bourgeois, بلدى *beledy*.

Bourgeon, زنبوط *zenboutt*.

Il a Bourgeonné, زنبط *zanbatt*, قمّع *qamma'*, فرّخ *farrakh*.

Bourrache, لسان ذا العرض *lissân dê-'l-aard*, لسان الثور *lissân êl-thour* (m. à m. langue de bœuf), بالغصون *bâlghessoun*.

Bourre d'arme à feu, تفتيك *teftyk*.

Bourreau, سيّاف *seyyâf*, جلّاد *djellâd*, *gellâd*, *gelâd*, مشعالى *mecha'âly*, مشاعلى *mechâa'ly*, pl. مشاعليه *mechâa'lyéh*.

Bourrelier, سرّاج *serrâdj*.

— Atelier de Bourrelier, سروجيه *seroudjyéh*.

Bourrique. (*Voy.* Anesse.)

Bourse, كيس *kys*, pl. اكياس *âkyâs*, كيسه *kysséh*, حنشه *hanchah*.

— Bourse de cuir, جراب *djerâb*.

Boussole, بوسوله *boussoulah*, بوصله *boussolah*, بوسله *bouslah*, ابره *êbréh*, *îbréh*, قماره *qamârah*, بيت الابره *beyt êl-îbréh*.

Bout, حدّ *hedd*, pl. حدود *hedoud*; طرف *terf*, *teref*, *taraf*, pl. اطراف *âtrâf*; اخر *âkher*.

— Le Bout de l'oreille, شحمه ذا الوذن *chahmah dê-'l-oudn*.

— de fil, قصّفه خيط *qassaféh kheytt*.

— de chandelle, نتفه شمعه *netféh chama'ah*.

— Au Bout de l'an, فى اخر السنه *fy âkher ês-senéh*.

— Au Bout de deux ou trois jours, من ورا يومين والا ثلاثه *min ouerâ youméyn ou-ellâ thelâthéh*.

Bouteille, قزازه *qazâzah*, *qazâzéh*, pl قزازات *qazâzât*; جزاز *djezâz*, *guezâz*; بوقال *bouqâl*, pl. بواقيل *bouâqyl*; قنّينه *qennynah*, *qennynéh*, pl. قنايني *qenâyny*, قناني *qenâny*; بوتليه *boutelyah*, قرعه *qara'ah*, كنّينه *kennynéh*, فنجل *fendjel*, رضومه *raddoumah*, *rouddoumah*.

— Bouteille de terre, بطه *battah*.

— Bouteille carrée, مربّعه *morabba'ah*.

Boutique, دكّان *doukkân*, pl. دكاكين *dakâkyn*; حانوت *hânout*,

pl. حوانات *haouânât*; دكان *doukân*, pl. دكانين *doukânyn*.

Boutiquier, دكاني *doukkâny*; سوقي *souqy*, pl. سوقاة *souqât*.

Bouton d'habit, زر *zerr*, pl. زرور *zerour*, زرار *zerâr*.

— de fleur, زهر *zahar*, عقاد *ou'qâd*.

— au visage, حبّة *hebbéh*, pl. حبوب *heboub*.

Il a Boutonné son habit, قفل *qafel*.

Bouvier, بقار *baqqâr*.

Boyau, مصير *messyr*, pl. مصارين *messâryn*, مصارنه *massâreneh*, مصران *mesrân*, *misrân*; قصب *qassab*, pl. اقصاب *êqsâb*.

Bracelet, دمليج *demlydj*; سوار *souâr*, pl. اساور *âssâouer*, اسوار *âssouâr*; مقياس *miqyâss*.

Brai, بياض *beyâdd*.

Braise, جمرة *djemréh*, *guemréh*, pl. جمر *djoumr*; حمرة *homrah*, جدوة *djedouah*, *djedouéh*, جمرة ذا العافية *djoumrah dê-'l-aâfyéh*, بصّة نار *bessét nâr*.

Il a Brait, نهق *nahaq*, هدر *hader*, شنهق *chanhaq*, شهنق *chehnaq*.

Branche, غصن *ghosn*, *ghousn*, pl. اغصان *êghsân*; فرع *ferâ'*, pl. فروع *ferou'*.

Brandon, مشعله *meche'lah*.

Il a Braqué (le canon), قوم *qaouam*, صوّب *saouab*, قنّن *qannan*, ضبط *dabatt*.

Bras, دراع *derâa'*, درعه *dera'ah*, pl. ادرع *âdraa*, *adroua'* (en berbère, اكّل *êguil*).

— Avant-Bras, ساعد *sâ'id*; زند *zend*, pl. زنود *zenoud*.

— Bras de mer, لسان البحر *lessân êl-bahar*.

Brasier, حريقه *heryqah*, منغل *manghal*, فكيرة *feguyrah* (en espagnol, *hogueru*).

Brasse (mesure), دراع *derâa'*, درعه *dera'ah*; باع *bâa'*, pl. باعات *bâ'ât*; پيك *pyk*.

— Deux Brasses, دراعين *derâ'eyn*, *derâ'ayn*.

Bravache, عتر *a'ter*, pl. عتورة *a'touréh*.

Brave, جدع *djadaa*, *gadaa*, شجع *chadjaa*, *chagaa*, شاجع *châdji'*, شجيع *chedjya'*, *cheguy'*, سجيع *sedjy'*, شجّاع *chaddjâa'*.

— Un Brave homme, رجل مليح *radjol melyh*, *ragel melyh*.

Il a BRAVÉ, غار *ghâr.*

BRAVOURE, شجاعة *chedjâ'ah.*

BRÊBE (nom de peuple). (*Voy.* BERBÈRE.)

BREBIS, غنمة *ghanaméh*, نعجة *naadjah, na'djéh, na'guéh*; غنم *ghanam*, pl. غنوم *ghounoum* (en berbère, ولي *ouley*).

BRÈCHE, نقبة *noqbéh*, طقبة *toqbéh*, كسرة *kesréh*, هدة *heddéh.*

— de muraille, فتحة ذا الحيط *fatihah dê-'l-haytt*; تغرة *teggharah*, pl. تغر *togghor.*

— Il a fait Brèche au rempart, تغر الصور *tagghar ès-sour.*

— Il a fait une Brèche au sabre, فجم السيف *faddjam ès-seyf.*

Il a BREDOUILLÉ, ترتر *tartar, terter*, هيج *héyéh*, هبرج *habradj, hebredj.*

BREF, قصير *qassyr*, pl. قصار *qissâr.*

BREVET, براة *barât.*

BREUVAGE. (*Voy.* BOISSON.)

BRIDE, لجم *ledjem, leguem, ledjam*; عنان *éénân*, pl. عنون *eu'noun*; لجام *ledjâm*, صرة *sorrah.*

— Bride de mulet, صريمة *serymah*, سريمة *seryméh.*

— Retiens la Bride, شدّ اللجم *chedd él-ledjem.*

Il a BRIDÉ, الجم *éldjem, élguem*, تلجم *teleddjem*, لجم *leddjem.*

— Bride le cheval (impératif), حط الجم للعود *hott él-ledjem li-l-a'oud.*

BRIGADE, اوجاق *âoudjâq*, وجاق *oudjâq, ougâq*, pl. وجاقات *oudjâqât.*

BRIGAND, لص *less*, pl. لصوص *lessous*; غزو *ghazou*; سارق *sâreq, sâriq*, pl. سارقين *sâreqyn*; حرامي *harâmy*, pl. حراميه *harâmyyéh*; سفار *saffâr, seffâr.*

BRIGANDAGE, لصوصة *lessoussah*, شناعة *chinâ'ah.*

— Il a commis des Brigandages, تلصص *telesses.*

— Il a BRIGUÉ, طلب *talab.*

BRILLANT (subst.), جلا *djelâ*, نورق *neouraq*, رونق *reouneq, rounaq.*

— Un Brillant (diamant), آلماس *élmâss.*

BRILLANT (adj.), لامع *lâmé'*, لالي *lâly*, بارق *bâreq*, ضوى *daouy.*

Il a BRILLÉ, نور *naouer, naouar*, لمع *lamaa*, لالا *lâlâ*, برق *bareq*, ضوا *daouâ.*

Brin, عرق eerq; شتل chetl, pl. شتول chotoul.

Brique, طوب toub, توب toub, لاجور lâdjour; اجره âdjeréh, pl. اجر âdjour, اجور âdjour; لجور ladjour, ledjour.

—Brique de savon, لوح الصابون louh ês-sâboun.

Briqueterie, فرن متاع الاجور forn metâ'a-'l-âdjour.

Briquet, زناد zenâd, قداح qadâh.

— Il a battu le Briquet, قدح qadah.

—Fabricant de Briquets, زنايدى zenâydy.

La Brise, ريح ryh, نسيم nessym.

Brisé, مكسّر moukasser, مكسور maksour.

Il a Brisé, كسر kasser, kassar, فسخ fesekh, سحق sahaq, سحن sahan, طحن tahan, رضرض radradd, صدم sadam.

— Il a été Brisé, il s'est Brisé, انكسر ênkasser.

Brisement, فسخ feskh, سحق sahq.

Brisure, تكسير teksyr.

Broc, ابريق îbryq.

Brocanteur, دلال dellâl, dallâl, pl. دلالين dellâlyn.

Brocard, ديباج dybâdj.

Broche, سفود souffoud, pl. سفافيد sefâfyd; سيخ sykh, pl. اسياخ âsyâkh; مشوا michouâ.

— Il a mis à la Broche, شوا chaouâ, chouâ.

— Il a tourné la Broche, فتل السيخ fetel ês-sykh.

Brochet, سمك الكراكى semak êl-keráky.

Brocoli, زنبوط zenboutt.

Il a Brodé, طرّز terrez.

— en couleurs, نقش naqqach.

— en or, en argent, زركس zarkas.

Brodé, مطرّز motarrez, مغيش moghayech.

Broderie, طرز terez, terz, teraz, تطريز tetryz.

— en couleurs, نقش neqch, naqch.

— en or, قصبه qassabéh.

Brodeur, طرّاز terrâz, tarrâz, pl. طرّازين terrâzyn, نقّاش naqqâch, نقشجى naqichdjy, قصابى qassâby.

— Brodeur sur cuir, قبورجي *qobourdjy.*

— Atelier de Brodeur sur cuir, قبورجيه *qobourdjyéh.*

Brodeuse, طرّازة *terrâzéh.*

Il a Bronché, عثر *aather, aatser;* عش *eech.*

— Ne Bronchez pas, ou sinon gare à vous! لا تعثروا والّا الويل لكم *lâ taatheroû, ou-ellâ-'l-ouayl lekoum!*

Bronze, نحاس *nahâss* (en berbère, تونكولت *toungoult*).

Bronzé, معدني *maadeny,* pl. معدنيه *maadenyéh.*

Brosse, مقشه *moqachéh,* شيته *cheytah.*

Il a Brossé, مسح *messèh.*

Brouillard, ضباب *dabâb, debâb;* غيم *gheym,* pl. غيوم *ghayoum;* غيام *ghyâm,* ظلمه *zoulméh,* ضبابه *debâbéh;* غيمه *gheyméh,* pl. غيم *gheym* (en berbère, تلاّس *telâss*).

Il a Brouillé (mêlé), خلط *khalatt.*

— (troublé), خبط *khabatt,* نكت *neket,* نكش *nekech,* شربك *charbak.*

— Il s'est Brouillé avec quelqu'un, خاصم *khâssem.* (*Voy.* Il a eu une Altercation.)

— Le qâdy et lui se sont Brouillés, هو والقاضي تخاصموا بينهم *hou ou-êl-qâddy tekhâssemoû baynhoum.*

Brouillerie, خصام *khessâm,* pl. خصايم *khessâym;* نزاعه *nizâ'ah.* (*Voy.* Altercation.)

Brouillon d'écritures, مسوّده *messaoudéh,* حجّه *haddjeh, haggah.*

Broussailles, صبّرات *sebbarât.* (*Voy.* Buisson.)

Il a Brouté, مرش *marach,* قرط *qaratt.*

Broutilles, قطع *qitta', qettaa.*

Broyé, مدقوق *medqouq.*

Il a Broyé, سحق *sahaq,* صحن *sahan,* درس *derass, deress,* طحن *tahan, tahen,* رحا *rahâ,* دقّ *daqq.*

Broyement, سحق *sahq,* دراس *dirâss.*

Bru, كنّه *kennah, kennéh,* pl. كنّات *kennât,* كناين *kenâyn.*

Bruine, صرّ *sarr,* راويه *râouyah, râouyéh,* زميته *zemytéh.*

Bruit, هدير *hadyr, hedyr,* غوشه *ghaouchéh,* ضجّه *daddjéh, dagguéh,* شوشره *chaoucharah;* صوت *sout,* pl. اصوات *âssouât;* عيطه *a'yttah,* عكره *a'krah,* عوّشه *a'ouachah.*

Bruit du canon, هدير ذا المدفع *hedyr dê-'l-medfaa.*

— Il a fait du Bruit, صاح *sâh*, ضج *daddj*, عكر *a'kar*, عيّط *a'yatt*, عوّش *a'ouach.*

Brulant, حارق *hâreq*, *hâriq.*

Brulé, محروق *mahrouq.*

Il a **Brulé** (v. a.), حرق *haraq*, شعل *chaal*, احرق *âhraq.*

— Il a Brûlé (v. n.), تشعّل *techa'el*, احترق *êhteraq*, شاط *châtt.*

— Il a été Brûlé, حُرق *houreq*, انحرق *ênharaq.*

Brulot, حرّاقة *harrâqah.*

Brulure, حرق *horq*, *herq*, تحريق *tahryq*, احتراق *îhtirâq*, احراق *îhrâq*, حريق *haryq.*

Brume. (*Voy.* **Brouillard**, **Bruine.**)

Brun, أسمر *âsmar*, *êsmer*, pl سمر *soumour.*

— Brune, سمرا *samrâ*, pl. سمر *soumour*, سمرات *samrât.*

Or **Bruni**, دهب مسكول *dahab maskoul.*

Brunissoir, مصقلة *mosqalah*, مسكلة *moskalah.*

Brusque, عجل *a'djel.*

Brut, خام *khâm*, وسيخ *ouessykh*, غير ناطق *ghayr nâtteq*, حيواني *hayouâny.*

— La Brute, حيوان *hayouân.*

— Sucre Brut, سكر خام *soukker khâm.*

Brutal, خشين *khachyn*, غشيم *ghachym*, واحش *ouâhech*, غريزي *gharyzy.*

Brutalité, وحشة *ouahchah*, وحشية *ouahchyéh.*

Il a **Bu**, شرب *charab*, *chereb* (en berbère, اثوع *îtsou'*, *îssou'*).

— Il Boit, كيشرب *keyechroub.*

— Bois (imp.)! اشرب *êchrab*, *êchrob* (en berbère, ثوع *tsoua'*, *tseou'*).

— Qui a Bu, شربان *charbân.*

— Il a Bu à la régalade, زرزق *zarzaq.*

— Il a donné à Boire, سقى *saqä*, *saqey.*

— Donne-moi à Boire, اسقيني *êsqy-ny.*

— Fais Boire mon cheval, اسقي الحصان متاعي *êsqy-'l-hossân metâ'y.*

— Donne-moi un peu d'eau à Boire, اعطيني شوية الما نشرب *âa'tty-ny choyét êl-mâ nechreb.*

— Je Bois à ta santé, محبّة فيك *mohabbéh fy-k*; — moi, à la tienne, وفيك *ou fy-k*.

— Le papier a Bu, نشّ الورق *nachch él-ouaraq*, الورق نشاش *él-ouaraq nechâch*.

Budon. (*Voy*. Abcès.)

— de peste, حمرة *homréh*.

Buche. (*Voy*. Morceau de bois.)

Bucher. (*Voy*. Brasier.)

Buffet. (*Voy*. Armoire.)

Buffle, جاموس *djâmouss*, *gâmouss*, pl. جواميس *djaouâmys*, *gaouâmys*.

Bugie (ville d'Afrique), بوجيه *Boudjayah*.

Buis, بقس *baqs*, بقسيس *baqsys*, شمسير *chemsyr*, چمسير *tchemsyr*, شمسان *chemsân*.

Buisson, علّيقه *o'llyqah*, pl. عليق *o'llayq*; قرطب *qortab*. (*Voy*. Broussailles.)

Bulle d'eau, بقبوقه *baqbouqah*, pl. بقابيق *beqâbyq*; بقلوشه *baqlouchah*, pl. بقاليش *boqâlych*. (*Voy*. Bouillonnement.)

Bulletin, حاديث *hâdyth*, pl. حوادث *haouâdeth*; تذكرة *tezkeréh*, pl. تذكرات *tezkerât*.

Bureau d'administration, ديوان *dyouân*.

— (table à écrire), مكتب *mak-teb*, pl. مكاتب *makâteb*.

Burette, ابريق *îbryq*.

Burin, مقلع *meqalè'*, قلم حديد *qalam hadyd*.

Il a Buriné, نقش *naqach*.

But, حدّ *hedd*, pl. حدود *hedoud*; نيّة *nyyéh*, مرام *merâm*, نشان *nichân*, نيشان *nychân*, اماج *âmâdj*, حدف *hedef*; مقصد *meqsad*, pl. مقاصد *meqâssed*.

— Il a atteint son But, لحق مراده *lahaq mourâd-ho*.

Butin, نهبه *nahabah*, نهابه *nahâbéh*; غنيمه *ghanyméh*, pl. غنايم *ghenâym*; قطرمه *qattarmah*, كسب *kesb*, مكسب *mokseb* (en berbère, اسّعي *éssa'y*).

Il a Butiné, نهب *neheb*, غنم *ghanam*, كسب *kesseb*.

Butor. (*Voy*. Balourd, Bélitre, Brutal.)

Butte, تل *thall*, *thell*, pl. تلال *thelâl*; تلّه *thelléh*, pl. تلات *thellât*.

Buveur, شارب *châreb*, pl. شوارب *chouâreb*, شروب *chouroub*.

C

C, troisième lettre de l'alphabet français; dans sa double prononciation de Ç et de K, elle est analogue aux lettres arabes س et ص ou même ث pour le premier cas, et à ك ou ق pour le second.

Ça et la, هنا هناك *haná honák*, *hená henák*, هون هونيك *houn hounyk*.

Cabale, شجب *chedjeb*; فتنه *fetnéh*, pl. فتنات *fetnât*; غصبه *ghasbéh*, pl. غصايب *ghassâyb*.

Cabane, خص *khass*, *khess*, pl. خصوص *khessous*; اخصاص *ékhsâss*; خيمه *kheyméh*, pl. خيام *kheyâm*.

Cabaret, خمارة *khamârah*, pl. خمارات *khamârât*.

Cabaretier, خمّار *khemmâr*, *khammâr*, pl. خمّارين *khemmâryn*, *khammâryn*.

Cabas, مقطف *maqtaf*, pl. مقاطف *meqâttef*.

Cabinet, مقصورة *maqsourah*, pl. مقاصير *meqâssyr*; اوضه *ôuddah*, *âuddah*, خزنه *khaznéh*, خلوه *kheloućh*; حجره *hodjrah*, *hodjarah*, pl. حجرات *hodjarât*.

Cable, رمّاه *rimmâh*; حبل *habel*, *habl*, pl. حبال *hebâl*, احبال *éhbâl*; غمنه *ghamenéh*, pl. غمنات *ghamenât*.

Il s'est Cabré, قنطر *qantar*.

— Le cheval s'est Cabré et a renversé son cavalier, الفرس تقنطرت على الخيال ورمته *él-fars teqantarét a'lä-'l-khyâl ou remet-ho*.

Caché, مختفي *mokhtefy*, مخفي *mokhaffy*, مستور *mestour*.

Il a Caché, ستر *seter*, *satar*, خفا *khafâ*, اخفا *ékhfâ*, غطا *ghattâ*, خبّا *khabbâ*.

— Il a Caché de l'argent dans la terre, طمر دراهم *temer derâhem*, طمّ دراهم *temm derâhem*.

— Cache! (imp.) خبّ *khobb* (en berbère, سنفي *senfy*).

Il s'est CACHÉ, انخفا *ên khafâ*, تخبّى *tekhabbä*, لطى *lattä*.

— Je ne me Cache de personne, مانى مخفى من الناس *mâ-ny mekhafy min ên-nâs*.

CACHET, خاتم *khâtem*, ختم *khatem*, pl. خواتم *khouâtem*; ختومه *khatouméh*, مهر *mouhour*.

Il a CACHETÉ, ختم *khetem*, *khatam*, طبع *tabaa'*.

CACHETTE, وكر *oueker*, pl. اوكار *oûkâr*; اختفا *îkhtifâ*, خفيه *khafyéh*.

— En Cachette, بالخفيه *bi-'l-khafyah*, بسرّ *be-serr*.

CACHOT, ديماس *dymâss*, داموس *dâmouss*, pl. ديماميس *deyâmyss*; سجن *sedjen*, pl. سجون *soudjoun*; حبس *habs*, pl. حبوس *hebouss*.

CACOCHYME, مختسك *mokhastek*.

CADASTRE, دفتر الاملاك *deftar êl-âmlâk*.

CADAVRE, جيف *djyf*, pl. اجياف *âdjyâf*; جيفه *djyféh*, pl. جيفات *djyfât*, جيف *djouyf*; ميت *méyt*, pl. اموات *âmouât*; جثّه *djattéh*, pl. جثث *djetit*; قتيل *qatyl*, pl. قتلا *qotelâ*.

CADEAU, هديّه *hedyyéh*, بخشيش *bakhchych*.

CADENAS, قفل *qafl*, *qofl*, pl. اقفال *êqfâl*.

CADENCE, وزن *ouezn*.

Il a CADENCÉ, وزن *ouezen*.

CADET, صغير *saghyr*, *sagheyr*, اصغر *âsghar*.

CADI. (*Voy.* QADY.)

CADIX (ville d'Espagne), قادس *Qâdess*, *Qâdiss*, قالص *Qâless*, *Qâliss*.

CADRAN, ساعه *sâ'ah*, قدر *qadr*.

— Cadran solaire, ساعه شمسيه *sâ'ah chemsyéh*.

CADUC (débile), ضعيف *da'yf*, هركيل *herkyl*.

— Mal Caduc, صرع *seraa'*.

— Qui tombe du mal Caduc, مصروع *mesrou'*.

CAFÉ en liqueur ou en poudre, قهوة *qahouah*, *qahouéh*, قحوا *qahouâ*.

— en grains, بنّ *bonn*.

— (boutique), دكان قهوة *doukkân qahouéh*.

CAFETIER, قهوهجى *qahouahdjy*.

CAFETIÈRE, بقراج *baqrâdj*, *baqrâg*, ابريق متاع القهوة *îbryq*

CAMPAGNE, بريه *berryéh*; صحراه *sahrâh*, pl. صحرات *sahrât*; بقعه *beqa'ah*, pl. بقعات *beqa'ât*; سهل *sehel*, خلا *khalâ*, غيط *gheytt*, ريف *ryf*, جنان *djenân*.

— Nous passerons la nuit à la Campagne, احنا نبات فى الجنان *êhnâ nebât fy-'l-djenân*.

Il a CAMPÉ, عسكر *aaskar*, وطّق *ouattaq*.

— Les soldats sont Campés sur le bord de la mer, الجنود معسكرين على شط البحر *êl-djenoud ma'as-keryn a'lä chatt êl-bahar*.

CAMPHRE, كافور *kâfour*.

CAMUS, افطس *âftas*, pl. فطس *fouts*.

CANAILLE, سفله *sefléh*, عوام *a'ouâmm*, اسفل الناس *âsfal ên-nâs*.

CANAL, ساقيه *sâqyah*, قنايه *qa-nâyéh*, قناه *qanâh*; قنا *qanâ*, pl. قنوات *qenouât*; ترَاع *terâa'*, خليج *khalydj*, *khalyg*.

CANARD, برك *bork*, pl. براك *brâk*; بط *bett*, *batt*, pl. بطوط *bet-toutt*; بطه *battah*.

CANCER (ulcère), اكله *âkléh*, *âkiléh*.

— Cancer (signe du zodiaque), برج السرطان *bourdj ês-serettân*.

CANCRE (écrevisse), سرطان *ser-tân*, *serettân*; صلطعان *seletta'ân*, pl. صلاطعين *selâtta'yn*; ابو جلنبه *âbou djelanbah*.

CANDÉLABRE, شمعدان *cha-ma'dân*.

CANDEUR, صفوه *safouéh*, صفو *safou*.

Sucre CANDI, سكر نبات *soukker nebât*.

CANDIDAT, طالب *tâleb*, pl. طالبين *tâlebyn*.

CANDIDE, صافى *sâfy*, نصيح *nessyh*, لاوى *lâouy*, طاهر *tâher*.

CANDIE (île de la Méditerranée), كريد *Kiryd*, قنديا *Qandyâ*, قريطش *Qiryttech*, جريت *Dje-ryt*.

CANEVAS, خيس *kheyss*; جنفاص *djenfâss*, pl. جنافيص *djenâfyss*.

Jours CANICULAIRES, ايام باحور *âyyâm bâhour*.

CANICULE (constellation), الكلب *êl-kelb*, شعرى *che'rä*.

CANIF, مطوى *matouä*, موس *mous*, مبرا *mobrâ*, مقشاط *maq-châtt*, مقطوع *maqtou'*.

Dent CANINE, نـاب *nâb*, pl. نيب *neyb, nyb.*

CANNE (bâton), خيزرانه *khayzrânah*, زلاط *zollâu.* (*Voy.* BÂTON.)

— à sucre, قصابه *qassâbéh*, قصبه *qassabéh*, pl. قصب *qesseb* (en berbère, اغنم ازدن *âghanim êziden*).

— (roseau), قضيب *qaddyb*, pl. قضبان *qodbân, qedbân* (en berbère, تاغنم *tâghanim*).

CANNELLE, القرفه الهنديه *êl-qarfah êl-hindyah*, عود قرفه *ou'oud qerféh.*

— de fontaine, حنفيه *hanefyéh.*

CANON, مدفع *madfa', medfaa, midfa'*, pl. مدافع *medâfè'.*

— Il a chargé le Canon, عمر المدفع *a'mer êl-medfa'.*

— Il a tiré le Canon, صيّب المدفع *sayyeb êl-medfa', seyyeb êl-medfaa.*

— On a tiré deux coups de Canon du fort, سيّبوا زوج مدافع من القلعه *sayyeboû zoudj medâfè' min êl-qala'ah.*

— Bruit du Canon, حسّ المدفع *hass êl-medfa'.*

— Canon (règle, ordonnance), قانون *qânoun*, pl. قوانين *qaouânyn.*

Il a CANONNÉ. (*Voy.* Il a tiré le Canon.)

CANONNIER, طوباجى *toubâdjy*, طوبجى *toubdjy.*

CANOT, فلوك *felouk*, صندال *sendâl*, باركوا *bârkoû*, گارب *gârb.* (*Voy.* BATEAU, CHALOUPE.)

CANTATRICE. (*Voy.* CHANTEUSE.)

CANTHARIDE, ناس *nâs*, ذبّانه ذا الهند *debbânah dè-'l-Hend.*

CANTIQUE, مزمور *mezmour*, pl. مزامير *mezâmyr*; تسبحه *tesbihah*; نشيد *nechyd*, pl. انشاد *ênchâd.*

CANTON, نـاحيه *nâhyéh*, pl. نواحى *naouâhy.*

CAP, راس *râss*, pl. رووس *rououss*; راس ذا الجبل *râss dè-'l-djebel.*

CAPABLE, قادر *qâder*, قابل *qâbel, qâbil*, فـهيم *fehym*, معرف *ma'ref, ma'rif.*

— Il n'est pas Capable de cet emploi, هذه الوكليه ما هى خرجه *hadéh êl-oukelyéh mâ hy kherdj-ho.*

CAPACITÉ d'esprit, معرفه *ma'reféh, ma'riféh*, قابليه *qâbelyéh.*

— d'un vase, قدر *qadr.*

CAPE, CAPOTE (vêtement), غطا *ghattâ*, pl. اغطيه *êghtyéh*; منديل *mandyl*, pl. مناديل *menâdyl*; ايزار

tyzár, pl. يزر *youzr*; جبّه *djobbéh*, كبّود *kabboud*.

CAPILLAIRE (plante), كزبرة البير *kouzberet ĕl-byr*, كزبره ذا البير *kouzberah dĕ-'l-byr*.

CAPITAINE de soldats, ريـيـس *reyss*, رايس *râyss*, ريّس *reyss*, pl. رياس *ryâs*; اغا *âghâ*, pl. اغوات *âghaouât*; قايد *qâyd*.

— de vaisseau, ريـيـس *reyyss*, قبطان *qabtân*, pl. قباطين *qobâttyn*.

— de voleurs, لايس الحراميه *lâys ĕl-harâmyéh*.

Le CAPITAL d'un bien, رسمال *rousmâl*, راس المال *râss ĕl-mâl*, راس ذا المال *râss dĕ-'l-mâl*, راس مال *râss mâl*.

— d'une dette, اصل الدين *âsl ĕd-deyn*.

CAPITAL (adj.), اصلي *âsly*, راسي *râssy*, ريسي *reyssy*.

— Ville Capitale, بلد التخت *beled ĕltekhet*.

— Crime Capital, خطيه راسيه *khattyéh râssyéh*, خطيه ريسيه *khattyéh reyssyéh*.

Il a CAPITALISÉ, رسمل *rasmal*.

CAPITATION, خراج *kharâdj*, pl. خراجات *kherâdjât*; جزيه *djezyéh*.

CAPITULATION, عهد *a'hed*, pl. وعهود *ou'houd*, مصالحه *mossâléhah*.

Il a CAPITULÉ, عاهد *a'âhed*, شرط *charatt*.

CÂPRE, قبّار *qoubbâr*, *qabbâr* كبّار *kabbâr*, pl. كبّارين *kabbâryn*, كبره *kabarah*, *kebiréh*.

— Câpres confites au vinaigre, قبّار مكبوس *qabbâr makbouss*.

CAPRICE, عنصل *a'nsal*, عنصله *a'nselah*, pl. عناصل *ĕ'nâssel*; غرض النفس *gharss ĕn-nefs*.

CAPRICIEUX, متلوّن *motleouen*, مغيّر *moghayyer*.

Le CAPRICORNE (signe du zodiaque), برج الجدى *bourdj ĕl-djedy*.

CAPSULE. (*Voy*. BOÎTE.)

CAPTIF, اسير *âssyr*, *ĕssyr*, يسير *yssyr*, pl. اسرا *ĕsrâ*, اسراه *ĕsrâh*.

CAPTIVITÉ, اسر *ĕsr*, يسر *yousr*, عبوديه *ĕ'boudyéh*, سبي *seby*, *sebä*.

CAPUCHON, لبّاده *lebbâdéh*, pl. لبّادات *lebbâdât*; قلوسه *qalloussah*, pl. قلّوسات *qalloussât*, قلاليس *qelâlyss*, قبّاعه *qabbâ'ah*, pl. قبابيع *qebâby'*.

CAQUET. (*Voy*. BABIL, BALIVERNE, BAVARDAGE.)

CAR, إن énn, فان fe-énn, لان le-énn, انما éhne-má, زعما za'má.

CARABINE, مكحلة mokahelah (en berbère, امدبغ émodabagh).

CARACTÈRE (naturel), طبع leba', طبيعة taby'ah, شمال chemál, خلق khalq.

— d'écriture, خط khatt, pl. خطوط khettoutt; حرف harf, كتب ketb.

CARAFE, قزازة qazázéh, pl. قزازات qazázát.

CARAT. (*Voy.* KARAT.)

CARAVANE, قافلة qâfléh, qâflah, qâfilah, pl. قوافل qeouâfel, qaouâfel; قفل qafl, pl. قفول qefoul; ركوب roukoub.

CARAVANSÉRAIL, خان khân, وكالة oukáléh.

CARCAN, طوق touq, tauq, taouq, pl. طواق touáq, اطواق éttouâq; بغرمة beghormah, pl. بغرم boghorm.

Il a CARDÉ, حلج haledj, haladj, مشط mechelt, ندف nadef, نقش naqach.

CARDEUR, حالج hâledj, حلاج hallâdj.

CARDON d'Espagne, قنارية qannâryah, كرنين guernyn.

CARÈNE, قارينة qârynah (en espagnol, *carena*), قعور qa'our.

CARESSE, لطف loutf, pl. لطوف lettouf, lottouf.

Il a CARESSÉ, لاطف lâtlef.

—Elle a Caressé, لاطفت lâttefett.

CARMEL (montagne de Syrie), كرمل *Karmel*.

CARMIN, قرمز qermez.

CARMONA (v. d'Espagne), قرمونة *Qarmounah*.

CARNAGE, قتل qatl, pl. قتال qittál; مقاتلة moqâteléh.

CARNASSIER, لاحم lâhim, زفوري zefoury.

CAROTTE, جزر djezer, guezr, pl. جزار djezâr, guezâr; سفناريا sefonâryâ.

CAROUBE, خروب kharoub.

CAROUBIER, شجرة ذا الخرّوب chedjrah dé-'l-kharroub.

CARRÉ, مربّع morabbaa (en berbère, لاربعي lôrba'y).

CARREAU de pierre, بلط balatt, الحجر المنجور él-hadjar él-mendjour.

— de vitre, قزازة qezázah, pl. قزازات qezázát; ورقة ذا الزاج ouerqah dê-'z zâdj.

— (coussin), مقعد maqa'ad.

Carrefour, مشرع *mechrè'*, pl. مشارع *mechâri'*; ساحه *sâhah*, pl. ساحات *sâhât*; فسحه *fashah*, pl. فسحات *fashât*; مفرق *mefreq*, pl. مفارق *mefâreq*; مصلبه *mossalbah*, pl. مصلبات *mossalbât*; مفرق ذا الطروق *mefraq dê-'t-torouq*.

Carrelet (grosse aiguille), مسله *meselléh*.

Carreleur, مبلاطى *moballâtty*.

Carrière de course, de lutte. (*Voy*. Arène.)

Carthage (ville anc. d'Afrique), قرخيدونيه *Qarkhydounyah*.

Carthagène (ville d'Espagne), قرطاجنه *Qartâgenéh*.

Carte, كغاط *kaghâtt*, كاغد *kâghid*.

— Jeu de Cartes, لعب الورق *laab él-ouereq*.

Cartilage, شرشوف *cherchouf*, pl. شراشيف *cherâchyf*.

Carton, كاغد *kâghid*, مقاوا *mouqâouâ*.

Carvi (pl.), كروية *kerouyyah* (en espagnol, *alcaravea*).

Cas (accident), عارض *a'âredd*, pl. عوارض *a'ouâridd*; قضا *qaddâ*; وقيعه *ouqy'ah*, pl. وقايع *ouqâya'*.

— Si, par cas, il arrivait, اذا وقع *ézâ ouaqa'*, اذا كان *ézâ kân*.

— En ce cas, بهذا الموقع *be-hadâ-'l-mouqa'*, بهذا الحال *be-hadâ-'l-hâl*.

— En Cas de nécessité, فى حال الضرورة *fy hâl éd-derouréh*.

— Cas de la déclinaison, علامات الاعراب *è'lâmât él-i'râb*.

— (estime), قيمه *qeyméh*.

— Je fais Cas de lui, لهُ قيمه عندى *le-ho qeyméh a'nd-y*.

Casaque, كرتك *kourtouk*, pl. كراتك *korâtek*; قنطش *qontoch*.

Casemate, مطموره *matmourah*, كمره *kamarah*.

Casque, قبعه *qoba'ah*; خوده *khoudéh*, pl. خودات *khoudât*.

—Visière du Casque, وجهة الخوده *oudjhet él-khoudah*.

Casquette, طربوش *tarbouch*, نص راس *nouss râss*.

Casse (drogue), خيار شمبر *khyâr chembar*, خيار شنبار *khyâr chonbâr*.

Cassé (brisé), متكسر *motkasser*. (*Voy*. Brisé.)

Il a Cassé. (*Voy*. Il a Brisé.)

— un magistrat, عزّل *a'zzal*, زركن *zerken*.

Il a CASSÉ un jugement, هلك قضيه *halak qaddyéh*. (*V.* Il a ANNULÉ.)

— Casse! (imp.) اكسر *ôksour* (en berbère, ارز *êrz*).

Il a été CASSÉ, تكسّر *tekasser*, انكسر *ênkasser*. (*Voy.* Il a été BRISÉ.)

CASSEROLE, طاوه *tâouah*, مقلى *mouqlä*.

CASSETTE, بشتختة *bechetkhetah*, pl. بشتختات *bechetkhetât*; علبه *eu'lbéh*. (*Voy.* CAISSE, BOÎTE.)

CASSIA-LIGNEA (drogue), سليخه *selykhah*.

CASSOLETTE, بخوريه *bakhouryah*.

CASSONADE. (*Voy.* Sucre BRUT.)

CASSURE, كسر *kesr*, هرس *hours*. (*Voy.* BRISEMENT, BRISURE.)

CASTAGNETTES, زيل *zyl*, صنوج *senoudj*, *senoug*, كاس *kâss*, صلاصل *selâssel*, جلاجل *djelâdjil*, سجّات *saddjât*, *saggât*.

— Joueur de Castagnettes, صنّاج *sannâdj*, *sannâg*.

CASTOR, كلب ذا الما *kelb dê-'l-mâ*.

CASUEL (fortuit), عارض *a'âridd*, عارضى *a'âriddy*, اتفاقى *êttifâqy*, صدف *sadef*.

CATACLYSME, طوفان *toufân*.

CATALOGUE, زمام *zemâm*; دفتر *deftar*, *defter*, pl. دفاتير *defâtyr*; فهرسه *fehresséh*; قنداق *qandâq*, pl. قناديق *qenâdyq*.

CATAPLASME, لزوق *lezouq*; لزقه *lezqah*, pl. لزقات *lezqât*; لسقا *lasqâ*.

CATARACTE de fleuve, شلال *chellâl*, شلاله *chelâléh*.

CATARRHE, نوازل *neouâzel*, *nouâzil*; حادر *hâder*, pl. حدور *hedour*; ززله *zizléh*, pl. ززلات *zizlât*, زوازل *zouâzel*; تسقيط *tesqytt*, pl. تساقيط *tesâqytt*; سقوط *seqoutt*; سقطه *soqtah*, pl. سقطات *soqtât*; رواح *rouâh*.

CATASTROPHE. (*Voy.* ACCIDENT, ADVERSITÉ.)

CATÉCHISME, تلخيص الدين *talkhyss éd-dyn*, تعليم الدين *ta'a-lym éd-dyn*.

CATHÉDRALE. (*Voy.* BASILIQUE.)

CATHOLIQUE, قاطولكى *qâttouliky*, كاتوليقى *kâtoulyqy*, لاطين *lâttyn*.

CAUCASE (mont. d'Asie), قاف *Qâf*.

CAUSE (motif), سبب *sebeb*, pl. اسباب *êsbâb*, سبايب *sebâyb*; اصل *âsl*; سيره *syrah*, pl. سيرات *syrât*; عله *eu'léh*, pl. علات *eu'lât*, علل *eu'loul*.

CAUSE (procès), بايث *bâ'yth*, *bâ'yss*; دين *dyn*; شغل *chogl*, pl. شغول *choghoul*, اشغال *âchghâl*; دعوة *da'ouéh*, pl. دعوات *da'ouât*.

— A Cause de, à Cause que, من اجل *min âdjl*, *min âdjel*, *min âguel*, بسبب ان *be-sebeb ênn*, لان *le-ênn*, لاجل ما *li-âdjel mâ*, *li-âgl mâ*.

— Je n'en suis pas Cause, ما هو منّي *mâ hou men-ny*, ما كنت سبب لهذا *mâ kont sebeb li-hadâ*.

— Il a été emprisonné à Cause de toi, من تحت راسك انحبس *min taht râss-ak ênhabess*.

— Il a perdu sa Cause auprès du juge, خسر دعوته عند القاضي *khesser da'out-ho a'nd êl-qâddy*.

Il a CAUSÉ, سبّب *sabbeb*.

— (babillé), هذر *heder*.

CAUSEUR (bavard), هاذر *hâder*. (*Voy*. BABILLARD.)

CAUSTIQUE, كاويا *kâouyâ*.

CAUTÈRE, كيّ *keyy*, كيّه *kyyah*, pl. كيّات *kyyât*; حمّصه *hommoussah*.

Il a CAUTÉRISÉ, كوا *kaouâ*.

CAUTION et CAUTIONNEMENT, كفالة *kefâléh*, تكفّل *tekaffoul*, رهين *rehyn*, ضمّان *dammân*, ضمانه *damânéh*.

— Celui qui sert de Caution, كافل *kâfel*, كفيل *kâfyl*, pl. كفلا *kofelâ*; مضمون *medmoun*, pl. مضامن *medâmen*; مكفول *makfoul*.

— Il a accepté pour Caution, ارتضا في كفالة *êrteddâ fy kefâléh*.

— Nous avons donné Caution, نحن اعطينا كفالة *nahn â'teynâ kefâléh*.

Il a CAUTIONNÉ, ضمن *damen*, كفل *kefel*.

CAVALE, عوده *a'oudah*; زمكه *zamkah*, pl. زمكات *zamkât*; حجله *hodjlah*, pl. حجلات *hodjlât*.

CAVALERIE, سبيب *sebyb*, خيالة *kheyâlah*, *khyâlèh*.

CAVALIER, فارس *fâres*, pl. فوارس *fouâres*, فرسان *farsân*; خيّال *khayyâl*, *kheyyâl*, pl. خيالة *kheyâléh* (en berbère, دمناي *demnây*).

CAVE, CAVEAU, مطمورة *matmourah*, مخزن *makhzen*, خزانه *khezânéh*, خشخاشه *khachkhâchah*, جورة *djouréh*.

CAVERNE, غار *ghâr*, pl. غيران *ghyrân*. (*Voy*. ANTRE.)

CAVIAR, حويار *haouyâr*.

CE, CET (pr. dém.), ذا *dâ*, *dê*, ده *dêh*, هذا *hadâ*, هل *hel*.

Cette, ذه *déh*, هذه *hadéh*, ذهى *déhy*, ذى *dy*, هذى *hady*, هل *hel*.

— **Ces**, هل *hel*, اولا *âoulâ*, هولاء *haoulâ*; هولى *houly*, هولاى *houlây*, دولى *douly*, هذولى *hedouly*, هذولين *hedoulyn*, هذى هم *hady houm*.

— **Ce qui**, **Ce que**, ما *mâ*, شى *chy*, الذى *chy âllady*, شى الى *chy êlly*.

— **Ce que tu dis**, ما تقوله *mâ tequol-ho*, شى الى تقوله *chy êlly tequol-ho*.

— **Ce qui lui plaît**, ما يريده *mâ yryd-ho*.

— **Je ne comprends pas Ce que vous dites**, لا افهم شى ما تقولوا انتوا *lâ âfhem chy mâ teqouloû entoû*.

— **Je ne sais pas Ce qui est arrivé**, لا اعرف شى ما جرى *lâ â'raf chy mâ djerä*.

— **C'est lui**, هذا هو *hadâ hou*.

— **C'est moi**, انا هو *ânâ hou*.

— **C'est toi**, انت هو *ênt hou*.

— **C'est-à-dire**, يعنى *ya'ny*, اعنى *âa'ny*.

— **C'est pourquoi**, لاجل ذلك *li-âdjel zelik*.

— **C'est à vou maintenant d'attaquer l'ennemi**, يبقا عليكم ان تغزوا العدو *yebqâ a'ley-koum ên teghzoû êl-a'dou*.

Céans, هنا *henâ*, *hené*, *honâ*, فى هذه الدار *fy hadê-'d-dâr*, فى هذا البيت *fy hadâ-'l-beyt*.

Ceci, ذا *dâ*, ذه *déh*, هذا *hadâ*, هاذا *hâdâ*, هذولى *hedouly*, ذول *doul*, ذولى *douly*.

Cécité. (*Voy*. **Aveuglement**.)

Il a **Cédé**, ترك *tarek*, *terek*, سلم *sellem*, بخشش *bakhchach*.

Cédrat, ترنج *tourondj*, *trondj*.

Cèdre, ارز *êrz*, *ârz*, ارزه *ârzéh*, *êrzéh*.

Cédule, تذكره *tezkeréh*; تسكره *teskeréh*, pl. تساكر *tessâker*; تمسك *temessik*, pl. تمسكات *temessikât*; خط يده *khatt yd-ho*.

Il a **Ceint**, احط *êhatt*, حزم *hazam*, زنر *zannar*, دار *dâr*, قمط *qamatt*.

Ceinture, حزام *hazâm*, *hezâm*, pl. حزم *hezm*; زنار *zonnâr*, pl. زنانير *zenânyr*; منطقه *mentaqah*, pl. منطقات *mentaqât*; مضمه *moddammah*, كرزيه *korzyah*.

— **de femme**, رخت *rekht*, pl. رخوت *rekhout*.

Ceinture à mettre de l'argent, كمر *kemer*, pl. كمرات *kemrât*.

Ceinturon. (*Voy.* **Baudrier.**)

Cela. (*Voy.* **Celui-la.**)

Il a **Célé**, كتم *katam*, *ketem*, ستر *satar*. (*Voy.* Il a **Caché.**)

Célèbre, مشهور *mechhour*, شهير *chahyr*, مجهور *medjhour*.

— Il a été Célèbre, اشهر *êchhar*.

Il a **Célébré**, مدح *medéh*.

— la messe, قدّس *qaddass*.

Célébrité, شهرة *chahrah*, *chohrah*, مدح *medh*, مجد *medjd*, *megd*, ذكر *dikr*, *zikr*.

Céleri, كرفس *kerfes*, *kerafs*, كرفز *kerfez*, *kerafz*, *kerefz*.

Célérité, خفّة *khifféh*, نشاطة *nechâtléh*. (*Voy.* **Agilité.**)

Céleste, سماوى *samâouy*, اسماوى *êsmâouy*.

— Bleu Céleste. (*Voy.* **Bleu.**)

— Signes Célestes, بروج السما *bouroudj ês-semâ*.

Célibat, عزوبة *a'zoubéh*, عزوبية *a'zoubyéh*.

Célibataire (masc.), عزّاب *a'zzêb*, اعزب *â'zab*, بكار *bekâr*, عزرى *a'zry*.

Célibataire (fém.), عزبة *aazebah*, عاتق *a'âtiq*.

Cellule. (*V.* **Cabinet, Chambre.**)

Celui-ci, ذول *doul*, ذولى *douly*, هذولى *hedouly*. (*Voy.* **Ce.**)

— Celle-ci. (*Voy.* **Cette.**)

— Ceux-ci, هم *houm*. (*Voy.* **Ces.**)

— Ces deux-ci (masc.), ذان *dân*, ذين *deyn*, هذان *hadân*, هذين *hadeyn*; (fém.) تان *tân*, تين *teyn*, هتان *hatân*, هتين *hateyn*, هاتان *hâtân*, هاتين *hâteyn*.

Celui-la, ذلك *dalik*, ذالك *dâlek*, *zâlek*, ذاك *dâk*, هذاك *hadâk*.

— Celle-là, تلك *telk*, *tilk*, ذكها *dek-hâ*, ذيك *dyk*, هذيك *hadyk*.

— Ceux-là, Celles-là, اوليك *âoulayk*, اولايك *âoulâyk*, هولايك *haoulâyk*, هوليك *haoulayk*, هذوليك *hedouleyk*, ذكهم *dek-houm*, ذكهمّى *dek-hoummy*.

— Ces deux-là (masc.), ذانك *dânek*, ذينك *deynek*; (fém.) تانك *tânek*, تينك *teynek*.

— Celui qui, الّذى *âllady*, *êllady*, *êllazy*, الّى *âlly*, *êlly*, من *men*.

— Ceux qui, الّذين *âlladyn*, *êlladyn*, *êllazyn*, الّى *êlly*, *âlly*.

— Celle qui, التي *âllaty*, *éllaty*, الّي *élly*. — Celles qui, اللاتي *élláty*, الّي *élly*, اللواتي *éllaouáty*.

CELLIER, خزانه *khezánéh*, مخزن *makhzen*.

CENDRE, رماد *roumád*, pl. رمود *roumoud*, رمد *romod*.

— chaude, مله *melléh*, pl. ملات *mellát*.

CENDRÉ (couleur), رمادي *remády*.

CÉNOBITE, كشيش *kechych*.

CENS, محصول *mahsoul*.

CENSEUR, فضولي *feddouly*, pl. فضولين *feddoulyn*; مفتّش *moufettich*.

CENSURE, اداب *âdáb*, تاديب *tâdyb*. (*Voy.* BLÂME, EXAMEN.)

Il a CENSURÉ, تفوضل *tefouddal*. (*Voy.* Il a BLÂMÉ, Il a EXAMINÉ.)

CENT, ميه *myah*, *meyah*, *myéh*, *meyéh*, مايه *mâyéh*, *mêyéh* (en berbère, تمياداں *tameyâdán*).

— Deux Cents, ميتين *myteyn*, *myeteyn* (en berbère, سن تمات *sen temát*).

— Un Cent pesant (quintal), قنطار *qontár*.

— Cent un, ميه وواحد *myéh ou ouâhed*.

— Cent deux, ميه واثنين *myéh ou éthneyn*.

— Cent vingt, ميه وعشرين *myéh ou a'chryn*.

— Cent vingt et un, ميه واحد وعشرين *myéh ouâhed ou a'chryn*.

— Cent trente, ميه وثلاثين *myéh ou theláthyn*.

— Cent quarante, ميه واربعين *myéh ou árba'yn*.

— Cent cinquante, ميه وخمسين *myéh ou khamsyn*.

— Cent mille, مية الاف *myét éláf*, كرّة *karrah*.

CENTAURÉE (plante), قنتاوريون *gentâouryoun*, قنطريون *gentaryoun*.

CENTENAIRE, ميوي *meyouy*.

CENTIÈME (n. ord.), الميه *él-myéh*, المايه *él-mâyéh*.

CENTRAL, وسطاني *ouestány*.

CENTRE, وسط *ouest*, *oust*, مركز *merkez*.

Le CENT UNIÈME (n. ord.), الميه والواحد *él-myéh ou él-ouâhed*, الحادي والميه *él-hády ou él-myéh*, الاوّل بعد الميه *él-áouel ba'd él-myéh*.

— (fém.), الحاديه والميه *él-hâdyéh ou él-myéh*, الميه والواحده *él-myéh ou él-ouâhidéh*.

Centuple, ماية ضعف *mâyet dou'f.*

Cep de vigne, جفنة *djefnéh, guefnéh*, pl. جفان *djefân;* دالية *dâlyéh, dâlyah.*

Cependant, لكن *lakin, lekin, liken,* لاكن *lâken,* ولكن *oulekin.*

Cérat, بيداج *bydâdj, bydâg.*

Cerceau, اطار *âttâr.*

— Fabricant de Cerceaux, اطّار *âttâr.*

Cercle, دور *dour*, pl. ادوار *âdouâr;* دايرة *dâyrah, dâyréh.*

— En bois, en fer, de barrique, طارة *târéh,* طوق *touq,* زنّار *zonnâr;* حزام *hezâm*, pl. حزامات *hezâmât.*

Cercueil. (*Voy.* Bière.)

Cérémonie, تكريم *tekrym,* تيحيل *tyhyl,* توقير *touqyr,* تكليف *teklyf.* (*Voy.* Appareil.)

— Sans Cérémonie, من غير تكليف *min ghayr teklyf.*

Cerf, ليّن *leyyen, lyyen,* عل *eu'l,* عول *eu'oul,* ايل *âyel,* غزال *ghazâl.*

Cerfeuil, كرفس *kerfes,* كرافس *kerâfes,* كسبر *kousber,* كزبرة *kouzberah.*

Cerise, حبّ الملوك *habb él-moulouk,* قيراس *qyrâss,* كيراس *kyrâss,* كراص *karâss,* قراصية *qerâssyéh.*

Cerisier, شجرة ذا الحبّ الملوك *chedjrah dé-'l-habb él-moulouk.*

Il a Cerné, دار *dâr.*

Cerneau, قلب الجوزة *qalb él-djouzah.*

Certain, حقّ *haqq,* حقيق *haqyq,* مقرّر *moqerrer,* محقّق *mohaqeq,* حقيقي *haqyqy,* مثبوت *mathbout.* (*Voy.* Assuré.)

— Cela est Certain, il n'y a pas de doute, هذا حقّ ما فيه شكّ *hadâ haqq, mâ fi-h chekk.*

— Un certain, un tel, فلان *foulân* (en esp. *fulano*), بعض *baadd.*

— Un Certain jour, ذات يوم *dât yaum, zât youm,* يوم من ايّام *youm min âyyâm.*

— Une Certaine ville, مدينة من المدن *medyneh min él-modon.*

— Un Certain homme, انسان من الناس *ènsân min ènnâss.*

— Le Certain vaut mieux que l'incertain, الحقيقي خير من الذى في شكّ *él-haqyqy kheyr min âllazy fy chekk.*

Certainement, Certes, حقّا *haqqâ,* بالحقّ *bi-'l-haqq,* بالحقيقة

bi-'l-haqyqah, فى الحقيقة *fy-'l-haqyqah*. (*Voy.* ASSURÉMENT.)

CERTIFICAT, علان *e'lân*.

Il a CERTIFIÉ. (*V.* Il a AFFIRMÉ.)

CERTITUDE, حقيقيه *haqyqyéh*, حقيقه *haqyqah*, تحقيق *tehqyq*, حق *haqq*, صحه *sihhah*. (*V.* ASSURANCE.)

CÉRUSE, باروق *bârouq*, سبيداج *sbydâdj*, *sbydâg*.

CERVEAU, CERVELLE, مخ *mokkh*, pl. امخاخ *âmâkh*; موخ *moukh*, pl. مخاخ *mekhâkh*; دماغ *dimâgh*, pl. ادمغه *édmaghah*, دماغات *dimâghât* (en berbère, اقاروى *âqârouy*, اخشخاش *âkhichkhâch*).

— La Cervelle lui a tourné, زاغ عقله من راسه *zâgh a'ql-ho min râss-ho*.

— C'est un homme sans Cervelle, هو اخوت ما عنده معقول *hou âkhout*, *mâ a'nd-ho maaqoul*.

CERVELAS, بصطارمه *bastârméh*, لوبوق *loubouq*.

CÉSAR (n. pr.), قيصر *Qayssar*, قصيار *Qayssâr*.

CÉSARÉE (v. de Syrie), قيصاريه *Qayssâryéh*.

Il a CESSÉ (v. n.), زال *zâl*, ازل *âzal*, انقطع *énqetta'*, بطل *battal*, كف *keff*, خلص *khalass*.

— La maladie a Cessé aujourd'hui, المرض انقطع اليوم *él-meridd énqetta' él-youm*.

— (v. a.), فرغ *faregh*, وفا *ouafâ*, وفى *ouafey*.

— Tu as Cessé ton ouvrage, وفيت خدمتك *ouafyt khidmet-ak*.

— Il a Cessé de parler, فرغ من قوله *fareqh min qoul-ho*.

Sans CESSE, دايمًا *dâymân*.

CESSION, تسليم *teslym*.

CESSIONNAIRE, متسلم *moutsellem*.

C'EST, C'EST-A-DIRE, CET. (*V.* CE.)

CEUTA (v. d'Afr.), سبته *Sebtah*.

CEYLAN (île de la mer des Indes), سرنديب *Serendyb*.

CHAABAN, huitième mois de l'année lunaire des musulmans, شعبان *chaabân*.

CHACUN, كل واحد *koull ouâhed*, كل من *koull men*, كلمن *koull-men*.

— Chacune, كله واحده *koulléh ouâhidéh*.

— Que Chacun ait le sien, كلمن له واحد *koull-men le-ho ouâhed*.

CHAGRIN (sorte de peau), صاغرى *sâghry*.

— (subst.), غم *ghamm*, pl. غموم *ghemoum*; غمه *ghamméh*, الم *élem*,

قهر *qahar*, قساوة *qassâouéh*. (*Voy.* AFFLICTION, ADVERSITÉ.)

— (adj.), مغبون *maghboun*, مغبوط *maghboutt*; نزق *nezeq*, pl. نزقين *nezeqyn*. (*Voy.* AFFLIGÉ.)

— Ne garde pas de Chagrin dans ton cœur, لا تحبس الحزن فى قلبك *lá tehabess êl-houzn fy qalb-ak.*

Il s'est CHAGRINÉ, تمسمس *temesmess*, انتزق *êntezaq*, اغتم *êghtemm*. (*Voy.* Il s'est AFFLIGÉ.)

Il a CHAGRINÉ, مسمس *mesmess*, نزق *nezzaq*. (*Voy.* Il a AFFLIGÉ.)

CHAÎNE, سلسلة *selselah*, *selseléh*, pl. سلاسل *selâssil*; سنسلة *seussеléh*, *senselah*, pl. سناسل *senâssel*; جنزير *djenzyr*, pl. جنازير *djenâzyr*; قطمة *qatméh*, طوق *touq*; طوق *douq*, pl. اطواق *âdouâq*; قيد *qyd*, pl. قيود *qeyoud*; غل *ghell*, pl. اغلال *êghlâl*.

— Chaîne de tisserand, قيام *qeyâm*.

CHAÎNON, حلقة *halqah*, pl. حلقات *halqât*, حلق *heleq*; زردة *zeredéh*, pl. زردات *zeredât*.

CHAIR, لحم *laham*, *lahm*, اللحم *êlham*, pl. لحوم *lehoum* (en berbère, تفي *tefy*).

— Chair crue, لحم نيّ *laham néyy*, لحمة نيّة *lahamah nyyéh*.

CHAIRE, منبر *manbar*, *menber*, pl. منابر *menâber*; مجلس *medjliss*, pl. مجالس *medjâless*.

CHAISE, كرسى *koursy*, pl. كراسى *korâssy*, *kerâssy*; شلية *choulyah*, *chilyah*.

CHAKAL, ذيب *dyb*, جاقال *djâqâl*.

CHALAND, حريف *haryf*; زبون *zeboun*, pl. زبونات *zebounât*, زباين *zebâyn*. (*Voy.* ACHETEUR.)

CHALE, شال *châl*, pl. شيلان *chylân*.

CHALEUR, حرّ *harr*, حارّ *hârr*, سخنة *sokhnéh*, سخانة *sekhânéh*, *sekhânah*, *sokhânah*, حرارة *heraréh* (en berbère, يركا *yergâ*).

— Chaleur naturelle, حرارة طبعيّة *herâréh tabi'yah*, حرارة غريزية *herâréh gharyzyéh*.

— La chienne est en Chaleur, وحمت الكلبة *ouahimet êl-kelbéh*, الكلبة تسربت *êl-kelbéh tesrebét*, عشرب *a'scheret*.

— Grande Chaleur, حرّ شوب *harr choueb*, شوب *choub*, مشوب *mechoub*, حماوة *hamâouéh*.

— Le vent frais diminue la force de la Chaleur, الهوا البارد ينقص قوة الحرّ *él-haoué-'l-bâred ynaqqess qaouet él-harr.*

Chaloupe, فلوكه *feloukah*, pl. فلايك *feláyk*; قايق *qâyq*, pl. قياق *qeyâq*; قياسه *qayâssah*, pl. قياسات *qayâssât.* (*Voy.* Barque, Bateau, Canot.)

Chalumeau, زمر *zomr, zamr, zamir*; زمّرة *zoummarah*, pl. زمور *zomour.*

Il s'est Chamaillé, شمط *chamatt*, داقف *dâqaf*, كشكش *kechkech*, قرقر *qarqar.*

Chambre, بيت *beyt, byt*, بيش *byts*, pl. بيوت *byout*; اوظه *âudéh*; اوضه *âuddah*, pl. اوض *âudd, âoudd*; خزنه *khaznéh*, خدر *khedr, khadr*; قلايه *qellâyéh, qallâyéh*, pl. قلالى *qelâly*; طبقه *tabqah*, pl. طبقات *tabqât.*

Chameau, بل *bill*; ابل *ébl*, pl. ابال *ébâl*; بعير *ba'yr*; جمل *djemel, guemel*, pl. جمال *djemâl, guemâl* (en berbère, ارم *âram*, اماروت *âmârout*, الغوم *él-ghoum*, الكوم *él-goum*).

— Petit Chameau, جميل *djoumeyl*, جميّل *djoumeyyl.*

Chamelier, جمّال *djemmâl*, pl. جمّالين *djemmâlyn.*

Chamelle, ناكه *nâgah*, pl. ناكات *nâgât*; ناقه *nâqah*, pl. نوق *nouq* (en berbère, تارمت *târamt*, تلغومت *telghoumt*, تلكومت *telgoumt*).

Chamois, وعل *ou'el*, pl. وعول *ou'oul*, اوعال *éou'âl.*

Champ, حقله *haqléh*, pl. حقلات *haqlât*; حقل *heql*, pl. حقول *houqoul*; بقعه *boqa'ah.* (*V.* Campagne.)

— Champ labouré, طين *tyn*, غيط *gheytt.*

— ensemencé, ارض مزروعه *ârdd mezrou'ah.*

— de bataille, مصفّ *massaff*, pl. مصافّ *massâff*; معركه *mo'arekah*, ميدان *meydân*, حومه *hâouamah*

Champêtre, صحرايى *sahrâyy*, برّى *berry*, حرشى *horchy.*

— Garde Champêtre, حاضى *hâddy*, حارس *hâriss*, حضّاى *haddây.*

Champignon, فقّاع *foqqâa'*, منتر *mentar*; فطرة *fottrah*, pl. فطر *fouttour.*

Champion, لاوندى *lâouendy*, pl. لاوند *lâouend.*

CHANCE, قضا qaddâ, تقدير teqdyr, بخت bakht.

Il a CHANCELÉ, تتوتل tetoutel, تطوطح tettoutlah.

CHANCELIER, دفتردار defterdâr, روزنامجي rouznâmdjy, رئيس افندي réyss efendy.

CHANCRE. (*Voy.* CANCER.)

CHANDELIER (flambeau), منارة menâréh, pl. منابر menâyr; شمعدان chamaadân, pl. شماعدين chamâa'dyn; حسكه haskah, حصكه hassekah, فتيله fetyléh.

— (marchand de chandelles), شمّاع chammâa'.

CHANDELLE, شمعه chama'h, chama'ah, pl. شمع chamè'.

— de suif, شمع دهن chama' dehan, شمعه دهنيه chama'ah dahenyéh, شمعه ذا الشحم chama'ah dê-'ch-chaham, pl. شمعات ذا الشحم chama'ât dê-'ch-chaham.

CHANGE (troc), بدل bedl, عوض a'oudd, مقايضه meqâyddah, تغيير teghayyr, تبديل tebdyl.

— (t. de commerce), سفتجه sefetdjéh, سرف serf.

— Lettre de Change, بوليصه boulyssah, pl. بوليصات boulyssât.

CHANGÉ, مغيير moghayr, moghayer.

Il a CHANGÉ, بدل bedel, قايض qâyedd, غيّر ghayyr, تغيّر teghayyer, تبدّل tebaddel, حوّل haoual.

Il s'est CHANGÉ, استحال éstehâl.

— Dieu Change le mal en bien, الله غيّر الشرّ خيرًا *Allah ghayyer êch-cherr kheyrân.*

CHANGEANT, متغيير motghayr, متلوّن motleouen, هوانى haouâny, مترطع moterty'.

CHANGEMENT. (*Voy.* CHANGE.)

CHANGEUR de monnaies, صرّاف serrâf, pl. صيارف seyâref; صيرفي seyrefy, pl. صيرفيه seyrefyah.

CHANSON, CHANT, غنا ghanâ; نشيد nechyd, pl. نشايد nechâyd; قصيدة qassydéh, pl. قصايد qassâyd; موال mouâl, pl. موالات mouâlât; شعر cha'r, pl. اشعار êch'âr; غنّيه ghannyéh, pl. غنانى ghenâny; نغمه nighméh, pl. نغمات nighmât; نغمام neghmâm; لحن lahn, pl. الحان êlhân.

— Chant de guerre, حروبيه haroubyéh, heroubyéh.

Il a CHANTÉ, غنا ghanâ, نغم

negham, تنغنّى *teghanney*, غنّى *ghanney*, لحّن *lehhen*.

— Elle a Chanté, تنغنّيت *teghanneyt*.

— L'oiseau a Chanté dans le jardin, زكزك الطير في الجنينه *zakzak ĕl-teyr fy-'l-djenynéh*.

CHANTEUR, غنّي *ghanny*, مغنّي *moghanny*, pl. مغنّيا *moghannyyâ*.

— Chanteuse, غنّيه *ghannyah*, *ghannyéh*, مغنّيه *moghannyyéh*, غانيه *ghânyah*.

CHANTIER de construction nautique, ترسانه *tersânéh*. (*V.* ARSENAL.)

CHANTRE. (*Voy.* CHANTEUR.)

— de mosquée, موذّن *mouĕzzen*, *mouĕzzin*.

CHANVRE, قنّب *qannab*, تلّ *till*, كتّان *kittân*.

CHAOUAL, dixième mois de l'année lunaire des musulmans, شوال *chaouâl*, شهر افطور *chahr âftour*.

CHAPEAU, برنيطه *borneyttah*, pl. برانيط *barânytt*, شمرير *chemryr* (en esp. *sombrero*).

CHAPELET, تسبيح *tesbyh*, سبحه *sabahah*, مسبحه *mosbahah*.

CHAPELLE, مسجد *mesdjid*, *mesguid*.

CHAPITEAU de colonne, راس العامود *râss ĕl-a'âmoud*.

CHAPITRE, فصل *fasl*, pl. فصول *foussoul*; باب *bâb*, اصحاح *âshâh*.

— du Koran, سورة *sourah*, سورة *sourat*.

CHAPON, ديك مبعوج *dyk meb'oudj*; مقطوش *maqtouch*, pl. مقاطيش *meqâttych*.

Il a CHAPONNÉ, خصا *khassâ*.

CHAQUE, كل *koull*, *koll*. (*Voy.* CHACUN.)

—Chaque jour, كل يوم *koll yaum*.

— Chaque chose en son temps, كل شي بوقته *koll chy be-ouaqt-ho*.

— Chaque espèce à part, كل صنف بصنفه *koll senef be-senef-ho*, كل جنس بجنسه *koll genss be-genss-ho*.

CHAR, عربه *a'rabah*, pl. عربات *a'rebât*; عربانه *a'rbânéh*; كرّيطه *karrytah*, pl. كرّيطات *karryttât*; كدش *koudech*, *kidich*.

CHARANÇON, سوس *souss*.

CHARBON, فحم *faham*, *fahm*, فحمه *fahamah*, pl. فحمات *fahamât*.

—ardent, جمرة ذا العافيه *djaumrah dĕ-'l-â'fyah*.

CHARBON de peste, جمره *djemréh, djoumrah*, شلفوطه *chelfouttah*.

CHARBONNIER, فحّام *fahhâm*.

CHARDON, شوك ذا الحمير *chouk dê-'l-hamyr*, كرنين *guernyn* (en esp. *tagarnina*); قرطبه *qortobéh*, pl. قرتب *qortob*.

CHARDONNERET, حفونه *hefounah*, pl. حفون *houfoun*; بردول *berdoul*, بردون *berdoun*, مقنين *moqnyn*.

CHARGE (fardeau), حمل *haml*, pl. احمال *éhmâl*; فرده *fardah, ferdéh*, pl. فردات *fardât*; حمله *hamléh*, pl. حملات *hamlât*; ثقل *theql*.

— (emploi), وظيفه *ouadyfah*, pl. وظايف *ouadâyf*; منصبيه *mansebyéh*, منصب *menseb*, وكاله *oukâléh*, وكاليه *oukâlyéh*.

— (imposition), تكليف *teklyf*.

— (accusation), تقليد *teqlyd*, تقييد *teqyyd*.

— (attaque). (*Voy*. ce mot.)

— A la Charge de, بشرط ان *becherlt énn*, على شرط ان *a'lä cherlt énn*.

CHARGÉ, محمول *mahamoul, mahmoul*, موسوق *moussouq*, محمّل *mohammel*.

CHARGÉ (en parlant d'armes à feu), مدكوك *medkouk*, مدقّ *madakk*.

Il a CHARGÉ, تكلّف *tekellef*, حمّل *hammal*, اوسق *âoussâq*.

—d'une commission, وكّل *ouekkel*.

— un vaisseau de marchandises, وسق *ouesseq*.

— un canon, عمر المدفع *aamer él-medfaa*, تعمر المدفع *taamer él-medfaa*.

— un fusil, دكّ *dakk*.

Il s'est CHARGÉ, التزم *éltezem*, استلزم *éstelzem*.

CHARGEMENT d'un vaisseau, رزق *rezq*, pl. ارزاق *érzâq*, وسق *ouesq, ousq*.

CHARIOT. (*Voy*. CHAR.)

CHARITABLE. (*V*. BIENFAISANT.)

CHARITÉ pour les pauvres, مرحمه *merhaméh*, حسنه *housnah*, صدقه *sadaqah*, زكاه *zekah*.

CHARLATAN, شرلابان *charlâbân*, حقباری *hoqbâry*.

CHARMANT, لطيف *lattyf*.

CHARME, جاذبه *djâdibéh*. (*Voy*. APPAS, ATTRAIT.)

— magique, رقيه *raqyéh*

Il a CHARMÉ (il a plu), عجب *a'djeb*.

CHARNEL, شهوني *chehouty*, جسداني *djesdâny, gesdâny*.

CHARNIÈRE, قلاب *qoullâb*.

CHARNU, مقذف *mouqaddef*, لحماني *lahmâny*, ملحم *molhim*, جسيم *djessym*.

CHAROGNE, جيفة *djyfah, djeyféh, giféh*; فطيسة *fellysséh*, pl. فطايس *feltâyss*.

CHARPENTE, نجارة *naggârah*.

— Bois de Charpente. (*V*. BOIS.)

CHARPENTIER, نجار *naddjâr, naggâr*, pl. نجارين *naddjâryn, naggâryn*; مشترداش *mechterdâch*.

CHARPIE, فتيلة *fetyléh*.

CHARRETTE, كرّاطة *kerrâttah*, pl. كرّاطات *kerrâttât*. (*Voy*. CHAR)

CHARRETIER, كرارطي *karârty*, كرّاطي *kerrâtty*, عرباجي *a'rabâdjy*, عربجي *a'rbadjy*.

CHARRIAGE, نقل *naql*.

Il a CHARRIÉ, سحب *sahab*.

CHARRUE, محراث *meharâth, mehrâth, mihrâts*, pl. محاريث *mehâryts*; محرّث *moharreth*; صمد *somd*, pl. صمود *somoud* (en berbère, الماعون *êl-mâ'oun*).

CHARTE, CHARTRE, شرط *chart*, عهد *e'hed*.

CHARTE constitutionnelle, قانون الجمهور *qânoun êl-gemhour*, قوانين المملكة *qaouânyn êl-memlekéh*, قواعد البلد *qaouâ'yd êl-beled*.

CHASSE, صيد *sayd, syd*.

— Il est allé à la Chasse, راح للصيد *râh li-'s-sayd*.

CHÂSSE de reliques, دخيرة *dakhyréh*; تابوت *tâbout*, pl. توابيت *teouâbyt*.

Il a CHASSÉ (il a été à la chasse), صيّد *sayed*, صاد *sâd*, اصتاد *êstâd*, اصطاد *êstâd*, تصيّد *teseyyed*.

— Il a Chassé (expulsé), طرد *tered*, هزم *hezem*, دفع *defaa*, دشر *decher*, اخرج *êkhradj*, نقا *naqâ*, كش *kasch*, قحش *qahach*, كشح *kachah*, هجج *hedjadj*.

CHASSEUR, صيّاد *sayyâd*, pl. صيّادين *sayyâdyn*.

CHASSIE, عمص *ou'ms*, عمش *oum'ch*.

CHASSIEUX, اعمص *â'mess*, اعمش *â'mech*.

CHÂSSIS, شوباك *choubâk*, طاقة *tâqah*.

CHASTE, عفي *a'fy*, عاصم *a'âssem*; عفيف *a'fyf*, pl. عفيفين *a'fyfyn*; طاهر *tâher*, pl. طاهرين

tâheryn, اطهار *âttehâr*; متعفف *mota'fef*, pl. متعففين *mota'fefyn*.

CHASTETÉ, عفه *i'fféh*, عصمه *i'sméh*, طهارة *tahâréh*.

CHAT, قط *qatt*, *qott*, pl. قطاط *qettâtt*, *qottâtt*, قطط *qottat* (en berbère, موش *mousch*, امشيش *émchych*).

— Chatte, قطه *qottah*, pl. قطات *qottât* (en berbère, تموشت *tamoucht*, تامشيشت *tâmechycht*).

— Chat sauvage, سبسب *sebseb*, قط ذا الخلا *qatt dé-'l-khalâ*.

CHAT-HUANT. (*Voyez* HIBOU, CHOUETTE.)

CHATAIGNE, قسطل *qostal*, pl. قسطال *qostâl*; قستال *qostâl*, قستاله *qostâléh*, كستانه *kastânéh*, كستنا *kastanâ*, بلوط سنديان *belloutt sendyân*, ابو فريوه *âboû feryouah*, ابو فروه *âbou feroueh*.

CHATAIGNIER, شجرة ذا القسطال *chedjrah dé-'l-qostâl*.

CHATAIN, اسمر *âsmar*.

CHATEAU, قصبه *qasbah*, *qassabah*, *qassobah* (en esp. *alcazaba*); قصر *qasr* (en esp. *alcazar*); قلعه *qala'ah*, قلاعه *qalâ'ah*, pl. قلاع *qalê'*, *qalâ'a*; حصار *hissâr*; حصن *hesn*, *hosn*, pl. حصون *houssoun*; حصين *hosseyn*.

CHATIÉ, معذب *maaddeb*.

Il a CHATIÉ, عذب *aaddeb*, تعذب *teedeb*, تادب *tâdeb*, عزر *a'zzar*, قاصد *qâssed*, قاصر *qâsser*.

— Que Dieu les Châtie! يقاصرهم الله *yqâsser-houm Allah!*

CHATIMENT, عذاب *adâb*, pl. عذابات *a'dâbât*; مقاصره *meqâsserah*; تعذيب *taadyb*, *teedyb*; تاديب *tâdyb*, جزا *djezâ*, جزيه *djezyéh*; عقوبه *a'qoubéh*, pl. عقوبات *a'qoubât*.

CHATON de bague, فص *fess*, pl. فصوص *fessouss*.

Il a CHATOUILLÉ, دغدغ *daghdagh*, زقزق *zaqzaq*, زكزك *zakzak*, اكزكزك *êkzakzak*.

— Il a été Chatouillé, غار *ghâr*.

CHATOUILLEMENT, تزكزك *tezekzek*.

CHATRÉ, مخصي *mokhsy*, مجوب *medjoub*, مجبوب *medjboub*, خادم *khâdim*, طواشي *taouâchy*, مقطوس *maqtous*; قاقون *qâqoun*, pl. قواقين *qouâqyn*.

— Il a CHATRÉ, خصى *khassey*, طواش *taouâch*.

CHAUD (subst.). (*V.* CHALEUR.)

— Le Chaud et le froid, حرّ وبرد *harr ou berd.*

— (adj.), سخن *soukhn*, حامى *hâmy*, سخون *sekhoun*, *sokhoun*, دافى *dâfy* (en berbère, زقال *zaqâl*).

— Plus Chaud, ادفا *âdfâ.*

— Il est devenu Chaud, حرّ *harr.*

— Il a eu Chaud, سخن *sakhan*, شاب *châb*, احترق *êhteraq*, حرحر *harhar.*

— J'ai Chaud, انا مشوّب *ânâ machaoueb*, انا محرحر *ânâ moharher.*

— Nous avons eu Chaud dans le chemin, حرحرنا فى الدرب *harharnâ fy-'d-darb.*

— Il fait très-Chaud aujourd'hui, اليوم حرّ كثير *êl-yaum harr kethyr*, شوب بالزّاف *chaub be-'z-zâf.*

— Fièvre Chaude. (*V.* FIÈVRE.)

CHAUDIÈRE, CHAUDRON, حلّه *halléh*, pl. حلّات *hallât*; خلقين *khalqyn* (en grec, χαλκίον), pl. خلاقين *khelâqyn*; دست *dest*, pl. دسوت *dessout*; قدره *qadrah*, تنجر *tendjer*, *tanguer*, تنجره *tandjerah.*

CHAUDRONNIER, نحّاس *nahhâs*, pl. نحّاسين *nahhâssyn.*

Bois de CHAUFFAGE. (*Voy.* BOIS à brûler.)

Il a CHAUFFÉ, سخن *sakhan*, ساخن *sâkhen*, سخّن *sakkhan*, حمّ *hamm.*

Il s'est CHAUFFÉ, تسخّن *tesakkhan*, تسخن *teskhen*, دفّا *deffâ*, دفّى *deffey*, تدفّا *tedeffâ.*

— Chauffe ta main! دفّى يدك *deffy yd-ak!*

CHAUFFOIR (lieu pour se chauffer), تنّور *tennour*, اوجاق *âudjâq.*

CHAUFOURNIER, جيّار *djayyâr*, كوّاش *keouâch.*

CHAUME, تبن *tebn.*

CHAUMIÈRE, خصّ *khess*, pl. خصوص *khessouss*; دويريه *douyryah.*

Il a CHAUSSÉ, لبّس *lebbess.*

Il s'est CHAUSSÉ, تلبّس *telebbes.*

CHAUSSÉE, سكّ *sekk*, سكوره *sekourah*, جسر *djesr.*

CHAUSSES, لباس *lebâss*, هوّزه *haouzéh* (vieux francais, *houzeaux*), pl. هوزات *haouzât.*

CHAUSSON, جرابه *djerâbéh*, *djorâbéh*, pl. جرابات *djerâbât*; قلشين *qalchyn*, pl. قلاشين *qelâchyn.*

CHAUSSURE, سباط *sabâtt*, *sebâtt* (en esp. *zapato*).

CHAUVE, اجلح *âdjlah*, *âglah*; اقرع *âqra'*, *âqraa*.

— par devant, اصلع *âsla'*.

CHAUVE-SOURIS, وطواط *ouetouâtt*, وطوط *ouettouett*, pl. وطاويط *ouattâouytt*; طير الليل *teyr êl-leyl* (m. à m. oiseau de nuit).

CHAUX, جير *djyr*, *gyr*, *guyr*, كلس *kals* (en italien, *calce*).

— vive, جير خام *djyr khâm*.

— Four à Chaux, كوشة ذا الجير *kouchah dê-'l-djyr*.

CHEBEC, شبّاك *choubbâk*.

CHEF, ريّس *réys*, رايس *râys*, صاحب *sâheb*, باش *bâch*.

— de bataillon, بين باشي *byn bâchy*, بيك باشي *byñ bâchy*.

— de tribu, شيخ *cheykh*, قايد *qâyd* (en berbère, مالك *mâlek*, أموخان *âmoukhân*).

— Chef-d'œuvre, راس الصنعه *râss ês-sena'ah*.

— Chef-lieu. (*Voy.* CAPITALE.)

CHÉLIDOINE (plante), مميرة *memmyréh*, سليدانيوم *selydânyoum*.

CHEMIN, طريق *taryq*, pl. طرق *tourouq*, طرايق *terâyq*; ثنيه *tenyah*, pl. ثنيات *tenyât*; درب *darb*, *derb*, pl. دروب *deroub*; سكّه *sekkéh*, *sikkah*; سبيل *sabyl*, pl. سبل *soubl*, *souboul*; محجّ *mahaddj*, مسيرة *messyréh* (en berbère, ابرد *ébrid*).

— Chemin frayé, طريق مخدومه *taryq makhdoumah*.

— Chemin de traverse, لفّه *lefféh*, عطفه *a'tféh*.

— Chemin raccourci, درب قاطع *darb qâtti'*.

— Chemin dérobé, درب الذيب *darb êd-dyb* (m. à m. chemin de loup).

— Chemin couvert, طريق مدرّق *taryq moderreq*.

— Où va ce Chemin? الى اين تاخد هذا الدرب *îlä êyn tâhed hadâ êd-darb?*

— Ce Chemin traverse-t-il, ou non? هذا الدرب يمرق ام لا *hadâ-'d-darb ymrouq, âm lâ?*

— Combien y a-t-il d'heures de Chemin d'ici à Oran? من هنا الى وهران مسيرة كم ساعات *min henê ilä Ouehrân messyret kam sâ'ât?*

— Le Chemin est intercepté, الدرب مسدود *êd-darb mesdoud*, المسيرة مربوطه *êl-messyréh marbouttah*, السكّه مقطوعه *ês-sekkéh maqtou'ah*.

— Où conduit ce Chemin? لاين تهدى هلك السكّة l-êyn tehdy hadéh ès-sekkéh?

— Montre-moi le Chemin de la ville! اوريني تنية المدينه ôryny tenyet êl-medynéh!

— Est-ce ici le Chemin d'Alger? هذا هو شي طريق الجزاير hadâ hou chy taryq êl-Djezâyr?

Il a Cheminé (marché), مشي machä, machey, سار sâr.

Cheminée, مدخانه medkhânéh, مدخنه medkhanah, pl. مدخنات medkhanât; اجاق ôdjâq, ôgâq.

Chemise, قميص qamyss, pl. قواميص qaouâmyss, قمصان qamsân, كمجه koumdjah (en berbère, تاسيت tâsseyt, تقندورت taqandourt).

Chenal. (Voy. Canal.)

Chêne, شجرة ذا البلوط chedjrah dê-'l-belloutt, بلوطه belloutlah, bouloutlah, سنديان sendyâd, سنديانه sendyânéh, دلب douleb (en berbère, ثبوشيشس thibouchychiss).

Chenevis, حب ذا القنّاب hebb dê-'l-qannâb.

Chenille, دود doud.

Cher (de prix), غالي ghâly, pl. اغلا êghalâ, غلوين ghalouyn.

— Cela est beaucoup trop Cher, هذا تغلى كثير hadâ teghly kethyr.

— Ne nous vends pas trop Cher cela, لا تغلى علينا هذا الشي lá teghally a'lay-nâ hadâ-'ch-chy.

— Je l'ai trouvé trop Cher, استغليته êstaghleyt-ho.

— Cher (aimé), محبوب mahboub, عزيز a'zyz. (Voy. Chéri).

— Mon Cher, يا حبيبي yâ habyb-y, يا اخوى yâ âkhou-y, يا قلبي yâ qalb-y, يا كبدى yâ kebd-y, يا خاى yâ khây.

Il a Cherché, فتش fetech, ابتغا êbteghâ, افتش êftech, دوّر daouar, لطش lattach, التهف êltehef, تفرّس tefarress, فحص fahass, بحث bahath, طلب talab, رام râm.

— Cherche! (imp.) افتش êftich (en berb. فتش fatach, نادى nâdy).

— Il a Cherché à gagner, جهد في كسب djehed fy kesb.

Chère, اكل âkl, عيشه a'ychah.

— Bonne Chère, عيشه مليحه a'ychah melyhah.

Chéri, حبيب habyb, pl. احبّا êhibbâ; محبّ mohebb. (V. Cher.)

— Plus Chéri, احب *âhabb.*

Il a Chéri, حب *hebb,* اعز *é'ezz.* (*Voy.* Il a Aimé.)

Cherté, غلا *ghelâ.*

Chérubin, كروبين *keroubyn.*

Chervi (plante). (*V.* Carvi.)

Chétif, ذليل *delyl,* قليل *qalyl;* مسكين *meskyn* (en fr. *mesquin*), pl. مساكين *messâkyn;* حقير *haqyr,* دمي *domy,* شقي *cheqy,* بايس *bâyss.*

Cheval, عود *a'oud,* حصان *hossân, hassân, hessân,* pl. احصنه *êhssenah,* حصاين *hossâyn,* حصانات *hessânât;* خيل *khayl, kheyl,* pl. اخيال *êkhyâl;* فرس *fars* (en berbère, عيبس *a'ybs,* اكمار *âghmâr;* عيّس *e'yyss,* pl. عيّصان *e'yyssân*).

— Il a monté à Cheval, ركب *rekeb.*

— Il est descendu de Cheval, ترجل عن العود *teredjel a'n êl-a'oud.*

Chevelu, مشعر *mocha'er,* مشعراني *mechaarâny,* ابو شعر *âbou cha'ar.*

Chevet, مخدّه *mokhaddéh,* pl. مخدّات *mokhaddât.*

Cheveu, شعر *cha'ar,* pl. شعار *cha'êr,* شعور *chou'our* (en berbère, ازر *âzer,* دشعار *dicha'âr,* ازل *âzal*).

Cheville de bois, وتد *oueted,* pl. اوتاد *êoutâd;* بيوّر *beyouer.*

— du pied, كعب *ka'ab,* قصبة ذا الرجل *qasbah dê-'r-rigl;* قارع *qâra',* pl. قوارع *qouârè',* كدم *ghedem.*

Chèvre, معزه *maazéh, ma'zah,* pl. معزات *ma'zât;* ماعزه *mâ'azah,* pl. ماعز *mâ'ez;* عنزه *a'nzéh,* pl. عنزات *a'nzât* (en berbère, تاغت *tâght, tâghat*).

Chevreau, ماعز *mâ'az,* جدي *djedy, djidy, guedy,* pl. جدايا *djedâyâ.*

Chevreuil, جيران *djeyrân,* غزال *ghazâl, ghazêl.*

Chevron, خشبه *khachabéh,* جسر *djesr, guesr,* pl. جسور *djessour,* ركيزه *rekyzah,* كايزه *guêyzah.*

Cheykh, شيخ *cheykh,* pl. شيوخ *chouyoukh,* مشيخه *mechykhah,* مشايخ *mechâykh.*

Chez, عند *a'nd, e'nd,* الى *êlä,* لدى *ledy,* لدن *leden,* لد *led* (en berbère, غار *ghâr,* غور *ghour*).

— Chez moi, عندى *a'ndy.* — Chez toi, عندك *a'nd-ak.* — Chez lui, عنده *a'nd-ho.* — Chez elle, عندها *a'nd-hâ.*

— Chez nous, عندنا *a'nd-nâ.*

— Chez vous, عندكم *a'nd-koum.*

— Chez eux, عندهم *a'nd-houm.*

Chicane, شرّة *cherrah,* تزوير *tezouyr,* خصومة *khassoumah,* معراضة *me'râddéh.*

Il a Chicané, خصم *khassam,* عارض *a'âridd.*

Chicaneur, خاصم *khâssim,* معارض *mo'ârîdd.*

Chiche (adj.), عويل *a'ouyl,* pl. عوّلا *ou'ouelâ;* خسيش *khassych,* pl. خسيشين *khassychyn.* (*V.* Avare.)

Pois Chiches, حمص *hims,* pl. حمّوص *hoummous.*

Chicorée, مرّة *mourrah,* شقرية *chiqoryah,* هندب *hendeb,* اندب *êndeb,* اندبة *êndibah,* هندبة *hendibah,* شوكران *choukrân,* شكورية *chikouryéh.*

Il a Chié, خرا *kharâ.*

Chien, كلب *kelb, kalb,* pl. اكلاب *êklâb,* كلاب *kelâb,* اكلب *êkleb* (en berbère, عيد *a'yd,* عيدى *iydy,* pl. عيدان *iydân*).

— Ils nous traitent comme des Chiens, نحن عندهم مثل الكلاب *nahn a'nd-houm methl êl-kelâb.*

— Petit Chien, كليب *koleyb,* كليّب *koleybb,* جروا *djeroû* (en berbère, اجون *âdjoun,* pl. اجان *âdjân,* f. تاجونت *tâdjount*).

— Chien de chasse, دارى *dâry,* كلب سلاقى *kelb selâqy,* كلب صيّاد *kelb sayyâd.*

— Chien dogue, سلوكى *selouguy.*

— Chien de fusil, خرس *khoross.*

Chienne, كلبة *kelbéh* (en berbère, تعيدت *ta'ydet*).

Chiffon, شرموط *charmoutt,* شرميط *charmytt,* pl. شراميط *charâmytt.*

Il a Chiffonné, جاود *djâouad, gâouad,* تلف *telef.*

Chiffre, رسم *ressem,* pl. رسوم *ressoum,* رقم *raqam.*

Chignon (derrière du cou), نقرة *noqrah,* pl. نقرات *noqrât;* قفا *qafâ.*

— (tresses de cheveux), لمّة *lemmah,* جمّة *djemmah;* ضفيرة *dafiréh,* pl. ضفاير *dafâyr;* ذوابة *douâbéh,* pl. ذوايب *daouâyb.*

Chimère, مخلية *mokhallyéh,* pl. مخليات *mokhallyât.*

Chimie, كيميا *kymyâ,* الكيمية *âl-kymyah,* علم كيميا *e'lm kymyâ.*

Chimiste, كيمياجى *kymyâdjy.*

Chine, الصين *ês-Syn,* بلد الصين *beled ês-Syn,* بلاد الصين *belâd ês-Syn.*

Chinois, صينى *syny*.

Chio (île), ساقز *Sâqiz*.

Chiquenaude, نقفة *naqfah*.

— Il m'a donné une Chiquenaude, نقفنى *naqef-ny*.

Chirographe, خط يدة *khatt yd-ho*.

Chiromancie, علم كف *e'lm kef*.

Chirurgien, جرّاح *djerrâh*, جارحى *djâraky*, *gârahy*; جرّاحى *djerrâhy*, pl. جرّاحين *djerrâhyyn*; حجّام *haddjâm*, حكيم *hakym*, طبيب *tabyb*.

Chit! (interjection pour appeler) دح دح *dah dah!*

Choc, مدافعة *medâfa'ah*.

— de deux armées, منازعة *menâza'ah*.

Chocolat, جقولاتة *djoqoulâtah*, شكلاط *chokolâtt*.

Choisi, مختار *mokhtâr*, منتخب *montekheb*.

Il a Choisi, اختار *êkhtâr*, اختر *êkhtar*, انتقى *ênteqä*, *ênteqey*, نقا *naqqâ*, انتخب *êntekhab*, اصتفى *êstafä*.

Choix, اختيار *êkhtyâr*, انتخاب *êntikhâb*, خاطر *khâtter*, مخايرة *mokhâyrah*.

— Il a donné le Choix, خيّر *khayyar*.

Il a Chômé, بطّل *battal*.

Il a Choppé, عثر *a'thar*, تشكل *techkel*.

Choppement, تعثير *te'ssyr*.

Choquant, ظالم *zâlem*.

Il a Choqué (offensé), افتضح *êfteddah*, ضرّ *darr*, دفش *dafech*.

Chorographie (description détaillée d'un pays), تخطيط البلد *takhtyt êl-beled*.

Chose, شى *chy*, *chey*, pl. شيين *chyn*, اشيا *âchyâ*; حاجة *hâguéh*, *hâdjah*, pl. حاجات *hâdjât*; امر *âmr*, pl. امور *ôumour*.

Chou, كرنب *krounb*, *kourounb*, مكوّر *mokeouer*, ملفوف *melfouf*, قرنب *qrounb*, قرومب *qaroumb*, قرمبة *qroumbah*, كرمب *kroumb*.

Chouette, طير الموت *tayr êl-mout* (m. à m. l'oiseau de la mort); بوم *boum*, بومة *boumah*, pl. بوام *baouâm*; ابو قويق *âbou qouyq*.

Chou-fleur, قرنبيت *qarnabyt*, قرنبيط *qarnabytt*, قنّبيت *qannabyt*, كرنابيط *karnâbytt*, قرنبية *qarnabyéh*.

Chrétien, نصرانى *nousrâny*, pl. نصارى *nassârä*, *nossârä*, نصارا

nassârâ; عيسوى *i'ysaouy*; مسيحى *messyhy*, pl. مسيحيه *messyhyah*; خرستيان *khristyân* (en berbère, ورومى *ouroumy*, pl. ارومى *ĕroumy*).

— Il s'est fait Chrétien, تنصّر *tenassar*.

CHRÉTIENTÉ, ملّة عيسويه *mellet i'ysaouyéh*, ملّة مسيحيه *mellet messyhyéh*, ولاية نصرانيه *ouláyet nousrânyéh*.

Le CHRIST, المسيح *ĕl-Messyh*.

CHRISTIANISME, دين المسيح *dyn ĕl-Messyh*.

CHRONIQUE, تاريخ *târykh*, pl. تواريخ *teouârykh*, تّوارخ *teouârekh*, *taouarikh*.

—Maladie Chronique, مرض مزمن *mered mouzmin*.

CHRONOLOGIE, تاريخ *târykh*, علم الزمان *e'lm ĕz-zemân*.

CHRONOLOGISTE, مؤرّخ *mouarrekh*.

CHRYSOLITHE, زبرجد *zeberdjed*.

Il a CHUCHOTÉ, وسوس *ouessaouess*.

CHUT! (interj.) اسكت *ôsk..ut!* pl. اسكتوا *ôskotoû!*

CHUTE, وقوع *ouoqeu'*, *ouqou'*, سقوط *seqoutt*, وقعه *ouaqa'ah*.

CHYLE, كيلوس *kylouss*.

CHYPRE (île), قبرس *Qobross*, *Qoubrouss*, كبرس *Kobross*.

— Vin de Chypre, نبيد قبرس *nebyd Qobross*.

— Natif de Chypre, كبرسى *kobrossy*.

CI (celui-ci, celle-ci). (*Voy.* ces mots.)

— Ci-après, فى ما بعد *fy mâ ba'ad*, فى ما ياتى *fy mâ yâty*.

— Ci-devant, سابقا *sâbeqân*, فى ما سلف *fy mâ salaf*.

CIBOULE, بصل طرى *bassal tary*.

CICATRICE, اثر *âtsar*, *âssar*, pl. اثار *âtsâr*, *âssâr*; علامه *a'lâméh*, pl. علامات *a'lâmât*; وسم *oussem*, pl. اوسام *âoussâm*.

CIEL, سما *samâ*, *semâ*, pl. سموات *semaouât*, سماوات *samâouât*; فلك *felek*, pl. افلاك *ĕflâk*; جلد *djeled* (en berbère, اكنا *ĕgnâ*, كنّا *guinnâ*).

— Bleu-Ciel. (*Voy.* Bleu céleste.)

CIERGE, شمعه *chama'ah*; مسكوبه *meskoubah*, pl. مسكوبات *meskoubât*.

CIGALE, بو قفاز *bou qaffâz*; زيز *zyz*, pl. زيزان *zyzân*; جراد *djerâd*, *guerâd*.

CIGOGNE, بلّارج *bellêrdj* (en

grec, πελαργός), بو لوجه *bou loudjah*, لقلق *laqlaq*.

Cils, اشعر ذا العين *âchaar dé-'l-aayn*.

— Ayant de longs Cils, اهدب *âhdab*.

Cime, راس *râs*.

Ciment, بغلى *baghly*, لاقومه *lâqouméh*, صاروج *sâroudj*, ساروج *sâroudj*.

Cimeterre, سيف *seyf*, pl. سيوف *syouf*, *souyouf*; قلج *yilidj*.

Cimetière, مقبرة *maqbarah*, pl. مقابر *maqâber*, *meqâber*; تربه *tourbéh*, pl. ترب *touroub*; مدفن *medfenn*, pl. مدافن *medâfenn*.

Cinnamome, القرفه الحلوة *él-qarfah él-halouah*.

Cinq, خمسه *khamsah*, *khamséh*, خمس *khams* (en berbère, سموس *semouss*, سمس *semmos*, سمست *soummost*).

— Cinq cents, خمسه ميه *khamséh myéh*, خمسميه *khams-myéh*.

— Cinq mille, خمسة آلاف *khamsét élâf*.

— Cinq cent mille, خمسية آلاف *khams-myet élâf*, خمسة كرات *khamset karrât*.

— Cinq à Cinq, خماس خماس *khoumâss khoumâss*, مخمس مخمس *moukhammess moukhammess*, fém. مخمسه مخمسه *mokhammesséh mokhammesséh*.

Cinquante, خمسين *khamsyn* (en berbère, خمسين *khamseyn*).

— Cinquante et un, واحد وخمسين *ouâhed ou khamsyn*.

Le Cinquantième (num. ord.), الخمسين *él-khamsyn*.

Le Cinquième (n. ord.), الخامس *él-khâmiss*, fém. خامسه *khâmisséh*.

— Un Cinquième (n. fract.), خمس *khoums*.

— Quatre Cinquièmes, اربع اخماس *ârba' ékhmâss*.

Cinquièmement, خامساً *khâmsân*.

Circassie, جركس *Djerkess*, چركس *Tcherkess*.

Circassien, جركسى *djerkessy*, pl. جراكسه *djerâksah*; چركسى *tcherkassy*.

Il a Circoncis, ختن *khatan*, ختن *khetten*, طاهر *tâhar*, طهر *tahhar*.

Circoncis, مختون *makhtoun*, مطاهر *mottâher*, طهور *tahour*.

— Il a été Circoncis, اختتن *êkhleten*, تطهّر *tellahhar*.

— Qui n'est pas Circoncis, اغلف *âghlef*.

CIRCONCISION, ختانه *khetânéh*, ختّنه *khettanah*, ختن *khetn*, *khotn*, سنّه *sonnah*, تطهير *tethyr*.

CIRCONFÉRENCE, دوره *dourah*, *daourah*, pl. دورات *dourât*, *daourêt*; دايره *dâyrah*, دور *dour*.

— Cette province à cent vingt milles de Circonférence, ده الولايه دورها ميه وعشرين اميال *déh-'l-oulâyéh dour-hâ myéh ou a'chryn âmyâl*.

Accent CIRCONFLEXE, مدّه *maddah*.

CIRCONLOCUTION, افادة الكلام *îfadet él-kelâm*.

CIRCONSCRIPTION, تحديد *tahdyd*.

Il a CIRCONSCRIT, حدّ *hadd*.

CIRCONSPECT, متفكّر *motefekkir*, بصير *bassyr*, عاقل *a'âqel*.

CIRCONSPECTION, احتراز *êhtirâz*, بصيره *bassyréh*, تبصير *tebsyr*.

— Il a eu de la Circonspection, استبصر *êstabsar*.

CIRCONSTANCE, فرصه *foursah*, كيفيه *keyfyéh*; وقت *ouaqt*, pl. اوقات *âouqât*; جهه *djehah*, pl. جهات *djehât*; عارضه *a'âreddéh*, pl. عوارض *a'ouâredd*.

CIRCONVALLATION, احتياط *êhtyâtt*.

CIRCUIT. (*V*. CIRCONFÉRENCE.)

CIRCULAIRE (adj.), مدوّر *medaouer*.

CIRCULAIREMENT, بالدور *be-'d-dour*.

CIRCULATION, دور *dour*, حركه *harekéh*.

Il a CIRCULÉ, دوّر *daouer*.

CIRE, شمع *chamaa*, شمع ذا العسل *chamaa dê-'l-aasel*, شمع عسل *chema' assel*, سمع *sma'*, *smè'* (en berbère, زكير *zekyr*, تكير *tekyr*).

— Cire à cacheter, لكّ *lekk*, شمعه فرنجيه *chemaah franguyéh*, شمع احمر *chema' âhmar*.

CIRÉ, مشمّع *mouchemma'*.

CIRON, دود *doud*, سوس *sous*, قميل *qomeyl*, عتّه *a'ttah*.

CIRQUE, عرصه *a'rsah*, حلقه *halqah*, ميدان *meydân*.

CISAILLE, مقرط *moqratt*, pl. مقارط *moqârett*.

CISEAU de menuisier, منقاش

monqâch; منقار *monqâr*, pl. مناقر *menâqer*.

— de sculpteur, de ciseleur, قلم حديد *qalam hadyd*.

CISEAUX, مقاص *moqâss*, مقص *moqass, maqass, meqass*, pl. مقصوص *meqsouss*, مقصات *moqassât* (en berbère, توسلين *touslyn*).

Il a CISELÉ, نقش *naqach*.

CISELEUR, نقاش *naqqâch*.

CISELURE, تنقيش *tenqych*.

CITADELLE. (*Voy.* CHÂTEAU.)

CITADIN, بلدى *beledy*.

CITATION en justice, دعوه *da'ouéh*, مرافعه *merâfa'ah*, امر بالحاضر *âmr be-'l-hâdder*.

CITÉ (ville), مدينه *medynah*, pl. مداين *modâyn, madâyn*.

Il a CITÉ en justice, دعا *da'â*, استحضر *êstahdder*; نادى *nâdä*, *nadey*, اورض *âouredd*, استدعا *êsteda'â*.

— Il a Cité un passage, ذكر *zakar*.

CITERNE, صهريج *sihrydj, sehryg*, pl. صهاريج *sehârydj*; بير *byr*, pl. ابيار *âbyâr* (en berbère, تانوتفيت *tânoutfyt*).

CITOYEN, ستوين *sitouyin*. (*Voy.* CITADIN.)

CITRON doux, ليمون *leymoun*, *lymoun*, ليم *lym*, لامون *lâmoun*, ليمونه *lymounah*.

— acide, لارنج *lârendj*, نارنج *nârendj*, لرنج *lerendj*.

CITRONNIER, شجره ذا الليمون *chedjrah dê-'l-leymoun*, شجره ذا اللارنج *chedjrah dê-'l-lârendj*.

CITROUILLE, قرع *qaraa*, قرعه *qara'ah*, يقطين *yoqtyn*, يقطينه *yoqtynéh*.

CIVETTE (parfum), مسك *mousk*, زبد *zebed*, زباد *zebâd*.

CIVIÈRE, تسكر *teskir*, هودج *houdadj*, خفيف *khafyf*.

CIVIL (poli), ادبى *âdeby*, ظريف *zeryf*, مادّب *mâddeb*, لطيف *latlyf*, شلبى *cheleby*, نخى *nakhy*.

CIVILISATION, ادب *âdeb*.

CIVILITÉ, ظريفه *zeryféh*, pl. ظرايف *zerâyf*; تخوه *tekhouéh*, مروه *meraouéh*, لطف *loutf*.

CLAIR, رايق *râyq*, صافى *sâfy*.

— (évident), ظاهر *dâher, dâhir*, باين *bayn*, مبين *mobyn*.

— Cela est Clair, هذا باين *hadâ bâyn*.

— Le Clair de la lune, ضو القمر *daou-'l-qamar*.

Clairon (clarinette), بوق *bouq* (en esp. *alboque*).

Clairvoyant, بصير *bassyr*, عارف *a'âref*, حاذق *hâdeq*, عاقل *a'âqel*.

Clameur, صيح *syah*, صراخ *sarâkh*.

Clandestin, سرّى *serry*, خفى *khafy*.

Il a Claqué, قرشق *qarchaq*.

— Il a Claqué des mains. (*Voy.* Il a Battu des mains.)

Il a Clarifié, صفّى *saffä*, *saffey*.

Clarté, نور *nour*, ضو *daou*, نورق *nouraq*, رونق *rounaq*, لمع *lama'*.

Classe (division spéciale), طبقه *tabaqah*, فصل *fasl*.

— Classe scholaire, مكتب *mekteb*, مدرسه *medresséh*, pl. مدارس *medâress*.

Il a Classé, فصّل *fassal*.

Clause, شرط *chart*, *chert*, pl. شروط *cheroutt*; مادّة *mâddéh*.

Clef, مفتحه *meftahah*, مفتاح *meftâh*, *mouftah*, *miftah*, pl. مفاتيح *mefâtyh* (en berbère, تاسّاروت *tâssârout*, سرّود *serroud*).

Clémence, رحمه *rehmah*, *rahméh*, pl. رحمات *rahmât*; مرحمه *merhaméh*, شفقه *chefeqéh*, حلم *hilm*.

Clément, رحيم *rahym*, حليم *halym*, رحمان *rahmân*, منعيم *mouna'ym*, كريم *kerym*.

Clientèle, حمايه *himâyéh*.

Climat, اقليم *âqlym*, pl. اقاليم *âqâlym*.

Il a Cligné des yeux, رقّ عينيه *raff a'yney-ho*, انطرفت عينيه *éntarafet a'yney-ho*, غمر بعينيه *ghamer be-a'yney-ho*, لحظ *lahazz*, لاحظ *lâhazz*.

Clin d'oeil, طرفه ذا العين *terfah dê-'l-a'yn*, طرفة العين *terfet êl-a'yn*.

— En un Clin d'œil, فى طرفة عين *fy terfet a'yn*, فى لحاظة عين *fy lehâzzet a'yn*, فى رفة عين *fy reffet a'yn*.

Cloche, ناقوس *nâqouss*, نقّوس *naqqouss*, pl. نواقيس *neouâqyss*.

Clocher, برج النواقيس *bourdj ên-neouâqyss*; مادنه *mâdnéh*, pl. موادن *mouâden*.

Clochette, جرص *djeress*; جرس *djers*, pl. جروس *djerouss*.

Cloison, سياج *syâdj*.

Cloître, تكيه tekyéh. (V. Couvent.)

Cloporte, حمير جدّه homeyr Djeddah (m. à m. ânon de Djeddah).

Clos (part.), مسدود mesdoud, مطبوق matbouq.

Il a Clos (fermé), سدّ sedd, شدّ chedd, علق aalaq, سيّج seyyadj, طبق tabaq.

— (Il a terminé). (Voy. Il a Achevé.)

Clôture, حايط hâytt, pl. حياط hiyâtt, حيطان hyttân. (Voy. Cloison.)

Clou, مسمور mismour, مسمار mesmâr, mismâr, pl. مسامر messâmer, massâmer, مسامير messâmyr; ميخ mykh (en berbère, السمّور ès-soummour).

— de girofle, قرونفل qorounfel, قرنفل qaronfel.

Il a Cloué, سمّر sammar.

Cloutier (marchand de clous), مسامري messâmiry.

— (fabricant de clous), سمّار sammâr.

Clystère, حقنه haqnah, pl. حقان heqân; احتقان ihtiqân.

Coaction, جبر djebr.

Coadjuteur, نايب nâyb, مساعد messâ'ad, معين mea'yn.

Coagulation, انعقاد ini'qâd.

Coche (truie), ثموده thamoudéh, tsamoudah.

— (voiture). (Voy. Char.)

— d'eau. (Voy. Barque.)

Cochenille, دوده doudéh, دود قرمز doud qermez, قشنيّه qochnyyah.

Cocher, عراباجى a'râbâdjy.

Cochon, حلوف hallouf; خنزير khanzyr, pl. خنازير khenâzyr (en berbère, حلف hilf).

Cochonnet (cochon de lait), خنّوص khannouss, pl. خنانيص khenânyss; خنوس khanouss, pl. خوانيس khouânyss.

— Viande de Cochon, لحم ذا الحلوف laham dé-'l-hallouf.

Coco, جوز هندى djouz hendy, gaouz hendy.

Coeur, قلب qalb, galb, qolb, pl. قلوب qouloub; فواد feouâd, faouâd (en berbère, وول ououl, pl. ولاون oulâouen).

— J'ai le Cœur serré, قلبى معصوص qalb-y ma'ssouss.

— De bon Cœur, من جواة القلب min djouât él-qalb,

بطـيب الـخاطـر *be-tayeb él-khâttr.*

—A contre-Cœur, من برّاة القلب *min barrât él-qalb.*

— J'ai un battement de Cœur, لى حفـقًا قلب *l-y hafqân qalb,* قـلبى يدقّ *qalb-y ydoqq,* يدبدب *ydobdob.*

— De tout mon Cœur, من كلّ من كل فوادى *min koll feouâd-y,* وجودى *min koll oudjoud-y.*

— Il a appris par Cœur, تعلّم من الـغـايـب *ta'llem min él-ghâyb.*

— Du fond de mon Cœur, من وسط قلبى *min ouest qalb-y,* من ضمين قلبى *min damyn qalb-y.*

— Mon Cœur! (t. de caresse) يا كبدى *yâ kebd-y* (m. à m. ô mon foie!).

COFFIN. (*Voy.* COUFFE, CABAS.)

COFFRE, دولاب *doulâb,* خزانه *khazânéh.* (*V.* CASSETTE, CAISSE.)

COFFRET. (*Voy.* BOÎTE, CASSETTE.)

COGNASSIER, شجره ذا السفرجل *chedjrah dê-'s-seferdjel.*

Il a COGNÉ, زيّر *zayyar,* طرف *taraf.*

COGNÉE, فاس *fâss,* pl. فاسات *fâssât,* فوس *fouss;* قدّوم *qaddoum,* pl. قداديم *qodâdym.*

COHÉRENCE, COHÉSION, الحاق *îlhâq.*

COIFFE, كوفيه *koufyéh,* pl. كوافى *keouâfy.*

COIN (angle), زاويه *zâouyéh,* pl. زوايا *zaouâyâ;* ركن *rokn,* قـرنه *qornah, qornéh,* ترف *terf, tarf,* لطوه *lattouéh;* قطر *qattar,* pl. اقطار *âqtâr.* (*Voy.* ANGLE.)

— Coin de l'œil, زاوية العين *zâouyet él-a'yn,* قرنة العين *qornet él-a'yn;* موق *mouq,* pl. امـواق *âmouâq.*

— de monnaie, سكّه *sikkah* (en italien, *zecca*).

— en fer, اوتد *aoutad;* سفين *safyn,* pl. اسافين *âssâfyn;* قرقوس *qarqouss;* pl. قراقيس *qarâqyss.*

COING, سـفـرجلـه *seferdjeléh,* سـفـرجل *seferdjel, sefirguel,* pl. سفارج *safâredj.*

— Conserve de Coing, حميرة سفرجل *hamyret seferdjel.*

COL. (*Voy.* COU.)

COLÈRE (subst.), غـضـب *ghadb,* غـضبه *ghaddabéh,* غـصـب *ghasb,*

غيظ *ghayzz*, *ghaydd*, خلق *khalq* (en berbère, اچاه *îtchâh*).

— (adj.), نحس *nehouss*, نزق *nezeq*, خلقانى *khalqâny*.

— Qui est en Colère, فقصان *faqsân*, فقعان *faqa'ân*, غضبن *ghadbân*, مخانف *mokhânef*.

— Il s'est mis en Colère, غضّب *ghadddab*, غاظ *ghâdd*, *ghâzz*, غيظ *ghayazz*, *ghayadd*, انغاظ *ênghâdd*, *ênghâzz*, اغتاظ *êghtâdd*, *êghtâzz*.

— En me voyant, leur Colère s'est enflammée, لمّا راونى انغاظوا *lammâ râou-ny ênghâddoû*.

— La Colère commence par la folie et finit par le repentir, اوّل الغضب جنون واخرة ندم *âouel êl-ghadb djenoun ou âkher-ho nedem*.

COLÉRIQUE (bilieux). (*V.* ce mot.)

COLIQUE, قولنج *qoulendj*, *qou-londj*, صانج *sândj*; مغص *maghs*, pl. مغيص *moghyss*.

COLLATÉRAL, جانبى *djâneby*.

COLLATION d'une copie, تطبيق *tetbyq*.

— Il a COLLATIONNÉ, قابل *qâbel*.

COLLE, غرا *gharâ*, *gherâ*, سيرايس *syrâs*, تسريس *tesryss*, لزاق *lezâq*, حريرة *haryréh*, ملاط *melâtt*.

Il a COLLÉ, غرّا *gharrâ*, لزق *lazaq*, ملط *mallatt*, سرس *sirass*.

COLLECTEUR d'impôts, خراجى *kharâdjy*; جابى *djâby*, *gâby*, pl. جابية *djâbyéh*, جوابى *djouâby*; جابلى *djâbely*, *gâbely* (d'ou vient en fr. *gabelle*).

COLLECTIF, جامع *djâmi'*.

COLLECTION, جمع *djemaa*, *guema'*.

COLLÉGE, مدرسة *medresséh*, *me-drasséh*, *medarséh*, *modersah*, pl. مدارس *medâress*; كتّاب *kottâb*, مسيد *messyd*.

Il a COLLETÉ, زرد *zarad*, مسك *messek*.

COLLIER, طوق *taouq*, *touq*, pl. اطواق *âttouâq*; قلاد *qilâd*, pl. اقلدة *êqlidah* (en berbère, تزلكيت *tezleguyt*).

COLLINE, تلّ *tell*, تلّة *telléh*, pl. تلال *telâl*; كديه *koudyah*, جبيل *djebeyl* (en berbère, ادارار *âdârâr*, ادرر *âdrer*, اكل *îguil*).

COLLISION, تلادم *telâdem*, *telâ-doum*.

COLLOQUE, مكالمه *mokâleméh*, مصاحبه *mossâhebéh*, مذاكره *mo-zâkeréh*; معاشرة *mo'âcherah*, pl.

معاشرات *mo'âcherât;* مخاطبه *mo-khâttebah.*

COLLYRE, كحل *kohol,* سورمه *sourmah,* توتيا *toutyâ.*

COLOMBE, حمامه *hamâmah,* pl. حمام *hamâm,* حمامات *hamâmât;* زغلول *zaghloul,* pl. زغاليل *zeghâlyl.*

— sauvage, حمام خلوى *hamâm khalouy.*

COLOMBIER, برج الحمام *bourdj êl-hamâm,* بيت الحمام *beyt êl-hamâm.*

COLON, متوطن *motouettin.*

COLONEL, بيك باشي *byñ bâchy;* بين باشي *byn bâchy.*

COLONNE, عمود *a'moud, aamoud,* pl. عمد *ou'md, ou'moud,* اعمد *â'mid,* عواميد *a'ouâmyd;* سارية *sâryah* (en berbère, تكجديت *ti-guidjedyt*).

COLOPHANE, قلفونه *qollofounah.*

COLOQUINTE, حدج *hadedj,* خنضل *khandal,* خنظل *khanzal,* قرع طويل *qara' taouyl.*

Il a COLORÉ, لون *laouan.*

COLOSTRE, لبّاب *labbâb.*

COLPORTEUR, داير الاسواق *dâyr êl-âssouâq,* دلّال *dellâl.*

COMBAT, مقاتله *moqâteléh;* قتال *qitâl,* pl. قتلات *qetlât;* جهاد *dji-hâd,* مكونه *mekaounéh,* اعتراك *ê'tirâk* (en berbère, امنكى *îmenguy*).

(*V.* ATTAQUE, ASSAUT, BATAILLE.)

— Il y a eu un Combat entre eux, صار بينهم قتال *sâr bayn-houm qitâl.*

COMBATTANT, محارب *mohâreb,* مقاتل *moqâtel.*

Il a COMBATTU, حرب *harab, hareb,* تحرب *teharab,* قاتل *qâtel* نازع *nâzaa,* عرك *a'rak,* طارد *târad,* جاهد *djâhad.*

COMBIEN? كم *kiam, kam,* بكم *be-kam,* كمّ *kiamm, kemm,* قدّاش *qadd-âch, qadd-êch,* قدّ ايش *qadd êych,* ايش قدّ *êych qadd,* كاين *kâyn,* كاين من *kâyn min,* بشحال *bech-hâl* (en berbère, منش *minch,* منّو *minnou*).

—Combien as-tu d'enfants? عندك كم ولد *a'nd-ak kiam oueled?* — Combien de frères? كم اخوة *kiam êkhouat?*

— Combien cela vaut-il? بكم هذا *be-kiam hadâ?* كم سعره *kiam se'r-ho?* بشحال ده *bech-hâl déh?*

— Combien cela l'aune? هذا قدّ ايش بذراع *hadâ qadd êych be-derâa'?*

— Combien y a-t-il d'ici là? ايش

يجي من هنا الى هناك *éych ydjy min henê îlă henák?*

— Combien y a-t-il que tu es venu de France? قدّ ايش لك جيت من فرنسه *qadd êych l-ak djyt min Fransah!*

— Combien! ما *má*, كم *kam.*

— Combien je suis malheureux! ما انا مسكين *má áná meskyn!*

COMBINAISON, تـركيب *terkyb*, انتظام *întizzâm.*

COMBLE, غايه *ghâyéh*, فضله *fadléh.*

— Le Comble des désirs, اقصا المراد *âqsá-'l-mourâd.*

Il a COMBLÉ, عرّم *a'rram*, جمجم *djemdjem*, ملا *melá*, كثّر *katthar*, طفّح *teffah.*

— Il nous a Comblés de bienfaits, كـثّر الخير علينا *katthar él-kheyr a'lay-ná.*

— Matières COMBUSTIBLES, اجزا ناريه *êdjzá nâryéh.*

COMBUSTION, احراق *êhrâq.*

COMÉDIE, قومديه *qoumedyah*, فرجه *fourdjah*, *fourgéh.*

COMÉDIEN, لعّاب *la'âb.* (*Voy.* ACTEUR, CHANTEUR.)

— Comédienne, لعّابه *la'âbah.* (*Voy.* ACTRICE, CHANTEUSE.)

COMESTIBLE, ماكـول *mâkoul*, pl. ماكولات *mâkoulât.*

COMÈTE, نجمه بالذنبه *nedjmah bê-'d-denbah*, نجم بذنب *nedjm be-denb*, ابو ذنب *âbou denb.*

COMMANDANT, مقدّم *moqaddem*, امقدّم *êmqaddem*, باش *bâch*; اغا *âghá*, pl. اغاوات *âghâouât*, اغوات *âghaouât*; ريس *reyss.*

— d'un fort, ضابط *dâbett*, قايد *qâyd* (en espagnol, *alcaide*).

— d'une ville, حاكم *hâkem.*

Il a COMMANDÉ, فرّض *farrad*, حكم *hakem*, امر *âmer*, *âmar*, وصّى *ouassey*, *ouassä*, وصا *ouassá*, رسم *ressem.*

— Il Commande, بيامر *byâmour.*

— Commande! (imp.) أمر *ômour!* مر *mour!*

— Le qady leur Commanda de s'asseoir, امرهم القاضى ان يجلسوا *âmer-houm él-qâddy ênn ydjlissoú.*

— Nous ferons ce que tu Commanderas, الذى يرسم خاطرك سمعًا وطاعةً *êllâzy yersoum khâttr-ak sema'ân ou-tâa'tann.*

COMMANDEMENT, حكم *houkm*, حكومه *houkouméh*; امـر *âmr*, pl. اوامر *âouâmer*; فرمان *fermân*, pl.

فرمانات *fermânât;* وصيه *oussyéh,* وصايه *oussâyâ,* شرع *chera',* ميطاق *myttâq.*

— Les Commandements de Dieu, وصايا الله *oussâyâ Allah.*

— Je suis à ton Commandement, انا حاضر في امرك *ânâ hadder fy âmr-ak.*

COMME, كـ *ka-, ke-,* كما *kamâ,* بحال *bi-hâl,* كيف *kyf, keyf,* زَ *zâ,* زى *zay, zey,* زىّ ما *zayy-mâ,* مثل *methl, mesl, mithl,* كأنّ *ka'ânn, ka-ênn.*

—L'un Comme l'autre, زى بعضهم *zây ba'dd-houm,* كيف بعضهم *kyf baadd-houm,* بحال بعضهم *be-hâl ba'dd-houm,* مثل بعضهم *methl ba'dd-houm.*

— Comme moi, بحالى *bihâl-y,* زىّ *zayy.*

— Comme toi, بحالك *bi-hâl-ak,* زيّك *zayy-ak.*

— Comme lui, بحالهُ *bi-hâl-ho,* مثلهُ *methl-ho.*

— Comme elle, مثلها *methl-hâ.*

— Je serai Comme j'ai été, كانّي كـنـت اكـون *kâ-ên-ny kont âkoun.*

— Comme si, كانّ *ka-ênn.*

— Comme il te plaira, بارادتك *be-ârâdet-ak.*

COMMÉMORATION, ذكر *zikr, dikr,* استذكار *îztizkâr,* تذكار *tezkâr.*

— Il a fait Commémoration, ذكر *zakar.*

COMMENCEMENT, بدو *bedou,* ابتدا *îblidâ,* بدايه *bedâyéh,* مبدا *mobdâ,* مبدّا *mobeddâ,* بدا *bedâ,* بدى *bedy,* انشا *închâ,* اوّل *âouel, êouêl,* راس *râss,* اوله *âouléh, âoulah.*

— Avant le Commencement du monde, قبل انشا العالم *qabl închâ-'l-a'âlem.*

— Le Commencement de la sagesse est la crainte de Dieu, راس الحكمة هى مخافة الله *râss êl-hikmet hy mekhâfet Allah.*

— Au Commencement du mois, في غرّة الشهر *fy ghorret êch-chahar.*

— Au Commencement du livre, في وجهة الكتاب *fy oudjhet êl-kitâb.*

Il a COMMENCÉ, بدا *bedâ,* بدى *bedey, bedy, bedä,* ابتدا *êbledâ,* ابتلش *êblelech.*

— Il Commence, يبدى *yebdy.*

— Il a Commencé à écrire, دار يكتب *dâr yektob,* صار يكتب

sâr yektob, اخذ بالكتب *âkhad be-'l-katb.*

— Il a Commencé de parler, صار يحكي *sâr yhakky.*

Commensal, اكيل *âkyl*; نديم *nedym*, pl. ندما *nodamâ.*

Comment? كيف *kyf, keyf, kief,* كيفش *keyfach,* كيفن *keyfen,* ازاى *ézây, ézêy,* ازيّ *êzeyy,* انى *ênnay,* اى شي *êy chy,* اش *êch?*

— Comment te portes-tu? كيف حالك *kyf hâl-ak,* ايش حالك *êych hâl-ak,* ازاياك *êzêyyâk,* كيف كيفك *kyf keyf-ak,* كيف انت *kyf ênt?* (en berbère, نموتيّ *nemoutyy?*)

— Comment vous portez-vous? ايش حالكم *êych hâl-koum,* ايش عليكم *êych a'ley-koum?*

— Comment se porte ton frère? ايش حال اخوك *êych hâl âkhou-k?*

— Comment te nommes-tu? كيف اسمك اسمك اى *îsm-ak êy?* *kyf îsm-ak?* (en berbère, ما اسمنّك *mâ îsm-ennek?*)

— Comment dis-tu? ايش تقول *êych teqoul,* كيف تقول *kyf teqqul?*

— Comment nommes-tu cela? كيف تسمّى ذى *kyf tessemmy dy,* كيف اسمه *kyf îsm-ho?*

— Comment est le temps? كيف الوقت *kyf él-ouaqt?*

Commentaire, تفسير *tefsyr,* شرح *cherh.*

Commentateur, مفسّر *mofasser.*

Il a Commenté, شرح *charah,* فسّر *fassar.*

Commerçant, تاجر *tâdjir, tâgir, tâquir,* pl. تجّار *touddjâr;* مسبّب *mosebbib,* سوّاق *saouâq.*

Commerce, معملة *ma'ameléh,* معاملة *ma'âmeléh,* تجارة *tedjâréh, toudjârah,* سبب *sabeb, sebeb,* تسبّب *tessebboub,* الشرا والبيع *éch-cherâ ou él-bya'.*

Il a Commercé, تسبّب *tesseb-beb,* تاجر *tâdjar.*

Commis (subst.), كاتب *kâteb.*

— Premier Commis, باش كاتب *bâch kâteb.*

Il a Commis (fait), عمل *a'mal,* فعل *faal,* ارتكب *érlekab.*

— (chargé d'une commission), وكل *ouekel,* وكّل *ouekkel,* وقّف *ouaqqaf.*

Commisération, ترحّم *terahhim.* (*Voy.* Compassion, Clémence.)

Commissaire, وكيل *ouekyl,* قومسار *qoumsâr,* مرسول *mersoul,*

متوكل *metouekkel*, متولى *motoualy*, وصى *oussy, ouessy.*

— des guerres, مباشر *mobâcher*, مباشرالدخيره *mobâcher êd-dekhyréh.*

COMMISSION, توكيل *touekyl*, توصيه *touessyéh*, تفويض *tefouydd*, وكاله *oukâlah, oukâléh.*

— Il a donné une Commission, قصد *qassad*, قضا *qaddâ.*

COMMODE (adj.), نافع *nâfê'*, مرتاح *mertâh.*

— Cela a été Commode, هذا ارتاح *hadâ êrtâh.*

— Commode (meuble). (*Voyez* ARMOIRE.)

COMMODITÉ (aisance), مرحب *merhab*, سهل *sahl*, راحه *râhah.*

— A ta Commodité (à ton loisir), على مهلك *a'lä mehal-ak.*

— Commodités (garde-robe), چشمه *tchechméh*, ششمه *chichméh*, بيت الخالى *beyt êl-khâly.*

COMMOTION, تحريك *tahrykh*, حركه *harakah.*

Il a COMMUÉ. (*V.* Il a CHANGÉ.)

COMMUN (général), عام *a'âm*, عميم *a'mym*, عامى *a'âmy*, مشاع *meché'*, مشترك *mouchterek*, عمومى *a'moumy, o'moumy*, كلى *koully.*

— (de peu de valeur), واطى *ouâtly*, رخيس *rekhys*, رخيص *rakhyss.*

— (peu rare), موجود *moudjoud*, كثير *kethyr.*

— Les lions ne sont pas Communs dans cette montagne, هذا الجبل فيه السباع ما موجودين. *hadâ-'l-djebel fy-h ês-sabê' mâ moudjoudyn.*

— Le Commun des hommes, عوام *a'ouâmm.*

— Nous avons tout en Commun, كل شى بينا شركه *koll chy bayn-nâ cherekéh.*

COMMUNAUTÉ, شركه *chirkéh, cherekéh*, جماعه *djemâ'ah.*

COMMUNICATIF, متشارك *motchârik*, ممتزج *momtezidj.*

COMMUNICATION (participation), تشارك *techârek*, علاقه *a'lâqah.*

— d'une nouvelle, اعلام *î'lâm, ê'lâm.*

— d'une maladie, سرايه *serâyéh.*

Il a COMMUNIQUÉ (un secret), اظهر *âdhar*, كشف *kachaf.*

— avec quelqu'un, خالط *khâlatt.*

— Ne Communique pas avec eux. لا تخالطهم *lâ tekhâlett-houm.*

Commutation. (*Voyez* **Changement.**)

Compagne, صبيه *sabyéh*, pl. صبايات *sabâyât*; صاحبه *sâhebah*, pl. صاحبات *sâhibât*.

Compagnie (société), شركه *cherkah*, *cherekéh*, جماعه *djemâ'ah*, مجلس *medjlis*, رفقه *refqah*, صحبه *sahbah*.

— de soldats, اورته *ôurtah*, *âurtah*.

Compagnon, صاحب *sâheb*, pl. اصحاب *âsshâb*; رفيق *refyq*, *rafyq*, pl. رفقا *refeqâ*; شريك *cheryk*.

Comparable, معادل *mo'âdel*.

Comparaison, تشبيه *techbyéh*, *techbyh*, تمثيل *temthyl*, قوس *qaouss*; مثل *methl*, *mesl*, pl. امثال *âmthâl*, *âmsâl*.

Il a **Comparé,** قابل *qâbel*, قاس *qâss*, شبّه *chebbah*.

Il a **Comparu,** حاضر *hâddar*, حضر *haddar*.

— Il a fait Comparaître, استحضر *êstahdar*.

Compas, بركار *berkâr*, ضابد *dâbed*; بيكار *bykâr*, pl. بياكر *byâker*.

Il a **Compassé,** كال بلابركار *kâl be-'l-berkâr*.

Compassion, رحمه *rehmah*, شفقه *chefeqah*, مرحمه *merhaméh*.

Il a **Compati,** il a eu Compassion, رحم *rahem*, شفق *chefeq*, رق *raff*, تراف *terâf*, رثا *retâ*, تعطّق *taattaf*, تحنّن *tehennan*.

— Tu n'as pas Compassion de ce pauvre, ما تشفق على هذا المسكين *mâ techfiq a'lä hadâ 'l-meskyn*.

Compatibilité, موافقه *mouâfeqah*.

Compatible, موافق *mouâfiq*, مستحمل *mostahmel*, محتمل *mohtamel*.

Compatissant, رحيم *rahym*, شفوق *chefouq*; هنّون *hannoun*, pl. حنان *henân*; رحمن *rahman*, رحمان *rahmân*, شفيق *chefyq*.

Compatriote, ولد البلد *ouelad êl-beled*, ابن البلد *êbn êl-beled*.

— J'irai loger chez mes Compatriotes, انزل عند اولاد بلدي *ânzel a'nd âoulâd beled-y*.

Compensation, اعواض *ê'ouâdd*, *ê'ouâdd*, مكافاه *moukâfâh*.

Il a **Compensé,** عوض *e'ouad*.

Compère, شبين *chebyn*; مشبين *mochbyn*, pl. امشابين *âmchâbyn*; عرّاب *a'rrâb*, pl. عراريب *a'râryb*.

COMPÉTENT, لايق *lâyq*, واجب *ouâdjeb*, ملايم *molâym*, محق *mohaqq*.

COMPÉTITEUR, رقيب *raqyb*.

COMPLAISANCE, خاطر *khâtter*, *khâttr*, رضا *riddâ*, تعجيب *ta'djyb*.

COMPLÉMENT, تتمه *tetamméh*. (*Voy*. ACHÈVEMENT.)

COMPLET, كامل *kâmel*. (*Voyez* ACHEVÉ.)

Il a COMPLÉTÉ. (*V.* Il a ACHEVÉ.)

COMPLÉTEMENT, تمام *temâm*.

COMPLEXE, ضمن *demn*. (*Voy*. COMPOSÉ.)

COMPLEXION, طبيعه *taby'ah*, مزاج *mezâdj*, خلقه *khaliqéh*, حال *hâl*.

COMPLICATION, التوا *êltiouâ*.

COMPLICE, شريك *cheryk*.

COMPLIMENT, سلام *selâm*, تهنيه *tehnyah*, تهنّي *tehenny*.

— Fais-lui mes Compliments, سلّم عليه من عندى *sellem a'lay-hi min a'nd-y*.

Il a COMPLIMENTÉ, هنّي *henney*, *hennä*, تهنّي *tehenney*, سلّم *sellem*.

COMPLOT, معصيه *maassyah*, اتّفاق *îttifâq*.

Il a COMPLOTÉ, عصي *aassey*, عاصي *a'âssey*.

COMPOSÉ, مركّب *mourekkeb*, مشتمل *mouchtemel*, متصوّر *motsaouar*.

Il a COMPOSÉ, الّف *âllaf*, ركّب *rakkab*, صنف *sanaf*, صنّف *sannaf*, طابق *tâbaq*, ضمّ *damm*.

COMPOSITEUR, مؤلف *mouallef*, مصنّف *mossannef*.

COMPOSITION, تركيب *terkyb*, تاليف *tâlyf*, تصنيف *tesnyf*, انشا *închâ*, مصنّفه *mossannefah*.

COMPOSTELLE (ville d'Espagne), شنت يعقوب *Chent Ya'qoub*.

COMPOTE, مربّه *morabbah*, مربّي *morebbä*.

COMPRÉHENSION, ادراك *îdrâk*.

COMPRESSION, تضييق *teddayyq*.

Il a COMPRIMÉ, ضيّق *dayyaq*.

COMPRIS (entendu), مفهوم *mefhoum*.

— (contenu), مشتمل *mouchtemil*.

— Y Compris, داخل *dâkhel*.

— La vente, y Compris le bénéfice, ne monte qu'à mille paras, البيع داخلهُ المكسب ما يطلع شي الّا الف فضه *êl-bya', dâkhel-ho-'l-mekseb, mâ ytlaa chy êllâ âlf faddah*.

Il a COMPRIS, فهم *faham*, *fehem*,

fahem, دراً *darâ*, اخذ *âkhad*, سمع *sama'*, درك *darak*, اشتلق *échtelaq*, فطن *fellenn*, تيفن *tyfenn*.

— Il Comprend, بيفهم *byefhem*, *byefham*.

— Comprends! (imp.), فهم *fehem*.

— Me Comprends-tu? فهمتني شي *fehemt-ny chy?*

— Je te Comprends, بافهمك *bâfhem-ak*, باسمعك *bâsma' ak*, راني نسمعك *râ-ny nesma'-ak*.

— Comprends-tu l'arabe? انت تدرك العربي *ênt tedrek êl-a'raby*, انت تفهم العربي *ênt tefhem êl-a'raby?*

Un COMPROMIS, معاهده *mo'â-hidéh*, مصالحه *maslahah*, تواعد *teouâ'oud*, ترقيم *terqym*. (*Voyez* ACCORD.)

COMPTANT (argent comptant), فلوس حاضر *felouss hâdder*, دراهم بالحاضر *derâhem bê-'l-hâdder*, نقد *neqd*, قبض *qobd*. (*V.* Il a ACHETÉ.)

COMPTE (subst.). (*V.* CALCUL.)

— As-tu fait ton Compte? عملت شي حسابك *a'melt chy hissâb-ak?*

Il a COMPTÉ. (*Voyez* Il a CALCULÉ.

COMPUT. (*Voy.* CALCUL.)

CONCASSÉ, مدقوق *medqouq*, مرضوض *merdoudd*.

Il a CONCASSÉ, سحق *sahaq*, درس *deress*, رصّ *ress*, رضّ *redd*, طحن *tahan*, دقّ *daqq*.

CONCAVE, معقر *mou'qar*.

CONCERNANT, متعلق *motaalleq*, داير *dâyr*.

Il a CONCERNÉ, ناسب *nâsseb*, تعلق *ta'allaq*.

— En ce qui Concerne votre pays, في ما يناسب بلدكم *fy mâ ynâsseb beled-koum*.

Il s'est CONCERTÉ, اشتور *échtaouer*, نظر *naddar*, تدبّر *tedabbar*.

CONCESSION, تسليم *teslym*, اجازه *êdjâzéh*, منح *menèh*.

CONCIERGE. (*Voyez* GEÔLIER, PORTIER.)

CONCILE, جماعه *djemâah*, مجمع *medjmè'*.

CONCILIATEUR, مصلح *messalih*, *mouslih*.

CONCILIATION, مصالحه *mossâlehah*, صلح *soulh*, تصالح *tessâlouh*. (*Voyez* ACCORD.)

— Il s'est CONCILIÉ. (*Voyez* Il s'est Accordé.)

CONCIS, قصير *qassyr*, مقصور *maqsour*.

CONCLU, منعقد *mouna'qed*.

Il a CONCLU (terminé), فرغ *faregh*, ختم *khatam*. (*V.* Il a ACHEVÉ.)

— un traité, وقع الشرط *ouaqaa-'ch-chart*.

— (tiré une conclusion), نتج *netedj*.

— Pour Conclure, وللاخر *ou él-âkher*, محصل الكلام *mohassel él-kelâm*, غاية الكلام *ghâyet él-kelâm*.

CONCLUSION (fin), ختم *khatm*, تتميم *tetmym*, اتمام *ttmâm*. (*Voy.* ACHÈVEMENT.)

— (conséquence), نتيجه *tenydjéh*, تنيجه *tenydjéh*, حصول *houssoul*.

CONCOMBRE, خيار *khyâr*.

— d'une espèce très-allongée, فقوس *faqqous*.

— sauvage, قتا الحمار *qatá-'l-homâr*.

CONCORDAT, قول وقرار *qoul ou qarâr*.

CONCORDE et CONCORDANCE, مطابقه *mottâbeqah*, موافقه *mouâfeqah*. (*Voy.* ACCORD.)

CONCOURS, ازدحام *tzdihâm*, اتفاق *ttifâq*, اجتماع *tdjtimâa'*, مسايره *messâyréh*.

CONCRET, منجمد *moundjemed*.

CONCRÉTION, انعقاد *înè'qâd*, جمود *djoumoud*.

Il a CONÇU (il a compris). (*Voy.* ce mot.)

— Elle a Conçu (elle est devenue encointe), حملت *hamelet*, حبلت *habelet*.

CONCUBINAGE, تسرير *tesryr*.

CONCUBINE, سرّيه *serryyah*, pl. سراری *sorâry*; اوداليق *ôdâlyq*, اوطاليق *ôddâlyq*.

CONCUPISCENCE, شهوه *chahouah*, *chehouéh*, زنيه *zonyah*.

CONCURREMMENT, معًا *ma'ân*.

CONCUSSION, ظلم *zoulm*, مصادره *mossâderéh*.

CONCUSSIONNAIRE, ظالم *zâlem*, *zâlim*.

CONDAMNABLE. (*V.* BLÂMABLE.)

CONDAMNATION, تحكيم *tahkym*, حكم شرع *houkm chera'*, جزا *djezá*, قضا *qaddá*. (*Voyez* BLÂME.)

Il a CONDAMNÉ, عذب *a'dab*, عذّب *a'ddeb*, دحص *dahes*, دحض *dahadd*, حكم على *hakam a'lä*.

CONDENSATION, تكثيف *tekthyf*, *teksyf*.

CONDESCENDANCE, تنزّل *tenez-zoul*.

CONDISCIPLE, شريك *cheryk*.

CONDITION, شرط *chart*, *chert*, pl. شروط *chourout*.

— (état), حال *hâl*, pl. احوال *âhouâl*; شان *chân*, رتبه *routbéh*.

— A Condition que, بشرط ان *be-chart ênn*.

CONDITIONNEL, مشروطى *mech-routty*.

CONDITIONNELLEMENT, بشرط *be-chart*, بالشرط *bê-'ch-chart*.

CONDOLÉANCE, تعزيه *ta'zyéh*.

CONDUCTEUR, هادى *hâdy*.

CONDUIT d'eau, ساقيه *saqyah* (en espagnol, *azequia*), مجرا *medjrâ*, *midjrâ*, *migrâ*, *megrê*, قادوس *qâdouss*. (*Voy*. CANAL.)

Il a CONDUIT, ودّى *oueddey*, *ouaddâ*, ارشد *êrched*.

CÔNE, مخروطه *makhrouttah*.

CONFECTION (achèvement), اتمام *ítmâm*. (*Voy*. ACHÈVEMENT.)

CONFÉDÉRATION. (*Voyez* ALLIANCE.)

CONFÉRENCE, مكالمه *mokâleméh*, مذاكره *mozâkeréh*, محاوره *mo-hâouréh*. (*Voy*. COLLOQUE.)

CONFESSION, اعتراف *í'tirâf*.

CONFIANCE, امان *îmân*, *âmân*, *êmân*, اعتماد *í'timâd*, ثقه *theqqéh*, توكّل *teouekkoul*.

— Il a eu Confiance, امن على *âmann a'lâ*. (*Voy*. Il s'est CONFIÉ.)

CONFIANT, متوسّل *motouessil*.

CONFIDEMMENT (en confidence), سرّا *serrân*.

CONFIDENCE, سرّ *serr*, محرميّه *mahremyyéh*.

CONFIDENT, شريك السرّ *cheryk ês-serr*, محرم *mahrem*, معتمد *ma'-temed*, نديم *nedym*, مصاحب *moussâhib*.

CONFIDENTIEL, سرّى *serry*.

CONFIDENTIELLEMENT, اعتمادًا *í'timâdân*. (*Voy*. CONFIDEMMENT.)

Il a CONFIÉ, وكّل *ouakel*, سلّم *sellem*.

— Il s'est Confié, توكّل *touekkel*, *teouakkel*, رجا *radjâ*, *ragâ*.

CONFIGURATION. (*Voyez* CONFORMATION.)

Il a CONFINÉ. (*Voyez* Il a AVOISINÉ.)

CONFINS (pl.), حدود *hedoud*, طرف *torf*.

Confirmatif, مؤكد *mouekked.*

Confirmation, تصديق *tesad-dyq*, اقرار *îqrâr*, اثبات *îthbât*, *îsbât*, استقرار *îstiqrâr.*

Il a Confirmé, ثبت *thebbet.*

— un traité par un serment, حالف *hâllaf.*

Confiscation, ضبط *dabt*, قبض *qabd*, مصادره *moussâderéh.*

Confiseur, حلواتي *halouâty*, *halaouâty*, حلواجي *halouâdjy*, شكرجي *chekerdjy.*

Il a Confisqué, تملك *temellek*, وسق *ouesseq*, قبض *qabadd*, ضبط *dabatt.*

Confit, مربى *morabby.*

— Fruits Confits. (*Voyez* Confiture.)

Confiture, حلوه *halouéh*, *hal-ouah*, *halaouah*, pl. حلوات *hal-ouât*, *halaouât*; معجون *maadjoun*, مربة *marabbéh*, *merabbah.*

Conflagration. (*Voyez* Brûlure, Incendie.)

Conflit, تصارع *tessârou'*. (*Voy.* Choc, Combat, Altercation.)

Confluent, مجمع *medjma'*, ملتقا *moulteqâ.*)

Il a Confondu (mêlé), خلط *khalatt.*

Conformation, تشكيل *techkyl*, صوره *sourah.*

Conforme, مطابق *moultâbiq*, موافق *mouâfiq*, مناسب *mounas-seb*, موجب *moudjib*, منشابه *men-châbih*, متشابه *motchâbih.*

Il a Conformé, مثل *metthel*, *messal*, شبه *chabbah*, ناسب *nâs-seb*, ماثل *mâthal.*

— Il s'est Conformé, وافق *ouâfeq.*

Conformément à, en Conformité de, كيف *kyf*, كما *kamâ*, بحسب *be-hisb.*

Conformité, تطابق *tettâbeq*, مناسبه *menâssebéh*, مماثله *memâ-theléh.* (*Voy.* Concorde, Accord.)

Confrérie, اخويه *âkhaouyéh.*

Il a Confronté, قابل *qâbel*, اوجه *ouâdjah.*

Confrontation, مواجهه *mouâ-djehah*, مقابله *moqâbeléh.*

Confus (mêlé), مخلوط *makhloutt.*

— (honteux), خزيان *khazyân.*

Confusion (mélange, désordre), خلط *khalt*, تخليط *tekhlytt*, اختلاط *îkhtilâtt.*

— (honte), خزايه *khezâyéh*, خزا *khazâ*, تهلون *tehloun*; عيب *a'yb*, pl. عيوب *ou'youb.*

Congé, دستور *destour*, اجازة *édjâzéh*, *égâzéh*, انصراف *ênsirâf*, سور *sour*, اذن *édn*, فرصة *froussah*.

— Il a pris Congé, ودع *ouada'*, انصرف *ênsaraf*.

— Il a demandé son Congé, استاذن *éstâden*.

Il a Congédié, صرف *saraf*, طلق *talaq*, اطلق *étlaq*, سرح *sarrah*, فل *fell*.

Congélation, جليد *djelyd*.

Conjecture, ظن *zenn*, *denn*, pl. ظنون *denoun*, *zenoun*, تخمين *tekhmyn*, رمز *roummiz*, اعبار *i'bâr*, اشتلاق *ichtilâq*.

Il a Conjecturé, ظن *zann*, *dann*, خمن *khammen*, توهن *teouhhenn*, رمز *remez*, اعتبر *é'tebar*.

Conjoncture, فرصة *fersah*.

Conjugaison, تصريف *tesryf*.

Conjugal, متاع الزواج *metâ-'z-zaouâdj*.

Conjuration, ربطة *robtah*. (*Voyez* Complot, Conspiration.)

Il a Conjuré (v. n.), ترابط *terâbatt*, تشاور *techâouer*; توامر *teouâmer*. (*Voy*. Il a Conspiré.)

— (v. a.), حلف على *halaf a'lä*.

— Je t'en Conjure, au nom de Dieu, de ta vie, de celle de tes enfants! بالله عليك بحياتك بحياة ولادك *b-illah a'lay-k*, *be-hayât-ak*, *be-hayât oulâd-ak!*

Connaissance, معرفة *ma'reféh*, عقل *a'ql*.

— Il a fait Connaissance avec, تعرّف مع *ta'arraf ma'*, تعارف في *ta'âraf fy*.

Connu, معروف *maarouf*.

Il a Connu, عرف *aaref*, *a'raf*, عقل *a'qal*, شعر *cha'ar*, علم *a'lam*.

— Il Connaît, بيعرف *bya'raf*.

— Connais! (imp.) اعرف *â'araf!*

— Le Connais-tu? انت تعرفه *ênt ta'raf-ho?*

— Il a fait Connaître, عقّل *a'qqal*, عرّف *a'rraf*, علّم *a'llam*.

— Personne ne Connaît sa maladie, ما احد عرف بوجعته *mâ âhd a'raf be-oudja't-ho*.

— Chacun le Connaît bien, كل واحد يعرفه مليح *koll ouâhed ya'ref-ho melyh*.

— Je ne les Connais pas, ما لي معرفة معهم *mâ l-y ma'reféh ma'houm*.

— Il a Connu charnellement, نكح *nekah*, نكا *nekâ*, ناك *nâk*.

CONQUE, صفد *safad*.

CONQUÉRANT, غالب *ghâleb*, غازى *ghâzy*, مغازى *moghâzy*, ظافر *zâfer*, فاتح *fâtih*.

Il a CONQUIS, غلب *ghâleb*, فتح *fatah*, تملك *temellek*, تغلب *tegha-leb*, استولى *éstoueley*, انتصر *én-tessar*.

CONSANGUINITÉ, قرابه *qorâbéh*.

CONSCIENCE, دمه *domméh*, *dem-mah*, نيه *nyéh*, بصيره *bessyréh*, ضمير *damyr*.

— Sur ma Conscience, فى دمتى *fy dommet-y*, على دمتى *a'lä dom-met-y*.

CONSEIL (assemblée), مجمع *medjma'*. (*Voy*. ASSEMBLÉE.)

— (avis), شور *chour*, pl. اشوار *âchouâr*; راى *rây*, plur. ارا *ârâ*; مشوره *mechourah*, pl. مشير *mechyr*; تدبير *tedbyr*, pl. تدابير *tedâbyr*. (*Voy*. AVIS.)

— Il a demandé Conseil, تشاور *techâouar*, *techâouer*, استشار *éste-châr*.

— Il a donné un bon Conseil, نصح *nassah*.

— Il a donné un mauvais Conseil, غر *gharr*.

Il a CONSEILLÉ, اشار *âchâr*, اشور *échouar*, دبر *dabbar*, شاور *châouar*.

CONSENTEMENT, وفاق *ouafâq*. (*Voy*. ACCORD.)

Il a CONSENTI, اجاب الى *âdjâb îlä*, رضى *reddä*, *reddey*. (*Voy*. Il a ACCORDÉ.)

CONSÉQUENCE (conclusion), نتيجه *netydjéh*.

CONSERVATION, حفظ *hafd*, *hefd*, *hifd*, حرس *hirs*; صيانه *seyânéh*, pl. صون *saouan*.

Il a CONSERVÉ, حفظ *hafedd*, *ha-fadd*, *hafezz*, حرس *haress*, حرز *harez*.

— Que Dieu te Conserve! الله يسلمك *Allah yssellem-ak!* الله يعافيك *Allah ya'âfy-k!* الله يحفظك *Allah yahfedd-ak*.

CONSIDÉRABLE, عظيم *a'zzym*.

Il a CONSIDÉRÉ (examiné), نظر فى *naddar fy*, ضمر *damer*, تامل *tâmmel*, افتكر *êftekar*.

Il a CONSIGNÉ, مكن *makkan*, اودع *âouda'*, سلم *sellem*.

— Tu Consigneras cette somme entre les mains de notre ami Ibra-him, ذا الفلوس تسلمه فى يد محبنا ابرهيم *dâ'-'l-*

felouss tesellem-ho fy yd moheb-nâ Ibrahym.

CONSISTANCE, قيام *qeyâm*, حال الوقوف *hâl él-ouqouf.*

Il a CONSISTÉ, توقف *toua-qaf.*

— L'affaire Consiste en cela, الامر واقف على هذا *él-âmr ouâqef a'lä hadâ.*

— Cela Consiste en trois choses, هذا متاسس على ثلاثة امور *hadâ motâssess a'lä thelâihet oùmour.*

CONSOLATEUR, معزى *mo'azzy.*

CONSOLATION, تعزيه *te'azzyéh*, فرج *ferdj*, سلوان *seloudn.*

Il a CONSOLÉ, عزا *a'zzâ*, عزى *a'zzä, a'zzey*, سلى *sellä.*

— Il s'est Consolé, تعزا *taa'zzâ*, تعزى *tea'zzey*, عزى *a'zä, a'zey*, تسلى *tesellä.*

Il a CONSOLIDÉ, شد *chedd*, اشتد *échtedd.* (*Voy.* Il a AFFERMI.)

Il a CONSOMMÉ (terminé), فرغ *faregh.* (*Voy.* Il a ACHEVÉ.)

— (il a absorbé), اكل *âkal*, هتك *hatak.* (*Voy.* Il a ABSORBÉ.)

CONSOUDE, لحكم *lahakoum*, جماجم *djemâdjem.*

CONSPIRATION, غدر *ghadr*, معصيه *ma'ssyéh.* (*Voyez* CONJURATION, COMPLOT.)

Il a CONSPIRÉ, تعمل *ta'amel*, غدر *ghadar*, عصى *a'ssä, a'ssey*, حلف *halaf.* (*Voy.* Il a CONJURÉ, Il a COMPLOTÉ.)

CONSTANCE, شداد *cheddâd*, ثبت *thobt, tsobt*, ثبات *thebât*, مداومه *medâouméh.*

CONSTANT, شديد *chedyd*, ثابت *thâbett, tsâbett*, دايم *dâym.*

— Il a été Constant, شد *chedd*, ثبت *thebett, tsebett.*

CONSTANTIN (nom propre), قسطنطينوس *Qôstantynous.*

CONSTANTINE (v. et pr. d'Afr.), قسنطينه *Qessentynah*, عنبه *A'nnabéh.*

CONSTANTINOPLE, استنبول *Istanboul*, استانبول *Istânboul*, اسطنبول *Istanboul*, اسطانبول *Istânboul*, اسلامبول *Islâmboul*, قسطنطينيه *Qostantynyéh.*

— Natif de Constantinople, اسلامبولى *islâmbouly*, اسطنبولى *istanbouly.*

CONSTELLATION. (*Voy.* ASTRE.)

CONSTERNATION. (*V.* CRAINTE.)

CONSTERNÉ, مرعوب *mar'oub.*

Il a CONSTERNÉ, رعب *ra'ab.* (*Voy.* Il a EFFRAYÉ.)

CONSTIPATION, قبض البطن *qobd él-batn*, كتم البطن *kotm él-batn.*

Il a été CONSTIPÉ, تنقبّض *teqab-bedd*, قبّض *qobbedd*, كتم *kotem*, انقبض بطنه *chedd él-batn*, شدّ البطن *ènqabedd batn-ho.*

Il a CONSTITUÉ, اقام *éqâm, âqâm*, جعل *dja'al*, رسم *ressem.*

— Il m'a Constitué son procureur, جعلني وكيله *ouekkel-ny*, وكّلني *dja'al-ny oukyl-ho.*

— Qui vous a Constitué nos juges? من اقامكم قضاة علينا *man éqâm-koum qoddât a'lay-nâ?*

CONSTITUTION d'un État. (*Voyez* CHARTE constitutionnelle.)

CONSTRUCTION, بنيان *benyân.* (*Voy.* BÂTIMENT.)

Il a CONSTRUIT. (*Voyez* Il a BÂTI.)

CONSUL, قنصل *qonsol*, قنصول *qonsoul*, pl. قناصل *qenâssel.*

Il a CONSULTÉ. (*Voyez* Il a demandé Conseil.)

— Il s'est Consulté (il a pris garde), استشار *éstechâr.*

Il a CONSUMÉ, حرق *haraq*, شعل *cha'al*, باد *bâd*, هلك *helak.* (*Voy.* Il a BRULÉ.)

Il a CONTAGIÉ, انعدا *éna'dâ.*

CONTAGIEUX, منعدى *mona'dy, mone'dy.*

CONTAGION, انعدا *ini'dâ*, عودة *a'oudéh.*

CONTE, حكايه *hikâyéh, hikâyah*, روّايه *reouâyah*, حدوثه *hadoutsah, hadouthêh, hadousséh*, حديثه *ha-dythéh, hadysséh.*

Il a CONTÉ, روا *reouê*, حكا *hakâ*, حكى *hekä, hakey, haky*, حدّث *haddeth, haddets.*

Il a CONTEMPLÉ, تأمّل *tâmmel*, (*Voy.* Il a CONSIDÉRÉ.)

CONTEMPORAIN, في فرد عمر *fy ferd a'mr.*

CONTENT (satisfait), قانع *qânè'*, مقانع *moqânè'*, مستقنع *mostaqna'*, راضا *râddé.*

— (gai), مبسوط *mabsoutt*, مترّح *mottarrah*, منبسط *menbassatt*, فرحان *ferhân.*

— Il a été Content, رضى *red-dey, reddy*, رضا *raddâ*, ارضا *èrdâ.*

— Elle a été Contente, رضيت *reddyet.*

— Ils ont été Contents, رضوا *reddoû.*

— Il est Content, بيرضى *byerdä,* يطيب خاطره *yttayb khâttr-ho.*

— Je suis Content, انا مبسوط *ânâ mabsoutt.*

— Tu es Content, انت مبسوط *ênt mabsoutt.*

— Il n'est pas Content, لا يطيب خاطره *lâ yttayb khâttr-ho.*

Il a CONTENTÉ, عجّب *a'ddjab,* قنّع *qanna'.*

— Il nous a Contentés, اخذ خاطرنا *âkhad khâttr-nâ.*

— Il s'est Contenté de, قنع *qanaa,* استقنع *êstaqna', êstaqnè'.*

CONTENTEMENT, رضا *reddâ,* تفريح *tefryh,* افراح *îfrâh,* عجب *a'djeb.*

Il a CONTENU, وسع *ouassa',* ضمن *damen,* ضبط *dabett.*

— Ce lieu ne peut nous Contenir, ما يسعنا هذا الموضع *mâ yssaa'-nâ hadâ-'l-moudda'.*

— Le Contenu de la lettre, مضمون المكتوب *madmoun êl-maktoub.*

— Il Contient, بيسع *byessa'.*

— Cette maison ne Contient absolument personne, هذه الدار داخلها ما فيش احد واصل *hadêh 'd-dâr dâkhel-hâ mâ fy-ch âhd ouâssel.*

CONTERIES de Venise, خرز بندقي *kherez bendeqy.*

CONTESTATION, خصام *khissâm,* pl. خصايم *khessâym;* مجاوره *medjâourêh,* ناقره *nâqrah,* معالجه *ma'âladjêh,* خصومه *khassouméh,* مخاصمه *mokhâssemêh.* (*Voyez* ALTERCATION, CONFLIT.)

Il a CONTESTÉ, خاجج *hâdjadj,* ضادد *dâded,* مارا *mârâ,* ناقر *nâqar,* عالج *a'âladj,* بالط *bâlatt,* جاور *djâouar.* (*Voyez* Il a eu une Altercation.)

CONTIGU, قريب *qaryb,* تعلّق *taalleq,* مطابق *mottâbeq,* ملازم *molâzem,* ملازق *molâzaq,* ملصّق *molasseq,* منصل *monsel.*

CONTIGUITÉ, اتّصال *îttissâl.*

Un CONTINENT, برّ *berr.*

— Les deux Continents, برّين *berreyn.*

— Le souverain des deux Continents et des deux mers (titre de l'empereur ottoman), سلطان البرّين والبحرين *soultân êl-berreyn ou êl-bahareyn.*

CONTINUATION, مداومه *medâoua-*

méh, مواضبه *mouâddibéh*, استمرار *îstimrâr*, دوام *daouâm*.

Il a CONTINUÉ, ظل *dall*, تمّ *tamm*, واضب *ouâddab*, دام على *dâm a'lä*.

— Il Continua de faire son ouvrage, دام يعمل شغله *dâm ya'mel choghl-ho*.

CONTINUEL, مواضب *mouâddeb*, دايم *dâym*, مداوم *medâouam*.

CONTINUELLEMENT, دايمًا *dây-mân*.

CONTINUITÉ, اتّصال *îttissâl*.

CONTOUR, دور *dour*. (*Voy*. CIRCONFÉRENCE.)

Il a CONTOURNÉ, دار *dâr*, دوّر *daouar*.

Il a CONTRACTÉ (fait un contrat), عقد *a'qad*.

— (resserré), ضمّ *damm*.

— Il a Contracté amitié, تصاحب *tessâhab*, تعرّف *ta'arraf*, تقارب *teqâreb*, استقرب *êsteqrab*.

CONTRADICTION, مناقض *menâqedd*, اختلاف *îkhtilâf*, بلاطه *belâttah*, محارنه *mohârenéh*.

Il a CONTRAINT, لزّم *lazzam*, الزم *êlzem*, غصّب *ghassab*, سخّر *sakhar*.

— Il a été Contraint, تغصّب *teghasseb*.

— Personne ne t'a Contraint, ما احد غصّبك *mâ âhd ghassab-ak*.

CONTRAINTE, غصب *ghasb*, التزام *îltizâm*, غصيبه *ghassybah*.

— Par Contrainte, غصبًا *ghasbân*.

CONTRAIRE, مضادد *moddâded*; ضدّ *dodd*, *doudd*, *dadd*, pl. اضداد *âddâd*, *êddâd*.

— Il a été Contraire, ضادّ *dâdd*, عكس *a'kass*, عاند *a'âned*, خالف *khâlaf*, جافص *djâfess*, ضدد *daded*.

— Au Contraire, بخلاف *bekhelâf*, بالخلاف *be-'l-khelâf*, ضدًّا *doddân*, بالعكس *be-'l-a'ks*.

Il a CONTRARIÉ, حاكر *hâker*. (*Voyez* Il a été Contraire.)

CONTRARIÉTÉ, مناضضه *menâddedéh*, خلف *kholf*, عناد *i'nâd*. (*Voy*. CONTRADICTION.)

CONTRAT, عقد *aaqd*, pl. اعقد *ê'qd*; شرط *chart*, تذكره *tezkeréh*, مسوق *moussouq*; حجّه *hoddjéh*, *hogguéh*, pl. حجج *hodjedj*; تمسّك *temessik*, pl. تمسّكات *temessikât*. (*Voy*. ACCORD, ACTE.)

— Articles de Contrats (pl.), وثايق *ouethâyq*, *ouetsâyq*.

CONTRE (auprès), علی *aalä*, قبل *qabel*. (*V.* AUPRÈS, A CÔTÉ.)

— (en opposition), ضدّ *dodd*, *doudd*, ضدّا *doddân*, خلاف *khe-lâf*, علی *a'lä*.

— Le cheykh a marché Contre nous avec ses soldats, توجّه الشيخ بعساكره علينا *toueddjah êch-cheykh be-a'ssâker-ho a'lay-nâ*.

CONTREBANDE, امتناع *îmtinâ'*, سرقه *serqah*, محروم *mahroum*.

CONTREBANDIER, سرّاق *sarrâq*.

Il a CONTRECARRÉ. (*Voyez* Il a été Contraire.)

CONTRE-COEUR, همّ *hemm*, غمّ *ghamm*.

— A Contre-Cœur, من غير قلب *min ghayr qalb*, من غير خاطر *min ghayr khâttr*. (*Voy.* Par Contrainte.)

CONTRE-COUP, تضارب *teddâreb*.

Il a CONTREDIT, نقد *naqed*, *na-qad*, كابر *kâbar*, بالط *bâlatt*, نقض *naqadd*, حارن *hâren*, ناكر *nâkar*, ناقض *nâqadd*, عارض *a'âredd*. (*Voy.* Il a été Contraire.)

CONTRÉE, بلد *beled*, pl. بلدان *boldân*; برّ *berr*, ناحيه *nâhyéh*.

CONTREFAÇON, تزوير *tezouyr*. (*Voy.* IMITATION.)

CONTREFAIT (difforme), شنيع *cheny'*, مسيخ *mossykh*. (*Voy.* DIFFORME.)

Il a CONTREFAIT, كذب *kaddab*, شابه *châbah*, قلّد *qallad*, زوّر *zaouar*. (*Voyez* Il a IMITÉ.)

Il a CONTREMANDÉ, غيّر الامر *ghayyar êl-âmr*, خالف الامر *khâ-laf êl-âmr*.

CONTRE-POISON, ضدّ السمّ *dodd ês-semm*, طرياق *teryâq*.

CONTRE-SENS, ضدّ المعنى *dodd êl-ma'ny*.

CONTRE-TEMPS. (*Voyez* ACCIDENT, ADVERSITÉ, CALAMITÉ.)

Il est CONTREVENU, خالف *khâ-laf*, تجاوز *tedjâouez*.

Il a CONTRIBUÉ (été utile), نفع *nafa'*, *nefa'*.

— (payé une contribution), دفع *defa'*, جازى *djâzey*.

CONTRIBUTION, فرده *fardah*, *ferdéh*, plur. فرايد *ferâyd*; مجازاه *medjâzâh*, خرج *kharadj*.

— Il a levé une Contribution, فرد *farad*, *fared*.

Il a CONTRISTÉ. (*V.* Il a AFFLIGÉ, Il a ATTRISTÉ, Il a CHAGRINÉ.)

Il a CONVAINCU, ثبّت *thebbet*,

نقس *faqass*, اثبت *ëthbat, ëtsbat*, بيّن على *bayyan a'lä.*

— Je les ai Convaincus de leur crime, بيّنت عليهم ذنبهم *bayynet a'lay-houm denb-houm.*

— Il a été Convaincu (persuadé), تحقق *tahaqqeq.*

— Vous êtes Convaincus de son innocence, صحّ عندكم انّهُ برى *sahh a'nd-koum ënne-ho bery.*

CONVALESCENCE, اشتفى *ïchtefy*, عافيه *a'âfyéh.*

CONVALESCENT, مشتفى *moch-tefy.*

— Il a été Convalescent, اشتفى *ëchtefey*, راق *râq.*

CONVENABLE, لاقي *lâqy*, معروف *ma'rouf.* (*Voy.* BIENSÉANT.)

CONVENABLEMENT, ما يلاقي *mâ ylâqy*, ما يصلح *mâ yslah.*

CONVENTION, اتّفاق *ëttifâq.* (*Voyez* ACCORD, ALLIANCE.)

Il a CONVENU, صلح *salah*, جاز *djâz*, لاق *lâq.*

— Il est Convenu, عهد *aahed, a'had*, استوا *ëstaouâ*, تهود *tehouad.* (*Voy.* Il s'est ACCORDÉ.)

CONVERSATION, معشاره *ma'a-chârah*, مكالمه *mokâlemah*, مصاحبه *mossâhebah.* (*V.* COLLOQUE, CONFÉRENCE, DIALOGUE.)

Il a CONVERSÉ, عاشر *aâcher*, تكالم *tekâlem*, تكلّم *tekellem*, خلط *khalatt.*

CONVERSION. (*V.* CHANGEMENT.)

Il s'est CONVERTI. (*Voyez* Il a CHANGÉ.)

— Il s'est Converti (s'est corrigé), تاب *tâb*, ارتدّ *ërtedd.*

— (il est devenu), صار *sâr.*

— Il s'est Converti en pierre, صار حجرًا *sâr hadjarân.*

CONVEXE, محدوب *mahdoub*, محنّى *mohanny.*

CONVICTION, اثبات *ëthbât.*

Il a CONVIÉ, عزم *a'zam.* (*V.* Il a CONVOQUÉ, Il a INVITÉ.)

CONVOCATION, دعوه *da'ouah.*

CONVOI d'armée, حمله *hamléh.*

Il a CONVOITÉ. (*V.* Il a DÉSIRÉ.)

Il a CONVOQUÉ. (*V.* Il a APPELÉ.)

COPEAU, برايه *borâyah*, برّايه *borrayâh*, نحاته *nouhâtah*, خرّاطه *khorrâttah.*

COPIE, نسخه *neskhah*, نقله *naqléh*, نسخ *neskh*, نقل *neql.*

Il a COPIÉ, نسخ *nessèkh, nassakh*, نقل *naqal.*

COPIEUSEMENT, غزيرًا *ghâzyrân*, بالفايض *bi-'l-fâydd*. (*Voy*. ABONDAMMENT.)

COPIEUX. (*Voyez* ABONDANT.)

COPISTE, ناسخ *nâsekh*, ناقل *nâqel*, كاتب *kâteb*.

COPTE, قبطي *qobty*, plur. قباط *qobâtt*, قبطة *qobattah*; قبط *qobt*.

COQ, ديك *dyk*, plur. ديوك *douyouk*, *dyouk*; فرّوج *farroudj*, برّوك *berrouk*, صردوك *sardouk*, سردوق *serdouq* (en berbère, ايازيد *éyâzyd*, pl. يوزاد *youzâd*).

COQUE, قشرة *qechrah*.

COQUETTE, زعباله *za'bâlèh*.

COQUILLAGE, COQUILLE, صدف *sadaf*, pl. اصداف *âsdâf*.

—Coquille perlière, صدف اللولو *sadaf él-loulou*, عرق اللولى *e'rq él-louly*.

COQUIN, خبيث *khabyth*; حرامي *harâmy*, pl. حراميّه *harâmyyéh*. (*Voyez* GREDIN.)

COQUINERIE, خبث *khebth*.

COR de chasse, ناقور *nâqour*, بوق *bouq*.

— Celui qui donne du Cor, ناقر *nâqir*, نقّار *naqqâr*.

— Cor au pied. (*V*. DURILLON.)

CORAIL, مرجان *mourdjân*.

CORAN. (*Voy*. KORAN.)

CORBEAU, غراب *ghorâb*, plur. غربان *ghorbân*; غدف *ghadaf*.

CORBEILLE, قفّه *qouffah*, *qofféh*, pl. قفاف *qefâf*; قفيفه *qoufyfah*, سلّه *soullah*, ربيعه *rebya'ah*.

— Faiseur de Corbeilles, سلّال *sellâl*.

CORDAGE, CORDE, حبل *habl*, pl. حبال *hibâl*, *hebâl*; ريمّه *rymmah*, رمّه *roummah*, كمنه *goumnah*, طوال *touâl*. (*Voy*. CÂBLE.)

— de chanvre, حبل ابيض *habl âbyadd*.

— de sparterie, حبل ليف *habl lyf*.

— Corde d'arc, de violon, وتار *ouatâr*, وتر *outer*, pl. اوتار *âoutâr*.

— Échelle de Corde, سلبه *soulbah*.

CORDIER, حبّال *habbâl*, شرّاط *cherrâtt*.

CORDONNIER, اسكاف *êskâf*, pl. اساكيف *âssâkyf*, اساكفه *âssâkifah*; اسكافي *éskâfy*, سكّاف *sakkâf*, سباطي *sabâbty*, خرّاز *kharrâz*, مركوبي *merkouby*; صرماتي *saramâty*, pl. صرماتيين *saramâtyn*;

بابوجى *báboudjy*, بوابيجى *bouábydjy*.

Cordoue (ville d'Espagne), قرطبه *Qortobah*, *Qortbah*.

Corfou (île), كورفو *Kourfou*.

Coria (v. d'Esp.), قوريه *Qouryah*.

Coriandre, قصبور *qasbour*, كزبره *kozbarah*, كسبره *kousberah*.

Cormier, قراصيه *qerássyéh*.

Corne, قرن *qarn*, *qern*, *qorn*, pl. قرون *qouroun*; نصاب *nessáb*; جار الوذن *djár él-oudn*, pl. جيران الوذنين *djyrán él-oudneyn*.

— Corne de cerf, قرن الايل *qarn él-áyel*.

— Corne de cheval, حافر *háfer*, pl. حوافر *haouáfir*.

Corneille, قاق *qáq*.

Cornet (encrier). (*Voy.* ce mot.)

Cornouiller, قزلجق *qazladjiq*, شوم *choum*.

Cornu, مقرن *moqarren*, مقرون *maqroun*.

Corolle de fleur, محبقه *mohibqah*.

Corporel, جسداني *djesdány*, *gesdány*, *guesdány*, جسماني *djesmány*, *gesmány*.

Corporellement, جسميا *djesmyán*.

Corps, جسد *djessed*, pl. اجساد *édjsád*; جسم *djesm*, *guesm*, *djism*, *guessem*, pl. اجسام *ádjessám* (en berbère, امسلوخ *émsouloukh*).

Corpulence, جسوميه *djessouméh*, جسيميه *djessymyéh*.

Correct, صحاح *sahâh*.

Correctement, صحيحا *sahyhán*.

Correction, اصلاحه *ísláhah*, اصلاح *ísláh*, تاديب *tádyb*, *tédyb*, تصحيح *teshyh*.

— (châtiment). (*Voyez* ce mot.)

Il a Correspondu, كاتب *kâtab*, *kâteb*.

Il a Correspondu avec eux, كاتبهم *kâteb-houm*, *kâtab-houm*.

Il a Corrigé, اصلح *éslah*, ادّب *áddeb*, تادّب *táddeb*, صحّح *sahhah*.

— Il s'est Corrigé, شعف *chaaf*. (*Voyez* Il s'est Converti.)

Corrompu, فسيد *fassyd*.

Il a Corrompu, فسّد *fassed*. (*Voyez* Il a Gâté.)

— Il a été Corrompu, فسد *fessed*.

Il a Corroyé, دبغ *dabagh*.

Corroyeur, دبّاغ *dabbâgh*.

— Atelier de Corroyeur, مدابغيه

madâbghyéh, دار الدبغ *dâr êd-dabgh.*

Corruption, تفسيد *tefsyd.*

Corsaire, قرصان *qorsân.*

— Vaisseau Corsaire, قرصان *qorsân*, غليوطة *ghalyouttah.*

Corvée, سخرة *sakhrah.*

Corvette, نقيرة *naqyrah*, كربيت *korbeyt.*

Cosséir (ville d'Égypte). (*Voyez* Kosséyr.)

Côte, ضلع *delaa, dilaa, dla'*, ضلعة *dila'ah*, pl. ضلوع *delouou, dloua'*, اضلاع *êdlâa', âdlâa'.*

— Côte (plage), ناحية *nâhyah*, pl. نواحي *naouâhy*; جهة *djehah*, pl. جهات *djehât*; سهل *sahel*, شط البحر *chett êl-bahar*; حديه *hadyéh*, pl. حديات *hadyât.*

Côté, جنب *djanb, ganb*, جانب *djânb, gânb, djâneb*; pl. جوانب *djouâneb*; طرف *terf, tarf, taraf*, pl. اطراف *âttrâf.*

— Les deux Côtés, الجانبين *êl-djânbéyn, êl-gânbéyn.*

— A Côté, على جنب *aalä djanb, a'lä ganb.*

— A Côté de moi, على جنبى *a'lä djanb-y, a'lá ganb-y.*

— De ce Côté, فى هذه الجهه *fy hadéh êl-djehah.*

— De tous les Côtés, من كل جانب *min koll djânb.*

Coteau, حدورة *houdourah.*

Côtelette. (*Voyez* Côte.)

Coton, قطن *qotn, qottoun.*

— brut, قطن محلول *qotn mahloul.*

— filé, قطن مغزول *qotn maghzoul*, قطن مردون *qotn merdoun*, قطن غزل *qotn ghazl.*

Cou, رقبة *raqabéh, raqabah, raqbah, roqbéh*, رقابة *reqâbéh*, pl. رقاب *reqâb, riqâb*, رقب *roqb*; عنق *a'nq* (en berbère, ارقب *ôurqoub*, امكارث *êmgârt*; تمكرت *temgarat*, pl. تمكردن *timgardin*).

Le Couchant, الغرب *êl-gharb*, المغرب *êl-moghreb.*

Couche (accouchement). (*Voyez* ce mot.)

— de terre, فرشة التراب *ferchat êt-torâb.*

Couché, راقد *râqed.*

Il s'est Couché, رقد *raqed, raqad*, ربض *rabodd.*

— (en parlant du soleil), غرب *ghareb*, غاب *ghâb.*

— Le soleil se Couche, تغاب الشمس *teghâb êch-chems.*

— Le soleil est Couché, غربت الشمس *gharebet êch-chems.*

— Couche-toi! ارقد *ôrqod* (en berbère, كين *guyn*).

Le COUCHER du soleil, غايب الشمس *ghâyb êch-chems,* غروب ذا الشمس *ghouroub dê-'ch-chems,* المغارب *êl-moghâreb* (en berbère, تويشي *touychy,* تنوشي *tenouchy,* المغارب *êl-moghâreb*).

COUCOU, طكوك *takkouk,* تكوك *takkouk,* كوكو *koukou.*

COUDE, مركف *merkef;* مرفق *merfeq,* pl. مرافق *merâfeq;* مرفك *merfeg,* كوع *kouè', kouou',* قبطال *qebtâl.*

COUDE-PIED, قصبة ذا الرجل *qasbah dê-'r-ridjl,* مشط الرجل *mecht êr-rigl.*

COUDÉE, ذراع *derâa',* قوس *qous,* پيك *pyk.*

COUENNE, جلد الخنزير *djeld êl-khanzyr.*

COUFFE (panier), زنبيل *zenbyl.* (*Voy.* CABAS, CORBEILLE.)

Il a COULÉ (v. n.), جرى *djerâ, djerey,* سال *sâl.*

— Il a Coulé bas (v. a.), غطس *ghattess.* (*Voyez* Il a ABÎMÉ.)

— Il a Coulé bas (v. n.), غطس *ghattass.* (*Voyez* Il a été ABÎMÉ.)

COULEUR, لون *laun, laoun, leoun, loun,* pl. لاون *lâoun,* الوان *âlouân;* نول *noul, neoul.*

— De plusieurs Couleurs, de Couleurs mêlées, مختلف الالوان *mokhtelif êl-âlouân.* (*Voy.* BIGARRÉ.)

COULEUVRE, حيه *hayéh,* حيّه *hayyah* (en berbère, الفعه *êl-fa'ah*).

COULEVRINE, مدفع طاويل *medfaa tâouyl.*

COUP, ضربه *darbah, darbéh,* pl. ضربات *darbât,* ضرب *darb;* دفعه *defa'ah.*

— de poing, لكزه *lekzah, lokzah.*

— de pied, ركله *roklah.*

— de genou, ركبيه *rokbyéh.*

— de tête, كنك *gueng, guing.*

— de poignard, ركزه *rekzah.*

— à la tête, رسيه *roussyah.*

— à la nuque, شكطيه *chcktyéh,* ززه *zezzah.*

— de mer, موجه شديك *moudjéh chedydéh,* فرخ بحر *ferkh bahar.*

COUPABLE, مذنب *medenb.*

COUPE, طاسه *tâsséh, tâssah,*

pl. طاسات *tâssât*; كاس *kâs*; pl. كوّوس *kououss*; زلافه *zelâfah*. (*Voy.* Calice, Tasse, Verre à boire.)

Coupé, مقطوع *maqtou'*, *magtou'*, مفصول *mefsoul*, مقصوص *maqsouss*.

— (châtré). (*Voyez* ce mot.)

Il a Coupé, قطع *qattaa*, *gatta'*, فصل *fassal*, قصّ *qass*.

— Il Coupe, بيقطع *byeqtaa*, بيفصل *byefsal*.

— Coupe! (imp.) اقطع *èqtaa*, افصل *êfsel*.

Il a été Coupé, تقطع *teqatta'*, انقطع *ènqetta'*.

Couperose, زاج *zâdj*, *zâg*.

Couple, زوج *zoudj*, *zoug*.

Coupole. (*Voyez* Dôme.)

Coupure, قطع *qettè'*.

Cour d'une maison, حوش *haouch*, *hauch*, سطوان *sattouân*, وسط ذا الدار *oust dê-'d-dâr*.

— d'un prince, باب *bâb*, دوله *douléh*, *doulah*.

Courage, شجعه *chedja'ah*, باس *bâs*, قوّة *qououéh*. (*V.* Bravoure.)

— Courage! (int.) اذا *ézâ*, اذن *ézân*. (*Voy.* Allons!)

Courageusement, بالجود *bi-'l-djoud*, بالشجاعه *bê-'ch-chedjâ'ah*.

Courageux. (*Voy.* Brave.)

Courbe (adj.), Courbé, اعوج *â'aouadj*, *âa'ouag*, معوج *mo'ouedj*.

— Courbe (subst.), ligne courbe, قوس *qouss*, خط معوج *khatt mo'ouedj*.

Il a Courbé, لوا *laouâ*, لوّى *laouey*, عوّج *â'ouadj*, عرّج *a'rradj*.

— Il a été Courbé, تعوج *ta'ouadj*.

Courge. (*Voy.* Citrouille.)

Couronne royale, تاج *tâdj*, *tâg*, pl. تيجان *tydjân*, *tygân*.

— de fleurs, اكليل الازهار *âklyl êl-âzhâr*.

Il a Couronné, توّج *taouadj*.

— de fleurs, كلل بالازهار *kalal be-'l-âzhâr*.

Courrier, ساعي *sâ'y*, pl. سعا *sou'â*, مباشر *mobâcher*.

Courroie, سيور *syour* (en berbère, الكومنه *êlgoumenah*).

Il a Courroucé, غيّظ *ghayyaz*, اغضب *ëghdab*.

— Il s'est Courroucé, غضب *ghaddab*, غاظ *ghâzz*.

Courroux. (*Voy.* Colère.)

Cours (terme de commerce), سعر السوق *se'r ês-souq*.

COURSE, جرى *djery*.

— Ils se sont défiés à la Course, تسابقوا *tesâbeqoû*.

— Il a cherché à devancer à la Course, سابق *sâbaq*, استبق *ës-tabeq*, استسبق *ëstesbaq*.

COURT, قصير *qassyr*, *qessyr*, pl. قصار *qissâr*, قيصار *qyssâr*.

— Plus Court, اقصر *âqsar*.

COURTE-POINTE, ايزار *îyzâr*. (*Voyez* COUVERTURE.)

COURTIER, دلّال *dellâl*, pl. دلالين *dellâlyn*; سمسار *semsâr*, سمسال *semsâl*, عمال *a'mâl*.

Il a COURU, جرى *djerey*, *djerä*, *garä*, ركض *rakadd*.

— Il Court, بيجرى *byedjry*, *byegry*.

— Il Courait, كان راكض *kân râkedd*.

— Tu Cours, بتركض *beterkodd*.

— Il s'est mis à Courir après, جعل يجرى *dja'l yegry*, صار يركض *sâr yerkodd*.

— Cours! (imp.), اجرى *ëgry*, *ëdjry*, اركض *ôrkodd*.

— Courant, راكض *râkedd*.

COUSCOUSSOU. (*V.* KOUSKOUSSOU.)

COUSIN (parent), نسيب *nessyb*.

— paternel, ابن عمّ *ëbn a'mm*, ابن العمّ *ëbn ël-a'mm*.

— maternel, ابن الخال *ëbn ël-khâl*.

— Cousine, نسيبه *nessybah*.

— paternelle, بنت عمّ *bent a'mm*, بنت العمّ *bent ël-a'mm*.

— maternelle, بنت الخال *bent ël-khâl*.

— Cousin (moucheron), ناموس *nâmouss*, pl. نواميس *naouâmyss*, بعوض *ba'oudd*, بعوضه *ba'ouddah*.

COUSINIÈRE, ناموسيه *nâmoussyëh*.

COUSSIN, مخدّع *mokhaddaa*; مخدّه *moukhaddah*, *mokhaddëh* (en esp. *almohada*), pl. مخدّات *mokhaddât*; مسند *mesned*.

COUSU, مخيّط *mokhayyt*.

Il a COUSU, خيط *khayatt*, خيّط *khayyatt*.

Il a COÛTÉ, استقام *ëstaqâm*, كلّف *kallaf*.

— Combien Coûte cela? بكم دول *be-kiam doul?* دل يسوى كم *dol yssouä kiam?* قدّ ايش ذا *qadd ëych dê?*

— Combien ce drap Coûte-t-il l'aune? قدّ اش يستقام الذراع من

هذا الجوق *qadd-êch ysteqâm êd-deráa' min hadâ-'l-djouq?*

Couteau, سكينه *sekkynéh*, سكين *sekkyn*, pl. سكاكين *sekâkyn*; عويسيه *a'ouayssyéh*, ختمى *khatmy*, خدمى *khodmy*, *khedmy* (en berbère, هينت *hynt*, المـوس *êl-mous*, چودمى *tchoudmy*, افرو *êfrou*).

Coutelas, ياتاغان *yâtâghân*, خنجر *khandjar*, جنوى *djenouy* (en berbère, اجنوى *âdjeneouy*).

Coutume, عادة *aâdah*, *â'déh*, pl. عادات *a'âdat*, عوايد *a'ouâyd*; سيرة *syréh*.

Couture, خياطه *kheyyâttah*, ترقيع *terqy'*.

Couvent, دير *deyr*.

Couvercle, غطا *ghattâ*, غطاة *ghattâh*, مغطه *maghattah*, مكب *mokebb*.

Il a Couvert, غطا *ghattâ*, غطى *ghattey*, *ghattä*, ستر *satar*.

Couverture de lit, لحف *lahaf*, لحاف *lehâf* (en berbère, افو *âfou*, *âfau*, اخوى *âkhouey*). (*V.* Courte-Pointe.)

Crabe, عقرايشه *o'qrâychah*.

Crachat, بزاق *bezâq*, *bouzâq*, تفل *tefl*, تفول *toufoul*.

Il a Craché, بزق *bezeq*, *bazaq*, تفل *tefel*.

— Crache! ابـزق *ôbzouq* (en berbère, سوسف *soussef*).

Craie, تباشير *tabâchyr*, كريشه *krychah*, طين ابيض *tyn âbyadd*, بياض الوجه *beyâdd êl-oudjéh*.

Il a Craint, خاف *khâf*, فزع *faza'*.

— Il Craint, بيخاف *byekhâf*, بيخوف *bykhaouf*, *bykhauf*.

— Crains! (imp.) خوف *khauf!* (en berbère, اكسود *âksoud*, اوكاد *âougâd!*).

Crainte, خوف *khouf*, *khauf*, *khaouf*, مخافه *mekhâféh*, فزع *fezè'*, جزع *djez'*.

— Par Crainte, فزعًا *fez'aân*.

Craintif, خايف *khâyf*, خواف *khouâf*, فزيع *fezy'*, فزعان *feza'ân*.

Cramoisi, قرمزى *qermezy*.

Crampon. (*Voy.* Crochet.)

Il s'est Cramponné, خيش *khayyach*.

Crâne, جمجمه *djemdjoumah*, *djoumdjoumah*, pl. جماجم *djemâdjem*; حيزة *hayzah*, قرعه *qara'ah*, pl. قرع *qara'*.

Crapaud, كـرانـه *guerânah*,

ضفضع *difdaa, doufda'*, pl. ضفاضع *defáddè'*.

Il a CRAQUÉ, قزقز *qazqaz*.

CRASSE, وسخ *oueskh, oussèkh*, نخالة *nokhálah*, قرعه *qara'ah*, خشكار *khechkâr*.

CRASSEUX, وسيخ *ouessykh*, موسّخ *mouessekh*.

CRAVATE, محرمه *mohareméh, mohraméh*, منديل *mandyl*, فوطه *fouttah*, سبنيه *sebnyah*.

CRAYON, قلم الرصاص *qalam ér-ressáss*, حوارة *haouáréh*.

CRÉANCE, دين *dyn*.

— Nous avons une Créance sur eux, لنا دين عليهم *lená dyn a'lay-houm*.

— Pourquoi nies-tu la Créance que j'ai sur toi? علاش تنكر الدين الّي ليلي عليك *a'lêch tenker éd-dyn álly lyly a'lay-k?*

CRÉANCIER, ربّ الديون *rabb éd-dyoun*, pl. ارباب الديون *árbâb éd-dyoun*; مديّن *medeyyn*.

CRÉATEUR, خالق *khâleq*, باري *bâry*.

CRÉATION, خاليقه *khâlyqah*, خلقه *khalqah*, خلق *khalq*.

CRÉATURE, خليقه *khalyqéh*, خاليقه *khâlyqah*, pl. خلايق *khe-lâyq*; بريه *beryéh*, pl. برايا *berâyâ*.

CRÉDIT, طلوق *telouq*.

— A Crédit, بطلوق *bi-telouq*, بدين *be-dyn*, بالدين *bé-'d-dyn*, بالمهله *be-'l-mehlah*.

CRÉDULE, امين *ámyn*.

Il a CRÉÉ, خلق *khalaq*, برا *bará*, اوجد *áoudjed*.

CRÈME, رايب *râyb*, قشطه *qechtah*.

— de tartre, كرمور طرطير *kre-mour tartyr*.

CRÊPE, برنجك *brondjouk*.

Il a CRÊPÉ, جعّد *dja'ad*.

CRÉPU, مجعّد *modja'ed*.

CRÉPUSCULE, غبشيه *ghabchyéh*, شفق *chefeq*.

— Fin du Crépuscule, العشي *él-a'chä* (en berbère, العشي *él-a'chä*, تنيت *tenyets*).

CRESSON d'eau, گرواّنش *gue-rouênnech*, زياته *ziyátah*, قرّة *qor-rah*, جرّا *djerrá*, جرجير *djerdjyr*.

— des jardins, حرف *hourf*, ريشاد *rychâd*.

CRÊTE, عرف *eu'rf*, قنبورة *qan-bourah*.

— de coq, زين *zeyn*, نوارة ذا

الديك *nouârah dê-'d-dyk*, فلفلة ذا البروك *folfolah dê-'l-berrouk*.

Il a CREUSÉ, حفر *hafer*, جبّ *djabb*, قوّر *qaouer*, جوّر *djaouer*.

CREUSET, بودقه *boudaqah*.

CREUX, فحات *fahât*, جراف *djourâf*, جور *djour*.

CREVASSE, تفليح *teflyh*.

Il a CREVÉ (v. a.), فتّق *fatteq*, بعّج *ba'adj*, فزر *fezar*.

CRI, صيح *seyh*, pl. صياح *seyâh*.

CRIBLE, منخل *monkhol*; غربال *gherbâl*, *ghorbâl*, pl. غرابل *gharâbel*, غرابيل *gherâbyl*; بوسيّار *bousseyyâr*.

— Faiseur de Cribles, غرابلى *gharâbly*.

Il a CRIBLÉ, غربل *gherbel*.

Il a CRIÉ, صاح *sâh*, عيط *a'yatt*, صرخ *sarakh*, ضجّ *daddj*, زعق *za'aq*.

— Crie! اعيط *â'yett*, *â'ytt* (en berbère, سول *seoual*, *sioual*).

CRIEUR des mosquées, مـوذن *moueddin*, *mouezzin*. (*V.* CHANTRE.)

— public, برّاح *berrâh*. (*Voyez* COURTIER.)

CRIME, ذنب *denb*, pl. ذنوب *dounoub*, *denoub*; جريمه *djerymah*, pl. جرايم *djerâym*; جرم *djerem*, *germ*.

— Il a commis un Crime, جرم *djerem*, اذنب *édneb*.

CRIMINEL, مـذنـب *modenb*, مجرم *modjrem*.

CRIN, شعر *chaar*, *cha'r*, pl. شعور *che'our*, *chou'our*; شعر خيل *cha'r kheyl*.

— Sac de Crin, خيشه *kheychéh*, pl. خيش *khouyach*.

CRINIÈRE de cheval, سبيب ذا العود *sebyb dê-'l-a'oud*, عـرف الفرس *eu'rf él-fers*.

CRISTAL, بلور *bellour*, بلّار *bellâr*.

CRISTALLINE (maladie), بله *beléh*.

CROC, CROCHET, كلاب *kellâb*, pl. كلاليب *kelâlyb*; خطاف *khottâf*, مكلب *mekalleb*.

CROCODILE, تمساح *temsâh*, pl. تماسيح *temâssyh*; فرعون *fera'oun*, pl. فراعين *ferâ'yn*.

CROISÉE (fenêtre), طاقه *tâqah*, pl. طواقى *teouâqy*. (*V.* FENÊTRE.)

CROISIÈRE, قرصنه *qersenah*.

CROISSANT de la lune, هلال *helâl*.

CROIX, صليب *salyb*.

CROSSE d'évêque, عكازه *okkâzéh*.

CROTTE. (*Voy.* BOUE.)

Crotté, مطيّن motteyyen.

Il a Crotté, طيّن tayyan.

Crottin, زبل zebl, zebel.

Il a Croulé, طاح tâh.

Croupe, كفل kefl.

Croute du pain, قشرة ذا الخبز qichrah dê-'l-khobz; قرص qers, pl. قروص qourouss.

Crouton, رغيف reghyf, pl. ارغفة érghifah; ارغف érghyf, رغفان roughfân.

Croyance, ظنّ dann, zann, تخمين takhmyn, امان îmân, émân.

Croyant, مومن moumen, pl. مومنين moumenyn.

Cru (non cuit), نيّ neyy.

Il a Cru (ajouté foi), امن âmen, صدّق saddaq.

—(pensé), افتكر éfteker, ظنّ zenn, حسب hassab, خمّن khammen.

— Crois-tu que tous les hommes te ressemblent? تحسب كلّ الناس بحالك tahssib koll ên-nâs be-hâl-ak?

— Je Crois cela, هذا في ظنّي hadâ fy zenn-y, هذا في تخميني hadâ fy tekhmyn-y.

— J'ai Cru, ظنيت zenyt, denyt.

Il a Cru (augmenté), ازاد ázâd, ربا rabâ, كبر kabar. (Voy. Il s'est Accru.)

Cruauté, شدّة cheddah, سفكة sefekah; قساوة qassâouéh, plur. قساوات qassâouât; قاساحة qâssâhah.

Cruche, Cruchon, قلّة qollah, qolléh, pl. قلال qelâl, بلّاصة ballâsséh, بلّاص ballâss, جرّة djarrah, بطة ballah, قلّوش qallouch, كوز kouz.

Il a Crucifié, صلب salab.

Cruel, سفّاك seffâk, قاسح qâssih.

— Il est devenu Cruel, انتحس êntahass, تنحس tenahass.

Cubèbe. (Voy. Kubèbe.)

Il a Cueilli, لقط laqatt, laqett, قطف qattef, qattaf, نتج netedj, خرف kharaf, حوّش haouach.

Cuença (v. d'Espagne), كونكة Kounkah.

Cuiller, معلقة ma'laqah, pl. معالق ma'âleq; ملعقة malaaqah, pl. ملاعق melâ'eq; مغرفة moghrefah, pl. مغرفات moghrefât, مغارف meghâref, مغروف moghrouf (en berbère, اگانحة âgânhah).

Cuir, جلد djeld, geld, gueld,

pl. جلود *djeloud, geloud;* نعل *na'al,* pl. انعال *âna'âl.*

— de bœuf, جلد بقرى *djeld baqry.*

— de buffle, جلد جاموسى *djeld djâmoussy, gueld gâmoussy.*

— Cuir tanné, جلد مدبوغ *djeld madbough.*

— Cuir mince, حورة *haourah,* pl. حور *haour;* سختيان *sokhtyân,* شمريخة *chamrikhah.*

Cuirassé, زاديه *zâdyéh;* صدريه *sadryéh,* pl. صدريات *sadryât.*

Il s'est Cuirassé, تدرّع *tederra'.*

Cuisine, مطبخ *metbakh, matbakh,* pl. مطابخ *mettâbekh;* كشينه *keschynah, koschynah,* كوسينه *koussynah* (en berbère, احريس *âheryss*).

— (apprêt des mets), طباخه *tabâkhah,* طبخ *tabkh.*

— Il a fait la Cuisine, طبخ *tabakh.*

Cuisinier, طبّاخ *tabbâkh,* pl. طبّاخين *tabbâkhyn.*

Cuisse, فخذه *fakhdah,* plur. فخذات *fakhdât,* فخاد *fekhâd,* فيخذه *feykhdah,* فخذ *fakhd,* ورك *ouark, ouerk.*

— Les deux Cuisses, فخذين *fakhdeyn,* فخذان *fakhdân.*

Cuisson d'un mets, طبخ *tabkh,* تطييب *tettayyb, tattyyb.*

— Cuisson (douleur), حرق *harq, herq.*

Cuit, مطبوخ *metboukh, matboukh,* مستوى *mestouy.*

— Haricots Cuits dans l'eau, لوبيه مسلوقه *loubyéh maslouqah.*

— Brique Cuite au soleil, طوب مشمّس *toub mochammes.*

Il a Cuit (v. a.), طبخ *tabekh, tabakh,* تطيّب *tettayyeb,* استوى *éstaouey, éstaouy.*

— (v. n.), انطبخ *éntabakh.*

— Il a Cuit du pain, خبز *khabbaz.*

— Il a Cuit du biscuit, قرمش بقسماط *qarmach boqsmâtt.*

— La viande Cuit, ينطبخ اللحم *yentabakh él-lahm.*

— Il a fait Cuire dans de l'eau, سلق *salaq.*

Il a Cuit (causé une cuisson), حرق *haraq.*

— Cela me Cuit beaucoup, هذا يحرقني كثير *hadâ yahraq-ny kethyr.*

Cuivre, نحاس *nahâss, nehâss* (en berbère, تونكولت *toungoult*).

— vieux, نحاس فراضه *nahâss ferâddah.*

— rouge, نحاس احمر *nahâss âhmar.*

— jaune, صفر *sofar.*

CUL, طيز *tyz*, pl. طيوز *tyouz*; مجلس *medjles*, pl. مجالس *medjâles*; ليه *lyéh*, pl. لوايا *louâyâ.* (*Voy.* DERRIÈRE.)

— Cul-de-lampe, كعب القنديل *kaab êl-qandyl.*

CULBUTE, كردايسه *kordâyssah*, شقلايبه *choqlêybâh*, قلبه *qolbah.*

Il a CULBUTÉ, قلب *qalab.*

CULOTTE, سروال *serouâl*, pl. سراويل *serâouyl*; شروال *cherouâl*, لبّاس *lebbâss.*

CULTIVATEUR, حارث *hârets*; زرّاع *zerrâ'*, pl. زرّاعه *zerrâ'ah*, زرّاعين *zerrâyn.* (*Voyez* AGRICULTEUR.)

Il a CULTIVÉ, حرث *hareth*, *hârets*, خدم *khadam.*

CULTURE, خدمه *khidméh.* (*Voy.* AGRICULTURE.)

CUMIN (drogue), كمون *kamoun*, كامون *kâmoun.*

CUPIDE. (*Voy.* AVIDE.)

CUPIDITÉ, طمع *tem'*, *tema.* (*Voy.* AVIDITÉ.)

CURCUMA. (*Voy.* KURKUMA.)

CURE-DENT, خلال *khalâl.*

CURE-OREILLE, هلال *helâl.*

CURIEUX, صناط *senâtt.*

— (rare), غريب *gharyb*, عجيب *a'djyb.*

CURIOSITÉ, تصنيط *tesnytt.*

CUVE, خابيه *khâbyéh*, plur. خابيات *khâbyât*, خوابي *khouâby.*

CUVETTE, بليان *belyân.*

CUVIER, مستله *mastallah*, تكنه *teknéh*, بركحه *bourkehah.*

CYGNE, شاهين *châhyn*, عقعق *a'qaq.*

CYLINDRE, اسطوانه *êstouânéh*, pl. اسطوانات *êstouânât.*

CYNOGLOSSE (pl.), لسان الكلب *lessân êl-kelb.*

CYPRÈS, سرو *serou*, سرول *serouel*, سروه *serouéh.*

D

D, quatrième lettre de l'alphabet français, dont le son est rendu par la huitième lettre de l'alphabet arabe د, et même par la neuvième ذ que l'idiome vulgaire confond habituellement avec la précédente. Le D français, articulé fortement et comme avec un redoublement emphatique, correspond aussi à la quinzième lettre arabe ض, et souvent même à la dix-septième ظ.

D'Abord. (*Voy*. d'Abord.)

Dad ض, nom de la quinzième lettre arabe, ضاد *dâd*. (*Voy*. D.)

Dague, خنجر *khandjar*.

Daher (n. pr.), ظاهر *Dâher, Zâher*.

Daim, ظبي *deby*, pl. ظبا *dobâ*.

— Peau de Daim, جلد الظبي *geld ed-deby*.

Dal د, nom de la huitième lettre arabe, دال *dâl*. (*Voy*. D.)

Dalle. (*V*. Carreau de pierre).

Damanhour (ville d'Égypte), دمنهور *Damanhour, Demenhour*.

Damas (ville de Syrie), الشام *êch-Châm*, دمشق *Dimechq*, شام شريف *Châm cheryf*.

— Damas (étoffe), كمخه *kemkhah*.

Damasquin (natif de Damas), دمشقي *demechqy*, شامي *châmy*. (*Voy*. Alépin.)

Dame, سيده *seydah*, ست *sett*, *sitt*, ستة *sittah*, pl. ستات *sittât*; لالا *lêllâ*, لالّه *lêllah*, لالي *lellä*.

— Madame! يا ستي *yâ sett-y!*

Dame-Jeanne, دامجانه *dâm-djânah*.

Damiette, (v. d'Égypte), دمياط *Demyâtt, Dimyâtt*.

Dammah, nom du signe de la voyelle O chez les Arabes, ضمه *dammah*, رفعه *refa'ah*, رفاع *refâ'*.

Damnation, لعنه *la'anéh*.

Il a Damné, دان *dân*, لعن *la'an*.

Les Damnés, اهل جهنم *êhl djehennam* (m. à m. les gens de l'enfer).

DANEMARK, دانيمارقه *Dânymârqah*, دينمارك *Dynamârk*.

DANGER, خطر *khettr*, *khattar*, مخاطره *moukhâtteréh*.

DANGEREUX, خاطر *khâttir*.

DANIEL (n. pr.), دانيال *Dânyâl*.

DANOIS, دانيمارقي *dânymârqy*.

DANS, ب *bi*, في *fy*.

— Dans moi, فيّ *fy-y*, بي *b-y*.

— Dans toi (masc.), فيك *fy-k*, بك *b-ak*; — (fém.), فيكي *fy-ky*, بكي *be-ky*.

— Dans lui, فيه *fy-hi*, فيهُ *fy-ho*, *fy-hou*, به *be-hi*, *be-ho*; — Dans elle, فيها *fy-hâ*, بها *be-hâ*.

— Dans nous, فينا *fy-nâ*, بنا *be-nâ*.

— Dans vous, فيكم *fy-koum*.

— Dans eux, Dans elles, فيهم *fy-houm*.

Dans le, Dans la, Dans les, بال *bi-'l*, في ال *fy-'l*.

DANSE (subst.), رقص *raqs*, *reqs*, رقصه *raqassah*, pl. رقوص *reqouss*.

Il a DANSÉ, رقص *raqess*, *raqass*.

— Danse! (imp.) ارقص *ôrqoss* (en berbère, اشدح *êchdah*).

DANSEUR, رقّاص *raqqâss*, plur. رقّاصين *raqqâssyn*.

DARD, نشابه *nischâbah*, شوكه *choukéh*.

Il a DARDÉ, نشب *neschcb*.

DARFOUR (ville d'Afrique), دارفور *Dârfour*.

DARTRE, حزازه *hezâzah*.

DATE, تاريخ *târykh*, تريخ *ta-rykh*, pl. تواريخ *touârykh*.

— J'ai reçu de lui une lettre en Date du premier de ce mois, اخذت منهُ مكتوب تاريخه اوّل الشهر *âkhadt min-ho maktoub târykh-ho âouel êch-chahar*.

Il a DATÉ, ارخ *ârekh*.

DATIF, المفعول لاجله *êl-me-fa'oul li-âdjel-hi*.

DATTE, بلحه *balahah* (en berbère, تيني *tyny*).

— sèche, تمر *themr*, *thamr*, *thamar*, *themer*, pl. ثمار *themâr*, *tsemâr* (en berbère, اكّاين *âkkâyn*).

DATTIER, نخله *nakhlah*.

DAUPHIN, دنفيل *denfyl*.

DAVANTAGE, اكثر *âkthar*, *âk-tsar*, زد *zid*, زيد *zyd*, بزياده *be-zyâdéh* (en berbère, فلا *felâ*, وكار *ougâr*).

DAVID (n. pr.), داود *Dâoud*, داوود *Dâououd*.

De (prép.), من min, عن a'n, بـ be-, من عند min a'nd.

— Je viens D'Alger, انا جاى من الجزاير ânâ djây min êl-Djezâyr.

— Il s'est enfui De la prison, هرب عن الحبس harab a'n êl-habs.

— Il sort de chez Soliman, هو خارج من عند سليمان hou khâredj min a'nd Soulaymân.

— Tu es plus aimé que moi De mon père, انت محبوب بابوى اكثر منّى ent mahboub be-âbou-y âkthar minny.

— De pays en pays, من بلد الى بلد min beled ilä beled.

— De bas en haut, من تحت الى فوق min taht ilä fauq.

— De là, D'ici. (Voy. La, Ici.)

— De près. (Voy. Près.)

— De loin. (Voy. Loin.)

— De (marque du génit.), الـ él-, متاع metâ', بتاع betâ', ذا dê.

— La maison De mon associé, الدار دار شريكى dâr cheryk-y, الدار متاع شريكى éd-dâr metâ' cheryk-y.

— La fille De ton frère, بنت اخوك bent âkhou-k.

— Le cheval De mon cousin, العود متاع ابن عمّى él-a'oud metâ' êbn a'mm-y.

— Du, De la, Des (art.), الـ él-, ذا الـ dê-'l, متاع الـ metâ' él-.

— Le livre Du cheykh, كتاب الشيخ kitâb éch-cheykh, كتاب ذا الشيخ kitâb dê-'ch-cheykh, الكتاب متاع الشيخ él-kitâb metâ'-'ch-cheykh.

Dé à coudre, كوستبان koustebân, حلقة halqah.

— à jouer, زهار zahâr.

Il a Déballé, حلّ hall.

Il a Débarbouillé, مسح mas-sah, messâh.

Il a Débarqué (v. n.), نزل nezel, نزل فى البرّ nezel fy-'l-berr.

— (v. a.), نزّل nezzel.

Débarquement, تنزيل tenzyl.

Il a Débarrassé, خمّل kham-mal, طاح tâh, خلّص khallassa, حلّ hall.

Débat, خصامة khessâméh, (en berbère, لخصوم lokhsoum). (Voyez Altercation, Contrariété.)

Il a Débattu (contesté). (Voy. ce mot et Il a eu une Altercation, Il a Contrarié.)

— Il a Débattu une affaire, une question. (*Voy.* Il a Agité.)

Débauche, زنيه *zenyah, zenyéh.*

— Maison de Débauche (lieu de prostitution), دار اللوق *dâr êl-louff,* دار الشراميط *dâr ech-charâmytt.*

Débauché, زاني *zâny;* وكال *ouakkâl,* pl. وكالين *ouakkâlyn.*

— Femme Débauchée (prostituée), شرموط *charmout,* pl. شراميط *charâmytt;* قتبيحه *qobbyhah,* قحابه *qahâbah.*

Il a Débauché, اسّا *âssâ.*

Débile, ضعيف *daayf.* (*Voyez* Affaibli.)

Débilité. (*Voy.* Affaiblissement.)

Il a Débilité. (*V.* Il a Affaibli.)

Débit, تنفيق *tenfyq.* (*V.* Vente.)

Débitant, متسبّب *motsebbeb.*

Il a Débité, نفّق *naffâq.*

— Il s'est Débité, خرج *kharadj, kharag.*

— Cette marchandise se Débite bien dans notre pays, في بلدنا تخرج بخير هذه البضاعه *fy beled-nâ tekhroudj be-khayr hadêh-'l-badâd'ah.*

Débiteur, مـدّان *meddân,* مديون *medyoun,* ديان *dyân.*

Débonnaire, انيس *ânyss.* (*V.* Bénin, Bienfaisant.)

Il a Débordé, فاض *fâdd.*

Débordement, فيضان *feyddân.*

Il a Débouché, عـرّى *a'rrä, a'rrey.* (*Voy.* Il a Ouvert.)

Un Débouché. (*Voy.* Défilé.)

Déboursé, منـفوق *manfouq;* مصروف *masrouf,* plur. مصروفين *masroufyn.* (*Voy.* Dépense.)

Il a Déboursé, صرّف *sarraf,* نفّق *neffeq, naffaq.* (*Voy.* Il a Dépensé.)

Déboursement, نفقه *nefeqah.*

Debout, قايم *qâym.*

— Il a été Debout, قام *qâm,* وقف *ouaqaf.*

Débouté, مردود *merdoud.*

Débris (pl.), تكاسر *tekâsser.* (*Voy.* Décombres, Ruines.)

Il a Débrouillé, ظهّر *dahhar,* سهّل *sahhel.* (*Voy.* Il a Arrangé.)

Il a Débusqué. (*V.* Il a Chassé.)

Début, شروع *chourou'.* (*Voyez* Commencement.)

Débutant, مبتدى *mobtedy.*

Il a Décacheté une lettre,

فك المكتوب *fakk él-mak-toub.*

DÉCADENCE, تنزّول *tenouzzoul.* (*Voy.* DÉCLIN.)

DÉCALOGUE, عشر كلمات *a'cher kilmât.* (*Voy.* Les Commandements de Dieu.)

Il a DÉCAMPÉ (fui). (*V.* ce mot.)

— (Il a changé de camp). (*Voy.* Il a DÉLOGÉ.)

DÉCAPEUR de métaux, جلّا *djallâ, gallâ.*

DÉCAPITÉ, مقطوع الراس *maq-tou'-'r-râs.*

Il a DÉCAPITÉ, قطع الراس *qatta'-'r-râs.*

Il a DÉCÉDÉ, مات *mât,* وفا *ouafâ,* توفّى *toueffä, toueffey.*

Il a DÉCELÉ, ظهّر *dahhar,* كشف *kachaf,* باح السرّ *bâh ês-serr.*

DÉCÈLEMENT, كشف *kechf,* فاش *fâch.*

DÉCEMBRE, كانون الاوّل *kânoun él-âouel,* دجنبر *dedjenber,* دچنبر *detchenber,* دكنبريس *dekenbrys.*

DÉCENCE, اصلاح *îslâh,* ادب *âdeb,* اركان *êrkân.* (*Voyez* BIENSÉANCE.)

DÉCENNAIRE, عشاري *a'châry.*

DÉCENT, مصلح *meslih.* (*V.* BIENSÉANT, CONVENABLE.)

— Il a été Décent, اصلح *éslah.*

DÉCEPTION. (*Voy.* TROMPERIE, ABUS.)

DÉCÈS, موت *mout, maout, maut,* وفاة *ouafâh.*

DÉCEVANT, غاشّ *ghâsch.* (*Voy.* TROMPEUR.)

Il a DÉCHARGÉ une voiture, un animal, حلّ *hall.*

— un fardeau, نزّل *nezzel.*

— un fusil, ضرب البندوقية *darab él-bendouqyéh.*

— d'un impôt, حرّر من فرايد *harrer min ferâyd.*

DÉCHARNÉ, ضعيف *da'yf,* نحيف *nahyf,* ارق *âryq.*

DÉCHAUSSÉ, حافي *hâfy,* حافيان *hâfyân.*

Il a DÉCHAUSSÉ, حفّى *haffä, haffey.*

— Il s'est Déchaussé, تحفّى *tehaffey.*

DÉCHÉANCE, سقوط *souqoutt,* هبوط *houboutt,* عزل *a'zl.*

DÉCHET. (*Voy.* DÉFAUT.)

Il a DÉCHIFFRÉ, فسّر *fassar,* ظهّر *dahhar.*

Déchiré, مقطع *moqattè'*.

Il a **Déchiré**, شق *chaqq*, خرق *khereq*, *kharaq*, شرمط *charmatt*.

— Déchire! (imp.) شق *choqq!* (en berbère, بي *by!*)

Déchirure, خرق *khirq*, plur. خروق *khourouq*, شق *cheqq*, تقطيع *taqly'*.

Déchu, معزول *ma'zoul*, منزول *manzoul*.

— Il est Déchu, سقط *saqatt*.

Il a **Décidé**, قضى *qaddä*, نوى *naouä*, *naouey*, اتفق *èttefaq*, استوى *èstouey*, جعل في نفسه *dja'l fy nafs-ho*.

Décisif, قاطع *qâtti'*, *qâttè'*.

Décision, فصل *fasl*, فيصال *fyssâl*, فتوا *fetouâ*, فتوه *fetouah*, *fetouéh*. (*Voy.* **Arrêt**, **Ordre**.)

Décisivement, قطعًا *qatta'ân*, جزمًا *djezmân*.

Déclamateur, خطيب *khattyb*, متكلم *motkellem*.

Déclamation, خطاب *khittâb*, خطبه *kholbah*.

Il a **Déclamé**, خطب *khattab*.

Déclaration, تعريف *taaryf*, بيان *beyân*. (*V.* **Annonce**, **Avis**.)

Il a **Déclaré**, عرّف *a'rraf*, *aarref*, اعلم *èè'lam*, اظهر *èdhar*, شاهد *châhad*, بيّن *bayyan*. (*Voy.* Il a **Annoncé**.)

Déclin, زوال *zouâl*, نزول *nouzoul*, هبوط *houboutt*, سقوط *soqoutt*.

Déclinaison du soleil, ميل الشمس *meyl èch-chems*.

Il a **Décliné**, (il s'est détérioré), نزل *nezel*, هبط *hebet*. (*Voyez* Il a **Décru**, Il est **Déchu**.)

Déclivité, حدور *hadour*, حدوره *houdourah*.

Il a **Décollé** (détaché), فك *fekk*.

— (décapité). (*Voy.* ce mot.)

Décombres, طياح *tyah*. (*Voyez* **Débris**, **Ruine**.)

Décompte, مبلغ *mobalagh*, *moblagh*.

Déconcerté, متحير *matehayyr*, حيران *hyrân*.

Décoration, زينه *zeynéh*, علامه *a'lâméh*.

Il a **Décoré**, تزيّن *tezeyyenn*.

Il a **Découlé**. (*Voy.* Il a **Coulé**.)

Il a **Découpé**, قطع *qattaa*, نقش *naqach*.

Découpeur, قطّاع *qattâ'*.

— de métaux, دوجرمه *dougreméh*.

Découragé, مرخا قلبه *merkhä qalb-ho.*

Il a Découragé, راخى القلب *rákhey-'l-qalb.*

— Il s'est Découragé, رخى قلبه *rekhä qalb-ho.*

Découvert, مكشوف *makchouf,* ظاهر *dâher.*

Il a Découvert, كشف *kechef, kachaf,* اظهر *âdhar,* وجد *oudjed, ougued.*

Découverte, ايجاد *îydjâd,* كشف *kechf.*

Décrépit, اختيار بالزاف *îkh-tyâr bi-'z-zâf,* شارف *chârif, charef.*

— Vieille Décrépite, عجوز *a'djouz, a'gouz.*

Décrépitude, هرم *herem.*

Décret, فرمان *fermân,* plur. فرامانات *ferâmânât;* حجة *haddjéh, hagguéh.* (*Voy.* Arrêt, Ordre.)

Il a Décrété. (*V.* Il a Arrêté.)

Il a Décrié, عرض *a'redd.* (*Voy.* Il a Diffamé, Il a Déshonoré.)

Il a Décrit, وصف *oudssaf,* ذكر *zakar.*

Il a Décru, نقص *naqes,* قل *qell.*

Déçu, مغشوش *maghchouch.*

Il a Déçu. (*Voy.* Il a Abusé.)

Décuple, عشرة اضعاف *a'che-rat êdd'âf, a'chert êdd'âf.*

Il a Dédaigné, حقر *haqqar,* حون *haouan.* (*Voy.* Il a Avili.)

Dédaigneux, حاقر *hâqer,* هوانى *haouâny,* مستغنى *mostaghny.*

Dédain, حقر *hiqr,* اهانه *îhânéh,* هوان *haouân,* تحقير *tahqyr.*

Dedans, داخل *dâkhel,* دخلا *dakhelân,* جوه *djouh, gouh.* (*Voyez* Dans.)

— De Dedans en dehors, من جوه الى برّا *min djouh ilä barrâ.*

— En Dedans de la maison, فى قلب الدار *fy qalb êd-dâr.*

Dédicace, تقديس *taqdys,* تخصيص *takhsyss.*

Dédit, انكار *înkâr.*

Il s'est Dédit, عاد بكلامه *a'âd be-kelâm-ho,* نكر *nakar.*

— Qui se Dédit, ناكر *nâ-kir.*

Il a Dédommagé, خلف الخسارة *khalaf êl-khissâréh.*

Dédommagement, تضمين *tad-myn.*

Déduction, تنزيل *tenzyl,* تفريق *tefryq,* طرح *tarh* (d'où le mot français *tare*).

Il a **Déduit** (exposé), بان *bân*, فسر *fassar.*

— (retranché), طيّح *tayyah*, فرق *faraq*, طرح *tarah.*

Défaillance, غشية *ghachyah*,

— Il est tombé en Défaillance, غشي *ghachä*, *ghachey.*

Il a **Défait** ce qui était fait, فسّد *fassad.*

— une armée, كسّر *kassar.*

Défaite d'une armée, تكسير *teksyr.* (*Voy.* **Déroute.**)

— (excuse), عذر *ou'zr.*

Défalcation. (*V.* **Déduction.**)

Il a **Défalqué.** (*V.* Il a **Déduit.**)

Défaut (manque), نقص *naqs*, نقصان *noqsân*, خصاصه *khessâsséh.*

— (vice), عيب *a'yb*, *e'yb*, pl. عيوب *ou'youb.*

Défavorable, مخالف *mokhâlef.* (*Voy.* **Contraire.**)

Défectif, **Défectueux**, ناقص *nâqess*, معيوب *ma'youb.*

Défectuosité. (*Voy.* **Défaut.**)

Il a **Défendu** (protégé), صيّن *seyyenn*, حفظ *hafedd*, *hafezz*, حما *hamâ.*

— (prohibé), نهى *nehâ*, منع *menaa*, حرم *haram.*

— Il s'est Défendu, توقّا *taoueqqâ.*

Défense (protection), حمايه *himâyéh*, نصر *nasr*, محافظه *mohâfeddah*, صيانه *seyânéh.*

— (prohibition), تحريم *tahrym*, نهي *nehy*, منعه *mena'ah.*

Défenseur, ناصر *nâseir*, حامٍ *hâmm.*

Défi, تحريص *tahryss*, تحريض *tahrydd.*

Défiance, قلّة الامان *qellet él-îmân.*

Défiant, قليل الامان *qalyl él-îmân*, غير امين *ghayr âmyn.*

Déficit, قسور *qoussour.* (*Voyez* **Défaut.**)

Il a **Défié**, دبّح *dabbah*, *dabbéh*, حرّض *harredd*, حرّص *harress.*

Il s'est **Défié**, قل الامان *qall él-îmân.*

— Je me Défie de vous, ما عندي شي امان فيكم *mâ a'nd-y chy îmân fy-houm.*

Un **Défilé**, خروج *khouroudj*, مخرج *makhredj.*

Il a **Défilé**, تعدّى *taaddey.*

Il a **Défini**, فسّر *fassar.*

Définition, تفسير *tefsyr.*

Il a Défleuri (v. n.), ذبل *dâbel*, ضاع الزهر *dâa'-'z-zahar.*

Il a Défrayé, خاف المصروف *khalaf él-masrouf.*

Il a Défriché, حرث *hareth*, *harets*. (*Voy*. Il a Cultivé.)

Défunt, ميّت *meyyt*, مرحوم *merhoum*, متوفي *metoueffy*.

Il a Dégagé. (*Voy*. Il a Délivré, Il a Débarrassé.)

— Il s'est Dégagé, تخلّص *tekhallass.*

Il a Dégainé, جدب *djedeb*, سلّ *sell*, *sall*, عرّا *a'rrá.*

Il a Dégarni. (*Voyez* Il a Dépouillé.)

Dégât, نهب *neheb*, خسارة *khessârah.* (*V*. Dévastation, Dommage.)

Déglutition, بلع *bela'.*

Il a Dégouté, قلع القلب *qala'-'l-qalb.*

Il a Dégoutté (tombé par goutte), قطر *qattar.*

Il a Dégradé, عزل *azz'al.*

Il a Dégraissé (nettoyé), قصر *qassar.*

Dégraisseur, قصّار *qassâr.*

Degré, درجة *deradjah*, *dergéh*, *deragueh*, pl. درجات *deradjât.*

— Bonaparte est au plus haut Degré de gloire, بونابارته هو في غاية الفخارة *Bounâbârtéh hou fy ghâyet él-fikhâréh.*

Il a Déguerpi, خرج *kharadj*, *kharag*, ذهب *dahab*, هرب *harab.*

Dehors, خارج *khâredj*, برّا *barrá.*

—Au Dehors, على برّا *a'lä barrá*, الى برّا *ilä barrá.*

— De Dehors, من برّا *min barrâ.*

Déja, قد *qad*, بعدا *baadá.*

— Il est Déjà mort, قد مات *qad mât.*

— Ils seraient Déjà arrivés, قد يكونوا وصلوا *qad yekounoû oues-seloû.*

Il a Déjeuné, فطر *fetter*, *fattar.*

Le Déjeuner, فطر *fettr*, فطور *foutlour*, *fattour.*

— Donne-moi à Déjeuner, اعطني باش نفطور *a'tty-ny bâch neftour.*

— Le premier Déjeuner, سحور *sahour*, *souhour.*

Délai, بطا *battá.*

Il a Délaissé, خلا *khalá.* (*Voy*. Il a Abandonné.)

DÉLAISSEMENT. (*V.* ABANDON.)

Il s'est DÉLASSÉ, استراح *ésle-râh.*

DÉLASSEMENT, راحه *râhah,* سكون *sokoun, sekoun.*

Il a DÉLECTÉ, لذذ *leddad, lezzaz.*

— Il s'est Délecté, استلذ *éste-ledd, éstelezz,* تلذذ *teledded, te-lezzez.*

DÉLÉGATION. (*Voyez* CESSION, COMMISSION.)

DÉLÉGUÉ. (*Voy.* COMMISSAIRE, CESSIONNAIRE, COMMIS.)

Il a DÉLÉGUÉ, رسل *ressel.* (*Voy.* Il a CÉDÉ, Il a COMMIS.)

DÉLIBÉRATION, تدبير *tedbyr,* مشاوره *mochâourah.*

Il a DÉLIBÉRÉ, شار *châr,* تدبّر *tedabber.*

DÉLICAT, لطيف *lattyf,* لذيذ *ledyd, lezyz.*

DÉLICATEMENT, لطيفا *lattyfân.*

DÉLICATESSE, لطافه *lattâféh.*

DÉLICE, لذ *lezz,* لطف *loutf.*

DÉLICIEUX. (*Voyez* DÉLICAT, EXCELLENT, AGRÉABLE.)

Il a DÉLIÉ, حلّ *hall,* تخلّص *tekhallass.*

— J'ai Délié, حليت *halyt.*

— Délie! حلّ *holl* (en berbère, افسى *éfsy*).

DÉLIRE, خرف *kherf.*

Il a été dans le Délire, خرف *kharaf.*

DÉLIT, ذنب *denb,* pl. ذنوب *denoub, dounoub.* (*Voy.* CRIME.)

DÉLIVRANCE, تخليص *tekhlyss,* تحرير *teharyr,* تسريح *tesryh.*

Il a DÉLIVRÉ, خلّص *khallass,* حرّر *harrer,* سرّح *sarrah.*

Il a DÉLOGÉ (v. n.), انتقل *énteqal.*

DÉLUGE, طوفان *toufân.*

DEMAIN, غدوه *ghodouah, gha-daouah,* غدا *ghadâ,* غدوا *ghodouâ,* بكره *bokrah,* بوكره *boukrah* (en berbère, ازكا *âzkâ,* ازيكا *ézykâ.*)

— Demain matin, بكره بدرى *bokrah bedry.*

— Après-Demain (*voyez* ce mot) (en berbère, نف ازيكا *nef ézykâ*).

DEMANDE, سوال *souâl,* طلب *talb,* رغب *reghb.*

DEMANDÉ, مطلوب *matloub.*

Il a DEMANDÉ, طلب *taleb,* سال *sâl,* استخبر *éstakhbar,* نشد *neched.*

— Demande-leur de l'argent, اطلب منهم فلوس *ôtlob min-houm felouss.*

— Il a **Demandé avec instance**, رغب *rayheb.*

— Je Demande à Dieu, حبيت من الله *habyt min Allah.*

— Je ne Demande rien de toi, ما حبيت شي منك *mâ habyt-chy minn-ak.*

— Que Demandes-tu? اش تبغي *êch tebghy?* تريد اي *teryd êy?* تعوز اي *ta'ouz ây?*

— Je te Demanderai quelle heure il est? اسال منك اش من الساعة *âssâl min-ak êch min ês-sâ'ah.*

— Tu leur Demanderas le prix des marchandises, تستخبر منهم على سعر السلعة *testakhber min-houm a'lâ si'r ês-sela'ah.*

— Je vous Demanderai si vous avez trouvé ce que j'ai perdu, انشد منكم اذا وجدتوا ما ضيعت انا *ânched min-koum îzâ ouadjedtou mâ dayya't ână.*

DEMANDEUR, طالب *tâleb*, سايل *sâyl*, دعواجي *dâouâdjy*, مدعي *modda'y.*

DEMANDERESSE, طالبة *tâlebéh*, سايلة *sâyléh.*

Il a DÉMANGÉ, حك *hakk*, اكال *âkal.*

DÉMANGEAISON, حكة *hakkah*, اكال *âkâl.*

DÉMARCATION, تحديد *tahdyd.*

DÉMARCHE, ماشة *mâchah*, ماشية *machyéh*, حركة *harakah*, *harekéh*, تفرج *teferroudj.*

Il a DÉMARRÉ, سفر *safar*, سار *sâr.*

Il a DÉMASQUÉ, قلع المسخرة *qala'-'l-maskherah.*

Il a DÉMÂTÉ, كسر السواري *kassar ês-souâry.*

— Vaisseau Démâté, مركب مكسور السواري *merkeb maksour ês-souâry.*

DÉMÊLÉ, نزاع *nezâ'a*, *nizâ'a.* (*Voyez* ALTERCATION, CONTESTATION, CONFLIT, DÉBAT.)

Il a DÉMÊLÉ. (*Voy.* Il a DISTINGUÉ, Il a ARRANGÉ, Il a SÉPARÉ.)

— Il a Démêlé l'affaire, فسر الامر *fassar êl-âmr.*

DE MÊME. (*V.* AINSI, COMME, MÊME.)

Il a DÉMÉNAGÉ. (*V.* Il a DÉLOGÉ.)

DÉMÉNAGEMENT, انتقال *intiqâl.*

DÉMENCE, حبل *hebl*, جنن *djenan.* (*Voy.* FOLIE.)

— Il a été en Démence, هبل *habal*, جنّ *djenn*.

DÉMENTI (subst.), تـكـذيـب *têkdyb*.

DÉMESURÉ, غـيـر قياس *ghayr qyâss*.

— L'avidité Démesurée avilit les âmes, الطماعة بغير قياس تنجس النفوس *él-temâ'ah be-ghayr qyâss tendjess ên-nefouss*.

DEMEURE, مسكن *mesken*, plur. مساكن *masâken*; ماكن *mâkan*.

Il a DEMEURÉ, سكن *saken*, بقا *baqâ*, قعد *qaad*.

— Demeurant, ساكن *sâken*.

— Au Demeurant, بـاقي *bâqy*.

DEMI, نصف *nousf*, نصّ *nouss*.

Il a DÉMIS d'un emploi. (*Voyez* Il a DÉGRADÉ.)

— Il s'est Démis les membres, فسخ المفاصل *fasakh él-mofâssel*.

— d'un emploi, عزل نفسه *a'zal nafs-ho*.

DÉMOCRATIE, الجمهور العام *él-djemhour él-a'âm*.

DEMOISELLE, بنت *bent*, بكر *bekr*, ست *sett*, *sitt*, ستّه *settéh*, *sittéh*, pl. ستّات *sittât*; جاريه *djâryéh*, *gâryéh*, pl. جوار *djewâr*, *gouâr*.

— Mademoiselle! يـا ستّي *yâ sitt-y!*

DÉMOLI, مقلوب *maqloub*. (*Voy.* DÉTRUIT.)

Il a DÉMOLI, قلب *qalab*, *qaleb*. (*Voy.* Il a DÉTRUIT.)

DÉMOLITION, مقـلـب *moqleb*, تـقليب *teqlyb*. (*V.* DESTRUCTION, DÉCOMBRES.)

DÉMON, جنّ *djinn*, عـفريـت *aafryt*; شيطان *cheyttân*, pl. شياطين *cheyâttyn* (en berbère, سيطان *seyttân*). (*Voy.* DIABLE.)

DÉMONIAQUE, مجنون *medjnoun*, شيطاني *cheyttâny*.

DÉMONSTRATIF, برهاني *borhâny*, مبرهن *moberhan*.

DÉMONSTRATION, اظهار *îzhâr*, اثبات *îthbât*, *îtebât*, بيّنه *beyynéh*, تباين *tebâyen*, اقامة البينه *îqâmet él-baynéh*, دلاله *delâléh*. (*Voy.* ARGUMENT.)

Il a DÉMONTRÉ, بان *bân*, اظهر *âdher*, *êzker*, *âzhar*, اقام بينه *âqâm baynéh*. (*Voy.* Il a ARGUMENTÉ.)

Il a DÉNATURÉ. (*Voyez* Il a ALTÉRÉ.)

DENDÉRAH (v. d'Égypte), دندره *Denderah*.

DÉNÉGATION, انكار *înkâr*, امتناع *îmtinâ'*.

DENIA (v. d'Esp.), دانيه *Dânyah*.

Il a DÉNIÉ, امتنع *êmtenaa*, انكر *ênkar*.

DENIER (petite monnaie), فلس *fels*, pl. فلوس *felouss*; دنير *denyr*.

Il a DÉNIGRÉ, شنّع *chenna'*. (*Voy.* Il a AVILI.)

DENIS (nom pr.), ديونيسيوس *Dyounyssyouss*.

Il a DÉNOMBRÉ. (*Voy.* Il a CALCULÉ.)

DÉNOMBREMENT, عداد *e'dâd*, تعدّاد *tea'ddâd*, احساب *îhssâb*. (*Voy.* CALCUL.)

DÉNOMINATION, تسميه *tesmyéh*. (*Voy.* NOM.)

DÉNOMMÉ, مسمّى *mossemmy*.

Il a DÉNOMMÉ. (*Voy.* Il a NOMMÉ, Il a APPELÉ.)

DÉNONCIATEUR, غمّاز *ghammâz*.

DÉNONCIATION, غمز *ghamz*.

Il a DÉNOUÉ. (*Voy.* Il a DÉLIÉ.)

DÉNOUMENT d'une affaire, عاقبه *a'âqibéh*.

DENRÉE, فوت *fout*, pl. افوات *êfouât*; دخيره *dakhyréh*.

DENT, سن *senn*, *sinn*, pl. سنان *senân*, اسنان *ésnân*, *îsnan* (en berbère, اهزان *ôhzân*).

— Les Dents antérieures. (*Voy.* ANTÉRIEUR.)

— Dent canine, نيب *nyb*. (*Voy.* CANINE) (en berbère, وغول *oughoul*, pl. وغلان *oughlân*; اكول *ôghoul*, pl. اكلان *ôglân*).

— molaire, درسه *derséh*, درس *deres*, pl. دروس *dourouss*; ضرسه *darsah*, *derséh*, ضرس *deress*, pl. ضروس *dourouss* (en berbère, توغماس *toughmâss*).

— Ce qui reste entre les Dents après avoir mangé, خلاله *khoulâlah*, خلّاله *khoullâlah*.

DENTELLE, شبيكه *chebykah*, برنجونق شريت *broundjounq cheryt*.

DÉNUÉ, معرّى *moa'rry*, معرّا *mo'errâ*, مفقود *mefqoud*, محروم *mahroum*.

DÉNUMENT, خصاص *khissâs*, احتاج *îhtâdj*, مضايقه *moddâyqah*.

Il a DÉPAQUETÉ, حلّ الصرّه *hall ês-sorrah*.

DÉPART, سفار *sefâr*.

DÉPARTEMENT, تقسيم *teqsym*, توزيع *touzy'*, ولايه *oulâyéh*.

Départi, مقسوم *maqsoum.*

Il a Départi, قسم *qessem.* (*Voy.* Il a Distribué.)

Il s'est Dépaysé, ترك بلده *tarek beled-ho.*

Dépecé, مخروق *makhrouq.*

Il a Dépecé, خرق *kharaq.* (*V.* Il a Coupé.)

Dépêche (subst.), تحرير *tahryr,* pl. تحريرات *tahryrât;* ارسال *îrsâl.* (*Voy.* Lettre.)

Il a Dépêché, سرّع *serra',* عجّل *a'ddjal.*

— Il s'est Dépêché, استعجل *ês-taadjel,* اسرع *êsra'.*

— Allons, Dépêchez-vous! يا اياكم بالعجل *yâ êyâ-koum bi-'l-a'djel!*

Il a Dépeint. (*V.* Il a Décrit.)

Dépendances (pl.), متابعات *metâba'at,* تعالقات *ta'âlaqât,* متعلق *mote'alliq.* (*Voy.* Appartenance.)

Il a Dépendu de. (*Voy.* Il a Appartenu.)

— Cela ne Dépend pas de moi, دل ما يطلع شي من يدى *dol mâ ytla' chy min yd-y,* هذا ما هو شي فى قدرى *hadâ mâ hou chy fy qadr-y.*

Dépens, Dépense, صرف *sarf,* مصرف *masraf;* مصروف *masrouf,* pl. مصاريف *massâryf,* مصارف *massâref;* نفقه *nefeqah,* pl. نفقات *nefeqât;* دفعه *defa'ah,* خرج *khardj.*

— A mes Dépens, بضرارى *be-derâr-y.*

Il a Dépensé, صرف *saref, sa-raf,* نفق *nefeq,* دفع *defa'.*

— en pure perte, خسر *khassar.*

Dépensier (celui qui est chargé de la dépense), وكيل الخرج *oukyl êl-khardj.*

— (qui aime la dépense), مبذّر *moubeddâr, moubezzâr.*

Déperdition, تلف *telef,* افنا *îfnâ.*

Dépérissement, تهليك *tehlyk,* تضعيفه *tedda'yféh.*

Dépeuplé, مخروب *makhroub,* خريب *kharyb.*

Il a Dépeuplé, اخرب *êkhrab.*

Dépit, سخط *sakht,* غصب *ghasb.*

— En Dépit de toi, غصب عنّك *ghasb a'nn-ak.*

— Il a eu du Dépit, فقع *feqaa,* تسخّط *tesakhkhatt.*

Il a Déplacé, غيّر الموضع *ghayyar êl-moudda'.*

Il a DÉPLACÉ (ôté de son emploi). (*Voy.* Il a DÉGRADÉ.)

DÉPLAISANT, صاعب *sá'ib.* (*V.* DÉSAGRÉABLE.)

DÉPLAISIR, صعب *se'eb,* غم *ghamm,* الم *êlem.*

Il a DÉPLIÉ, Il a DÉPLISSÉ, بسط *basatt.*

DÉPLORABLE, مبكي *moubekkey, moubekky.*

Il a DÉPLORÉ, بكي على *bekey a'lä.*

Il a DÉPLOYÉ, فرش *farach,* نشر *nachar.*

Il a DÉPLU, صعب *sa'ab.*

— Cela nous Déplaît, هذا يصعب علينا *hadâ ysse'eb a'lay-nâ.*

Il a DÉPLUMÉ, نتف الريش *netef êr-rych.*

DÉPOSANT. (*Voy.* TÉMOIN.)

Il a DÉPOSÉ (placé), وضع *ouadda',* حط *hatt.*

— quelqu'un d'une charge. (*V.* Il a DÉGRADÉ.)

— en justice. (*Voy.* Il a TÉMOIGNÉ, Il a AVOUÉ.)

— (mis en dépôt), ودع *ouada',* سلم *sellem.*

— Dépose l'argent chez mon frère, حط الدراهم امانة عند اخوى *hott éd-derâhem îmânet a'nd akhou-y.*

DÉPOSITION en justice, تقرير *teqryr.* (*Voy.* AVEU, TÉMOIGNAGE.)

DÉPÔT, امانه *îmanéh,* ودعه *ouada'ah.*

— d'humeurs. (*Voy.* ABCÈS.)

DÉPOUILLE. (*Voy.* BUTIN.)

Il a DÉPOUILLÉ, عرى *a'rrä, a'rrey,* نزع *neza'.*

— On l'a Dépouillé de ses effets, نزعوه حوايجه *neza'ou-ho haouâydj-ho.*

DÉPOURVU. (*Voy.* DÉNUÉ.)

— Au Dépourvu, غافلان *ghâfilânn.*

DÉPRAVATION, قبح *qobbéh,* سوا *souâ.*

DÉPRÉCIATION, تحقير *tahqyr.* (*Voy.* AVILISSEMENT.)

Il a DÉPRÉCIÉ, Il a DÉPRIMÉ, Il a DÉPRISÉ, تحقر *tahaqqer,* استرخص *êsterkhes.* (*Voyez* Il a AVILI.)

DÉPRÉDATEUR, ناهب *nâhib.*

DÉPRÉDATION, نهب *neheb,* غصب *ghasb,* غاره *ghâréh,* تاراج *târâdj.*

DEPUIS, من *min,* منذ *mind,*

minz, بعد *baad* (en berbère, سوغ *sough*).

— Depuis longtemps, قبايله *qabâylah*, من زمان *min zemân*, خير الله *khayrou-'llah*, قبايل *qabâyl*.

— Depuis peu, من قايل *min qalyl*, من حتى قلة الزمان *min hattä qellet êz-zemân*.

— Depuis ce temps, من هذا الزمان *min hadâ êz-zemân*.

— Depuis cela, بعد هذا *ba'd hadâ*.

— Depuis le commencement jusqu'à la fin, من بدوة الى عاقبة *min bedouéh î'lä a'âqibéh*, من الأول الى الاخر *min êl-âouel îlä êl-âkher*.

— Je l'ai regardée Depuis les pieds jusqu'à la tête, نظرتها من رجلينها الى راسها *nadart-hâ min ridjleyn-hâ îlâ râss-hâ*.

DÉPUTÉ, مباشر *mobâcher*. (*Voy.* AGENT, COMMISSAIRE.)

Il a DÉRACINÉ, استاصل *istâsal*. قلع *qala'*.

DÉRAISON. (*Voy.* DÉMENCE.)

DÉRAISONNABLE, خريق *kharyq*, غير عاقل *ghayr a'âqel*, ضد العقل *dadd êl-a'ql*, غير حق *ghayr haqq*, ضد الحق *dadd êl-haqq*.

Il a DÉRAISONNÉ, خرق *kharaq*. (*Voy.* Il a été en Démence.)

Il a DÉRANGÉ, غير *ghayyar*, فسد الصف *fassad ês-saff*.

DÉRANGEMENT. (*V.* DÉSORDRE.)

DERECHEF, ايضا *âydân*, تكرارًا *tekrâran*.

DÉRÉGLÉ, ضايع *dây'*.

DÉRÈGLEMENT. (*V.* DÉSORDRE.)

DÉRISION, استهزا *îstihzâ*. (*Voy.* AFFRONT.)

DÉRIVATION, اشتقاق *îchtiqâq*.

DÉRIVÉ, مشتاق *mouchtâq*.

Il a DÉRIVÉ (v. n.), جرى *djerey*, نزل *nezel*, طلع *tela'*, انسبب *ênsebeb*.

— C'est de l'oisiveté que Dérivent tous les vices, البطالة تتولد منها الذنوب كلهم *êl-battâléh tetouelled min-hâ êd-denoub koll-houm*.

DERNIER, اخر *âkher*, *âkhir*, pl. اواخر *âouâkhir*; عاقب *a'âqib*.

DERNIÈREMENT, يوم الاخر *youm êl-âkhir*, تونو *taoutaou*.

DÉROBÉ, مسروق *masrouq*.

— A la Dérobée. (*Voyez en* CACHETTE.)

Il a DÉROBÉ, سرق *sareq*, *saraq*, خطف *khattaf*, *khattef*.

Déroute, انهزام *ìnhizâm*. (*Voy.* Défaite.)

— Il a mis en Déroute, كسّر *kassar, kasser*.

Derrière, ورا *ouerâ*, وارا *ouârâ*, وارة *ouârah*, وارة *ouèrah*, مورا *mourâ, mouerâ*, خلف *khalf* (en berbère, ازدفير *ìzdefyr*.)

— Par Derrière, من ورا *min ouerâ*, من خلف *min khalf*, من قفا *min qafâ*.

— Le Derrière. (*V.* Cul, Fesse, Anus.)

— Le Derrière de la tête. (*Voyez* Occiput; Nuque.)

Derviche, درويش *derouych*, فقير *faqyr*, سنتو *santou*.

Dès. (*Voy.* Depuis.)

— Dès l'enfance, من الصغر *min ès-soghr*.

— Dès le matin, من الصبّاح *min ès-subbâh*.

— Dès que, من الوقت الّى *min èl-ouaqt èlly*, من الساعة ما *min ès-sâ'ah mâ*.

Il a Désabusé, سقّط الغلاط *saqqatt èl-ghalâtt*.

— Je suis Désabusé sur eux, سقطوا من قلبي *saqattoû min qalb-y*.

Désagréable, ناحس *nâhess*, مقلق *moqalleq*, شديد *chedyd*. (*V.* Déplaisant.)

Désagrément, كلفة *kelféh*. (*V.* Déplaisir.)

Il a Désaltéré, برّد الريق *barrad èr-ryq* (m. à m. il a rafraîchi la salive).

— Il s'est Désaltéré, برّد ريقه *barrad ryq-ho*.

— J'ai bien soif, je voudrais me Désaltérer, نشف ريقي نحبّ تبرّده *nechef ryq-y neheb teberred-ho*.

Désapprobation. (*V.* Blâme.)

Il a Désapprouvé, انكر *ènkar*. (*Voy.* Il a Blâmé.)

Désarmé, بغير سلاح *be-ghayr selâh*.

Il a Désarmé, فكّ السلاح *fekk ès-selâh*.

— On les a Désarmés, فكّوا لهم سلاحهم *fekkoû le-houm selâh-houm*.

Désastre, عكس *a'ks*. (*Voyez* Calamité.)

Désavantage, خسارة *khessâréh*.

Désaveu, نكرة *nekrah*.

Il a Désavoué, نكر *nâker*.

Descendance, سلسلة *selseléh*.

Il est DESCENDU, نـزل *nazel*, *nezel*, هبط *houbett*.

— Il a fait Descendre, نزّل *nezzel*.

— Descends! انزل *ënzel* (en berbère, ارس *ërs*).

DESCENTE, نزول *nouzoul*, هبوط *houboult*.

— (pente), هبوط *houboutt*. (*Voy*. DÉCLIVITÉ.)

— (hernie), فتق *fetq*, *fitq*.

DESCRIPTION, ذكر *zikr*; وصف *ouasf*, pl. اوصاف *âoussâf*; تعبير *ta'byr*, تعريف *ta'ryf*.

Il a DÉSEMPARÉ, خلّا *khallâ*. (*Voy*. Il a ABANDONNÉ.)

Il a DÉSENNUYÉ, لهّا *lahhâ*, لهّوا *lahhouê*.

— Il s'est Désennuyé, تلهّوا *telahhouê*.

DÉSERT (subst.), صحرا *saharâ*, plur. صحارى *sohâry*; خلا *khalâ*, برّيه *berryah*, *berryéh*, *barryéh*, جبل *djebel*, *guebel*, رمل *raml*.

— (adj.), خريب *kharyb*; خالى *khâly*, fém. خاليه *khâlyéh*.

— Il est Désert, خرب *khoreb*.

Il a DÉSERTÉ. (*Voy*. Il a ABANDONNÉ, Il a DÉSEMPARÉ.)

DÉSERTION. (*Voy*. ABANDON.)

Il a DÉSESPÉRÉ, ايّس *âyyass*.

— Il s'est Désespéré, ايس *âyess*.

DÉSESPOIR, اياس *êyâss*.

DÉSHONNÊTE, شنيع *cheny'*, قبيح *qobbyh*.

DÉSHONNÊTETÉ, شنيعه *cheny'ah*.

DÉSHONNEUR, عيب *aayib*, pl. عيوب *ou'youb*. (*V*. AVILISSEMENT, ABJECTION.)

DÉSHONORANT, عيّاب *a'yyâb*.

— Tu as fait une action Déshonorante, فعلت فعلًا عيّابًا *faalt faalân a'yyâbân*.

DÉSHONORÉ, معيّب *mo'ayyeb*. (*Voy*. ABJECT, AVILI.)

Il a DÉSHONORÉ, عيّب *a'yyab*, شنّع *channa'*. (*Voy*. Il a AVILI.)

— Il s'est Déshonoré, تعيّب *te'ayyeb*. (*Voy*. Il s'est AVILI.)

DÉSIGNÉ, مدلول *medloul*.

Il a DÉSIGNÉ, دلّ *dell*.

DÉSINTÉRESSEMENT, حفظ الاختياذ *hifd êl-îkhtyâd*.

DÉSIR, شوق *chouq*, pl. اشواق *âchouâq*; رغب *roghb*; شهوه *chahouah*, pl. شهوات *chehouât*; مراد *mourâd*, اشتها *îchtihâ*.

— J'ai atteint le but de mes

Désirs, لحقت مرادى *lahaqt mourâd-y.*

Il a DÉSIRÉ, اشتهى *échtehâ*, اشتهى *échtehey*, اشتاق *échtâq*, طلب *taleb*, حبّ *habb*, رغب *ragheb*, تمنّى *temenney.*

— J'ai Désiré, حبّيت *habbyt.*

— Je ne Désire que de t'être agréable, انا ما نحبّ شي غير خاطرك *ânâ mâ nehobb chy ghayr khâtir-ak.*

Il s'est DÉSISTÉ, رجع على ظهره *redja' a'lä dahr-ho* (m. à m. il est revenu en arrière), عدّى *a'ddä.*

Il a DÉSOBÉI, عاقّ *a'âqq*, عصا *a'ssâ*, عصى *a'ssey*, خالف *khâlaf.*

DÉSOBÉISSANT, عاصى *a'âssy.*

Il a DÉSOBLIGÉ, نحس *nahass.*

DÉSORDRE, تخليط *tekhlytt.*

DÉSORMAIS, لقدّام *li-qoddâm.* (*Voy.* DORÉNAVANT.)

DESSÉCHÉ, مجفّف *modjeffef*, ناشف *nâchef*, يابس *yâbess.*

Il a été DESSÉCHÉ, يبس *youbess*, نشّف *necchef*, جفف *djefef.*

DESSÉCHEMENT, تنشيف *tenchyf*, جاف *djâf.*

DESSEIN, نوى *naouä*; نيّة *niyah*, pl. نيّات *niyât*; قصد *qasd.*

— Il a formé le Dessein, نوا في بالة *naouâ fy bâl-ho.*

— A Dessein, بالقصد *bi-'l-qasd*, على قصد *a'lä qasd*, بالعنى *bi-'l-'any*, قصدًا *qasdân.*

Il a DESSERRÉ, راخف *râkhaf.*

DESSERT, نقل *noql.*

Il a DESSERVI (il a nui), ضرّ *darr.* (*Voy.* Il a été Contraire.)

— la table, خمّل المايدة *khammal él-mâydah.* (*Voy.* Il a DÉBARRASSÉ.)

Il a DESSILLÉ les yeux, فتح العيون *fatah él-ouyoun.*

DESSIN, تصوير *tessouyr*, رسم *resm.*

Il a DESSINÉ, رسم *ressem*, صوّر *saouar*, اشار *échâr.*

DESSOUS, AU-DESSOUS, تحت *taht*, سفل *sefel.* (*Voyez* Au Bas; en berbère, دوّا *deouâ.*)

— Le Dessous. (*Voy.* Le Bas.)

— De Dessous, par Dessous, من تحت *min taht.*

— Ci-Dessous, اذناه *ouznâ-ho.* (*Voy.* Ci-après.)

DESSUS, فوق *fouq*, *feouq*, *fauq*, على *a'lä* (en berbère, سفلا *soufellâ*, انيغ *ênnygh*, انيك *ênnyg.*)

— Au-Dessus, en Dessus, على فوق *a'lä fauq*.

— De Dessus, من فوق *min fauq*, *min fouq*.

— Le Dessus. (*Voy*. Le HAUT, La SURFACE.)

— Ci-Dessus, اعلاً *á'lán*, من على *min a'lä*. (*Voy*. Ci-Devant.)

Le DESTIN, la DESTINÉE, قدر *qadr*, تقدير *taqdyr*; مقدار *meqdâr*, pl. مقادير *meqâdyr*; بخت *bakht*.

— Tu n'échapperas pas à ta Destinée, لا تتخلى من القدر *lá tetkhally min êl-qadr*.

DESTINATION, تعيين *ta'yyn*.

Il a DESTINÉ, تعيّن *taayyen*.

DESTITUÉ. (*Voy*. DÉCHU.)

Il a DESTITUÉ. (*Voy*. Il a DÉGRADÉ.)

DESTITUTION, عزلة *a'zelah*.

DESTRUCTION, تهليك *tehlyk*, تضييع *teddyy'*, خربانه *khorbânéh*.

DÉSUNI, مفروق *mefrouq*.

Il a DÉSUNI, شقّ *chaqq*, فك *fekk*. (*Voy*. Il a DIVISÉ.)

DÉSUNION. (*Voy*. DIVISION.)

DÉTACHÉ, محلول *mahloul*.

Il a DÉTACHÉ, فك *fekk*, سيّب *seyyeb*. (*Voy*. Il a DÉLIÉ.)

DÉTAIL, تفريق *tefryq*.

— En Détail, بالتفريق *bi-'t-tefryq*, بتبيين *be-tebeyn*.

— Décris chaque article en Détail, اذكر حاجه كلّه بتبيينها *ézker hâdjéh kolléh be-tebeyn-há*.

Il a DÉTENDU, ارخف *êrkhaf*.

DÉTENTE de fusil, درع ذا المكحلة *dera' dê-'l-moukehlah*.

DÉTENTION, حبس *habs*. (*Voy*. EMPRISONNEMENT.)

DÉTENU, محبوس *mahbouss*. (*Voy*. PRISONNIER.)

Il a DÉTENU, مسك *messek*. (*V*. Il a EMPRISONNÉ.)

DÉTÉRIORÉ, مفسّد *mofassed*, مفسود *mafsoud*.

Il a DÉTÉRIORÉ, فسّد *fassad*.

— Il s'est Détérioré. (*Voy*. Il a DÉCLINÉ, Il a DÉCRU.)

DÉTERMINATION, قضا *qaddá*. (*Voy*. DESSEIN.)

Il s'est DÉTERMINÉ, قضى *qaddä*. (*Voy*. Il a formé le Dessein.)

DÉTESTABLE, بغيض *baghydd*. (*Voy*. ABOMINABLE.)

Il a DÉTESTÉ. (*V*. Il a ABHORRÉ.)

DÉTOURNÉ, مطروف *mattrouf*, مقلوب *maqloub*.

Il a Détourné, طرف *taraf*, *teref*, عوق *a'ouaq*, قلب *qalab*.

Détresse. (*Voy.* Adversité, Calamité, Dénûment.)

— Il a été dans la Détresse, اضيق *édyaq*. (*Voy.* Il a été dans l'Adversité.)

Détriment, نقص *nasq*.

Détroit, بوغاز *boghâz*.

Détruit, مهدوم *mehdoum*, مضيّع *moddayyè'*, مهلك *mohallek*, مخروب *makhroub*.

Il a Détruit, هلك *hallak*, خرب *kharab*, ضيّع *dayya'*, هدم *hedem*, باد *bâd*. (*Voyez* Il a Démoli.)

Dette, دين *deyn*, plur. ديون *dyoun*.

— Il a payé ses Dettes, خلّص دينه *khallass deyn-ho*.

— Il est abîmé de Dettes, هو غارق في الدين *hou ghâriq fy-'d-deyn*.

Deuil, مندب *mandeb*, عزا *a'zâ*, *e'zâ*, عزيه *e'zyéh*, تعزيه *ta'zyéh*, نوح *neouèh*, بكا *bekâ*, بكوه *bekouéh*, مناحه *menahâh*.

— Temps du Deuil, عدّه *o'ddah*, *eu'ddah*, عداد *i'dâd*.

— Habits de Deuil, ميزر *meyzer*, pl. ميازر *meyâzer*.

— Il a pris le Deuil, لبس ميزر *lebess meyzer*.

— Il a porté le Deuil, ناح *nâh*.

Deux, ثنين *thneyn*, اثنين *éthneyn*, *ésIneyn*, *élsnyn* (en berbère, سين *syn*, سن *sin*), fém. ثنتين *thinteyn*, اثنتين *éthneteyn* (en berbère, سنت *snet*); زوج *zoudj*, pour les deux genres.

— Deux cents. (*Voyez* Cent.)

— Deux mille. (*Voyez* Mille.)

— Deux à Deux, ثنين بثنين *thneyn be-thneyn*, اثنين اثنين *éthneyn éthneyn*, fém. ثنتين ثنتين *thenteyn thenteyn*; مثنّى مثنّى *mouthannä mouthannä*, fém. مثنّاه مثنّاه *mouthannâh mouthannâh*; ثنا ثنا *thounâ thounâ*, des deux genres.

Deuxième, ثاني *thâny*, *tsâny*, fém. ثانيه *thânyéh*.

Il a Dévalisé. (*Voyez* Il a Dépouillé.)

Devancé, مقدوم *maqdoum*.

Il a Devancé, سبق *sabaq*, سابق *sâbaq*, قدم *qadam*, قدّم *qaddem*, تقدّم *teqaddem*, سلف *salaf*.

Devant, قدّام *qouddâm*, امام

ê::âm (en berbère, ازّت *êzzet*).

— Ci-devant, سابقا *sâbeqân.*

DÉVASTATION, انقضه *înqiddah.* (*Voyez* DÉGÂT, DESTRUCTION.)

Il a DÉVASTÉ, خرب *kharab,* تخرّب *takherreb,* نقض *naqadd.*

DÉVELOPPÉ, مفروش *mafrouch,* منصوب *mansoub.*

Il a DÉVELOPPÉ, فرش *farach,* نصب *nassab.*

Il est DEVENU, صار *sâr,* طلع *talaa,* رجع *redja',* كان *kân.*

— Deviens! كن *kon,* اطلع *êtla'* (en berbère, وكّول *oukkoul*)!

— Il est Devenu le plus cruel de tous les hommes, رجع اقسح من كل الناس *redja' âqsah min koll ên-nâs.*

DÉVIDOIR, مسلكه *moslakah,* كلوله *kolouléh,* محلجه *mahladjéh* (en berbère, تماغزلت *timâghzelt*).

DEVIN, رمّال *remmâl.*

Il a DEVINÉ, حزر *hazer,* خمّن *khammen,* تحزّر *tehazzer.*

DÉVOIEMENT. (*V.* DIARRHÉE.)

Le DEVOIR, حقّ *haqq,* لزوم *lezoum,* التزام *êltizâm,* واجب *ouâdjeb.*

— C'est mon Devoir, دل جرّتي *dol djorret-y,* واجب علي *ouâdjeb a'lay-y,* هذا حقي *hadâ haqq-y.*

DÉVORÉ, مبلوع *mablou'.*

Il a Dévoré, بلع *belaa, bela'.*

DÉVOUEMENT, عبوديه *ou'boudyéh,* اختصاص *êkhtissâss,* انقياد *înqyâd.*

DEXTÉRITÉ. (*Voyez* ADRESSE.)

DEYROUT (v. d'Égypte), ديروط *Deyroutt.*

DHA ظ, dix-septième lettre de l'alphabet arabe, treizième de l'alphabet moghrébin, ظا *dâ, zâ,* الظا المشال *êd-dâ-'l-mechâl;* elle est susceptible de deux prononciations et correspond tantôt à un D, tantôt à un Z, fortement articulés (DD, ZZ). (*Voyez* D.)

Le DIABLE, ابليس *êblyss, êb lyss,* بليس *belyss,* pl. اباليس *êbâ lyss.* (*Voyez* DÉMON.)

— Maudit soit le Diable! على بليس اللعان *a'lä belyss êl-la'ân!*

DIABOLIQUE, شيطاني *cheyttâny.*

DIADÈME, اكليل *âklyl.* (*Voyez* COURONNE.)

DIALECTE. (*V.* LANGUE, IDIOME.

— Dialecte vulgaire, لسان العامه *lissân êl-a'âmmah.*

Dialogue, مخالطه *mokhâlet-tah.* (*Voyez* Conversation, Colloque, Conférence.)

Diamant, الماس *élmâs.*

Diarrhée, تسهيل البطن *teshyl él-boln*, اسهال *ishâl.*

— J'ai la Diarrhée, تسهّل بطني *tessehhel boln-y.*

Dicté, منطوق *mantouq.*

Il a Dicté, نطق *nattaq*, *natteq*, ملّى *mellà*, *melley.*

Dictionnaire, فهرسه *fahras-séh*, *fehresséh*, كتاب اللغة *kitâb él-loghat*, قاموس *qâmouss.*

Dieu, الله *Allah*, الربّ *ér-Rabb*; اله *Ilah*, pl. الهه *îlahah* (en berbère, اربى *érby*, ربّى *rebby*).

— Dieu suprême, الله تعالى *Allah ta'âlä* (en b. اكيد مكون *âguyd mokkorn*).

— Plût à Dieu, ان شا الله *în châ Allah* (en espagnol, *oxalla*), ليت *leyt*, من صاب *min sâb*, منصاب *minsâb.*

— Plût à Dieu que j'eusse mille écus! من صاب ليلى الف ريال *min sâb lyl-y âlf ryâl!*

— A Dieu ne plaise! حاشا *hâ-châ*, استغفر الله *éstaghfor Allah!*

— Dieu sait! الله يعلم *Allah ya'-lem!* يعلم الله *ya'lem Allah!* الله علم *Alla a'lem!*

Diffamé, مفضوح *mafdouh*, مدموم *madmoum.* (*Voyez* Déshonoré.)

Il a Diffamé, فضح *faddah*, سخم *sakham*, نمّ *namm.* (*Voy.* Il a Décrié, Il a Déshonoré.)

Différence, فصل *fasl*, اختلاف *îkhtilâf*, تاخير *teêkhyr*, فرق *ferq.* (*Voyez* Adversité.)

Il a Différé, Il a été Différent, تاخّر *teêkkhyr*, تفصّل *tefas-sel*, اختلف *êkhtelaf*, اخّر *âkkhar.*

Différend (subst.). (*Voy.* Altercation, Débat.)

— (adj.), اخر *âkher*, غير *ghayr*, متغير *motghayr*, مختلف *mokhte-lef*, متفصل *motfassel.*

Difficile, صعب *saab*, plur. صعاب *so'âb*; وعر *oue'ar.*

Difficilement, بالمشقّه *bi-'l-mochaqqah*, محال *mouhâl.*

Difficulté, صعوبه *sa'oubah.*

Difforme, بشع *becha'*, *beohè'.* (*Voyez* Laid, Contrefait.)

— Visage Difforme, خنشوش *khanchouch*, كمّاره *kemmârah.*

Il a Digéré, هضم *heddem, heddam,* صرّف *sarraf.*

Digestif, هضّام *heddâm.*

Digestion, حضم *hedm.*

Digne, مستحقّ *moustahaqq,* مستوجب *moustoudjeb,* اهل *âhil,* مستاهل *mostâhil.*

— Il a été Digne, استاهل *és-tâhel,* استوجب *éstoudjeb,* استحقّ *éstahaqq.*

Dignité, منصب *manseb,* منزل *manzel,* منزله *manzeléh;* فرجه *fer-djéh,* pl. فرجات *ferdjât.*

Digue, جسر *djesr, guesr,* pl. جسو *djessour, guessour.*

Dilaté, مبسوط *mabsoutt.*

Il a Dilaté, بسط *bassatt.*

Diligence, عجل *a'djel.* (*Voyez* Célérité.)

— Il a fait Diligence, استعجل *ésta'djel.* (*Voy.* Il s'est Hâté.)

Diligent, مستعجل *mosta'djel,* شاطر *châtter,* نشيط *nechytt.*

Dimanche, الاحد *él-âhd,* يوم الاحد *yom él-âhd,* الحدّ *él-hadd,* يوم الواحد *youm él-ouâ-hed.*

Il a Diminué (v. a), نقّص *naq-qass,* قلّل *qallal.*

— (v. n.); نقص *naqass,* قلّ *qell.* (*Voyez* Il a Décru.)

Diminution, تنقيص *tenqyss,* تقليل *teqlyl,* يقصير *teqsyr.*

Dinar (anc. pièce d'or), دينار *dynâr,* مثقال *methqâl, metsqâl.*

Dinde, دجاجه ذا الهند *dedjâ-djah dê-'l-Hind.*

Dindon, برّوك هندى *berrouk hendy.*

Il a Dîné, تغدّا *teghaddâ,* اتغدّا *étghaddâ.*

Le Dîner, غداء *ghodâh, ghadâh.*

Direct, مستقيم *mostaqym.*

Directement, مستقيماً *mosta-qymân.*

Dirigé, مرشد *marched.*

— Affaire bien Dirigée, شغله صايبه *choghléh sâybéh.*

Il a Dirigé, ارشد *érched.*

— Il a bien Dirigé, صاب *sâb.*

Il a Discerné, فرق *fereq.*

Disciple, تلميذ *talmyd,* plur. تلاميذ *telâmyd;* طالب *taleb,* مستذود *mestedoud.* (*V.* Apprenti.)

Discipline, قانون *qânoun,* رتبه *retbh,* ادب *âdeb.*

Discontinuation, انقطاعه *ineqttâ'ah.*

Il a DISCONTINUÉ, وفى *ouafä*, وقف *ouakaf*. (*V*. Il a CESSÉ.)

DISCORDE, فتنه *fetnéh*, شمته *chamatah*, خلف *khelf*. (*V*. ALTERCATION, DIVISION.)

DISCOURS, كلام *kelâm*, قول *qoul*, *qaoul*, خطاب *khittâb*. (*V*. ALLOCUTION.)

Il a DISCOURU, تكلم *tekellem*.

DISCRET, حافظ السر *hâfezz ès-serr*, حاذق *hâdeq*.

DISCRÉTION, حذاقه *heddâqah*, حفظ السر *hifz ès-serr*.

DISCUSSION, مجادله *modjâdeléh*. (*V*. CONTESTATION, DÉBAT.)

Il a DISCUTÉ, تجادل *tedjâdel*. (*V*. Il a DÉBATTU, Il a Agité une question.)

DISETTE, نقص *naqs*, قله *qelléh*. — Disette générale, نقص فى كل شى *naqs fy koll chy*.

DISGRÂCE, عكس *a'ks*. (*V*. ADVERSITÉ, CALAMITÉ.)

Il a DISJOINT. (*V*. Il a DÉSUNI.)

DISLOCATION, فك *fekk*.

Il s'est DISLOQUÉ, انزاغ *ènzâgh*. (*Voy*. Il s'est DÉMIS.)

Il a DISPARU, غاب *ghâb*.

DISPENSÉ, محرر *moharrer*.

Il a DISPENSÉ, حرر *harrar*.

Il a DISPERSÉ, ذرا *derâ*, ذرى *derey*, وزع *ouezza'*.

Il a DISPOSÉ, هندم *hendem*. (*V*. Il a ARRANGÉ.)

DISPOSITION, تهندم *tehondoum*. (*Voyez* ARRANGEMENT.)

DISPUTE, مخاصمه *makhsâméh*, نزعه *naza'ah*, *neza'ah*, منادمه *menâdeméh*. (*V*. ALTERCATION, CONTESTATION, DÉBAT.)

Il a DISPUTÉ, جادل *djâdel*. (*V*. Il a eu une Altercation.)

DISSECTION, تقطيع *teqty'*, *taqty'*, تشريح *techryh*.

DISSENTIMENT. (*Voyez* DÉBAT, DIFFÉRENCE, CONTESTATION.)

— Il a été en Dissentiment. (*V*. Il a DIFFÉRÉ, Il a eu une Altercation.)

Il a DISSÉQUÉ, تقطع *teqattè'*, شرح *cherrah*.

DISSIMULATION, غير صدق *ghayr sedq*, تمغميش *temghemych*.

Il a DISSIMULÉ, مغمش *maghmach*. (*Voyez* Il a CACHÉ.)

Il a DISSIPÉ, ضمحل *demhel*, فرط *farratt*. (*V*. Il a DISPERSÉ, Il a DÉPENSÉ.)

Il a Dissous (fondu), ذوّب *daouab*, مرط *maratt*, خفق *khafaq*.

— (détruit, rompu). (*Voy.* Il a Brisé, Détruit.)

— Il s'est Dissous, il a été Dissous (fondu), تذوّب *tedaoueb*.

— (il a été détruit), تهلّك *tehellek*, تكسّر *tekasser*.

Il a Dissuadé, انذر *ênder*, رجّع *reddja'*. (*Voyez* Il a Détourné.)

Distance, بعد *be'ed*.

Distant, بعيد *bayd*.

Il a Distillé, قطر *qattar*, استقطر *êstaqtar*, استخرج *êstakhradj*.

Distinction (*Voy.* Honneur.)

Il a Distingué. (*V.* Il a Honoré.)

Distique, بيت *beyt*.

Distraction, غيبة البال *ghaybet êl-bâl*, طياشة *tayâchéh*.

Distrait, مغيب باله *moghayeb bâl-ho*, مشوّش *mechouech*.

— Il a été Distrait, غاب باله *ghâb bâl-ho*, شرّد *charrad*.

Distribué, مقسوم *maqsoum*.

Il a Distribué, قسم *qessem*.

District, حومه *haoumah*, ناحيه *nâhyéh*, ولايه *oulâyéh*.

Il a Dit, قال *qâl*, *gâl*.

— Il m'a Dit, قال لي *qâl l-y*.

— Dis! قل *qol!* احكي *âhky* (en berbère, سيول *syouel*).

— Qu'as-tu Dit? اش قلت *êch qolt?* قلت اي *qolt êy?*

— J'ai quelque chose à te Dire, عندي شي ما نقول لك *a'nd-y chy mâ neqoul l-ak*.

— Il a entendu Dire, سمع *sama'*.

— C'est-à-Dire. (*Voyez* Ce.)

Diurne, يومي *youmyy*.

Il a Divagué, خرف *kharaf*.

Divan (assemblée), ديوان *dyouân*.

— Le Divan général, الديوان العمومي *êd-dyouân êl-a'moumy*.

— Le Divan particulier, الديوان الخصوصي *êd-dyouân el-khossoussy*.

— (sopha), صفه *soffêh*, زربيه *zerbyah*, مقعد *maqaad*.

Divers. (*Voyez* Différent.)

Diversité, تغيير *teghayr*. (*Voyez* Différence, Variété.)

Il s'est Diverti, افرح *êfrah*, تسلي *tesselly*, بحبح *bahbah*, تبحبح *tebahbah*.

— Divertis-toi! اتبحبح *êtbahbah!*

Divin, الهي *êlahyy*.

Divinité, الهيه *êlahyéh*, اللهيه *âllahyéh*, لاهيه *êlâyéh*.

Il a DIVISÉ, فرّق *farraq*, فرز *farez*, قسم *qassem*, تقسّم *teqassem*. (*Voyez* Il a DÉSUNI, Il a SÉPARÉ.)

DIVISIBLE, متقسمي *motqassemy*, متجزّى *motedjezzy*.

DIVISION, تقسيم *taqsym*, فرقه *ferqéh*, تفسيل *tefsyl*, قسم *qesm*.

— (opération de calcul), قسامه *qassâméh*, قسمه *qassaméh*, *qesméh*.

— (discorde). (*Voyez* ce mot.)

— Il a semé la Division, رمى الفتنه *ramä-'l-fetnéh*.

DIVORCE, طلق *telq*, هجر *hedjr*.

Il a DIVORCÉ, طلّق *tallaq*, هجر *hadjar*.

DIVULGUÉ, مجهور *madjhour*.

Il a DIVULGUÉ, جهر *djeher*, اشهر *écheher*, باح *bâh*, نادى *nâdä*.

DIX, عشرة *aacherah*, *a'cheréh*, *è'chréh*, fém. عشر *aacher* (en berbère, مراو *merâou*, مرّاو *morrâou*.)

— Dix fois, عشرة مرّات *a'cheret marrât*, عشرة طرف *a'cherah torf*.

— Dix à Dix, عشار عشار *ou'châr ou'châr*; معشر معشر *mo'aschar mo'aschar*, fém. معشرة معشرة *mo'ascharah mo'ascharah*.

— Dix-sept, سبعة عشر *seba't a'cher*, *saba'at a'cher*, سبعتعشر *seba't-a'cher*, سبعتعش *seba't-a'ch* (en berbère, سات مراو *sât merâou*, ساد دمرّاو *sâd de-marrâou*).

— Dix-huit, ثمانت عشر *themânt a'cher*, ثمانية عشر *themânyet a'cher*, ثمنتعش *tsemant-a'ch*, ثمانتعش *themânt-a'ch*, *tsemânt-a'ch* (en berbère, ثمت مراو *themt merâou*, ثمت دمرّاو *themt de-morrâou*, ثمپت دمرّاو *thempt de-morrâou*).

— Dix-neuf, تسعة عشر *tessa'at a'cher*, *tassa'at a'cher*, تسعتعشر *tesa't-a'cher*, *tisa't-a'cher*, تسعتعش *tisa't-a'ch* (en berb., اثزعات مراو *éthzaâ't merâou*, تزع دمرّاو *tza' de-morrâou*).

DIXIÈME, عاشر *a'âcher*, fém. عاشرة *a'âcherah*.

— Un Dixième (nombre partitif), عشر *ou'chr*, عشير *ou'cheyr*, معشار *mè'châr*.

— Neuf Dixièmes, تسع اعشار *tessa' a'châr*, تسع عشور *tessa' ou'chour*.

DIX-SEPTIÈME, سابع عشر *sâbè' a'cher*, f. سابعة عشر *sâbè't a'cher*.

DIX-HUITIÈME, ثامن عشر *thâ-*

men a'cher, fém. ثامنة عشر *thâme-net a'cher.*

Dix-Neuvième, تسع عشر *tassè' a'cher*, fém. تاسعة عشر *tâssè't a'cher.*

Djemady Ier, cinquième mois de l'année lunaire des Musulmans, جمادى الاول *djemâdy êl-âouel.*

Djemady IIe, sixième mois de l'année lunaire des Musulmans, جمادى الثانى *djemâdy êt-thâny*, جماد الاخر *djemâd êl-âkhar.*

Djezm (signe orthographique des Arabes, annonçant l'absence de signes-voyelles), جرم *djezm*, جرمه *djezméh*, سكون *sokoun.*

Djym ج, cinquième lettre de l'alphabet arabe : l'idiome vulgaire la prononce souvent comme notre G dur; جيم *djym, guym.*

Docile, طايع *tây'*, وديع *oudy'*, مطيع *motty'*, ملايم *melâym.*

Docilité, طاعة *tâ'ah.*

Docte, عالم *a'âlem*, عليم *aa-lym*, pl. علما *ou'lemâ, eu'lemâ*; ماهر *mâher*; عريف *a'ryf*, pl. عرفا *eu'rfâ*; فقيه *faqyh.*

— Plus Docte, اعلم *âa'lem*, امهر *âmhar*, اكثر علما *âkthar è'lmân.*

— Très-Docte, كلى العلم *kolly-'l-è'lm.*

Docteur, علامة *a'llâmah*, معلم *ma'allem.* (*Voyez* Docte.)

Doctrine, تعليم *ta'alym.* (*Voy.* Science, Instruction.)

Dogme religieux, اصل الدين *âsl êd-dyn*, pl. اصول الدين *óssoul êd-dyn.*

Doigt, اصبع *âsbaa*, صبعه *sa-ba'ah*, pl. اصابع *âssâbè'*, صوابع *souâbè'*, اصابيع *âssâby'*, صبعين *sabi'yn* (en berbère, اداد *êdâd*, اذات *âdât*, pl. ادودن *îdouden*, ادودان *îdoudân*, ادادن *îdâden.*)

— de la main, صبع ذا اليد *saba' dê-'l-'yed*, pluriel صبعين ذا اليد *sabi'yn dê-'l-yed.*

— du pied, بنه ذا الرجل *ben-nah dê-'r-ridjl*, pl. بنان ذا الرجل *benân dê-'r-ridjl*; صبع ذا الرجل *saba' dê-'r-ridjl*, plur. صبعين ذا الرجل *sabi'yn dê-'r-ridjl* (en berbère, تفاد نيوين *tefâd nyouyn*).

— Le Premier Doigt. (*Voyez* Pouce.)

— Le second Doigt. (V. Index)

— Le Doigt du milieu, الوسط *êl-ousty, êl-questy*, الوسطا *êl-ouestá.*

— Le quatrième Doigt, البنصر *él-bonsor*, pl. البناصر *él-bonâsser*. (*Voyez* ANNULAIRE.)

— Le petit Doigt, الخنصر *él-khonsor*, pl. الخناصر *él-khonâsser*. (*Voyez* AURICULAIRE.)

— Le bout des Doigts, انملة *én-meléh*, pl. انامل *ânâmel*.

DOLOIRE, غزّالية *ghazzâlyâh*, ملاسة *mellâssah*, مطلع *matla'*.

DOMAINE, مال *mâl*, pl. اموال *âmouâl*; ملك *moulk*, pl. املاك *âmlâk*; معاملة *ma'âmeléh*, مملكة *memlekéh*, رزاق *rizâq*.

DÔME, قبّة *qoubbah*, *qoubbéh*, *qobbéh* (en espagnol, *alcoba*), plur. قبب *qobob*.

DOMESTIQUE, خدّام *khaddâm*, *khoddâm*, plur. خدّامين *khaddâmyn*; وصيف *ouessyf*, pl. وصفان *ouisfân*, وصفا *ouisfâ*; خواص *khaouâss*, غلام *gholâm*.

DOMICILE, منزلة *manzeléh*, pl. منازل *menâzel*. (*Voyez* DEMEURE.)

DOMINATEUR, ربّ *rabb*, plur. ارباب *érbâb*; سلطان *soultân*, pl. سلاطين *selâtyn*; سيد *seyd*, plur. سادات *sâdât*.

Il a DOMINÉ, ساد *sâd*, سلط *salatt*, حكم *hakam*, ملك *malak*, تعلّى *te'allä*, *te'alley*, تسلّط *tessel-lett*, استولى *éstouelä*.

DOMMAGE, ضرر *darar*, ضرور *derour*, plur. اضرار *âdrâr*; خسارة *khessâréh*, plur. خساير *khessâyr*; تنكيد *tenkyd*.

— Il a causé du Dommage, ظالم *zâlem*, خسر *khessar*.

Il a DOMPTÉ, ريّض *rayyadd*, كبّس *kabbass*.

DON, هدية *hedyah*, *hedyéh*, pl. هدايا *hedâyâ*; عطية *a'ttyéh*, pl. عطايا *a'ttâyâ*; موهبة *mouhebéh*, pl. مواهب *mouâhib*; اهدا *îhdâ*, عطا *a'ttâ*, اعطا *î'ttâ*.

DONC, فلابد *fa-lâbod*, ف *fa*.. لذلك *li-zalek*, لهذا *li-hadâ*, لاجل ذلك *li-âdjel zelik*.

DONGOLA (pays d'Afr.), دنقلة *Donqolah*, *Donqalah*, دنكلة *Dongolah*.

DONJON, منزه *menzah*.

DONNÉ, معطى *ma'atty*.

Il a DONNÉ, عطا *aattâ*, *èettâ*, وهب *ouahab*, اهدا *éhdâ*, اعطى *â'ttä*, هدى *hadä*.

— Tu lui Donneras, تهدي له *tehdy le-ho*.

— Donne! اعط *â'tt!* (en berbère, افكي *êfky*, فكي *fky!*)

— Donne-moi! اعط لي *âa'tt l-y*, هدّيني *heddy-ny*, هات ليلي *hât lyl-y*, اعطيني *â'tty-ny*, وهب لي *ouehb l-y*.

— Donne-moi quelque chose, اعطيني واحد امسالة *â'tty-ny ouâhid êmsâ'ah*.

DONT (de qui, duquel), الذى لهُ *êllady le-ho*, الى لهُ *êlly le-ho*.

— (de laquelle), التي لها *êllaty le-hâ*, الى لها *êlly le-hâ*.

— (desquels), الذين لهم *êllazyn le-houm*, *êlladyn le-houm*; الى لهم *êlly le-houm*.

— (desquelles), الّاتي لهُنّ *êllâty le-hounn*, الى لهُم *êlly le-houm*.

— Les gens Dont j'ai parlé, الناس الى ذكرتهم *ên-nâs êlly zekert-houm*.

DORÉ, مذهّب *modahheb*, مطلى *motlally*, طالى *tâly*.

Il a DORÉ, ذهّب *dahhab*, اطلى *êtley*.

DORÉNAVANT, منذ الان *minz êlân*. (*Voy.* DÉSORMAIS.)

DOREUR, وشاى *oueschây*.

Il a DORMI, نام *nâm*, نعس *naass*, رقد *raqad*, انضجع *endadja'* (en berbère, كن *guen*).

— Je Dors, انا نايم *ânâ nâym*, انا ناعس *ânâ nâ'yss*.

DOS, ظهر *dahar*, *dahr*, ظهار *dahâr*, pl. ظهور *douhour* (en berb., عرور *a'rour*, تاداوت *tâdâout*).

— Dos d'un couteau, قفا السكين *qefâ-'s-sekkyn*, سند *send*.

— Dos à Dos, ظهر على ظهر *dahr a'lä dahr*.

— Il a tourné le Dos, رجع على ظهره *redja' a'lä dahr-ho*.

DOT, صداق *sadâq*, صدق *sadaq*, pl. صداقات *sadâqât*; مهر *mehr*, pl. مهور *mouhour*; نقد *neqd*, pl. نقود *neqoud*; جهاز *djehâz*.

DOUANE, جمروك *djomrouk*, *gomrouk*, كمروك *gomrouk*, ديوان *dyouân*, المينا *êl-mynâ*.

DOUANIER, صاحب ديوان *sâheb dyouân*, جمركى *djomrouky*.

DOUBLE, DOUBLÉ, مثنّى *mothanny*, *motsanny*, مضاعف *moudâ'af*, ثاني *thâny*, *tsâny*, *sâny*.

— Le Double, الضعف *êdda'f*, الثاني *êt-thâny*, *êt-tsâny*.

— Habit Doublé, لبس مبطن *libs mobatten*.

Il a Doublé, ضاعف *dâ'af*, ثنى *thannä, tsannä, thanney.*

— un habit, بطن *battan.*

— (terme de marine), تعدّى *ta'addä, te'addey.*

Doublure d'habit, بطانة *battânéh;* بطانى *bottâny*, pl. بطاين *battâyn;* تبطين *teblyn.*

Doucement, بالحلاوة *bé-'l-helâouéh*, شويه شويه *chouyéh chouyéh*, بلا مجلة *belâ medjléh.*

— Il marche Doucement, هو ماشي بشويه *hou mâchy bechouyéh.*

Douceur, حلاوة *halâouah*, حلوة *halouéh*, ليان *leyyân.*

Doué, مفضّل *mofaddel*, ذو *dou*, مزيّن *mozeyyenn*, مرزوق *marzouq.*

— Il a été Doué, تفضّل *tefaddal*, انخصّ *énkhass.*

Douleur, وجع *ouedjaa, ouega', oudja', ouga'*, pl. اوجع *âoudjè', ouguè';* حريق *haryq*, سقم *seqqem*, الم *élem.* (*Voy.* Chagrin.)

Douloureux, وجيع *oudjy', ouguy'*, اليم *élym.*

Dou-'l-Hagéh, douzième mois de l'année lunaire des Musulmans, ذو الحجه *dou-'l-hadjéh, dou-'l-haguéh*, العيد الكبير *él-i'yd él-kebyr.*

Dou-'l-Qadéh, onzième mois de l'année lunaire des Musulmans, ذو القعدة *dou-'l-qa'déh*, ـــو بو الجلايب *bou-'l-djelâyb.*

Dourra. (*V.* Blé de Turquie.)

Doute, شك *chokk, chekk*, pl. شكوك *choukouk;* ريب *reyb.*

— Il n'y a pas de Doute, ما فيه شك *mâ fy-hi chekk*, لا ريب فيه *lâ reyb fy-h.*

— Sans Doute, بلا جميل *belâ djemyl*, موكد *moukked.*

Il a Douté, شكّ *chekk*, راب *râb*, استراب *ésterâb*, ارتاب *értâb.*

— Ne Doute pas de mes paroles! ما تشكك شي في بالك على كلامى *mâ techokk chy fy bâl-ak a'lä kelâm-y!*

Douteux, شكوكى *chekouky.*

Doux, حلو *halou, helou, houlou*, محلوا *mahlouâ*, لين *leyen, leyin* (en berbère, زيد *zeyd*, دزيدن *dazydenn*).

— de caractère. (*Voy.* Bénin.)

— Il a été Doux, حلا *halâ*, حلو *halaou, halou*, حلى *halä.*

Douze, اثنى عشر *éthné a'cher*, اثنعشر *éthn-a'cher*, ثناعش *tsenâ-a'ch* (en berbère, سنت مراو *sint*

merâou, دمـــرّاو سن *sin de-morrâou*).

Douzième, ثـانـى عشـر *thâny a'cher*, f. ثانية عشر *thânyet a'cher*.

— La Douzième partie, الجـز الثانى عشر *êl-djouz êt-thâny a'cher*.

Dragée, مـلـبّـس *melebbess*; خزدوقه *khozdouqah*, plur. خزدق *khozdouq*.

— Dragée de plomb pour la chasse, رش *rousch*, *rosch*.

Dragme, درهم *derhem*, pluriel دراهم *derâhim*.

Dragon, تـنّـيـن *tannyn*.

Drap (étoffe), جوخ *djoukh*, pl. اجواخ *âdjouâkh*; ملف *melf*.

— de lit, ملايه *mellâyéh*, ملايه *melâyéh*; ملحفه *melahféh*, pluriel ملاحف *melâhif*; ازر *âzr*, pl. ازار *êzâr*; طراحه *terâhah*.

Drapeau, بيراق *beyrâk*, plur. بيـارق *byâreq*, *beyâreq*; علام *aalâm*, علم *a'lam*, سنجاق *sandjâq*.

— Porte-Drapeau, بيـرقدار *beyrâqdâr*.

Drapier, جوخاجى *djoukhâdjy*.

Dressé, مسـتـقـيـم *mostaqym*, منتصب *montesseb*. (*Voy*. Droit.)

Il a Dressé, اقام *âqâm*.

— des chiens pour la chasse, نش الكلاب للصيادة *nesch êl-kelâb li-'s-seyâdéh*.

Drogue, دوا *daouâ*, *douâ*, pl. ادويه *êdouayah*; عطر *a'tter*, بهـار *bohâr*.

Droguerie, عطـــــرى *o'ttry*, عطريّه *o'ttryyéh*, عطاره *ottâréh*.

Droguiste. (*V*. Apothicaire, Marchand d'Aromates.)

Le Droit, حـق *haqq*, pluriel حقوق *houqouq*.

— Droits (taxes, impôts), عوايد *a'ouâyd*, عشور *ou'chour*.

Droit (adj.), مقوم *mouqaouam*, مسقّد *mousaqqad*. (*Voy*. Dressé.)

— (debout). (*Voyez* ce mot.)

— La Droite, اليمين *êl-ymyn*.

— La main Droite, اليد اليمين *êl-yed êl-ymyn* (en berbère, تيمان يفوس *temân yefouss*).

— A Droite, باليمين *bi-'l-ymyn*, على اليمين *aalä-'l-ymyn*.

— De Droite à gauche, مـــن اليمين الى الشمال *min êl-ymyn îlä-'ch-chemâl*.

Droiture, عدل *a'del*, صواب *souâb*. (*Voy*. Équité, Intégrité, Justice.)

Dromadaire, جمّاز *djemmâz*, plur. جمّازين *djemmâzyn*; هجين *hadjyn*, plur. هجن *hodjn*, هجاين *hadjâyn*; هجان *hadjân*, *hegân*, plur. هجانين *hadjânyn*, *hegânyn*; الجمل الهيرى *êl-djemel êl-hyry*.

La pluie tombe **Dru**, زخ المطر *zakh êl-mattar*.

Druse, دورزى *dourzy*, دروزى *derouzy*.

Du (art.). (*Voyez* **De**.)

Dû (chose due). (*Voy*. **Dette**.)

Il a **Dû**, التزم *êltezem* (en berbère, غان *ghân*, تڭناد *lignâd*).

— Tu me **Dois** mille écus, انا نسالك بالف ريال *ânâ nessâl-ak be-âlf ryâl* (m. à m. je te demande mille écus); ليلى عندك الف ڭروش *lyl-y a'nd-ak âlf gourouch* (m. à m. à moi sont chez toi mille écus).

— Je te **Dois** quarante paras, انت تسالنى باربعين فضه *ênt tessâl-ny be-ârbâyn faddah* (m. à m. tu me demanderas quarante paras); عندى ليلك اربعينيه *a'nd-y lyl-ak ârbâynyéh*.

— Vous lui **Devez** le prix de sa marchandise, هو يسالكم بسعر بضاعته *hou yssâl-koum be-si'r boddâ't-ho*.

Ducat, مثقال *methqâl*, *metsqâl*, مثكال *metskâl* (en berbère, مراو *merâou*, مرعو *mera'ou*).

— Un **Ducat** d'or, مثقال ذا الذهب *metsqâl dê-'d-deheb*.

— Deux **Ducats**, مثقالين *methqâleyn*, *metsqâleyn*.

Duel. (*Voyez* **Combat**.)

— Le **Duel** (t. de grammaire), المثنى *êl-mouthannä*.

Duero (fl. d'Espagne), دويره *Douyrah*.

Dupe, مغشوش *maghchouch*.

— Souvent les gens habiles sont **Dupes** des sots, كثير مرّات ناس حادقين يغشوهم ناس حمير *kethyr marrât nâs hâdeqyn yghouschouhoum nâss hemyr*.

Il a **Dupé**. (*Voyez* Il a **Abusé**.)

Duplicata. (*Voyez* **Double**.)

Dur, يابس *yabess*, شديد *chedyd*, عاصى *a'âssy*, جامد *djâmed*, *gâmed*, صلب *seleb*, *selb*, قاسح *qâssih*, قاسى *qâssy*, قاصى *qâssy*, صعيب *sa'yb*.

— de cœur, صعب *sa'eb*, خشن *khachen*, مقرف *moqref*.

— Il a l'ouïe Dure, سمعه ثقيل *sema'-ho theqyl.*

— Cela m'est Dur à supporter, هذا ثقيل عليّ *hádá theqyl a'lay-y.*

— Il a couché sur la Dure, نام على الارض زلطاناً *nám a'lä-'l-árd zaltán.*

DURABLE, باقي *báqy,* دايم *dáym,* ثابت *thábet,* جالد *djáled,* موقف *mouaqqef,* مستعمل *mosta'-mel,* واقف *ouáqef.*

DURANT, ما دام *má dám,* بينما *bayn-má,* في وقت *fy ouaqt.*

— Durant ce temps, ما دام هذا الزمان *má dám hadá-z'-zemán,* في مدّة تلك الايام *fy meddéh tilk él-áyyám.*

— Durant ma vie (ma vie durant), طول حياتي *toul hayát-y,* مدّة حياتي *meddet hayáty,* طول عمري *toul a'mr-y.*

Il a DURCI, شدّد *chedded,* صلّب *sallab,* نشّف *naschaf.*

— Il a Durci comme une pierre. (*Voyez* Il a PÉTRIFIÉ.)

— Il s'est DURCI, يبس *yabess,* نشف *nechef,* اشتدّ *échtedd.*

— La terre est Durcie, الارض صلبة *él-árd selbéh.*

Il a DURÉ, دام *dám,* وقف *ouaqef,* بقا *baqä,* بقي *baqä, baqey,* ثبت *thebet,* استعمل *ésta'mel,* تثبّت *tethebbet, tessebbet.*

— Cela ne Durera pas, هذا ما له اقامه *hadá má le-ho iqáméh.*

DURÉE, دوام *daouám,* بقا *beqá,* مدا *medá,* مدّة *meddéh,* دوم *doum,* اقامه *iqáméh,* استمرار *éstimrár,* طول *toul.*

DUREMENT, صعبًا *sa'bán,* شديدًا *chedydán.*

DURETÉ, شدّية *cheddyéh,* صلابة *salábéh,* يبوسة *yeboussah,* صعبة *sou'oubéh.*

— de cœur, تخشين *tekhchyn,* قسوة *qassouéh,* عنف *eu'nf.*

DURILLON, ثالولة *tálouléh,* plur. ثواليل *teouályl.*

DYNASTIE, دولة *douléh, doulah,* pluriel ادوال *ádouál,* دول *doual,* مملكة *memlekéh.*

DYSSENTERIE, تسهيل الدمّ *teshyl éd-damm,* سهلة *sohlah,* جزيان الدمّ *djezyán éd-damm.*

DYSURIE, حصران ذا البول *housrán dé-'l-boul.*

E

E; cette lettre n'existe pas dans l'alphabet arabe, et sa valeur s'exprime tantôt par le *fathah*, tantôt par le *kesrah*. (*V.* ces mots.)

EAU, ماء *mâ*, plur. مياه *myâh*, امياه *âmyâh*; ميه *moyéh*, مويه *mouyéh* (en berbère, امن *âmen*, *êman*, انان *ânân*).

— Eau naturelle, مويه خام *moyéh khâm*.

— Eau douce, مويه حلوه *moyéh halouéh*, مويه عذبه *moyéh a'dbeh*, *moyéh i'dbéh*, ماء عذب *mâ a'deb*.

— Eau pure, مويه صافيه *moyéh sâfyéh*, ماء رايق *mâ râyq*.

— Eau distillée, ماء مستخرج *mâ mostakhredj*.

— Porteur d'Eau, كراب *guerrâb*, ساقى *sâqä*, سقا *saqqâ*.

— Jet d'Eau, فسقيه *fasqyéh*.

— Eau de rose. (*Voyez* ROSE.)

— Eau-forte, ماء الحل *mâ-'lhall*.

— Eau-de-vie, عرقى *aaraqy*.

Il s'est ÉBAHI. (*V.* Il s'est ÉTONNÉ.)

ÉBAT, تنزيه *tenzyéh*, صفا *safâ*. (*Voyez* AMUSEMENT.)

— Il a pris ses Ébats, نزه *nezzah*, شم الهوا *chemm êl-haouâ* (m. à m. il a respiré l'air); انشرح *êncharah*, انبسط *ênbassatt*, عمل الصفا *a'mel ês-safâ*.

ÉBAUCHE. (*Voyez* BROUILLON.)

Il a ÉBAUCHÉ, سود *saoued*, رسم *ressem*.

ÉBÈNE, ÉBÉNIER, ابنوس *êbenouss*, *âbenouss*, ابانوس *âbânouss*, ابريوس *âbryouss*, يابلوس *yâblouss*, ساج *sâdj*.

EBLIS. (*Voyez* DIABLE.)

ÉBLOUI, مجهر *modjehher*.

Il a ÉBLOUI, جهر *djahhar*, غبش *ghabbach*, ابهر *âbhar*.

— Il a été ÉBLOUI, بهر *beher*, انبهر *enbeher*, تجهر *tedjehher*.

ÉBLOUISSANT, باهر *bâhir*.

ÉBLOUISSEMENT, بهر *behr*, جهره *djeherah*, غبش *ghabéch*, دوخه *deoukhah*.

Il a ÉBORGNÉ, قور عين *qaouar a'yn*, بخص عين *bakhass a'yn*.

Il s'est ÉBOULÉ, طاح *tâh*.

Il a ÉBRANCHÉ, شحّل *chahhal*, زبر *zabar*.

ÉBRANCHEMENT, زبر *zabr*.

ÉBRANLÉ, منفوض *manfoudd*.

Il a ÉBRANLÉ, زعزع *za'za'*, زلزل *zelzel*, نفض *nefedd*, نزع *nezaa*. (*Voyez* Il a AGITÉ.)

— Il a été ÉBRANLÉ, تزلزل *tezelzel*, تزعزع *teza'za'*, اضطرب *édtarab*.

ÈBRE (fl. d'Esp.), ابره *Ébrah*.

ÉBRÉCHÉ, مبخوش *mabkhouch*, منجور *mandjour*.

ÉBULLITION. (*Voyez* BOUILLON.)

— du sang, حرارة الدمّ *herârét éd-damm*, دمويه *damouyéh*.

ÉCAILLE, قشرة *qechrah*, قشر *qechr*, plur. قشور *qechour*; سدف *sadaf*.

— de poisson, قشير الحوت *qechyr él-hout*, بشير ذا الحوت *bechyr dê-'l-hout*.

ÉCAILLÉ, مقشور *maqchour*.

ÉCARLATE, برفير *borfyr*, اشكرناط *êchkernâtt*, بفير *bafyr*, قرمز *qermez*, سكرلات *sikarlât*.

A l'ÉCART, منفردًا *menferedân*.

Il a ÉCARTÉ, ابعد *êbaad*, دفع *défa'*, فرّد *ferred*.

— Il s'est ÉCARTÉ, استبعد *êstebaad*, انفرد *ênfered*.

ÉCERVELÉ, بلا عقل *be-lâ a'ql*, خبّاط *khabbât*, ناقص العقل *nâqess êl-a'ql*, مبهلل *mobehlal*. (*Voyez* ÉTOURDI, IMBÉCILE, FOU.)

ÉCHAFAUD, ÉCHAFAUDAGE, دفه *deffêh*, plur. دفات *deffât*; تخت *takht*, pl. تخوت *tokhout*; سقاله *seqâlah*, pl. سقالات *seqâlât*.

ÉCHALAS, ساموك *sâmouk*, pl. سواميك *souâmyk*.

ÉCHANGE. (*Voyez* CHANGE.)

— En Échange, عوض *a'oudd*, عن عوض *a'n a'oudd*, بدال *bedâl*, عوضًا *a'ouddân*.

Il a ÉCHANGÉ, عوض *a'ouadd*, دايش *dâyach*. (*V.* Il a CHANGÉ.)

ÉCHANSON, ساقي *sâqy*, plur. ساقيين *sâqyyn*, صبّاب *sabbâb*.

ÉCHANTILLON, عينه *a'ynéh*.

Il a ÉCHAPPÉ, il s'est Échappé, خلص *khalass*, افلت *êflat*, فلت *falat*, زمط *zamett*, زمق *zamaq*.

— Il a fait Échapper, فلّت *fallat*, زمّق *zammaq*.

— Il s'est Échappé du danger où il était, خلص من الخطر اللى كان فيه *khalass min él-khattr élly kân fy-hi.*

— Qui laisse Échapper l'occasion n'en retrouve pas de pareille, مـن خلّي يفوت المحلّ لا يلاقى مثلَه *min khalley yfout él-mehall lâ ylâqy methl-ho.*

— Il n'Échappera pas de mes mains, مـا ينخلص مـن يـدى *mâ ynkhaless min yd-y.*

Il a ÉCHAUDÉ, صمط *samatt.*

ÉCHAUFFÉ, مسخّن *mosahkhen.* (*Voyez* CHAUD.)

Il a ÉCHAUFFÉ. (*V.* Il a CHAUFFÉ.)

— Il s'est Échauffé, تسخّن *tes-sakkhen.* (*Voy.* Il est devenu Chaud, Il a eu Chaud.)

ÉCHAUFFEMENT, تسخيـن *tes-khyn.* (*Voyez* CHALEUR.)

ÉCHÉANCE, ميجال *mydjâl.*

ÉCHEC, عكس *a'ks.* (*Voy.* ACCIDENT, ADVERSITÉ, CALAMITÉ, DÉFAITE.)

— Jeu d'Échecs, شطرنج *chat-trendj, chattrong,* صترنج *satrondj.*

— Il a joué aux Échecs, لعب شطرنج *laab chattrendj.*

ÉCHELLE de bois, سلّوم *soulloum,* سلّم *soullem, sellem,* pl. سلاليم *se-lâlym,* سلالم *selâlem.*

— de corde. (*Voyez* CORDE.)

— de carte géographique, مقياس *moqyâss.*

— (port), سقالة *seqâlah,* اسكلة *éskelah.*

— Les Échelles du Levant, سقـالات برّ الـشـرق *seqâlât barr éch-Cherq.*

ÉCHELON. (*Voyez* DEGRÉ.)

ÉCHEVIN, عيان *a'yân.*

ÉCHIQUIER, لـوح شطـرنج *louh chattrendj,* تخـت الصتـرنج *takht és-satrondj.*

ÉCHO, دعـويـه *da'ouyéh,* داويـه *dâouyéh,* صدا *sedâ.*

Il a ÉCHOUÉ, انكسر *énkesser.*

Il est ÉCHU, حصل *hassel,* وقـع *ouaqaa,* جرى *djerä, djerey.*

ECIJA (v. d'Esp.), استجه *Ésti-djah.*

ÉCLAIR, بـرق *barq, baraq,* pl. بروق *bourouq* (en berb., البرقيت *él-barqyt*). (*Voyez* FOUDRE.)

ÉCLAIRAGE, تنوير *tenouyr.*

Il a ÉCLAIRCI (au propre), جـلا *djelâ, galâ,* طلا *talâ.*

— (au fig.), بيّن *beyyen, bayyan,* فسر *fassar.* (*V.* Il a Commenté.)

Éclaircissement, بيان *beyân.* (*Voyez* Commentaire.)

Éclairé, منوّر *menaouer.*

Il a Éclairé (v. a.), نوّر *naouer.*

— (v. neutre imp., il a fait des éclairs), برق *baraq.*

— Il Éclaire, دنيا يبرق *dounyâ ybrouq.*

Éclaireur, چارقاجى *tchârqâdjy.*

Éclanche. (*Voyez* Gigot.)

Éclat (lumière). (*V.* Clarté.)

— (bruit). (*Voyez* ce mot.)

— (rupture), كسار *kissâr.*

— (morceau). (*Voy.* ce mot.)

— de bois. (*Voyez* Copeau.)

— de rire, قهقهه *qahqahah.*

— de tonnerre, صاحقه *sâhqah,* صاعقه *sâ'aqah.*

Éclatant (lumineux), نايِر *nâyr.* (*Voy.* Brillant.)

Il a Éclaté (il s'est brisé en éclats), تكسّر *tekasser.*

— (il a lui), نار *nâr.* (*Voy.* Il a Brillé.)

Éclipse, تكسيف *teksyf,* كسف *kesf,* تخسيف *tekhsyf,* انكساف *înkissâf.*

— de soleil, كسوف الشمس *koussouf êch-chems,* كسوف ذا الشمس *koussouf dê-'ch-chems.*

— de lune, خسوف ذا القمر *khoussouf dê-'l-qamar.*

Éclipsé, مكسوف *maksouf,* منكسف *monkessef,* منخسف *monkhessef.*

Il a Éclipsé, كسف *kassaf,* خسف *khassaf.*

Écliptique, طريق الشمس *taryq êch-chems.*

Éclisse, جباره *djebâréh,* جبيره *djebyréh.*

Éclopé, طوبال *toubâl,* طوپال *toupâl.* (*Voy.* Boiteux.)

Il est Éclos, تولّد *teouelled.*

École, مكتب *mekteb, maktab.* (*Voy.* Collége.)

Écolier, متعلم *motaallem,* مستعلم *mostaalem,* مشدود *mechdoud.* (*V.* Disciple, Étudiant.)

Économe, مقصد *maqsed,* قاصد *qâssed,* ماسك *mâssek.*

— L'Économe d'une maison, وكيل الخرج *oukyl êl-khardj.*

Économie, قصد *qasd,* امساك *îmsâk.*

Économisé, مقصود *maqsoud,* ممسوك *mamsouk.*

Il a ÉCONOMISÉ, قصد *qassed*, قصت *qasset*, تـوفـر *tsouaffer*, مسك *massak*.

ÉCORCE, جلد *djeld*, *gueld*; قشر *qechr*, pl. قشور *qechour*.

ÉCORCHÉ, مجلد *modjelled*, مسلوخ *masloukh*.

Il a ÉCORCHÉ, سلخ *salakh*, *selekh*, جلد *djellad*.

ÉCORCHEMENT, ÉCORCHURE, سلخ *selkh*, تسليخ *teslykh*.

ÉCORCHEUR, سلاخ *sellâkh*, جلاد *djellâd*.

Il s'est ÉCOULÉ, تصبّب *tessabbeb*, مضى *maddä*.

Il a ÉCOUTÉ, سمع *samaa*, استمع *éstema'*, تصنت *tessannet*.

— Il a Écouté attentivement, كسر اذنه *kassar oûdn-ho* (m. à m. il a brisé son oreille).

— Écoute! اسمع *ésma'!* (en berbère, اسل *éssill*).

— Écoute-les! انصنت عليهم *ênsennet a'lay-houm!*

— Écoutez-moi bien attentivement! اكسروا اذنكم علي *ôksoroû oûdn-koum a'lay-y!*

— Tu ne veux pas m'Écouter, ما تقبل شي كلامي *mâ teqbel chy kelâm-y* (m. à m. tu n'accueilles pas mes paroles).

ÉCRASÉ, مفشخ *mofaschekh*.

Il a ÉCRASÉ, فشخ *faschakh*.

ÉCREVISSE, سرطان *sertân*, pl. سراطين *serâtîyn*.

— Écrevisse de mer. (*Voy*. HOMARD.)

— L'Écrevisse (signe du zodiaque). (*Voy*. CANCER.)

Il s'est ÉCRIÉ. (*Voy*. Il a CRIÉ.)

ÉCRIN, مجر *medjarr*. (*V*. BOÎTE.)

ÉCRIT, مكتوب *maktoub*.

Il a ÉCRIT, كتب *katab*, انشا *ênchâ*.

Écris! (imp.), اكتب *êkteb*, *ôktob*, *êktob*, كتب *ktob!* (en berbère, اوري *oûry!*)

— Il a fait Écrire, كتّب *kattab*.

ÉCRITEAU, كتابة *kitâbéh*.

ÉCRITOIRE. (*Voy*. ENCRIER.)

ÉCRITURE, خط *khatt*, *khett*, *khitt*, pl. خطوط *khottoutt*; كتب *katb*, *ketb*, كتبة *katbéh*, كتيبة *katybéh*, كتابة *kitâbéh*, تحرير *tahryr*.

ÉCRIVAIN, كاتب *kâteb*, pl. كتبا *kotebâ*, كتبة *ketebéh*, كتّاب *kottâb*; خطاط *khattâtt*. (*Voy*. AUTEUR, COPISTE.)

ÉCROUELLES, حوصله *haouslah*, صراجه *sirâdjah*.

Il s'est ÉCROULÉ. (*V.* Il a CROULÉ.)

ÉCRU, خام *khâm*.

ÉCU (monnaie), اسكودى *éskoudy*; شكط *chekott*, plur. شكوط *chekoutt*; ريال *ryâl*, plur. ريالات *ryâlât*; كرش *kirch*, pl. كروش *kourouch*; گروشه *grouchah*, plur. گروش *gourouch*; غروشه *ghrouchah*, plur. غروش *ghourouch*.

— Deux Écus, ريالين *ryâleyn*, غروشين *ghroucheyn*.

— Écu. (*Voy.* BOUCLIER.)

— (armoiries). (*Voy.* ce mot.)

ÉCUEIL, ترش *terch*, pl. تروش *tourouch*.

ÉCUELLE, زبديه *zebdyah*, *zebdyéh*, *zobdyah*, pl. زبادى *zebâdy*.

— Écuelle de bois, قصع *qassaa*. (*Voy.* JATTE, SÉBILE.)

ÉCUMANT, ÉCUMEUX, رغاوى *raghâouy*.

ÉCUME, رغوه *raghaouah*, كشكوشه *kouchkouchah*.

Il a ÉCUMÉ, رغا *raghâ*, رغى *raghey*.

ÉCUMEUR de mer. (*Voy.* CORSAIRE, PIRATE.)

ÉCUREUIL, سنجاب *sindjâb*.

ÉCURIE, روا *reouâ*, روه *reouah*, اسطبل *éstabl*, اسطبل *éstabel*, اخور *âkhour*.

— Garçon d'Écurie. (*V.* PALEFRENIER.)

ÉCUSSON. (*Voyez* ARMOIRIES.)

ÉCUYER, فارس *fâres*, ركبدار *rekebdâr*, سلاحدار *selâhdâr*, مير اخور *myr âkhour*.

ÉDEN (le paradis terrestre), الجنه *él-djennéh*.

ÉDESSE (v. de Syrie), الرها *ér-Rohâ*.

ÉDIFICATEUR, بانى *bâny*.

ÉDIFICE. (*Voy.* BÂTIMENT.)

Il a ÉDIFIÉ (bâti). (*V.* ce mot.)

ÉDIT, امر *âmr*, plur. اوامر *âouâmer*; فتوه *fetouah*, خط شريف *khatt cheryf*.

EDRIS (n. pr.). (*V.* ÉNOCH.)

ÉDUCATION, تربيه *terbyah*, *terbyéh*, ادب *âdeb*.

EFFACÉ, مذروب *mazroub*. (*V.* BIFFÉ.)

Il a EFFACÉ, محى *mahâ*, *mahey*, ذرب *darab*, *zareb*. (*V.* Il a ANNULÉ.)

EFFECTIF, مكون *mokaouen*. (*V.* CERTAIN.)

Effectivement, بالحقه *bi-'l-haqqah*. (*Voy.* Assurément.)

Il a **Effectué**, افعل *éfaal*.

Efféminé, مونث *mouanneth*. *mouanness*, مخنث *moukhanneth*, *mokhanness*.

Il a **Efféminé**, انث *ánnath*, *ánnats*, *ánnass*.

Effendy, افندى *éfendy*.

Effet, فعل pl. افعل *éfeel*; عمل *a'ml*, نتيجه *netydjéh*, فاعله *fâ'iléh*.

— (*Voy.* Billet, Lettre de change.)

— En Effet, في الواقيع *fy 'l-ouâqy'*. (*V.* Effectivement.)

— Effets, روبا *roubá*, مال *mâl*, املاك *âmlâk*. (*Voy.* Hardes, Meubles, Propriétés.)

Efficace, قادر *qader*, مقتدر *moqtader*, كافي *kâfy*, موثر *moues-sir*, فاعل *fâ'il*, عامل *a'âmil*.

Efficacement, محكم *mouhkem*, كافيا *kâfyân*.

Efficient, فاعلى *fâ'aly*.

— Cause Efficiente, عله فاعليه *i'lleh fâ'alyéh*.

Effigie. (*Voy.* Portrait.)

Effilé. (*Voy.* Frange.)

Il s'est **Efforcé**, جهد *djehed*, اجتهد *édjtehed*, *éytehed*.

Effort. اجتهاد *îdjtihâd*; جهد *djehd*, *djouhd*, pl. جهود *djouhoud*.

Effraction, هرس *hers*, *hours*. (*Voy.* Brisement, Brisure.)

Effrayant, فريع *fezy'*, فجيع *feddjy*, مفجع *mefeddji'*.

Effrayé, مفجع *mofeddjè'*, متخوف *matkhaouf*, مفزع *mofezzè'*, مرهوب *marhoub*. (*V.* Craintif.)

Il a **Effrayé**, فزع *fezzaa'*, فجع *faddjaa*, راع *râ'*, خيف *khayyaf*.

— Il s'est Effrayé, انفزع *ènfe-za'*, ارتاع *èrtâ'*. (*V.* Il a Craint.)

Effroi, تفزيع *tefzy'*, روع *raou'*, روعه *raou'ah*. (*Voy.* Crainte.)

Effronté, غير الحيا *ghayr él-hayâ*, قليل الحيا *qalyl él-hayâ*.

Effroyable. (*V.* Effrayant.)

Effusion, صب *sabb*, صبه *sebbéh*, افراغ *îfrâgh*.

— Effusion de sang, سفك الدم *sefk éd-damm*.

Égal, سوا *saouâ*, مسوى *me-saouey*, متساوى *motsâouy*.

— Cela m'est tout à fait Égal, ما على بالي شي *mâ a'lä bâl-y chy*.

Il a **Égalé**, سوى *saouä*, *saouey*, ساوا *sâouá*.

Également, سوا سوا *saouâ saouâ*, بالسويه *be-'s-souyéh*.

ÉGALITÉ, تسويه *tessaouyah*, *tes-souyéh*, سويه *saouyéh*.

ÉGARD, خاطر *khâttr*, وقر *ouqer*, كرامه *kerâmih*, تفضيل *tefdyl*.

— A ton Égard, في حقك *fy haqq-ak*, فيك *fy-k*.

— Par Égard pour lui, بخاطره *be-khattr-ho*, من شانه *min chân-ho*, بكرامته *bekerâmit-ho*.

— Il a eu Égard à mes paroles, ردّ بالُه لكلامي *redd bâl ho li-kelâm-y*.

— J'ai eu pour vous des Égards, فضّلتكم *faddalt-koum*.

ÉGARÉ, ضايع *dây'*, مضيّع *mod-dayy'*, تالف *tâlef*.

Il a ÉGARÉ, ضيّع *dayya'*, اتلف *êtlaf*.

— Il s'est Égaré, تاه *tâh*, تلف *telef*, ضاع *dâa'*.

ÉGAREMENT, تيه *tyéh*, *tyh*.

— Vallée de l'Égarement (en Égypte), وادي التيه *Ouâdy-'t-Tyh*.

ÉGAYÉ, فارح *fâréh*, مفرّح *mofer-réh*.

Il a ÉGAYÉ, فرّح *ferrah*.

— Il s'est Égayé, فرح *ferah*, افرح *êfrah*, تفرّح *teferréh*.

ÉGLISE, كنيسه *kenyssah*, *ko-nayssêh*, pl. كنايس *kenâyss*, *ka-nâyss*; دير *deyr*, pl. ديوره *dyourah*.

ÉGORGÉ, مذبّح *modabbéh*, مقطول *maqtoul*.

Il a ÉGORGÉ, قطل *qattel*, ذبح *dabah*, ذبّح *dabbéh*.

— Égorge! (imp.), اذبح *êdbéh!*

ÉGOÛT, بلوعه *bellou'ah*, pl. بلاليع *belâly'*.

ÉGRATIGNÉ, مظفر *madaffer*.

Il a ÉGRATIGNÉ, ظفّر *daffer*.

ÉGRATIGNURE, تظفير *tedfyr*.

ÉGYPTE, برّ مصر *barr Masser*, برّ المصر *barr êl-Masr*, مصر *Mas-ser*, *Masr*, *Mesr*, الاقاليم المصريه *êl-âqâlym êl-Masryéh*.

— Haute Égypte, الصعيد *ês-Sa'yd*.

— Basse Égypte, الريف *êr-Ryf*. البحريه *êl-Baharyéh*, *êl-Bahryéh*.

ÉGYPTIEN, مصري *mâsry*, *mesry*, pl. مصريين *masryyn*. (*V.* COPTE.)

EH! (interj.), يا *ya!* ايها *êyohâ*, اخ *âkh*, ده *deh!*

Il s'est ÉLANCÉ, صدم *sadam*, رمى نفسه *ramä nafs-ho*.

ÉLARGI, موسّع *mouessè'*, معرّض *mo'arredd*.

— (mis en liberté), مسرّح *mos-sarréh*.

Il a ÉLARGI, وسع *ouassaa*, *ouassé'*, اعرض *á'radd*.

— (il a mis en liberté), سرح *sarrah*.

ÉLARGISSEMENT, توسيع *toues-sy'*, تعريض *tea'rydd*.

— (mise en liberté), تسريح *tesryh*.

ELCHE (pl. d'Esp.), الش *Élch*.

ÉLECTION. (*Voyez* CHOIX.)

ÉLECTUAIRE, تنقيه *tanqyah*, ربّ *robb*.

ÉLÉGAMMENT, لطيفاً *lattyfán*, ظريفاً *zeryfán*.

ÉLÉGANCE, لطيفه *lattyféh*, ظرافه *zeráféh*. (*Voy*. AGRÉMENT.)

ÉLÉGANT. (*Voyez* AGRÉABLE, BIEN FAIT.)

ÉLÉMENT, اصل *ásl*, pl. اصول *óussoul*; ركن *rokn*, pl. اركان *árkán*.

ÉLÉPHANT, فيل *fyl*, pl. افيال *áfyál*, فيال *fyál*.

ÉLÉPHANTIASIS, جدام *djou-dâm*, داء الفيل *dâ-'l-fyl*.

ÉLÉPHANTINE (île de la h. Ég.), جزيرة اسوان *djezyret Assouân*.

ÉLÉTHUYA (anc. v. d'Égypte), الكاب *él-Káb*.

ÉLÉVATION, رفاعه *refá'ah*. (*Voy*. ÉRECTION.)

ÉLÈVE, مرتب *moratteb*. (*Voyez* DISCIPLE, ÉCOLIER, APPRENTI.)

ÉLEVÉ (haussé), مقوم *meqoum*, مرفوع *merfou'*, رفيع *refy'*. (*V*. HAUT.)

— (nourri), مرتب *morattab*.

— Bien Élevé, متادب *motáddeb*.

— Mal Élevé, غير متادب *ghayr motáddeb*, قليل الادب *qalyl él-ádeb*.

Il a ÉLEVÉ (mis en haut), رفع *rafaa*, اقام *áqám*.

— (donné de l'éducation), رتب *ratteb*, ادب *áddeb*.

— (nourri), ربى *rabbä*.

— Il a été Élevé en dignité, كبر في دراجه *kabar fy deradjeh*.

ÉLIE (n. pr.), اليا *Élyá*.

ÉLIF. (*Voy*. A.)

ÉLIXIR, الاقصير *él-éqsyr*, اقصير *éqsyr*, الاكسير *él-éksyr*.

ELLAHOUN (v. d'Égypte, l'anc. *Ptolemaïs Arsin*.), اللاهون *Éláhoun*.

ELLE, هي *hy*, *hyé*, *hya*.

— Elle-même, هي بنفسها *hyé be-nefs-há*, هي بذاتها *hyé be-zát-há*.

— A Elle, لها *le-há*, *li-há*, ليلها *lyl-há*.

— Elles, هم *houm*, همن *houman* (هنّ *hounn*, en arabe littéral).

— Elles-mêmes, هم بانفوسهم *houm be-ánfous-houm*, هنّ بذاتهن *hounn be-zát-hounn*

ÉLOGE, مدح *medh*, حمد *hamd*; شكر *chokr*, pl. شكور *chekour*.

— Il a donné des Éloges. (*Voyez* Il a LOUÉ.)

ÉLOIGNÉ, بعيد *bey'd*, *bey'd*, باعد *bâ'id*.

Il a ÉLOIGNÉ, بعّد *ba'ad*, ابعد *êbaad*.

— Il a été Éloigné, بعد *ba'd*.

ÉLOIGNEMENT, بعاد *bi'âd*. (*Voy.* DISTANCE.)

ÉLOQUEMMENT, بالفصاحه *be-'l-fessâhah*.

ÉLOQUENCE, فصاحه *fessâhah*.

ÉLOQUENT, فصيح *fassyh*, plur. فصاح *fassâh*.

ÉLU, مختار *mokhtâr*.

Il a ÉLU. (*Voyez* Il a CHOISI.)

ÉMAIL, جاز *djâz*, مينا *mynâ*.

ÉMANCIPATION, اطلاق *itlaq*, تسريح *tesryh*.

ÉMANCIPÉ, مطلوق *matlouq*.

Il a ÉMANCIPÉ, اطلق *êtlâq*, سرّح *serrah*.

— Il s'est Émancipé, تعدّى الحدود *te'addey-'l-hadoud*.

EMBALLÉ, مستق *mostaff*.

Il a EMBALLÉ, استق *êstaff*.

Il s'est EMBARQUÉ, ركب المركب *rekeb êl-merkeb*.

EMBARRAS, بلا *belâ*, pl. بلايا *belâyâ*; صدعه *sada'ah*.

EMBARRASSANT, صادع *sâdi'*.

EMBARRASSÉ, مصدوع *masdou'*.

Il a EMBARRASSÉ, صدع *sada'*.

— Tu abattras cette tente qui nous Embarrasse, هذه الخيمه الي صدعتنا تطيّحها *hadéh-'l-kheyméh élly sada't-nâ tettyyh-hâ*.

EMBELLI, مجمّل *modjemmel*, مزيّن *mozeyyn*, محسّن *mohassen*.

Il a EMBELLI, جمّل *djammal*, حسّن *hassan*, زيّن *zayyen*.

EMBELLISSEMENT, تجميل *tedjmyl*, زينه *zeynéh*.

EMBOUCHURE d'un fleuve, فم *foum*. (*Voyez* BOUCHE.)

EMBOURBÉ. (*Voyez* BOUEUX.)

Il a EMBOURBÉ, اوحل *êouhal*.

— Il a été Embourbé, تطيّن *telleyyenn*.

EMBRANCHEMENT de chemins. (*Voy.* CARREFOUR.)

EMBRASÉ. (*Voy.* BRULÉ.)

Il a EMBRASÉ. (*Voyez* Il a ALLUMÉ, Il a BRULÉ.)

EMBRASEMENT, اشعال *îch'âl*, *îcha'âl*, حرقه *hareqah*.

Il a EMBRASSÉ, عانق *a'ânaq*, باس *bâss*.

Embrassement, بـوس *bouss*, عانقة *a'âneqah*.

Embrouillé, مخلوط *makhloutt*, مفسّد *mofassed*.

Il a Embrouillé, فسّد *fassad*. (*Voy*. Il a Brouillé.)

Embryon, جنين *djenyn*, جني *djeny*. (*Voy*. Avorton.)

Embuche, تكمين *tekmyn*.

— Il a dressé des Embûches, كمّن *kammen*.

Émeraude, زمرد *zemroud*, *zomrod*, زمرّد *zemerred*, زبرجد *zeberdjed* (en berbère, سيدى *seydy*).

Émesse (v. de Syrie), حمص *Hems*.

Il a Émigré, رحل *rahal*, ارتحل *êrtehal*.

Éminence. (*Voy*. Hauteur.)

— Son Éminence (t. honorif.). (*Voy*. Son Altesse).

Éminent. (*Voy*. Haut.)

Émir. (*Voy*. Prince.)

Emmaillotté. (*V*. Enveloppé.)

Il a Emmaillotté. (*V*. Il a Enveloppé.)

Emmené, مرفوع *merfou'*.

Il a Emmené, رفع *rafa'*.

Émotion, تحريك *tahryk*.

— du cœur, رقة القلب *riqqet êl-qalb*.

Empalé, مخزوق *makhzouq*.

Il a Empalé, خزق *khazaq*, خزّق *khazzaq*, خوزق *khaouzaq*.

— Il a été Empalé, خزق *khouzeq*, انخزق *ênkhezeq*, تخوزق *tekhouzaq*.

Empan, شبر *chebr*, pluriel اشبار *êchbâr*.

— Deux Empans, شبرين *chebreyn*.

Il s'est Emparé, مسك *missek*, تملّك *temellek*.

Empêché, ممنوع *memnou'*.

Il a Empêché, منع *mena'*, *manaa*, امتنع *êmtinaa*.

— Je ne puis m'Empêcher de t'aimer, لازمني نحبك *lâzoum-ny nehobb-ek*.

— Il ne put s'Empêcher de rire, لا يستطيع ان لا يضحك *lâ ystatty' ênn lâ yeddahak*.

Empêchement, منع *menè'*.

Empereur, سلطان *soultân*, pl. سلاطين *selâttyn*; پادشاه *pâdichâh*, *pâdchâh*, بادشا *bâdchâ* (en berbère, اكليد *aguillyd*).

Empire, دولة *doulah*, *douléh*, مشيخة *mochykhah*. (*V*. Royaume.)

Emplâtre, مرهم *merhem*, لزقة *lazqah*, لصقة *lousqah*, ضماد *demâd*.

— Il a mis un Emplâtre, ضمد *damed*.

Emplette. (*Voy*. **Achat**.)

— Il a fait une Emplette. (*Voy*. Il a **Acheté**.)

Empli, مملو *memlou*, ممتلى *memtely*, ملان *melân*, معمّر *mo'ammer*.

Il a **Empli**, ملا *melâ*, املا *émlâ*, امتلا *émtelâ*, عمّر *a'mmar*.

— Emplis ! املى *émly !* (en berbère, چار *tchâr*.)

Emploi (usage), استعمال *ésti'mâl*.

— (charge, fonction). (*Voy*. ces mots.)

— (occupation), شغل *choghl*.

Employé (mis en usage), مستعمل *mosta'mel*.

— (commis). (*Voyez* ce mot.)

Il a **Employé**, استعمل *ésta'mel*, شغّل *chagghal*.

Empoisonné, مسمّم *mosammem*.

— Vent Empoisonné et pestilentiel, سموم *samoum*.

Il a **Empoisonné**, سم *semm*, سمّم *semmem*, *sammem*.

— Il a été Empoisonné, تسمّم *tesammem*.

Empoisonnement, تسميم *tesmym*.

Emporté, مرفوع *merfou'*.

— de colère, غاضب *ghâddeb*. (*Voy*. **Colère**, qui est en Colère.)

Il a **Emporté**, رفع *refa'*.

— Il s'est Emporté de colère. (*Voyez* Il s'est mis en Colère.)

— Il l'a Emporté sur les autres, قهر على بعضهم *qahar a'lä ba'dhoum*.

Emportement, مغضوب *maghdoub*. (*Voyez* **Colère**.)

Empreint, مطبوع *metbou'*, مختوم *makhtoum*.

Il a **Empreint**, طبع *tabaa*, ختم *khatam*.

Empreinte, طبع *tobè'*.

Empressé, عجيل *a'djyl*, مستعجل *mesta'djel*.

Il s'est **Empressé**, استعجل *esta'djel*.

Empressement, عجل *a'djl*, *a'djel*, *a'guel*.

— Avec Empressement, عجلاً *a'djelân*, بالعجل *bi-'l-a'djel*, *be-'l-a'guel*.

Emprisonné, محبوس *mahbouss*, مسجون *masdjoun*.

Il a Emprisonné, سجن *sedjen*, حبس *habass*, حابس *hâbess*.

Emprisonnement, سجون *soudjoun*, حبس *habs*, سجن *sedjn*.

Emprunt, سوال *souâl*, تسليف *teslyf*.

Il a Emprunté, سال *sâl*, تسلّف *tessellef*, استلف *éstelef*, اخذ بالدين *âkhad be-'d-deyn*, استقرض *éstaqradd*.

— Il a Emprunté à intérêts, تسلّف بالفايده *tessellef be-'l-fâydéh*.

Ému, محرّك *moharrek*.

Il a Ému, حرّك *harrak*.

— Il a été Ému, تحرّك *teharrak*.

En (prép.), في *fy*, ب *be*, الى *ìlä*. (*Voyez* Dans.)

— Je demeure En ville, نسكن في المدينه *neskoun fy-'l-medynéh*.

— Je vais En mer, نسير الى البحر *nessyr ìlä-'l-bahar*.

— En bas. (*Voyez* Bas.)

— En dedans, من داخل *min dâkhel*. (*Voyez* Dedans.)

— En dehors, من خارج *min khâredj*. (*Voyez* Dehors.)

— En dessous. (*Voy*. Dessous.)

— En dessus. (*Voy*. Dessus.)

— En dépit. (*Voyez* Dépit.)

— En faveur. (*Voy*. Faveur.)

— En présence. (*V*. Présence.)

— En vertu de. (*Voyez* Vertu.)

— En déjeunant, في الفطور *fy-'l-fottour*.

— Il a agi En ami, فعل كيف صاحب *faal kyf sâheb*.

— Il s'En est allé, مضى *maddä*, انصرف *énsaraf*. (*V*. Il est Parti.)

En (pron.), منهُ *min-ho*, عنهُ *an-ho*, منها *min-hâ*, منهم *min-houm*.

— En reviens-tu? ترجع شي منهُ *terdja' chy min-ho?*

— En veux-tu? تحبّ شي منهُ *tehobb chy min-ho?*

— Il vous En donnera, يعطي لكم منه *ya'tty le-koum min-ho*.

— Qu'En dis-tu? اش تقول منهُ *êch teqoul min-ho?*

Encan, بيعه *beya'ah*, دلال *dalâl*.

Il a Enceint. (*V*. Il a Entouré.)

Enceinte (subst.). (*Voy*. Circonférence, Circonvallation.)

— (adj. fém.), حابله *hâbeléh*, حبله *habléh*, حامله *hâmeléh*.

— Elle a été Enceinte, حملت *hamelet*, حبلت *habelet*.

Encens, لبان *lebân*, *lobân*, لوبان *loubân*, البان *élbân*.

Encensoir, مبخور *mebkhour*,

مبخرة **mebkhorah.** (*Voyez* CASSOLETTE.)

ENCHAÎNÉ, مقيد *moqayyed.*

Il a ENCHAÎNÉ, قيد *qayyad*, سلسل *selsel.*

Il a ENCHANTÉ (par magie), رقى *raqqâ, raqqey.*

— (fait plaisir), عجب *a'ddjab.*

ENCHANTEMENT magique, رقوة *reqouéh.*

— (plaisir), تعجيب *ta'djyb.*

ENCHANTEUR. (*V.* MAGICIEN.)

— de serpents, حاوى *hâouy.*

ENCHÉRI, غالى *ghâly.*

Il a ENCHÉRI (v. a.), غلى *ghalley.*

— (v. n.), il est Enchéri, غلا *ghalâ.*

— Le blé est Enchéri de trois pour cent, غلا القمح بثلاثه فى الميه *ghalâ-'l-qaméh be-thelâthéh fy-'l-myéh.*

ENCHIFRENÉ, مزكوم *mezkoum.*

ENCLIN, مايل *mâyl*, قاصد *qâssed.*

— Il a été Enclin, مال *mâl*, قصد *qassad.*

ENCLOS (subst.), سياج *syâdj*, pl. سوايج *souâydj.* (*V.* CLÔTURE, CIRCONVALLATION.)

ENCLOS (part.), مسدود *mesdoud*, مزروب *mazroub.*

Il a ENCLOS. (*V.* Il a ENTOURÉ, Il a CLOS.)

ENCLOUÉ, مسمر *mosammer.*

Il a ENCLOUÉ. (*V.* Il a CLOUÉ.)

ENCLUME, زبرة *zebrah*, بو قرنيه *bou qournyah*, بقرنيه *bouqornyah* (en français, *bigorne*), سندان *sindân*, pl. سنادين *senâdyn.*

ENCORE, كمان *kemân*, كمانا *kemânâ*, ايضا *âydân*, انت *ênnyt*, لساعه *li-sâ'ah*, ما زال *mâ zâl.*

— Pas Encore, ليسا *lyssâ*, لسا ما *lissâ mâ.*

— Encore un peu, كمان شويه *kemân chouyéh.*

— Il est Encore debout, ما زال قايم *mâ zâl qâym.*

— Tu es Encore couché! انت لساعه راقد *ênt li-sâ'ah râqed!*

— Vous n'êtes pas Encore partis! لساعه ما سافرتوشى *li-sâ'ah mâ sâfertou-chy!* ليسا ما ذهبتوش *lyssâ mâ dahabtou-ch!*

Il a ENCOURAGÉ, قوى القلب *qaouey-'l-qalb.*

ENCRE, مداد *medâd*, حبرة *hebrah*, حبر *hebr*, دوا *deouâ*, *daouâ* (en berbère, سماغ *simâgh*).

ENCRIER, دوايه *daouâyéh*,

deouâyah, pl. دوايات *daouâyât*; محبرة *mohibrah*.

— Couvercle de l'Encrier, غطا الدوايه *ghattâ-'d-daouâyéh*.

Endetté, مديْن *modeyn*. (*Voy.* Débiteur.)

Il s'est Endetté, تداين *tedâyenn*, اذان *éddân*, استدان *éstedân*.

Endommagé, مفسد *mofassed*.

Il a Endommagé, فسد *fassad*. (*Voy.* Il a causé du Dommage.)

Endormi, نايم *nâym*. (*Voy.* Assoupi.)

Il s'est Endormi, استنعس *éstenaass*. (*Voy.* Il s'est Assoupi.)

Il a Endossé un vêtement, لبس *lebess*.

— une lettre de change, كتب علي ظهرها *katab a'lä dahr-hâ*.

Endroit, موضع *moudda'*, *modda'*, plur. مواضع *mouâddè'*; مكان *makân*, pl. اماكن *âmâken*.

Enduit (part.), مدهن *modahhen*.

Il a Enduit, دهن *dahhan*.

Endurci, متقسي *motqassy*.

Il a Endurci. (*V.* Il a Durci.)

— Il s'est Endurci, قاسي *qâssey*. (*Voy.* Il s'est Durci.)

Il a Enduré, حمل *hamel*, تحمّل *tehammel*, لاقي *lâqä*, *lâqey*, قاسي *qâssä*, *qassey*.

Énergie, قوه *qaouéh*, شدّه *chiddéh*.

Énergique, قوى *qaouy*, شديد *chedyd*.

Énervé, ناحل *nâhel*. (*Voy.* Efféminé.)

Il a Énervé, انحل *énhâl*. (*V.* Il a Efféminé.)

Enfance, صغر *soghr*, طفوليه *toufoulyéh*, صباوه *sabâouéh*.

Enfant, ولد *oueled*, plur. اولاد *ôulâd*, *âoulâd* (en berbère, اقشيش *âqchych*). (*Voy.* Fils, Fille.)

— Petit Enfant (nourrisson), تربيه *terbyah*, *terbyéh*.

Enfanté, مولود *mouloud*.

Elle a Enfanté. (*Voy.* Elle est Accouchée.)

Enfantement, ولاد *oulâd*, توليد *toulyd*, ميلاد *mylâd*, مولد *mouled* (*V.* Accouchement), (en berbère, اتارو *âtârou*).

— Douleurs de l'Enfantement, طلق *talq*.

— Elle est dans les douleurs de l'Enfantement, اخذها الطلق *âkhad-hâ-'t-talq*.

ENFER, جهنم *djehennam, guehennam, gehennem,* pl. جهنمه *djehennemah;* جحيم *djehym,* نار *nár.*

ENFERMÉ, مقفول *maqfoul,* محبوس *mahbouss,* مخزون *makhzoun.* (*Voyez* CLOS.)

Il a ENFERMÉ, قفل *qaffel,* خزن *khazann,* حبس *habess.* (*V.* Il a CLOS.)

Il a ENFILÉ, لزهم *lezkem,* طعن *ta'ann,* عدى *a'ddä,* لظم *lazzam.*

— une aiguille, عبر الخيط فى الابرة *a'bber él-kheytt fy-'l-ébréh.*

ENFIN, اخيرا *âkhyrán,* بالاخر *bo-'l-âkhir,* غايته *ghâyet-ho.*

ENFLAMMÉ, مشعول *mechououl,* ملهب *molahheb,* ملتهب *molteheb,* ملهوب *malhoub.* (*Voyez* BRÛLÉ.)

Il a ENFLAMMÉ, لهب *lahhab.* (*Voy.* Il a ALLUMÉ, Il a BRULÉ.)

— Il s'est Enflammé, تلهب *telahhab,* التهب *éltahab.* (*Voyez* Il a BRULÉ.)

ENFLÉ, منفوخ *menfoukh.*

Il a ENFLÉ (v. a.), ورم *ouarram,* نفخ *nafakh,* نفش *nefech.*

— Il s'est Enflé (v. n.), انتفخ *éntafakh,* تورم *touerrem.*

ENFLURE, ورم *ouerm,* pl. اورام *âourâm,* نفخه *nefekhah.*

ENFONCÉ, غارق *ghâriq,* مغروق *maghrouq,* غايص *ghâyss.*

Il a ENFONCÉ, غرق *gharaq.*

— Il a été Enfoncé, غرق *ghoreq,* انغرق *éngharaq,* غاص *ghâss.*

— Il a Enfoncé la porte, قلع الباب *qala'-'l-bâb,* خلع الباب *khala'-'l-bâb,* طبش الباب *tabach él-bâb.*

ENFREINT, مهتوك *mahtouk.*

Il a ENFREINT, هتك *hatak.*

Il s'est ENFUI, هرب *karab.*

ENFUMÉ, مدخن *modakkhenn.*

Il a ENFUMÉ, دخن *dakkhann.*

Il a ENGAGÉ, حرص *harrass.* (*Voy.* Il a INVITÉ, Il a CONVIÉ.)

ENGAGEMENT, عقد *e'qd.*

ENGENDRÉ. (*Voyez* ENFANTÉ.)

Il a ENGENDRÉ, ولد *ouallad.* (*Voyez* Elle a ENFANTÉ.)

— (au fig.), il a causé. (*V.* ce mot.)

ENGLOUTI, مغرق *mogharreq,* ملقوف *malqouf.* (*Voyez* AVALÉ.)

Il a ENGLOUTI, Il a ENGOUFFRÉ. (*Voy.* Il a AVALÉ, Il a ABÎMÉ.)

— Il s'est Englouti, تغرق *tegharraq.* (*Voy.* Il a été ABÎMÉ.)

ENGOURDI, مخدور *makhdour.*

Il a ENGOURDI, اخدر *âkhdar.*

ENGOURDISSEMENT, خذر *khedr*.

Il a ENGRAISSÉ (v. a.), سمّن *sammenn*, علف *a'laf*.

— (v. n.), سمن *samenn*.

Il a ENGROSSÉ, حبل *habal*.

— Engrossée, محبلة *mohabéléh*. (*Voyez* ENCEINTE.)

Il a ENHARDI, جسّر *djassar*. (*V.* Il a ENCOURAGÉ.)

ENIVRANT, مسكّر *mosakker*.

ENIVRÉ. (*Voyez* IVRE.)

Il a ENIVRÉ, سكّر *sakkar*.

— Il s'est Enivré, سكر *sakar*, *souker*, انسكر *ènsaker*, تسكّر *tessakker*, استكر *èstakar*, انفشل *ènfechel*, استسكر *estaskar*.

Il a ENJOINT, فاوض *fâouadd*, وصى *ouessä*, فرض *feredd*.

Il a ENJÔLÉ, منّى *mennä*, ملّس *mellass*, محلس *mahalass*. (*Voy.* Il a ALLÉCHÉ, Il a CARESSÉ, Il a FLATTÉ, Il a ABUSÉ.)

ENJOLIVÉ, مزيّن *mozeyyen*.

ENJOLIVEMENT, زينة *zeynéh*.

ENJOUÉ, فرحان *ferhân*.

ENJOUEMENT, فرحة *ferhah*.

ENLEVÉ, مفكوك *mafkouk*, مغصوب *maghsoub*.

Il a ENLEVÉ, زول *zaouel*, رفد *refed*, نهب *neheb*, رفع *rafa'*, شال *châl*, فك *fekk*, غصب *ghassab*.

— On m'a Enlevé tout ce que je possédais, فكوا عنّي ما لي كله *fekkoû a'nn-y mâ l-y koll-ho*.

ENLÈVEMENT, رفع *refa'*, غصب *ghasb*, خطف *khetf*.

ENNEMI, عدو *a'dou*, plur. اعدا *è'dâ* (en berbère, داعدو *dâ'adou*).

ENNOBLI, مشرّف *mocherref*.

Il a ENNOBLI, شرّف *charraf*. (*Voyez* Il a ANOBLI.)

ENNUI, زعل *zè'el*, تقليق *teqlyq*.

ENNUYÉ, زعلان *zè'lân*, متقلق *motqalleq*, ضجران *dadjerân*.

Il a ENNUYÉ, قلق *qallaq*.

— Il s'Ennuie, هو زعلان *hou zè'lân*, تمسمس *temesmess*.

— Je m'Ennuie, انا زعلان *ânâ zè'lân*, انا دشيت *ânâ deschyt*.

ENNUYEUX, قالق *qâleq*, مقلّق *meqalleq*, متزعل *motza'el*.

ÉNOCH (n. pr.), ادريس *Èdryss*.

ÉNONCÉ, مبيّن *mobeyyen*.

Il a ÉNONCÉ, بيّن *bayyan*, فسّر *fassar*.

ÉNONCIATION, تبيين *tebyyn*.

ENORGUEILLI, متكبّر *motkabber*.

Il s'est ENORGUEILLI, فخر *fakhar*, تكبّر *tekabber*.

ÉNORME, كبير جدًا *kebyr djeddán*, عظيم قبالة *a'zzym kobâlah*, عظيم بالزاف *a'zzym bi-'z-záf*.

ÉNORMITÉ, عظيمه *a'zzyméh*.

ENQUÊTE, استخبار *ístekhbâr*, تفتيش *teftych*, فحاص *fehâss*.

Il s'est ENQUIS, استفحص *éstaf-hass*. (*Voyez* Il a CHERCHÉ.)

ENRACINÉ, اصيل *âssyl*.

— Il s'est Enraciné, تاصّل *téâs-sel*, شلش *chelech*, شرش *cherech*.

ENRAGÉ, مكلوب *makloub*, مكلب *mokelleb*, كلبان *kelbân* (en berbère, دامسود *dâmassoud*).

— Il a été Enragé, كلب *kelab*.

ENREGISTRÉ, مسجّل *mosseddjel*, مكتوب في الدفتر *maktoub fy-'d-deftar*, مرسوم *mersoum*.

Il a ENREGISTRÉ, سجّل *seddjel*, رسم *ressem*, كتب في الدفتر *katab fy-'d-deftar*, كتب في الزمام *katab fy-'z-zemâm*, اورد *âoured*.

ENREGISTREMENT, سجل *sedjel*, مقيل *moqeyl*.

ENRHUMÉ, مسترَوح *mastrouh*.

— Il s'est Enrhumé, استروح *ésteraouah*, زكم *zakam*.

ENRICHI, مغنّي *moghanny*.

Il a ENRICHI, اغني *éghney*.

— Il s'est Enrichi, غني *ghanä*, استغني *éstaghnä*, رزق *rezaq*.

ENROUÉ, باحّ *bâhh*, مبحوح *mab-houh*.

— Il a été Enroué, بحّ *bahh*.

ENSACHÉ, مكيّس *mokeyyess*.

Il a ENSACHÉ, كيّس *kayass*.

ENSANGLANTÉ, مضرّج بالدمّ *moddarredj be-'d-damm*.

Il a ENSANGLANTÉ, ضرّج بالدمّ *darradj be-'d-damm*, مرّغ *marragh*.

ENSEIGNE. (*Voyez* DRAPEAU, BANNIÈRE, ÉCRITEAU.)

Il a ENSEIGNÉ, درّس *derress*, اعلم *â'alem*, تعلّم *ta'allem*. (*Voyez* Il a APPRIS.)

ENSEIGNEMENT, درس *ders*; تعليم *ta'lym*, pl. تعاليم *te'âlym*; تعليم *ta'allym*.

ENSEMBLE, معًا *ma'ân*, ساوا *sâouâ*, سوا سوا *saouâ saouâ*, جميعًا *djemy'ân*, جميع *djemy'*, مع بعضهم *ma' ba'dd-houm*.

ENSEMENCÉ, مزروع *mezrou'*.

Il a ENSEMENCÉ, زرع *zara'*.

ENSENA (v. d'Égyp., l'ancienne Antinoë), انصنا *Énsenâ*.

ENSEVELI, مكفون *mekfoun*.

Il a ENSEVELI, كفن *kefenn*.

ENSEVELISSEMENT, كفن *kefn.*

ENSUITE, امّا بعد *âmmâ baad,* وبعد *ou baad,* ثمّ *thoumm, tsoumm, soumm,* امّا *âmmâ,* ساعه *sâ'ah.* (*Voy.* APRÈS.)

Il a ENTAMÉ une affaire, فتح *fatah,* ابتدا *êbtedâ,* خمش *khamech,* تخمّش *tekhammech.*

ENTASSÉ, مجموع *medjmou',* مملوم *memloum,* متكوم *matkaoum.*

Il a ENTASSÉ. (*V.* Il a AMASSÉ.)

ENTASSEMENT. (*Voyez* AMAS.)

ENTÉ, مطعوم *matta'oum.*

— Arbre Enté, شجرة مطعومه *chadjerah matta'ouméh.*

Il a ENTÉ un arbre, طعم الشجرة *taam êch-chadjerah.*

ENTENDEMENT. (*V.* JUGEMENT.)

ENTENDU, مسموع *mesmou',* مفهوم *mefhoum.*

— en affaires, فاهم *fâhim.* (*Voy.* HABILE, ADROIT.)

Il a ENTENDU, فهم *fehem,* نصت *nesset.* (*Voy.* Il a ÉCOUTÉ.)

— M'Entends-tu? اى فهمتني *êy fehemt-ny?* هل سمعتني *hel sama'at-ny?*

— Tu n'as pas Entendu? ما فهمتيش *mâ fehemty-ch?*

— N'a-t-il pas Entendu? الم سمع *ê-lam sama'?*

ENTERRÉ, مطموم *matmoum,* مقبّر *moqabber,* مدفّن *modaffen,* مدفون *madfoun.*

Il a ENTERRÉ, قبّر *qabbar,* دفن *defenn,* طمّ *tamm,* الحد *êlhad.*

ENTERREMENT, جنازة *djenâzéh,* pl. جنايز *djenâyz;* تجنيز *tedjnyz,* دفن *defn,* مقبرة *maqberah* (en berb., ثمديلت *thimdylt*).

ENTIER, كامل *kâmel, kâmil,* تمام *temâm,* تمّام *temmâm,* كل *koll, koull.*

ENTIÈREMENT, بالتمام *bi-'-temâm,* بالكليه *bi-'l-kollyéh.*

Il a ENTONNÉ (mis dans un tonneau), صبّ فى البرميل *sabb fy-'l-barmyl.*

ENTONNOIR, لنبوط *lenboutt,* قمع *qoma'.*

ENTORTILLÉ, مفتول *maftoul.* (*V.* ENVELOPPÉ.)

Il a ENTORTILLÉ, فتل *fetel,* كعوك *ka'ouk.* (*V.* Il a ENVELOPPÉ.)

A l'ENTOUR, بدور *be-dour,* دوّر *daouer,* داير *dâyr.* (*V.* AUTOUR.)

— Les alentours. (*Voyez* ENVIRONS, ALENTOURS.)

Il a ENTOURÉ, دوّر *daouar*, حاول *hâoual*, دار *dâr*, حوّط *haouatt*, احاط *éhâtt*.

— d'une haie, زرب *zereb*.

ENTRAILLES. (*Voyez* BOYAU.)

ENTRAÎNÉ, مجرور *medjrour*, مسحوب *mashoub*.

Il a ENTRAÎNÉ, جرّ *djarr*, سحب *sahab*, جرجر *djerdjer*.

Il a ENTRAVÉ, ضدّ *dadd*. (*Voy.* Il a ARRÊTÉ, Il a CONTRARIÉ.)

ENTRE, بين *beyn*, *bayn* (en berbère, ڭيڭار *gaygâr*, ڭويڭار *gouygâr*).

— Entre nous, بينّا *beyn-nâ*.

— Entre vous, بينكم *beyn-koum*.

— Entre eux, Entre elles, بينهم *beyn-houm*.

ENTRE, داخل *dâkhel*.

Il est ENTRÉ, دخل *dakhal*.

— Entre! ادخل *ôdkhoul* (en berbère, اكشيم *êkchym*)!

— Il a fait Entrer, ادخل *êdkhal*.

ENTRÉE, دخول *dokhoul*.

Sur ces ENTREFAITES, في تلك الاحوال *fy tilk êl-âhouâl*.

ENTREMETTEUR de débauche, محرّص *maharrass*, f. محرّصة *maharrasséh*.

Il a ENTREMIS, احمل *êhmal*.

— Il s'est Entremis, وقف بين *ouaqaf bayn*, اشتبك *êchtebek*.

Par l'ENTREMISE, بالطريق *be-'t-taryq*, بيد *be-yd*.

ENTREPONT, عنبر *a'nber*.

ENTREPOSÉ, مطروح *mattrouh*.

Il a ENTREPOSÉ, طرح *tarah*.

ENTREPÔT, مطرح *mattrah*, plur. مطارح *mattâreh*.

Il a ENTREPRIS, جهد في *djehad fy*, مدّ يدهُ الى *madd yd-ho êlă*, قصد *qassad*.

— N'Entreprends pas cette affaire, parce que tu n'y réussirais pas, لا تمدّ يدك الى هذا الامر لاجل ما لا تفلح به *lâ temedd yd-ak êlă hadâ-'l-âmr, li-âdjel mâ lâ teflouh bi-hi*.

ENTREPRISE, حركه *harakah*.

Il a ENTRETENU (conservé). (*V.* ce mot.)

— (nourri), قوّت *faouatt*.

— Il s'est Entretenu (il a conversé), خاطب *khâtteb*, تكلّم *tekallem*, اتكلم *êtkallem*.

ENTRETIEN (conservation). (*Voy.* ce mot.)

— (conversation), خطاب *khet-*

tâb, حديث *hadyth*. (*Voyez* CONVERSATION, DIALOGUE.)

Il a ENVAHI, قهر *qahar*, سبى *sebä*. (*Voy.* Il s'est EMPARÉ.)

EN VAIN, بالبطالة *bi-'l-battâléh*, بغير النفع *be-ghayr ên-nefa'*.

ENVELOPPE, لفة *leffah*, لفافة *lefâféh*, pl. لفايف *lefâyf*.

ENVELOPPÉ, ملفوف *melfouf*, مغلوف *maghlouf*.

Il a ENVELOPPÉ, لف *leff*, لفلف *leflef*, التف *êltef*, التحف *êltahaf*, غلف *ghalaf*.

Il a ENVENIMÉ. (*Voy.* Il a EMPOISONNÉ.)

ENVERS d'étoffe, قفا *qefâ*.

ENVERS (prép.), نحو *nahou*, الى جهة *îlä djehéh*.

ENVIE, حسد *hesd*.

— (désir), خاطر *khâtir*. (*Voyez* DÉSIR.)

— (besoin pressant), تقاضا *teqâddâ*.

Il a ENVIÉ, حسد *hassad*, غار *ghâr*.

ENVIÉ, غيور *ghayour*, حاسد *hâssid*.

ENVIRON, قدر *qadr*, نحو *nahou* مقدار *miqdâr*. (*Voyez* AUTOUR.)

— Il y a aujourd'hui Environ deux mois, اليوم قدر شهرين *êl-youm qadr chahareyn*.

— Tu y resteras Environ trois heures, تبقى فيه نحو ثلاث ساعات *tebqy fy-hi nahou thelâth sâ'ât*.

Il a ENVIRONNÉ. (*Voy.* Il a ENTOURÉ.)

— Les Environs, حوز *houz*. (*V.* ALENTOURS.)

Il a ENVISAGÉ, نظر *naddar*, لحظ *lahadd*, *lahazz*.

ENVOI, رسالة *ressâlah*, ارسال *îrsâl*.

Il s'est ENVOLÉ, طار *târ*.

ENVOYÉ, مرسول *marsoul*; رسول *ressoul*, pl. رسل *roussoul*; مبعوث *mab'outh*.

Il a ENVOYÉ, رسل *ressel*, ارسل *êrsel*, بعث *baath*, شيع *chaya'*.

— Envoie (imp.), ارسل *êrsel*.

ÉPAIS, تخين *tekhyn*, قاصح *qâsseh*, غليظ *ghalydd*, *ghalyzz*, غلاظ *ghilâdd*, *ghilâzz*, عقيد *a'qyd*.

ÉPAISSEUR, غلظة *ghildah*, *ghilzéh*, غلظ *ghoulz*.

— Ce mur n'a que deux empans et demi d'Épaisseur, هذا الحيط غلظته بس شبرين و نصف *hadâ-'l-haytt ghilzet-ho bess chebreyn ou nousf*.

Il s'est Épaissi, عقد *a'qad.*

— L'eau gommée s'est Épaissie par la force de la chaleur, من شدّة الحرّ عقدت ما الصمغ *min chiddet êl-harr a'qdet mâ-'ssamgh.*

Il a Épargné (ménagé), قصّد *qassad,* قصّت *qassatt,* صمصم *samsam.*

— (pardonné), شفق *chefeq.*

Il a Éparpillé, فرفط *ferfett,* درى *derey, derä.*

Épaule, كتف *ketf, kitf,* plur. كتاف *ketâf, koutâf,* اكتاف *âktâf, êktâf* (en berbère, ثيت *thayt*).

Épaulette, كتّاف *kouttâf.*

Épée, سيف *seyf, syf,* pl. سيوف *syouf, souyouf* (en b., لمشع *lemcha',* pl. لماشيع *lemâchy'*; صبير *sabyr*).

— Ils ont tiré leurs Épées et nous ont frappés, جرّدوا سيوفهم و ضربونا *djerredoû syouf-houm ou darabounâ.*

Il a Épelé, هجا *hadjâ.*

Éperdument, بغير قياس *beghayr qyâss.*

Éperon, شوك *chouk,* شوكه *choukéh,* pl. شوكات *choukât*; مهماز *mehmâz, mohmâz,* pl. مهاميز *mehâmyz* (en berb., ثغوردين *thoughourdyn*).

Épervier, باشق *bâcheq,* plur. بواشق *bouâcheq.*

Épi, سنبوله *sonboulah,* سنبله *sonbelah,* pl. سنبل *sonbel,* سنابل *senâbel*; سبوله *seboulah,* pl. سبولات *seboulât,* سبل *sebel* (en berbère, ثدرت *thidert*).

Épicerie, عطريه *o'ttryéh,* plur. عطريات *o'ttryât*; بهار *behâr,* plur. بهارات *behârât.* (*V.* Droguerie.)

Épicier. (*Voyez* Droguiste.)

Épidémie, علّه ساريه *i'lléh sâryéh.* (*Voy.* Peste.)

Épidémique, سارى *sâry.*

Il a Épié, عاين *a'âyann,* ديدب *daydab.* (*Voy.* Il a Espionné.)

Épilatoire, ملقط *melqatt.*

Il a Épilé, نتف *netef.*

Épilepsie, قرينه *qarynah.* (*Voy.* Mal caduc.)

— Il est tombé en Épilepsie, انصرع *ênsara'.*

Épileptique. (*Voyez* Caduc.)

Épinard, اسبانخ *êsbânekh,* سبانخ *sbânekh.*

Épine, شوكه *choukeh,* pl. شوك *chouk,* شيوك *chyouk.*

— Épine du dos, سنسول ذا الظهر *sensoul dê-'d-dahar.*

Épineux, شايك *châyk.*

— (au figuré). (*V.* Difficile.)

deouâyah, pl. دوايات *daouâyât*; محبرة *mohibrah*.

— Couvercle de l'Encrier, غطا الدوايه *ghattâ-'d-daouâyéh*.

ENDETTÉ, مديون *modeyn*. (*Voy*. DÉBITEUR.)

Il s'est ENDETTÉ, تداين *tedâyenn*, آدّان *éddân*, استدان *éstedân*.

ENDOMMAGÉ, مفسّد *mofassed*.

Il a ENDOMMAGÉ, فسّد *fassad*. (*Voy*. Il a causé du Dommage.)

ENDORMI, نايم *nâym*. (*Voy*. ASSOUPI.)

Il s'est ENDORMI, استنعس *éstenaass*. (*Voy*. Il s'est ASSOUPI.)

Il a ENDOSSÉ un vêtement, لبس *lebess*.

— une lettre de change, كتب على ظهرها *katab a'lä dahr-hâ*.

ENDROIT, موضع *moudda'*, *modda'*, plur. مواضع *mouâddè'*; مكان *makân*, pl. اماكن *âmâken*.

ENDUIT (part.), مدهّن *modahhen*.

Il a ENDUIT, دهّن *dahhan*.

ENDURCI, متقسي *motqassy*.

Il a ENDURCI. (*V*. Il a DURCI.)

— Il s'est Endurci, قاسي *qâssey*. (*Voy*. Il s'est Durci.)

Il a ENDURÉ, حمل *hamel*, تحمّل *tehammel*, لاقى *lâqä*, *lâqey*, قاسى *qâssä*, *qassey*.

ÉNERGIE, قوة *qaouéh*, شدّة *chiddéh*.

ÉNERGIQUE, قوى *qaouy*, شديد *chedyd*.

ÉNERVÉ, ناحل *nâhel*. (*Voy*. EFFÉMINÉ.)

Il a ÉNERVÉ, انحل *énhâl*. (*V*. Il a EFFÉMINÉ.)

ENFANCE, صغر *soghr*, طفوليه *toufoulyéh*, صباوة *sabâouéh*.

ENFANT, ولد *oueled*, plur. اولاد *ôulâd*, *âoulâd* (en berbère, اقشيش *âqchych*). (*Voy*. FILS, FILLE.)

— Petit Enfant (nourrisson), تربيه *terbyah*, *terbyéh*.

ENFANTÉ, مولود *mouloud*.

Elle a ENFANTÉ. (*Voy*. Elle est ACCOUCHÉE.)

ENFANTEMENT, ولاد *oulâd*, توليد *toulyd*, ميلاد *mylâd*, مولد *mouled* (*V*. ACCOUCHEMENT), (en berbère, اتارو *âtârou*).

— Douleurs de l'Enfantement, طلق *talq*.

— Elle est dans les douleurs de l'Enfantement, اخذها الطلق *âkhad-hâ-'t-talq*.

ENFER, جهنم *djehennam, guehennam, gehennem*, pl. جهنمه *djehennemah;* جحيم *djehym*, نار *nâr*.

ENFERMÉ, مقفول *maqfoul*, محبوس *mahbouss*, مخزون *makhzoun*. (*Voyez* CLOS.)

Il a ENFERMÉ, قفل *qaffel*, خزن *khazann*, حبس *habess*. (*V.* Il a CLOS.)

Il a ENFILÉ, لزهم *lezkem*, طعن *ta'ann*, عدى *a'ddä*, لظم *lazzam*.

— une aiguille, عبر الخيط فى الابرة *a'bber él-kheytt fy-'l-ïbréh*.

ENFIN, اخيرا *âkhyrân*, بالاخر *bo-'l-âkhir*, غايته *ghâyet-ho*.

ENFLAMMÉ, مشعول *mechououl*, ملهب *molahheb*, ملتهب *molteheb*, ملهوب *malhoub*. (*Voyez* BRÛLÉ.)

Il a ENFLAMMÉ, لهب *lahhab*. (*Voy.* Il a ALLUMÉ, Il a BRULÉ.)

— Il s'est Enflammé, تلهب *telahhab*, التهب *éltahab*. (*Voyez* Il a BRULÉ.)

ENFLÉ, منفوخ *menfoukh*.

Il a ENFLÉ (v. a.), ورم *ouarram*, نفخ *nafakh*, نفش *nefech*.

— Il s'est Enflé (v. n.), انتفخ *êntafakh*, تورم *touerrem*.

ENFLURE, ورم *ouerm*, pl. اورام *âourâm*, نفخه *nefekhah*.

ENFONCÉ, غارق *ghâriq*, مغروق *maghrouq*, غايص *ghâyss*.

Il a ENFONCÉ, غرق *gharaq*.

— Il a été Enfoncé, غرق *ghoreq*, انغرق *êngharaq*, غاص *ghâss*.

— Il a Enfoncé la porte, قلع الباب *qala'-'l-bâb*, خلع الباب *khala'-'l-bâb*, طبش الباب *tabach él-bâb*.

ENFREINT, مهتوك *mahtouk*.

Il a ENFREINT, هتك *hatak*.

Il s'est ENFUI, هرب *karab*.

ENFUMÉ, مدخن *modakkhenn*.

Il a ENFUMÉ, دخن *dakkhann*.

Il a ENGAGÉ, حرص *harrass*. (*Voy.* Il a INVITÉ, Il a CONVIÉ.)

ENGAGEMENT, عقد *e'qd*.

ENGENDRÉ. (*Voyez* ENFANTÉ.)

Il a ENGENDRÉ, ولد *ouallad*. (*Voyez* Elle a ENFANTÉ.)

—(au fig.), il a causé. (*V.* ce mot.)

ENGLOUTI, مغرق *mogharreq*, ملقوف *malqouf*. (*Voyez* AVALÉ.)

Il a ENGLOUTI, Il a ENGOUFFRÉ. (*Voy.* Il a AVALÉ, Il a ABÎMÉ.)

— Il s'est Englouti, تغرق *tegharraq*. (*Voy.* Il a été ABÎMÉ.)

ENGOURDI, مخدور *makhdour*.

Il a ENGOURDI, اخدر *âkhdar*.

ENGOURDISSEMENT, خدر *khedr*.

Il a ENGRAISSÉ (v. a.), سمّن *sammenn*, علف *a'laf*.

— (v. n.), سمن *samenn*.

Il a ENGROSSÉ, حبل *habal*.

— Engrossée, محبلة *mohabéléh*. (*Voyez* ENCEINTE.)

Il a ENHARDI, جسّر *djassar*. (*V.* Il a ENCOURAGÉ.)

ENIVRANT, مسكّر *mosakker*.

ENIVRÉ. (*Voyez* IVRE.)

Il a ENIVRÉ, سكّر *sakkar*.

— Il s'est Enivré, سكر *sakar*, *souker*, انسكر *ênsaker*, تسكّر *tessakker*, استكر *êstakar*, انفشل *ênfechel*, استسكر *estaskar*.

Il a ENJOINT, فاوض *fâouadd*, وصّى *ouessä*, فرض *feredd*.

Il a ENJÔLÉ, منّى *mennä*, ملّس *mellass*, محلس *mahalass*. (*Voy.* Il a ALLÉCHÉ, Il a CARESSÉ, Il a FLATTÉ, Il a ABUSÉ.)

ENJOLIVÉ, مزيّن *mozeyyen*.

ENJOLIVEMENT, زينة *zeynéh*.

ENJOUÉ, فرحان *ferhân*.

ENJOUEMENT, فرحه *ferhah*.

ENLEVÉ, مفكوك *mafkouk*, مغصوب *maghsoub*.

Il a ENLEVÉ, زول *zaouel*, رفد *refed*, نهب *neheb*, رفع *rafa'*, شال *châl*, فكّ *fekk*, غصب *ghassab*.

— On m'a Enlevé tout ce que je possédais, فكوا عنّي ما لي كله *fekkoû a'nn-y mâ l-y koll-ho*.

ENLÈVEMENT, رفع *refa'*, غصب *ghasb*, خطف *khetf*.

ENNEMI, عدو *a'dou*, plur. اعدا *é'dâ* (en berbère, داعدو *dâ'adou*).

ENNOBLI, مشرّف *mocherref*.

Il a ENNOBLI, شرّف *charraf*. (*Voyez* Il a ANOBLI.)

ENNUI, زعل *zè'el*, تقليق *teqlyq*.

ENNUYÉ, زعلان *zè'lân*, متقلق *motqalleq*, ضجران *dadjerân*.

Il a ENNUYÉ, قلّق *qallaq*.

— Il s'Ennuie, هو زعلان *hou zè'lân*, تمسمس *temesmess*.

— Je m'Ennuie, انا زعلان *ânâ zè'lân*, انا دشيت *ânâ deschyt*.

ENNUYEUX, قالق *qâleq*, مقلّق *meqalleq*, متزعل *motza'el*.

ÉNOCH (n. pr.), ادريس *Édryss*.

ÉNONCÉ, مبيّن *mobeyyen*.

Il a ÉNONCÉ, بيّن *bayyan*, فسّر *fassar*.

ÉNONCIATION, تبيين *tebyyn*.

ENORGUEILLI, متكبّر *motkabber*.

Il s'est ENORGUEILLI, فخر *fakhar*, تكبّر *tekabber*.

ÉNORME, كبير جدًّا *kebyr djeddân*, عظيم قبالة *a'zzym kobâlah*, عظيم بالزاف *a'zzym bi-'z-zâf*.

ÉNORMITÉ, عظيمه *a'zzyméh*.

ENQUÊTE, استخبار *îstekhbâr*, تفتيش *teftych*, فحاص *fehâss*.

Il s'est ENQUIS, استفحص *éstaf-hass*. (*Voyez* Il a CHERCHÉ.)

ENRACINÉ, اصيل *âssyl*.

— Il s'est Enraciné, تاصّل *téâssel*, شلش *chelech*, شرش *cherech*.

ENRAGÉ, مكلوب *makloub*, مكلب *mokelleb*, كلبان *kelbân* (en berbère, دامسود *dâmassoud*).

— Il a été Enragé, كلب *kelab*.

ENREGISTRÉ, مسجّل *mosseddjel*, مكتوب في الدفتر *maktoub fy-'d-deftar*, مرسوم *mersoum*.

Il a ENREGISTRÉ, سجّل *seddjel*, رسم *ressem*, كتب في الدفتر *katab fy-'d-deftar*, كتب في الزمام *katab fy-'z-zemâm*, اورد *âoured*.

ENREGISTREMENT, سجل *sedjel*, مقيل *moqeyl*.

ENRHUMÉ, مستروح *mastrouh*.

— Il s'est Enrhumé, استروح *ésteraouah*, زكم *zakam*.

ENRICHI, مغنّي *moghanny*.

Il a ENRICHI, اغنى *éghney*.

— Il s'est Enrichi, غنى *ghanä*, استغنى *éstaghnä*, رزق *rezaq*.

ENROUÉ, باحّ *bâhh*, مبحوح *mabhouh*.

— Il a été Enroué, بحّ *bahh*.

ENSACHÉ, مكيّس *mokeyyess*.

Il a ENSACHÉ, كيّس *kayass*.

ENSANGLANTÉ, مضرّج بالدم *moddarredj be-'d-damm*.

Il a ENSANGLANTÉ, ضرّج بالدم *darradj be-'d-damm*, مرّغ *marragh*.

ENSEIGNE. (*Voyez* DRAPEAU, BANNIÈRE, ÉCRITEAU.)

Il a ENSEIGNÉ, درّس *derress*, اعلم *â'alem*, تعلّم *ta'allem*. (*Voyez* Il a APPRIS.)

ENSEIGNEMENT, درس *ders*; تعليم *ta'lym*, pl. تعاليم *te'âlym*; تعليم *ta'allym*.

ENSEMBLE, معًا *ma'ân*, ساوا *sâouâ*, سوا سوا *saouâ saouâ*, جميعًا *djemy'ân*, جميع *djemy'*, مع بعضهم *ma' ba'dd-houm*.

ENSEMENCÉ, مزروع *mezrou'*.

Il a ENSEMENCÉ, زرع *zara'*.

ENSENA (v. d'Égyp., l'ancienne Antinoë), انصنا *Énsenâ*.

ENSEVELI, مكفون *mekfoun*.

Il a ENSEVELI, كفن *kefenn*.

Ensevelissement, كفن *kefn.*

Ensuite, امّا بعد *âmmâ baad,* وبعد *ou baad,* ثمّ *thoumm, tsoumm, soumm,* امّا *âmmâ,* ساعه *sâ'ah.* (*Voy.* Après.)

Il a Entamé une affaire, فتح *fatah,* ابتدا *ébtedâ,* خمش *khamech,* تخمّش *tekhammech.*

Entassé, مجموع *medjmou',* مملوم *memloum,* متكوم *matkaoum.*

Il a Entassé. (*V.* Il a Amassé.)

Entassement. (*Voyez* Amas.)

Enté, مطعوم *matta'oum.*

— Arbre Enté, شجره مطعومه *chadjerah matta'ouméh.*

Il a Enté un arbre, طعم الشجره *taam éch-chadjerah.*

Entendement. (*V.* Jugement.)

Entendu, مسموع *mesmou',* مفهوم *mefhoum.*

— en affaires, فاهم *fâhim.* (*Voy.* Habile, Adroit.)

Il a Entendu, فهم *fehem,* نصت *nesset.* (*Voy.* Il a Écouté.)

— M'Entends-tu? اى فهمتنى *éy fehemt-ny?* هل سمعتنى *hel sama'at-ny?*

— Tu n'as pas Entendu? ما فهمتيش *mâ fehemty-ch?*

— N'a-t-il pas Entendu? الم سمع *é-lam sama'?*

Enterré, مطموم *matmoum,* مقبّر *moqabber,* مدفن *modaffen,* مدفون *madfoun.*

Il a Enterré, قبّر *qabbar,* دفن *defenn,* طمّ *tamm,* الحد *élhad.*

Enterrement, جنازه *djenâzéh,* pl. جنايز *djenâyz;* تجنيز *tedjnyz,* دفن *defn,* مقبره *maqberah* (en berb., تمديلت *thimdylt*).

Entier, كامل *kâmel, kâmil,* تمام *temâm,* تمّام *temmâm,* كل *koll, koull.*

Entièrement, بالتمام *bi-'-temâm,* بالكليه *bi-'l-kollyéh.*

Il a Entonné (mis dans un tonneau), صبّ فى البرميل *sabb fy-'l-barmyl.*

Entonnoir, لنبوط *lenboutt,* قمع *qoma'.*

Entortillé, مفتول *maftoul.* (*V.* Enveloppé.)

Il a Entortillé, فتل *fetel,* كعوك *ka'ouk.* (*V.* Il a Enveloppé.)

A l'Entour, بدور *be-dour,* دوّر *daouer,* داير *dâyr.* (*V.* Autour.)

— Les alentours. (*Voyez* Environs, Alentours.)

Il a ENTOURÉ, دوّر *daouar*, حاول *hâoual*, دار *dâr*, حوّط *haouatt*, احاط *éhâtt*.

— d'une haie, زرب *zereb*.

ENTRAILLES. (*Voyez* BOYAU.)

ENTRAÎNÉ, مجرور *medjrour*, مسحوب *mashoub*.

Il a ENTRAÎNÉ, جرّ *djarr*, سحب *sahab*, جرجر *djerdjer*.

Il a ENTRAVÉ, ضدّ *dadd*. (*Voy.* Il a ARRÊTÉ, Il a CONTRARIÉ.)

ENTRE, بين *beyn*, *bayn* (en berbère, كيكار *gaygâr*, كويكار *gouygâr*).

— Entre nous, بيننا *beyn-nâ*.

— Entre vous, بينكم *beyn-koum*.

— Entre eux, Entre elles, بينهم *beyn-houm*.

ENTRE, داخل *dâkhel*.

Il est ENTRÉ, دخل *dakhal*.

— Entre! ادخل *ôdkhoul* (en berbère, اكشيم *ékchym*)!

— Il a fait Entrer, ادخل *édkhal*.

ENTRÉE, دخول *dokhoul*.

Sur ces ENTREFAITES, في تلك الاحوال *fy tilk él-âhouâl*.

ENTREMETTEUR de débauche, محرّص *maharrass*, f. محرّصة *maharrasséh*.

Il a ENTREMIS, احمل *éhmal*.

— Il s'est Entremis, وقف بين *ouaqaf bayn*, اشتبك *échtebek*.

Par l'ENTREMISE, بالطريق *be-'t-taryq*, بيد *be-yd*.

ENTREPONT, عنبر *a'nber*.

ENTREPOSÉ, مطروح *mattrouh*.

Il a ENTREPOSÉ, طرح *tarah*.

ENTREPÔT, مطرح *mattrah*, plur. مطارح *mattâreh*.

Il a ENTREPRIS, جهد في *djehad fy*, مدّ يدهُ الى *madd yd-ho ilä*, قصد *qassad*.

— N'Entreprends pas cette affaire, parce que tu n'y réussirais pas, لا تمدّ يدك الى هذا الامر لاجل ما لا تفلح به *lâ temedd yd-ak ilä hadâ-'l-âmr, li-âdjel mâ lâ teflouh bi-hi*.

ENTREPRISE, حركة *harakah*.

Il a ENTRETENU (conservé). (*V.* ce mot.)

— (nourri), قوّت *faouatt*.

— Il s'est Entretenu (il a conversé), خاطب *khâtteb*, تكلّم *tekallem*, اتكلّم *étkallem*.

ENTRETIEN (conservation). (*Voy.* ce mot.)

— (conversation), خطاب *khet-*

tâb, حديث *hadyth*. (*Voyez* CONVERSATION, DIALOGUE.)

Il a ENVAHI, قهر *qahar*, سبى *sebä*. (*Voy*. Il s'est EMPARÉ.)

EN VAIN, بالبطالة *bi-'l-battâléh*, بغير النفع *be-ghayr ên-nefa'*.

ENVELOPPE, لفة *leffah*, لفافة *lefâféh*, pl. لفايف *lefâyf*.

ENVELOPPÉ, ملفوف *melfouf*, مغلوف *maghlouf*.

Il a ENVELOPPÉ, لف *leff*, لفلف *leflef*, التف *êltef*, التحف *êltahaf*, غلف *ghalaf*.

Il a ENVENIMÉ. (*Voy*. Il a EMPOISONNÉ.)

ENVERS d'étoffe, قفا *qefâ*.

ENVERS (prép.), نحو *nahou*, الى جهة *îlä djehéh*.

ENVIE, حسد *hesd*.

— (désir), خاطر *khâttr*. (*Voyez* DÉSIR.)

— (besoin pressant), تقاضا *teqâddâ*.

Il a ENVIÉ, حسد *hassad*, غار *ghâr*.

ENVIÉ, غيور *ghayour*, حاسد *hâssid*.

ENVIRON, قدر *qadr*, نحو *nahou* مقدار *miqdâr*. (*Voyez* AUTOUR.)

— Il y a aujourd'hui Environ deux mois, اليوم قدر شهرين *êl-youm qadr chahareyn*.

— Tu y resteras Environ trois heures, تبقى فيه نحو ثلاث ساعات *tebqy fy-hi nahou thelâth sâ'ât*.

Il a ENVIRONNÉ. (*Voy*. Il a ENTOURÉ.)

— Les Environs, حوز *houz*. (*V*. ALENTOURS.)

Il a ENVISAGÉ, نظر *naddar*, لحظ *lahadd*, *lahazz*.

ENVOI, رسالة *ressâlah*, ارسال *îrsâl*.

Il s'est ENVOLÉ, طار *târ*.

ENVOYÉ, مرسول *marsoul*; رسول *ressoul*, pl. رسل *roussoul*; مبعوث *mab'outh*.

Il a ENVOYÉ, رسل *ressel*, ارسل *êrsel*, بعث *baath*, شيع *chaya'*.

— Envoie (imp.), ارسل *êrsel*.

ÉPAIS, تخين *tekhyn*, قاصح *qâsseh*, غليظ *ghalydd*, *ghalyzz*, غلاظ *ghilâdd*, *ghilâzz*, عقيد *a'qyd*.

ÉPAISSEUR, غلظة *ghildah*, *ghilzéh*, غلظ *ghoulz*.

— Ce mur n'a que deux empans et demi d'Épaisseur, هذا الحيط غلظته بس شبرين و نصف *hadâ-'l-haytt ghilzet-ho bess chebreyn ou nousf*.

Il s'est ÉPAISSI, عقد *a'qad.*

— L'eau gommée s'est Épaissie par la force de la chaleur, من شدّة الحرّ عقدت ما الصمغ *min chiddet êl-harr a'qdet mâ-'ssamgh.*

Il a ÉPARGNÉ (ménagé), قصّد *qassad,* قصّت *qassatt,* صمصم *samsam.*

— (pardonné), شفق *chefeq.*

Il a ÉPARPILLÉ, فرفط *ferfett,* درى *derey, derä.*

ÉPAULE, كتف *ketf, kitf,* plur. كتاف *ketâf, koutâf,* اكتاف *âktâf, êktâf* (en berbère, ثيت *thayt*).

ÉPAULETTE, كتّاف *kouttâf.*

ÉPÉE, سيف *seyf, syf,* pl. سيوف *syouf, souyouf* (en b., لمشع *lemcha',* pl. لماشيع *lemâchy'*; صبير *sabyr*).

— Ils ont tiré leurs Épées et nous ont frappés, جرّدوا سيوفهم و ضربونا *djerredoû syouf-houm ou darabounâ.*

Il a ÉPELÉ, هجّا *hadjâ.*

ÉPERDUMENT, بغير قياس *beghayr qyâss.*

ÉPERON, شوك *chouk,* شوكه *choukéh,* pl. شوكات *choukât*; مهماز *mehmâz, mohmäz,* pl. مهاميز *mehâmyz* (en berb., ثغوردين *thoughourdyn*).

ÉPERVIER, باشق *bâcheq,* plur. بواشق *bouâcheq.*

ÉPI, سنبوله *sonboulah,* سنبله *sonbelah,* pl. سنبل *sonbel,* سنابل *senâbel*; سبوله *seboulah,* pl. سبولات *seboulât,* سبل *sebel* (en berbère, ثدرت *thidert*).

ÉPICERIE, عطريه *o'ttryéh,* plur. عطريات *o'ttryât*; بهار *behâr,* plur. بهارات *behârât.* (*V.* DROGUERIE.)

ÉPICIER. (*Voyez* DROGUISTE.)

ÉPIDÉMIE, علّه ساريه *i'lléh sâryéh.* (*Voy.* PESTE.)

ÉPIDÉMIQUE, سارى *sâry.*

Il a ÉPIÉ, عاين *a'âyann,* ديدب *daydab.* (*Voy.* Il a ESPIONNÉ.)

ÉPILATOIRE, ملقط *melqatt.*

Il a ÉPILÉ, نتف *netef.*

ÉPILEPSIE, قرينه *qarynah.* (*Voy.* Mal caduc.)

— Il est tombé en Épilepsie, انصرع *ênsara'.*

ÉPILEPTIQUE. (*Voyez* CADUC.)

ÉPINARD, اسبانخ *êsbânekh,* سبانخ *sbânekh.*

ÉPINE, شوكه *choukeh,* pl. شوك *chouk,* شيوك *chyouk.*

— Épine du dos, سنسول ذا الظهر *sensoul dê-'d-dahar.*

ÉPINEUX, شايك *châyk.*

— (au figuré). (*V.* DIFFICILE.)

— Affaire épineuse, شغلة صعبة *choghléh sa'abéh.*

ÉPINGLE, دبّوس *dabbouss*, pl. دبابيس *debâbyss;* خلال *khelâl.*

ÉPIPHI. (*Voyez* ABYB.)

ÉPITRE. (*Voy.* LETTRE.)

ÉPLORÉ, دموع *damou'.*

ÉPLUCHÉ, منظوف *mandouf.*

Il a ÉPLUCHÉ, نظف *naddaf*, جوجل *djoudjal.*

ÉPONGE, اسفنجه *ésfindjéh*, pl. اسفنج *ésfendj;* نشّاف *naschâf*, pl. نشاشف *nechâchef;* نشّافه *neschâféh*, pl. نشّافات *neschâfât.*

Il a ÉPONGÉ, نشف *nachaf.*

ÉPOQUE, تاريخ *târykh.*

ÉPOUSE, زوج *zoudj*, زوجه *zoudjah*, جوزة *djouzah, djaouzah, gaouzah; gouzah* (*voy.* FEMME) (en berbère, تسليت *teslyt*).

Il a ÉPOUSÉ, تزوّج *tezaouedj.*

— Il l'a Épousée, تزوّج بها *tezaouedj be-hâ*, زوّجها *zaouedj-hâ.*

— Elle l'a Épousé, تزوّجت له *tezaouedjet le-ho.*

ÉPOUVANTABLE, فاجع *fâdji'.* (*Voy.* EFFRAYANT.)

ÉPOUVANTE, فجع *fedja'*, نفض *nefd.* (*Voy.* CRAINTE, EFFROI.)

ÉPOUVANTÉ, مرعوب *mar'oub.* (*Voy.* EFFRAYÉ, CRAINTIF.)

Il a ÉPOUVANTÉ, ارعب *éraab*, هوّش *haouach*, نفض *nafadd.* (*Voy.* Il a EFFRAYÉ.)

ÉPOUX, زوج *zoudj*, جوز *djaouz, gaouz, djouz, gouz* (en berb., دسلي *disly*). (*Voy.* FIANCÉ, MARI.)

ÉPREUVE, تجريب *tedjryb*, جريبه *djarybah*, بلا *belâ.*

ÉPRIS, مدود *medoud*, عاشق *a'âcheq.*

ÉPROUVÉ, مجرّب *modjerreb.*

Il a ÉPROUVÉ, تجرّب *tedjerreb*, عاير *a'âyar*, بلا *balâ.*

— Qu'Éprouves-tu? ايش بك *éych b-ak?*

Il a ÉPUISÉ, خلا *khalâ*, فرّغ *farragh*, عزل *a'zal.*

ÉQUILIBRE, موازنه *mouâzenéh*, معادله *mo'âdeléh*, اعتدال *i'tidâl.*

ÉQUINOXE, اعتدال النهار والليل *i'tidâl én-nahâr ou él-leyl.*

ÉQUIPÉ, مجهّز *modjehhez.*

Il a ÉQUIPÉ, جهّز *djahhaz.*

— un vaisseau, حرج *haradj.*

ÉQUITABLE, عادل *a'âdel*, رشيد *rachyd*, منصف *mensaf.*

ÉQUITATION, ركوب *roukoub.*

Équité, عدل *aadel, a'dl,* صدقة *sadqah,* انصاف *énsâf.*

Équivalent, ساوى *sâouy.*

Ère, تاريخ *tàrykh.*

Érection, نصب *nasb,* نصبة *nasbah,* تنصيب *tensyb.* (*V.* Élévation.)

Ergot, ظفر *doufr,* plur. اظفار *îdfâr;* مخلاب *moukhlâb,* pluriel مخاليب *mokhâlyb.*

Il a Érigé, نصب *nasseb, nassab,* اوقف *âouqaf.* (*V.* Il a Élevé.)

Erment (v. de la haute Égypte), ارمنت *Érment.*

Errant, هايم *hâym.*

Il a Erré çà et là, هام *hâm,* زحق *zahaq,* زلق *zalaq.*

— (il s'est trompé), ضل *dall.* (*Voyez* Il s'est Abusé.)

— Il a Erré volontairement, استغلط *ésteghlatt.*

Erreur, غلط *ghalt.* (*V.* Abus.)

— Il a été dans l'Erreur. (*Voyez* Il s'est Abusé, Il a Erré.)

— Il a induit en Erreur, غرّ *gharr,* غالط *ghâlatt.* (*Voy.* Il a Abusé.)

Érudit. (*V.* Docte, Savant.)

Érudition, علم *e'lm, i'lm.*

Érysipèle, حمره *houmrah,* النار الفرسية *én-nâr él-farsyah.*

Tu Es, تكون *tekoun,* تكوني *tekouny,* بتكون *betekoun,* انت هو *ént hou,* انت *ént.*

— Es-tu bien portant? انت طيب *ént tayyeb?*

Escalier, سلم *sellem, soullem,* pl. سلالم *selâlem.* (*Voy.* Degré.)

Escarmouche, جرّادة *djarrâdéh, garrâdéh* (d'où le fr. *algarade*).

Esclavage, عبودية *a'boudyéh.* (*Voyez* Servitude.)

Esclave, عبد *a'bd,* plur. عبيد *a'byd,* عباد *i'bâd;* اسير *âssyr,* pl. اسرا *ésrâ;* يسير *yessyr;* مملوك *mamlouk,* pl. مماليك *memâlyk.*

— Femme Esclave, جارية *djâryéh, gâryéh,* pl. جوار *djouâr, gouâr.*

— Marchand d'Esclaves, جلابى *djellâby.*

Esdras (n. pr.), عزير *O'zeyr.*

Esneh (v. de la haute Égypte), اسنه *Ésnéh,* اسنا *Ésnê, Ésnâ,* اسناى *Ésnây.*

Espace, مدّة *meddéh,* مسافه *messâféh,* مضى *maddy.*

— L'Espace de deux mois, مدّة شهرين *meddet chahareyn.*

Espagne, اندلوس *Andalouss,* الاندلوس *él-Andalouss,* بلاد

بلاد الاندلـــوس *belâd êl-Andalouss*; ايسبانيا *Iysbânyâ*, سبانيه *Sbânyah*, سبانيا *Sbânyâ*.

ESPAGNOL, اندلوسى *andaloussy*, سبانيولى *sbânyouly*, ايسبانيولى *îysbânyouly*.

ESPÈCE, شكل *chikl*, plur. اشكال *êchkâl*. (*Voyez* GENRE.)

ESPÉRANCE, رجــا *redjâ*, *regâ*, رجوة *redjouéh*, امل *êmel*.

Il a ESPÉRÉ, رجا *radjâ*, ارتجى *êrtedjä*, *êrtedjey*, تـــوكل *touekkel*, امل *âmel*, ترجّى *terreddjä*.

— Il Espère, يرجو *yardjou*.

ESPION, جـــاســوس *djâssouss*, جسوس *djassous*, *gassous*, pluriel جواسيس *djouâssyss*, *gouâssyss*.

Il a ESPIONNÉ, حسّ *djass*, *gass*, *guess*. (*Voyez* Il a ÉPIÉ.)

ESPLANADE, مـيــدان *meydân*, وطا *ouettâ*, وسعه *ouassa'ah*.

ESPOIR. (*Voyez* ESPÉRANCE.)

— Il a bercé d'un fol Espoir. (*Voyez* Il a ABUSÉ.)

ESPRIT, روح *rouh*, plur. ارواح *ârouâh*; نـفـس *nefs*; عقل *a'ql*, pl. عقول *ou'qoul*; بال *bâl*, فهم *fehm*, فكر *fekr*, قريحه *qaryhéh*.

— Le Saint-Esprit, روح القدس *rouh êl-qouds*, الروح القدوس *êr-rouh êl-qadouss*, روح الله *rouh Allah*.

— Il s'est mis dans l'Esprit, نوى فى باله *naouä fy bâl-ho*.

ESQUIF, صـنـدل *sendal*, pluriel صـنـادل *senâdel*. (*Voyez* BARQUE, BATEAU, CANOT, CHALOUPE.)

ESQUINANCIE, خانوق *khânouq*, خنّاق *khennâq*.

Il a ESQUIVÉ. (*V.* Il a ÉVITÉ.)

— Il s'est Esquivé. (*V.* Il a FUI.)

ESSAI, قـــوس *qaouss*. (*Voyez* ÉPREUVE.)

ESSAIM, جملـه *djemléh*, جـوقه *djouqah*, وكر *ouekr*, صفّ *saff*.

Il a ESSAYÉ, جـــرّب *djerreb*, قاس *qâss*.

ESSENCE, كون *koun*, ذات *dât*, *zât*.

— (distillée), عطر *o'ttr*.

— de roses. (*Voyez* ROSE.)

— Il a parfumé d'Essences, عطّر *a'ttar*.

ESSENTIEL, لازم *lâzem*.

— C'est pour moi une affaire Essentielle, ذا لـيـلى امر لازم *dâ lyl-y âmr lâzem*.

— Besoins Essentiels, حاجات لازمات *hâdjât lâzemât*.

Essor, طيران *teyrân*, ساحة *sâhah*.

— Il a pris son Essor, طار *târ*.

Essoufflé, مبهور *mobhour*, بهير *behyr*.

Essuie-main, منشفة *mancheféh*, pl. مناشف *menâchef*.

Essuiement, مسح *mesh*, *messih*.

Essuyé, ممسوح *memsouh*.

Il a Essuyé, مسح *massah*, امتسح *êmtesah*, نظف *naddaf*.

Est, شرق *cherq*, *charq*.

— Vent d'Est, شرقى *charqy*.

— Vent du sud-Est, قبلى *qably*, *qebly*.

Il Est, يكون *yekoun*, *yekon* (en berbère, يلى *yly*).

— Elle Est, تكون *tekoun*, *tekon* (en berbère, تلى *tely*).

— Est-ce que? ا *ê*, *â*? هل *hel*, *hal*? الام *êlâm*? افلا *êflâ*? امّا *êmmâ*, *âmmâ*?

— Est-ce qu'elle Est sortie? هل هى خرجت *hel hyéh kharadjet*?

Estime, قيمة *qeyméh*, تكريم *tekrym*, ثمن *temn*.

Estimé, مقدور *maqdour*, مسعور *messaour*, مثمون *mathmoun*, محسوب *mahsoub*.

Il a Estimé, قدر *qadar*, حسب *hassab*, قوم *qaouam*, سعر *sa'ar*, اثمن *êthmeun*, هاب *hâb*.

— Je t'Estime, ليلك قيمة عندى *lyl-ak qeymet a'nd-y*, نقدرك *neqdar-ak*.

Estomac, صدر *sadar*, *sadr*, *sedr*; معادة *me'âdéh*, معدة *mi'déh*, *me'idah*, pl. معد *mi'id*.

Estrade, منظر *mandar*, pluriel مناظر *menâdder*.

Et, و *ou*, ف *fa-*, *fe-*.

Étable. (*Voyez* Écurie.)

Il a Établi, اقام *âqâm*, جعل *dja'al*, ثبت *thebbet*, مكن *makkan*.

— Établi en coutume, اعتيادى *î'tyâdy*.

Établissement, اقامة *îqâméh*.

Étage, طبقة *tabeqah*, pl. طبقات *tabeqât*, طباق *tabâq*.

Étain, رصاص ابيض *ressâss âbyadd*, قزدير *qazdyr*, قصدير *qasdyr*, *qasdeyr*, قسدير *qasdyr*.

Étalage, نصبة *nesbéh*.

Étalé, مفروش *mafrouch*, منصوب *mansoub*.

Il a Étalé, فرش *farach*, نصب *nassab*, بسط *bassatt*.

Étalon, فحل *fahel*, *fahl*, pl. فحول *fouhoul*.

Il a Étamé, بيض *bayadd*, قصدر

qasdar, قزدر *qazdar*, قسدر *qasdar*.

ÉTAMEUR, قزدار *qazdâr*, بيّاض *bayyâdd*, قسادرى *qassâdery*.

ÉTAMINE (étoffe), منخل *monkhal*.

Il a ÉTANCHÉ le sang, قطع الدمّ *qatta'-'d-damm*.

— la soif. (*V*. Il a DÉSALTÉRÉ.)

ÉTANG, بركه *birkéh*, مستنقع *mostanqa'*; حوض *houdd*, pl. حياض *hayâdd*.

ÉTAT (manière d'être), حال *hâl*, pl. احوال *âhouâl*.

— (liste), قايمه *qâyméh*, تعريف *ta'ryf*, ذكر *zikr*.

— (royaume, empire). (*Voy*. ces mots.)

— Les États de la chrétienté, عمالات الملّة النصرانيه *e'mâlât él-mellet én-nousrânyéh*.

ÉTAU, زيّار *zayyâr*.

J'ai ÉTÉ, كنت *kont*, *kount*, صرت *sart*, *saret* (en berb., اليغ *éllygh*, الليك *éllyg*).

— Tu as Été, كنت *kount*, كنتي *konty* (en berbère, تلّيد *tellyd*).

— Il a Été, كان *kân*, صار *sâr* (en berbère, يلّا *yllâ*, الّي *îllä*).

— Elle a Été, كانت *kânet*, صارت *sâret* (en berb., ثلّا *thellâ*, تلّي *tellä*).

— Nous avons Été, كنّا *konnâ* (en berbère, نلّا *nellâ*, نلّي *nellä*).

— Vous avez Été, كنتوا *kontoû* (en berbère, تلّام *tellâm*).

— Ils ont Été, كانوا *kânoû*, صاروا *sâroû* (en berbère, الّان *éllân*).

ÉTÉ (saison), صيف *sayf*, صيّف *sayyf*, فصل ذا الصيف *fasl dê-'s-sayf*, صيفيه *sayfyéh*.

— Fruits d'Été, صيفيه *sayfyah*.

ÉTEIGNOIR, مطفيّة *matfyyah*.

ÉTEINT, مطفّا *moteffä*, مطفّى *moteffy*, منطفي *montefy*.

Il a ÉTEINT, طفّى *taffä*, طفّا *teffâ*, اخمد *ékhmed*.

— Il s'est Éteint, خمد *khamed*, انطفي *éntefey*.

ÉTENDARD. (*Voyez* DRAPEAU, BANNIÈRE.)

— L'Étendard du Prophète, السنجاق الشريف *ês-sandjâq êch-cheryf*.

ÉTENDU, ممدود *memdoud*, مفروش *mefrouch*.

Il a ÉTENDU, مدّ *madd*, نشر *nescher*. (*Voyez* Il a DÉPLOYÉ.)

— J'ai Étendu, مدّيت *meddeyt*.

— Elle a Étendu, مدّت *meddet*.

— Étends! مدّ *madd* (en berb., افسر *êfser*).

— Il Étendra, يمدّ *yemodd.*

— Il s'est Étendu, امتدّ *êmtadd*, تمطّى *temattä.*

ÉTENDUE. (*Voyez* ESPACE.)

ÉTERNEL, صمدى *semedy*, سرمدى *sermedy*, ازلى *âzely*, دايم *dâym*, باقى *bâqy*, ابدى *âbedy.*

ÉTERNELLEMENT, ابدًا *âbadân*, دايمًا *dâymân*, ابديًّا *âbedyân*, الى الدهر *îlä-'d-dehr.*

ÉTERNITÉ, ابديه *âbedyéh*, ازليه *âzelyéh*, سرمديه *sermedyéh.*

Il a ÉTERNUÉ, عطس *a'ttass.*

ÉTERNUEMENT, عطس *e'ts.*

Vous ÊTES, تكونوا *tekounoû.*

ÉTHIOPIE, الاحباش *êl-Ahbâch*, بلد الحبشه *beled êl-Habechéh*, بلد الذهب *beled êd-Dahab.* (*Voy.* ABYSSINIE.)

ÉTHIOPIEN. (*Voyez* ABYSSIN.)

Il a ÉTINCELÉ, شرر *charar.*

ÉTINCELLE de feu, قشاشه ذا النار *qechâchah dê-'n-nâr*; شراره *cherâréh*, pl. شراير *cherâyr*, شرارات *cherârât*; بصبوص *besbouss.*

ÉTIQUETTE, بطاقه *bettâqah.*

ÉTIREUR d'or ou d'argent, مدّاد *maddâd.*

ÉTOFFE, قماش *qoumâch.*

ÉTOILE, نجم *nedjm*, *negm*, نجمه *nedjmah*, pl. نجوم *noudjoum*, *nougoum*, نجم *noudjoum*; كوكب *koukab*, pl. كواكب *keouâkeb* (en berb., اثرى *îthry*, pl. اثران *êthrân*).

ÉTOILÉ, متنجّم *motneddjem.*

ÉTONNANT. (*Voyez* ÉTRANGE, ADMIRABLE.)

ÉTONNÉ, باهت *bâhit*, مدهّش *modahhech*, محيّر *mohayyer*, حيران *hayrân.* (*Voy.* STUPÉFAIT.)

Il a ÉTONNÉ, حيّر *hayyar*, دهّش *dahhach.*

— Il a été Étonné, دهش *dahach*, *dehach*, حار *hâr*, اندهش *êndehech.* (*Voy.* Il a ADMIRÉ.)

ÉTONNEMENT, دهش *dohech*, حيره *hayrah.* (*Voy.* ADMIRATION.)

— Ces faits nous frappent d'Étonnement, ذه الوقايع يدهّشونا *déh êl-ouqâya' ydahhechou-nâ.*

ÉTOUFFÉ, مخنوق *makhnouq.*

Il a ÉTOUFFÉ, خنق *khanaq.*

ÉTOUPE, مشاق *mouchâq.*

ÉTOURDI (adj.), خفيف العقل *khafyf êl-a'ql* (m. à m. léger d'esprit), احمق *âhmaq.*

— (part.), مدوخ *madoukh*, دايخ *dâykh*, مطروش *mattrouch.*

Il a ÉTOURDI, طـــرش *tarach*, دوّخ *daouakh*, طرمخ *tarmakh*.

— Il a été Étourdi, داخ *dâkh*.

— Ma tête est Étourdie de ces nombreuses affaires, مـــن كـثـرة الشغل راسى دايخ *min kethret êch-choghl râss-y dâykh*.

ÉTOURNEAU, زرزول *zerzoul*; زرزور *zarzour*, زورزور *zourzour*, pl. زرازير *zerâzyr*.

ÉTRANGE, ÉTRANGER, غـريـب *gharyb*, pl. غربا *ghorebâ*; برّانى *bar-râny* (en berb., دبرّانى *daberrâny*).

— Les pays Étrangers, بـلـدان برّانيا *boldân barrânyâ*.

Il a ÉTRANGLÉ, خـنـق *khanaq*. (*Voy*. Il a ÉTOUFFÉ.)

L'ÊTRE-SUPRÊME, الله تـعـالى *Allah ta'âlä*, الربّ *êr-rabb*.

Il a ÉTREINT, ضيّــق *dayyaq*, شدّ *chedd*, عـض *a'ss*, معك *maak*.

ÉTRIER, ركاب *rekâb*, *rikâb*, ركابه *rikâbéh*, pl. ركابات *rikâbât*.

ÉTRILLE, كفه *kifféh*, محسه *mo-hasséh*, فرجون *ferdjoun*.

ÉTROIT, مضـيّـق *moddayyq*, ضـايـق *dâyq*, *dêyq*, ضيـق *dayq*, مزنك *mouzenneg*.

— Il a été Étroit, ضاق *dâq*.

ÉTUDE, مناظر *menâzzer*.

ÉTUDIANT, طالب علم *tâleb e'lm*. (*Voy*. DISCIPLE.)

— Le corps des Étudiants, طلبه *talebah*.

Il a ÉTUDIÉ, ناظر *nâzzar*, حطّ بالُه *hatt bâl-ho*, درس *deress*.

— Plus tu Étudieras, plus tu t'instruiras, قد ما تحطّ بالك قد ما تتعلم *qâd mâ tehott bâl-ak*; *qad mâ tet a'allem*.

ÉTUI, ميبر *meyber*, pluriel ميابر *myâber*. (*Voy*. GAÎNE, BOÎTE.)

EUNUQUE, طواشى *touâchy*, pl. طواشيه *taouâchyéh*. (*V*. CHÂTRÉ.)

EUPHRATE (fl. d'Asie), فـرات *Ferât*, الفرات *êl-Ferât*.

EUROPE, اوروبـــا *Aouroubâ*, بـلـد الـفـرنـج *beled êl-Frendj*. فرنجستان *Frandjistân*.

EUROPÉEN, فـرنجـى *frandjy*, *frangy*, pl. افرنج *âfrendj* (en berb., ورومى *ouroumy*, pl. يرومى *yrou-my*, يرومين *yroumyn*).

EUX, هم *houm*, هما *houmâ*, همن *houman*.

— Eux-mêmes, هم بـانـفـوسهم *houm be-ônfous-houm*, هم بذاتهم *houm be-zât-houm*.

Évacuation, خلو *khelou.*

Il a Évacué, خلّا *khallâ.* (*Voy.* Il a Abandonné, Il a Vidé.)

Il s'est Évadé. (*Voy.* Il a Échappé, Il a Fui.)

Évaluation, تسعير *tess'yr,* تقويم *teqouym,* قيمه *qeyméh.* (*Voy.* Appréciation.)

Évalué, مقوّم *moqaouem,* مسعّر *mosse'er,* متمّن *motammen.*

Il a Évalué, سعّر *sa'ar,* قوّم *qaouam.* (*Voy.* Il a Apprécié.)

Évangile, الانجيل *él-andjyl;* انجيل *éndjyl,* pl. اناجيل *ânâdjyl;* بشاره *bechârah.*

Évanoui, مغشي عليه *maghchy a'lay-hi,* غايب عن العقل *ghâyb a'n él-a'ql,* غيب عن الدنيا *ghayb a'n éd-dounyâ,* باهت *bâhith,* غامي *ghâmy,* فاشي *fâchy.*

— Elle est tombée Évanouie, وقعت مغشيًا عليها *ouaqa't maghchyân a'lay-hâ,* غميت *ghameyt.*

Il s'est Évanoui, اغشي عليه *éghchä a'lay-hi,* فشي *fachä.*

Évanouissement, مغاشيه *moghâchyah,* غشيه *ghachyah.*

Évaporation, تبخير *tebkhyr.*

Il a Évaporé, بخّر *bakkhar.*

— Il s'est Évaporé, تبخّر *tebakkhar,* فاح *fâh,* هفّ *haff.*

Évasion. (*Voy.* Fuite.)

Il a Éveillé, صحى *sahä,* حسّس *hassass,* اسهر *éshar.*

— Il s'est Éveillé, فاق *fâq,* استيقظ *éstaygazz,* حسّ *hass.*

Éveillé, سامر *sâmir,* فايق *fâyq.*

Événement, وقوع *ouqou',* وقيع *ouqy',* pl. وقايع *ouqaya'.*

Éventail, مروحه *merouahah,* pl. مراوح *merâouèh.*

Il a Éventé, تروّح *teraouah.*

— (au figuré), ظهّر *dahhar.*

Il a Éventré, شقّ *chaqq.*

Évêque, اسقف *ésqof,* pl. اساقفه *âssâqifah;* امام *îmâm,* plur. امايم *émâym,* ايمه *éymah.*

Il s'est Évertué, شقا في *chaqâ fy,* اجتهد *édjtehed.*

Évidence, بينه *baynéh.*

Évident, باين *bâyn,* مبين *mobeyn,* معلوم *maaloum.*

— Il a été Évident, بان *bân.*

Il a Évité, اجتنب *édjtenab,* باعد *bâ'ad.* (*Voy.* Il a Fui.)

Évora (v. de Portugal), يابوره *Yâbourah.*

Exact, مواظب *mouâzzeb.*

— Il a été Exact, واظب *ouâzzab.*

Exactitude, مواظبه mouazzebéh.

Il a Exagéré, تبزيد في tezayyad fy, كثر kátthar, حفل hafal.

Exalté, معلى mo'ally.

Il a Exalté, على a'llă, a'lley.

Examen, تفتيش teftych, نظر nezr, nedr, استقصا êstiqsâ.

Il a Examiné, فتش fattach, نظر في naddar fy, تبحر tebahar.

Exaspéré, مخشن mokhaschin.

Il a Exaspéré, خشن khaschan.

Exaucé, مستجاب mostedjâb.

Il a Exaucé, اجاب êdjâb, âgâb, استجاب êstedjâb, êstegâb.

L'Excédant, زيادة zyâdah, تغيه taghyah, باقيه bâqyéh.

Il a Excédé, تغي taghey, زيد zayyed, عدى a'ddă, a'ddey.

Excellence, فضليه fadlyéh, فضل fadl, تفضيل tefdyl.

— Votre Excellence (tit. hon.), جنابكم djenâb-koum. (V. Altesse.)

Excellent, فاضل fâddel; افضل âfdal, pl. افاضل âfâddel, افضلين âfdalyn; جيد djeyyd, djyyd, مليح melyh كثير kethyr, قوى طيب qaouy tayeb.

— Le plus Excellent des hommes, افضل الناس âfdal ên-nâss.

Excepté, الا êllá, سيوى syouey, غير ghayr, سوا souá, مخالف mokhâlef, خلا khelá.

Il a Excepté, خالف khâlef.

Exception, خلاف khelâf.

— Sans Exception, بغير خلاف be-ghayr khelâf.

Excès, زيادة zyâdéh, قلة القياس qellet êl-qyâss, تجاوز tedjâouz.

— Par Excès, avec Excès. (Voy. Excessivement.)

Excessif, زايد zâyd, قليل القياس qalyl êl-qyâss.

Excessivement, بالزيادة be-'z-zyâdéh, بغير قياس be-ghayr qyâss, بزايد be-zâyd.

Excitation, بعث baath, ba'ts, تحريك tahryk. (Voyez Appel.)

Excité, محرص moharress, محرض moharredd.

Il a Excité, تحرك taharrak. حرص harrass, حرض harradd.

Exclu, مطرود mattroud.

Il a Exclu, طرد tarad.

Excrément, خرا kherá, khará, خرو kherou. (Voyez Fiente.)

Excuse, عذر e'dr, اعتذار ê'tidâr, عذرة e'drah, معذرة me'edrah.

Excusé, معذور meedour.

Il a Excusé, عذر e'dar.

— Il s'est Excusé, استعذر *ês-ta'dar*, تعذر *taaddar*, اهتدر *êhtedar*, برّى *berrä*, تعفى *taaffä*.

Exécrable, كريه *keryh*. (*Voyez* Abominable, Détestable.)

Exécration. (*V.* Abomination.)

Il a Exécré. (*V.* Il a Détesté, Il a eu en Abomination.)

Exécuté, معمول *ma'moul*, مفعول *mef'oul*, مقضى *moqaddy*.

Il a Exécuté, عمل *a'mel*, فعل *fa'al*, قضى *qaddä*, فض *fadd*.

Exécution, عمل *a'nıl*, قضيه *qaddyéh*.

Exemple, مثل *methl*, pl. امثال *âmthâl*; قدوة *qedouéh*, اعتبار *î'ti-bâr*; عبرة *e'bréh*, pl. عبر *i'br*.

— Par Exemple, فى قدر المثل *fy qadr êl-missel*, بمثل *be-methl*, مثل *methl*, مثلاً *methlán*.

Exempt, حر *harr*, برى *berry*.

— Il a été Exempt, تحرر *tehar-rer*, عف *a'ff*, نجى *nedjä*.

Il a Exempté, حرر *harrar*.

Exemption, تحرير *tahryr*.

— de taxes, معافاه *mo'âfâh*.

En Exercice de fonctions, حالاً *hálán*.

Exhalaison, بخاره *bekhârah*.

Il a Exhalé, بخر *bakhar*.

Exhaussé, مرفوع *merfou'*.

Il a Exhaussé, رفع *refa'a*.

Il a Exhibé, ظهر *dahhar*.

Exhibition, تظهير *tedhyr*.

Exhortation, نصيحه *nessyhah*, توكيد *toukyd*.

Exhorté, منصوح *manssouh*.

Il a Exhorté, نصح *nassah*, *nessèh*, وكد *ouekked*, عنف *a'nnaf*.

Il a Exigé, دعا *da'â*, جبى *djebä*.

Exigence, دعوه *da'ouéh*.

Exil, نفيه *neffyéh*.

Exilé, منتفى *montefy*.

Il a Exilé, نفا *neffá*, نفى *neffey*.

Existence, معيش *ma'ych*, وجود *oudjoud*. (*Voy.* Essence.)

— L'Existence est pour moi un pesant fardeau, علىّ المعيش فرده ثقيله *a'lay-y-'l-ma'ych ferdéh theqyléh*.

Expansion, بسط *bast*.

Expectative. (*Voy.* Attente.)

Expédié, مرسول *mersoul*, معجّل *mo'addjel*.

Il a Expédié, رسل *ressel*, ارسل *êrsel*, عجّل *a'ddjel*, نجز *neddjez*.

Expédient, باب *bâb*, pl. ابواب *âbouâb*; مواسطه *mouâsselléh*.

Expéditif, عجيل *a'djyl*, *a'gyl*, سريع *sery'*, منجز *moneddjez*.

Expédition, ارسال *îrsâl*.

— de guerre, غزاة *ghazâh*, plur. غزوات *ghazaouât*.

EXPÉDITIONNAIRE (commis), كاتب kâteb, مونشي mounchy.

EXPÉRIENCE (connaissance acquise), تجربه tedjribah. (V. HABILETÉ, SCIENCE, CONNAISSANCE.)

— (essai). (Voyez ce mot.)

EXPÉRIMENTÉ, جارب djarib.

EXPERT, حادق hâdeq, ماهر mâher. (Voyez HABILE, SAVANT.)

Il a EXPIRÉ, توفى toueffä, toueffey, مات mât, هلك helak, سلم روحه sellem rouh-ho.

EXPLICATION. (Voyez COMMENTAIRE, DESCRIPTION.)

EXPLIQUÉ, مفسّر mofasser.

Il a EXPLIQUÉ, لخص lakhass, لحص lahass, عبّر a'bbar, فسّر tefassar. (Voyez Il a COMMENTÉ.)

EXPLOIT, غلبه ghalbéh, pluriel غلبات ghalbât; حسنه housnéh.

EXPLOSION. (V. Bruit du Canon.)

Il a EXPOSÉ, أوضح âouddah.

— Il s'est Exposé au danger, خاطر نفسه khâttar nefs-ho.

EXPRÈS (subst.), ساعى sâ'y, pl. سعاه so'âh. (Voyez COURRIER, ENVOYÉ.)

— (adverb.). (Voy. A DESSEIN.)

EXPULSÉ, مطرود mattroud.

Il a EXPULSÉ. (V. Il a CHASSÉ.)

EXPULSION, طرد tard, دفع defa'.

EXTENSION, مدّ madd, تمديد temdyd.

EXTÉRIEUR (adj.), برّانى barrány, خارج khâredj.

EXTÉRIEUREMENT, برّه barrah, خارجًا khâredján. (V. Au Dehors.)

EXTINCTION de voix, دقة الصوت deqqet ès-'sout.

EXTRACTION. (Voyez ARRACHEMENT, ORIGINE.)

EXTRAIT (part.), مستخرج mostakhredj, مقطوف maqtouf.

— (subst.), نخبه noukhbéh, nokhabéh, مختصار mokhtessár.

Il a EXTRAIT (analysé), اختصر ékhtessar, قطّف qattaf.

— (arraché. (Voy. ce mot.)

EXTRAORDINAIRE. (V. ÉTRANGE, ÉTONNANT, ADMIRABLE.)

EXTRAVAGANCE, خرف khirf. (V. DÉLIRE, FOLIE, DÉMENCE.)

EXTRAVAGANT, طايش táych. (Voy. FOU, INSENSÉ.)

Il a EXTRAVAGUÉ. (Voy. Il a été dans le Délire, en Démence.)

EXTRÊME, آخر âkhir, pl. أواخر âouâkher.

EXTRÊMEMENT, بالزّاف bi-'z-záf, قبالة qabâlah, بالغايه bi-'l-ghâyéh.

EXTRÉMITÉ. (Voy. BORD, BORDURE, BOUT, COMBLE.)

F

F, ف ; cette sixième lettre de l'alphabet français a pour correspondante dans l'arabe le *fè*, dix-septième lettre de l'ancien alphabet, vingt-unième de l'alphabet moderne, et vingt-deuxième de l'alphabet moghrébin, فا *fâ*, *fé*.

FABLE, تمثيل *temthyl*, حكايه *hikâyéh*; مثل *methl*, *metsl*, *mesl*, pl. امثال *âmthâl*, *âmsâl*; خرافه *khoraféh*, pl. خرافات *khorâfât*; قشاره *qechârah*, pl. قشارات *qechârât*.

FABRICANT, صناعي *sannâ'yy*, pl. صناعيين *sannâ'yyn*; صنايعي *sannây'y*, صانع *sânna'*.

FABRICATION, صنع *sanè'*, صنعه *sana'ah*, تصنيع *tesny'*.

FABRIQUE, صناعه *sanâ'ah*.

Il a FABRIQUÉ, صنع *sana'*.

FABULISTE, خارف *khâref*.

FAÇADE, جبهه *djebhah*, pluriel جبهات *djebhât*; مقابل *meqâbel*. (*Voyez* FACE, FRONTISPICE.)

FACE, وجه *oudjéh*, pl. وجوه *oudjouéh*, اوجاه *âoudjâh*; وج *oudj*, وش *ouch*, منظر *mandar*. (*Voy*. VISAGE.)

FACÉTIE, مزحه *mezahah*.

FACÉTIEUX, مزّاح *mezzâh*.

— Il a été Facétieux, مزح *mezah*.

FÂCHÉ, مغبون *maghboun*, مغضوب *maghdoub*, غايظ *ghâyzz*, *ghâydd*. (*Voy*. Qui est en Colère.)

Il a FÂCHÉ, غيّظ *ghayyazz*, *ghayyadd*, عرّ *a'rr*, صعب *sa'ab*. (*Voy*. Il a AFFLIGÉ, Il a IRRITÉ.)

— Cela me Fâche, ذالك يغيظني *zalék yghayz-ny*, ذالك يعرني *zelik ya'rr-ny*, ذا يصعبني *dâ ys-saab-ny*, ذا حردني *dâ harrad-ny*.

— Il s'est Fâché, حمق *hamaq*, تحمّق *tehammaq*, سخط *sakhatt*, انكر *ênkar*. (*Voyez* Il s'est mis en Colère, Il a été Affligé.)

FÂCHEUX, مشوم *mechoum*, منشف *monaschef*, نزق *nezeq*.

— État Fâcheux, حال منشف *hâl monaschef*, حال صعيب *hâl sa'yb*, حال ثقيل *hâl theqyl*.

— Nouvelle Fâcheuse, خبر مشوم

khabar mechoum, خبر اسود *khabar âssouad*.

FACILE, سهل *sehel*, رخو *rekhou*, بشوش *bechouch*. (*Voyez* AISÉ.)

FACILEMENT, بسهله *be-seheléh*.

FACILITÉ (s. f.), سهوله *sehoulah*, تسهيل *tessehyl*, بشاشه *bechâchéh*, لينه *leynéh*.

— (part.), مسهول *mashoul*.

Il a FACILITÉ, سهّل *sehhel*, تسهّل *tessehhel*, تسهّن *tessehhen*.

FAÇON, صنعه *sana'ah*, صنع *sena'*, خدمه *khidméh*. (*Voy*. ESPÈCE.)

FAÇONNÉ, مصنّع *mossannè'*, مخدوم *makhdoum*.

Il a FAÇONNÉ, صنع *sana'*, خدم *khadam*, هيّن *heyyen*.

FACTEUR (commissionnaire), وكيل *oukyl*, خولى *khouly*.

FACTURE de commerce, قيمه *qeyméh*, قايمه *qâymah*, *qâyméh*.

FACULTÉ, قدر *qadr*, قوه *qouéh*.

— Faculté intellectuelle, القوه العقليه *él-qouet él-a'qlyéh*.

FADE, بشيع *bechy'*.

FADEUR, بشاعه *bechâ'ah*.

FADHEL (n. pr.), فاضل *fâddel*.

FAGOT, باقه *bâqah*, *bâqéh*, حزمه *hezmah*.

FAIBLE, ضعيف *da'yf*, *daayf* (en berbère, دمضعوف *demda'ouf*).

FAIBLESSE, ضعيفه *da'yfah*, قلّه *qilléh*.

Il a FAILLI (t. de commerce), فلس *falass*, *feless*, زل *zell*.

— Il a Failli tomber, كاد ان يوقع *kâd én youqa'*. (*V*. Peu s'en est Fallu.)

— Ma tête a Failli se briser, كادت راسي ان تنفصّل *kâdet râss-y én tenfessel*.

FAILLITE, فلاسه *felâssah*, *felâsséh*. (*Voy*. BANQUEROUTE.)

FAIM, جوع *djou'*, *gou'*, *goua'*.

— Il a eu Faim, جاع *djâa'*, *gâa'*.

— Qui a Faim. (*Voy*. AFFAMÉ.)

— J'ai Faim, انا جيعان *ânâ djya'ân*, انا جوعان *ânâ djoua'ân*.

— Il a Faim, هو جيعان *hou djya'ân*.

FAISAN, درّاج *derrâdj*, pluriel درارج *derârydj*; افوف *âfouf*.

FAISCEAU, باقه *bâqah*, *bâqéh*, جرزه *djorzâh*.

FAIT (subst.). (*Voyez* ACTION, ÉVÉNEMENT, EXPLOIT.)

— (part.), معمول *ma'moul*, مفعول *mefa'oul*, *mef'oul*.

Il a FAIT, عمل *aamal*, *a'mel*, فعل *faal*, صنع *sana'*.

— Fais! اعمل *â'mel* (en berbère, اسكر *ésker*).

— Il s'est Fait, Il a été Fait. (*Voyez* Il est Devenu.)

— C'est ainsi que cela s'est Fait, كان كده هذا صار *ke-déh hadâ sâr, kân ke-zalek.* كذلك

— S'il plaît à Dieu, cela se Fera, ان شاء الله هذا يصير *ên châ Allah hadâ yssyr.*

— La paix a été Faite entre vous et nous, صار الصلح بينّا وبينكم *sâr ês-soulh bayn-nâ ou bayn-koum.*

— Que vas-tu faire? ايش رايح تعمل *êych râyh ta'mel?* ايش ماشى تعمل *êych mâchy ta'mel?*

— Que Fais-tu? تعمل اى *ta'mel êy?* ايش بتفعل *êych betfa'l?*

— Qu'y a-t-il à Faire? ايش يكون العمل *êych yekoun êl-a'ml?*

— Tu ne peux Faire cela, ما فيك تعمل هذا *mâ fy-k ta'mel hadâ.*

— J'ai Fait ce que j'ai pu, عملت على قدرى *a'melt a'lä qadr-y.*

— Tout se Fait avec de l'argent, بالفلوس كل حاجه يصير *be-'l-felouss koll kâdjéh yssyr.*

— Bien Fait (adj.), كامل *kâmel, kâmil.* (*Voyez* Bien Fait.)

— Une femme bien Faite, مراه كامله *marâh kâmiléh.*

— Tout à Fait, واصل *ouâssel,* بالمرّة *bi-'l-marrah,* كليًا *koullyân.* (*Voyez* Entièrement.)

Faîte. (*Voy.* Cime, Comble.)

— Il est parvenu au Faîte des honneurs, بلغ غاية الاكرام *balagh ghâyet êl-îkrâm.*

Il a Fallu, احتاج *êhtâdj, êhtâg,* استحق *êstahaqq,* لزم *lazem,* الزم *êlzem.* (*Voyez* Il Faut.)

— Il a Fallu que j'écrivisse, استحق لى الكتب *êstahaqq l-y-'l-katb.*

— Peu s'en est Fallu qu'il ne tombât, بشويه لا وقع *be-chouyéh êllâ ouaqa'.* (*Voy.* Il a Failli.)

Falsification, تقليد *teqlyd,* تزوير *tezouyr.*

— des monnaies, زغل *zaghl,* دنس *dens.*

Falsifié, مزوّر *mozaouer.*

Il a Falsifié, زوّر *zaouar,* زغل *zaghal.* (*Voy.* Il a Altéré.)

Famélique, جيعان *djya'ân, djey'ân.* (*Voy.* Affamé.)

Faménout (mois des Coptes). (*Voy.* Phaménoth.)

Fameux. (*Voyez* Célèbre.)

Il s'est Familiarisé, استانس *êstâness,* عشر *a'cher.*

Familiarité, انسة *ânisseh*, *ânisséh*, انيسة *ânyesséh*, استئناس *îstinâss*, عشرة *êchreh*.

Familier, انيس *ânyss*, معشر *mo'acher*, نديم *nedym*.

— Les Familiers du prince, ندما الامير *nodemâ-'l-êmyr*.

Famille, اهل *âhel*, *âhl*, *êhl*; عيلة *e'yléh*, عيل *e'yl*, pl. عيال *a'yâl* (en berbère, الواشول *él-ouâchoul*).

Famine, جوع *djou'*, غلا *ghelâ*.

Fanal, منارة *menâréh*. (*Voyez* Lanterne, Flambeau, Phare.)

Fané, ذبلان *dabelân*.

Il s'est Fané, ذبل *dabel*.

Fange. (*Voy*. Boue.)

Fangeux, مطين *motteyyen*. (*Voyez* Boueux.)

Fantaisie, خاطر *khâtter*, خطر *khattr*, خيال *khyâl*.

Fantassin, تراس *terâss*, plur. تراسة *terâsséh*.

Fantastique, خيالي *kheyâly*, خايل *khâyl*.

Fantôme, خيال *kheyâl*, plur. خيول *khouyoul*, اخيال *âkhyâl*; عفريت *a'fryt*.

Farama (lieu d'Égypte), فرمة *Faramah*, فرما *Faramâ*.

Fardeau, حمال *hamâl*, pluriel احمال *êhmâl*. (*Voy*. Charge.)

Fargue (ballot), فرق *farq*, pl. فروق *fouroueq*, فرق *fourouq*. (*V*. Balle de marchandises.)

Farine, طحين *tahyn*, طحينة *tahynéh*, دقيق *daqyq* (en berbère, اورن *âouren*).

— Farine grillée (en berbère, طمنة *tamminah*, زميتة *zoummytah*).

— Fleur de Farine, خالص *khâlisa*, سميد *semyd*.

— Farine pétrie, عجين *a'djyn*, *a'guyn*.

Farmoudi, **Farmouthi** (mois des Coptes). (*Voy*. Pharmouti.)

Farsistan (province de Perse), فارسيستان *Fârsystân*.

Farouche, خشن *kheachen*.

Il a Fasciné, سحر *sahar*.

Faste, نخوة *nekhouéh*.

Fastueux, ناخي *nâkhy*.

Fat, شلبي *chelebyy*, چلبي *tchelebyy*.

Fatal. (*Voyez* Funeste.)

Fatalité, مقدار *miqdâr*, مقدر *meqder*. (*Voyez* Destin.)

Fathah, nom du signe de la voyelle A chez les Arabes, souvent

prononcée E dans l'idiome vulgaire, فتحه *fathah*, *fatehah*, نصبه *nasbéh*, فتح *fath*, نصب *nasb*.

— Lettre marquée d'un Fathah, حرف مفتوحه *harf maftouhah*, حرف منصوب *harf mansoub*.

FATIGUE, تعب *taab*, اتعاب *îta'âb*, شقا *chaqâ*.

FATIGUÉ, تعبان *taabân*, عيان *a'yân*, متعوب *mat'oub*.

Il a FATIGUÉ (v. a.), تعب *ta'ab*, اتعب *étaab*, اشقى *échqey*.

— Il s'est Fatigué, انتعب *én-taab*, تعب *taab*, *teeb*.

— C'est assez te Fatiguer, حاجه تتعب *hâdjéh tetaab*, بركه تتعب *berekéh tetaab*.

FAUBOURG, حصن *housn*.

Il a FAUCHÉ, نجل *nadjal*.

FAUCILLE, محشه *mouhachah*, حديده *hadydah*, زبّاره *zebbârah*, مزبره *mouzberah*, منجيل *mondjyl*, *mongueyl* (en berb., امكين *êmguyn*).

FAUCON, باز *bâz*, طير الحرّ *tayr él-hourr*; صقر *saqr*, pl. صقور *saqour*, صقوره *seqourah*.

FAUSSAIRE, صاحب مزوّر *sâheb mozaouer*, زوّار *zaouâr*.

FAUSSEMENT, زورا *zaourân*, بالكذب *bi-'l-kedb*.

FAUSSETÉ, كذب *kedb*, زور *zour*.

Il FAUT, لابد *lâbed*, *lâbod*, يلزم *ylzem*, لازوم *lâzoum*, لازم *lâzem*, واجب *ouâdjeb*, بدّ *bedd*. (*Voy.* Il a FALLU.)

— Il Faut que moi, بدّى *bedd-y*, لابد لى *lâbod l-y*.

— que toi, بدّك *bedd-ak*, *bedd-ek*, الزمك *élzem-ak*.

— que lui, بدّه *bedd-ho*.

— qu'elle, بدّها *bedd-hâ*.

— Il Faut que je m'en aille, بدّى اروح *bedd-y ârouh*, بدّى روح *bedd-y rouh*.

— Il Faut qu'il écrive, بدّه يكتب *bedd-ho yekteb*.

— Il Faut que nous lui disions, يحتاج ان نقول له *yhtâdj én ne-qoul le-ho*.

— Il ne Faut pas que tu parles ainsi, هذا كلام ما يلزمك *hadâ ke-lâm mâ ylzem-ak*, ما صحاش ان تقول كده *mâ sahâ-ch én teqoul ke-déh*.

FAUTE, ذنب *denb*, pl. ذنوب *denoub*; خطا *khattâ*, زله *zelléh*.

— Il a commis une Faute, اذنب *édneb*, اخطى *ékhtâ*.

FAUX (adj.), كاذب *kâdeb*, كذّاب *kaddâb*.

Faux (s. m.). (*V.* **Falsification.**)

— (s. f.), منجل *mendjel*, pluriel مناجل *menâdjel.* (*V.* **Faucille.**)

Faveur (grâce), نعمه *ni'mah, ni'méh,* نعم *ni'm,* عجب *adjeb.*

Favorable, ناعم *nâ'im.*

— Il a été Favorable, نعم *naam,* فضل *faddal,* تفضل *tefaddal.*

— Que Dieu te soit Favorable! نعم الله بك *na'am Allah b-ak!*

Favori, مفضل *mofaddel.*

Il a **Favorisé.** (*Voy.* Il a été Favorable.)

Fayoum (pr. d'Ég.), الفيوم *él-Fayoum.*

— Lac du Fayoum, بحيرة الفيوم *bahyret él-Fayoum,* بركة قارون *birket Qâroun.*

Fé, ف, lettre de l'alphabet arabe. (*Voy.* F.)

Fécond, ناتق *nâteq.*

Fécondité, نتق *netq.*

Fedala (v. d'Afr.), فضالة *Feddâlah.*

Félicitation, هنيه *henyéh,* تهنيه *tehnyéh, tehnyah.*

Félicité (s.f.), نصيب *nessyb,* سعاده *saâdah,* طوبا *toubâ.*

Il a **Félicité,** هنى *hennä, henney,* تهنى *tehenney,* دعى *da'ä.*

Félouque, فلوكه *feloukah.* (*V.* **Barque, Bateau, Chaloupe.**)

Femelle, Féminin, انثى *ânthy,* pl. انثيات *ânthyât.*

Femme, مراه *marâh,* لالة *lêllah,* لالى *lêllä,* لالا *lêllâ,* امراه *îmrâh;* pl. نسوان *nissouân,* نسا *nessâ* (en berb., تمطوت *themmettout,* pl. تولاون *thoulâouenn, thoulâouinn*).

— Femme (épouse), حرمه *horméh.* (*Voy.* **Épouse.**)

— Ma Femme, زوجتى *zoudjet-y,* حرمتى *hormet-y,* مراتى *marât-y.*

— Sage-Femme. (*Voy.* **Accoucheuse.**)

— Femme grosse. (*V.* **Enceinte.**)

— La ruse des Femmes l'emporte sur celle des hommes, كيد النسا يغلب كيد الرجال *kyd én-nessâ yeghleb kyd ér-redjâl.*

— Femme publique, شرموط *charmoutt,* شرموطه *charmouttah,* pl. شراميط *châramytt;* قحبه *qahabah*

Fémur, عظم الفخد *a'dm él-fakhd.*

Fendeur de bois, حطاب *hattâb.*

Fendu, مشقوق *mechqouq.*

Il a **Fendu,** شق *chaqq, cheqq,* قطع *qattaa,* شقق *chaqqaq,* فلق *fellaq.*

— Il Fendra, يفلق *yfelloq.*

Fenêtre, شوبك *chaubak, choubak,* شوباك *choubâk,* شباك *chebbâk,* pl. شبابيك *chabâbyk;* كوه *kouéh* (en berb., تكوه *takouah,* pl. تكواتين *tikouâtyn*). (*V.* **Croisée.**)

Fenouil, بشنيخ *bechnykh* (en esp., *biznâga*), نافع *nâfa', néfa',* برغل *bourghal,* برغول *bourghoul,* شمره *chamrah,* شمر *chamr.*

Fente, شق *cheqq, choqq,* plur. شقوق *chouqouq;* شرم *cherm.*

Fenugrec, حلبه *helbéh, holbéh.*

Fer, حديد *hadyd,* pl. حدايد *hedâyd* (en berbère, وزال *ouezzâl,* اوزال *ôouzzâl*).

— Fil de Fer. (*Voyez* **Fil.**)

— Ouvrier en Fer. (*Voy.* **Forgeron.**)

— Fer à repasser, مكوا *makouâ,* مكوايد *mokouâyéh.*

— Fer de cheval, نعل *naal,* pl. انعال *ên'âl;* صفيحه *safyhah, sfyhah.*

— Fers (chaînes), خلخال *khilkhal,* سلاسل *selâssel.*

Ferblanc, صفيح *safyh.*

Ferblantier, قزادري *qazâdery,* قسادرجي *qassâderdjy,* قشادري *qachâdery.*

Ferme (s. f.), ماجار *mâdjâr, mâyâr,* التزام *êltizâm;* حوش *haouch,* pl. حواش *haouâch.*

— (adj.), ثابت *tsâbett,* مقرر *moqerrer,* مقر *maqerr,* محكم *mohkem.*

— Il a été Ferme, ثبت *thabatt,* استقر *êstaqarr,* قام *qâm.*

Fermé, مغلوق *maghlouq.* (*Voy.* **Clos.**)

— à clef, مقفول *maqfoul.*

— La porte est Fermée, باب مقفول *bâb maqfoul* (en berbère, تابورت تصلح *tâbourt teslah*).

Il a **Fermé,** غلق *ghalaq, ghalq.* اغلق *êghlaq,* قفل *qaffal,* صر *sarr,* طوى *taouä.* (*Voyez* Il a **Clos.**)

— Il Fermera, يغلق *yoghloq.*

— Ferme! اقفل *ôqfoul!* اصر *êsr* (en berb., ار *êrr!* افر *êfr*)!

— Ferme la porte! اقفل الباب *ôqfoul êl-bâb!*

Fermentation vineuse, خمارة *khomârah,* خمّارة *khommârah.*

Il a **Fermenté,** خمر *khamer,* اختمر *êkhtemer.*

Fermeture, شد *chedd,* سد *sedd.* (*Voyez* **Clôture.**)

FERMIER, متلزم motlazem.

FERNAMBOUC (Bois de). (V. BOIS de Brésil.)

Il a FERRÉ un cheval, نعل naal, صفح safah.

FERTILE, خصيب khassyb, موجد moudjed, محصول mahsoul, مرخي markhy, مثمر methammer. (V. FÉCOND, ABONDANT.)

— Il a été Fertile, خصب khassab, غلّ ghall.

Il a FERTILISÉ, خصّب khassab, اخصب ékhsab.

FERTILITÉ, خصبه khesbéh, khesbah, غلّه ghellah, بركه berekéh. (V. FÉCONDITÉ, ABONDANCE.)

FÉRULE (plante), كلخ kelakh.

FERVENT, جاهد djâhed, حرّان harrân, شديد chedyd.

FERVEUR, جهد djehd, شدّه chiddéh, cheddéh, حرارة harârah.

FESSE, تيز tyz; ترم term, plur. اترام ûtrâm, فلس fels, طرمس termess; ورك ourk, pl. وروك ourouk; طرمه torméh; صرمه sorméh, pl. صرم serem, serem (en berb... انثدون énthadouna. (Voy. CUL, DERRIÈRE.)

FESTIN, وليمه oulyméh, pl. ولايم oulâym. (Voyez REPAS.)

FÊTE, عيد a'yd, e'yd, i'yd, pl. عياد e'yâd, اعياد â'yâd. (V. JOUR.)

— Que cette Fête soit heureuse pour toi! عيد مبارك عليك i'yd mobârek a'ley-k!

— La plus heureuse des Fêtes, ابرك الاعياد âbrak el-â'yâd.

FÊTÉ, معيّد mo'yyed.

Il a FÊTÉ, عيّد a'yyad, a'yyed.

— Il Fêtera, يعيّد ya'yyed.

FÉTU, قش qesch, قشّه qeschéh, qeschah.

FEU, نار nâr, pl. نوار naouâr, niouâr, انوار ânouâr, نيران nyrân; عافيه a'âfyah (en berbère, عوفا au'fâ, تيمس tymess, تيمس timyss, ايكه îykah). (Voyez FLAMME.)

— (défunt). (Voyez ce mot.)

FEUILLAGE. (Voy. FEUILLE.)

FEUILLE, ورق ouereq, ورقه ouerqah, ouraqah, pl. اوراق âourâq (en berbère, ايفر îyfer, pl. ايفريون îyfryouenn).

— de papier, ورقه ذا الكاغيط ouerqah dé-'l-kâghytt, فروغ forough, ورقه ouerqah, ourqah.

— d'un livre, Feuillet, قايمه qâyméh, plur. قوايم qouâym.

FÈVE, فوله foulah, pl. فول foul

(en berbère, بيبــاوان *kybâouân*, ايباون *îybâouenn*).

— Fèves bouillies, مـدمـس *moudammess*.

FÉVRIER, شـبـاط *chabâtt*; *choubâtt*, اشباط *èchbâtt*, فبـرواريـوس *febrouâryouss*, فلوارس *felouâriss*, امشير *âmchyr*, *èmchyr*.

— Le mois de Février a, cette année, vingt-neuf jours, شـبـاط في هذه السنه له تسع وعشرين يومًا *Chebâtt fy hadéh ès-senéh le-ho tessa' ou a'chryn youmân*.

FEZ (roy. d'Afr.), فـاس *Fâss*, *Fêss*, فس *Fess*.

— (ville), مدينة البيضا *Medynet él-Bayddâ* (m. à m. la ville blanche).

— La rivière de Fez, واد فـاس *Ouâd Fâss*, واد الجـواهر *Ouâd él-Djeouâhir* (rivière des pierreries).

— Natif de Fez, فاسي *Fâssy*, pl. فاسيين *Fâssyyn*.

FEZZAN (pays d'Afr.), فـزان *Fezân*, *Fazân*, افزان *Afzân*.

FI! اف *âff*, افا *âffâ*, يستغفرالله *ystaghfour Allah!* اخزيت *âkhzyt!* حاش *hâch*, اف *ôf*, حشا *hachâ!*

— Fi de toi! حشاك *hachâ-k!*

— Fi de lui! افا له *âffâ le-ho!*

FIANÇAILLES, ملاك *melâk*, خطبه *khotbéh*, خطبيه *khotbyah*, *kholbyéh*, تمليك *temlyk*.

FIANCÉ, عريس *a'ryss*, عروس *a'rouss*, pl. عروس *ou'rouss*; مملك *memlek*, خاطب *khâtteb*.

Il a FIANCÉ, امـلـك *âmlak*, خطب *khetteb*; *khettab*.

— Il Fiancera, يخطب *yekhtab*.

FIANCÉE, عروسه *a'rousah*, عروس *a'rouss*, pl. عرايس *a'râyss*; مملكه *memlekéh*, مخطوبه *makhtoubéh*.

FICELLE, دبره *doubarah*.

— grosse, سپاولو *spâoulou*.

— mince, خيط *kheytt*.

FIDÈLE, امين *âmyn*, مومن *moumenn*, pl. مومنين *moumenyn*; نصيح *nessyh*, اصيل *âssyl*.

FIDÈLEMENT, بـالامـانـه *be-'l-îmânéh*, بالامان *be-'l-îmân*.

FIDÉLITÉ, امانه *îmânéh*.

Il s'est FIÉ, وثق *ouathaq*, امان *âmân*. (*Voy*. Il s'est Confié.)

FIEF, ملك *moulk*, تيمار *tymâr*.

FIEL, مراره *merâréh*, *morârah* (en berbère, ايزي *îyzy*).

FIENTE. (*Voyez* EXCRÉMENT.)

— de cheval, زبل *zabl*. (*Voyez* FUMIER.)

FIER, مستكبر *mostakber*, طاغي *tâghy*. (*Voy.* ARROGANT, ORGUEILLEUX.)

— C'est un homme si Fier, que je n'ose lui parler, هو رجل متكبّر حتّى ما نقدر شي نتكلّم لهُ *hou radjel motkabber hattä mâ neqder chy netkellem le-ho.*

FIERTÉ, كبريا *kobryâ, kibryâ.* (*Voyez* ORGUEIL, ARROGANCE.)

— La Fierté ne convient pas aux grands, لالكبار ما صحّ شي الكبريا *li-'l-koubâr mâ sahhâ chy-'l-kibryâ.*

FIÈVRE, حمّا *hoummâ*, حمّى *hoummä, hammy*, سخنه *soukhnéh*; حمّيه *hammyéh, hoummyah*, plur. حمّيات *hoummyât* (en berb., ثعلا *theu'lâ*, ثوله *tsoulah*).

— Accès de Fièvre, وقت الابتدا *ouaqt él-îbtidâ.* (*Voyez* ACCÈS.)

— Fièvre chaude, الحمّا السخونه *él-hoummâ-'s-sakhounah.*

— Fièvre froide, الحمّا البارده *él-hoummâ-'l-bâridah*, برودة *be-roudah.*

— Fièvre tierce, الحمّا الثلثيه *él-hoummâ-'l-tsoultsyah.*

— Fièvre maligne, مكلفه *mou-kelfah*, بو نقطه *bou noqtah.*

— Il a une forte Fièvre, توجعه الحمّا قوى *toudja'-hou él-hoummâ qaouy.*

— Il a la Fièvre aujourd'hui, زارته اليوم الحمّيه *zâret-ho él-youm él-hammyéh* (en berb., اسا ثوكه ثوله *âssâ tsougah tsoulah*).

Il a FIGÉ, جمد *djemed, guemed.*

— Il Figera, يجمد *ydjmed, ygmed.*

FIGUE, تين *tyn*, كرموس *ker-mouss* (en berbère, اكرموس *âker-mouss*, ماثان *mâthân*).

— Figue hâtive, باكور *bâkour* (en esp. *albacora*).

— Figue fraîche, تين طاري *tyn târy* (en berbère, تازرت *tâzert*, تزرت *tazart*, تازت *tâzett*).

— Figue sèche, تين مربّى *tyn morabby* (en berb., تباخشيشين *tibâkhchichyn*).

FIGUIER, شجرة التين *chadjrah êl-tyn*, كرمه *kermah* (en berbère, تنوكلين تازرت *tinouklyn tâzert*; تيغرست *taghrest*, pl. تيغرست *tyghrast*).

— Figuier d'Inde. (*V.* NOPAL.)

FIGURE (visage). (*Voy.* FACE.)

— Figure laide, كمّارة *kemmârah*, خنشوش *khanchouch.*

— Figure (forme), صورة *sourah*;

شكل *chikl*, pl. اشكال *êchkâl*, شوكول *choukoul*; تصوير *tessouyr*.

Fil, خيط *khaytt*, *kheytt*, pl. خيوط *khyoutt* (en berbère, الخيوط *êl-khayoudd*).

— de laiton, سلك نحاس *selk nahâss*.

— de fer, سلك حديد *selk hadyd*, تسال *tessâl*, ثال *tsâl*.

— (tranchant). (*Voy*. ce mot.)

— Il a donné le Fil à une épée, مضى سيف *moddä seyf*.

Filasse, كتان *kittân*, كداد *kedâd*. (*Voy*. Étoupe.)

File (rang), صف *saff*, pluriel صفوف *soufouf*.

Il a **Filé**, غزل *ghazel*, *ghzel*, فتل *fetel*.

— File! اغزلي *ôghzouly* (en berbère, اليم *êllym*)!

Il Filera, يغزل *yoghzel*.

Filet de pêcheur, شبكة *chebkah*, *chabakah*, pl. شباك *chebâk*; مصيدة *messydéh*, pl. مصيدات *messydât* (en berbère, تمغزلت *timaghzelt*; تجماع *tadjemmâ'*, pl. تجماعين *tadjemmâ'yn*).

— Filet de viande, هبرة ذا اللحم *habrah dê-'l-laham*.

Fille, بنت *bent*, *bint*, pl. بنات *benât*, *benêt* (en berbère, ايليس *tylyss*, تقشيشت *taqchicht*; توجز *taouadjaz*, pl. تيجزاين *tydjazâyn*).

— Petite Fille (en bas âge), صبية *sabyéh*, pl. صبايا *sabâyâ* (en berb., تقشيشت تمزيانت *taqchycht tamezyânt*).

— Jeune Fille, يشيرة *yechyrah*, عايلة *a'âylah*; جارية *djâryah*, *gâryéh*, pl. جوار *djouâr*, *gouâr*; لالة *lêllah*, لالى *lêllä* (en berbère, تمزيل *tamzyl*).

— Fille (non mariée). (*Voy*. Célibataire, Vierge.)

— de joie. (*V*. Femme publique.)

— Sa Fille (à lui), بنته *bent-ho*.

— (à elle), بنتها *bent-hâ*.

Filou, سريق *saryq*, حرامى *harâmy*, سارق *sâreq*, ناهب *nâheb*, سالب *sâleb*.

Fils, ولد *oueled*, *ouled*, *oulid*, *ould*, وليد *oulyd*, pl. ولاد *oulâd*; ابن *êbn*, *ibn*, بن *ben*, pl. بنين *benyn*, بنى *beny*, ابنا *êbnâ*; يشير *yechyr*, عايل *a'âyl* (en berb., ميس *myss*).

— légitime, حلالى *halâly*.

— illégitime. (*Voy*. Bâtard.)

— adoptif. (*Voy*. ce mot.)

— Beau-Fils. (*Voy*. ce mot.)

Flotte, عمارة مراكب *i'máret meràkeb*.

Il a **Flotté**, عام *a'âm*.

Fluide (adj.), جارى *djâry*, لين *leynn*.

Flûte, بوق *bouq*, شبابه *chebâbéh*, زووك *zououak*.

— Joueur de Flûte, غيّاط *ghayyâtt*.

Fluviatile, نهرى *nehery*, بحرى *bahary*.

Flux de la mer, البحر مالى *él-bahar mâly*, فرخ ذا الماء *ferkh dê-'l-mâ*, مدّ *medd*.

Flux de sang, تسهيل الدمّ *teshyl éd-demm*.

Fluxion, حمله *hamlah*, نزال *nizâl*, نازله *nâziléh*.

Foc (voile), — grand **Foc**, فلوك *felouk*.

— Clin-Foc, كنترا فلوك *kountrâ felouk*.

Foi, امانه *îmânah*, *îmânéh*, ايمان *âymân*, *éymân*, دين *dyn* (en berbère, ادين *îdyn*).

— Bonne Foi, صدق *sadq*.

Foie, كبد *kebed*, كبك *kibdah*, *kebdéh* (en berbère, تسّه *tassah*).

Foin, دريس *derys*, عشبه *eu'chbah*, عشب *e'chb*, ورت *gourt* (en berbère, اساغور *âssâghour*, ثوكه *tsoukah*).

Foire, موسم *moussom*, pl. مواسم *mouâssem*; سوق *souq*, pl. اسواق *âssouâq*; خان *khân*.

Fois, مرّة *marrah*, نوبه *noubah* (en berbère, ثيكلت *thykilt*).

— Deux Fois, مرّتين *marrateyn* (en berbère, مرتين *martyn*).

— Quelquefois, بعض المرّات *baad él-marrât*.

— Une Fois et demie autant, قدر اوّل مرّة ونصف *qadr âouel marrah ou nousf*.

— Parfois, بالنوبه *be-'n-noubah*.

— Il y eut une Fois un roi, ملك كان مرّة *melik kân marratann*.

— Toutes les Fois que tu feras cela, كلّ مرّة تعمل ذه *koll marrah ta'mel déh*, كلّ ما تعمل كذه *koll mâ ta'mel ke-déh*.

Fol. (*Voyez* **Fou.**)

Folie, جنون *djenoun*. (*Voyez* **Démence.**)

Fond, قعر *qaar*.

— Double Fond, قعر اخر *qaar âkher*.

— Le vaisseau a touché le Fond, حرث المركب *harath él-merkeb*.

FONDATION, تاسيس *têssys*. (*V*. ÉTABLISSEMENT.)

FONDÉ, سنيد *senyd*.

— de pouvoirs, وكيل *oukyl*, pl. وكلا *oukelâ*.

Il a FONDÉ, تاسّس *teêssess*. (*V*. Il a ÉTABLI, Il a BASÉ.)

— Il a été Fondé, سند *sened*.

— Ce que je dis est Fondé sur les vrais principes, قولي تسند على قواعد صحاح *qoul-y tesned a'lä qouâ'id sahâh*.

FONDEMENT, اس *âss*, pl. اساس *âssâss*; قاعدة *qâ'idéh*, *qâ'idah*, pl. قواعد *qouâ'id*. (*Voyez* BASE.)

— (anus), صرمه *sarmah*, *sàrméh*. (*Voy*. ANUS, CUL, DERRIÈRE.)

FONDU, مذوّب *modaoueb*.

Il a FONDU, سلى *selley*, داب *dâb*, دوّب *daouab*, *doueb*.

— Il Fondra, يدوب *ydoueb*.

— Beurre Fondu, سمن مسلى *semen mosly*. (*Voy*. BEURRE.)

— Il a Fondu sur Eux, صدم عليهم *sadam a'lay-houm*.

FONTAINE, عين *aayn*, *a'yn*, pl. عيون *ou'youn*; عين الما *a'ynêl-mâ*, عين ذا الما *aayn dê-'l-mâ*, راس ذا الما *râss dê-'l-mâ* (en berbère, عنصرة *a'nserah*, pl. عونصر *a'ouanser*). (*Voy*. SOURCE.)

— Fontaine de terre ou de grès. (*Voy*. JARRE.)

— Fontaine publique, سقايه *siqâyah*, سبيلّه *sebyllah*, pl. سبايل *sebâyl*; ساقيه *sâqyéh*, pl. سواقي *seouâqy*; سبّاله *sebbâléh*, *sebbâlah*, pl. سبابل *sebâbel*.

FONTE d'arçon, كبورة *kebourah*, pl. كبورات *kebourât*.

FORBAN. (*Voyez* BRIGAND, PIRATE, CORSAIRE.)

FORCE, قوّة *qaouah*, *qoouah*, *qouah*, *qouéh*, pl. قوّات *qaouât*; قويّه *qouyyéh*; شدّة *cheddéh*, pl. اشدّ *êchedd*; قدرة *qodrah*.

— De Force, par Force, بالاجبار *be-'l-îdjbâr*, بالغصب *bi-'l-ghasb*, بالذراع *bî-'z-zez*, *bê-'z-ziz*, بالزز *bi-'d-deraâ'*, قهرًا *qahirânn*, اجبارًا *êdjbârânn*, *êgbârânn*, قسرًا *qesrânn*. (*Voyez* Par CONTRAINTE.)

— Il a pris de Force, اخذ قسرًا *âkhad qesrânn*.

Il a FORCÉ, جبر *djebar*, *djabar*, اجبر *êdjbar*, *êgbar*, لزّم *lazzam*, *lezzem*, *lezzim*. (*V*. Il a CONTRAINT.)

— Il Forcera, يلزّم *ylezzim*.

FORCÉMENT. (*Voyez* Par Contrainte, De Force.)

FORÊT, غابه *ghâbéh, ghâbah*, pl. غابات *ghâbât* (en berbère, تغبت *teghabt*, امـادغ *âmâdagh*, امـدغ *âmadagh*, pl. امـودغ *âmoudagh*, ايموداغ *îymoudâgh*. (*Voy*. BOIS.)

— Dans cette route y a-t-il des Forêts? ذا الطريق فيـه شي غابه *dâ êt-taryq fy-hi chy ghâbah?*

FORGE, كوره *kourah*, كـور *kour*, كيـر *kyr*, pl. اكور *âkour*, اكير *âkyr*.

FORGERON, حدّاد *haddâd*, plur. حدّادين *haddâdyn*.

FORMATION, تصوير *tessouyr*.

FORME, صـورة *sourah, souréh*, خلقه *khilqah*. (*Voyez* FIGURE.)

— (moule), قـالـب *qâleb, qâlib* (d'où vient le mot français *calibre*).

Il a FORMÉ, صوّر *saouar*, تصـوّر *tessouer*, جعل *dja'al*.

— La navigation Forme les matelots, تركيب البحر تجعل البحريه *terkyb êl-bahar tedja'l êl-baharyéh*.

FORMIDABLE, مخوّف *mekhaouf*, مخيف *mokhayf*.

FORT (adj.), قوى *qaouy, qoouy*, قاوى *qâouy*, قوىّ *qaouyy*, f. قويّه *qoouyyah, qouyyah*; شديد *chedyd*, شـدّ *chedd*, جـدع *djeda', guedaa*, مجـهـد *modjehed* (en berbère, يقوا *yaqouâ*).

— Plus Fort, اشدّ *âchedd*, قوى على *qoouy a'lä*.

— Le lion est plus Fort que le tigre, السبع قـوى على النمر *êsseba' qoouy a'lä ên-nemr*.

— Fort (adv.), كـثـيـر *kethyr*, *hetsyr*, جدّا *djeddân*, قوى *qaouy*.

— Le chemin est Fort beau, الطريق طيب كـثير *êt-taryq tayeb kethyr*.

— Le chemin est Fort difficile, الدرب صعب قوى *êd-derb sa'ab qaouy*.

FORT, FORTERESSE, قلع *qala'*; برج *bourdj*, pl. بـروج *bouroudj*, براج *borâdj*. (*Voyez* CHÂTEAU.)

FORTIFICATION, تحصـين *tahssyn*, استحكام *îstihkâm*.

FORTIFIÉ, محصون *mahassoun*, حصين *hosseyn*. (*Voy*. AFFERMI.)

Il a FORTIFIÉ, تشدّد *techedded*, حصّن *hassann*.

— (encouragé). (*Voy*. ce mot.)

— Il s'est Fortifié, تحـصّن *tahassen*.

— Il a été Fortifié, حـصن *hassenn, hassenn*.

FORTIN, قصـيـر *qossayr*, بـريـج *brydj*, قليعه *qoleya'ah*. (*V*. FORT.)

FORTUNE (destin). (*V.* ce mot.)

— Bonne Fortune, بخت طيب *bakht tayeb.* (*Voyez* BONHEUR.)

— Mauvaise Fortune. (*Voy.* ADVERSITÉ.)

— (richesses), مال *mâl*, pl. اموال *âmouâl*; رزق *rezq*, pl. رزاق *rizâq*, ارزق *êrzaq.*

FORTUNÉ, مسعود *mess'oud.* (*Voy.* HEUREUX.)

FOSSE, FOSSÉ, حفرة *houfrah*, *hafrah*; خندق *khandaq*, pluriel خناديق *khenâdyq*; جورة *djourrah*, *gourrah*; جرّاف *djourrâf*, *gourrâf*, pl. اجراف *âdjrâf*, *âgrâf*; فحات *fahât* (en berbère, تشرفة *tacherfah*, pl. تشرفين *tacherfyyn*).

— profonde, بهموت *behemout.*

— pleine d'eau, كلتة *kellah*, ڭلته *guillah.*

FOSSOYEUR, صحّاف *sahhâf.*

FOSTAT (ville anc. d'Égypte), فسطاط *Fostâtt*; c'est maintenant le Vieux Kaire. (*Voy.* ce mot.)

FOU, مجنون *medjnoun*, *megnoun*, pluriel مجانين *medjânyn*; محبول *mahboul*, جاهل *djâhel* (en berbère, يونشف *younchef*; امجنون *âmedjnoun*, pl. امجنونين *âmedjnounyn*; امسلوب *âmesloub*, plur. ايمسلاب *îymeslâb*). (*Voy.* INSENSÉ.)

— Le Fou se moque du sage, المحبول يسخر على العاقل *êl-mahboul yeskher a'lâ êl-a'âqil.*

— Hôpital des Fous. (*Voy.* HÔPITAL.)

FOUAH (v. d'Égypte, l'ancienne Metelis), فوة *Faouéh*, *Faouah.*

FOUAH (Alisary), فوة *Fouah.*

FOUDRE, رعد *ra'ad*, plur. رعود *ro'oud*; صاعقة *sâ'aqah*, صاحقة *sâhqah*, صحاقة *sahâqah*, برق *barq*, *baraq* (en berbère, صعقة *sa'aqah*).

FOUET, كوربج *kourbadj*, *kourbag*, كرباج *karbâdj*, قرباج *gourbâdj*, *qarbâdj*, *qrabâdj* (d'où vient en fr. *cravache*), سوط *soutt*, *saoutt.*

Il a FOUETTÉ, شحط *chahatt.* (*Voyez* Il a FLAGELLÉ.)

— Il Fouettera, يشحط *ychahatt.*

Il a FOUILLÉ, نقش *naqach*, *nqech.* (*Voy.* Il a CREUSÉ.)

— Il Fouillera, ينقش *ynqech.*

FOULÉ, مزحوم *mazhoum.*

Il a FOULÉ, زحم *zahem*, قصر *qassar.*

— aux pieds, زطم *zattam*, داس *dâss*, دعس *da'ass.*

— la terre, كبس *kabass*, ربص *rabass.*

— Il a Foulé le drap, قصر *qassar.*

Foulon (insecte), بو مقص *bou maqass.*

— (apprêteur de draps), قصار *qassâr.*

Foulque (oiseau aquatique), دجاجه ذا الماء *dedjâdjah dê-'l-mâ.*

Four, فرن *fourn, forn,* pluriel فران *ferân;* كوشه *kouchah.*

— Four à chaux. (*V.* Chaux.)

Fourbe, احيل *âhyl.*

Fourberie, حيله *haylah, heyléh,* كيد *kyd,* غبن *ghobn.*

Il a Fourbi, صقل *saqal.*

Fourchette, شوك *chauk, chouk;* ملقط *melqatt,* ملقاط *molqâtt, melqâtt,* pl. ملاقط *melâqett;* مجك *medjekk.*

Fourmi, نمله *namléh, nemlah,* نمل *naml, neml,* pl. نمول *nemoul,* نمل *nemel* (en berbère, تنوطفت *taouelleft,* pl. تيوطفين *tyouellefyn*).

Fournaise, اتون *âtoun,* pluriel اتونات *âtounât.* (*Voy.* Brasier.)

Fourneau, كانون *kânoun,* مجمار *moudjmâr,* مجمر *moudjmer,* pl. مجامر *medjâmer;* اوجاق *oûdjâq,* pl. اوجاقات *oûdjâqât.*

Il a Fourni, كفا *kefâ,* جعل *dja'al,* جاب *djâb, gâb.*

Fourrage, علف *aalf, aalaf,* علفه *aalfah.* (*Voyez* Foin.)

— vert, ربيع *rebya',* ربيعه *reby'ah,* رطب *routtab, routtoub,* برسيم *barsym.* (*Voy.* Herbe.)

Il a Fourragé (été au fourrage), علف *aalef.*

Il a Fourré, حشى *hachä.*

— Il Fourrera, يحشى *yahchy.*

Fourreau d'épée, غلاف *ghilâf,* pl. غلوف *ghoulouf;* قراب *qorâb.* (*Voy.* Gaîne, Étui.)

Fourreur, فرّا *farrâ.*

Fourrure, فروه *farouéh,* فروا *forouéh, forouâ.*

Il s'est Fourvoyé, انتلف *ên-telef.* (*V.* Il s'est Égaré, Il a Erré.)

Foyer. (*Voyez* Fourneau.)

Fracas, شامطه *châmattah,* طليق *talyq.* (*Voyez* Bruit.)

Fracassé. (*Voy.* Brisé.)

Il a Fracassé. (*V.* Il a Brisé.)

Fraction. تكسير *teksyr,* plur. تكاسر *tekâsser;* كسور *koussour.*

Fracture. (*Voy.* Brisure.)

Fraga (v. d'Esp.), افراغه *Êfrâgha.*

Fragile, قابل التكسير *qâbel êl-teksyr,* فاني *fâny.*

Fragilité, خسّ القوّه *khass êl-qouéh,* ضعف *da'f.*

Fragment, قطعه *qatta'ah*, plur. قطع *qatta'*, *qitta'*; شقفه *cheqfah*, بضعه *bedda'ah*, *bidda'ah*.

Fraîcheur, طراوه *tarâouéh*, برد *bard*, *berd*, برودة *bouroudah*.

Frais (adj.), بارد *bârid*, طرى *tary*, *tery*, *try*, طارى *târy*, طراوى *tarâouy*, fém. طريه *taryah*, *taryéh*, *teryah*, *tryah*.

— De l'eau Fraîche et pure, ماء طريه وصفيه *mâ taryah ou safyah*.

Frais (subst.), برد *berd*, *bard*.

— Il a pris le Frais, تبرّد *tebarred*, شمّ الهوا *chamm êl-haouê*.

Frais (dépense), مصروف *masrouf*, pl. مصروفين *masroufyn*, مصاريف *messâryf*; كلفه *koulféh*, نفق *nefq*, نفقه *nefqah*, خرج *khardj*.

— A mes Frais, بنفقى *be-nefq-y*.

— A leurs Frais, بنفقتهم *be-nefqet-houm*, بصرفهم *be-sarf-houm*.

Franc (adj.), sincère, نصيح *nessyh*, صحيح *sahyh*, صديق *sadyq*, امين *âmyn*, دوغرى *doghry*.

— (Européen), فرنجى *frendjy*, *frandjy*, *franguy*, pl. افرنج *âfrandj*, فرنجيه *frandjyéh*, *franguyéh*. (*Voy.* **Européen**.)

— Le quartier des Francs, حارة الفرنجى *hart êl-franguy*.

— Un Franc (monnaie), فرنك *frank*.

Français, فرنسيس *fransyss*; فرنساوى *fransâouy*, fém. فرنساويه *fransâouyéh*, plur. فرنساويّه *frânsâouyyéh*; فرانسيز *frânsyz*.

— Comprends-tu le Français? انت ماشى تفهم الفرانساوى *ênt mâchy tefhem êl-Frânsâouy?*

— Où as-tu appris le Français? فاين علمت الفرانساوى *fêyn aa'lemt êl-Frânsâouy?*

— Il n'entend pas le Français, هو ما فهم شى الفرانساوى *hou mâ fehem chy êl-Frânsâouy*.

— Parles-tu le Français? بتتكلم بالفرنساوى *betetkellem bi-'l Fransâouy?*

France, فرنسه *Fransah*, فرانسا *Frânsâ*, فرنسا *Fransâ*.

Franchement, صحيحًا *sahyhân*.

— Pour te parler Franchement, حتى اقول لك الصحيح *hattä âqoul l-ak ês-sahyh*.

Il a **Franchi**, تعدّى *ta'addä*.

Franchise (véracité), صدقه *sadqah*, كرم *kerem*, نصحه *nesshah*, سخاوة *sekhâouéh*.

— de droits, de taxes, معافه *mo'âféh*. (*Voy.* **Exemption**.)

— En Franchise, معافا *mo'âfân.*

FRANÇOIS (nom pr.), فرنسيس *Fransys.*

FRANCOLIN, بو زرّاد *bou zerrâd,* افوف *âfouf,* درّاج *derrâdj.*

FRANGE, ذيل *deyl,* pl. اذيال *âdyâl;* فتول *fetoul;* طرف *terf,* pl. اطراف *âtrâf.*

FRAPPÉ, مضــــروب *madroub,* مطروق *matrouq,* مدقوق *madqouq.*

Il a FRAPPÉ, خبّط *khabbatt,* ضرب *darab, drab, drob.* (*Voy.* Il a BATTU, Il a BÂTONNÉ, Il a FLAGELLÉ.)

— Il Frappera, يضرب *ydrob.*

— Il a Frappé à la porte, دقّ *daqq,* دقدق *daqdaq, doqdoq.*

— Il Frappera à la porte, يدقدق *ydoqdoq.*

— Frappe à la porte! دقّ الباب *doq êl-bâb!*

— Frappe-le! اضربه *âdroub-ho!*

— Il m'a Frappé, ضربني *darab-ny.*

— Ils se sont Frappés l'un l'autre, تضاربوا *teddâreboû.*

— Il a été Frappé, انطرق *êntaraq,* انضرب *êndarab.*

FRAPPEMENT, تضريب *tedryb.* (*Voy.* COUP.)

FRATERNEL, اخوى *âkhaouy.*

Il a FRATERNISÉ, تاخو *tâkhaou.*

FRATERNITÉ, اخوّة *âkhououah,* اخوة *âkhouéh,* اخويه *âkhouyéh.*

FRATRICIDE, قاتل اخوه *qâtel âkhou-ho.*

FRAUDE, غشّ *ghech,* سرقه *ser-qah.* (*Voy.* FOURBERIE.)

Il a FRAUDÉ, مكر *makar,* خلب *khalab,* خلّب *khallab,* سرق *saraq.*

FRAUDEUR, سارق *sâreq,* سرّاق *serrâq.*

FRAYEUR. (*Voy.* CRAINTE, EFFROI, ÉPOUVANTE.)

FRÉGATE, فرقاطه *fergâttah,* فراجتا *frégattâ.*

FREIN, لجام *lodjâm, logâm,* pl. لجم *lodjoum, logoum* (en berb., الگام *êlgâm,* pl. الگامن *êlgâmen*). (*Voy.* BRIDE.)

FRÊLE. (*V.* FAIBLE, FRAGILE.)

FRELON, زنبور *zenbour.*

Il a FRÉMI, رجّ *raddj,* ارتعب *êrta'ab,* لجب *ledjeb.*

— Il Frémira, يرتعب *yrta'ab.*

FRÉNÉSIE, جنان *djenân.* (*Voy.* FOLIE, DÉMENCE, DÉLIRE.)

FRÉNÉTIQUE. (*Voy.* FOU.)

FRÉQUENT, كثير *kethyr, ketsyr,* موجود *moudjoud,* حاضر *hâdder.*

Fréquentation, خلاطه khelâttéh, khelâttah.

Il a Fréquenté, خالط khâlatt, عاشر a'âcher, عمر a'mmer.

— Il Fréquentera, يعاشر ya'âcher, يعمر ya'mmer.

Frère, اخ âkh, اخو âkhou, خو khou, khaou, خاى khây, pl. اخوان ôkhouân, êkhouân, اخوه ôkhouéh, اخوة ôkhouet, ôkhout, êkhouât, êkhout, خوت khout, خيواه khyouâh (en berb., اغما îgmâ; اثماث îthmâth, pl. اثماثن êthmâthenn; اكمس êgmess).

— Frère aîné. (*V.* Aîné.)

— Frère utérin, شقيق chaqyq.

— Frère cadet, الاخ الصغير êl-âkh ês-saghyr, êl-âkh ês-sogheyr.

— Comment se porte ton Frère? ايش حال اخوك éych hâl âkhou-k? اى شي حال خاك êy chy hâl khâ-k?

Fret, كره keréh, كرا kerâ, kirâ, كرة المركب kiret êl-merkeb.

Il a Frété un vaisseau, كرا kerâ.

— Il Frétera une barque, يكرى مركب ykrey merkeb.

Friand, لذيذ lezyz, ledyd.

Friandise, لذه lezzéh, pl. لذاذ lezâz; حلوه halouéh, plur. حلوات halouât; نفايس nefâyss.

Fricassée, تسقيه tesqyéh, ياخني yâkhny.

Fripier, دلال dellâl, pl. دلالين dellâlyn; چلقجي tchelloqdjy, pl. چلقجيه tchelloqdjyah.

Fripon, سراق serrâq. (*Voyez* Filou, Fourbe.)

Il a Frisé, جعد dja'ad.

Frisson, برديه bardyéh (en berbère, ايتركيكي îytterguyguy).

Frit, مقلى mokly.

Il a Frit, قلا qalâ, qlâ, قلى qaley.

— Il Frira, يقلى yqly.

Frivole, باطل bâttel, بطال battâl.

Frivolité, بطاله battâléh.

Froid (s.), برد bard, berd, bered, برودة beroudéh (en berb., اسمد êssymmid, اسمّيظ âssemmydd).

— (adjectif), بارد bâred, bârid, باريد bâryd, بردان berdân, fém. بارده bârdah, بردانه berdânéh (en berb., سماظ sammâzz, pl. سماظين sammâzzyn).

— Le temps est Froid, هوا بارد haouâ bârid.

— Il a eu Froid, تبرد teberred.

— J'ai Froid, انا بردان ânâ berdân.

FROIDEUR. (*Voy.* FROID.)

FROISSÉ, مكسّر *mokassar.*

Il a FROISSÉ, كسّر *kassar.*

FROMAGE, جبن *djeben, djoubn, djebn, guebn,* جبنه *djebnéh, guebnéh* (en berb., اكوكلي *âgougly*).

— Marchand de Fromages, جبّان *djoubbân, djebbân, guebbân.*

FROMENT. (*Voy.* BLÉ.)

— Marchand de Froment. (*V.* BLATIER.)

FRONDE, مقلع *maqlaa, moglaa,* (en berb., يلّي *ylly*).

FRONT, جبهه *djebhah, djibhah, guebhéh,* pl. جبهات *djebehât,* جبهين *djebehyn;* جبين *djebyn;* صلعه *sala'ah* (en berb., تونزا *teouenzâ,* تونزه *taouenzah,* pl. تونزيون *taouenzyouenn*).

FRONTIÈRE, حدّ *hedd, hedd,* pl. حدود *hedoud.*

FRONTISPICE, مقدامه *miqdâméh,* منظر *monzar, mondar,* pl. مناظر *menâzzer;* قدّام *qouddâm.*

FROTTÉ, محكوك *mahkouk.*

Il a FROTTÉ, حكّ *hakk,* مسّ *mass, mess,* فرك *frek.*

— Il Frottera, يمسّ *ymess,* يفرك *yfrek.*

FROTTEMENT, حكّ *hakk, kekk.*

FRUIT, فاكهه *fâkehah, fâkahah,* فاكيه *fâkyah,* pl. فواكه *faouâkih,* فواكي *faouâky;* ثمر *thamr, themr, tsamr,* plur. اثمار *âthmâr, âtsmâr,* ثمار *themâr.*

— Fruit d'automne. (*Voy.* AUTOMNE.)

— d'été. (*Voy.* ÉTÉ.)

— Fruits confits. (*Voy.* CONFITURE.)

— Les Fruits de la terre, غلّات *ghellât, ghollât.*

FRUITIER (adj.), مثمّر *motham-mer.*

— Arbres Fruitiers, سجور ذا الغلّه *sedjour dê-'l-ghollah.*

— (marchand de fruits), فوكهي *feoukahy.*

— (marchand de légumes), بقّالي *baqqâly,* خضّار *khaddâr.*

FRUSTRÉ, معدوم *ma'doum.*

Il a FRUSTRÉ, عدم *a'dem.*

FUGITIF. (*Voy.* FUYARD.)

Il a FUI, فرّ *ferr,* هرب *hareb, harab,* رحل *rahel,* باعد *bâ'ad.* (*V.* Il a ÉVITÉ.)

— Fuis! روح *rouh!* ارحل *êrhel* (en berb., اروحل *êrouhel*)!

— Il a fait Fuir, هـــزم *hezem*, هرّب *harrab*, طفّر *teffer*.

— Il a Fui (en parlant d'un vase). (*Voyez* Il a COULÉ.)

FUITE, هربة *harabéh*, هرب *horb*, *herb*, فرار *firâr*, فرّ *ferr*, هجرة *hedj-rah*, *hedjréh*.

— Il a pris la Fuite, انهـزم *én-hezem*, صيّع *sayy*. (*Voy.* Il a FUI.)

— Il a mis en Fuite, هجّـج *he-djadj*. (*V.* Il a fait Fuir.)

FULMINANT, بارق *bâreq*, *bâriq*.

FULMINATION, تبريق *tebryq*.

Il a FUMÉ, دخن *dakhan*.

— la terre, زبل *zabal*.

— une pipe, شرب قضيب *cha-rab qaddyb*, شـرب سبسى *charab sebsy*, شرب دخان *charab dokhân*, شمّ داوايه *chemm dâouâyéh* (en ber-bère, اثوع دخان *îtsou' dokhân*).

— Il Fumera, يشـرب دخـان *ychrob doukhân*.

— Fume! اشرب دخان *êchrab dokhân* (en berbère, ثوع دخان *tsou' dokhân! tseou' dokhân!* زفـوف *za-fouf*)!

— Je Fume, انا شارب دخـان *énâ chârek dokhân* (en berb., اثوعك *êtsou'ag*, ادثوعغ *âdtseou'agh*).

— Terrain Fumé, زروع مـزبّـل *zerou' mozabbel*.

FUMÉE, دخان *dokhân*, *doukhân*, دخّان *dokkhân*, plur. دخاخين *de-khâkhyn*; دخنة *dokhnéh*, عبى *a'by* (en berbère, ابّو *âbbou*).

FUMERON, فحـم داخـن *faham dâkhenn*.

FUMETERRE (plante), شـاهـتـرة *châhterah*, *châhteréh*.

FUMEUX, مبخّر *mobakkher*.

FUMIER, زبـل *zebel*, زبلة *zebléh*, مزبلة *mezoblah*, *mezbelah*.

FUNAMBULE, جانباز *djânbâz*.

FUNÈBRE, جنايزى *djenâyzy*.

FUNÉRAILLES, مـيّـــت *meyyt*. (*Voyez* ENTERREMENT, ENSEVE-LISSEMENT.)

— Il a fait les Funérailles, جـنـز *djenaz*, ناح *nâh*. (*V.* Il a ENTERRÉ, Il a ENSEVELI.)

FUNÉRAIRE. (*Voyez* FUNÈBRE.)

FUNESTE, مـشـــوم *mechoum*, مصيب *mossyb*, بالويل *bê-'l-oueyl*.

— Au pauvre le besoin pressant, au riche l'avidité Funeste, للـفـقير العازة الشديـك الملـزومه وللـغـنى الطـمـاعـة المشومـة *li-'l-faqyr êl-a'âzéh êch-chedydéh êl-melzouméh, ou li-'l-ghany êt-temâ'ah êl-mechou-méh.*

Fureur, غضب *ghadb*, خشم *khichm*, تهور *teheouer*.

Furieux, غضيب *ghaddyb*, غضوب *ghaddoub*.

Furoncle, دمّالة *demmâlah*, دمّال *doummâl*. (*Voy*. **Abcès**.)

Furtif, خفي *khafy*.

Furtivement, خفيا *khafyân*, بالاختفا *bi-'l-ikhtifâ*. (*Voyez* **En cachette**.)

Fuseau, مغزل *moughzel*, *meghzel*, *maghzel* (en berbère, تمغزلت *timoghzelt*, *timaghzelt*).

Fusée, فشكة *fechkéh*, *fechékah*, *fchekah*, pl. فشكات *fechekât*, *fchekât*, فشك *fechk*.

Fusil, مكحلة *mekahaléh*, *mokehelah*, مكحالة *mokahâlah*, *mokehâlah*, pl. مكحال *mokahâl*, مكحلات *mokahelât*; بندوقية *bendouqyah*, pl. بندوقيات *bendouqyât*; بندقية *bendoqyéh*, *bendoqyah*, plur. بندقيات *bendoqyât*; تفنك *toufenk*, تبنك *toubenk* (en berbère, تمكحلة *thimakahalah*). (*Voy*. **Carabine**.)

— Canon de Fusil, جابة *djâbah*, *gâbéh*, pl. جابات *djâbât*.

— La batterie d'un Fusil, زناد ذا المكحلة *zenâd dê-'l-mokehelah*. (*Voy*. Chien de Fusil.)

— Bois de Fusil, قنداق *qondâq*, قندوق *qondouq*. (*Voy*. **Bois**.)

— Fabricant de bois de Fusil, قندقجي *qondaqdjy*.

— Pierre à Fusil. (*Voy*. **Pierre à feu**.)

— La baguette d'un Fusil, مدك ذا المكحلة *medekk dê-'l-mokehelah*.

— Fusil à aiguiser les couteaux, مستحد *mostehadd*.

— Il a tiré un coup de Fusil, سيّب بندقيه *sayyeb bendoqyéh*.

Fusilier, بندوقي *bendouqy*, pl. بندوقيّة *bendouqyyah*, بندوقيين *bendouqyyn*; تفنكجي *toufenkdjy*, pl. تفنكجيان *toufenkdjyân*; تبنكجي *toubenkdjy*, تبنجي *toubendjy*, *toubenguy*, pl. تبنجيه *toubendjyéh*.

Il a **Fusillé**, ضرب ببندقيه *darab be-bendoqyéh*.

— On le Fusillera aujourd'hui, النهار ده يضربوه ببندقيات *ênnahâr déh ydrobou-ho be-bendoqyât*.

Il a **Fustigé**, ضرب بالسوط *dareb be-'s-soutt*. (*Voy*. Il a **Flagellé**.)

Futaine, بصمه *basmah*.

Futur, مستقبل *mostaqbel*.

Fuyard, هارب *hâreb*, هربان *herbân*, سايب *sâyb*, هرّاب *harrâb*.

G

G: cette septième lettre de l'alphabet français est rendue en arabe par différentes lettres. D'abord, la cinquième lettre de l'alphabet arabe, *djym*, ج, qui a en arabe littéral la prononciation de Dj, prend dans les dialectes vulgaires celle du G français dans *gêne*, et, surtout en Égypte et en Barbarie, celle de notre G dur dans *gain*; dans ce cas, les Moghrébins marquent souvent cette lettre de trois points, de cette manière : ڃ et ڄ.

2° La dix-neuvième lettre de l'alphabet arabe *ghayn*, غ, vingt-et-unième de l'alphabet moghrébin, a le son de Gh, c'est-à-dire à peu près R grasseyé des Provençaux;

3° La vingt-et-unième de l'alphabet arabe, vingt-troisième de l'alphabet moghrébin *qăf*, ق, se prononce *găf*, ou G dur dans la plupart des provinces de l'Égypte, et chez les peuplades barbaresques, où elle est aussi marquée de trois points : ڨ, et quelquefois ڧ.

4° Enfin les Moghrébins prononcent aussi souvent, par le G dur, la quatorzième lettre de leur alphabet, *kef*, ك, vingt-deuxième de l'alphabet arabe, et, dans ce cas, ils la marquent aussi de trois points, de cette manière : ڭ.

Gabarre, غبارة *ghabărah*.

Gabelle, مكس *maks*, pl. مكاس *makâss*; غفر *ghafer*, جمرك *djomrouk*, *gomrouk*. (*Voy*. Impôt.)

— Employé de la Gabelle, غفرى *ghafery*, رداد *reddâd*, امين *âmyn*.

Gabès (v. d'Afr.), قابس *Gâbess*.

Gabion, متريس *metris*, طرقة *tarqah*.

Gabriel (n. pr.), جبرايل *Djebrâyl*, *Guebrâyl*, جوبران *Djoubrân*.

Gâche de serrure, رزة *rezah*, *rezéh*, pl. رزات *rezât*.

Il a Gâché le plâtre, خمر الجبس *khammar êl-djibs*.

Gadamès (v. d'Afr.), اقدامس *Êqdâmess*, ادامس *Adâmess*.

Gaf. (*Voy*. G, Qaf.)

Gage (arrhes, nantissement),

عربون *aareboun*, ربون *reboun*; رهن *rehenn*, رهين *rehyn*, pl. رهون *rohoun*; رهينه *rehynéh*.

— Il a donné en Gage, رهن *rahann*, عربن *a'rabenn*.

— Il a été mis en Gage, ارتهن *érlehenn*.

— Il a reçu en Gage, استرهن *ésterhenn*.

GAGES (salaire), اجرة *âdjrah*; جامكيه *djâmkyah*, pl. جامكيات *djâmkyât*, جوامك *djouâmek*; كراة *kerêh*, كرا *kerê*, علوفه *ou'loufah*, تواب *touâb*. (V. APPOINTEMENTS.)

Il a GAGÉ (parié), تخاطر *tekhâtter*, تراهن *terâhenn*.

— Il Gagera, يتخاطر *ytkhâtter*.

— Je Gage avec toi le double, اتراهن معك قدّه و طريقين *étrâhenn ma'ak qadd-ho ou taryqeynn*.

— Gageons deux piastres ensemble, نتراهن انا و اياك على غروشين *netrâhenn ânâ ou éyâk a'lä ghroucheyn*.

GAGEURE, رهنه *rehenéh*.

Il a GAGNÉ de l'argent, كسب *kassab*, *kesseb*, *kseb*, ربح *rabah*.

— Il Gagnera de l'argent, يكسب *ykseb*, *yekseb*.

— Il a Gagné la victoire, غلب *ghalab*, *ghaleb*.

— Il Gagnera la victoire, يغلب *yghaleb*, *yghleb*.

— Il a Gagné un lieu, قرب *qarab*, سمت على *semett a'lä*.

— Nous n'avons rien Gagné aujourd'hui, ما كسبنا شي اليوم *mâ kesseb-nâ chy él-youm*.

— Tu n'y Gagneras que de la peine, ما تكسب شي فيه الا تعب *mâ tekseb chy fy-hi éllâ taab*.

— Il a cherché à Gagner, استكسب *éstaksab*.

GAI, انيس *ânyss*, جويّد *djouyyed*, رضى *reddy*, مسرور *mesrour*. (Voy. CONTENT, AISE, JOYEUX.)

— Il a été Gai, فرح *ferah*.

GAILLARD, ناصح *nâssih*, منيع *meny'*, كيفى *keyfy*.

GAIN, مكسبه *maksebah*, *maksebéh*, فايله *fêydéh*, اكتساب *îktissâb*, ربح *robh*, *rebah*, ربـاح *rebâh*, مكسب *mekseb*, ارباح *îrbâh*, منتش *montech*.

— Il n'y a pas de Gain dans cette affaire, هذه المصلحه ما فيها ربح *hadah él-moslahah mâ fy-hâ rebah*.

GAÎNE, قراب *qorâb*, كراب *kerâb*; غمد *ghamd*, *ghomd*, pluriel اغماد *îghmâd*; غلاف *ghelâf*, plur. غلوف *ghoulouf*, غلافات

ghelâfât. (*Voy.* BOITE, FOURREAU.)

GAÎNIER, غمّاد *ghammâd.*

GAÎTÉ, فرح *ferh,* فرحه *ferahah,* ابتهاج *îbtihâdj,* انبساط *înbissâtt,* انشراح *închirâh,* بشاشه *bechâchah,* انفتاح الصدر *înfetâh ès-sadr.* (*Voy.* CONTENTEMENT.)

— De Gaîté de cœur, من خاطره *min khâttr-ho.*

GALANT, لطيف *lattyf,* pluriel لطاف *louttâf,* چلبي *tchéléby.*

La GALE, جرب *djereb, djerb,* خباش *khobâch,* جراب *djerâb, guerâb* (en berbère, اججيد *îdjid-djyd,* اججاد *âdjeddjâd,* مجوط *medjhoutt*).

— Il a eu la Gale, جرب *djarab.*

GALÈRE, ساعونه *sâ'ounah*; صاعونه *sâ'ounah, sâ'ounéh,* plur. صواعين *saouâ'yn*; غراب *ghorâb,* pl. غرابات *ghorâbât,* اغربه *âgherbah.*

GALERIE, ممشا *mimchâ,* اسطوان *èstouân,* دربوز *derbouz.*

— La Galerie (les personnes présentes), جماعه *djemâ'ah,* احباب *èhbâb,* المحضرين *êl-mohadderyn.*

GALÉRIEN, قدّاق *qaddâq,* قادق *qâdeq,* مجرم *madjrem.*

GALETTE, قرصه *qorṣah,* plur. قراص *qorâss,* قرص *qorass.*

GALEUX, جربان *djerbân, guerbân,* f. جربنه *djerbânah*; اجرب *âdjreb.*

— Une brebis Galeuse en gâte une autre, النعجه الجربانه تعدّى الاخرى *ên-naadjah êl-djerbânah te'addey-'l-ôkhrä.*

GALHAUBAN (terme de marine), ستراجو *strâdjou, strâdjo.*

GALICE (prov. d'Esp.), جليقيه *Djelyqyah,* جاليقيه *Djâlykyah.*

GALICIEN, جاليقي *Djâlyqy.*

GALIEN (n. pr.), جالينوس *Djâlynous.*

GALION, غليون *ghalyoun.*

GALIOTE, غليوطه *ghalyouttah,* غليطه *ghalyttah.*

Noix de GALLE, عصفه *a'sfah,* عفصه *a'fsah,* pl. عفصات *a'fsât,* عفص *eu'fess.*

GALOCHE, قتقاب *qotqâb,* pl. قتاقيب *qetâqyb.*

GALON, شريط *cherytt,* pl. شروط *chouroutt*; شرت *chert.*

— de soie, شلته *chelttéh, cheltah.*

— d'or ou d'argent, قصب *qassab.*

GALOP, رمح *raméh, ramh,* رقض *raqodd, raqd,* طرد *terd.*

Il a GALOPÉ, رمح *ramah,* رقض *raqqad,* طرد *tarad,* دنى *dennä.*

— Il Galopera, يرقص *yerqoṣ*, يدنّي *ydenny*.

Gambade, رقص *raqs*, تنّيط *tenytt*. (*Voyez* Saut.)

Il a Gambadé, رقص *raqaṣ*, نطّ *natt*.

Gamelle, صينية *seynyah*, *seynyéh*, pl. صوانى *seouâny*.

— de bois, جتنه *djetnah*, جعلطه *djâttah*.

— Petite Gamelle, صوينيّه *souynyéh*.

Gamme, نشان موسقي *nichân moussiqy*.

Gangrène, اكله *âkiléh*, *âklah*, شقيفه *cheqyféh*.

Gant, قفاز *qafâz*, قفز *qafz*, pl. قفزان *qafzân*; شرّاب ذا اليد *cherrâb dê-'l-yd*; كفّ *keff*, pl. كفوف *kefouf*.

Gantier, قفّاز *qaffâz*, صانع القفاز *sânè'-'l-qafâz*.

Garance, فوّة *fououah*, *fouah*.

Garant, ضامن *dâmenn*.

Il a Garanti (caché), ستر *satar*, تدرّق *tedarraq*.

— (cautionné), ضمن *damann*.

— Il s'est Garanti, تدرّق نفسه *tedarraq nafs-ho*, اجتنب *êdjteneb*.

— Tu me Garantis qu'il est bon, تضمن به اللى هو مليح *teddamenn bi-hi êlly hou melyh*.

Garcette de ris (t. de mar.), ترسلون *torseloun*, *torselonn*.

Garçon, صبى *saby*, pl. صبيان *sabyân*; فتى *ftey*, *fety*, pl. فتيان *fetyân*, افتا *êftâ* (en berb.), اقشيش *âqchych*, مزين *mozayn*). (*V.* Fils, Enfant.)

Gardayéh (v. d'Afr.), غرداية *Ghardâyéh*.

Garde (s. fém.), حفظ *hifz*.

— (s. m.). (*Voy.* Gardien.)

— (sentinelle), عاس *a'âss*, pl. عسيس *a'ssyss*; عساس *a'ssâs*, pl. عساسين *a'ssâssyn*.

— champêtre. (*V.* Champêtre.)

— des troupeaux, رعايه *ra'âyah*.

— A la Garde de Dieu, على باب الله *a'lâ bâb Allah*, سخورت الله *soukhourt Allah*, فى امان الله *fy êmân Allah*.

— Il a monté la Garde, عسّ *a'ss*.

— Il a pris Garde, ردّ بال *redd bâl*, احترز *êhteraz*.

— Mon ami, prends Garde à toi! يا خاى ردّ بالك لنفسك *yâ khâ-y rodd bâl-ak li-nafs-ak!*

— Prends Garde de tomber! ردّ بالك لا تطيح *rodd bâl-ak lâ tettyh!* (*Voy.* Gare!)

Gardé, محروس maharouss, mahrouss, محفوظ mahfouzz.

— La ville bien Gardée, المدينة المحروسة él-medynéh él-mahroousséh.

Il a Gardé, حفظ hafadd, hafedd, hafazz, hafezz, عاس a'âss, حاش hâch, حرس haress, حرز harez, herez (en berb., ايشف iychaf.

— Il Gardera, يحرز yehrezz.

— Il s'est Gardé, حذر hadar, hader, احترز êhtaraz. (Voy. Il a pris Garde, Il s'est Garanti.)

Garde-robe (cabinet, armoire). (Voyez ces mots.)

— (lieux d'aisances), شيشمة chichméh, chichmah, شيشما chichmâ, كنيف kânyf, مستراح mestrâh, مطاهر moutâhar. (Voy. Latrines, Commodités.)

Gardien, حافظ hâfezz, pluriel حفظان hefzân; حفيظ hafyzz, حارس hâress, حارز hârez, ناظر nâzir, مستحفظ mostahfezz.

— des jardins. (Voyez Garde-champêtre.)

Gare! عندك a'nd-ak! a'nd-ek! عليك a'lay-k! بالك bâl-ak! bâl-ek! خذ لك khod la-k! غارة ghârah! وردة ouardah! ارجع êrga'! اياه لك âyâh la-k! (Voyez Prends Garde!)

— Gare devant toi! على وجهك a'lä oudjh-ak! على وشك a'lä ouch-ak! على عيونك a'lä ou'youn-ak!

— Gare derrière toi! على ظهرك a'lä dahr-ak!

— Gare à droite! على يمينك a'lä ymyn-ak!

— Gare à gauche! على شمالك a'lä chemâl-ak!

Il s'est Garé, حيج hayadj. (Voy. Il s'est Garanti.)

Il s'est Gargarisé, غرض gharadd, gharedd, غرغر ghargkar, تغرغر tegharghar, مضمض madmadd.

Il a Gargouillé, بخ bakhh.

Garian (mont. d'Afr.), غريان Gharyân.

Garnement, ميشوم mychoum, شيطان cheyttân, خرج القتل khardj él-qatl, معرس ma'arrass.

Il a Garni, عمر a'mar, رزق rezaq, لبس lebbess.

Garnison, محافظة mohâfeddéh, mohâfezzéh, محارسة mohâresséh, جند djend, عسكر a'sker.

Garniture, حرج hardj.

Garrotté, متكتف motkattef.

Il a Garrotté, قيد qeyyed, كتف

kattaf, شدّ *chedd*, حــزّم *hazzam*, *hazzem*.

— Il Garrottera, يحزّم *yhazzem*.

Il a Gaspillé. (*Voyez* Il a Dissipé, Il a Gaté.)

Gaté, مفسّد *mofessed*, عـاطـل *a'âttel*, خـامـج *khâmedj*, f. خـامجه *khâmedjah*.

Il a Gaté, فسّـد *fassad*, *fessed*, عطّل *aattal*, تخخّ *tekhakkh*, عدّى *a'ddä*, *a'ddey*:

— Il Gâtera, يـفـسـد *yfessed*, يعدّى *ya'ddy*.

— Il s'est Gâté, دبل *debel*, زبل *zebel*, خمّ *khamm*, عطل *a'ttal*, فوخر *foukher*, تفوخّر *tefoukkher*.

— La viande s'est Gâtée, خــمّ اللحم *khamm él-laham*.

Gateau, قرص *qors*, قرصه *qorsah*, pl. قراص *qorâss*, قرص *qorass*; فطورة *fouttourah*, pl. فوطير *fouttyr*; حلاوة *halaouéh*, *halaouah*, pl. حلوات *halaouât*, *halaouêt* (en berb., رفيس *refyss*).

Gauche, شـمـال *chemâl*, يـسـر *yssar* (en berbère, زلـمـاد *zelmâd*, الحـزو *él-hâzou*).

— La main Gauche, الشمال *éch-chemâl*, اليد الشمـل *él-yed éch-chemâl*, اليـد اليسر *él-yed él-yssar* (en berbère, ازلهاض *âzelmâdd*).

— A Gauche, على الشمال *a'lä éch-chemâl*, عـن شمال *a'n chemâl*, من يسار *men yssâr*.

— A ma Gauche, عـلـى شمالى *a'lä chemâly*, لـيـسارى *l-yssâr-y*, بيسارى *be-yssâr-y*.

— A ta Gauche, عـلى شـمـالـك *a'lâ chemâl-ak*, عـلى يسارك *a'lâ yssâr-ak*.

— A sa Gauche, فى يسارة *fy yssâr-ho*.

—De droite à Gauche, من اليمين الى اليسـار *min él-ymyn îlä él-yssâr* (en berb., ثمان زلـمـاد *themân zelmâd*).

— De Gauche à droite, مـن الشمال الى اليمين *min éch-chemâl îlä él-ymyn*.

Gaucher, مـيـاسـر *myâsser*; ايسراوى *êysrâouy*, plur. ايسراويه *êysrâouyéh*.

Gaule, مستيجه *mestydjéh*, pl. مساتيج *mesâtydj*. (*Voyez* Baton, Perche.)

Gaytah (mont. d'Afr.), غـايـة *Ghâyet*.

Gaz, هوا *haouâ*, *houê*, ريح *ryh*, بخار *bekhâr*.

Gazah (ville de Syrie), غــــزّة *Ghazzah, Ghazzéh.*

— Natif de Gazah, غزّى *Ghazzy,* غزّاوى *Ghazzâouy.*

Gaze, برنجوك *broundjouk.*

Gazelle, غـزال *ghazâl,* غزالة *ghazâléh, ghazâlah,* pl. غزلان *ghazelân,* غزل *ghezel* (en berb., زنكادس *zankâds*).

Gazette, غازطة *ghâzeltah.*

Gazon, عشبة *eu'chbah,* بقعة *beqa'ah.* (*Voy.* Herbe.)

Il a Gazouillé, غرد *gharad,* غرّد *gharrad,* نغى *naghä, naghey,* زقزق *zaqzaq.*

Gazouillement, زقزقة *zaqzaqah.*

Geai, ابو زرنيق *âbou zernyq.*

Géant, جـبـار *djibbâr, djebbâr,* pl. جبابير *djebâbyr.*

Gebel-Amour (mont. d'Afr.), جبل العمور *Djebel êl-A'mour.*

Gebel-Ër-Ressâs, جـبـل الـرصـاص *Djebel êr-ressâs* (montagne de plomb).

Geddah (port de la Mekke), جدّة *Djeddah, Djouddah, Gueddah.*

— Natif de Geddah. جـدّاوى *Djeddâouy, Gueddâouy.*

Gelé, جليد *djelyd,* مجلّد *moudjelled,* مجمّد *moudjemmed.*

Il a Gelé (v. a.), جمّد *djammad, djemmed, guemmed.*

— Il s'est Gelé, جـمـد *djamad,* جزز *djezaz,* تجمّد *tedjemmed.*

— En Afrique, les rivières ne Gèlent pas, فى ديـار الـمـغـرب لا تجمّدوا الـواد *fy dyâr êl-Moghreb lâ tedjemmedoû êl-ouâd.*

Gelée, جمد *djemd,* ثلج *theldj* (en berbère, اغريس *âghryss*).

— blanche, صـر *sarr,* راويـة *râouyah,* ملاح *mellâh.*

Gelinotte. (*Voy.* Francolin.)

Gemady. (*Voyez* Djemady.)

Les Gémeaux (signe du zodiaque), برج الجوزا *bourdj êl-djouzâ, bourg êl-gouzâ.*

Il a Gémi, ناح *nâh,* بكا *bekâ.*

Gémissement, نوح *nouh,* تنيح *tenyh,* بكى *beky,* اذان *ênnân.*

Gênant, صادع *sâdè'.*

Gencive, لحم الاسنان *lahm êl-isnân.*

Gendre, نسيب *nessyb,* حافد *hâfed,* صهر *sohr.*

Il a Gêné, صدع *sada'.*

Gêné, مصدوع *mesdou'.*

Général (adj.), عامّ *a'âmm,* كلّى *kolly,* عمومى *a'moumy.*

— Le divan Général, الديوان العمومي *éd-dyouân él-a'moumy.*

— En Général, كليا *kollyân*, بالكلية *bi-'l-kollyéh*, بالمرة *bi-'l-marrat*, بالجملة *bi-'l-djemléh.*

— Un Général d'armée, سر العسكر *ser él-aasker*, صاري عسكر *sâry a'sker*, سر عسكر *ser a'sker*, راس العسكر *râss él-aasker*, قايد ذا العسكر *qâyd dé-'l-aasker*, امير العسكر *émyr él-a'sker*, جنرال *djenerâl, guenerâl*, pl. جنراليه *djenerâlyéh*; جنينار *djenenâr, guenenâr.*

GÉNÉRALISSIME, امير الجيوش *émyr él-djouyouch, émyr él-djyouch*, امير الجيش *émyr él-djych*, صاري عسكر الكبير *sâry a'sker él-kebyr*, صاري عسكر العامّ *sâry a'sker él-a'âmm*, بيلر بيك *beyler beyg*, سلطان كبير *soultân kebyr.*

GÉNÉRALITÉ, كلية *hollyéh.*

GÉNÉRATION, ولدة *ouladah, ouledéh*, مولد *mouled*, مولاد *moulâd*, ميلاد *mylâd*, توليد *touellyd.*

— L'acte de la Génération, النيك *én-nyk*, النكاح *én-nekâh.*

GÉNÉREUX, كريم *kerym*, عزيز *a'zyz.* (*Voy.* LIBÉRAL.)

GÉNÉROSITÉ, كرم *kerm*, كريمة *keryméh.* (*Voyez* LIBÉRALITÉ.)

GÊNES (v. d'Italie), جنوة *Djenouah, Guenouah.*

GENÊT, رتم *retem, retam* (en espagnol, *retama*), تغرة *toghrah.*

— sauvage, رتم ذا الخلا *retam dé-'l-khalâ.*

— sablonneux, رتم ذا الرمل *retam dé-'r-reml.*

— d'Espagne, حلفة *halfah.*

GENÉVRIER, عرعر *a'raar*, عرعار *a'ra'âr*, قوقلان *qouqlân.*

GÉNIE (intelligence), عقل *a'ql.*

— (être surnaturel), جنّ *djenn, genn, djinn, ginn.*

— Un mauvais Génie, عفريت *a'fryt*, غول *ghoul.* (*Voyez* DÉMON.)

GÉNOIS, جنوى *Djenaouy*, جنويز *Djenouyz*, جنويزى *Djenouyzy.*

GENOU, ركبة *roukbah, rokbéh*, pl. ركاب *rekâb* (en berb., وفد *oufadd*).

— Coup de Genou. (*V.* COUP).

GENRE, جنس *djens*, pl. جنوس *djenous*; صنف *senf*, pl. اصناف *âsnâf*; نوع *nou'*, pl. انوع *ânou'.* (*Voy.* ESPÈCE.)

— Il est habile en tout Genre, في كل نوع هو عاقل *fy koll nou' hou a'âqel.*

— Le Genre masculin, الجنس المذكر *él-djens él-mozakker.*

— Le Genre féminin, الجنس المؤنث *él-gens él-mouánnets.*

Gens (plur.), ناس *nâss*, قوم *qoum, qaum.*

— La plupart des Gens disent, قال اكثر الناس *qâl âkthar ên-nâss.*

Géographie, جوغرفيه *djoughrafyah*, ذكر البلدان *dekr él-boldân, zikr él-boldân*, جوعرفيه *djaou'rafyah*, ذكر ذا البلدان *dekr dé-'l-boldân.*

Geôle. (*Voyez* Prison.)

Geôlier, حبّاس *habbâss.*

Géomètre, مهندز *mehendez*, مهندس *mehendess.*

Géométrie, هندسه *hendessah.*

Géométrique, هندسي *hendessy.*

— Figure Géométrique, صورة هندسيه *souret hendessyéh*, رسم هندسي *ressem hendessy.*

Géranium musqué (plante), مسك الغريب *misk él-gharyb.*

Gerbi (île d'Afr.), جربه *Djerbéh, Djerbih.*

Gergis (port de cette île), جرجيس *Djerdjyss, Djirdjyss.*

Germe, نبت *nébt*, pl. نبات *nebât*; سمخ *semkh.*

Il a Germé, نبت *nabatt.*

Germinal, جرمينال *Djermynâl.*

Germination, تنبيت *tenbytt.*

Gezulah (pr. de l'emp. de Marok), جزوله *Djezoulah*, قزوله *Qezoulah.*

Ghayn, غين, nom de la dix-neuvième lettre de l'alphabet arabe, vingt-et-unième de l'alphabet moghrébin, غ (Gh). (*Voy.* G.)

Le mont Gibel, جبل النار *Djebel ên-nâr*, بركان *Bourkân.*

Gibier, صيد *syd.*

Gibraltar (forteresse d'Esp.), جبل طارق *Djebel Târeq, Djebel Târiq*, جبل الفتح *Djebel él-fetèh*, جبل عطار *Djebel a'ttâr*, ست البوغاز *Sitt él-boughâz.*

Gigery (port d'Afrique), جيجل *Djydjel.*

— Natif de Gigery, جيجلي *Djydjely.*

Gigot, فخد *fakhd.*

— de mouton, فخد الضاني *fakhd éd-dâny.*

Gilet, منصوريه *mansouryah*, صدريه *sadryah, sadryéh.*

— sans manches, قشاب *qaschâb.* (*Voyez* Veste.)

Gim, lettre arabe. (*Voy.* Djym.)

Gingembre, زنجبيل *zendjebyl*, سكينجبر *seguyndjeber*, زنزبيل *zenzebyl.*

Girgéh (ville d'Égypte), جرجه *Djirdjéh, Guirguéh.*

— Natif de Girgéh, جرجاوى *djirdjâouy, guirgâouy.*

Girofle, قرنفل *qaronfoul, qoronfel,* عود ذا النوار *a'oud dê-'n-nouâr,* قرنفله *qoronfeléh.*

Giroflée jaune, خيلى *khayly.*

Girouette, عليّم ذا الريح *ou'leyym dê-'r-ryh,* نيسان *nyssân.*

Giton, لوطى *loutty* (en berb., شمته *chematah*).

Gizéh (ville d'Égypte), جيزه *Djyzéh, Guyzéh, Djyzah.*

— Natif de Gizéh, جيزوى *Djyzaouy, Guyzâouy.*

— Les pyramides de Gizéh, الهرامات الجيزاويّات *êl-herâmât êl-djyzâouyyât.*

Glace, جليد *djelyd* (en berbère, اكْرس *égriss*).

— de miroir, مرايه *merâyéh, mirêyah,* ما ذا المرايه *mâ dê-'l-mirâyah,* بلور المرايه ! ما المرايه *mâ êl-mirâyéh,* *bellour êl-mirâyéh.* (*Voy.* Miroir.)

— La Glace d'un miroir représente l'homme tel qu'il est, بلور المرايه يروى صورة الانسان مثلما هى *bellour êl-mirâyéh yrouy sourel êl-ênsân methel-mâ hyé.*

Glaire d'œuf, بياض البيضه *beyâdd êl-beyddah,* زلات *zelât.*

Glaive. (*Voyez* Épée, Sabre, Cimeterre.)

Gland de chêne, بلوطه *bellouttah,* pl. بلوط *belloutt* (en espagnol, *bellota*).

— d'ornement, شرّابه *cherrâbah.*

Glande, ورم *ouaram, ourem,* pl. اورام *âourâm;* ربّه *robbah.* (*V.* Abcès.)

Il a Glané, لقط *laqatt,* حوّش *haouach.*

— Il Glanera, يلقط *yelqott,* يحوّش *yaouch.*

Glaneur, لقّاط *laqqâtt,* f. لقّاطه *laqqâttah.*

Glissade, زلقه *zalqéh, zalqah,* pl. زلقات *zalgât.*

Il a Glissé, زلق *zalaq,* زملط *zamlatt,* زحلق *zahallaq.*

— Il a fait Glisser, زلّق *zallaq.*

— Il Glissera, يزلق *yezlaq,* يزملط *yzmelett.*

Globe, كره *korah* (en berbère, اسنيك *âssenyk*). (*Voy.* Boule.)

— Le Globe du monde, الكرة الفلكيه *êl-koral êl-felekyéh.*

Gloire, فخاره *fikhârah, fikhâ-*

réh, جلال *djelâl*, جلالة *djelâlah*, *guelâléh*, عز *a'zz*, ثنا *tenâ*, فخر *fakhr*. (*V.* Célébrité, Honneur.)

— Vaine Gloire, افتخار *îftikhâr*, مجد باطل *medjd bâtel*.

— La Gloire éternelle, المجد الدايم *êl-medjd êd-dâym*, المجد الازلي *êl-medjd êl-âzely*.

— A la Gloire de Dieu, بحمد الله *be-hamd Allah*.

Glorieux, فخير *fekhyr*, حميد *hamyd*, مفتخر *moftekher*. (*Voyez* Célèbre, Illustre, Renommé.)

— Le nom de Bonaparte est Glorieux dans le monde entier, بونابارته اسمه مشهور في كل الدنيا *Bounâbârtéh ism-ho mechhour fy koll êd-dounyâ*.

Il s'est Glorifié, فخر *fekher*, *fakhar*, تفخر *tefakkher*, تعزز *tea'zzaz*, تشرف *techerref*.

— Il a Glorifié, فخر *fakkhar*, شكر *chakar*, *cheker*. (*V.* Il a Loué.)

— Il a été Glorifié, انفخر *ênfekher*.

— Il se Glorifie en lui-même, يفتخر في ذاته *yeftekher fy dât-ho*.

— Qui se Glorifie lui-même, le monde le méprise, من شكر نفسه دمته الناس *man cheker nafs-ho, dammet-ho ên-nâss*.

Glose. (*Voyez* Commentaire.)

La poule a Gloussé, قاقت الدجاجه *qâqett êd-dedjâdjéh*.

Glouteron (plante). (*Voy.* Bardane.)

Glouton. (*Voyez* Gourmand.)

Glu, علق *a'lq*, دبق *dibq*, دبوق *debouq*. (*V.* Colle, Gomme.)

Il a Glué, دبّق *dabbaq*.

Il a Gobé, استلقى *êstalqä*, استنول *êstenoual*, ندح *nadah*, لقم *laqam*. (*Voy.* Il a Avalé.)

Gobelet, قدح *qadah*, قبّايه *qobbâyéh*. (*Voyez* Coupe.)

— de métal, طاسه *tâssah*, plur. طاسات *tâssât*; زلافه *zelâfah*. (*V.* Godet.)

Godet, فنجان *findjân*, *fingân*, pl. فناجين *fenâdjyn*, *fenâguyn*; سكروجه *sekroudjah*, pl. سكروجات *sekroudjât*, سكاريج *sekârydj*. (*Voy.* Gobelet, Tasse, Coupe.)

Goelette, سكونه *sekounah*, *skounah*.

Gog (n. pr.), جوج *Djoudj*, *Goug*, اجوج *Adjoudj*, *Agoug*.

Goinfre. (*Voy.* Gourmand.)

Golfe, جون *djoun*, pl. اجوان *édjouân*; مجاز *madjáz*; خليج *khalydj, khalyg*, pl. خلجان *khalidján*, جبيت *djebyt*, pl. جبابيت *djebábyt*. (*Voy.* **Baie.**)

Goliath (n. pr.), جليـاد *Djelyád*, جالوت *Djâlout.*

Gomarah (nom d'une tribu berbère), غمارة *Ghomárah.*

Gomme, علك *aalk*, علق *aalq*, سمغ *semgh*, صمغ *samgh, semagh* (en berbère, ليك *lyk*).

— arabique, سمغ سنارى *semgh senáry*, صمغ عربى *samgh a'raby* (en berbère, تونين *tounyn*, ثمومت ناتلح *thamamt nâtalh*).

— turique, سمغ طورى *semgh toury.*

— adragante, صمغ ادرجن *samqh ádradjan, samgh ádragan.*

— de Geddah, سمغ حجازى *semgh hedjázy, semgh hegázy.*

Il a **Gommé**, لزق بالصمغ *lezaq be-'s-samgh.*

Gond, رزة *rezzah, rezzéh*, pl. رزايز *rezáyz*; رتاج *retádj*; كرنبة *kernebah*, pl. كرانيب *kerânyb*; سعرور *sa'rour*; حق *hoqq*, pl. حقاق *heqáq*; سقاطة *saqáttah*, pl. سقاطات *saqáttát*; كعب *kaab*, pl. كعاب *ko'áb*; سيار *syár.*

Gonflé, مبشوم *mabchoum.*

Il a **Gonflé**, بشم *bechem*. (*Voy.* Il a **Enflé.**)

— Il Gonflera, ينفخ *ynfokh*, يبشم *ybchem.*

— Il s'est Gonflé. (*Voyez* Il s'est **Enflé.**)

— Il se Gonflera, ينتفخ *yntefokh.*

Gonflement, بشمه *bechmah.*

Gorarah (oasis d'Af.), قرارة *Qorârah* (en berb., تكرارة *Tegorârah*).

Gorge, Gosier, حلق *halq*, pl. حلوق *houlouq*; كراجم *guerádjem*, غرغور *gharghour*, كركور *gargour* (d'où le fr. *gargariser*), زهر *zoher*; حلقم *helqoum*, pl. حلاقيم *heláqym* (en berb., اغرجون *âghirdjoum*).

— Nœud de la Gorge, جوزة الحلق *djouzet él-halq.*

— L'intérieur de la Gorge, زلعمه *zelo'mah*, جنجرة *djendjerah*, plur. جناجر *djenâdjer.*

— (sein, mamelles). (*V.* ces mots.)

— Il a rendu Gorge, ردّ الى اخذه *redd ály ákhad-ho.*

Gorgée, جغمه *djoghmah*, شرقة *cherqah*; غبّة *ghabbéh*, plur. غبّات *ghabbát*; جرعه *djera'ah.*

Goudron, زفت *zeft*, قير *qyr*, قطران *gittrán, qettrán, qottrán*

(d'où vient le fr. *goudron*). (*Voyez* Brai, Poix.)

Il a Goudronné, دهن بالقطران *dehenn bi-'l-qetṭrân*, قيّر *qayyar*, زفت *zaffatt*, قلفط *qalfatt* (d'où le fr. *calfater*), شحم *chahham*.

Gouffre, نفّه *neffah*, *nefféh*, pl. نفات *neffât*; حويه *haouyéh*; لجّه *loddjéh*, pl. لجج *lodjadj*.

Gouge, دفره *defrah*, سكوربيه *sgourbyah*.

Goujon, بورى *boury*.

Goule (loup-garou), غول *ghoul*, غوله *ghoulah*.

Goulot, زنونه *zenounah*.

Goulu. (*Voy*. Gourmand.)

Gourde, قرع *qarah*.

— (monnaie), قروش *qrouch*; غروش *ghrouch*, pl. غروشات *ghrouchât*; ريال *ryâl*, pl. ريالات *ryâlât*.

Gourmade, لكمه *lakméh*, plur. لكمات *lakmât*. (*Voyez* Coup.)

Gourmand, طفلي *tofly*, بطناني *botnâny*, شرّه *cherrah*, جوفاني *djoufâny*, اكيل *âkyl*, مرّاش *marrâch*. جنجراني *djendjerâny*. (*V*. Avide.)

Gourmandise, شراهه *cherâhah*, جنجره *djendjerah*.

Gourme, قرعه *qara'ah*. (*V*. Gale.)

Gourmet, دوّاق *daououâq*.

Gousse, خروبه *kharroubah*, pl. خرّوب *khourroub*; خربوبه *khernoubah*, pl. خرنوب *khournoub*.

— d'ail, فصّ الثوم *fess ĕl-thoum*.

Goût, دوق *douq*, *deouq*, بنه *bennah*, طعم *taam*, طعمه *taamah*, *taaméh* (en berb., زيظظ *zyddedd*).

Il a Goûté, استدوق *ĕstedouaq*, استطعم *ĕstettaam*, داق *dâq*, دوق *daouaq*, طعم *taam*.

— Il Goûtera, يدوق *ydouq*, *yedouq*, يستطعم *yestetta'm*, يستدوق *yestedouq*.

— Goûte ce vin ! دوق هذا النبيد *douq hadâ ĕn-nebyd !*

— Je n'en ai jamais Goûté, ما داقت شي منهُ ابدًا *mâ dâqt chy min-ho âbadân*.

— Il a fait Goûter, دوق *daouaaq*.

Goûter (repas de l'après-midi), شرا *cherâ*.

Goutte de liquide, قطره *qottrah*, *qottréh*, pl. قطرات *qottrât*, قطر *qottr*; نقطه *noqtâh*, pl. نقطات *noqtât*; دمعه *dema'ah*, دموع *demou'* (en berbère, تيمقيت *tymeqqyt*, pl. تيمقا *tymiqqâ*).

— de rosée, قطر الندا *qottr ĕnnedâ*.

— (maladie), نـقـــرز *neqraz*, وجع الـمـلـوك *ou'dja él-moulouk* (m. à m. douleur des rois), عـقـال *ou'qâl, eu'qâl.*

— Il a eu la Goutte, تنقرز *tenqerez.*

— Goutte à Goutte, نقطه نـقـطه *noqtah noqtah*, قطره قـطـره *qottrah qottrah*, نقط نقط *noqt noqt.*

— Je n'y vois Goutte, انا اعمى فـــي هـــذا *ânâ â'mmä fy hadâ*, ما اقشع فيه شي *mâ âqcha' fy-hi chy*, ما شوفت شي حاجه *mâ chouft chy hâguéh.*

Goutteux, متنقرز *motanqerez.*

Gouttière, افريـز *âfryz*, قـنـاه *qanâh*; مزراب *mezrâb*, pl. مزاريب *mezâryb*; قصطل *qestal*, pl. قصاطل *qessâttel*; سبّالة *sebbâléh*, pl. سبّالات *sebbâlât.*

Gouvernail, دمان *demân, doumân*; دفّه *dafféh*, pl. دفوف *dafouf.*

— Il a pris le Gouvernail, مسك الدفه *messek éd-dafféh.*

Il a Gouverné, حـكـم *hakam, hakem*, ساس *sâss.* (*Voyez* Il a Administré.)

— Il Gouvernera, يحكم *yahkem*, يسوس *yssouss.*

— La tête Gouverne le Corps, الراس يسوس اعضا الجسد *ér-râss yssouss l'iddâ él-djessed.*

Gouvernement (action de gouverner), حكم *koukm*, تدبيره *tedbyrah*, سياسه *syâsséh.* (*Voyez* Administration.)

— (état), مشيخه *moucheykhah*, جمهور *djemhour*, ملك *moulk.*

— (province), ولايه *oulâyéh*, معامله *ma'âmeléh*, عماله *e'mâléh.*

— Pendant son Gouvernement, في ولايته *fy oulâyet ho.*

Gouverneur, حاكم *hâkm*; باشا *bâchâ*, pluriel باشوات *bâchaouât*, عامل *a'âmel* (en berbère, امقران *âmeqrân*, امقور *ôumqour*, امغر *âmghar.* (*Voy.* Administrateur.)

— d'une place, اغا *âghâ*, plur. اغاوات *âghâouât.* (*Voy.* Commandant.)

— d'une province, بيك *beyk, bey*; سنجاق *sandjâq, sangâq*, pl. سناجق *senâdjeq*

— Sous-Gouverneur, خليفه *khalyféh, khalyfah*, pl. خلفا *kholefâ*; نايب *nâyb*, pl. نوّاب *naouâb* (d'où vient le mot *nabab*); اعيان *âa'yân*, والي *ouâly*, اركون *ârkoun.*

Grâce, كرامه kerâméh, kerâmah, فضل fadl; نعمه ni'mah, ni'méh, pl. نعمات ni'mât; نعم na'm, pl. انعام êna'âm; عنايه i'nâyéh.

— Par la Grâce de Dieu, بنعمة الله be-ni'met Allah, بمن الله be-menn Allah.

— Grâce à Dieu, شكر الله chokr Allah, الشكر لله ês-chokr li-'llah, الحمد لله êl-hamd li-'llah.

— Il a fait Grâce, من menn, غفر ghafar. (Voy. Il a Pardonné.)

— Fais-moi la Grâce de venir avec moi, هب لي تروح وياني hebb l-y terouh ouyâny.

— Il a demandé Grâce, استغفر êstaghfar.

— Il a rendu Grâces, حمد hamad, شكر chakar.

— Il rendra Grâces, يشكر yechkor.

— Je te rends Grâces, كثر الله خيرك katthar Allah kheyr-ak, كثّر خيرك katther kheyr-ak (en berbère, يكثر ربي الخيرك ykelther rabb-y êl-khayr-ek).

— Nous avons rendu Grâces au Créateur, حمدنا الباري hamednâ êl-bâry.

— Bonne Grâce, حسن housn. (Voyez Élégance.)

— Il a bonne Grâce, حسن hassan, صلح salah.

— Cet habit a bonne Grâce, هذا الثوب يلبق له hadâ êl-thoub yelbeq le-ho.

— Bonnes Grâces. (V. Faveur.)

Il a Gracié. (V. Il a fait Grâce, Il a Pardonné.)

Gracieux. (Voy. Agréable.).

Grade, درجه deredjah, deraguéh, pl. درجات deredjât; رتبه retbéh.

Gradé, مدرّج modarredj.

Gradin. (Voy. Degré.)

Grain, حب habb, hebb, plur. حبوب heboub; حبّه habbah, hebbéh, pl. حبّات hebbât.

— de raisin, حب العانب hebb êl-a'âneb.

— de grenade, حبّة الرمّان hebbet êr-roummân.

— de chapelet, خرزه kherzah, pl. خرزات kherzât; خراز khorâz.

— (poids), قيراط qyrâtt (d'où vient le fr. karat), pl. قراريط qerâryt; حب hebb.

— Grains (en général), غلّه ghollah, ghalléh, ghelléh. (Voy. Fruits de la terre.)

— Temps de battre les Grains,

وقت الـدراس *ouaqt êd-derâss*, وقت ذا الدراس *ouaqt dê-'d-derâss.*

Graine (semence), زرع *zeraa*, زرعـه *zere'ah*, pl. زروع *zerou'*; لب *leb*; بـزر *bezr*, pl. بـزرات *bezrât*, بزار *bezâr*, بزور *bezour* (en berbère, ايمندى *îymendy*. (*Voy.* Grain.)

— Graine de lin. (*Voyez* Lin.)

. **Graisse**, سمـن *semn*, *samenn*, سبك *sebek*; شحم *chaham*, *chehem*, pl. شحوم *chouhoum*; شحامه *chahâmah*, دهـن *dehenn*, *dahann*; دسم *dessem*, pl. دسوم *dessoum*; دسومه *dessoumah*, pl. دسومات *dessoumât* (en berb., تسمط *tassemitt*, *tassemt*).

— de mouton, دهـن مسلى *dahann mosly*.

— de porc, شحم ذا الحلوف *chaham dê-'l-hallouf*, شحـامـة الخنزير *chahâmet êl-khanzyr*.

Graissé, مدهون *madhoun*.

Il a **Graissé**, سبّك *sabbek*, دهن *dahann*.

— Il Graissera, يسبّك *yssabbek*.

— Il s'est Graissé, تسبّك *tessabbek*.

— Il se Graissera, يتسبّك *ytsabbek*.

Gramen. (*V.* Gazon, Herbe.)

Grammaire, تـصريـف *tasryf*, نحو *nahou*, غراماطيك *ghrâmâttyk*, علم النحو *i'lm ên-nahou*.

Grammairien, صاحب النحـو *sâheb ên-nahou*, معلم اللغـة *ma'allem êl-loghat*.

Grammatical, نحوى *nahouy*.

Grand, كبير *kebyr*, fém. كبيره *kebyréh*, *kebyrah*, pl. كبار *koubâr*; عظيم *a'ddym*, *a'zzym*, pl. عظيمين *a'zzymynn*, عـظما *a'zzemâ*, اعـظم *â'zzem* (en berbère, امقـران *âmeqrân*, *âmouqrân*, fémin. مـقـريـت *mouqrytt*; زجراتان *zadjrâtân*).

— (de taille), طويـل *taouyl* (en berb., اغوزفـان *âghouzfân*, pluriel ايغوزفانن *îyghouzfânenn*).

— Plus Grand, اكبر *âkbar*, اعظم *â'zzem*.

— (de taille), اطول *âttoual*.

— Dieu est Grand, الله اكـبـر *Allah âkbar*.

— Il est plus Grand que moi, هـو اطول منّى *hou âttoual men-ny*.

— Grande taille, petit esprit, قامه طويله عقل قصير *qâmet taouyléh*, *a'ql qassyr*.

— Les Grands d'un pays, اكابـر *âkâber*, اركون *êrkoun*, اراكنه *êrakenah*, مشايخ *mechâykh*.

— Grand-père. (*Voy.* AYEUL.)

— Grand'-mère, يمّه *yommah*, لالّه *lêllah*, ستّ *sitt*. (*V.* AYEULE.)

— Ce sont des contes de ma Grand'-mère, ده حديث العجوز *déh hadyts él-a'djouz* (m. à m. discours de vieille).

— Grand-amiral. (*V.* AMIRAL.)

— Grand-prêtre. (*V.* PRÊTRE.)

— Grand-trésorier. (*V.* TRÉSORIER.)

— Grand-juge. (*Voyez* JUGE.)

GRANDEUR, عظمه *a'zzeméh*, pl. عظايم *a'zzâym*; كبر *kebr.*

Il a GRANDI (v. n.), كبر *kabar*, انكبر *énkabar*, تكبّر *tekabbar.*

— Il a fait Grandir, كبّر *kabbar.*

GRANGE, مخزن *makhzenn*, pl. مخازن *mekhâzenn*; نادر *nâder.*

— Il a mis en Grange, خزن *khazann.*

GRAPIN. (*Voyez* CROC.)

GRAPPE, عنقود *a'nqoud*, pl. عنقيد *a'neqyd*; عناقيد *a'nâqyd* (en berb., اكازى *âgâzy*, pl. ايكوزا *îygouzâ.*

— de dattes, عنقود الثمر *a'nqoud êl-thamr*, *aangoud êl-tsamr.*

— Tige de la Grappe, عرموش *a'rmouch*, pl. عراميش *a'râmych.*

GRAS, سمين *samynn*, *semynn*, *smynn*, f. سمينه *smynéh*, *smynah*; معلوف *maalouf*, سمان *semân*, (en berb., كراز *karâz*; اقبّه *îqoubbéh*, fém. تقبّه *teqoubbéh*, تقبت *teqoubbet*).

— Le Gras de la jambe, حوته ذا الرجل *houtah dê-'r-ridjl*, حوتة الرجل *houtat êr-rigl*, بطعه ذا الرجل *betta'ah dê-'r-ridjl* (en berbère, تبلولت اظار *tabloult âddâr*). (*Voyez* MOLLET.)

— de l'oreille. (*Voy.* Bout de l'oreille.)

— Il dort la Grasse matinée, ينام كلّ يوم الى الظهر *ynâm koll youm îlä êd-dohor* (m. à m. il dort tous les jours jusqu'à midi.)

GRATIFICATION, بخشيش *bakhchych.*

Il a GRATIFIÉ, تفضّل *tefaddal*, انعم *ênaam*, بخش *bakhasch.*

GRATIN, شياطه *chyâttah.*

GRATIS, باطلا *bâtlân*, بطلوق *betlouq*, طليق *telayq*, بلاش *be-lâch*, بلا شى *be-lâ chy.*

— Vinaigre Gratis est plus doux que miel acheté, خل بلا شى احلا من عسل بحقه *khall be-lâ chy âhlâ min a'ssel be-haqq-ho.*

Gratitude. (*Voy.* Reconnaissance.)

Grattage, حك *hekk.*

Gratté, مذروب *madroub.*

Il a Gratté, حك *hakk,* ذرب *darab, zarab,* حكك *hakak* (en berbère, كمز *kemez*).

— Gratte! حك *hokk,* حكي *hokky* (en berb., اكمز *êkmiz*)!

Grave (pesant), ثقيل *theqyl, tseqyl* (en berb., ازاي *âzzây,* plur. ازايت *âzzâyt*).

— (sérieux), عاقل *a'âqel,* مرزن *morazzen,* محتشم *mohtechem,* متهيب *motehayyeb,* مهيب *mohyb,* وقير *oueqyr.*

— Affaire Grave, امر ثقيل *âmr theqyl, âmr tseqyl,* حاجه ثقيله *haguéh theqyléh.*

Gravé, منقور *menqour.*

Il a Gravé, نقش *naqach,* ناقش *nâqach,* نقر *naqar.*

— Il a Gravé dans son cœur, طبع في قلبه *taba' fy qalb-ho,* اثر في نفسه *âttsar fy nafs-ho.*

Gravelle, حصار البول *hissâr êl-boul,* حصاه *hessâh.*

Graveur, نقاش *naqqâch.*

Gravier, حصوه *hassouah,* حصا *hessâ,* حصحاص *hesshâss,* حصاص *hessâss,* عدسه *a'dséh.* (*V.* Sable.)

Gravité (pesanteur), ثقيله *theqyléh, tseqyléh,* ثقل *tseql.*

— (air sérieux), رزن *rezn,* هيبه *heybah, heybéh,* وقار *ouaqâr.*

Gravure, نقش *naqch, neqch,* نقر *neqr, noqr,* نقاشه *naqâchah.*

Gré, خاطر *khâttr,* رضا *riddâ.*

— De bon Gré, من خاطر *min khâttr,* في الرضا *fy êr-riddâ,* في الطيب *fy-'l-tayeb,* من نفس *min nafs,* بخاطر *be-khâttr.*

— Contre son Gré, ضد خاطره *dodd khâttr-ho,* غصبا عنه *ghasbân a'n-ho,* من غصب *min ghasb.* (*V.* De Force.)

— Bon Gré mal Gré, ان شاء وان ابا *în châ ou în âbâ.*

— De mon plein Gré, من ذات خاطري *min dât khâttry,* من رضاي *min riddâ-y.*

— Je te sais bon Gré, فضلك علي *fadl-ak a'lay-y.*

Grec, رومي *roumy,* pl. روم *roum,* يوناني *younâny,* pluriel يونانيين *younânyyn.*

— Langue Grecque, لسان يوناني *lessân younâny,* لسان رومي *lessân roumy.*

— De religion Grecque, مكـلـى *melky*, pl. ملكيه *melkyéh*.

— Il a embrassé la religion Grecque, تملّك *temellek*.

GRÈCE, روميـه *Roumyéh*, بـلـد الروم *beled ér-Roum*, بلد اليونـان *beled él-Younân*.

GREDIN, فـايـن *fâyn*, منحوس *menhouss*, محرّص *maharrass*.

GREFFE (en jardinage), لقم *loqm*, تلقيم *telqym*.

— (bureau), مكتبه *mektebéh*, pl. مكتبات *mektebât*; عادليه *a'âdelyah*.

Il a GREFFÉ, لقم *laqqam*.

— Il Greffera, يلقم *yelqem*, يلقّم *yloqqom*.

GREFFIER, كاتب *kâteb*, pl. كتبه *kotebah*; عادل *a'âdel*, عدول *a'doul*, ناسخ *nâssikh*, كاتم *kâtem*.

— en chef, بـاش كاتـب *bâch kâteb*, كاتـم سرّ *kâtem serr*, دفتردار *defterdâr*, روزنامجى *rouznâmdjy*, *rouznâmguy*.

GRÉGOIRE (n. pr.), كريغوريوس *Kryghouryous*, غـريـغـوريس *Ghryghourys*.

GRÊLE (subst.), بــرد *bered*, تبرورى *tebroury*.

— (adj.), رفيع *refy'*, رقيق *reqyq* (en berbère, ارقيق *érqyq*).

Il a GRÊLÉ, الدنيا مضروبه بالبرد *éd-dounyah maddroubah bi-'l-bered* (en berbère, ابرورى *âbroury*).

— Les mûriers ont été Grêlés, التوت انضربت بـالبرد *ét-tout én-darabet bi-'l-bered*.

GRÊLON, حـبّـة الـبرد *hebbet él-bered*.

GRENADE (fruit), رمّانه *roummânah*, *roummânéh*, pluriel رمّـانـات *roummânât*; رمّان *roummân*.

— de guerre, قـنـبره *qounbarah*, قنبيره *qonbeyrah*, pl. قنابر *qenâber*.

— (ville d'Esp.), غرنـاطه *Ghernâttah*, *Gharnâttah*.

— Natif de Grenade, غـرنـاطى *Ghernâtty*, *Gharnâtty*.

GRENADIER (arb.), شجرة الرمّان *chadjeret ér-roummân*, سجــره ذا الرمّـــان *sedjrah dé-'r-roummân*, شجر الرمّان *chadjar ér-roummân*.

— (soldat), قنبرهى *qounbarahy*, قنبرجى *qounbaradjy*, *qounbardjy*, pl. قنبرجيه *qounbardjyah*.

GRENADILLE (fleur), سبع الـوان *seba' élouân* (m. à m. des sept couleurs).

GRENADIN. (*Voy.* Natif de Grenade.)

GRENIER, مخزن *makhzen*, plur. مخازن *mekhâzen* (d'où le fr. *magasin*); هرّى *horrä*, pl. اهرّا *âhorrâ*.

GRENOUILLE, ضفدع *difda'*, *doufda'*, pl. ضفادع *dafâdè'*; ضفضعه *difda'ah*, ضفضع *difda'*, مكركر *meguerguer* (en berb., امقرقو *âmqorqar*, pl. ايمقورقار *îymqourqâr*). (*Voy.* CRAPAUD.)

GRIEF, خسارة *khessârah*, ضرور *dourour*, شرّ *cherr*; سيه *sigah*, plur. سيات *siyât*, باطل *bâtel*.

GRIFFE, مخلاب *moukhlâb*, pl. مخالب *mokhâleb*, مخاليب *mokhâlyb*; دفره *deferah*, plur. دفرات *deferât* (en berb., ايشر *îycher*, plur. ايشارن *êychârenn*). (*Voy.* ONGLE.)

— (sceau, signature, chiffre), طغرى *taghrä*, طغره *toghrah*.

— Je t'ai tiré de ses Griffes, خلصتك من قبضته *khalast-ak min qobdet-ha*.

GRIFFON, حريش *harych*, عنقا *a'nqâ*. (*Voy.* HIPPOGRIFFE.)

Il a GRIFFONNÉ, خرطش *khantach*.

Il a GRIGNOTÉ, تقور *teqouer*, قرقش *qarqach*.

GRIL, مشوى *mechouï*, مشوا *mechaouey*; مشله *mechaléh*, pluriel مشلات *mechelât*; حداد الكباب *haddâd él-kebâb*, قرمش *qermich*.

GRILLAGE, GRILLE, شبّاك *chebbâk*, شبكه *chebekéh*, pluriel شوباك *choubâk*; شبّيك *chebbayk*.

GRILLÉ (rôti), مشوى *mechouy*.

— (grillagé), مشبّك *mochabbek*.

— Pain Grillé, خبز مقرموش *khobz meqermouch*, عيش مقرمش *a'ych moqermech*.

Il a GRILLÉ (rôti), شوى *chaouä*.

— (grillagé), شبّك *chabbak*.

— Il Grillera (rôtira), يشوى *ychouy*.

— Il a Grillé le café, حمّص القهوه *hammess él-qahouéh*, *hammass él-qahouah*.

— du pain, قرمش الخبز *qarmach él-khobz*, قرمش العيش *qermech él-a'ych*.

GRILLON (insecte), بزيز *bezyz*; صرصور *sarsour*, pl. صراصير *serâsyr*.

GRIMACE, كمّارة *kemmârah*, خنشوش *khanchouch*.

Il a GRIMACÉ, لوّق *laouaq*.

GRIMACIER, الوق *âlouaq*, plur. لوق *louq*.

GRIMOIRE, كتاب السحر *kitâb ès-sahr*.

Il a Grimpé, تعشتق *taachtaq*, تعربش *taarbech*. (V. Il a Monté.)

Il a Grincé des dents, صرّ باسنانه *sarr bê-êsnân-ho*, كزّ *kizz*, كزكز *kiz-kiz*, غزغز *ghazghaz*.

Grincement, صرير الاسنان *seryr êl-êsnân*.

Gris, مرّ *morr*, رمادى *remâdy*, ترابى *torâby*, اشهب *âchhab* (en berbère, ايشد *îychad*).

— Les cheveux deviennent Gris, تشيب الشعر *telchyb êch-cha'ar*.

— Il a des cheveux Gris, شعرة شايب *cha'ar-ho châyb*.

Grive, طرد *terd*, ترد *terd*, سمّان *soummân*, سمّن *soummoun*.

Il a Grogné, زحر *zaher*, خمخم *khamkham*, تخنزر *tekhanzer*.

— Il Grognera, يزحر *yzher*, *yzhor*.

Groin. (Voyez Grouin.)

Il a Grondé, شتم *chetem*, *chetam*, انتعب *ênta'b*, همر *hemer*, همّر *hemmer*, تنازق *tenâzaq*, دمدم *damdam*, نهم *nehem*, نها *nehâ*.

Gronderie, شتم *chetem*, نهام *nehâm*.

Gros, غليظ *ghelydd*, *ghelyzz*, pl. غلاظ *ghelâzz*, غلظان *ghelzân*; تخين *tekhyn* (en berb., ماقور *mâqour*; ازهاران *âzherân*, pluriel ازهرانن *êzouherânenn*). (Voyez Épais.)

— Un Gros de cavalerie, جملة الخيالة *djoumlet êl-khyâlêh*, عزم *e'zm*.

— Femme Grosse. (Voyez Enceinte.)

Grossesse, حبل *hebl*.

Grosseur, غلظ *gholz*, تخن *toukhn*. (Voyez Épaisseur.)

Il a Grossi (v. n.), غلظ *ghaladd*, *ghalazz*, تغلظ *teghellezz*.

— Il Grossira, يغلظ *yghledd*.

Grossier, خشين *khachyn*, رشين *rechyn*, f. رشينة *rechynah*; كتيف *katyf*. (Voyez Incivil.)

Grotte, كهف *kahf*, *kehf*, *kahaf*, pl. كهوف *kouhouf*, كهفات *kehfât*; سرداب *serdâb*, pluriel سراديب *serâdyb*. (V. Caverne.)

Grouin de porc, بوز *bouz*, plur. ابواز *âbouâz*; زنفرة ذا الحلوف *zenfarah dê-'l-hallouf*, فم الخنزير *foumm êl-khanzyr*, خرطوم *khertoum*. (Voyez Gueule, Hure.)

Gruau, برغل *bourghoul*, pluriel براغيل *borâghyl*.

Grue (oiseau), غرنوق *ghour-*

nouq, غرنوك *ghournouk*, *ghernouk*; لقلق *laqlaq*; كركى *kourky*, plur. كراكى *kerâky*.

— (machine), دولاب *doulâb*, لولاب *loulâb*, منجنيق *mendjanyq*, *menganyq*.

GUADALAJARA (ville d'Espagne), وادى الحجارة *Ouâdy él-hadjârah*.

GUADALQUIVIR (fleuve d'Esp.), واد الكبير *Ouâd él-kebyr*.

GUADAMÈS (v. d'Afr.), غدامس *Ghadâmess* (en berbère, عديمس *A'dyms*). (*Voy.* GADAMÈS.)

GUADIANA (fl. d'Esp.), وادى انه *Ouâdy Anah*, واديانه *Ouâdyânah*.

GUADIX (ville d'Espagne), وادى اش *Ouâdy Ach*.

GUÉ, مشرع ذا الواد *mechra' dê-'l-ouâd*; مخضه *mokhdah*, *mokhdéh*; مخاضه *mokhâddah*, *mokhâddéh*, pl. مخايض *mokhâydd*; خوض *khoudd*, مقطع الواد *meqlaa él ouêd*, pluriel مقاطع *moqâttè'*.

— Il a passé à Gué, قطع الواد *qattaa él-ouâd*, خاض *khâdd*, خوّض *khaouadd*.

GUÈBRE, كبر *keber*, ڭبر *gueber*, عبد النار *a'bd én-nâr*.

GUÈDE (plante), فوّة *fououah*.

GUENILLES, شرطوط *chertoutt*, pl. شراطيط *cherâttytt*. (*Voy.* CHIFFON, HAILLON, Habit usé.)

GUENON, قردة *qerdéh*, *qerdah*, *qirdah*, *qardah*, *gardah*, قرد *qerd*, *qird*, *qard*, *guerd* (en berb., تيبكيت *tybkytt*, تزطط *tazottott*).

GUÊPE, زنبور *zenbour*, زنبول *zenboul*; ناحله *nâhlah*, pl. ناحل *nâhal*; زلقطه *zelqettah*, pl. زلاقط *zelâqett*.

GUÈRES, قليل *qalyl*, قليلاً *qalylân*, شويه *choyéh*, بس *bess*.

— Je ne l'aime Guères, ما احبه شي لا قليل *mâ âhobb-ho chy éllâ qalyl*.

— Il ne s'en est Guères fallu que je ne l'aie battu, لو ما شويه كنت ضربته *lou mâ chouyéh kont darabtho*.

— Il ne reste Guères à la maison, وقوعه فى الدار قليل *ouqou'ho fy-'d-dâr qalyl*.

GUÉRI, معافى *mo'âfy*, ناسح *nâssih*, مبرى *mobry*, مشفى *mochfy*.

Il a GUÉRI (v. n.), شفا *chefâ*, *chafâ*, داوى *dâouä*, طيّب *tayyab*, خفّ *khaff*, برّا *barrâ*, برّى *barrä*, *berrä*; شفى *chefâ*, *chefey*; داوا *dâouâ*, طيّب *tayyab*.

— (v. n.), برا *bará*, انشفى *ênchefä*, *ênchefey*; طاب *tâb*, عافى *a'âfey*, تعافى *ta'âfey*, برى *barä*, *berey*; نصح *nassah*, اشتفا *êchtefâ*, استشفى *êstachfä* (en berb., حل *hal*, *hel*).

— Il est Guéri de sa fièvre, طاب من سخونته *tâb min sekhounet-ho*.

— Tu n'es pas bien Guéri, ما طبت شى مليح *mâ tabelt chy melyh*.

— Il Guérira (v. a.), يشفى *yechfy*, يبرى *ybarry*, *yeberry*, يداوى *yedâouy*.

— Guéris-toi! اشفى *êchfy*! *êchfy*! (en berbère, احلى *âhly*! احلو *âhlou*!)

— Que Dieu te Guérisse! الله يطيّبك *Allah yttayyeb-ak*!

— Que Dieu le Guérisse! الله يطيّبه *Allah yttayyeb-ho*! (en berb., اتيشفو ربّى *âtychfou rabb-y*!)

— Il a Guéri toutes les maladies, quelle que fût leur espèce, كان يشفى الامراض اى جنس كانت *kân yechfey êl-âmrâdd*, *êy djens kânet*.

GUÉRISON, شفاة *chefâh*, استشفى *îstechfy*, صحّة *sahhah*.

GUÉRISSEUR, شافى *châfy*, طبيب *tabyb*.

GUÉRITE, باشورة *bâchourah*, pl. باشورات *bâchourât*; بريجة *boureydjah*, *bourydjéh*.

GUERRE, حرب *harb*, pl. حروب *houroub*; كرّة *guerrah*, غزوة *ghezouah*, غزاة *ghazâh*, محاربة *mohârebah* (en berbère, امنغى *âmenghy*, دامنغى *dêmenghy*.)

— Il a déclaré la Guerre, نادى بالحرب *nâdey bi-'l harb*.

— La Guerre est allumée, اشتعل الحرب *êchta'al êl-harb*.

— Il a fait la Guerre, حرب *harab*, حارب *hârab*, جاهد *djâhad*, حرك الحرب *harak êl-harb*, غزا *ghazâ*, غازى *ghâzey*, تغازى *teghâzey*.

— Il a fait la Guerre au prince, ركب على الامير *rakab a'lä êl-êmyr*.

— Ils se font la Guerre entre eux, يتغازوا مع بعضهم بعض *yetghâzoû ma' baadd-houm ba'dd*, هم حاربين بعض على بعضهم *houm hârebynn ba'dd a'lä ba'dd-houm*.

— Munitions de Guerre. (*Voyez* MUNITIONS.)

GUERRIER, حربى *harby*, plur. حربيين *harbyyn*; لاوندى *lâouendy*, pl. لاوند *lâouend*; غازى *ghâzy*, مغاور *moghâouer*. (*V*. BELLIQUEUX.)

Guet, ناظور *nâddour, nâzzour,* حارس *hâress,* عسس *a'ssass,* رقيب *reqyb.*

— Le Guet fait sa ronde dans la ville, العسس يدور في المدينة *él-a'ssass ydour fy-'l-medynéh.*

— Le mot du Guet, لغز *loghz,* كلمة المعنية *kelmet él-ma'nyéh.*

Guêtre, تقاشر *teqâcher,* تراباق *trâbâq, terâbâq.*

Il a Guetté, تل *tell, toll,* عاين *a'âyann.*

— Il Guettera, يتل *ytoll.*

Gueule, خنفوفه *khanfoufah,* بوز *bouz* (en berbère, امي *îmy,* pl. اماون *îmâouenn.* (*Voy.* Bouche.)

Gueux (pauvre), شحاد *chahhâd,* plur. شحادين *chahhâdyn;* مفلس *mofelless,* pl. مفلسين *mofellessinn;* مند بور *mendabour.* (*Voyez* Pauvre, Mendiant.)

Gui (t. de marine), پوتافرا *pou-tâforâ.*

— (plante), دبخ *debkh.*

Guibre (t. de marine), تاليامار *tâlyâmâr.*

Guichet. (*Voy.* Porte.)

Guide, دليل *delyl,* pluriel دلايل *delâyl;* رشيد *rachyd.* (*Voyez* Conducteur.)

Il a Guidé, دل *dell,* وصل *oues-sel.* (*Voy.* Il a Conduit.)

— Guide-moi dans ma route! ارشدني في سكتي *érched-ny fy sekket-y!* هدني في سابيلي *hod-ny fy sâbyl-y!*

Guimauve, خطميه *khetmyéh, khatmyah,* خبيره *khobeyrah.*

Il a Guindé, طالع *tâla'.* (*Voyez* Il a Élevé, Il a Hissé.)

Guirlande, اكليل *âklyl.*

Guise, شكل *chikl,* pluriel اشكال *échkâl;* خاطر *khâttr.*

— Je vis à ma Guise, انا باعيش على شكلي *ânâ bâ'ych a'lä chikl-y.*

— Va à ta Guise! امشي على خاطرك *êmchy a'lä khâttr-ak!*

— Que chacun vive à sa Guise! كل واحد يعيش على خاطره *koll ouâhed ya'ych a'lä khâttr-ho!*

— Telle est ma Guise, ذا كيفي *dâ kyf-y,* هذا شكلي *hadâ chikl-y.*

Guitare, طنبوره فرنجيه *tan-bourah frandjyéh;* قيتاره *qytârah,* pl. قيتارات *qytârât;* كويتره *kouy-terah.*

Gypse, جبص *djibs, guibs,* جيپس *djyps.* (*Voy.* Plâtre.)

H

H; huitième lettre de l'alphabet français, rendue en arabe par deux lettres différentes, qui ne diffèrent l'une de l'autre, dans leur prononciation, que par leur aspiration plus ou moins forte.

La première de ces deux lettres est le *hâ* ou *hhâ*, ح, sixième lettre de l'alphabet arabe moderne (huitième de l'ancien alphabet), et qui se prononce fortement, équivalant ainsi à peu près à notre H aspiré, mais articulé plus durement encore.

La seconde est le *hé*, ه, vingt-septième lettre de l'alphabet arabe moderne (cinquième de l'ancien alphabet, et vingt-sixième de l'alphabet moghrébin); elle équivaut à peu près à notre H non aspiré, si ce n'est qu'on la fait presque toujours sentir dans la prononciation, quoique d'une manière beaucoup plus faible que celle du *hâ*.

HA! (exclamation), ها *hâ!* يا *yâ!* ايها *éyhâ!* ياه *yâh!* واه *ouâh!*

— Ha! que je suis malheureux! يا حسرتى *yâ hasserl-y!*

HA, nom de la sixième lettre de l'alphabet arabe, (ح), حا *hâ*, حا كبير *hâ kebyr*. (*Voy*. ci-dessus H.)

HABILE, حاذق *hâdeq*, قابل *qâbel*, عالم *a'âlem*; شاطر *châtter*, pl. شطار *choultâr*; ماهر *mâher*, *méher*, pl. ماهرين *mâheryn*; مستعد *moste'id*. (*Voyez* ADROIT.)

— Plus Habile, امهر *âmhar*, اشطر *âchtar*.

HABILETÉ, حذقة *hadqéh*, *hedqah*, علم *i'lm*, قابلية *qâbelyéh*, مهارة *mehâréh*. (*Voy*. ADRESSE.)

HABILLÉ, لابس *lâbess*, pluriel لابسين *lâbessyn*.

— Ils sont tous Habillés de la même manière, كلهم لابسين بفرد شكل *koll-houm lâbessyn be-ferd chikl*.

Il a HABILLÉ, لبس *labbass*, *lebbess*, كسا *kassâ*, *kessâ*.

— Il s'est Habillé, لبس *lebess*, تلبّس *telebbess*.

— Il s'Habillera, يلبس *ylbess*, *yelbess*, يتلبّس *ytlebbess*.

— Vous vous êtes Habillés, لبستوا *lebestou* (en berb., تلسم *telsem*).

— Habille-toi ! البس *élbess!* البسك *élbess-ak!* البس ثيابك *él-bess tsyâb-ak!* (en berb., الن *îls*, اسو *îssou*, اتلوس ثلبك *éllous theleb-ek*).

— Après que tu te seras Habillé, بعد ما لبست ثيابك *ba'd má lebest tsyâb-ak*.

— Il s'est Habillé en femme, كان لابس لبس امراة *kân lâbess loubs îmrât*.

Habillement, لباس *lebâss*, اللباس *îlbâss*, لبس *lebs*, *loubs*, ملبوس *melbouss*; ثوب *thoub*, *thouab*, *tsouab*, pl. ثياب *thyâb*, *tsyâb*, اثواب *éthouâb*. (*V.* **Habit.**)

Habit, لباس *lebâss*, pl. لباسات *lebâssât*; كسوة *kissouéh*, *kissouah*, pl. كسوات *kissouât*; ثوابه *thouâbéh* (en berb., لكسوا *liksouâ*, ثلبه *thele-béh*. (*Voy.* **Habillement.**)

— Habit de cérémonie, قفتان *qaftân*, خلعه *khila'ah*; كسا *kissâ*, pl. كساوى *kissâouey*.

— Habit usé, دربالة *derbâlah*, *derbâléh*, plur. دربالات *derbâlât*. (*Voy.* **Haillon, Guenilles.**)

— Marchand de vieux Habits. (*Voy.* **Fripier.**)

— Ton Habit n'était pas encore achevé, اللباس بتاعك ليسّا ما كان شى متمّم *él-lebâss betâ-'ak lyssâ mâ kân chy motammem*.

Habitable, عامر *a'âmer*; معمّر *mo'ammer*, معامور *ma'âmour*.

— La terre Habitable, الارض العامرة *él-ârd él-a'âmeréh*, البرّ المعامور *él-berr él-ma'âmour*, الدنيا المعمّر *éd-dounyâ él-mo'ammer*.

Habitant, ساكن *sâkenn*, plur. ساكنين *sâkenynn*, سكان *soukkân*; سكّان *sekkân*, مقيم *meqym*, *meqaym*, *mouqym*, متمكن *motemekkin*

— Les Habitants de la ville, اهل المدينة *âhl él-medynéh*.

— Habitant du pays de l'Est. (*Voyez* **Oriental.**)

— de l'Ouest. (*V.* **Occidental.**)

Habitation, مكان *makân*, *me-kân*, مقام *maqâm*, سكن *sekn*, *soukn*; منزل *manzel*, *menzel*, pl. منازل *me-nâzel* (en berb., ثلّى *thelly*, وين *oueyn*). (*Voy.* **Domicile, Demeure, Logis.**)

Habité, مسكون *meskoun*, عامر *a'âmer*, معمر *mo'ammer*, معامور *ma'âmour*, معمور *ma'mour*.

— Ce village n'est pas Habité, هك الدشره ما هي مسكونه *hadéh ël-dechrah mâ hyé meskounah*, هذا الكفر مش معمر *hadâ ël-kafr moch mo'ammer*.

— Dans tout le monde Habité, في كل الارض المسكونه *fy koull ël-ârd ël-meskounéh*, في جميع المسكونه *fy djemy' ël-meskounéh*.

Il a **Habité**, سكن *sakann*, *sakenn*.

Habitude, امتزاج *ëmtizâdj*, مزاج *mizâdj*. (*Voy*. **Coutume**.)

Il s'est **Habitué**, تولف *touallef*, *touellef*; تعود *ta'ouad*, *teoued*; تأهل *tâhhel*. (*V*. Il s'est **Accoutumé**.)

— Il s'Habituera, يتولف *ytoual-lef*, *ytouellef*; يتعود *ytaououd*, *yteououd*; يتأهل *ytâhhel*.

Habituel, معتاد *mou'tâd*, مالوف *mâlouf*.

Habituellement, في العاده *fy-'l-a'âdéh*.

Hableur, لافزان *lâfzân*.

Hache, فرعه *ferra'ah*, pl. فرعات *ferra'ât*; شاكور *châkour*, pl. شواكر *chouâkor*; بلطه *baltah*; نجق *ne-djeq*, plur. نجقات *nedjeqât*; قدوم *qadoum*, قدم *qodom*; مطلع *matla'*. (*Voyez* **Cognée**, **Hachette**.)

Il a **Haché**, قصص *qassass*.

Hachette, ملاسه *mallâssah*, *mellâsséh*, غزاليه *ghazzâlyah*; طبر *taber*, pl. اطبار *atbâr*.

Hachis, قيمه *qyméh*, فرم *form*.

Hadramout (prov. d'Arabie), حضرموت *Haddramout*.

Hadrien (n. pr.), ادريانوس *Adryânouss*.

Hady (n. pr.), هادى *Hâdy*.

Haha (prov. de l'empire de Ma-rok), حاحا *Hâhâ*.

Haï, مكروه *mekrouh*, مبغوض *mabghoudd*.

Il a **Haï**, كره *harah* (en berbère, كرهت *krahat*, *karahat*). (*Voy*. Il a **Abhorré**, Il a **Détesté**, Il a eu en Abomination.)

Haie, زرب *zerb*, زربه *zerbéh*, pl. زروب *zeroub*, *zouroub*; سياجه *syâdjéh*, pl. سياجات *syâdjât*, سياج *seyâdj*.

— de treillage, de clayonnage, de branches sèches, جنايه *djenâyéh*.

— de soldats, صف *saff*, pluriel صفوف *sofouf*.

— En Haie, صف صف *saff saff*.

— Entouré d'une Haie, متسيّج *motsayyedj*.

— Il a entouré d'une Haie, زرب *zarab*, *zereb*, سيّج *sayyadj*, تسيّج *tesayyadj*.

— Il a mis en Haie, صفّ *saff*.

HAILLON, مرقعية *merqa'yah*, pl. مرقعيات *merqa'yât*; خرقا *khorqâ*, pl. خرقات *khorkât*, خروق *khorouq*; شراطوط *cherdttoutt*, pluriel شراطيط *cherâttytt*. (*Voy*. CHIFFON, GUENILLE, Habit usé.)

— Couvert de Haillons, مشرمط *mocharmett*, ابو شراميط *âbou charâmytt*, ابو شراطيط *âbou cherâttytt*.

HAÎNE, غرض *ghard*, بغض *boghd*, *boghodd*; كره *kerh*, *kerah*, اكره *îkrah*, كراهه *kerâhah*, رديله *redyléh*. (*Voy*. INIMITIÉ.)

HAÏSSABLE. (*Voy*. ABOMINABLE, DÉTESTABLE.)

HALBRAN, بط وحش *batt ouahech*; جربه *djerbéh*, pl. جربات *djerbât*.

HÂLÉ du soleil, اسمراني *âsmerâny*, مقشب *moqascheb*.

— Il a HALÉ une barque, سحب *seheb*, *sehab*; جرّ *djerr*, *djarr*, *guerr*.

HALEB. (*Voy*. ALEP.)

HALEINE, نفس *nefs*, *nefess*, *nafs*, pl. نفوس *nefouss*, انفوس *ânfouss*. (*Voy*. RESPIRATION, SOUFFLE.)

— Difficulté d'Haleine (asthme), صعوبة التنفس *sa'oubet êt-teneffouss*, ضيقة النفس *dayqet ên-nefs*. (*Voyez* ASTHME.)

— Mauvaise Haleine, مجويه *medjouyéh*. (*V*. PUANTEUR de bouche.)

— Il a repris Haleine, نفّس *naffass*, *neffess*; تنفّس *teneffess*.

HALICARNASSE (v. ancienne de l'Anatolie), بودرون *Boudroun*.

HALLE, بازار *bâzâr*, خان *khân*, رحبه *rahbah*; سوق *souq*, pluriel اسواق *âssouâq*.

HALLEBARDE, حربه *harbéh*, *harbah*, pl. حربات *harbât*. (*V*. LANCE.)

HALLEBARDIER, حرباجي *harbâdjy*.

HALLIER, غيطه *ghayttah*, pluriel غيطات *ghayttât*; عليقه *o'lleyqah*, عليق *o'lleyq*. (*Voy*. BROUSSAILLES, BUISSON.)

HALTE, مكث *mekts*.

HAMAH (ville de Syrie), حماة *Hamâh*.

— Natif de Hamah, حماوي *hamâouy*.

HAMEAU, بليك *belydéh*, *belydah*;

كفر *kufr*, pl. كفور *koufour*; دشار *dechâr*; دشرة *decharah*, *decherah*, pl. دشر *decher*; دوار *douâr*, pl. دوّار *dououâr* (en berb., تدّرت *taddart*, plur. توّدار *touaddâr*). (*Voy.* BOURGADE, VILLAGE.)

HAMEÇON, صنّارة *sannârah*, plur. صنّارات *sannârât*, صنانير *sonânyr*; كلابه *kellâbéh*, pl. كلاليب *kelâlyb*; سنّارة *sennârah*, *sennâréh*, pl. سنّار *sennâr*, سنانير *senânyr*; شوكه *choukah*, pl. شوكات *choukât*; خطّاف *khettâf*.

HAMZAH, signe orthographique des Arabes (ء), remplaçant l'*âlif*, همزة *hamzah*, *hamzéh*.

HANCHE, خاصرة *khâsserah*, pl. خواصر *khouâsser*; حقه *heqah*, خاصر *khâsser* (en berbère, امشاشن *émchâch*, pl. امشاشن *îmchâchenn*).

Il a HANTÉ, مارس *mâress*, لازق *lâzaq*, تفوّد *tefaououad*, تمنطق *temantaq*. (*Voy.* Il a FRÉQUENTÉ.)

— Ne Hante pas les méchants! ما تمارس شي الاشرار *mâ temâriss chy él-âchrâr*.

HAQUENÉE, رهوانه *rehouânéh*.

HARANGUE, مخاطبه *mokhâttebéh*, خطبه *khotbah*, خطّاب *khittâb*, كلام *kelâm*. (*Voy.* DISCOURS.)

Il a HARANGUÉ, خطب *khattab*, خاطب *khâttab*.

HARANGUEUR, خطّاب *khettâb*, *khattâb*, خطيب *khattyb*.

HARASSÉ. (*Voy.* FATIGUÉ.)

Il a HARCELÉ, حرّض *harradd*, جرجر *djardjar*, شقى *chaqä*, اشقى *échqey*, نحس *nahass*.

HARDE, حاجه *hâdjéh*, *kâguéh*, pl. حوايج *haouâydj*, *haouâyg*; ال *âl*, pl. آلات *âlât*; روبا *roubâ*; متعه *meta'ah*, pl. متاع *metâ'a*; شي *chy*, pl. اشيا *échyâ* (en berbère, ابردان *îberdân*). (*Voy.* HABIT.)

HARDI, جاسر *djâsser*, *gâsser*; جرى *djery*, مجاسر *modjâsser*. (*V.* AUDACIEUX, BRAVE.)

HARDIESSE, مجاسرة *modjâsseréh*, متجاسرة *motdjâsserah*, جراة *djerâh*, اجترا *îdjtirâ*, *îgtirâ*, اجترة *îdjtirah*, *îgtirah*, غيرة *ghayrah*. (*V.* AUDACE, BRAVOURE, COURAGE.)

— Il a eu de la Hardiesse, استجرى *éstâdjerey*, تجاسر *tedjâsser*. (*Voy.* Il a OSÉ.)

HARDIMENT, جسورا *djessourân*. (*Voy.* COURAGEUSEMENT.)

HARENG, ريم *rym*.

Hargneux, نحس *nehess*, plur. نحسين *nehessyn*.

Haricot, لوبيه *loubyéh*, *loubyah*, لوبيا *loubyâ*, pl. لوبيات *loubyât*.

Haridelle, فرس سقط *fars saqett*.

Il a Harnaché, سرّج *sarradj*, *serradj*, *serrag*, بسط *bassatt*, حط السرج *hatt ès-serdj*, شدّ *chedd*.

Harnois, عدّة *o'ddah*; سرج *serdj*, *serg*, pl. سروج *seroudj*, *seroug*, *souroudj*, عدد خيل *a'ded kheyl*, بوساط *boussâtt*.

— Fabricant de Harnois, سروجي *seroudjy*, *serouguy*. (*Voy*. Bourrelier, Sellier)

Haroun (n. pr.). (*V*. Aaron.)

Harpe, چنك *tchenk*; قيتارة *qytârah*, pl. قيتارات *qytârât*; طنبور *tanbour*, pl. طنابير *tenâbyr*.

Harpie, غول *ghoul*, غولة *ghoulah*; خطفة *khattefah*, pl. خطفات *khettefât*.

Harpin, Harpon. (*Voy*. Croc.)

Hart. (*Voyez* Corde, Lien.)

Hasard, صدفه *sedfah*; صدفه *sodfah*, pl. صدفات *sodfât*, صدف *sodâf*; مصادفه *mossâdefah*, قضا *qaddâ*, اتفاق *ëttifâq*, مخاطرة *moukhâttereh*. (*Voy*. Fortune.)

— Au Hasard, الى البخت *ëlâ ël-bakht*, على النصيب *a'lä ënnessyb*, على بركة الله *a'lä bereket Allah*, على باب الله *a'lä bâb Allah*.

— Par Hasard, بالصدف *be-'s-sodaf*, سوا *soouân*, اتّفاقا *ëttifâqân*.

Il a Hasardé, خاطر *khâttar*.

Hasardeux, مخاطر *moukhâtter*. (*Voy*. Fortuit.)

Hase, ارنبه *ârnebéh*, *ârnebah*.

Hassan (n. pr.), حسان *Hassân*, الحسان *êl-Hassân*.

Hate, عجله *a'djeléh*, سرعه *sera'ah*, تعجيل *ta'djyl*, عجل *a'djel*, *aaguel*, زربه *zerbah*. (*Voyez* Célérité, Promptitude.)

— En Hâte, à la Hâte, بالعجل *bi-'l-adjel*, *be-'l-aaguel*, بالزربه *bi-'z-zerbah*, قوام *qaouâm*, عاجلا *a'âdjelân*, سرعا *sera'ân*, مسرعا *mesra'ân*, بوقت اوّل *be ouaqt âouel*, فيسع *fyssa'*.

Il a Haté, عجّل *a'ddjal*, اسرع *ësra'*.

— Il s'est Hâté, رول *raouel*, استعجل *ësta'djel*.

— Il se Hâtera, يرول *yraouel*, *yrouel*, يستعجل *ysta'djel*.

— Ne te Hâte pas! لا تستعجل *lâ testa'djel!*

Hâtif, qui se Hâte, عاجل *a'âdjel*, مستعجل *mosta'djel*, عجول *a'djoul*, عجيل *a'djyl*, *âguyl*, مسرع *mossari'*, زربان *zerbân*, *zirbân*. (*V.* Prompt, Précoce.)

— Figues Hâtives. (*V.* Figue.)

Haubans (t. de marine), سرسية *sersyah*, pluriel سرسيات *sersyât*; حبال الصوارى *hebâl ês-souâry*.

— Porte-Haubans. (*V.* ce mot.)

Hausse, ارتفاع *ìrtifâa'*.

Il a **Haussé**, على *a'llä*. (*V.* Il a Élevé.)

— Il s'est Haussé, قام *qâm*.

Haut, عالى *a'âly*, اعلى *â'aly*, pl. اعلا *â'alâ*; مرتفع *mortefê'*. (*Voy.* Élevé.)

— Le Très-Haut (Dieu), الله تعالى *Allah ta'âlä*.

— Le Haut (le sommet), اوج *âoudj*, *ôudj*. (*V.* Cime, Sommet.)

— Le Haut de la maison, طبقة البيت *tabeqat êl-beyt*.

— En Haut, فوق *fouq*, *fauq*.

— D'en Haut, من فوق *min fouq*, *min fauq*.

— De Haut en bas, من فوق الى تحت *min fouq ìlä taht*.

— De bas en Haut, من تحت الى فوق *min taht ìlä fouq*, من اسفل الى فوق *min âsfel ìlä fouq*.

— Haut-de-chausses, چاقشير *tchâqchyr*, شاقشير *châqchyr*; سروال *serouâl*, plur. سراويل *serâouyl*; لباس *lebâss*. (*Voyez* Culotte.)

— Haute mer. (*Voy.* Flux.)

— Haut mal, صرع *sara'*. (*Voy.* Épilepsie, Mal Caduc.)

Hautain. (*Voy.* Altier, Fier, Arrogant, Orgueilleux.)

Sa **Hautesse**, جناب عالى *djenâb a'âly*, الباب العالى *êl-bâb êl-a'âlä*, حضرة *hadret*. (*V.* Altesse.)

— Sa Hautesse le sultan Mahmoud, حضرة السلطان محمود *hadret ês-soultân Mahmoud*.

Hauteur, علو *a'lou*, ارتفاع *ìrtifâa'*, علاوة *a'lâouéh*, رفعة *rifa'ah*, اعتلا *ì'tilâ*. (*Voy.* Élévation.)

— (fierté), غرور *gharour*, تكبر *tekebbour*. (*V.* Fierté, Orgueil.)

— Il a douze pieds de Hauteur, علوه اثنعش قدم *a'lou-ho êtsn-a'ch qedem*.

Havre. (*Voy.* Port.)

Havresac, شرّاب ذا الجلد *cherrâb dê-'l-djeld*, شرّاب جلد *cherrâb gueld*, دبهاة *behâh*, اقراب *êqrâb*, تربة *tourbah*, كيسة *kyssah*, جيب *djyb*, *guyb*, جبة *djebbah*,

guebbéh, مكتوب *maktoub*, شكارة *chekârah*, حنشة *hanechah*. (*Voyez* BESACE, BISSAC, SAC.)

HÉ, nom de la vingt-septième lettre de l'alphabet arabe (ه) ها *há*, *hê*, *hé*.

HÉ! أى *áy!* *êy!* هاى *häy!* يا *yá!* ايا *êyä!* *âyâ!*

— Hé, toi! اياك *êyä-k!* *âyâ-k!*

— Hé, vous! اياكم *êyä-koum!* *âyâ-koum!*

HEAUME. (*Voy.* CASQUE.)

Il a HÉBERGÉ, أوا *âouä*.

HÉBÉTÉ, دايخ *dâykh*, مترمخ *motarmakh*. (*V.* SOT, IMBÉCILLE.)

Il a HÉBÉTÉ, بهم *behham*.

HÉBRAÏQUE, عبرانى *e'brâny*, *i'brâny*.

HÉBREU, عبرى *e'bery*. (*V.* JUIF.)

HEDJAZ (pr. d'Arabie), الحجاز *êl-Hedjâz*, *êl-Hegâz*.

— Natif de l'Hedjaz, حجازى *Hedjâzy*, *Hegâzy*.

HÉGIRE, هجرة *hedjrah*, *hedjiréh*, *hedjréh*.

— L'an 1836 de Jésus-Christ répond à l'an 1252 de l'Hégire, السنة ثمانمية ستة وثلاثين بعد الالف المسيحية موافقة للسنة الف وميتين واثنين وخمسين الهجرية *ês-senet themân-myéh settéh ou thelâthyn ba'd êl-âlf êl-messyhyéh mouâfeqah li-'s-senéh alf ou myteyn ou êthneyn ou khamsyn êl-hegiryyéh*.

HÉLAS! أى *áy!* وى *ouey!* يا *yá!* ويلى *ouayl-y!* آه *âh!* ايا *êyâ!* واه *ouâh!* أخ *âkh* (en berb., وو *ou-ou!* وى *ouey!* وك *ouogh*).

— Hélas! que je suis malheureux! يا حسرتى *yá hassert-y!*

Il a HÊLÉ, ندى *nadä*, *nadey*, عيط على *aayatt a'lä*. (*Voyez* Il a APPELÉ, Il a CRIÉ.)

HÉLIOPOLIS (v. anc. d'Égypte), عين الشمس *A'yn êch-chems* (m. à m. fontaine du soleil), الماطاريه *êl-Mâttâryéh* (m. à m. eau fraîche).

HÉLIOTROPE, خيزران *khyzrân*.

HELLÈNE. (*Voy.* GREC.)

HÉLOUAN (bourg d'Égypte), حلوان *Helouân*, *Houlouân*.

HEM! نعم *naam!*

HÉMESSE (v. de Syrie), حمص *Hemess*, *Hems*.

HÉMORRAGIE, رعاف *ra'âf*, *reu'âf*, *re'âf*, *rou'âf*.

HÉMORROÏDES, باصور *bâssour*, pl. بواسير *bouâssir*, *beouâssyr*.

HENNÉH (fleur et poudre cosmétique), ثمر حنة *thamr hennéh*, ثمر حنا *thamr henná*.

— (arbrisseau), حنة *hennéh*,

حنّا *henná*, حنّى *hennä*, *henny*.

Il a HENNI, محمح *mahmah*, صهل *sahal*.

HENNISSANT, صاهل *sâhel*.

HENNISSEMENT, صهال *sihâl*, صهل *sohl*, صهيل *sahyl*.

HÉPATHIQUE (adj.), كبدى *kebdy*, كبدانى *kebdâny*.

— (plante), كبديه *kebedyah*, *kebedyéh*.

HEPTAGONE, سباعى *soubâ'ay*, مسبّع *moussabba'*, *moussabbè'*.

HÉRAUT, منادى *menâdy*, plur. مناديين *menâdyyn*; چاوش *tchâouch*. (*Voy.* HUISSIER.)

HERBACÉ, حشيشى *hachychy*, عشبى *a'cheby*.

HERBAGER, عشّاب *ou'schâb*, *eu'schab*, بقّال *baqqâl*, بقّالى *baqqâly*, خضّار *khaddâr*.

HERBAGES, بقله *baqlah*, pl. بقل *boql*, بقول *bouqoul*; مرج *merdj*, pl. مروج *mouroudj*. (*Voyez* HERBE, FOURRAGE, PLANTE.)

HERBE, عاشب *a'âcheb*, عشبة *eu'chbah*, *eu'chbéh*, pluriel عشب *eu'chb*; حشيشة *hachychéh*, حشيش *hachych*, حشايش *hachâych*; سبزوه *sebzouah*, pl. سبزوات *sebzouât*; خضر *khoddr*, خضره *khoddrah*, pl. خضار *khoddâr*, *kheddâr*; قصيل *qassyl* (en berbère, توكه *tsougah*, *thougah*).

— potagère. (*Voy.* LÉGUME.)

— sauvage, حشيش برى *hachych berry*.

— à faire des cordes, حلفه *helféh*, *helfah*.

— Corde d'Herbes. (*Voy.* CORDE de sparterie).

— Marchand d'Herbes, d'Herbages. (*Voy.* HERBAGER.)

HERBIER, خزنة النبات *khaznet eu-nebât*.

Il a HERBORISÉ, عشّب *a'schab*.

HERBORISTE, عشّاب *eu'schâb*, سبزجى *sebzadjy*.

HÉRÉDITAIRE, ميراثى *myrâthy*, *myrâtsy*, وراثى *ouerâthyy*.

— Maladie Héréditaire, امراض ميراثيه *îmrâdd myrâtsyéh*.

HÉRÉDITÉ, ارث *îrts*, *êrts*. (*V.* HÉRITAGE.)

HÉRÉSIARQUE. (*V.* HÉRÉTIQUE.)

HÉRÉSIE, كفر *koufr*, بدع *bad'*, بدعه *bida'ah*, *boda'ah*, pl. بدعات *bodo'ât*, *bida'ât*; الحاد *îlhâd*; غلطه *gholtah*, pl. غلطات *gholtât*; هرطقه *hertaqah*. (*Voy.* ERREUR.

Hérétique, خارجى *khâredjy*, رفض *rafd*, رافضى *râfeddy*, ملحد *molhid*, مبدع *mobdè'*, متبدّع *mot-beddi'*; هرطوقى *hertouqy*, pluriel هراطقه *herâtqah*.

Hérissé, مجعود *medjou'oud*.

Il a **Hérissé**, جعّد *dja'ad*.

— Il s'est Hérissé, تقلب *teqel-leb*, قبّ *qabb*, تقنفد *teqanfed*.

— Il se Hérissera, يتقلب *ytqil-leb*, يقبّ *yqobb*.

— Mes cheveux se Hérissent sur ma tête, شعرى يقبّ على راسى *chaar-y yqobb a'lä râss-y*.

Hérisson, قنفد *qanfod*, *qon-foud*, pl. قنافد *qenâfed*.

— de mer, قديرة *qadyrah*.

Héritage, وراثه *ouerâthéh*, *oue-râtséh*, ورثه *oueretséh*; ميراث *my-râth*, *myrâts*, موراث *mourâts*, pl. مواريث *mouâryth*. (*Voy.* Legs.)

Il a **Hérité**, ورث *ouereth*, *oue-rets*, استورث *éstouerets*.

— Il Héritera, يورث *yourets*, *youreth*, يرث *yourets*.

— Il a fait Hériter, ورّث *ouerrets*.

— Il n'en a rien Hérité, ما استورث منه شى *mâ éstouerets min-ho chy*.

— Il a Hérité de moi, moi en-core vivant, استورثنى وانا بالحياة *éstouerets-ny ou ânâ bi-'l-hayât*.

Héritier, ورث *ouereth*, *ouerets*; وارث *ouârets*, pl. وارثين *ouâretsyn*, ورّاث *ourrâts*; مستورث *mostoue-rets*, صاحب الارث *sâheb él-ìrts* (en berb., يورث *yâureth*; اوريث *âouryth*, pl. اوريثين *âourytsyn*).

— Héritier présomptif, ولى عهد *ouely a'hd*.

— Il a institué Héritier. (*Voyez* Il a fait Héritier.)

Hermaphrodite, خنثه *khan-nethéh*, *khanthéh*, خنثى *khontsey*, *khounthy*, خناثى *khénâthy*.

Hermétiquement, محكمًا *moh-kemân*.

Hermine, سنجاب *sindjâb*.

Hermitage, زاويه *zâouyah*, *zâouyéh*, صومعه *souma'ah*; محبسه *mahabséh*, pl. محبسات *mahabsat*; رابطه *râbettah*, *râbtah*, ربض *robd*, *rabd*.

Hermite, مرابط *morâbett*, شيخ *cheykh*, pl. مشيخه *mechaykhah*, مشايخ *mochâykh*; حبيس *habyss*, pl. حبسا *hobsâ*; متوحد *motouah-hed*, منفرد *monfered*.

Hernie, قيله *qyléh*. (*Voy.* Des-cente.)

— Attaqué d'une Hernie, مقيول *meqyoul*.

HÉROÏQUE, پهلوانی *pehlouâny*, غزوی *ghezaouy*.

HÉROÏSME, سجاعه *sedjâ'ah*, *segâ'ah*.

HÉRON, بطل *battl*.

HÉROS, غازی *ghâzy*, پهلوی *pehlouy*, پهلوان *pehlouân*, سجيع *sedjy'*, صاحب قران *sâheb qerân*, غالب *ghâleb* (en berbère, ارکاز ذا لعالی *ërghâz dë la'âly*).

HERSE, مدرس *midrass*, pluriel مدارس *medâress*; مجرس *midjress*.

HÉSITATION, تردّد *tereddoud*.

Il a HÉSITÉ, شك *chekk*.

— en parlant, تردّد *teredded*, کسر الکلام *kassar ël-kelâm*.

HÉTÉROCLITE, غاريب *ghâryb*. (*Voyez* BIZARRE, ÉTRANGE.)

HÉTÉRODOXE. (*V.* HÉRÉTIQUE.))

HEUR. (*V.* BONHEUR, FORTUNE.)

— Il n'y a qu'Heur et malheur dans la vie de ce monde, حياة الدنيا فيها بخت ابيض واسود *hayât ëd-dounyâ fy-hâ bakht âbyadd ou âsouad* (m. à m. fortune blanche et noire).

HEURE, ساعه *sâ'ah*, pl. ساعات *sâ'ât*, سويع *soueya'* (en berbère, ڪادواس *gâdouâs*).

— Deux Heures, ساعتين *sâ'ateyn*.

— Une Heure et demie, ساعه ونصف *sâ'ah ou nousf*, ساعه ونص *sâ'ah ou nouss*.

— Une Heure moins un quart, ساعه لا ربع *sâ'ah ëllâ roub'*, *sâ'ah ëllâ roubë'*, *sâ'ah ëllâ roubou'*, ساعه لا روب *sâ'ah ëllâ roub*. (*V.* Trois quarts d'Heure.)

— Demi-Heure, نصف الساعه *noufs ës sâ'ah*, نصف ساعه *noufs sâ'ah*, نص ساعه *nouss sâ'ah*, نص ذا الساعه *nouss dë-'s-sâ'ah*.

— Quart d'Heure, ربع ساعه *roub' sâ'ah*, ربع الساعه *roub' ës-sâ'ah*, ربع ذا الساعه *roub' dë-'s-sâ'ah*, *robou' dë-'s-sâ'ah*, *robeu' dë-s'-sâ'ah*.

— Dix Heures du matin, ساعتين قبل الظهر *sâ'ateyn qabl ëd-dohor*.

— Onze Heures du matin, ساعه قبل الظهر *sâ'ah qabl ëd-dohor*.

— L'Heure de midi à une Heure après midi, الظهر *ëd-douhour*, *ëd-dohor* (en berb., تزورنين *tizouernyn*).

— Une Heure après midi, ساعه بعد الظهر *sâ'ah baad ëd-dohor*.

— Deux Heures après midi, ساعتين بعد الظهر *sâ'ateyn ba'd ëd-dohor*.

— Trois Heures après midi, العصر *êl-a'sr, êl-a'sser, êl-a'ssar* (en berbère, تاكوزين *tâkouzynn*).

— Quatre Heures après midi, ساعة بعد العصر *sâ'ah ba'd êl-a'sr.* (*Voyez* la dixième Heure.)

— Cinq Heures après midi, ساعتين بعد العصر *sâ'ateyn ba'd êl-a'sr.*

— Six Heures du soir, المغرب *êl-moghreb, êl-moghereb, êl-meghareb* (en berb., تنوشي *tenouchy*).

— Sept Heures du soir, ساعة بعد المغرب *sâ'ah baad êl-moghreb.*

— Huit Heures du soir, العشا *êl-a'châ, êl-eu'châ.*

— La dixième Heure du jour, ضحى *dahä, dahey.*

— Quelle Heure est-il? كم ساعات *kiam sâ'ât?* كم ساعة *kiam sâ'ah?* كم ساعة راحت من النهار *kiam sâ'ah râhet min ên-nehâr?* ايش وقت الدنيا *êych ouaqt êd-dounyâ?* اى شي ساعة *êy chy sâ'ah?* ايش راح من النهار *êych râh min ên-nahâr?*

— Vois quelle Heure il est; شوف ايش ساعة *chouf êych sâ'ah.*

— Dis-moi l'Heure qu'il est? قل لى كم ساعة *qoul ly kiam sâ'ah.*

— Il est deux Heures et un quart, ساعتين وربع *sâ'ateyn ou roub'.*

— Combien y a-t-il d'Heures de chemin? كم ساعات الطريق *kiam sâ'ât êl-taryq?*

— D'Heure en Heure, ساعة بساعة *sâ'ah be-sâ'ah,* من ساعة الى ساعة *min sâ'at ilä sâ'ah.*

— Qui dure une Heure, ساعتى *sâ'atyy.*

— De bonne Heure, بدرى *bedry,* بكرى *bokrä.*

— A la bonne Heure, مع سلامة *ma' selâmeh.*

Heureux, صعيد *sa'yd,* pl. سعدا *so'dâ;* مسعد *mossa'ad,* مسعود *messe'oud, massa'oud,* مبارك *mobârek,* مبارك *êmbârek,* مبروك *mabrouk, mebrouk,* صاحب ذا البخت *sâheb dê-'l-bakht,* صاحب السعد *sâheb ês-so'adéh.* (*Voyez* Fortuné.)

— Il a été Heureux, بجح *behhah,* فلح *falah,* صلح *salah.*

— Que tu es Heureux! يا سعدتك *yâ saadet-ak!*

Il a Heurté, دق *daqq,* دقق *daqaq,* دفس *dafass,* دقر *daqar,* صرع *sara',* نطح *nettah,* عثر *a'tsar.*

— J'ai Heurté ma tête, دقيت

راسي *daqqyt râss-y*, نطحت راسي *nettahet râss-y*.

— Il Heurtera, يدق *ydoqq*, يدفس *ydfess*, يدقر *ydqer*.

— Il s'est Heurté, عثر *a'ter*.

— Mon pied s'est Heurté contre cette pierre, عثرت رجلي في ذا الحجر *a'teret redjl-y fy dâ-'l-hadjar*.

HEXAGONE, مسدس *moseddes*, *mousaddes*, سداسي *soudâssy*.

HIBOU, حمه *hamah*, ام الليل *ômm êl-leyl* (m. à m. mère de la nuit), (en berb., ايمعروف *îyma'-rouf*; pl. يمعروفان *îyma'roufenn*). (*Voyez* CHOUETTE.)

— Il est comme le Hibou, il fuit la lumière, هو مثل البوم يهرب من الضو *hou methl êl-boum yehreb min êd-daou*.

HIDEUX, مسيخ *messykh*. (Voyez LAID, HORRIBLE.)

HIE, ميتله *mytidéh*.

HIÈBLE (plante), خمان صغير *khamân sogheyr*; دمدوم *demdoum*, حشيشة البوشريش *êl-boucherych*, المتنده *hachychet êl-mentenéh*.

HIER, البراح *êl-barâh*, البارح *êl-bârâh*, المبارح *êl-bârèh*, امبارح *êmbârah*, *êmbârèh*, امس *êmess*, *êms* (en berb., ديلاين *dyllâyn*, اطلي *îttelly*, يظلي *yddally*, يزرين *yzer-yenn*, ادكام *îdgâm*).

— Avant-Hier, اوّل براح *âouel bârâh*, *ôouel bârâh*, *ôuel bârâh* (en berb., سندا اطلي *sendâ îttelly*.(*V.* AVANT-HIER.)

— La veille d'avant-Hier (il y a deux jours), اوّل البارحين *âouel êl-bârâheyn*, *ôouel êl-bârâheyn*, لوّل براحين *louel barâhayn*.

HILARITÉ. (*Voy.* GAÎTÉ, JOIE.)

HIND, HINDAH (n. pr. fémin.), هند *Hend*, هنده *Hendéh*.

HIPPOCRATE (n. pr.), ابو قراط *Abou qrâtt*, بقراط *Bouqrâtt*, بقرات *Bouqrât*.

HIPPODROME, ات ميدان *â meydân*.

HIPPOGRIFFE, سيمرغ *symorgh*, البراق *êl-borâq*.

HIPPOPOTAME, فرس البحر *fars êl-bahar*.

HIRONDELLE, خطيف *khottyf*, *khettyf*, plur. خطاف *khottâf*, *khit-tâf*; خطيفه *khettayfah*, *khettayféh*, plur. خطيّف *khettayyf*, *khotteyyf*; عصفور الجنة *a'sfour êl-djennéh* (m. à m. moineau du paradis), pluriel

عصافير الجنّه *a'ssâfyr êl-djennéh*; وطواط *ouattouâtt*, سنونيه *senounyah*, pl. سنونيات *senounyât*; سنونو *senounou* (en berbère, ثيفرلست *tyferellest*).

Il a Hissé, رفع *refaa, rafa'*, طلّع *talla'*.

— Il a Hissé à bord du vaisseau, طلّع للبردو متع المركب *talla' li-'l-bordou meta-'l-merkeb*.

Histoire, تاريخ *tarykh*, pluriel تواريخ *teouârykh*; خبر *khabar*, pl. اخبار *âkhbâr*; سيرة *syréh*, pl. سير *soyar*; نقل *neql, naql*.

— Il a écrit l'Histoire, ارّخ *ârakh*.

Historien, راوى *râouy*, مورّخ *mouarrekh*.

Historiette, حكايه *hikâyéh, hikâyah*, pluriel حكايات *hikâyât*; روايه *reouâyéh, reouâyah*, ارجاف *îrdjâf*; قصّه *qisséh, qissâh*, pluriel قصات *qissâtt*, قصص *qossouss*; مثل *methl, metsl*, pl. امثال *âmthâl, âmtsâl*.

Historiographe. (*Voyez* Historien.)

Histrion, مقلّد *mouqalled*, مسخرة *maskharah*.

Hiver, شتا *chitâ, chetâ*, شتويه *chitaouyéh*, شتوة *chetouah, chitouah, chetouéh*, فصل ذا الشتا *fasl dê-'ch-chitâ* (en berb., شتوا *chitouâ*, شتوة *chetouah*).

— Le temps de l'Hiver, الزمان الشتاوى *êz-zemân êch-chetâouy*.

— Quartier d'Hiver, مشتا *mechtâ*, مشتاة *mechtâh*.

Hivernal, شتوى *chetaouy*, شتاوى *chetâouy*.

Il a Hiverné, شتّى *chettà*.

Il a Hoché la tête, هزّ الراس *hezz êrrâss*, حرّك راسه *harrak râss-ho*, كبى *kabă, kabey*.

Hoir. (*Voyez* Héritier.)

Hoirie. (*Voy.* Hérédité, Héritage.)

Hola! ايا *âyâ! êyâ!* اى *ây! êy!* يا *yâ!* يا اى *yâ êy!*

— Holà! palefrenier, viens ici! اى يا سايس تاعلى هنا *êy! yâ sâys, tâ'ley henê!*

— Il a mis le Holà, اصلح *êslah*, تصلّح *tessallah*. (*V.* Il a Apaisé.)

Hollande. (*Voy.* Flandre.)

Hollandais. (*V.* Flamand.)

Homard, عقرايشه *a'qrâychah, o'qrâychah, eu'qrâychah*, قامرون

qâmroun, استاقوس âstâqous (en grec, ἀστακός).

Homélie, ميمر mymer, pl. ميامر meyâmer.

Homicide (meurtre). (V. ce mot.)

— (meurtrier). (Voy. ce mot.)

Hommage, طاعه tâ'ah, تقديم teqdym.

— Il a rendu Hommage, قدم الطاعه qaddam êl-tâ'ah.

Homme, رجل redjol, redjoul, radjol, radjoul, radjel, radjil, raguel, pl. رجال redjâl, ridjâl, regâl, رجايل redjâyl; بشر bachar, plur. بشرين becharyn; ابن ادم êbn Adam, pl. بني ادم beny Adam, بنادمين benâdemyn; انسان ênsân, ìnsân, pl. ناس nâss, الناس ênnâss (en berbère, واجيد ouâdjyd, وجيد ouedjyd, ارگاز ôrghâz, êrghêz, ارگز ârgaz, ôurgaz, pl. ارگازن êrgâzenn; ارغاز êrghâz, pl. يرغازن yrghâzenn; ورگاس ourgâs, ارگاس êrghêss).

— Homme blanc, رجل ابيض radjel âbyadd (en berb., ادراف âdrâf).

— noir, رجل اسود radjel âssoued (en berbère, اساكو âssâkou, يسمك yessemk). (Voy. Nègre.)

— La plupart des Hommes, اكثر الناس âkthar ên-nâss.

— Jeune Homme. (V. Jeune.)

— Tu es un brave Homme, انت رجل مليح ênt radjel melyh.

— Je ne sais pas quel Homme tu es, ما باعرف كيف طبعك mâ bâ'ref kyf taba'-ak.

— Connais-tu cet Homme? تتعرّف هذا الرجل tela'rraf hadâ êr-radjel (en berbère, تسنت ارگاز tesnett êrgâz)?

Hongre. (Voy. Châtré.)

Hongrie, بلد المجار beled êl-Madjâr, beled êl-Magâr.

Hongrois, مجار madjâr, magâr, مجاری madjâry, magâry.

Honnête (civil), مودّب moud-deb. (Voy. Civil, Poli.)

— (probe), حرّ horr, plur. احرار êhrâr; جيد djyd, جيّد djyyd, plur. جويّد djouyyoud; مليح melyh.

— Un Honnête Homme, رجل طوغری radjel doughry, رجل دغری raguel doghry, رجل صالح raguel sâlèh.

— Les gens Honnêtes, جياد djyâd, جويّد djouyyd, djouyyoud, ناس ملاح nâss melâh.

— Un Honnête homme ne craint rien, الجيد ما بخاف شي حاجه *êl-djyd mâ be-khâf chy hâdjéh* (en berb., ارگاز العالي ورى تناگادت يركه *êrgâz êl-a'âly ouery tâgâdt yrkah*).

Honnêteté, حشمه *hachemêh*, *hochemah*, ادب *âdeb*, اداب *âdâb*.

Honneur, كرامه *kerâmêh*, *kerâmah*, pl. كرام *kerâm*; اكرام *ikrâm*, عزه *izzéh*, *e'zzah*, عز *è'zz*, تفخيم *tefkhym*, تكريم *tekrym*, توقير *toueqqyr*.

— (vertu), عرض *a'rd*, ناموس *nâmouss*. (Voyez Honnêteté.)

— Il faut que nous sortions de cette affaire à notre Honneur, بدنا نطلع من هك المصالحه في بياض الوجه *bod-nâ netla' min hadéh êl-moslahah fy bayâdd êl-oudjéh* (m. à m. avec la blancheur du visage).

— Que Dieu te comble d'Honneur! الله يبيض وجهك *Allah ybayyadd oudjek-ak* (m. à m. que Dieu blanchisse ton visage)!

— Il a attaqué l'Honneur, Il a attenté à l'Honneur! خدش *khadach*, عرض *è'rradd*.

— Je me fais Honneur de te servir, انشرف من خدمتك *êncherref min khidmet-ak*.

— Tu nous fais Honneur, شرفتنا *chereft-nâ*.

Il a Honni, زمزر في *zemzer fy*. (Voy. Il a Avili, Il a fait Honte, Il a Hué.)

Honorable, مكرم *moukerrem*, *mokerrem*, عزيز *a'zyz*, فاخر *fâkhir*, جليل *djelyl*, موقر *mouaqqer*, متكرم *motkerrem*, مفتخر *mofakkher*.

Honoraires, حق *haqq*. (Voyez Appointements, Salaire.)

Il a Honoré, عز *aazz*, كرم *kerem*, *karam*, كرم *karram*, *kerrem*, اكرم *êkram*, وقر *auaqqar*, توقر *toueqqer*, جل *djell*, هاب *hâb*, شرف *charaf*, *cheref*.

— Il Honorera, يعز *ya'zz*, يكرم *ykrem*, يكرم *ykerrem*, يوقر *youqqer*.

— Qui Honore son père s'Honore lui-même, من عز ابوه عز نفسه *men a'zz âbou-ho a'zz nafs-ho*.

Honte, حيا *hayâ*, استحيا *istihyâ*, خجل *khadjal*, حيه *hayah*, حجاب *hidjâb*, هتيكه *ketykah*, عار *a'âr*, فضحيه *feddahyah*, سخام *sekhâm*. (Voyez Déshonneur, Avilissement, Infamie.)

— Il a eu Honte, استحا *éstehâ*, استحى *éstehey*, *éstahey*.

— J'ai Honte de toi, استحيت من ذاتك *éstehyt min dât-ak*.

— Il a fait Honte, عيّب *a'yyab*, حايا *hâyâ*, بخع *bakkha'*, عيّر *a'yyar*, فضح *faddah*, هتك *hatak*.

— Elle a perdu toute Honte, عرق الحيا من بين عينيها *a'raq él-hayâ min bayn a'yney-hâ*.

— N'as-tu pas de Honte de faire cela? ما هو عيب عليك انّك تعمل كذا *mâ hou a'yb a'lay-k énn-ak taamel ke-dâ?*

HONTEUX, مستحى *mestahy*, *mostahy*, خجلان *khadjelân*, عيب *a'yb*, مهتوك *mehtouk*, معيوب *ma'youb*, معيّر *ma'yyar* (en berb., دلاعر *delâ'ar*. (*Voyez* AVILI.)

— Parties Honteuses de l'homme, مذاكر *modâker*, *mezâker*.

— de la femme, عورة *a'ourah*, *a'ouréh*.

HÔPITAL, دار المرضا *dâr él-moreddâ*, بيت المتشوشين *beyt él-metchouchyn*, دار الشفا *dâr és-chefâ*. (*Voy*. HOSPICE.)

— des aveugles. (*V*. AVEUGLE.)

— des fous, مورستان *mourestân*, *moristân*, مارستان *mâresstân*, *môristân*, دار الخوتان *dâr él-khoutân*.

HOQUET, حزوقة *hazouqah*, شهقة *chahaqah* (en berb., تيحيتطشت *tyhytatteht*, تيعرقشت *ty'erqacht*).

— de la mort, لفق *lefq*, لقف *leqf*.

— Il a eu le Hoquet, تهوزق *tehouzaq*.

HORDE, طايفة *tâyféh*; قابيلة *qâbyléh*, plur. قبايل *qobâyl*; اوردو *ôourdou*, اوردى *ôourdy* (d'où vient le mot français).

HORIZON, افاق الارض *éfâq él-ârd*, خافق *khâfaq*, اوفق *oûfouq*; افق *âfeq*, pl. افاق *îfâq*.

HORIZONTAL, افاقى *éfâqy*.

— Ligne Horizontale, خط مبسّط *khatt mobessett*.

HORLOGE, مكانة *magânah*, بيت الساعة *beyt és-sâ'ah*; ساعة *sâ'ah*, pl. سويع *soueya'*.

— de sable, رملية *ramlyéh*. (*Voy* SABLIER.)

HORLOGER, سواعى *saouâ'y*, ساعتى *sâ'aty*, ساع *sâè'*, *sâa'*, سوايعى *saouâya'y*.

HORMIS, غير *ghayr*, بغير *beghayr*, الّا *éllâ*. (*Voy*. EXCEPTÉ.)

HOROSCOPE, طالع المولود *tâlè' él-mouloud*, فال *fâl*.

HORREUR, نفر *nefr*, فزع *feza'*, رعبه *ra'béh*, *ra'bah*, رهبه *rahbah*, هيبه *heybéh*, قرفه *qerféh*. (*Voyez* ABOMINATION, ÉPOUVANTE.)

— Il a eu en Horreur. (*Voy.* Il a ABHORRÉ, Il a eu en ABOMINATION.)

HORRIBLE, مقروف *meqrouf*, مرهوب *merahoub*, مرعوب *mera'oub*, مرعوش *mera'ouch*, مسترعب *mostera'eb*, مهول *mohoul*. (*V.* ABOMINABLE, DÉTESTABLE.)

HORS, خارجًا *khâredjân*. (*Voyez* DEHORS, HORMIS.)

— Allons nous promener Hors la ville, نروح نتمشى برّا المدينه *nerouh netmaschy barrâ él-medynéh*.

— Hors d'ici! روح برّا *rouh barrâ!* روح عنّي *rouh a'nn-y!* (en berbère, افاغ *éffâgh!* سدّ *souddo!*)

HOSPICE, تكيه *tekyéh*, pluriel تكيات *tekyât*, تكايا *tekâyâ*; فندق *fondoq*, دار الفقرا *dâr él-foqarâ*. (*Voy.* HÔPITAL.)

HOSPITALITÉ, ضيفه *dayfah*, *dayféh*.

— Il a donné l'Hospitalité, ضيّف *dayyaf*.

HOSSEÏN (n. pr.), حسين *Hosseyn*, الحسين *él-Hosseyn*.

HOSTIE, برشانه *berchânéh*, plur. برشانات *berchânât*, برشان *borchân*; قربان *qorbân*, plur. قرابين *qorâbyn*.

HOSTILE, عدو *a'dou*, عدوى *a'douy*. (*V.* ENNEMI, CONTRAIRE.)

HOSTILITÉ, عداوه *a'dâouéh*, عدويه *a'douyéh*, *a'douyah*. (*Voyez* INIMITIÉ, GUERRE, ATTAQUE.)

HÔTE (qui reçoit), ماوى *mâouy*, مضيّف *moddayyef*.

— (qui est reçu), ضيف *dayf*, pl. ضيوف *dyouf*, *douyouf*; متاوى *metâouy*.

HÔTEL, منزول *manzoul*, دار *dâr*, قصر *qasr*.

— Maître d'Hôtel, وكيل الخرج *oukyl él-khardj*, كلارجى *kelârdjy*.

HÔTELLERIE, خمّاره *khammârah*; منزل *menzel*, pl. منازل *menâzel*. (*Voy.* AUBERGE.)

HOTTE, قفّه *qouffĕh*, *qouffah*, pl. قفف *qofaf*.

HOTTÉE de terre, حملة تراب *hamlet torâb*.

HOUSSE de cheval, de mulet,

سرج *serdj*, *serg*, سريجه *serydjah*, *serydjéh*; دكدك *dakdak*, pluriel دكادك *dekâdek*.

Houssine. (*Voyez* **Baguette, Fouet, Cravache.**)

Houx, زرور *zerour*.

Hu! (*Voy.* **Fi!**)

Il a **Hué**, غوّش علي *ghaouach a'lä*. (*Voy.* Il a **Honni.**)

Huesca (ville d'Espagne), وشقه *Ouchqah*.

Huile, زيت *zeyt*, *zyt* (en espagnol, *azeite*), (en berbère, ادى *ôdy*, زيت *zeyt*, ثمور *tsemour*).

— de sézame, سيرج *syridj*.

— d'olive, زيت حلو *zyt halou*, *zeyt halou*, زيت طيب *zeyt tayeb*.

— de lin, زيت كتان *zeyt kilân*, *zeyt ketân*, *zyt ktân*.

— de noix, دهن جوز *dahann djouz*, *dehenn gouz*.

— d'amandes douces, دهن لوز *dehenn louz*.

— de roses, قطر ورد *qottr ouerd*, عطر *o'ttr*.

— Marchand d'Huiles, زيّات *zayyât*.

— Boutique de marchand d'Huiles, معصرة *maasrah*.

Huissier, يسقي *ysqy*, pl. يسقيه *ysqyéh*; چاويش *tchâouych*, pluriel چاويشيه *tchâouychyéh*; شاويش *châouych*, pluriel شاويشيه *châouychyéh*.

Huit, ثمانيه *themânyéh*, *tsemânyah*, *themênyah*, fémin. ثمان *themân*, *thmân* (en berbère, ثمنيه *themenyah*, ثم *tham*, *them*, ثمپت *thempt*, ثمّت *themmet*).

— Huit à Huit, ثمان ثمان *thoumân thoumân*.

— Huit cents, ثمان مايه *themân mayéh*, ثمنميه *themn-myéh*, *themnmyah*.

— Huit mille, ثمانيه آلاف *themâniéh ëlâf*, ثمانت آلاف *themânt ëlâf*.

— Huit neuvièmes, ثمان اتساع *themân ëtsâa'*.

Huitième, ثامن *thâmenn*, *tsâmenn*, ثمن *themenn*, *tsemenn*, fém. ثامنه *thâmenéh*, *tsâmenéh*.

— Le Huitième mois de l'année lunaire des Musulmans, شعبان *chaabân*.

— Un Huitième, ثمن *thoumn*, *tsoumn*, ثمين *themyenn*, *tsemyenn*.

— Le Huitième de boudjou

(monnaie d'argent valant à Alger de 22 à 23 centimes), ثمين بوجو *tsemyenn boudjou.*

Huitièmement, ثامنًا *thâmenân, tsâmenân.*

Huître, صدف *sadaf,* صدفه *sadafah,* بطلينس *betlynouss.*

— Huître à perles. (*Voyez* Coquille perlière.)

Humain (se rapportant à l'homme), انسانى *însány,* انسانىّ *însânyy,* بشرى *bechery,* ناسوتى *nâsouty* (en berbère, كفا اوجيد *kefê êoudjyd*).

— (bienfaisant), حليم *halym,* كريم *kerym,* صديق *sadyq.* (*Voy.* Bienfaisant, Clément.)

Humainement (en qualité d'hommes), انسانيًا *însânyân,* كمثل انسان *ka-mthel însân.*

— (avec bonté), بالكرامه *bi-'l-kerâméh,* نعمًا *ni'mân.*

Humanité (les hommes en général), خليقة الله *khelyqet Allah,* عباد الله *i'bâd Allah.*

— (la nature humaine), انسانيه *însânyéh.*

— (bienfaisance), صداقه *sadâqah,* كرامه *kerâméh, kerâmah.* (*V.* Bonté, Bienfaisance.)

Humble, متضع *motadda',* plur. متواضع *metouâddê';* واطى *ouâtty,* وديع *oudy',* حقير *haqyr,* دليل *delyl,* طايع *tây'.* (*Voy.* Humilié.)

Humblement, بالتواضع *bi-'l-touâddi',* بالاتضاع *bi-'l îtiddâ'.*

Il a Humé. (*Voy.* Il a Avalé.)

— Hume! اشرق *êchraq* (en berb., اسكف *êskef*).

Humecté, مندّى *moneddy.*

Il a Humecté, شمّخ *chimmekh,* ندّى *naddä, neddey,* نطّل *nattal.*

— Il Humectera, يشمّخ *ychimmekh,* يندّى *yneddy.*

— Il s'est Humecté, تندّى *teneddä, teneddey,* تنطّل *tenattal,* رطب *rattab.*

Humeur, بلّه *bellâh, bellah,* plur. بلات *bellât;* مزاج *mezâdj,* pluriel مزاجات *mezâdjât* (en berbère, ارصاط *ârsâtt*).

— d'esprit, خاطر *khâtter, khâttr.*

— Bonne Humeur. (*Voy.* Joie, Gaîté, Contentement.)

— De bonne Humeur. (*V.* Gai, Joyeux.)

— Mauvaise Humeur, صعبه *sa'abéh.*

— De mauvaise Humeur, صعب *sa'ab*, مغير *moghayyar*.

Humide, ندى *nedy*; رطب *rettyb*, pl. ارطاب *ěrtáb*; بارد *båred*, برود *beroud*, *bouroud*, طارى *târy*, طرى *tery*, *try*, مفزك *moufezzeg*, نشاش *nechâch*, نزيز *nezyz*, نادى *nâdy*.

— Humide radical, رطوبه طبيعيه *rettoubéh taby'ayéh*.

Humidité, رطوبه *rettoubéh*, ماويه *máouyéh*, بروده *bouroudah*, ندا *nedá*, ندا *nedah*, *nedéh*, نداوه *nedâouah*, *nedâouéh* (en berbère, ندا *nadá*).

Humiliation. (*Voyez* Avilissement, Affront.)

Humilié, مطيّع *motteyyh*, مصغر *mossaggher*. (*V.* Humble, Avili, Abject, Abaissé.)

Il a Humilié, أخضع *ákhda'*, وطى *ouattä*, واضع *ouádda'*, وضع *ouadda'*, خسف *khassaf*, طيّع *tayya'*, صغّر *sagghar*, خرّد *kharrad*. (*Voy.* Il a Abaissé, Il a Avili, Il a fait Affront.)

— Il s'est Humilié, بيّا *beyâ*, اختضع *ěkhtedda'*, توطى *touattä*, كشكش *kechkech*. (*V.* Il s'est Avili.)

— Humilie-toi! وطّي نفسك *ouelly nefs-ak!* (en berb., ثاتّر *thâtter*).

— Il s'Humiliera, يبيا *ybeyá*, يتوطى *ytouelly*.

— Qui s'Humilie est élevé, et qui s'élève lui-même est Humilié, كل من وضع نفسه ارتفع و كل من ارفع نفسه اتضع *koll men ouadda' nefs-ho ârtefa'*, ou *koll men ěrfa' nafs-ho ěttedda'*.

Humilité, تواضع *touáddi'*, *touâddou'*, اتضاع *ěttiddá'*, خضوع *khedou'*, طاعه *tâ'ah*, اتضع *ěttidda'*, خشوم *khechoum*, طوع *toua'*, انكسار القلب *ěnkissâr ěl-qalb*.

Hune (t. de marine), صحفه *sahafah*, *sahfah*, قفص *qafass*, *qofass*, كمبوزه *kambouzah*, كمبزه *kambozah*, *kambozéh*.

— Mât de Hune (t. de marine), براته *brětah*. (*Voy.* Hunier.)

Hunier (terme de marine), صارى فوقانى *sâry fouqâny*.

— Grand Hunier, صرى كرنك *sâry grandéh*.

— Vergue de grand Hunier, ربطه كرنك *rabtah grandéh*.

— Petit Hunier, صارى پروا

sâry prouâ, صـــارى بـــروه *sâry brouah*.

— Vergue de petit Hunier, ربطه پـروا *rablah prouah*, ربطه بروه *rabtah brouah*.

Huppe (oiseau), شبب *cheboub*, هدهد *houdhoud*, طير ابابـيل *tayr âbâbyl*.

Hure. (*Voy*. **Grouin**.)

Il a **Hurlé**, عوى *a'oua*, *a'ouey*.

— Il Hurlera, يعوى *ya'ouey*.

Hurlement, عوا *a'ouâ*.

Les **Hyades** (constellation), الدبران *êd-debarân*, القلايـص *êl-qalâyess*, الفنيق *êl-fenyq*, عين الثور *a'yn êt-thour*.

Hydre, حيه *hayéh*, افعى *â'fa'y*, ثعبان *ta'bân*. (*Voy*. **Dragon**.)

Hydropique, مستسقـــى *mostasqy*.

Hydropisie, استسقا *îstisqâ* (en berb., اتان *âttân*).

Hyène, ضبـع *deb'*, *dabè'*, plur. مضبعه *medbe'ah*.

Hymen, **Hyménée**. (*Voyez* **Mariage**.)

Hymne, مديحه *medyhah*, plur. مدايـح *medâyh*; هلال *helâl*; تسبيح *tesbyh*, pluriel تسابـيح *tessâbyh*; قصيـك *qassydéh*, pl. قصايد *qassâyd*.

Hypericon (plante), افريـكـون *îferykoun*.

Hypocondriaque, مخـــروع *mekhrou'*, مطرطع *mottartè'*, مطحول *motthoul*; اخـــوت *âkhout*, plur. خوتان *khoutân*.

— Maladie Hypocondriaque, شراشيف *cherâchyf*.

Hypocrisie, مراه *merâh*, مراياه *merâyâh*, مـرايـــا *merâyâ*, pluriel مـــرايـــــــات *merâyâtt*; ريـــا *rayâ*, تـــلبسه *telbesséh*, مـــوالس *mouâless*.

Hypocrite, مراقّ *merâyy*, مراى *merây*, pl. مراييـن *merâyyn*; موالس *mouâliss*; تـلبـيس *telbyss*, pluriel تلابـيس *telâbyss*.

— Il a fait l'Hypocrite, رايـــى *râyä*, والس *ouâless*, تـنسنس *tenseness*.

Hypocritement, مرايـاة *merâyâtann*, مرايًا *merâyân*.

Hypothèque, رهن *rehn*. (*Voy*. **Gage**.)

Hypothéqué, مرهون *merhoun*.

Il a **Hypothéqué**, رهـن *rahan*. (*Voy*. Il a mis en Gage.)

Hyssope (plante), زوفا *zoufâ*.

I

I; cette voyelle de l'alphabet français s'exprime en arabe de plusieurs manières, suivant qu'elle est longue ou brève :

1° Lorsqu'elle est brève, on l'écrit par le point-voyelle appelé *kesrah* كسرة, et *khafdah* ou *khoufdah* خفضه, dont le signe est un trait oblique placé au-dessous de la consonne avec laquelle la voyelle s'articule (ِ). Ce signe n'est presque jamais employé dans l'écriture vulgaire, mais on le suppose grammaticalement.

2° Lorsque la voyelle I est longue, elle est représentée par le *yâ* (ى), dixième lettre de l'alphabet arabe ancien, vingt-neuvième et dernière de l'alphabet moderne.

3° L'*élyf* initial (ا) prend souvent le son de l'*î* long, et le *a'yn* (ع) celui d'un *i* saccadé dans la prononciation, répondant d'une manière assez exacte à notre articulation *ie* dans les mots *pie*, *châtie*, *fie*, etc.; dans ces deux cas, l'*élyf* et le *a'yn* sont, dans les manuscrits soignés, souscrits du point-voyelle *kesrah*; mais cette notation orthographique est toujours négligée dans l'écriture vulgaire.

IBIS blanc, ابو حنس *âbou hanness*, ابو منجل *âbou mendjel*, *âbou menguel*, المنجل *él-mendjel*, *él-menguel*.

— noir, الحارز *él-hârezz*, الحارس *él-hâress*.

IBRAHYM (n. pr.). (*Voy.* ABRAHAM.)

— Beny-Ibrahym (tribu berbère), بنى ابراهيم *Beny Ibrâhym*

ICHNEUMON, نمس *nems*, *nims*.

ICI, هنا *henâ*, *henê*, *honâ*, هنى *heny*, *heney*, هونى *houney*, هن *houn*, هاهنا *hâhonâ*, اهنا *âhonâ*, اهنايه *éhnâyah* (en berbère, غردا *ghardâ*).

— Monte ici! اطلع لى هنى *éttla' l-y heney!*

— Entre Ici ! ادخل هنا ôdkhoul honá !

— D'Ici, من هنا min henê, min henâ.

— D'Ici en bas, من هنا الى اسفل min henâ ïlä âsfal.

— D'Ici là, من هنا الى هناك min henê ïlä henâk.

— D'Ici au port, من هنا الى الميننا min henê ïlä êl-myná.

— Ils n'étaient pas loin d'Ici, ما كانوا بعيد من هنا má kânoû ba'yd min henê.

— D'Ici à demain, من اليوم الى غدا min âl-youm ïlä ghadá.

— Par Ici, من هنا min hená, على هنا a'lä honá.

— Près d'Ici, قريب من هنا qaryb min hená.

Idéal, مخيل mokhayyel, متخايل mokhâyel, مخيل mokhâyl, خيال khayál. (Voyez Fantastique.)

Idée, راي râ̆y, بال bâl; ظن zenn, dann, pl. ظنون zenoun, denoun; خيال khyâl, تخيل tekhyyl, تخمين tekhmyn.

— Il s'est mis cela dans l'idée, حط ذكا في باله hatt dekâ fy bâl-ho.

— Je n'en ai aucune idée, ابدا âbadân má l-y âthar fy hadâ. ما لي اثر في هذا

Identité, شوية واحدة choyet ouâhidéh.

Idiome. (Voyez Langue, Langage, Dialecte.)

Idiot, ابلم âblem, بجم badjem; امي ommy, pl. اميين ommyyn, بلا العقل belá êl-a'ql, قليل العقل qalyl êl-a'ql. (Voyez Imbécile.)

Idiotisme (imbécillité). (Voyez ce mot.)

— Particularité d'un Idiome, خص اللغة khass êl-loghat.

Idolâtre, عبد الاصنام a'bd êl-asnâm; ثني thenâ, pl. ثنيين thenayyn; عابد الاصنام a'âbed êl-asnâm, pl. عبّاد الاصنام o'bbâd êl-asnâm, عباد الاصنام i'bâd êl-asnâm. (Voy. Infidèle.)

Idolâtrie, عبادة الاصنام i'bâdet êl-asnâm.

Idole, صنم sanam, pluriel اصنام senâm, اصنام âsnâm; وثن ouathan, plur. اوثان âouthân, وثن outhoun (en berb., معبود ma'boud).

Iémen. (Voy. Yémen.)

Ignominie, تعيير ta'ygr, عار a'âr. (Voyez Honte, Infamie.)

IGNOMINIEUSEMENT, تعيّرًا *ta'yy-rán*, بالتعيّر *bi-'t-tayyr*.

IGNOMINIEUX, عـــــارى *a'âry*, شنيع *cheny'*, معيار *ma'yâr*. (Voyez HONTEUX, INFAME.)

— Mort Ignominieuse, موت العار *mout él-a'âr*.

IGNORANCE, جاهليـه *djâhelyéh*, *djâhelyah*, جهالـه *djehâléh*, *djehâlah*, غشم *ghochm*, غشومـه *ghechou-méh*, *ghechoumah*.

IGNORANT, جاهل *djâhel*, *gâhel*, plur. جهال *djohâl*; غشيم *ghachym*, pl. غشما *ghochmâ*; خياب *khayyâb*.

— C'est un Ignorant dans son métier, هو جاهل في صنعتـهُ *hou djâhel fy sena't-ho*.

IGNORÉ, مجهـول *medjhoul*, غير معروف *ghayr ma'rouf*.

Il a IGNORÉ, جهـل *djahal*, ما عرف شي *mâ a'raf chy*.

— Je n'Ignore pas cette affaire, انا ما اجهل في هذه المصلحة *ânâ mâ âdjhel fy hadéh él-moualahah*, ما انيش جاهل في ذا الامـر *mâ ânych djâhel fy dâ él-âmr*.

— Je n'Ignore absolument rien, ما يخفا عنّي شي واصل *mâ yekhfâ a'nn-y chy ouâssel*.

— Vous n'Ignorez pas l'état des affaires, ما يخفا عنكم احوال الامور *mâ yekhfâ a'n-koum âhouâl él-ôu-mour*.

IL, هو *hou*, pl. هم *houm*.

— Il a, لهُ *le-ho*. (Voy. A.)

— Ils ont, لـهُـم *lehoum*, عندهم *a'nd-houm*.

— Il est content, هو مبسوط *hou mabsoutt*.

— Ils s'en vont, هم راحيـيـن *houm rahyyn*.

— Il a été. (Voy. A.)

— Il faut, Il est nécessaire, لـزم *lazem*. (Voy. Il FAUT.)

— Il y a. (Voy. A.)

ILE, جزيـرة *djezyrah*, *djezyréh*, *guezyréh*, plur. جزاير *djezâyr*, *gue-zâyr*; دزيـرة *dezyrah* (en berbère, لكزيرت *ligzyrt*).

— Presqu'Ile, جـزيـرة *djezyréh*, *djezyrah*, *guezyréh*.

ILLÉGAL, ضدّ للشرعة *dodd li-'s-chera'ah*, ضدّ النامـوس *dodd én-nâmouss*.

ILLÉGITIME, ضـدّ للحـق *dodd li-'l-haqq*.

— Enfant Illégitime, ابن الحرام *ébn él-herâm*, زانوة *zânouéh*. (Voy. BATARD, ADULTÉRIN.)

ILLICITE, حرام herâm, محروم mahroum, محرم moharrem, منهى monhy, غير حلال ghayr helâl.

ILLIMITÉ, غير قياس ghayr qyâs, غير محدود ghayr mehdoud, غير متناهى ghayr motnâhy, غير حدود ghayr hedoud.

— Son pouvoir est Illimité, قدرتهُ ما لها حدود qodret-ho mâ le-hâ hedoud.

ILLUMINÉ, منوّر monaouer.

Il a ILLUMINÉ, نور naouar, naouer, انار ênâr.

— Il a été Illuminé, تنوّر tenaouer, اضى êddä.

ILLUSION, خيال khyâl, pluriel خيالات khyâlât; احتلام ĕhtilâm, تخيّل tekheyyl. (Voy. ERREUR.)

ILLUSOIRE, باطل bâtel. (Voyez FAUX, TROMPEUR.)

ILLUSTRATION, تشريف techryf. (Voy. CÉLÉBRITÉ, HONNEUR.)

ILLUSTRE, عظيم a'ddym, a'zzym, شريف cheryf. (V. CÉLÈBRE.)

ILLUSTRÉ, مشرّف mocherref.

Il a ILLUSTRÉ, شرّف charraf, cherref, عظم a'zzam.

— Il s'est Illustré, انشرف ênchereف.

ILS, هم houm. (Voy. IL, EUX.)

IMAGE, صورة souréh, sourah, pl. صور sour, souar, صورات sourât; ايقونه îyqounéh (en grec, εἰκών), pl. ايقونات îyqounât; قونه qounéh, qounah, pl. قون qouann.

IMAGINAIRE. (Voy. IDÉAL, FANTASTIQUE.)

IMAGINATION, خيال khyâl, مخيله mekhyléh, تخمين tekhmyn; فكر fekr, pl. افكر êfkâr; ظن zenn, pl. ظنون zenoun, خيالة khoyâlah, زعم za'm, بال bâl, هدس hods.

— Cela surpasse l'Imagination, هذا تفوق تخمين عقولنا hadâ te faouq tekhmyn ou'qoul-nâ.

L'IMAGINATIVE, قوّة الخياليه qououet êl-kheyâlyéh.

Il a IMAGINÉ, il s'est Imaginé, افتكر êfteker, خال khâl, ظنّ zann, زعم za'am, خمّن khammenn, حسب hessab. (V. Il s'est mis dans l'Idée.)

— Tu t'es Imaginé que, تخايل لك ان tekhâyl l-ak ênn, يتخايل لك ان yetkhâyl l-ak ênn.

IMAM (prêtre musulman), امام êmâm.

IMBÉCILE, مبهم mobehhem, خشين khachyn, بلا عقل belâ a'ql,

مخوخ *mokhaouakh*, دموقي *dem-mouqy*, *doummouqy*, احمق *âh-maq*. (*Voyez* Hébété, Idiot, Insensé, Ignorant.)

Imbécillité, قلة العقل *qellet él-a'ql*. (*Voy*. Sottise, Ignorance.)

Imberbe, اجرود *âdjroud*, *âgroud*, املط *âmlatt*.

Imbibé, مسقي *mosqyy*.

Il a Imbibé, سقي *saqä*, *saqey*, روا *raouá*, مرن *marrann*.

— Il s'est Imbibé, انسقي *énsa-qey*.

— Mets cette outre dans l'eau pour qu'elle s'Imbibe, حط هدك الزكرة في الميه حتى تنبل *hott hadéh éz-zokrah fy-'l-moyéh, hattä tenbol*.

Il s'est Imbu des principes de la morale, تعلم اصول الحق *ta'allem ôussoul él-haqq*.

Imitateur, تبيع *taby'*.

Imitation, شابهة *châbehah*, *châbehéh*, مشاكلة *mochâkeléh*, تباع *te-ba'*, مشابهة *mechâbahah*, مماثلة *memâtheléh*, اتباع *ítbâ'*, تمثيل *temthyl*, تبيعة *tebya'ah*.

Il a Imité, امتثل *émtethal*, *ém-tetsal*, تبع *taba'*, تشاكل *techâkel*, قدى *qadä*, *qadey*, شبه *chabbah*, قلد *qallad*, ساوى *sâouey*, *sâouä*, تشبه *techabbah*, تشابه *techâbah*, اقتضى *éqteddä*, *éqteddey*.

Immédiat, اقرب *âqrab*, متواصل *metouâssel*, متلاحق *motlâheq*.

Immédiatement, في ساعة *fy sâ'ah*, بالوقت *be-'l-ouaqt*, للوقت *li-'l-ouaqt*, حالا *hâlân*, في الحال *fy-'l-hâl*. (*Voy*. Incontinent.)

— Elle est morte Immédiatement, توفيت حالا *toueffeyt hâlân*.

— Tu les mettras Immédiatement à mort, تقتلهم في ساعة *teqtelhoum fy sâ'ah*.

Immémorial, غير مذكور *ghayr mezkour*.

— De temps Immémorial, من زمان ما ينذكر *min zemân mâ yn-zeker*, من دهر الدهور *min dahar éd-dohour*.

Immense, بغير قياس *be-ghayr qyâs*. (*Voy*. Infini, Illimité.)

Immersion, غوص *ghaouss*, غطس *ghats*, *ghatless*.

Immeuble, ملك *moulk*, pluriel املاك *âmlâk*.

Imminent, حاضر *hâdder*, هاجم *hâdjem*.

Immobile, غير متحرك *ghayr motaharrek*, ثابت *thâbett*

Immodeste, قليل الحيا *galyl él-heyâ*, غير اديب *ghayr âdyb*, غير وقور *ghayr ouqour*. (*V.* Indécent.)

Immodestie, قلة الحيا *qillet él-heyá*. (*Voy.* Indécence.)

Immolé, مذبوح *medbouh*.

Il a Immolé, ذبح *dabah, dabèh*.

Immonde. (*Voyez* Impur.)

Immondice, نجاسة *negásséh, nedjássah*. (*V.* Ordure, Saleté.)

Immortel, غير مايت *ghayr máytt*.

Immuable, غير متزعزع *ghayr motza'zè'*.

Imparfait, ناقص *náqess*, غير كامل *ghayr kâmel*.

Impatience, نزاقة *nezâqéh, nezaqah*, نزافيه *nezâqqéh*.

Impatient, غير صابر *ghayr sáber*, غير صبور *ghayr sabour*, غير محتمل *ghayr mohtamel*.

Il s'est Impatienté, نزق *nazaq*.

— Il a Impatienté, نزّق *nazzaq*.

Impérial, سلطاني *soultány*.

Impérieux, صارم *sárem*.

Impie, كافر *káfer*, pl. كافرين *káferyn*, كفار *kouffár*; منافق *menáfeq*, pl. منافقين *menáfeqyn*; شرير *cheryr*, خبيث *khabyth, khabyts*.

Impiété, الحاد *ilhád*.

Il a Imploré, تضرّع *teddarra'*.

Important, ثقيل *theqyl, tseqyl*, ضرور *derour*, ناجب *nádjib*, سايل *sáyl*. (*Voyez* Grave.)

— Affaire Importante, امر ثقيل *ámr theqyl*, مصلحة ضرورية *moslehah derouryah*.

— Cela est Important, ذل شي ثقيل *dol chy tseqyl*.

— Il m'Importe de faire cela, علي ان نعمل ذه *a'lay-y ênn na'mel déh*.

— Cela n'Importe pas, هذا ما فيه شي ضرر *hadâ má fy-hi chy derar*.

— Que t'Importe-t-il? ايش عليك انت *éych a'lay-k ént?*

— Cela vous Importe, هذا عليكم انتوا *hadá a'lay-koum éntoû*.

Il a Importé (v. a.). (*Voyez* Il a Apporté, Il a Introduit.)

Importun, لجيج *ledjydj*, لزيز *lezyz*, لزاز *lezzáz*, لجوج *ledjoudj*, قلاق *qalláq*.

Importuné, ملجوج *meldjoudj*.

Il a Importuné, لج *laddj*, لز *lazz, lezz*, قرّط *qarratt*, تعن *taann*, لجج *ledjadj*.

—Tu m'Importunes, تتعب قلبي

telaab qalb-y, تضيّق صدرى *ted-dayyq sadr-y*, تتعنّت على *tela'annet a'lay-y*.

— Ne m'Importune pas! لا تثقّل دمّك على *lá tetheqqel damm-ak a'lay-y!*

— Pourquoi m'Importunes-tu toujours? لايش انت قاعد لى رقبتا *lêych ênt qá'id l-y roqbetán* (m. à m. pourquoi es-tu assis sur mon cou)?

IMPORTUNITÉ, لجّه *leddjéh*, لزّة *lezzéh*, لبكه *lebkéh*, لجاجه *ledjá-djéh*.

IMPOSSIBLE, غير ممكن *ghayr memken*, غير مستطاع *ghayr mes-tattè'*.

— Il est Impossible que, ما يمكن ان *má yemken ênn*.

— Supposons, par Impossible, que cela soit juste, نخمّن الذى ما يمكن ان هذا حق *nekham-menn, allazy má yemkenn, ênn hadá haqq*.

Il a IMPOSÉ une taxe, حمل دراهم *hamel derâhem*, فرض الدراهم *fe-redd êd-derâhem*. (*V.* Il a levé une Contribution.)

— une amende, قطع جزيمه *qatta' djezyméh*, بلص *balass*.

— On l'a Imposé à dix piastres, حططوه عشرة قروش *kattettou-ho a'cherat qourouch*.

IMPÔT, بلص *bals*, مكس *maks*. (*Voy.* CONTRIBUTION.)

— personnel, خراج *kharádj*, *kharág*, خرج *kharadj*, *khardj*.

— territorial, ميرى *myry*.

— Il les a accablés d'Impôts (*Voyez* Il a ACCABLÉ.)

IMPRÉCATION, تشقيع *techqy'*. (*Voyez* INVECTIVE.)

IMPRESSION, تاثير *táthyr*, *tátsyr*, تطبيع *tetby'*.

IMPRÉVU, متغافل *motgháfel*, خوّان *khaououán*, بوّاق *baouoaáq*.

IMPRIMÉ, مطبوع *matbou'*.

Il a IMPRIMÉ, طبع *tabaa*, كبس *kabass*, ختم *khattam*.

— Imprime ce cachet! اكبس هذا الختم *êkbess hadá êl-khatem!*

— Il l'a Imprimé dans son esprit, طبعه فى لوح عقله *taba'-ho fy louh a'qli-hi* (m. à m. dans la planche de son esprit).

IMPRIMERIE, مطبع *matbaa*, مطبعه *metba'ah*.

— L'art de l'Imprimerie est le flambeau qui éclaire le monde,

— Un Honnête homme ne craint rien, الجيد ما يخاف شي حاجه *ĕl-djyd mâ be-khâf chy hâdjéh* (en berb., اركاز العالي وري تـاكادت يركه *ĕrgâz ĕl-a'óly ouery tâgâdt yrkah*).

HONNÊTETÉ, حشمه *hachemeh*, *hochemah*, ادب *âdeb*, اداب *âdâb*.

HONNEUR, كرامه *kerâmeh*, *kerâmah*, pl. كرام *kerâm*; اكرام *ikrâm*, عزه *izzéh*, *e'zzah*, عز *è'zz*, تفخيم *tefkhym*, تكريم *tekrym*, توقير *toueqqyr*.

— (vertu), عرض *a'rd*, ناموس *nâmouss*. (Voyez HONNÊTETÉ.)

— Il faut que nous sortions de cette affaire à notre Honneur, بدنا نطلع من هذه المصالحة في بياض الوجه *bod-nâ netla' min hadéh ĕl-moslahah fy bayâdd ĕl-oudjéh* (m. à m. avec la blancheur du visage).

— Que Dieu te comble d'Honneur! الله يبيض وجهك *Allah ybayyadd oudjek-ak* (m. à m. que Dieu blanchisse ton visage)!

— Il a attaqué l'Honneur, Il a attenté à l'Honneur! خدش *khadach*, عرض *è'rradd*.

— Je me fais Honneur de te servir, انشرف من خدمتك *êncherref min khidmet-ak*.

— Tu nous fais Honneur, شرفتنا *chereft-nâ*.

Il a HONNI, زمزر في *zemzer fy*. (Voy. Il a AVILI, Il a fait Honte, Il a HUÉ.)

HONORABLE, مكرم *moukerrem*, *mokerrem*, عزيز *a'zyz*, فاخر *fâkhir*, جليل *djelyl*, موقر *mouaqqer*, متكرم *motkerrem*, مفتخر *mofakkher*.

HONORAIRES, حق *haqq*. (Voyez APPOINTEMENTS, SALAIRE.)

Il a HONORÉ, عز *aazz*, كرم *kerem*, *karam*, كرّم *karram*, *kerrem*, اكرم *ĕkram*, وقر *ouaqqar*, توقر *toueqqer*, جل *djell*, هاب *hâb*, شرف *charaf*, *cheref*.

— Il Honorera, يعز *ya'zz*, يكرم *ykrem*, يكرم *ykerrem*, يوقر *youqqer*.

— Qui Honore son père s'Honore lui-même, من عز ابوه عز نفسه *men a'zz âbou-ho a'zz nafs-ho*.

HONTE, حيا *hayâ*, استحيا *istihyâ*, خجل *khadjal*, حيه *hayah*, حجاب *hidjâb*, هتيكه *ketykah*, عار *a'âr*, فضحيه *feddahyah*, سخام *sekhâm*. (Voyez DÉSHONNEUR, AVILISSEMENT, INFAMIE.)

— Il a eu Honte, استحا *éstehâ*, استحى *éstehey*, *éstahey*.

— J'ai Honte de toi, استحيت من ذاتك *éstehyt min dât-ak*.

— Il a fait Honte, عيّب *a'yyab*, حايا *hâyâ*, بخّع *bakkha'*, عيّر *a'yyar*, فضح *faddah*, هتك *hatak*.

— Elle a perdu toute Honte, عرق الحيا من بين عينيها *a'raq él-hayâ min bayn a'yney-hâ*.

— N'as-tu pas de Honte de faire cela? ما هو عيب عليك انّك تعمل كذا *mâ hou a'yb a'lay-k énn-ak taamel ke-dâ?*

HONTEUX, مستحى *mestahy*, *mostahy*, خجلان *khadjelân*, عيب *a'yb*, مهتوك *mehtouk*, معيوب *ma'youb*, معيّر *ma'yyar* (en berb., دلاعر *delâ'ar*. (*Voyez* AVILI.)

— Parties Honteuses de l'homme, مذاكر *modâker*, *mezâker*.

— de la femme, عورة *a'ourah*, *a'ouréh*.

HÔPITAL, دار المرضا *dâr él-moreddâ*, بيت المتشوشين *beyt él-metchouchyn*, دار الشفا *dâr és-chefâ*. (*Voy*. HOSPICE.)

— des aveugles. (*V*. AVEUGLE.)

— des fous, مورستان *mourestân*, *moristân*, مارستان *mârestân*, *môristân*, دار الخوتان *dâr él-khoutân*.

HOQUET, حزوقة *hazouqah*, شهقة *chahaqah* (en berb., تيكيتلشت *tykytatlekt*, تيعرقشت *ty'erqacht*).

— de la mort, لفق *lefq*, لقف *leqf*.

— Il a eu le Hoquet, تهوزق *tehouzaq*.

HORDE, طايفة *tâyféh*; قابيلة *qâbyléh*, plur. قبايل *qobâyl*; اوردو *ôourdou*, اوردى *ôourdy* (d'où vient le mot français).

HORIZON, افاق الارض *éfâq él-ârd*, خافق *khâfaq*, اوفق *oûfouq*; افق *âfeq*, pl. افاق *îfâq*.

HORIZONTAL, افاقى *éfâqy*.

— Ligne Horizontale, خط مبسّط *khatt mobessett*.

HORLOGE, مكانة *magânah*, بيت الساعة *beyt és-sâ'ah*; ساعة *sâ'ah*, pl. سويع *soueya'*.

— de sable, رمليه *ramlyéh*. (*Voy* SABLIER.)

HORLOGER, سواعى *saouâ'y*, ساعتى *sâ'aty*, ساع *sâè'*, *sâa'*, سوايعى *saouâya'y*.

HORMIS, غير *ghayr*, بغير *beghayr*, الا *éllâ*. (*Voy*. EXCEPTÉ.)

Horoscope, طالع المولود *tâlè' êl-mouloud,* فال *fâl.*

Horreur, نفر *nefr,* فزع *feza',* رعبه *ra'béh, ra'bah,* رهبه *rahbah,* هيبه *heybéh,* قرفه *qerféh.* (*Voyez* **Abomination, Épouvante.**)

— Il a eu en Horreur. (*Voy.* **Il a Abhorré, Il a eu en Abomination.**)

Horrible, مقروف *meqrouf,* مرهوب *merahoub,* مرعوب *mera'oub,* مرعوش *mera'ouch,* مسترعب *mostera'eb,* مهول *mohoul.* (*V.* **Abominable, Détestable.**)

Hors, خارجًا *khâredjân.* (*Voyez* **Dehors, Hormis.**)

— Allons nous promener Hors la ville, نروح نتمشى برّا المدينه ***nerouh netmaschy barrá êl-medynéh.***

— Hors d'ici! روح بـرّا *rouh barrâ!* روح عنّى *rouh a'nn-y!* (en berbère, افاغ *êffâgh!* سدّ *souddo!*)

Hospice, تكيه *tekyéh,* pluriel تكيات *tekyât,* تكايا *tekâyâ;* فندق *fondoq,* دار الفقرا *dâr êl-foqarâ.* (*Voy.* **Hôpital.**)

Hospitalité, ضيفه *dayfah, dayféh.*

— Il a donné l'Hospitalité, ضيّف *dayyaf.*

Hosseïn (n. pr.), حسين *Hosseyn,* الحسين *êl-Hosseyn.*

Hostie, برشانه *berchânéh,* plur. برشانات *berchânât,* برشان *borchân;* قربان *qorbân,* plur. قرابين *qorâbyn.*

Hostile, عدو *a'dou,* عدوى *a'douy.* (*V.* **Ennemi, Contraire.**)

Hostilité, عداوة *a'dâouéh,* عدويه *a'douyéh, a'douyah.* (*Voyez* **Inimitié, Guerre, Attaque.**)

Hôte (qui reçoit), ماوى *mâouy,* مضيّف *moddayyef.*

— (qui est reçu), ضيف *dayf,* pl. ضيوف *dyouf, douyouf;* متاوى *metâouy.*

Hôtel, منزول *manzoul,* دار *dâr,* قصر *qasr.*

— Maître d'Hôtel, وكيل الخرج *oukyl êl-khardj,* كلارجى *kelârdjy.*

Hôtellerie, خمّاره *khammârah;* منزل *menzel,* pl. منازل *menâzel.* (*Voy.* **Auberge.**)

Hotte, قفه *qouffèh, qouffah,* pl. قفف *qofaf.*

Hottée de terre, حملة تراب *hamlet torâb.*

Housse de cheval, de mulet,

سرج *serdj*, *serg*, سريجه *serydjah*, *serydjéh*; دكدك *dakdak*, pluriel دكادك *dekâdek.*

HOUSSINE. (*Voyez* BAGUETTE, FOUET, CRAVACHE.)

HOUX, زرور *zerour*.

HU! (*Voy*. FI!)

Il a HUÉ, غوّش على *ghaouach a'lä*. (*Voy*. Il a HONNI.)

HUESCA (ville d'Espagne), وشقه *Ouchqah.*

HUILE, زيت *zeyt*, *zyt* (en espagnol, *azeite*), (en berbère, ادى *ôdy*, زيت *zeyt*, ثمور *tsemour*).

— de sézame, سيرج *syridj*.

— d'olive, زيت حلو *zyt halou*, *zeyt halou*, زيت طيب *zeyt tayeb*.

— de lin, زيت كتان *zeyt kitân*, *zeyt ketân*, *zyt ktân*.

— de noix, دهن جوز *dahann djouz*, *dehenn gouz*.

— d'amandes douces, دهن لوز *dehenn louz*.

— de roses, قطر ورد *qotlr ouerd*, عطر *o'ttr*.

— Marchand d'Huiles, زيّات *zayyât*.

— Boutique de marchand d'Huiles, معصرة *maasrah*.

HUISSIER, يسقي *ysqy*, pl. يسقيه *ysqyéh*; چاويش *tchâouych*, pluriel چاويشيه *tchâouychyéh*; شاويش *châouych*, pluriel شاويشيه *châouychyéh*.

HUIT, ثمانيه *themânyéh*, *tsemânyah*, *themênyah*, fémin. ثمان *themân*, *thmân* (en berbère, ثمنيه *themenyah*, ثم *tham*, *them*, ثمپت *thempt*, ثمّت *themmet*).

— Huit à Huit, ثمان ثمان *thoumân thoumân*.

— Huit cents, ثمان مايه *themân mayéh*, ثمنميه *themn-myéh*, *themn-myah*.

— Huit mille, ثمانيه آلاف *themâniéh êlâf*, ثمانت آلاف *themânt êlâf*.

— Huit neuvièmes, ثمان اتساع *themân êtsâa'*.

HUITIÈME, ثامن *thâmenn*, *tsâmenn*, ثمن *themenn*, *tsemenn*, fém. ثامنه *thâmenéh*, *tsâmenéh*.

— Le Huitième mois de l'année lunaire des Musulmans, شعبان *chaabân*.

— Un Huitième, ثمن *thoumn*, *tsoumn*, ثمين *themyenn*, *tsemyenn*.

— Le Huitième de boudjou

(monnaie d'argent valant à Alger de 22 à 23 centimes), ثمين بوجو, *tsemyenn boudjou.*

HUITIÈMEMENT, ثامنًا *thâmenân, tsâmenân.*

HUÎTRE, صدف *sadaf,* صدفة *sadafah,* بطلينس *betlynouss.*

— Huître à perles. (*Voyez* Coquille perlière.)

HUMAIN (se rapportant à l'homme), انسانى *ìnsâny,* انسانيّ *ìnsânyy,* بشرى *bechery,* ناسوتى *nâsouty* (en berbère, كفا اوجيد *kefê èoudjyd*).

— (bienfaisant), حليم *halym,* كريم *kerym,* صديق *sadyq.* (*Voy.* BIENFAISANT, CLÉMENT.)

HUMAINEMENT (en qualité d'hommes), انسانيًا *ìnsânyân,* كمثل انسان *ka-mthel ìnsân.*

— (avec bonté), بالكرامه *bi-'l-kerâméh,* نعمًا *ni'mân.*

HUMANITÉ (les hommes en général), خليقة الله *khelyqet Allah,* عباد الله *i'bâd Allah.*

— (la nature humaine), انسانيه *ìnsânyéh.*

— (bienfaisance), صداقه *sadâqah,* كرامه *kerâméh, kerâmah.* (*V.* BONTÉ, BIENFAISANCE.)

HUMBLE, متضع *motadda',* plur. متواضع *metouâddè';* واطى *ouâty,* وديع *oudy',* حقير *haqyr,* دليل *delyl,* طايع *tây'.* (*Voy.* HUMILIÉ.)

HUMBLEMENT, بالتواضع *bi-'l-touâddi',* بالاتضاع *bi-'l ìtiddâ'.*

Il a HUMÉ. (*Voy.* Il a AVALÉ.)

— Hume! اشرق *échraq* (en berb., اسكف *èskef*).

HUMECTÉ, مندّى *moneddy.*

Il a HUMECTÉ, شمّخ *chimmekh,* ندّى *naddä, neddey,* نطّل *nattal.*

— Il Humectera, يشمّخ *ychimmekh,* يندّى *yneddy.*

— Il s'est Humecté, تندّى *teneddä, teneddey,* تنطّل *tenattal,* رطب *rattab.*

HUMEUR, بلّه *belléh, bellah,* plur. بلات *bellât;* مزاج *mezâdj,* pluriel مزاجات *mezâdjât* (en berbère, ارصاط *ârsâtt*).

— d'esprit, خاطر *khâtter, khâttr.*

— Bonne Humeur. (*Voy.* JOIE, GAÎTÉ, CONTENTEMENT.)

— De bonne Humeur. (*V.* GAI, JOYEUX.)

— Mauvaise Humeur, صعبه *sa'abéh.*

— De mauvaise Humeur, صعب *sa'ab*, مغير *meghayyar*.

HUMIDE, ندى *nedy*; رطب *retyb*, pl. ارطاب *ërtâb*; بارد *bâred*, برود *beroud*, *bouroud*, طارى *târy*, طرى *tery*, *try*, مفزك *moufezzeg*, نشاش *nechâch*, نزيز *nezyz*, نادى *nâdy*.

— Humide radical, رطوبه طبيعيه *rettoubéh taby'ayéh*.

HUMIDITÉ, رطوبه *rettoubéh*, ماويه *mâouyéh*, بروده *bouroudah*, ندا *nedâ*, نده *nedah*, *nedéh*, ندأوه *nedâouah*, *nedâouéh* (en berbère, ندا *nadâ*).

HUMILIATION. (*Voyez* AVILISSEMENT, AFFRONT.)

HUMILIÉ, مطيع *motteyyh*, مصغر *mossaggher*. (*V.* HUMBLE, AVILI, ABJECT, ABAISSÉ.)

Il a HUMILIÉ, أخضع *âkhda'*, وطى *ouattä*, واضع *ouâdda'*, وضع *ouadda'*, خسف *khassaf*, طيع *tayya'*, صغر *sagghar*, خرد *kharrad*. (*Voy.* Il a ABAISSÉ, Il a AVILI, Il a fait Affront.)

— Il s'est Humilié, بيجا *beyâ*, اختضع *ëkhtedda'*, توطى *touattä*, كشكش *kechkech*. (*V.* Il s'est AVILI.)

— Humilie-toi! وطى نفسك *ouetty nefs-ak!* (en berb., ثاتر *thâtter*).

— Il s'Humiliera, يبيا *ybeyâ*, يتوطى *ytouetty*.

— Qui s'Humilie est élevé, et qui s'élève lui-même est Humilié, كل من وضع نفسه ارتفع و كل مـن ارفع نفسه اتضع *koll men ouadda' nefs-ho ërtefa'*, ou *koll men ërfa' nafs-ho ëttedda'*.

HUMILITÉ, تواضع *touâddi'*, *touâddou'*, اتضاع *ëttiddâ'*, خضوع *khedou'*, طاعه *tâ'ah*, اتضع *ëttidda'*, خشوم *khochoum*, طوع *toua'*, انكسار القلب *inkissâr ël-qalb*.

HUNE (t. de marine), صحفه *sahafah*, *sahfah*, قفص *qafass*, *qofass*, كمبوزه *kambouzah*, كمبزه *kambozah*, *kambozéh*.

— Mât de Hune (t. de marine), براته *brëtah*. (*Voy.* HUNIER.)

HUNIER (terme de marine), صارى فوقانى *sâry fouqâny*.

— Grand Hunier, صرى كرندك *sâry grandéh*.

— Vergue de grand Hunier, ربطه كرندك *rabtah grandéh*.

— Petit Hunier, صارى پـروا

sâry prouâ, صـــارى بـــروه *sâry brouah*.

— Vergue de petit Hunier, ربطه پروا *rabtah prouah*, ربطه بروه *rabtah brouah*.

HUPPE (oiseau), شبب *cheboub*, هدهد *houdhoud*, طير ابابيل *tayr âbâbyl*.

HURE. (*Voy.* GROUIN.)

Il a HURLÉ, عوى *a'oua*, *a'ouey*.

— Il Hurlera, يعوى *ya'ouey*.

HURLEMENT, عوا *a'ouâ*.

Les HYADES (constellation), الدبران *êd-debarân*, القلايص *êl-qalâyess*, الفنيق *êl-fenyq*, عين الثور *a'yn êt-thour*.

HYDRE, حيه *hayéh*, افعى *â'fa'y*, ثعبان *ta'bân*. (*Voy.* DRAGON.)

HYDROPIQUE, مستسقى *mostasqy*.

HYDROPISIE, استسقا *îstisqâ* (en berb., اتان *âttân*).

HYÈNE, ضبع *deb'*, *dabè'*, plur. مضبعه *medbe'ah*.

HYMEN, HYMÉNÉE. (*Voyez* MARIAGE.)

HYMNE, مديحه *medyhah*, plur. مدايح *medâyh*; هلال *helâl*; تسبيح *tesbyh*, pluriel تسابيح *tessâbyh*; قصيده *qassydéh*, pl. قصايد *qassâyd*.

HYPERICON (plante), افريكون *îferykoun*.

HYPOCONDRIAQUE, مخروع *mekhrou'*, مطرطع *mottartè'*, مطحول *motthoul*; اخوت *âkhout*, plur. خوتان *khoutân*.

— Maladie Hypocondriaque, شراشيف *cherâchyf*.

HYPOCRISIE, مراه *merâh*, مراياه *merâyâh*, مرايا *merâyâ*, pluriel مرايات *merâyâtt*; ريا *rayâ*, تلبسه *telbesséh*, موالس *mouâless*.

HYPOCRITE, مراىّ *merâyy*, مراى *merây*, pl. مرايين *merâyyn*; موالس *mouâliss*; تلبيس *telbyss*, pluriel تلابيس *telâbyss*.

— Il a fait l'Hypocrite, رايى *râyä*, والس *ouâless*, تنسنس *tenseness*.

HYPOCRITEMENT, مراياة *merâyâtann*, مرايًا *merâyân*.

HYPOTHÈQUE, رهن *rehn*. (*Voy.* GAGE.)

HYPOTHÉQUÉ, مرهون *merhoun*.

Il a HYPOTHÉQUÉ, رهن *rahan*. (*Voy.* Il a mis en Gage.)

HYSSOPE (plante), زوفا *zoufâ*.

I

I; cette voyelle de l'alphabet français s'exprime en arabe de plusieurs manières, suivant qu'elle est longue ou brève :

1° Lorsqu'elle est brève, on l'écrit par le point-voyelle appelé *kesrah* كسرة, et *khafdah* ou *khoufdah* خـفـضـة, dont le signe est un trait oblique placé au-dessous de la consonne avec laquelle la voyelle s'articule (ِ). Ce signe n'est presque jamais employé dans l'écriture vulgaire, mais on le suppose grammaticalement.

2° Lorsque la voyelle I est longue, elle est représentée par le *yâ* (ى), dixième lettre de l'alphabet arabe ancien, vingt-neuvième et dernière de l'alphabet moderne.

3° L'*élyf* initial (ا) prend souvent le son de l'î long, et le *a'yn* (ع) celui d'un *i* saccadé dans la prononciation, répondant d'une manière assez exacte à notre articulation *ie* dans les mots *pie*, *châtie*, *fie*, etc.; dans ces deux cas, l'*élyf* et le *a'yn* sont, dans les manuscrits soignés, souscrits du point-voyelle *kesrah*; mais cette notation orthographique est toujours négligée dans l'écriture vulgaire.

Ibis blanc, ابو حنس *âbou hanness*, ابو منجل *âbou mendjel*, *âbou menguel*, المنجـل *él-mendjel*, *él-menguel*.

— noir, الحـــارز *él-hârezz*, الحارس *él-hâress*.

Ibrahym (n. pr.). (*Voy.* Abraham.)

— Beny-Ibrahym (tribu berbère), بنى ابراهيم *Beny Ibrâhym*

Ichneumon, نمس *nems*, *nims*.

Ici, هـنـا *henâ*, *henê*, *honâ*, هنى *heny*, *heney*, هـونـى *houney*, هـن *houn*, هـاهـنـا *hâhonâ*, اهنا *âhonâ*, اهنايـة *éhnâyah* (en berbère, غردا *ghardâ*).

— Monte Ici! اطلـع لى هـنـى *éttla' l-y heney!*

— Entre Ici! ادخل هنا *ôdkhoul honâ!*

— D'Ici, من هنا *min henê, min henâ.*

— D'Ici en bas, من هنا الى اسفل *min henâ îlä âsfal.*

— D'Ici là, من هنا الى هناك *min henê îlä henâk.*

— D'Ici au port, من هنا الى الىينا *min henê îlä él-myná.*

— Ils n'étaient pas loin d'Ici, ما كانوا بعيد من هنا *má kánoû ba'yd min henê.*

— D'Ici à demain, من اليوم الى غدا *min âl-youm îlä ghadâ.*

— Par Ici, من هنا *min henâ,* على هنا *a'lä honâ.*

— Près d'Ici, قريب من هنا *qaryb min henâ.*

Idéal, مخايل مخيل *mokhayyel,* *mokhâyel, mokhâyl,* خيال *kheyâl.* (*Voyez* Fantastique.)

Idée, راى *ráy,* بال *bâl;* ظن *zenn, denn,* pl. ظنون *zenoun, denoun;* خيال *khyâl,* تخيل *tekhyyl,* تخمين *tekhmyn.*

— Il s'est mis cela dans l'Idée, حط ذكا في بالهْ *hatt dekâ fy bâl-ho.*

— Je n'en ai aucune Idée, ابدًا ما لي اثر في هذا *âbadân mâ l-y âthar fy hadâ.*

Identité, شوية واحدة *choyet ouâhidéh.*

Idiome. (*Voyez* Langue, Langage, Dialecte.)

Idiot, ابلم *âblem,* بجم *bajem;* امي *ômmy,* pl. اميين *ômmyyn,* بلا العقل *belâ él-a'ql,* قليل العقل *qalyl él-a'ql.* (*Voyez* Imbécile.)

Idiotisme (imbécillité). (*Voyez* ce mot.)

— Particularité d'un Idiome, خصص اللغة *khass él-loghat.*

Idolâtre, عبد الصنام *a'bd és-senâm;* ثنى *thenä,* pl. ثنيين *thenayyn;* عابد الاصنام *a'âbed él-âsnâm,* pl. عبّاد الاصنام *o'bbâd él-âsnâm,* عباد الاصنام *i'bâd él-âsnâm.* (*Voy.* Infidèle.)

Idolâtrie, عبادة الاصنام *i'bâdet él-âsnâm.*

Idole, صنم *sanam,* pluriel صنام *senâm,* اصنام *âsnâm;* وثن *outhen,* plur. اوثان *âouthân,* وثن *outhoun* (en berb., معبود *ma'boud*).

Iémen. (*Voy.* Yémen.)

Ignominie, تعيير *ta'yyr,* عار *a'âr.* (*Voyez* Honte, Infamie.)

Ignominieusement, تعيّرًا *ta'yyrân*, بالتعيّر *bi-'t-tayyr*.

Ignominieux, عــــارى *a'âry*, شنيع *cheny'*, معيار *ma'yâr*. (*Voyez* Honteux, Infame.)

— Mort Ignominieuse, موت العار *mout êl-a'âr*.

Ignorance, جاهليـة *djâhelyéh*, *djâhelyah*, جهالـة *djehâléh*, *djehâlah*, غشم *ghochm*, غشومـة *ghechouméh*, *ghechoumah*.

Ignorant, جاهل *djâhel*, *gâhel*, plur. جهال *djohâl*; غشيم *ghachym*, pl. غشما *ghochmâ*; خيـاب *khayyâb*.

— C'est un Ignorant dans son métier, هو جاهل فى صنعتـهُ *hou djâhel fy sena't-ho*.

Ignoré, مجـهـول *medjhoul*, غير معروف *ghayr ma'rouf*.

Il a Ignoré, جـهـل *djahal*, ما عرف شى *mâ a'raf chy*.

— Je n'Ignore pas cette affaire, انا ما اجهل فى هذه المصلحة *ânâ mâ âdjhel fy hadéh êl-mouslahah*, ما انيش جاهل فى ذا الامـر *mâ ânych djâhel fy dâ êl-âmr*.

— Je n'Ignore absolument rien, ما يخفا عنّى شى واصل *mâ yekhfâ a'nn-y chy ouâssel*.

— Vous n'Ignorez pas l'état des affaires, ما يخفا عنكم احوال الامور *mâ yekhfâ a'n-koum âhouâl êl-ôumour*.

Il, هو *hou*, pl. هم *houm*.

— Il a, لهُ *le-ho*. (*Voy*. A.)

— Ils ont, لـهـم *lehoum*, عندهم *a'nd-houm*.

— Il est content, هو مبسوط *hou mabsoutt*.

— Ils s'en vont, هم راحيـيـن *houm rahyyn*.

— Il a été. (*Voy*. A.)

— Il faut, Il est nécessaire, لـزم *lazem*. (*Voy*. Il Faut.)

— Il y a. (*Voy*. A.)

Ile, جزيـرة *djezyrah*, *djezyréh*, *guezyréh*, plur. جزاير *djezâyr*, *guezâyr*; دزيـرة *dezyrah* (en berbère, لگزيرت *ligzyrt*).

— Presqu'Ile, جـزيـرة *djezyréh*, *djezyrah*, *guezyréh*.

Illégal, ضدّ للشرعة *dodd li-'s-chera'ah*, ضدّ النامـوس *dodd ên-nâmouss*.

Illégitime, ضـدّ للحـق *dodd li-'l-haqq*.

— Enfant Illégitime, ابن الحرام *êbn êl-herâm*, زانـوة *zânouéh*. (*Voy*. Batard, Adultérin.)

ILLICITE, حرام *herâm*, محروم *mahroum*, محرم *moharrem*, منهى *monhy*, غير حلال *ghayr helâl*.

ILLIMITÉ, غير قياس *ghayr qyâs*, غير محدود *ghayr mehdoud*, غير متناهى *ghayr motnâhy*, غير حدود *ghayr hedoud*.

— Son pouvoir est Illimité, قدرته ما لها حدود *qodret-ho mâ le-hâ hedoud*.

ILLUMINÉ, منوّر *monaouer*.

Il a ILLUMINÉ, نور *naouar*, *naouer*, انار *ènâr*.

— Il a été Illuminé, تنوّر *tenaouer*, اضى *èddä*.

ILLUSION, خيال *khyâl*, pluriel خيالات *khyâlât*; احتلام *èhtilâm*, تخيّل *tekheyyl*. (*Voy*. ERREUR.)

ILLUSOIRE, باطل *bâtel*. (*Voyez* FAUX, TROMPEUR.)

ILLUSTRATION, تشريف *techryf*. (*Voy*. CÉLÉBRITÉ, HONNEUR.)

ILLUSTRE, عظيم *a'ddym*, *a'zzym*, شريف *cheryf*. (*V*. CÉLÈBRE.)

ILLUSTRÉ, مشرّف *mocherref*.

Il a ILLUSTRÉ, شرّف *charraf*, *cherref*, عظم *a'zzam*.

— Il s'est Illustré, انشرف *èncheref*.

ILS, هم *houm*. (*Voy*. IL, EUX.)

IMAGE, صورة *souréh*, *sourah*, pl. صور *sour*, *souar*, صورات *sourât*; ايقونه *îyqounéh* (en grec, εἰκών), pl. ايقونات *îyqounât*; قونه *qounéh*, *qounah*, pl. قون *qouann*.

IMAGINAIRE. (*Voy*. IDÉAL, FANTASTIQUE.)

IMAGINATION, خيال *khyâl*, مخيله *mekhyléh*, تخمين *tekhmyn*; فكر *fekr*, pl. افكار *èfkâr*; ظن *zenn*, pl. ظنون *zenoun*, خياله *khoyâlah*, زعم *za'm*, بال *bâl*, هدس *hods*.

— Cela surpasse l'Imagination, هذا تفوق تخمين عقولنا *hadâ te faouq tekhmyn ou'qoul-nâ*.

L'IMAGINATIVE, قوّة الخياليه *qououet èl-kheyâlyéh*.

Il a IMAGINÉ, il s'est Imaginé, افتكر *èfteker*, خال *khâl*, ظنّ *zann*, زعم *za'am*, خمّن *khammenn*, حسب *hessab*. (*V*. Il s'est mis dans l'Idée.)

— Tu t'es Imaginé que, تخايل لك ان *tekhâyl l-ak ènn*, يتخايل لك ان *yetkhâyl l-ak ènn*.

IMAM (prêtre musulman), امام *îmâm*.

IMBÉCILE, مبهّم *mobehhem*, خشين *khachyn*, بلا عقل *belâ a'ql*,

مخوخ *mokhaouakh*, دموقي *demmouqy*, *doummouqy*, احمق *âhmaq*. (*Voyez* HÉBÉTÉ, IDIOT, INSENSÉ, IGNORANT.)

IMBÉCILLITÉ, قلة العقل *qellet él-a'ql*. (*Voy.* SOTTISE, IGNORANCE.)

IMBERBE, اجرود *âdjroud*, *âgroud*, املط *âmlatt*.

IMBIBÉ, مسقي *mosqyy*.

Il a IMBIBÉ, سقي *saqä*, *saqey*, روا *raouâ*, مرن *marrann*.

— Il s'est Imbibé, انسقي *ênsaqey*.

— Mets cette outre dans l'eau pour qu'elle s'Imbibe, حط هل الزكرة في الميه حتى تنبل *hott hadéh éz-zokrah fy-'l-moyéh, hattä tenbol*.

Il s'est IMBU des principes de la morale, تعلم اصول الحق *ta'allem ôussoul él-haqq*.

IMITATEUR, تبيع *taby'*.

IMITATION, شابهة *châbehah*, *châbehéh*, مشاكلة *mochâkeléh*, تباع *teba'*, مشابهة *mechâbahah*, مماثلة *memâtheléh*, اتباع *îtbâ'*, تمثيل *temthyl*, تبيعة *tebya'ah*.

Il a IMITÉ, امتثل *êmtethal*, *êmtetsal*, تبع *taba'*, تشاكل *techâkel*, قدى *qadä*, *qadey*, شبه *chabbah*, قلد *qallad*, ساوى *sâouey*, *sâouä*, تشبه *techabbah*, تشابه *techâbah*, اقتضى *êqteddä*, *êqteddey*.

IMMÉDIAT, اقرب *âqrab*, متواصل *metouâssel*, متلاحق *mollâheq*.

IMMÉDIATEMENT, في ساعة *fy sâ'ah*, بالوقت *be-'l-ouaqt*, للوقت *li-'l-ouaqt*, حالا *hâlân*, في الحال *fy-'l-hâl*. (*Voy.* INCONTINENT.)

— Elle est morte Immédiatement, توفيت حالا *toueffeyt hâlân*.

— Tu les mettras Immédiatement à mort, تقتلهم في ساعة *teqtelhoum fy sâ'ah*.

IMMÉMORIAL, غير مذكور *ghayr mezkour*.

— De temps Immémorial, من زمان ما يتذكر *min zemân mâ ynzeker*, من دهر الدهور *min dahar éd-dohour*.

IMMENSE, بغير قياس *be-ghayr qyâs*. (*Voy.* INFINI, ILLIMITÉ.)

IMMERSION, غوص *ghaouss*, غطس *ghats*, *ghatless*.

IMMEUBLE, ملك *moulk*, pluriel املاك *âmlâk*.

IMMINENT, حاضر *hâdder*, هاجم *hâdjem*.

IMMOBILE, غير متحرك *ghayr motaharrek*, ثابت *thâbett*

IMMODESTE, قليل الحيا *galyl él-heyá*, غير اديب *ghayr ádyb*, غير وقور *ghayr ouqour*. (*V.* INDÉCENT.)

IMMODESTIE, قلة الحيا *qillet él-heyá*. (*Voy.* INDÉCENCE.)

IMMOLÉ, مذبوح *medbouh*.

Il a IMMOLÉ, ذبح *dabah, dabèh*.

IMMONDE. (*Voyez* IMPUR.)

IMMONDICE, نجاسة *negásséh, nedjássah*. (*V.* ORDURE, SALETÉ.)

IMMORTEL, غير مايت *ghayr máyit*.

IMMUABLE, غير متزعزع *ghayr motza'zè'*.

IMPARFAIT, ناقص *náqess*, غير كامل *ghayr kâmel*.

IMPATIENCE, نزاقه *nezâqéh, nezaqah*, نزافيه *nezâqyéh*.

IMPATIENT, غير صابر *ghayr sâber*, غير صبور *ghayr sabour*, غير محتمل *ghayr mohtamel*.

Il s'est IMPATIENTÉ, نزق *nazaq*.

— Il a Impatienté, نزّق *nazzaq*.

IMPÉRIAL, سلطاني *soultány*.

IMPÉRIEUX, صارم *sârem*.

IMPIE, كافر *káfer*, pl. كافرين *káferyn*, كفار *kouffár*; منافق *menáfeq*, pl. منافقين *menáfeqyn*; شرير *cheryr*, خبيث *khabyth, khabyts*.

IMPIÉTÉ, الحاد *ilhád*.

Il a IMPLORÉ, تضرّع *teddarra'*.

IMPORTANT, ثقيل *theqyl, tseqyl*, ضرور *derour*, ناجب *nâdjib*, سايل *sâyl*. (*Voyez* GRAVE.)

— Affaire Importante, امر ثقيل *âmr theqyl*, مصلحه ضروريه *moslehah derouryah*.

— Cela est Important, ذل شي ثقيل *dol chy tseqyl*.

— Il m'Importe de faire cela, علىّ ان نعمل ذه *a'lay-y ènn na'mel déh*.

— Cela n'Importe pas, هذا ما فيه شي ضرر *hadá má fy-hi chy derar*.

— Que t'Importe-t-il? ايش عليك انت *éych a'lay-k ént?*

— Cela vous Importe, هذا عليكم انتوا *hadá a'lay-koum éntoû*.

Il a IMPORTÉ (v. a.). (*Voyez* Il a APPORTÉ, Il a INTRODUIT.)

IMPORTUN, لجيج *ledjydj*, لزيز *lezyz*, لزاز *lezzáz*, لجوج *ledjoudj*, قلاق *qalláq*.

IMPORTUNÉ, ملجوج *meldjoudj*.

Il a IMPORTUNÉ, لجّ *laddj*, لزّ *lazz, lezz*, قرّط *qarratt*, تعنّ *taann*, لجج *ledjadj*.

—Tu m'Importunes, تتعب قلبي

tetaab qalb-y, صدرى تتضيّق *ted-dayyq sadr-y,* على تتعنّت *tela'ннet a'lay-y.*

— Ne m'Importune pas! لا تثقّل دمّك علي *lá telheqqel damm-ak a'lay-y!*

— Pourquoi m'Importunes-tu toujours? لايش انت قاعد لي رقبتا *lêych ênt qâ'id l-y roqbetân* (m. à m. pourquoi es-tu assis sur mon cou)?

Importunité, لجّه *leddjéh,* لزّه *lezzéh,* لبكه *lebkéh,* لجاجه *ledjâ-djéh.*

Impossible, غير ممكن *ghayr memken,* غير مستطاع *ghayr mes-tattè'.*

— Il est Impossible que, ما يمكن ان *má yemken ênn.*

— Supposons, par Impossible, que cela soit juste, نخمّن الذى ما يمكن ان هذا حقّ *nekham-menn, allazy mâ yemkenn, ênn hadâ haqq.*

Il a Imposé une taxe, جل دراهم *hamel derâhem,* فرض الدراهم *fe-redd éd-derâhem.* (*V.* Il a levé une Contribution.)

— une amende, قطع جزيمه *qatta' djezyméh,* بلص *balass.*

— On l'a Imposé à dix piastres, حطّطوه عشرة قروش *hattettou-ho a'cherat qourouch.*

Impôt, بلص *bals,* مكس *maks.* (*Voy.* Contribution.)

— personnel, خراج *kharâdj, kharâg,* خرج *kharadj, khardj.*

— territorial, ميرى *myry.*

— Il les a accablés d'Impôts (*Voyez* Il a Accablé.)

Imprécation, تشقيع *techqy'.* (*Voyez* Invective.)

Impression, تاثير *tâthyr, tâtsyr,* تطبيع *tetby'.*

Imprévu, متغافل *motghâfel,* خوّان *khaououân,* بوّاق *baououâq.*

Imprimé, مطبوع *matbou'.*

Il a Imprimé, طبع *tabaa,* كبس *kabass,* ختم *khattam.*

— Imprime ce cachet! اكبس هذا الختم *êkbess hadâ êl-khatem!*

— Il l'a Imprimé dans son esprit, طبعه فى لوح عقله *taba'-ho fy louh a'ql-hi* (m. à m. dans la planche de son esprit).

Imprimerie, مطبع *matbaa,* مطبعه *matba'ah.*

— L'art de l'Imprimerie est le flambeau qui éclaire le monde,

علم المطبعه مصباح تنوّر فيه الدنيا *i'lm ĕt-melba'ah mosbâh tenaouer fy-hi ĕd-dounyâ.*

IMPRIMEUR, طبّاع *tabbâ'*, صاحب المطبعه *sâheb ĕl-metba'ah*, مطبعى *matba'y*; بصماجى *basmâdjy*, pl. بصماجيه *basmâdjyah.*

Il a IMPROUVÉ. (*V.* Il a BLAMÉ.)

A l'IMPROVISTE, على الغفله *a'lä ĕl-ghaflah*, على غرّده *a'lä gharredah*, بالغدر *bi-'l-ghadr.*

IMPRUDENT, قليل العقل *qalyl ĕl-a'ql*, ناقص الراى *nâqess ĕr-rây*, بلا فطنه *belâfetnéh*, غير عاقل *ghayr â'qel.*

IMPUDICITÉ, زنا *zonâ*, فساده *fessâdéh*, فسق *fesq*, نجاسه *nedjâssah*, *negâsséh.* (*Voy.* IMPURETÉ.)

IMPUDIQUE, مفسّد *mofessed*, فاسد *fâssed*, زانى *zâny.* (*Voy.* IMPUR.)

IMPUISSANT, غير قادر *ghayr qâder.* (*Voy.* FAIBLE.)

— (inhabile à la génération), عجوز *a'djouz*, عاجز *a'âdjez.*

IMPULSION, اغرا *ighrâ*, حركه *harakah*, تحريك *tahryk*, *teharyk.*

IMPUR, نجس *noudjess*, *nedjess*, *nougues*, *neguess.*

IMPURETÉ, نجس *noudjs*, *nougs*, *nidjs*, *nigs.*

Il a IMPUTÉ, تقلّد *teqalled.*

Il est INABORDABLE, INACCESSIBLE, ما انقرب شى *mâ ĕnqereb chy*, بغير الدنو *be-ghayr ĕd-denou.*

INCARCÉRATION, سجن *soudjn*, *sougn.* (*Voyez* EMPRISONNEMENT.)

INCARCÉRÉ. (*Voy.* EMPRISONNÉ, PRISONNIER.)

Il a INCARCÉRÉ. (*Voy.* Il a EMPRISONNÉ.)

INCENDIAIRE, حارق *hâreq*, pl. حارقين *hâreqyn.*

INCENDIE, حراقه *harâqah*, *herâqah*, احراق *ihrâq*, شعله *chaalah*, وقيد *ouqyd*, حريقه *haryqah*, حريق *haryq*, اضرام *idrâm*, تحريق *tahryk.* (*Voyez* EMBRASEMENT.)

— Il y a eu un grand Incendie dans la ville, صار حريق عظيم فى المدينه *sâr haryq a'zzym fy-'l-medynéh.*

Il a INCENDIÉ. (*Voyez* Il a ALLUMÉ, Il a BRÛLÉ.)

INCERTAIN, غير معلوم *ghayr ma'loum*, غير معروف *ghayr ma'rouf.* (*Voyez* DOUTEUX.)

— Demain est Incertain, غدا يوم مجهول *ghadâ youm medjehoul.*

INCESSAMMENT, رايح رايح *râyh-râyh* (*Voyez* BIENTÔT).

INCESTE, فجور *fedjour.*

— Il a commis un Inceste, فجّر *feddjer.*

INCESTUEUX, فاجر *fâdjer,* pl. فجار *fidjâr.*

INCIDENT, عرض *a'redd,* plur. اعراض *i'râdd* (*Voyez* ACCIDENT, ÉVÉNEMENT).

INCIRCONCIS (*Voy.* CIRCONCIS).

INCIVIL, وحش *ouahech,* مشوش *mechouch,* غليظ *ghelydd, ghelyzz,* بلا ادب *belâ-âdeb* (*Voyez* GROSSIER).

— Il a été Incivil, غلظ *ghaladd, ghalazz,* همج *hamadj.*

INCIVILITÉ, غلظة *ghildah, ghilzah.*

INCLINATION du corps, ركعه *reki'ah, rika'ah,* pl. ركعات *rika'ât;* مطانيه *mettânyéh.*

— de l'esprit, غرض *gherd,* pl. اغراض *éghrâdd;* اهوا *âhouâ,* pl. اهوايه *âhouâyéh;* خاطر *khâtter,* ميل *meyyl,* plur. ميلان *meylân.*

Il a INCLINÉ, حنى *hannä.*

— Il s'est Incliné, انحنى *énhanä,* ركع *rekaa.*

INCOGNITO, مختفى *mokhtafy.*

INCOMMODE, ناعب *tâ'eb,* صعب *sa'ab,* عسر *a'sser,* تعب *ta'ab.*

Il est INCOMPÉTENT, ما له مدخل في ذالك *mâ le-ho medkhel fy dâlek.*

INCONSTANT, غاوى *ghâouy.*

INCONTINENT (adv.), فيسع *fyssa'* (*Voyez* AUSSITÔT).

INCONVENANT (*Voy.* INDÉCENT).

INCORRECT, مغلط *moghallett,* اعوج *a'ouedj,* غلط *ghâlett.*

INCORRIGIBLE, عاصى *a'âssy,* pl. عاصيين *a'âssyyn.*

INCRÉDULE, غير مومين *ghayr moumyn* (*V.* INFIDÈLE, IMPIE).

— Serez-vous Incrédules à mes paroles? اى انتوا ما تصدقوا على كلامى *éy éntoû mâ tetsaddeqoû a'lä kelâm-y?*

INCROYABLE, غير مصدق *ghayr mossaddeq.*

INCULTE, بر *berr,* بور *bour.*

INDE (contrée d'Asie), الهند *él-Hend, él-Hind,* بلد الهند *beled él-Hend,* بلاد الهند *belâd él-Hend.*

— Les Indes, سند و هند *Send ou-Hend.*

— Blé d'Inde, درّا *dourrâ,* دره *dourrah,* تركيّه *tourkyyéh, tourkyyah* (*Voy.* Blé de Turquie).

— Poule d'Inde, poulet d'Inde (*Voy.* DINDE, DINDON).

— Figuier d'Inde (*V.* NOPAL).

— Bois d'Inde (*V.* BOIS).

INDÉCENCE, شناعة *chenâ'ah*, عيب *a'yb* (*Voy.* IMMODESTIE).

INDÉCENT, عايب *a'âyb, a'âyeb*, غير لايق *ghayr-lâyq*, شنيع *cheny'* (*Voyez* HONTEUX, IMMODESTE).

INDEX d'un livre, برناميج *ber-nâmydj* (*V.* CATALOGUE, TABLE).

— (doigt), الشاهد *és-châhed* (en berbere اذاض شاهد *âdzâdd-châhed*).

INDICE, اشارة *ichârah*, علامه *a'lâméh*.

INDIEN, هندى *hendy*, pl. هنود *henoud*; هندوى *hendaouy*, *hen-douy*, fém. هندية *hendyéh*.

INDIENNE (toile), قماش يمنى *qoumâch yemeny*, قماش شيت *qoumâch chytt*.

INDIFFÉREMMENT, بين البينين *bayn êl-baynéyn*, نصف على نصف *nousf a'lä nousf*, بغير ميل *be-ghayr meyl*.

INDIGENCE (*Voy.* PAUVRETÉ).

INDIGENT (*Voy.* PAUVRE).

INDIGNATION, غضب *ghadb*, سخط *sakht*, حرد *hard*, خنفسة *khanfesséh*, غضبة *ghadbah*.

— Il a excité l'Indignation, حرّد *harrad*, سخط *sakhatt*, اسخط *éskhatt*, غضّب *ghaddab*.

INDIGNE, غير مستحق *ghayr-mostaheqq*.

— Ne fais rien d'Indigne de ton rang, ما تعمل شى غير مستحق لدرجتك *mâ ta'mel chy ghayr-mostaheqq li-deradjét-ak*.

INDIGNÉ, حردان *hardân*, غضبان *ghosbân*.

Il s'est INDIGNÉ, غضب *ghad-dab*, حرد *harad*, تخنفس *tekh-nefess*.

INDIGO, نيله *nylah*, *nyléh*, نيل *nyl*.

INDISPOSÉ (*Voyez* MALADE).

INDISPOSITION (*Voy.* MALADIE).

Un INDIVIDU, مفرد *mofered*, فلان *foulân*, *fulân* (en espagnol *fulano*), ذات *dât*, plur. ذوات *douât*; شخص *chakhs*, pl. اشخص *êchkhess*, شخوص *chokhouss* (en berbere يمان *ymân*).

INDIVIDUEL, شخصى *chakhsy*.

INDIVIDUELLEMENT, شخصاً *chakhsânn*, شخصياً *châkhsyânn*.

Par INDIVIS, بلا قسمه *belâ-qesméh*.

INDIVISIBLE, غير منقسم *ghayr*

monqassem, غير مشقوق *ghayr machqouq*, غير متفصل *ghayr-motfassel*, غير سنفرق *ghayr-monferreq*.

Indolent, معكاز *ma'agâz*, عكزان *a'gzân* (*Voyez* Paresseux).

Indomptable, متمرّد *motamerred*, *motmerred*.

Indostan (contrée d'Asie), هندستان *Hendostân* (*Voy.* Inde).

Cela est Indubitable, هذا مثبوت *hadâ methbout*, ما فيه شك *mâ fy-hi chek*, لا ريب فيه *lâ réyb fy-hi*.

Indulgence, مغفرة *maghferah*, غفران *ghaferân*, سامحة *sâmehah*, تحن *tehinn*, رافة *râfeh* (*V.* Clémence).

Indulgent, رووف *raouaf*, حنون *hanoun*, شفوق *chefouq*, مسامح *messâmèh*, غفور *ghafour* (*Voy.* Clément, Bienveillant).

Industrie, صنعه *sana'ah*, pl. صنعات *sana'ât* (*V.* Art, Métier).

Industriel, اهل الصنعه *âhl ês-sena'ah* (*V.* Artisan).

Industrieux (*Voyez* Habile).

Inébranlable, ثابت *thâbett*.

Inégal, خشون *khochoun*, خشن *khachin*, غير ساوى *ghayr-sâouy* (en berbere فردى *firdy*).

Inexorable, صارم *sârem*.

Infame, معيوب *ma'youb*, معيّر *ma'yyer*, مدموم *madmoum*, عيب *a'yb*, مفضوح *mafdouh* (*V.* Honteux, Avili, Ignominieux).

Infamie, بهدله *behedeléh* (*Voy.* Honte, Ignominie, Avilissement).

Infanterie, ترّاسيه *terrâssyéh*, ازلام *âzlâm*, زلمه *zelméh*.

Infect, مفسود *mafsoud*, مهرى *mohry*, منتن *montenn*, مجوى *medjaouy*, مخم *mokhim*, منشح *manchih*.

Il a Infecté, عدى *a'dâ*, *a'dey*, فسّد *fassad*.

— L'air est Infecté de miasmes, الجو انفسد من الريحه *él-djou enfessed min êt-ryhah*.

Il a Inféré, استدل *êstedall*.

Inférieur, تحتانى *tahtâny*, pl. تحتانيين *tahtânyyn*; سفلانى *sefelâny*, اسفل *âsfal*.

Infernal, جهنمى *djehennemy*, *guehennemy* (*V.* Diabolique).

— Le feu Infernal, نار الجهنم *nâr êl-djehennam* (*V.* Enfer).

— Esprit Infernal (*Voyez* Démon, Diable).

Infidèle (sans foi), غير مومن *ghayr-moumenn*, غير امين *ghayr-*

âmyn, خـــــايـــــن *khâyn*.

— (non musulman), كافر *kâfer*, pl. كافرين *kâferyn*, كفار *kouffâr*.

— Le musulman sans bonne foi, Dieu le compte au nombre des Infidèles, المومن بلا صدق حسبه الله بين الكـفـار *êl-moumen be-lâ sedq*, *hesseb-ho Allah bayn êl-kouffâr*.

Infini, غير متناهي *ghayr mot-nâhy*, بغير منتهى *be-ghayr mentehâ*, بلا انتهى *belâ-entehey* (*Voyez* Immense, Illimité).

Infiniment, قبالـه *qobâlah*, اقبالـه *âqbâlah*, بالغايه *bi-'l'-ghâyéh*.

— Je l'aime Infiniment, انا نحبها قبالـه *ânâ nehobb-hâ qo-bâlah*.

Infirme, ضعيف *da'yf*, plur. ضعفا *do'fâ*; مستضعف *mostedda'f* (*Voyez* Faible, Malade).

Infirmerie, بيت المرضا *béyt êl-mordâ*, *béyt êt-moreddâ*.

Infirmité, ضعف *do'of*, علّه *o'lléh*, وجع *oudja'*, *ouga'* (*V.* Faiblesse, Maladie).

Inflammation, احراق *ihrâq* (*Voyez* Embrasement).

— (maladie), حرارة *harârah*, *herâréh*, حماوة *hamdouéh*, دمويّه *damaouyyéh*.

Influence des astres تاثير النجوم *tâthyr ên-nedjoum*.

Information, اخبار *ikhbâr*.

Il a **Informé**, علم *a'llam*, *a'l-lem* (*Voyez* Il a Averti).

— Il a Informé d'une affaire, نصّ الامر *nass êl-âmr*.

— Il s'est Informé, استخبر *és-takhbar*.

Infortune (*Voyez* Adversité, Calamité, Malheur).

Infortuné, شقي *chaqy*, plur. اشقيا *échqyâ*; تعيس *ta'yss*, plur. تعسا *to'ssâ*; ملعوق *melou'auq* (*V.* Malheureux).

Il a **Infusé**, نقع *naqa'a*, انتقع *énteqa'a*.

Infusion, نقع *neqa'*.

Ingénieur, مهندز *mehendezz*, *mohendezz*, مهندس *mohendess*.

Ingénieux, مفنن *mofennen* (*Voyez* Adroit, Habile).

Ingénu, طاهر *tâher*, صالح *sâ-lèh*, صفي القلب *safy êl-qalb* (*V.* Franc).

Ingénuité, قلب ابيض *qalb âbyadd* (m. à m. cœur blanc), صحيه *sahyéh* (*Voyez* Franchise).

Ingrat, ناكر *nâker*, غير معروف

ghayr-ma'rouf, غير شاكر *ghayr-châker*, يضيع *yddy'*.

Ingratitude, نكران *nokrân*.

Ingrédiens (pl.), عقاقير *o'qâqyr*.

Inhabile, عاطل *a'âtel*.

Inhumain, قاسي *qâssy* (*Voyez* Cruel).

Inhumanité (*Voy.* Cruauté).

Il a Inhumé, وارى *ouârä* (*V.* Il a Enterré).

Inimitié, عـــدوه *aadouah*, *a'douéh*, عدويه *aadouyah*, *a'douyéh*, عداوه *a'dâouéh*, pl. عداوات *a'dâouât* (*Voyez* Haine, Hostilité).

— Il y a une Inimitié mortelle entre eux, بينهم عداوه قاتله *baynhoum a'dâouéh qâteléh*.

Inique, اثيم *âtym*, pl. اثمه *ôtamah* (*Voyez* Injuste).

• Iniquité, اثم *îtm*, plur. اثام *êtâm*; سيه *syah*, pl. سيات *syât* (*Voyez* Injustice, Crime).

Injection, القا *îlqâ*.

Injonction, تفويض *tefouydd*.

Injure, ظلم *zoulm*, *doulm*, تشتيم *techetym* (*Voyez* Affront, Insulte, Invective).

Il a Injurié, il a dit des Injures, وصف *ouassaf* (*Voy.* Il a fait Affront, Il a Invectivé).

— Il lui a dit toutes sortes d'Injures, قال لهُ صفتك نعتك *qâl le-ho soffet-ak na't-ak*.

Injurieux, شاتـــم *châtem*, سبّاب *sebbâb*.

— Paroles Injurieuses (*Voyez* Invective).

Injuste, ظالم *zâlem*, *dâlem*, pl. ظالمين *zâlemyn*; باطلي *bâtely*, جايز *djâyr*, بلاص *ballâss*.

Injustement, بالبطالـه *bi-'l-battâléh*, بغير عدل *be-ghayr a'del*.

Injustice, ظلم *zoulm*, *doulm*, جور *djour*, باص *bels*, بطاله *battâléh*.

Innocemment, بالبرّ *bi-'l-berr*.

Innocence, برّ *berr*, طهاره *tahâréh*, نـقـاوه *neqâouah*, تبرير *tebryr*.

Innocent, بارّ *bârr*, pl. ابرار *ébrâr*; بري *bery*, pl. ابريا *îbryâ*, ناجي *nâdjy*; طاهر *tâher*, pl. اطهار *âtehâr*; زكي *zaky*, pl. ازكيا *êzkyâ*.

Il a Innocenté, برّر *barrar* (*V.* Il a Absous, Il a Justifié).

Innombrable, بلا عدد *be-lâ a'ded*, بغير عدد *be-ghayr a'ded*, بغير حساب *be-ghayr hissâb*.

Innovation, تجديد *tedjedyd*.

Il a INNOVÉ, جدّد *djaddad, djedded.*

INONDATION (*Voyez* DÉBORDEMENT, DÉLUGE).

Il a INONDÉ, طفر *tefer, tafar,* غمّر *ghammar,* طفح علي *tefah a'lä* (*Voyez* Il a DÉBORDÉ).

— Il Inondera, يفيض *yfydd,* يطفر *yetfor.*

— La pluie a Inondé tout le pays, عمّ المطر علي البلاد كلها *a'mm êl-mattar a'lä êl-belêd kolle-hâ.*

INOPINÉ, بادة *bâdéh, bâdih,* لامستنا *lâ-mostannâ,* غير مامول *ghayr-mâmoul* (*V.* IMPRÉVU).

INOPINÉMENT, بديها *bedyhânn* (*Voy.* A l'IMPROVISTE).

INOUI, غريب *gharyb,* pl. غربا *ghorebâ,* غير مسموع *ghayr-mesmou'.*

INQUIET, مهموم *mehemooun,* متحير *motehayer,* ضايج *dâydj,* حاير *hâyr, hâyer,* معكر *ma'aker.*

— Il a été Inquiet, حار *hâr.*

—Je suis Inquiet, يتضايق روحي *yetdâyq rouh-y.*

Il a INQUIÉTÉ, عكر *akkar,* حيّر *hayyar,* اقلع *êqla',* قلّق *qallaq,* شوّش *chaouach.*

— Il s'est Inquiété, تهرمس *te-mermess,* تحرمس *taharmess,* تعكّر *ta'akker,* ضاج *dâdj.*

— Ne t'Inquiète aucunement, طيّب خاطرك *tayyeb khâttr-ak!* لا تهرمس خاطرك *lâ temermess khâttr-ak!* لا تتعب خاطرك *lâ tetaab khâttr-ak.*

INQUIÉTUDE, تحيير *tahyyr,* مضيّقة *modayyaqah.*

INQUISITION, تفتيش *teftych,* كشف *kechf.*

INSCRIPTION, عنوان *e'nouân,* رسمة *resméh, resmah,* كتابة *kitâ-béh* (*V.* ÉTIQUETTE, ECRITEAU, ÉCRIT, ADRESSE).

Il a INSCRIT, رسم *ressem,* كتب في *katab fy.*

INSECTE, دبّابة *debbâbéh,* plur. دبّاب *debbâb.*

INSENSÉ (*Voyez* FOU, IMBÉCILLE).

— Il est devenu Insensé, اختلط عقله *êktelatt a'ql-ho.*

INSENSIBILITÉ, قساحة *qassâ-hah.*

INSENSIBLE, قسيح *qassyh.*

INSENSIBLEMENT, شويه شويه *chouyéh-chouyéh,* بالتدريج *bi-'l-te-drydj.*

INSÉPARABLE, غير منفصل *ghayr*

monfassel, غير متفارق *ghayr-mot-fâreq.*

Il a INSÉRÉ, دخّل *dakkhal.*

INSIDIEUX, غدور *ghadour,* غادر *ghâder* (*Voy.* FOURBE).

INSIGNE, شهير *chahyr,* مسمّى *mesemmy,* مشهور *mechehour.*

Il a INSINUÉ (*V.* Il a INSÉRÉ).

— Il s'est Insinué, تدخّل *le-dakkhal.*

INSIPIDE, باسل *bâssel, bâssil,* مسوّس *mossaouess,* قليل الطعم *qa-lyl êt-ta'am.*

— (au fig.), (*Voy.* SOT, IMBÉCILLE).

INSIPIDITÉ, قلة الطعم *qillét êt-ta'am.*

— (au fig.), (*Voyez* SOTTISE, IMBÉCILLITÉ).

Il a INSISTÉ, اكد *âkad,* استمرّ *êstemerr.*

— N'Insistez pas sur cela, لا تاكدوا على هذا *lâ tâkedoû a'lä hadâ.*

INSOLENCE, طغية *taghyah* (*Voy.* ARROGANCE).

INSOLENT, طاغي *tâghy* (*Voyez* ARROGANT).

Il est INSOLVABLE, ما لـه فلوس باش يدفع *mâ le-ho felouss bêch yedfa'.*

Il a INSPECTÉ, نظر على *nazzar a'lä, naddar a'lä.*

INSPECTEUR, ناظر *nâzzer, nâz-zir, nâdder, nâddir,* plur. ناظرين *nâzzeryn, nâdderyn.*

INSPIRATION, الهام *ilhâm,* وحي *ouhy.*

INSPIRÉ, ملهم *molhem,* موحي *mouhy.*

Il a INSPIRÉ, الهم *êlehem,* وحي *ouahä, ouahey.*

INSTABILITÉ, قلة الثبات *qillét êl-thebât.*

INSTANCE, تاكيد *tâkyd.*

— Il a fait Instance (*Voyez* Il a INSISTÉ).

INSTANT (subst.), وقت *ouaqt,* pl. اوقات *âouqât;* دقيقه *deqyqah,* plur. دقايق *deqâyq;* نقطة *noqtah,* درج *derdj, derg.*

— A l'Instant, بالوقت *bi-'l-ouaqt,* هل وقت *hel ouaqt,* الوقت *êl-ouaqt.*

INSTIGATION, تحريض *tahrydd.*

Il a INSTIGUÉ, حرّض *harradd,* حرّك *harrak.*

INSTINCT, تحريك طبيعي *tah-ryk tabya'y,* الميل الطبيعي *êl-myl êt-tabya'y.*

Il a **Institué** (*Voyez* Il a **Etabli**, Il a **Fondé**).

Institut (*Voyez* **Académie**).

Institution, تقويم *teqouym*, جعاله *dja'âléh*, تزوكه *tozoukah*, pl. تزوكات *tozoukât* (*Voyez* **Etablissement**, **Fondation**).

Instruction, ادب *âdeb*, تعليم *ta'alym* (*Voyez* **Enseignement**, **Education**).

Instruit, معلم *mo'allem*.

Il a **Instruit**, علم *a'llam* (*Voy.* Il a **Appris**, Il a **Enseigné**).

Instrument (outil), اله *âleh*, *âlah*, pl. الات *âlât*.

— de mécanique, عدّه *e'ddah*, *oddéh*, *ee'ddah*, pl. عدد *o'dad*.

— de musique, اله *âlah*, *âléh*, pl. الات *âlât*.

—Joueur d'Instrumens de musique, الاتي *âlâty*, pl. الاوات *âlâouât*.

A mon **Insu**, بغير علمي *be-ghayr i'lm-y*, ما لي علم *mâ l-y i'lm*, ما لي شي خبر *mâ l-y chy khabar*.

— A ton Insu, بغير علمك *be-ghayr i'lm-ak*.

—A son Insu, بغير علمه *be-ghayr i'lmi-hi*, *be-ghayr i'lm-ho*.

— A notre Insu, بغير علمنا *be-ghayr i'lme-nâ*.

— A votre Insu, بغير علمكم *be-ghayr i'lme-koum*.

— A leur Insu, بغير علمهم *be-ghayr i'lme-koum*.

— Tu as fait cela à son Insu, عملت هدا خلفه *a'melt hadâ khalf-ho*, عملت ده برّا منّه *a'melt déh barrâ minn-ho*.

Insubordonné (*V.* **Rebelle**).

Insulaire, اهل الجزيره *âhel él-djézyréh*, *âhl él-guezyréh*.

Insultant (*Voy.* **Injurieux**).

Insulte, شتمه *chetméh* (*Voyez* **Affront**, **Injure**).

Il a **Insulté**, تهزّي *tehezzä*, *tehezzey* (*Voyez* Il a **Invectivé**, Il a fait Affront).

Insupportable, غير مستحمل *ghayr-mostahmel*.

Insurgé, **Insurgent** (*Voyez* **Rebelle**).

Il s'est **Insurgé**, ام على *qâm a'lä* (*Voyez* Il s'est **Révolté**).

Insurrection, قيمه *qeyméh*, *qaymah* (*Voyez* **Rébellion**).

Intact, كامل *kâmel*.

Intègre, صالح *sâléh* (*Voyez* **Équitable**, **Juste**).

Intégrité, صلاحه *salâhah*, كماله *kémâléh*, صحه *sahah* (*Voyez* **Équité**, **Perfection**).

Intellectuel, عقلي *a'qely*, ضميري *damyry*, روحاني *rouhâny*.

Intelligence, درايه *derâyéh*, معرفه *ma'reféh*, عقل *a'ql*, فهم *fehm*, *fehem*, فهامه *fehâmah*, فطنه *fetnéh*.

— Bonne Intelligence, اجتماع *êdjtimâ'*, *êgtimâ'*, اخاويه *akhâouyah*, *êkhâouyéh* (*Voyez* **Amitié**, **Fraternité**, **Accord**, **Union**).

— Il n'est pas en bonne Intelligence avec eux, هو دشمان معهم *houe douchmân ma'-houm*.

— Vous avez des Intelligences avec l'ennemi, انتوا تتساررواً مع العدو *êntoû tetsâreroû ma' êl-a'dou*.

Intelligent, عاقل *a'âqel*, *a'âqil*, فهيم *fehym*, فطين *fetlyn*.

Intelligible, مفهوم *mefehoum*, متفهم *motfehhem*, متفسّر *motfasser*.

Intempérance, قلة القناعه *qillét êl-qinâ'ah*, خمخمه *khemkhemah* (*V.* **Gourmandise**).

Intempérant, قليل القناعه *qalyl êl-qinâ'ah*, خمخيم *khemkhym*.

Intempérie de l'air, رداوه *redâouah*, *reddâouéh*, فساد الهوا *fessâd êl-haouâ*, وخم الهوا *ouekhem êl-haouê*.

Intendance, تصريف *tesryf* (*Voyez* **Administration**).

Intendant (*V.* **Administrateur**, **Inspecteur**, **Maître-d'Hôtel**).

Il a **Intenté** un procès, تعاوّن *ta'âouann*, اندعى للشرع *êndaa'â li-'s-chera'* (*V.* Il a **Cité** en justice).

Intention, نيه *nyéh*, ضمير *damyr*, pl. ضماير *damâyr*; مطلوب *matloub*, مامول *mâmoul*, مقصود *maqsoud* (*Voyez* **Désir**, **Volonté**, **But**, **Dessein**).

— (mauvaise), نية سودا *nyét soudâ* (m. à m. intention noire).

— Il a eu l'Intention, نوى في نفسه *naouä fy nafs-hu* (*V.* Il a **Voulu**, Il a **Désiré**).

— Avec Intention, بالعاني *bi-'l-a'âny* (*V.* à Dessein).

Il a **Intercédé**, شفع *chafa'a*, تشفّع *techaffa'*, توسّل *touessel*, تضرّع *teddarra'*.

— Il Intercédera auprès de vous, يشفع عندكم *yechfa' a'ndkoum*.

Intercesseur, شافع *châfê'*, *châfi'*, شفيع *chafy'*, متضرّع *motdarri'*, متوسّل *motouessel*.

Intercession, شفاعه *chefâ'ah*, تشفاعه *techfâ'ah*.

Interdiction (*Voy.* **Défense**, **Prohibition**).

Interdit, ممنوع *memnou'* (*V.* Défendu, Illégal, Illégitime, Illicite).

— (étonné), (*V.* ce mot).

— Je suis tout Interdit, عقلي مربط *a'ql-y marboutt.*

Il a **Interdit**, منع *mena'a*, نها *nehâ*, نهى *nehey* (*V.* Il a Défendu).

— (il a étonné), (*V.* ce mot).

Intéressé (avide), (*V.* ce mot).

Il a **Intéressé** (donné un bénéfice), عطا فايدة *a'ttâ fâydéh.*

Intérêt (utilité), صلحه *salhah*, *selhah* (*Voyez* Utilité).

— (cupidité), (*Voy.* Avidité).

— (profit), مكسب *mekseb* (*V.* Gain, Bénéfice).

— (d'argent prêté), فايدة *faydéh*, *fâydah.*

— Je l'ai fait pour votre Intérêt, انا عملتهُ في صلحتكم *ânâ a'melt-ho fy salhat-koum.*

— Chacun défend ses Intérêts, كل واحد يقاتل لحالهُ *koll ouâhed yqâtel li-hâl-ho.*

— Tu n'as pas d'Intérêt à cela, ما لك حسب في هذا *mâ l-ak hesb fy l adâ.*

—Je n'ai point d'Intérêt à cela, ما ني شي ضايع في هذا *mâ-ny-chy dây' fy hadâ.*

— Il a prêté de l'argent à Intérêt, ديّن بالفايدة *dayyann bi-'l-fâydéh.*

Intérieur (adj.), داخل *dâkhel*, وسطاني *ouestâny*, جواني *djouâny*, *gouâny.*

— (subst.), وسط *ouest*, قلب *qalb*, باطن *bâtn*, *bâttenn*, plur. بواطن *bouâttenn* (*Voyez* Dedans).

— d'une maison, وسط ذا الدار *ouest dê-'d-dâr*, صدر البيت *sadr êl-béyt.*

— du corps (*Voyez* Intestins).

Intérieurement, باطنا *bâtnânn*, جــوا *djouâ*, *djoû*, *goû*, في قلب *fy qalb*, من جوا *minn-djoû*, في الصــدر *fy-'s-sadr*, من داخل *minn dâkhel* (*Voy.* Dedans).

Intermédiaire, وسطاني *ouestâny.*

Intermission, **Intermittence**, اهمال *îhmâl*, سكون *sokoun.*

Interne (*Voyez* Intérieur).

Il a **Interposé**, وسّط *ouassatt*, واسط *ouâssatt*, جعل بين *dja'al bayn*, لملم *lamlam.*

— Il s'est Interposé, توّاسط *touâssett*, دخل بين *dakhal-bayn*, صار مواسط *sâr mouâssett.*

INTERPRÉTATION, ترجمه *terdjeméh, terguemêh,* تفسير *tefsyr* (*Voyez* EXPLICATION, COMMENTAIRE, TRADUCTION).

INTERPRÈTE, ترجمان *terdjemân, tergmân* (dont on a fait en fr. les mots *truchman, drogman*), pl. تراجمين *terâdjemyn, terâguemynn* (*Voy.* TRADUCTEUR, COMMENTATEUR).

Il a INTERPRÉTÉ, فسّر *fassar,* ترجم *terdjem, terguem* (*Voyez* Il a EXPLIQUÉ, Il a TRADUIT).

— Il Interprète tout en mal, يفسّر كل شي بالضدّ *yfesser koll chy bi-'d-dodd,* ينسب الكل الى الشرّ *yonsob êl-koll ilä ês-cherr.*

— On ne pouvait l'Interpréter en bien, ماكان يمكن ينسبهُ الى الخير *mâ kân yemkenn yonsob-ho ilä-'l-kheyr.*

— On a mal Interprété mon intention, فسدوا نيتي *fassadoû nyét-y.*

INTERROGATEUR, سايل *sâyl.*

INTERROGATION (*V.* DEMANDE, QUESTION).

INTERROGATOIRE, مسالة *messâléh, messâlah* (*Voy.* ENQUÊTE).

Il a INTERROGÉ, سايل *sâyal,* ساول *sâoual,* تسايل *tessâyal* *Voy.* Il a DEMANDÉ, Il a QUESTIONNÉ).

— Il Interrogera, يسول *yssoul.*

INTERROMPU, مقطوع *maqtou'.*

— Il a eu un sommeil Interrompu, قلق *qaleq.*

Il a INTERROMPU, صرم *saram,* عطل *a'ttal.*

— un discours, قطع الكلام *qatta' êl-kelâm.*

— Il m'a Interrompu (en parlant), لبّكني في الكلام *lebbek-ny fy-'l-kelâm,* وقّف كلامي *ouaqqaf kelâm-y.*

— Sans vouloir vous Interrompre, بلا قطع كلامكم *belâ qattè' kelâm-koum.*

— Il a Interrompu mon sommeil, طيّر النوم مني *tayyar ên-noum menn-y* (m. à m. il a fait envoler le sommeil de moi).

INTERRUPTION, تقطيع *teqty'.*

INTERVALLE, مدّه *meddah, meddéh.*

— Par Intervalles, مدّه بعد مدّه *meddéh ba'ad meddéh.*

Il est INTERVENU, وصل بين *ouessel bayn* (*V.* Il s'est Interposé, Il s'est Entremis).

INTESTINS, امعا *êma'â,* احشا *êhchâ* (*Voyez* BOYAUX).

INTIME, خصوصي *khossoussy.*

— Ami Intime, اخو *âkhou*, عزيز *a'zyz*.

— Le plus Intime de mes amis, اعزّا اصدقاى *â'zzâ âsdeqâ-y*.

Il a **Intimé**, اخبر *âkhbar*.

Intimidé, مخوّف *mekhaouf*, *mokhaoucf* (*Voy.* **Craintif**, **Effrayé**).

Il a **Intimidé**, خوّف *khaouaf*, كسر القلب *kassar êl-qalb* (m. à m. il a brisé le cœur), (*V.* Il a **Effrayé**).

Il a **Intitulé**, سمى *samü*, *semey*.

Intolérable (*V.* **Insupportable**).

Intolérance, قلّة الحلم *qillét êl-hilm*.

Intolérant, قليل الحلم *qalyl êl-hilm*, قليل الرحمه *qalyl êr-rahméh*.

Intraitable, قسيح *qassyh*.

Intrépide, قليل الخوف *qalyl êl-khauf* (*Voyez* **Brave**, **Hardi**).

Intrépidité (*Voy.* **Bravoure**, **Courage**, **Hardiesse**).

Intrigant, مكّار *makkâr*, حشرى *hachery*, محشر *mohascher*.

Intrigue, مكر *mekr*, مشابكه *mochâbekéh*, pl. مشابكات *mochâbekât*.

Il a **Intrigué**, مكر *makar*.

Introducteur des ambassadeurs, مدخّل الالشيه *modakkhel êl-êlchyah*.

Introduction; ادخال *idkhâl*, مدخل *medkhal*, ارشاد *irchâd*.

— d'un livre, مقدامه *miqdâméh*, افتتاح *iftitâh*, فتحه *fatihah* (*Voy.* **Préface**, **Préambule**).

Il a **Introduit**, دخّل *dakkhal*, ادخل *êdkhal*, وجّه *oueddjah*, القا *êlqâ*.

— une coutume, جرّى العده *djerrü êl-a'déh*.

Inusité, غير مستعمل *ghayr-mosta'mel* (*Voyez* **Etrange**).

Inutile, بطال *battâl*, باطل *bâttel*, بغير فايده *be-ghayr fâydéh*, عاطل *a'âttel*, غير نافع *ghayr nâfe'*.

Inutilement, بطلا *batlânn* (*V.* **En vain**).

Inutilité, قلّة الفايده *qillét êl-fâydéh*.

Invariable, ثابت *thâbett*, *tsâbett*, غير متغيّر *ghayr motghayyer*.

Invasion, هجوم *houdjoum*, *hougoum* (*Voyez* **Attaque**).

Invectivé, شتومه *chetoumah*, *chetouméh*, pl. شتومات *chetoumât*; شتيمه *chetyméh*, pl. شتايم *chetâym*; سب *sebb* (*Voyez*

Injure, Insulte, Affront).

Il a Invectivé, لدّع *ledda'*, لعن *la'ann*, نعل *naal*, عدّ *a'dd*, بهدل *behdal*, *behdel*, شتم *chetem*, *chatam*, سبّ *sebb*, شطّ على *chatt a'lä* (*Voy.* Il a fait Affront, Il a Insulté).

— Il Invectivera, يلعن *yela'nn*, ينعل *yena'l*, يعدّ *ya'dd*, يشطّ على *yehett a'lä*.

— Ils se sont Invectivés l'un l'autre, تشاتموا *techâtemoû*, سبّوا بعضهم بعض *sebboû ba'dd-houm ba'dd*.

Inventaire, رسمانيه *rosmâ-nyah*, *rosmânyéh*.

Il a Inventé, بدع *beda'a*, وجد *oudjed*, *ougued*, اوجد *âou-djed*, حدث *hadats*, *hadass*, اصطنع *éstena'*, فنّ *fenn*, صنّف *sannaf*.

— Tu n'as pas Inventé la poudre, ما اصطنعت شي البارود *mâ éstena't-chy êl-bâroud*.

Invention, بدع *bedè'*, *bed'*, وجد *ouedjed*, *oudjed*, *ougued*, جبر *djebr*, *guebr*, احداث *îhdâth*, *îh-dâts*, *îhdâss*, شي مبدّع *chy mo-beddi'*.

Il a Investi, دار *dâr*, حاصر *hâssar* (*Voyez* Il a Assiégé, Il a Environné, Il a Entouré).

— d'une charge, d'une possession, ملّك *mellek*, سلّط *sellett*.

— Il a été Investi, استملك *éstamlak*.

Investiture, استملاك *îstam-lâk*, تسليط *teslytt*.

Invétéré, قديم *qadym*, عتيق *a'tyq*, pl. عتق *o'toq*, *o'taq*.

Invincible, غالب *ghâleb*, غير مغلوب *ghayr-maghloub*, منصور *mansour*.

Inviolable, حريم *harym*.

Invisible, غايب من ابصار *ghayb minn-âbsâr*, غير منظور *ghayr mandour*.

Invitation, عزيمه *a'zyméh* (*Voy.* Convocation, Appel).

Invité, معزوم *ma'zoum*.

Il a Invité, استاذن *éstâzenn*, استدعي *ésteda'ä*; كلّف *kallaf*, عزم *a'zem*, *a'zam*, عظم *a'zzam*, ندب *nedab* (*Voy.* Il a Convié, Il a Convoqué, Il a Appel).

— Ton frère m'a Invité à dîner avec lui aujourd'hui, اخوك عزمني باش نتغدّى معهُ النهار ده *âkhou-k a'zam-ny bâch netghoddy ma'-ho ên-nahâr déh*.

INVOCATION, دعا *do'â*, صياح *syâh*.

INVOLONTAIRE, غير اختيار *ghayr îkhtyâr*, غير اختيارة *ghayr-îkhtyâréh*.

—Cela a été Involontaire de ma part, ماصار في رضاي *mâ sâr fy riddâ-y*, ما صار في خاطري *mâ sâr fy khâttr-y*.

INVOLONTAIREMENT, بلا نيه *belâ nyéh*, بغير اختيارة *be-ghayr îkhtyâréh*, بلا رضا *belâ riddâ* (*V.* Contre son Gré, de Force).

— Presque Involontairement, على طرف النيه *a'lä terf ên-nyéh*.

Il a INVOQUÉ, دعا *da'â*, استعان *êsta'ân*, صاح الى *sâh îlä*, استدعا *êsteda'â*.

— Il Invoquera, يدعو *yda'ou*.

IRASCIBLE, غضباني *ghadbâny* (*Voyez* COLÈRE).

IRONIE, بغي *beghy*.

— Par Ironie, على سبيل البغي *a'lä sabyl êl-beghy*.

IRRAISONNABLE, قليل الراي *qalyl êr-rây*, غير معقول *ghayr ma'qoul*, ضد العقل *dodd êl-a'ql*.

IRRÉCONCILIABLE, غير متصالح *ghayr-motsâlih*.

IRRÉGULIER, ضدّ القانون *dodd êl-qânoun* (*Voyez* ILLÉGAL).

IRRÉMÉDIABLE, غير مشفي *ghayr mochaffy*.

IRRÉPARABLE, بلا ردّة *belâ reddéh*.

— La perte du temps est Irréparable, خسارة الزمان هي غير مستردّة *khessâré t êz-zemân hya ghayr mostareddéh*.

IRRÉPRÉHENSIBLE, IRRÉPROCHABLE, صالح *sâlèh*, بلا عيب *belâ a'yb*.

IRRÉSOLU, شكيك *chekyk*, حاير *hâyr*, جاير *djâyr*, *gâyr*.

IRRÉSOLUTION, حيرة *hayrah* (*Voyez* DOUTE).

IRRÉVÉRENCE, قلّة الوقر *qillét êl-oueqer*.

IRRÉVÉRENT, قليل الوقر *qalyl rêl-oueqer*, بغير تكريم *be-ghayr tekrym*.

IRRIGATION, تسقيه *tesqyah* (*V.* ARROSEMENT).

IRRITATION, اغضاب *îghdâb*.

IRRITÉ, مغبون *maghboun*, مزجور *mezdjour*, فقعان *feqa'ân*, *fiqa'an* (*Voy.* Qui est en Colère).

Il a IRRITÉ, اغضب *êghdab*, اسخط *êskhatt* (*Voy.* Il a AGACÉ).

— Il s'est Irrité, غضب *ghaddab* (*Voy.* Il s'est mis en Colère).

Irruption, صدم *sedm* (*Voyez* Invasion, Attaqué).

— Il a fait Irruption, صدم *sadam* (*Voy.* Il a Attaqué).

Isaac (n. pr.), اسحق *Ishaq*, اسحاق *Ishâq*.

Isaïe (n. pr.), اشعيا *Icha'yâ*.

Iscander (n. pr.), (*V.* Alexandre).

Islamisme, دين الاسلام *dyn él-islâm*, اسلام *islâm*.

— Sectateur de l'Islamisme (*Voyez* Musulman).

Isle (*Voyez* Ile).

Ismael (n. pr.), اسماعيل *Ismâ'yl*, اسمعيل *Isma'yl*.

Les **Ismaélites**, بنى اسماعيل *Beny-Ismâ'yl*.

Isolé, وحد *ouahid*.

— Vois-tu cette tour Isolée sur la montagne, تشوفشى هذا البرج وحده على الجبل *techouf-chy hadâ él-bourdj ouahid-ho a'lä él-djebel.*

— Regarde cet arbre Isolé au bord du chemin, انظر هذه السجرة وحدها بطرف السكه *ôndour hadéh ès-sadjerah ouahid-hâ be-terf ès-sekkéh.*

Ispahan (v. de Perse), اصفهان *Ésfahân*, اصبهان *Êsbahân*.

— Natif d'Ispahan, اصفهانى *ésfahâny*, اصبهانى *ésbahâny*.

Israel (n. pr.), اسرايل *Isrâyl*, اسريل *Israyl*, اسرييل *Israyyl*.

Israélite (*V.* Juif, Hébreu).

— Les Israélites, بنى اسرايل *Beny-Isrâyl*, اسرييليه *israyylyéh*.

Il est Issu de race noble, اصله من نسل الاشراف *âsl-ho minn nesl él-âchrâf.*

Issue, مخرج *mikhradj*, *mikhrag*, ممرق *mimraq*, منفد *minfed*.

— d'une affaire, عقب *a'qib*, خرج *khardj*, اخره *âkhiréh*.

— Il a eu une Issue heureuse, خرج بخير *kharadj be-kheyr*.

— malheureuse, فسد *fassad*.

Isthme, دخلة الجزيرة *dakhelét él-djezyréh*, رقابة الجزيرة *reqabét él-djezyréh*.

Ivoire, سن الفيل *senn él-fyl*, سن ذا الفيل *senn dê-'l-fyl*, سن فيل *senn-fyl*, عاج *a'âdj*

Ivraie, زيوانه *zyouânéh*, زيوان *zyouân* (en grec ζιζάνια).

Ivre, ساكر *sâker*, سكران *sokrân*, *sekrân*, *sikrân*, مسكير *mouskyr*.

Ivresse, سكر *souker*, *soukour*, *sokor*, *sokr*, سكره *sokrah*.

Ivrogne, سكار *sakkâr* (*Voyez* Ivre).

J

J, l'articulation de cette lettre française n'existe pas isolée dans l'alphabet arabe, mais elle s'y trouve annexée à celle du D dans la prononciation du *djym* (ج), troisième lettre de l'ancien alphabet, et cinquième de l'alphabet moderne, qui équivaut au *gi* des Italiens dans *giardino*, *Giove*, etc.

Il faut toutefois observer que cette lettre arabe elle-même est quelquefois prononcée simplement, comme notre J français, par quelques tribus, et surtout par celles des Berberes; quelques-uns même expriment cette articulation par le *ze* arabe (ز) marqué de trois points à la manière persane (ژ).

JABOT (d'oiseau), حوصله *housseléh*, *housselah*, plur. حوصلات *housselât*; كركور *guergour*.

JACA (v. d'Esp.), جاقه *Djâqah*, *Jâqah*.

JACHÈRE, بور *bour*.

JACOB (n. pr.), يعقوب *Ya'qoub*, *Ya'goub*.

JACOBITE (secte d'Egypte), يعقوبي *ya'qouby*, pl. يعقبيه *ya'qobyéh*.

JACQUES (n. pr.), ياقوب *Yâqoub*, يعقوب *Ya'qoub*, *Ya'goub*.

— Saint Jacques, مار يعقوب *Mâr-Ya'qoub*.

— Saint Jacques en Galice (v. d'Esp.), (*Voyez* COMPOSTELLE).

JACTANCE, فيس *féyss*, نفش *nefch*, افتخار *iftikhâr* (*Voyez* ARROGANCE).

JADIS, من قديم الزمان *minn qadym éz-zemân* (*Voyez* AUTREFOIS, ANCIENNEMENT).

JAEN (ville d'Espagne), جيان *Djeyân*, *Jeyân*, جيّان *Djeyyân*.

JAFFA (v. de Syrie), يافا *Yâfâ*.

Il a JAILLI, نط *nätt*, *nett*, فرّ *ferr*, *farr*, نبع *naba'*, *neba'*, نط *nabatt*, طفر *teferr*, فرر *ferer*.

Jalon, علام *a'lâm.*

Jalousie, حسد *hassad*, *hesed*, *hasd*, *hesa*, غيرة *ghayréh*, *ghayrah*, محسدة *mohassedéh*, *mohassedah.*

— de fenêtre, شبّاكه *chebbâkéh*, *chebbâkah*, pl. شبابيك *chabâbyk*, *chebâbyk* (*Voyez* Store).

— Il a eu de la Jalousie (*Voyez* Il a été Jaloux).

Jaloux, ظنان *zenân*, *denân*, غيراني *ghayrâny*, غيور *ghayour*, غاير *ghâyer*, *ghâyr*, حسود *hassoud.*

— Il a été Jaloux, غار *ghâr*, ظن *zenn*, *denn.*

— Il sera Jaloux, يغير *yghyr*, *yghayr.*

Jamais, ابدًا *âbadânn*, واصل *ouâssel*, قط *qatt*, اصلاً *âslânn*, قاطبًا *qâtbânn*, البته *él-betéh*, بته *betéh*, *batah*, البتة *él-betann.*

— Je ne l'ai Jamais vu, ما رايتهُ ابدًا *mâ râyt-ho âbadânn*, قد ما رايتهُ *qad mâ râyt-ho.*

— Je n'ai Jamais rien vu de pareil, اصلاً ما رايت شي مثلهُ *âslânn mâ râyt-chy methl-ho.*

— Cela n'est Jamais arrivé, ما صار هذا البتة *mâ sâr hadâ él-bétann.*

— A Jamais, الى دهر الدهور *ilä dehr éd-douhour.*

Jambe, ساق *sâq*, ساك *sâk*, ساڭ *sâg*, قصبه *qasbah*, قدم *qedem*, ڭدم *guedem* (en berbere اطار *éddár*, *âddâr*).

— Les deux Jambes, سيقان *syqân* (en berbere اطاران *îddârrân*).

— Le gras de la Jambe (*Voy.* Gras, Mollet.

— Ornement des Jambes en forme de bracelet, خلخال *khalkhâl*, *khilkhâl.*

Jambon, فخدة الخنزير *fakhdét él-khanzyr*, فخد ذا الحلوف *fakhd dé-'l-hallouf.*

Janissaire, انكشاري *énkechâry*, pl. انكشاريه *énkichâryah*, *énkichâryéh*, مستحفظان *moustahfezzân.*

Janvier, كانون الثاني *kânoun él-thâny*, كانون الاخر *kânoun él-âkher*, ينواريوس *ynouâryouss*, ينير *yenyer*, طوبه *toubih*, *toubéh.*

Il a Jappé (*Voyez* Il a Aboyé).

Jardin, غيط *gheytt*, بستان *bostân*, *bestân*, pl. بساتين *bassâtyn*, *bessâtyn*; جنينه *djenynéh*, *guenynéh*, *djenynah*, pl. جنينات *djenynât*, *guenynât*; جنان *djenân*,

guenân, pl. جنابن *djenâyn*, *guenâyn*; روضه *raouddah*, روض *roudd*, عرصه *a'rsah*, غرصه *gharsah* (en berbere الغلّه *êl-ghallah*.

Jardinier, بستاني *bostâny*, pl. بستانيه *bostânyah*, *bostânyéh*, غيطاني *gheyttâny*, ربّاع *rebbâa'*, بقال *baqqâl*, جناني *djenâny*, *guenâny*.

Jargon, رطن *retn*, *rotn*.

— Ils parlent un Jargon que personne ne comprend, يرطنوا بالكلام ما احد يعرف ايش يقولوا *yrtenoû bi-'l-kelâm mâ âhd ya'ref êy-ch yqouloû*.

Jarre, جرّه *djarrah*, *jarrah*, زير *zyr*, pl. زيار *zyâr*; زلعه *zela'ah*, pl. زلعات *zela'ât*, خابيه *khâbyah*, *khâbyéh*, pl. خواب *khouâb* (en berbere اشموخ *êchmoukh*, اساغوم *êssâghoum*, ايدّيد *âyeddyd*, plur, ايدّيدن *îyddydenn*).

Jarret. ختب *khitb*, plur اختاب *îkhtâb*, طيه الركبه *teyah êr-rokbah*, *teyéh êr-rokbéh*.

Jarretière, رباط *rebâtt*, pl. رباطات *rebâttât*; بند *bend*, plur. بنود *benoud*.

Il a **Jasé** (*Voyez* Il a **Babillé**).

Jaseur, هدّار *haddâr* (*V.* **Babillard**).

Jasmin, ياسمين *yâsmyn*.

Jaspe, يسب *yesb*, *yasb*, يصب *yasb*, يشم *yechem*.

Jatte, قصعه *qassa'ah*, plur. قصعات *qassa'ât*, قصع *qessè'* (*Voy.* **Tasse**, **Coupe**, **Écuelle**).

— de bois, جفنه *djefnah*, *guefnéh*, جاته *djâtah* (d'où vient le mot français), جتيه *djatyéh*.

Jaunatre, متصفر *motsaffar*.

Jaune (adj.), اصفر *âsfar*, fém. صفرا *safrâ*, *sofrâ*, pl. صفر *soufour* (en berb. اوراغ *âourâgh*, *ôourrâgh*).

— (couleur de citron), ليموني *lymouny*, *leymouny*.

— (couleur d'or), دهبي *dahaby*.

— d'œuf (s.), صفار البيضه *sofâr êl-beyddah*, صفرا ذا البيض *sifrâ dê-'l-beydd*, فص ذا لبيض *fiss dê-'l-baydd*.

— La couleur Jaune, صفره *sefrah*.

— Il est devenu Jaune, اصفرّ *êsfarr*, اصفر *êsaffar*, اصفارّ *êsfârr*.

Il a **Jauni** (v. a.), صفر *saffar*.

— (v. n.), (*Voyez* Il est devenu Jaune).

Jaunisse, بو صفار *bou saffâr*, ريقان *ryqân*, يرقان *yrqân*.

— Il a eu la Jaunisse, تريقن *teryqenn*.

Javelle, حزمه *hezméh*, plur. احزام *éhzâm;* غمر *ghammer*, plur. غمور *ghomour.*

Javelot, طـــرّادة *tarrâdah*, مزراق *mizrag;* حربه *harbéh*, pl. حربات *harbât;* جريدة *djirydéh*, plur. جريد *djèryd* (*Voyez* **Dard**, **Lance**).

— Il a lancé un Javelot, جرد *djered.*

Je, انا *ânâ*, *énâ* (en berbere اينكيني *îynekkyny*).

— Je suis présent, انا حاضر *ânâ hâdder* (m. à m. moi présent).

— J'ai, لي *l-y*, عندي *a'nd-y*, معي *ma'-y* (m. à m. à moi, chez moi, avec moi).

Jean (n. pr.), يوحنا *Youhannâ*, حنا *Hannâ*, حنس *Hanness*, يحيا *Yahyâ*, يحي *Yahiä.*

— Saint Jean (n. pr.), مار حنا *Mâr-Hannâ.*

— Saint Jean-Baptiste (n. pr.), مار يوحنا المعمدان *Mâr-Youhannâ él-Mamedân.*

— Saint Jean-Chrysostôme, مار حنا فم الذهب *Mâr-Hannâ foumm éd-dahab*, مار يوحنا فم الذهب *Mâr-Youhânnâ Foumm éd-dahab.*

— Saint-Jean-d'Acre (ville de Syrie (*Voyez* **Acre**).

— Natif de Saint-Jean-d'Acre, عكاوي *a'kkâouy.*

Jebel (*Voyez* **Gebel**).

Jeddah (*Voyez* **Geddah**).

Jemadi (*Voyez* **Djemadi**).

Jerbi (*Voyez* **Gerbi**).

Jergis (*Voyez* **Gergis**).

Jérémie (n. pr.), ارميا *Érmyâ.*

Jéricho (v. de Syrie), اريحا *Aryhâ.*

Jérusalem (ville de Syrie), اورشليم *Aourchelym*, بيت المقدس *Béyt él-moqaddess*, القدس *él-Qouds*, بيت القدس *Béyt él-Qouds*, مدينة القدس *Medynét él-Qouds*, القدس الشريف *él-Qouds és-cheryf.*

— Natif de Jérusalem, القدسي *él-qoudsy*, المقدسي *él-moqaddessy.*

Jésuite, يسوعي *yessoua'y*, pl. يسوعية *yessou'ayéh.*

Jésus (n. pr.), يسوع *Yessou'*, عيسى *I'yssä.*

— Notre-Seigneur Jésus-Christ, سيدنا يسوع *Seyd-nâ Yessou'*, حضرة عيسى *Haderét Iy'ssä* (*Voyez* **Le Christ**).

— L'an de Jésus-Christ mil huitcenttrente-six, السنة المسيحيه سته و ثلاثين و ثمانمايه بعد الالف *ês-senét êl-messyhyéh settéh ou-thelâthyn ou-themân-mâyéh ba'd êl-âlf.*

Jesulah (*Voyez* Gezulah).

Jet, رمي *remy*, رميه *remyéh*, *remyah.*

— d'eau (*Voyez* Eau).

Jeté, مرمّى *morammy*, ملقّى *moleqqy*, مرمي *mermyy*, ملقي *melqyy.*

Il a Jeté, رمى *ramä*, *ramey*, القى *êlqä*, *êlqey*, ورّ *ouerr.*

— Il Jettera, يلقى *yelqy.*

— Jette! ارمي *êrmy!*

— Jette cela! ورّ هذا *ouerr hadâ!*

— Il a été Jeté, ارتمى *êrtemey.*

— Il s'est Jeté sur nous, صدم علينا *sadam a'lay-nâ*, وثب علينا *ouatheb a'lay-nâ*, هجم علينا *hedjem a'lay-nâ*, غطى علينا *ghattä a'lay-nâ.*

— Il a Jeté les yeux sur lui, بصبص عليه *besbess a'lay-hi.*

— Tu as daigné Jeter les yeux sur nous, شرفتنا بحسن نظرك علينا *charafte-nâ be-housn nezzer-ak a'lay-nâ.*

— Il a Jeté de haut en bas شلح *chalah*, لقح *laqah.*

— Il l'a Jeté à terre comme un mort, لقّحه مثل القتيل *laqqah-ho methel êl-qattyl.*

Jeton, اشرفي *âchrafy*, plur. اشرفيه *âchrafyéh*; قبرشي *qobrechy*, pl. قبارشيه *qobârchyéh.*

— d'abeille (*V.* Essaim).

Jeu, لعب *la'ab*, *la'b.*

— de hasard, قمار *qemâr.*

— d'échecs (*Voyez* Échecs).

— permis, لعب حلال *la'ab helâl.*

— défendu, لعب حرام *la'ab herâm.*

— de cartes (*Voyez* Carte).

— de mots, تجنيس *tedjenyss.*

— Maison de Jeu, ملعب *mela'ab*, plur. ملاعب *melâ'eb*; مسخرتيه *moskharetyéh.*

— Le Jeu est la ruine des Joueurs, القمار هو خلا اللعّابين *êl-qemâr houe khelâ êl-la'âbyn.*

Jeudi, يوم الخميس *yaum êl-khamyss*, يوم الخاميس *youm êl-khâmyss* الخميس *êl-khamyss* (en berb. اسا الخميس *âssâ êl-kkemyss*).

Il est à Jeun (*V.* Il a Jeuné).

— Qui est à Jeûn (*V.* Jeuneur).

— Je suis à Jeûn, انا صايم *ânâ sâym*.

Jeune (adj.), شب *chabb, chebb*, pl. شباب *chebâb*; ولد *oueled*, صغير *sogheyr, seghoyer*, plur. اصغار *âsghâr*; حدق *hadeq*, pl. حدقين *hadeqyn*.

— enfant, ولد صغير *oueled sogheyr*, غلام *gholâm* (en berbere افشيش امزيان *âqchych âmezyân*, pl. شظن وراش *chaddenn ouarrâch*), (*Voy.* Enfant, Garçon).

— homme, كهل *kehel, kahel*, pl كهل *qohhel*, كهول *kohoul*; شلفون *chelfoun*, pl. شلافين *chelâfyn* (en berbere اعزري *â'zery, â'azry*, pl. اعزربين *â'zeryyn, â'azryyn*), (*V.* Adolescent, Adulte).

— (non marié), (*Voyez* Célibataire).

— fille, جاريه *djârryéh, gârryéh*, pl. جوار *djouâr, gouâr*; بنت *bent*, pl. بنات *benât* (en berbere تعزريت *ta'azryt*, plur. تعزربين *ta'azryyn*; تقشيشت تمزيانت *taqchycht tamezyânt*).

— (non mariée), (*Voyez* Célibataire, Vierge).

— Il est mort Jeune (*Voyez* Il est Mort).

Jeune (subst.), صوم *soum, saoum, saum*, pl. اصوام *âssouâm*; صيام *syâm*, pl. صيامات *syâmât*.

Il a Jeuné, صام *sâm*, طوى *taouä, taouey*.

— Il Jeûnera, يصوم *yssoum*.

— Il a fait Jeûner, صوّم *saouum*.

Jeunesse, صبوة *sabaouéh* (*V.* Adolescence).

Jeuneur, صايم *sâym*, pl. صوّام *saouoaâm*.

Jijeri (*Voyez* Gigery).

Jirgéh (*Voyez* Girgéh).

Jiride (*Voyez* Javelot).

Jizéh (*Voyez* Gizéh).

Joaillier, صيّاغ *sayyâgh*, جواهري *djouâhery* (*Voyez* Bijoutier).

Job (n. pr.), ايوب *Ayoub*.

Joie, فرح *ferh, ferah*, سرور *sorour, sourour*, تهليد *tehlyd*, انبساط *înbesâtt* (*Voyez* Gaîté, Contentement).

— Il a eu de la Joie, تهلّد *tehelled*, ابتهج *êbtehedj*, بعط *ba'att*, طفش *tafach*, انبسط *énbassatt*.

— Il a dissimulé sa joie, كتم فرحه *katem ferh-ho*.

Joint, مجموع *medjmou', megmou'*, ملتزق *moltezeq*.

Il a JOINT, جمع *djema', djama'a, gamà'a, guema',* لزق *lazaq* (*V.* Il a ATTACHÉ, Il a AJOUTÉ).

— les mains, لمّ يديه *lamm ydy-ho,* كتف *ketef,* اجوز *âdjouaz.*

— Il Joindra, يلزق *yelzoq, yolzoq.*

— Tu viendras nous Joindre, تجى تلحقنا *tedjy telhaq-nâ.*

— Il a fait Joindre, وصّل *ouessel.*

JOINTURE des membres, مفصل *mafsal,* pl. مفاصل *mefâssel.*

JOLI, جميّل *djoumeyyl,* قويّس *goueyyss,* زين *zéyn* (*Voyez* BEAU, AGRÉABLE).

— Plus Joli (*Voy.* Plus Beau).

— Jolie, قويّسه *qoueyssah, qoueyysséh,* جميّله *djoumeyyléh, djoumeyylah,* مزيانه *mezyânah, mezyânéh* (*Voyez* Belle).

— Une Jolie femme, مراة قويسه *marâh goueysséh,* امراة زينه *îmrâh zeynah.*

JONAS (n. pr.), يونان *Younân,* يونس *Youness.*

JONC, صمار *soumâr,* قصبه *qassebah,* pl. قصب *qassab* (en berbere ادليس *êdlyss*).

Il a JONCHÉ, فرّش *farrach.*

— de fleurs, فرش الزهور *farach êz-zohour.*

— Son terrein est Jonché de pierres, ارضها فرشت فيها الحجاره *ârd-hâ ferechêt fy-hâ êl-hadjârah.*

JONCTION, لزاق *lezâq,* جمع *djem', djema', guema',* اجتماع *êdjtima', êgtima',* مجمع *medjma', megma', megma',* مجمعه *medjma'h, megma'h* (d'où vient le mot fr. *megmat* en chimie).

JONGLEUR, جنكان *djenkân,* pl. جنكنا *djenkenâ* (*Voyez* BALADIN, HISTRION, BOHÉMIEN).

JONQUILLE, حنزق *hanzaq,* بنزق *banzaq.*

Vallée de JOSAPHAT (en Syrie), وادي يوشافاط *ouâdy Youchâfâtt.*

JOSEPH (n. pr.), يوسف *Youssef, Youssouf.*

JOSUÉ (n. pr.), يشوع *Yeehoua', Yechou'.*

JOUE, خدّ *khadd,* خدّه *khaddéh, khaddah,* plur. خدود *khadoud, khedoud* (en berbere الحنك *êl-henk,* plur. الحناك *êl-henâk*).

— Il a couché en Joue,

ضبط في البندقيه *dabatt fy él-bendoqyéh.*

Il a JOUÉ, لعب *la'ab.*

— à des jeux de hasard, قمر *qamar.*

— de la guitare, لعب في القيتاره *la'ab fy-'l-qytârah.*

— de la trompette, du cor, ضرب في البوق *darab fy-'l-bouq.*

— (folâtré), جاحش *djâhach*, برطع *berta'*, تجاحش *tadjâhach.*

— En Jouant, باللعب *bi-'l-la'b.*

— Il m'a Joué un tour, ضحك على دقني *dahaq a'lä daqn-y* (m. à m. il a ri sur ma barbe).

— Il s'est Joué de toi, هو تلعب فيك *houe tela'eb fy-k*, هو تحرّش عليك *houe taharrach a'lay-k* (*Voyez* Il a ABUSÉ).

— Ne te Joue pas de mes paroles! لا تعمل لعب على كلامي *lâ ta'amel la'b a'lä kelâm-y!*

— Ne te Joue pas à moi, لا تلعب معي *lâ tela'ab ma'-y.*

JOUEUR, لاعب *lâ'eb*, لعّاب *a'âb*, متلاعب *motlâ'eb.*

— de jeux de hasard, قمّار *qammâr.*

— de flûte (*Voyez* FLUTE).

JOUG, هج *heddj*, نير *nyr*, plur. نيران *nyrân.*

— Il a mis sous le Joug, كدن في النير *kedenn fy én-nyr.*

— Il a secoué le Joug, رمى النير عنّه *ramä én-nyr a'nn-ho*, نفض *nafadd* (*Voyez* Il s'est INSURGÉ, Il s'est RÉVOLTÉ).

Il a JOUI, متع *meta'a*, تمتّع *temetta'a*, تصرّف في *tesarraf fy.*

— avec plaisir, تنعّم *tena'am.*

— d'une femme, نكح *nekah*, نكا *nekâ.*

JOUISSANCE, متعه *meta'ah*, pl. متعات *meta'at*; مسيره *messyréh*, pl. مسيرات *messyrât.*

— Les Jouissances de la vie, مسرات الحياة *messerât él-hayât.*

— La première des Jouissances de l'homme, c'est la santé, اولانية متعة الانسان هي الصحّه *doulânyét meta'at él-ènsân hye ès-sahhah.*

— Il a été en Jouissance de cette maison, ملك هذا الدار *malak hadâ éd-dâr.*

— Qui est en Jouissance, ممتلك *memtelek.*

Jour (de vingt-quatre heures), يوم *youm, yaum,* pl. ايام *âyâm,* ايّام *âyyâm* (en berb. غسف *ghosf,* غف *ghoff,* اسّا *âssâ,* pl. اوسّان *oussân*).

— (opposé à la nuit), نهار *nahâr, nehâr, nihâr,* pl. انهار *ênhâr* (en berbere واس *ouâss*).

— serein, طياب *tyâb.*

— de fête, نهار العيد *nahar êl-i'yd* (en berbere اسا العيد *âssâ êl-i'yd*), (*Voy.* Fête).

— de l'an, نوروز *nourouz.*

— Le point du Jour, فجر *fedjr, figr,* وجة الصبح *oudjet ês-sobh* (*V.* Aube, Aurore).

— De Jour, بالنهار *bi-'n-nahâr.*

— En plein Jour, في قلب النهار *fy qalb ên-nahâr.*

— Un des Jours prochains, اليوم الجاي *êl-youm êl-djây.*

— L'autre Jour, ديك اليوم *dyk êl-youm,* هاك اليوم *hâk êl-youm.*

— Chaque Jour, tous les Jours, كل يوم *koull youm, koll yaum,* كل انهار *koll ênhâr,* كل نهار *koull nahâr,* كل النهار *koll ên-nehâr,* كل طالع شمس *koull tâlè' chems.*

— Tout le Jour, toute la journée, طول النهار *toul ên-nahâr,* اليوم كلّه *êl-yaum koll-ho.*

— De Jour en Jour, يوم بيوم *youm bè-youm,* يوم عن يوم *youm a'nn youm,* يوم على يوم *youm a'lä youm,* يوم بعد يوم *youm ba'd youm.*

— A Jour fixe, في يوم مقرّر *fy yaum moqerrer.*

— Il fait encore Jour, لسّع نهار بقا *lissa' nahâr baqâ.*

— Jour et nuit, بالليل و النهار *bi-'l-léyl ou-ên-nahâr.*

— Le Jour approche, الضوقريب *êd-daou qaryb.*

— Il fait grand Jour, صارت الدنيا ضحوه *sârét êd-dounyâ dahouah.*

— En un seul Jour, في فرد يوم *fy fered youm.*

— Bon-Jour! (à un seul), الله يصعد صبّاحك *Allah yssa'ad sabbâh-ak!*

— (à plusieurs), الله يسعد صبّاحكم *Allah yssa'ad sabbah-koum* (*Voyez* Bonjour).

— Un de ces Jours j'irai te voir, يوم من الايّام نروح لعندك

youm minn él-âyyâm nerouh li-a'nd-ak.

— Un certain Jour, ذات يوم *zât youm.*

— Au Jour-d'hui, نهار دي *na-hâr-dy* (en berbere اسّا *âssâ*), (*V.* AUJOURD'HUI).

— Jusqu'à ce Jour, الى يومنا *ilä youm-nâ.*

— De nos Jours, في ايامنا *fy âyâm-nâ*, في عصرنا *fy a'sre-nâ.*

— Dans trois Jours, بعد ثلاث ايام *ba'd thelâth âyâm*, لمدّة ثلاث ايّام *li-meddét thelâth âyyâm.*

— Avant le Jour, قبل الصبح *qabl ês-sobh.*

— Autant qu'il y a de Jours dans l'an, على عدد ايّام السنه *a'lä a'ded âyyâm ês-seneh.*

Le JOURDAIN (fl. de Syrie), اردن *Ardenn.*

JOURNÉE (*Voyez* JOUR).

— (salaire par jour), مونه *mou-nah, mounéh.*

— de chemin, مرحله *merahléh, merahlah*, pl. مراحل *merâhal.*

— Voyage de trois Journées, سفر ثلاث ايام *sefr thelâth âyyâm.*

— Combien y a-t-il de Journées d'ici à Tremecen? من هنا الى تلمسان كم يوم *minn honâ ilä Telmessân kiam youm?* (en berb. اشحال بوسّان سياغ تلمسان *âche-hâl bouessân syâgh Telmes-sân?*)

— Belle Journée (*Voyez* Jour serein).

— Journée humide, يوم نداوه *youm nedâouah.*

JOURNELLEMENT (*Voy.* Chaque Jour).

JOURNAL (*Voyez* GAZETTE).

— Registre-Journal, دفتر يومى *deftar youmy*, روزنامه *rouz-nâméh.*

JOYAU, جوهر *djouhar, djouher*, pl. جواهر *djouâher* (*Voyez* BIJOU).

JOYEUX, مبتهج *mobtehedj*, بهيج *behydj*, انيس *ânyss*, فارح *fârèh*, طافش *tâfech*, سرير *seryr*, منشرح *moncherih*, طافح *tâfih*, طفحان *tafehân* (*V.* GAI, AISE, CONTENT).

— Il a été Joyeux (*Voyez* Il a eu de la Joie).

JUDA (n. pr.), يهودا *Yehoudâ.*

JUDAÏQUE, يهودىّ *yehoudyy* (*Voy.* HÉBRAÏQUE).

JUDAÏQUEMENT, يهوديًا *yéhou-dyânn*, مثل يهود *methel-yehoud.*

JUDAÏSME, دين اليهود *dyn él-Yehoud*, ناموس اليهود *nâmous él-Yehoud.*

JUDÉE, بلد اليهود *beled él-Ye-*

houd, بلاد اليهوديه *belâd êl-Yehoudyah.*

Judiciaire (adj.), شرعي *chera'y*, متاع الشرع *metâ' ês-chera'.*

Judiciairement, في الشرع *fy ês-chera'.*

Judicieux, عاقل *a'âqel, a'âqil.*

Juge, قاضي *qâddy*, pl. قضاة *qoddât*; حاكم *hâkem*, plur. حكام *houkâm.*

— Grand-Juge, قاضي القضاة *qâddy-'l-qoddât* (*V.* Kadilesker).

— Je te fais Juge de notre différent, انا اجعلك حاكم على مخاصمتنا *ânâ âdja'al-ak hâkem a'lä mokhassemét-nâ.*

— Il est Juge et partie, هو قاضي و خاصم *houe qâddy oukhâssem.*

Jugé, مندان *mendân.*

Il a Jugé (rendu un jugement), حكم *hakam*, *hakem*, شرع *chara'a*, *chera'a*, قضي *qaddü*, *qaddey.*

— (pensé), حسب *hassab* (*V.* Il a Pensé).

— Il a été Jugé, اندان *êndân.*

— Il les a Jugés à mort, جزم عليهم بالموت *djezem a'layhoum bi-'l-mout.*

— Juge toi toi-même! احكم ذاتك *âhakem zât-ak!* احكم بذاتك *âhkem be-zât-ak!* افصل على روحك *êfsel a'lä rouh-ak!* اقضي على نفسك *êqdey a'lä nafs-ak!*

— Jugé en conscience! احكم بالحق *âhkem bi-'l-haqq!* اقضي على ذمتك *êqdey a'lä dammét-ak!* احكم بسبيل الله *âhkem be-sabyl Allah!*

— Nous avons Jugé nécessaire de leur faire la guerre, بان لنا ان يكن لازم نغزيهم *bân le-nâ énn yekon lâzem neghzyhoum.*

— Si tu le Juges à propos, ان كان بان لك معقول *ên-kiân bân l-ak ma'aqoul.*

Jugement (sentence), فتوه *fatouah*, *fetouah* (d'où le mot *fetfa*), pl. فتوات *fetouât*; شريعه *cherya'ah*, حكم *houkm*; pl. احكام *êhkâm*; قضا *qeddâ*, pl. قضايا *qeddâyâ*; دينونه *dynounah*, ديانه *dyânéh* (*Voy.* Arrêt).

— (opinion), (*Voy.* ce mot).

— (intelligence), عقل *a'ql*, فرز *ferz*, فرزانه *ferzâneh* (*Voy.* Intelligence, Esprit, Sagesse).

—Jugement en dernier ressort, حكم قاطع ما فيه شي رجوع عنه *houkm qâttè' mâ fy-hi-chy redjou' a'n-ne-ho.*

—Le jour du Jugement dernier, يوم الدين *yonm êd-dyn*, يوم الاخرة *youm êl-âkhiréh*, يوم القيامه *youm êl-qyâméh*, يوم الدينونه *youm êd-dynounah.*

—Il a de l'esprit, mais pas de Jugement, هو عارف لكن ما هو صاحب فرز *hou a'âref, liken mâ houe sâheb ferz.*

Veine JUGULAIRE, ودغ *ou-dagh*, pl. اوداغ *âoudâgh.*

JUIF, يهودي *yehoudy, yhoudy*, fém. يهوديه *yehoudyéh, yhoudyah, yehoudyah*; pl. يهود *yehoud, yhoud* (*Voyez* HÉBREU, ISRAÉLITE).

JUILLET, تموز *tamouz*, يوليوس *youlyouss*, يوليه *youlyéh, youlyah*, ابيب *âbyb.*

JUIN, حزيران *houzeyrân, hazyrân*, يونيوس *younyouss*, يونيه *younyéh, younyah*, بوونه *baouou-néh*, باونه *bâounah.*

JUJUBE, عنّاب *aannâb*, عناب *a'nâb, è'nâb*, زفزوف *zofzouf* (en espagnol *azofafa*).

JULEP, شربه *chorbah*, گلاب *gulâb* (d'où vient le mot français).

JULES (n. pr.), يوليوس *You-lyouss.*

— Jules-César (nom propre), يوليوس قيصر *Youlyouss-Qayssar.*

JULIEN (n. pr.), يوليانوس *You-lyânouss*, يوليانوا *Youlyânoû.*

JULIENNE (fleur), (*Voy.* GIROFLÉE).

JUMEAU, توم *thoum* (d'où vient le n. pr. *Thomas*), plur. ثوايم *thouâym*; توم *toum*, pl. اتوام *âtouâm.*

— Les deux Jumeaux, تومان *toumân.*

— Elle est accouchée de deux Jumeaux, ولدت تومان *oueledett toumân.*

JUMENT, فرسه *farassah, farasséh, farsah, furséh*, فرس *farass, fars*, plur. فراس *farâss*, فرسات *farsât*; عوده *a'oudah* (en berbere تكمرت *teguemert*, تكمارت *tag-mart*, pl. تيكمارين *tygmâryn*).

JUPITER (planète), مشتري *Mochtery, Mechtery.*

Il a JURÉ (fait serment), حلف *halaf, halef.*

— Il a fait Jurer, حلّف *hal-laf.*

— Jure ! احلف *éhlef!* (en berbere غل *ghall!*)

— Ils se sont Juré les uns aux autres une amitié éternelle, تحالفوا لبعضهم بعض بالمحبّة الدايمه *tehâlefoû li-ba'd-houm ba'd bi-'l-mohabbéh éd-dâyméh.*

Jurement, (serment), (*Voyez* ce mot).

Juridiction, حكم *houkm.*

— Vous êtes sous ma Juridiction, انـوا تحت حكمى *éntoû ta-hat houkm-y.*

Juridique, شريعى *cherya'y*, شرايعى *cherâya'y.*

— Contrat Juridique, حجّه شريعيه *hagguéh cherya'yeh.*

Juridiquement, شريعـاً *che-ry'ânn*, على طريق الشرع *a'lä ta-ryq ês-chera'.*

Jurisconsulte, افندى *éfendy*, شيخ الدين *cheykh éd-dyn*, فقيه *fa-qyh* (en espagnol *alfaqui*), pl. فقها *foqehâ*, فقايه *faqâyh*, *feqâyah.*

Jurisprudence, فقـه *feqah*, *feqéh*, *fiqah*, *faquh*, علم الفقه *i'lm él-feqéh.*

Jus, مرق *merq*, *mourq*, مرقه *marqah*, pl. امراق *émrâq*; ربّ *rebb*, *robb* (d'où vient le mot fr. *rob*), زوم *zoum*, pl. ازوام *ézouâm*; ما *mâ*, ميه *moyéh*, pl. مياه *myâh.*

— Jus de réglisse, ربّ سوس *robb-souss.*

— Cette poire a beaucoup de Jus, هده الانـكاصه ماوية كثير *ha-dah él-ângâsséh mâouyét ketsyr.*

Jusques, **Jusqu'a**, حتّى *hat-tä*, الى *îlä* (en berbere ار *âr*, *ér*).

— Jusqu'à ce qne, على حتّى ما *a'lä hattä-mâ*, الى ان *îlä énn*, حتّى ما *hattä-mâ*, حتّى الذى *hattä-âllazy*, *hattä-âllady*, حتّى الى *hattä-âlly*, *hattä-élly*, حتّى ان *hattä-énn.*

— Jusques à quand? الى متى *îlä-mtä?* الى كم يوم *îlä kiam yaum?* الى اى متى *îlä éy-mtey?* الى اى زمان *îlä éy-zemân?*

— Jusqu'à présent, الى الآن *îlä-élân*, الى وقت *îlä ouaqt*, لسّع *li-ssa'.*

— Jusqu'ici, الى حدّ هولى *îlä hadd houlä.*

— Jusqu'où? الى اين *îlä éyn?*

— Ne t'en va pas Jusqu'à ce que je te le dise, لا تـــروح حـــتّـــى اقـــول لـــك *lâ terouh hattä âqoul l-ak.*

— On a tout tué Jusqu'aux femmes et aux enfans, قـتـلوا الكلّ حتّى النســوان و الـولاد *qateloû él-koull hattä én-nissouân ou-él-oulâd.*

— Jusques à demain, الى غدا *ilä ghadâ*, ألى بوكره *ilä boukrah*.

— Jusqu'à la mort, الى الموت *ilä êl-mout*.

— Jusqu'à la fin du monde, الى اخر الدهور *ilä âkhir êd-dohour*.

Jusquiame, كنكط *guingatt*.

Jussant (t. de marine), (*Voy.* Reflux).

Juste, صدّيق *saddyq*, فرعى *fera'y*, حقاني *haqqâny*, شرّعى *cherra'y* (*Voy.* Équitable).

— (convenable), واجب *ouâdjeb*, *ouâgueb*, حقّ *haqq*, صواب *souâb*, صواب *souâb* (*Voy.* Bienséant, Convenable).

— Cela est Juste, الحقّ فيه *êl-haqq fy-hi*.

— Il est Juste que je gagne quelque peu dans cette affaire, الصواب اني نكسب شي قليل في هذه المصلحه *ês-souâb ênne-ny nekseb chy qalyl fy hadah êl-mouslahah*.

— Il faut que cela arrive tout Juste, هدا بدّه يجي قدّ بقدّ *hadâ bedd-ho ydjy qadd be-qadd*.

Justement, بالعدل *bi-'l-a'del*, صدقا *sadeqânn*, حقا *haqqânn*.

Justesse, اعتدال *e'tidâl*.

Justice (*Voy.* Équité).

— Il s'est fait Justice lui-même, قضى لحاله *qaddä li-hâl-ho*.

— Il ne nous est pas permis de nous faire Justice nous-mêmes, ما هو حلال انّا نقضي لحالنا *mâ houe helâl enne-nâ neqdey li-hâl-nâ*.

— Il a cité devant la Justice, اخذ للشرع *âkhad li-'s-chera'*.

— La Justice (les juges du tribunal), الشرع *ês-chera'*.

Justification, تبرير *tebryr*.

— On a admis sa Justification, قبلوا تبريره *qabeloû tebryr-ho*.

Justifié, مبرّر *moberrer*.

Il a **Justifié**, برّر *barrar*, برّى *barrä*.

— Il s'est Justifié, تبرّر *teberrer*, برّى نفسه *barrä nafs-ho*.

— Il s'est Justifié devant le Juge, تبرّر بين يدى القاضى *teberrer bayn yday êl-qâddy*.

— Comment vous Justifierez-vous devant moi? كيف تبرّروا نفوسكم قدامى *kyf teberreroû nefouss-koum qoddâm-y?*

Juteux, ماوى *mâouy*.

K

K, cette lettre de l'alphabet français correspond à deux caractères de l'alphabet arabe :

1° Au *kef* (ك), vingt-deuxième lettre de l'alphabet arabe moderne (*Voyez* Kef).

2° Au *kâf*, ou plus exactement *qâf* (ق), vingt-et-unième lettre de l'alphabet des Arabes (*V.* Qaf).

La différence principale entre la valeur de ces deux lettres arabes consiste dans le plus ou moins de force de leur articulation ; la première se prononce, pour ainsi dire, avec une inflexion mouillée, ou un petit I légèrement senti, comme dans notre mot *kiosque ;* la seconde s'articule largement comme notre Q dans les mots *quart*, *quoique*, etc.

Il faut prendre garde de ne confondre ni l'une ni l'autre de ces deux lettres dans leur prononciation avec la lettre *khâ* (خ), septième lettre de l'alphabet arabe moderne dont la prononciation gutturale, étrangère à la langue française, correspond à peu près à celle du ch allemand, et plus exactement au *jota* (*khota*) des Espagnols, c'est-à-dire à leurs G, J et X dans les mots *muger*, *hijo*, *ambaxador*.

La Kaaba (sanctuaire du temple de la Mekke), الكعبة *él-ka'abah*, *él-ka'abéh*, *él-ke'abéh*, بيت الله *béyt-Allah*, *beytou-'Llah* (m. à m. maison de Dieu).

Kabaïles, Kabiles (tribus de l'Atlas), قبايل *Qabâyl*, *Qobâyl*.

Kabès (*V.* Gabès, Qabès).

Kabin (mariage temporaire des musulmans), كابين *kâbyn*, *kébyn*, *kôbyn*).

Kachef (lieutenant de bey), كاشف *kâchef*, pl. كشاف *kouschaf*.

Kader (n. pr.), قادر *Qâder*.

— Abd-él-Kâder (nom pr.), عبد القادر *A'bd él-Qâder* (m. à

m. l'esclave du Tout-Puissant.

KADI, KADY (*Voy.* JUGE).

KADILESKER, قاضي العسكر *qâddy êl-a'sker* (*V.* Grand-Juge).

KAF (lettre de l'alphabet arabe), (*Voyez* K, QAF).

— (nom d'une montagne fabuleuse), قاف *Qâf*, جبل قاف *Djebel-Qâf*, *Guebel-Qâf*.

— D'un Kâf à l'autre Kâf (d'une extrémité du monde à l'autre), من قاف الى قاف *minn Qâf ilä Qâf*.

KAFFRE, كافر *kâfer*, pl. كافرين *kâferyn*, كفار *kouffâr*.

KAFTAN, قفطان *qaftân* (*Voyez* Habit de cérémonie).

KAIMAKAN (lieutenant du gouverneur ou du visir), قايم مقام *qâym-maqâm*, قايمقام *qâymmaqâm*.

Le KAIRE, القاهرة *êl-Qâhirah*, مصر القاهرة *Masr êl-Qâhirah*, مصر المحروسة *Mesr êl-mahroussêh*, الكنانة *êl-Kinânêh*.

— Le Vieux-Kaire, مصر القديمة *Masr êl-Qadyméh*, مصر العتيقة *Masr êl-A'tyqah*, *Mesr êl-A'tyqéh*, مصر العتيق *Masr êl-A'tyq*, مصر فسطاط *Masr-Forstatt*.

— Natif du Kaire, مصرى *masry*, *mesry*; قاهرانى *qahirâny*.

KALAM (roseau servant aux Orientaux de plume pour écrire), قلم *qalam*, ريشة ذا القصب *rychah dê-'l-qassab*, رشقة ذا القصب *richqah dê-'l-qassab*.

KALÉAH (bourgade de l'Atlas), القليعة *êl-Qalyah*, *êl-Qoleyah*.

— Habitant de Kaléah, الشعانبر *ês-cha'ânber*.

KALENDER (derviche), قلندر *qalender*, قرندل *qarandel* (*Voyez* DERVICHE).

KALI (soude), قلى *qaly*, قالية *qâlyah*, *qâlyéh*, *qêlyéh*.

KALIFE (*Voyez* KHALIFE).

KAMOUS (*V.* QAMOUS).

KAN (*Voyez* KHAN).

KANGE, قنجة *qandjah*, *qangah*, *qanguéh* (*Voyez* BARQUE).

KANGIAR (*Voy.* KHANDJAR).

KANOUN Ier, quatrième mois de l'année solaire des Orientaux, correspondant à notre mois de décembre, كانون الاول *kânoun êl-âouel*.

KANOUN II, cinquième mois de l'année solaire des Orientaux, correspondant à notre mois de janvier, كانون الثاني *kânoun êt-thâny*, *kânoun êt-tsâny*, كانون الاخر *êl-âkher*.

KAPIDGI, KAPIGI, قاپوجى *qâpoudjy*, *qâpouguy*, قاپيجى *qâpydjy*, pl. قاپيجية *qâpydjyah*, *qâpydjyéh*, قاپيجيات *qâpydjyât*.

— Kapydgy-Bachy, قاپوجی باشی *qâpoudjy bâchy*, قاپیجی باشی *qâpydjy-bâchy.*

Kapitan-Pacha, امیر البحر *êmyr êl-bahar*, قاپودان باشا *qâpoudân-bâchâ*, قاپوطان دریا *qâpouttân-deryâ.*

Karabé, کاربان *kârbân* (*Voyez* Ambre jaune).

Kara-Meydan (*V.* Meydan).

Karat, قیراط *qyrâtt*, pl. قراریط *qarârytt, qerârytt.*

Karavansérail (*Voyez* Caravansérail).

Les Karmates (peuple d'Asie), القرامطة *êl-Qarâmtah.*

Karmatique, قرمطي *qarmatty.*

— Écriture Karmatique, خط قرمطي *khatt qarmatty.*

Kassabah, Kassaubah (château d'Alger), قصابه *Qassâbah, Qassôbah.*

Kassem (n. pr.), قاسم *Qâssem, Qâssim.*

Kayrouan (ville d'Afrique), قیروان *Qayrouân.*

—Habitant de Kayrouan, قیروی *qayrouy*, pl. قیرویین *qayrouyyn.*

Kef, ک, vingt-deuxième lettre de l'alphabet arabe moderne, onzième de l'ancien alphabet, et quatorzième de l'alphabet moghrebin, کاف *kiâf, kêf* (*Voyez* ci-dessus K et G).

Keffas (*Voyez* Cage).

Keft (*Voy.* Koptos).

Kenéh (*Voyez* Qenéh).

Kermès, قرمز *qermez.*

Kesrah, signe-voyelle des Arabes, dont la forme est un petit trait placé au-dessous de la consonne (ِ), et exprimant la valeur de I ou de E, کسرة *kesrah, kesréh*, خفضة *khafdah, khefdah*; کسر *kesr, kasr*, خفض *khafd, khefd.*

— Lettre marquée d'un kesrah, مکسورة *maksourah, maksouréh*, مخفوض *makhfoudd.*

Kesrouan (prov. de Syrie), الکسروان *êl-Kesrouân, êl-Kiesrouân.*

—Natif du Kesrouan, کسروانی *kesrouâny*, کسروی *kesrouy*, plur. کسرویین *kesrouyyn.*

Keyssaryéh (*Voyez* Césarée).

Kha (خ), septième lettre de l'alphabet arabe moderne, vingt-quatrième de l'ancien alphabet, خا *khâ* (*Voy.* ci-dessus K).

Khadem (lieu d'Afr.), الخدم *êl-Khadem.*

Khalyfe, Khalife (souverain des musulmans), خلیفه *khalyféh, khalyfah*, خلیفة *khalyfét*, pl. خلفا

kholefâ; امير المومنين *êmyr êl-moumenyn* (m. à m. prince des croyans; ce titre a été altéré par nos historiens du moyen-âge en celui de *miramolin*).

KHALIG (canal du Kaire), خليج *khalydj*, *khalyg*.

KHAN (prince, commandant), خان *khân*, امير *êmyr*, سلطان *soultân*, pl. سلاطين *selâtîyn*.

— (caravansérail), خان *khân*, سوق *souq*, وكاله *oukâléh*, pl. وكال *oukkal*, وكالات *oukâlât*.

— Khan-Khalyly (foire perpétuelle du Kaire), خان خليلي *Khân-Khâlyly*.

KHANDJAR, KHANGIAR, خنجار *khandjâr*, خنجر *khandjar*.

KHARADJ (impôt personnel), خراج *kharâdj*, *kharâg* (*V.* CONTRIBUTION, IMPÔT).

KHAT-CHÉRYF (firman signé du sultan), خط شريف *khatt-cheryf*.

KHARROUBE, خرنوب *khernoub* (*Voy.* CARROUBE).

KHAYR-ÊDDYN (nom propre), خير الدين *Khayr-êd-dyn*.

KHAZENDAR, KHAZNADAR (trésorier), خزنادار *khaznâdâr*, خزدار *khazendâr*.

KHAZNADJY (ministre des finances), خزناجى *khaznâdjy*.

KHAZNEH (redevance annuelle au sultan), خزنه *khaznéh*, *khaznah*, خزينه *khazynéh*, *khazynah*.

KHODJAH, titre donné aux bourgeois et aux marchands dans l'Orient, et à Alger aux gens de loi, خوجه *khodjah*, خواجه *khaouâdjah*, *khaouâdjéh*, *khaouâguéh*.

— Le surintendant des domaines, à Alger, portait le titre de خوجه ذا كوالة *Khodjah dé kaouâlah*.

KHOSROÈS (*Voyez* KOSROÈS).

KHOYAK, quatrième mois de l'année des Cophtes, répondant à notre mois de décembre, كيهك *keyhak*, *kyhak*, *koyhak*.

KIAYA (lieutenant d'un haut fonctionnaire), كيحيا *kyahyâ*, كيايا *kyâyâ*, كخيا *kikhyâ*, كيخيا *kykhyâ*, كحيا *kihayâ*, كتخدا *ketkhodâ*, *ketkhozâ*.

KILOGRAMME, رطلين *rotléyn*, *rottaléyn*, وكه *oukkah*.

KILOLITRE, اردب *ârdeb*.

KILOMÈTRE, ميل *myl*, plur. اميال *âmyâl*.

KINKINA (*Voyez* QUINQUINA).

KIOSQUE, كيوشق *kyouchq*

كوشك *kiouchk*, قبّة *qoubbéh*, *qoubbah*, pl. قبّات *qoubbât*.

Koléyah (*Voyez* **Kaléah**).

Kolzoum (port de la mer Rouge), قلزوم *Qolzoum*.

Kophte (*Voyez* **Cophte**).

Koptos (v. d'Égypte), قفط *Qeft*.

Le **Koran** (vulgairement l'Alcoran), القرآن *él-qorân*, الفرقان *él-fourqân*, كتاب الله *kitab-Allah* (mot à mot le livre de Dieu), الكتاب العزيز *él-kitâb él-a'zyz* (m. à m. le livre auguste), المصحف *él-mossahaf*, الكتاب *él-kitâb* (le livre par excellence).

— Un chapitre du Koran, سورة *sourat*, pl. سورات *sourât*.

— Un verset du Koran, آية *âyéh*, *âyah*, pl. آيات *âyât*.

— Lecteur du Koran (*Voyez* **Lecteur**).

Korarah (*V.* **Gorarah**).

Koreychilet (tribu de Mahomet), بني قريش *Beny-Qoreych*.

Kosroès (nom pr.), كسرى *Kesrä*.

Kosséyr (v. d'Égypte), قصير *Qosséyr*.

Koufah (ancienne ville de Mésopotamie), كوفة *Kouféh*, *Koufah*, الكوفة *él-Kouféh*, *él-Koufah*.

— Natif de Koufah, كوفي *koufy*, pl. كوفيين *koufyyn*.

Kouffe, قفّة *qouffah*, *qouffeh*, pl. قفّات *qouffât* (*Voyez* **Couffe**, **Corbeille**, **Cabas**).

Koufique (*V.* Natif de Koufah).

— Ecriture Koufique, خط كوفي *khatt koufy*.

Kouloghly (descendant des Turks à Alger), كولوغلي *koulooughly*.

Kourbag (*Voyez* **Fouet**).

Kourdistan (prov. d'Asie), كردستان *Kourdistân*, بلد الاكراد *Beled él-Aqrâd*

— Natif du Kourdistan (*Voyez* **Kurde**).

Kous (ville d'Égypte), قوص *Qouss*, قوس *Qouss*.

Kouskoussou (sorte d'aliment), كسكسوا *kouskoussou* (en berbere سكسو *souksou*, *suksou*).

Kurde (peuple d'Asie), كرد *Kerd*, *Kourd*, pl. الاكراد *él-Akrâd*.

Kurdistan (*Voyez* **Kourdistan**).

Kurkuma, كركم *korkoum*.

Kyste, كيس *kys*, كيسة *kysséh*.

L

L, cette consonne de l'alphabet français répond parfaitement au لام *lâm* (ل), douzième lettre de l'ancien alphabet arabe, vingt-troisième de l'alphabet moderne, et quinzième de l'alphabet maghrebin.

Lorsque cette lettre, faisant partie de l'article défini, se trouve placée devant une des treize lettres suivantes : ت T, ث TH, د D, ذ DZ, ر R, ز Z, س S, ش CH, ص SS, ض DD, ط TT, ظ ZZ, ن N, elle s'élide, ou plutôt change sa prononciation L en celle de la consonne dont elle est suivie, devenant ainsi T, D, R, Z, S, N, etc., suivant qu'elle est suivie par une de ces lettres qui se trouve alors doublée. C'est ainsi que les Latins ont fait *alligare*, de *ad* et de *ligare*; *attinere*, de *ad* et de *tenere*; *assumere*, de *ad* et de *sumere*; *applicare*, de *ad* et de *plicare*; *arripere*, de *ad* et de *rapere*; *accipere*, de *ad* et de *capere*; *attollere*, de *ad* et de *tollere*; *irrampere*, de *in* et de *rumpere*; *illabi*, de *in* et de *labi*; *offerre*, de *ob* et de *ferre*; *effundere*, de *ex* et *fundere*, etc.

LA (art. fém.), ال *él-*, *âl-*, (en berbere ت *t-*, *te-*, *ta-*).

— La ville, المدينة *él-medynéh* (en berbere تمدينت *t-medynt*, *te-medynt*).

— (pr. fém. régime), ها *hâ*, اياها *éyâ-hâ*.

—Donne-La-moi! اعطيني اياها *â'ty-ny éyâ-hâ!*

— Je La prends pour moi, باخدها لنفسي *bâkhod-hâ l-nafs-y*.

— Amène-La ici! احضرها هنا *âhdâer-hâ hené!*

LÀ (adv.), هناك *henâk*, *honâk!* غادي *ghâdy*, في هذا الموضع *fy hadâ él-moudda'* (en berbere

دحــيــم *dihym*, دحم *dihim*.

— Est-ce Là tout ce que tu sais? حدّ علمك هذا *hadd i'lm-ak hadâ?*

— De Là, من هناك *minn henâk*.

— De Là est venu que, من هذا صار ان *minn hadâ sâr énn*.

— Là dessus, عند ذلك *a'nd zalek, a'nd delik*.

LABEUR, كدّ *kedd*, شقا *chaqâ*, تعب *ta'ab*, حرص *hers* (*Voyez* OUVRAGE, TRAVAIL).

LABORIEUSEMENT, بالكدّ و شقا *bi-'l-kedd ou-chaqâ*.

LABORIEUX, مجتهد *medjtehed*, *megtehed*, فالح *fâlih*, شغيل *chaghyl*.

LABOUR, LABOURAGE, حراثه *hirâthah*, *hirâthéh*, *hirâtséh*, فلاحه *fellâhah*, خدمه *khidméh* (en berbere تفلّحت *tefellaht*, *tafellahat*).

— Le temps du Labour, زمان الحراثه *zemân él-hirâtsah*, زمان الفلاحه *zemân él-fellâhah* (en berbere زمان تفلّحت *zemân tafellaht*).

Terre LABOURABLE, تلّ *tell* (*V.* Terre Labourée).

LABOURÉ, محرّث *moharreth*, *moharrets*, مخدّم *mokhaddem*.

— Terre Labourée, ارض مفلوحه *rodd maflouah*, ارض محروثه *ârd mahroutheh*, *ârd mahroutsah*.

Il a LABOURÉ, حرث *harath*, *harats*, فشر *fachar*, فلح *falah*, خدم *khadam* (en berbere كرز *kerez*), (*Voyez* Il a CULTIVÉ).

— Laboure! احرث *éhrets!* (en berbere اكريز *ékryz!*)

LABOUREUR, فــلّاح *fellâh*, حارث *hâreth*, *hârets*, حرّاث *harrâth*, *harrâts* (*Voy.* AGRICULTEUR).

LAC, بركه *berkéh*, *birkéh*, pl. برك *borak*.

— Grand Lac, بحره *bahirah*, بحيره *bahyrah*, *bahyréh*, *boheyrah* (d'où *albufera* et *albuera* en espagnol), plur. بحيرات *boheyrât*.

LACÉRÉ, مخروق *makhrouq*.

Il a LACÉRÉ, خرق *kharaq*.

LACET, شريط *cherytt*, بند *bend*, pl. بنود *benoud*; شيرّ *cheyrr*, pl. شيور *chyour*; تشميره *techmyrah*, *techmyréh*, دكّه *dèkkéh*, pl. دكك *dokak*.

— Lacets (filet, piége), (*Voyez* ces mots).

LACHE (non tendu), رخو *rekhou*, ليّن *leyyn*, مرخوّ *merkhouou*, مرخّــى *morakhhy* (en berbere

يسهال *yessehâl*, pl. سهلان *sohalân*).

— (poltron), كسيل *kassyl*, قليل الشجاعة *qalyl ès-chedjâ'ah*, خمول *khamoul*, كسلان *kaslân* (èn berbere اري كشر وزّال *oury-katsara-ouezzâl*).

Il a **Laché** (laissé aller), (*Voy.* Il a **Abandonné**, Il a **Laissé**).

— Il a Lâché prise, فلت *falatt*, سيّب *sayyab*, *sayyeb*.

— (détendu), ارخو *êrkhaoua*, *êrkhou*, ارخي *êrkhä*, *êrkhey*.

Lachete, رخاوة *rikhâouah*, *rikhâouéh*, توانى *teouâney*, بلادة *beládéh*, كسل *kesl*, قلّة الشجاعة *qillét ès-chedjâ'ah*.

Ladre, مقعطل *moqa'ttel*, pl. مقعطلين *moqa'ttelyn*; مجدّم *modjeddem*, مجردم *modjerdem* (*Voyez* **Lépreux**).

— (au figuré), (*Voyez* **Avare**, **Chiche**).

Ladrerie, قعطلة *qa'ttelah*, *qa'tteléh* (*Voyez* **Lèpre**).

— (au figuré), (*Voy.* **Avarice**).

Laid, بشع *becha'*, pl. بشعين *becha'yn*; مشيخ *mechykh*, وحش *ouâhech*, شنيع *cheny'*, قبيح *obbyh*, مكروه *mekrouh* (*Voyez* **Difforme**).

Laideur, شنعة *chena'ah*, *cheni'ah*, شنيعة *cheny'ah*, شناعة *chenâ'ah*, وحشة *ouahechah*, *ouahechéh*, وحاشة *ouhâchah*, نجاسة *nedjâssah*, *negâsséh*.

Laine, صوف *souf*, pl. اصواف *âssouâf* (en berbere تادوط *tadoutt*, تدوت *tadoutt*).

— Marchand de Laine, صوّاف *saouâf*, *seouâf*.

Laineux, صوفي *soufy*.

Il a **Laisse**, خلا *khalâ*, خلي *khaley*, اخلي *êkhley* (*Voyez* Il a **Abandonné**).

—Nous les avons Laissés chez le juge, ابقيناهم عند القاضي *âbeqynâ-houm a'nd è.-qâddy*.

— Laisse-moi! شيل عنّي *chyl a'n-ny!* ارجع عنّي *êrdja' a'n-ny! êrga' a'n-ny!* اتركني *êtrek-ny!* فضني منك *fodde-ny minn-ak!*

— Il a Laissé aller, اطلق *êtlaq*.

— On ne nous a rien Laissé, ما بقا شي لنا *mâ baqâ-chy le-nâ*.

— Tu ne m'as rien Laissé à faire, ما خلّيت شي ما عملته *mâ khalléyt chy mâ a'melt--hu*.

— Il a Laissé des enfans, خلف اولاد *khâlaf aoulad*.

— Il a Laissé une grande for-

tune après sa mort, خلف مال كثير بعد موته *khalaf mâl kethyr ba'd mout-ho.*

LAIT, لبن *lebenn, labenn,* وطب *retteb* (en berbere ايفكي *âyfky, âyfky, âyefky*).

— fraichement trait, حلب *haleb*, حليب *halyb*, مصل *mesl, messel, mossel.*

— aigre, لبن *lebenn, labenn,* قمق *qoumaq* (en berbere اغو *âghou,* اغي *ighy*).

— caillé, رايب *râyb*, لبن رايب *lebenn râyb*, جبنه *djebnah, guebnéh* (en berbere أيغي *îyghy*), (*Voyez* FROMAGE, CAILLÉ).

— Petit Lait, لبا *leba*, لباه *lebâh*, محيض *mohydd*, قشطه *qichtah.*

LAITAGE, زفر *zefer*, زفوره *zefourah*, pl. زفورات *zefourât.*

LAITON, نحاس اصفر *nahâs âsfâr* (en berbere تونكولت اوراغ *toumgoult-âourâgh*, تنكوت وراغ *tongont-ourâgh*), (*V.* Cuivre jaune).

— Fil de Laiton, شريط نحاس *cherytt nahâs* (*Voyez* FIL).

LAITUE, خس *khass, khess,* خص *khass*, خاس *khâss*, حصبه *hassebah.*

— amère, خسة مرة *khassét morrah.*

LAM (lettre arabe), (*Voy.* L).

LAM-ÉLYF (لا ou لا), lettre double, ou plutôt ligature composée de la vingt-troisième lettre (ل), et de la première (ا) de l'alphabet arabe, et valant LA; les Arabes cependant la placent parmi leurs lettres simples, et en ont fait la vingt-huitième lettre de leur alphabet moderne; لام اليف *lâm-élyf* (*Voyez* ci-dessus L et A).

LAMBEAU, قطعه *qetta'ah*, خرقه *khorqah*, pl. خرق *khoraq, khorouq* (*Voy.* HAILLON, MORCEAU).

— Il a mis en Lambeaux, شرمط *charmatt*, خرّق *kharraq.*

— Habits en Lambeaux, ثواب مخرّق *thouâb mokharreq*, لبس ممزّع *loubs momazzè'.*

LAMBRIS, سقف *saqf, seqaf,* سقف الجواني *saqf él-djouâny.*

LAMBRISSÉ, مسقوف *masqouf*, مضوى *moddaouy.*

Il a LAMBRISSÉ, سقف *saqaf*, ضوى *daouey.*

LAME, صفيحه *safyhah*, plur. صفايح *sefâyh.*

— de couteau, نصله *neslah.*

— d'une arme, حربه *harbéh.*

— d'or ou d'argent dans un tissu, ترصيع *tersyh*, قصاب *qassâb.*

LAMENTABLE, مبكى *mobekky*, مبكى *mabky*.

LAMENTATION, بكا *bekâ*, نوح *nouh*, pl. انواح *ânouâh*.

Il s'est LAMENTÉ, بكا *bekâ*, تشكى *tecchekkâ*, دمدم *damdam*, ناح *nâh*.

— Il se Lamentera, يبكى *yebky*.

LAMPE, قنديل *qandyl*, plur. قناديل *qenâdyl*; مصبح *mosbah*, مصباح *masbâh*, *mosbâh*, pl. مصابح *messâbeh*, *messâbeh*.

LAMPION (*Voy.* LAMPE).

LAMPROIE, اخطبوط *ékhteboutt*, مرينه *merynah*, مورينه *mourynah* (en italien *murena*).

LANCE, حربه *harbah*, *harbéh*, pl. حربات *harbât*; مزراق *mizrâq*, pl. مزاريق *mezâryq*; مزراك *mizrâk*, رمح *romh*, *romeuh*, pl. رماح *rémâh*, *rimâh*, ارماح *ârmâh*, *érmâh* (en berbere اخثوش *âkhetsouch*, pl. ايختوشن *îykhtsouchenn*).

— Fer de Lance (*Voy.* LAME).

— Il a donné un coup de Lance, طعن بالرمح *ta'ann be-'r-rameah*.

Il a LANCÉ, القا *ilqâ*, (*Voyez* Il a JETÉ).

— Il Lancera, يلقى *yelqy*.

LANCETTE, نشتان *nichtân*, ريشه *rycheh*, *richah*, pl. ريشات *rychât*, ريش *rych*.

LANCIER, خيّال *khayyâl*, رمّاح *rammâh*.

LANGAGE, حديث *hadyth*, *hadyts*, كلام *kelâm*, تكلم *tekelloum* (*Voyez* LANGUE, IDIOME, DISCOURS, PAROLE).

— Langage grammatical, لسان النحوى *lissân ên-nahouy*.

— vulgaire, لسان العام *lissân él-a'âmm*, لسان العامّه *lissân él-a'âmmah*.

LANGE, خرقه *kharqah*, pl. خرق *khoreq*; لفه *leffah*, *lefféh*, plur. لفايف *lefâyf*; قماط *qamatt*, pl. قماطات *qomâttât*.

LANGOUREUX (*Voyez* LANGUISSANT).

LANGUE, لسان *lissân*, *lessân*, pl. لسن *loussoun*, السن *élsenn*, *élsoun* (en berbere الس *iliss*, يليس *ylyss*, ايلس *îyless*, pl. السان *élsân*, ايلساون *îylsâouenn*).

— (idiôme), لسان *lessân*, *lissân*, لغه *loghah*, لغة *loghat*, pl. لغات *loghât* (*Voy.* IDIÔME, LANGAGE).

— Comprends-tu la Langue

française? تعرف اللسان الفرنساوى *teta'raf êl-lessân êl-fransâouy?*

— Je parle la Langue arabe, بتكلم باللسان العربى *betkellem be-'l-lessân êl-a'raby.*

— La Langue arabe vulgaire, اللسان العرب *êl-ou'roub;* اللسان العمى *êl-lessân êl-a'mmy.*

— Il parle toutes les Langues, يتكلم بساير الالسن *yetkellem be-sâyr êl-êlsoun.*

— Ce mot était sur le bout de ma Langue, كانت هك الكلمه على راس لسانى *kânét hadéh êl-kilméh a'lä râss lessân-y.*

— Ce sont de mauvaises Langues, هم دجاج ومنخارهم بولاد *houm dedjâdj u-monkhâr-houm boulâd* (m. à m. ce sont des poules à bec d'acier).

— Il a la Langue longue, هو لتات *houe lettât* (*Voy.* Babillard).

— Qui sait garder sa Langue vit en paix, سلامة الانسان فى حفظ اللسان *selâmét êl-însân fy hifz êl-lessân.*

— Langue de bœuf (plante, buglosse), لسان الثور *lessân êt-thour,* لسان ذا الثور *lissân dê-'t-tsour.*

Languette de balance, قلب الميزان *qalb êl-myzân.*

— de fusil, دافش *dâfech.*

Langueur, ذبل *debl, zebl,* علّه *o'lléh,* دبله *dobléh,* سقم *soqm.*

— Avec Langueur (*Voyez* Languissamment).

Il a Langui, ذبل *dabal, zabal,* تعلل *ta'allal,* انذبل *éndabel.*

— Il Languit d'amour, يدبل من عشق *yedbol minn eu'chq.*

— Il a fait Languir, اسقم *ésqam,* صلب *saleb* (*Voyez* Il a rendu Languissant).

— Pourquoi m'as-tu tant fait Languir? ليش صلبتنى هك الصلبه *leych salebte-ny hadéh és-solbéh?* ليش قفتنى هك الوقفه *leych qaffét-ny hadéh êl-ouaqféh?*

Languissamment, متكاسلا *mot-kâsselânn,* متغافلا *motghafelânn.*

Languissant, ذابل *dâbel, zâbel,* معلول *ma'aloul,* ذبلان *dâbelân,* مسقوم *masqoum,* سقيم *seqym,* كسلان *kaslân* (*Voyez* Faible).

— Il a rendu Languissant, علّل *a'llal,* ذبّل *dabbal.*

Lanugineux (*Voyez* **Laineux**).

Lanterne, فانوس *fânouss*, pl. فوانيس *fouânyss*; فنار *fenâr, fanâr*, pl. فناير *fanâyr* (*Voyez* **Lampe**, **Fanal**, **Flambeau**).

— Faiseur de Lanternes, فنيار *fanyâr*, سنكرى *senkery*, فنايرى *fanâyry*.

Laodicée (v. de Syrie), لادقيه *Lâdaqyéh*, لاطقيه *Lâttaqyéh*.

— Natif de Laodicée, لاطقى *lâttaqy*, لادقى *lâdeqy*.

Lapide, مرجوم *merdjoum*.

Il a **Lapidé**, رجم *redjem*.

— Il Lapidera, يرجم *yerdjoum*.

Lapin, ارنب *ârneb*, *êrneb*, pl. ارانب *ârâneb*; قلين *qoléyn*, كنين *guenyn*.

— Terrier de Lapin, وكر *oukkar*, pl. اوكار *âoukâr*.

Lapis-Lazuli, لازورد *lâzouerd*, لازور *lâzouer* (d'où le fr. *azur*).

Il a **Lappé**, لق *laqq*.

— Il Lappera, يلق *yloqq*.

Laquelle (pr. rel.), التى *âllaty*, *êllaty*, *êllety*, pl. الاتى *êllâty*, الذين *êllezyn*, *êlledyn*, الذى *êllezy*, *êlledy*, الى *êlly*, لى *ly*.

— (interr.), من *menn?* ايّه *êyyéh?* انا *ênâ?* اينا *êynâ?* اما *âmâ?* من هى *menn-hye?* انا هى *ênâ-hy?* اينا هى *êynâ-hy?* اماهى *âmâ-hy?* *êmâ-hy?* (*Voyez* **Lequel**).

— Laquelle des deux portes? اينا البابين *êynâ êl-bâbéyn?*

Larache (port d'Afr.), العرايش *êl-A'râych*.

Larcin, سرقه *sorqah*, *serqéh*, حرام *horâm* (*Voyez* **Vol**).

Lard, دهن ذا الحلوف *dehenn dê-'l-hal ouf*, شحمه *chahumah*, شحم ذا الحلوف *chehem dé-'l-haliouf*, دهن الخنزير *dohenn êl-khanzyr*, *dehenn êl-khanzyr*, شحم الخنزير *chohm êl-khanzyr*.

Large, عريض *a'rydd*, pl. عراض *eu'râdd*; عارض *a'âredd*, شرح *cherih*, فضى *faddy*, واسع *ouâssa'*, *ouâssè'*, *ouâssi'*, وسيع *ouassy'* (en berbere يوسع *youssa'*).

— Il a rendu Large, فضا *faddâ* (*Voyez* Il a **Élargi**).

Largesse, رزق *rezq*, *rizq* (*Voyez* **Don**, **Liberalité**).

Largeur, عرض *a'rd*, pl. عروض *ou'roud*; وسعه *ouassa'h*, *ouassi'* (en berbere نيوسعت *tyoussa't*).

— Quelle largeur a-t-il? ايش عرضه *éy-ch 'rdd-ho?*

Larme, دمعه *dema'ah*, pl. دموع *demou'*, *damou'*; دمع *dama'*, *dam'*, مدامع *medâmè'*. بكا *bokâ*, *bekâ*, *bikâ* (en berb. ايمطاون *tymertôouenn*).

— Il a versé des Larmes, دمع *dama'a*, دمّع *damma'a* (*Voyez* Il a Pleuré).

— Il a pleuré à chaudes Larmes, يبكي بدموع غزيرة *yebkey bedemou' ghazyréh*, يسكب دموع مثل السيل *yeskeb damou' methl és-syl*.

— Il a retenu ses Larmes, منع دموعه *mena'a demou'hu*, حبس دموعه *habess demou'-ho*, ضبط دموعه *dabett demou'-ho*, منع حالهُ عن البكا *mena' hâl-ho a'n él-bekâ*.

—Pourquoi vos larmes coulent-elles sans cesse? لاي ما تزل تجري مدامعكم *lêy mâ tezal tedjyry medâmè'-koum?*

Larmoyant, مدمّع *modammè'*.

Larron, سرّاق *sarrâq* (en berbere خاين *khâyn*, pl. خينان *kheyyânn*), (*V.* Voleur, Filou).

Larynx, جنجرة *djandjourah* (*Voyez* Gorge).

Las, تعب *ta'eb*, *ta'b*, مكسّر *mokasser* (*Voyez* Fatigué).

— Il a été Las (*Voyez* Il s'est Lassé).

— Je suis bien Las, انا تعبان كثير *ânâ ta'abân kethyr*.

Lascif, متفحش *motfahhech*, فاجر *fâdjer*, *fâguir*, فاحش *fâhech* (*Voyez* Impudique).

Lassé, متعب *mota'eb*, *mota'ab* (*Voyez* Las).

Il a Lassé (*Voyez* Il a Fatigué).

— Il s'est Lassé, اعيَ *â'ayä*, عيي *a'yä*, دجر *dadjer*, ضجر *dadjer*, كدّ *qadd*, ملّ *mell*, زعل *za'al*, عجز *a'djaz* (*Voyez* Il s'est Fatigué).

— Il s'est Lassé de faire cela, عجز عن فعل ذلك *a'djaz a'n fa'l zelik*.

Lassitude, كدّ *kedd*, زعل *za'l*, *ze'l* (*Voyez* Fatigue).

Latin, لاطيني *lâtiny*, لاتيني *lâtyny*.

Latitude, عرض *a'rd*.

Latrines, بيت الما *béyt él-mâ*, بيت الخلا *béyt él-khelâ*, مستراح *mosterâh*, *mesterâh*, مرتفق *morteqaf*, سنداس *soundâss*, *sendâss*, مطاهر *mottâher*, *mottâhar* (*Voyez* Commodités, Garde-Robe).

— Il est allé aux Latrines, تمشّى *temeschy*.

Latte, دقة *deqqéh*, *deqqah*.

Laudanum, الدنا *él-dend*, *él-dand*, افيون *âfyoun* (V. Opium).

Laurier, آس *âss*, رند *rand*, *round*, غار *ghâr* (en berbere تسلنت *taslent*).

— Laurier-Rose, دفلى *deflâ*, *defley*, *dafley*, *defly* (en grec δαφνη), (en berbere اليلى *alyly*).

Lavage, غسل *ghousl*, *ghesl*, تغسيل *teghsyl*, تصبين *tasbyn*, غسيل *ghassyl*.

Lavande, خزامه *khezâmah*, *khezâméh*, خزمه *khezmah*, *khezméh*, حراسما *herâsmâ*.

Lavé, مغسول *maghsoul*.

Il a Lavé, غسل *ghassal*, *ghessel*, غاسل *ghâssal*.

— Il Lavera, يغسل *yeghsel*, *yghsel*

— Lave! اغسل *êghsel* (en berbere سرد *sired*).

— Lave-le! شتفه *chataf-ho!* اغسله *êghsel-ho!*

— Il a Lavé ses pieds, نطل رجليه *natlal redjly-ho*.

Lavement, حقنه *hoqnah*, ترومبه *trombah* (Voy. Clystère).

Laveur, غسال *ghassâl* (Voyez Blanchisseur).

— Laveuse, غسالة *ghassâlah*, *ghassâléh*, *ghassâlah*.

— des corps morts, مغسله *maghasseléh*, *maghasselah*.

— de bains, بلانه *belânéh*.

Lavoir, مغتسل *maghtessil*, مغسل *maghsil*.

Lazare (n. pr.), عازر *A'âzar*, العزر *él-A'âzar*.

Lazaret, قرنتنا *qarintenâ*.

Le (art. masc.), ال *él-*, *âl-*.

— (pr. masc., régime), ه *-ho*.

— Je Le tiens, مسكته *messekt-ho*.

— Tue-Le! اقتله *éqtel-ho!*

— Fais-Le boire! اسقيه *êsqy-ho!*

Léché, ملحوس *melhouss*.

Il a Léché, لحس *lahass*, *lehess*, لمح *lamah*, *laméh*.

— Il Léchera, يلحس *ylhess*.

Leçon, قرايه *qerâyéh*, plur. قرايات *qerâyât*; مثاله *methâléh*.

— Il a fait réciter une Leçon aux enfans, قرا الاولاد *qarrâ él-âoulâd*.

Lecteur, قاري *qâry*.

— Lecteur du Koran قاري القران *qâry 'l-Qorân*, قري *qâry*, مقري *moqry*.

Lecture, قرا *qarâ*, قراة *qorât*, قران *qorân*, قراه *qorâh*, قرايه *qerâyéh*, تلاوه *telâouéh*, *telâouah*.

— Soyez attentif à cette Lec-

ture, رّدوا بالكم لهدة القراة *reddoû bâl-koum li-hadéh êl-qorât.*

Lefhat (n. d. l. dans l'Atlas), اللفحات *êl-Lefhât.*

Légal, موافق للقانون *mouâfcq li-'l-qânoun*, مناسب الشرعة *mo-nâsseb ês-chera'ah.*

Il a Légalisé, تحقق *tehaqqaq* (*Voyez* Il a Affirmé).

Legat, مرسل *morsel*, pl. مرسلين *morselyn*; قاصد *qâssed*, pl. قصاد *qoussad* (*Voyez* Ambassadeur).

Légation, رسالة *ressâléh* (*Voy.* Ambassade).

Légataire (*Voyez* Héritier).

Léger, خفيف *khafyf*, *khefyf*, pl. خفاف *khoufâf.*

— (au figuré), يسير *yessyr.*

— d'esprit, مقرتع *moqerta'*, طفاش *taftâch* (*Voy.* Imprudent).

— Affaire Légère, امر يسير *âmr yessyr*, امر خفيف *âmr khafyf*, مصلحه خفيفه *meslahah khafyféh.*

— Faute Légère, ذنب يسير *denb yessyr.*

— Ne sois pas Léger dans tes paroles, ما تكون طفاش في كلامك *mâ tekoun taffâch fy kelâm-ak.*

Légèrement, غير ثقيله *ghayr theqyléh*. سرعا *sera'ânn.*

— (au figuré), غير مهمه *ghayr mehemméh*, *ghayr-mehemmah.*

Légèreté, خفه *kheffeh*, *khif-féh*, *khiffah*, *khofféh*, تخفيف *tekhfyf*, سرعه *sera'ah*, عجله *'a'djeléh* (*Voyez* Agilité).

— d'esprit, خفة العقل *khouffet êl-a'ql*, طفش *tofch.*

Légion, كومه *kouméh*, جماعه *djema'ah*, لجيون *ledjyoun* (*Voyez* Bataillon, Régiment).

Législateur, واضع الناموس *ouâddi' én-nâmouss.*

Légitime, حلال *helâl*, حلالى *helâly* (en berbere احلال *âhlât*).

— Enfant Légitime, ولد حلال *oueled helâl.*

— Meurtre Légitime, قتل حلالى *qâtl helâly.*

Il a Légitimé, حلل *hallal*, حرّر *harrar.*

Légitimement, بالحلال *bi.'l-helâl*, حلالا *helâlânn.*

Legs, توصيه *toueddyéh*, plur. توصيات *toueddyât*; توصيه *touessyéh*, pl. توصيات *touessyât*; تركه *terkah*, *torkah*, *terkéh*, وصايه *ouddâyah*, *ouddâyéh*, وصايه *oussâyéh*. *oussâyah* (*Voyez* Héritage).

— pieux, واقف *ouâqf*, plur. اوقاف *âouqâf.*

Il a Légué, وصّى *ouassi*,

ouassey, oussä (*V.* Il a fait Hériter).

— à une mosquée, اوقف *ouqaf.*

— Il Léguera, يوصي *youssy.*

— Il lui a Légué cent piastres dans son testament, وصّى لهُ عند المنازعة بماية قرش *oueddü le-ho a'nd êl-menâzah bemâyét qourouch.*

LÉGUME, بقل *baql*, pl. بقول *bouqoul*; قطاني *qattâny*, مونة *mounah*, نبات *nebât*, pl. نباتات *nebâtât.*

— Légumes secs, خشاخش *khechâkhch.*

— Marchand de Légumes (*Voy.* HERBAGER, FRUITIER).

Le LENDEMAIN, يوم الآخر *youm êl-âkher*, بكرا *bokrâ* (en berbere ازكا *âzekkâ*), (*Voyez* DEMAIN).

— Qui doit voyager le Lendemain se lève avant le soleil, اللي يبات على سفر يقوم قبل الشمس *ally ybât a'lä sefr yqoum qabl êschems.*

LÉNITIF, ليّن *leyyin*, مليّن *moleyyin.*

LENT, بليد *belyd*, كسلان *kaslân*, بطي *batty*, متعوق *mote'aoueq.*

— Fièvre Lente, مكلفة *moukelfah*, *moukelféh.*

— Il a été Lent, تسلل *tessellal*, توانى *teouânü*, *teouâney.*

LENT (n. d'une tribu d'Afrique), بني لنت *Beny-Lent.*

LENTE (vermine), صيبانة *saybânéh*, pl. صيبان *saybân*; نمنوم *nemnonn*, فقس *foqs.*

LENTEMENT, على مهل *a'lä mehel*, بالعقل *bi-'l-a'qel*, بالبطا *bi-'l-battâ*, بشويه *be-chouyyéh*, شويّة شويّة *chouyéh-chouyéh*, دقة دقة *doqqéh-doqqéh*, واحدة واحدة *ouâhidéh-ouâhidéh*, بلا عجلة *belâ-a'djeléh.*

— Il marche Lentement, يمشي سلّ *yemchy sell*, يتسلل في المشي *yetsellel fy-'l-machy.*

— Marchez Lentement! امشوا واحدة واحدة *êmchoû ouâhidéh - ouâhidéh!* لا تستعجلوا *lâ testa'adjeloû!*

— Parle-moi Lentement, pour que je puisse te comprendre, كلّمني بشويه باش نفهمك *kellemny be-chouyéh, bêch nefehem-ak.*

LENTEUR, بطا *buttâ.*

LENTILLE, عدس *a'dess*, *a'adess*, pl. عدس *a'ds*; عدسة *a'dséh*, pl. عدس *o'ds* (en berbere تلنتيت *telentytt*).

LÉON (v. d'Esp.), ليون *Leyoun.*

LÉOPARD, نمر *nemr*, *nemer*,

nimr, plur. نمور *noumour*; غيلس *ghayless*, *ghayliss*, تلثى *toultsy*.

Lèpre, برص *barass*, *bars*, *bours* (*Voyez* Éléphantiasis).

Lépreux, أبرص *âbrass*.

Lequel (pr. rel.), الذى *âl-lady*, *âllazy*, *êllazy*, *êllezy*, *êllady*, *êlledy*, الى *êlly*, *âlly*, لى *ly*, pl. الذين *âlladyn*, *âllazyn*, *êlladyn*, *êllazyn*, الى *êlly*, *âlly*, لى *ly*; من *menn*.

— (pr. interr.), من *menn*? مين *myn*? من هو *men-hou*? منو *menou*? أى *êyy*? ايش *ey-ch*? انا هو *ênâ hou*? اينا هو *êynâ-hou*? اما هو *âmâ-hou*? *êmâ-hou*? اى شى *êy-chy*?

— Lequel des deux? من الاثنين *menn él-éthnéyn*?

Lérida (v. d'Esp.), لاردة *Lâridah*.

Les (art. pl.), ال *él-*, *âl-*.

- Tous Les pays, كل البلاد *koll él-belâd*, البلاد كلها *él-belâd kolle-hâ*.

Lésé, مخسر *mokhasser*.

Il a Lésé, خسر *khassar*, اذا *âdâ*, ضر *darr*; اسا الى *âssâ ilâ*.

— Il a été Lésé, تاسا *tâssâ*, تاذى *tâddâ*, انضر *éndârr*, انكد *énaked*:

Lésion, خشارة *khichârah*, *khichâréh*, ضرر *derar*, ضرورة *derouréh*, *derourah* (*Voyez* Tort, Injure, Blessure).

Il a mené un chien en Lesse, قاد الكلب *qâd él-kelb*.

Lessive (*Voyez* Lavage).

Lessivé (*Voyez* Lavé, Nettoyé).

Il a Lessivé (*Voy.* Il a Lavé, Il a Nettoyé).

Lest (t. de marine), صابورة *sâbourâh*, *sâbouréh*, سقالة *seqâlah*, *seqaléh*, ثقالة *tseqâlah*, *theqâléh*.

Leste, عجيل *a'djyl*, *a'gyl*, (*Voyez* Agile, Prompt).

Il a Lesté (t. de marine), (*V.* Il a Chargé).

Léthargie, نعس *na'ss*, هجم النوم *hedjem én-noum*. سبات *sebât*, نوم ثقيل *noum theqyl*.

Léthargique, نعسان *na'assân*, نوام *naououam*.

Lettre de l'alphabet, حرف *harf*, pl. حروف *hourouf*, حرف *horf*.

— marquée d'un fathah (*Voyez* Fathah).

— d'un kesrah (*Voy.* Kesrah).

— d'un dammah, مضمومة *mad-*

moumah, *madmouméh*, مرفوع *merfou'*, *marfou'*.

— (missive), مكتوب *maktoub*, *mektoub*, pl. مكاتيب *mekâtyb*, *makâtyb;* كتاب *kitab*, براه *baráah*, *barâh*, *berâh*, pl. براوات *barâouât*, *berâouêt;* بطاقه *bettâqah*, pl. بطاقات *bettâqât;* رسالة *ressâlah*, *ressâléh*, *rissâléh*, pl. رسالات *ressâlât*, *rissâlât* (en berbere تبرات *tabrât*, pl. تبراتين *tabrâtyn*), (*Voy.* BILLET).

— Une Lettre m'est arrivée, وصلني مكتوب *ouesselny maktoub*.

— Nous avons eu l'honneur de recevoir votre Lettre, وصلت مشرفتكم الينا *ou esselét mocherefét-koum ilay-nâ*.

— Lettre de change, بوليصة *boulyssah*, بوليصا *boulyssâ*.

— Lettre de recommandation, مكتوب توصيه *maktoub toussyéh*.

— Lettre-patente, منشور *menchour*, بيورلدي *bynouraldy*.

— Il prend les paroles au pied de la Lettre, ياخذ الكلام على الحرف مثل ما هو *yâkhod él-kelâm a'lâ él-harf methel-mâ houe*.

LEUR, LEURS, هم *-houm*.

— J'ai vu Leur maison, انا شفت دارهم *énâ choufi dârhoum*.

— J'ai entendu Leurs paroles, سمعت كلامهم *sama't kelâmhoum*.

LEVAIN, خميرة *khamyrah*, *khamyréh*, *khemyrah*.

— Pain sans Levain, فطير *fouttyr*.

Le LEVANT, شرق *cherq*, شرقى *cherqy*, بلاد الشرق *belâd ês-cherq* (*Voyez* ORIENT).

LEVANTIN, شرقى *cherqy*, pl. شرقيين *cherqyyn* (*Voyez* ORIENTAL).

Il a LEVÉ, رفع *rafa'a*, رفد *refed* (*Voyez* Il a ELEVÉ, Il a HAUSSÉ).

— de terre, شال *châl*, حوش *haouach*, لم *lamm*.

— Il s'est Levé, قام *qâm*, فاق *fâq*, وقف *ouaqaf*, *ouaqef*, ناحز *nâdd*.

— (en parlant d'un astre), طلع,

— (du soleil), (*Voy.* SOLEIL).

— Levez-vous! قوموا *qoumoû!*

— La Lune est Levée (*Voyez* LUNE).

— La pâte est Levée, اختمر العجين *êkhtemer êl-a'djyn*.

— Le malade est Levé, المريض متنشط *êl-merydd motanechett*.

— Il a Levé des troupes, اقام عسكر *âqâm a'sker.*

— Il a Levé le siége, رفع الحصار *refa'a êl-hissâr.*

Levée (digue), (*Voyez* ce mot).

— d'impôts, لمة *lemmeh, lemmah,* جبايه *djebâyéh* (*V.* Impôt).

Le **Lever**, قيام *qyâm,* استقام *îstiqâm.*

— du soleil, شروق *cherouq,* مشرق *mechereq,* شرقة الشمس *cherqét ês-chems,* طلعة الشمس *tala'at ês-chems,* طلوع الشمس *toulou' ês-chems,* طلعه ذا الشمس *tala'ah dê-'s-chems,* طلوع ذا الشمس *toulou' dê-'s-chems,* زروق الشمس *zerouq ês-chems* (en b. توليد ثفوكت *toulyd tsafoukt,* توليد ثافوكث *toulyd tsâfoukht*).

— Viens chez moi au Lever du soleil, عند شرقة الشمس تعال لعندي *a'nd cherqét ês-chems ta'âl li-'nd-y.*

— Depuis le Lever du soleil, jusqu'à son coucher, من شروق الشمس الى غايبتها *minn cherouq ês-chems, îlä ghâybêthâ,* من طلوع الشمس الى غيابها *minn toulou' ês-chems, îlä ghayâbhâ.*

Lévi (n. pr.), لاوي *Lâouy.*

Levier, ملاوينه *mellâouynah, mellâouynéh.*

— en fer, اصبع حديد *ôsba' hadyd* (m. à m. doigt de fer), مخل *mokhl.*

— courbe, ماطنه *mâttenah, mâtteneh.*

— (vulgairement pied de chèvre), رجل ذا الحلوف *ridj dê-'l-hallouf* (m. à m. pied de cochon).

Lévite, لاوي *lâouyy.*

Lèvre, شفه *cheffah, chefféh,* pl. شفاه *chefâh,* شفاف *chefâf;* شفته *cheftah.*

— inférieure, شفه التحتانيه *chefféh êt-tahatânyéh* (en berbere ثيمره *tsymrah*).

— supérieure, شارب *chârb, chareb,* شفه الفوقانيه *chefféh êl-fouqânyéh* (en berbere شلاغم *chelâghem.*

— Les deux Lèvres, شفتين *cheftéyn, cheffetyn,* شوارب *chaouârib,* شواريب *chaouâryb, cheouâryb,* شفايف *chefâyf, chafâyf* (en berbere شوارب *chouâreb*).

— Lèvre fendue, اشرم *êchrem,* pl. شرم *chourm.*

— Qui a la Lèvre fendue, مشروم *macheroum.*

Lévrier (*V.* Chien de chasse).

Levure (*Voyez* Levain).

Lez d'étoffe, فلقة *felqah.*

Lézard, حردون *herdoun, hardoun*, pl. حرادين *herâdyn, harédyn;* خطايب الصلاة *khattâyb és-salâh,* حكاية الصلاة *hikkâyét és-salâh,* مولاب *moulâb.*

— venimeux, برصة *boursah, borsah*, pl. برص *bors, bours.*

Lézbéh (pl. d'Egypte), العزبه *él-E'zbéh,* عزبة البرج *E'zbét él-borg.*

Lézyéh (bourg de la Haute-Égypte), اللزيه *él-Lézyéh.*

Liaison, ربط *rabt,* ترتيب *tertyb* (*Voy.* Jonction, Ligature).

— d'amitié, عشره *a'cheréh.*

Liard, فلس *fels,* pl. فلوس *foulouss, felouss.*

Liasse de papiers, مخالف *mokhâlef.*

Liban (mont. de Syrie), لبنان *Lebnân,* جبل لبنان *djebel Lebnân, guebel Lebnân.*

— Habitant du Liban, لبناني *lebnâny.*

Libéral, رزاق *rizzaq,* وهاب *ouahhâb,* منان *mennân,* سخي *sakhy,* pl. سخيين *sakhyyn;* كريم *kerym,* برمكي *barmeky,* صاحب الحسنه *sâheb él-hosnéh* (*V.* Généreux, Bienfaisant).

— Il a été Libéral, تبرمك *tebarmak,* سخي *sakhä, sakhey.*

— Il n'est pas Libéral, يده ماسكه *yd-ho mâssekéh* (m. à m. sa main retient).

Libéralité, كرامه *kerâméh,* pl. كرامات *kerâmât* (*V.* Générosité, Largesse, Bienfaisance).

Libérateur, خلاص *khallâss* (*Voyez* Sauveur).

Libération, خلاص *khalâss, khelâss,* تخليص *takhlyss, tekhlyss* (*Voyez* Délivrance).

Libéré, مخلص *mokhalless,* معتوق *ma'touq.*

Il a Libéré, خلص *khallass,* حرر *harrar* (*Voyez* Il a Délivré).

Liberté, حرية *harryéh, harryah, horryéh, horryah.*

— d'action, سراح *serâh.*

— de penser, عتق النفس *o'tq én-nefs.*

— de parler, اطلاق اللسان *itlâq él-lessân.*

— Il parle avec Liberté, يطلق في القول *yetlaq fy-'l-qoul,* يحكي على الاطلاق *yahky a'lä él-itlâq.*

— L'an deux de la Liberté, العام الثاني من اقامة الحريه

êl-a'âm êt-tsâny minn iqâmét êl-harryah.

— Il a mis en Liberté, فكّ *fakk*, اطلق *êtlaq*, دشّر *daschar*, سيّب *sayyeb* (*Voy.* Il a DÉLIVRÉ, Il a LIBÉRÉ).

LIBERTIN, زاني *zâny*, fém. زانيه *zânyah*, *zânyéh*; معكوس *ma'akouss*, ضايع *dây'*, طليق *talyq*, جاهل *djâhel* (*Voyez* DÉBAUCHÉ, LASCIF, IMPUDIQUE).

LIBERTINAGE, فساده *fessâdéh*, *fessâdah* (*Voy.* DÉBAUCHE, IMPUDICITÉ).

LIBRAIRE, كتّاب *kottâb*, كتبه *kotbah*, بياع الكتب *biyâ' êl-koutoub* (en berbere ايزنوز الكتوب *iyznouz êl-ketoub*).

LIBRAIRIE, كتوبيه *koutoubyéh*, *koutoubyah* (*Voy.* BIBLIOTHÈQUE).

LIBRE, حرّ *harr*, *horr*, مسرّح *messerrah*, *mosserrih* (en berbere امازيغ *êmâzygh*, امازرغ *îmâzirgh*).

— (en parlant de discours), (*Voyez* INDÉCENT, INCONVENANT, LASCIF, LIBERTIN).

— Tu es trop Libre dans tes paroles, انت طليق بزياده في كلامك *ênt talyq be-zyâdéh fy kelâm-ak*.

LIBREMENT, بسراح *be-serâh*.

— J'ai fait cela Librement, عملت ده من ذات خاطري *a'melt déh minn zât khâttr-y*.

LIBYE (prov. d'Afr.), لوبه *Loubah*, *Loubéh*, ارض اللوب *ârd êl-Loub*.

LIBYEN, لوبي *louby*.

LICE, حلقه *halqah*, ميدان *meydân*, pl. ميادن *myâdenn*.

LICENCE (permission), اجازه *êdjâzéh*, *êdjâzah*, *îdjâzah*, *êgâzéh*, اجاز *êdjâz*, *îdjâz*, *êgâz*, سراح *serâh*, دستور *destour*, انصراف *înserâf*.

Il a LICENCIÉ, سرّح *serrah*, *sarrah*, حلّل *hallal*, فدّ *fedd*.

LICHT (bourg d'Eg.), كفرلشت *kafr-Licht*.

LICITE, جايز *djâyz*, *gâyz* (*Voy.* LÉGAL, LÉGITIME).

LICOL, LICOU, حبله *hablah*, *habléh*, طرفه *tarfah*, *tarféh*, سريمه *serymah*, *seryméh*, رسن *ressenn*, pl. ارسان *êrsân* (en berbere الكام *êlgâm*, pl. الكامن *êlgâmenn* (*V.* BRIDE).

LICORNE, واحد القرن *ouâhid êl-qourn*, كركند *kerkend*, plur. كراكند *kerâkend*; كركدان *kerkedân*.

LIE de vin, طين *tyn*, تفل *tefl*, دوردي *dourdy*, عكر *a'ker*, سفل *sefl*

— du peuple, طرف الناس *terf ên-nâss*, اوطا الناس *âouttâ ên-nâss*, نفاوة الناس *nefâouét ên-nâss.*

Lié, مربوط *marboutt* (*Voy.* Attaché).

— d'amitié, محبوب *mahboub* شريك المحبة *cheryk êl-mohab-bah.*

— Tu les amèneras pieds et mains Liés, تجيبهم رجليهم مقيدين وايديهم مكتفين *tedjyb-houm redjly-houm moqydynn ou-âydy-houm mokattefynn.*

Il a Lié, ربط *rabatt, rebott,* شد *chedd*, اوثق *âouataq*, عقد *a'qad* (*Voyez* Il a Attaché).

— les mains, كتف *kattaf.*

— les pieds, قيد *qayad, qeyed.*

— Il s'est Lié d'amitié, خالط *khâlatt.*

— Il Liera, يربط *yerbott.*

— Ne te Lie pas avec eux, ما تخالطهم شي *mâ tekhâlett-houm chy.*

Liège, خفانه *khaffânéh*, شوافه *chouâféh*, قشرة *qacherah*, *qeche-rah, qecheréh*, فرشيه *ferchyah*, *fer-chyéh*, حطب البحر *hattab êl-bahar.*

Lien, رباط *rabâtt*, pl. ربط *ro-bott*, رباطات *rabattât*; لزقه *lez-qah*, عقلة *o'qdéh*, pl. عقد *ou'qoud*; اوثاق *âoutâq*, pl. اوثاقات *âou-tâqât*; حزم *hizm*, pl. حزام *hizâm.*

Lierre, عشق *a'cheq*, عنقود عشق *a'nqoud a'cheq.*

Lieu, مطرح *mattrah*, موضعه *moudda'ah*, موضع *moudda'*, plur. مواضع *mouâddè'*; مكان *makân*, ماكان *mâkân*, pl. امكنة *êmkenah*, اماكن *âmâkenn*; مقام *maqâm*, محل *mehall.*

— Ce Lieu est sans ombre, هدا المطرح ما فيه شي مظلل *hadâ êl-mattrah mâ fy-hi chy moddlel.*

— En tout Lieu, في كل مطرح *fy koll-matrah.*

— Qui tient Lieu, عوض *a'oudd, a'ouadd.*

— Il me tient Lieu de père, هو عوض ابوي *houe a'oud âbou-y.*

— Au Lieu de, عوض عن *a'oudd a'nn.*

— de moi, عوض عني *a'oudd a'nn-y.*

— de toi, عوض عنك *a'oudd a'nn-ak.*

— de lui, عوض عنه *a'oudd a'nn-ho.*

— Lieux d'aisance (*Voyez* Latrines).

Lieue, فرسخ *farsakh*, فرسخة *farsakhah*, pl. فراسخ *ferâssekh*; ملقة *malaqah*, pl. ملقات *malaqât*; درب ساعة *darb sâ'ah*, ساعة *sa'ah*, pl. سويع *souya'*.

Lieutenant, قايم مقام *qâym maqâm*, كيحيا *kyhayâ*, نايب *nâyb*, pl. نوّاب *naouâb*; متسلم *motsellem*, خليفة *khalyfah*.

Lièvre, ارنب *ârneb*, *êrneb*, pl. ارانب *ârâneb*, ارنبات *êrnibât*; ارنب وحش *ârneb-ouehech* (en berbere اوتول *âoutoul*, pl. ايوتال *îyoutâl*).

Ligament, Ligature, ربط *rabt*, بند *bend* (*Voyez* Liaison, Lien).

Ligne (trait), خط *khatt*, *khitt*, *khett*, pl. خطوط *khettoutt*.

— (rangée), صف *saff*, plur. صفوف *soufouf*.

— d'écriture, سطر *sattr*, *sattar*, pl. سطور *souttour*.

—de bataille (*V.* Ligne, rangée).

— de parenté, عرق *i'rq*, plur. عروق *i'rouq*; حقب *hiqb*, plur. احقاب *êhqâb*, حقوب *houqoub*.

— La Ligne équinoxiale, خط الاعتدال *khatt él-i'tidâl*, خط الاستوا *khatt él-êsteouâ*.

— Il a tiré une Ligne, خط *khatt*.

— sur un mur, علم الحيط *a'lam êl-haytt*.

— Il a rangé l'armée en Ligne de bataille, صف عسكر الصفوف *saff a'sker ès-soufouf*.

Lignée, ولد *ouled*, دريه *dourryéh*, pl. درارى *derâry*; نسل *nesl*, نسبه *nousbéh*, pl. نساب *nessâb* (*Voyez* Ligne de parenté).

Ligneux, خشبى *khachaby*.

Ligue, ربطه *rabtah*, *rabtéh*, احتصاب *i'tissâb*, معمله *ma'améléh*, مواصرة *mouâsserah* (*Voyez* Conspiration, Complot).

Ligué, مواصر *mouâsser*, متعامل *mota'âmel*.

Il s'est Ligué, ترابط *terâbett* (*Voyez* Il a Conspiré, Il a Comploté).

Lilas, ليلاك *lylâk* (d'où vient le nom français).

Limace, Limaçon, بوق *bouq*, pl. ابواق *âbouâq*; صدفة *sadafah*, *sadaféh*, اغلال *âghlâl*, *êghlâl*, اغلل *êghlel*, *âghlel*, ببوش *bebbouch*, بزقة *bazaqah*, حلزون *helzoun*, بزّاق *bezzaq* (en berb. اعروس *â'èrouss*, pl. اعوراس *i'ourâss*).

Limaille, برادة *borrâdah*, برادة *borâdah*, *borâdéh*, حفافة *hifâféh*.

— d'or ou d'argent, سحالة *sohhâlah*, سحالة *sohâlah*, *sohâléh*.

Lime, مبرد *mebred*, *mabred*, pl. مبراد *mibrâd*; شكرفينة *chekerfynah*.

Limé, مبرود *mabroud*, *mobroud*.

Il a **Limé**, برد *barad*, *bered*.

— Il Limera, يبرد *ybrod*, *ybred*.

Limier (*V*. Chien de chasse).

Limite, تخوم *tekhoum*, plur. تخم *tokhm*; حد *hadd*, pl. حدود *hadoud* (*V*. **Borne**, **Frontière**).

Limité (*Voyez* **Borné**).

Il a **Limité** (*Voy*. Il a **Borné**).

Limitrophe, مستطرف *mostattref*, طرفاني *terfâny* (*Voyez* **Voisin**, **Frontière**).

— Les villes Limitrophes, المدن الطرفانية *él-modonn ét-terfânyéh*.

Limon (bourbe), وحل *ouhel*, *ouhl*, غيس *gheyss*, تاطة *tâttah*, pl. تاطات *tâttât* (en berbere الوط *âlloutt*), (*Voyez* **Boue**).

— (fruit), ليمون *lymoun*, *leymoun*, *laymoun*, ليمون حلو *lymoun-halou*, ليمون مالي *lymoun-mâly*, ليمونة *lymounéh* (*V*. **Citron**).

Limoneux, عكر *a'ker* (*Voyez* **Boueux**, **Fangeux**).

— Eau Limoneuse, ميه معكرة *moyéh mo'akkerah*.

Limonier (arbre), شجرة الليمون *chadjerét él-lymoun*, *chaguerét él-lymoun*, سجرة ذا الليمون *sadjerah dé-'l-lymoun* (*V*. **Citronier**).

Limpide, صافي *sâfy*.

Limpidité, صفوة *safaouéh*, *safaouah*, *sefaouah*.

Lin, كتان *kettân*, *kittân*.

— filé, كتان غزل *kittân ghazl*.

— Graine de Lin, زرعة الكتان *zer'at él-kittân*, *zere'at él-kettân*.

— Huile de Lin (*Voy*. **Huile**).

— Moulin à huile de Lin, معصرة *ma'ssarah*.

— Toile de Lin, قماش كتان *qoumâch kittân*, *goumâch kittân*.

Linceuil, كفن *kefen*, *kofen*, ملحفة *melahfah*, pl. ملاحف *melâhef*; لفافة *lefâfah*, pl. لفايف *lefâyf*; شرشف *cherchef*, plur. شراشف *cherâchif* (*V*. **Drap**).

Linéament, هية *heyéh* (*Voyez* **Ligne**).

Linge, قماش *qomâch*, *qoumâch*, *goumâch*, كتان *kittân*, *kettân*.

— fin, حربشة *horreychah*.

Lingère, خياطة *khayyâtléh*, *khyyâttah*, pl. خياطات *khayyâttât*.

Lingot, سبيكه *sebykah, seby-kéh, soheykah*, صفيحه *safyha*, pl. صفايح *sefâyh;* سبكه *sebekéh*, pl. سبكات *sebekât.*

— Il a fondu en Lingots, سبك *sabak, sebek.*

Lion, اسد *âssad, êssed, âssed*, pl. اسود *oussoud;* سبع *seba'a, saba'a*, pl. سباع *soubâ'*, سبوع *sebou'a;* سيتل *seytsel* (en berb. ايزام *îyzâm*, ايزيم *îyzym*, pl. ايزماون *îyzmâouenn*.)

— Le Lion (signe du zodiaque), برج الاسد *bourdj êl-âssad, bourg êl-âssad, bordj êl-êssed.*

— La tanière du Lion, اسوديه *âssoudyéh.*

Lionceau, شبل *choubl, chebl*, pl. اشبال *êchbâl.*

Lionne, لبوة *lebouéh, lebouah*, pl. لبوات *lebouât;* لبيه *lebyéh, lebyah* (en berbere تيزمت *tyzemt*, pl. تيزماون *tyzmâouenn*).

Il a **Liquéfié**, ذوب *daouab*, سيل *sayyal* (*Voyez* Il a **Fondu**).

Liqueur, ما *mâ*, ميه *moyéh*. مويه *mouyéh.*

Liquide (adj.), جاري *djâry, gâry*, ذايب *dâyb*, مريق *meryq*, سايل *sâyl* (*Voyez* **Fluide**).

— (subst), (*Voyez* **Liqueur**).

— Il a été Liquide, سال *sâl.*

Il a **Liquidé** sa dépense, حسب الكلف *hessab êl-kolf*, ضبط الحرج *dabett êl-kharadj.*

— un compte, صحح الحساب *sahh êl-hissâb.*

Liquidité, ذوب *doub.*

Liria (v. d'Esp.), لريه *Leryah.*

Lis (fleur), (*Voyez* **Lys**).

Lisbonne (ville de Portugal), اشبونه *Échbounah, Achbounah, Ichbounah*, لشبونه *Lichbounah.*

— Natif de Lisbonne, اشبوني *êchbouny.*

Lisible, ساهل للقراه *sâhel li-'l-qorâh*, منقري *monqary.*

Lisière de drap, حاشيه *hâchyéh*, pl. حواشي *haouâchy* (*Voy.* **Bord**).

Lissé, **Lissé**, مدلوك *medlouk, madlouk.*

— Papier Lisse, كاغيط مدلوك *kâghytt medlouk* (*Voyez* **Papier**).

Il a **Lissé**, دلك *dalak*, دلس *dalass, deless*, صقل *saqal*, نظف *nuddaf.*

Lissoir, مصقله *masqaléh*, pl. مصقلات *masqalât.*

Liste, قايمه *qâyméh, qâymah*, pl. قوايم *qouâym;* دفتر *deftar*, pl.

دفاتر *defâter*, تحرير *tahryr* (*V.* CATALOGUE, TABLE).

LIT, فرش *farch*, *ferach*, pl. فروش *fourouch*, فرشات *ferachât*; فراش *ferâch*, *firâch*; مضجع *moddadja'*, pl. مضاجع *moddâdjè'* (en berbere تيسي *tyssy*, تكنة *tekennah*).

— de rivière, ارضية النهر *ârdyét ên-nahar*.

— de justice, ديوان *dyouân*.

— Bois de Lit, سرير *seryr*, pl. سراير *serâyr*; تخت *takht*, plur. تخوت *tekhout* (*Voyez* BOIS).

— Drap de Lit, ازار *îzâr*, pl. ازور *îzour* (*Voyez* DRAP).

— Sac dans lequel on renferme le Lit, مفراش *mefrâch*.

— Il a fait le Lit, فرش *farach*, فرّش *farrach*.

— Fais mon Lit! افرش فرشي *ôfrouch farch-y!*

LITANIES, طلبات *talebât*.

LITERIE, مفراش *mefrâch*, *mifrâch*.

LITHARGE, مردسنك *mordesenk*, مرسنك *morsenk*, رغوة *raghaouéh*, *raghaouah*.

— d'argent, رغوة الفضة *raghaouét êl-faddah*.

— d'or, مرسنك دهبي *morsenk dahaby*.

LITIÈRE (voiture), محفة *mohaffah*, *maheffah*, *mohafféh*, تختروان *takhterouân*, دربوكة *derbougah*, محارة *mahâréh*, plur. محارات *mahârât*; محمل *mahmel*, pl. محامل *mehâmil*.

— de bestiaux, تبن *tebn*, *tibn* (en berbere اليم *âlym*), (*Voyez* PAILLE).

LITTORAL, شالي *châly*, چالي *tchâly*, چالي *tchâly*.

LIVIDE (*Voy.* PALE).

LIVOURNE (ville d'Italie), لغورنه *Lighournah*, لگورنو *Ligournou*.

LIVRE (masc.), كتاب *kitâb*, *ketêb*, pl. كتب *koutoub*, *kotob* (en berb. نسخه *neskhah*, pl. نسخات *neskhât*; كتاب *ketâb*, pl. كتب *ketoub*).

— journal (registre), روز نامه *rouz-nâméh* (*Voyez* REGISTRE).

— (fém.), رطل *rottl*, *rottal*, pl. ارطال *êrtâl* (en portugais *arratel*).

— Deux Livres, رطلين *rottléyn*, *rottaléyn*, *rotlyn*.

— Demi-Livre, نصف الرطل *nousf êr-rottl*, نص رطل *nouss-rottl*.

— Combien de Livres de sucre veux-tu? كم ارطال سكر تطلب مني *kiam êrtal soukker totlob menn-y?*

— Il vaut une piastre la Livre.

ربال بالرطل سعرة *si'r-ho be-'r-rottl ryâl*, كل رطل سعرة غروش *koll rotl si'r-ho ghrouch.*

— Marchand de Livres (*Voyez* LIBRAIRE).

LIVRÉ, مسلم *mosellem.*

Il a LIVRÉ, سلم *sallam*, *sellem.*

— Il s'est Livré à ce travail, استغرم بهذه الشغله *éstaghrem be-hadéh és-choghléh.*

LOBE de l'oreille (*Voy.* BOUT).

LOCATAIRE (qui donne à loyer), مكار *makâr*, كرى *keryy.*

— (qui prend à loyer), كارى *kâry.*

LOCATION (*Voy.* LOUAGE).

LOCHE (poisson), شطون *chet-toun.*

LOF (t. de marine), لفحه *lofa-hah.*

Il s'est LOGÉ, نزل *nezel* (*Voyez* Il a HABITÉ, Il a DEMEURÉ).

— Où Logez-vous? فاين تنزلوا انتوا *féyn tenzeloû éntoû?*

LOGEMENT (*Voyez* DEMEURE, HABITATION, DOMICILE, MAISON).

— Logement gratuit, تكيه *tekyéh*, *tekyâh.*

LOGICIEN, منطقى *manteqy.*

LOGIQUE, منطق *manteq*, علم المنطق *i'lm él-manteq.*

LOI, حق *haqq*, شرعه *chera'ah*, pl. شرعات *chera'ât*; قانون *qânoun* (en grec κανων), ناموس *nâmous* (en grec νομος).

LOIN, بعيد *ba'yd.*

— De Loin, من بعيد *minn-ba'yd*, عن بعيد *a'nn ba'yd.*

— Plus Loin, ابعد *âba'ad.*

— Au Loin, على بعيد *a'lä ba'yd.*

— De Loin en Loin, من تحت الى تحت *minn taht ïlä taht.*

— Loin de moi, بعيد عني *ba'yd a'nn-y.*

— de toi, بعيد عنك *ba'yd a'nn-ak.*

— de lui, بعيد عنه *bayd a'nn-ho.*

— d'elle, بعيد عنها *bayd a'n-ne-hâ.*

— Il y a Loin d'ici à la ville, مشور من هنا الى المدينه *me-chaouer minn-henê ïlä él-medynéh.*

— Il est Loin de faire cela, بعيد عنه انه يعمل ده *ba'yd a'nne-ho énne-ho ya'mel déh.*

— J'ai prévu la chose de Loin,

دار بالي على شي من قبل *dâr bâl-y a'lä chy minn qabl*, طلع بالي على هذا الامر *talla' bâl-y a'lä hadâ él-âmr.*

LOINTAIN, بعيد *ba'yd*, غريب *gharyb.*

— Pays Lointains, بلاد الغربه *belâd él-ghorebah.*

LOIR, فار *fâr*, pl. فيران *fyrân*; فار برّي *fâr-berry.*

LOISIR, فضا *feddâ*, فضوه *fed-daouéh*, فضاوه *feddâouah*, مهل *mehel*, pl. امهال *émhâl.*

— A Loisir, على مهل *a'lä mehel*, على فضوه *a'lä feddaouéh*, على فضاوه *a'lä feddâouah.*

— Qui est de Loisir, فاضي *fâddy.*

— Il a été de Loisir, فضي *fad-dey, faddä.*

— Si j'en ai le Loisir, j'irai chez vous, ان كان يكون لي فضا نروح لعندكم *in-kiân yekoun l-y feddâ, nerouh li-a'nde-koum.*

— Lorsque tu auras le Loisir, لمّا انت تفضي *lammâ énttefaddey.*

— Je n'ai pas le Loisir, ما انيش فاضي *mâ âny-ch fâddy.*

LOK (t. de pharm.), لعق *lo'oq* d'où vient le mot français).

LONDRES (v. d'Anglet.), لندن *London.*

LONG, طويل *taouyl, touyl*, pl. طوال *touâl* (en berbere دغوّزفان *daghouzzifân*, اغوزفان *âghouzfân*, pl. ايغوزفانن *îyghouzfânenn*).

— Plus Long, اطول *âttoul, âttoual.*

— Long de dix pieds, طويل عشرة اقدام *taouyl a'cherat âqdâm.*

— Vie Longue, عيشة مديده *a'ychét medydéh.*

— Longue-vue (*V.* LUNETTE).

— Poivre-Long (*V.* POIVRE).

— Il est devenu Long, طال *tâl*, انطال *éntâl.*

— Long-temps, زمان طويل *zemân taouyl*, زمان كثير *zemân kethyr*, مدّة طويله *meddét taouyléh*, زمان عديد *zemân a'dyd* (en berb. دنّيا غزّيفه *dounnyâ-ghouzzyfah*).

— Seras-tu Long-temps en route? تطول شي كثير في الطريق *tettoul-chy ketsyr fy-'t-taryq?*

— Depuis Long-temps, من زمان طويل *minn zemân taouyl*, من مدّة مديده *minn meddét me-dydéh* (*Voyez* DEPUIS).

— Pendant Long-temps زمان كثير *zemân kethyr.*

— Il durera Long-temps, يبقا زمان *yebqâ zemân.*

— Je ne serai pas Long dans mon discours, ما اطول عليكم *mâ âttoul a'lay-koum,* ما اتمادا في الكلام *mâ âtmâdâ fy-'l-kelâm.*

— L'échelle n'est pas assez Longue, السلم ما طال *ês-soullem mâ tâl.*

— A la Longue, بالمواضبة *bi-'l-mouâddebéh*, بالمداومة *bi-'l-medâouméh.*

— A la Longue on vient à bout de tout, بطولة الروح نغلب الكل *be-toulét êr-rouh neghléb êl-koll.*

— J'étais étendu de mon Long, كنت ممدود على طولي *kont mem-doud a'lä toul-y.*

Longanimité, طولة الروح *tou-lét êr-rouh* (*V.* Patience).

Longe, بند *bend* (en berbere اكوس *âgouss*), (*Voyez* Lien).

Longévité (*V.* Vie Longue).

Longitude, طول *toul,* plur. اطوال *âttouâl.*

Longuement, طويلا *taouylânn, touylânn,* بتطويل *be-tettouyl.*

Longueur, طول *toul.*

— du jour, مدّا النهار *meddâ ên-nehâr.*

— Il a six pieds de Longueur, له طول ستة اقدام *le-ho toul settét âqdâm.*

— Jusqu'à ce que le jour ait plus de Longueur, حتى يطول النهار *hattä yttoul ên-nehâr.*

Loque (*Voy.* Haillon, Chiffon, Guenille, Lambeau).

Loquet, زكروم *zekroum,* سقاطة *saqqâttah,* زمبراك *zambrâg.*

Lorca (v. d'Esp.), لورقة *Lour-qah,* الورقة *êl-Ourqah.*

Lorsque, لمّا *lammâ,* حين *heyn,* عندما *a'nd-mâ,* متى ما *metä-mâ,* اذا *êzâ,* ساعة *sâ'ah,* كيف *kyf.*

— Lorsqu'il fera cela, ساعة يعمل ده *sâ'at ya'mel déh.*

— Lorsqu'il sera venu, متى ما جا *metä-mâ djâ.*

Lot, حصة *hessah, hesséh,* pl. حصص *houssouss.*

Lotf (bourg de la H.-Egypt.), العطف *êl-Otf.*

Loth (n. pr.), لوط *Loutt.*

— La maison de Loth (village en Syrie), بيت لوط *béyt-Loutt.*

Lotier (arbre), سدرة *sedrah, sidrah,* سدراة *sedrâh, sidrâh,* pl. سدير *sédyr, sidyr.*

Louable, مديح *medyh,* حميد *hamyd,* سبحان *soubhân.*

Louage, اجر *âdjer*, كرا *kerâ*.

—Il a donné, Il a pris à Louage (*Voyez* Il a Loué, Il a Affermé).

Louaqy (bourg de la H.-Ég.), اللواقى *êl-Louâqy*.

Louange, حمد *hamd*, مدح *medah*, *medèh*, *medh*, شكر *chokr*, pl. شكور *chokour*.

— Louange à Dieu! الحمد لله *êl-hamd li-Llah!* لله الحمد *li-Llah êl-hamd*, *li-Llahi êl-hamd*, الله سبحانهٌ *Allah soubhân-ho*.

Loubyéh (bourg de Syrie), لوبيه *Loubyéh*, *Loubyah*.

Louche, اشوّاش *âchououâch*, ازور *âzouer*, plur. زوران *zourân*; احول *âhouel*, *âhoual*, f. حولا *haoulâ*, pl. حولان *houlân* (en b. اكركار *âguergâr*, pl. اكورگارن *igourgârenn*).

— Il est devenu Louche, انحول *ênhaoual*.

Il a Louché, احول *êhouell*.

Loué, محمود *mahmoud*.

—Dieu soit Loué! (*V.* Louange à Dieu).

— Dieu soit Loué de ce que tu arrives en bonne santé! الحمد لله جيت بخير و عافيه *êl-hamd li-Llah djyt be-kheyr ou-a'âfyéh!*

Il a Loué (donné des éloges), مدح *medah*, *medèh*, نشد *neched*, شكر *chakar*, *cheker*, حمد *hamad*, سبّح *sabbah*.

— Je me Loue de toi, انا انشكر منك *ânâ êtchekker minn-ak*, انا راضى عنك *ânâ râddy a'nn-ak*.

— Il a Loué (pris à louage), استكرى *êstakerey*, استاجر *êstâdjer*, *êstâguer* (*V.* Il a Affermé).

— (donné à louage), (*Voyez* Il a Affermé).

— Il a Loué de moi une chambre, كرا منى بيت *kerâ menn-y béyt*, استاجر اوضه من عندى *êstâdjer âouddah minn a'nd-y*.

— Il m'a Loué sa maison, كرا لى دارهٌ *kerâ l-y dâr-ho*.

— Maisons à Louer, بيوت الكرا *byout êl-kerâ*.

Loukéh (île de la H.-Ég.), جزيرة اللوقه *guezyrét êl-Louqéh*.

Loup, ذيب *dyb*, *zyb*, plur. ذيوب *dyoub*, اذياب *âdyâb*, *âzyâb* (en berbere اوشن *ôuchenn*, pl. اشانن *âchânenn*).

— garou, مقرنص *mokarness*, *mokraness*, نسناس *nesnâs*, plur. نسانس *nessâness*.

Loupe (tumeur), غبغبة *ghobghobéh*, pl. غباغب *ghebâgheb*.

Lourd, ثقيل *theqyl, tseqyl* (en berb. ازّاى *âzzây*, pl. ازّايت *âzzâyt*), (*Voyez* Grave, Pesant).

Loutre, رجاب *redjâb.*

Louve, ذيبه *dybéh, zybéh.*

Il a Louvoyé (t. de marine), بلّط *ballatt*, بوّج *bououedj* (en berb. ايكت البردو *îykétt él-bordou*).

Loxa (v. d'Esp.), لوشه *Louchah*, الوشه *él-Ouchah.*

Loyal, صديق *sadyq.*

Loyauté, صدق *sidq.*

Loyer (*Voyez* Louage).

Lozange, جامه *djâméh, djâmah*, pl. جامات *djâmât.*

Il a Lu, قرا *qarâ, qerâ.*

— Il Lira, يقرا *yeqrâ.*

— Il a Lu couramment, درج *daradj, darag.*

— Que Lirons-nous aujourd'hui? اينا قرايه نقراها اليوم *éynâ qorâyéh neqrâ-hâ âl-yaum?*

Lubricité (*Voy.* Impudicité).

Lubrique (*Voyez* Lascif, Impudique).

Lucarne, ضويه *daouyéh*, قفّاعه *qeffâ'ah*, خرق *khirq*, تنقب *teqeb*, pl. تنقوب *toqoub.*

Lucena (v. d'Esp.), اليسانه *él-Yssânah.*

Lucifer, نورانى *nourâny.*

Lucratif, مكسّب *mokasseb.*

Lucre, كسب *kesb*, ربح *robeuh, robn* (*Voy.* Gain).

Luette حلق *halq*, تنتله *tenteléh, tentelah.*

Lueur (*Voyez* Lumière).

Lugubre, محزن *mahzenn.*

Lui (pr.), هو *hou, houe, houa* (en berbere ايكشينى *îykechyny*).

— (rég.), ه *ho, hou*, ه *hi* (en berbere واڭى *ouâguy*).

— A Lui, لهُ *le-ho, li-ho*, ليلهُ *lyl-ho, lyl-hou.*

— Lui-même, هو بنفسه *hou be-nafs-ho, houe be-nafse-hi*, هو بذاته *houe be-zât-ho.*

Il a Lui, اضى *éddä*, نار *nâr*, ضوا *daouâ*, اشرف *échraf* (*Voyez* Il a Brillé).

— Le soleil Luit, تضو الشمس *teddou ês-chems* (en berb. ثفوكت تشرق *tsafoukt techeraq*).

Luisant, مضى *modday, medday*, منير *menyr, mounyr* (*Voyez* Brillant).

Lumière, نور *nour*, pl. انوار *ânouâr*; لمعه *lama'ah*, ضو *daou*, pl. اضوا *éddouâ*; نار *nâr*, pl. نيران *nyrân* (en berbere ثفات *tsafâtt*).

—de canon, de fusil, فاليه *fâlyah.*

— Chacun sera tenu de porter de la Lumière, en marchant dans la ville, pendant la nuit! كل واحد ماشي فى المدينه بــدّهُ ان يشعل النــار باللــيــل *koll-ouâded, mâchy fy-'l-medynéh, bedd-ho ênn ycha'l ên-nâr, bi-'l-léyl.*

Lumineux, باهي *bâhy*, مضي *modday*, منور *monaouer* (Voyez Brillant).

Lunaire, قمري *qamary*, plur. قمريّه *qamaryyéh, qomaryyah.*

Lundi, يوم الاثنين *youm êl-êthnéyn*, الاثنين *êl-êthnéyn*, يوم الثناين *yaum êt-tsenâyn* (en berbere اسّا الثنين *âssâ êt-tsenyn*).

Lune, قمر *qamar, qomar*, pl. اقمار *êqmâr* (en berbere تيزيري *tyzyry*, تزيري *tsizyry*).

— pleine, بدر *bedr*, pl. بدور *boudour*; بدريه *bodryah*.

— Croissant de la Lune, هلال *helâl*, هلة القمر *hellét êl-qamar*, راس القمر *râss êl-qamar.*

— Clair de Lune, ضو القمر *daou-'l-qamar* (en berb. ايورتزيري *âyour tsizyry*).

—Eclipse de Lune, كسوف القمر *koussouf êl-qamar*, خسوف ذا القمر *khoussouf dê-'l-qomar*, ربط القمر *rebett êl-qomar* (en b. تفسخ تزيري *tefsakh tsizyry*).

— Le lever de la Lune, طلوع القمر *toutou' êl-qamar.*

— Le coucher de la Lune, غياب القمر *gheyâb êl-qamar*, غروب القمر *ghouroub êl-qamar.*

— Le décours de la Lune, نقص القمر *naqs êl-qamar.*

— La Lune est levée, طلع القمر *tala' êl-qamar*, طلعت القمر *talu'at êl-qamar.*

— La Lune est couchée, غاب القمر *ghâb êl-qamar*, غرب القمر *ghareb êl-qamar.*

— La Lune est dans son premier quartier, استهل القمر *éstehal êl-qamar.*

Lunette d'approche (télescope), نظره *naddarah, nadderéh*, مرايه *merêyah*, مرايه ذا الهند *merâyah dê-'l-Hend* (m. a m. lunette ou miroir de l'Inde).

— Lunettes (bésicles), عيون *eu'youn*, pl. عيونات *eu'younât*; نظاره *naddârah*, pl. نظارات *naddârât*; نواظر *nouâdder*, كوزلك *kouzluk*, مرايه *mirâyah, merêyah.*

Lupin, هرمس *hermess.*

Lustre (beauté), بها *behâ*, جمال *djemâl, guemâl*, زين *zéyn.*

— d'appartement, منارة *menârah*, pl. منابر *menâyr;* شمعدان *chama'dân*, ترايه *torâyah*, pl. ترايات *torâyât.*

Lustré, مصقول *masqoul.*

Il a Lustré, صقل *saqal.*

Luth, عود *a'oud*, العود *êl-ou'oud* (d'où vient le mot français), طنبورة *tenbourah*, pl. طنابير *tenâbyr;* قيتار *qytâr*, pl. قيتارات *qytârât* (*Voyez* Guitare).

Luthier, عوادي *a'ouâdy.*

Lutin, جن *djenn*, *djinn*, *genn*, *ginn*, محضورة *mahdourah*, pl. محضور *mahdour.*

Lutrin, قرايه *qerâyéh*, plur. قرايات *qerâyât* (*Voyez* Pupître).

Lutte, مصارعه *messâra'ah.*

Il a Lutté, تغالب *teghâlab*, تصارع *tessâra'*, صارع *sâra'.*

Luxation, فكك *fekk.*

Luxe, نخوة *nekhaoueh*, *nekhaaauah*, بدخ *badkh.*

Il a Luxé, فكك *fakk.*

Luxor (v. d'Ég., l'anc. Thèbes), الاقصور *êl-Ouqsour*, الاقصر *êl-Ouqsor*, الاقصير *êl-Aqséyr.*

— L'obélisque de Luxor remonte au temps des Pharaons, المسلة الاقصريه هي تنسب الى زمان الفرعين *êl-messallét êl-Ouqsoryéh hya tenseb ilä zemân êl-Fera'yn.*

Luxure, زنياه *zenyâh* (*Voyez* Libertinage, Impudicité).

Luxurieux (*Voy.* Lascif, Impudique, Débauché).

Luxerne, برسيم *barsym*, *bersym*, pl. براسيم *borâssym.*

— verte, ربيع *reby'*, *raby'.*

— sèche, دريس *derys* (en berbere اساغور *assághour*, ثوڭه *tsougah* (*Voy.* Foin).

Lychnos (v. anc. d'Egypte), تل الهر *Tell êl-Her.*

Lycopolis (v. d'Eg.), اسيوط *Assyoutt*, *Ossyoutt*, سيوط *Syoutt*, *Soyoutt.*

— Natif de cette ville, سيوطي *soyoutty.*

Lydda (v. de Syrie), لدّ *Lodd.*

Lymoun (rivière de Syrie), نهر الليمون *nahar êl-Lymoun.*

Lyon (v. de Fr.), ليون *Lyoun.*

Lyre, رباب *rebâb*, طنبورة *tanbourah*, pl. طنابير *tenâbyr.*

Lys, سوسان *soussân*, شوشان *chouchân*, سيسان *syssân*, زنبقه *zenbaqah*, plur. زنبوق *zenbouq* (en espagnol *azucena*).

M

M, cette consonne de l'alphabet français répond parfaitement au *mym* (م), treizième lettre de l'ancien alphabet des Arabes, vingt-quatrième de leur alphabet moderne, et seizième de l'alphabet moghrebin, ميم *mym*.

MA (pr. possess. fém.), ى *-y*, لى *l-y*, التى لى *âllaty l-y*, الى لى *élly l-y*, الى ليلى *élly lyl-y*, ديالى *dyêly*, *dyâly*, متاعى *metâ'-y*, امتاعى *émtâ'-y*, بتاعى *betâ'-y*, بتوعى *be-tou'-y* (en berb. يو *-you*, ينو *-ynou*).

— Ma main, يدى *yd-y*, يدّ ديالى *yedd dyêly* (en berbere افوسيو *âfouss-you*).

— Ma maison, بيتى *béyt-y*, بيت بتاعى *béyt betâ'-y*, الدار امتاعى *éd-dâr émtâ'-y* (en berbere اخامينو *âkhâm-ynou*).

— Ma sœur, اختى *ôkht-y*, الاخت ديالى *él-ôkht dyâly* (en berbere والتمتيو *ouéltemét-you*, والتمتينو *ouéltemét-ynou*).

MACAIRE (n. pr.), ماكريوس *Mâkaryous*, مقارى *Maqâry*, مقاريوس *Maqâryous*.

— Saint Macaire, مار مكاريوس *mâr-Makâryous*, انبا مقارى *énbâ-Maqâry*.

MACARONI, فداوش *fedâouch*.

MACÉRÉ, منقوع *manqou'*.

Il a MACÉRÉ dans l'eau, نقع فى الما *naqa' fy-'l-mâ*.

— son corps, ضعّف جسمه *da'af djesm-ho*, قهر جسده *qahar djessed-ho*.

MACÉDOINE (pr. de la Grèce), مقدونيا *Maqdounyâ*.

MACHÉ, ممضوغ *memdough*.

Il a MACHÉ, لاك *lâk*, علك *a'lak*, مضغ *maddagh*.

— Il Mâchera, يلوك *ylouk*.

— Il Mâche ses paroles, يمغمغ كلامه *ymeghmegh kelâm-ho*, علك فى الكلام *a'llak fy 'l-kelâm*.

MACHINATION, موامرة *mouâme*.

réh (*Voyez* Ruse, Fourberie, Intrigue, Complot).

Dent Machelière (*Voy.* Dent molaire).

Machine, منجنيق *mandjanyq*, *mangânyq* (d'où le vieux fr. *mangonaux*)), pl. منجنيقات *mendjenyqât*, منجانق *mengâneq*, مجانق *medjâniq*, مجانيق *medjânyq*.

— à élever l'eau, ناعورة ذا الما *nâ'ourah dê-'l-mâ*, ساقية *sâqyéh*.

Il a Machiné, احتيل *êhtyal*, اضمر *âdmar*, تعامل *ta'âmel* (*Voy.* Il a Comploté).

— Il y a long-temps qu'ils Mâchinent ce complot, لهم زمان يطبخوا هذه المو امرة *le-houm zemân yetbekhoû hadéh êl-mouâmeréh.*

Machoire, حنك *hank*, *havak*, pl. احناك *êhnâk*; هنك *hank*, pl. اهناك *êhnâk*; عنك *a'nk*, ماضغة *maddeghah*, فكك *fekk*, pl. فكوك *fekouk*.

—Les deux Mâchoires, ماضغتين *mâdgheteyn*.

Maçon, بنا *bennâ*, pl. بنايين *bennâyn*; بناى *bennây*, pl. بنايين *bennâyyn*.

Maçonnerie, بناية *benâyéh*, pl. بنايات *benâyât*.

Maculé, مفسد *mofessed*, منقط *monaqqett*, وسيخ *ouâssykh*.

Il a Maculé, فسد *fassad*, سود *saouad*, قبح *qabbah*.

Madame, ست *sit*, ست *sett*, pl. ستات *settât*; لالاه *lâllah*, لالا *lâllâ*.

Madre, حيلى *hayly*, محيال *moheyâl*, ماكر *mâkar* (*Voyez* Fin, Rusé, Fourbe).

Madrid (v. d'Esp.), مترين *Matryt*.

Madrier (*Voyez* Poutre).

Magasin, مخزن *makhzenn*, مخزين *makhzynn*, *makhazyn*, pl. مخازن *makhâzenn* (d'où le mot fr.); حاصل *hâssel*, pl. حواصل *haouâssel*.

— souterrain, تخبية *tekhbyah*, pl. تخبيات *tekhbyât*; مطمورة *matmourah*.

— de blé, شونه *chaounah*, *chounah*, *chounéh*.

—Garde-Magasin وكيل الحاصل *oukyl êl-hâssel*, ناظر المخزين *nâzer êl-makhzyn*.

— Il a mis en Magasin, خزن *khazann*, *khazenn*, عبى *a'bbä*.

Mage, مجوس *madjouss*, *magouss*.

Magicien, ساحر *sâher*, راقي *râqy*, سحار *sahhâr*, pl. سحارين *sahhâryn* (en berbere استحار *âssahhâr*, pl. ايستحارين *îyssahhâryn*).

Magie, سحر *sehr, sahr, sohr*, رقية *raqyéh, raqyah.*

— La Magie blanche (licite), السحر الحلال *ês-sehr êl-helâl.*

Magistrat, حاكم *hâkem.*

Magistrature, حكم *houkm*, ولية *ouelyéh*, متصبية *motsebyéh.*

Magnanime, عظيم القلب *a'zzym êl-qalb* (*Voyez* Généreux).

Magnanimité, عظمة القلب *eu'zzemét êl-qalb* (*V.* Générosité).

Magnificence, نخـــوة *ne-khaouéh*, عز *a'zz*, جلال *djelâl*, زينة *zéynéh*, عراضة *è'râddéh*, صمهل *somdéh, somdah.*

Il a **Magnifié**, عظم *a'zzam*, شرّف *charraf*, عز *a'zz*, جبّر *djab-bar.*

Magnifique, كريـــم *kerym*, زنطار *zountâr*, عظيم *a'zzym*, *a'd-dym*, ناخي *nâkhy*, فاخر *fâkher.*

Mahadyah (*Voy.* Mamorah).

Mahal (n. d'une tribu d'Afr.), المحال *êl-Mahâl.*

Mahboub (sequin d'Egypte valant 5 fr. 60 cent.), محبوب *mah-boub*, زر محبوب *zer-mahboub.*

— Demi-Mahboub (de 2 francs 80 cent.), نص محــبــوب *nouss-mahboub.*

Mahmoud (n. pr.), محمود *Mah-moud.*

Mahomet (n. pr.), محمّد *Mo-hammed, Mohammad*, مصطـفـى *Moustafâ.*

— Il n'y a pas d'autre Dieu que Dieu, et Mahomet est l'apôtre de Dieu, لا اله الّا الله و محمّد رسول الله *lâ îlah êllâ Allah, ou-Mohammed ressoul Allah.*

Mahométan (*V.* Musulman).

Mahométisme (*V.* Islamisme).

Mai (mois), مايوس *mâyous*, مايّة *mâyyah*, ايار *âyâr*, باشنس *bâchons*, بشنـــس *bachons*, مايه *mâyah, mâyéh.*

Maigre, زحل *zehel*, هزيل *he-zyl*, ضعيف *da'yf*, *da'ayf*, fém. ضعيفة *da'yfah*; مغـيّـر *moghayyer*, ممصوص *memsouss*, معلول *ma'loul*, دقيق *daqyq*, نحيف *nahyf.*

— Il est excessivement Maigre, قفص جسمه *qafass djesm-ho* (m. à m. son corps est une cage).

Maigreur, ضعف *da'f, de'f*, هزل *hezl*, رق *reqq, roqq* (en berbere اضعاف *idda'âf*).

Il a **Maigri** (v. n.), ضعف *da'af*, هزل *hezal, hezel*, شين *chyenn* (*Voyez* Il s'est Amaigri).

Maille de filet, عين الشبكه *a'yn ês-chebekah*, حلقة *halqah.*

— Cotte de Maille, زرديه *zerdyéh*, *zerdyah*, pl. زرديات *zerdyât*.

— Je n'ai ni sol ni Maille, ما معي شي والا فلس *mâ ma'-y chy ou-êllâ fels*, ما فيش جديد *mâ fy-y-ch guedyd*, انا مفلس *ênâ mofelless*.

MAILLET, دقماق *daqmâq*, دقمه *daqmah*, دقيه *da qyah*, مضربه *maddrebah* (*Voy*. MARTEAU).

MAILLOT, لفافه *léfâféh*, plur. لفايف *lefâyf* (*Voyez* LANGE).

— Enfant au Maillot, تربيه *terbyéh*, *terbyh*, طفل *tefel*.

MAIN, يد *yd*, *yed*, يدّ *yedd*, pl. ايد *éyd*, ايدى *âydy*, ايادى *éyâdy*, يدىّ *youdayy*, يدوى *youdouy*, يدان *ydân* en berbere افوس *âfouess*, pl. افاسن *ifâssinn*).

— droite, يد اليمين *yd êl-ymyn*, *yed êl-yemyn*, يمين *ymyn* (en berbere افوس ايفوس *âfouss-âyfouss*), (*Voyez* DROIT).

— gauche, يد الشمال *yd ês-chemâl*, *yed ês-chemâl*, يدّ اليسار *yedd êl-yssâr*, شمال *chemâl* (en berbere ازلمان *âzelmân*), (*Voyez* GAUCHE).

— de papier, كرّاس *korrâss*, pl. كراريس *korâryss*; كفه *kefféh*, دسته *destah* (*Voyez* PAPIER).

— Les deux Mains, يدين *ydéyn*, *yedèyn*, *ydyn*.

— Les doigts de la Main, صبعين ذا اليدّ *sabi'yn dê-'l-yedd*.

— De Main en Main, من يد ليد *minn yd l-yd*.

— Plein la Main, ملو يد *mellou yd*, خفنه ملانه *khefnéh melânéh*, كمشه ملانه *kemchah melânah*.

— Ils m'ont baisé les Mains, قبّلوا يدىّ *qabbeloû yday-y*.

— Il m'a pris par la Main, اخدنى بيدى *âkhad-ny be-yd-y*.

— Pieds et Mains liés (*V*. LIÉ).

— Vous avez cela sous la Main, هذا دونكم *hadâ doun-koum*.

— Il est en Main pour réussir, استحكم بالدسّ *êstahkem bi-'d-dess*.

— S'il tombe sous ma Main, ان وقع فى يدىّ *ênn ouaqa fy yday-y*.

— Main tierce, المستودع *êl-mostoudè'*, *êl-mostoudi'*.

— Il a mis la Main à l'ouvrage, حطّ يدهُ فى الشغل *hatt yd-ho fy-'s-choghl*.

MAINTENANT, الان *êlân*, حالا *halânn*, ذا الوقت *dê-'l-ouaqt*, الوقت *êl-ouaqt*, هل وقت *hel-ouaqt*, اوانه *âouân-ho*.

— Maintenant plus que jamais,

بهذا الوقت اكثر من كلّ وقت *be-hadâ él-ouaqt âkthar minn koull ouaqt.*

— Où est-il Maintenant? في اينـه الان *fy éyn-ho élân?* فاينهُ ذا الوقت *féyn-ho dê-'l-ouaqt?*

— Maintenant que je l'ai vu, اواني فشعته *âouâny fechât-ho.*

MAINTENU, مقرّر *moqerrer*, محفوظ *mahfouzz, mahfoudd.*

Il a MAINTENU, قرّر *qarrar*, عضد *a'ddad*, ساعد *sâ'ad*, جاهد *djâhad* (*Voyez* Il a CONSERVÉ, Il a AFFERMI).

MAINTIEN (conservation), تقرير *teqryr* (*Voyez* CONSERVATION, AFFERMISSEMENT).

MAIS, امّا *âmmâ*, لكن *lakinn, likenn*, ليكن *lykenn*, لاكن *lâkinn*, ولكن *ou-likenn*, بل *bel.*

MAÏS, درا *derâ* (*Voyez* Blé de Turquie).

MAISON, دار *dâr*, pl. ديار *dyâr;* بيت *béyt, byt*, pl. بيوت *byoutt* (en berbere اخام *âkhâm*, plur. ايخامن *íykhâmenn*), (*V.* BATIMENT, DOMICILE).

— Maison à location, بيت الكرا *béyt él-kerâ.*

— Maison de plaisance, de campagne, مقصف *maqsef*, pl. مقاسف *meqâssif;* روضه *raouddah, rouddah*, pl. روضات *raouddât, rouddât*, مضيف *madday f.*

— Maison des champs, d'exploitation, مزرعه *mazra'ah* (*Voy.* FERME).

— De Maison en Maison, من بيت الى بيت *minn béyt îlâ béyt*, من دار الى دار *minn dâr îlâ dâr.*

— Hors de la Maison, برّا البيت *barrâ él-béyt.*

— Entre dans la Maison, et appelle-le! ادخل في البيت واندع لهُ *ódkhoul fy-'l-béyt, ou-endâ' le-ho!*

MAISONNETTE, دويريه *douéyryah.*

MAÎTRE, صاحب *sâheb*, سيد *séyd, syd*, pl. ساداة *sâdât;* استاد *ôstâd*, pl. استادين *ôstâdyn;* مولا *moulâ*, مولى *mouley*, pl. موالي *mouâly.*

— d'école, précepteur, معلّم *maallem*, pl. معلمين *maallemyn*, مودّب *moueddeb.*

— de Maison, صاحب البيت *sâheb él-béyt*, صاحب الدار *sâheb éd-dâr.*

— (en quelque art), اسطا *óstâ*, pl. اسطاوات *óstâouât;* مفنّن *mo-fennenn.*

— d'hôtel (*Voyez* HÔTEL, MAJORDOME).

— Dieu est le Maître de la vie, الله صاحب الحياة *Allah sâheb êl-heyât*, الله حاكم على الحياة *Allah hâkem a'lä êl-hayât.*

Maîtresse, ستّه *settéh*, ستّ *sett, sitt*, pl. ستّات *settât, sittât.*

— (amante), صاحبه *sâhebah*, حبيبه *habybah*, معشوقه *ma'achouqah.*

— (qui enseigne), معلّمه *ma'allemah, ma'alleméh.*

— de maison, ستّ البيت *sett êl-béyt*, ستّ الدار *sitt êd-dâr.*

Il a Maîtrisé, غلب *ghalab.*

— Sache te Maîtriser toi-même! اتسلّط على نفسك *êtsellett a'lä nafs-ak!*

Majesté, هيب *héyb*, جلاله *djelâléh*, عظمه *eu'zméh, ouzmah.*

— La Majesté divine, العظمة الالاهيه *êl-eu'zmét êl-ilâ-hyéh.*

— Sa Majesté, حضرته *haddé-rét-ho.*

— Sa Majesté le Sultan, حضرة السلطان *hadderét ês-Soultân.*

Majestueux, هايب *hâyb*, موقّر *mouaqqer.*

Majordome, استادار *ôstâdâr* (*V.* Maître-d'hôtel, Intendant).

Makky (n. pr.), مكّي *Makky.*

Mal (subst.), شرّ *cherr*, plur. شرور *cherour;* قباحه *qobâhah*, pl. قباحات *qobâhât;* رداوه *reddâouéh, reddâouah*, شناعه *chenâ'ah.*

— (maladie), (*Voyez* ce mot).

— (tort), ضروره *derourah.*

— (douleur), حريق *haryq*, وجع *oudja', ouga'* (en berbere هلاك *helâk*).

— de tête, وجع الراس *ouga' êr-râss*, حريق ذا الراس *haryq dê-'r-râss*, وجع راس *oudja' râss* (en berbere هلاك اقرو *helâk âqar-rou*).

— de gorge, هبوط *heboutt, hou-boutt.*

— de dents, وجع السنان *ouga' ês-senân, oudja' ês-senân* (en berb. هلاك بواوكلان *helâk bouôuglân*, هلاك اهزان *helâk ôhzân*).

— de cœur, وجع القلب *oudja' êl-qalb*, وجع قلب *oudja' qalb.*

— d'aventure, معريق *ma'ry-yeq*, معريق *ma'ryq.*

— caduc (*Voyez* Caduc, Epilepsie).

— (adverbe), شرًّا *cherrânn*, ردي *redy*, ضرارا *derârânn.*

— Il a Mal à la tête, وجع راسه *oudja' râss-ho*, راسه يوجعه *râss-ho youdja'-ho* (en berbere

ايقرهات بخفيس *îyqarhâtykhfy-s*).

— Tu m'as fait Mal, ضرّتني *darrét-ny*, ضرّت علي *darrét a'-lay-y*.

— Il n'y a pas de Mal à cela, هذا ما فيه شي شرّ *hadâ mâ fy-hi chy cherr*, ما فيش ضرور *mâ fy-ch derour*, لا باس *lâ bâss*.

MALADE, مشوش *mechaouech*, مشويش *mechaouych*, مريض *me-rydd*, fém. مريضه *meryddah* (en b. يهلك *yehlak*, pl. هلكان *helkân*).

— Très-Malade, معدوم *ma'a-doum*.

— Il a été Malade, مرض *ma-radd*, انمرض *ênmeradd*.

— Il a rendu Malade, مرّض *marradd*.

— Il est tombé Malade, تسقّم *tesaqqam*.

MALADIE, ذا *dâ*, مرض *ma-radd*, *meredd*, *mard*, pl. امراض *êmrâdd*, *îmradd*; سقم *saqm*, *seqm*, pl. اسقام *êsqâm*, *îsqâm* (en ber-bere هلاك *helâk*.

— vénérienne, المرض الكبير *él-maradd él-kebyr* (*V.* VÉROLE).

— contagieuse, طعون *ta'oun* طاعون *tâ'oun*, وبا *ouba*.

MALADRESSE, قلة الشطارة *qillét ês-chattârah*, قلة النجامه *qillét ên-nedjâmah*, *qillét ên-nedjâméh*.

MALADROIT, قليل الشطارة *qalyl ês-chettârah*, قليل النجامه *qalyl ên-nadjâmah*, *qalyl ên-nedjâméh*.

MALAGA (v. d'Espagne), معلقه *Ma'lqah*, *Ma'alaqah*.

MALAH (n. d'une tribu d'Afr.), ولاد معله *ouléd-Ma'alah*.

MALAISE, الم *élm* (*V.* PEINE, DOULEUR).

MALAISÉ, سعب *sa'ab* (*Voyez* DIFFICILE).

MALE (adj.), ذكر *deker*, *daker*, pl. ذكور *dekour* (*Voy.* MASCULIN).

MALÉDICTION, لعنه *la'anah*, *la'anéh*, pl. لعانات *la'unât*; نعله *na'alah*, pl. نعالات *na'âlât*.

MALEF (n. d'une tribu d'Afr.), ولاد مالف *ouléd-Mâlef*.

MALEK (n. pr.), مالك *Mâlek*.

— De la secte de Malek, مالكي *mâleky*; pl. مالكيه *mâlekyah*, *mâ-lekyéh*.

MALFAISANT, ضارر *dârer*, شرّاني *cherrâny*.

— Esprit Malfaisant (*Voyez* DÉMON, DIABLE).

MALFAITEUR, حرامي *harâmy*, عامل الشرّ *a'âmel ês-cherr*.

MALGRÉ, غصب *ghasb*, ضدّ *dodd* (*Voyez* GRÉ).

— soi, بالزز *bi-'z-zez*, *be-'z-ziz*, بقهورة *beqahourah* (*Voyez* De Force).

— moi, غصب عني *ghasb a'nn-y*.

— toi, غصب عنك *ghasb a'nn-ak*.

— lui, غصب عنه *ghasb a'nne-ho*.

— elle, غصب عنها *ghasb a'nne-hâ*.

— nous, غصب عنا *ghasb a'n-nâ*.

— vous, غصب عنكم *ghasb a'nne-koum*.

— eux, elles, غصب عنهم *ghasb a'nne-houm*.

— Bon gré Malgré (*Voy.* Gré).

— Je l'ai fait Malgré moi, عملته بقهورة *a'melt-ho be-qahourah*.

Malheur (subst.), شر *cherr*, عكس *a'ks*, نحس *nehess* (*Voyez* Accident, Adversité, Calamité, Heur, Infortune).

— (interj.), ويل *ouayl!*

— à moi! ويلي *ouayl-y!*

— à toi! ويلك *ouayl-ak!*

— à vous! ويلكم *ouayl-koum!*

— à eux, ويلهم *ouayl-houm!*

Malheureux, مسكين *meskyn* (d'où *meschino* en italien), ملووك *melhouk*, منحوس *menhouss*, شقي *cheqy* (*Voyez* Infortuné).

— Il a été Malheureux, شقا *chaqâ*, نحس *nahass*.

— Il a rendu Malheureux, شقا *chaqqâ*, نحس *nahhass*.

Malheureusement, بالعكس *be-'l-a'ks*.

Malhonnête, قليل الظريفه *qalyl éz-zeryféh*, *qalyl éz-reryfah* (*V.* Incivil, Indécent).

Malhonnêtement, بغير ظريفه *be-ghayr zeryféh*.

Malhonnêteté, قلة الظريفه *qillét éz-zeryféh*, *qillét éz-zeryfah*.

Malice (*Voyez* Méchanceté, Ruse).

Malicieux (*Voyez* Ruse).

Malignité (*V.* Méchanceté).

Malin, حيلي *heyly*, fém. حيليه *heylyah* (*V.* Rusé, Méchant).

— L'esprit Malin (*V.* Diable, Démon, Satan).

Malingre (*V.* Faible, Malade)

Malle, صندوق *sendouq*, *sondouq*, pl. صنادق *senâdoq*, *senâdeq* (en berbere القوص *élqouss*, plur. القواص *élqouâss*), (*Voy.* Coffre).

Malpropre, ناجس *nâdjess* (*Voyez* Sale).

Malpropreté (*Voy.* Saleté, Immondice).

Malsain, قليل الصحّة *qalyl ês-sahhah.*

Malte (île), ملطة *Maltah,* مالطة *Mâltah,* مالطا *Mâltâ.*

Maltais, ملطاوى *maltâouy,* مالطاوى *mâltâouy.*

Il a Maltraité, نحس *nah-hass.*

Mamarah (n. d'une tribu d'Afrique), المعمرة *êl-Ma'amarah.*

Mamelle, بز *bizz,* pl. بزاز *bezâz;* ثدى *tsidy, tsedy,* بزولة *bezoulah, bezouléh,* pl. بزازل *bezâzel, bezâzil* (en berbere تبوشت *tabboucht,* pl. تبوشين *tabbouchyn*).

Mamelouk, مملوك *mamlouk,* pl. مماليك *memâlyk;* غوز *ghouz.*

Mamorah (place d'Afrique), معمورة *Ma'amourah,* مهدية *Meh-dyah, Mahadyah.*

Mamoun (n. pr.), المامون *êl-Mâmoun, âl-Mâmoun.*

Mançara (plaine d'Afrique), منصرة *Mansarah.*

Manche d'outil, تهسيك *tem-syk,* ممسك *memsek,* قبضة *qab-dah,* يدّ *yedd,* يد *yd.*

— d'habit, كمّ *kemm, komm,* pl. كمام *kemâm.*

Manchot, مكرسع *mekersa', me-kersè', mekersi',* pl. مكرسعين *me-kersa'yn* (en berbere أمرزو *âmer-zou,* pl. ايمرزا *ŷmerzâ*).

Mandat, Mandement, امر *âmr,* فرمان *fermân, firmân,* plur. فرامان *ferâmân,* فرامانات *ferâ-mânât.*

— Mandat impérial, خط شريف *khatt-chéryf.*

Il a Mandé quelqu'un (*Voyez* Il a Appelé, Il a Cité).

— une nouvelle, اخبر *âkhbar* (*Voyez* Il a Annoncé).

Mandoline, عود *ou'oud,* pl. عيدان *i'ydân* (*Voyez* Luth).

— Il a joué de la Mandoline, عوّد *a'ouad.*

— Joueur de Mandoline, عوّاد *a'ououâd.*

Il a Mangé, اكل *âkal,* كلا *kelâ.*

— pendant la nuit, سهم *saham.*

— Il Mangera, ياكل *yâkol.*

— Mange! كل *kol! koul!* (en berbere اج *ŷtch!*)

— Il n'a rien Mangé aujour-d'hui, ما كلاشى النهارده *mâ kelâ-chy ên-nahâr-déh.*

— Il a donné à Manger, طعّم *ta'am.*

— L'action de Manger, ماكلة *mêklah, mâkléh* (en b. وچى *outchy*).

Il a Manié, لمس *lamass, lemess.*

— les affaires, دبّر *dabbar.*

MANIAQUE (*Voyez* FOU).

MANIE (*Voyez* FOLIE).

MANIÈRE, جنس *djens*, شكل *chikl*, *chekl*, pl. اشكال *âchkâl*, *êchkâl*; هيه *heyéh*, سيره *syréh*, عاده *a'âdéh*, *a'âdah.*

MANIFESTATION, اظهار *îdhâr.*

MANIFESTE (adj.), ظاهر *dâher*, مظهّر *moddahher*, باين *bâyn.*

Il a MANIFESTÉ, ظهّر *dahhar.*

MANNE (drogue), من *menn*, *mann*, منّ حلو *menn-halou.*

MANQUE (subst.), قلّه *qilléh*; خصّه *khisseh*, نقص *noqs.*

Il a MANQUÉ. نقص *naqass*, *naqess*, خصّ *khass*, *khess.*

— L'argent nous Manque, خصّنا الفلوس *khasse-nâ êl-felouss*, مقطوع لنا الفلوس *maqtou' le-nâ êl-felouss*, تقل الفضه عندنا *teqell êl-faddah a'nd-nâ*, تخصّنا الدراهم *tekhasse-nâ êd-derâhem.*

— Il a Manqué de tomber, بشوية الاّ وقع *be-chouyéh êllâ ouaqa'.*

MANSOUR (n. pr.), المنصور *êl-Mansour*, منصور *Mansour.*

— (n. d'une tribu d'Afrique), ولد منصو *ouled-Mansour.*

MANSOURE (v. d'Eg.), المنصوره *êl-Manssourah.*

MANTE (*Voyez* MANTELET).

MANTEAU, برنوس *bornouss*; *bernouss*, pl. برانيس *berânyss*; هدّون *heddoun*, باليته *bâlytah.*

— de pélerin, حرام *hiram.*

MANTELET, MANTILLE, فوطه *fouttah*, منديل *mandyl.*

— de guerre, طارقه *târqah*, جنايه *djenâyéh*, *djenâyah.*

MANUFACTURE, صنعه *sana'ah*, صناعه *sanâ'ah*, pl. صناعات *sanâ'at.*

MANUFACTURIER, صنعى *sana'y*, صناعجى *sanâ'adjy.*

MAQUEREAU (expression grossière, entremetteur de débauche), معرص *maarrass*, قوّاد *qaououâd* (d'où l'espagnol *alcahuete*), (*Voyez* ENTREMETTEUR).

MARABOUT, مرابط *morâbett*, pl. مرابطين *morâbettyn.*

MARAÎCHER, بقال *baqqal.*

MARAIS, مرجه *merdjah*, بطيحه *battyhah*, pl. بطايح *bettâyh* (*Voyez* MARÉCAGE).

— salant, سبخه *sebkhah*, *sabekhah*, pl. سباخ *sebâkh.*

MARASME, صفار *sefâr.*

— Il est attaqué de Marasme, ركبهٔ صفار *rakeb-ho sefâr.*

MARBELLA (pl. d'Esp.), مربله *Merbelah, Marbelah.*

MARBRE, رخام *rokhâm, rakhâm.*

— blanc, مرمر *marmar.*

MARC (n. pr.), مرقوس *Marqouss,* مركوس *Markouss,* مرقس *Marqoss.*

— (poids), (*V.* Demi-Livre).

MARCASSIN, خنوص *khannouss.*

MARCASSITE, مركزة *markezah, markazah* (d'où vient le mot fr.)

MARCHAND, تاجر *tâguir, tâdjir,* pl. تجار *toudjâr, tougâr;* بيّاع *beyyâ',* مسبّب *messebbeb, moussebbeb,* خواجه *khaouâdjah, khaouâguéh,* خواج *khaouâdj,* سوّاق *sououâq.*

— d'huile, بيّاع الزيت *beyyâ' êz-zéyt* (*Voyez* HUILE).

— Ce Marchand est accommodant, هذا تاجر متساهل *hadâ tâdjir motsâhel.*

— Vaisseau Marchand (*Voyez* NAVIRE).

Il a MARCHANDÉ, حوّض *haouedd.*

MARCHANDISE, بضاع *bodâa',* pl. بضايع *boddâya', boddâyè';* سلعه *selu'ah, silu'ah,* pl. سلع *selè'.*

— courante, سلعه مجاريه *silla'ah modjâryah.*

MARCHE (action d'aller), مشي *mechy,* سير *séyr,* تمشّي *temchyy.*

— d'escalier (*Voyez* DEGRÉ).

MARCHÉ (lieu de vente), بزار *bazâr,* سوق *souq, sauq, saouq,* pl. سواق *souâq,* اسواق *âssouâq*

— (convention, achat), (*Voyez* ces mots).

— (prix d'achat), ثمن *thoumn, tsoumn, themn,* سوم *soum* (*Voyez* PRIX, VALEUR, ACHAT).

— A bon Marché, رخيص *rakhys, rekhys.*

— A meilleur Marché, ارخص *ârkhass.*

— On dit que le foin est à bon Marché, قالوا ان الدريس رخيص *qâloû ênn êd-deryss rekhyss.*

— J'en voudrais à meilleur Marché que cela, نحبّ ارخص منه *nehobb ârkhas minn-ho.*

Il a MARCHÉ, مشى *machä, machey,* سار *sâr,* تمشّى *temechä.*

— à petit pas, مشى بخطوات صغار *machä be-khattouât soghâr.*

— pas à pas, مشى خطوه بخطوه *machä khattouah be-khattouah.*

— jour et nuit, سار ايّام وليالى *sâr âyyâm ou-leyâly.*

— Marche! امشي *êmchy!* روح *rouh!* (en berbere ادّو *éddou*).

— Marche doucement! امشي بشويه *êmchy be-chouyah!*

MARCHENA (v. d'Esp.), مرجانه

Mardjânah, مرشانه *Merchânah*.

Mardi, يوم الثلاثه *yôm ét-tselatsâh*, يوم الثلاث *youm éth-theláth*, نهار الثلاثه *nahâr ét-theléthah*, يوم الثلاثا *youm ét-thelâthâ* (en berbere اسا الثلاثه *âssâ ét-tselâtsah*.

Mare, كلته *keltah*, ڤلته *gueltah*.

Marécage, غيس *ghayss* (en berbere الوط *âlloutt*), (*V.* Marais).

Maréchal ferrant, بيطار *beyttâr*, *byttâr*, صفايجى *sefâydjy*, صفيحاجى *sefyhâdjy*.

— Mène-les chez le Maréchal! اهدى لهم عند البيطار *éhdy lehoum a'nd él-beyttâr!*

Marée montante, البحر مالى *él-bahr mâly* (*V.* Flux).

— descendante, البحر هربان *él-bahr harbân* (*V.* Reflux).

Maréotis (v. d'Égypte), مريوط *Meryoutt*, *Maryoutt*.

— Lac Maréotis, بحيرة مريوط *bohéyrét Meryoutt*.

Marguerite (n. pr. fém.), لوا *Loulou*.

Mari, زوج *zoudj*, *zaoudj*, جاوز *djâouz* (*Voyez* Epoux).

Mariage, تزوج *tezaouidj*, زواج *zeouâdj*, نكاح *nikâh*, *nekâh*, تجويز *tedjaouyz*, تزواج *tezouâdj*.

Marie (n. pr.), مريم *Maryam*, *Meryam*, *Meryem*.

— La vierge Marie, لالا مريم *Lêllâ Meryam*, العذرى *él-A'drä*.

Marié, مزوج *mezaoudj*, *mezoudj*, مجوز *megaouz*, متزوج *motzaouedj*, *motzaououdj*.

Il a Marié, زوج *zaouadj*, جوز *djaouaz*.

— Il s'est Marié, il a été Marié, زوج *zaouadj*, تزوج *tezouedj*, *tezaouadj*, جوز *djaouaz*, *gaouaz*, تجوز *tedjaouaz*, *tedjaouez*, *teguaouez* (en berbere رشل *rechel*).

— Marie-toi! زج *zodj!* اتزوز *étzoudj!* (en berbere ارشل *érchel!*)

— Es-tu Marié? انت مجوز *énta megaouz?* انت مزوج *énte mezaoudj?*

Marin, بحرى *bahhary* (*Voyez* Matelot).

Marine, عمارة البحر *é'mârét él-bahar*, *i'mârét él-bahar*.

— Porte de la Marine (à Alger), باب البحر *bâb-él-bahar*.

Marjolaine, مردقوش *merdeddouch*.

Marmelade, معجون *ma'djoun*.

Marmite, حله *hollah*, طنجيه *tandjyah*, برمه *bourmah* (en ber-

bere تسلت *tassélt*, pl. تسيلين *tassylyn;* تاينت *tâynt*, plur. تاينن *tâynenn*).

— en terre, قدرة *qodrah*, pl. قدور *qodour*.

— en cuivre, تنجرة *tendjerah*, pl. تناجر *tenâdjer;* طنجرة *tandjerah*, *tanguerah*, pl. طناجر *tenâdjer*, *tenaguer* (*Voyez* CHAUDRON).

MARNE, غاسول *ghâsoul.*

MAROK (royaume d'Afrique), الغرب الجوانـــي *él-Gharb él-djouâny*, المغرب الاقصى *él-Moghreb él-âqsä*.

— (ville), مراكش *Merâkech*.

— Natif de Marok, مراكشي *merâkechy*.

— Nous allons à Marok, احنا راحين في مراكش *êhnâ râhyn fy Merâkech*.

MAROQUIN (*V.* Natif de Marok).

— (peau), سيختان *seykhtân*.

MARQUE, علامة *a'lâmah*.

Il a MARQUÉ, اعلم *â'alam*, رسم *ressem*, رشم *rechem*.

MARRON (*Voy.* CHATAIGNE).

MARS (planète), المريخ *él-Merykh*.

— (mois), ادار *âdâr*, مارتيوس *mârtyouss*, برمهات *barmehât*.

MARSEILLE (ville de France), مارسيليه *Mârsylyah*, مرسيليا *Marsylyâ*, *Mersylyâ*.

MARSOUIN, دنفيل *denfyl.*

MARTEAU, مطرقة *mattraqah*, *mottarqah*, قدومة *qadoumah*, *qadoumeh* (en berb. افطيس *âfdyss*, pl. ايفطيسن *îyfdyssen;* ازدوز *êzdouz*).

MARTIAL, مغاور *moghâouer* (*V.* BELLIQUEUX, GUERRIER).

MARTINGALE, سمسار *semsâr*.

MARTYR, شاهد *châhed*, *châhid*, pl. شهادا *chohâdâ*.

— L'ère des Martyrs, تاريخ الشهادا *târykh ês-chohâdâ*.

MASCARA (v. d'Afr.), امّ عصكرا *Omm-a'skarâ*, معسكرة *Ma'skarah*.

MASCARADE, مسخرة *maskharah* (d'où vient le mot français).

MASCULIN, مدكر *moudakker*, *mozakker*, pl. مذكرين *moudakkeryn*, *mozakkeryn*.

MASSACRE, تدبيح *tedbyh*.

MASSACRÉ, مذبوح *madbouh*.

Il a MASSACRÉ, ذبح *dabah*, *dabèh*.

Il a MASSÉ (frotté le corps), مس *mass*, *mess*, دلك *dalak*.

MASSEM (n. d'une tribu d'Afr.), المعاصم *él-Ma'âssem*.

MASSIF (adj.), غليظ *gheïydd*, *ghelyzz*, ثقيل *theqyl*, *tseqyl*.

La Massoure (v. d'Eg.), (*Voy.* Mansoure).

Mastic, مسطقة *mesteqah*, مصطقا *musteqâ*, *mastiqâ*.

Mastication, مضغ *madgh*.

Mat, صارى *sâry*, pl. صوارى *souâry*; بيسانى *byssâny* (en berb. صارى *sâry*, وشغان *ouechghân*).

— Grand Mât, مشترة *mechtrah*.

Echec et Mat, شاه مات *châh-mât* (d'où vient le mot fr.)

La Matarée, Mataryéh (b. d'Egypte), المطريه *él-Mattaryéh*, ماطريه *Mâ-taryéh*.

Matelas, مرتبه *mortebah*, مطربه *motturbah*, مطرح *mettrah*, *mat-trah* (d'où vient le mot fr.), pl. مطارح *mettârah*, *mettârèh*.

Matelot, مراكبى *merâkby*, pl. مركبيه *merukbyéh*; بحرى *bahary*, pl. بحريه *baharyéh*.

Matériel (adj.), هيولانى *he-youlâny*, غليظ *ghelydl*, *ghelyzz*.

Maternel, امّى *ômmyy*.

Mathématicien, هندسى *hen-dessy*.

Mathématiques, علم الهندسه *è'lm él-hendessah*.

Mathieu (n. pr.), متى *Mattâ*, متاوس *Muttâouss*.

Matière, هيولى *heyouly*.

— d'un discours, سبب *sebeb*.

— purulente, مدّة *meddéh*.

Matin, Matinée, صبح *sobh*, صبّح *sabbah*, صبّاح *sobbâh*, صبّيحه *sobbyhah* (en berbere صبح *sabah*, اغلواس *éghlouâss*).

—Demain Matin nous partons, غدوه منذ الصبّاح نحن مسافرين *ghadaouah mind ès-sabbâh nahn messâferyn*.

Matinal, باكر *bâker*, *bâkir*.

— Il a été Matinal, بكر *baker*.

Matmatah (v. et tribu d'Afr.), مطماطه *Matmâttah*.

Matou, هرّ *herr* (*Voy.* Chat).

— Il ne distingue pas un Matou d'un rat, ما بيعرف الهرّ من الفر *mâ bya'ref él-herr minn él-fer*.

Matrice, رحم *raham*, *rahm*.

Matrimonial, متاع التزواج *metâ' ét-tezouâdj*.

Maturité, طيّب *tayyb*, استوا *isteouâ*.

Maudit, ملعون *mela'oun*, لعين *la'yn*, منعول *mena'oul*, مصخوط *maskhoutt*.

Il a Maudit, لعن *la'ann*, نعل *na'al*.

Maure, Mauresque, مغربى *moghreby*, *moghraby*, *mogharby*, pl. مغربه *mogharbéh*, *mogharbah*; مسلم

meslem, pl. مسلمين *meslemyn;* fém. مسلمه *meslemah*, pl. مسلمات *messelmyât.*

Mauritanie (contrée d'Afr.), بلاد المغرب *belâd êl-Moghreb.*

Mausolée, مشهد *mechehed* (*V.* **Tombeau**).

Mauvais, ردى *rady*, *redy*, pl. اردیا *ârdyâ*, *êrdyâ;* رفدى *refady*, رفضى *refaddy*, قبيح *qobbyh*, pl. قباح *qeblâh;* شر *cherr*, شرير *cheryr*, موش طيب *mouch-tayeb*, دونى *douny* (en berb. ايقباح *îyqbâh*, pl. قبحان *qabchân;* ذيريت *dzyryt*, pl. ذيريتن *dzyrytenn;* ديريث *dyryth*, يريث *yryth*).

— Plus Mauvais, اقبح *âqbah.*

— Le plus Mauvais de tous, الاقبح من الكل *êl-âqbah minn êl-koll.*

— C'est un Mauvais homme, هذا الرجل قبيح *hadâ êr-radjel qobbyh*, هو ردى *houe rady.*

— Mauvais temps, دنيا صعب *dounyâ sa'ab* (en b. زمان ذيريت *zemân dzyrytt*).

Mauve, خبيزه *khobbeyzéh*, *khobbeyzah*, بقول *baqoul.*

Maydah (n. d'une tribu d'Afrique), بنى مايده *Beny-Mâydah.*

Mazagan (v. d'Afr.), ماصخن *Mâ-sakhan*, *Mâ-soukhoun*, بريجه *Berydjah*, بريجيه *Boureydjyah*, مهدومه *Mehdoumah.*

Mazaouyr (nom d'une tribu d'Afrique), مزاوير *Mazâouyr.*

Mazounah (nom d'une tribu d'Afrique), مازونه *Mâzounah.*

Mécanique (science, art), علم الصناعه *e'lm ês-sanâ'ah.*

— (machine), (*Voyez* ce mot).

Méchant, شرّانى *cherrâny*, فاجر *fâdjir*, *fâguir*, خبيث *khabyth*, *khabyts* (*Voyez* **Mauvais**).

Mèche, فتيله *fetylah*, *fitylah*, *fetyléh*, pl. فتيلات *fetylât*, فتايل *fetâyl;* دبله *deblah*, *doublah*, pl. دبلات *deblât*, يدك *yedek.*

Mécompte, غلاط الحساب *ghelâtt êl-hissâb.*

Mécontent, غير راضى *ghayr râddy*, قليل الرضا *qalyl êr-riddâ.*

Il a **Mécontenté**, صعب على *sa'ab a'lä*, ضر *darr.*

La **Mecque** (*Voy.* La **Mekke**).

Mécréant, قليل الامان *qalyl êl-îmân* (*Voyez* **Incrédule**, **Infidèle**, **Impie**).

Médecin, حكيم *hakym*, pl. حكما *houkemâ;* حاكيم *hâkym*, طبيب *tabyb*, *tebyb*, pl. اطبّا *ôttebbâ.*

Médecine (science), طب *tebb*, *tobb*, حكمه *hikméh*, *hikmah.*

— (potion curative), شربه *chorbah*, *chorbéh*, pl. شربات *chorbât*; دوا *daouâ*, *deouâ*, *douâ*; ثنقيه *tsenqyah*, pl. ثناقى *tsenâqy*.

Médiateur, مستصلح *mostaslih*, واقف بين *ouâqef-bayn* (*Voy.* Intercesseur, Intermédiaire).

— Il a été Médiateur (*V.* Il a Intercédé, Il s'est Entremis).

Médiation, توسيط *touessytt* (*V.* Intercession).

Médical, طبى *tebby*.

Médicament, دواه *daouâh* (*V.* Médecine, Remède).

Médicinal, متاع الدواه *motâ' êd-daouâh* (*Voyez* Médical).

Médin (monnaie), ميدى *meydy*, پاره *pârah*, نص فضه *nouss-faddah*.

— Pièce de dix Médins, عشراويه *a'cherâouyéh*.

— de vingt, عشرينيه *a'cherynyéh*.

Médina-Céli (v. d'Espag.), مدينة الهيده *Medynét êl-Maydah*.

Médine (ville d'Arabie), المدينه *êl-Medynéh*, *êl-Medynah*, مدينة النبى *Medynét ên-naby*, مدينة المنصوره *Medynét êl-mansourah*, مدينة رسول الله *Medynét ressoul Allah*, يثرب *Yathreb*.

— Natif de Médine, مدنى *medeny*.

Médiocre, مقارب *moqâreb*, واطى *ouâtty* (*Voyez* Modique).

Médiocrité, مقاربه *meqârebéh*, *moqârebah*.

Médisance, كلام بغيبه *kelâm be-ghaybéh*.

Il a Médit, تكلم بغيبه *tekellem be-ghaybéh*.

Méditation, تخمين *takhmyn*, تفكير *tefkyr*, تامّل *teêmmoul*, حسب *hisb*, فكر *fekr*.

Il a Médité, فكر *feker*, حسب *hassab*, افتكر *êfteker*.

Méditerranée (*Voyez* Mer).

Medjaherys (peuplade d'Afrique), المجاهريه *êl-Medjâheryah*.

Méfiance, انكار *înkâr*

Méfiant, منكر *monker*.

Il s'est Méfié, انكر على *ênkar a'lä*.

Par Mégarde, بغير بال *be-ghayr bâl*.

— Je l'ai fait par Mégarde, عملته بغير بالى *a'melt-ho be-ghayr bâl-y*.

Mehemet (*Voyez* Mahomet).

Meilleur, احسن *âhsann*, خير *khéyr*.

La Mekke (ville d'Arabie), المكه *êl-Mekkah*, *êl-Mekkéh*,

مكة المشرفه *Mekkél ĕl-mocherafah.*

— Natif de la Mekke, Mekkin, مكاوي *mekkâouy,* مكي *mekky.*

Mekkin (*V.* Natif de la Mekke).

Mékoussat (village d'Afrique), مقوسة *Meqoussat.*

Mélange, خلط *khalt,* pl. اخلاط *ĭkhlâtt;* اختلاط *ĭkhtilâtt.*

Il a Mélangé (*V.* Il a Mêlé).

Mêlé, مخلوط *makhloutt,* ملخبط *molakhbett.*

Il a Mêlé, خلط *khalatt, khalett,* لخبط *lakhbatt, lakhbett.*

Mélisse, نعنع الحر *na'ana' ĕl-hourr,* نعنع الترنجي *na'ana' ĕt-touroundjy.*

Melon, قاوون *qâououn,* pl. قاين *qâyyn,* قاوون *qâououn;* بطيخه *battykhah, bettykhah,* pl. بطيخ *battykh, bettykh;* عبد الاوي *a'bd ĕl-lâouy* (en berbere افقوص *âfeqouss*).

— d'eau, بطيخه *battykhah, bettykhah,* pl. بطيخ *battykh, bettykh,* بطيخ اخضر *battykh-âkhdar;* فلنص *felanss;* كوار *kouâr, keouâr;* دلاح *dillâh,* دلاع *dillâ',* دلاع *dilâ'a.*

— long et jaune, فاجور *fâdjour.*

Melongêne, بدنجان *bedendjân, bedengân,* بدنجال *bedendjâl,* بتنجان *betengân,* مرنجان *merengân, merendjân.*

Membre du corps, عضو *a'ddou, e'ddou,* pl. اعضا *â'hdâ;* مفصل *mefassel,* pl. مفاصل *mefâssil.*

— Membre viril (*V.* Verge).

Même (*Voyez* Semblable).

— Ceci est la Même chose que cela, هذا كيف ذالك *hadâ kyf zâlek,* ذا و ذا كيفيتهم واحد *dâ ou-dê kyfyét-houm ouâhidéh,* ذا و ذاك ساوا *dâ ou-dâk saouâ.*

— C'est le Même homme, هذا الرجل هو بنفسه *hadâ ĕr-radjel houe be-nafse-ho.*

— Je suis du Même rang que vous, انا فى المرتبه كيف انتم *ânâ fy-'l-mertebéh kyf êntoum.*

— Moi-Même, انا بنفسي *ênâ be-nefs-y, ânâ be-nafs-y,* انا بذاتي *ânâ be-zât-y,* انا بروحي *ânâ be-rouh-y,* انا نفسي *ênâ nafs-y,* ذاتي *zât-y,* روحي *rouh-y,* نفسي *nafs-y.*

— Toi-Même, انت بنفسك *ênt be-nafs-ak,* انتينه بنفسك *êntynah be-nefs-ak,* انت بذاتك *ênt be-zât-ak,* انت بروحك *ênt be-rouh-ah,* نفسك *nafs-ak,* ذاتك *zât-ak,* روحك *rouh-ak.*

— Lui-Même, هو بنفسه *houe be-nefs-hou,* هو بذاته *hou be-zât-ho,* نفسه *nafse-ho,* ذاته *zât-ho.*

— Elle-Même, هي بنفسها *hya be-nefse-hâ*, هي بذاتها *hye be-zât-hâ*, نفسها *nafse-hâ*, ذاتها *zât-hâ*.

— Nous-Mêmes, نحن بانفوسنا *nahn be-ônfous-nâ*, احنا بانفوسنا *éhnâ be ônfous-nâ*, نحنا بذاتنا *nahnâ be-zât-nâ*, انفوسنا *ônfous-nâ*.

— Vous-Mêmes, انتم بانفوسكم *éntoum be-ônfous-koum*, انفوسكم *ônfous-koum*, انتوا بانفوسكم *éntoû be-ônfous-koum*, انتما بذاتكم *éntoumâ be-zât-koum*.

— Eux-Mêmes, هم بانفوسهم *houm be-ônfous-houm*, هما بانفوسهم *houmâ be-ônfous-houm*, هما بذاتهم *houmâ be-zât-houm*, انفوسهم *ônfous-houm*.

— En lui-Même, في نفسه *fy nefs-hou*, *fy nafse-hi*.

— Au Même instant, في الحال *fy-'l-hâl*.

— Même (conj.), حتى *hattä*.

— On a tué les enfans Même, قتلوا حتى الولاد *qataloû hattä él-oulâd*.

Mémoire (fém), ذكرى *dekrä*, *zikrä*, ذكر *zikr*, *dikr*.

— (masc.), عرض حال *a'rdd-hâl*, تذكرة *tezkereh*, *tezkerah*.

Memphis (v. anc. d'Eg.), منف *Menf*, *Monf*.

Menaçant, مهدد *mohadded*.

Menace, تهديد *tehdyd*, تخويف *takhouyf*.

Il a **Menacé**, هدد *haddad*, خوف *khaouaf*, حقد *haqad*.

Il a **Ménagé**, قصد *qassad*.

Mendiant, شحات *chahât*, شحاذ *chahhâd*, سايل *sâyl*, متسول *motsaouel* (*Voy.* **Pauvre**).

Il a **Mendié**, تسول *tessaouel*, طلب *taleb*, شحذ *chahad*.

Il a **Mené**, ودى *oueddä*.

— Il Mènera, يدى *youddy*.

— Mène boire mon cheval! اسقي حصاني *ésqy hossân-y!* اسقي عودى *ésqy a'oud-y!*

Mensonge, كذب *kedb*, *kidb*, pl. كدوب *kedoub*, *kodoub*.

Menteur, كداب *keddâb*, *kaddab*, pl. كذابين *kaddâbyn*, *keddâbyn*; زعات *za'ât*, كداب *gueddâb*.

Menthe (plante), صندل *sandal*, نعنع *na'na'*, مانته *mântah*.

— sauvage, امشيشتروا *émchychtroû*.

Il a **Menti**, كذب *kadab*, *kadeb*, كذب *kaddab*, *keddeb*.

Mention, ذكر *dikr*, *zikr*.

Mentionné, مذكور *mezkour*.

Mensuel, مشاهر *mochâher*, شهري *chahery*.

— Solde Mensuelle, مشاهرة *mochâherah, mochâheréh*.

Il a Mentionné, ذكر *zaker*, *zakar*, ذكّر *zakkar*, تذكّر *tezakkar*.

Menton, ذقن *doqn*, *daqn*, pl. اذقان *êdqân* (en berbere تيمرة *tsy-merah*, pl. تيميرة *tsymyrah*).

Menu (*Voyez* Mince).

— Il a rendu Menu, رقق *raqqaq*.

Menuisier, نجار *neddjâr*, *naggâr*, pl. نجارين *neddjâryn*, *naggâryn*.

Menzaléh (lac d'Égypte), بحيرة منزاله *bohayrét Menzâléh*.

Mépris (*Voyez* Blame, Avilissement, Dédain).

— Au Mépris des lois de la guerre, مخالف القوانين الحربية *mokhâlef él-qaouânyn él-harbyah*.

Il s'est Mépris, غلط *ghalatt*.

Méprisable, Méprisé, محقور *mahaqour* (*V.* Avili, Blamable).

Il a Méprisé, حقر *haqar* (*Voy.* Il a Dédaigné).

Mer, بحر مالح *bahar mâlèh*, بحر *bahar*, *bahr*, pl. بحار *behâr*; (duel) بحرين *baharéyn* (en berbere لبحر *lebahar*, بحر *bahr*).

— (Océan), (*Voyez* ce mot).

— Méditerranée, بحر الوسط *bahr él-ouest*, البحر الرومي *el-bahar ér-roumy* (m. à m. la mer grecque), بحر شام *bahar-Châm* (mer de Syrie), البحر الصغير *él-bahr és-saghyr*, *él-bahar és-so-gheyr* (la petite mer).

— Rouge, بحر قلزم *bahar-Qolzoum*, بحر سويس *bahar-Souéyss*.

— Caspienne, بحر الخزر *bahar él-Khozar*.

— Noire, قرا دكيز *qarâ-degnyz*, بحر بانطس *bahar-Bôntoss*.

— montante (*V.* Flux, Marée).

— descendante (*Voy.* Reflux).

Mercenaire, اجير *âdjyr*, *âguyr*.

Mercerie, خردة *kherdah*, *kherdéh*, pl. خردات *kherdât*.

Merci! (int.) كثّر الله خيرك *katther Allah kheyr-ak!* (m. à m. que Dieu augmente ton bien!) كثّر خيرك *katther kheyr-ak!* الله يجازيك *Allah ydjâzy-k!* (m. à m. que Dieu te le rende!) الله يجزيك *Allah yegzy-k!* الله يكافيك خير *Allah ykafy-k kheyr!* (*V.* Il a Remercié).

Mercier, خرداخي *kherdâkhy*, pl. خرداخية *kherdâkhyéh*.

Mercredi, يوم الاربع *youm él-árba'*, *yaum él-érba'a*, نهار الاربع *nahâr él-ârba'*, الاربع *él-ârba'*, يوم الاربعا *yaum él-ârba'â*, الاربعا *él-ârba'â* (en berbere اسا الاربع *âssâ él-ârba'a*).

Mercure (vif argent), زيبق *zybaq*, *zeybaq*, زاوق *zâouq*, *zâouaq*.

— (planète), اطارد *Attâred*, عنطارد *Antâred*.

Merde, خرا *kherâ*, pl. خراوات *kherâouât*; خالي *khâly* (*Voyez* Excrément, Ordure).

Mère, ام *ômm*, *oumm*, يم *yomm*, pl. امّهات *ômmehât* (en b. يمّا *yemmâ*, *yommâ*, يمّه *yemmah*).

— Ma Mère, امّي *ômm-y*, ستّي *sitt-y*.

— Ta Mère, امّك *oumm-ak*.

Méridien (ligne méridienne), خط نصف النهار *khatt nousf én-nahâr*, خط الظهر *khatt éd-dohor*.

— (cadran solaire), (*V*. ce mot).

Méridienne (sommeil du milieu du jour), قيله *qaylah*, *qayléh*.

— Il a fait la Méridienne, قايل *qâyel*.

Méridional, قبلي *qably*, *qabely*, جنوبي *djenouby*, *guenouby*.

Mérite, فضل *fadl*, فضيله *fadyléh*, pl. فضايل *foddâyl*.

— Il a du Mérite, فضل *faddal*, هو فاضل *houe fâddel*.

— Chacun a son Mérite particulier dans son genre, كل واحد مفضّل خصوصا على جنسه *koll ouâhed mofaddel khossoussânn a'lâ djens-ho*.

Il a Mérité, استحق *éstahaqq* (*Voyez* Il a été Digne).

Merlan, شطون *chettoun*.

Merle, سرسور *sersour* (en berbere اجحموم *âdjahmoum*, pl. اجوحمام *âdjouhmâm*).

Merluche (*Voyez* Morue).

Mérouan (n. pr.), مروان *Merouân*.

Mersa-êl-Khazar (port d'Afrique), موسى الخزر *Mersâ-'l-khazar*.

Merveille, عجيبه *a'djybéh*, *a'guybéh*, *a'djybah*, pl. عجايب *a'djâyb*, *a'gâyb*.

Merveilleusement, بعجيبه *bea'djybéh* (*Voyez* Admirablement).

Merveilleux (*Voyez* Admirable, Étrange).

Mésintelligence, خلاف *khelâf* (*V.* Dissentiment, Inimitié).

Mésopotamie (prov. d'Asie), ديا ربكر *Dyâr-beker*, *Dyâr-bekir*.

Mesquin (*V.* **Avare**, **Pauvre**).

Message, رسالة *ressâléh*, *ressâlah*, pl. رسالات *ressâlât*.

Messager, رسول *ressoul*, مرسل *morsel* (*Voyez* **Courrier**).

— monté sur un dromadaire, نجّاب *neddjâb*.

Messidor, مسيدور *messydour*.

Mesure, قياس *qyâs*. كيل *kyl*, pl. اكيال *âkyâl*.

— de grains, كيلة *kylah*, pl. كيلات *kylât*.

— d'un vers, وزن *ouezenn*, ميزان *myzân*, بحر *bahr*, قافيه *qâfyah*, نظم *nezzem*.

Il a **Mesuré**, قاس *qâs*.

— du grain, كال *kâl*.

Mesureur, كيال *kyâl*.

Métal, معدن *ma'denn*, pl. معادن *ma'âdenn*, *mo'âdenn*.

Métallique, معدني *ma'adeny*.

Métayer, خمّاس *khammâss*, pl. خمّاسين *khammâssyn*.

Méthode, عادة *a'âdéh*, *a'âdah*, pl. عادات *a'âdât*; قانون *qânoun*, pl. قوانين *qaouânyn*.

Métier (profession mécanique), صنعه *sana'ah*, صناعه *sanâ'ah*, pl. صنايع *senâya'*.

— de tisserand (machine à tisser), (*Voyez* **Tisserand**).

Métropole, امّ البلد *ômm él-beled*.

Mets (le manger), اكل *âkl*, طعام *ta'âm*.

Meuble, حاجه *hâdjéh*, *hâguéh*, pl. حوايج *haouâydj*, *haouâyg*; بضاعه *boddâ'ah*, pl. بضايع *buddâya'*, فروش *fourouch*, عمارة البيت *i'mâréł él-béyt*.

Meule de moulin, رحا *rahâ*, *rihâ*, حجر الطاحون *hadjar êt-tâhoun* (*Voyez* **Moulin**).

Meunier, طحّان *tahhân*, pl. طحّانين *tahhânyn*; رحّوي *rahhouy*, pl. رحّويين *rahhouyyn* (en berbere ارحـوى *ârahouy*, plur. ايرحوين *îyrahouyn*).

Meurtre, قتل *qatl*.

Meurtri, مجروح *medjrouh*, *megrouh*.

Il a **Meurtri**, جرح *djerah*, *guerah*.

Meurtrier (*V.* **Assassin**).

Meydan, ميدان *meydân* (*Voy.* **Hippodrome**).

—Kara-Meydan (pl. du Kaire), قرا ميدان *Qarâ-meydân*.

Mezzab (vallée d'Afrique), وادي مزاب *ouâdy-Mezâb*.

— Tribu de Mezzab (dans l'At-

las), بنى مـــزاب *beny-Mezâb.*

Michel (n. pr.), ميكايل *My-kâyl,* ميكابيل *Mykâyyl,* ميخايـيل *Mykhâyyl,* خايل *Khâyl,* خايـيل *Khâyyl.*

Microscope, مراية الهند *me-râyét êl-Hend.*

Midi (heure du jour), الظهر *êd-dohor,* الـعـالـــم *êl-a'âlem,* نصف النهار *nousf ên-nahâr* (en berbere ازكن واس *êzguenn-ouass*).

— (opposé au nord), قبلة *qibléh, qiblah,* جنوب *djenoub, guenoub.*

— A Midi précis, فى وقت الظهر *fy ouaqt êd-dohor.*

— Vent du Midi, لباج *lebadj, lebêg* (en italien *lebecchio*).

Mie de pain, قلب العيش *qalb êl-aych,* قلب الخبز *qalb êl-khobz, qalb dê-l-khobz,* بطعة ذا الخبز *beta'ah dê-'l-khobz,* لب *lobb.*

Miel, عسل *aassel.*

— Rayon de Miel, شهد *chehed, chehd, chohd, chouhd,* شهد ذا العسل *chehed dê-'l-a'ssel.*

— Marchand de Miel, بقال *baqâl,* سوقى *souqy.*

Mien (pron. poss.), ى *-y,* لى *l-y,* بتاعى *betâ'-y,* بتوعى *be-tou'-y,* متاعى *metâ'-y,* امتاعى *êm-tâ'-y,* الذى لى *âllazy l-y, élledy l-y,* التى لى *êlly l-y,* ليلى *êl-ly lyl-y,* ديالى *dyél-y, dyâl-y* (en berbere و *ou,* يو *-you,* ينو *-ynou*).

— Ce sabre est le Mien, هدا السيف ديالى *hadâ es-séyf dyêl-y.*

— Celui-ci est le Mien, et celui-là est le tien, ذا ليلى وذاك ليلك *dâ lyl-y, ou-dâk lyl-ak.*

Miettes, فتات *fitât, fotât.*

Mieux, احسن *âhssann,* خير *khéyr, khayr.*

Mignon (adj.), لطيف *latyf.*

Migraine, شقيقه *chaqiqah* (en espagn. *xaqueca*), وجعة الراس *oudja'at êr-râss* (*V.* Mal de tête).

— J'ai la Migraine, توجع راسى *toudja' râss-y, touega' râss-y.*

Miknassah (tribu berbere), مكناسه *Miknâssah.*

Milieu, نصف *nousf,* نص *nouss,* وسط *ouest* (en berbere التماس *âlemmâss*).

— Au Milieu, فى الوسط *fy-'l-ouest.*

— Doigt du Milieu, الوسطى *êl-ousty,* الصبع الوسطانى *ês-saba' êl-ouestâny* (en berb. اذاض التماس *âdzâdd âlemmâss*).

Militaire (s.), عسكرى *a'skery.*

— (adj.), متاع الحرب *metâ' êl-harb*.

Mille (nombre), الف *êlf*, *âlf*, pl. الاف *êlâf*, الوف *ôulouf*.

— (mesure géodésique), ميل *myl*, pl. اميال *âmyâl*.

— Mille un, الف وواحد *âlf ou-ouâhed*.

— Mille deux, الف و اثنين *âlf ou-êthneyn*.

— Mille et cent, الف و ميه *âlf ou-myéh*.

— Mille deux cents, الف وميتين *âlf ou-mytéynn*, ميتين بعد الالف *myttéyn ba'd êl-âlf*.

— Deux Mille, الفين *âlfeyn*.

— Dix Mille, عشرة الاف *a'chert-êlâf*.

— Cent Mille, مية الف *myét âlf*, كرّة *harrah*.

— D'ici là combien de Milles? من هنا الى هناك كم اميال *minn henâ îlä henâk, kiam âmyâl?*

— Cette montagne est à trois Milles d'ici, هذا الجبل على ثلاثة اميال من هنا *hadâ êl-djebel a'lä tselâtsét âmyâl minn henâ*.

Millenaire, الفى *âlfy*, fém. الفيه *âlfyéh*, *âlfyah*.

Mille-Pieds (insecte), بو مليه *boû-melyah*, زرغ ميل *zergh-myl*.

Millet, جاورس *djâouress*.

Milliard, الف ربوات *âlf-ra-bouât* (m. à m. mille millions).

Million, ميليون *mylyoun*, الف الف *êlf-êlf*, الف الاف *âlf-êlâf* (m. à m. mille mille); ربوة *raboućh*, pl. ربوات *rabouât*.

— Deux Millions, ربوتين *ra-boutéynn*.

— Trois Millions, ثلاثة ربوات *thélâthét rabouât*.

Minaret, ميذنه *meydenéh*, ماذنه *mâdenéh*, pl. ماذن *mâdenn*; صومعه *souma'ah*, pl. صومعات *souma'ât*, صوامع *souâmè'*; منارة *menâréh*, *menârah*, pl. مناور *me-nâouer*.

Mince, رفيع *rafy'a*, *refy'*, رقيق *raqyq*, *reqyq* (en berb. ارقيق *ér-qyq*, *ârqyq*, pl. ارقاقن *érqâqenn*).

— Il a été Mince, رق *raqq*.

— Il a rendu Mince, رقق *raq-qaq*.

Minceur, رقاقه *riqâqah*.

Mine métallique, معدن *ma'a-denn*, pl. معادن *ma'âdenn*, *mo'â-denn* (en espagnol *almaden*).

— de guerre, لغوم *laghoum*.

Minéral (adj.), معدنى *ma'a-*

deny, متاع المعدن *metâ' êl-ma'adenn*.

Minéralogie, علم المعادن *e'lm êl-mo'âdenn*.

Minéralogique, متاع علم المعادن *metâ' e'lm êl-mo'âdenn*.

Mineur (plus petit), اصغر *âsghar*, دوني *douny*.

— (qui n'a pas l'âge de majorité), (*Voyez* Adolescent, Orphelin).

— (qui creuse une mine), معادنجي *ma'âdendjy*.

— (de guerre), لغومي *laghoumy*, pl. لغوميه *laghoumyah*.

Ministre, وزير *ouezyr* (d'où vient *vizir*), pl. وزرا *ouezerâ*.

— Le premier Ministre, الوزير الاعظم *êl-ouezyr êl-â'azzem*.

— Je n'ai pu approcher du Ministre, ماقدرت شي اقرب للوزير *mâ qadart-chy âqreb li-'l-ouezyr*.

Minuit, نصف الليل *nousf êl-léyl*, نصف الليله *nousf êl-leylah*, نص ليل *nouss-léyl* (en berbere ازگن ايط *êzguenn tytt*, نصاف دگيظ *nessâf degguydd*).

Minute, دقيقه *deqyqah*, *deqeyqah*, pl. دقايق *deqâyq*; تقيقه *teqyqah*, pl. تقايق *teqâyq*, *teqâyeq*.

— Deux Minutes, دقيقتين *deqayqtéyn*, تقيقتين *teqeyeqtyn*.

Miracle, ايه *âyéh*, *âyah*, pl. ايات *âyât* (*Voyez* Merveille).

Miraculeux (*Voy*. Merveilleux).

Miquenez (v. d'Afr.), مكناسه *Miknâsséh*, *Maknâssah*, مكناسة الزيتون *Meknêssét êz-zeytoun*.

Miroir, مراي *mirây*, مراه *merâh*, مرايه *mirâyah*, *merâyah*, pl. مرايا *merâyâ*, مرايات *merâyât* (en berbere امري *âmry*).

— Glace de Miroir, ماذا المرايه *mâ dê-'l-mirâyah*.

Mis, محطوط *mahtoutt*.

Il a Mis, حط *hatt*.

— Mets-lui la bride! الجمهُ *êl-djem-hou! êlguem-ho!*

Misérable. (*Voyez* Infortuné, Malheureux, Pauvre).

Misère (*Voy*. Pauvreté, Infortune, alheur).

Miséricorde, رحمه *rahméh*, *rahmah* (*Voyez* Clémence, Compassion).

— Que Dieu répande sur vous sa Miséricorde et ses bénédictions! عليكم رحمة الله و بركاتهُ *a'ley-kom rahmét Allah ou-berekât-hô!*

Miséricordieux, رحمان *rah-*

mân, رحمن *rahman* (*V.* Clément).

—Dieu est Miséricordieux pour ceux qui exercent la miséricorde, الرحمين يرحمهم الرحمان *ér-rahèmyn yrehm-houm ér-Rahmân.*

Mission, ارسال *irsâl.*

— Il lui a donné une Mission, انفدة مرسولا *énfed-ho mersoulânn.*

Missive (*V.* Lettre, Message).

Mite (ver des étoffes), عتّه *i'ttah, e'ttah.*

— du blé, سوسه *soussah.*

— du papier et des livres, ارضه *érdâh.*

Mitigé, مليّن *moleyyn* (*Voyez* Adouci).

Il a Mitigé (*V.* Il a Adouci).

Mobile (adj.), حاريك *haryk*, متحرّك *moteharrek.*

Mobilité, تحريك *tahryk.*

Mode, عادة *a'âdéh, a'âdah.*

— (t. de gramm.), صيغة *syghah.*

— Il est habillé à la Mode, هو ملبس زي العادة الجاريه *houe molebbess zay él-a'âdéh él-djâryéh.*

Modèle, مثل *methl, metsl*, pl. امثال *âmthâl, émtsâl* (*Voyez* Calibre).

Modération, اعتدال *i'tidâl*, انصاف *insâf* (*V.* Tempérance).

Modéré, معتدل *mo'tedel.*

Il a Modéré, دبّر *dabbar, dabber* (*Voyez* Il a Apaisé).

— Modère ta colère! سكّن غضبك *sakkenn ghasb-ak.*

— J'ai Modéré mes paroles, دبّرت كلامي *dabbert kelâm-y.*

Moderne (*Voyez* Nouveau).

Modeste, اديب *âdyb*, وقور *ouqour, ouegour.*

Modestie, ادب *âdeb*, وقار *oueqâr.*

Modique, يسير *yssyr, yessyr* (*Voyez* Petit, Médiocre).

Moelle, دهن ذا العظمه *dehen dê-'l-a'ddemah*, موخ *moukh*, مخ *mokkh.*

Mogreb (l'Afr. occidentale), المغرب *él-Moghreb, él-Maghreb.*

Mogrebin, مغربي *moghreby, mogharby, maghreby*, pl. مغاربه *moghârbéh, moghârebah.*

Mohammed (n. pr.), (*Voyez* Mahomet).

Moharrem (premier mois de l'année lunaire des Musulmans), محرّم *moharrem*, عاشور *a'âchour*, عاشورة *a'âchourah.*

Moèz (n. pr.), معزّ *Mo'ezz.*

Moi, انا *ânâ, énâ* (*Voyez* Je).

— (rég.), ني *-ny*, ي *-y.*

— De Moi, ى -*y*, لى *l-y* (en berbere و *ou*, يو *you*, ينو *ynou*).

— A Moi, لى *l-y*, ليلى *lyl-y* (*Voyez* A).

— Moi-même (*Voyez* Même).

— Avec Moi (*Voyez* Avec).

— C'est Moi, انا هو *ênâ houe*, *ânâ hou*.

— Dis moi! قل لى *qoul l-y!*

— Donne-Moi cela! اطينى هذا *â'tty-ny hadâ!*

— Ce n'est pas Moi, ما هو شـــى انا *mâ hou-chy ânâ*, ما انيش *mâ âny-ch*.

— Ce livre est à Moi, هذا الكـتـاب ليلى *hadâ êl-kitâb lyl-y*, ذا كـتابى *dâ kitâb-y*.

— Ceci est à Moi, laisse-le! هذا ديالى اتركهُ *hadâ dyêl-y*, *êtrek-ho!* خلّى ذا انهُ بتعى *khally dê én-ne-ho beta'-y!*

Moindre, اصغر *âsghar*.

Moine, قصيص *qassys*, راهب *râheb*, plur. رهبان *rehbân*; قسّ *qass*.

Moineau, عصفور *a'sfour*, pl. عصافير *a'ssâfyr*; برطال *bortâl*, pl. براطل *borâtel*; زرزور *zerzour*, pl. زرازر *zerâzer* (en berbere ازوش *dzouch*, pl. تيزوشن *tyzouchenn*).

Moins, اقل *âqall*.

— (excepté), غير *ghayr*, الّا *êllâ*.

— Au Moins, و الا *oué-êllâ*, *ou-êllâ*.

— Pour le Moins, بالقليله *bi-'l-qâlyléh*, بالقليل *bi-'l-qalyl*.

— Mets-y trois onces pour le Moins, حطّ فيه ثلاث وقيات بالقليل *hott fy-hi tselâts ou-qyât bi-'l-qa-lyl*.

— Du plus au Moins, من الاكثر الى الاقلل *minn êl-âk-thar ïlä êl-âqlal*.

— A Moins que, الّا ان *illâ ênn*, *êllâ-ênn*.

— A Moins que je ne sois pré-sent, الا ان كنت حاصر *êllâ ênn kont hâdder*.

— En Moins de rien, بعد مضى زمان يسير *ba'ad maddey zemân yssyr*.

— En Moins d'une heure, فى اقلّ من ساعه *fy âqall minn sâ'ah*.

Moire, طابى *tâby* (d'où le fr. *tabis*).

Mois, شهر *chahar*, pl. شهور *chehour*, *chouhour* (en berbere ايور *âyour*, pl. ايورن *îyourenn*).

— Deux Mois, شهرين *chaha-réyn*, *chaharayn*.

— Mois (flux menstruel), حايض *hâydd*, pl. حوايض *haouâydd*; عدر *o'dr*.

— Il va être absent pendant deux Mois, راح يغيب مدة شهرين *râh ygheyb meddét chaharéyn*.

Moisi, معفن *ma'affenn*, *mo'af-fenn*, معفون *ma'afounn* (*V.* Gaté).

Il a Moisi (v. n.), عفن *a'fann*.

Moisissure, دبل *debl*, عفنه *a'fnah*, *e'fnéh*, معفن *ma'fenn*, استعفان *isti'fân* (*V.* Corruption).

Moisson, حصاده *hassâdah*, *hassâdéh*, حصاد *hessâd*, *hissâd*, *houssâd*, حصاص *hassâss* (en berbere ثمكره *temegrah*).

— Temps de la Moisson, وقت ذا الحصاد *ouaqt dê-l-houssâd*, *ouaqt dê-'l-hissâd*, وقت الحصاد *ouaqt êl-hessâd*, وقت حصاد القمح *ouaqt hessâd êl-qamèh*.

Il a Moissonné, حصد *hassad*, *hassed*.

Moissonneur, حصّاد *hassâd*, pl. حصادين *hassâdyn*.

Moite (*Voyez* Humide).

Moitié, نصف *nousf*, plur. انصاف *ênsâf*; نصّ *nouss*.

— C'est plus d'à Moitié fait, ذا معمول اكثر من نصفه *dâ ma'moul âkthar minn nousfe-ho*.

Mokattam (montagne d'Eg.), جبل مقطم *Guebel-Moqattam*.

Moka (v. d'Arabie), المخا *êl-Mokhâ*.

Mol (*Voyez* Mou).

Dent Molaire (*Voyez* Dent).

Molesté, منحوس *manhouss*.

Il a Molesté, نحس *nahass*.

Mollement, برخوه *be rekhaouah*, *be-rekhouéh*.

Mollesse, رخوه *rekhaouah*, *rekhouéh*.

Mollet de la jambe, دهن ذا الساق *dehen dê-'s-sâq*, بطن ذا الساق *botn dê-'s-sâq* (*V.* Gras).

Moment, درج *deredj*, دراجه *derâdjah*, *derâguéh* (en berbere ادقيمن *âdeqqymenn*, تسعت *tassa'ett*), (*Voy.* Instant).

Momie, موميه *moumyah*, plur. موم *moum*.

Mon, ى *-y*, ديالى *dyêly*, متاعى *metâ'y*, متعى *meta'a-y*, بتاعى *betâ'-y*, بتعى *beta'-y*, امتعى *êmta'-y* (en berbere و *ou*, يو *you*, ينو *ynou*).

— Mon ami, حبيبى *habyb-y*.

— Mon cher! يا خاى *yâ khâ-y!*

— Mon habit, لبس بتعى *loubs beta'-y*, لبس امتعى *lebs êmta'-y*, لبسى *lebs-y*.

— Mon père, ابوى *âbou-y* (en berbere بابيو *bâb-you*).

— Mon fils, ابنى *êbn-y*, ولدى *ouled-y* (en berbere مسيو *mess-you*).

— Mon esprit, روحى *rouh-y* (en berbere امنو *îmeni-ou*).

— Mon œil, عينى *a'yn-y* (en berbere ثيطيو *tsytt-you*).

MONARCHIE, ملك *moulk*, مملكه *memlekéh*, *memlikah*, pl. ممالك *memâlek*; دوله *doulah*.

MONARQUE, ملك *melek*, pl. ملوك *moulouk*; سلطان *soultân*, pl. سلاطين *selâttyn*.

MONASTÈRE, دير *deyr*, *dayr*, *dyr*, pl. ديور *dyour*, ديوره *dyourah*.

— de derviches, زاويه *zâouyah*, *zâouyéh*.

MONCEAU, كومه *kouméh*, *kaoumah*, *koumah* (*Voy.* AMAS).

— de ruines, تل *tall*, *tell*.

— Il a mis en un Monceau (*Voyez* Il a AMASSÉ).

MONDAIN, دنياوى *dounyâouy*, دنيانى *dounyâny*.

Le MONDE (l'univers), الدنيا *êd-dounyâ*.

— (les gens), الناس *ên-nâss*.

— Les Français n'ont perdu que peu de Monde, الفرنساويه ما انقتل منهم الا القليل *êl-Fransâouyéh mâ ênqatel minnhoum êllâ êl-qalyl*.

MONDÉ, منظوف *mandouf*.

Il a MONDÉ, نظف *naddaf*.

MONÉTAIRE, دراهمى *derâhemy*.

— Atelier Monétaire دار السكه *dâr dê-'s-sekkah* (en italien *zecca*, d'où vient *sequin*), دار الضرب *dâr êd-darb*).

MONNAIE, دراهم *derâhem*, قطع *qetta'*, فلوس *felouss*, فضه *faddah* (*Voyez* ARGENT).

— (lieu où on la fabrique), (*Voyez* Atelier Monétaire).

— fausse, دنس *dens*.

— Donne moi de la Monnaie d'une piastre! اعطنى قطعات الريال *â'atty-ny qetta'ât êr-ryâl!*

— Je n'ai pas de Monnaie, ما عندى شى فلوس *mâ a'nd-y-chy felouss*.

— Je n'ai ni Monnaie, ni grosses pièces, ما فى شى امّا ريال وامّا قطع *mâ fy-y-chy âmmâ ryâl, ou-âmmâ qetta'*.

MONSIEUR, سيدى *syd-y*, سنيور *senyour*, خواجه *khaouâdjah*, *khaouâguéh*, موسى *moussey*.

Monstre (prodige, chose étrange), عجب الطبيعه *a'djeb êt-tuby'ah* (*V.* Merveille).

— (chose horrible), شي مفزع *chy mofezzi'*.

— (au figuré), (*V.* Scélérat).

Monstrueux (prodigieux), (*V.* Merveilleux, Étrange).

— (difforme), مسيخ *messykh* (*Voyez* Difforme).

— (horrible), مفزع *mofezzè'*, *mofezzi'* (*Voyez* Horrible, Abominable).

Mont, Montagne, جبل *djebel*, *guebel*, pl. جبال *djebâl*, *guebâl* (en berbere ادرار *îdrâr*, plur. ادورار *îdourâr*, ايدورار *îydourâr*).

— Mont-Atlas (*Voyez* Atlas).

— Mont-Sinaï (*Voyez* Sina).

— Mont-Thabor (*V.* Thabor).

— Mont-Etna, جبل النار *djebel ên-nâr*, *guebel ên-nâr* (*V.* Volcan).

— Versant d'une Montagne, جانب الجبل *djânb êl-djebel*, *gânb êl-guebel*, pl. جناب الجبل *djenâb êl-djebel*, *guenâb êl-guebel*.

— Le haut de la Montagne, عقبه *a'qbah*, راس الجبل *râss êl-djebel*, *râss êl-guebel* (*Voy.* Cîme, Sommet).

Montagnard, جبلي *djebely*.

Montant d'un compte, قدر *qadr*, مبلغ *moballagh*.

— Tiens, voilà le Montant de tes gages, خد هدا قدر اجرتك *khod*, *hadâ qadr âdjeret-ak*.

— Tu as reçu d'avance diverses sommes, dont le Montant est de cent francs, قبلت بعض الدراهم يطلع قدره لميية فرنك *qabelt ba'd êd-derâhem*, *yetla' qadr-ho li-myêt frank*.

Montée, طلوع *telou'*, *toulou'*, صعود *sououd*, عقبه *a'qebah*.

Il a **Monté**, Il est **Monté**, طلع *tala'a*, صعد *sa'ad*.

— Il a Monté à cheval, ركب *rakab*, *rakeb*.

— Monte! اطلع *êtlaa'!*

— à cheval! اركب *êrkeb!*

Monticule, كديه *koudyah*, تلّ *tall*, *tell*.

Montre, ساعه *sâ'ah*, منكله *menguelah*, مكانه *magânah*.

— As-tu une Montre? عندك ساعة *â'nd-ak sâ'at?*

— J'ai une Montre, mais elle ne va pas, عندي ساعة امّا ما تمشي *a'nd-y sa'ât*, *âmmâ mâ temchy*.

Il a **Montré**, ورّي *ouarrä*, *ouerrä*, ارّي *ârrä*, اوري *âourä*, اروي *êrouä*, روّي *raouä*.

— (enseigné), (*Voyez* ce mot).

—Montre! اورى *ôury!* اورى *ôoury!* ورى *oury!* روى *raouy!* اروى *êrouy!*

— Montre-moi! اورنى *ôouri-ny!* اورلى *ôouri-ly!* اور ليلى *ôouri lyl-y!* اربنى *ôry-ny!* وربنى *oury-ny!*

— Montre-moi la route! اربنى السكه *ôry-ny és-sekkah!* ورى لى الطريق *oury l-y êt-taryq!*

— Il s'est Montré (*V.* Il a Apparu).

Il s'est Moqué, ضحك *dahak*, سخر على *sakhar a'lä.*

Moquerie, استهـزا *istihzâ*, تسخير *teskhyr.*

Moral, اديب *âdyb.*

La Morale, الادب *êl-âdeb.*

Morceau, بذعـه *bidda'ah*, قطعه *qatta'ah*, *qetta'ah*, pl. قطع *qatta'*, *qattè'*, قطعات *qetta'ât*; قطع *qitta'*, *qatta'.*

—Viande coupée en Morceaux, لحم مقصوص طروف طروف *lahm maqsouss terouf-terouf* (*V.* Hachis).

Mordu, معضوض *ma'ddoudd.*

Il a Mordu, عض *a'add.*

More (*Voyez* Maure).

La Morée (contrée de Grèce), الموره *êl-Mourah.*

Morelle des jardins, بو مقنينه *bou-moqnynah.*

Morfil, ناب فيل *nâb-fyl* (*Voy.* Ivoire).

Moribond, مايت *mâyt*, *mèyt.*

Morrue (*Voyez* Morue)

Morose, مغيّر *moughayyar.*

Mors de la bride, لجام *lodjâm.*

Morsure, عض *e'dd*, *i'dd.*

Mort (adj.), ميت *myt*, ميّت *meyyt*, متوفى *metoueffy.*

— Il y a eu parmi eux beaucoup de Morts et de blessés, وقعت بينهم جراحات و اموات كثيرة *ouaqa't bayn-houm djerâhât ou-âmouât kethyréh.*

La Mort, الموت *êl-mout*, *êl-maout*, pl. اموات *âmouât.*

—Mort précoce, تقصيف العمر *teqsyf êl-a'mr*, انقصاف *înqissâf.*

Il est Mort, مات *mât*, توفى *toueffä*, *toueffey.*

— Son père et sa mère sont Morts, ابوه و امه ماتوا *âbou-h oua-ômm-hou mâtoû.*

—Il est Mort jeune, انقصف عمره *ênqassaf a'mr-ho.*

—Il Mourra jeune, ينقصف عمره *yenqessèf a'mr-ho.*

— Dieu te fasse Mourir jeune! الله ينقصف عمرك *Allah yenqessaf a'mr-ak*

Morte-Paye, متقاعد moteqâ'ed.

Mortier en bronze (pour piler), هاون hâoun, pl. هواوين houâouyn.

— de marbre, مهراس الرخام mehrâss êl-rakhâm, pl. مهارس الرخـــام mehâriss êr-rakhâm; مهراز ذا الرخام mihraz-dê-'r-rakhâm.

— à bombes, مهراس mehrâss, مهراز mehraz, ماون mâoun, اموان âmouân.

— pour bâtir, مونه mounah.

— de sable, بغلي baghly.

— de terre, طين tyn.

Morue, باقلاو baqlâou (vieux français baquillau).

Morve, مخاط mokhâtt, خنونه khanounah, khanounéh.

Morveux, مخيط mokhytt, امخط âmkhatt.

Morvièdre (v. d'Espagne), مريبطر Morleyttar, مرباطر Morbâttir.

Mosaïque (s.), شغل ابلق choghl êblâq, فسيفسا fessyfassâ.

Moscovie, بلد مسقو beled Mosqou.

Moscovite, مسقوي mosqouy.

Mosquée, جامع djâmi', djâma', djâmè', مسجـيـد mesdjyd, mesguyd, pl. مساجيد mesâdjyd.

Mostaganem (v. d'Afrique), مستغانم Mosteghânem.

Mostanser (n. pr.), المستنصر êl-Mostanser.

Mot, كلمه kelmah, kelméh, kilméh, pl. كلمات kelmât, كلام kelâm; لفظه lafdah, lafzah.

— Mot à Mot, كلمه بكلمه kilmah bi-kilmah, kelméh be-kelméh.

Moteur, حرّاك harrâk.

— L'honneur est notre Moteur, الناموس يلزّنا ên-nâmoussyelezzenâ.

Motif, سبب sebeb, pl. اسباب âsbâb, ésbâb.

— Que l'intérêt ne soit pas le Motif de vos actions! ما يكن شي لفعلكم سبب الـطـمـع mâ yekon-chy li-fa'l-koum sebeb êl-tema'.

Motouakkel (n. pr.), المتوكّل êl-Motouakkel.

Mou (adj.), ليّن leyen, افـتي êfty, سهل sehel, رطب retteb, رطيب rettyb (en berbere يسهل yessehal, pl. سهلان sahlân).

— Il a été Mou, رطب rattab.

— Il a rendu Mou (Voyez Il a Amolli).

— (poumons d'animal), فشا fèchê, ريه ryah, ryéh.

Mouche, دبّانه debbânéh, deb-

bânah, pl. دبّان *debbân*, *dobbân*; ذوباب *doubâb*, *dibâb* (en berbere ايزين *tyzyn*, pl. ايزان *tyzân*).

— cantharide, دبّانه ذا الهند *debbânah dê-'l-Hend* (mot à mot mouche de l'Inde).

— à miel (*Voyez* ABEILLE).

Il s'est MOUCHÉ, مخط *makhatt*.

MOUCHERON, برغشه *berghechah*, بق *baqq* (*Voyez* COUSIN).

MOUCHETTES, مقص ذا الشمع *miqass dê-s-chemaa*, مقص الشمع *moqass ês-chema'*.

MOUCHOIR, محرمه *mohareméh*, pl. محارم *mohârem*; محارمه *mohâramah*, *mohâreméh*, pl. محارمات *mohâremât* (en berbere تمحرمت *timeharmét*, pl. تمحرمين *timeharmyn*).

MOUETTE, بو عميره *bou-o'meyrah*, طلّيط *toullytt*.

MOUFFLE (*Voy.* POULIE).

MOUILLÉ, مبلـــول *mabloul*, مفزّك *mouféżzig* (*Voy.* HUMIDE).

Il a MOUILLÉ, بل *bell*.

— (t. de marine), رسا *ressâ*.

— Tu Mouilleras devant la côte d'Oran, ترسى قدام چالى وهران *tersy qoudâm tchâly Ouahrân*.

—Il a été Mouillé (d'un liquide), انبلّ *ênbell*, تبلّل *tebellel*.

MOULE (*Voyez* MODÈLE).

MOULIN, طاحونـــه *tâounah*, تحونه *tahounah*, طحون *tahoun*, تحون *tahoun*, رحا *rihâ*, *rahâ*, رحاه *rahâh* (en berbere تيسيره *tyssyrah*, pl. تيسير *tyssyr*).

— à vent, طاحونه بالريح *tâhounah be-'r-ryh*.

— à bras, رحاه بالدراع *rahâh be-'d-derâ'a*.

— à eau, ناعوره ذا الما *nâourah dê-'l-mâ* (en espagnol *noria*).

Il a MOULU (*Voy.* Il a BROYÉ).

MOURANT (*Voyez* MORIBOND).

MOUSQUET, MOUSQUETON, تبانج *toubândj*, بندقيه *bendoqyéh*, *bendoqyah* (*Voyez* FUSIL).

MOUSSE (plante), اشنه *échenah*, *échnéh*, تجنجير *tedjendjyr*.

— (écume), رغـوه *raghaouah*, *raghaouéh* (*Voyez* ÉCUME).

Il a MOUSSÉ, رغى *raghä*, *raghey* (*Voy.* Il a ECUMÉ)

MOUSSELINE, خاصه *khâssah*, *khâsséh*, شاش *châch*.

MOUSTACHE, شـنـب *cheneb*, شارب *chareb*, pl. شوارب *chaouâreb*, *chaouârb*; عصافير *a'ssâfyr* (en berbere شلاغم *chelâghem*).

MOUSTIQUAIRE, ناموسيه *nâmousyéh*, *nâmousyah*.

MOUSTIQUE (*Voyez* COUSIN).

MOUTARDE, خردل *khardel.*

MOUTON, حولي *haouly,* خروف *kharouf,* كبش *kabch,* pl. كباش *kebâch;* غنام *ghanâm,* غنمي *ghanemy,* ضاني *dâny* (en berbere اقلواش *âqlouâch,* pl. ايقلواش *tyqlouâchenn*).

— Viande de Mouton, ضاني *dâny,* لحم ذا الغنمي *lahm dê-'l-ghanemy,* لحم الضاني *laham êd-dâny.*

MOUTURE, طحن *tahn,* تطحين *tettahyn* (*V.* BROYEMENT).

MOUVEMENT, حركة *harakah,* تحريك *tahryk.*

MOYEN, طريق *târyq,* سبه *sebéh.*

— Par le Moyen de, بموجب *be-moudjeb* (*V.* Par l'ENTREMISE).

MOYSE (n. pr.), موسى *Moussä.*

Il a MU, حرك *harak.*

— Il s'est Mu, تحرك *teharrak.*

MUET, اخرس اخراس *âkhrâss,* *âkhrass,* pl. خرسان *khersân;* زيزون *zeyzoun,* ابكم *êbkem,* *âbkam,* plur. بكم *bokm* (en berbere اكوكام *âgougâm,* pl. ايكوكامن *tygougâmenn.*

— Il a été Muet, خرس *kharass,* بكم *bakam.*

MUFFLE, خنفوفه *khanfoufah.*

MUGE (poisson), كحيله *kohylah,* *koheylah.*

Il a MUGI, جار *djâr,* *gâr.*

MULATRE, خمري *khomry,* fém. خمريه *khomryah.*

MULE, بغله *baghlah,* *baghalah,* *bâghléh,* pl. بغلات *baghlât,* *baghalât* (en berbere تاسردونت *tâsserdount,* pl. تيسرداين *tysserdâtyn*).

MULET, بغل *baghl,* *baghal,* pl. بغال *beghâl,* ابغال *âbghâl,* *êbghâl* (en berbere اسردون *âsserdoun,* pl. ايسرداتين *tyserdâtyn*).

— Chargez vos Mulets ! حمّلوا ابغالكم *hammeloû êbghâlkoum !*

MULTIPLICATION, تكثير *tekthyr,* *teksyr,* ضرب *darb.*

Il a MULTIPLIÉ, كثر *katthar.*

MULTITUDE, كثره *kethréh,* *kothrah,* *kothréh.*

MUNITIONS, ذخيره *dekhyrah,* pl. ذخيرات *dekhyrât.*

— de bouche, اقامه *iqâméh,* pl. اقامات *iqâmât.*

— de guerre, جبخانه *djebkhânéh,* pl. جبخانات *djebkhânât.*

MUPHTI, مفتي *moufty.*

MUR, MURAILLE, حايط *hâytt,* pl. حايطان *hâyttân;* حيط *haytt,* صور *sour,* سور *saur,* pl. اسوار *âssouâr.*

— Vieux Mur, ردم *redem*, pl. ردوم *rodoum*.

Mur (mûri), مشتوى *mechtouy*, مستوى *mestouy*, ناضج *nâddedj*.

Murad (n. pr.), مراد *Mourâd*.

Mure, توته *toutah*, pl. توت *tout*.

— rouge, توت الاحمر *tout él-âhmar*.

— blanche, توت الابيض *tout él-âbyadd*.

Il a Muré, حوّط *haouatt*.

Il a Muri, اشتوى *échtouey*, نضج *naddadj*, *naddag*.

Murier, شجره ذا التوت *chedjerah dê-'t-tout*, شجرة التوت *chaguerét él-tout*, سجره ذا التوت *sadjerah dê-'t-tout*.

Murmure, تمرميـر *temermyr*, هدر *heder*, *hedr*.

Il a Murmuré, مرمر *mermer*, هدر *hadar*, *heder*.

Musc, مسك *mesk*, مشك *mechk*, *mouchk*.

Muscade, الجوز الطيب *él-djouz ét-tayeb*, *él-gouz ét-tayeb*, كوز ذا الطيب *gueouz dê-'t-teyb*.

Muscat (raisin), عينب المسكى *a'yneb él-mesky*.

Muscle (*Voyez* Nerf).

Musicien, عوّاد *a'ouâd*.

— (chanteur), (*V.* ce mot).

— (joueur d'instrument), (*Voy.* Instrument).

Musique, موسيقه *moussyqah*, الة *âlah*, *âléh*, علم التغـنّى *i'lm ét-teghanny*.

Mustafa (n. pr.), مصطفـــى *Moustafä*, *Moustafey*.

Musulman, مسليم *mouslym*, مسلم *mouslem*, pl. مسلمين *mouslemyn*; مومن *moumenn*, pl. مومنين *moumenyn*.

— Les Musulmans, اهل الاسلام *âhl él-íslâm*.

Mutation (*Voyez* Change).

Mutilation, تـقطيـع *teqty'*, تفسيد *tefsyd*.

Mutilé, مقطوع *maqtou'*, مفسّد *mofessed*.

Il a Mutilé, قطع *qatta'a*, فسّد *fassad*, *fessed*.

Mutin (*Voy.* Rebelle).

Mutuel (*Voyez* Réciproque).

Mutuellement (*Voyez* Réciproquement).

Myrrhe, مرّ *mourr*.

Myrte, اس *âs*, ريحان *ryhân*, *rayhân*.

Myry (*Voyez* Impôt).

Mystère, Mystérieux (*Voyez* Secret).

N

N, cette consonne de l'alphabet français correspond entièrement au *noun* (ن), quatorzième lettre de l'ancien alphabet des Arabes, vingt-cinquième de leur alphabet moderne, et dix-septième de celui des moghrebins, نون *noun*.

NABOT (*Voyez* NAIN).

NABUCHODONOSOR (n. propre), بختنصر *Bakhtenessar*.

NACELLE, صندال *sendâl*, pl. صنادل *senâdel* (*Voy*. CANOT).

NACRE de perle, صدف *sadaf*, pl. اصداف *âsdâf*.

NAGE (subst.), (*V*. NATATION).

— A la Nage, بالعوم *bi-'l-eu'oum*.

Il a NAGÉ, عام *u'âm*, عم *a'mm*, سبح *sabah*, استلد *ésteled*.

— Il Nagera, يعوم *yeu'oum*, *ya'oum*.

NAGEOIRE, جوانح *djouânèh*, *gouânèh*.

NAGEUR, عوّام *a'ououâm*.

NAYL (trib. de l'Atlas), ولاد نايل *Oulâd-Nâyl*.

NAIN, قمبور *qambour*, plur. قمبورين *qambouryn*; وشفون *ouchefoun* (en berbere وزّيل *ouezzyl*, pl. ايوزلان *iyouezlân*).

NAISSANCE, ولادة *oulâdéh*, ميلاد *mylâd*, مولود *mouloud*, ولاد *ouilâd*, تولّود *teouelloud*, مولد *moulad*, *mouled*, توليد *toulyd*.

— Le jour de la Naissance du Prophète, ميلاد النبى *mylâd én-Naby*.

NAPHTE, نفط *naft*.

NAPLOUSE (v. de Syrie), نابلوس *Nâblouss*, *Nâboulouss*.

NAPPE de table, ملايه *melâyah*, *melâyéh*, pl. ملايات *melâyât*.

NARCISSE, نرجس *nardjiss*, *nerdjess*, *nerguess*, نسرى *nesry*, رنجس *rendjess*, الورد الابيض *él-ouerd él-âbyadd*.

— jaune, حنزق *hanzaq*, بنزق *banzaq*.

NARD, ناردين *nârdyn*.

NARINE, منخر *monkhar*, plur. مناخر *menâkher* (*Voyez* NEZ).

NARRATEUR, حكاوتى *hikâouaty*, pl. حكاوتيه *hikâouetyéh*; راوى *râouy*.

NARRATION, حكى *heky* (*Voyez* HISTOIRE, HISTORIETTE).

Il a NARRÉ, حكا *hakâ*, خصّ *khass*, وصّف *ouassaf* (*Voyez* Il a RACONTÉ).

NASILLARD, اخنّ *âkhann*.

Il a NASILLÉ, خمخم *khamkham*.

Pays NATAL, بلد التوليد *beled êl-touelyd*.

— J'aime mon pays Natal, نحبّ البلد الى تولّدت فيه *ne-hobb êl-beled êlly touelledt fy-hi*.

NATATION, عوم *a'oum*, *ou'oum*.

NATION, ملّه *millah*, *mellah*, pl. ملات *mellât*; امّة *ômméh*, *ômmah*, pl. امم *âmam*; فيه *fyéh*, *fyah*, pl. فيات *fyât*.

NATIONAL, متاع الامّة *matâ' êl-ômmah*, بلدى *beledy*.

NATIVITÉ (*Voyez* NAISSANCE).

NATOLIE (Asie mineure), اناذول *Anâdoul*.

NATROUN, ناطرون *nâtroun*, نطرون *nattroun*.

—Lac de Natroun (en Egypte), بركة نطرون *birkét-Nattroun*.

NATTE de sparterie, حصرة *hasserah*, حصيرة *hassyrah*, pl. حصرا *hosrâ*, حصير *hassyr*, *hassayr* (en b. تغرتيلت *teghertylt*, تڭرتيل *taguertyl*, pl. تيڭرتيال *tyguertyâl*).

— Il dort sur la natte, هو نايم على الحصير *houe nâym a'lâ êl-hassyr* (c.-à-d. il est pauvre).

— Fabricant de Nattes, حصّار *hassâr*, pl. حصّارين *hassâryn*.

NATURALISTE, طبعى *taba'yy*.

NATURE, طبيعيه *tebya'yéh*, *tebya'yah*.

NATUREL (subt.), طبع *toba'*, *teba'* (*V.* NATURE, CARACTÈRE).

— (adj.), طبيعى *tabya'yy*, طبعى *teba'yy*.

— La liberté du langage est Naturelle à l'homme, حرّية اللسان هى طبيعيّة الانسان *harryét êl-lissân hye tabya'yyét êl-ênsân*.

— Fils Naturel (*V.* ILLÉGITIME).

— Parties Naturelles de l'Homme (*Voyez* VERGE, TESTICULES).

— de la femme (*Voy.* VAGIN, VULVE, MATRICE, PARTIE).

NAUFRAGE, تكسير *teksyr*, انكسار *înkissâr*, غرق *gharq*.

— Il a fait Naufrage, تكسّر *tekasser*.

Combat NAVAL, حرب فى البحر *harb fi-'l-bahar*.

NAVET, لفت *left*, *loft*,

المحفور. اللفت *el-left él-mahfour.*

NAVETTE de tisserand, مقوق *maqouq*, نزق *nezq.*

NAVIGABLE, سهل السفر *sehel és-sefr.*

— Ce détroit est partout Navigable, هذا البوغاز سفره يسهل كلّه *hadâ él-boughâz sefr-ho yessehel koll-hou.*

NAVIGATION, سفر بالبحر *safr bi-'l-bahar.*

Il a **N**AVIGUÉ, سفر باليحر *sâfar bi-'l-bahar*, سفر *safer.*

NAVIRE, مركب *merkeb*, plur. مراكب *merâkeb;* سفينه *sefynah*, شقف *chiqaf, cheqof, cheqef* (d'où le fr. *esquif*), pl. شقوف *cheqouf* (en berbere شقف *cheqaf*, plur. شقوف *cheqouf*), (*V.* **V**AISSEAU).

— Navire à deux mâts, شطيه *chittyah*, شيطيه *chayttyah*, بطاش *battâch* (d'où le fr. *patache*).

— marchand, شقف بازركان *cheqef bâzergân.*

NAYL (tribu d'Afr.), ولاد نايل *Oulâd-Nâyl.*

NAZARETH (bourg. de Syrie), ناصره *Nâssurah*, نصره *Nassarah.*

NE (part. nég.), (*V.* **N**ON).

— Je Ne veux pas, ما باريدشي *mâ béryd-chy*, ما احب شي *mâ âhobb-chy.*

— Je Ne sais pas, ما اعرفشي *mâ â'raf-chy*, ما بعرفشي *mâ ba'raf-chy.*

— Ne le fais pas! ما تعملهُ شي *mâ ta'mel-hou-chy!*

— Il N'a que cela, لهُ بس هذا *le-ho bess hadâ.*

Il est **N**É, ولد *ouled*, تولد *touelled*, دزد *dezad*, ازداد *ézdâd.*

NÉANMOINS (*V.* **C**EPENDANT).

NÉANT, لاشي *lâ-chy.*

— Il a réduit au Néant, هلك *hallak*, *hellak* (*Voy.* Il a **A**NÉANTI).

NÉBULEUX, مغيم *mogheyyem.*

NÉCESSAIRE, لازم *lâzem.*

— Il a été Nécessaire, لزم *lazam*, *lezem* (*Voyez* Il a **F**ALLU).

NÉCESSAIREMENT, بلزوم *be-lazoum*, باللزوم *bi-'l-lazoum*, لازم *lâzem.*

NÉCESSITE (*Voyez* **B**ESOIN).

NÉCROMANCIEN (*V.* **M**AGICIEN).

NEDJD (province de l'Arabie), النجد *én-Nedj*, *én-Negd.*

NEF d'église ou de mosquée, بلاطه *belâttah*, pl. بلاطات *belattât.*

NÉGATIF, منكري *monkery.*

NÉGATION, نكره *nokrah*, انكار *inkâr.*

Il a **N**ÉGLIGÉ, غفل *ghafal*, عطل *a'ttal*, استهزا *éstehezâ*, فرط *feratt.*

Negligence, اغفال *ighfâl*, غفله *ghafléh*.

Négligent, غافل *ghâfel*, غفلان *ghafelân*.

Négoce (*Voyez* Commerce).

Négociant, تاجير *tâdjyr*, *tâgyr*, *tâguyr* (*Voyez* Commerçant, Marchand).

Il a Négocié, تجر *tadjer* (*Voy.* Il a Commerce).

Nègre, اسود *âssouad*, plur. سودان *soudân*; وصيف *oussyf*, pl وصفان *oussefân*; عبد *a'bd* (en berbere اقلي *âqly*).

Negresse, سودا *soudâ*, خادمه *khâdeméh*, pl. خدم *khedem*, *khedom* (en berbere تقليت *taqlyt*).

Neige, ثلج *tseldj*, *theldj*, *thelg*, *thildj* (en berb. ادفل *ëdfil*, *âdfel*).

— Blanc comme Neige, ابيض زي الثلج *âbyadd zay êt-tseldj*.

Il a Neigé, ثلج *thaladj*, *thalag*, *tsaladj*.

Nénufar blanc, نوفر *neoufar*, نيلوفر *nyloufar*.

— bleu, بشنين *bachnyn*.

Nerf, عرق *eu'rq*, pl. عروق *ou'rouq*; عرقوب *a'rqoub*, عصبه *a'sbah*, pl. عصب *eu'sb* (en berbere ازا *âzâr*, pl. ايزوران *îyzourân*).

— L'excès du vin affaiblit les Nerfs du corps, كثرة النبيد ترخي عصب الجسم *katrét ên-nebyd terkhy eu'sb êl-djessem*.

Nerveux, معصوب *ma'ssoub*.

Net, نظيف *naddyf*, نضيف *neddyf*, *naddyf*, صافي *sâfy*.

Nettoyé, منظوف *mandouf* (*Voyez* Lavé).

Il a Nettoyé, مسح *messèh*, نظف *naddaf*, *neddef*, نقي *naqqä* (*Voyez* Il a Lavé).

Nettoyage, Nettoiement, مسح *meshh*, تمسيح *temsyh*, تنقيه *tanqyah* (*Voy.* Lavage)

Neuf (nouveau), (*V.* ce mot).

— (nombre), تسعه *tessa'h*, *tessa'ah*, تسع *tessa'*, تسعد *tessou'd* (en berb. دزع *deza'*, تزعو *teza'ou*).

— Neuf à Neuf, تساع تساع *tasâa' tasâa'*.

— Neuf cents, تسع مايه *tesa' mâyéh*, تسعميه *tesa'myéh*.

— Neuf mille, تسعة الاف *tesa't-êlâf*.

— Neuf dixièmes, تسع اعشار *tesa' âa'châr*, تسع عشور *tesa' ou-chour*.

Neuvième, تاسع *tâssé'*, *tâssa'*, fém. تاسعه *tâssa'h*.

— Un Neuvième, تسع *tousea'*.

Neveu, حفيد *hafyd*, plur. حفادان *hafâdân*; ابن اخو *êbn*

âkhou (m. à m. fils du frère), (en berbere ميس اغنا *myss-îghnâ*); ابن اخت *êbn ôkht* (fils de la sœur), (en berbere ميس بوولتهه *myss lououeltemah*).

Nez, منخار، مناخير *manâkhyr*, *mounkhâr, minkhâr*, منخر *menakher*, pl. مناخر *manâkher*; انف *ênf*, pl. اناف *ânâf. ênâf*; نيف *nyf*; خشم *khâchem*, pl. خشام *khechâm* (en berb. تنزرت *tanzart*, pl. انزارن *ênzârenn*; خنفور *khonfour*).

Ni, لا *lâ*, ولا *ou-lâ, oue-lâ*.

— Ni grand, Ni petit, لا كبير ولا صغير *lâ kebyr, ou-lâ soghéyr*.

— Ni bien, Ni mal, لاخير ولا شرّ *lâ kheyr, oue-lâ cherr*.

Niais, قليل النيه *qalyl ên-nyéh* (*Voy.* Imbécile, Nigaud).

Niaiserie (*V.* Imbécillité).

Il s'est Niché (*V.* Il a fait un Nid).

Nid, عش *ou'sch*, pl. عشوش *ou'chouch*.

— Il a fait un Nid, عشش *a'chach*, حشش *hachich*.

Nièce, حفيده *hafydah*, pl. حفيدات *hafydât*; بنت اخو *bent âkhou* (m. à m. fille du frère), (en berb. ايلس اغنا *ïyless-îghnâ*); بنت اخت *bent-ôkht* (fille de la sœur); (en berbere ايليس بوولتمه *ïylyss bououeltemah*).

Nié, منكور *mankour*.

Il a Nié, نكر *nakar*.

Nigaud, قليل الحدقه *qalyl êl-hidqah*, قليل الشتاره *qalyl ês-chetârah* (*Voyez* Niais).

Nil (fl.), نيل *Nyl*, بحر النيل *bahar ên-Nyl*, بحر *bahar*.

— La crue du Nil a été complète, وافا النيل *ouâfâ ên-Nyl*, النيل كان وافيا *ên-Nyl kân ouâfyânn*, وافا البحر *ouâfâ êl-bahar*.

Nisan (*Voyez* Nysan).

Nitre, نطرون *nattroun*, ملح ذا البارود *milh dê-'l-bâroud*.

Nizlah (ville d'Afr.), النزله *ên-Nizlah*.

Noble, شريف *cheryf*, plur. شرفا *chorfâ, chorefâ*.

— Le plus Noble des hommes est celui qui est utile aux hommes, اشرف الناس من ينفع الناس *âcheraf ên-nâs men yenfa' ên-nâs*.

Noblesse, شرف *chof, cherf*.

Noce, عرس *ou'rss, ou'rouss, e'ress, eu'ress, eu'rs*, pl. عرسات *ou'roussât, eu'ressât* (en berbere ثمغارا *themghârâ*).

Nocturne, ليلي *leylyy*.

Noé (n. pr.), نوح *Nouh, Nouah.*

Nœud, عقد *a'qd, a'qod,* عقلة *eu'qdah,* pl. عقد *ou'qd, ou'qoud* (en berbere ثيرسي *thyersy*).

Noir, اسود *âsouad, ésoued,* fém. سودا *soudâ;* اكحل *âkehal, ékehal, âkehel,* كحل *kahal,* fém. كحله *kahlah* (en berbere ابركان *âberkân*), دابركان *dâbrikân,* fém. تبركنت *tebrikent*).

— Le Noir des yeux (*V.* Yeux).

Noiratre, اسمر *âsmar,* متسود *motsaoued,* متكحل *motkehel.*

Noirceur, سوادة *souâdéh, souâdah,* كحولة *kohoulah.*

Il a Noirci (v. a.), سوّد *saouad,* كحّل *kahhal.*

— (v. n.), اسودّ *éssouadd,* اكحلّ *ékehall.*

Noisetier, شجرة البندق *chadjerat él-bendoq, chaguerét él-bendoq,* شجرة ذا البندق *chadjerah dé-'l-bendoq,* سجرة ذا البندق *sadjerah dé-'l-bendoq.* سجرة البندق *sedjerat él-bendoq.*

Noisette, بندق *bendoq.*

Noix, جوزة *djouzah, gouzah,* جوز *djouz, gouz,* pl. اجواز *édjouâz, égouâz;* ڭوز *gueouz, gouz,* كركاع *guergâ'a.*

— muscade, الجوز الطيب *él-djouz ét-tayib, él-gouz ét-tayeb,* ڭوز ذا الطيب *gueouz dé-'t-teyb,* جوز طيـــب *djouz teyyb.*

— de galle, عصفه *a'asfah,* pl. عصف *a'asf* (*Voyez* Galle).

Nolis, نولون *nouloun.*

Nom, اسم *ism, ésm, éssem,* pl. اسما *ésmâ,* اسامي *âssâmy* (en berb. اسم *ism,* pl. اسماون *ismâouenn*).

— Au Nom, بسم *bi-sm,* باسم *be-ism.*

— Au Nom de Dieu, بسم الله *bi-sm Illah.*

— Quel est ton nom? كيف اســـمــك *kyf ism-ak?* ايش اسمك *éy-ch ism-ak?*

Arabes **Nomades**, عربان *ou'r-bân* (*V.* Bédouin).

Nombre, عدد *a'aded,* pl. اعداد *é'dâd.*

— Ils nous ont accablés par le Nombre, تكاثروا علينا *tekâtherou a'lay-nâ.*

— En petit Nombre, قليل *qalyl.*

Il a Nombré (*V.* Il a Calculé).

Nombreux, كثير *kethyr, ketsyr,* fém. كثيرة *kethyréh, ketsyrah;* عدّد *a'dded,* عديد *a'dyd.*

Nombril, سرّة *sorrah, serrah,* pl. سرّات *sorrât* (en berbere ثيمط *tsymelt,* pl. ثيطـــن *tsimittinn;* تجعبوت *tedja'bout*).

Nommé, مسمّى *mossemmy.*

NOMINATION, تسمية *tesmyéh*, *tesmyah.*

Il a NOMMÉ, سمّا *semmá.*

— Comment Nommes-tu ceci? كيف تسمّي هذا *kyf tessemmey hadá?* كيف تسمّي دي *kyef tessemmy dy?*

— Comment le Nommes-tu? كيف اسمهُ *kyef ism-hou?* اسمهُ *ism-hou?*

— Je me Nomme Joseph, اسمي يوسف *ism-y Youssouf.*

NON, لا *lá,* ما *má,* لم *lam,* لالا *lá-lá* (en b. وواه *ouáh,* ور *ouer*).

— Ne dis pas Non! ما تقول لا *má teqoul lá!*

— Viendras-tu ou Non? تجي او لم تجي *tedjy áou lam tedjy.*

— Non je ne boirai pas, لا ما نشربشي *lá má necherob-chy.*

— Sa bouche est celle d'un honnête homme, où le oui est le oui et le non est le non, لهُ فم الصالح عندهُ ايوا نعم و لا لا *le-ho foumm és-sâlèh, a'nd-ho éyouá na'am ou-lá lá.*

NONANTE (*V.* QUATRE-VINGT-DIX).

NONCHALANCE (*Voyez* NÉGLIGENCE, PARESSE).

NONCHALANT (*V.* NÉGLIGENT).

NONOBSTANT, ولوكان *ou-lou-kân.*

NOPAL (arbuste), صبر *sabar,* شجر الناصر *chadjar én-nassâr,* سجرة كرموس ذا النصرى *sedjerét kermous dé-'n-nassarâ* (m. à m. figuier des chrétiens).

NORADIN (n. pr.), (*Voy.* NOUREDDIN).

NORD, شمال *chemâl,* بحرى *bahry,* جوف *djouf.*

— Vent du Nord, جرج *djerdj, djeredj, gerg,* شمالي *chemâly.*

— du Nord-ouest, سماوى *semâouy, sammâouy.*

— du Nord-est, شرقي مجرّج *cherqy medjerredj, charqy moudjerredj.*

NOS (pr. poss.), (*Voy.* NOTRE).

— Nos livres, كتب متاعنا *koutoub metâ'-nâ,* كتبنا *koutoub-nâ.*

— Nos ames, انفوسنا *énfous-nâ.*

NOTAIRE, شاهد عداله *chahed a'dâlah,* pl. شواهد عداله *chouâhid a'dâlah;* عادل *a'âdel.*

NOTE, علامه *a'lâméh, a'lamah.*

Il a NOTÉ, اعلم *â'alam,* رسم *rassam, ressem.*

NOTIFICATION, اعلام *i'lâm.*

Il a NOTIFIÉ, علم *a'llam,* اخبر *âkhbar,* استخبر *éstakhbar.*

Notre. نا *-nâ*, لنا *lé-nâ*, ديالنا *dyêl-nâ*, بتاعنا *betâ'-nâ*, متاعنا *metâ'-nâ*, بتوعنا *betou'-nâ* (en berbere نوكني *noukny*).

— Notre père, ابونا *âbou-nâ*.

— Notre mère, امّنا *ômme-nâ*.

— Notre maison, دارنا *dâr-nâ*, بيتنا *béyt-nâ*.

— Notre armée, عسكرنا *a'as-ker-nâ*.

— Voilà votre porte, et voici la Nôtre, ذاك بابكم و ده بابنا *dak bab-koum, ou-déh bâb-nâ*.

— Votre ennemi est le Nôtre, عدوكم عدونا *a'dou-koum a'dou-nâ*.

Nouayl (tribu d'Afrique), بني نوايل *Beny-Noouâyl*.

Noue, معقود *ma'aqoud*.

Il a **Noué**, عقد *a'aqad, a'qed*.

— Il Nouera, يعقد *ya'qod, ya'qed*.

Noueux, كثير العقد *ketsyr êl-ou'qoud, kethyr êl-ou'qd*.

Noureddin (n. pr.), نورالدين *Nour-êd-dyn*.

Il a **Nourri**, قات *qâtt*, طعم *ta'am*.

— Il Nourrira, يقوت *yqoutt*, يطعم *ytta'am*.

Nourrice, دايه *dâyah, dâyéh*, ديه *dyah, dyéh, dayah, dayéh*, رضّاعة *reddâa'ah*, رطاة *rettâah*, رطعه *retta'ah*, رتّابه *rebbâyah, rebbâyéh*, ربيبه *rebybah, rebybéh*, (en berbere تسطود *tessottoud*).

Nourrissant, قايت *qâytt*.

Nourriture, طعمه *ta'amah, ta'améh*, عيشه *a'aychah, a'ychéh* (*Voyez* Aliment).

Nous, نحن *nahana, nahann*, احنا *éhanâ, âhnâ*, حنّا *hannâ*, نحنا *nahnâ* (en berbere نوكني *noukny*).

— (régime), نا *-nâ*.

— De Nous, نا *-nâ*.

— A Nous, لنا *le-nâ, li-nâ*.

— Avec Nous (*Voyez* Avec).

— Nous écrivons, نكتب *nektob*, منكتب *menektob*, نكتبوا *nekteboû*.

— Nous avons écrit, كتبنا *katabnâ*.

— Ayez pitié de Nous! ارحمنا *êrehm-nâ!*

— Pardonne-Nous! اغفور لنا *éghfour le-nâ!*

— Donne-Nous la permission! اعطينا الاجازه *â'tty-nâ êl-êdjâzéh!*

— Il Nous a battus, ضربنا *da-rab-nâ*.

— Ceci est à Nous, هذا متاعنا *hadâ metâ'-nâ*.

— Nous-mêmes (*Voy.* Même).

Nous-Mahboub (monnaie d'or d'Egypte), (*V.* Demi-Mahboub).

Nous-Soultany (monn. d'Alger), (*Voy.* Demi-Sultanin).

Nous-Boudjou (monn. d'Alger, en argent, qui vaut 90 cent.), نص بوجو *nouss-boudjou*.

Nouveau, جديد *djedyd, gue-*

dyd, fém. جديدة *djedydah*, *guedydéh*, pl. جدد *djoudoud*, *goudoud*.

— De Nouveau, عود *a'oud*, *a'oued*, ايضا *âyddânn*.

— Nouvelle lune, اوّل القمر *âouel êl-qamar* (*Voy*. Croissant de la Lune).

NOUVELLE (s. f.), خبر *khabar*, pl. خبورات *khebourât*.

— Quelle Nouvelle y a-t-il? اى شي خبر *êy-chy khabar?* اش خبر *êch khabar?*

— Il n'y a pas de Nouvelles, ما فيه شي خبر *mâ fy-hi chy khabar*, ما فيش خبر *mâ fy-ch khabar*.

— Avez-vous des Nouvelles? عندكم خبر *a'nde-koum khabar?*

— Ne nous laissez pas ignorer les Nouvelles? لا تغيب عنّا خبورات *lâ tegheyb a'n-nâ khebourât*

NOVEMBRE, تشرين الثاني *techryn êt-thâny*, تشرين الاخر *techryn êl-âkher*, هتور *hatour*, هاتور *hâtour*, نونبر *nouenber*, نوّنبر *nououenber*, نوفبريس *nouenbrys*.

NOVENAIRE, تساعي *tessâa'y*.

NOVICE, متعلم *mota'allem*.

NOYAU, بزر *bezr*, لبّ *lebb*, عجمة *a'djemah*, *a'djeméh*, *a'gueméh*. عضم *a'ddom*, قلب *qalb*,

— de datte, نوا *neouâ*, *niouâ*, نواية *neouâyah*, *neouâyéh*.

NOYÉ, مغرّق *mogharreq*.

Il a NOYÉ, غرّق *gharraq*.

— Il s'est Noyé, غرق *gharaq*, *ghoreq*, جيف في الما *djeyeffy-'l-mâ*.

NOYER (arbre), شجرة الجوز *chadjerat êl-djouz*, *chaguérét êl-gouz*, شجرة ذا الكوز *chadjerah dê-'l-gueouz*, سجرة ذا الكوز *sadjerah dê-'l-gueouz*, سجرة الجوز *sedjerat êl-djouz*.

NU, عرّي *aryy*, عريان *a'ryân*, *eu'ryân*, fém. عريانة *a'ryânéh*, *eu'ryânah*; معرّي *mo'arry*.

— Nu-pieds, حفيان *hafyân*, حافي *hâfy*,

— Il a été Nu, عري *a'rü*, *a'rey*, تعرّي *te'arrü*.

— Il a mis à Nu, عرّي *a'rrü*, *a'rrey*, زلّط *zallatt*.

— Tout à fait Nu, عريان بالزلط *a'ryân be-'z-zelt*.

NUAGE, سحابة *sehâbah*, *sehâbéh*, *sohâbah*, pl. سحاب *sehâb*, *sahâb*, *sohâb*, سحابات *sehâbât*; غيمة *gheymah*, *gheyméh*, pl. غيم *gheym*, غيام *ghyâm* (en berb. اسيكنة *âssyguenah*, اسيغنا *êssyghnâ*).

— L'air est rempli de Nuages, هوا مغيم *haouâ moughaym*.

Nubie (pays d'Afr.), النوبيه *ên-Noubyéh*, بلد النوبا *beled ên-Noubâ*.

Nubien, نوبي *nouby*, pl. نوب *noub*, نوبا *noubâ*.

L'âge **Nubile**, البلوغ *él-be-lough*, *él-balough*.

— Elle est Nubile, هي في البلوغ *hya fy-'l-belough*.

Nudité, عريه *o'ryah*, *eu'ryéh*, عرّي *o'rrey*, زلط *zelt*.

Nue, Nuée (*Voy.* **Nuage**).

Il a **Nui**, ضرّ *darr*, *derr* (*Voyez* Il a fait Tort).

— Il Nuira, يضرّ *ydderr*.

Nuisible, ضار *dârr*, ضرار *ddârer*.

Nuit, ليله *leyleh leylah*, *lylah*, *lyléh*, pl. ليلات *leylât*; ليل *leyl*, *lyl*, pl. ليالي *leyâly*, ليال *leyâl* (en b. ايط *îyti*, دكّيط *degguydd*, اطّ *îdd*).

— De Nuit (*V.* **Nuitamment**).

— Cette Nuit, عند الليل *a'nd êl-léyl* (en berbere اطّا *îddâ*).

— Pendant toute la Nuit, طول الليل *toul êl-léyl*.

— Il fait Nuit, يمسا *yemsâ*.

— Il a passé la Nuit, بات *bât*.

— Où passerons-nous la Nuit? احنا الليله فاين راحين نبات *êhanâ êl-leylah fâyn râhyn nebât?*

Nuitamment, ليلا *leylân*, بالليل *bi-'l-leyl*, في الليل *fy-'l-léyl*.

Nuitée, بيت *byt*.

Nul, لا احد *lâ âhd*, ما احد *mâ âhd*.

Nulle part, لا في احد موضع *lâ fy âhd moudda'*.

Nullement, لا بالكل *lâ-bi-'l-koll*, لا البتا *lâ êlbetânn*, لا البته *lâ êlbetah* (*Voyez* **Aucunement**).

Numération, حساب *hissâb*.

Numéro, رسم *ressem*, pl. رسوم *roussoum*, نمره *noumréh*, *noume-roh*, نمرة *noumrét*.

Nuptial, متاع العرس *metâ' êl-ou'rouss*.

Nuque du cou, قفا *qefâ*, نقرة الرقبه *noqrat êr-roqbah*.

— Coup à la Nuque, شكطيه *chekttyah*.

— Coup du plat de la main sur la Nuque, زرّه *zezzah*.

Nutritif (*Voyez* **Nourrissant**).

Nutrition, تربيه *terbyah* (*V.* **Nourriture**).

Nymphea (pl.), (*V.* **Nénufar**).

Nysan (huitième mois de l'année solaire des Orientaux, répondant à notre mois d'avril), نيسان *nyssân*.

O

O, cette voyelle de l'alphabet français n'a pas de correspondante dans l'alphabet arabe ; mais on l'exprime par le signe appelé *dammah* (ʼ), placé au-dessus de la consonne avec laquelle ce son s'articule.

En conséquence, ce signe placé sur l'*élif* (ا), de cette manière أ, lui donne la valeur de *ó* long : lorsque le *a'yn* (ع) en est ainsi accompagné (عُ), il prend alors le son d'un *o* guttural, presque semblable à notre *eu* français.

Du reste ce signe, comme tous les autres signes-voyelles, est toujours négligé par l'écriture vulgaire.

O ! (interj.) يا *yá !* ايها *éyhoúá !* fém. ايتها *aythá ;* اى *éy !*

Oasis, الـــواح *éloudh*, pl. الواحات *élouâhât.*

Obbad (mont. près de Trémecen), العبّد *él-O'bbad.*

Il a Obéi, طاع *tâ'a*, انطاع *éntâ'a* (*Voyez* Il a Cédé).

—Il Obéira, يطوع *yttou'*, يطيع *ytty'a.*

Obéissance, طاعة *tâ'ah*, اطاعة *ittâ'ah.*

Obéissant, طايع *tây'.*

Obélisque, مسلة *messallah*, pl. مسال *messâl ;* ابرة *ibréh*, عمود *a'moud* (*Voyez* Luxor).

Obéré de dettes, غرق فى الدين *ghâreq fy 'd-deyn.*

—Il a été Obéré, غرق فى الدين *gharaq fy 'd-deyn.*

Obéyd (n. pr.), عبيد *O'béyd.*

Il a Objecté, قابل *qâbal*, اعترض *è'terad.*

Objection, مقابلة *moqâbelah*, *moqâbeléh*, اعتراض *i'tirâdd.*

Objet, شى *chy*, *chey*, حاجه *hâdjéh*, *hâguéh*, امر *âmr.*

—Souviens-toi de l'Objet dont nous avons parlé, افتكر انت فى الامر الى كلمنا فيه *éfteker ênte fy él-âmr élly kellem-ná fy-hi.*

— Ne parlons plus de cet Objet, ما نقول شي اكثر في هذا *mâ neqoul-chy âkthar fy hadâ.*

— Emporte les Objets que j'ai vendus, شيل الحوايج اللي بعتهم *chyl él-haou âydj êlly ba't-houm.*

Obligation (*Voyez* **Contrat, Contrainte, Devoir**).

Il a **Obligé** (forcé), اجبر *édj-bar, égbar,* كلّف *kallaf, kellef* (*V.* Il a **Contraint**).

— (fait du bien), احسن *éhs-sân.*

Obligeant (*Voyez* **Bienveillant**).

Oblique, عاوج *a'âouadj, a'âouedj, a'âouag.*

Obole, جديد *djedyd, guedyd.*

Obscur, مظلوم *medloum, mad-loum,* مظلّم *mozzallem.*

Il a **Obscurci**, اظلم *êzlam, êdlam.*

Obscurité, ظلام *zalâm, ze-lâm, delâm, dalâm,* اسلاس *ês-sellês,* ظلّ *zall, zell, dall, dell,* ظلمه *zoulméh, doulmah* (en berb. تلاس *telâss*).

Obsèques (*V.* **Enterrement**).

Observateur, مناظر *menâ-zer, menâdder.*

Il a **Observé**, نظر *naddar, nazzar,* ناظر *nâddar, nâzzar* (*Voy.* Il a **Examiné**).

Obstacle, منع *mena'.*

Obstination, قسوحة الراس *qassouhét ér-râss.*

Obstiné, معكّس *moakkess, moakkiss,* قسيح الراس *qassyh ér-râss.*

Il s'est **Obstiné**, قسح راسهُ *qassah râss-ho.*

Obstinément, بقسوحة الراس *beqassouét ér-râss.*

Il a **Obtempéré** (*V.* Il a **Obéi**).

Obtention, نيل *nyl.*

Il a **Obtenu**, نال *nâl,* بلغ *be-lagh.*

— Il Obtiendra, ينال *ynâl.*

— Elle a Obtenu, à force d'instances, ce qu'elle demandait, ما طلبت هي بكثرة الرغب نالتهُ *mâ talabét hya be-kethrét ér-roghb nâlét-ho.*

Obtus, مدواخ *madouâkh.*

Obus, قمبرة *qombarah.*

Occasion, فرصة *forsah, for-séh,* موجبة *moudjebah, moudjebéh,* موجدة *moudjedah, moudjedéh.*

— Tu me les enverras par la première Occasion, ترسلهم ليلي مع اوّل موجبه

tersel-houm lyl-y mâ âouelah moudjebah.

— Profite de l'Occasion! امسك الفرصه *êmsik êl-forsah!* املك الفرصه *êmlik êl-forsah!*

L'Occident, الغرب *êl-gharb*, المغرب *êl-Moghreb.*

Occidental, غربي *gharby*, مغربي *moghreby, mogharby*, متاع الغرب *metâ' êl-gharb.*

Occipital, قفاى *qafây.*

Occiput (*Voyez* Nuque).

Occulte, خفى *khaffy*, خفيان *khafyân* (*Voyez* Caché, Sécret).

Occupation, شغل *choghl, choghel*, pl. اشغال *échghâl*, شغول *choghoul.*

Occupé d'affaires, مشغول *mechghoul*, لاهى *lâhy*, مشطون *mechttoun.*

Il a Occupé, شغل *chaghal*, لهى *lahhä.*

—Il a été Occupé, اشتغل *échteghal*, لها *lahâ*, استغل *êstaghal.*

— Je suis Occupé, انا مشغول *ênâ mechghoul.*

— Pourquoi viens-tu quand je suis Occupé? لما انا مشغول لاى انت جاى *lammâ ênâ mechghoul lây ênte djây?*

Occurrence, استقبال *îstaqbâl* (*Voy.* Occasion).

Océan, بحر *bahar, bahr*, البحر المحيط *êl-bahar êl-mohyt*, البحر الكبير *êl-bahar êl-kebyr* (m. à m. la grande mer).

Octave d'une fête, سابع العيد *sab'-êl-i'yd* (m. à m. le septième de la fête).

Octobre, تشرين الاول *techeryn êl-âouel*, بابه *bâbah, bâbéh*, اكتوبرس *ôktoubriss*, اقتوبر *ôqtouber*, اكتوبر *ôktouber.*

Octonaire, ثماني *thoumâny.*

Il a Octroyé, نعم *na'am* (*Voy.* Il a Accordé).

Odeur, ريحه *ryhah*, نشق *nechq*, بنه *bennéh, bennah*, plur. بنان *benân.*

Odieux (*Voyez* Détestable).

Odorat, شم *chemm, chimm* (en berbere ايتفوح *îytfouh*).

Odoriférant (*V.* Parfumé).

Œil, عين *a'yn*, pl. عيان *a'yânn*, عيون *ou'youn, eu'youn* (en berbere تيط *tytt*, ثيط *tsytt*, pl. ثيطاون *tsyttâouenn, tsyttâouinn*).

— Les deux yeux (*V.* Yeux).

— Œil pour Œil, العين بدل العين *êl-a'yn bedel 'l-a'yn.*

Œillet (fleur), قرنفل *qoronfoul, qaronfoul, qoronfel.*

— (petite boutonnière ronde), عيينه *o'yaynah.*

Œuf, بيضه beydduh, pl. بيض beydd, baydd; بيطه beyttah, pl. بيط beytt; اولاد ذا الدجاج âouldâd dê-'d-dedjâdj (en berbere تيملالت tème-lêlt, tamelâlt, pl. تيملالين tymel-lâlyn).

— Jaune d'Œuf, صفرا ذا البيض sofrâ dê-'l-beydd, فص ذا البيض fass dê-'l-baydd, صفار البيط sefâr êl-béyt (Voyez Jaune).

— Blanc d'Œuf, بياط البيط byâtt êl-béytt (Voyez Blanc).

Œuvre (Voyez Ouvrage).

— Il a mis en Œuvre, خدم khadam.

Offense, اذا âdâ, êdâ (Voyez Injure, Tort).

Il a Offensé, اذى âdâ, âdey, سب sebb (Voyez Il a Insulté, Il a fait Affront).

Offert, مقدم moqaddam.

Il a Offert, قدم qaddam, خير khayer.

Office (charge), وظفه ouazy-féh, pl. وظايف ouazâyf.

Offrande, عرض a'rd.

Offre, تقديم teqdym.

Il a Offusqué, ضر البصر darr êl-bassr.

Ogre, غول ghoul.

Ogresse, غوله ghoulah, ghouléh.

Oie, وزه ouezzah, ouizzah, pl. وز ouezz, ouizz, ouzz; بطه battah, وز ouezz, pl. وزون ouezzoun.

Oignon, بصل bassal, basl, bes-sol, pl. بصال bassâl (en berbere ازليم ézlym).

Oing (Voyez Graisse).

Oint, مدهون medehoun, مدهن modahhenn.

Il a Oint, دهن dahann.

Oiseau, طير tyr, téyr, tayr, pl. طيور tyour; طاير tâyr (en berbere يلال ylâl, افروخ âfroukh).

— Il a donné la becquée à un Oiseau, رقق raqqaq.

Oiseleur, طيار tayyâr, plur. طيارين tayyâryn.

Oisif, فاضي fâddy, بطال battâl.

Oisiveté, بطاله battâléh, bat-tâlah.

— Ne vous laissez pas corrompre par l'Oisiveté, ما تفسدوا في البطاله mâ tefsedoû fy-'l-battâlah.

Okel, وكاله oukâléh, pl. وكالات oukâlât, وكال oukkâl, خان khân, هوش houch.

Olive, زيتون zeytoun (en berb. ازمور ézemmour).

Olivier, زيتونه zeytounéh, zey-tounah, شجره ذا الزيتون chedje-rah dê-'z-zeytoun, سجره ذا الزيتون sadjarah dê-'z-zeytoun (en berbere تازمسورت tâzzemmourt, plur. تيزموربن tyzimmouryn).

— Le mont des Oliviers, طور زيتا *Tour-zéytâ.*

Omar (n. pr.), عمر *O'mar.*

Ombelle, مظل *moudall.*

Ombilical, سرّاني *sourrâny.*

Ombragé, مظلول *madloul*, *mazloul*, مظلل *modallel*, *mozallel.*

Il a Ombragé, ظلّل *zallal*, *dallal*, *dollel.*

Ombrageux, جفيل *djefyl*, جفلان *djeflân.*

Ombre, ظل *dell*, *dall*, *zall*, *zell*, *zill*, pl. ظلال *delâl*, *zelâl*; ظلام *zalâm*, *zelâm*, *dalâm* (en berbere ثيلي *tsyly*).

— Un bon roi est l'Ombre de Dieu sur la terre, ظل الله على الارض السلطان المليح *zill Allah alä él-ârdd ês-soultân êl-melyh.*

— Ombres chinoises, خيال *kheyâl.*

Omelette, عجا *a'adjâ.*

Il a Omis, ترك *tarak*, *terek.*

Ommiades (descendans d'Ommyah), بني امّية *beny-Ommyah.*

Ommyah (n. pr.), امّية *Ommyah.*

Omoplate, لوح *louh*, *louèh.*

On a dit, قالوا *qâloû*, زعموا *za'moa*, قال الناس *qâl ên-nâs.*

— On dit, يقولوا *yqouloû.*

— Qu'a-t-on dit? اى شى قالوا *éy-chy qâloû?*

— Que dit-on? ايش يقولوا *éy-ch yqouloû?*

Once, وقيه *ouqyah*, *ouqyéh*, pl. وقيات *ouqyât;* اوقيه *ôuqqyah*, pl. اوقات *âouqât.*

Oncle paternel, عم *a'mm*, *a'amm*, pl. عمام *ê'mâm* (ce titre se donne souvent par politesse et sans parenté).

— maternel, خال *khâl*, plur. خول *khaoul.*

Onde, موجه *moudjah*, *mougah*, *moudjéh*, *mouguéh* (*V.* Flot).

Ondée de pluie, شطا *chittâ.*

Onéreux, ثقيل *theqyl*, *tseqyl* (*Voyez* Pesant, Insupportable).

Ongle, ظفر *dofr*, *doufr*, *defer*, ظافر *dâfar*, pl. اظافير *ādâfyr*, اظفار *âzfâr*, *êdfâr*, ظفار *defâr*, ظفرين *dafryn* (en berb. ايشر *îycher*, *îychir*, pl. ايشارن *âychârenn*).

Onguent, دهن *dehen.*

Onze, احد عشر *âhad-a'acher*, *êhd-a'cher*, حد عش *had-a'ch* (en berb. يان دمراو *yân-demrâou*).

— Onze cents, الف وميه *âlf ou-myah.*

— Onze mille, احد عشر الف *êhed a'cher âlf*, *êhd a'cher âlf*, احد عش الف *êhd-a'ch âlf.*

Onzième, حادي عشر *hâdy*

a'cher, fém. حادية عشر *hâdyét a'cher*.

— La Onzième partie, الجز الحادي عشر *él-djouz él-hady a'cher*.

Opération, عمل *a'ml*, فعل *fi'el*, pl. افعال *ifâal*.

— manuelle, عمل باليد *a'ml be-'l-yd*.

Il a Opéré, فعل *fa'al*.

Ophtalmie, رمد *ramed*.

Il a Opiné, حكم *hakam*.

Opiniatre (*Voy*. Obstiné).

Opiniatreté (*Voy*. Obstination).

Opinion, ظن *denn*, *zenn*, تخمين *takhmyn*, حكم *houkm*.

Opium, افيون *âfyoun*.

Opportun, لايق *lâyq*.

Opportunité, فرصة لايقه *forsah lâyqah* (*Voyez* Occasion).

Opposé (*Voyez* Contraire, Adversaire, Ennemi).

— Le noir et le blanc sont des couleurs Opposées, الاسود والابيض هم الوان اضداد لبعضهم بعض *él-assouad ou-él-âbyadd houm âlouân îddâd li-ba'dd-houm ba'dd*.

Il a Opposé, عارض *a'âradd*, *a'âredd*.

— Il s'est Opposé, عرض *a'aredd* (*Voyez* Il a Contrarié).

Opposition, تعريض *ta'rydd*, تردد *tereddoud* (*Voyez* Contrariété).

Oppresseur, ظالم *dâlem*, *zâlem*, pl. ظالمين *dâlemyn*, *zâlemyn*.

Oppression, ظلم *zoulm*, ظلمه *zoulméh*, *zoulmah* (*V*. Tyrannie).

Opprimé, مظلوم *madloum*, *mazloum*, مبلوص *mablouss*.

Il a Opprimé, بلص *balass*, ظلم *zalam*, *dalam*, *delem*.

Il a Opté (*Voyez* Il a Choisi).

Option (*Voyez* Choix).

Opulence, كثرة المال *kethrét él-mâl* (*Voyez* Richesse).

Opulent (*Voyez* Riche).

Or (métal), ذهب *deheb*, *dahab* (en berb. ويرغث *ouyrght*).

— à vingt karats, ذهب متاع عشرين قيراط *deheb metâ' a'cheryn qyrâtt*.

— D'Or, ذهبي *dahaby*, fém. ذهبيه *dahabyéh*.

Or (part.), امّا *âmmâ*, وامّا *ou-âmmâ*, امّا بعد *âmmâ ba'd*.

Orage, شدّة الشتا *chiddét ês-chetâ* (*Voyez* Tempête, Ouragan, Tonnerre).

— Il fait de l'Orage, تشدّ الشتا *techedd ês-chetâ.*

Oraison (*Voyez* **Prière**).

Oran (v. d'Afr.), وهران *Ouhourân, Ouharân.*

Orange, لجين *ledjyn.*

— douce, برتقال *borteqâl, bortegâl,* برتوقان *bortouqân, bourtougân,* ليم چينا *lym tchynâ.*

— amère, نارنج *nârendj,* لارنج *lârendj,* لرنج *lerendj,* جينا *djynâ,* نارنجه *nârendjah* (en esp. *naranja*).

— Eau de fleur d'Orange, ما زهر *mâ zahar.*

Orangé, نارنجي *nârendjy,* لارنجي *lârendjy.*

Oranger, سجرة ذا الچينا *sadjerah dê-'l-Tchynâ* (m. à m. arbre de Chine); شجر البرتغان *chadjar êl-Bortougân* (arbre de Portugal); شجرة الچين *chadjerat êl-Tchyn.*

Orateur, متكلم *motkellem,* متكلمان *motkellemân,* خاطب *khâtteb,* خطيب *khattyb,* خطاب *khettâb.*

Ordinaire (adj.), معتاد *mi'tâd, me'etâd* (*Voyez* **Habituel**).

— (subst.), (*Voyez* **Habitude**).

— A mon Ordinaire (suivant ma coutume), كيف عادتي *kyf a'âdét-y.*

Ordinairement, بالعاده *be-'l-a'âdéh,* بعادة الناس *be-a'âdét ên-nâss* (*Voyez* **Habituellement**).

Ordonnance (*Voyez* **Ordre**).

— Conformément à notre Ordonnance, بموجب امرنا *be-moudjeb âmer-nâ.*

Commissaire **Ordonnateur**, دفتردار *defterdâr,* ريس الوكلا *réyss êl-doukelâ.*

Il a **Ordonné** (*Voy.* Il a **Commandé**).

Ordre (*V.* **Commandement**).

— (rang), صف *saff,* plur. صفوف *sefouf;* مرتبه *mortebah, mertebéh* (*Voyez* **Arrangement**).

— du jour, الامر اليومي *êl-âmr êl-youmy.*

— Je suis sous ses Ordres, انا تحت حكمه *ânâ taht houkm-ho.*

— Conformément à vos Ordres, زي ما امرتوا *zay mâ âmer-toû,* باامركم *be-âmer-koum.*

Ordure, زابله *zâbeléh, zâbe-luh,* وسخ *oueskh, ouessikh,* pl. اوساخ *âoussâkh, ôussâkh* (*Voyez* **Immondice**).

Oreille, اذن *êdn, êzn;* وذن *oudn, ouzn, oudenn,* pl. اذان *êdân, êzân* (en b. امزوغ *âmezzough,* pl. امزوغن *âmezzoughinn*).

— Les deux Oreilles, ودنين *oudenéyn*, *oudnéyn*, *ouznéyn*, *oudnyn*.

— Le gras de l'Oreille, le bout de l'Oreille (*Voyez* Bout).

— Il a prêté l'Oreille (*Voyez* Il a Ecouté).

— Pendant d'Oreilles (*Voyez* Pendant).

Oreiller, مخدة *mokhaddah* (en berbere تسومتة *tassoumtah*, pl. تيسومتيون *tyssoumtyouenn* (*Voyez* Coussin).

Orfèvre, صايغ *sâygh*, pl. صياغ (*V.* Joaillier).

Orfévrerie, صياغة *syâghah*.

Orge, شعير *cha'yr*, *che'yr*, *cha'eyr* (en berbere ثمزين *tsamzyn*, ثيمزين *tsymzyn*).

— Sac à Orge (*Voyez* Sac).

Orgue, ارغان *ôrghân*.

Orgueil, تكبر *tekebbour*, طغاية *taghâyah* (*Voyez* Fierté).

Orgueilleux, متكبر *motekabber* (*Voy.* Fier).

Orient (*Voyez* Est).

— Le pays de l'Orient, بلاد الشرق *belâd ès-Cherq*.

Oriental, شرقي *charqy*, *cherqy*, متاع الشرق *metâ' ès-cherq*.

Origan, زعتر *za'ter*, *za'tar*.

Original (adj.), اصلي *âsly*.

— (qui n'a pas de pareil), فريد *feryd*, واحيد *ouâhyd*.

— C'est une chose Originale, هذا شي مالوش اخت *hadâ chy mâlou-ch ôkht*.

Origine, اصل *âsl*, *âsel*, pl. اصول *ôussoul*; منصب *menseb*.

Il a **Orné**, زين *zayyan* (*Voyez* Il a Décoré).

— Il Ornera, يزين *yzeyyn*.

— Elle a Orné sa maison, برقشت دارها *berqachét dâr-hâ*.

Ornement, زين *zéyn*, تزيين *tezyyn*, زينة *zeynah*, *zeynéh*.

Orphelin, يتيم *ytym*, *yetym*, pl. ايتام *éytâm*; محجور *mahdjour* (en berbere اكوجيل *âgoudjyl*, pl. ايكوجيلن *tygoudjylenn*).

— Il a été Orphelin, يتم *yetam*, *yetem*.

Orpheline, يتيمة *ytymah*, *yetymah*, *ytyméh*, *yetyméh*, محجورة *madjourat* (en berbere تكوجيلت *tagoudjilt*, pl. تكوجيلن *tagoudjylenn*).

Orteil, بنة دا الرجل *bennah dè-'r-ridjl* (en berbere تيفدنت *tyfedent*, pl. تيفدنين *tyfedenyn* (*V.* Doigt du pied, Doigt du Pied).

— Le gros Orteil, البنة لاولى *él-bennét él-âoulâ* (en berbere تيفدنت تمقران *tyfedent tameqrân*).

Ortie, حرّيق *harryq*, نسيه *nessyeh*, *nessyah*, كلاب *kelâb*, قريص *qaryss*.

Os, عضمه *a'admah*, pl. عضم *a'addem*, *a'adm*; عضم *a'dm*, pl. اعضام *é'ddâm* (en berbere ايغس *ïyghess*, pl. ايغسان *ïyghsân*).

Il a **Osé**, جسر علي *djassar a'lä*, *guessar a'lä*, اجتر *êdjter*, *êdjtar*, *êgtar*.

— Oseras-tu affirmer cela? عندك وجه تصحح ذالك *a'nd-ak oudjéh tessehyh zâlek?* (m. à m. as-tu le visage d'affirmer cela? comme on dit en fr. *as-tu le front?*)

Oseille, حمّيضه *hammayddah*, حميض *homéydd*, كويرسه *kouyrsah*.

Osier, بيلم *bylem*, *beylem*, عود ذا الما *o'oud dé-'l-mâ*.

Ossement (*Voyez* **Os**).

Ossuna (v. d'Espagne), اشونه *Achounah*, *Ochounah*.

Otage, رهن *rehenn*, pl. رُهُن *rouhoun*.

Il a **Ote**, اخرج *êkhradj*, قام *qâm*, شال *chál*, رفض *refedd*, نحّا *nehhâ* (*Voyez* Il a **Enlevé**).

— Il **Otera**, يشيل *ychyl*, يقيم *yqym*, يرفض *yerfedd*.

— Ote-lui la bride! فوك لهُ اللجم *fouk le-ho êl-ledjam!*

— Ote le pain de dessus la table! قيم الخبز من فوق السفره *qym êl-khobz minn fouq ês-sofrah!*

Othman (n. pr.), عثمان *O'thmân*, *O'tsmân*, *O'smân*.

Ottoman, عثمانى *o'thmâny*, *o'tsmâny*, عثمالي *o'thmally*, *o'tsmally*, pl. عثماليه *o'tsmâllyah*.

Ou (conj.), او *âou*, ام *âm*, والا *ouêllâ*, *oullâ*, ولا *ouêllâ*.

— **Où** (adv. de l.), الّذى فيه *êllady fy-hi*, الّتى فيها *âllaty fy-hâ*, الّي فيه *êlly fy-hy*, الّي فيها *êlly fy-hâ*.

— (avec mouvement), الّذى لهُ *âllady le-ho*, الّذى اليه *âllady ïlay-hi*, الّي لهُ *êlly le-ho*, الّتى لها *êl-laty le-hâ*, الّي لها *êlly le-hâ*.

— La maison **Où** il demeure? الدار الّي هو ساكن فيها *éddâr êlly houe sâken fy-hâ.*

— Le port **Où** je vais, المرسا الّذى انا جاى لهُ *êl-mersâ âllady ânâ djây le-ho*, الميـنـا الّي انا ماشي اليه *êl-mynâ êlly ênâ mâchy ïlay-hi.*

— **Où?** اين? *éyn?* فاين? *fâyn?* *féyn?* اين ما? *éyn-mâ?* فين? *féyn?*

— **Où** est-il? اين ما كان? *éyn-mâ kân?* فينهُ? *féyn-ho?*

— **Où** vas-tu? فاين تروح *féyn terouh?* فاين تمشى *féyn temchy?*

— Où as-tu été? كنت فاين *kont fêyn?* كنتي فاين *konty fêyn?*

—Où allez-vous? انتما راحين فاين *êntoumâ râhyn fêyn?*

— Où est le chemin? فاين السكة *fêyn ês-sekkah?* فاين الطريق *fêyn êt-taryq* (*Voyez* Chemin).

— Où est-il allé? فين هوساير *féyn houe sâyr?* راح فينه *râh féyn-ho?* فينه ساير *féyn-ho sâyr?*

— D'Où, الذى منه *âllady min-ho*, التى منها *êllaty min-hâ*, الي منه *êlly min-ho*, الي منها *êlly min-hâ*.

—La ville d'Où tu es sorti, المدينه الي خرجت مهنا *êl-medy-néh êlly kharadjét min-hâ*.

— Le pays d'Où je reviens, البلد الذى نرجع منه *êl-beled âl-lady nerdja' min-ho*.

— D'Où? من اين *men êyn? men îyn? min-âyn?*

— D'Où viens-tu? من اين تجى *men-îyn tedjy?*

—D'Où est-il sorti? من اين خرج *men-êyn kharadj?*

— D'Où vient le vent? من اين الريح *men-êyn êr-ryh?*

— Par Où? من اين *min âyn?*

Ouady-Chaheb (vallée d'Af.), وادى الشهب *Ouâdy ês-Chaheb*.

Ouady-Dera (vallée d'Afr.), وادى درعه *Ouâdy-Dera'ah*.

Ouady-Mezzab (*V.* Mezzab).

Ouady-Souf (*Voyez* Souf).

Ouaguin (tribu d'Afrique), بنى واقين *Beny-Ouâqyn, Beny-Ouâguyn*.

Oubli, نسى *nessy;* نسيان *nes-syân*.

Il a Oublié, نسا *nassâ*, نسى *nessä*, *nessey*.

— Il Oubliera, ينسى *yensy, yensey, ynsä*.

— J'ai Oublié son nom, انا نسيت اسمه *ânâ nessyt îsm-ho*.

Ouerguelah (ville d'Afrique), ورقلة *Ouerqelah*, ورگلة *Ouerguelah*.

Ourguemah (tribu d'Afrique), ورقمه *Ouerqemah*, ورگمه *Ouergue-mah*.

Oueslah (signe orthographique de l'arabe littéral, qui ne se place que sur l'*élif* de l'article), وصل *ouesl*, وصلة *oueslah*.

Ouest (*Voyez* Occident).

— Vent d'Ouest, غربى *gharby*.

— du nord-Ouest (*V.* Nord).

— du sud-Ouest (*Voy.* Sud).

— Habitant du pays de l'Ouest (*Voyez* Occidental).

Oui (part. d'affirmation), اوه *éouah*. ايوا *âvouâ*, ايوه *éjouah*, نعم *na'am*, ايـيه *éyyh*, هى *hy*, اى *ey*, اى نعم *éy-na'am*.

— Oui, c'est mon ami, نعم هو حبيبى *na'am houe habyb-y*.

Il a **Oui** (*Voy.* Il a **Entendu**).

Ouie (action d'entendre), سمع *semaa*, استماع *îstimaa* (en berbere ايسّل *îyssel*).

Oulad-Nayl (*Voyez* **Nayl**).

Il a **Ourdi**, سدّا *saddâ*, سدّى *saddü*, *saddey*.

Il a **Ourlé**, لفق *lafuq*.

Ouragan (*Voy.* **Orage**).

Ours, دبّه *dabbéh*, *dabbah*, pl. دبوب *deboub*; دبّ *debb*, pl. دباب *debâb*.

Oursin, قديره *qadyrah*, غزّال *ghezzâl*.

Outarde, حبارى *hobârü*.

Outil, ماعون *mâ'oun*, اله *âléh*, *âlah*, pl. الات *âlât*.

Outrage, شتامه *chetâméh*, *chetâmah* (*Voy.* **Insulte**).

Il a **Outragé**, بهدل *behdel* (*Voyez* Il a **Insulté**).

— Il Outragera, يبهدل *yebehdel*.

Outrageant, **Outrageux**, شتّام *chettâm* (*Voy.* **Injurieux**).

Outre (subst.), قربه *qerbéh*, *qerbah*; pl. قراب *qerâb*; كربه *kerbah*, pl. كراب *kerâb*; گربه *guerbah*.

Outre (prépos.), غير من *ghayr minn*, خلف *khalf*.

— cela, en Outre, غير من ذا *ghayr minn dâ*, خلف ذالك *khalf zâlek*, بغير ذالك *be-ghayr zelyk*, ايضا *âyddânn*.

Ouvert, مفتوح *maftouh*, *meftouah*.

Il a **Ouvert**, فتح *fatah*, حلّ *hall*, نحل *nehel*.

— Il Ouvrira, يفتح *yeftah*, يحلّ *yhell*.

— Ouvre! افتح *éftah!*

Ouvertement, ظاهرا *dâhirânn*, علنان *è'lnân*.

Ouverture, فاتحه *fâtehah*, فتح *fatèh*, *fetèh*, pl. فتوح *fetouh*, *fotouh*.

— dans un mur, منفس *menfess*.

Ouvrage, شغل *chogl*, فعل *fa'l*, *fe'el*, *fi'el*, pl. افعال *éfa'âl*, *îfa'âl*; خدمه *khidméh*, *khidmah*.

— littéraire, تصنيف *tesnyf*, pl. تصانيف *tessânyf*; تاليف *tâlyf*.

Ouvrier, فعال *fa'âl*, شغّال *chogghâl*, شايال *châyâl*, صنايعى *sanâya'y*.

P

P, cette consonne de l'alphabet français n'a point d'équivalent dans l'alphabet arabe, et même une grande partie des peuples orientaux ne peut articuler la prononciation forte et dure que cette lettre représente;

En conséquence, les Arabes la remplacent par l'une des autres labiales; c'est-à-dire, tantôt par la seconde lettre de leur alphabet, le *bé* (ب), B, tantôt par le *fé* (ف), F, dix-septième caractère de leur ancien alphabet, vingtième de leur alphabet moderne, et vingt-deuxième de l'alphabet moghrebin.

Cependant, en adoptant l'alphabet arabe, les Turks et les Persans, dont les idiomes ont l'articulation P, ont modifié pour la peindre le *bé* arabe, en plaçant au-dessous trois points, de cette manière (پ), et la langue arabe vulgaire suit de même cet usage pour écrire les mots qu'elle a adoptés des idiomes étrangers, et dans lesquels la lettre P se rencontre.

Pacificateur, مصالح *mossâlèh*, *mossâlih*.

Il a Pacifié, صالح *sâlah*.

— Il Pacifiera, يصالح *yssalah*.

Pacifique, صاحب الصلاح *sâheb ès-salâh* (*Voyez* Paisible).

Pacte, معاهدة *mo'âhedah*, عهد *a'hed*, *a'hd*, pl. عهود *ou'houd*, *eu'oud* (*Voyez* Convention).

— Il a fait un Pacte, تعاهد *te'âhed*.

Paganisme, جاهلية *djahelyah*, *gâhelyéh*, عبادة الاصنام *i'bâdét él-âsnâm*.

Page (fém.), صحيفة *sahafah*, *sahyfah*, pl. صحوف *sou-houf*; ورقة *ouaraqah*, فروخ *ferough*.

— (masc.), غلام *gholâm*, plur. غلمان *gholemân*, *ghalemân*.

Pagne, فوطة *foutah*.

Pagre (poisson), بغار *baghâr*.

Paillard (*Voyez* Libertin).

Paillasse, فرش من تبن *farch minn tebn.*

Paille, تبن *tebn*, *tibn*, *tebenn* (en berbere اليم *âlym*).

Paillette, نجم *nedjm.*

Pain, خبز *khobz*, عيش *a'ych*, *e'ych* (en berbere أغروم *âghroum*).

— de sucre, قرصة السكر *qorsét és-soukker*, راس السكر *râssés-soukker*, راس ذا السكر *râs dé-'s-soukker*, قالب ذا السكار *qâleb dé-'s-soukkâr.*

— Sucre en Pain, سكار ذا القالب *soukkâr dé-'l-qâleb.*

—Pain sec, خبز حاف *khobz hâf.*

Une **Paire**, زوج *zoudj*, *zoug*, جوز *djouz*, *gouz* (*Voy.* **Couple**).

— Deux Paires, زوجين *zoudjéyn*, *zoudjyn*, جوزين *djouzéyn.*

Paisible, ساكن *sâkenn* (*Voy.* **Pacifique**, **Tranquille**).

Il a fait **Paître**, رعا *ra'â* (en berbere انريصوطف *ânrysouttef*).

Paix, صلح *soulh*, سلام *selâm*, راحة *râhah*, سكون *sokoun.*

— Que la Paix vous accompagne! يشاعكم السلام *ychêa'-koum ès-selâm!* معكم السلام *ma'a-koum ès-selâm!*

Pal, خزقة *khozaqah*, خزوق *khazouq.*

Palais (château), قصر *qasr*, pl. قصور *qoussour*; قصابة *qassâbah*, *qassábah*, سراية *serâyéh*, دار *dâr.*

— de justice, دار العدل *dâr él-a'del* (*Voyez* **Tribunal**).

— de la bouche, حلق *halq*, سقف الفم *saqf él-foumm* (en berbere اناغ *ânâgh*, pl. انغاون *ânghâouenn*).

Palanquin, قبة *qobbéh*, *qobbah* (*Voyez* **Litière**).

Pale, أصفر *âsfar.*

Palefrenier, سايس *sâys*, pl. ساسة *sâssah*, سياس *syyâss.*

—Eh, Palefrenier! étrille mon cheval, يا سايس اسوس عودي *yâ sâys! îsous a'oud-y!*

Il a **Pali**, اصفار *ésfâr.*

—En me voyant ils ont Pâli de crainte, لمّا نظروني لون وجههم اصفار من خوفه *lammâ naddarou-ny, loun oudjéh-houm âsfâr minn khoufah.*

Palme, جريد *djeryd.*

— Le pays des Palmes, بلد الجريد *Beled él-djeryd*, *Beledou-'l-djeryd.*

Palmier, نخلة *nakhlah*, *nakhléh*, pl. نخل *nakhl*, *noukhl.*

— Branche de Palmier (*Voyez* **Palme**).

Palmyre (ville de Syrie), تدمر *Tadmor.*

Il a **Palpé**, لمس *lemess.*

Palpitation, خفق *khefq.*

Il a **Palpité**, خفق *khafaq*, رفرف *rufraf, refref.*

Il s'est **Pamé** (*V.* **Évanoui**).

Pamoison (*Voy.* **Evanouissement**).

Pampelune (v. d'Esp.), بنبلونه *Benbelounah.*

Panais, جزر *djezer, guezer*, جعلح *dja'dah*, سفرانيه *sefrâniah.*

Panache, ريش *rych.*

Panaris, معريّـــق *ma'ryyeq*, معريق *ma'ryq*, بو دحاس *bou dehhâss.*

Panier, سلّه *sellah*, سل *sell* (*Voyez* **Couffe**, **Corbeille**).

— Petit Panier, قـفيفه *qoufyfah, qoufyféh* (*Voyez* **Cabas**).

— Faiseur de Paniers, سلّال *sellâl* (*Voyez* **Vannier**).

Panse (*Voyez* **Ventre**).

Il a **Pansé**, دوا *daouâ.*

— Il Pansera, يدوي *ydaouy.*

Pantalon, سروال *serouâl.*

Pantoufle (*Voy.* **Babouche**).

— Fabricant de Pantoufles, بوابيجي *beouâbydjy*, pl. بوابيجيه *beouâbydjyah, beouâbydjyéh.*

Panthère, نمر *nemr*, ثلثي *thulthy, tsoultsy.*

Paon, طاووس *tâouous*, طاوس *tâouss*, pl. اطواس *ëttouâss.*

Paoni (dixième mois de l'année cophte, correspondant au mois de juin), باونه *bâounéh*, بوونه *baououunah.*

Paophi (deuxième mois de l'année cophte, correspondant à octobre), بابه *bâbah, bâbéh.*

Pape, البابا *ël-Bâbâ.*

Papier, كاغط *kâghytt*, كاغد *kâghid*, كاغيد *kâghyd*, كاغط *kâghott*, وراق *ouarâq* وراقه *ouarâqah*, ورقه *ouaraqah*, قرط *qart.*

— commun pour envelopper, قرطاس *qartâss*, pl. قراطيس *qerâttyss.*

— à écrire, كاغيط كتابي *kâghytt kettâby.*

— lissé, كاغيط مدلوك *kâghytt medlouk.*

— Feuille de Papier (*Voyez* **Feuille**).

—Main de Papier, يد ذا الكاغيط *yedd dê-'l-kaghytt* (*Voyez* **Main**).

— Cahier de Papier (*Voyez* **Cahier**).

Papillon, واسا *ouâssâ*, فرططوا *fertettoû, fortottô.*

Papyrus (plante), ابـــردي *ëberdy.*

Paquebot, نقيرة *noqeyrah.*

— hâsard, بمصادفة *be-messâde-*

Paquet, حمل *haml,* بقجة *boq-djah, baqdjéh,* pl. بقاج *baqâdj* (d'où vient *bagage* en fr.), رزمة *rizmah.*

— de lettres, مخالف *mokhâlef.*

— Gros Paquet, فردة *fardah, ferdah, ferdéh,* صرّة *serrah.*

Par, من *minn,* بـ *be-, bi-,* من عند *minn-a'nd.*

— ici, من هني *min-heney,* من ثمّا *min-temmâ* (*Voyez* Ici).

— là, من هناك *min-henâk,* من هنّاك *min-hinnâk,* من ثمّاك *min-temmâk.*

— où (*Voyez* Ou).

— cœur, حفظا *hafezzânn* (*Voy.* Cœur).

féh, ساوان *sâouân* (*V.* Hasard).

— le moyen de, بموجب *be-moudjeb* (*V.* Par l'Entremise).

— force, بقهر *be-qaher* (*Voyez* Force, Contrainte).

— Par terre et Par mer, بالبرّ وبالبحر *bi-'l-berr ou-bi-'l-bahar.*

— Par Dieu! بالله *bi-'llah!* الله بالله تالله *Allah bi-'llah ti-'llah!*

— Par ce que, Par la raison que, بسبب الذى *be-sebeb âllazy,* بسبب الّي *be-sebeb â'lly* (*Voyez* Parce que).

— Il a passé Par ici, تعدا هنا *te'addâ henâ,* جاز هني *djâz heney.*

Paradis, جنة *djennah, djin-nah, gennéh, guennéh,* فردوس *ferdous* (en berbere جنة *djennah*).

Parage, ناحية *nâhyéh,* هدية *he-dyéh, hadyah,* pl. هديات *hedyât.*

Ligne **Parallèle,** خط متوزى *khatt moteouazy.*

Paralysie, خلاع *khilâ'a.*

Paralytique, مخلع *mokhela'.*

Parasange, فرسخة *farsakhah,* pl. فراسخ *ferâssekh.*

Parasite, طمّاع *tammâ'a.*

Parasol, مظل *mouddell, moud-dall,* شمسية *chemsyéh,* ستر *sitr.*

Parat (monn.), نص *nouss* (*V.* Médin).

— Deux Parats, نصين *nous-séyn, noussayn.*

Parcelle, قطعة صغيرة *qetta'a saghyrah, qotta'at sogheyrah.*

Parce que, بسبب ان *bi-se-beb ân, be-sebeb énn,* لاجل ما *li-âdjel-mâ, li-âguel-mâ,* من اجل *minn-âdjel, minn-âguel.*

Il a **Parcouru,** تعدى *te'adâ.*

Parchemin, رق *roqq.*

Pardon, عفو *a'fou,* غفرة *gha-ferah, ghaferéh,* سماح *semâh.*

Il a **Pardonné,** غفر *ghafar, gha-*

fer, سمح *samah*, *semèh*, عفى *a'fou*.

— Pardonnez-moi! اسمح لى *ésmèh l-y!* اغفر لى *éghfer l-y!* عفو علي *a'fou a'lay-y!* عفو عني *a'fou a'nn-y!*

Il a Paré (*V.* Il a Orné).

Pareil, شبيه *chebyh*, مساوى *mossâouy*, متسل *metsel* (*V.* Egal, Semblable).

Pareillement, سوا *saouâ*, سوا سوا *saouâ-saouâ*, كدلك *kezlek*, زى دا *zay-dâ*.

Parent, قريب *qaryb*, *qeryb*, pl. قرايب *qorâyb*; نسيب *nesyb*, fém. نسيبه *nesybéh*.

— Les Parens (le père et la mère), والدين *ouâlydyn*, *ouâlydéyn*.

— (la famille), (*Voy.* ce mot).

Parenté, نسيبة *nessybéh*.

Paresse, كسل *kesl*.

Paresseux, كسلان *kaslân*, *keslân*, كسّال *kassâl*, بليد *belyd* عجزان *a'djezân* (en berb. ابوخلى *âboukhely*, pl. تيبوخلين *tyboukhelyn*), (*Voyez* Indolent).

Parfait, خالص *khâless*, تميم *tamym* (*Voy.* Fini, Complet).

Parfaitement, بالتمام *bi-'t-temâm*.

Parfum, بخر *bekher*, pl. بخور *bokhour*, عطر *o'ttr*, طيب *tayb*.

Parfumé, معطر *mo'atter*, مبخر *mobakkher*.

Il a Parfumé, بخر *bakhur*, عطر *a'ttar*, بخّر *bakkhar*.

Parfumeur, عطّار *a'ttâr*, pl. عطارين *a'ttâryn*.

Pari, رهان *rehân* (*V.* Gageure).

Il a Parié, راهن *râhann* (*Voy.* Il a Gagé).

Pariétaire (pl.), حرّيق الملسا *horryq êl-melsâ*.

Paris (v. de France), باريس *Bâryss*, باريز *Bâryz*, بريس *Baryss*, پاريس *Pârys*, پهريس *Pahrys*.

— Il demeure à Paris, يسكن فى بريس *yeskonn fy Bâryss*, هو ساكن بباريس *houe sâkenn be-Bâryss*.

Parité, شبه *chebah* (*V.* Égalité).

Il a Parlé, قال *qâl*, حكى *hakâ*, حدث *hadets*, كلم *kellem*, تكلّم *tekellem*.

— Il Parlera, يتكلّم *yetkellem*.

— Parle! اتكلم *étkellem* (en berbere انمسلاى *étimsilay*).

— Je Parle un peu l'arabe, بتكلّم شويه بالعربى *betkellem choyéh bi-'l-a'raby*.

— Dis-moi, parles-tu français? قل لى اى تتكلم با لفرنسيس *qoul-l-y, tetkellem bi-'l-fransyss?* (*Voy.* Français).

Parleur, قوّال *qaouâl*.

Parmi, بين *bayn* (*V.* Entre).

— nous, بيننا *bayn-nâ*.

— vous, بينكم *bayn-koum*.

— eux, بينهم *bayn-houm*.

— les hommes, بيـن الناس *bayn ên-nâss*.

Parole, كلمه *kilmah*, تكلّم *te-kelloum*, هدرة *hedrah* (en berbere اوال *aouâl*), (*Voyez* Mot).

Paroxysme, برحـــا *borhâ*, برحان *borhân*.

Parricide (criminel), قاتل ابوه *qâtel-âbou-h*.

— (crime), قتل الابو *qatl êl-âbou*.

Il a Parsemé, رمى *ramâ*, ذرا *darâ*, دردر *dardar*, *derder*.

Part, قسم *qesm*, pl. اقسام *êq-sâm*; حصه *hessah*, pl. حصص *hes-sess* (*Voyez* Partie).

— De la Part de, من عند *min a'nd*, من *minn*, من جهة *minn djehet*.

— De ma Part, من عندى *minn a'nd-y*, من جهتى *minn dje-het-y*.

— De ta Part, منّك *minn-ak*, من عندك *minn a'nd-ak*.

— Saluez-le de notre Part, سلّم عليه من جهتنا *sellem a'lay-h minn djehet-nâ*.

Partagé, مقسوم *maqsoum*.

Il a Partagé (*V.* Il a Divisé).

Parti (faction), طايفه *tâyféh*, حزبه *hazbah*.

— (résolution), (*V.* Dessein).

— Il a pris son Parti, حط في بال *hatt fy bâl*.

Il est Parti, ذهب *dahab* (*V.* Il s'en est Allé).

— Il Partira, يسفر *yessafer*.

— Vous Partez, انتما مسافرين *êntoumâ messâferyn*.

— Nous Partons, احنا مسافرين *âhnâ messâferyn*, نحنا راحـيـن *nahnâ râhyn*.

— Pars! روح *rouh!*

— Partons! نروح *nerouh!*

Participant, مشترك *moch-terek* (*Voyez* Associé).

Participation, اشتراك *ich-tirâk* (*Voyez* Association).

Il a Participé (*Voyez* Il s'est Associé).

Particulier (adj.), خصّ *khass*, pl. خصوص *khossouss*, خصوصى *khoussoussy*.

— Le divan Particulier, الديوان الخصوصى *êl-dyouân êl-khossoussy*.

— Un Particulier (*Voyez* Un Individu).

Particulièrement, خصوصاً *khossoussânn*.

Partie (portion), قسمه *qesmah*, حتّه *hethah*, قطعه *qotta'ah*, طرف *terf*, pl. طروف *terouf*; جز *djiz*, *guiz*, *djouz* (*Voyez* Part).

— (région), جهه *djehah*, *djehéh*.

— La Première Partie, الجز الاول *él-djiz él-âouel*.

— Tu paieras Partie comptant, Partie à crédit, تدفع البعض بالحاصر والبعض بالطلوق *tedfa' él-ba'dd bi-'l-hâdder, ou-él-ba'dd be-'t-telouq*.

— Nous visiterons toute la Partie du sud, نزور الجهة القبلية كلها *nezour él-djehet él-qabelyét kolle-hâ*.

— Parties sexuelles de l'homme, ذكر *zakr*, عورة *a'ourah*, اير *éyr* (*V.* Verge, Testicules, Parties Honteuses).

— de la femme, فرج *ferdj*, *ferg* (*Voy.* Vulve, Vagin, Matrice, Parties Honteuses).

Partout, في كل مطرح *fy koll matrah*, في كل موضع *fy koll moudda'*.

Il a Paru, بان *bân*, ظهر *dahar*, صدر *sadar*, تل *toll*.

— Il Paraîtra, يظهر *yedehor*, يتل *ytoll*.

— Il Paraît que, باين ان *bâyn énn*.

Il est Parvenu, ورد *ouered*, وصل *ouessel*, بلغ *balugh*.

— Il a fait Parvenir, بلّغ *ballagh*, تبلّغ *teballagh*.

Parure (*Voyez* Ornement).

Parvis (*Voyez* Vestibule).

Un Pas, قدم *qadam*, خطوه *khattouah*, *khettouah*, pl. خطوات *khattouât*.

— Mauvais Pas, وحله *ouhalah*, *ouheléh*, pl. وحل *ouehel*.

— Dieu nous a tirés de bien des mauvais Pas, من وحل كثيرة فكنا الله تعالى *minn ouehel kethyrét fekkenâ Allah ta'âlä*.

Pas (négation), ما *mâ*, لا *lâ*, ماشي *mâ-chy*.

— Je n'en ai Pas, ما فيّ شي *mâ fy-y-chy*, مافيش *mâ fy-ch*, ماعنديش منّه *mâ a'nd-ych minn-ho*.

— Ce n'est Pas lui, ماش هو *mâ-ch houe*.

— Ce n'est Pas moi (*V.* Moi).

— Ne fais Pas cela, ما تعمل شي ذه *mâ ta'mel-chy déh*.

— Pas même, حتى *hattä.*

— Pas même une dragme, حتى درهم *hattä derhem.*

Paschons (neuvième mois de l'année des Cophtes, correspondant au mois de mai), بشنس *bachons*, باشنس *bâchons.*

Passage, مجاز *medjâz*, *magâz* (*Voyez* **Traverse**).

— (action de passer), جاوزه *djâouzéh*, *gâouzéh.*

— (prix du passage), كرا *kerâ.*

— Combien me prendras-tu de Passage d'Alger à Marseille? كم تاخد كرا علىّ من الجزايـــر الـــى مـــرسـيـلـيـا *kiam tâkkhod kerâ a'lay-y minn êl-Djezayr îlä Marsylyâ?*

Passager (subst.), راكب *râkeb*, pl. ركاب *roukkâb*; بساجير *bassâdjyr.*

Passant, جايز *djâyz*, *gâyz*, مسافر *mossâfer.*

Il a **Passé** par, مرّ *marr*, تعدى *te'adä*, *te'adey*, فات *fât*, جاز *djâz*, *gâz* (*Voy.* Il a **Traversé**).

— l'eau, عدى *a'ddä*, *addey.*

— (en parlant du temps), صار *sâr*, جرى *djerä*, *guerey.*

— Il Passera, يجز *yedjouz.*

— Il Passe pour un brave homme, حسبوا انّه رجل مليح *hesseboû înne-ho radjel melyh.*

— Apprends-moi ce qui se Passe, اعلمني بما يصير *â'allemny be-mâ yssyr.*

— Le temps se Passe, تجري الزمان *tedjery êz-zemân.*

— La journée entière est Passée, صارت النهار كلها *sârêt ên-nahâr koulle-hâ.*

Passeport, بسابورط *bassâbourt*, پساپورت *passâpourt*, اجازه *êdjâzah*, *êgâzéh.*

Passereau (*V.* **Moineau**).

Passion, دوده *doudéh* (*V.* **Désir**).

Passionné, شاهى *châhy*, مدود *medoud.*

Passionnément, بالشهوه *bê-'s-chahouah*, بالدوده *bê-'d-doudéh.*

Passoire, كسكاس *keskâss.*

Pastèque (*V.* **Melon** d'eau).

Pasteur, راعى *râ'y*, سارح *sârihh*, *sârahh.*

Patache, بطاش *battâch.*

Pate, عجين *a'djyn*, *a'guyn*, عجان *a'djân*, عجن *a'djen.*

— de dattes, عجوه *a'djouéh.*

Paternel, ابوى *âbouyy.*

Paternité, ابوه *âbouah*, *abouéh.*

Pathétique, مسخف *mos-sakkhef.*

Patiemment, بالصبر *be-'s-sabr.*

Patience, صبر *sabr, sabr.*

— Il a pris Patience, صبر *saber.*

— Prends un peu Patience, ازبيتا شويه اصبر قليل *ásbour galyl, ëzbeytâ chouyéh.*

Patient, صابر *sâber.*

— Il a été Patient (*Voyez* Il a pris Patience).

Patisseries, خمور *khomour,* سنبوسق *sonbousseq.*

Patissier, سنبوسقي *sonbousqy.*

Patriarche, بطرك *battrak*, pl. بطاركه *battârikah.*

Patrimoine, مال ابو *mâl-âbou.*

— Cela fait partie de mon Patrimoine, هذا من مال ابوى *hadâ minn mâl-âbou-y.*

Patron, مولى *moulä, mouley.*

— de barque, ريس *reyss.*

Patte, رجل *ridjl* (*V.* Griffe).

Paturage, مرعاة *mera'âh,* مرج *mourdj,* رعي *ra'y,* غيط *gheytt,* خلا *khalâ.*

Il a **Paturé**, رعا *ra'â.*

Paul (n. pr.), بولص *Bouloss, Baouloss.*

Paume de la main, راحه *râ-hah,* راحه ذا الكف *râhah dê-'l-keff.*

Paupière, هدب *hedeb,* جفنه *djefnah, guefnéh,* شعر ذا العين *cha'ar dê-'l-a'yn,* شفر ذا العين *chefer dê-'l-a'yn* (en berbere شفر *chefar*, pl. شفور *chefour*).

Pauvre, مسكين *meskyn,* فقير *faqyr,* pl. فقارا *foqârâ,* فقرا *fo-qarâ;* بوفقير *bou-faqyr* (en berbere دغليل *daghallil*).

—Le Pauvre homme! يا مسكين *yâ meskyn!*

Pauvreté, فقره *foqrah,* شقا *cheqâ.*

Pavé (s.), بلاط *balâtt.*

— (participe), مبلط *moballett.*

Il a **Pavé**, بلط *ballatt.*

Paveur, مبلط *moballatt,* بلاط *ballâtt,* حجار *haddjâr.*

Pavillon de marine, بنديرو *bendyer* (en it. *bandiera*), (en berb. علام *a'lâm*), (*V.* Bannière).

— Petit Pavillon, فرص *fors.*

— (bâtiment, kiosque), ايوان *éyouân* (*V.* Kiosque).

Pavot, خشخاش *khachkhach,* ابو النوم *âbou-'n-noum* (m. à m. père du sommeil).

Il a **Payé**, دفع *defa'a,* اندفع *ëndefa'a,* خلص *khallass.*

— Il Payera, يخلص *yekhallass,* يدفع *ydfa'.*

— Paye-moi deux écus !

الادفع لي شكوطين *êdfa' l-y chekout-téyn!*

— Demain je te Payerai, غدوة انا ماشي ادفع لك *ghadaouah ênâ mâchy êdfa' l-ak.*

PAYE (*Voyez* PAYEMENT).

— par mois, par jour (*Voyez* APPOINTEMENT).

PAYEMENT, دفعه *defa'ah*, pl. دفعات *defa'ât.*

— Tu additionneras tous les Payemens, تجمع الدفعات كلها *tedjema' êd-defa'ât koulle-hâ.*

PAYEN, عبد الصنم *a'bd ês-senam*, جاهل *djâhel, gâhel*, plur. جهال *djehhâl, guehhâl.*

PAYEUR, خزنادار *khaznâdâr*, خزناجي *khaznâdjy* (*V.* CAISSIER).

— Le Payeur-général, الخزندار العام *êl-khazendâr êl-a'âm.*

PAYS, بلاد *belâd*, بلد *beled*, pl. بلدان *boldân*; ارض *ârd*, ناحيه *nâhyéh* (en berbere ثمورت *tsamourt*).

— En tous Pays, في كل البلاد *fy koll êl-belâd.*

PAYSAN, فلاح *fellâh*, pl. فلاحين *fellâhyn*; فحاسي *fahhâssy*, plur. فحاسيه *fahhâssyah.*

PEAU, جلد *djeld, djild, gueld*, pl. جلود *djeloud, gueloud* (en berbere اكولم *âgoulem*, pl. ايكولمان *îygoulmân*).

PEAUSSIER, دباغ *debbâgh*, صانع الجلود *sânè' êl-djeloud.*

PÊCHE (fruit), خوخ *khoukh*, خور *khour*, خوره *khourah.*

— de poissons, صبادة السمك *sayâdat ês-samak*, اصطاد *îstâd.*

PÉCHÉ, خطا *khattâ*, خطيه *khattyah*, pl. خطايا *khattâyâ.*

Il a PÉCHÉ, خطا *khattâ*, اخطا *êkhtâ.*

Il a PÊCHÉ du poisson, صاد *sâd*, اصطاد السمك *êstâd ês-samak.*

PÊCHER (arbre), شجرة الخوخ *chadjerat êl-khoukh, chaguerét êl-khoukh*, سجره ذا الخوخ *sadjerah dê-'l-khoukh.*

PÉCHEUR, خاطي *khâtty.*

PÊCHEUR, حوات *haouât*, *hououât*, صياد *sayyâd*, صياد السمك *sayyâd ês-samak.*

PEIGNE, مشط *mocht, moucht*, pl. مشاط *mechâtt* (en berb. تيمشط *tymechtt*, pl. تيمشطين *tymecheddyn*).

Il a PEIGNÉ, مشط *meschatt*, تمشط *temeschett.*

— L'action de Peigner, تمشيط *temchytt.*

— Il s'est Peigné, سرح *serah.*

PEINE (chagrin, fatigue, punition, difficulté, embarras), (*Voy.* ces mots).

— A Peine, اتبس *âtbess, êtbess.*

— Avec Peine, بالمشقة *bi-'l-mouchaqqah.*

— J'ai eu beaucoup de Peine à faire cela, صعب علي كثير ان اعمل ده *sa'ab a'lay-y kethyr ênn â'mel déh.*

— J'ai à Peine le temps de manger quelque chose, اتبش ليلي الوقت ان اكول شي *âtbech lyl-y êl-ouaqt ên âkoul chy.*

Il a PEINT, نقش *naqach,* زوق *zâouaq, zouaq.*

PEINTRE, نقاش *naqqâch,* زواق *zeouâq, zaouâq.*

— de portraits, مصوراتي *messaouarâty,* مصور *messaouer.*

PEINTURE, تصوير *tessouyr,* pl. تصاوير *tessâouyr,* نقشة *naqchah,* تزويق *tezouyq,* pl. تزاويق *tezâouyq.*

Il a PELÉ, قشر *qachar* (*Voyez* Il a ÉCORCHÉ).

PÉLERIN, حاج *hâddj,* pl. حجاج *heddjâdj;* حاجي *hâdjy, haguy.*

— Lac du Pélerin (en Egypt.), بركة الحاجي *Birkét él-hâdjy.*

PÉLERINAGE, حج *haddj,* حجه *haddjéh, haddjah, haguéh.*

PÉLICAN, رخمه *rakhmah,* رحمه *rahmah,* غيهب *ghyheb,* غهيب *ghiheyb.*

PELISSE, بنش *bentch,* كرك *kourk* (*Voyez* FOURRURE).

PELISSIER, فرواى *faroudy,* فرواجي *ferouâdjy* (*Voyez* FOURREUR, PEAUSSIER).

PELLE, لوح *louèh, louh,* مغرافه *magharâfah,* مجرفه *medjrefah,* پاله *pâlah* (en berb. ثلواحت *tsilouâht*).

PELURE, قشره *qecherah, qecheréh* (*Voyez* ÉCORCE).

PENCHANT (pente), (*Voyez* DÉCLIN, DÉCLIVITÉ).

— (inclination), (*Voy.* ce mot).

Il a PENCHÉ (v. a.), ميّل *meyyel.*

— (v. n.), مال *mâl* (*Voyez* Il s'est Incliné).

— Il Penchera, يميل *ymyl.*

PENDANT d'oreilles, حلق *halaq,* حلاق *halâq,* pl. حلق *houlouq;* جواجن *djeouâdjen,* خرصه *khorsah,* خرص *khors, khers,* pl. خرسان *khersân, khorsân.*

PENDANT (prép.), في *fy,* بمده *be-meddéh.*

— Pendant le dîner, في الغداة fy-'l-ghodâh.

— Pendant deux jours, بمدة يومين be-meddét youméyn.

— Pendant un jour et une nuit, طول الليلة و النهار toul él-leylét ou-ên-nadâr.

— Pendant que, لمّا lammâ, في زمان الذى fy zemân âllady.

PENDARD (*Voyez* COQUIN).

PENDU, معلق mo'allaq.

Il a PENDU (*V*. Il a ACCROCHÉ).

— à la potence, شنق chanaq.

— Il a été Pendu, انشنق én-chaneq.

PENDULE (*Voyez* HORLOGE).

PÉNÉTRATION d'esprit, قوّة العقل qououèt él-a'ql.

Il a PÉNÉTRÉ, دخل dakhal.

PÉNIBLE, ثقيل theqyl, tseqyl (*Voyez* DIFFICILE).

PÉNITENCE, توبه toubéh, ندامه nedâméh.

PÉNITENT, نادم nâdem, تايب tâyb.

PENNA-FIOR (ville d'Espagne), حصن الزهر hosn-éz-zaher.

Il a PENSÉ, ظن zann, dann, حسب hessab, فكر fakar, feker, حكم hakam, خمم khammem.

— Il a Pensé tomber, بشويه الا وقع be-chouyéh éllâ ouaqa'.

PENSÉE, فكر fekr, تفكر tefek-kour, فكرة fekréh (*Voy*. OPINION, IDÉE).

— Cela ne m'est pas venu dans la Pensée, هذا ما جاشي في بالي hadâ mâ djâ-chy fy bâl-y.

PENSIF, غايص ghâyss.

PENSION, مرتبه martebah, mer-tebéh, جمكيه djamkyah, djamkyéh.

— d'éducation (*Voyez* ECOLE, COLLÉGE).

— Il leur a fait une Pension, اقام لهم جمكيه âqâm le-houm djamkyah.

PENTAGONE, مخمس mokham-mess.

PENTATEUQUE, توراة Tourâtt.

PENTE (*Voyez* DÉCLIN, DÉ-CLIVITÉ).

PÉPIN, بزر bezr, pl. بزور bezour, بز bezz.

PERCÉ, منقوب manqoub.

Il a PERCÉ, نقب naqab, خرق kharaq, ثقب thaqab, tsaqab.

PERCHE, قضيب qaddyb, pl. قضبان qeddbân.

PERÇU (*Voyez* PRIS, REÇU).

Il a PERÇU (*Voyez* Il a PRIS, Il a REÇU).

PERCUSSION (*V*. FRAPPEMENT).

Perdrix, حجلة *hadjléh, hadjlah*, pl. حجل *hadjel, haguel*, سمّان *sem-mân* (en berb. تسكّورت *tassegourt*, pl. تيسوكّرين *tyssougryn*).

Il a **Perdu**, ضيّع *dayyaa*.

— au jeu, au commerce, خسر *khassar, khesser*.

— Nos chevaux ont Perdu leurs fers, خيلنا من غير نعلهم *khayl-nâ min ghayr na'l-houm*.

— Il a Perdu beaucoup dans le commerce, خسر كثير في التجارة *khassar kethyr fy-'t-tedjârah*.

— On m'a Perdu dans ton esprit, سقّطوني من عينك *saqqat-tou-ny minn a'yn-ak*.

Père, أب *âb, êb*, ابو *âbou*, pl. ابون *âboun*; بابا *bâbâ*, والد *ouâlid* (en berbere بابا *bâbâ*).

— As-tu ton Père? عندك والد *and-ak ouâlid?* عندك ابو *a'nd-ek âbou?* (en b. باباك ما زال ايدار *bâbâ-k mâ zâl âydâr?*)

— Beau-Père, حمو *hamou*, pl. أحما *êhmâ* (*V.* **Beau-père**).

— Grand-Père, جدّ *djedd*, pl. جدود *djedoud* (*Voy.* **Ayeul**).

Perfection, كمالة *kemâlah*, اتما *ìtmâm* (*Voy.* **Achèvement**).

Perfectionné (*V.* **Achevé**).

Il a **Perfectionné** (*V.* Il a **Fini**).

Perfide, غدّار *ghaddâr* (*Voyez* **Traître**).

— Il a été Perfide, غدر *ghadar*.

Perfidie, غدر *ghedr* (*Voyez* **Trahison**).

Il a **Perforé** (*V.* Il a **Percé**).

Il a **Péri**, هلك *halak*, تلف *telef*, فني *fenü, feney*, ضاع *dâ'a*.

— Il a fait Périr, فنّى *fan-nä*, ضيّع *dayya'*.

Péril, خطر *khatter*, pl. اخطار *ékhtâr* (*Voyez* **Danger**).

— Y a-t-il là quelque Péril? فيه شي خطر *fy-hi-chy khatter?*

Périlleux, تحت الخطر *taht él-khatter* (*V.* **Dangereux**).

— Cette affaire est très Périlleuse, هذا الشغل خطر كثير فيه *hadâ ês-choghl khatter kethyr fy-hi*.

Perle, لولو *loulou*, درّ *dorr*, جوهر البحر *djeouher él-horr* (en berbere ثياقاين *tsyâqâyn*).

— de verre, جوهر الليل *djeou-her él-leyl* (m. à m. bijou de nuit).

— Huître à Perles, nacre de Perle (*Voyez* **Nacre**, **Coquille**).

Permanence, بقا *baqâ, beqâ*, *biqâ*, بقي *baqy* (*V.* **Perpétuité**).

Permanent, دايم *dâym*, ثابت *thâbett*, *tsâbett*, باقي *bâqy* (*Voy.* **Perpétuel**).

Permis, مجوز *medjeouez*, مسروح *mesrouh* (*Voy.* **Licite**).

Il a **Permis**, اجاز *édjâz*, جوّز *djaouaz*, سرح *sarah*, *serah*.

Permission, اذن *édn*, *îdn*, تجويز *tedjouyz* (*Voyez* **Licence**).

— Par la Permission de Dieu, باذن الله *bi-îdn Allah*, *be-édn Allah*.

— Avec votre Permission, باذنكم *be-îdne-koum*.

Permutation (*V.* **Change**).

Il a **Permuté** (*Voyez* Il a **Échangé**).

Il a **Perpétué**, دوّم *douam*.

Perpetuel (*V.* **Éternel**, **Permanent**, **Continuel**).

Perpétuellement (*V.* **Eternellement**).

Perpetuité, دوامه *deouâmeh* (*Voyez* **Éternité**).

Perquisition, تشويش *te-chouych* (*Voyez* **Recherche**).

— Il a fait Perquisition, شوّش *chaouach* (*V.* Il a **Recherché**).

Perroquet, درّة *dourrah*, . بابغان *bâbaghân*, باباغي *bâbâghy*, طوطي *toutty*, طير النطق *tayr-én-noutq*, بابغيّوا *bâbghayyoû* (en ital. *papajo* ; en v. fr. *papegai*).

Persan, فارسي *fârsy*, عجمي *â'djemy*.

La **Perse**, فارس *Fâres*, ديار عجم *dyâr A'djem*, بلد الفارس *beled él-Fârs*, ايران *Iyrân*.

Persécuté, منحوس *menhouss*, مظلوم *mazloum*.

Il a **Persécuté**, ظلم *zalam*, نحس *nahass* (*V.* Il a **Poursuivi**).

Persécuteur, ظالم *zâlem*

Persécution, نحس *nèhs*, ظلم *zelm*, *zoulm*.

Persévérance, مواظبة *moudz-zebah* (*Voy.* **Constance**).

Persevérant, مواظب *moudz-zeb* (*Voyez* **Constant**).

Il a **Persévéré**, وظّب *ouad-dab*, دام علي *dâm a'lä* (*Voyez* Il a été **Constant**).

Persil, بقدونس *baqdounes*, معدنوس *maghdouness*, معدنوس *muadnouss*, كرافس *kerâfess*.

Il a **Persisté** (*V.* Il a **Persévéré**, Il a **Insisté**).

Une **Personne**, بن ادم *ben-Êdem* (*Voy.* Un **Individu**).

— Personne n'est venu, ما جاش احد *mâ djâch âhd*.

— Personne n'est mort de la contagion, ما مات شي

احـــد مـــــن الـــــوبـــــا *mâ mât-chy âhd minn êl-ouebâ.*

Il a PERSUADÉ, شار *châr*, حقق *haqqaq* (*V.* Il a CONVAINCU).

PERTE, هلاك *helâk* (*Voyez* DOMMAGE, DESTRUCTION).

PERVERS (*V.* MÉCHANT).

PERVERSITÉ (*V.* SCÉLÉRATESSE).

Il a PERVERTI, قبح *qabbah.*

PESAGE, وزن *ouezn.*

PESANT, ثاقل *thâqel, tsâqel* (*Voyez* LOURD).

PESANTEUR (*V.* GRAVITÉ).

Il a PESÉ (v. a.), وزن *ouezenn.*

—(v. n.), ثقل *theqel, tseqel.*

— Ce baril Pèse deux quintaux, ذا البرميل ميزانه قنطارين *dé 'l-barmyl myzân-ho qontaréyn,* هذا البرميل موزون زوج قناطير *hadâ êl-barmyl mouzoun zoudj qenâttyr.*

PESEUR, قبّاني *qabbâny.*

PESTE, كبّه *kobbéh, kobbah,* حبّه *habbah,* حبوبه *heboubéh, haboubah,* تاعون *tâ'oun* (en berbere تركه *tergah,* تركه *tirkéh,* تحبوبت *tehaboubt*), (*V.* Maladie contagieuse, CONTAGION, ÉPIDÉMIE).

— Il a été atteint de la Peste, اوبا *doubâ.*

PESTILENTIEL, طاوني *tâ'ouny,* مفسّد بالوبا *mofessed bi-'l-oubâ* (*V.* CONTAGIEUX, ÉPIDÉMIQUE).

PET, طرط *daratt,* ضراط *darâtt.*

Il a PÉTÉ, ضرط *daratt.*

Il a PÉTILLÉ, تكتك *taktak, tektek.*

PÉTILLEMENT, تكتيك *tektyk.*

PETIT, صغير *seghyr, seghayr, saghyr, soghayr, sagheyr,* pl. صغار *soughâr* (en b. مزّي *mezzy,* امزيان *âmezyân,* f. تامزيانت *tâmezyânt,* تمزيانت *tamezyânt,* pl. امزيانن *âmezyânenn*), (*V.* MÉDIOCRE).

— de taille, قصير *qassyr, qessyr* (en berbere اوزلان *âouezlân,* pl. ايوزلانن *îyouezlânenn*).

— Petit-Fils (*Voyez* FILS).

— Petit enfant, ولد صغير *ouled sogheyr,* غلام *gholâm,* غليم *gholaym* (en berbere افشيش امزيان *âqchych âmezyân ;* آرش *êrrech,* pl. ورّاش *ouarrach;* شظن *chaddenn*), (*Voy.* ENFANT).

— Petite fille (jeune fille), فتاه *fetâh* (*Voyez* FILLE).

— esclave, عبيد *o'beyd,* fém. عبيله *o'beydah.*

— Petite tour, بريج *boreydj.*

— fort, قليعه *qoley'ah.*

— Petit chien, كليب *koléyb.*

— Petite-Vérole, جدری *djecry, guedry, guedrey,* ذا الجدری *dâ-êl-djedry, dâ-êl-guedrey.*

Pétition, وليد *oulyd,* عرض حال *ardh hâl* (*V.* Placet, Requête).

Il a **Pétri**, خمّر *khammar,* عجن *a'djann.*

— Il Pétrira, يعجن *ya'djenn.*

Pétrifié, مجّر *moaddjer.*

Il a **Pétrifié**, حجّر *haddjar.*

Pétrissage, تخمير *takhmyr.*

Peu, un Peu, شويه *chouyah, chouyéh, chauyéh,* قليل *qalyl* (en berbere ادروس *édrouss*).

— Attends un Peu! استنّى قليل *éstannä qalyl!* اصبر شويه *ósbour choyéh!* ازبيطاه *ezbeyttâh!*

— Peu après, بعد شويه *ba'ad chouyah, ba'd-chouyéh.*

— Peu auparavant, قبل شويه *qabl chouyah.*

— Peu s'en est fallu que, قراب انّ *qarâb ênn* (*V.* Fallu).

— Peu à Peu, شويه شويه *chouyah-chouyah, chouyéh - chouyéh,* قليلا قليلا *qalylâ-qalylâ,* بشويه *bechouyéh.*

— Dans Peu, sous Peu, من قريب *minn-qaryb* (*Voyez* Peu après).

Peuple, اهل *âhl, êhl, êhel,* pl. اهال *êhâl* (*Voy.* Nation, Populace).

Peuplé (*Voyez* Habité).

Il a **Peuplé**, عمر *a'mar.*

Peur (*Voyez* Crainte, Épouvante).

— Il a eu Peur (*Voyez* Il a Craint, Il s'est Effrayé).

— Il a fait Peur (*Voy.* Il a Effrayé, Il a Épouvanté).

Peureux, خوّاف *khaouuâf, khoouâf* (*V.* Craintif, Timide).

Peut-être, ربّما *robbemâ,* يمكن *yemken,* الله يعلم *Allah-ya'alem,* يعلم الله *ya'alem Allah,* بلكى *bilkey.*

Phamenoth (septième mois de l'année cophte, correspondant au mois de mars), برمهات *barmehât, bermehât.*

Pharmacie (art), علم العطار *i'lm él-a'ttâr,* صناعة المعجونجى *senâ'at él-madjoundjy.*

— (boutique), دكّان العطّار *doukkân él-a'ttâr,* عطاريه *a'ttâryéh.*

Pharmacien, Pharmacopole, عطّار *a'ttâr,* pl. عطارين *a'ttâryn* (*Voyez* Apothicaire, Épicier, Droguiste).

Phare, برج *bourdj*, *bourg*, pl. بروج *bouroudj*, *bouroug*; منارة *menâréh*, pl. منارات *menârât*.

Pharmouti (huitième mois de l'année cophte, correspondant au mois d'avril), برمودة *bermoudah*, *bermoudéh*.

Phénicoptère, نحاف *nihâf*.

Phénomène, شي غريب *chy-gharyb* (*V.* **Merveille**, **Prodige**).

Philantrope, محب الناس *mohheb ên-nâss* (*V.* **Bienfaisant**).

Philosophe, فيلسوف *fylsouf*, pl. فيلسفه *fylsofah*, فلسفه *felsefah*, فلاسفه *felâssefah*.

Philosophie, فيلسفيه *fylsou-fyah*, *fylsofyéh*, فلاسفه *felâsseféh*, *filâssifah*.

Philosophique, متاع الفيلسفه *metâ' êl-fylsafah*.

Phlegme, **Phlegmatique** (*V.* **Flegme**, **Flegmatique**).

Phthisie, المرض الرقيق *êl-maradd ér-raqyq*, المرض الزين *êl-marad êz-zéyn*, سلال *selâl*.

Phthisique, مسلول *masloul*.

Physicien, عالم الطبيعه *a'alem êt-taby'ah*, مجتهد في علم الطبيعه *modjtehed fy i'lm êt-taby'ah*.

Physique (s. f.), علم لطبيعه *i'lm êt-taby'ah*.

— (adj.), (*Voyez* **Naturel**).

Physiquement, بالطبع *bi-êt-teba'*.

Piastre (monnaie), ريال *ryâl*, pl. ريالات *ryâlât*; غروشه *ghou-rouchah*, *ghrouchah*, pl. غـروش *ghourouch*.

— Deux Piastres, ريالين *ryâ-lynn*.

— Tu me dois mille Piastres, ليلي الف غروش عليك *lyl-y âlf ghourouch a'lay-k*.

— Piastre-Boudjou (valant à Alger 1 fr. 86 cent.), ريال بوجو *ryâl-boudjou*.

— Draham, ou Pataque-Chi-que (valant à Alger 62 cent.), ريال دراهم *ryâl-derâham*.

— Demi-Piastre-Boudjou (*V.* **Nous-Boudjou**).

— Quart de Piastre (pièccette, valant à Alger de 46 à 47 cent.), ربيع بوجو *reby'a-boudjou*, ربع بوجو *roub'-boudjou*.

— Huitième de Piastre (valant à Alger de 23 à 24 c.), ثمن بوجو *themienn-boudjou*, *thoumn-bou-djou*, *themin-boudjou*.

— Piastre de double-boudjou (val. 3 fr. 72 c.), دوروا *dourâ*, دورو *dourou*, زوج بوجو *zoudj-boudjou*.

Piastre d'Espagne (valant au Kaire environ 5 fr. 35 cent.), الريال السدور *ér-ryâl éd-dour*, الريال الاسپانيولي *ér-ryâl él-Êspâ-nyouly*, كولوناطه *kolounâttah*.

— Piastre turke de 100 médins (valant au Kaire 3 fr. 50 cent.), غروشه ميّه *ghrouchah mayyéh*.

— de 80 médins (valant au Kaire environ 2 fr. 80 cent.), غروش ثمانين *ghourouch-theméryn*, ثمانينيه *themânynyéh*.

— de 60 médins (valant au Kaire environ 2 fr. 10 cent.), غروش ستّين *ghourouch-settyn*, ستّينيه *settynyéh*.

— de 40 médins (valant au Kaire environ 1 fr. 40 cent.), غروش اربعين *ghourouch-ârba'yn*, اربعينيه *ârba'ynyéh*.

— Demi-Piastre, نصفيه *nous-fyéh*.

— Pièce d'un quart de Piastre, ربعيه *roubayyéh*.

— d'un huitième de Piastre, ثمنيه *thoumnyéh*.

Pic (mes. de longueur, valant environ un demi-mètre), ذراع *derâ'*, اذرع *âdra'* (*Voyez* Brasse, Aune, Coudée).

Pie, عقعق *a'qa'q*, قعقع *qa'qa'*.

Pièce (*V.* Morceau, Lambeau).

— de marchandise, فصله *fas-léh*, *faslah*.

— d'artillerie (*Voyez* Canon, Mortier).

— de monnaie (*V.* Monnaie).

— de 100 médins, de 80, de 60, de 40 (*Voyez* Piastre).

— de 20 médins (*Voy.* Demi-Piastre).

— de 10 médins (*Voyez* Pièce d'un quart de Piastre).

— Pièce à Pièce, قطع قطع *qatta'-qatta'*.

Piècette (*V.* Quart de Piastre).

Pied, رجل *ridjl*, *rigl*, *redjel*, *ridjel* (en b. اظار *ăddâr*, *éddâr*, *îd-dâr*, pl. اظارن *îddârann*, *îddârenn*).

— de bœuf (*V.* Bœuf).

— d'alouette (fleur), لححكم *lahhkoum*.

— d'une montagne, جدر الجبل *djedr él-djebel*, اسفل الجبل *âsfel él-djebel*.

— d'un arbre, اسفل الشجره *âsfel ésch-chadjaréh*.

— (mesure de longueur), قدم *qadam*, pl. قدوم *qoudoum*, اقدام *éqdâm* (*Voyez* Long, Longueur).

— Cette échelle est longue

de dix-huit Pieds environ, هلك السلم طولها نحو ثمنتعش قدوم *hadéh ès-soullem toul-hâ nahou tmemant-a'ch qoudoum.*

— Pied de chèvre (espèce de levier), (*Voyez* LEVIER).

— Coude-Pied, قصبة ذا الرجل *qasbah dê-'r-ridjl* (en berbere تيمشيط اظار *tsymchytt âddâr*), (*V.* COUDE-PIED).

— Coup de Pied, ركلة *roklah* (en berbere تـقـودميت *taqoudmyt*), (*Voyez* RUADE).

— Doigt du Pied, بنّة ذا الرجل *bennah dê-'r-ridjl*, pl. بنان ذا الرجل *benân dê-'r-ridjl;* اصبع الرجل *âsba' êr-rigl*, pl. صبعين الرجل *sabi'yn êr-rigl* (*Voyez* ORTEIL).

— Cheville du Pied, كدم *guedem* (en berbere تيوروزّيت *tyourouzzyt*), (*Voyez* CHEVILLE).

— Plante du Pied, قدم *qadam.*

— Les deux Pieds, رجلين *ridjléyn, ridjlyn, rigleyn, riglyn.*

— Nu-Pieds (*Voyez* NU).

— Il est allé à Pied, مشى *machâ.*

— ras-tu à Pied ou à cheval? تروح اي ماشي اي راكب *terouh ây-mâchy ây-râkeb?*

— Ils sont tombés à mes Pieds, وقعوا بين رجليي *ouaqa'ou bayn redjley-y.*

PIÈGE, حبالة *heyâléh, hayâlah,* مكنة *meknéh, meknah* (*Voy.* EMBUCHE, FOURBERIE).

— à prendre les oiseaux, فخ *fakh.*

— à prendre les animaux, حبالة الصايد *heyâlét ès-sâyd.*

— Il a tendu un Piége (*V.* Il a dressé des Embuches, Il a ABUSÉ).

PIERRE (n. pr.), بطرس *Bottrouss, Boultrouss.*

— (s. fém.), حجر *hadjar, hadjer, hagar,* حاجر *hâdjer*, pl. حجارة *hedjârah;* حجرة *hadjerah*, pl. حجر *hadjer* (en berbere ادغغ *âdghagh, êdghâgh*, pl. ادغغن *âdghaghenn*).

— dure, صلب *solb.*

— à bâtir, تبزة *tabzéh.*

— de taille, حجر نحت *hadjar-nahatt.*

— équarrie, الحجر المنجور *él-hadjar él-mendjour.*

— à aiguiser, ارحا *êrhâ,* رحا ذا الحجر *rahâ dê-'l-hadjar*

(en berbere امسد *âmsed*, ميلاك *mylâk*), (*V.* Pierre à Aiguiser).

— à fusil, حجره *hadjerah*, صوان *souân*, صوانه *souânéh*, *souânah*, شفر *chefer*, قدّاح *qaddâh* (en berbere تنيشه *tenychah*, pl. تينيشون *tynychouenn*).

— de touche, حجر الحكك *hadjar êl-hak*, حجر المحاس *hadja· êl-mahâss*.

— ponce, حجر الاسفنج *hadjar êl-âsfandj* (m. à m. pierre d'éponge).

Pierrerie (pierre précieuse), جوهر *djouher*, *djouhar*, *djouaher*, pl. جواهر *djouâher*.

Piété, عباده *i'bâdah*, *ê'bâdéh*.

Pieu, وتد *oueted*, pl. اوتاد *ôutâd*.

Pieux, عابد الله *a'âbed-Allah*.

Pigeon, حمام *hamâm*, *hemâm*, حمّام *hammâm*, pl. حامام *hâmâm*; فراخ *ferâkh* (en berbere تبير *ttsbyr*), (*Voyez* Colombe).

— ramier, ليام *limâm*.

— sauvage, الحمام الخلوى *êl-hamâm êl-khalouy* (*Voy.* Colombe sauvage).

Pigeonnier (*V.* Colombier).

Pile, كومه *koumah*, *koumêh*.

Pilé, مسحوق *masschouq* (*V.* Broyé).

Il a Pilé, درس *deress*, سحن *sahan* (*Voyez* Il a Broyé).

— Il Pilera, يدرس *ydress*.

Pilement (*V.* Broyement).

Pilier, ساريه *sâryah*, pl. سوارى *saouâry* (*Voyez* Colonne).

Pillage, نهب *nehb*, *nihb*, غصب *ghasb*.

Pillard, نهّاب *nehhâb*, pl. نهّابين *nehhâbyn*.

Pillé, منهوب *menhoub*, مختوف *makhtouf*.

Il a Pillé, نهب *nahab*, *neheb*, ختف *khataf*.

— Il Pillera, يختف *ykhtof*.

Pilon, مدقه *madaqqah*, رزه *rezzah*, يد الهاون *yed êl-hâoun*.

Pilote, ريس *reyss*, *rayss*, باوطه *bilouttah*.

Pilule, حب من دواه *hebb minn daouâh*, pl. حبوب من دواه *heboub minn daouâh*.

Pin, صنوبر *senouber*, *sanoubar*, pl. صنابر *senâber*, *senâbir*; شوح *chouah* (en berbere ازمباى *âzoumbây*, pl. تيزومبيون *tyzoumbyoun*).

Pince (pour soulever des masses), ملاويه *mellâouyah*.

PINCÉ, مقروص *maqrouss.*

Il a PINCÉ, قرص *qarass*, *qaress.*

— Il Pincera, يقرص *yqoross.*

PINCEAU, قلم نقاش *qalam-naqqâch*, ريش *rych*, شتة *chitah*, زيف *zyf.*

PINCETTES, مشيك *machyk*, لقاط ذا العافيه *laqqâtt dê-'l-a'â-fyah*, مكوسة النار *mekoussét ên-nâr.*

PINSON, موش *mouch* (en berb. ايتبير *iytbyr*, pl. ايتبيرن *iytbyrenn*).

PIOCHE, منكش *menkech*, pl. مناكش *menâkich*, طوريه *touryah*, جزمه *djezméh*, معول *ma'oul*, فاس *fâss*, فاس العربى *fâss él-a'reby.*

PIPE, شبوك *chonbouk*, سبسى *sebsy*, *sibsy*, pl. سباسى *sibâssy.*

— persane, نرجيله *nardjyléh*, *narguyléh*, نرجيل *narrdjyl*, *nerguyl.*

—Tuyau de Pipe, قصاب *qussâb.*

— Fourneau de Pipe, داوايه *dâouâyéh.*

—Fabricant de Pipes, غاليونجى *ghâlyoundjy.*

Il a PIQUÉ, شاك *châk*, ابر *âber*, شك *techekk.*

— la langue, حرّ اللسان *harr él-lessân.*

— Il Piquera, يتشك *ytchekk.*

PIQURE, ابر *ibr.*

PIRATE, حرامى البحر *harâmy-'l-bahar* (*Voyez* CORSAIRE).

PIRE, اشرّ *âcharr.*

— Ce qui vaut mieux que le bien, c'est de le pratiquer; et ce qui est Pire que le mal, c'est de le faire, اخير من الخير فاعله و اشرّ من الشرّ فاعله *akheyr minn él-kheyr fâi'l-ho ; ou âcharr minn éch-cherr, fâi'l-ho.*

PISCINE, صهريج *saharydj*, *sehrig.*

PISSAT (*Voyez* URINE).

Il a PISSÉ, بال *bâl*, شخ *chakh.*

— Il Pissera, يبول *yboul.*

PISTACHE, فستق *fistaq*, *fistoq.*

PISTACHIER, شجرة الفستق *chadjerét él-fistoq.*

PISTOLET, طبانج *tebândj*, طبانجه *tabândjah*, *tobândjah*, پيشتولا *pychtoulâ*, بشتله *bechtolah*, pl. بشاتل *bechâtol*, كابوس *kâbouss* (en berbere تخراست *takharrâst*, pl. تيخراسين *tykharrâssyn*).

PITIÉ, رحم *rahm* (*Voyez* MISÉRICORDE).

— Il a eu Pitié (*Voyez* Il a COMPATI).

— Dieu ait Pitié de toi! رحمك الله *rahm-ak Allah!*

Pituite, تخمه *tokhmah.* (*Voyez* Flegme).

Pituiteux (*V.* Flegmatique).

Piverd, شرّاقراق *cherrâqrâq*, هدّاد *haddâd.*

Place (*V.* Lieu, Endroit).

- publique, زنقه *zanqah*, محج *mahaddj*, وسعه *ouassa'ah*, درب *darb*, *derb*, ساحه *sâhhah*, فسحه *fushhah.*

— fortifiée (*V.* Chateau, Citadelle, Forteresse).

— d'armes, ميدان العساكر *meydân âl-a'ssâker.*

— (emploi), (*Voy.* Charge).

— Petite Place entourée de cahutes, حوش *houch.*

— A la Place de (*V.* Au Lieu de).

Il a Placé, وضع *ouaddla'*, جعل *dja'al* (*V.* Il a Mis).

— Il Placera, يحط *yhott.*

Placet, حال *hâl*, عرض *a'rd* (*Voyez* Mémoire).

Plafond, سقف *seqof*, *seqaf*, pl. سقوف *seqouf.*

Plage, حديه *hedyéh*, *hedyah*, شط *chott*, *chatt* (*V.* Rivage).

Il a Plaidé, خاصم *khâssam.*

Plaie, جراحه *djerâhah*, pl. جراحات *djerâhât* (*Voyez* Blessure).

Plaine, سهل *sehel*, pl. سهول *souhoul*, خلا *khalâ*; وطا *outtâ*, وطيه *outtyah*, pl. وطايات *outtâyâtt*; صحرا *sahharâ* (en be rber وطا *outtâ*, pl. وطيات *ouattyât*; تغزوه *taghzouh*).

Il s'est Plaint, شكي *chekkü*, اشتكي *êchtekü* (*Voyez* Il a Gémi).

— Il se Plaindra, يشتكي *yechteky*, يشكي *ychekky.*

Plainte, اشتكا *îchtikâ*, شكوه *chekouah* (*Voyez* Gémissement).

Plaisanterie, مزاح *mizâh*, ملاغه *melâghah.*

Il a Plaisanté, ضحك *dahak*, كحكح *kahkah.*

— Il Plaisantera, يضحك *yddehak*, يكحكح *ykahkah.*

Plaise à Dieu! s'il Plaît à Dieu! ان شا الله *ênn chû Allah!* (*Voyez* Il a Plu).

Plaisir, لذه *leddah*, *leddéh*, *lezzéh*, pl. لذات *leddât*, *lezzât.*

— (bon office), مزيه *mezyyah* (*Voyez* Service, Bienfait).

Plan (adj.), ساهل *sâhel.*

— (subst.), (surface Plane), سطح *sattah.*

— (dessein, projet), (*Voy.* ces mots).

Planche, لوح *louh, louèh,* لوحه *louhah,* pl. لوح *louh.*

Plancher, طوبق *taoubaq,* طبقه *tabaqah.*

Plane (outil), رشبه *rachbah.*

Planète, كوكب *koukab, koukeb* (*Voy.* Astre).

Planeur (terme de monnaie), رقاق *raqâq.*

Plantation, غرس *ghars.*

Une Plante, نبت *nebt,* نبته *nebtéh,* pl. نبات *nebât;* غرس *ghars, ghers,* pl. غروس *ghourouss;* نقله *noqelah,* pl. نقلات *noqelât.*

— marine, حشيش البحر *hachych êl-bahar.*

La Plante du pied, قدم *qadam,* pl. قدمين *qadmyn,* اقدام *âqdâm* (*Voyez* Pied).

Il a Planté, غرس *gharass,* نبت *nebet, nabat.*

— Il Plantera, يغرس *yeghrass.*

Plaqueminier (arbre), سدره *sedrah, sidrah.*

Plat (adj.), (*Voyez* Plan).

— (subst.), طبق *tabaq,* تبسي *tebsy,* صحن *sahan,* pl. صحون *souhoun;* صينيه *seynyah.*

— Grand Plat, غطار *ghouttâr,* مخفيه *mokhfyah.*

— Tu dresseras les viandes sur les Plats, تسقي اللحم في صحون *teseqqy êl-lahum fy souhoun.*

Plateau en cuivre, سموه *semouah.*

— de balance, كفه *keffêh, keffah,* pl. كفوف *kefouf, kofouf.*

Platine de fusil, زناد *zenâd.*

Platon (n. pr.), افلاطون *Iflâttoun.*

Platonique, افلاطوني *Iflâttouny.*

Platre, جص *djess,* جبس *djibss, gibss,* جبس *djips,* كبص *guebss.*

Il a Platré, جبس *djebbass, guebbass,* جصص *djessass.*

Platrier, جباس *djebbâss, guebbâss,* جصاص *djessâss.*

Plein, ملان *melân,* مليان *melyân,* مالي *mâly* (en berbere ايتشور *îytchour,* pl. ايتشورن *îytchourenn;* يچور *ytchour,* pl. يچورن *ytchourenn*).

— Pleine lune (*V.* Lune).

PLENIPOTENTIAIRE, مفوّض *mofaouedd.*

PLÉNITUDE, املا *îmlâ.*

Il a PLEURÉ, بكا *bekâ*, دمع *dama'a.*

— Il Pleurera, يبكي *yebky.*

PLEURÉSIE, برسام *bersâm.*

PLEURS, بكا *bikâ* (*Voyez* LARME.

Il PLEUT, كيمطر *keyomtour*, يمطر *yomttar* (*Voyez* Il a PLU).

Les PLEYADES, تريا *touryâ*, *tourayâ.*

PLI, تكميش *tekmych*, كماش *koumâch*, طيه *tyah*, هزّة *hezzah.*

Il a PLIÉ, طوى *taouä*, *taouey*, *touä.*

— (il a courbé), (*V.* ce mot).

— Il Pliera, يطوى *yettouy.*

PLISSÉ, مكمّش *mokemmich.*

Il a PLISSÉ (*V.* Il a PLIÉ).

PLOIEMENT d'une étoffe, تكميش *tekmych.*

PLOMB, رصاص *ressâss*, رصاص اسود *ressâss-âssouad*, ارصاص خفيف *khafyf*, *êrsâss.*

Il a PLOMBÉ, رصّص *ressass.*

PLONGÉ, مغروق *maghrouq*, مغرّق *mugharreq.*

Il a PLONGÉ (v. a.), غرق *gharaq*, غطس *ghattass.*

— (v. n.), غاص *ghâss*, اغتاص *êghtâss.*

— Il Plongera, يغوص *yghouss*, يغطس *yeghtess.*

PLONGEUR, غواص *ghaouâss.*

Il a PLU (été agréable), عجب *a'djeb.*

— Cela te Plaira, هذا يعجبك *hadâ ya'djeb-ak.*

— Cela ne me Plaît pas du tout, هذا ما يعجبني شي *hadâ mâ ya'djeb-ny chy.*

— Plaît-il? نعم *na'am?*

— S'il Plaît à Dieu! ان شا الله *ên châ Allah!* ان شا الله تعالى *ên châ Allah ta'âlä!*

—Plût à Dieu! ياليث *yâ-leyts!* من صاب *minn-sâb!* (*V.* PLAISE à Dieu!)

— A Dieu ne Plaise! استغفر الله *êstaghfour Allah!* (m. à m. Dieu pardonnes!)

Il a PLU (tombé de la pluie), مطر *mattar*, صوّب *tessaouab*, *tessaoueb*, تصاب *tessâb.*

— Il Pleuvra, يتصوب *yetsaoueb*, يتصب *yetseb.*

PLUIE, مطر *mattar*, pl. امطار *âmtâr;* شتّا *chittâ*, شطا *chittâ*, *chettâ* (en berbere هوا *haouâ*).

— Il a tombé beaucoup de

Pluie, اصطبت شتا كثيرة *éstabbét chitâ ketsyrah.*

— **Petite Pluie abat grand vent**, من مطيرة صغيرة تهفت ريح كبير *minn mattayrah sogheyrah toheffet ryh kebyr.*

— **Pluie continue**, غيث *ghayts, ghayth* (en berb. اغوفر *âghoufor*).

— **Petite Pluie**, مطيرة *mattayréh.*

Plume d'oiseau, ريش *rych*, ريشه *rychah, rychéh*, pl. ريش *rych.*

— **à écrire** (roseau), قلم *qalum, qelem*, pl. اقلام *éqlâm*, قوالم *qauoualem*, قلوما *qeloumâ*, قلومه *qeloumah.*

— **Il a taillé la Plume**, برى القلم *berä él-qalem.*

La **Plupart**, عدد الاكثر *a'ded él-âkthar*, قسم الاكثر *kesm él-âkthar*, الاكثر *él-âkthar.*

— **La Plupart des hommes**, اكثر الناس *âkthar én-nâs*, الاكثر من الناس *él-âkthar minn én-nâss.*

Pluriel (nombre), جمع *djamè'.*

— **entier**, جمع سالم *djamè' sâlem.*

— **brisé**, جمع مكسر *djamè' moukasser.*

Plus, اكثر *âktsar, âkthar*, كثر *ketser*, زد *zid*, زيد *zyd*, بزيد *bezyd.*

— **Je t'aime Plus que lui**, ناحبك اكثر منه *nâhobb-uk âkthar minne-ho.*

— **Le fer et l'argile sont Plus utiles que l'or le Plus précieux**, تنفع الحديد والطين اكثر من الذهب الثمين *tenfa' él-hadyd ou-ét-tyn âkthar minn éd-dahab él-mothemyn.*

— **Plus j'y réfléchis et Plus la chose me semble obscure**, اكثر ما نفتكر فيه اكثر ما الحاجه تبان مظلمه *âkthar mâ nefteker fy-hi, âkthar mâ él-hadjéh tebân mozzalleméh.*

— **Plus on a gagné d'argent, Plus on en veut avoir**, على قد ما كسبوا قد ما طمعوا المال *a'lä qad-mâ kesseboû, qad-mâ tema'oû él-mâl.*

— **Plus la nuit se raccourcit, Plus le jour s'allonge**, قدما تقصر الليل قدما يطول النهار *qad-mâ teqsir él-léyl, qad-mâ yttoul én-nahâr.*

— **D'autant Plus que**, قد ما *qad-mâ.*

— **Cela est d'autant Plus admirable qu'on ne l'a jamais vu**,

هذا عجيب قد ما هو عديم النظر *hadâ a'djyb qad-mâ hou a'dym ên-nazr.*

— De Plus (*Voy.* Outre cela).

— En Plus, بزيد *be-zyd.*

— Au Plus, tout au Plus, بالاكثر *bi-'l-âkthar.*

Plusieurs, كثير *ketsyr*, عديد *a'dyd.*

— Plusieurs fois, مرار كثيرة *merâr kethyrét*, كثير مرّة *kethyr marrah*, مرّة عديدة *marrah a'dy-déh* (*Voyez* Souvent).

Plus tôt, قبل *qabl* (*V.* Auparavant).

— Tu n'as pas pu venir Plus tôt? ما قدرتشي تجي قبل *mâ qaderét-chy tedjy qabl?*

Poche, جبّة *djebbah*, *guebbéh*, *djobbah*, جيب *djyb*, *guyb*, pl. جيوب *djyoub*, *guyoub*; خريطة *kharytah*, كيسوة *kyssouéh*, مكتوب *maktoub*, pl. مكاتب *mekâteb* (*V.* Bourse, Sac).

Poêle à frire, مقلا *maqlâ*, مقلي *miqlä*, *moqlä*, مقلاة *miqlâh*, طاوة *tâouah.*

Poêlon de terre, طجين *ta-djyn*, طاجين *tâdjyn*, pl. طواجين *touâdjyn.*

Poésie, نظم *nezm*, *netlm*, شعر *cha'er*, *cha'ar*, منظومه *manzou-méh.*

Poëte, شاعر *châ'er*, *châ'ir*, pl. شعرا *cho'erâ.*

Œuvres **Poétiques**, ديوان *dyouân.*

Poids, وزن *ouzenn*, *ouzn*, ميزان *myzân.*

— Le Poids de ce ballot est d'un quintal et demi, هذه الفردة ميزانها قنطار و نصف قنطار *hadéh êl-fardéh myzân-hâ qontâr ou-nousf qontâr.*

Poignard, خنجر *khandjar*, pl. خناجر *khenâdjer*, پنيار *penyâr*, مدس *medess*, سكين *sikkyn*, *sek-kyn*, كمية *koummyah*, جنوي *dje-nouy.*

— à deux tranchans, سبولة *se-boulah*, سبولي *sebouli.*

— Coup de Poignard, ركزة *rek-zah.*

Poignée, قبض *qabdd*, *qobdd*, *qebdd* (*Voyez* Manche).

Poignet, رقبة الكف *roqbét êl-keff* (en berbere مقبط افوس *maq-bett êfouss*, pl. مقبط افاسن *maqbett ifâssinn*), (*Voyez* Poing).

Poil, شعر *cha'ar*, *che'er*, شعار *cha'âr*, pl. شعور *che'our*, *chou'our.*

Poing, كف *keff;* دبزه ذا اليد *debzah dé-'l-yedd,* قبضه *qubdéh.*

— Coup de Poing, لكزه *lek-zah, loukzah* (en berbere طفان *dafân*).

Un Point, نقطه *noqtah.*

— Deux Points, نقطتين *noq-télyn, noqtéléyn.*

— Il a été sur le Point de (*Voyez* Peu s'en est Fallu, Il a Failli).

— Il est sur le Point de Partir, هو راح يسافر *houe râh yssâfer,* حضر روحه للسافر *hadder rouh-ho li-'s-sâfer.*

Point (compl. de négation), شي *chy,* ش *ch.*

— Je n'en veux Point. ما باردة شي *mâ bérid-ho chy.*

— Il n'est Point à la maison, ما فيش هو في الدار *mâ fy-ch houe fy-'d-dâr.*

Le Point du jour (*Voy.* Aube, Aurore, Lever du Soleil).

Pointe, حد *hadd,* طرف *tarf,* ابره *ibréh.*

Pointé (marqué de points), (*Voyez* Ponctué).

— (dirigé), (*Voyez* ce mot).

Il a Pointé un canon (*Voyez* Il a mis en Joue).

Pointu, مضى *maddy,* محدود *mahdoud,* مسنون *mesnoun,* سنان *senân.*

Poire, كمثرى *komethry,* نكاص *neggâss,* منجاز *mandjâz,* اجاص *édjâss, îdjâss,* نجاص *nedjâss.*

— sauvage, اجاص برى *iddjâss berry.*

— à poudre (*Voyez* Poudre).

Poireau, كراث *korrath,* خرات *khorrât,* بيبروز *beyberouz,* ركل *rikl.*

Poirée, ساق *selq,* سلك *silk, selk.*

Poirier, شجرة ذا النكاص *che-djrah dé-'n-neggâss,* سجرة النجاص *sedjerat én-nedjâss* (en berb. تيفيرسه *tyfyrsah,* pl. تيفيرسين *tyfyrsyn*).

Pois, بسيله *bessyllah,* جلبان *djoulbân,* جلبانه *djilbânah.*

— chiche, حمص *hims, houms,* حمص *hommoss,* حموص *hom-mouss.*

— de senteur, محمد ولى *mo-hammed-oualy.*

Poison, سم *semm* (en berb. اسم *ésoumm*).

Poisson, سمك *semek, samak,* pl. اسمك *âsmak,* سموك *sou-mouk;* حوت *hout, haout,* pl. حيتان *haytân* (en berb. اسلم *éslimm*).

— Les Poissons (signe du zodiaque), برج ذا الحوت *bourdj dé-'l-hout*, برج الحوت *bourdj él-hout*, *bourg él-hout*.

Poitrail (*Voyez* Poitrine).

— (de harnois), صدرية *sadryah* (en berbere الدير *éd-dayr*).

Poitrine, صدر *sadr*, *sadar*, *sidr*.

Poivre, فلفل *felfel*, *foulfoul*.

— rouge, الفلفل الاحمر *él-foulfoul-él-âhmar*, *él-filfil él-âhmer*.

— en poudre, concassé, الفلفل الرومي *él-foulfoul ér-roumy*.

Poivron (*Voy.* Poivre rouge).

Poix, زفت *zeft*, *zift*, كفر *kafr*, *kafer* (*Voy.* Bitume, Goudron).

— Il a enduit de Poix (*Voy.* Il a Goudronné).

Pôle, قطب *qotb*.

— du monde, قطب العالم *qotb él-a'âlem*.

— de l'écliptique, قطب فلك البروج *qotb felek él-bouroudj*.

— Les deux Pôles, قطبين *qotbéyn*.

Poli (au pr.), مصقول *masqoul*.

— (au figuré), (*Voyez* Civil).

— (n. s.), (*Voyez* Brillant, Polissage).

Il a Poli, صقل *saqal*, نعم *naam*.

Polichinelle, قراقوش *Qarâqouch*.

Polissage, تصقيل *tesqyl*.

Polisseur, صقال *saqqâl*.

Polissoire, مصقل *mesqel*.

Politesse (*Voyez* Civilité).

Poltron (*Voyez* Lache).

Pomme, تفاح *teffâh*, *toffâh*.

— d'amour (*Voy.* Tomate).

Pommier, شجرة التفاح *chadjrét ét-toffah*, سجره ذا التفاح *sadjerah dé-'t-toffah*.

Pompe (*Voyez* Magnificence).

— funèbre (*V.* Funérailles).

— (machine), مغرفه *maghrefah*.

Il a Pompé, غرف *gharaf*.

Pompeux (*Voy.* Magnifique).

Ponceau (s. m., couleur rouge foncée), وشنه *ouecheneh*.

Ponctuation, تنقيط *tenqytt*.

Ponctué, منقوط *manqoutt*.

Il a Ponctué, نقط *naqqatt*.

Elle a Pondu, باضت *bâddét*.

— Elle Pondra, تبيض *tebydd*.

Pont, قنطرة *qantarah*, *qontrah*, pl. قناطر *qenâtter*, *qonâtter*, قنطرات *qantarât*; جسر *djesr*.

Ponton, طريدة *tarydah*, pl. طرايد *tarâyd*, طراد *tarâd*.

Populace, جعيد *dja'yd*, سفيلة *sefyléh*.

— Homme de la Populace, ابن الناس *êbn-ên-nâs*, جعيدى *dja'ydy*.

Populaire, متاع الاهل *metâ' êl-êhel* (*Voy*. National).

Population, اهل *êhel*, *âhel*, *êhl*, معمورة *ma'mourah*.

Porc (*Voyez* Cochon).

— Petit Porc (*V*. Cochonnet).

— Groin de Porc, hure de Porc (*V*. Groin).

— Viande de Porc (*Voyez* Viande de Cochon).

— Soie de Porc, زغب ذا الحلوف *zoghb dz-'l-hallouf*.

Porc-Epic, ضربان *dourbân*.

Porcelaine, صينى *syny*, فرفورى *ferfoury*.

Pore, نقب *neqb*.

Poreux, ذو نقب *zou-nouqoub*.

Port de mer, بندر *bender*, مينا *mynâ*, pl. موان *mouân*; اسكلة *êskalah*, مرسى *marsä*, *mersä*, مرسا *marsâ*, *mersâ*, pl. مراسى *merâssy* (en berbere مرسة *marsah*).

— Il est arrivé au Port, بلغ المينا *balagh êl-mynâ* (en b. بكشم المرسة *bakchem êl-mersah*).

Portatif, سهل حملة *sahel-hamle-ho*.

Porte, باب *bâb*, pl. ابواب *âbouâb*, *âbaouâb*, بيبان *bybân*; دفة *deffah* (en berbere ثبّورت *tsabbourt*, pl. ثبّورا *tsabbourâ*).

—Ferme la Porte (*V*. Il a Fermé).

— Porte de la Victoire, au Kaire, باب النصر *Bâb ên-Nasr*.

— de la Conquête, au Kaire, باب الفتوح *Bâb êl-Fotouhh*.

— de fer, au Kaire, باب الحديد *Bâb êl-Hadyd*.

— de Bab-Azoun, à Alger, باب ازون *Bâb-Azoun*.

— de la Marine, à Alger, باب البحر *Bâb êl-Bahar*.

— du Torrent ou de la Vallée, à Alger, باب الود *Bâb êl-Oued*.

—Neuve, à Alger, باب جديد *Bâb-Djedyd*.

Porté, محمول *mahmoul*.

Il a Porté, حمل *hamêl*.

— Comment te Portes-tu? ايس حالك *âyss hâl-ek?*

—Comment se Porte monsieur un tel? كيف حال سيدنا فلان *keyf hâl syd-nâ foulân?*

— Comment se Porte madame une telle? كيف حال ستى فلانة *kyf hâl sett-y foulâneh?*

— Comment vous Portez-vous, monsieur ? كيف حالكم سيدى *keyf hâl-kom, syd-y ?*

— Je me Porte bien, grâces à Dieu, انا طيب لله الحمد *ânâ tayeb li-'llah êl-hamd.*

PORTE-DRAPEAU, بيراقتار *bey-râqtâr,* سنجاقجى *sandjâqdjy* (en b. اعلام *â'allâm*), (*V.* DRAPEAU).

PORTEFAIX, شيّال *chayyâl,* حمّال *hammâl,* pl. حمّالة *ham-mâlah,* عطال *aattâl,* نقال *naqqâl.*

PORTEFEUILLE, محفظة *mahu-faddah.*

PORTE-MANTEAU, شراب ذا الجلد *cherrâb dê-'l-djeld* (*V.* HA-VRESAC).

PORTE-MORTS, صحّاف *sahhâf.*

PORTEUR (*Voyez* PORTEFAIX).

— d'eau (*Voyez* EAU).

PORTIER, بوّاب *haouâb, beouâb.*

PORTION (*Voyez* PART).

PORTIQUE, سطوان *sattouân,* ايوان *âyouân, îyouân,* دهليز *dehlyz.*

PORTRAIT, صورة *sourah, sourêh.*

— Ce Portrait lui ressemble, تشبّه لهُ هذه الصورة *techebbah le-ho hadah ês-sourah.*

PORTUGAIS, برتوغالى *bortou-ghâly,* برتوغانى *bortoughâny.*

PORTUGAL (roy.), برتوغال *Bor-tougâl,* برتوغان *Bortoughân.*

Il a POSÉ (*Voyez* Il a PLACÉ).

POSITION (*Voyez* ETAT, SITE).

— critique, بلا *belâ.*

Il a POSSÉDÉ, تملّك بـ *temel-lek be-,* تغلب *teghallab.*

POSSESSION, تغلّب *teghalloub,* ملكة *melkéh,* ملك *moulk.*

— Il a mis en Possession, ملّك *mellek.*

POSSIBILITÉ, امكان *îmkân.*

POSSIBLE, ممكن *memkenn.*

Distance d'une POSTE, ابردة *âberdah.*

POSTÉRIEUR, اخير *âkhyr,* اخرانى *âkhrâny.*

POSTÉRITÉ, ذرية *deryah, deryéh.*

POSTILLON, رقاص *raqqâss* (*V.* COURRIER).

POSTULANT, طالب *tâleb.*

Il a POSTULÉ (*Voyez* Il a DE-MANDÉ).

POT, بلاص *ballâss,* بلاط *bal-lâtt,* انية *ânyah,* برّادة *berrâdah, berrêdah,* بقرج *baqradj,* قلوش *qallouch* (*Voyez* MARMITE).

— de terre, فيخر *fykher,* plur. فياخر *fyâkher,* بوكالة *boukâlah.*

— à fleurs (*Voy.* FLEUR).

— de chambre, حلاب *hallâb.*

— à l'eau, كلّه *kolléh*, قلّه *qol-léh*, pl. قلل *qolal* (*V.* AIGUIÈRE).

POTAGE (*V.* BOUILLON).

POTENCE, مشنقه *mechenqah*, pl. مشانق *mechâneq.*

POTIER, كلّاس *guellâss*, كدّار *gueddâr*, فخّار *fakkhâr.*

— Atelier de Potier, دار العمل *dâr êl-a'mel.*

POTION (*V.* BOISSON, MÉDECINE).

POTIRON, قراع *qarâ'a*, يقطينه *yoq-tynah* (en b. تاخسيت *tâkhessayt*).

POU, قمله *qamlah*, *qamléh*, *qom-lah*, pl. قمل *qaml*, *qemel*, *qomel*; هيبوش *heybouch* (en berb. تلكيت *telkyt*).

— Petit Pou, Pou inguinal, قميّل *qomeyyl.*

POUCE, ابهام *âbhâm*, *êbhâm*, *îbhâm*, pl. اباهيم *ibâhym*; كرسوح *kersouh*, pl. كراسيح *kerâssyh*; الفوقى *êl-fouqy* (en berbere اذاض امقران *âdzâdd âmeqrân*; m. à m. le grand doigt).

POUDRE (poussière), (*V.* ce mot).

— de bureau, رمله *ramléh.*

— à canon, بارود *bâroud*, برود *baroud.*

— Poire à Poudre, جرا *djerâ.*

Il a POUDRÉ (couvert de poussière), غبّر *ghabbar.*

POUDREUX, مغبّر *moghabber:*

POULAIN (jeune cheval), مهر *meher*, فلوا *feloua*, جدعه *djeda'ah.*

—(tumeur), قيح *qyh* (*V.* ABCÈS).

POULE, فرخه *farkhah*, pl. فراخ *ferâkh*; دجاجه *dedjâdjah*, *degâ-gah*, *dégâguéh*, pl. دجاج *dedjâdj*, *degâg*, دجاجات *dedjâdjât*, *de-dâgât*; جدده *djedadah*, pl. جداد *djedâd*, ججه *djedjah* (en berbere تيزيط *tyzytt*, pl. تيوزاط *tyouzâtt*).

— d'eau, دجاجه ذا الما *de-djâdjah dê-'l-mâ* (*Voy.* MOUETTE).

— d'Inde (*Voyez* DINDE).

POULET, فرّوج *ferroudj*, plur. فروايج *ferouâydj*; فروخ *ferroukh*, pl. فراخ *ferâkh*; فلوس *fellouss.*

— d'Inde (*Voy.* DINDON).

— Petit Poulet, قطقوط *qatt-qoutt*, pl. قطاقيط *qattâqytt.* (Ce nom s'emploie aussi comme terme de caresse aux petits enfans).

POULIE, بكاره *bakârah.*

POULIOT (herbe), افليّوا *éfleyyoû.*

POULS des artères, نبض *nebd.*

POUMON, فواد *feouâd*, ريّه *ryyéh*, *ryyah*, *reyyah.*

— On a trouvé que le Poumon était adhérent aux côtes, لقاوا الريه ملصوقه مع الضلوع *laqâoû êr-ryah malsouqah ma' éd-delou'a.*

Poupe, قج *qaddj,* موخر المركب *mouakher él-merkeb.*

Pour, من اجل *minn-âdjel, minn-âguel,* لاجل *li- édjl, li-âdjel, li-âguel, li-âgl,* لـ *li-,* ميشان *mychân,* منشان *minchân.*

— Pour moi, لى *l-y,* ليلى *l-yly,* ميشانى *mychân-y,* لاجلى *li-âdjel-y.*

— Donne-moi des dattes Pour déjeûner, اعطينى تمر باش نفطر *â'tly-ny themr bâch neftour.*

— Pour que, على شان ان *a'lü chân ên;* من شان ان *min chân ên* (Voyez Afin de).

— Pour rien, بلاش *belâch.*

Pourpier, رجله *ridjlah, ridj-léh, rigléh, roudjlah, ridjiléh.*

Pourpre, واردى *ouârdy,* حمار *hamâr.*

Pourquoi? على ايش *aalü éych?* عليش *a'l-eych?* لاى شى *li ây-chy?* لايش *l-éych?* لاش *l-êch?* لاى *l-éy?* لاى سبب *l-éy sebeb?*

— Pourquoi me bats-tu? لاى تضربنى *l-éy tedrab-ny?*

— Pourquoi n'est-il pas venu? على ايش هو ما جاش *a'lü-éych hou mâ djâ-ch?*

— C'est Pourquoi, لاجل ذالك *li-âdjel dâlek,* على هذا *a'lü hadâ.*

— Dis-moi le Pourquoi de l'affaire, قل لى اسباب الامر *qol l-y âsbâb él-âmer.*

Pourri, معفن *maafen* (Voyez Gâté).

Il a Pourri (v.a.), (V. Il a Gâté).

— Il s'est Pourri, فسد *fessed* (Voyez Il s'est Gâté).

Pourriture, عفن *ou'fn, eu'fn,* فساده *fessâdah, fessâdéh* (Voyez Corruption).

Poursuite, تعقب *ta'qqoub,* تبع *tebe',* ملاحقه *melâhaqah.*

Poursuivi, متبوع *matbou',* مطرود *mattroud,* ملاحق *molâheq.*

Il a Poursuivi, تبع *taba'a,* لاحق *lâhaq,* طرد *tarad, tered.*

Pourvoi d'un jugement (Voy. Appel).

Pourvu que, بس *bess.*

Il a Poussé (v. a.), دفع *defaa.*

— à faire une chose (Voy. Il a Excité).

Poussée, اغرا *ighrâ.*

Poussière, تراب *terâb, to-*

rāh, غبرة *ghabrah* (en berbere اغبّار *âghabbâr*).

Poussif (*Voy.* Asthmatique).

Poutre, خشبة *khachabah*, *khachabéh*, جزية *djezyah*, ركيزة *rekyzah*, كايزة *guêyzah* (en berbere تميوى *tsimyouay*, اقوط *âqoutt*, pl. اقوطن *âqouttenn*).

Pouvoir (s. m.), قدر *qadr*, قدرة *qodrah*, *qodréh*, مكن *makan* (*Voyez* Force).

Prairie (*Voy.* Pré).

Praticable (*Voyez* Possible).

Il a Pratiqué (*V.* Il a Fait).

— la vertu, تقرّب للفضل *teqarreb li-'l-fadl*.

— (il a fréquenté), (*V.* ce mot).

Pré, غيط *ghaytt*, خلا *khalâ*, مرج *mourdj*, *merdj*, *merg*, pl. مروج *mouroudj*.

Précaution, حذر *heder*, *hadr*, حذار *hedâr*.

— Lorsque le sort tombe sur nous toute Précaution est vaine, اذ نزل علينا القدر بطل الحذر *éz-nezel alay-nâ êl-qadr battal êl-hadr*.

Précédemment, قبل *qabl*, سابقا *sâbeqânn*, في السابق *fy-'s-sâbeq*.

Il a Précédé, سبق *sabaq*, تقدم *teqaddem*.

Précédent (*V.* Antécédent).

Précepte, وصية *oussyéh*, pl. وصايا *oussâyâ* (*Voy.* Avis, Commandement).

Précepteur (*Voyez* Maître).

Précession, سبق *sebeq*, *sebq*.

Il a Prêché, خطب *khattab*, درس *daress*.

— Chaire à Prêcher (*Voyez* Tribune).

Précieux, عزيز *a'zyz*, نفيس *nefyss* (*Voyez* Cher).

— Pierre Précieuse (*V.* Pierrerie).

Précipice, قعر *qaar*, حافة *hâfah*, خافة *khâfah*.

Précipitamment, بالعجل *bi-'l-a'djel*, *bi-'l-a'guel*.

Précipitation, عجل *a'djel*

Précipité, مرمي *mermy*.

Il a Précipité, هبط ب *habatt be-*.

— Il les a Précipités dans la mer, هبط بهم على البحر *habatt bi-him a'lä êl-bahar*.

— Il s'est Précipité, رمى نفسه *ramä nafse-ho*.

Précis (subst.), (*V.* Abrégé).

— (adj.), مقتضي *moqteddy*.

Fruit Précoce, باكور *bâkour*.

Prédestination (*V.* Destin),

Prédicateur, مدارس *medâross* (*Voyez* **Orateur**).

Il a **Prédit**, اخبر من قبل *âkhbar minn qabl*.

— Depuis long-temps je vous l'avais Prédit, من مدّة زمان انا كنت اخبرتهُ لكم *minn meddét zemân énâ kont âkhbert-ho le-koum*.

Préface, مقدامه *miqdâméh*.

Préfecture, ولايه *oulâyéh*, *oulâyah*, بيليك *beylyk*.

Il a **Préféré** (aimé mieux), حبّ احسن حبّ اكثر *hobb âkthar*, *hebb âhssann* (*Voyez* Il a **Aimé**).

— Je Préfère la vérité à la louange, انا نحبّ الحقه اكثر من الشكر *énâ nehobb él-haqqah âkthar minn ês-chokr*.

Préfet, والي *ouâly*, *ouêly*.

Préjudice (*Voyez* **Dommage**).

Préjudiciable, مخسّر *makhasser* (*Voyez* **Nuisible**).

Il a **Préjudicié** (*Voyez* Il a **Nui**, Il a causé du **Dommage**).

Préjugé, عاده *a'âdeh*, *e'êdéh*.

Il a **Préjugé**, حكم قبل ما يلاق *hakam qabl mâ ylâq*.

Prélude, ابتدا *ibtedâ*.

Premier, أوّل *âouel*, *âouel*, اولي *âouly*, ولاني *âoulâny*, *âulâny* (en berbere دامزوار *dâmezouâr*).

— Première, اولي *âoulâ*, اوله *âouléh*, اولانيه *âoulânyah*, *âoulânyéh* (en b. تامزوارت *tâmezouârt*).

Préparation, تدارك *tedârouk*.

Préparé, محضر *mohadder*, مهيي *moheyy*.

Il a **Préparé**, حضر *haddar*, *hadder*, هيّا *heyyâ*.

— Il s'est Préparé, تجهز *tedjehhez*, استحضر نفسه *êstehadder nafse-ho*, هيا *heyâ*.

Il a **Préposé**, جعل علي *dja'al a'lâ*.

— Il l'a Préposé aux affaires du pays, جعلهُ علي امور البلد *dja'al-ho a'lâ ôumour âl-beled*.

Prépuce, غرله *gherlah*, غلفه *gholfah*, قلفه *qolfah*.

Prérogative, قايده *qâydah*.

Près, قريب *qaryb*, *qeryb*, قرايب *qorâyb*, في قريب *fy-qaryb*.

— Y a-t-il un village Près d'ici? فيه شي بليدة قريبه من هنا *fy-hi-chy beleydah qarybah minn-honâ?*

— J'étais Près d'entrer, كنت حاضر روحي للدخول *kont hâdder rouh-y li-'d-dakhoul*.

Présages (*Voyez* Auspices).

—malheureux, طير *tayr* (*Voyez* Mauvais Augure).

Il a **Prescrit** (*V.* Il a Ordonné).

Préséance, سبق *sebuq*.

Présence, حضرة *hadderéh*.

—En ta Présence, بحضرتك *be-hadderét-ak*.

Présent (adj.), حاضر *hâdder*, *hâddir*, موجود *moudjoud*.

— Il est Présent, هو حاضر *houe hâdder*.

— Il a été Présent à l'affaire, حضر على الامر *hadder a'lü êl-âmer*.

Présent (don), هديه *hedyah*, pl. هديات *hedyât*, هدايا *hedâyâ*; عطا *a'ttâ*, اعطا *i'ttâ*.

Présenté (*Voyez* Offert).

Il a **Présenté** (*V.* Il a Offert).

Il a **Préservé**, حفظ *hafezz*, عافا *a'âfâ*.

—Dieu vous Préserve de malheur pendant toute votre vie! الله يعافيكم من المصايب بطول حياتكم *Allah ya'âfy-koum minn êl-messâyb be-toul hayât-koum!*

Il a **Présidé**, تقدم *teqaddem*.

Président, حكم *hakem*, متقدم *motqaddem*, ريس *réyss*.

Présomption, توكيل على نفسه *touekkyl a'lü nafse-ho*.

Présomptueux, متوكل على نفسه *metouakkel a'lü nafse-ho*.

Presque, الا قليل *êllâ qalyl*.

Presse (foule), زحمه *zahhmah*.

Une **Presse**, ملزمه *melzemah*, تخت *toukht*, معصرة *ma'asrah*.

Pressé (comprimé), معصور *ma'assour*, مزموق *mezmouq*.

— (foulé), (*Voyez* ce mot).

— (prié instamment), ملزوم *melzoum*.

— (urgent), معجل *mo'addjel*.

— Cette affaire est très-Pressée, هذه الشغله بالعجل قباله *hadah ês-choghlah be-'l-a'djel qobâlah*.

Il a **Pressé** (sous une presse ou avec les mains), عصر *a'ssar*, *a'sser*.

— (il a foulé), (*Voy.* ce mot).

— (il a hâté), (*Voyez* ce mot).

—(il a prié instamment), الزم *êlzem*, قرط *qarratt* (*V.* Il a Insisté).

— Il m'a Pressé de rester chez lui, الزمني بالمقام عنده *êlzem-ny bi-'l-maqâm a'nd-ho*.

— J'ai un Pressant besoin de cela, انا عيزان من ذا كثير *ânâ a'yzân min dê kethyr*.

Pression, عصر *a'sr*.

Pressoir (*V.* Presse).

Pressuré (*Voy.* Pressé).

Il a **Pressuré** (*V.* Il a **Pressé**).

Preste (*Voyez* **Leste**).

Prestige, سحر *sahar*, *sehr*, pl. سحور *sehour*.

Il a **Présumé** (*V.* Il a **Pensé**).

Prêt (adj.), هيي *heyy*.

Il a été **Prêt**, هيا *heyâ*.

— Je suis Prêt à combattre, هيي روحي للقتال *heyy rouh-y li-'l-qitlâl*.

Prêt (subst.), مسلوف *mas-louf*.

Il a **Prêté**, سلف *salaf*, سلّف *sallaf*, *sellef*, اسلف *êslaf*.

Il a **Prétendu**, دعا *da'â*.

— Il Prétendra, يدعي *yda'y*.

— Il ne te reste plus rien à Prétendre légitimement, ما بقا لك حق ما تدعى *mâ baqâ l-ak haqq mâ teda'y*.

Prétention, دعوة *da'ouah*.

Prétexte (*V.* **Motif**, **Excuse**).

— Tu allègues toujours de faux Prétextes, دايما عندك سبب كذاب *dâymânn a'nd-ak sebeb kaddâb*.

Prêtre, قسيس *qassyss*, قس *qass*, pl. قسوس *qoussouss*.

— Grand-Prêtre, قسيس الكبير *qassyss êl-kebyr*, امام *îmâm*.

Preuve, بينه *baynah*.

— C'est une Preuve que tu ne m'aimes aucunement, هذا الشي يبين انك ما تحبنيش واصل *hadâ ês-chy ybayn ênn-ak mâ te-hobbe-ny-ch ouâssel*.

Il a **Prévalu**, استغلب *ês-taghlab*.

Prévaricateur, فسّاق *fassâq*.

Il a **Prévariqué**, فسق *fassaq*.

Prévenu (devancé), مسبوق *masbouq* (*Voyez* **Devancé**).

— (accusé), متهم *moteh[illegible]*

Il a **Prévenu** (*V.* Il a **Devancé**).

— (il a averti), (*Voy.* ce mot).

Grand **Prévôt**, مزوار *mezouâr*.

Prévoyance, معرفه *maarefêh* (*Voyez* **Prudence**).

Prévoyant (*V.* **Prudent**).

Il a **Prévu**, نظرفي *naddar fy*.

— Je l'avais bien Prévu, انني كنت نظرت فيه *ênne-ny kont naddart fy-hi*.

Il a **Prié**, رغب *ragheb*.

— humblement, ضرع *dera'a*.

— Dieu, صلى *salä*, صلا *sallâ*.

— Il Priera, يصلي *yessally*.

— Prie! ارغب *êrgheb!* اصلي *êsly!* (en berbere زال *zâl!*).

Prière, رغب *raghb*.

— à Dieu, صلا *salâ*, *selâ*, صلوة *salaouah*, تصلية *teslyah*, صلاة *salât*, صلواة *salouât*, pl. صلوات *selaouât* (en berb. تزليت *tezallyt*).

— Il a fait l'appel à la Prière, اذن *ézenn*.

— Celui qui fait l'appel à la Prière, موذن *mouezzin*.

Il a PRIMÉ, استغلب *éstugh-lab* (*Voy.* Il a DEVANCÉ).

PRIMEUR, باكور *bâkour*.

PRIMITIF, متاول *motâouel*.

PRINCE, امير *émyr*, pl. امرا *ômrâ*.

— Il y a trois choses auxquelles il ne faut pas se fier : le temps, la mer et la faveur d'un Prince, ثلاثة ليس لها امانه الزمان و البحر و خاطر السلطان *thelâthet lys le-hâ îmânéh : êz-zemân, ou-êl-bahar, ou-khattr ês-soultân.*

PRINCIPAL (subst.), اصل *âsl.*

— d'une créance, راس المال *râss él-mâl.*

— (adj.), اصلي *âsly.*

— Votre Principal commerce est avec Marseille, اصل سببكم هو مع مرسيليا *âsl sebcb-koum houe ma' Marsylyâ.*

PRINCIPALEMENT, اصلا *âslânn*, اكثر كل شي *âkthar koll chy*, على كل شي *a'lâ koll' chy*, لابد *li-âbed*, لاسيما *li-âssymâ.*

— Fais attention Principalement à faire ton devoir, ردّ بالك على كل شي باش تعمل حقك *redd bâl-ak a'lâ koll chy bêch ta'amel haqq-ak.*

PRINCIPAUTÉ, امارة *îmârah*, *îmâréh.*

PRINCIPE (*V.* COMMENCEMENT, ORIGINE).

— moral, قاعد *qâ'id*, pl. قواعد *qaouâ'id.*

— Dans le Principe, في الاول *fy-'l-âouel*, اولا *âoulânn.*

PRINTEMPS, ربيع *rebya'a, raby'*, ربيعه *rabya'uh*, فصل ذا الربيع *fasl dê-'r-reby'* (en b. تفسوت *tsafsoutt*).

PRIS, موخوذ *mouakhoud.*

Il a PRIS, اخذ *âkhad* (*Voy.* Il a OTÉ, Il a ENLEVÉ, Il a SAISI).

— Prends! خذ *khod!* امسك *êmsek!* (en berbere اطف *âttaf*, اواغ *âouâgh*).

— Il a Pris garde, وعا *oua'â*, حذر *hadar* (*Voyez* Il s'est Gardé).

— Prends garde! وع *oua'a!* عندك *a'nd-ak!* خذ عليك *khod a'lay-k!*

— Il a Pris une prise de tabac, شمّ النشوق *chemm ên-nechouq* (*Voy.* Tabac).

Prise, اخذ *âkhd*, زول *zoul*, رفد *refd*, قبض *qabd*.

— (butin), (*Voyez* ce mot).

— de tabac, شمّة ذا النشوق *chemmah dâ-'n-nechouq*, تنشيق *tenchyq* (*Voyez* Tabac).

Il a Prisé (*Voy.* Il a Estimé).

Prison, حبس *habess*, *habs*, سجن *sedjenn*, pl. سجون *soudjoun*.

— La bouche est la Prison de la langue, الفم للّسان سجن *él-foumm li-'l-lessann sedjenn*.

Prisonnier (*V.* Emprisonné).

— de guerre (*Voyez* Captif).

— Il a fait Prisonnier de guerre, اسر *âssar*.

Privation, عدم *è'dm* (*Voyez* Manque, Besoin, Abstinence).

Privé, عادم *a'âdem*, عديم *a'dym*.

Il a Privé, اعدم *â'adam*.

— Il a été Privé, عدم *a'dem*.

— Il s'est Privé de (*Voyez* Il s'est Abstenu).

Privilége, تفريد *tefryd* (*Voyez* Franchise, Exemption).

— Il a joui du Privilége de, تفرّد بـ *teferred be-*.

Prix (valeur), حق *haqq*, سعر *sa'ar* (*Voy.* Marché).

— (récompense), (*V.* ce mot).

— courant, سعر جايز *sa'ar djâyz*.

— Bas-Prix (*Voyez* Bas).

— A vil Prix (*V.* à bon Marché).

— Fixation de Prix تقدير *teqdyr* (*V.* Appréciation, Tarif).

Probe (*V.* Honnête, Intègre).

Probité, صلوح *selouh* (*Voyez* Honneur, Intégrité).

Procès, نزعة *nazaah* (*Voy.* Altercation, Appel, Citation).

— Il a intenté un Procès (*Voy.* Il a eu une Altercation, Il a Intenté, Il a Appelé en Justice).

— C'est un Procès à ne jamais finir, هذا خصام ما يوفا شي ابدا *hadâ khessâm mâ youfâ-chy âbadânn*.

Prochain, Proche, قريب *qaryb*, *qeryb*, *qorayb*.

— Tu aimeras ton Prochain! تحبّ قريبك *tehobb qaryb-ak*.

Proclamation, تفصيح, *tefsyhh*, بريح *beryh* (*Voyez* Avis).

Il a Proclamé, برح *barah*.

Procuration (*V.* Commission).

— Il a donné sa Procuration, وكل *ouekel* (*Voyez* Il a Commis, Il a donné une Commission).

— Il donnera sa Procuration, يكيل *yekyl.*

Procureur, كليل *kelyl* (*Voyez* Agent).

Prodigalité, تلف *telf,* اسراف *isrâf.*

Prodige, حاجه غريبه *hâdjéh gharybéh* (*Voyez* Miracle).

Prodigieux (*Voyez* Etrange).

Prodigue, مسرف *mossaref.*

Il a Prodigué, سرف *saraf.*

Production d'un pays, مجبور *medjbour.*

Il a Produit (en parlant des animaux), (*V.* Il a Engendré).

— (en parlant du sol), جبر *djeber,* رمى *ramä.*

— Le sol d'Alger Produit tout ce qui est utile à la vie de l'homme, ارض الجزاير ترمى منها جميع ما ينفع لحياة الانسان *ârd êl-Djezâyr termy minn-hâ djemy' mâ yenfa' li-hayât êl-ênsân.*

Profanation, تنجيس *tendjyss.*

Profané, منجس *moneddjess.*

Il a Profané, نجس *neddjess.*

Profit, مكسابه *maksâbah,* فايده *fâydah,* pl. فوايد *faouâyd;* مكسب *mekseb,* pl. مكاسب *mekâsseb* (*V.* Gain, Utilité).

— Il se contente d'un petit Profit, هو مستقنع بفايده قليله *houe mostaqni' be-fâydah qalylah.*

— Le salut de la main ne fait ni mal ni Profit, سلام الاصبع لا يضر ولا ينفع *selâm êl-âsba' lâydourr ou-lâyenfa'.*

Il a Profité de (*V.* Il a Gagné).

— à, نفع *nefa',* فاد *fâd* (*Voyez* Il a été Utile).

— Il Profitera, يفيد *yfyd.*

Profond, غاويط *ghâouytt,* خاميك *khâmyk,* غاريق *ghâryq,* عميق *a'myq,* غموق *ghamouq.*

— Il a été Profond, عمق *è'meq,* غرق *ghereq.*

Profondeur, عمق *eu'mq, ou'mq,* غرق *ghorq.*

— Les eaux de cette rivière n'ont qu'une Profondeur de quatre pieds, مياة هذا الواد عمقها بس اربعة اقدام *myât hadâ êl-ouâd ou'mqe-hâ bess ârba'l êqdâm.*

— Ce puits a moins de dix-huit toises de Profondeur, هذا البير غارق اقل من ثمنتعش قامات *hadâ êl-byr ghâreq âqall min themant-a'ch qâmât.*

Profusion (*V.* Prodigalité).

Progrès (*V.* Avancement).

— Il a fait des Progrès, زاد في *zâd fy*.

— Il a fait des Progrès dans cet art, هو زايد في هذه الصنعة *houe zâyd fy hadah ês-sena'ah*.

Prohibé (*Voyez* Interdit).

Il a Prohibé (*V.* Il a Interdit).

Prohibition, امتناع *îmtinâ'* (*V.* Défense).

Proie (*Voyez* Butin).

Projet (*Voyez* Dessein).

Il a Projeté (*Voy.* Il a formé le Dessein).

Prolongation, مدّ *medd*, تطويل *tattouyl* (*Voyez* Délai).

Il a Prolongé (*V.* Il a Allongé).

Promenade (action de se promener), تفرّج *teferroudj*, سيرة *syrah*, تماشا *temâchâ*, تمارّ *temârr*.

— (lieu pour se promener), متمارّ *metmârr*.

Il a Promené, تمشّي *temaschü*, *temaschy*.

—Il s'est Promené, سيّر *sayyar*, تمارّ *temârr*, خوص *khaouass*, *khaouess*.

— Vas te Promener! (phrase d'impatience), روح على روحك *rouh a'lä rouh-ak!* امشي اعمل شغلك *êmchy â'mel choghl-ak!* (m. à m. vas faire ton affaire!)

Promesse, عهد *a'ahed*, وعد *oua'd*, وعدة *oua'dah*, *oua'deh*, pl. وعدات *oua'dât*.

Il a Promis, وعد *oua'ad*.

— Tu nous Promets cela, mais tu cherches à nous abuser, توعد لنا هذا الشي امّا تزبلحنا *teouad le-nâ hadâ ês-chy âmmâ tezbelah-nâ*.

Promontoire (*Voyez* Cap).

Prompt (*Voyez* Agile).

Promptement, طغيا *tâghyâ*, ظغيا *daghyâ* (*Voy.* Agilement).

Promptitude, سرع *sera'*, *ser'*, سرعة *sera'ah* (*Voyez* Agilité).

Promulgation, بريح *beryh*.

Promulgué, مبروح *mebrouh*.

Il a Promulgué, برح *barah*.

Il a Prononcé, لفظ *lafadd*, نطق *nattaq*.

Prononciation, منطق *manteq*, نطق *netq*, لفظ *lefd*.

Propension (*V.* Inclination).

— Il a une grande Propension pour l'indulgence, هو يميل كثير الى السامحة *houe ymyl ketsyr îlä ês-sâmehah*.

Prophète, رسول *ressoul*, نبي *naby*, *neby*, pl. انبيا *ônbyâ* (en berbere نبي *neby*).

Prophétesse, نبية *nabyéh*.

PROPHÉTIE, نبوة *neboueh*.

PROPICE (*V.* FAVORABLE).

— Il a été Propice (*V.* Il a été Favorable).

— Je prie Dieu qu'il vous soit Propice, نضرع الله باش ينعم بكم *nedra' Allah bâch yna'm be-koum.*

PROPORTION, مناسبة *menâsse-bah, menâssebéh.*

— A Proportion de, بحسب *behèsb.*

PROPORTIONNÉ, مناسب *mé-nâsseb.*

PROPORTIONNÉMENT, بالمناسبة *bi-'l-menâssebah.*

PROPOS (*V.* DISCOURS, PAROLE, BAVARDAGE).

— A Propos, بالقانون *bi-'l-qânoun.*

— Il a parlé à Propos, كلم بالقانون *kellem bi-'l-qânoun.*

— Il est à Propos que, الصواب ان *ès-souâb énn.*

Il a PROPOSÉ, عرض *a'radd.*

— Il m'a Proposé un emploi, هو عرض لي منصب *houe a'radd l-y mensseb.*

— Il s'est Proposé une chose, قصد الى شي *qassad ilä chy.*

PROPOSITION, عرض *a'rd*, عرضة *a'rdah, a'rdéh.*

PROPRE (net), نظاف *naddâf* (*Voyez* NET).

— (particulier), (*Voy.* ce mot).

—Propre à, مصلح لـ *meslèh li-.*

PROPREMENT (nettement), بالنظافة *be-'n-nedâfah.*

— (particulièrement), (*Voy.* ce mot).

PROPRETÉ, نظافة *neddâféh.*

PROPRIÉTAIRE, مالك *mâlek*, ملتزم *moltezzem.*

PROPRIÉTÉ, ملك *molk, melk*, pl. ملاك *melâk*, املاك *âmlâk*; ملكة *melkéh.*

— (qualité particulière), خاصة *khâssah*, pl. خواص *kheouâss.*

PROSCRIT, منفي *monfy.*

Il a PROSCRIT, نفا *nefâ, nafâ.*

PROSPÈRE, مفلح *mofléh* (*Voyez* HEUREUX).

Il a PROSPÉRÉ (*V.* Il a RÉUSSI).

PROSPÉRITÉ, فلاح *falâh* (*Voy.* BONHEUR).

—La vie est mélangée de Prospérité et d'adversité, حياتنا فيها خير و شر *hayât-nâ fy-hâ khéyr ou-cherr.*

Il s'est PROSTERNÉ, سجد *se-djed, segued.*

PROSTERNEMENT, تطييح *tatyyh.*

PROSTITUÉE, مراة قبيحة *marâh*

qobbyhah, امراه قحبه *ïmrâh qahabah* (*V.* Femme publique, femme Débauchée).

Prostitution (*V.* Débauche, Libertinage).

Prote d'imprimerie, مقدم المطبعه *moqaddem êl-matba'ah.*

Protecteur, حامي *hâmy*, ناصر *nâsser*, مولا *moulâ*, مولي *mouley.*

Protection, عون *a'oun*, توفيق *toueffyq*, صيانه *syânah*, حاميه *hâmyah*, *hamayah.*

Il a Protégé, توفق *tououeffeq*, درق *derreq* (*V.* Il a Défendu).

— Que Dieu vous Protège! الله تعالى يحفظكم *Allah taalä yahfezz-koum!*

Proue, بروه *broouah.*

Il a Prouvé, دل *dall.*

Proverbe (*Voy.* Adage).

Province, اقليم *âqlym*, ولايه *oulâyéh*, عماله *a'mâléh.*

Provision de voyage, عوين *a'ouyn*, مونه *mounéh*, عويل *a'ouyl*, كمّانيه *koummänyéh.*

— d'armée (*Voy.* Munitions).

Provocation (*V.* Attaque).

Il a Provoqué (*V.* Il a Attaqué).

Prudence, فطنه *foutnah* (*Voy.* Sagesse).

Prudent, فاهم *fâhim*, حادق *hâdeq* (*Voyez* Sage, Habile).

Prune, برقوق *barqouq*, *berqouq*, مليص *mollyss*, عين *a'yn.*

Prunelle de l'œil, بوبو العين *boubou êl-a'yn*, نونو *nounou*, مومو ذا العين *moumou dê-'l-aayn*, بلوطه ذا العين *bellouthah dê-'l-ayn* (en berb. امخروش *âmekhrouch*, امموين تيط *âmmemouyn tyytt*).

Prunier, شجرة ذا البرقوق *chedjrah dê-'l-barqouq.*

Prurit, حكه *hukkah* (en berb. امزاغ *âmzâgh*, ايتشاي *îytchây*, چاي *ïtchây*), (*V.* Démangeaison).

Pseaume, مزمور *mizmour*, pl. مزامير *mezâmyr.*

Pseautier, زبور *zebour*, كتاب زبور *kitâb zebour.*

Psylle, حاوي *hâouyy.*

Ptolémaïs (*Voy.* Acre).

Ptolémée, Ptolomée (n. pr.), بطلميوس *Battalmyouss.*

Il a Pu, قدر *qadar*, بلغ *balagh.*

— Je ne l'ai pas Pu, ما قدرتهُ شي *mâ qadert-ho-chy*, ما بلغتهُ شي *mâ balaghet-ho chy.*

— Je n'ai Pu être soldé, ما قدرت شي اخلص *mâ qâdert chy êkhlass.*

— Fais comme tu Pourras, اعمل كيف تقدر *â'mel kyf teqdar.*

— Qui Peut tout, veut tout, من على كل شي قادر على كل شي طامع *minn a'lä koll-chy qâder, a'lä koll-chy tâmè'.*

Puant, منتن *mentinn*, pl. مناتن *menâtènn;* ناتن *nâtenn.*

Puanteur, نتن *netn.*

— de bouche, بخار *boukhâr.*

Puberté, بلغه *baleghah.*

Public (adj.), (*Voy.* Commun).

— Le domaine public, المال العام *él-mâl él-a'âmm.*

Le Public, العام *él-a'âmm* (*V.* le Commun des hommes).

— Qui est à la connaissance du Public, ظاهر *dâher* (*V.* Publié).

— En Public, ظهرا *daharânn.*

Publication, شهر *chehr* (*Voy.* Promulgation).

Publié, مشهور *mechehour* (*V.* Promulgué).

Il a Publié, علن *a'lann*, شهر *chahar* (*Voyez* Il a Promulgué).

Publiquement (*V.* En Public).

Puce, برغوت *barghoutt, berghoutt*, برغوطه *berghouttah*, plur. براغيت *berâghyit* (en berb. اكورد *âkoured*, pl. ايكوردان *îykourdân*).

Pucelage (*Voyez* Virginité).

Pucelle (*Voyez* Vierge).

Pudeur, حيا *hayâ.*

Pudibond, Pudique, حيى *hayy*, fém. حيه *hayéh.*

Il a Pué, نتن *netenn.*

Puéril, صغير *saghyr*, متاع الصغر *motâ' és-soghr.*

— Action Puérile, فعل صغير *fe'el saghyr.*

Puérilement, كيف الصبيان *kyf és-sabyân.*

Puérilité, صغر *soghr.*

Puis (*V.* Ensuite, Après cela).

Il a Puisé, ملا *melâ*, غرف *gharaf.*

Puisque, حين *héyn.*

Puissance (*Voyez* Pouvoir).

Puissant, قادر *qâder*, قدير *qadyr*, عزيز *aazyz*, جليل *djelyl*, جبار *djebbâr* (*Voy.* Fort).

Puits, بير *byr, beyr*, pl. ابيار *âbyâr*, بيار *byâr*, ابار *âbâr;* جب *djebb*, سريج *sirydj, siryg* (en berb. تنوتفيت *tanoutfyt*), (*V.* Citerne).

Pulvérisé (*V.* Pilé, Broyé).

Il a Pulvérisé (*V.* Il a Pilé).

Punaise, بقه *baqqah, boqqah*, pl. بق *baqq, boqq;* بك *bakk.*

Puni, معاقب *ma'âqeb*, معذب *mo'addeb.*

Il a PUNI, عــذب *a'addab*, عاقب *a'âqab* (*Voy.* Il a CHATIÉ).

PUNITION (*Voy.* CHATIMENT).

PUPILLE (*Voy.* ORPHELIN).

PUR, صافي *sâfy*, fém. صافيه *sâfyah*, pl. اصفيا *âsfyâ*; صاف *sâf*, طاهر *tâher*, pl. اطهار *éttehâr*; خالص *khâless*, *khâliss* (en berbere صوفي *soufy*), (*Voyez* PURIFIÉ, NET).

— Il a été Pur, طهر *tahar*, صفا *safâ*.

PURETÉ, صفا *sefâ*, *safâ*, طهاره *tehârah*.

PURGATIF (adj.), منقي *monqyy*.

—Potion Purgative, مشروبه منقيه *machroubéhmonqyyéh*, pl. مشروبات منقيات *machroubât monqyyât* (*V.* MÉDECINE).

PURGATION (*V.* NETTOYAGE, Potion Purgative).

PURGATOIRE, العرف *él-a'araf*.

Il a PURGÉ (*V.* Il a NETTOYÉ).

—Il s'est Purgé, تنقى *tenaqqey*.

PURIFICATION (*Voyez* PURETÉ, NETTOYAGE).

PURIFIÉ, مطهر *mottahher* (*Voy.* PUR, NETTOYÉ).

Il a PURIFIÉ, طهر *tahhar* (*V.* Il a NETTOYÉ).

PURULENT, قايح *qâyh*.

PUS, قيح *qyh*, *qeyh*, لوعي *loui'y*, صديد *sadyd*.

PUSILLANIME, قليل القلب *qalyl él-qalb* (*Voyez* CRAINTIF, LACHE, POLTRON, FAIBLE).

PUSILLANIMITÉ, قلة القلب *qillét él-qalb* (*Voy.* CRAINTE, FAIBLESSE, LACHETÉ).

PUSTULE, بو شوك *bou-chouk* (*Voyez* BOUTON, ABCÈS, APHTE).

PUTAIN (fille de mauvaise vie), (*Voyez* PROSTITUÉE).

PUTRÉFACTION, عفونه *a'founéh* (*V.* CORRUPTION, POURRITURE).

PUTRÉFIÉ (*V.* POURRI, GATÉ).

Il s'est PUTRÉFIÉ, تعفن *ta'affenn*, تفسد *tefassad* (*V.* Il a été Corrompu, Il s'est Gâté, Il s'est Pourri).

PUTRIDE, معفون *ma'afoun* (*V.* GATÉ, POURRI, CORROMPU).

— Fièvre Putride, بو نقطه *bou-noqtah*.

PYGMÉE (*Voyez* NAIN).

PYRAMIDES, هرم *heram*, *laram*, هرام *herâm*, pl. اهرام *éhrâm*, هرامات *herâmât*.

— Les deux Pyramides, الهرمين *él-haraméyn*.

Q

Q, la prononciation de cette lettre française peut être assez exactement rendue dans l'écriture arabe par la lettre *qâf* (ق), dix-neuvième lettre de l'ancien alphabet, vingt-unième du moderne, et vingt-troisième du moghrebin.

Je dois ici faire observer que ce caractère ne porte, dans l'alphabet moghrebin, qu'un seul point supérieur, de cette manière (ڧ), tandis que cette forme est affectée au *fe* par les autres peuples qui se servent de l'écriture arabe, cette dernière lettre (F) étant distinguée, chez les Barbaresques, par un point inférieur, de cette manière (ڢ).

Du reste, l'écriture moghrebine néglige également de ponctuer les lettres *qâf* (ق) et *fe* (ف) lorsquelles sont finales.

J'ajouterai enfin que le *qâf*, au lieu de se prononcer Q suivant son énonciation régulière, est prononcé comme un G dur dans une partie de l'Égypte et dans le royaume de Marok; et même au Kaire on supprime tout-à-fait son articulation, en la remplaçant par un son saccadé, se rapprochant beaucoup du son donné au *a'yn* (ع). Ainsi le mot سقا (porteur d'eau), est prononcé par les uns *saqâ*, par d'autres *sagá*, par d'autres enfin *sa'â*.

Qabès (v. d'Af.), قابس *Qâbess*, *Gâbess*.

Qadour (n. pr.), قدور *Qaddour*.

Qali (*Voyez* Kali).

Qamous (dictionnaire arabe), قاموس اللغة *qâmous êl-loghat* (*V.* Dictionnaire).

Qandjah (*Voyez* Kange).

Qara-Meydan (*V.* Meydan).

Qaraqouch (*V.* Polichinelle).

Qenéh (v. d'Eg.), قنه *Qenéh*, *Qanah*, قنا *Qenâ*, *Qenê*.

— Natif de Qenéh, قناوى *qenâouy*.

Qoreychite (n. de trib.), قريشي *Qoreychy*, pl. قريش *Qoreych* (*Voy.* Koreychite).

Quadrangulaire (*V.* Carré).

Il a Quadré, طبق *tabaq* (*Voy.* Il a Convenu).

QUADRUPÈDE, بهيمه *behymah*, *behyméh*, pl. بهايم *behâym* (en berbere حوايش *heouâych*).

QUADRUPLE, مربّع *morabba'*.

QUADRUPLEMENT, اربعه اضعاف *ârba'h adda'âf*.

QUALIFIÉ, مكيّف *mokeyyef*.

Il a QUALIFIÉ, كيّف *keyyef*.

QUALITÉ, فضيله *faddyléh*.

QUAND, اذا *izâ*, كان *ka-ênn*, لمّا *lammâ*, لما *lamâ*, متى *metä*, *metey*, حين *héyn*, *hayn*.

— Quand? امتا *êmtâ?* امتا *êmattâ?* امتى *êmtä? êmtey?*

— Quand partez-vous? امتى مسافرين انتوما *êmtey moussâferyn êntoumâ?*

QUANT à, على ما *a'lä-mâ*.

— Quant à cela, بموجب ذل *be-moudjeb del*.

— Quant à ce que tu me demandes? وعلى ما تطلبني *ou-a'lä mâ totlob-ny*.

— Quant à ce que tu dis relativement à toi-même, وقولك على نفسك *ou-qoul-ak a'lä nafs-uk*.

QUANTIÈME du mois, عدد الشهر *a'ded ês-chahar*, كيفيه الشهر *kyfyét ês-chahar*.

QUANTITÉ, قدر *qadar*, *qadr*, مقدار *miqdâr*.

— Grande Quantité, كثره *kathrah*, *kethréh*.

QUARANTE, اربعين *ârba'yn* (en berbere قوز دمراوينن *qouz demrâouynin*).

— Quarante-un, واحد واربعين *ouâhed ou-ârba'yn*, (en berb. قوز دمراوينن يان *qouz demrâouyninayân*).

— Quarante-et-unième, احدى واربعين *âhdy ou-ârba'yn*.

— Quarante-deux, اثنين واربعين *êthnéyn ou-ârba'yn* (en b. قوز دمراوينن ثنات *qouz demrâouynin thenât*).

QUARANTIÈME, اربعين *ârba'yn*.

QUARREAU de pierre, بلاط *ballatt* (*Voy.* CARREAU).

— de terre, طوب *toub*.

— de verre, جزاز *djezâz*, *guezâz* (*Voyez* Carreau de vitre).

QUART, ربع *roubeu'*, *roubou'*, *roubè'*, *roub'*, pl. اربع *êrba'*; ربوع *roubou'*, *rouba'*, *roub'*, رب *roub*, روب *roub*.

— d'heure (*Voyez* HEURE).

— Trois Quarts, ثلاث ارباع *thelâth êrbâa'*, ثلاث رباع *thelâth rebâa'*.

— Trois Quarts d'heure, ثلاث اربع ساعه *thelâth êrba' sâ'ah* (*V.* Une Heure moins un quart).

— Quatre heures moins un

Quart, اربع ساعة الا ربع *árba' sá'ah éllá roub'*.

QUARTENAIRE, ربعى *rouba'y*, رباعى *roubá'y*.

— QUARTIER (*Voyez* QUART).

— d'une ville, حومه *haoumah*, حرة *hart*, حارة *hârét*, *hârt*, pl. حارات *hârât*; خط *khatt*.

— Le Quartier des Juifs, حرة اليهود *hart él-yehoud*.

— des Francs (*Voy*. FRANC).

— de Touloun, au Kaire, حرة طولون *hart Touloun*.

QUATORZE, اربعة عشر *árba't a'char*, *érba'at-a'acher*, اربعتعش *érba't-a'ch*, *árba't-a'ch* (en berb. قوست دمّراو *qoust demorréou*, قوز دمراو *qouz demrâou*).

QUATORZIÈME, رابع عشر *râbè' a'cher*; fém. رابعه عشر *râbe'at a'cher*; اربعتعش *árba't-a'ch*.

QUATRE, اربعه *árba'ah*, *érba'h*, fém. اربع *árba'a* (en berb. قوست *qoust*, قوز *qouz*).

— J'ai Quatre enfans, عندى اربع ولد *a'nd-y arba'a oueled*.

— Quatre à Quatre, رباع رباع *roubâ'-roubâ'*.

— Quatre cents, اربع مايه *ár-ba' mâyéh*, اربعميه *érba'-myah*.

— Quatre mille, اربعة آلاف *árba't él-âf*.

— Quatre cinquièmes, اربع اخماس *árba'-ékhmâss*.

QUATRE-VINGT-DIXIÈME, تسعين *tessa'ynn*.

QUATRE-VINGTIÈME, ثمانين *themânyn*.

QUATRE-VINGTS, ثمانين *tse-mânyn*, *themânyn* (en berbere ثم دمراوينن *them demrâouyninn*).

— Quatre-vingt-un, واحد و ثمانين *ouahed ou-themânyn* (en berbere ثم دمراوينن يان *them-demrâouyninn ydn*).

— Quatre-vingt-dix, تسعين *tessa'yn* (en berbere دزع دمراوينن *deza' demrâouyninn*).

— Quatre-vingt-onze, واحد و تسعين *ouahed ou-tessa'yn* (en b. دزع دمراوينن يان *deza' dem-raouyninn yân*).

QUATRIÈME, رابع *râbè'*, *râba'*.

QUATRIÈMEMENT, رابعا *râba'ân*.

QUE (conj.), ان *énn*, *ánn*, ما *mâ*, باش *bâch*, *bêch*.

— Que Dieu te protége en route! امشى بسلامة الله *émchy be-selâmét Allah!* (en berb. روح السلامة ربّى *rouh és-salâmat rabb-y!*) (m. à m. vas dans le salut de Dieu!)

—Plus grand Que moi, اكبر منى *ákbar menn-y*.

Que (pr. rel.), (*V.* **Lequel**).

— La maison Que j'habite, الدار الى انا ساكن فيها *éd-dâr âlly ênâ sâkenn fy-hâ.*

— C'est lui Que j'ai vu, هو الى رايته *houe âlly râyt-ho.*

— Ce Que, ما *mâ.*

Que (interr.), اى *êy?* اش *êch? âch?* (*V.* **Lequel, Laquelle**).

— Que veux-tu? اش تحب انت *êch tehobb ênt?*

— Que dis-tu? كيف تقول *kyef teqoul? kyf tegoul?* اى شى تحكى *ây-chy tehakkey?* تقول اى *teqoul ây?* ايش تقول *ây-ch teqoul?*

— Que veux-tu manger? ايش تحب تاكول *êych tehobb tâkoul?* (en berb. اشو تبغيد اتشتشاد *âchou tebghyd âtchetchâd?*).

— Que cherches-tu? ايشى تفتش *êy-chy teftich* (en berbere اشو ستقليبد *âchou steqellybed?*)

—Qu'est-ce que c'est? ايش كون *âych koun?* (en berb. اشو اواى *âchou âouây?*)

— Que veut dire cela? ايش راني ذى *âych raâny dy?*

Quel? (*Voyez* **Lequel**?)

— Quel âge as-tu? (*Voy.* **Age**).

— Quel temps fait-il? (*Voyez* **Temps**).

— Quel homme est-ce? من هو *minn houe?*

— De Quel endroit viens-tu? اش من موضع تجى انت *êch menn moudda' tedjy ênt?*

— Quelle heure est-il? اش من ساعة *êch menn sâ'ah?* (*V.* **Heure**).

— Quel est le chemin que je prendrai? ايش الطريق نروح فيه *êych êt-taryq nerouh fy-hi?* (en berbere اشو ابوبريد اروح قورس *âchou âboubryd ârouh qouress?*)

— Quels sont ceux qui sont avec toi? من هديهم الى معك *min hedy-houm êlly ma'ak?*

Quelconque (*V.* Qui que ce soit).

Quelque, بعض *ba'add*, pl. ابعاض *êbâ'add.*

—Quelque chose, شى *chy, chey.*

Quelquefois, نوبة نوبة *noubah-noubah* (*Voyez* **Fois**).

Quelqu'un (*V.* **Un, Quelque**).

Quenouille, مبرم *mebrem*, مغزلة *maghzalah*, مغزل *meghzel*, pl. مغازل *moghâzel.*

Querelle (*V.* **Altercation, Débat**).

Il a **Querelle**, خاصم *khâssam* (*Voyez* Il a **Contesté**).

Querelleur, خاصم *khâssem*, خصّام *khessâm.*

Question (*Voyez* **Demande**).

Il a QUESTIONNÉ (*Voyez* Il a DEMANDÉ).

QUEUE, ديل *dayl*, *deyl*, pl. اديال *âdyâl;* ذنب *denb*, plur. اذناب *édnâb;* شوال *cheouâl,* جرّيمه *djerrymah*, زقه *zaqah* (en berbere اجهانيد *édjahânyd*).

— La Queue du chien ne se redresserait pas, quand on la tiendrait dans un calibre pendant quarante ans, ذنب الكلب ما يتقوّم و له حطوه في القالب اربعين سنه *denb él-kelb mâyetqaouem, ou le-ho hattou-ho fy 'l-qâleb ârba'ynn seneh.*

QUI, الّي *élly*, من *men*, لي *ly* (*Voyez* LEQUEL, LAQUELLE).

— Qui que ce soit, من الّي يكون *men âlly yekoun*, كل من *koull-menn*, كلمن *koull-menn*, اي *éy*.

— Celui Qui, من *menn.*

— Ce Qui, ما *mâ.*

QUI? من *menn? minn?*

— Qui a fait cela? من عمل ده *minn a'mel déh?*

QUICONQUE (*V.* Qui que ce soit).

— A Quiconque m'apportera la tête, je lui donnerai cent piastres, كل من يجيب لي راسك نعطي له مية ريال *koull-menn ydjyb l-y râss-ak na'tty le-ho myét ryâl.*

Un QUIDAM (*V.* Un Certain).

QUINCAILLERIE, خرده *kherdah.*

QUINCAILLIER, خرداجي *kherdâdjy.*

QUINTAL, قنطار *qontâr*, pl. قناطير *qanâtyr.*

— Deux Quintaux, قنطارين *qonttârynn.*

QUINTE de toux, قهره *qahrah.*

QUINTENAIRE, خماسي *khoumâssy.*

QUINTESSENCE, الاقصير *él-éqsyr.*

QUINZE, خمسة عشر *khamsét-a'acher, khamsét-a'char,* خمستعش *khamsét-a'ch* (en b. سمّسث دمراو *soummost demorrâou*, سمّس دمراو *soummous demrâou*).

QUINZIÈME, خامس عشر *khâmiss a'cher*, fém. خامسة عشر *khâmissét a'cher;* خمتعش *khemsét-a'ch.*

QUITTANCE, خلاص *khelâss*, سلاك *selâk* (*Voyez* ACQUIT).

QUITTE (adj.), خالص *khâless.*

Il a QUITTÉ, خلي *khallä, khalley* (*Voyez* Il a ABANDONNÉ).

— Quitte! خلي *khally!* (en berbere اجي *éddjy!*)

QUOI? اي *ây?* اي شي *ây-chy?* ايش *âych?* (*Voyez* QUE?)

— Quoi que ce soit, كل شي *koll chy*, اي شي كانت *éy chy kânét.*

QUOIQUE, ولو *ou-lou*, حتى لو كان *hattä lou-kân.*

QUOTIDIEN, يومي *youmy.*

R

R, cette lettre de l'alphabet français correspond parfaitement au *râ*, ou *rê* (ر), vingtième lettre de l'ancien alphabet arabe, dixième de l'alphabet moderne et de l'alphabet moghrebin.

Rabat (v. d'Afr.), رباط الفتح *Rabâtt-êl-fath.*

Rabbin, ربّين *reblyn.*

Rabot, مصحه *messahah*, فراه *farâh* (en berbere تلوكامت *tsaloukâmt*, pl. تيلوكامن *tsyloukâmenn*).

Il a Raboté, ملس *melless.*

Raboteux (*Voy.* Difficile).

Raby-el-akher (*V.* Raby-el-tany).

Raby-êl-aouel (troisième mois de l'année lunaire des musulmans), ربيع الاول *raby' êl-âouel, ruby' êl-êouel*, مولود *mouloud.*

Raby-êl-tany (quatrième mois de l'année lunaire des musulman , ربيع الثاني *raby' êt-thâny, raby' êt-tsâny*, ربيع الاخر *raby' êl-âkher*, شابع المولود *chây' êl-mouloud.*

Raccommodage, ترقيع *terqy'.*

Il a Raccommodé un habit, رم *ramm*, رقع *reqqa'a, raqqa'.*

Il a Raccourci, قصر *qosser.*

Race, نسل *nesl*, اصل *âsl.*

Racine, جدر *djedr, djidr*, عرق *a'arq*, عروق *eu'rouq* (en berb. ازر *âzar*, pl. ازوران *izourân*).

Il a Raconté, حكا *hakâ*, حكي *hekä.*

Rade, موردة *maouradah.*

Radeau, معديه *ma'addyéh, ma'addjah, mo'addyah.*

Radis, مشتي *michety.*

Il a Radoté, خرف *kheref.*

Il a Rafraîchi, برّد *berred.*

Raie (ligne), خط *khatt*, pl. خطوط *khouttout.*

— (pli), (*Voyez* ce mot).

— (poisson), سمك الترس *semek êt-ters*, رايه *râyah.*

Raifort, فجل *fidjl, fedjel, fidjoul, figl.*

Il a Raillé, تهزا *tahazzâ* (*Voy.* Il a Ri, Il s'est Moqué).

Raillerie (*V.* Moquerie).

Raisin, عنب *a'aneb, eu'neb,*

عينب *a'yneb* (en b. اضيض *âddydd*, تيزورى *tyzoury*, تزورين *tezouryn*).

— Grappe de Raisin, عنقود *a'neqoud*, pl. عنقيد *a'neqyd* (en b. اكازى *ågâzy*, pl. ايكوزا *ïygouzâ*).

—Raisin muscat, عينب المسكى *a'yneb él-misky*.

— sec, زبيب *zebyt*.

RAISON, عقل *a'ql*.

— Age de Raison, سن بلوغ العقل *senn balough él-a'ql*.

— Il a atteint l'âge de Raison, وصل الى سن البلوغ *ouessel îlä senn êt-balough*, بلغ سن كامل عقله *balagh senn kâmel a'qli-hi*.

— Il n'y a pas de chemin pour les animaux sauvages, à plus forte Raison pour les hommes, لا سبيل للوحش فضلا عن الناس *lâ sabyl li-'l-ouahech, fadlân a'n ên-nâs*.

Il a RALLIÉ, لم *lemm*.

RAMADAN (neuvième mois de l'année lunaire des musulmans), رمضان *Ramuddân*.

Il a RAMASSÉ, لم *lemm*.

RAME, مقداف *miqdâf, mouqdâf* (en berbere امقداف *âmaqdâf*), (*Voyez* AVIRON).

— de papier, رزمه *rezméh*.

Il a RAMÉ, قدف *qaddaf, qaddef*.

RAMEAU, (*Voyez* BRANCHE).

RAMIER (pigeon), لمام *limâm* (*Voyez* PIGEON).

RAMLÉH (v. de Syrie), الرمله *êr-Ramléh*.

Il a RAMPÉ, دبب *debbeb*.

RANCE, متعفن *mota'fen*.

RANÇON, فديه *fedyéh*.

RANG, ترتيب *tertyb*, منصب *manseb*.

— (ligne), صف *saff*, pl. صفوف *soufouf*.

Il a RANGÉ en bataille, صفق *saff*.

RANGEMENT, ترتيب *tertyb*.

RAOUDAH (île), روضه *Raouddah*.

Il a RAPÉ, برد *barad*, حك *hekk*.

RAPIDE, مستسرع *mostesaraa*, مستعجل *mosta'djel*.

RAPIDEMENT, بالزربه *be-'z-zerbah*.

RAPPORT, مناسبه *monâssebah*.

— Il a eu Rapport, تعلق *ta'alaq*.

Il a RAPPROCHÉ, تقرد *teqarad*.

RAPT, نهب *nehb*.

RARE, غريب *gharyb*, نادر *nâdir*.

RAREMENT, غريبا *gharybân*, نادرا *nâdirânn*.

RAS-ÊL-CHAB (station en Afr.), راس الشعب *Râss-ês-Cha'b*.

RASÉ, محسن *mohassin*.

Il a RASÉ, حلق *halaq* (en b. سطل *sattal*).

Il a RASÉ la barbe, حفف *haffef* (*V.* BARBE, Il a TONDU).

RASOIR, موس *mouss*, حفافة *haffâfah* (en berb. موس *mouss*, pl. اموس *âmouâss*).

RASSASIÉ, شبعان *chaba'ân*, *cheba'ân* (en berbere ايروا *tyrouâ*, pl. ايرواون *tyrouâouen*).

Il a RASSASIÉ, اشبع *échba'*, شبّع *chebba'a*.

— Il a été Rassasié, Il s'est Rassasié, شبع *chabaa*.

— Je suis Rassasié, انا شبعان *ânâ chaba'ân* (en berb. يروا اعبوظيو *yerouâ âbouzzyou*).

— Rassasie-toi! اشبع *échba'!* (en berbere اروو *érouou!*)

RAT, فار *fâr*, pl. فيران *fyrân*, تبع *tobba'* (en berb. اعردة *â'erdah*, plur. ايعردايين *tye'rdâyenn*).

RATE, طيحان *tyhân*.

RATEAU, كماشة *kemâchah*, *kemâcheh* (en berb. مدود *medoued*, pl. مداود *medâoued*).

RATIÈRE, فخ *fakkh* (*V.* SOURICIÈRE).

RATIFIÉ, مقرر *moqorrer*.

Il a RATIFIÉ, قرر *qarar*.

RATIONS de troupes, مرتب *moretteb*, تعين *taayn*.

— Donne-lui sa Ration, اعطي له عليق *â'atty le-ho a'alyk*.

RAUQUE, منبحبح *monbahbah*.

Il a RAVAGÉ, خرب *kherb*.

RAVAUDEUR, طرّاف *tarrâf*.

RAVE, اللفت البلدي *él-left él-beledy*, فجل *fidjl*, *figl*.

Il a RAVI, نهب *nahab*, خطف *khattaf*.

RAVISSEMENT (*Voy.* RAPT).

Il a RAYÉ, سطر *satar*.

RAYON de miel (*Voyez* MIEL).

— du soleil, شاع ذا الشمس *châ'-dê-'s-chems*.

— de bibliothèque (*Voyez* TABLETTE).

Il a RAYONNÉ, شعشع *cha'cha'*.

REBELLE, عاصي *a'âssy*, خارجي *khâredjy*, مريد *meryd*.

RÉBELLION (*V.* RÉVOLTE).

RÉCEMMENT, جديدا *djedydân*.

RECENT, جديد *djedyd*, طري *tary* (*Voyez* NOUVEAU).

RECETTE, تحصيل *tahassyl*.

RECHERCHE, تفتيش *teftych*, تفحص *tefahhouss*.

RÉCIPROQUE, مجاوب *medjâoueb*, *megâoueb*, موافق *mouâfeq*, مطابق *mottâbeq*.

RÉCIPROQUEMENT, مجاوبا *medjâoubânn*, *megâoubânn*.

Il a RÉCITÉ par cœur, حفظ *hafezz*.

RÉCLAMATION, تكرار *tekrâr*.

Il a RÉCLAMÉ, عرض *aared*.

RÉCLUSION, حبس *habs*.

RÉCOLTE (*Voyez* MOISSON).

Recommandation, وصيه *oussyah.*

Il a **Recommandé**, واصى *ouâssü.*

Récompense, اجر *âdjr, âgr.*

Il a **Récompensé**, اجر *âdjar,* واجر *ouâdjar.*

Reconnaissant, معروف *maarouf,* جميل *djemyl.*

Reconnaissance (action de reconnaître), اعتراف *i'tirâf,* معروفه *maaroufah.*

Il a **Reconnu**, اعترف *é'tiraf.*

Récréation, تنزه *tenezzouh.*

Reçu (adj.), رجعا *radja'â,* وصول *ouessoul.*

Il a **Reçu**, اخذ *âkhad,* نال *nâl,* سلم *salam.*

Recueil, جمع *djema'.*

Il a **Reculé**, وسع *ouassa.*

Reddition, ردّ *redd,* اعطا *i'tâ.*

Il a **Redit**, عاد بالقول *a'âd bi-'l-qoul.*

— Il a trouvé à Redire, حرج *haradj* (*V.* Il a **Blamé**).

Il a **Réduit**, اجبر *édjbar, égbar.*

Reellement, دغري *daghrü,* بلاشك *bi-lâ-chak,* حقا *haqqân.*

Il a **Réfléchi** les rayons, شع *chaa.*

— (fait des réflexions), تخمن *tekhammen.*

Réflexion (*V.* **Méditation**

Reflux de la mer, البحر هربان *él-bahr harbân,* جزر *djezr.*

Refouloir de canon, مدك ذا المدفع *medekk dé-'l-medfa'.*

Il a **Réfroidi**, برّد *barrad.*

Réfroidissement, تبريد *tebryd.*

Refuge, التجا *iltidjâ,* حرمه *hormah.*

Refus, امتناع *imtinâa',* انكار *inkâr.*

Regard, نظر *nadar, nadr.*

Il a **Regardé**, نظر *nadar.*

— Regarde! انظر *óndour!* (en berbere موقال *mouqqâl!*)

Regeb (septième mois de l'année lun. des musulmans), رجب *redjeb, regueb,* ارجب *érdjeb.*

Région, ارض *ârd,* pl. اراضى *ârâdy;* بلد *beled,* ناحيه *nâhyét,* pl. نواحى *naouâhy;* اقليم *âqlym,* pl. اقاليم *âqâlym.*

Registre, دفتر *defter.*

Règle, ناموس *nâmous,* قانون *qânoun.*

— (instrument à tracer des lignes), مسطره *mastarah,* قالب *qâleb* (d'où le mot français *calibre*).

Réglisse, عرق سوس *a'rq souss.*

— Jus de Réglisse, ربّ سوس *rebb souss.*

Règne, ملك *moulk*, ملكوت *melakout*, *melkout*.

Il a **Régné**, ملك *malak*, *melek*, استولى *éstouellü*.

— L'abondance Règne dans ce pays, هذا البلد فيه الرخا بكل شي *hadâ él-beled fy-hi ér-rekhâ be-koull chy*.

Regret, رغب *reghb* (en berb. عارور *a'ârour*).

Régulier, قياسي *qyâssy*.

Les **Reins**, كلوه *kelaouah*, *ke-louéh*, pl. كلا *kelâ*; خاصره *khâs-serah*, pl. خواصر *khouâsser*.

Rejet, طرد *tard*, *terd*.

Il a **Rejeté** (annulé), بطل *bat-tal*, طرد *tarad*.

Il s'est **Réjoui**, فرح *farah*.

— Nous nous Réjouissons de vous voir bien portant, فرحنا بالنظر الى وجهكم السعيد *ferah-nâ bi-'n-nazr ilä oudjhi-koum és-sa'yd* (m. à m. nous nous réjouissons de voir votre visage heureux).

Réjouissance publique, زينه *zeynéh*.

Relachement, ارخا *irkhâ*.

Relatif, موصول *mouessoul*, متعلق *mota'alleq*.

Il a **Relégué** (*V.* Il a **Exilé**).

Relieur, سفار *seffâr*.

Religion, دين *dyn*.

— Dis aux hommes: vous avez votre Religion et moi la mienne, قل للناس لكم دينكم ولى ديني *qoul li-'l-nass le-koum dyn-koum ou-l-y dyn-y*.

— La Religion de Dieu, دين الله *dyn Allah*.

— La parole de l'homme est sa Religion, دين الرجل حديثه *dyn ér-radjel hadyth-ho*.

Remède (*Voy.* **Médicament**).

— local, علاج وضعي *é'lâdj ou-da'yy*.

Il a **Remercié**, شكر *chakar* (*V.* Il a rendu Grâces).

— Je te Remercie! كثر الله خيرك *khatther Allah kheyr-ak!* (en berbere يكثر ربي الخيرك *ykettser Rabb-y él-kheyr-ak!*)

Remou, فرخ ذا الما *ferkh dé-'l-mâ*, موجه *moudjah*, *mougah*, *mougéh*.

Rempart, سور *sour*.

Renard, ثعالب *tha'âleb*, *tsa'-âleb*, pl. ثعلب *tsa'leb*, *tha'leb*; دربن *doréyn*, اكعاب *ék'uâb* (en berbere اباراغ *âbârâgh*, pl. ايبوراغ *iybourâgh*)

Il a Rendu, رد *redd.*

— Il a Rendu service, احسن *êhhsann.*

Renouvellement, تجديد *tedjdyd.*

Renversement, هدم *hedm.*

Renvoi, طرد *tard, terd.*

Il a Renvoyé, طرد *tarad.*

Il a Répandu, صب *sabb.*

Repas, ماكله *mâkeléh, mêklah.*

Repentir, ندم *nedem, nedm.*

Il a Répondu, جوب *djaouab.*

— S'il me parle je lui Répondrai, ان كلم لي اردّ لهُ جواب *ên kellem l-y âredd le-ho djaouâb.*

Reponse, اجابه *îdjâbah,* جواب *djaouâb.*

Repos, استراحه *îstirâhah* (*Voy.* Tranquillité).

Il a Repoussé, طرد *tarad,* ابعد *êbaad,* دفع *defaa.*

Il a Réprimandé, وبّخ *ouabbakh,* عتب *a'teb* (*V.* Il a Blamé).

Reproche, عتاب *i'tâb,* منه *minnah.*

Il a Reproché, لام *lâm.*

République, جمهور *djemhour, guemhour,* مشيخه *mechaykhah.*

Répulsion, طرد *terd,* دفع *defa'.*

Réputation, حساب *hissâb.*

Requena (v. d'Esp.), ركوان *Rekouân.*

Réservoir, مطفيه ذا الما *mattfyah dê-'l-mâ,* صهريج *sahrydj, sehryg,* سقايه *siqâyah.*

Il a Résidé (*Voy.* Il a Habité).

Résine, زفت *zeft, zift,* صمغ *semgh,* رجينه *redjynah.*

Respect, تكريم *tekrym,* توقير *teouqyr.*

Il a Respecté (*V.* Il a Honoré).

Respiration, نفس *nefs.*

Il a Respiré, نفّس *neffes.*

Ressemblance, شبّهه *chebbahah,* تشبيه *techbyéh.*

Il a Ressemblé, شبه *chabah,* تشابه *techâbah,* انشبه *ênchabah.*

Il s'est Ressouvenu, تذكر *tezakker.*

Il est Ressuscité, انبعث *énbaath,* قام *qâm.*

Le Restant, الفاضل *él fâdel,* الباقي *él-bâqy.*

Au Reste, غير ذلك *ghayr zelyk,* و امّا بعد *ou-âmmâ bu'd.*

Il est Resté, وقف *ouaqaf,* قعد *qa'ad,* بقي *baqü.*

—Si tu as mal fait par le passé, fais au moins bien ce qui te Reste à faire, يا من اسا فيما مضى كن محسنا فيما يبقى *yâ menn âsâ fymâ maddü, konn mohassenân fymâ yebqü.*

Il a **Restitué** (*V.* Il a **Rendu**).

Il **Résulte** de cela que, لزم من ده ان *ldzoum minn déh énn.*

Résumé (*Voyez* **Abrégé**).

Résurrection, قيامة *qyâméh.*

Retard, تاخير *teêkhyr*, تعطيل *ta'ttyl.*, بطا *battâ.*

Il a **Retardé**, اخر *âkhar*, عوق *aouaq*, بطا *battâ.*

Rétention d'urine, حصر ذا البول *hasr dê-'l-boul* (*Voy.* **Strangurie**, **Dysurie**).

Il a **Retiré**, شال *châl*, فك *fak.*

— Retire cela! شيل ذل *chyl dol!*

Retour, رجوع *roudjou'*, *redja'*, *rega'.*

Il est **Retourné**, رجع *redja'*, *rega'.*

— Retourne! ارجع *érdja'! érga!* (en berbere وغل *oughal!*)

Retraite (asile), (*V.* **Refuge**).

Il a **Rétréci**, ضيق *dayaq.*

Rétribution, مجازاه *modjâzâh.*

Il a **Retrouvé** (*V.* Il a **Trouvé**).

Rets (filets), شبكة *chebkah*, pl. شوباك *choubâk.*

Il a **Réussi**, خلص بالخير *khalass bi-'l-kheyr.*

Rêve, حلم *hilm.*

Il a **Réveillé**, استقظ *éstaqazz.*

— La discorde est endormie, maudit soit qui la Réveille parmi les peuples! الفتنه نايمه لعن الله من ايقظها بين الامام *él-fitnéh nâyméh la'un Allah minn éyqazz-hâ baynn él-imâm.*

Il a **Révélé**, بيّن *bayyan.*

Revendeur, بايع *bâyaa.*

Revenu (rente), اوايد *âouâyd*, محصول *mahassoul*, جامكيه *djâmkyah.*

Il est **Revenu**, رجع *redjaa*, *rega'a.*

— Reviens! ارجع *érdja'! érga'!*

Revêtement d'un mur, بشره *bechrah.*

Révolte, عصى *a'ssy*, طغى *taghy*, مرده *mourdah* (*V.* **Sédition**).

Révolté (*Voy.* **Rebelle**).

Il s'est **Révolté**, تمرد *temerred*, طغا *taghâ.*

Revue d'une armée, تفتيش *teftych.*

Rhinocéros, كركدان *kerkedân*, كركدن *kerkeden*, كركند *kerkend.*

Rhodes (île), ردوس *Rodouss*, رودوس *Roudouss.*

Rhubarbe, ريواند *ryouând.*

Rhue cultivée, روطه *routtah.*

— sauvage, اورم *âourem.*

Rhume, استروح *ésterououh* (en berbere ثوسوت *tsoussoutt*, ادمارن *îdmârenn*).

— de cerveau, زكام *zekâm*.

Il a Ri. ضحك *dahak*.

— Ris! اضحك *éddehak* (en b. دس *dess*).

RIANT, ضحاك *dahâk*.

RICHE, غني *ghany*, صاحب مال *sâheb mâl*.

— Le Riche est le trésorier des pauvres! الغني هو خزندار الفقرا *él-ghany houe khazendâr él-foqarâ*.

RICHESSES, مال *mâl*, pl. اموال *âmouâl*.

RICIN (plante), خواع *khaouâa'*.

— (insecte), قراد *qorâd*.

RIDE, كمس *kemss*.

RIDEAU, شتارة *chitârah*, سترة *starah*, شمسية *chemsyéh*.

RIDÉ (*Voy*. PLISSÉ).

RIDICULE (risible), مضحك *modahak*.

RIEN, ولاش *ouellach*, ما *mâ*, فيش *fych*, بلاش *belâch*, ولاشي *ouelâ-chy*.

— Sans Rien, بلاشي *belâ-chy*, بلاش *bellâch*.

— Homme de Rien, رجل رخيص *radjel rekhyss*.

RIGOLE, ساقية *sâqyah*, مجرا *medjrâ*, *midjrâ*.

RIGUEUR, غنف *ghanf*.

RIME, سجع *sedja'*, رديف *redyf*, قافية *qâfyah*.

RIRE, RIS, ضحك *dahak*, *dahk*.

RISQUE (*V*. PÉRIL, DANGER, HASARD).

RIVAGE, RIVE, ساحل *sâhel*, pl. سواحل *souâhil*; شاط *châtt*, pl. شطوط *chettoutt* (en berb. ريف *ryf*).

RIVAL, رقيب *reqyb*, غيور *ghayour*.

RIVIÈRE, نهر *nahar*, *neher*, وادي *ouâdy*, واد *ouâd* (en berbere اغزر *âghzar*, *ighzâr*, pl. اغزوران *ighzourân*; اسيف *âssyf*, pl. اسافين *issâfyn*, اسافن *issâfan*).

RIXE (*V*. ALTERCATION, QUERELLE).

RIZ, روز *rouz*, ارز *ôrz*, ورز *ourz* (d'où vient *oryza*), (en berb. اروز *érouz*).

ROBE, حايك *hâyk* (*V*. HABIT).

— (de drap ou de soie), قفطان *qaftân*.

ROBINET, حنفية *hanefyah*, عنبوب *a'nboub*.

ROBUSTE, ابو زيت *âbou-zéyt* (*Voyez* FORT).

ROC, ROCHE, ROCHER, حجر *hadjar*, جبل حجر *djebel hadjar* (en berb. ازراو *âzrâou*).

ROI, ملك *melik*, مالك *mâlek*, pl. ملوك *moulouk*; سلطان

soultân, pl. سلاطين *selâttynn* (en berb. وكليد *ouguelyd*).

— Un Roi juste est l'ombre de Dieu vers laquelle se réfugient tous les opprimés, السلطـــان العادل ظل الله ياوى اليه كل مظلوم *ês-soultân êl-a'adel zil Allah yâouy ilay-hi koull mazloum.*

ROMAIN, روماني *roumâny.*

ROMAINE (salade), خاس فرنجي *khâss frendjy,* خاس رومي *khâss roumy.*

ROMARIN, ازير *âzyr,* كليل *kelyl.*

ROME (v. d'Italie), رومه *Roumah*, روميه *Roumyah.*

ROMÉLIE (province de Grèce), ارض الروم *ârd êr-Roum.*

Il a ROMPU, كسر *kassar, kasser,* فسخ *fassakh* (*V.* Il a BRISÉ).

RONCE, صبّارة *sabbârah*, سجرة ذا العليق *sedjerah dê-'l-i'llyq* (en berbere انيجل *ânydjel*).

ROND (adj.), مدور *madouar,* مداور *meddâouer,* داير *dâyr.*

— (s., cercle), دايرة *dâyrah.*

RONDA (v. d'Esp.), رندة *Rondah.*

Il a RONFLÉ, شخر *chakhar.*

ROSALIE (n. pr.), وردة *Ouerdéh.*

ROSE, ورد *ouerd,* وردة *ouerdéh, ouerdah,* pl. ورد *ouerd.*

— La saison des Roses, وقت الورد *ouaqt êl-ouerd,* وقت ذا الورد *ouaqt dê-'l-ouerd.*

— Rose (n. pr.), وردة *Ouerdéh.*

— Essence de Rose, عطر *o'ttr.*

ROSÉ, وردى *ouerdy.*

ROSEAU, قصبة *qassabah*, pl. قصب *qassab.*

ROSÉE, ندا *nadâ, nedâ* (en berb. ندا *nadâ*).

— Goutte de Rosée, قطر الندا *qottr ên-nedâ* (en b. تيهقيت ندا *tymeqqyt-nadâ*).

ROSSE, قدار *qidâr.*

ROSSIGNOL, بلبل *boulboul, bolbol,* امّ الحسن *omm êl-hassenn* (en berbere اقور *âqqour,* pl. اقورن *âqqourenn*).

RÔT, تكريعة *tekrya'ah* (en berb. اينكوروع *iyngourrouè',* اينكوروعان *iygourrou'ân*).

ROTA (v. d'Esp.), روطه *Routtah.*

RÔTI (viande), كباب *kebâb*, مشتوى *mechtouy* (en berb. اكناف *âkanâf*).

Il a RÔTI, شوى *chouey.*

RÔTISSEUR, كبايبي *kebâyby.*

ROTLE (poids), رطل *rottl,* pl. ارطال *êrtâl.*

— Deux Rotles, رطلين *rottléyn.*

ROUE, عجل *audjel*, دولاب *doulâb.*

Rouge, احمر *âhmar*, fém. حمرا *hamrâ* (en berbere ازڭاغ *âzeggâgh*, *ézouggâgh*).

Rougeole, حمرة *homrah* (en berbere تبّوزڭاغت *tabbouzeg-gâght*, *tebouzzougâght*).

Rouget (poisson), سلطان الحوت *soultân él-hout* (m. à m. le roi des poissons).

Rougeur, حمورة *homourét*.

Rouille, صدا *sadâ*, صدّا *saddâ*.

Rouillé, مصدّى *mosaddy*.

Rouissat (village en Afrique), رويسات *Rouyssât*.

Il a **Roulé**, دحرج *dahradj*.

Rouleau, شباك *chobâk*.

Route (*Voyez* **Chemin**).

— frayée (*Voy.* Chemin frayé).

Roux, اشقر *âchqar*.

Royaume, **Royauté**, مملكة *memlekah*, ملكوت *melakout*, *melkout*, ملك *moulk*.

Ruade, ركلة *rouklah* (en berbere تقودميت *taqoudmyt*).

Ruban, شريط *cherytt* (en berbere اسارو *âssârou*).

Rubis, ياقوت *yâqout*, ياقوت احمر *yâqout-âhmar*.

Rude, خشين *khachyn*, صعب *sa'ab*.

Rue, سكّة *sikkah*, *sekkah*, حارة *hârt*, *hârét*, طريق *taryq*, محجّ *mahaddj*, درب *darb*, *derb* (en berbere ابريد *âbryd*, pl. ايبرادن *îybrâdenn*).

— Petite Rue (*V.* **Ruelle**).

Il a **Rué**, ركل *rakal*.

Ruelle, حوش *houch*, هوش *houch*, عطفة *a'tféh*.

Ruine, خرابة *kherâbéh*.

Ruiné (démoli), مهدوم *méh-doum*, خراب *kherâb*.

Il a **Ruiné**, خرب *kharab*.

— Je suis **Ruiné**, انا مضمحل *énâ medmehel*, انا مفلس *énâ mefelless*.

Ruisseau, تراع *teraa*, واد *ouâd*, مجرا *medjrâ*, *midjrâ*.

Il a **Ruisselé** (*V.* Il a **Coulé**).

Rupture, هرس *hors*, *hers* (*Voy.* **Cassure**, **Brisement**).

— d'amitié (*Voyez* **Discorde**, **Dissension**, **Querelle**).

Ruse, حيلة *hylah*, *heylah*.

Rusé, حيل *heyl*, شاطر *châtter*, *châttir*, *châttar*.

Russe, روس *rouss*, مسقوبى *mosqouby*, pl. مسقوب *mosqoub*.

Russie, ارض الروس *ârd ér-Rouss*, ديار مسقوب *dyâr-Mosqoub*, روسية *Roussyah*, روسيا *Roussyâ*.

S.

S, cette lettre de l'alphabet français s'exprime communément par deux lettres de l'alphabet arabe :

1° Le *syn* (س), quinzième lettre de l'alphabet ancien, douzième de l'alphabet moderne et vingt-quatrième de l'alphabet moghrebin, équivalant à notre S dans les mots *savoir*, *silence*, etc.

2° Le *sad*, (ص) dix-huitième lettre de l'ancien alphabet, quatorzième du moderne et dix-huitième de l'alphabet moghrebin ; sa valeur est d'un S fortement articulé et pour ainsi dire doublé, comme dans notre mot *assassin*.

3° Il est à remarquer aussi que le *the* ou *tse* (ث), vingt-troisième lettre de l'ancien alphabet, quatrième du moderne et du moghrebin, qui a régulièrement la prononciation du TH anglais, de T en Égypte, de TS dans les régions barbaresques, y prend aussi quelquefois la prononciation d'un S, et alors se confond presque avec l'articulation du *saa* ou du *syn*.

Sa (pron. poss. fém.) ه *ho*, *hou*, ه *hi*, ها *hâ*, suivant le genre de la personne qui possède. (*Voy*. Son.)

— Sa main, يده *yd-ho* (en parlant d'un homme); يدها *yd-hâ* (en parlant d'une femme).

— Sa mère, امّه *ómm-ho* (en parlant du fils); امّها *ómm-hâ* (en parlant de la fille).

— Sa fille, (en parlant du père) بنته *beni-ho* ; (de la mère) بنتها *bent-hâ*.

— Sa maison, بيته *béyt-ho* ; داره *dâr-ho* ; بيتها *béyt-hâ* ; دارها *dâr-hâ*.

—dans Sa bouche, بفيه *be-fy-hi*.

Saa (mesure de capacité d'Alger, contenant 60 litres) صاع *sa'â*, pl. صعان *se'ân*, صيعان *sy'ân*.

Saadeny (station en Afrique), السعادني *és-Sa'âdeny*.

Sable, رمل *raml*, *remel*, *reml*, pl. رمال *remâl*, *roumâl* (en berbère رمل *remel*, تفزه *tefzah*).

Sablier, ساعة الرمل *sâ'at ér-reml* رمليه *ramlyah*, *ramlyéh*.

Sablon. (*Voyez* Sable.)

Sablonneux, مرمل *morammel*, رملي *ramly*.

Sabord طاق *tâq*.

Sabot (de cheval, de mulet), حافر *hâfer*, *hâfr*.

— (de chameau), خف *khouff*, ظلف *dilf*.

— (chaussure), قبقاب *qabqâb*, pl. قباقيب *qabâqyb*.

Sabourah (port des Naplousains, en Syrie), مينا صبورة *Mynâ-Sabourah*.

Sabre, سيف *seyf*, *syf* (en grec ξιφος); سكين *sekkyn*, ياطغان *yâttaghân*. (Voyez Cimeterre, Épée.)

Sac, Saccoche, كيس *kyss*, شقارة *cheqârah*, pl. شقاير *cheqâyr*; وعا *oua'â*, pl. اوعية *âou'ayéh*; اقراب *âqrâb* تليس *tellys*. غرارة *ghirârah*. (V. Poche, Havresac.)

— Sac (à orge), خيشه *kheychah*, زكيبه *zekybah*.

— Cul-de-Sac, عطفه *a'tféh*.

Sacrifice, ذبح *delh*.

Il a Sacrifié, ذبح *dabèh*, *dabah*.

Sady (n. pr.), سعدى *Sa'ady*.

Safar (deuxième mois de l'année lunaire des musulmans), صفر *safar*, شايع العاشور *châý' él-a'âchour*; شايع عاشورة *chéý' a'âchourah*.

Safet (v. de Syrie), صفد *Safed*.

— Natif de Safet, صفدى *sa-fedy*, صفادى *sefâdy*.

Safil él-fyad (station en Afrique), سافل الفياض *Sâfil él-fyâdd*.

Safourah (ville de Syrie), صفورة *Safouréh*, *Safourah*.

Safran, زعفران *za'afrân* (d'ou vient le mot français).

Safrané, زعفراني *za'ferâny*

Safranon, Safranum, قرطوم *qartoum*, قرطم *qartam*, قرطام *qartâm*, عصفورة *a'asfourah*, عصفور *a'sfour*.

Safy (ville d'Afr.), اسفى *Ésfy*.

Sage, حكيم *hakym*, عاقل *aâqel*, شاطر *châtter* شاتر *châter*, كيّاس *kyyéss* (en ber. سلعقلس *sala'qless*, pl. سلعقلسن *sala'qlessen*, سلعقلنسن *sala'qlensenn*). (V. Prudent.)

— Le cœur de l'insensé est dans sa bouche, la langue du Sage dans son cœur, قلب الاحمق في فيه ولسان العاقل في قلبه *qalb él-âhamaq fy fy-hi*, *ou-lesân-él-a'âqel fy qalb-hi*.

Sage-Femme, قابيله *qâbylah*; قبله *qabilah*, *qabiléh*, *qablah*, pl. قوابل *qouâbel*. (V. Accoucheuse.)

Sagesse, حكمة *hikméh*, حداقه *hedaqah*, *hedâqéh*, كياسه *kyâsséh*, عقل *a'ql*. (Voyez Prudence. Habileté.)

— Ce prince a gouverné avec Sagesse هذا الامير دبر الامور بكياسه *hedâ él-émyr daber él-oumour be-kyâsséh.*

Sagittaire (signe du Zodiaque), برج القوس *bourdj él-qaous, bourdj él-qouss, bourg él-qouss.*

Sahara (désert d'Afrique), الصحره *és-Saharah,* السحرا *és-Saharâ,* الصحرا *és-Saharâ.*

Sahary (tribu d'Afrique), الصحارى *és-Sahâry.*

Il a Saigné (v. a.) (la veine), فصد *fassad, fessed, fessod.*

—(A la gorge), ذبح *dabèh, dabah.*

— (v. n.), انهر *énhar.*

— du nez, خوى راسهُ من الدمّ *khaouâ râss-ho minn éd-damm.*

Saignée, فصاد *fessâd,* فصادة *fessâdah, fessâdéh,* مبزق *mebzaq.*

Saignement du nez, خــوى *khaouy, khaouey.*

Sain, صحاح *sahâh.*

—et sauf, عافى *a'âfy,* ساغ *sâgh,* سالم *sâlem,* سائيم *sâlym, sélym.*

—Il a été Sain, صح *sahha, sahh.*

— Il est arrivé Sain et sauf, وصل صحاح و سالم *ouessel sahâh ou-sâlem.*

Saint, قديس *qadyss,* قدوس *qadouss.*

—Saint-Augustin, مار اغوستينوس *Mâr-Aghoustynouss.*

— Sainte-Croix (ville d'Afrique), اكادير *Agâdyr, Agâdeyr.*

— Saint-Jacques-de-Galiee. (*Voyez* Compostelle.)

— Saint-Jean-d'Acre. (*Voyez* Acre.)

— La Sainte-Vierge. (*Voyez* Marie.)

Sainteté, قداسه *qoudâsséh,* قدس *qouds.*

Il a Saisi, قبض *qabadd,* مسك *messek.* (*Voyez* Il a Pris.)

— Il s'est Saisi, تملك *temellek.*

Saisie, قبض *qabd, qobd.*

Saison, فصل *fasl,* pl. فصول *foussoul;* وقت *ouaqt,* pl. وقات *ouaqât;* زمان *zemân.*

—Les quatre Saisons, اربعة فصول *érba'ah foussoul.*

Salade, سلطه *salattah,* سلاطه *salâttah,* شلاده *chelâdah.*

Saladin (n. pr.), صلاح الدين *Salâh éd-dyn,* ابن ايوب *Ebn-Ayoub,* صلاح الدنيا و الدين *Salâh éd-dounyâ ou-éd-dyn.*

Salah (station en Afr.), عين سالح *A'yn-Sâlah,* ان سالح *An-Sâlah.*

Salahyéh (v. d'Ég.) صلاحيه *Salâhyéh.*

Salaire, أجرة *âdjerah*, كرى *kerah*. (*V.* Gages, Paye, Payement.)

— mensuel, journalier. (*Voyez* Appointemens.)

Salaisons, بسطرمه *bastormah*.

Salamanque (ville d'Espagne), شلمنقة *Chelmenqah*.

Sale, وسيخ *ouessykh*, وسخ *ouessekh*, وسخ *ouassèh*, دنس *dones*, نجس *nedjess*, نجيس *nedjys*, موسخ *mouessekh*. (*V.* Malpropre.)

Salé (adj.), مملوح *memlouh*, ملاح *mellâh* (en berbère مرّاغ *marrâgh*).

— (ville d'Afr.), سلا *Salâ*, *Selâ*.

— Il a **Salé**, ملح *meluh*, *melèh*.

Saleté, زفرة *zafarah*. (*Voyez* Ordure, Immondice.)

Il a **Sali**, وسخ *ouassakh*, *oussekh*.

— Il Salira, يوسخ *youssekh*.

Salière, مملحة *memlahah*, ملاحة *mellâhah*.

Salive, ريق *ryq*, (en berbère ايسوسفان *îyssousfân*, نخمة *nakmah*, ايخنشران *îykhincherân*.) (*Voyez* Crachat.)

Il a **Salivé**. (*Voyez* Il a Craché.)

Salomon (n. pr.), سليمان *Souleymân*.

Salpêtre, ملح البرود *melèh él-baroud* (m. à m. sel de la poudre), ملح بارود *melh-bâroud*.

Salubre, صحيح *sahyh*, نافع *nâfe'*.

Il a **Salué**. سلم *sallem*, سلم *selem*.

– Il Saluera, يسلم *ysselem*.

— Je vous Salue, السلام عليكم *és-selam a'ley-koum*.

— Je vous Salue à mon tour, و عليكم السلام *ou-a'léy-koum és-selâm*.

— Salue-le de ma part! سلم عليه من عندى *sellem a'lay-hi minn a'nd-y!* (en berbère تسلم فلس *tessellem felless !*)

Salut (salutation) سلام *salâm*, *selâm*, تسليم *teslym*.

— (conservation), عافيه *a'âfyah*, *a'âfyéh*, خلاص *khelâss*. (*Voyez* Conservation.)

— Que le Salut soit sur lui! عليه السلام *a'lay-h és-selâm!*

— Sur elle! عليها السلام *a'lay-hâ és-selâm!*

— Sur eux! عليهم السلام *a'lay-houm és-selâm !*

— Sur toi! عليك السلام *a'lay-k és-selâm!*

— Sur vous! عليكم السلام *a'lay-koum és-selâm!*

Salutaire. (*Voyez* Salubre.)

Salutation. (*Voyez* Salut.)

Samarie (ville ancienne de Syrie), قلعة صانور *Qala't-Sânour*.

Samaritain, سامرى *sâmery*, fém. سامرة *sâmerah*, pl. سامريين *sâmeryynn*.

Samedi, يوم السبت *youm és-sebt*, نهار السبت *nahâr és-sept*, السبت *és-sebt* (en berbère اسا السبت *âssâ és-sebt*).

Samuel (n. pr.), شهويل *Chemouayl*, *Chemouyl*.

Samyl (tr. d'Afr.), بنى صميل *Beny-Samyl*.

Sanctifié, مقدّس *moqaddess*.

Il a Sanctifié, قدّس *qaddass*.

Sanction, فرض *fard*, تقرير *teqryr*. (*Voyez* Approbation.)

Sandal, عود الصندل *a'oud és-sandal*, عود القمارى *eu'oud él-qomâry*.

Sandale, قبقاب *qobqâb*, pl. قباقيب *qabâqyb*.

Sang, دمّ *damm*, *demm*, *domm* (en berbère ادمّان *îdemmân*, ادمّن *îdemminn*.)

— Mouvement du Sang, حركة الدمّ *harakat éd-damm*.

— Il a versé le Sang, سفك الدمّ *safak éd-damm*.

Sanglant, دموى *damaouy*, دامى *dâmy*.

Sangle, حزام *hazâm*, *hezâm*, (en berbère اكوس *âgouss*, pl. ايكوسين *îygoussyn*).

Il a Sanglé, حزّم *hazzam*, *hazzem*.

— Il Sanglera, يحزّم *yhazzem*.

Sanglier, حلوف الوحش *hallouf él-ouchech*, حلوف الغابة *hallouf él-ghâbah*, خنزبر الوحش *khanzyr él-ouchech*, خنزير برّى *khanzyr berry* (en berbère ايلاف *îylâf*, pl. ايلفان *îylfân*.)

Sanglot, فواقة *feouâqah*, *fououâqah*, شهقة *chahaqah*.

Il a Sangloté, شهق *chahaq*.

Sangsue, علقة *a alqah*, *eu'lqah*, pl. علق *e'leq*, علوق *eu'llouq*.

Sanguinaire, صاحب الدمّ *sâheb éd-damm*, سافك الدمّ *sâfek éd-damm*.

Sanguinolent. (*V.* Sanglant.)

Sans, بلا *be-lâ*, غير *ghayr*, دون *doun*, بغير *be-ghayr*, من غير *minn ghayr*.

— Mis Sans dessus dessous, الفوقانى تحتانى *él-fouqâny tahtâny*

Santarem (ville de Portugal), شنترين *Chenteryn*.

Santé, صحّة *sahhah*.

— Il a rendu la Santé, il a recouvré la Santé. (*Voyez* Il a Guéri.)

— Que Dieu lui donne la Santé! (*Voyez* Que Dieu le Guérisse!)

Santon, مربوط *meraboutt*, شيخ *cheykh*, مدفن *madfann*.

Saoud (n. pr.), سعود *Sa'oud*, *So'oud*.

Saoul. (*Voy*. Ivre et Rassasié).

Saphir, سافير *sâfyr*, ياقوت ازرق *yâqout-âzraq*.

Sapin, شاح *châh*, شاحة *châhah*, سنوبر *senoubar*, صنوبر *senoubar*.

Sara (n. p. de fem.), سارة *Sârah*.

Saragosse (v. d'Esp.), سرقسطه *Serqostah*, *Sarqostah*.

Sarcophage. (*Voyez* Cercueil, Tombeau.)

Sardaigne (île), سردينيه *Sardynyah*, سردينيا *Serdynyâ*.

— Natif de Sardaigne, سردني *sardeny*, سردي *sardy*.

Sardine, سردين *serdyn*, pl. سرادين *serâdyn*, سردينات *serdynât*; ساردة *sârdah*, pl. ساردات *sârdât*.

Sarepta (bourg de Syrie), صرفند *Sarfend*.

Sargo (poisson), كحيلة *kohylah*, *koheylah*.

Satan, شيطان *Cheyttân*, ابليس *Eblyss*. (*V*. Diable.)

Satiété. (*Voyez* Saturation.)

Satin, اطلس *âtlass*.

Satisfaction. (*V*. Contentement.)

—Le plus grand avantage c'est la Satisfaction, مكسب الاكبر هو الرضا *mekseb él-âkbar hou ér-riddâ*.

Satisfait. (*Voyez* Content.)

Il a Satisfait. (*V*. Il a Contenté.)

— Il a été Satisfait. (*V*. Il a été Content.)

Saturation, اشبع *íchba'*, شبع *cheba'*.

Il a Saturé. (*V*. Il a Rassasié.)

Saturne (planète), زحل *Zehel*, *Zahel*.

Sauce, مرقة *maraqah*, *merqah*, صبغ *sabgh*, pl. اصباغ *ésbâgh*. (*V*. Jus.)

Saucisse, مركاز *mergâz*.

Sauf (adj.). (*Voy*. Sain.)

— (prép.) (*V*. Hormis, Excepté.)

Sauge, مريمية *merymyah*, مريمه *merymah*, سلمه *selmah*, سالمه *sâlmah*.

Saule, حلاف *hallaf*, صفصاف *safsâf*, *soufsâf*.

Saut, رقص *reqs*.

Il a Sauté, نط *nâtt*, رقص *raqass* نكز *negguezz*, كفز *kefezz*.

— Il Sautera, ينكز *ynegguezz*.

—Saute! ارقص *órqoss* (en berbère ارقص *érqess*! اقر *âqqir*!).

Sauterelle, جرادة *djerâdéh*, pl. جراد *djerâd*; ابزيز *âbzyz*.

Sauteur, رقاص *reqqâss*, *raqqâss*.

Il a Sautillé, نطط *nattatt*.

Sauvage, وحش *ouahech*, *ouehech*, بدوى *bedaouy*, برّى *berry*.

Sauvé, مخلص *mokhless*.

Il a **Sauvé**, خلص *khallass*, سلك *sellek*. (*V*. Il a **Conservé**.)

— Il Sauvera, يخلص *yekhalless*, يسلك *yssellek*.

—Il a été Sauvé, خلص *khalass*.

— Il s'est Sauvé. (*V*. Il a **Fui**, il a **Échappé**.)

— Ils ont dit : Sauve qui peut ! قالوا الفرار الفرار *qâloû él-firâr él-firâr!* (m. à m. La fuite, la fuite!)

Sauveur, خلاص *khelâss*, مخلص *mokhalless*.

Savant, عالم *a'âlem*, *a'âlim*, pl. علما *eu'lemâ*, علّامه *e'llâmah*.

Savetier, خـــرّاز *kherrâz*, رفاع الصبابيط *raffâ' és-sabâbytt*, سكافى *skâfy*, مقفولجى *moqfouldjy*.

Saveur. (*V*. **Gout**.)

Savoir (subst.). (*V*. **Science**.)

— (adv.), يعنى *ya'any*,

Savon, صابـــون *sâboun*, *sâbaun*, صبون *saboun*.

— Marchand ou fabricant de Savon, صبـــوانى *sabouâny*, صابونجى *sâboundjy*.

Savonnage. (*V*. **Lavage**.)

Il a **Savonné**. (*V*. Il a **Lavé**.)

Savonnette, كسه *kessah*.

Savonnier. (*V*. marchand ou fabricant de Savon.)

Sayd (n. pr.), سعيد *Sa'yd*.

— (Haute-Égypte), الصعيد *és-Sa'yd*, صعيد مصر *Sa'yd-Mesr*.

Sayde (n. pr.), سعايده *Sa'âydah*, سيده *Saydéh*, *Seydéh*.

— (V. de Syrie) صعيدا *Sa'ydâ*.

Says (palfrenier). (*V*. ce mot.)

Scabreux, صعب *sa'ab* (en berbère ايوار *îyouâr*). (*V*. **Difficile**.)

Scandale, مثل قبيح *metsl qobbyh* (mot à mot : mauvais exemple).

Scarabée, خنفوسه *khounfoussah*, *khanfoussah*, فسّاسه *fessâssah*, خنفسه *khonfesséh*.

Sceau (cachet), خاتم *khâtem*, طبع *teba'*.

Scélérat, خبيث *khabyth*, *khabyts*, *khabyss*, حرامى *harâmy*.

Scellé (subst.). (*V*. **Sceau**.)

—(part.), مطبوع *matbou'*, مختوم *makhtoum*, مقرر *mouqerrer*.

Il a **Scellé**, طبع *taba'*, ختم *khatam*, كتم *katam*, قرر *qarar*.

Schaaban. (*V*. **Chaaban**.)

Schaamber. (*V*. **Kaléah**.)

Schaheb. (*V*. **Ouady-Chaheb**.)

Schaoual. (*V*. **Chaoual**.)

Scharif (station en Afrique), الشارف *és-Chârif*.

Schella (v. d'Afr.), شالّه *Chéllah*, *Châllah*.

Schenguita (contrée d'Afrique), الشنقيطه *és-Chenguyttah*.

Schlague (fustigation), شلاق *chelâq* (l'allemand a pris ce mot des Turks et nous l'a transmis).

Schott (contrée d'Afrique), الشط *és-Chott*, *és-Chatt*.

Sciage, نشر *necher*, *nechr*.

Scie, منشار *mounchâr*, *menchâr*.

Scié, منشر *monascher*.

Il a Scié, نشر *naschar*, *nescher*.

Science, علم *i'ilm*, *i'lm*, *è'elm*, pl. علوم *ou'loum*, *eu'loum* (en berbère سينت *syenett*).

— Les Sciences abstraites, علوم واعربن *ou'loum ouâ'eryn*.

— N'est pas orphelin celui dont le père est mort; l'orphelin est celui qui n'a ni Science ni éducation, ليس اليتيم من قد مات والدهُ بل اليتيم الذى لا علم لهُ ولا ادب *leyss él-yetym menn qad mât ouâlid-ho; bel él-yetym âllazy lâ e'lm le-ho ou-lâ âdeb*.

Scieur, نشار *naschôr*.

Sciure, نشارة *nouchârah*, نشارة *nouschârah*.

Sclavonie, صقلاب *Sqlâb*.

Scorbut, تنفيخ *tenfykh*, صيد الفم *sayd él-foumm*.

Scorpion, عقرب *a'qrab*, *a'qreb*, عقربه *a'qerbah*, pl. عقارب *a'qâreb* (en berbère تيغردمت *tyghardemt*, pl. تيغردميون *tyghardemyouenn*).

— Le Scorpion (signe du Zodiaque) برج العقرب *bourdj él-a'aqrab*, *bourdj él-a'qreb*, *bourg él-a'qrab*

Scrupule, شك النيه *chekk én-nyéh*.

Sculpté, منقش *mounqach*.

Il a Sculpté, نقش *naqach*.

Sculpteur, نقاش *naqqâch*

Sculpture (art), نقش *naqch*, نقاشه *naqqâchah*, *naqqâchéh*.

Séance, مقامه *moqâmah*, pl. مقامات *meqâmât*, *moqâmât*; مجلس *medjlis*, *meglis* pl. مجالس *medjâless*

Séant. (*V*. Convenable.)

Seau, دلو *delou*, صفّ *saff*, بليون *bilyoun*, pl. بلاين *belâyn* (en berb. ابليون *âbelyoun*, pl. ايبليان *íybelyân*).

— Fabricant de Seaux, دلاّى *dellây*.

Sébo (fleuve d'Afrique), واد سبوا *Ouâd-Seboû*.

Sec, جاف *djâf*, شايح *châyh* (en berbère ايكيو *íyguyou*, pl. ايكيون *íyghyounn*). (*V*. Desséché.)

— Il a été Sec, جف *djaff*, شاح *châh*. (*V.* Il a été Desséché.)

— Raisin sec, زبيب *zebyb*.

Sèche (poisson), لوايّن *leouâyen*.

Il a Séché (v. a.), ناشف *nâchaf*, نشف *nechef*, جفف *djeffaf*, شيّح *chayyah*.

— Il s'est Séché (v. n.). (*Voyez* Il a été Desséché, Il a été Sec.)

Sécheresse, يبس *youbs* (en berbère تقور *tsaqqour*. (*Voyez* Dessèchement.)

Second, ثاني *tsâny*, (fém.) ثانية *thânyéh* (en berbère وبس سين *ouyss-syn*).

— La Seconde partie, الجز الثاني *él-djouz ét-thâny*, *él-guiz ét-thâny*.

Il a Secondé, عان *a'ân*. (*Voyez* Il a Aidé, Il a Favorisé).

— Il Secondera, يعون *ya'oun*

Secondement, ثانيا *tsânyânn*, *thânyânn*.

Secoué, مهزوز *mahzouz*, محرّك *moharrek*.

Il a Secoué, هز *hezz*, حرّك *harrak*.

Secours, عون *a'oun*.

Il a Secouru, عان *a'ân*, نصر *nassar*. (*Voyez* Il a Aidé.)

— Il Secourra, يعون *ya'oun*, ينصر *yonsor*.

Secousse, هز *hezz*, *hizz*.

Secret (subst.), سرّ *serr*, pl. اسرار *âsrâr*.

— (adj.), سري *serry*, خافي *khâfy*, مكتوم *maktoum*.

Secrétaire (écrivain), كاتب سرّ *kâteb-serr*, كاتب السرّ *kâteb és-serr*, كاتم سرّ *kâtem-serr*.

— (meuble), خزانة *khezânéh*. (*Voyez* Bureau.)

Secrètement, بالحسّ *bi'l-âss*, *bi'l-hess*, *bi'l-hiss*, خفيا *khafyânn*, بالخفا *bi-'l-khefâ*.

Sectaire, خارجي *khâredjy*.

Sectateur, تابع *tâbè'*, *tâbi'*.

Secte, ملة *melléh*, *mellah*. (*V.* Religion.)

Sécurité, وثاق *ouethaq*, *ouetsâq*, *outhâq*. (*Voyez* Confiance, Tranquillité.)

Séditieux, مفتن *mouften*. (*Voy.* Rebelle.)

Sédition, قيمة *qeyméh*, *qeymah*, فتنة *fetnéh*, *fetnah*, شطه *chamatah*, شوشرة *chaouchurah*. (*Voy* Révolte, Discorde.)

Séducteur, مغوّي *moghaouy*. (*Voyez* Trompeur.)

Séduction, غيّ *gheyy*. (*Voyez* Caresse, Tromperie.)

Séduisant. (*Voyez* Agréable, Caressant, Séducteur, Trompeur.)

Il a Séduit, غوى *ghaouä, gha-ouey*. (*Voyez* Il a Alléché, Il a Caressé, Il a Trompé.)

— Tu as Séduit cette fille par une promesse de mariage, غويت هذه البنت الى وعدتها بالزواج *ghaouey hadéh él-bent élly oua'dte-hâ bi-'l-zouâdj.*

Ségovie (ville d'Esp.) شقوبيه *Chaqoubyah.*

Segura (ville d'Esp.) شقورة *Cha-qourah.*

Seigneur, سيد *seyd, syd*, pl. سدات *sadât*, ربّ *rabb*, pl. ارباب *ârbâb.*

— Mon Seigneur, سيدى *syd-y*, سيدى المكرّم *syd-y él-mokarrem.*

— Notre Seigneur, ربّنا *rabbe-nâ*, سيدنا *seyd-nâ, syd-nâ.*

Votre Seigneurie, جنابكم *dje-nâb-koum.*

Sein, حجر *houdjr*, شون *choun*. حضن *hedn*, pl. احضان *éhdân*. (*Voyez* Poitrine.)

— de femme. (*Voyez* Mamelle.)

— Il a pressé contre son Sein, حضن *haddann*

Seize, ستة عشر *settét-a'char*, ست عشر *sett-a'cher*, ستعشر *sett-a'cher, sitt-a'cher* ستعش *sitt-a'ach*, ستاش *sett-âch* (en berbère سوتست دمرّاو *soutsest de-morrâou*).

Seizième, سادس عشر *sâdiss-a'cher, sâdess a'cher*, ستعش *sitta'ch.*

Séjour, تقيم *teqeym*, منزل *man-zel*. (*Voyez* Demeure.)

Il a Séjourné, اقام *âqâm.*

— Il Séjournera, يقيم *yqym.*

Sel, ملح *melèh, melah, melh, milh* (en berbère تيسنت *tissint.*

— ammoniac, نشادر *nechâder, nouchâdir.*

— minéral, gemme, ملح الكبير *milh él-kebyr, mèlh él-kebyr.*

Selle (de cheval), سرج *serg, serdj*, pl. سروج, *souroudj, souroug*, (en berbère تريخت *tarykht*;

— (d'âne ou de mulet), سرجه *seridjah*, بردعه *bardâ'ah*. (*V.* Bat.)

Il a Sellé, سرج *saradj, surug.*

— Selles mon cheval ! اسرج حصاني *ésrog hossân-y!* حط السرج لعودي *hott és-serdj li-a'oud-y!* (en berbère سكورس تريخت عوديو *ekhouress tarykht a'oud-you!*)

Sellier, سرّاج *serrâdj*, *serrâg*, سروجي *seroudjy*, *souroudjy*, pl. سروجيه *souroudjyéh* (en berbère امعلم تريخت *âmu'allem tarykht*).

Selon, كـ *ka*, كما *kamâ*, مثل *methl*, *metsl*, على قدر *a'lâ-qadr*, على قدّ *a'lâ-qadd*, حسب *hasb*, *hesb*.

— l'usage, حسب الحوالي *hasb él-khaouâly*.

— que, حسبما *hasb-mâ*, *hesb-mâ*, مثلما *methle-mâ*, كما *ka-mâ*.

Semailles, زريعه *zerya'ah*.

— Temps des Semailles, وقت ذا الزريعه *ouaqt dé-'z-zerya'ah* (en berbère زمان تحرّات *zemân taherrâts*).

Semaine, جمعه *djouma'ah*, *gouma'ah* (en berbere السبعه ايام *és-seba'ah îyâm*).

— La Semaine dernière, اخرة الجمعه *âkherét él-djouma'ah*.

— prochaine, داخلة الجمعه *dâkhelét él-djouma'ah*.

Semainier, جامعي *djâmu'y*.

Semblable, شبيه *chebyh*, *chebyah*. (*Voyez* Egal, Pareil.)

— Il a été Semblable, شبه *chebah*. *V*. Il a Ressemblé.)

Il a Semblé, ظهر *ddhar*.

— Cela me Semble facile, هدا يظهر لي سهل *hadâ yddehar l-y sehel*.

— Vas où bon te Semblera! امشي فاين يظهر خاطرك *émchy féyn yddehar khâtir-ak!*

— Je ferai ce qui me Semblera convenable, نعمل ما يظهرلي لايق *na'mel mâ yddehar l-y lâyq*.

— Il Semble que, يبان ان *yebân-én*.

Il a Semé, زرع *zara'*, *zera'*.

Semence, زرعه *zera'ah*, زراع *zerâu'*.

— génitale, مني *many*, لبن *lebenn*, *labenn*.

Sempiternel. دايم *dâym*. (*V*. Éternel.)

Sendyanéh (rivière de Syrie), نهر السنديانه *nahar és-Sendyâneh*.

Séné, سنا *senâ*, اصناب *âsnâb*, صنامكه *sanâmkah*.

Sens (signification), معنا *ma'nâ*, معني *ma'aney*, *ma'âny*

— (faculté naturelle), حاسه *hâsseh*, *hâssah*, pl. حواس *haouâss*.

—(situation, côté). (*V*. ces mots.)

— Bon-Sens, رزنه *reznéh*. (*V*. Sagesse, Intelligence.)

— Qui a du bon-Sens, رزنان *reznân*.

— En tout Sens, بكل جانب *be-koll djânb.*

Sensibilité, حس *hass.*

Sensible (qui éprouve de la sensibilité), حساس.

— (qui tombe sous les sens), محسوس *mahsouss.*

— Il a été Sensible, حس *hass.*

— Je ne suis pas Sensible à la chaleur, انا ما نحس شي الحر, *énâ mâ nehess chy él-hurr*, ما نيش حساس للحر, *mâ nych hassâs li-l-hurr.*

Sentence, قضا *qoddâ*, pl. اقضية *âqdyah, âqdyéh.* (*V.* **Arrêt**, **Jugement**.)

— Il a rendu une Sentence, قضى *qaddâ* (*V.* Il a **Jugé**, Il a **Condamné**.)

Il a **Senti** (v. a.) (Compris). (*V.* ce mot.)

— (par les sens). (*V.* Il a été Sensible.)

— (par l'odorat). شم *chemm*, *chamm, choumm.* (*V.* Il a **Flairé**.)

— (v. n.) (Il exhale une odeur) نفح *nafah.* (*Voy.* Il a **Exhalé**.)

— Cela Sent mauvais, هذا ريحته رديه *hadâ ryét-ho redyéh.* (*V.* Il a **Pué**.)

— Cela Sent bon, ذا ريحته طيبة *dâ ryhét-ho taybéh*, هذا ريحته لطيفة *hadâ ryhét-ho lattyfah.*

Sentier. (*Voyez* **Chemin**.)

Sentine, سنتينا *sentynâ.*

Sentinelle, خفير *khafyr.* (*Voy.* **Garde**.)

Séparation, فرق *farq*, فرز *ferz*, تقسيم *taqsym*, فك *fekk*, فرقة *ferqéh, ferqah.* (*V.* **Division**.)

Séparé, مفروق *mafrouq.*

Il a **Séparé**, فرق *faraq.* (*V.* Il **Divisé**.)

— Il s'est Séparé de, انفرد عن *énfered a'nn.*

Séparément, على حدة *a'lâ hadét.*

Sept, سبع *saba'a, seba'a*, سبعه *saba'h*; (fém.), سبع *saba'* (en berbère ست *sett*, سات *sât*, سد *sad*, ساد *sâd*).

— Sept cents, صبع مايه *seba' mâyéh* سبعيه *seba myéh.*

— Sept mille, سبعة آلاف *sebat élâf.*

— Sept huitièmes, سبع اثمان *seba' éthmân.*

Septante. (*V.* **Soixante et dix**.)

— Sept à sept, سباع سباع *soubâa' soubâa'.*

Septembre, ايلول *éyloul, âyloul,*

ايلون *éyloun*; توت *thout*, سبطنبر *sebtenber*, سبطنبريس *sebtenbryss*.

SEPTENAIRE, سباعي *soubâay*.

SEPTENTRION. (*V*. NORD.)

SEPTENTRIONAL, شمالى *chemâly*.

SEPTIÈME, سابع *sâbè*, *saba'a*, *sâbe'è*, (fém.), سابعة *sâba'ah*.

— Un Septième (la septième partie), سُبع *soub'*, *soba'*, *soubea*.

SÉPULCRE. (*V*. TOMBEAU.)

SEPULTURE. (*V*. ENSEVELISSEMENT, ENTERREMENT.)

— Lieu de Sépulture. (*Voyez* CIMETIÈRE, TOMBEAU.)

SEQUIN. (*Voyez* MAHBOUB, SULTANIN.

SÉRAIL, حاريم *hârym*, حارم *hârem*.

SEREIN, صافي *sâfy*, pl. اصفيا *âsfyâ*.

— Jour Serein. (*V*. JOUR.)

— Il a été Serein, صفا *saffâ*.

SÉRÉNITÉ, صفا *sefâ*.

SERGENT, اون باشي *ôun-bâchy*.

SÉRIEUX, مهيب *mohayb*.

SERIN, قناريه *qanâriah*.

SERINGUE, حقنه *hoqnah*.

SERMENT, يمين *ymyn*, حليفه *hlyfeh*.

— Il a fait Serment, il a prêté Serment. (*V*. Il a JURÉ.)

SERMON, حديث *hadyth*, خطبه *khotbah*.

SERPE, شرشرة *charcharah*, معشه *ma'chah*.

SERPENT, حيه *hayyah*, *hayyeh*, ثعبان *ta'abân* (en berbere الفعا *élfa'â*, ازرام *âzrâm*, pl. ايزرمان *îyzermân*.)

SERPETTE, منجل *mendjel*, شوكروف *choukrouf* (en berbere ثيمزبرت *tsymezbart*, pl. ثيمزبرين *tsymezbryn*).

Il a SERRÉ, شد *chedd*, زور *zaouer*, حصر *hassar*.

— (Il a caché, enfermé), خبّا *khabbâ*, خزن *khazann*, *khazenn*.

— Il Serrera, يزور *yzouer*, يشد *ychedd*.

SERRES (d'oiseau), مخلاب *moukhlâb*, pl. مخاليب *mokhâlib*.

SERRURE, لوبه *loubah*, بويته *bouytah*, قفل *qafel*, *qafl*, *qofl*, pl. قفلال *qaflâl* اقفال *éqfâl* (en berb. قفل *goufel*.)

— (de fer), كالون *kâloun*.

— (de bois), ضبه *dobbah*, فرخه ذا العود *farkhah dé-'l-ou'oud*.

SERRURIER (forgeron), حداد *haddâd*, pl. حدادين *haddâdyn*.

— (fabricant de serrures), قفال *qaffâl*, قفايلي *qafâyly*, اقفالي *éqfâly*.

Servante, خدّامه *khoddâméh*, جاريه *djârryah*, *gârryéh*, pl. جوار *djouâr*, *gouâr* (en berbere تشربحت *tacherykht*, pl. تشربحين *tacherykhyn*).

Il a **Servi**, خدم *khadam*.

— (rendu Service). (*V*. ce mot.)

Serviable. (*V*. **Bienveillant**, **Bienfaisant**.)

Service (action de servir), خدمه *khidmah*.

— (bon office), حصان *hessân*, مزوه *mezouah*, مزيّه *mezyyah*. *mezyyéh*, pl. مزايا *mezâyâ*.

— Il a rendu Service, صالح *salah*, شكر *chakar*, احسن *éhsann*.

— Il t'a rendu Service, قضى حاجتك *qaddâ hâdjét-ak* (mot à mot : Il a fait ton affaire).

— Vous me rendrez Service, تشكرلي *techker-l-y*.

— Nous sommes à votre Service, احنا بالخدمه لكم *éhnâ bi-l-khidméh le-koum*.

Serviette, فوطه *fouttah*, pl. فوط *foutt*; منديل *mandyl*, pl. مناذل *menâdel*, مناديل *menâdyl*; شكير *chekyr* (en berbere فوظه *fouddah*.)

Servile, دليل *delyl*.

Serviteur, خادم *khâdem*, pl. خدّام *khoddâm*; عبد *a'bd*, pl. عبيد *o'byd*. (*V*. **Domestique**.)

Servitude, خدمه *khidmah*, اسر *ósr*. (*V*. **Esclavage**.)

Sésame, سمسم *semsem*, زنجلان *zendjelân*.

— Huile de Sésame. (*Voyez* **Huile**.)

— Moulin d'huile de Sésame, سيرجه *syrdjah*, *syrdjeh*, *syrguéh*.

Seuil (de la porte), طرف *tarf*, عتبه *a'tbah*, *o'tbah*, طرف الباب *tarf él-bâb* (en berb. امنار *âmnâr*).

Seul, واحد *ouâhed*, وحد *ouahed*, *ouahid*, واحيد *ouâhyd* مفرد *mefred*.

— Lui Seul, واحله *ouâhid-ho*, وحده *ouâhed-ho*.

— Toi Seul, وحدك *ouahed-ak*.

— Moi Seul, وحدى *ouahed-y*.

— Eux Seuls, واحدهم *ouâhid-houm*.

— On l'a trouvé Seul, لقاوه وحده *loqâou-ho ouahed-ho*.

Seulement, بسّ *bess*, انما *én-ne-mâ*.

— Apporte-moi Seulement un morceau de pain! جيب لي رغيف وحله *djyb l-y reghyf oua-hid-ho!* جيب لي بسّ رغيف *guyb l-y bess reghyf!*

— Non Seulement, mais encore, ما بس الّا حتّى *mâ bess éllâ hattâ.*

— Non Seulement il est grand de taille, mais encore grand d'âme, ما هوشى بس طويل الّا حتى عزيز *mâ hou chy bess taouyl, éllâ hattâ a'zyz.*

Sevère, عابس *a'âbess.*

Sévérite, عبس *a'bs.*

Séville (ville d'Esp.), اشبيليه *Échbylyah.*

— Natif de Séville, اشبيلى *échbyly.*

Sevrage, فطامه *fettâméh, fattâmah.*

Il a Sevré, فطم *fattam, fattem, fettom.*

— Il Sévrera, يفطم *yftom.*

Si (Autant.) (*Voy.* ce mot.)

— Je ne suis par Si âgé que toi, انا مانيشى قدك فى العمر *éna mâ-ny-chy qadd-ak fy él-a'mr.*

Si (conj. cond.), لو *lou,* ان *énn, inn,* اذا *édâ, izâ,* لوكان *loukân,* ان كان *în-kân,* اذا كان *izâ-kân.*

— Si tu veux boire, je t'apporterai un peu de vin, اذا تحب تشرب نجيب لك شويه نبيد *izâ tehobb techerob, nadjyb l-ak chouyét nebyd.*

— Si je l'avais trouvé, je l'aurais pris, لوكان وجدته كنت امسكه *lou-kân oudjedét-ho, kont émsek-ho.*

— Son armée est Si nombreuse qu'on ne peut la compter, جيشه عديده حتّى ما نقدرشى نحسبها *djych-ho a'dydéh hattâ mâ neqdar-chy nehesseb-hâ.*

Siamoise (étoffe), سياموبس *syâmouys.*

Sibille, جفنه *djefnah,* قصاع *qassâ'.* (*Voy.* Jatte.)

Siccité. (*V.* Sécheresse.)

Sichem (ancienne ville de Syrie) (*V.* Naplouse).

Sidéral, نجمى *nedjmy, negmy.*

Sidon (ville de Syrie), صيدا *Saydâ.*

Siècle, جيل *djyl,* دهر *deher,* pl. دهور *douhour,* دهرين *deheryn.*

Siége (pour s'asseoir), كرسى *koursy.* شليه *choulyah, chilyah.*

—(d'une ville), محاصره *mohâsserah.*

— (action d'assiéger), حصر *hesr, hisr.*

Sien, ه *hou,* بتاعه *betâ'-hou.* (*V.* Son.)

Sieste. (*V.* Méridienne.)

Il a Sifflé, صفر *safar, sofer.*

— Il Sifflera, يصفر *yssofer.*

Sifflement, صفار *sefâr.*

Sifflet, صفارة *seffârah.*

Signalement, صفه *sefah.*

Signature, خط اليد *khatt él-yd*, خط ذا اليد *khatt dé-'l-yd*, خاتمه *khâtemeh.*

Signe (marque), اشعر *tcha'âr*, علامه *a'lâmah.*

— (geste), رمز *ramz.*

— Par Signes, رمزً *ramzan.*

— Il a fait Signe, شيّر *chayyar*, *chayyer.*

— Je lui ai fait Signe de venir me trouver, شيّرت عليه باش يجى عندى *chayyert a'lay-hi bâch yddjy a'nd-y.*

— Les Signes célestes du zodiaque بروج السما *bouroudj és-semâ.*

Signé, ممضى *memdy*, مختّم *mokhattem.*

Il a **Signé**, مضى *maddâ*, *maddey*, حط الخط *hatt él-khatt*, ختم *khatam*, *khatem.*

— Il Signera, يحط خطه *yhott khatt-ho.*

Signification, معانا *ma'ânâ*, معنى *ma'any.*

Il a **Signifié**, عنى *a'nâ*, *a'ney.*

Silence, سكوت *soukoutt*, سكت *sekett*, سكته *saktah.*

— Silence! اسكت *ôskoutt!* (au sing.) اسكتوا *ôskotou.* (au pl.)

Silencieux, ساكوت *sâkoutt*, ساكت *sâkett.*

Silex. (*V.* **Pierre a feu**).

Sillon, تلم *telem*, اخدود *ékhdoud*, pl. اخاديد *ékhâdyd.*

Silves (ville de Port.), شلب *Chelb*, شلف *Chelf.*

Simple, مفرد *moufered.*

— (imbécille). (*V.* ce mot.)

— (sans ornement), قليل الزينه *qalyl éz-zeynéh.*

Sina, **Sinay**, جبل سينا *djebel Synâ*, جبل طور *guebel Tour*, طور سينا الطور *él-Tour*, *tour-Sinâ.*

Sincère, صديق *sadyq*, نسيح *nessyh*, امين *âmyn*, اصيل *âssyl.*

Sincérité, صدق *sidq.* (*Voy.* **Franchise**, **Loyauté**.)

Sinet d'un livre, رقاص *raqqâss.*

Singe, قرد *qerd*, *qird*, *qard*, pl. قرود *qouroud;* ربح *robah*, نسناس *nesnâs*, شادى *chády*, pl. شوادى *chouady* (en berbere ابيكى *îybky*, pl. ابيكان *îybkân;* زطط *zottett.*) (*V.* **Guenon.**)

Singulier (nombre), مفرد *moufred*, *moufered.*

— (adj.). (*V.* **Étrange.**)

C'est Singulier, عجايب *adjâyb*

— (particulier). (*V*. ce mot.)

Sinon, والا *ou-éllâ*, او *âou*.

Sinueux. (*V*. Tortu.)

Sirbon (lac et marais d'Égypte), سبخة بردوال *sebkhét Berdouâl* (mot à mot le marais salé de Baudoin.)

Sirop, شربة *chorbét*.

Site, مكان *makân*, pl. اماكن *âmâkenn* (en berbère امكان *âmkânn*, pl. مواكن *mouâkinn*). (*V*. Lieu, Endroit.)

Situation. (*V*. État, Ordre.)

Il a Situé. (*V*. Il a Placé.)

Six, ست *sitt*, ستة *sittéh*, *settéh*, *sittah*, *settah* (fém.), ست *sett* (en berbère سوتست *soutsest*).

— Six à Six, سداس سداس *soudâs soudâs*.

— Six cents, ستماية *settmâyéh*, ست ماية *sett mâyéh*, ستميه *settmyéh*.

— Six mille, ست الاف *settélâf*, ستة الاف *settét élâf*.

— Six septièmes, ست اسباع *sett âsbâa'*.

Sixième, سادس *sâdis*, سانت *sâtett*, (fém.) سادسة *sâdiséh*.

— Un Sixième, سدس *souds*.

Sixtenaire, سداسي *soudâssy*.

Smyrne (ville), ازمير *Ezmyr*.

Sobre, صاحي *sâhy*, قنيع *qeny'*.

Sobriété, قناعة *qenâ'ah*.

Soc, سكة *sekkah*, pl. سكك *sokouk*.

Société, مصاحبة *mossâhebah*, شرك *cherk*, pl. اشراك *écherâq*. (*V*. Association.)

Socrate (n. pr.), سقراطيس *Soqrâttyss*.

Sodome (ville), سادوم *Sâdoum*.

Sodomite, لوطان *louttân* لوطي *loutty*, نياك *noyak*, نجس *nedjess*.

Sœur, اخت *ôkht*, pl. اختات *ôkhtât*, خواتة *khoouâtét* (en berbère ولتمة *oueltemah*, وستمة *ouestemah*, pl. تيسهاتين *teyasmâtyn*).

Soi (pron. réfl.), نفسه *nafs-ho*, ذاته *zât-ho*, راسه *râss-ho*.

— Nourrir un loup c'est se nuire à Soi-même, من استرعى الذيب ظلم على نفسه *minn éstera'â éd-dyb zalam a'lâ nafse-ho*.

Soie, حرير *haryr*, pl. حراير *herâyr*.

— Soie brute, ابريسم *âberysm*, ابرسيم *âbersym*.

— de porc, زغب ذا الحلوف *zaghb dé-'l-hallouf*.

— Ver à Soie, دود ذا الحرير *doud dé-'l-haryr*, دود القز *doud él-qazz*, قزة *qazzah*, *qazzéh*.

— Marchand de Soie, حرار *harrâr*, pl. حراريا *harrâryâ*.

SOIF, عطش *a'attach*, *a'attech*, *a'tch* (en berbère فوداغ *foudâgh*).

— Qui a Soif, عطشان *a'tchân*. (*V.* ALTÉRÉ.)

— J'ai Soif, انا عطشان *énâ a'atchân*(en berbère فودغ *foudagh*).

— Il a eu Soif. (*V.* Il a été ALTÉRÉ.)

SOIN, علاج *i'lâdj*, معالجه *ma'-ladjéh*, جهد *djéhd*, *djihd*.

— Il a eu Soin, اجتهد *édjtehad*, *édjtehed*, حرص *harass*.

— Tu auras Soin de m'apporter une réponse! تحرص تجيب لى جواب *tehress tedjyb l-y djaouâb!*

SOIR, SOIRÉE, مسا *messâ*, *massâ*, مغرب *moghreb*, عشا *a'achâ*, عشيه *a'achyah*, *a'chyéh* (en berbère تهدّيت *tamaddyt*).

— Bon-Soir, (à un seul) الله يسعد مساك *Allah yessè'd mes-â-k*; (à plusieurs) الله يمسيكم بالخير *Allah yemsy-koum bi-'l-kheyr*. (*V.* BONSOIR.)

— Soir et matin, بالعشى والابكار *bi-'l-a'chy ou él-ibkâr*.

SOIS! كن *kon*, *koun!*

SOIT! (part. de concession), خيار *khyâr*. نعم *na'am!* مليح *melyh!*

SOIT (part. disj.), يا *yâ*, سوا *saouâ*. (*V.* OU.)

—Je te verrai, Soit à Oran, Soit à Alger, نشوفك يا بوهران يا بالجزاير *nechouf-ak*, *yâ be-Ouahrân*, *yâ bi-'l-Djezâyr*.

— Soit en public, Soit même en secret, بالظاهر سوا ايضا بالمستخفى *bi-'d-dâher*, *saouâ âyddânn bi-'l-mostakhfy*

SOIXANTE, ستين *settyn*, *sittyn*.

— Soixante et un, واحد وستين *ouâhhed ou-settyn*.

— Soixante-dix, سبعين *seba'yn*, *saba'yn*.

— Soixante-onze, واحد وسبعين *ouâhhed ou-saba'yn*.

— Soixantième, ستين *settynn*.

—Soixante-dixième, سبعين *saba'ynn*, *seba'ynn*.

SOL. (*V.* TERRE.)

SOLAIRE, شمسى *chemsy*.

SOLDAT, جندى *djendy*, عسكر *a'askery*, pl. عساكر *a'sker*, عسكر *a'sâker*.

— (Turc-maure), كولوغلى *kou-loughly*, كوروغلى *kouroughly*.

SOLDE, جمكيه *djamkyéh*, راتب *râteb*. (*Voyez* SALAIRE, PAYE.)

— mensuelle; par jour. (*V.* APPOINTEMENS.)

— de compte, تخليص *takhlyss*.

Soleil, شمس chems, شمش chimch, قايلة qâylah (en berbère ثفوكت tsafoukt).

—(plante) دارة الشمش dârt-és-chimch.

— Éclipse de Soleil, انكساف الشمس ínkissâf és-chems (en berbère ثفوكت تفسخ tefsakh tsafoukt). (Voyez Éclipse.)

— Lever du Soleil. (V. Lever.)

— Le Soleil est levé, طلعت الشمس tele'et és-chems, شرقت الشمس charaqét és-chems (en berbère ثفوكت تشرق tsafoukt techereq).

— Coucher du Soleil, غروب الشمس ghouroub és-chems (V. Coucher.)

— Hauteur méridienne du Soleil ارتفاع الشمس értefâa' és-chems.

— Ardeur du Soleil, رمضا romdâ.

— Est bien fou celui qui cherche auprès du feu un abri contre l'ardeur du Soleil, جهل المستغر من الرمضا الى النار djahel él-mostaffer minn ér-romdâ ilâ én-nâr.

Solide, ثابت tsâbét, شديد chedyd, صحيح sahyh. (Voyez Affermi.)

Soliman (n. pr.). (V. Salomon.)

Solitaire, متفرد motferred, منفرد monfered.

Solitude, خلا khalâ, خلوة khalouah.

Solive, **Soliveau**. (V. Poutre.)

Il a **Sollicité**, رغب raghab, roghob.

—Il Sollicitera, يرغب yroghob.

Solstice, انقلاب الشمس énqelâb és-chems.

Solution d'une difficulté, تبيين tebayyen.

Sombre, مظلم mozlem. (Voyez Obscur.)

Il a **Sombré** (t. de mar.) غطز ghattaz. (V. Il s'est Englouti.)

Somme d'argent, مبلغه moblaghah, جميعة djemy'ah.

— (total), جملة djemléh, djemlah, pl. جمل djoumoul; جميعة djemy'ah, مبلغه mablaghah, يكون yekoun, تمت tamt.

Sommeil, نوم naoum, noum, نعس na'ass, né'ess, نعاس na'âss (V. Assoupissement.)

— Le plus grand soulagement dans tous les maux, c'est le Sommeil, في المصعيب كلها التفريج الاكبر هو النعاس fy-'l-messa'yb kollehâ él-tefrydj él-âkbar houa én-na'âss.

Il a **Sommeillé**, نام nâm, نوم

naouam, *naoum*, نعس *na'ass*. استنعس *éstena'ass*. (*V*. Il a Dormi.)

Nous Sommes, نكن *nekoun*.

Sommet (d'une montagne), عقبة *a'qbah*, قلة *qellah*, *qelléh*. (*Voy*. Cime.)

Somnolence. (*V*. Assoupissement.)

Somnolent. (*V*. Assoupi.)

Son (bruit), صوت *sout*, رن *renn*.

— (de farine), نخالة *nokhâlah*, *nokhâléh* (en berbère اشليم *âchalym*).

Son (pron. possessif), (quand la personne qui possède est masculine,) ه *ho*, *hou*, ه *hi*, له *le-ho*, متاعه *metâ'-ho*, امتعه *émta'-ho*, بتعه *beta'-ho*.

— (Quand elle est féminine), ها *hâ*, لها *le-hâ*, متاعها *metâ'-hâ*, امتعها *émta'-hâ*, بتعها *beta'-hâ*.

— Son père (en parlant du fils), ابوه *âbou-ho*; (en parlant de la fille), ابوها *âbou-hâ*.

— Son cheval (à lui), عوده *a'oud-ho*, عود متاعه *a'oud metâ'-ho*.

— Son chat (à elle), قطها *qott-hâ*, قط امتعها *qott-émta'-hâ*. (*V*. Sa.)

Songe, رويا *rouyé*. pl. روى *rouey*, *rouy*, *reouey*; حلم *halem*. (*V*. Rêve.)

Il a Songé, فكر *feker*, افتكر *éfteker*, احلم! *âhlâm*.

Songeur, احلام *âhhlâm*.

Il a Sonné (rendu un son), رن *rann*, صوت *saouat*.

Sonnette, ناقوس *nâqous*, جلم *djalam*.

Sonore, مصوت *messaouett*.

Ils Sont, يكونوا *yekounoû*.

Sophie (n. pr.), سافية *Sâfyéh*, سوفية *Soufyah*, صافية *Sâfyah*

— Sainte-Sophie (mosquée de Constantinople), ايه سوفيه *âyah Soufyah* (en grec Αγια Σοφια).

Soporatif, منوم *menaouem*.

Sorcellerie. (*V*. Magie.)

Sorcier, ساحر *sâhar*. (*Voyez* Magicien.)

Soria (v. d'Esp.), سوريه *Souryah*.

Sort (destin), حظ *hazz*, بخت *bakht*, قدر *qadr*. (*V*. Destin.)

— (état, condition). (*Voy*. ces mots).

Sorte, جنس *djins*, شكل *chikl*, نوع *nou'*. (*V*. Espèce, Genre.)

— De Sorte que, حتى *hattä*.

Il est Sorti, خرج *kharag*, *kharadj* (en berbère فاغ).

— Sors! اخرج *ékhradj*! *ékhrag*! روح برا *rouh barrâ*! (en berbère افاغ *éffâgh*).

— Il a fait Sortir, خرّج *khar-radj*, *kharrag*, استخرج *éstakhradj*, *éstakhrag*.

Sortie, خروج *khouroudj*, *khou-roug*, خرج *kherdj*, *khardj*, مخرج *mikhradj*, *makhradj*, طلع *talaa*. (*V*. Issue.)

Sortilége. (*V*. Magie.)

Sot, مخوخ *mokhaouakh*, احمق *ahmaq*, دمّوقي *demmouqy*, *dom-mouqy*. (*V*. Imbécile, Niais.)

— C'est un Sot, هو بهيمه *houe beheymah* (m. à m. : C'est une bête de somme), هو حمار ابن حمار *houa homâr*, *ébn homâr* (mot à mot: C'est un âne, fils d'un âne).

Sottise. (*V*. Imbécillité.)

Souche, جدره *djidrah*, pl. جدور *djidour*. (*V*. Tronc, Racine.)

Souci, همّ *hemm*, غمّ *ghamm*, نكد *nekd*. (*V*. Chagrin, Inquiétude.)

Soucieux. (*V*. Inquiet, Chagrin.)

Soucoupe, زرف *zarf*, pl. زروف *zourouf*, *zerouf*.

Soudain, للوقت *li-'l-ouaqt*, للساعه *li-'s-sâ'ah*, قوام *qaouâm*. (*V*. Aussitôt.)

— Soudain le général en chef commanda l'assaut, في الحال امر صارى العسكر بالهجوم *fy-'l-hâl âmer sâry-'l-a'sker bi-'l-houdjoum*.

Soudan (région d'Afrique), بلد السودان *beled és-Soudân* (m. à m. le pays des noirs), السودان *és-Soudân*.

— (empereur musulman). (*V* Sultan.)

Soude, صونيه *sounyah*, غسول *ghassoul*.

—(plante), قالي *qâly*, قلي *qaly*, سويد *souyed*.

Il a Soudé, لحم *laham*, لزق *lazaq*.

Soudure, تلحيم *telhym*, لصاق *lessâq*.

Souf (vallée d'Afr.), وادي سوف *Ouâdy-Souf*.

Il a Souffert (de la douleur), الم *âlem*, تالم *taâlem*, توجع *toue-djaa*, *toudja'*, *touega'*, *tougu'a*.

— (supporté). (*V*. ce mot.)

— Que n'ai-je pas Souffert! اش هو الي ما حملت انا *éch hou-âlly mâ hamelt énâ!*

—Il Souffrira, يتوجع *ytoudjaa*.

Le Souffle, نفس *nefs*, *nefes*, pl. نفوس *noufous*, نفح *nefh*, *nefêh*, نفخ *nefkh*, نفخه *nefkhah*.

Il a Soufflé, نفي *nafah*, هب *hebb*, نفخ *nefakh*, *nefokh*, نسف *nessef*.

— le feu, نفخ بالنار *nefakh be-'n-nâr*.

— Le vent Souffle, يهب الريح *yehebb ér-ryh*.

— Il Soufflera, ينسف *yansef*, *ynsef*, ينفخ *ynfokh*, ينفح *yenfèh*.

Soufflet, منفخ *manfakh*, منفاخ *menfâkh*, *minfâkh*, رابوز *râbouz*.

— Grand Soufflet de forge, كير *kyr*, كور *kour*.

— (coup sur la joue), كف *keff*, طرشة *tarchah*, لطمة *latmah* (en berbère أسبيع *assebbye*, pl. ايسبيعان *îysebby'ân*).

Il a Souffleté, لطم *lattam*.

Souffleur (cétacé), دنفيل *denfyl*, درفيل *derfyl*.

Souffrance, وجع *oudja'*, *ouga'*, حريق *haryq*, عذاب *a'dâb*, عذبه *a'dabah*, *a'debéh*.

Soufre, كبريت *kebryt*, *kibryt*.

Souhait, دعاء *do'âh*, شوق *chouq* اشتاق *îchtâq*. (*V*. Désir, Voeux.)

Il a Souhaité, دعا بـ *da'â be-*, اشتاق *échtâq*, تمنى *temennâ*. (*V*. Il a Désiré.)

— Il Souhaitera, يدعي *yda'y*, يتمنى *yetmennâ*.

— Il lui a Souhaité une bonne santé, دعا له بعافيه *da'â le-ho be-a'âfyah*.

— Nous vous Souhaitons la paix et la miséricorde de Dieu, السلام عليكم ورحمة الله *és-selâm alay-koum ou-rahmét Allah!*

Il a Souillé, نجس *nedjess* (*V*. Il a Sali, il a Gaté.)

Il a Soulagé, فرج *farradj*. (*V*. Il a Aidé, il a Secouru, il a Allégé.)

Soulagement, تفريج *tefrydj*.

Il a Soulevé. (*V*. Il a Levé.)

— Il s'est Soulevé. (*V*. Il s'est Levé, il s'est Révolté.)

Soulier, سباط *sebâtt*, *sibâtt*, *soubâtt* (en espagnol *zapato*, d'où le français *savate*), صباط *sabbâtt*, *sebbâtt*, pl. صبابيط *sabâbytt*; بلغة *belghah*, pl. بلاغي *belâghy*; مركوب *merkoub*. (*V*. Babouche.)

— Doré رحيا *rikyâ*.

Soumis, مخضوع *makhdou'*. (*V*. Docile.)

Il a Soumis, طوع *taou'a*, اخضع *ékhda'*. (*V*. Il a Vaincu, il a Conquis.)

— Il s'est Soumis. (*V*. Il a Obéi.)

Soumission, مساعدة الخواطر *messâ'adét él-khouâtter*. (*V*. Obéissance.)

Soupçon, شك *chekk*, تهم *tehem*.

Il a Soupçonné, شك على *chekk a lâ*.

Soupçonneux, شكيك *chekyk*.

Soupe, شربه *chorbah*.

Il a Soupé, تعشا *ta'aschâ*.

Le Souper, العشية *él-a'achyah*, *él-a'achyéh*, عشه *a'chéh*, عشا *a'châ*.

Soupir, تنفس *teneffess*, تنحيط *tenhydd*, تنحيط *tenhytt* (en berbère نهده *nehdah*.)

Soupirail, منفس *menfess*.

Il a Soupiré, نحط *nahatt*, نحط *nahadd*, تنحط *tenahadd*, تنفس *tenaffass*.

— Il Soupirera, يتنحط *ytnahadd*.

Sour (v. de Syrie). (*V*. Tyr.)

Source, عين الموبه *a'yn él-moyéh*, عين ما *a'yn mâ*. (*V*. Origine.)

— (d'eau), نبع *neba'*, مسيل *messyl* (en berbère عنصر *a'nsur*). (*V*. Fontaine.)

Sourcil, حاجب *hâdjeb*, *hâdjib*, *hâgueb*, pl. حواجب *houâdjeb*, *haouâdjib*, *haouâgueb*

Sourd, اطرش *âtrach*, اصم *âsamm*, اسمك *âsmek* (en berbère اغزوك *âghezzoug*, pl. ايغزوكن *ïyghazzouguenn*.)

Il a Souri, تبسم *tebessem*.

— Il Sourira, يتبسم *ytbessem*.

Souricière, فخ *fakkh*, مصيده ذا الفيران *messydah dé-'l-fyrân*.

Sourire (s. m.), تبسم *tebessoum*, تبسيم *tebsym*.

Souris (s. f.), فار *fâr*, فر *fer*, pl. فيران *fyrân*, *fyrén* (en berbère عرده *a'erdah*, pl. ايردايين *ïy'erdâyenn*) (*V*. Rat.)

— Chauve-Souris عديه *a'dsyéh*. (*V*. Chauve-Souris.)

Sous (v. d'Afr.), سوس اقصى *Sous-âqsâ*.

Sous, تحت *taht*, *tahatt*, من تحت *min tahatt*. (*V*. Dessous.)

— prétexte, بالقصد *bi-'l-qussad*.

Soussigné, من خاتمه اسفل *menn khâtem-ho âsfel*.

Soustraction, خصمه *khassmah*.

Il a Soustrait, خصم *khassam*.

Soute (t. de m.) قامره *qâmrah*.

Soutenement, تحمل *tehammoul*.

Il a Soutenu, تحمل *tehammel*, عهد *a'mud*

SOUTIEN, عمود *a'moud*, pl. عمد *ou'md*. (*V*. APPUI.)

SOUVENIR (s.m.). (*V*. MÉMOIRE.)

SOUVENT, مرارا *marârân*, ربما *robbemâ*, نوب كثيرة *noub-kethyrét*.

Il s'est SOUVENU, افتكر *éfteker*, تفكر *tefekker*, *tefokker*.

— Il se Souviendra, يتفكر *yt-fokker*.

— Te Souviens-tu de cela? تفتكر انت من ده *tefteker énta min déh?*

— Je m'en Souviens, ذا في بالي *dâ-fy bâl-y*.

— Tu ne te Souviens pas, ما تفتكرشي *mâ tefteker-chy*.

SOUVERAIN, مليك *melyk*, عزيز *a'zyz*.

SOYEZ! كونو *kounou!*

SPACIEUX. (*V*. LARGE, VASTE.)

SPART (plante), حلفه *halfah*.

Corde de SPARTERIE. (*V*. CORDE.)

— Tapis de Sparterie. (*Voyez* NATTE.)

SPÉCIFICATION, تبيين *tebeyyn*.

Il a SPÉCIFIÉ, بيّن *bayyann*.

SPECTACLE, فرجه *ferdjah*, *fergah*.

Il a été SPECTATEUR, اتفرّج *étfarradj*, *étfarrag*.

SPECTRE, رويا *rouyâ*, pl. رويات *rouyât* (en berbère ثريل *tsiryel*, pl. ثربليون *tsirylyouenn*). (*V*. FANTÔME.)

SPHÈRE, دوار *deouâr*, كرة *korah*, *koréh*.

— La Sphère céleste, كرة الفلك *korat él-felek*, الكرة الفلكيه *él-korét él-felekyéh*.

— Droite, الفلك المستقيم *él-felek él-mostaqym*.

— Oblique, الفلك المايل *él-felek él-mâyl*.

SPIRITUEL (adj.), روحاني *rou-hâny*, عقلي *a'qly*.

SPLEEN, غشية القلب *ghachyét él-qalb* (m. à m. : Couverture ou étouffement du cœur.)

SPLENDEUR (éclat), بها *behâ* (*V*. BRILLANT, CLARTÉ, BEAUTÉ, MAGNIFICENCE.)

SPLENDIDE, ضاي *dây*. (*V*. BEAU, BRILLANT, MAGNIFIQUE.)

SQUIRRE, صلابه *salâbéh*.

STABLE, مضبوط *madboutt*. (*Voy*. DURABLE.)

STATUE, صنم *sanam*, pl. اصنام *âsnâm*; صوره *sourah*, *souréh*.

STÉRILE, عاقر *a'âqer*, عقيم *a'qym*.

— Année Stérile, غلا *ghalâ*

Il a STIMULÉ, لج *leddj*, *legg*, هيج *heyyedj*, *heyyeg*

Stipulation. (*V.* Convention, Contrat, Acte.)

Il a Stipulé, شــــرط *charatt*, حدّد *haddad.* (*V.* Il est Convenu.)

— Il Stipulera, يشرط *ychert.*

Storax, استرس *éstorass.*

Strangurie, حصران ذا البول *houssrân dé-'l-boul.*

Stratagème, (*V.* Ruse, Fraude, Tromperie.)

Structure. (*V.* Construction.)

Studieux, دريس *derryss.*

Stupéfaction, دهشه *dehchah.*

Stupéfait. (*V.* Étonné.)

Stupide, خشن *khechenn.*

Stupidité, خشن *khechn, khochn.*

Style, d'un écrivain, كتابه *kitâbéh.*

— d'un cadran solaire, ابـــرة الساعه *ibrét és-sâ'ah.*

Il a Su, عرف *a'araf, a'aref.* (*V.* Il a Connu.)

— Il Saura, يعرف *ya'ref.*

— Sais-tu cela? تعرف ذول *ta'araf doul?* انت تعرف هذا *inta ta'araf haza?* (en berbère تسينت *tessynt*).

— Je le Sais, بعرفه *ba'raf-ho* (en berbère اسنغت *âsnaght*).

— Je ne le Sais pas, je n'en Sais rien, انا جاهل بكليه *énâ djâhel be-kollyah,* ما اعرفشي فيه وصل *mâ aaref-chy fy-hi ouassel,* انا جاهل فيه *anâ-gâhel fy-hi,* ما بعرف شي انا *ma-ba'raf-chy ânâ,* ما بعرفه شي *mâ ba'raf-hou chy,* ما بعرفش *mâ ba'raf-ch, mâ ba'rafou-ch* (en berb. اورتسين غارا *óur tessyn ghârâ*).

— Nous ne Savons pas en ce moment ce qui s'est passé, ما ندرى الان ما حصل *mâ nedry élân mâ hassel.*

— Dieu Sait! الله اعلم *Allah âa'lem!*

— Ne fais pas ce que tu ne Sais pas, لا تفعل فعل وانت بہ جاهل *la tefa'al feè'l ou enté-bi-hi djâhel.*

Suaire. (*V.* Linceul.)

Suant, عرقان *a'rqân, e'rqân.*

Subit, مسرع *mesri'.*

Subitement, للساعه *li-'s-sâ'ah.*

Sublime, عالى *a'âly,* تعالى *ta'âlâ, te'alâ,* عظيم *a'zzym,* عزيز *a'zyz.*

Sublimé (drogue), سليمان *selymân, souleymân.*

Submergé. (*V.* Englouti, Noyé.)

Il a Submergé. (*V.* Il a Noyé.)

— Il a été Submergé. (*V.* Il s'est Englouti.)

Submersion, اغراق *ighrâq.*

Subséquent, متابع *metâbè'.*

Subsistance. (*V.* Nourriture.)

Subtil. (*V*. Fin.)

— Il a l'esprit Subtil, عقله جيد *a'qle-ho djyyd.*

Subtilement, بالشتارة *be-'s-chetârah.*

Subtilité. (*V*. Finesse.)

Suc, عصبارة *a'sbârah.* (*V*. Jus.)

Il a Succédé, ورث من *ouerets minn*, خلف *khalaf*, عقب *a'qab.* (*Voy*. Il a Hérité.)

— Il Succédera, يورث من *yourets minn.*

Succès, فلاح *felâh* (*V*. Réussite.)

Successeur, عقيب *a'qyb.* (*V*. Héritier, Khalyfe.)

Succession. (*V*. Héritage.)

— Il a renoncé à la Succession, سلم من الورثة *sellem minn él-ouéretséh.*

Il a Succombé, انغلب *énghaleb.* (*V*. Il est Tombé.)

— sous un poids, ناخ *nâkh.*

Il a Sucé, مص *mess, mass*, سكر *sakkar*, حرك *harak.*

— Il Sucera, يمص *ymess, yemass*, يحرك *yahrak.*

Sucre, سكر *sokker, soukkar*, سكار *soukkâr.*

— candi, سكر نبات *sokker-nebât.*

— en pain, سكر ذا القالب *soukkar dé-'l qâleb.*

— Canne à Sucre, قصب حلو *qassab halou.*

— Pain de Sucre, قالب ذا السكار *qâleb dé-'s-soukkâr*, سكار ذا القالب *soukkâr dé-'l-qâleb*, راس ذا السكر *râs dé-'s-soukkar.*

Sucreries, بقلاوة *baqlâouéh*, حلاوة *halâouéh*, قنافة *qonâféh*, غريبة *ghereybéh.*

— Un cornet de Sucreries, قرطاس حلاوة *qorttâss halâouéh.*

Sud, قبلي *qebly*, جنوبي *djenouby.* (*V*. Midi.)

— Vent du Sud, قبلي *qably, qebly.*

— du Sud-est, لباج *lebâdj, lebédj* (en italien *libeccio*).

— du Sud-ouest, غديكة *ghadygah.*

Il a Sué, عرق *a'raq.*

— Il Suera, يعرق *ya'raq.*

— Je Sue, انا عرقان *ânâ a'reqânn.*

Sueur, عرق *a'raq* (en berbère ثدي *tsidy*).

— A la Sueur de mon front, بعرق جبيني *be-a'raq djebyn-y.*

Il a Suffi, كفى *kafâ*, دزا *dezâ*, دزى *dezä, dezey.*

— Il Suffira, يدزى *ydzy.*

— Cela Suffit, ذل يكفي *dol yekfy*, ذكا بس *dekâ bess*

SUFFISAMMENT, كفيًا *kafyânn*, بكفايه *be-kefâyah*, بس *bess*, يكفي *yekfy*. (*V*. ASSEZ.)

SUFFISANCE, كفايه *kefâyah*.

SUFFOCATION, انخناق *énkhinâq*.

SUFFOQUÉ. (*V*. ETOUFFÉ.)

Il a SUFFOQUÉ (v. a.) (*V*. Il a ETRANGLÉ.)

— (v. n.), انخنق *énkhanaq*.

SUFFRAGE, مساعده *messâ'adah*.

SUIF, شحم *chahm*.

SUIVANT, كما *ka-mâ*, بحسب *be-hisb*, كيف *kyf*.

— Suivant ce qu'il dira, بحسب ما يقول *bi-hisb-mâ yqoul*.

Il a SUIVI, تبع *taba'a*, تبّع *tebba'*.

— Il Suivra, يتبع *ytebba'*.

SUJET (n. subst.), رعي *ra'y*, pl. رعيه *ra'yah*, رعيا *ra'yâ*, رعايا *ra'âyâ* (d'où le mot français *raja*).

— Nous sommes vos Sujets, نحن رعاياكم *nahn ra'âyâ-koum*.

—(motif, cause). (*V*. ces mots.)

— La vie de l'homme est Sujette aux accidens, حياة الانسان مصادفه *hayât él-ênsân mossâdefêh*.

SULFATE de fer, جاز *djâz*.

— de cuivre, توتيا *toutyâ*, توتيه *toutyah*, زرقه *zarqah*.

SULFUREUX, SULFURIQUE, كبريتي *kibryty*.

SULTAN, سلطان *soultân*, pl. سلاطين *selâtyn*.

SUPERBE. (*V*. FIER.)

SUPERFICIE, سطح *sattah*, وجه *oudjéh*.

SUPERFLU, زايد *zâyd*.

SUPERFLUITÉ, زياده *zyâdéh*, *zyâdah*.

SUPÉRIEUR (n. subst.). (*Voyez* CHEF.)

— (adj.), اقدم *âqdem*, *âqdam*. (*V*. HAUT.)

SUPÉRIORITÉ. (*V*. HAUTEUR.)

SUPPLIANT, ضارع *dâri'*.

SUPPLICATION. (*V*. PRIÈRE, INSTANCE.)

SUPPLICE, عذاب *a'dâb*.

— Il a SUPPLIÉ, ضرع *dara'*, سال *sâl*.

— Je vous en Supplie, انا في عرضك *ânâ fy ardd-ak*.

Il a SUPPORTÉ, حمل *hamal*, *hamel*, صبر *sabar*.

SUPPRESSION, تبطيل *tebtyl*.

Il a SUPPRIMÉ. (*V*. Il a ANNULÉ.)

SUPRÊME, تعالى *ta'âlâ*, عظيم *aazzym*.

— Le Dieu suprême, الله تعالى *Allah ta'âlâ*.

Sur (adj.), (en sûreté), سالم *sâlem*.

— (certain), محقق *mohaqqeq*, *mahaqqaq*, معلوم *ma'loum*, صح *sahh*. (*V.* Certain.)

— (à qui on peut se fier), مطمن *mottammenn*.

— (aigre), حميض *houmydd*, *houmeydd*, كارس *kâress* (*V.* Aigre.)

— Cela est Sûr, هذا صح *hadâ sahh*, هذا صحيح *hadâ sahyh*.

— Le chemin est-il Sûr? اي السكه مطمنه *éy és-sekkah mottamenah* (en berbère ابريد دالعافيه *âbryd déla'âfyah*)?

Sur (prép.), فوق *fauq*, *fouq*, على *aalâ*, *a'ly*.

— Sur moi, علي *aalay-y*.

— Sur toi, (m.) عليك *aalay-k*, (f.) عليكي *a'lay-ky*.

— Sur lui, عليه *aalay-hi*.

— Sur elle, عليها *aalay-hâ*.

— Sur nous, علينا *aalay-nâ*

— Sur vous, عليكم *aalay-koum*.

— Sur eux (m.), عليهم *aalay-houm*, (f.) عليهن *aalay-houn*.

— Sur-le-champ, قوام *qaouâm*. (*V.* Aussitôt, Subitement, Soudain.)

Il a Surchargé, ثقل *tsaqqal*. (*V.* Il a Accablé.)

Surcroit. (*V.* Accroissement, Excédant, Surplus).

Surdité, ضمم *damem*.

Sureté, طمان *temân*.

Surface (*V.* Superficie.)

Surintendant des domaines, خوجه *khodjah*.

Il a Surmonté, غلب *ghalab*.

Surnom, لقب *laqab*, *laqb*, كونيه *kounyah* كنيه *kenièh*, كنوه *kenouah*.

— Quels sont leurs noms et leurs Surnoms? كيف اسمهم و لقبهم *kyf ïsm-houm ou-laqab-houm?*

Il a Surnommé, لقب *laqeb*.

— On le Surnomma un tel, كان لقبه فلان *kân laqb-ho foulân*.

Il a Surpassé, افضل على *âfdal a'lâ*.

Surplus, باقي *bâqy*. (*V.* Surcroit.)

— Au Surplus, وغير ذالك *ou-ghayr zélik*.

Surprenant. (*V.* Étonnant.)

Il a Surpris (pris sur le fait), اخذ على فعله *âkhad a'lâ fe'el-ho*.

— (trompé). (*V.* Il a Abusé.)

— (étonné). (*V.* ce mot.)

Surprise. (*V.* Étonnement, Piége.)

Il a Sursis, تاخر *teâkkhar*, ابطا *âbtâ*.

— Un Sursis, بطا *battâ*.

Surtout (adv.), خصوصًا *khossoussân*, لاسيما *lassymâ*, بالاكثر *bi-'l-âkthar*, اكثر من كل شي *âkthar minn koll-chy* (m. à m. : plus que toute chose).

— (subst.) (habillement), بنش *benich*, بنيش *benych*.

Il a Surveillé, اجهد على *édjehed a'lä*.

Il est Survenu, اصاب *âssâb*, وقع *ouaqaa*. (*V*. Il est Arrivé.)

Il a Survécu, بقي على *baqä a'lä*.

Survivance, باقيه *bâqyéh*, بقا *beqâ*

Survivant, باقي *bâqy*.

Susceptible, قابل *qâbel*.

Susdit, مذكور *medkour*, مزبور *mezbour*.

Suspect, مشكوك *mechkouk*, الي شك فيه *élly chekk fy-hi*, متهم *metehem*, مشكك *mochekk*.

Il a Suspendu, دلا *dellâ*, دلى *dellä*. (*V*. Il a Accroché.)

— (différé). (*V*. Il a Sursis.)

— Il Suspendra, يدلى *ydelly*.

En Suspens, متحير *mothayyer*.

Sycomore, شجرة جميز *chadjerat djemmeyz*, *chagueret guemmeyz*, جميزه *djemmeyzhh*, *guemmeyzéh*.

Sydi-Akhoulid (village d'Afrique), سيد اخويلد *Syd-Akhouyld*.

Syène (ville d'Égypte), اسوان *Assouân*.

Syllogisme, قياس *qyâss*.

Symbole, صوره *sourah*, مثل *methel*.

Il a Symbolisé, ناسب *nâsseb*.

Sympathie, مناسبة الخاطر *menâssebét él-khâtter*. (*V*. Amitié, Ressemblance, Alliance, Propension.)

Ils ont Sympathisé ensemble, ناسبوا خواطرهم *nâsseboû khouâtterhoum*.

Synagogue, شنوره *chenourah*.

Syncope. (V. Évanouissement.)

— Il est tombé en Syncope. (*V*. Il s'est Évanoui.)

Syntaxe, نحو *nahou*.

Syriaque. (*V*. Syrien.)

La Syrie (n. de pays), الشام *és-Châm*, برّ الشام *barr és-Châm*.

Syrien, شامي *châmy*, شومي *choumy*, pl. شوام *chaouâm*; سورياني *souryâny*.

Systématique, قانوني *qânouny*.

Système, قانون *qânoun* (en grec κανων), ترتيب *tertyb*, تقويم *tequoym*.

T.

T, cette lettre de l'alphabet français peut s'exprimer par trois lettres différentes dans l'arabe.

1° Le *Te* (ت), 22e lettre de l'alphabet ancien, 3e de l'alphabet moderne et du moghrebin ; sa valeur est celle de notre T ordinaire dans les mots *ta*, *temps*, *été*.

2° Le *Tâ* (ط), 9e lettre de l'alphabet ancien, 16e du moderne, et 12e du moghrebin ; sa valeur est d'un T prononcé plus fortement que le précédent, et pour ainsi dire avec emphase, à peu près comme notre double TT dans *attesté*, *attouchement*, *Ottoman*.

3° Le *The* ou *Tse* (ث), 23e lettre de l'ancien alphabet arabe, 4e du moderne et du moghrebin, qui régulièrement vaut le TH anglais, et dans les régions barbaresques, ordinairement TS, prend en quelques autres contrées, et surtout en Égypte, la valeur du T simple, se confondant ainsi avec le *te* marqué seulement de deux points (ت).

L'usage le plus vulgaire confond quelquefois dans l'écriture ces trois sortes de T, mais fautivement, leurs rôles dans les inflexions grammaticales et dans les dérivations des racines devant au contraire faire prendre le plus grand soin de ne pas les confondre.

Tabac à fumer, دخان *dokhân*, دخّان *dokkhân*, حاجة الرجل *hadjét-ér-radjel* (mot à mot *besoin de l'homme*).

— en poudre, نشوق *nouchouq*, *nechouq*, شمة *chemmah*.

—doux, دخان تفحى *dokhân tefahy*.

—fort, دخان قوى *dokhân qouy*.

—Marchand de Tabac, دخاخنى *dokhâkhny*.

— Prise de Tabac, نشق *nechq*.

—Il a pris une prise de Tabac, نشق *necheq*. (*V*. Il a Pris.)

— Donne-moi une prise de Tabac ! انشقنى *éncheq-ny !*

Tabatière, حكه *hokkah*, pl. حكك *hekouk ;* سنيتكة *senitkah*.

Table (meuble), ميدة *meydah*, *mydéh*, *mydah*, pl. موادى *mouâdy ;* مايدة *mâydah*, *mâydéh*, pl. موايد *mouâyd ;* صفرا *sofrâ*, صفرة *sofrah*, pl. صفر *sofar ;* سفرة *sofrah*, مكبة *mokkabah*, طبلة *toblah*, *tablah*.

— d'un livre, زمام *zemâm*. (*V.* Index.)

— de comptes, جدول الحساب *djedoul êl-hissâb.*

— Les Tables de la loi, الالوح *êl-âlouâh* (*V.* Les Commandemens de Dieu.)

Tableau, صورة *sourah, sourèh.*

Tablette, لوح *louèh, louh,* رق *reff,* pl. رفوف *refouf;* مرفه *morfah,* pl. مرافا *morâfâ.*

Tablier, فوطة *fouttah.*

— de serrurier, تبانك *tebândah.*

— de bain, وزرة *ouezerah.*

Tache, زفر *zafar.* وسخة *oues-khah,* وسخ *oueskh,* عيب *a'yb,* pl. عيوب *ou'youb,* بقعه *beqaah,* بقعه *beqqaah.*

Il a Taché, وسخ *ouessekh,* نجس *nedjess,* نجس *neddjess,* اتسخ *êtessakh,* بقع *beqqa'a, baqqa'a.*

Il a Taché (il s'est efforcé), جهد *djehed, djehad,* اجتهد *édjtehed,* حرص *harass.*

— Tâche de vendre ta marchandise! احرص تبيع سلعتك *êhress teby' sela't-ak.*

— Tâche de venir chez moi, اجتهد تجي عندى *édjtehed tedjy a'nd-y.*

Tacitement, بالسر *be's-sirr, bi-'s-serr.*

Taciturne. (*V.* Silencieux.)

Taciturnité. (*V.* Silence.)

Taffetas, صندل *sondal,* جنفس *djenfess.*

Tafilet (prov. d'Afr.), تافلت *Tâfilét.*

Taie de l'œil, زناد ذا العين *zenâd dé-'l-a'yn,* نجمه ذا العين *nedjmah dé-'l-a'yn.*

Taille, قامه *qâmèh.* (*V.* Hauteur, Grandeur.)

— des arbres, زبير *zebyr.*

Taillé. (*V.* Coupé.)

— (façonné), منقوش *manqouch.*

Il a Taillé. (*V.* Il a Coupé.)

— (Il a façonné), نقش *naqach.*

— un habit, فصل لباسه *fassal lebâssah.*

— une plume, برا القلم *barâ êl-qalam,* برى *barâ.*

— un arbre, زبر *zabar.*

— la barbe, تحسن *tahassenn,* تحفف *tahafef.*

Tailleur de pierre, حجار *haddjar.*

— d'habits, خياط *khayyâtt, khyyâtt,* تزرى *tezry.*

— Dé de Tailleur d'habits, حلقة ذا الخياط *halqah dé-'l-khayyâtt.*

Tais-toi! اسكت *oskout!* خليك ساكت *khally-k-sâkett!* (*Voy.* Il s'est Tu.)

— Taisez-vous! اسكتوا *óskottou!*

Talavera (v. d'Esp.), طلبيرة *Talbyrah.*

Talent, فضل *fadl.*

— doué de Talens, مفضل *mofaddel.*

Talisman, طلسم *telsem*, pl. طلاسم *telâssem*, طلسمات *telsemât*, حرزة *herzéh*, حروز *herouz.*

Talon, عقب *a'qab*, كعب *ka'ab*, pl. اكعاب *âka'âb*, كعبه *kaabah*; قدم *qodem* (en berb. اورز *aourez*, pl. ايورزان *îyouerzân*).

Talus (d'un mur), بدنه *bednéh.*

Tamarin, تمر هندى *tamar-hindy.*

— fruit du Tamarin, حمر *houmar.*

Tamarisque, طرفا *tarfâ.*

Tambour (caisse), طبل *tabl, tabel.*

— Il a battu le Tambour, دق الطبل *daqq ét-tabl.*

— battement de Tambour, نوبه *noubah, noubéh.*

— On a battu le Tambour devant lui, ضربوا لهُ النوبه *daraboû le-ho én-noubah.*

Tambourineur, طبال *tobbâl.*

Tamis. (*V.* Crible.)

Tan, دباغ *debâgh.*

Tandis que, لمّا *lammâ*, اذا كان *îzâ-kân.*

Tanger (ville d'Afriq.), طنجه *Tandjah, Tandjéh.*

— Nous allons à Tanger, احنا راحين فى طنجه *éhnâ râhyn fy Tandjah.*

Tannage, دبغ *dâbgh.*

Il a Tanné, دبغ *dabagh.*

Tannerie, دار الدبغ *dâr éd-dabgh*, مدبغيه *medabghyah*, pl. مدابغ *medâbegh.*

Tanneur, دباغ *dabbâgh.*

Tant (*V.* Autant, Soit).

— Il y a Tant de méchantes gens! فيه ناس كثير قباح *fy-h nâss ketsyr qobbâh!*

— Tant que tu pourras, قد ما تقدر *qad-mâ teqdar.*

— Tu enverras chez moi mille francs, Tant or qu'argent blanc, الف فرنك حب الذهب كيف النقرة ترسلها عندى *âlf frank, hobb éd-dahab, kyf én-noqrah, ter-sel-hâ a'nd-y.*

— Tant mieux! احسن *âhssenn.*

— Tant pis! سرّ *serr!* شافى *châfy!*

— pour moi! يصعب على *yssa'ab a'lay-y!*

— pour toi! يصعب عليك *yssa'ab a'lay-k!*

— pour lui! يصعب عليه *yssa'ab a'lay-hi!*

— pour nous! يصعب علينا *yssa'ab a'lay-nâ!*

— pour vous! يصعب عليكم *yssa'ab a'lay-koum!*

— pour eux! يصعب عليهم *yssa'ab a'lay-him* (*V.* Malheur)!

Tante paternelle, عمه *a'ammah*, *a'mméh*, عمة *a'mmét*.

— Maternelle, خاله *khâlah*, *khâléh*, خالة *khâlét*.

Tantôt, بعد شويه *baad-chouyah*, بعد قليل *ba'd qalyl*, من قريب للوقت *minn qoreyb, li-'l-ouaqt.* (*V.* Bientôt.)

Taon, دبان ذا الخيل *debbân dé-'l-khayl* (mot à mot : mouche des chevaux).

Tapage, شوشره *chaoucharah*, شماطه *chamâttah*, صياح *syâh*.

— Il a fait du Tapage, صاح *saâh*, تشمط *techammatt*.

Tapis, فرش *farch*, pl. فرش *fourouch*; بساط *bassâtt*, *bessâtt*, pl. بسط *bossott*, *bost*; طنفسه *tenfesséh*.

— de diverses couleurs, تليس *tellys*, *tillys*.

— de sparterie. (*V.* Natte.)

— petit Tapis, زربيه *zerbyah*, *zarbyah*, pl. زرابي *zerâby*.

Il a Tapissé, فرش *farrach*, زين بطنافس *zayyann be-tenâfess*.

Tapisserie. (*V.* Tapis.)

Tapissier, فراش *farrâch*, بساط *bassâtt*, بساطي *bassâtty*

Tard, اخر *âkher* موخر *moukhour*, علي المسا *a'lâ-'l-massâ*.

— Il n'est pas Tard, ما زال بكري *mâ zâl bakrâ* (mot à mot : de bonne heure, n'a pas cessé).

— Il a Tardé, بطى *battâ*, بطا *battâ*, عوق *a'ouaq*, تضحى *teddahyâ*.

Tare, نقص *naqs*, وسخ *oueskh*.

Tari (*V.* Desséché).

— Il a Tari (v. a.), نشف *neschef*. (*V.* Il a Séché.)

— (v. n.) تجفف *tedjeffef*, عزل *a'zal*. (*V.* Il a été Desséché.)

Tarif, قايمه *qâymah*, *qâyméh*, تعريف *ta'ryf* (d'où vient le mot français).

Tarragone (v. d'Esp.), طركونه *Tarkounah*.

Tarrière, مثقب *mitsqab*, بريمه *berrymah* (en berb. تبرنينت *tabernynt*, pl. تيبرنينين *tyberny-nyn*). (*Voyez* Vrille.)

Tartare (n. de peuple), تتر *tatar*, pl. تتار *tatâr*.

Tartarie (n. de pays), بلد التتار *Beled él-Tatâr.*

Tartre, دردى *derdy*, ترتير *tartyr*, طرطير *tartyr.*

Tas, جميعه *djamyaah.* (*V.* Amas.)

Tasse, طاسه *tâssah*, pl. طاسات *tâssât*; فنجان *fendjân*, *fengân*, pl. فناجين *fenâdjyn*, *fenâguyn*; فنجل *fendjel*, pl. فنجل *fenedjel.*

Il a Taté دسّ *dess*, لمس *lamass.*

Il a Tatonné, دردس *derdess.*

Taupe, خلدة *khaldah*, *kholdah*, خلد *khold*, pl. خلدات *koldât.*

Taureau, ثور *thour*, *tsour*, *tseour*, *thaur*, pl. ثيران *thyrân*, *tsyrân*; اثوار *âthouâr*, *âtsouâr*, ثوار *thouâr* (en berb. أعجمى *â'djemy*, pl. اعجمين *â'djemyn*).

— Le Taureau (signe du zodiaque), برج الثور *bourdj ét-tsour*, *bourg ét-thour*, *bourdj ét-tseour.*

Taux. (*V.* Prix.)

Taverne, تبرنه *tabernah.* (*Voy.* Cabaret.)

Tavernier, تبرناجى *tabernâdjy.* (*V.* Cabaretier.)

Tavira (v. de Port.), طبيرة *Tabyrah.*

Taxe de prix. (*V.* Taux.)

—(impôt.) (*V.* ce mot).

Il a Taxé le prix, سعّر *sa'ar.*

Tayf (v. du Hedjâz), طايف *Târef*, *Târf.*

Techeryn él-aouel (deuxième mois de l'année solaire des Orientaux, répondant à notre mois d'octobre) تشرين الاول *techeryn él-âouel.*

Techeryn el-tany (troisième mois de l'année solaire des Orientaux, correspondant à notre mois de novembre), تشرين الثانى *techeryn ét-thâny*, تشرين الاخر *techeryn él-âkhir.*

Tedjemout (village d'Afrique), تجموت *Tedjemoutt.*

Tedles (v. d'Afr.), تادله *Tédlah.*

Teigne (insecte), تونيه *tounyah*, سوس *souss*, دود *doud*, عثه *o'ttah.*

—(maladie), جرب *djerb*, *guerb*, تفرتسه *tefertessah*, قراعه *qarâ'ah* (en berb. ايفيريون *îyfyryouenn*).

Teigneux, اجرب *âdjrab*, اقرع *âqra'*, فرتاس *fortâss*, قرعان *qora'ân.*

Teint (part.), مصبوغ *masbough.*

— (subst.), لون الوجه *loun él-oudjéh*, نول ذا الوج *noul dé-'l-oudj* (en berbère سناف *senâf*).

Il a Teint, صبغ *sabagh.*

Teinture, صبغ *sabgh*, صبغه *sabghah*, صباغه *sabâghah.*

— Atelier de Teinture, مصبغة *masbaghah.*

Teinturier, صبّاغ *sabbâgh*, قصار *qassâr.*

Un Tel, فلان *foulân* (en espagnol *fulano*), fém. فلانه *foulânéh, foulânah;* فلاني *foulâny*, fém. فلانيه *foulânyéh.*

— Monsieur un Tel, سيدى فلان *syd-y foulân.*

—Madame une Telle, ستى فلانه *sett-y foulânah.*

Tel que, كيف *kyf*, مثل *methl, metsl, mesl,* مثلما *methel-mâ.*

—Tel que je le veux, كيف نحبّهُ *kyf nehobbe-ho.*

— Qui pourrait suffire à une Telle besogne? من يقدر يكفى لحملة مثل هذه *menn yeqdar yekfy li-hamlét metsl hadéh!*

Télag (riv. près de Tremecen), وادى تلاغ *ouâdy Telâgh.*

Télescope, مراية دا الهند *mirâyah dé-'l-Hind.*

Téméraire, مخشم *mokhachem, mokhchem,* مخشوم *makhchoum,* متخشم *motkhachem,* قليل الرشده *qalyl ér-rachedah,* عديم *a'dym.*

Témérité, خشمه *khachemah,* قلة الرشده *qellét ér-rachedah.*

Témoignage, شهاده *chahâdah, chehâdéh,* شهاد *chehâd.*

Il a Témoigné, شهد *chahad.*

Témoin, شاهد *châhed*, pl. شهود *chouhoud,* شهدا *chohadâ.*

— Faux Témoin, شاهد مزور *châhed mezoucr.*

Tempe, مصداغة *mesdâghah,* صدغ *sadgh,* مصدغ *masdagh* (en berbère ثبّورط *tsabbourt*).

— Les deux Tempes, صدغين *sadgheyn* (en berbère ثبّورا *tsabbourâ*).

Tempérament, مزاج *mezâdj.*

Tempérance, قناعه *qinâ'ah.*

— La Tempérance est autant salutaire à l'ame qu'au corps. القناعه تنفع للجسد و ايضًا للروح *él-qinâ'ah tenfa' li-'l-djessed, ou-âyddânn li-'r-rouh.*

Tempérant, صاحى *sâhy,* قنيع *qeny',* معتدل *mo'tedel.*

Température, هوا *haouâ.*

Tempéré, مقتصد *moqtessed,* رطب *retteb.* (*V.* Modéré.)

Il a Tempéré. (*V.* il a Modéré.)

Tempête, ورمه ذا البحر *ouermah dé-'l-bahar,* نو *naou,* نوة *nouéh,* شدّة الريح *chiddét ér-ryh* فرتونه *fortounah,* براشكه *berrâchkah,* هول *houl* (en berb. فرتونه *fertounah*).

Temple, هيكل *heykal, heykel,* pl. هياكل *heyâkel;* بهبه *behbeh.*

— d'idole, بيت الاصنم *beyt él-âsnam.*

— des anciens Égyptiens, بربه *birbah, birbéh*, pl. برابي *barâby.*

— des chrétiens (*V.* Église).

— des juifs (*V.* Synagogue).

— des musulmans (*V.* Mosquée).

Temps, زمان *zemân*, pl. ازمنه *âzmenah*, وقت *ouaqt*, pl. اوقات *âouqât* (en berb. زمان *zemân*).

— des semailles. (*Voyez* Semailles.)

— du labourage, وقت الحرث *ouaqt él-hareth*, وقت ذا الحرث *ouaqt dé-'l-hareth.* (*Voy.* Labourage.)

— des roses. (*Voy.* Rose.)

— de la moisson. (*V.* Moisson.)

— de battre les grains, وقت الدراس *ouaqt éd-derâs*, وقت ذا الدرس *ouaqt dé-'d-diras.*

— Fixation de Temps, تارخ *târekh*, *târkh.*

— Espace de Temps, مدّه *meddĕh*, حين *héyn*, آن *ân.*

— Beau Temps, دنيا طيب *dounyâ tayeb* (en berb. زمان دلعالي *zemân déla'âly*).

— Mauvais Temps (*V.* Mauvais).

— Long-Temps. (*V.* Long.)

— Peu de Temps, زمان قليل *zemân qalyl* (en berb. دنيا وزيله *dounyâ ouezzylah*).

— Quel Temps fait-il? كيف الوقت *kief él-ouaqt* (en berb. اشو الزمان *âchou éz-zemân*)?

— Il fait beau Temps, الوقت طيب *él-ouaqt tayeb* (en berb. الزمان ايلها *éz-zemân îylehâ*).

— Le Temps est très-chaud, حرّ كثير *harr ketsyr* (en berbère يحم الحال *yehem él-hâl*).

— Le Temps est froid, هوا بارد *haouâ bârid* (en berb. اسميط *âs-semmytt*).

— Le Temps éclaire (il fait des éclairs), يبرق البرقات *yebarq él-barqât* (en berb. تبرّق *tebarraq*).

— Dans l'ancien Temps, في زمان القديم *fy-zemân él-qadym.*

— En quelque Temps que tu voudras, في اي وقت اردت *fy éy ouaqt âredét.*

Temys (village d'Afr.), تيميس *Temyss.*

Tenailles, لقاط *laqqât*, محابس *mehôbess*, كمّاشه *kemmâchah*, كلابه *kollâbéh*, كلبتين *kelbeteyn*, سندل *sindel*, زبره *zobrerah.*

Tendon, عصب *a'sb*, pl. اعصاب *éssâb*. (*V*. Nerf.)

Tendre (adj.), طرى *tary*, رخص *rakhiss*, لديد *ledyd*, رطب *rottob*. (*Voy*. Mou.)

Tendresse du cœur, حبه *hobbah*. (*V*. Amitié, Amour, Affection.)

Il a Tendu (v. a.) شدّ *chedd*, نشر *nacher*, نصب *nesseb*, مدّ *madd*.

— un tapis, des tapisseries, فرش *farach*, بسط *bassatt*. (*Voyez* Il a Tapissé.)

— la main, قدم اليد *qaddam él-yd*, مدّ يده *madd yd-ho*.

— Il a Tendu vers, قصد الى *qassad ilâ*, توجّه *toueddjah*.

Ténèbres, ظلمه *doulméh*, *zoulméh*, pl. ظلمات *zoulmât*, *dolamât*, ظلم *zoulm*, *doulm* (en berb. ظلام *dalâm*). (*Voyez* Obscurité.)

Teneur d'un acte, داخل الحجه *dâkhel él-haddjéh*. (*V*. Texte.)

— Ils ont signé le traité dont la Teneur est ci-après, ختموا الشرط وداخله ما مذكور اذناه *khatemoû és-chart ou-dâkhel-ho mâ-mezkour ouznâ-ho*.

Tensift (fl. d'Afr.), تانسيفت *Tansyft*.

Tentation, فتنه *fetnah*, تجريب *tedjeryb*, تجربه *tedjreebéh*.

Tente, خيمه *khaymah*, pl خيمات *kheymât*, خيام *kheyâm*; خزانه *khezânah*, كتونه *guitounéh*.

Il a Tenté, جرّب *djarrab*, فتن *fetenn*, بلا *belá*.

Il a Tenu, مسك *massak*, *messek*. (*V*. Il a Saisi.)

— Je le Tiens, انا امسكه *ânâ émsek-ho*, انا مسكته *énâ messekt-ho*.

—Tiens! امسك *émsek*, خذ *khod!*

—Il a Tenu à. (*V*. Il a Adhéré.)

—Il s'est Tenu à, مكن *makan*, قام *qâm*. (*V*. Il a Demeuré, il est Resté.)

— Ils se sont Tenus à l'entrée de la forêt, قاموا فى فم الغابه *qâmoû fy foumm él-ghâbah*.

— Il s'est Tenu à la porte, قام على الباب *qâm a'lâ él-bâb*.

Térébenthine, بطمه *batmah*, *botmah*, بطعمه *bati'mah*, علك البطم *a'lk él-bottom*, ترمنتينا *termentynâ*.

Térébinthe, بطم *bottom*.

Terghy (station et puits en Afr.), بير الترغى *byr ét-Terghy*.

Il a Tergiversé, توسّل *teouassel*. (*V*. Il a Hésité.)

Terme (limite). (*V*. ce mot.)

— (fin.) (*V*. ce mot.)

— (temps fixe), ميجال *mydjâl*.

— Le Terme n'était pas échu, المجال باقى ما طاح شى *él-myd jal bâqy mâ tâh-chy.*

Terminé. (*V.* Borné, Fini.)

Il a Terminé (achevé). (*Voyez* Il a Fini, il a Achevé.)

— (limité.) (*V.* Il a Borné.)

Terne, مدبّوب *medebboub.*

Il a Terni غيّر الضو *ghayyar éd-aaou*, فسد البها *fassad él-behâ.*

— Il s'est Terni, تغيّر *teghayyer*, تفسّد *tefessed*, تدبب *tedebbeb.*

Terrain, Terroir, طين *tynn*, فدان *feddân.* (V. Sol.)

— Ce Terrain est terminé par le Nil, هدا الفدان ينتم فى بحر النيل *hadâ él-feddân yentamm fy bahar én-Nyl.*

La Terrasse d'une maison, سطاح *sattâh*, *settâh*, pl. سطوح *souttouèh*, سطاح الدار *sattâh éd-dâr* (en berb. سفولة ابو واخام *sou-foulah âbou ouâkkhâm*). (*V.* Toit.)

Terre, ارض *ârd*, طين *tyn*, تراب *torâb* (en berb. اكل *âkal*).

— Dieu a créé le ciel et la Terre, خلق الله السما والارض *khalaq Allah és-samâ ou-él-ârd.*

— (l'Univers.) (*V.* ce mot.)

— (pays, contrée, région.) (*V.* ces mots.)

— Terre-ferme. (*V.* Continent.)

— habitable, عمارة *i'mâréh.*

— ensemencée, ارض مزروع *ârd mezrou'.*

— (poussière.) (*V.* ce mot.)

— à foulon, غاسول *ghâssoul.*

— La Terre des chrétiens, برّ النصرانى *berr én-nousrâny*, برّ النصارا *berr én-nassârâ.*

— Le globe de la Terre, كرة الارض *korrét él-ârd.*

— Tremblement de Terre. (*V.* Tremblement.)

— Par Terre et par mer, برًّا وبحرًا *berrânn ou-baharânn.*

— Recouvert de Terre, تحت التراب *taht ét-torâb.* (*V.* Enterré.)

Terrestre, ارضى *ârdy.*

Terreur, فزع *feza'*, رعب *ra'ab*, رهب *rahab.* (*V.* Épouvante.)

Terrible, خوّاف *khaouâf*, مخيف *mokhayf*, مفزع *mofezzi'.*

Terrine de terre, برمة *bormah.*

Territoire, بر *berr*, *barr.*

— Le Territoire français, بر الفرنسيس *barr él-fransys.*

Testament, ميراث *mirâts*, *mi-*

râth, وصايه *oussâyah*, *oussâyéh*, وصيه *oussyéh*, pl. وصايا *oussâyâ*.

— L'Ancien Testament, العهد القديم *él-a'h ed él-qadym*, تورة *tourah*, توراة *tourâh*.

— Le Nouveau Testament, العهد الجديد *él-a'hed él-djedyd*.

TESTAMENTAIRE, مراثي *mirâtsy*.

— Exécuteur Testamentaire, وكيل الميراث *oukyl él-mirâts*.

Il a TESTÉ وصا *ouassâ*, وصّى *ouessâ*. (*V*. Il a LÉGUÉ.)

— Il Testera, يوصي *youssy*.

TESTICULES, بيضان *beyddân*.

TÊTE, راس *râs*, pl. رووس *rououss*, روس *rouss*, ريسان *rys-sân*; (en berb. اقروي *âqarouy*, pl. اقرويين *îqarouyyn*).

— Coup de Tête, كنك *gueng*, *guing* (en berb. ايخف *îykf*, pl. ايخفون *îykhfaouenn*).

— à la Tête, رشيه *roussyah*.

— Mal de Tête. (*V*. MAL.)

— Tête de more (terme de carrousel). (*V*. Poupée de Tir.)

Il a TÉTÉ, رضع *reddâ'*, رطع *retta'a*.

—Elle a donné à Téter ارضعت *érda't*. (*V*. Elle a ALLAITÉ.)

TÉTON, بز *bizz*, pl. بزاز *bezâz*, ابزاز *ébzâz*, نهود *nouhoud* (en berb. تبوشت *tabboucht*, pl. تبوشين *tabbouchyn*). (*V*. MAMELLES.)

TETUAN (v. d'Afr.). تطوان *Tet-touân*

TEXTE, متن *metn*, pl. متون *metoun*.

TEYT (village d'Afr.) تيط *Teytt*.

THABOR (m. de Syrie), جبل طبور *djebel Tabour*.

THAMOUZ (onzième mois de l'année solaire des Orientaux, correspondant à notre mois de juillet), تموز *Tamouz*.

THÉ, شاي *châY*, ثاي *thây*, *tsây*, اتاي *étây*.

THÉRIAQUE, طريقيا *tharyaqyâ*.

THERMOMÈTRE, ميزان الهوا *myzân él-haouâ*.

THÉYÈRE, براد *berrâd*.

Il a THÉSAURISÉ, خزن المال *khazann él-mâl*.

THON, تون *toun*.

THOR (mont). (*V*. SINA.)

THOT (premier mois de l'année cophte, correspondant au mois de septembre), توت *tout*.

THYM, نقاش *naqâch*, حشاش *hachâch*, زعتر ذا الحمير *za'tar dé-'l-hamyr* (mot à mot : serpolet de l'âne), زعتر *za'tar*, *za'ter*.

Tibat (village d'Afr.), الطيبات *él-Tybât.*

Tibesbest (village d'Afrique), تبسبست *Tibesbest.*

Tibia, عظم الساق *adam és-sâq,* عرقوب *a'rqoub,* قصبة *qasbah.*

Tiède, دفيان *defyân,* دافي *dâfy,* دفي *defy,* فاتر *fâter.*

Tiédeur, فتورة *fetourah.*

Il a Tiédi (v. n.) فتر *fatar, feter.*

Tien, ديالـــك *dyél-ak, dyél-ek,* متاعك *metâ'-ak, metâ'-ek.* ـك *-ak, -ek.* (*V.* Ton.)

Fièvre Tierce. (*V.* Fièvre.)

Tiers, ثلـث *thelt, tselts, thoults, tsoults.*

— Deux Tiers, ثلثيـن *thoul-théynn, tsoultséynn.*

Tige, جسم *djesm,* غصن *ghosn,* قرمية *qormyah,* قرمة *qormah.*

Tigre (animal), نمر *nemr, ne-mer, nimr,* pl. نمور *noumour, ne-mour* (en berbère ايرد *éyred*).

Le Tigre (fleuve d'Asie), الدجلة *él-Dedjelah.*

Tillac, ظهر المركب *dahar él-merkeb,* جسر المركـب *djesr él-merkeb.*

Timbouctou (contrée d'Afriq.), تنبكت *Tinboktou, Tinbokt.*

Timbre. (*V.* Sceau, Cachet.)

Timide, حجلان *hadjelân,* مستحي *mostahy.* (*V.* Craintif, Lache.)

Timidité, خافة *khâfeh.* (*Voyez* Crainte, Lacheté.)

Timon, دفة *defféh.*

Timymoun (ville d'Afr.) تيميمون *Timymoun.*

L'oreille me Tinte, تدوي الاذن *tedouy él-ôuzn.*

Tique, قراد *qorâd.*

Tir, d'armes à feu ou de flèches, ميدان *meydân.*

— Poupée de Tir قبق *qabaq.* (*V.* But.)

Tire-balle, Tire-bourre, برّي *berry,* برغي *berghy.*

Tire-pied, پازوين *pâzouyn.*

Il a Tiré, سحب *sahab,* جرّ *djerr,* جدب *djadab, djedeb, gue-deb,* جبذ *djabad, djebed, guebed,* جلب *djalab, djeleb, gueleb,* تلق *telaq,* شحط *chahatt.*

— l'épée سل السيف *sell és-séyf,* جرّد السيف *djerred és-séyf.*

— des armes à feu, قـوس *qaouass,* ضرب *darab.*

— de l'eau, نزح *nazah.*

Tiroir, دروح *dourouhh,* كجر *kodjer*

Tisane منضج *mendedj.* (*V.* Potion.)

Tison, مشهـاب *mechehâb,* قسقوشة *qosqouchah.*

Tisserand, نساج *nassâdj*, *nassâg*, حايك *hâyk*, قزاز *qezzâz*, دراز *derrâz*, غزلي *ghazely*.

— en coton ou laine, حـــوكي *haouky*.

— en soie, حرار *harrâr*.

— Métier de Tisserand, منسج *mensedj*.

Tissu, (part.) منسوج *mensoudj*, *mensoug*.

Il a **Tissu**, نسج *nessedj*, *nesseg*.

Titre d'un livre, عنــــــوان *a'anouân*, علوان *a'alouân*.

— des métaux, عيار *a'ayâr*.

Tobi (cinquième mois de l'année des Cophtes, correspondant à janvier), طوبه *toubéh*, *toubih*.

Toi, انت *ént*, *ânt*, انتا *énté*; (fém.) انتي *énty*, ـك *-ak*, *-ek* (en berb. ايكشني *iykechny*, ايكشيني *iykechyny*.

— de Toi (m.), ـك *-ak*; (fém.) ـكي *-ky*.

— Toi-même. (*V.* **Même**.)

—Médecin! guéris-toi Toi-même! يا طبيب طب لنفسك *yâ tabyb tobb li-nafs-ak*.

Toile, قماش *qomâch*, *qoumâch*, بز *bezz*.

— de fil, قماش امتاع خيط *qomâch émtâ' kheyt*.

— de coton, قماش امتاع قطن *qomâch émtâ' qotn*. (*V.* **Mousseline**.)

— de lin, كتان *kittân*.

— cirée, مشمع *mochammè'*

— d'araignée, عنكبوت *a'nkeboutt*.

— Fabricant de Toile. (*Voyez* **Tisserand**.)

Toilette, تحسيـــن *tahssyn*, تخفيف *tahfyf*.

Toise, قــامه *qâméh*.

— Deux Toises, قامتين *qâmetéyn*.

Toison, صوف *souf* (en berb. تلست *tsilist*.)

Toît, سقف *saqf*, pl. اسقاف *âsqâf*, سقوف *seqouf*; سطح *sattah*, *sattèh*. pl. سوطـــوح *souttouh*. (*V.* **Terrasse**.)

Tomate, تماطيــن *tomâttéyn* (d'où le français *tomate*). (*Voyez* Pomme d'**Amour**.)

Tombe, **Tombeau**, تربه *torbéh*, *tourbah*, *tourbéh*, pl. تراب *tourâb*; قبر *qobr*, *qabr*, *qober*, pl. قبور *qobour*, *qebour* (en berb. ازكا *âzekâ*, ازكا *azikkâ*. (*V.* **Bière**.)

— Lieu rempli de Tombeaux, مقبره *maqbarah* (en berb. تمقبر *tameqbar*. (*V.* **Cimetière**.)

Il est Tombé, وقـــع *ouqa'a, ouaqa'*, سقط *saqatt*, طـاح *tâah, têah* (en berb. ايشد *îychad*).

— Je suis Tombé وقعت *oua-qa't* (en berb. شدغ *chadagh*).

— Il Tombera يقع *yqa', youqa'*, يطيح *yttyh, yettyh*, يطاح *ytteah*.

— Le jour Tombe انقضا النهار *énqeddâ én-nahâr*.

— Une troupe de brigands est Tombée sur notre caravane, سربة من الحراميا وقعوا على قافلتنا *serbét minn él-harâmyâ ouaqu'oû a'lâ qâfelét-nâ*.

Tome, جـــزوة *djezaouah*, pl. جزوات *djezaouât*; طوموس *tou-mouss*, مجلد *modjelled*.

Ton (pr. poss.), ـك *-ak*, (fém.) ـكي *-ky*. (*V*. Tien.)

Il a Tondu, قص *qass*, جز *djezz, guezz*, كز *guezz*.

— la barbe, تحسن *tehassan*, تحفف *tahhfef*.

Tonne, بتـــه *bettah, bottéh*, بتيه *bottyéh, bettyéh*, بطيه *bottyah* (en berb. تبتيت *tabattytt*, pl. تبتيين *tabettyyn*). (*V*. Tonneau, Cuve.)

Il a Tonné, رعد *ra'aad*.

—Il Tonne, يرعد *yra'd, yera'd* (en berb. ترعد *tera'ad*).

Tonneau, برميل *barmyl, bermyl*.

— Petit Tonneau, بوش *bouch*. (*Voyez* Baril.)

— Tonneau pour conserver l'eau قرطيل *qartyl*.

Tonnelier, قبّاب *qabbâb*, براملي *brâmly*, بلاعمجي *blâ'emdjy*.

Tonnerre, رعد *ra'ad* (en berbère رعد *ra'd*, رعود *ra'oud*, تنزلت *tenzilt*).

— Éclat de Tonnerre, صاحقه *sâhaqah, sâhqah* (en berb. صعقه *sa'qah*.)

Tonte, جزاز *djezâz, guezâz*, جز *djezz, guezz*, كز *guezz*.

— Laine d'une Tonte, جـــزه *djezzah, guezzéh*.

Toque de turban, كلوطه *ka-louttah* (en fr. *calotte*), pl. كلوطات *kalouttât* (en berb. تشاشيت *ta-châchytt*, pl. تشوشاي *tachouchây*).

Torchon, نشافه *neschâfah*.

Il a Tordu, برم *barram*, فتل *fetel*.

Torpille (poisson), رعـــاده *ra'âdah*.

Torrent, سيله *syléh, sylah, seylah*, سيل *séyl, syl*, pl. سيول

syoul, *soyoul* (en berb. ثرغـــــه *tserghah*, ثرغا *thergâ*).

Tort, باطل *bâttel*. (*V*. Erreur, Abus, Dommage.)

— Il a eu Tort بطل *battal*.

—Je leur ai fait voir qu'ils avaient Tort, اريتهم الى عندهم الباطـــل *ârayt-houm ïlä a'nd-houm él-bâttel*.

— Il a fait Tort. (V. Il a causé du Dommage, il a Opprimé).

— A Tort et à travers, بالعوج وبالخلاف *bi-'l-a'oudj ou be-'l-khelâf*.

Tortu, Tortueux, عـــــواج *a'ouâdj*, *a'ouâg*, معوج *ma'ouadj*. *ma'oudj*.

— Il a été Tortu, تعـــــوج *ta'ouadj*.

— Il a rendu Tortu, عـــــوج *a'ouadj*.

Tortue, سلحفه *selhafah*, *selhefeh*, pl. سلاحف *selâhf*, *selâhaf*; ترسه *tersah*, مقازون *maqâzoun*, افكر *éfker*, *éfkir*, فكرون *fekroun* , *fekraun* (en berb. ايفكروم *ïyfekroum*, pl. ايفكر *ïyfker*).

— d'eau, افكر ذاالما *éfkir dé-'l-mâ*.

—de terre, افكر الصحرى *éfkir és-sahary*.

Torture, عذاب *a'dâb*. (*Voy*. Tourment.)

Il a Torturé. (*V*. Il a Tourmenté.)

Tôt. (*V*. Bientôt, de bonne Heure, Promptement, en Hâte.)

Total (subst.), جمله *djemlah*, *djemeleh*, pl. جمل *djoumoul*.

— (adj.) كلى *kolly*, جملى *djemely*.

Totalité, تمامه *temâméh*, *temâmah*, كماله *kemâléh*, *kemâlah*. (*V*. Total.)

— En Totalité, بتمامه *be-temâméh*, بكماله *be-kemâléh*.

Touchant (prép.), على *a'lä*.

— Quant à ce que tu m'as marqué Touchant les marchandises, وما ذكرت لى على البضايع *ou-mâ zekert l-y a'lä él-boddâya'*.

— (adj. au propre) متقرب *motqareb*. (*V*. Proche.)

— (au figuré). (*V*. Attendrissant.)

Il a Touché (au propre), مس *mass*, لمس *lamass*.

— (au figuré.) (*V*. Il a Attendri.)

—Ne me Touche pas, ماتمسكنى *mâ temsik-ny*, ما تلمسنى *mâ telmes-ny* (en berb. ا ورى طفترا *éoury teftarâ*).

TOUJOURS, دايم *dâym*, دايـــمًا *dâymân* (en berb. ابدا *ébdâ*, لابدا *lébdâ*).

TOULON (v. de Fr.), طولون *Touloun*.

TOUPIE (à jouer), نحالـــــه *nahâlah*.

TOUR (s. f.), بـــــرج *bourdj*, *bourg*, pl. بروج *bouroudj*, صومعه *souma'ah*. (*V*. FORT, MINARET, PHARE.)

— haute. (*V*. DONJON.)

— de tourneur (s. m.), خرط *khart*, مخرط *makharatt*.

— (circuit.) (*V*. ce mot.)

TOURBILLON, نفه *neffah*.

TOURELLE, بريج *bourydj*, باشوره *bâchourah*.

TOURMENT, جور *djeour*. (*Voy*. TORTURE, DOULEUR.)

Il a TOURMENTÉ, عذب *a'ddab*.

— Au nom de Dieu ne me Tourmentez pas! باالله عليكم ما تعذبونى شى *bi-'llah a'lay-koum mâ ta'ddebou-ny chy!*

Il a TOURNÉ (renversé) قلـــب *qalab*.

— (sur le tour) خرط *kharatt*.

— (fait le tour), دوّر *daouar*.

— (v. n.) دار *dâr*.

— Tourne! دور (en berb. ازّى *ézzy*).

— Il s'est Tourné vers, التفت الى *éltefett ïlâ*.

— Il s'est Tourné vers moi, التفت الىّ *éltefett ïlay-y*.

TOURNEUR, خراط *khorrâtt*, pl. خراطين *khorrâttyn*.

TOURTERELLE, يمام *yammâm*; ذكرالله *dekr-oullah* (mot à mot : Souvenir de Dieu).

Il a TOUSSÉ, سعل *sa'al*.

TOUT (en généralité), كل *koll*, *koul*, جميع *djemy'*, *guemy'* (en berbère اكّ *âkk*).

— Tout (en entier), كامل *kâmel*, *kâmil*.

— J'ai compris Tout, انا فهمت كلّه *énâ fehemt koll-hou*.

— Tout homme, كلّ رجل *koll radjel*, كل انسان *koll énsân*.

— Tous les hommes, النّاس كلهم *én-nâss kolle-houm*.

— Tout ce qui كلّما *kolle-mâ*, جميع ما *djemy' mâ*.

— Tout-à-coup, دغيا *daghyâ*, طغيا *daghyâ*. (*V*. AUSSITOT, SOUDAIN, SUBITEMENT.)

— Tout-à-fait, بالمّره *bi-'l-marrah*, بالكليه *bi-'l-kollyah*, هلبة *helbét*, واصل *ouâssel*.

— Tout-Puissant, قهار *qahâr*, ضابط الكل *dâbett él-koull.*

— Toutes les fois que, كلما *kolle-mâ.*

— Du Tout, بالكل *bi-'l-koll.*

— Tout droit دغري *doghry.*

Toutefois, لكن *lakin.* (*Voyez* Cependant.)

Toux, سعلة *so'lah, se'èlah*, سعال *sou'âl* (en berbère توسوت *tsous-soutt*, تكويت *tekouyt*).

— Quinte de Toux. (*Voyez* Quinte.)

Trace, اثر *âthr, éthr, étsr*, pl. اثار *âthâr, âtsâr.*

Il a Tracé, خط *khatt.*

Traducteur, نقال *naqqâl.* (*V.* Interprète.)

Traduction, نقل *neql.* (*Voy.* Interprétation.)

Il a Traduit, نقل *neqel.* (*Voy.* Il a Interprété.)

— en français, نقل بالفرنسيس *neqel bi-'l-fransyss.*

— en arabe, عرب *a'arrab.*

Trafic. (*Voy.* Commerce.)

Il a Trafiqué, تجر *tadjar.* (*V.* Il a Commercé.)

Tragique, مخيف *mokhayf.*

Il a Trahi, خان *khân.*

— Il Trahira, يخون *yekhoun.*

Trahison, خيانه *khyânéh.*

Il a Traîné, جر *djarr, garr*

— On m'a Traîné par les pieds, جروني برجلي *djarrou-ny be-re-gly-y*

Trait (ligne), خط *khatt.*

— (flèche), (*V.* ce mot.)

— Les langues des hommes sont des Traits perçans, السان بني البشر سهام *élsân beny 'l-bachar sehâm.*

Il a Trait, حلب *halab.*

Il a Trait du lait, حلب *halab.*

— Il Traira, يحلب *yhaleb.*

Traité (s. masc.), شرط *chart*, pl. شروط *cheroutt, chouroutt.* (*V.* Convention.)

Il a Traité une affaire باشر *bâchar.*

— un malade, داوى *dâouâ, dâouey.*

— quelqu'un avec honneur, فضل *faddal.*

— sans égards, خاطب بغير وقر *khâttab be-ghayr oueqer.*

Traître, خاين *khâyn*, pl. خوان *kheouân.*

Trame (de tisserand), طعمه *tou'mah.*

— (complot), زربه *zerbah*, *zerbéh* (*V.* Conspiration.)

Le Tranchant d'un sabre, شفرة *chefirah*, *chefiréh*, حد السيف *hadd és-séyf.*

Tranche, قطعه *qotta'ah*, برشه *berchah*, فته *fattéh.* (*V.* Morceau.)

— de viande sans os, هبرة ذاللحم *habrah dé-'l-lahm.*

— de jambon, برشه من فخذ متاع حلوف *berchah minn fakhd metâ' hallouf.*

Il a Tranché, قطع *qatta'a.* (*V.* Il a Coupé.)

Tranchée. (*V.* Fossé.)

Tranquille, مستريح *moustarèrh*, هاني *hâny*, متاني *metânny*, مرتح *mertah.* (*V.* Paisible.)

Il a Tranquillisé, انني *ânnâ*, *ânney.* (*V.* Il a Appaisé, Il a Pacifié.)

Tranquillité, تسكين *teskyn*, هون *haoun*, هنه *henah.*

Transaction. (*V.* Accord.)

Transcription, تنسيخ *tensykh.* (*V.* Copie.)

Il a Transcrit, نقل *neqel.* (*V.* Il a Copié.)

Transe, هم *hemm*, قهارة *qehârah.* (*V.* Épouvanté.)

Il a Transféré. (*V.* Il a Transporté.)

Il a Transgressé une loi, هتك الشرع *hatak és-chera'.*

Transi, بردان *berdân*, *bardân.* (*V.* Froid.)

Il a Transigé, استوا *ésteouâ.* (*V.* Il s'est Accordé.)

Il a Transmis. (*V.* Il a Transporté.)

Transmission. (*V.* Transport.)

Transparent, شاف *châff.*

Transplanté, منقول *manqoul.*

Il a Transplanté un arbre, نقل الشجرة *neqel és-chadjerah.*

Transport, نقله *neqléh*, نقل *neql*, تنقيل *tenqyl*, مجيبه *medjybah*, *meguybéh.*

— de passion, شدة *cheddéh.*

— Frais de Transport, صاكه *sâkah.*

Il a Transporté, نقل *naqal*, *neqel*, نقل *naqqal.*

— Il Transportera, ينقل *yenqel*, ينقل *yeneqqel.*

Il a Traqué. (*V.* Il a Poursuivi.)

Travail, شغل *choughoul*, *choghl*, خدمه *khidméh.*

Il a Travaillé, اشتغل *échteghel*, خدم *khadam*, *khedem.*

—Il Travaillera, يخدم *yekhdem.*

—Il aime mieux mourir de faim que de Travailler, يرضا يموت بالجوع ولا يخدم *yorddâymout bi-'l-djou' oue-lâ yekhdem.*

Traverse, عبور *ou'bour*, مرور *mourour.*

Il a Traversé, عدى *a'adâ*, مر *marr*, تعدى *te'addâ*, *te'addey*, جزا *djezâ*, جز *djezz.*

— une rivière, un gué, un chemin, عبر *a'bar*, قطع *qatta'a.*

— La rivière Traverse la ville, الواد يشق المدينه *él-ouâd ycheqq él-medynéh.*

— Il Traversera, يجز *ydjouzz.*

Traversin, مخده *mokhadduh*, *mokhaddéh*, سطرميه *souttourmyah*, اسطرميه *óustourmyah.*

Trébuchet, فخ *fakkh* (*V.* Piége, Balance.)

Trèfle (plante), نفله *neflah.*

Treillage de jardin, جنايه *djenâyéh.*

Treille, عريش *a'rych*, pl. عرايش *a'râych.*

Treize, ثلث عش *tselats-a'ach*, تلتعش *thlétha'ch*; ثلاثه عشر *thelâ-thah achar*, ثلاث عشر *thelâth-a'char*, ثلاثة عشر *thelâthét-a'cher.*

Treizième, ثالث عشر *thâlith a'cher*, (fém.) ثالثه عشر *thalithét a'cher*, ثلاثعش *thelâth-a'ch.*

Tremblant, راعش *râ'ech*, *râ'ich*

Il a Tremblé, رعش *ra'ach*, ارتعش *érta'ach*, ارتعد *érta'ad.*

— Il Tremblera, يرعش *yera'ch*, يرتعد *yrta'd.*

—La terre Tremble, تزلزل الارض *tezelzel él-ârd*, تزنزل الارض *tezenzel él-ârd.*

Tremblement, رعش *ra'ch*, *re'ch.* (*V.* Trémoussement.)

— de Terre زلزله *zelzeléh*, *zelzelah*, زنزله *zenzeléh*, *zenzelah.*

Tremecen (v. d'Afr.), تلمسن *Tlemsenn*, تلمسان *Tlemsân*, *Telmessân*, *Telemsân.*

Il s'est Trémoussé, هزهز *hezehezz*, تهزز *tehezzezz.*

Trémoussement, تهزيز *tehezyz.*

Trempé, مسقى *mesqy*, مشطف *mochattef.*

Acier bien Trempé, ذكير مسكي طيب *zekyr mesqy tayeb.*

Il a Trempé, انبل *énbel*, سقى *saqâ*, *saqey*, شطف *chattaf.*

Trente, ثلاثين *tselâtsyn*, *thléthyn*, *thelâthyn.*

— Trente et un, واحد وثلاثين *ouâhhed ou-thelâthyn.*

— Trente et unième, احدى وثلاثين *âhdy ou-tselâtsyn.*

Trentième, الثلاثين *él-thelâthyn, él-tselâtsyn.*

Il a Trépigné, ذبذب *dabdab*, بحت *behatt.*

—Il Trépignera, يبحت *ybehatt.*

Très (marque du superlatif), جدّا *djiddân*, بالغاية *bil-ghâyah*, كثير *ketsyr*, قاوى *qâouy*, قبالة *qebâléh, qobâlah*, بزاف *bi'z-zéf*, اقبالة *âqbâlah*, بزيادة *bi-zyâdah.* (*V.* Fort.)

—Tu es un Très brave homme, انت رجل مليح قبالة *ént redjol melyh qobâlah.*

— Très-bon, طيب كثير *tayeb ketsyr*, طيب قبالة *tayeb qobâlah.*

Trésor, كنز *konz, kanz*, خزنة *khaznah, khaznéh*, مكسب *mekseb*

Trésorier, خزندار *khazendâr, khaznadâr*, خزناجى *khaznâdjy.* (*V.* Caissier.)

Tressaillement. (*V.* Tremblement, Frémissement.)

Il a Tressailli. (*V.* Il a Frémi, Il a Tremblé, il s'est Trémoussé.)

Tresse, ضفر *defr*; حبكة *hebkah.*

— de cheveux, حمة *hommah*, دوابة *daouâbéh*, ضفيرة *dafyrah*, ظفيرة *dafyréh*, pl. ظفاير *defâyr*; جديلة *djedyléh*, pl. جدايل *djedâyl.*

—Fabricant de Tresses, حباك *habbâk*, pl. حباكين *habbâkyn.*

Il a Tressé, ضفر *dafar.*

— Il Tressera, يضفر *ydfer.*

Trève, مهلة ذا الحرب *mehelah dé'l-harb*, هدنة *hednah, hednéh.*

Triangle, مثلث *metsellets, methelleth.*

Tribade, مساحقة *massâhaqah*, سحاقة *sahâqah.*

Tribord, فتالة *fettâlah*, جانب يمين المركب *djânb ymyn él-merkeb*, جانب اليمين متاع المركب *djâneb él-yemyn metâ' él-merkeb*, قريدر اليمين *qorydor él-'yemyn*, كوريدور متاع اليمين *kourydour metâ' él-yemyn.*

Tribu, قبيلة *qabylah, qabyléh*, pl. قبايل *qobâyl*; عرضى *o'rdy*, سبط *sebt*, طايفة *tâyféh.* pl. طوايف *touâyf.*

Tribunal, محكمة *mahekamah, mahkemah, mahkeméh, mahkaméh*, مجلس *medjeless, medjeliss, megless, megliss*, شرع *chera'.*

— de commerce, ارباب القبلة *ârbâb él-qeblah*, قضاة البهار *qodât-él-behâr.*

— Il a eu un procès au Tribu-

nal, خاصم فى الشرع *khâssem fy 's-cherâ.*

Tribune. (*V.* Chaire, Estrade.)

Tribut, موّدة *mouddéh*, جزيه *djezyéh*, ذمّة *domméh.* (*V.* Impôt.)

Trictrac, طوله *taoulah.*

Il a Trié, ميّز *myyezz*, نقّى *naqqâ*, (*V.* Il a Choisi.)

Trinaire, ثلاثى *thoulâthy.*

Triomphe. (*V.* Victoire.)

Il a Triomphé. (*V.* Il a Vaincu.)

Tripes, دوارة *douârah*, سقاط *seqâtt*, سخاطير *sakhâttir.* (*V.* Boyau.)

Triple, ثلاثه اضعاف *thelâthéh addâ'af.* (*V.* Trinaire)

Tripoli (v. de Syrie), اطرابلس *Attrâblis*, طرابلس *Tarâbolouss*, طرابلس الشام *Tarâboloss és-Châm.*

—(v. d'Afrique), طرابلس الغرب *Tarâbolouss él-Gharb*, طابلس *Tâbeliss.*

Triste, مغموون *magmoun*, ضايق الخاطر *dâyq él-khâttr*, *déyeq él-khatter.* (*V.* Chagrin.)

— Il a été Triste. (*V.* Il s'est Attristé.)

Tristesse, ضايقة الخاطر *dâyqét él-khâtter*, ضايقة القلب *dâyqét él-qalb* (m. à m. ressserrement du cœur), (*V.* Chagrin, Spleen.)

Trituration. (*V.* Broyement.)

Il a Trituré. (*V.* Il a Broyé.)

Troc. (*V.* Échange.)

Trois, ثلاثه *tselâtsah*, *thelâthéh*, *thlêthah* (fém.), ثلاث *thelâth.*

— Trois quarts, ثلاث ارباع *thelâth érbâa'*, ثلاث رباع *thelâth rabâa'.*

— Trois cents, ثلاثمايه *thelâth-mâyeh*, *thelâts-méyah*, ثلثميه *thelth-myeh*, *thelth-myah.*

— Trois mille, ثلاث الاف *thelâth élâf.*

— Trois à Trois, ثلاث ثلاث *thalâth-thalâth.*

Troisième, ثالث *thâlith*, *tsâlets*, *thâleth*, *tsâlets;* (fém.) ثالثه *thâlethéh*, *tsâletsah* (en berbère وبس ثلاثه *ouyss tselâtsah*).

Trombe, طوفان *toufân.* (*Voy.* Tourbillon.)

Trompe d'éléphant خرطم *khartem.*

— d'insecte. منك *metk.*

Il a Trompé, غاش *ghâch*, غوّش *ghaouach*, خان *khân*, زلبح *zelbah*, زلبع *zelba'*, زبلح *zebelèh.* (*Voyez* Il a Abusé.)

— Il Trompera, يزبلح *yezbelèh*, يزلبح *yzelbah*, يزلبع *yzelba'.*

— Il s'est Trompé, غلط *ghalatt.* (*V.* Il a Erré, Il s'est Abusé.)

— Il se Trompera, يغلط *yghlott.*

— Qui Trompe pour une aiguille, Trompera pour un chameau, الذى يجون فى الابرة يجون فى الجمل *allazy ydjoun fy-'l-ibreh, ydjoun fy'l-djemel.*

— L'un de nous se Trompe, واحد منا غلطان *ouâhed min-nâ ghaltân.*

Tromperie, غش *ghouch*, خيانة *khyânéh*, *khyânah*. (*V.* **Perfidie**, **Ruse**.)

Trompeur, غاش *ghâch*. (*V.* **Traître**, **Perfide**, **Rusé**.)

Trompette, نفير *nefyr*, زرنة *zernah*, بوق *bouq*, pl. ابواق *âbouâq*.

— (celui qui sonne de la Trompette), ضارب بالبوق *dâreb be-'l-bouq*, بوّاق *beouâq*; *baouoaq*, نفار *naffâr*, زرناجي *zernâdjy*.

— Il a sonné de la Trompette, ضرب بالبوق *darab be-'l-bouq*.

— Fanfare de Trompettes, نوبة *noubah*, *noubéh*, نوبة البوق *noubét él-bouq*.

— On a joué pour lui une fanfare de Trompettes, ضربوا لهُ النوبه بالبوق *daraboû le-ho én-noubah bi-'l-bouq*; ضربوا لهُ النوبه بالنفير *daraboû le-ho én-noubah be-'n-nefyr.*

Tronc d'arbre, جدر *djeder*, ساق الشجرة *sâq és-chadjerah*. (*V.* **Arbre**, **Tige**.)

Tronçon. (*V.* **Tranche**.)

Trône (siége royal), كرسي *koursy*, تخت *takht*, مصطبة *mostabéh*, *mastabah*, pl. مصطبات *mestabât*, مصاطب *messâtteb*; عرش *a'rch*, سرير الملك *seryr él-mulk*, منبر السلطان *manbar és-soultân*.

— (royauté.) (*V.* ce mot.)

Trop, كثير *ketsyr*, اكثر *âkthar*, زايد *zâyd*, بزيادة *be-zyâdah*.

— Ne dis pas Trop de paroles, tu t'attirerais le mépris de ceux qui te connaîtraient, لا تكن كثير الكلام فيحقروك معارفيك *lâ tekonn kethyr él-kelâm fa-yahqirou-k moa'refy-k.*

Il a **Troqué**. (*V.* Il a **Échangé**.)

Trot, هرقل *herql*, تهرقيل *teherqyl*, سحق *sahq*.

Il a **Trotté**, هرقل *herqel*, خض *khadd*, سار *sâr*, سحق *sahaq*.

— Il Trottera, يهرقل *yeherqel*, يسير *yssyr*.

Trou, نقب *neqb*, pl. نقاب *neqâb*; ثقبة *thouqbah*, نخس *nokhs*, pl. انخاس *énkhâs*. (*V.* **Ouverture**.)

Trouble, تخليط *tekhlytt*, pl. تخاليط *tekhlâouytt*. (*V.* **Mélange**,

Discorde, Dissension, Sédition.)

Troublé, مكدر *mokadder*.

Il a Troublé, سجس *sedjess*, كدر *kaddar*.

Il a Troué, ثقب *thaqab*, *tsaqab*. (*V*. Il a Percé.)

— Il Trouera, يثقب *ythqob*.

Troupe, سرب *serb*, pl. اسراب *ésrâb*.

— de voleurs, سربة حراميه *serbét harâmyéh*.

— de soldats, جيش *djych*, pl. جيوش *djyouch*.

Troupeau, رعاية *ra'âyah*, دوله *doulah*.

— de gros bétail, باقر *bâqer*.

— de menu bétail, ضاين *dâyn*, غنم *ghanam*.

Trousseau de mariée, جهاز *djehâz*.

Il a Trouvé, لقا *laqâ*, لقى *laqâ*, *laqey*, وجد *oudjed*, *ougued*, صاب *sâb*.

— Il Trouvera, يلقي *yelqy*, يجد *yedjed*, *ydjed*, يصيب *yessyb*, يوجد *youdjed*.

— Je ne l'ai pas Trouvé, ما لقيتهُشي *mâ laqeyt-ho-chy*.

— Il ne l'a pas Trouvé, ما وجدُش *mâ oudjed-o-ch*.

— Pourquoi te Trouves-tu ici? لاي حصلت هنا *l-éy hasselt henâ?*

— On y Trouve de l'eau, فيه موبه موجوده *fy-hi mouyéh moudjoudéh* (en berbère ايلان ديس اوامان *îllân dyss âouâmân*.)

— Comment Trouvez-vous cela? كيف هذا بان لكم *kyf hadâ bân le-koum?*

Truelle, جرمه *djermah*, ملاسه *mellassah*, *moullassah*, وشك *ouechk*, ملعقه *mala'aqah*, *mela'aqah*, مغرفه *mogharfah*, *moghrefah*, مسطرين *mestaryn*.

Truffes, ترفاس *tourfâss*.

Truie, ثمودة *tsamoudah*, خنزيرة *khanzyréh*, *khanzyrah*, حلوفه *haloufah*.

Truxillo (v. d'Esp.), طرجله *Tourdjellah*, ترجاله *Tourdjâlah*.

Tsemad (station en Afriq.), الثماد *ét-Tsemâd*.

Tuariks (peuplades d'Afrique), توارق *Touâreq*, *Touâriq*.

Il s'est Tu, سكت *sakatt*.

— Tais-toi! اسكت *ôskoutt!*

— Taisez-vous! اسكتوا *ôskotoû*.

— Il se Taira, يسكت *yskoutt*.

Tuat (village d'Afr.), التوات *ét-Touât*.

Tube. (*V*. Tuyau.)

Tudéla (v. d'Esp.) تطيلـــــــه *Touttylah.*

Tué, قتيــــــل *qatyl*, pl. قتلا *qoutalâ;* مقتول *maqtoul.*

Il a Tué, قتل *qatal.*

Tuerie de bestiaux, مجزر *medjezzar,* مجزرة *modjezzarah,* مذبح *madbah.* (*V.* Boucherie.)

Tuggourt (v. d'Afr.), تقرت *Toqort, Toqourt,* تقرت *Togourt.*

Tuile, قرمود *qarmoud.*

Tumboctou. (*V.* Timboktou.)

Tumeur, نفخه *nefekhah.* (*V.* Enflure, Abcès.)

Tumulte, غوشه *ghouchah*, شوشرة *choucherah,* تهزيز *tehzyz.* (*V.* Désordre, Bruit, Sédition.)

Tunis (v. d'Af.), تونس *Touness.*

Turban, عمامه *i'mâméh, e'mâmah, a'mâmah*, pl. عمايم *a'mâym, e'mâym;* شربيه *cherbyah,* شاشيه *chachyah*, طربوش *tarbouch.*

— barbaresque, شدة *cheddah.*

— Toque du Turban, قاوق *qâouq.* (*V.* Toque, Bonnet.)

— Bout du Turban pendant derrière la tête, عقبه *a'qebah,* عذبه *a'debah.*

Turbot, قوبع *qoubaa.*

Turk, ترك *tourk,* pl. اتراك *âtrâk;* تركي *tourky*, عثمانلي *o'tsmânly, o'smanly.* (*V.* Ottoman.)

Turkestan (contrée d'Asie), تركستان *Tourkestân.*

Turquie (empire et contrée), بلاد التــــرك *belâd él-tourk,* ملك الاتراك *moulk él-Atrâk,* ملك آل عثمان *moulk âl Otsmân,* الدولة العثمليه *éd-doulét él-Otsmallyéh.*

— Blé de Turquie. (*V.* Maïs.)

Tuteur, وكيل *oukyl*, pl. اوكلا *ókelâ*

Tutie (mat. chimique), توتيه *toutyah, toutyéh,* توتيا *toutyâ.*

Tuyau, قادوس *qâdouss.* (*V.* Canal.)

— de cheminée, مدخنه *modakhnah.*

— de pipe, قضيب *qaddyb.*

Tybat (n. de l.). (*V.* Tibat.)

Tyr (v. de Syr.), صور *Sour.*

Tyran, باغي *bâghy,* ظالم *dâlem, zâlem,* طاغي *tâghy,* ظــلام *dellâm, zellâm.* (*V.* Oppresseur.)

— Dieu maudit les Tyrans, لعن الله على الظالمين *la'an Allah a'lä éz-zâlemyn.*

Tyrannie, ظلم *doulm, zoulm*, مظالم *meddâlem.* (V. Oppression.)

Il a Tyrannisé, ظلم *dalam, zalam* (*V.* Il a Opprimé.)

U.

U, le son de cette lettre n'existe pas dans le langage arabe : lorsqu'il a adopté quelque mot d'une langue étrangère où cette lettre se trouve, il la remplace toujours par le son *ou* (و) : Voyez ci-après l'article W.

Ubeda (v. d'Esp.), ابدة *Oubdah*.

Ulcère, دمّالة *doummâlah*, pl. دمامل *demâmel*; دملة *demléh*, قرح *qarhèh* (en berb. ثيمّيست *tsymmyst*). (*V* Abcès.)

— au doigt. (*V*. Panaris.)

Ulcéré, مقروح *meqrouh*, قريح *qaryh*.

Il a Ulcéré, قرح *qarah*.

Ultérieur. (*V*. Postérieur, Futur.)

Ulug-Beg, الغ بيك *Oulough-Beyg*.

Un, واحد *ouâhed* (en berbère يون *yeouenn*, *youenn*, وان *ouân*, يان *yân*, *yéân*); fém. واحدة *ouâhideh*, احدى *ahdâ* (en berbère يوت *youett*, يانت *yânt*, يات *yât*, *yeât*.)

— Vingt et Un, trente et Un, quarante et Un, etc. (*V*. Vingt, Trente, Quarante, etc.)

— Cent-Un, ميه و واحد *myéh ou-ouâhèd* (en berbère مية يان *myét-yân*, مايه يون *mîyah-youenn*.)

—Un à un, واحد واحدًا *ouâhed-ouâhedân*.

— Quelqu'Un (*V*. Quelque.)

— Quelques-Uns d'eux, بعضهم *ba'dd-houm*.

— Quelques-Unes d'elles, بعضها *ba'dd-hâ*.

— Une fois, مرّة *marrah*, مرّة واحدة *marrah ouâhedah*, نوبة واحدة *noubah ouâhedah* (en berb. مرّة يون *marrah youenn*).

— Une fois que, لمّا *lammâ*, اذ كان *iz-kân*.

— Un peu, شويه *chouyéh* (en berbère شويه *chouyah*, اشويه *âchouyah*). (*V*. Peu.)

— L'Un et l'autre. (*V*. Autre.)

— J'en enverrai Un à Alger, et l'autre à Oran, واحدهم نبعثه للجزاير واخرهم لوهران *ouâhed-*

houm neba'tse-ho li-'l-Djezâyr, ou-âkher-houm li-Ouahrân.

—Ils se sont injuriés l'Un l'autre, شتموا على بعضهم *chettemoû a'lâ ba'add-houm.*

— Ils sont mécontens l'Un de l'autre, خاطرهم مصعوب من بعضهم *khattr-houm messa'oub minn ba'add-houm.*

— Ils se sont tués les Uns les autres, انقتلوا بعضهم بعض *énqate-loû ba'dd-houm ba'ad.* (*V.* Autre.)

Unanimement, بجميع الوفاق *be-djemy' él-ouafâq.*

Uni (joint). (*V.* ce mot.)

— (aplani), مملس *momelless*, مملس *memless*, معوط *mo'aouett*, *ma'ouett*, مستوى *mestouy*, fém. مستويه *mestouyah.*

— (poli), منعم *mena'em*, *me-na'am*, مسقول *masqoul.* (*V.* Poli.)

Il a Uni (il a joint). (*V.* ce mot.)

— (il a aplani), استوى *éstaouâ*, ملس *melless*, عوط *a'ouatt.* (*V.* Il a Aplani.)

— (il a poli.) (*V.* ce mot.)

Vingt Unième, Trente Unième. (*V.* Vingt, Trente, etc.)

— Cent Unième, احدى و ميه *âhdy ou-myéh* (en berb. ويس مايه يون *ouyss mîyah youenn*). (*V.* Cent-unième.)

Uniforme (adj.), مساوى *mes-sâouy.* (*V.* Semblable.)

— Ils sont Uniformes dans leurs habillemens, هم كمثل بلبسهم *houm ka-mthel be-libs-houm.*

Uniformément, ساوا *sâouâ*, ساوا ساوا *sâouâ-sâouâ.*

Uniformité, شبهه *chebehah*, تسويه *tessaouyah, tessaouyéh.*

Union (jonction). (*V.* ce mot.)

— (bon accord), اجتماع *îdjti-mâ', îgtimâ'*, اتحاد *îtehâd* (*V.* Accord, Amitié, Alliance.)

Unique, احد *âhad*, fém. احدى *îhdâ*, مفرد *moufered, mofred*, وحيد *ouahyd.* (*V.* Seul.)

— Dieu est le dieu Unique, الله واحد *Allah ouâhed*, الله احد *Allah âhad.*

Unitaire, محادى *mohâdy*, مواحدى *mouâhedy.*

Unité, توحيد *touahyd.*

L'Univers, الدنيا *éd-dounyâ*, *éd-denyâ*, الدونيا *éd-dounyâ*, الدنيه *éd-dounyah.*

— L'Univers habitable, المعموره *él-maamourah*

L'Universalité, الكليه *él-kol-*

lyéh, جمعة كلها djema'at kolle-hâ, جمله كليه djemeléh kollyéh.

— des hommes, جمهور الناس djemhour én-nâss.

Universel, كلي kolly, fém. كليه kollyéh, kollyah.

Universellement, كليًا kollyân.

Uranographie, ذكر الفلك zikr él-felek, فهرسة النجوم fehressét él-nedjoum, fehressét él-negoum, زيج الكواكب zydj él-keouâkeb.

Urbanité. (V. Civilité.)

Urêtre, عرق البول è'rq él-boul. (V. Verge.)

Urgence, عجل a'djel. (V. Besoin.)

Urgent, بعجل be-a'djel (V. Nécessaire.)

Urine, شوخ chokh, شاخ châkh, بال bâl, بول boul (en berbère ايبزدان íybizdân).

— Rétention d'Urine. (V. Rétention, Strangurie, Dysurie.)

Il a Uriné, شاخ chakh. (V. il a Pissé.)

Us. (V. Coutume, Usage.)

— Suivant les Us et coutumes, على عاده والقوانين a'lâ a'âdét ou-él-qaouânyn.

Usage (utilité). (V. ce mot.)

— (coutume). (V. ce mot.)

— C'est l'Usage, هده العاده ha-dah él-a'âdéh.

Usbecks (n. de peuples), الازبك él-Ouzbek.

Usé (vieux), ملبوس melbouss, قديم qadym, بطال battâl.

Il a Usé (v. a.) درس deress.

— Il a Usé de (il s'est servi), استعمل estaamel, متع meta'a.

Usine. (V. Manufacture, Atelier.)

Ustensile. (V. Outil, Instrument, Vase, Meuble.)

Usuel, معتاد mi'tâd.

Usure, ربا rebâ.

Usurier, صاحب الربا sâheb ér-rebâ.

Usurpation, تمليك temlyk.

Il a Usurpé (une propriété), تملك temellek

—(un titre) تدعاله teda'a le-ho.

— Qui Usurpe le titre de prophête, متنبي motanabby.

Frère Utérin, شقيق chaqyq.

—Sœur Utérine, شقيقه chaqyqah.

Utérus. (V. Ventre, Matrice.)

Utile, نافع nafê'.

— Il a été Utile, نفع nafa'a.

Utilité, نفع nefa', نفعه nefa'ah. (V Profit.)

V.

V, l'équivalent de cette lettre française n'existe pas dans l'alphabet arabe; cependant les Turcs et les Persans donnent cette prononciation au *Waw* (و) dans les mots qu'ils ont empruntés de la langue arabe. (*V.* W.)

Il Va, راح *râh*, *râha*, هورايح *houe râyh*, هوماشي *houe mâchy*. (*V.* Il est Allé.)

— Va! (imp.) رُح *rouh!* روح *rouh!* امشي *émchy!*

— Où Va-t-il? راح فاين هو *râha féyn houe?*

— Où Vas-tu? تروح فاين *terouh féyn?* فاين انت رايح *féyn ént râyh?* (en b. اروايد اد تروحد *ârouâyd âdterouhèd?*)

— Je Vais à Alger, كياروح في جزاير *keyârouh fy Djezâyr* (en berb. ادروحا غار الجزاير *adrouhâ ghâr él-Djezâyr*).

— Je Vais à Alexandrie, نروح الى اسكندريه *nerouh ilâ Iskanderyéh.*

Vacance, بطاله *battâléh.*

Vacarme, صياح *syâh* (*Voyez* Tapage, Tumulte, Bruit, etc.)

Vache, بقره *baqarah, baqrah, begrah*, pl. بقرات *baqarât, begrât* (en berbère تفونست *tefounest*).

—Le Ventre de la Vache (n. de lieu en Égypte), بطن البقره *Batn él-baqarah.*

Il a Vacillé, تهززز *tehezzezz*, طاف *tâf.* (*V.* Il a Chancelé.)

Vagabond, هايم *hâym*, سايب *sâyb*, سايح *sâyh*, هارب *hâreb*

Vague (flot), موج *maudj, moudj.* (*V.* Flot.)

Vaillance. (*V.* Courage.)

Vaillant, شجيع *chadjy'*, *cheguy'*. (*V.* Courageux.)

Vain (inutile). (*V.* ce mot.)

— (orgueilleux). (*V.* ce mot.)

Vaincu, مغلوب *maghloub*, مكسّر *mokasser*, مكسور *maksour.*

Il a Vaincu, غلب *ghalab*, قهر *qahar*, كسر *kassar.*

— Il a été Vaincu, انغلب *énghaleb*, انكسر *énkesser.*

Vainqueur, غالب *ghâleb*, منصور *mansour*, غازى *ghâzy*, مظفر *mozzaffer*

Vaisseau, غليون *ghalyoun*, pl. غلاين *gheldyn* (*Voyez* Navire).

— marchand, de charge, de transport, مركب حمله *merkeb hamuéh*.

— de guerre, فرقاطه *fergât-tah*, مركب حرب *merkeb haro*.

— Petit Vaisseau, بطاش *bat-tâch* (d'où le fr. *patache*).

— Capitaine de Vaisseau (*Voy.* Capitaine).

Vaisselle, اله *âléh*, *âlah*, pl. آلات *âlât*; اوعيه *âoua'yéh*, انا *ânâ*, انيه *ânyéh*, pl. اواني *âouâny* (*Voyez* Meubles, Ustensiles).

— de terre, فخار *fekhâr* (*Voy.* Pot, Plat, Assiette, Ecuelle).

— de métal, طوزان *touzân* (*V.* Marmite, Chaudière, Cafetière).

Valable, صحيح *sahyh*, متقبّل *motqabbel*, مقبول *maqboul* (*Voy.* Convenable).

— Cette excuse est Valable, هذه العذره متقبّله *hadah él-e'drah motqabbelah*.

— Motif Valable, سبب مستحق *sebeb mostahaq*.

Valence (ville d'Esp.), بلنسيه *Balansyah*, *Belensyah*.

Valet, خدام *khaddâm*, *khoddâm*, خديم *khadym* (*Voyez* Domestique).

— à gages, خديم بالكرا *khadym bi-'l-kerâ*.

— de chambre, فرّاش *farrâch*.

— d'écurie, سيس *sâys* (en berbere أعزري *â'azry*), (*Voy.* Palefrenier).

Valeur (courage), (*V.* ce mot).

— (prix), سعر *se'er*, قيمه *qeyméh*, ثمن *tsemenn*, *themn*, حق *haqq*.

— Chose de peu de Valeur, حاجه قليله *hâdjah qalylah*, *hâguéh qalyléh*.

— Rendez-nous nos marchandises ou leur Valeur, ردّوا لنا سلعتنا او حقها *reddoû le-nâ sela'at-nâ âou haqqe-hâ*.

— Treize aunes de drap, à quatre piastres l'aune, font une Valeur de cinquante-deux piastres, ثلاثعش ذراع ملف بسعر الدراع اربع ريالات يوجب حقهم خمسين ريال و ريالين *tselâth-a'ch derâ' melf, be-se'er éd-derâ' ârba' ryâlât, youdjeb haqqe-houm khamsyn ryâl ou-ryâléyn*.

Valide, قادر *qâder*.

Valladolid (v. d'Esp.), بلاد وليد *Belâd-ouelyd.*

Vallée, Vallon, وادي *ouâdy,* pl. اودا *âoudâ, ôudâ;* شعبه *cho'o-bah, cha'abah.*

Il a Valu, سوا *saouâ.*

— Il Vaudra, يسوي *yssaouy, yssouy, yessouä, yssouä.*

— Il Vaut, كيسوا *keyssouâ.*

— Cela Vaut dix médins, ذل يسوى عشرة فضه *dol yssouä a'cherah faddah.*

— Le blé Vaut quinze piastres, القمح يسوا خمستعش ريال *êl-qa-mèh yssouâ khamst-a'ch ryâl,* القمح سعرة خمسة عشر ريال *êl-qa-mèh se'er-ho khamsét-a'cher ryâl.*

Van, مذرى *medry,* غربل *ghar-bet, ghirbel* (d'où le fr. *crible*), مصنف *masnaff,* مدرايه *mod-râyah, medrâyéh.*

Vanité, فخرة *fekhrah,* فخر *fakhr* (*Voy.* Orgueil).

Il a Vanné, ذرا *darâ.*

— Il Vannera, يذرى *ydry.*

Vanneau, بيبط *bybatt.*

Vannier, سلال *sellâl,* غرابلى *gharâbly,* حلفاجي *halfâdjy.*

Il s'est Vanté, تفخر *tefak-kher.*

Vanterie (*Voy.* Vanité).

Vapeur, هوا *haouâ,* ضباب *de-bâb, dabâb,* بخار *bekhâr* (*Voyez* Exhalaison, Air, Brouillard).

Variation, تبدل *tebeddil* (*V.* Changement).

Il a Varié (*Voy.* Il a Changé).

— (v. n.), تبدّل *tebeddel.*

— Toute chose Varie suivant les lieux, كلّ شي تتبدل على قدّ المواضع *koll chy tetbeddell a'lä qadd êl-mouâddè'.*

Vase (s. m.), وعى *oua'ay,* pl. اوعيه *âou'ayah, âou'ayéh;* انيه *ânyéh,* pl. انيات *ânyât.*

— (s. f.), (*Voyez* Limon).

— de nuit, محبسه *mehibsah* (*Voyez* Pot de chambre).

Vaste, واسع قوى *ouâssè' qaouy* (*Voy.* Large, Immense).

Vautour, حضايه *heddâyah,* نسر *nesr, nisr, nesser,* pl. انسر *ên-sour,* نسور *noussour.*

Veau, عجل *a'adjel, a'guel,* pl. عجول *oudjoul, ougoul,* وكريف *oukryf* (en berb. اكندور *âgandour,* pl. ايكندورن *îyguendourenn*).

— Viande de Veau, لحم ذا العجل *lahm dé-'l-a'djel.*

Il a Vécu, عاش *a'âch,* حيى *hayä.*

— Qui veut Vivre tranquille

doit Vivre à l'écart des hommes, من يشا ان يعيش سالمًا فليتفرّد من النـاس صامـتـا menn ychâ ânn yaych sâlemân fa-lytferred menn ên-nâss sâmetân.

Végétal, نباتي nebâty.

Végétatif, منبّت monebbett.

Végétation, نبات nebâtt.

Il a Végété, نبت nebett.

Véhémence, شدّة chiddéh.

Véhément, شديد chedyd.

Il a Veillé, سهر sahar, انتبه êntebah.

Veine, عرق i'rq, pl. عروق ou'rouq.

Velez (ville d'Afriq.), بادس Bâdis.

Velours, قطيفة qattifah, qattyféh, قطيفة qaddyfah.

Velu, شعراني cha'arâny.

Vendange, قطفة qatfah, qatféh, قطف qetf, قطاف qettâf.

Il a Vendangé, قطف qattaf.

Vendangeur, قطاف qattâf.

Vendredi, يوم الجمعة yom êl-djouma'ah, youm êl-guema'ah, yaum êl-gouma'ah, الجمعة êl-djouma'ah, êl-gouma'ah.

Il a Vendu, باع bâa', بيع beya'.

— Il s'est Vendu, تبيّع tebyya'.

— Le riz se Vend deux écus le boisseau, الرز يتبيّع بشكوطين الاردب êr-rouzz yetbyya' be-chqoutéyn êl-ârdeb.

— Denrée qui se Vend bien, حمّار السوق hammâr ês-souq (m. à m. l'ânier du marché).

Vénéneux (Voy. Venimeux).

Vénérable, Vénéré, محترم mohaterem, موقر mouaqqer.

Vénération, وقر ouqer, oueqr (Voyez Respect).

Il a Vénéré, وقر ouaqqar (V. Il a Respecté).

Il a Vengé, انتقم ênteqem.

— Il s'est Vengé, استنقم êstanqem.

— Je me Vengerai de l'affront qu'il m'a fait, استنقم منه على البخسة الذي بخصني êstenqem min-ho a'lä êl-bakhsah âllazy-bakhas-ny.

Vengeance, انتقام intiqâm, نقمة neqmeh.

Venimeux, سمّي semmy, سام sâmm.

Venin, سم semm.

Venise (v. d'Italie), بندقية Bendeqyah, Bendeqyéh.

Vénitien, بندقي bendeqy.

Vent, ريح ryhh, pl. رياح ryâh; هوا haouâ.

— contraire, ريح على قدّه ryhh a'lâ qaddéh.

— bon, favorable, ريح طيب ryhh tayeb.

— violent, ريح شديد ryhh che-dyd, ريح عاصف ryhh a'âssif.

— Le Vent d'est, شرقي cherqy, charqy.

— du nord (Voyez Nord).

— de l'ouest (Voyez Ouest).

— du midi ou du sud, شيلي chyly, جنوبي djenouby (V. Sud, Midi).

— du nord-est, برّاني berrâny (Voyez Nord).

— du sud-est (Voyez Sud).

— du nord-ouest, شرش cherch (Voy. Nord).

— du sud-ouest (Voyez Sud).

— Il fait beaucoup de Vent, ريح بيكون قوى ryhh biekoun qaouy.

— Le Vent s'est apaisé, غلنت الريح ghalenét ér-ryh, غلن الريح ghalenn ér-ryh.

— Par ce Vent nous n'avons pu aborder, بهدك الريح ما قدرنا شي نسطّط be-hadah ér-ryh mâ qadar-nâ-chy nessemmett.

Vente, بيع bya', beya'.

— publique, دلالة delâlah.

— La Vente va bien, سوق حامي souq hâmy (m. à m. le marché est chaud).

— La Vente va mal, كساد كبير kessâd kebyr.

Ventre, بطن botn, batn, pl. بطون bottoun; بدن beden (d'où le mot fr. bedaine), (en berb. تعبّوط ta'abboudd, pl. طعّبوطين ta'ab-bouddyn), (Voyez Abdomen).

— Mal de Ventre, وجع البطن oudja' él-batn.

— Le Ventre me fait mal, جوفي وجـــع djouf-y ouadja', وجع لي الجوف oudja' l-y él-djouf.

— Constipation du Ventre, قبض البطن qebd él-batn, عصمه a'smah (en berb. تعصر تعبّوط ta'as-sar ta'abboud).

— Cours de Ventre, انسهال البطن insihâl él-botn (en berbere تحلول تعبّوط tahloul ta'abboudd).

Ventru, ابو بطن âbou-botn, ابو كرش âbou-kerch.

Il est Venu, جا djâ, gâ.

— Il Viendra, يجي ydjy, yguy.

— D'où Viens-tu? كنتي من حين konty min-héyn? من حين كنتي min-héyn konty? (en berb. انيدا تنقيت ânydâ teqqyt?)

— D'où Venez-vous? كنتوا من حين kontoû min-héyn?

— Je Viens de Tunis, كياجى من تونس *keyâdjy min Tounes* (en berb. اوسكتى تونس *ôussegty Touness*).

— Tu Viendras tel jour que tu voudras, تجى اى يوم اردت *te-djy éy youm âredet.*

Venue (s. f.), جى *djy, djey.*

Vénus (planète), زهرة *Zaharah, Zohoréh.*

Ver, دود *doud*, pl. ديدان *dydân*; دودة *doudah*, سوس *souss* (en b. ثوكة *tsaoughah*, pl. ثيوكيويين *tsyoug-guyouyyn*).

— à soie, دود ذا الحرير *doud dé-'l-haryr.*

— pour la pêche, دودة الصيد *doudét ês-syd*, pl. ديدان *dydân* (en berb. ابكوج *âbgoudj*).

— Rongé de Vers, مدود *me-doud.*

— Il a été rongé de Vers, ادود *êdouud.*

— Il a engendré des Vers, دوّد *daouad.*

Véra (v. d'Esp.), بيرة *Byrah, Béyreh.*

Véracité, صدق *sidq* (*Voyez* **Sincérité**).

— Qui est connu pour sa Véracité fait passer un mensonge, mais qui est reconnu pour menteur ne fera pas croire une vérité, من عرف بالصدق جاز كذبه من عرف بالكذب لم يجز صدقه *minn o'ref bé-'s-sidq djâz kedib-ho, minn o'ref bé-'l-kadib lam ydjaz sidq-ho.*

Verd (*Voyez* **Vert**).

Verdatre, متخضر *motkhad-der.*

Il a **Verdi** (v. a.), خضّر *khad-dar.*

—(v. n.), اخضرّ *êkhdarr*, اخضارّ *êkhdârr.*

Verdure, خضورة *khoddourah.*

Verge (baguette), عصا *a'assâ*, قضيب *qaddyb.*

— virile, زبر *zobr*, زب *zob*, زبّ *zobb*, pl. ازباب *âzbâb, êzbâb.*

Vergette, ممسحة *memsah-hah.*

Vergue, قرية *qaryah, qoryah*, ميزان *myzân*, ميزانة *myzânéh*, بجية *badjyah*, سرن *serenn*, لنطينة *lentynah* (*Voyez* **Antenne**).

Véridique, حقيقي *haqyqy*, صديق *sadyq*, امين *âmynn*, صافي *sâfy* (*Voyez* **Sincère**).

Vérification, تصحيح *tas-hyh.*

Il a **Vérifié**, بيّن *bayyann*, ثبت *tsabatt*, قرر *qarar*.

Véritable, حقيـــق *haqyq*, صحيح *sahyh* (*Voyez* **Vrai**).

Vérité, صدق *sidq*, *sodq*, حقّه *haqqah*, حقيقه *haqqéh*, *haqyqéh*, *haqyqah*, حقّ *haqq*, صحه *sihhah*, *sahhah*.

— En Vérité, بالحقّ *bil-haqq*.

Verjus, حصرم *hasram*, *hasrem*.

Vermeil (adj.), (*V.* **Rouge**, **Vermillon**).

Vermicelle, فداوش *fedâouch* (en esp. *fideos*), فداويـــش *fedâouych*.

Vermillon (s. m.), قرمز *qermez*.

— Qui est de la couleur du Vermillon, قرمزى *qermezy* (d'où notre mot *cramoisy*).

Vermoulu, مدود *medoud*.

Il a **Verni**, طلى *tulä*.

Vernis, صندروس *senderous*, طلا *telâ*.

Vérole, مبـــارك *mobârek*, صفرا *sofrâ*, حبّ فرنجى *hebb frandjy*, *hebb franguy* (m. à m. graine franque), (*Voy.* Maladie).

— Petite Vérole, جدرى *djedry*, *djidry*, *guedrey*, دا الجدرى *dâ êl-djedry* (en berb. تزرزايت *tazerzâytt*).

— Attaqué de la petite Vérole, مجدور *medjedour*, *megdour*.

Verre, جزاز *djezâz*, *guezâz*, قزاز *qezâz*.

— à patte, كاس *kâss*, *kess*, pl. كيسان *kyssân* (*V.* **Calice**).

— à boire, جزاز *djezâz*, كوز *kouz*, قبايه *qabâyah*, قبّايه *qobbâyéh*, قداح *qadâh*, قدح *qadah*, pl. قـــدوح *qoudouh*; طاس *tâss*, طاسه *tâssah*, pl. طاسات *tâssât*; ميراز *meyrâz*.

Verroterie, عقيق *a'qyq* (*V.* Perle de verre).

Verrou, زكروم *zekeroum*, ضبّه *dabbéh*, تربـيزه *terbyzah*.

Verrue, برّقوش *berreqouch*.

Vers (prép.), عند *aand*, الى *ilä*, في *fy* (*V.* A (prép.), **Auprès**).

— Vers le soir, عند المسا *a'nd êl-massâ*.

— Je me mis en marche Vers la ville, انا كنت ماشي الى المدينه *ênâ kont mâchy îlä 'l-medynéh*.

— (s. m.), شعار *che'âr*, نظم *nezm*.

— Mètre d'un Vers, قافيه *qâfyéh*, ميزان *myzân*.

Il a **Versé** (v. a.), صبّ *subb*, كبّ *kabb*, *kebb*.

— (v. n.), بزع *beza'* (*Voy.* Il est **Tombé**).

— Il Versera, يكب *ykobb, yekebb.*

— Il a Versé le sang, شفك الدم *chefek êd-damm.*

Le Verseau (signe du zodiaque), برج الدلو *bourdj êd-delou.*

Vert (adj., de couleur), اخضر *âkhdar*, pl. خضور *khouddour;* fem. خضرا *khoddrá*, pl. خضرات *khoddrât* (en b. ازكزاو *âzegzâou*).

— (subst., fourrage printanier), (*Voy.* Fourrage).

— Il a mis un cheval au Vert, ربع *reba'a.*

— Mets mon cheval au Vert! اربع عودي *érba' a'oud-y!*

Vert-de-Gris, جنزار *djenzâr.*

Vertèbres, سنسول ذا الظهر *sensol dê-'d-dahar* (*Voy.* Articulation, Jointure).

Vertical, منقوس *menqouss.*

Vertu, فضل *fâdl*, فضله *fadlah, fudléh*, فضيله *faddylah, faddyléh*, pl. فضايل *foddâyl.*

— Fuyez le vice, et attachez-vous à la Vertu! يا انتوا تبعدوا عن الخطا و تتقربوا للفضيله *yâ êntoû teba'adoû a'nn êl-khettâ, ou-tetqarreboû li-'l-faddyléh!*

— En Vertu de, بحسب *be-hisb*, بموجب *be-moudjeb.*

Vertueux, فضيل *faddyl*, فاضل *fâddel*, صاحب الفاضيله *sâheb êl-fâddyléh*, ذو الفضل *dou-'l-fadl*, صديق *sadyq*, pl. صديقين *sadyqyn.*

Vessie, مثانه *methânéh, metsânah*, pl. نبابل *nebâbel:* بيت البول *béyt êl-boul*, نبوله *neboulah* (en berb. اللهبولت *él-lemboult*).

Veste, صدريه *sadryah, sedryah*, pl. صداري *sadâry*. قميص *qamyss*, منصوريه *manssouryah.*

— Veste sans manches, كسا *kissâ*, جبدلي *djebadoly* (*Voyez* Gilet).

Vestibule, دهليس *dehlyss*, سطوان *saltouân*, بوابه *beouâbéh*, مدخل *medkhal*, سكيفه *sekyfah*, pl. سكايف *sekâyf.*

Vestige, اثر *âthar, âtsar*, pl. اثور *outhour, outsour*, اثار *âthâr, âtsâr* (*Voyez* Trace).

Vêtement, الباس *ilbâss*, ثوب *thouab, tsouab*, pl. ثياب *thyâb, tsyâb* (*V.* Habit, Habillement).

Vétérinaire (*V.* Maréchal).

Vêtu, ملبس *molebbess.*

Il a Vêtu (v. a.), لبس *lebbess.*

Veuf, ارمل *ârmel*, pl. ارامل *ârâmel* (en b. اولاش غورس تمطوت *oulâch ghours tamettoult;* m. à m. auquel n'est plus de femme).

Veuve, ارملة *ârmelah*, plur. ارامله *ârâmelah*; هجّالة *heddjâluh* (en berb. تهجالت *tahadjâlt*, pl. توحاجال *touhâdjâl*).

Il a **Vexé**, ظلم *zalam*, نحس *nahass* (*Voy*. Il a **Opprimé**, Il a **Tyrannisé**, Il a **Tourmenté**).

Viager (*Voyez* **Vie**).

Viande, لحم *lahm*, *laham*, pl. لحام *lahâm*; اللحم *él-ham*, pl. اللحام *él-hâm* (en berb. اكسوم *âgsoum*).

— bouillie (*Voyez* **Bouilli**).

— rôtie (*Voyez* **Rôti**).

— de bœuf (*Voyez* **Bœuf**).

— de mouton (*Voy*. **Mouton**).

— de porc, لحم ذا الحلوف *lahm dê-'l-hallouf*.

— Tranche de Viande sans os, هبرة ذا اللحم *hebrah dê-'l-lahm*.

Vicaire, وكيل *oukyl*, خليفه *khalyféh*.

Vice, خطا *khettâ*, pl. خطايا *khettâyâ*.

Vicieux, خاطي *khâtty*, مخطى *mokhatty*.

Victime, مدبّح *modabbah*.

Victoire, غلبه *ghalabah*, نصر *nasr*, غلب *ghalb*, نصرة *noussrah*, *nussrah* (en b. غلبنتن *ghalbentenn*).

— La porte de la Victoire, au Kaire (*Voyez* **Porte**).

Victorieux (*V*. **Vainqueur**).

Vidangeur, صرباتي *sarabâty*.

Vide, خالي *khâly*, خاوى *khâouy*, فارغ *fâregh*.

Il a **Vidé**, فرّغ *farragh*.

Vie (état de l'être vivant), حياه *hayâh*, حياة *hayât* (en b. روح *rouh*).

— (durée de la vie), عيش *a'ych*, عمر *ou'mr*, *ou'mer*, *a'mr*.

— (manière de vivre), معيش *ma'ych*.

— Sur ma Vie! وحياتي *ou-hayât-y*! على حياتي *a'lâ hayât-y*!

— Il y va de ta Vie, حياتك في الميدان *hayât-ak fy-'l-mey-dân*.

— Je ne l'oublierai de ma Vie! انا عمرى ما انسيه *énâ a'mry mâ énsy-ho*.

— Toute la Vie, طول العمر *toul él-a'mr*, طول عمر *toul a'mr*.

— Propriété à Vie, ملك طول عمر *moulk toul a'mr*.

Vieillard, اختيار *ikhtyâr*, كبير *kebyr*, شايب *chéyb*, شيخ *chéykh*, pl. شيوخ *cheyoukh*, *chouyoukh*; مشايخ *mechâykh* (en berb. امغار *âmghâr*, pl. امغاران *imghârân*).

Vieille (*Voyez* **Vieux**).

Vieillesse, شيب *chéyb*, شيوخه *chyoukhah*.

— Accablé de Vieillesse, شارف châref, chârif.

Il a Vieilli (en parlant des hommes), شاب châb, شاخ châkh.

— (en parlant des choses), قدم qadam.

— Il a bien Vieilli depuis deux années, من سنتين شاخ كثير minn senéteyn châkh ketsyr..

— Lorsque mon habit sera Vieilli tu m'en acheteras un autre, لمّا تـقدم ثوبى تشترى ليلى غيرة lammâ teqdem tsouaby techtery lyly ghayr-ho.

Vierge, بكر bekr, بكرة bekrah, عذرى a'drä, عذرا a'drâ (en berb. تعزريت tauzryt, pl. تعزريـين tauzryyn).

— La Vierge (signe du zodiaque), برج العذرا bourdj él-a'adrâ.

— La Vierge Marie (V. Marie).

Vieux (en parlant d'un homme), (Voyez Vieillard).

— (en parlant des choses), قديم qadym, qedym, عتيق a'tyq.

— Vieille femme, عجوز a'djouz, a'gouz, pl. عجايز a'djâyz, a'gâyz; عڭوز a'gouz (en b. تمغرت tameghart, pl. تمغارين tameghâryn).

Vif (vivant), حيّ hayy.

— (alerte), نشيط nechytt.

Vigilance, حرص hers, حذر hedr.

Vigilant, حاذر hâder, حريص haryss.

— Il a été Vigilant, حرص haress, حذر hadar.

Vigne, كرم kerm, pl. كروم kouroum, keroum; داليه dâlyah (en b. ثارة tsârah, pl. ثيريوة tsyryouah).

Vigneron, كرّام kerrâm.

Vigoureux (Voyez Robuste).

Vigueur, قوة qouéh, قويّه qouyyéh (Voyez Force).

Vil, ذليل delyl, حقير haqyr, زميم zamym (Voy. Méprisable).

— A Vil Prix (Voyez Prix).

Vilain, وحش ouehech, فاحش fâhch, قبيح qabyh, مسيخ mossykh.

Vilebrequin, مثقب mitsqab, مشعاب mecha'âb.

Vilenie, قباحه qobâhah.

Village, دشرة decherah, كفر kafr, pl. كفور kofour; دوار douâr, قريه qoryah, pl. قرى qorä (en b. تدّرت taddart, pl. تودّار touaddâr).

Ville, مدينه medynéh, medynah, pl. مدينات medynât, مداين modâyn; بلاد belâd, بلد beled; plur. بلدان boldân (en berbere تمدينت tamdynt, pl. تمدينين tamdynyn).

— capitale, بلد التخت *beled él-takht*, راس البلد *râss él-beled*, امّ المداين *oumm él-modâyn*, منبر *manbar* (*V.* MÉTROPOLE).

— Il est à la Ville, هو في المدينه *houe fy-'l-medynéh.*

VIN, خمر *khamr, khemr*, نبيد *nebyd*, شراب *chorâb, cherâb.*

— Marchand de Vin, خمّار *khammâr.*

— Les terrains frais produisent de bons Vins, المواضع الطريين يطيبوا النبيد *él-mouâddè' ét-taryyn ytayboû én-nebyd.*

— L'excès du Vin abrutit, بكثره الشراب توحش العقل *be-ketsyréh ês-chorâb teouahech él-a'ql.*

VINAIGRE, خلّ *khall.*

— de vin, خلّ نبيد *khall-nebyd.*

— de dattes, خلّ تمر *khall-thamr.*

VINAIGRIER, خلّال *khallâl.*

VINGT, عشرين *a'acheryn.*

— Vingt-et-un, واحد وعشرين *ouâhed ou-a'cherynn.*

— Vingt-deux, اثنين وعشرين *éthnéyn ou-a'cherynn.*

— J'ai Vingt ans, عندي عشرين سنه *a'nd-y a'cheryn senéh.*

VINGTIÈME (m. et f.), العشرين *él-a'cheryn.*

VINGT-UNIÈME, الحادي وعشرين *él-hâdy ou-a'cherynn.*

Il a VIOLÉ, هتك *hatak.*

VIOLENCE, شدّه *cheddéh.*

— (contrainte), قهر *qaher, qeher*, غصيبه *ghassybéh* (*V.* FORCE, CONTRAINTE).

VIOLENT, شديد *chedyd.*

Il a VIOLENTÉ, غصب *ghassab* (*V.* Il a FORCÉ, Il a CONTRAINT).

VIOLET, بنفسجي *benafsedjy, benafseguy*, مرّ *morr.*

VIOLETTE (fleur), بنفسج *benef-sedj, benafseg*, بنفسك *benafsek*, بنفسك *benafseg.*

VIOLON, كمنجه *kemindjah, kemendjéh, kemanguéh*, رباب *rebâb.*

VIPÈRE, افعه *âfa'h*, لفعه *le-fa'ah*, حنش *hinch, hench, hanech*, حيه *hayéh.*

VIRGINAL, بكري *bekry.*

VIRGINITÉ, بكاره *bekâréh*

VIRIL, رجلي *radjely, raguely.*

— L'âge Viril, البلوغ *él-be-lough.*

VIRILITÉ, رجله *radjeléh, ra-gueléh.*

VIRTUOSE, صاحب الصوت *sâheb és-soutt.*

VIS-A-VIS, قدام *qoddâm*, بين يدي *bayn yday.*

— Il se tint debout Vis-à-Vis du prince, قام بين يدى الامير *qâm bayn yday êl-êmyr.*

VISAGE, وجه *oudjéh*, pl. وجوه *oudjouh*; وج *oudj*, وچ *outch*, وش *ouch* (en berb. اود *óude*, pl. ادماون *óulemâouenn*).

— Visage laid, كمّاره *kemmârah*, خنشوش *khanchouch.*

VISCÈRES (*Voyez* ENTRAILLES).

Il a VISÉ, نوى *naouä*, عين *a'yenn.*

VISIBLE, ظهور *dehour.*

VISIR, وزير *ouezyr*, pl. وزرا *ouezerâ*; استاد *óustâd.*

VISITE, زياره *zyârah.*

Il a VISITÉ, زار *zâr.*

— Il Visitera, يزور *yzour.*

— Je suis venu vous Visiter, جيت باش نزوركم *djyt bâch nezour-koum.*

VITE (adj.), (*V.* LESTE, RAPIDE).

— (adv.), بالزربه *be'z-zerbah*, بالعجل *be-'l-a'adjel*, *be-'l-a'guel*, دغيا *daghyâ*, طغيا *daghyâ*, قوام *qaouâm*, بسرعه *be-ssera'ah*, بعجل *be-a'djel*, *be-a'guel*, في ساعه *fy sâ'ah* (*Voyez* PROMPTEMENT).

—Ne vas pas si Vîte! على مهلك *a'lä mehal-ak.*

VITESSE (*Voy.* PROMPTITUDE).

VITRE, ورقه ذا الزاج *ouerqah dê-'z-zâdj* (m. à m. feuille de verre), جزاز *djezâz*, *guezâz*, قزاز *qezâz*, زاج *zâdj*, زخاج *zedjâdj.*

VITRIER, بياع البلار *byâ'a êl-bellâr.*

VITRIOL, زاج *zâdj*, جاز *djâz*, بارودية *bâroudyah.*

VIVACITÉ, نشاطه *nechâttah*, *nechattéh.*

VIVANT, عايش *a'âych*, حيّ *hayy*, موجد *moudjed*, *moudjoud.*

VIVEMENT, بشدّه *be-cheddéh*, بنشاطه *be-nechâttéh.*

VIVIER, حوض *haoudd* (*Voyez* BASSIN, PISCINE, RÉSERVOIR).

VIVRES (*V.* NOURRITURE, MUNITIONS de bouche, PROVISION).

VOCABULAIRE (*Voy.* DICTIONNAIRE).

VŒU, دعاه *do'âh*, وقف *ouaqf*, pl. وقوف *ouqouf.*

— Nous faisons des Vœux pour votre vie, احنا داعيين بحياتكم *êhnâ dâ'yyn be-hâyat-koum.*

Il a VOGUÉ, ركب البحر *rakeb êl-bahar.*

VOICI, ها *hâ*, راه *rêh.*

— Me Voici, راهي *râh-y*,

— Le Voici, هاهو *hâ-hou*, *ha-*

houe, راه هو *râh-hou*, راه واقف *râh ouâqif.*

— La Voici, ها ها *hâ-hâ*, راه ها *râh-hâ*, راه هي *râh-hya.*

— Nous Voici, راهنا *râh-nâ.*

— Les Voici, راه هم *râh-houm.*

— Voici qu'il vient, راه ماجي *râh mâdjy.*

— Le Voici qui entre, راه داخل *râh dâkhel.*

Voie (*V.* Chemin, Moyen).

Voila, هواذا *houâ-dâ*, هذا هو *hadâ houe*, هاهٌ *hâ-ho* (*V.* Voici).

— Le Voilà qui sort, راه خارج *râh khâredj.*

Voile, ستر *sitr*, ستارة *setârah*, (d'où notre mot *store*).

— de femme, برقع *borqeu'*, *borqo'*, برقعه *borqo'h*, pl. براقع *berâqè'*; كنبوش *kenbouch.*

— de navire, قلع *qala'a*, *qela'a*, pl. قلوع *qelou'*, *qoulou'*, *qelou'a.*

— Il a largué la Voile, حل القلع *hall él-qela'a.*

— Il a mis à la Voile, سافر *sâfer.*

— Mettras-tu bientôt à la Voile? انت قريب شي تسافر *ênte qaryb-chy tessâfer?*

Il a Voilé, ستر *satar.*

Voisin, جار *djâr*, fém. جارة *djâréh*; pl. masc. جيران *djyrân*, pl. fém. جارات *djârât*; قريب *qaryb*, قارب *qâreb* (en berb. جاور *djâour*, fém. تجارت *tadjârét*; pl. masc. جيران *djyrân*; pl. fém. تجيرتن *tedjyrâtenn*).

— Comment se porte votre Voisin? كيف حال قريبكم *keyf hâl qaryb-koum?*

Voiture, عرابة *a'arâbah*, كدش *koudech*, *kidich.*

Voix, صوت *sout*, *saut*, رنة *rennah*, *rennéh*, حس *hach*, *hich* (en berb. دالحس *dêlhass*).

— Voix perçante, صوت ناطح *sout nâttih.*

Vol (d'oiseau), طير *tayr.*

— (larçin), سرق *serq*, *sirq*, سرقة *sarqah*, *serqah*, لصاص *lessâss*, لصوصية *lessoussyéh.*

Volatile (subst.), طير *téyr*, *tayr*, pl. طيور (*Voy.* Oiseau).

Volcan, جبل النار *djebel én-nâr*, بركان *bourkân.*

Il a Volé (avec des ailes), طار *târ.*

— (dérobé), سرق *saraq*, *sereq*, لص *lass.*

— Il Volera, يطير *yttyr.*

— Qui Vole un œuf Vole un bœuf, الذي يسرق بيضه يسرق بقرة

âllazy ysreq bayddah ysrcq baqarah.

VOLEUR, سارق *sâreq*, *sâriq*; ســرّاق *serrâq*, لصّ *less* (en grec ληστης), pl. لصوص *lessouss*, *loussouss*, الصـاص *êlsâss*; شفّار *cheffâr*, حرامي *harâmy*, pl. حراميه *harâmyéh*, *harâmyah* (en berbere خاين *khâyn*, pl. خيّان *khouy-yân*), (*Voyez* BRIGAND, FILOU, LARRON).

— Lieu infesté de Voleurs, ملصّه *malassah*.

VOLEUSE, لصه *lessah*, plur. لصات *lessât*.

VOLIÈRE, قفس *qafes*, *qafas*.

VOLONTÉ, مراد *morâd*, اراده *ârâdéh*, مشيه *mechyah*, اختيار *îkhtyâr*, غرض *gharad*.

— Que ta Volonté soit faite! يكن مشيتك *yekoun mechyt-ak!*

— La Volonté de Dieu soit faite! ما شا الله *mâ châ Allah!*

VOLONTIERS, طيــب *tayeb*, على راسي و عينيّ *a'lä rass-y ou a'yny-y* (m. à m. sur ma tête et sur mes yeux), ملح *melèh*.

VOLUME (livre), مجلد *medje-led* (*Voyez* LIVRE, TOME).

VOLUPTÉ (*Voyez* PLAISIR, DÉLICE).

VOLUPTUEUX (*Voy.* DÉBAUCHÉ, IMPUDIQUE).

Il a VOMI, استفرغ *êstefragh*, تـقيّ *teqeyä*.

VOMISSEMENT, قيّ *qayy*, *qyy*.

VORACITÉ, بلع *bela'*.

VÔTRE, ـكم *koum*, لكم *le-koum*, ليلكم *lyl-koum*, امتاعكم *êmtâ'-koum*, متاعكم *metâ'-koum*, بتاعكم *betâ'-koum*.

Il a VOULU, راد *râd*, اراد *ârâd*, شا *châ*, طلب *taleb*, حبّ *hobb*.

— Il Voudra, يريد *yryd*, يشا *ychâ*, يحبّ *yohobb*.

— Dieu fait ce qu'il Veut, الله يفعل ما يشا *Allah yfa'al mâ ychâ*.

VOUS, انـتم *êntoum*, انـتما *êntoumâ*, انـتوا *êntoû* (en berbere كونوي *kounouy*).

— (régime), كم *koum*.

— Vous les avez battus, ضربتوهم *darabtou-houm*.

— On Vous a battus, ضربوكم *darabou-koum*.

VOUTE, قـنطره *qantarah*, قبّه *qobbah*, *qoubbéh*, كمره *kamerah*, كمر *kemer* (en grec καμαρα).

VOUTÉ, مكمّر *mokemmer*, احدب *âhdeb*.

VOYAGE, سفره *sofrah*, *sefrah*,

سفـــر *safar, sefer,* رحل *rahal,* ارتحال *irtihâl,* سياحه *syâhah,* مسافره *messâferéh.*

— Provision de Voyage, عوين *a'ouyn* (*Voyez* PROVISION).

— Bon Voyage! سفر امبارك *sefer émbârek!*

Il a VOYAGÉ, سفر *safar,* سافر *sâfer.*

VOYAGEUR, سيّاح *seyyâh,* مسافر *mossâfer.*

VOYELLE, حركه *harakah,* pl. حركات *harakât.*

VRAI, حقيق *haqyq,* حقّ *haqq,* صحيح *sahhyh,* صاح *sâh* (*Voyez* VÉRITABLE).

— Homme Vrai, صديق *sadyq* (*Voyez* VÉRIDIQUE).

— Le Vrai (*Voyez* VÉRITÉ).

— Cela est Vrai, حذا حقّ *hadâ haqq.*

— Il est Vrai que, بالحقّ ان *bi-'l-haqq énn.*

— Cette chose paraît Vraie, بيان ان هذا الشي حقّ *beyân énn hadâ és-chy haqq.*

— Vrai principe, قاعد صحيح *qâ'id sahyh.*

VRAIMENT, بالصحيح *be-'s-sahhyh* (*Voyez* En Vérité).

VRAISEMBLABLE, قابل *qâbil,* معقول *ma'qoul,* محتمل *mohtemil,* ظاهر *dâher.*

VRAISEMBLABLEMENT, باحتمال *be-ihtimâl,* على الظاهر *a'lä éd-dâher,* احتمالاً *ihtimâlânn.*

VRAISEMBLANCE, احتمال *ihtimâl,* نظارا *nadârân, nezzârân.*

VRILLE, بريمه *berryméh* (*Voyez* TARIÈRE).

Il a VU, شاف *châf,* راى *râä,* نظر *nadder* (*Voyez* Il a REGARDÉ).

— Vu que, بسبب *be-sebeb,* لاجل ان *li-âdjel énn.*

VUE (s. f., sens), راى *rây,* بصر *besr, bassar,* شوف *chouf,* نظر *nadr, nedr* (en berbère ايسگّي *issegguy*).

— (projet), نيه *nyéh,* مراد *morâd.*

— Dans mes Vues, في مرادى *fy morâd-y.*

VULGAIRE, معموم *ma'amoum,* معروف *ma'rouf.*

— Le Vulgaire, ساير الناس *sâyr én-nâss* (*Voy.* Le COMMUN des hommes).

VULVE, كوس *kouss,* كس *koss,* pl. اكساس *âksâss, éksâss;* فمّ الفرج *foumm él-ferdj, foumm él-ferg.*

W

W, cette lettre, que nous avons empruntée à l'alphabet anglais, est parfaitement rendue par le *ouaou* ou *waw* (و) des Arabes, sixième lettre de leur ancien alphabet, vingt-sixième de leur alphabet moderne, et vingt-septième du moghrebin.

Consonne devant une voyelle, le *waw* se prononce alors comme le W anglais dans *Washington*, *Williams;* devant une consonne au contraire il devient lui-même voyelle, et a le son de notre OU, dans *cou*, *bout*, *loup*, *sous*, etc.

W**ADY**-K**HAZNADJY** (petite rivière près d'Alger), وادى خزناجى *Ouâdy-Khaznâdjy.*

W**AGUIN** (tribu de Berberes), بنى واقين *Beny-Ouâqyn*, *Beny-Ouâguyn*, اولاد واقين *Aoulâd-Waqyn*, *Aoulâd-Ouâguyn.*

W**AHABITES** (tribus de l'Arabie), عرب الوهب *A'rab êl-Ouahab.*

W**AHRAN** (*Voy.* O**RAN**).

W**ALID** (n. pr.), وليد *Oualyd*, الوليد *êl-Oualyd.*

W**ASET** (nom de ville de la Mésopotamie), واسط *Ouâssett.*

W**ATHEK** (n. pr.), واثق *Ouâtheq*, الواثق *êl-Ouâtseq.*

W**ELILAH** (ville d'Afrique), وليلى *Ouelylä.*

W**ERAGAH** (tribu d'Afrique), وراغه *Ouerâghah.*

— Natif de cette tribu, وراغى *ouerâghy*, *ourâghy.*

W**LAD**-I**BRAHIM** (tribu de Berberes), اولاد ابراهيم *Aoulâd-Ibrâhym*, بنى ابراهيم *Beny-Ibrâhym.*

W**LAD**-S**ESIN** (tribu de Berberes), اولاد سسين *Aoulâd-Sessyn*, بنى سسين *Beny-Sessyn.*

W**LAD**-W**AGUIN** (*V.* W**AGUIN**).

W**LÊD**-M**ANDIL** (tribu de l'Algérie), ولاد مندل *Oulêd-Mendil.*

W**LID** (montagne d'Afrique), بن وليد *Ben-Oulyd.*

N. B. On cherchera par OU les mots qu'on ne trouvera pas au W.

X

La lettre X n'existe pas dans l'alphabet des arabes : ils pourraient cependant l'exprimer par la réunion des lettres كس (KS) ou قس (QS), كص (KS) ou قص (QS) ; mais dans tous les mots étrangers adoptés par eux, et dans lesquels se trouve cette lettre, ils l'ont toujours rendue par سك (SK), en renversant l'ordre des articulations ; exemples : ALEXANDRE, اسكندر *Iskander;* ALEXANDRIE, اسكندرية *Iskandéryéh;* ALEXANDRETTE, اسكندرونه *Iskanderounah*, etc.

A notre tour nous avons rendu par la lettre double X, les deux lettres KS ou QS dans les mots que nous avons empruntés aux Arabes ; exemple : الاقصير *él-éqsyr,* dont nous avons fait *élixir.*

XABEA (port d'Esp.), شابية *Châbyah.*

XACA (ville de Sicile), جاقة *Djâqah.*

XARAS (montagnes d'Espagne), الشارات *él-Chârât.*

XARSE (district en Espagne), الشرف *él-Charf.*

XATIVA (ville d'Espag.), شاطبة *Châttibah.*

XAVIER (n. pr.), شاوير *Châouyr,* شوير *Chouyr.*

XEDUNA (district en Espagne), شدونه *Chedounah.*

XELSA (v. d'Espagne), قلصه *Qelsah.*

XENIL (rivière d'Espagne), شنجل *Chendjel,* شنيل *Chenyl.*

XERCÈS (n. pr.), قسارساس *Qessârsâss.*

XEREZ de los Caballeros (ville d'Espagne), شريشة *Cherychah.*

— de la Frontera (ville d'Espagne), شريش *Cherych.*

XUCAR (riv. d'Espagne), شقر *Chouqar.*

XYLO-BALSAMUM (arbre du baume), شجرة البلسم *chadjerét él-balsam,* شجرة البلسان *chagueret él-balsân.*

Y

Y, cette lettre de l'alphabet bet français correspond parfaitement au *yâ* (ى), dixième lettre de l'ancien alphabet arabe, vingt-huitième du moderne, et vingt-neuvième du moghrebin.

Cette lettre arabe, comme la lettre française, joue le rôle, tantôt d'une voyelle, tantôt d'une consonne, et a par conséquent les deux prononciati ns de notre Y dans les mots *physique* et *payen*.

Je ferai observer aussi que quelquefois à la fin d'un mot le *yâ* (ى), se prononce *ey*, ou même *a*; dans ce dernier cas, je l'ai toujours exprimé par *ä*.

Y (adv. de lieu), هنا *henê*, *honâ*, هناك *henâk*, اهنايه *êh-nâyah*, *êhnâyêh*, لهن *li-henn*, هني *henë*, *honä*, ثمّا *tsoummâ*, فيه *fy-hi*, فيها *fy-hâ*.

— (à cela), لهذا *li-hadâ*, *li-hazâ*, لهُ *le-ho*, لها *le-hâ*.

— Il Y a, فيه *fy-hi*, *fy-h*, ثمّا *tsoummâ*, *thoummâ*.

— Y a-t-il? ثمّا شي *tsoummâ-chy?* فيه شي *fy-hi chy? fy-h chy?*

— Il n'Y a pas, ما ثمّا شي *mâ tsoummâ chy*, ما فيه شي *mâ fy-hi chy*, *mâ fy-h chy*, مافيش *mâ fy-ch*.

— Qu'Y a-t-il? اش كون *êch koun?* ايش حاجه *êych hâguêh?* اي شي صار *êy-chy sâr?*

— Y a-t-il une caravane qui Y aille? فيه شي قفله ماشيه الى اهنايه؟ *fy hi chy qafelah mâchyah ilä êh-nâyah?*

— Y a-t-il une ville près d'ici? فيه شي قريبه الى هنا مدينه *fy-hi chy qarybah ilä honâ medynah* (en berbere ايلا تمدينت تقرب *ylâ temdynt taqreb?*)

— Prends-Y garde! ردّ بالك لهذا *redd bâl-ak li-hadâ!*

— N'envoie pas ton chien à la chasse dans un pays où il n'Y a pas de gibier, لا ترسل كلبك بارض التي ليس فيها صيد *lâ tersel kelb-ak be-ard âllaty léyss fy-hâ séyd.*

— Il Y avait, كان *kân* (masc.); كانت *kânét* (fém.)

— Il Y avait un roi, كان ملك *kân melik.*

— Il Y avait une fille arabe dans la tente, كانت بنت عربيه فى الخيمه *kânett bent a'rabyéh fy-'l-kheyméh.*

— Y a-t-il quelque chose? فى شي *fy chy?* فيه شي *fy-h chy?* فيه شي حاجه *fyh-chy hâguéh?*

— Il n'Y a rien, ما فيه شي *mâ fy-hi chy,* ما فيش *mâ fy-ch,* لم يكن شي فيه *lam yekoun chy fy-hi.*

— N'Y a-t-il pas autre chose que cela? ما في شي اخر من هذا *mâ fy-chy âkher minn hadâ?*

— Y a-t-il quelque nouvelle? فيه شي خبر *fy-h chy khabar?*

— N'Y a-t-il pas de nouvelles? ما هو شي خبورات *mâ hou chy khabourât?*

— Non, il n'Y en a pas, لا ما فيه شـــــي *lâ, mâ fy-hi chy?*

— Il Y est, هو حاضر *houe hâdder.*

Yacoub, Yagoub, Yaqoub (n. pr.), ياقوب *Yâqoub* (*Voyez* Jacob, Jacques).

Yafa (*Voy.* Jaffa).

Yambo (port d'Arabie), ينبع *Yanbou'.*

Yamoun (pet. ville de Syrie), يامون *Yâmoun.*

Yarmouk (rivière de Syrie), نهر يرموك *nahar Yarmouk.*

Yatagan (*Voyez* Sabre, Cimeterre).

Yemen, اليمن *él-Yemen.*

— Natif de l'Yemen, يمنى *yemeny.*

Yeux (plur.), عيون *ou'youn, o'youn, eu'youn* (en berb. ثيطاون *tsyttâouenn, tsyttâouinn*), (*Voyez* Œil).

— Les deux Yeux, عينين *a'ynyn, a'yneyn.*

— Le noir des Yeux, ســود العيون *soud él-ou'youn* (en berbere امموين ثيط *âmemmouyn tsytt*).

Yezyd (n. pr.), يزيد *Yezyd.*

Younes (n. pr.), (*Voy.* Jonas).

— Kan-Younes (v. de Syrie), خان يونس *Khân-Youness.*

Yousef, Yousouf (n. propre), (*Voyez* Joseph).

— Koufour-Yousef (arr. de Syrie). كفور يوسف *Koufour-Youssef.*

Z

Z, cette lettre française a plusieurs équivalens en arabe :

1° Elle est exactement représentée par le *zâ* (ز), septième lettre de l'ancien alphabet arabe, onzième du moderne et du moghrebin ;

2° La vingt-cinquième lettre de l'ancien alphabet, neuvième du moderne et du moghrebin, *dzâl* (ذ), prend souvent la prononciation du *zâ* (ز), avec lequel le confond l'écriture vulgaire ;

3° Le ظ, vingt-septième lettre de l'ancien alphabet, dix-septième du moderne et treizième du moghrebin, se prononce tantôt comme un D fort, tantôt comme un Z également articulé avec force et à peu près comme ZZ ;

4° Enfin les Turks et les Persans donnent aussi la prononciation d'un Z doublé au *dâd* (ض), vingt-sixième lettre de l'ancien alphabet, quinzième du moderne et dix-neuvième du moghrebin.

Zacharie (n. pr.), زكريا *Zakaryâ*.

Zagaie, رمح *romh*, جريد *djeryd* (*Voyez* Lance, Javelot).

Zamora (v. d'Espagne), سمورة *Semourah.*

Zanagas (trib. d'Afr.), صنهاجة *Sanhâdjah*, *Sanhâgah.*

Zanguebar (pays d'Afrique), بلاد الزنج *belâd êz-Zendj.*

Zara (v. d'Espagn.), الزهرا *êz-Zahrâ.*

— (n. p.), زهرة *Zahrah, Zaharah.*

Zaratan (pet. v. d'Esp.), سرتان *Sertân.*

Zèbre, الحمار الوحش *êl-homâr êl-ouahech.*

Zéïd, Zéyde (n. pr.), زيد *Zéyd.*

Zèle, خطر *khatter*, *khatr*, خاطر *khâtter*, ناموس *nâmouss*, غيرة *ghayrah*, رغبة *roghbah* (*Voy.* Ardeur, Ferveur, Courage).

— Il n'a pas de Zèle, ما فيه غيرة *mâ fy-hi ghayrah.*

— Vous n'avez pas de Zèle, ما لكم ناموس *mâ le-koum nâmouss.*

— Le Zèle l'a emporté, اخدته الغيرة *âkhadet-ho êl-ghay-*

rah, خطفته الرغبة *khattafet-ho ér-roghbah.*

— Il a eu du Zèle, غار *ghâr*, انغار *énghâr.*

— Il aura du Zèle, يغير *yghyr*, يغار *yghâr.*

Zélé, خاطر *khâtter*, مستعجل *mosta'adjel*, غيور *ghayour*, غيّور *ghayyouar*, محروق *mahrouq*, غيران *ghayrân.*

Zelica (n. pr.), زليخا *Zelykhâ.*

Zemzem (puits sacré de la Mekke), زمزم *Zemzem*, بير زمزم *Byr-Zemzem.*

Zenetes (tribu d'Afriq.), زناته *Zenétah.*

Zénith, سمت *semitt* (d'où le mot fr.), سمت الراس *semitt ér-râss.*

Zéphir, **Zéphire** (vent doux), نسيم *nessym*, نسمه *nessimah*, pl. نسمات *nessymât*; هوا رقيق *havuâ reqyq*, عذب *a'db.*

Zermaboub (*V.* **Mahboub**).

Zéro, سفر *sefr*, *sifr*, نقطه *noqtah.*

—Deux Zéros, نقطتين *noqtetyn.*

Zeste d'orange, جلد لارنج *djeld lârendj*, *gueld lâreng*, قشرة نارنج *qecherét nârendj.*

— Entre le Ziste et le Zeste (*Voyez* **Indécis**).

Zeynab (n.pr.f.), زينب *Zeynab.*

Zibeline, سمّر *sammour*, سمور *sâmour.*

Zizanie, زوان *zouân*, plur. زيوان *zyouân*; فتنه *fetnéh* (*Voyez* **Discorde**, **Discussion**).

— Qui sème la Zizanie, مفتّن *mofetten*, فتني *fetny.*

Zobeyd (n. pr.), زبيدة *Zobeydah.*

Zodiaque, منطق البروج *manteq él-boroudj*, فلك البروج *felek él-boroudj*, طريق الشمس *taryq és-chems*, منتقه *manteqah*, زنار الشمس *zonnâr és-chems.*

— Un signe du Zodiaque, برج *bourdj*, برج السما *bourdj és-semâ.*

Zoographie, **Zoologie**, ذكر الحيوان *zikr él-hayouân.*

Zône, اقليم *âqlym*, ناحيه *nâhyéh*, *nâhyah*, منطق *manteq.*

Zoroastre (n. pr.), زرداشت *Zerdâcht*, زردشت *Zerdacht.*

Zuxar (v. d'Esp.), قرية الصيرة *Qaryat és-sayrah.*

Zy-l-Hagéh, بو الجلايب *bou 'l-djelâyb* (*V.* **Dou-l-Hagéh**).

Zy-'l-Qadéh, العيد الكبير *él-i'yd él-kebyr* (*V.* **Dou-l-Qaadéh**).

—

Etc., الخ *âlekh*, *âlkh.*

FIN

Librairie Orientale et Américaine de Maisonneuve Frères et Ch. Leclerc

25, QUAI VOLTAIRE, A PARIS

EXTRAIT DU CATALOGUE

OUVRAGES POUR L'ÉTUDE DE LA LANGUE ARABE

'ABD-AR-RAZZAQ. Risâlah ou *Traité du décret et de l'arrêt divins.* Texte arabe, publié pour la première fois par St. Guyard. *Paris,* 1879, in-8, br., 28 pages, papier de Hollande. 3 fr.

— Traité de la prédestination et du libre arbitre. Traduction nouvelle par St. Guyard, revue et corrigée. *Paris,* 1875, in-8, br. 2 fr.

ABOULFÉDA. Géographie, traduite de l'arabe par MM. Reinaud et Stanislas Guyard, et accompagnée de notes et d'éclaircissements. *Paris, Imp. nationale,* 1848-83, 2 tomes en 3 vol. in-4, br., pl., 1091 pages. 50 fr.

— Géographie d'Aboulféda, traduite de l'arabe en français et accompagnée de notes par Stanislas Guyard, professeur au Collège de France. *Tome II, seconde partie,* contenant la fin de la traduction du texte arabe et l'index général. *Paris, Imp. nat.,* 1883, in-4, br., de VIII-320 pages. 15 fr.

ABOU'L WALID MERWAN IBN DJANAH. (Voy. Ibn Djanah.)

AMRO'LKAIS. Le diwan d'Amro'lkais précédé de la vie de ce poète par l'auteur du *Kitab-el-aghani* (texte arabe), accompagné d'une traduction et de notes par Mac Guckin de Slane. *Paris,* 1837, in-4, br., 180 pp. (Publié à 20 fr.) 10 fr.

Amro'lkaïs, un des premiers poètes des Arabes, vécut vers le milieu du VIe siècle de l'ère vulgaire. Son poème fait partie de la collection des *Moallaqat.*

AVERROES. Il commento medio di Averroe alla poetica di Aristotele, per la prima volta publicato in arabo e in ebraico e recato in italiano da Fausto Lasinio. *Pisa,* 1872, in-4, br., vol. I et II. 22 fr. 50

Cet ouvrage, tiré à petit nombre, sera divisé en trois parties: la première partie contient le texte arabe, les notes et appendices; la seconde partie renferme la traduction hébraïque de Tôdrôs Tôdrôsi, enfin la troisième partie contiendra la traduction italienne, les index et les notes.

BABELON (E.). Du commerce des Arabes dans le Nord de l'Europe avant les croisades. *Paris,* 1882, in-8, br., 55 pages. 1 fr. 50

BEIDHAWII. Commentarius in Coranum edidit indicibusque instruxit H. O. Fleischer. *Leipzig,* 1848-78, 7 fascicules (y compris l'Index), in-4, br. 62 fr. 50

BERNARD (H.). Notice géographique et historique sur l'Égypte, 2e édition. *Paris*, 1869, in-18, br., carte. 3 fr.

— Vocabulaire français-égyptien (*arabe en caractères latins*). Troisième édition, augmentée d'un aperçu historique de la basse Égypte. *Paris*, 1877, in-18, br. 3 fr. 50

BERNARD (H.) et TISSOT (E.). Itinéraire pour l'Isthme de Suez et les grandes villes d'Égypte (suivi d'un Vocabulaire français-arabe en lettres latines). *Paris*, 1869, in-18, toile, carte. 3 fr. 50

Ce livre est particulièrement destiné aux voyageurs qui désirent visiter la vallée du Nil. C'est dire qu'ils y trouveront, outre les notions historiques et descriptives de nature à les intéresser, toutes les indications propres à faciliter leur déplacement à travers le pays, leur installation, leur séjour dans les villes et leurs relations avec les habitants.

Pour donner à ce travail son véritable caractère, pour en faire un guide fidèle et sûr, une sorte de manuel que l'on puisse à toute heure consulter utilement, nous nous sommes adressés à deux hommes spéciaux, habitant l'Égypte de longue date et la connaissant à fond. L'un, ingénieur, attaché aux travaux de l'isthme d'abord, et ensuite au service du gouvernement égyptien, possédait mieux que personne les renseignements techniques et précis qui nous étaient nécessaires; l'autre, le littérateur, déjà connu par plusieurs ouvrages sur l'Égypte et par un Vocabulaire français-arabe, que nous reproduisons ici, nous offrait une coopération non moins précieuse pour la mise en œuvre des autres matériaux.

Leurs patientes et fructueuses recherches sur les divers sujets traités dans cet ouvrage, en font un recueil entièrement neuf également indispensable aux voyageurs désireux de connaître l'Égypte, et à ceux qui auraient seulement en vue la tournée du canal de Suez.

BISTANY. *Mohît ul Mohît*. L'Océan de l'Océan, dictionnaire arabe expliqué en arabe. *Beyrouth*, 1870, 2 vol. grand in-8, de 2,318 pages à 2 colonnes, reliés. 200 fr.

BOUCHER (E.). Deux poètes anté-islamiques. Notice sur Orwa ben el-Ward et sur Zou'l-Asba-el-Adouani. *Paris*, 1867, in-8, br., 50 pp. 2 fr. 50

BRESNIER (L. J.). Anthologie arabe élémentaire, choix de maximes et de textes variés, la plupart inédits; accompagnée d'un vocabulaire arabe-français. *Alger*, 1853, in-18, br. 6 fr.

CALLIGARIS. Histoire de l'empereur Napoléon Ier, en arabe. *Paris*, 1856, gr. in-8, br., 478 pp. 10 fr.

— Le Compagnon de tous, ou Dictionnaire polyglotte. Onze langues : français, latin, italien, espagnol, portugais, allemand, anglais, grec moderne, arabe écrit, arabe parlé en caractères européens, turc avec la prononciation. *Turin et Paris*, 1864-70, 2 vol. in-4, br. (90 fr.) 45 fr.

CASPARI (C. P.). Grammaire arabe, traduite de la quatrième édition allemande et en partie remaniée par E. Uricoechea. *Paris*, 1881, un beau vol. gr. in-8, de XII et 532 pages, cartonné. 15 fr.

La meilleure grammaire pratique de l'arabe littéral qui existe maintenant en français.

CATALOGUE des Mss. orientaux de la Bibliothèque Nationale. *Tome II*. Manuscrits syriaques et sabéens [Mandaïtes] (par Zotenberg). *Paris*, 1874, in-4, donnant la description de 288 manuscrits syriaques et 19 sabéens. Pour

l'impression des titres de ces derniers on a fondu un type spécial. VIII et 248 pages. 15 fr.

— CATALOGUE des Mss. orientaux de la Bibliothèque Nationale. *Tome IV*. Manuscrits arabes (rédigé par M. DE SLANE). *Paris*, 1883, in-4, br., 1er fascicule de 336 pages. 15 fr.

CAUSSIN DE PERCEVAL (A. P.). Grammaire arabe vulgaire pour les dialectes d'Orient et de Barbarie. Cinquième édition. *Paris*, 1880, in-8, cart. toile, 177 pages. 5 fr.

« Faciliter aux voyageurs, aux négociants, aux divers fonctionnaires de notre gouvernement, en Levant et en Barbarie, les moyens de communiquer verbalement ou par écrit avec les Arabes; abréger, autant qu'un livre peut le faire, le long apprentissage que l'étranger transporté dans ces contrées est obligé de subir lors même qu'il s'est livré en Europe à l'étude de la langue savante, tel a été le but que je me suis proposé. » PRÉFACE.

CERTEUX (A.) et CARNOY (H.). L'Algérie traditionnelle. Légendes, contes, chansons, musique, mœurs, coutumes, croyances, superstitions, etc., des Arabes. Tome I. *Paris*, 1884, in-8, br., 290 pages. 5 fr.

CHRESTOMATHIE arabe ou recueil de morceaux choisis des anciens auteurs arabes, texte accentué. Publiée par les Pères Jésuites. *Beyrouth*, 1879-1881, 4 part. en 2 vol. in-8, br. 20 fr.

CLÉMENT-MULLET (J. J.). Le livre de l'agriculture d'IBN-AL-AWAM (*Kitab-al-Félahah*), traduit de l'arabe. *Paris*, 1864-67, 3 vol. in-8, br., 1434 pp., pl. 22 fr.

Ouvrage important couronné par la Société d'Agriculture de Paris.

CORAN. Le Coran. Texte arabe de FLÜGEL revu et publié par REDSLOB. Nouvelle édition *Paris*, 1880, in-8, br., 535 pp. 20 fr.

Très belle édition correcte et d'une exécution typographique qui ne laisse rien à désirer. Chaque page est entourée d'un filet rouge, et tous les chapitres de chaque sourate sont imprimés en couleur avec ornements orientaux.

— Le même. *Paris*, 1880, in-8, demi-maroquin, tr. dor. 24 fr.

— Le Coran. Texte arabe Ed. FLÜGEL. *Leipzig*, 1858, in-4, cart., 331 pages. 26 fr. 75

Texte avec encadrements en rouge. Dans cette édition les versets sont indiqués en chiffres et non par un point comme dans la précédente.

— Concordantiæ Corani arabicæ. Ed. G. FLÜGEL. *Leipzig*, 1842, in-4, cart., 219 pp. 20 fr.

— Le Koran analysé d'après la traduction de M. Kazimirski et les observations de plusieurs savants orientalistes, par J. LA BEAUME. *Paris*, 1876, un vol. gr. in-8, br., de XXIII et 800 pages. 20 fr.

Le *Koran analysé*, tel qu'il est édité, avec des tables et des index, doit être le *vade mecum* de tout employé administratif de notre colonie algérienne, en même temps qu'il sera d'un grand secours dans les décisions à rendre par les tribunaux mixtes.

Forme le Tome IV de la *Bibliothèque orientale*.

CUCHE (le P.). Dictionnaire arabe-français, contenant toutes les racines usitées de la langue arabe, leurs dérivés tant dans l'idiome vulgaire que dans l'idiome littéral ainsi que le dialecte de Syrie. Nouvelle édition. *Beyrouth et Paris*, 1883, in-12, demi-mar., 1012 pages. 15 fr.

DERENBOURG (Hartwig). *Kitab Sîboûya.* Traité de grammaire arabe de SIBAWAIHI. Publié d'après les mss. du Caire, de l'Escurial, d'Oxford, de Paris, de Saint-Pétersbourg et de Vienne. Tome I. *Paris, Imp. nationale,* 1881, in-8, br., XLIV et 460 pages. 15 fr.

Le tome II, contenant la fin du texte, les index et l'introduction, est en cours d'impression.

DERENBOURG (Joseph), membre de l'Institut et DERENBOURG (H.), prof. à l'École des langues orientales. Opuscules et traités D'ABOU'L-WALID MERWAN IBN DJANAH de Cordoue. Texte arabe publié avec une traduction française. *Paris, Imp. nationale,* 1880, in-8, br., CXXIV-400 pages, facsimilé. 15 fr.

DEVIC (Marcel). Les pluriels brisés en arabe. *Paris,* 1882, in-8, br., 24 pages. 2 fr.

— Les villes de la France méridionale au moyen âge, d'après les géographes arabes. *Montpellier,* 1882, in-8, br. 1 fr.

— Coup d'œil sur la littérature géographique arabe au moyen âge. *Paris,* 1882, in-8, br., 39 pages. 2 fr. 50

DOZY (R. P. A.). Histoire des Musulmans d'Espagne, jusqu'à la conquête de l'Andalousie par les Almoravides (711-1110). *Leyde,* 1861-62 (avec additions et corrections imprimées en 1873), 4 vol. pet. in-8, br. 12 fr. 50

— Recherches sur l'histoire et la littérature de l'Espagne pendant le moyen âge. Deuxième édition. *Leyde,* 1860, 2 vol. in-8, br. 10 fr.

— Recherches sur l'histoire et la littérature de l'Espagne pendant le moyen âge. *Troisième édition* revue et augmentée. *Paris,* 1881, 2 volumes petit in-8, br. 20 fr.

— The History of the Almohades, preceded by a sketch of the History of Spain, from the times of the Conquest, till the reign of Yusof ibn Téshufin, and of the History of the Almoravides, by ABD'OL WAHID AL MARRÉKOSHI. Arabic text edited from a mss. by R. DOZY. Second edition revised and corrected. *Leyden,* 1881, in-8, br., XXI et 290 pages. 10 fr.

— Essai sur l'Histoire de l'islamisme, traduit du hollandais, par V. CHAUVIN, professeur à l'université de Liège. *Leyde et Paris,* 1879, in-8, br., VII et 326 pages. 7 fr. 50

Publication importante d'un des plus célèbres arabisants de notre époque. Elle comprend quatorze chapitres divisés ainsi : I. La religion primitive de l'Arabie. — II. Mahomet avant la fuite. — III. Mahomet après la fuite. — IV. Le Koran, la tradition et les légendes. — V. La Doctrine et le Culte. — VI. L'Apostasie; la défaite des vrais croyants et la conversion des peuples conquis. — VII. Les premières sectes. — VIII. L'islamisme sous les premiers Abbassides. — IX. Les Ismaéliens. — X. Le Soufisme. — XI. L'Islam dans l'Occident. — XII. Les Turcs, les Mongols, l'Inde et la Chine. — XIII. Les Wahhâbites. — XIV. État actuel de l'islamisme.

— Le Calendrier de Cordoue de l'année 961. Texte arabe et ancienne traduction latine. *Leyde.* 1874, in-8, br. 6 fr.

— Supplément aux Dictionnaires arabes. *Leyde et Paris,* 1877-81, 2 tomes en 8 livraisons in-4, br. 145 fr.

Publication des plus importantes pour l'histoire de la lexicographie arabe

DOZY et **ENGELMANN** (W. H.). Glossaire des mots espagnols et portugais dérivés de l'arabe. Deuxième édition revue et considérablement augmentée. *Leyde*, 1869, in-8, br., 427 pages. 12 fr. 25

Savant ouvrage qui a obtenu le prix de linguistique fondé par Volney.

DUGAT (G.). Histoire des Philosophes et des Théologiens musulmans (de 632 à 1258 de J.-C.). Scènes de la vie religieuse en Orient. *Paris*, 1878, in-8, br., XLIII et 385 pages. 7 fr. 50

Ce volume comprend : I. Histoire des luttes entre les écoles théologiques et les écoles philosophiques, depuis la mort de Mahomet (632 de J.-C.) jusqu'à la chute du khalifat d'Orient (1258 de J.-C.). — II. Méthodes dont se servaient les deux écoles. — III. Influence du soufisme sur ces luttes. — IV. Causes de la ruine de la philosophie sous le khalifat d'Orient. — V. Notice sur les principaux philosophes et théologiens musulmans.

Lorsqu'en l'année 529 de J.-C., Justinien fit fermer les chaires de philosophie à Athènes, alors mourut la philosophie néoplatonique, et avec elle l'ancienne philosophie. Il semblait que la nuit allait s'étendre sur le monde et que les recherches du libre examen étaient désormais interdites aux intelligences.

Mais l'étude de la philosophie se transporta en Orient : Bagdad remplaça Athènes, du VIIIe au XIIe siècle. C'est dans cette époque qu'il faut chercher la naissance de la philosophie moderne.

C'est cette lacune dans l'histoire de la philosophie que M. G. Dugat a tenté de combler.

DUGAT et **FARÈS** ECH-**CHIDIAC**. Grammaire française à l'usage des Arabes de l'Algérie, de Tunis, du Maroc, de l'Égypte et de Syrie. *Paris, Imp. nat.*, 1854, in-8, br., 125 pp. 5 fr.

Cette grammaire, imprimée avec beaucoup de soin à l'Imprimerie nationale, est le meilleur guide que puissent prendre les Arabes des contrées barbaresques et ceux de l'Asie occidentale pour étudier la langue française, dont les principaux éléments n'ont été exposés nulle part ailleurs dans une forme aussi propre à leur en faciliter l'acquisition. Dans les dialogues, on a introduit au bas de chaque page un essai de transcription et de prononciation des mots de notre langue en caractères neskky.

ÉDRISI. Description de l'Afrique et de l'Espagne. Texte arabe publié pour la première fois d'après les mss. de Paris et d'Oxford, avec une traduction, des notes et un glossaire, par R. Dozy et M. J. de Goeje. *Leyde*, 1866, un beau vol. gr. in-8, br., 633 pp. 18 fr. 75

EL BEKRI. Dictionnaire géographique, texte arabe, publié d'après les manuscrits de Leyde, Cambridge, Londres et Milan, par F. Wüstenfeld. *Goettingen et Paris*, 1876-77, 4 vol. in-8, br. 46 fr.

FARIS EL CHIDIAC. La vie et les aventures de Fariac, relation de ses voyages avec ses observations critiques sur les Arabes et sur les autres peuples (en arabe). *Paris*, 1855, un beau vol. gr. in-8, br., de 738 pp. 25 fr.

— A practical Grammar of the Arabic Language, with interlineal reading Lessons, Dialogues and Vocabulary. *London*, 1866, in-12, br., 162 pp. 4 fr.

FREYTAG. Selecta ex historia Halebi. *Paris*, 1819, in-8, br., 174 pp. 7 fr. 50

GARCIN DE TASSY. Mémoires sur les noms propres et les titres musulmans. Deuxième édition, suivie d'une notice sur les vêtements avec ins-

criptions arabes, persanes et hindoustanies. *Paris*, 1878, in-8, br., 128 pages, *papier de Hollande,* figures. 5 fr.

GARCIN DE TASSY. Rhétorique et Prosodie des langues de l'Orient musulman. *Seconde édition*, revue, corrigée et augmentée. *Paris*, 1873, in-8, br., de VIII et 439 pages. 10 fr.

— Science des Religions. L'Islamisme, d'après le Coran, l'enseignement doctrinal et la pratique. *Paris*, 1874, in-8, br. 7 fr. 50

GOGUYER (A.). Choix splendide de préceptes choisis dans la loi. Petit manuel de droit immobilier suivant les deux rites musulmans orthodoxes de la régence de Tunis, traduit sur le texte arabe publié à Tunis en 1301. *Paris*, 1885, in-12, br., 108 pages. 2 fr. 50

GRANGERET DE LAGRANGE. Anthologie arabe, ou Choix de poésies arabes inédites, traduites pour la première fois en français et accompagnées d'observations critiques et littéraires. *Paris*, 1828, in-8, br., de 262 et 162 pp. 15 fr.

Excellent ouvrage pouvant remplacer avantageusement celui de M. S. de Sacy, d'un prix beaucoup plus élevé.

« Les poésies arabes que contient ce volume, jusqu'à présent inédites, sont extraites de divers mss. de la Bibliothèque du roi. Aux morceaux complets d'ABOU'TTHAYYB-ALMOTÉNABBY et d'OMAR-BEN-FAREDH que je publie, j'ai cru convenable de joindre un choix de gloses et de commentaires tirés des meilleurs interprètes de ces deux poètes. » PRÉFACE.

GUYARD (Stanislas), professeur au Collège de France. Fragments relatifs à la doctrine des Ismaélis. Texte arabe publié pour la première fois avec une traduction complète et des notes. *Paris*, 1874, in-4, br. 7 fr. 50

— Traité de la prédestination et du libre-arbitre par AB-DAR-RAZZAQ. Traduction nouvelle, revue et corrigée. *Paris*, 1875, in-8, broché. 2 fr.

— *Risâlah* ou Traité du décret et de l'arrêt divins ; texte arabe d'ABD-AR-RAZZAQ publié pour la première fois. *Paris*, 1875, in-8, br. 3 fr.

— Un grand maître des Assassins au temps de Saladin. *Paris*, 1877, in-8, br., 168 pp., avec texte arabe. 5 fr.

Cet opuscule renferme de curieux renseignements sur la secte ismaélienne. C'est une excellente contribution à l'histoire des sectes musulmanes.

— Le Divan de BEHA ED-DIN ZOHEIR, variantes au texte arabe. *Paris*, 1883, pet. in-8, br., 48 pp. 2 fr. 50

Complément de l'édition de ce poète publiée en 1877 par le professeur Palmer.

HALÉVY (J.). Études sabéennes. Examen critique et philologique des inscriptions sabéennes connues jusqu'à ce jour. *Paris*, 1875, in-8, br., 240 pp. 15 fr.

Tiré à 50 exemplaires seulement. Très important mémoire.

HALÉVY (J.). Essai sur les inscriptions du Safa (ouvrage couronné par l'Institut). *Paris*, 1882, in-8, br., 341 pp., 5 planches. 15 fr.

Extrait du *Journal asiatique* et tiré à part à 50 exemplaires seulement.

HANDJÉRI (le prince A.). Dictionnaire français, arabe, persan et turc, enrichi d'exemples en langue turque avec des variantes, et de beaucoup de mots d'arts et de sciences. *Moscou*, 1840-41, 3 vol. in-4, br., 2457 pp. à 2 col. 100 fr.

Dictionnaire estimé, publié à 300 fr.

HÉLOT (H. et L.). Dictionnaire de poche français-arabe et arabe-français à l'usage des voyageurs, des militaires et des négociants en Afrique. *Alger*, in-18, cart., 531 pp. 5 fr.

HEURY (le P.). Vocabulaire français-arabe. Deuxième édition, revue et corrigée, donnant la traduction de plus de 20,000 mots français. *Beyrouth*, 1881, in-12, demi-rel., 768 pages. 10 fr.

IBN **DJANAH** (Abou'l-Walid-Merwan, de Cordoue). Opuscules et traités grammaticaux. Texte arabe publié avec une traduction française par J. et H. DERENBOURG. *Paris, Imp. nationale*, 1880, gr. in-8, br., CXXIV-400 pages et fac-similé. 15 fr.

IBN **KHALDOUN**. Prolégomènes historiques, texte arabe, publié d'après les mss. de la Biblioth. nat., par QUATREMÈRE. *Paris*, 1858, 3 vol. in-4, br. 35 fr.

IBN **KHALLIKAN**. Biographical Dictionary, translated from the Arabic by MAC GUCKIN DE SLANE. *Paris*, 1842-71, 4 vol. in-4, brochés. 150 fr.

Le premier ouvrage de ce genre et le plus important pour l'histoire littéraire des Arabes. Ces biographies sont arrangées par ordre alphabétique des auteurs et comprennent tous les écrivains de chacune des sectes de l'Islam, jusqu'au XIIIe siècle, époque à laquelle vivait Ibn Khalikan.

IBN **MUSKÉWEIH**. Le tableau de Sebès traduit en arabe et publié par SUAVI efendi. *Paris*, 1873, in-8, br. 1 fr.

KAZIMIRSKI (A. de Biberstein). Dictionnaire arabe-français, contenant toutes les racines, leurs dérivés dans les idiomes vulgaires et littéral, dialectes d'Alger et de Maroc. *Paris*, 1868, 2 vol. gr. in-8, br., 3,030 pp. à 2 col. 105 fr.

— Le même. *Paris*, 1860, 2 vol. gr. in-8, demi-maroquin, coins, dorés en tête et non rognés. 120 fr.

KITAB-AL-FIHRIST mit Anmerkungen hrsgg. von G. FLUEGEL. *I Band.* Den Texte enthaltend v. Dr. RŒDIGER. *II Band.* Die Anmerkungen und Indices enthaltend v. AUG. MÜLLER. *Leipzig*, 1871-72, 2 vol. in-4, br. 80 fr.

LA BEAUME (J.). Le Koran analysé d'après la traduction de M. Kazimirski et les observations de plusieurs savants orientalistes. *Paris*, 1876, 1 vol. gr. in-8, br., XXIII et 800 pages. 20 fr.

Forme le tome IV de la *Bibliothèque orientale*.

LANDBERG (Carlo). Proverbes et dictons du peuple arabe. Matériaux pour

servir à la connaissance des dialectes vulgaires recueillis, traduits et annotés. ***Leyde et Paris*, 1883, in-8, br., LII et 464 pp. 15 fr.**

Vol. I. ***Province de Syrie, section de Saydâ;*** **contient 200 proverbes, imprimés en caractères arabes, transcrits en lettres latines, traduits, annotés et complétés par des histoires ou des légendes.**

« L'auteur se consacre depuis bientôt dix ans à l'étude des dialectes arabes. Avec une ténacité et un dévouement rares, il s'est donné pour tâche de recueillir la langue parlée des différents pays arabes. Si nous ne savions combien les recherches que poursuit ce savant sont importantes, nous aurions peut-être hésité à entreprendre une publication qui sera de longue haleine et qui est conçue sur un plan très vaste. Notre désir est d'être utile à la science, autant qu'il nous est possible, et c'est avec plaisir que nous annonçons aujourd'hui le premier volume de M. Landberg. L'idée qui préside à cet ouvrage est des plus originales : les proverbes courants ont été choisis pour former le fil autour duquel sont groupées d'autres matières ayant trait à la langue, à la vie, à la civilisation, à la religion et au caractère des Arabes. Chaque proverbe est accompagné de l'explication d'un indigène, qui appartient, non pas à la classe instruite qui connaît plus ou moins la langue savante, mais à celle des paysans ou à des hommes qui n'ont pas fait d'études et qui parlent une langue naturelle, vivante et sans influence littéraire. Cette explication est transcrite en lettres latines selon le système presque généralement adopté afin de faire connaître la prononciation. Elle est toujours suivie d'une traduction aussi littérale que possible. Après cela viennent les commentaires de l'auteur. Ils sont souvent fort étendus.

« La grammaire du dialecte syrien y est traitée, quelquefois, dans les moindres détails; des habitudes y sont décrites; des appréciations y sont données. Afin de procéder méthodiquement et de donner à chaque dialecte la place qui lui revient, l'auteur a divisé tout l'Orient arabe en provinces philologiques; ces provinces sont, à leur tour, subdivisées en sections philologiques. Chacune de ces sections formera l'objet d'un volume. La Syrie, à elle seule, en comprendra cinq. Vu les riches matériaux que l'auteur a ramassés et coordonnés, nous sommes à même d'activer cette publication d'une façon tout exceptionnelle. Nous comptons sur la bienveillance des savants et de tous ceux qui s'occupent de l'Orient arabe, afin que nous puissions mener à bonne fin une œuvre de cette valeur. Il est bien rare qu'on soit en état de se dévouer corps et âme à une chose, et nous devons, qu'on nous permette de le dire, saisir cette occasion de conquérir à la science une langue qui, malgré qu'elle soit parlée par des millions d'hommes depuis bien des siècles, est cependant restée lettre close pour les savants européens, dédaignée par les Arabes eux-mêmes. Pour apporter à son œuvre toute l'exactitude voulue, l'auteur continue à vivre en Orient.

« Cette publication n'est pas uniquement intéressante pour les philologues de profession; elle l'est aussi pour quiconque veut apprendre à connaître les Arabes, nous dirons presque par eux-mêmes. Les explications des proverbes proviennent du peuple; c'est lui qui parle, qui expose ses idées, souvent d'une façon si ingénue, si simple et pourtant si vive et concise, que la lecture en est à elle seule plus instructive que bien des volumes publiés par les voyageurs. On est étonné de voir cette richesse, cette variation de sujets que l'auteur a su réunir. On fait, en lisant son livre, un voyage plein d'incidents; on voit se dérouler des tableaux de la vie orientale qui sont quelquefois du plus haut comique : tantôt c'est un paysan qui raconte et explique un proverbe dans son langage d'une originalité hors ligne, tantôt c'est un habitant de la ville qui expose sa manière d'envisager les choses.

« Le Glossaire, fort de plus de cent pages, qui se trouve à la fin du livre, n'en est pas la partie la moins importante. On y trouve enregistrée la plus grande partie des mots et des locutions qui figurent dans le texte. L'arabe n'y est pas transcrit. La lexicographie arabe a reçu par là de nouveaux matériaux d'autant plus précieux qu'ils viennent directement de la bouche de personnes qui sont tout à fait dépourvues de la science des livres.

« Nous espérons que ce premier volume de M. Carlo Landberg trouvera auprès du monde savant et auprès de tous ceux qui s'intéressent à l'Orient arabe l'accueil bienveillant qui l'encouragera à poursuivre son œuvre. »

LENORMANT (François). Lettres assyriologiques. Tome II : Lettre quatrième à M. Halévy, sur l'inscription dédicatoire himyaritique du temple du dieu Yat'â à Abiân, près Aden. — Lettre cinquième à M. de Longpérier, sur le culte païen de la Kâabah avant Mahomet. *Paris*, 1872, in-4, br. 20 fr.

LETELLIER (V.). Vocabulaire oriental : français, italien, arabe, turc et grec pour la seule prononciation. *Paris*, 1838, in-8 oblong, br., 236 pp. 5 fr.

MAKRIZI. Histoire des Sultans Mamlouks de l'Égypte, écrite en arabe par TAKI-EDDIN-AHMET MAKRIZI ; traduite en français, et accompagnée de notes philologiques, historiques, géographiques, par ÉT. QUATREMÈRE. *Paris*, 1845, 2 vol in-4, cart., 602 pages. 50 fr.

MALLOUF (N.). Guide de la conversation en trois langues : français, anglais, arabe (dialecte d'Égypte et de Syrie), l'arabe avec la prononciation figurée. 2e édition. *Paris*, 1880, in-18, toile, 208 pp. à 4 colonnes 4 fr.

Ce guide est appelé à rendre de grands services aux voyageurs et aux commerçants qui visitent la Syrie et l'Égypte.

— Moukhatibati Malloufiyè. Allocutions malloufiennes en turc et en arabe. *Constantinople*, 1859, in-8, br. 4 fr. 50

Cet ouvrage, que l'auteur par allusion à son nom a intitulé *Moukhatibati Malloufiyè*, est un traité divisé en treize chapitres, une conclusion et un appendice nécessaire de quelques pièces, le tout à l'usage des musulmans et autres qui veulent apprendre le turc et l'arabe, et désirent se mettre en état de parler et d'écrire promptement ces deux langues.

MARCEL (J.J.). Dictionnaire français-arabe des dialectes vulgaires d'Algérie, de Tunisie, du Maroc et d'Égypte avec la prononciation figurée en lettres latines. Cinquième édition revue et corrigée. *Paris*, 1885, un beau vol. in-8, de XII-584 pages à 2 col., cart. toile. 7 fr.

MARRE (A.). Extrait du *Kitâb al mobârek* (*Traité de mathématiques*) d'ABU'L WAFA AL DJOUEIN, transcrit d'après le mss. 1912 du Supplément arabe de la Bibliothèque Nationale et traduit pour la première fois en français. *Rome*, 1874, in-4, br. 1 fr. 50

MARTIN (A.). Dialogues arabes-français (dialecte algérien) avec la prononciation figurée. *Paris*, 1847, in-8, br., 208 pp. 6 fr.

NABIGA DHOBYANI. Le Dîwân, texte arabe, publié pour la première fois, suivi d'une traduction française, et précédé d'une introduction historique, par H. DERENBOURG. *Paris, Imp. nat.*, 1869, un beau vol. in-8, br., de 272 pp. 9 fr.

NEUPHAL (G.). Vocabulaire français-arabe. *Beyrouth*, 1864, in-8, br., 284 pp. 10 fr.

OMAR IBN EL FAREDH. Le Diwan, accompagné du commentaire du cheikh

HASSAN AL BOURINY pour le sens littéral, et de celui du cheikh ABD EL-GHANY EN-NABOULSY pour le sens mystique, texte arabe édité par ROCHAID DAHDAH. *Marseille*, 1855, gr. in-8, cart., 612 pp. (50 fr.) 30 fr.

PHARAON et BERTRAND. Vocabulaire français-arabe à l'usage des médecins, vétérinaires, sages-femmes, pharmaciens, herboristes, etc. *Paris*, 1860, in-12, br., 204 pp. 5 fr.

QUERRY (A.). Droit Musulman. Recueil de lois concernant les musulmans schytes. *Paris, Imp. nat.*, 1871-72, 2 vol. gr. in-8, br. 30 fr.

REINAUD. Monuments arabes, persans et turcs du cabinet du duc de Blacas et d'autres cabinets ; considérés et décrits d'après leurs rapports avec les croyances, les mœurs et l'histoire des nations musulmanes. *Paris*, 1828, 2 vol. in-8, br., 888 pp. et 10 pl. 15 fr.

Savant ouvrage, le seul dans son genre, formant un traité complet d'épigraphie orientale.

— Notice sur les dictionnaires géographiques des Arabes et sur le système primitif de la numération chez les peuples de la race berbère. *Paris*, 1861, in-8, br., 54 pp. 3 fr.

— Notice sur la gazette arabe de Beyrouth. *Paris*, 1858, in-8, br. 1 fr. 50

— De l'état de la littérature chez les populations chrétiennes arabes de la Syrie. *Paris*, 1856, in-8, br. 2 fr.

SACY (Sylvestre de). Mémoires sur les antiquités de la Perse et sur l'histoire des Arabes avant Mahomet. *Paris*, in-4, br., pl. 5 fr.

Ce volume est une fort bonne introduction à l'ouvrage de M. Caussin de Perceval.

SAUTAYRA et CHERBONNEAU. Droit musulman : Du statut personnel et des successions. *Paris*, 1873-74, 2 vol. in-8, br. 16 fr.

SAUTAYRA (E.), président de la Cour d'Alger. Législation de l'Algérie. Lois, Ordonnances, Décrets et Arrêtés par ordre alphabétique (jusqu'au 30 juin 1878), avec notices et tables. Deuxième édition. *Paris*, 1883, gr. in-8, br., à 2 colonnes de v-667 pages. 15 fr.

SAUTAYRA, HUGUES et LAPRA. Législation de l'Algérie. *Tome II*. Lois, Ordonnances, Décrets et Arrêtés depuis le 1er juillet 1878 au 1er octobre 1883, par ordre alphabétique, avec notices et deux tables (analytique et chronologique). *Paris*, 1884, grand in-8, à deux colonnes, de 412 pages, broché. 10 fr.

SÉDILLOT (L. A.). Histoire générale des Arabes, leur empire, leur civilisation, leurs écoles philosophiques, scientifiques et littéraires. *Paris*, 1877, 2 beaux vol. in-8, br., de près de 1,000 pages. 15 fr.

SIBOUYA DIT SIBAWAIHI. *Kitab Sîboûya*. Traité de grammaire arabe. Texte arabe publié d'après les mss. du Caire, de l'Escurial, d'Oxford, de

Paris, de Saint-Pétersbourg et de Vienne par H. **Derenbourg**. Tome I. *Paris, Imp. nationale*, 1881, gr. in-8, br., xliv et 460 pages. 15 fr.

Le tome II contenant la fin du texte, l'index et l'introduction, est en cours d'impression.

SIOUFFI (N.). Études sur la religion des Soubbas ou Sabéens ; leurs dogmes, leurs mœurs. *Paris*, 1879, in-8, broché. 7 fr.

SOLIMAN AL-HARAIRI. Traité de météorologie, physique et galvanoplastie, rédigé en arabe. *Paris*, 1862, in-8, br., 259 pp. 8 fr.

— Les douze séances du cheïkh Ahmed ben al-Moaddhem (texte arabe). *Paris*, in-8, br., 55 pp. 4 fr.

SPITTA-BEY (Guillaume). Contes arabes modernes, recueillis et traduits (texte arabe en caractères latins, traduction française, notes et glossaire). *Paris*, 1883, in-8, br., xi et 225 pages. 7 fr. 50

L'auteur a passé plusieurs années en Égypte, dont il connaît à fond le dialecte, et l'on sait que c'est lui qui a mis en ordre les riches trésors de la bibliothèque khédiviale du Caire. Il a suivi, pour ces contes arabes, la même méthode que pour sa Grammaire : recueillir les textes sous la dictée du peuple. Il dit lui-même dans sa préface : « J'ai transcrit directement le texte arabe d'après les paroles des gens du peuple. Jamais je ne me suis permis d'y rien retoucher. » Aussi ces Contes sont-ils marqués au coin de la plus haute originalité et intéressent vivement même ceux qui sont étrangers aux études orientales. Le texte arabe, transcrit en lettres latines selon le système scientifique adopté par la plupart des savants, est accompagné de la traduction française en regard. Le lecteur peut donc d'un coup d'œil comparer texte et traduction, ce qui facilite singulièrement l'emploi du livre. L'auteur a bien prouvé par sa Grammaire qu'il est un arabisant de premier ordre, et nous n'avons pas besoin, ce nous semble, de faire ressortir l'importance d'une publication de M. Spitta-Bey. L'étudiant trouvera dans ces Contes un moyen, nous dirons le seul qui soit parfaitement sûr, d'approfondir la langue de l'Égypte telle qu'elle est véritablement parlée, et non pas telle qu'elle figure dans quelques soi-disant grammaires et guides de conversation. C'est là la langue vivante, pleine de sève et de mouvement, d'une société qui n'a pas sensiblement changé à travers des siècles. Le savant de profession y puisera des renseignements que la langue des livres n'est pas à même de lui fournir. Mais le livre de M. Spitta-Bey n'est pas seulement important au point de vue philologique, il doit être hautement apprécié aussi de ceux qui s'occupent de l'histoire de la culture des peuples, de leurs légendes, de leur foi. Ils rencontreront dans ces Contes, sous des dehors étranges et fantastiques, l'écho de mainte croyance religieuse ; ils y débrouilleront plus d'une idée vieille comme le monde. Le pays des Mille et une Nuits est le pays des Contes par excellence, et il faut savoir gré à M. Spitta-Bey de s'être donné la peine de les recueillir. On trouve plaisir à promener son attention à travers cette série d'impossibilités, toutes possibles pour l'imagination si riche, si déchaînée d'un Arabe. On passe de féerie en féerie, dans des châteaux de nuages et sur des prairies couvertes de fleurs d'or ; on voit défiler des princes qui apprennent des métiers, des pauvres pêcheurs qui deviennent de puissants wésirs. Tout ceci est extravagant, c'est insensé, mais c'est amusant et plein de vie et d'insouciante gaieté.

Pour que le livre fût aussi utile pour la lexicographie, un ami de l'auteur, M. Carlo Landberg, a bien voulu y joindre un Glossaire, où l'on trouvera enregistrés les locutions et les mots les plus importants. L'arabe n'y est pas transcrit.

Nous osons espérer que cette nouvelle publication de M. Spitta-Bey trouvera un accès auprès de tous ceux qui, de loin ou de près, s'occupent de l'Orient. Elle sera particulièrement la bienvenue pour ceux qui, par leurs fonctions ou leurs intérêts en général, habitent ou visitent la vallée du Nil.

SUAVI EFENDI. Le tableau de Sebès ou l'image de la vie humaine, traduit en arabe par IBN MUSKÉWEIH. Edité et accompagné de notes. *Paris*, 1873, in-8, br. 1 fr.

TABARI (Abu Djafar Mohammed ibn Djarir). Annales quos ediderunt J. Barth, Th. Nöldeke, P. de Jong, E. Prym, H. Thorbecke, S. Frœnkel, J. Guidi, D. H. Müller, H. Houtsma, S. Guyard, V. Rosen et M. J. de Gœje. *Lugd. Batavorum*, 1879-85, chaque partie in-8, br. 10 fr.

Sont publiés : T. I, parties 1, 2, 3, 4, 5 ; T. II, parties 1, 2, 3 ; T. III, parties 1, 2, 3, 4, 5. Première édition de ce texte important.

TABARI (Abu Djafar Mohammed ibn Djarir). Chronique, traduite sur la version persane de ABOU ALI MOHAMED BELAMI, d'après les mss., par H. ZOTENBERG. *Paris*, 1867-74, 4 vol. in-8, br. 40 fr.

Cet ouvrage, célèbre en Orient, comprend l'histoire du monde depuis sa création jusqu'à l'an 302 de l'hégire. — C'est une chronique très importante surtout pour l'histoire de la conquête de la Perse par les Arabes.

VAN DER LITH. Livre des merveilles de l'Inde. Texte arabe publié d'après le mss. de M. Schefer, avec traduction française par MARCEL DEVIC. *Leyde*, 1883, in-4, br., 192 pages encadrées d'un filet rouge, quatre fac-similés de miniatures tirées d'un mss. de Hariri. 25 fr.

VIVIEN DE SAINT-MARTIN. Un chapitre de géographie orientale au moyen âge (du VIIe au XVe siècle). (Sur les voyageurs et géographes arabes). *Paris*, 1867, in-8, br. 2 fr.

PARIS. — IMPRIMERIE CHARLES BLOT, RUE BLEUE, 7.

